

C O R P U S
SCRIPTORUM HISTORIAE
B Y Z A N T I N A E.

EDITIO EMENDATIORE ET COPIOSIOR,

CONSILIO

B. G. NIEBUHRII C. F.

I N S T I T U T A,

OPERA

**EIUSDEM NIEBUHRII, IMM. BEKKERI, L. SCHOPENI,
G. DINDORFII ALIORUMQUE PHILOLOGORUM
PARATA.**

P A R S X X.

C A N T A C U Z E N U S.

V O L U M E N I.

BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXVIII.

HAVERFIELD LIBRARY
OF ANCIENT HISTORY
OXFORD

IOANNIS
CANTACUZENI
EXIMPERATORIS
HISTORIARUM

LIBRI IV.

GRAECE ET LATINE.

CURA

LUDOVICI SCHOPENI.

VOLUMEN I.

BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXXVIII.

P R A E M O N I T U M .

Hanc novam Ioannis Cantacuzeni editionem, cuius nunc primum volumen prodit, reliqua duo sequentur proxime, descriptam exhibemus ad exemplum editionis Parisinae, quae anno 1645. voll. 3. fol. typis regiis impressa est. Graeca primum ea editio vulgavit, eaque ex uno codice Parisino, uti haec verba, in titulo posita, testantur: *Graeca nunc primum prodeunt ex codice MS. Bibliothecae Viri Illustrissimi Petri Seguierii Franciae Cancellarii*. E regione textus graeci, sectis paginis, versionem latinam habet, quam Iacobus Pontanus, codice Bavarico usus, dudum ante edidit Ingolstadii anno 1603., annotationibus cum suis tum I. Gretseri auctam. Quis editionem Parisinam curaverit, neque titulus neque praefatio tradit; at hominem eum fuisse eruditum graeceque doctissimum, annotationes margini adscriptae probant, quibus tum locos non ita faciles intellectu ex interiore rerum cognitione explanat, tum codicis sui corruptelis felicissimam plerumque medici-

nam adhibet, ita ut maximam partem emendationum earum in textu reponere non dubitarim. Quo magis dolendum est, uberiores eius annotationes, ad quas lectorém p. 177. C. remittit, nunquam in lucem prodisse, neque omnino ab eo tantam in posterioribus Cantacuzeni libris curam positam esse, quanta in castigandis prioribus elaborasse censendus est. Quamquam vel in his ipsis plura inveni, quae cum manifesto depravata essent et corrigi poscerent, ille non animadvertit, aut animadversa ita tentavit, ut veritatem scriptorisque manum nondum assecutus videretur. Itaque ipse emendandi subinde periculum feci, et siquando meliora ac satis certa suppeterent, ea breviter indicavi. Codice usus sum nullo: eiusmodi praesidii loco versionem Pontani habui; inspexi etiam interdum, nec id sine operae fructu, editionem Venetam a. 1729. fol., quam ex Parisino exemplo transcriptam esse constat. Ea enim aliquot menda iam correcta exhibet, aliorum tamen passim obsita est turba foediorum. Denique nonnullis in locis emendationibus, quas Vir Illustris, B. G. Niebuhrius, et, cuius nunc Bonna distracti iucundissimam memoriam hic recolere iuvat, Henr. Grauertus, margini editionis, qua utor, adscripserant, egregie adiutum me esse gratus profiteor.

Restat, ut iis, quae in praefatione Pontani de Cantacuzeno ipso eiusque in enarrandis rebus fide ac studio veri satis magnifice praedicantur, iudicium addam Ed. Gibboni, in primis intelligentis harum rerum existimatoris, quod adeo verum

reique consentaneum est, nihil ut praeclarior et ad usum huius scriptoris recte instituendum salubrius dici posse videatur. Verba autem eius, quae Hist. of the D. and F. of the R. E. c. LXIII. leguntur, haec sunt:

»The name and situation of the emperor John Cantacuzene might inspire the most lively curiosity. His memorials of forty years extend from the revolt of the younger Andronicus to his own abdication of the empire, and it is observed, that, like Moses and Caesar, he was the principal actor in the scenes which he describes. But in this eloquent work, we should vainly seek the sincerity of an hero or a penitent. Retired in a cloyster from the vices and passions of the world he presents not a confession, but an apology, of the life of an ambitious statesman. Instead of unfolding the true counsels and characters of men, he displays the smooth and specious surface of events, highly varnished with his own praises and those of his friends. Their motives are always pure; their ends always legitimate: they conspire and rebel without any views of interest; and the violence which they inflict or suffer is celebrated as the spontaneous effect of reason and virtue.«

Scr. Bonnae mens. Sept. a. 1828.

EDITIONIS PARISINAE PRAEFATIO.

LECTORI

CANDIDO.

Secundus et quadragesimus annus hic agitur, postquam Iacobus Pontanus Societatis Iesu Ioannem Cantacuzenum Orientis Imperatorem e palliato togatum fecit: de Graeco, inquam, in Latinum eleganter convertit: togaeque eius notas pereruditatis veluti purpuram intexuit, ne scilicet terrae Graeciae princeps in publicum sine purpura prodiret. Itaque longe optimum historicum et veteribus rerum scriptoribus sine dubio comparandum, qua docti, qua indocti manibus versabant. Hi propter rerum gestarum memoriam auctorem laudabant, et probabant: illi rerum divinarum atque humanarum scientiam in principe suspiciebant: civilem animum, prudentiam domi militiaeque, fortitudinem in rebus hostilibus: animi magnitudinem in perferendis iniuriis, quas intulerant modestiae nescii et pudoris ignari homines, quosque ex paene servis liberos fecerat, et ex infimis hominum, summos. Denique in imperatore clementiam erga hostes, dignos profecto qui hostilia paterentur, funditusque tollerentur; postremo abdicationem imperii, despectionemque summae rei demirabantur, cuius causa plerique iura divina humanaque violant, et secessum in monasterium, quo solitarius separatusque ex hominum frequentia puriorem et sanctiorem vitam viveret. Hi, inquam, id est, Graecae linguae nescii, non aliter quam Latinae loquentem vellent: illi, id est, callentes utriusque linguae diutius ferre non poterant, ut Graecus auctor aliter, quam Graece loqueretur. Quod cum intelligeret Illustrissimus Vir

D. de Noyers regi ab intimis consiliis et secretis, cuius curae aedificia regia, artes, ipsaque typographia regia permissa sunt, pro singulari humanitate sua, proque innato non vulgari erga litteras affectu, quarum propagationem ad summam rempublicam pertinere probe scit, statim optimum factum videri sibi significavit, ut *δὶ γλωττος* ederetur auctor luce dignissimus, quo utrosque voti compotes faceret: utque ipse Cantacuzenus cum tineis et blattis pugnare desineret, qui tot pugnas pugnasset, totque hominum strages, priusquam e vivorum numero eximeretur, edidisset: quo facto egregio nemo sane sapiens ibit inficias, illustrissimum virum optime de litteris esse promeritum, eoque nomine unicas ei gratias agendas. Quin imo, si quid manes sentiunt, id ipsi Cantæuzeno acceptissimum fore credibile est, quod Latinae linguae et Graecae quodam consortio quasi quodammodo inter veterem novamque Romam bene convenire videatur, quod ille vivus percuperat. Hoc igitur fruire, Lector, et beneficium agnosce viri, quo nemo ad bonas artes promovendas, et eximies ab arte viros iuvandos propensior existit, ai non ingratus atque ab omni humanitate alienus es. Quod si te hic aequum praeberis, primo quoque tempore omnes historiae Byzantinae scriptores tam editos, quam manu exaratos typis regis edendos eiusdem illustrissimi viri ductu et Regis Christianissimi auspiciis prolaturi sumus: de cuius rei utilitate plerique omnes consentiunt. Vos qui litteras amatis, favete, et consilio iuvate. Fama, virtus, et recti amor eum deseruere, qui litteras non amat, aut eas incultas deserit: et penitus inglorius, vel iudicio suo nec memoria, neque litteris dignum quidquam gessit, sed quod aeterno silentio magis obruendum sit, quam litterarum monumentis mandandum. Vale.

IACOBI PONTANI PRAEFATIO.

Qui de Graecis in Latinum convertere aggrediuntur, et bonos scriptores veluti mortales peregrinos, atque ab exteris regionibus ad se ventitantes, hospitio humaniter ac benigne accipiunt, eosque patriae suae linguam, mores, et instituta docere conantur, quo (contra quam olim civili Romanorum iure permittebatur, per quod duarum civitatum civis esse nemo poterat) in posterum non minus inter Latinos, quam inter Graecos profiteri queant, nae illi munus sane pulcrum, utilitatis, iucunditatisque plenum: addo etiam, nisi in eo exercitationem iam ceperint, impeditum ac laboriosum aggrediuntur. Quid enim, amabo, cura universo genere litterarum, tum duabus hisce linguis, Graeca scilicet ac Latina, quibus divinae, humanaeque artes, et scientiae omnes continentur, praeclarior? quid elegantius? quarum in utraque versantur, qui de altera in alteram bona scripta transferre, et de doctrinarum candidatis, perque illos de hominum genere quam optime mereri (quod ipsum est inprimis laudabile) annuntiantur. Et cum etiamnum haud pauca in Graecis codicibus, per illustriores praepotentium ac principum virorum, et rerumpublicarum bibliothecas abdita et inclusa lateant, quibus in apertum proditis crescere, ac propagari possit in omnem partem nostra eruditio, eorum studia, qui id praestant, fructum ferre permagnum quis inficiabitur? Sed quamquam labor is adhuc tironibus, paucorumque stipendiorum militibus operosior accidit: propterea quod permulta vitia et peccata occurrunt, quae vitare difficile est (cuius rei non leve argumentum, quod cum interpretes paene innumerabiles,

excellentes tamen atque perfectos admodum raros nominare possumus) nihilo minus in ista quantacunque interpretandi defatigatione ac molestia, suavitate quadam perfunditur, expleturque animus, cum sibi in sinu quodammodo nasci thesaurum videt, unde bonarum litterarum ditior evadat: quaeque hactenus tot hominum, etiam eruditorum, millia ignorarunt, multoque diutius, ac perpetuo forsitan ignorassent, ea princeps cognoscit, et sollicitudines, operam atque conatus suos spe et fiducia gratae posteritatis consolatur.

Ceterum cum in hoc quoque tam praestanti munere elaborandi, et aliquod operae pretium faciendi voluntas non mediocris iam pridem mihi haud defuerit, nihilominus eius difficultates cogitatione complectentem, non quidem pudor subrusticus, sed metus quidam, ut arbitror, ingenuus semper absterruit. Et nescio quomodo haeret in medullis, nec oblivisci queo, quod apud scriptorem persapientem legere meminimus: praestare timere, quam audere in litteris. Accessit ad me retardandum, quod qui primorum primi, signiferique, atque adeo, qui interpretum familiam ducere existimantur, vel in uno libro convertendo creberrime hallucinati, atque a lineis, quod dicitur, excidisse, diligentiorum animadversione deprehensi sunt. Quenam ergo mihi semidocto fama speranda fuit? Verum enimvero, cunctantem ac trepidantem sapientium virorum auctoritas commovit, ipsaque ratio confirmavit, ut aliquando in isthanc palaestram descenderem: siquidem, iuxta vulgatum, nemo nascitur artifex: et ars nulla est, in qua non peccando discatur: quodque nobis pueris quondam praeceptores in ludo ingerebant, qui nunquam male, nunquam bene. Factum igitur, ut cum Serenissimus Boiorum princeps Maximilianus Societatis nostrae domesticis potestatem liberaliter atque ultro concessisset, e voluminibus Graecis calamo exaratis (quorum habet in bibliotheca sua nobilissima lectissimam copiam) depromendi, et ad communem usum emolumentumque, cuius incenso tenetur desiderio, interpretandi quae placuisset, ego in hunc non Christodulum utique, sed in ipsissimum Ioannem Cantacuzenum inciderim: quo ad gustum sententiamque meam nihil accommodatius, nihil ad prima militiae huius tentanda peri-

cula, propter facilitatem quandam eius in scribendo opportunius nancisci potuissem.

Sic omnino est, ut dixi, in Ioannem Cantacuzenum incidi: qui quidem quo commodius huius libri sui occasionem, causasque afferret, et personam suam celaret (quod tamen haud satis caute fecit, ut mox docebo) fingit a quodam Nilo familiari se ad scriptionem per litteras sollicitari: ac sibi vocabulum Christoduli imponit. Idoneum profecto, nempe a statu et conditione vitae, quam haec scribens agebat: agebat autem monasticam: et Christo serviens, merito eius servum se appellavit. Occultare porro, et tegere personam suam ideo voluit, idque prudenter, quod de rebus cum alienis, tum suis historiam compositurus erat, et narraturus plurima, quibus audiendis aures quibusdam dolerent, ut antea videndis oculi doluerant. Est vero tam infrequens Graecis hoc nomen, Christodulus, ut vel hinc isto loco fictitium ac supposititium appareat. Cumque per id tempus in monasterio pro Ioanne etiam Ioasaphus mutato nomine diceretur, sicut non antiquum et proprium, ita nec novum istuc et assumptitium, Ioasaphus inquam, ad libri auctorem indicandum usurpare decuit: ne monachus inanem aucupari gloriam, et qui Deo militatum venerat, iterum se negotiis implicare saecularibus videretur. Atque ita codex Graecus ἀνεπίγραφος est, sine titulo prorsus. Deinde ex ipsa Nili epistola Cantacuzenum huius historiae parentem, et conditorem esse perspicuum fit. Illa enim verba, καὶ ὅτε γὰρ τὰ κοινὰ διετέλεις πράττων, σωτηρία τοῖς πράγμασιν ἦσθα· καὶ νῦν σουτοῦ γεγονώς, ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης παράδειγμα τὸν βίον κατέστησας τὸν σουτοῦ. *Tu enim et quamdiu gessisti rempublicam, salus imperii fuisti: et hodie, postquam defunctus honore, tui ipsius esse instituisti, vitam moresque tuos veritatis, ac iustitiae exemplar effecisti.* hae, inquam, voces non ad Iudicem, Consulem, Praefectum aliquem, sed ad magnum domesticum Ioannem Cantacuzenum, cuius post Andronicum minorem, quamdiu is vixit, suprema fuit potestas, et imperatoriae proxima in omnibus, et apud omnes auctoritas: imo vero ad ipsum munus imperatorium, quod idem citra nomen diu, postmodum et re et nomine multis annis administravit,

planissime pertinent: qui quo pacto σωτηρία τῶν πραγμάτων fuerit, legendo discas: et nihil verius dici potuisse constitues. Illa similiter in quem alium, quaeso, nisi in eundem quadrant, quibus eum Nilus ab exemplis nostratium, exterorumque scriptorum incitat, uti acta sua memoriae ipsemet prodatur? ἔστι δὲ καὶ εἰς παράδειγμα τὴν ἡμετέραν ἱκετεῖαν ἀνεσεχεῖν. ἂν τε γὰρ τοὺς ἐξωθεν, ἂν τε τοὺς ἡμετέρους ἡγεμόνας ἐνθυμηθῆς, οὐδαμῶς ἀτιμώσης τὴν ἱστορίαν. καὶ οὗτοι γὰρ, κακῆνοι ἐπὶ τὸ συγγράφειν καθῆκαν ἑαυτούς, οὐ μικρὰ τὸν ἀνθρώπινον βίον ἐκ τοιούτων ὀνήσειν οἴμενοι. *Nec vero caret exemplo, quod abs te petimus. Etenim sive ad externos, sive ad nostrates belli duces respicias, non poteris hoc genus descriptionis contemnere. Quippe tum hi, tum illi huc pariter se demiserunt, non parum inde humano generi consultum iri arbitrantes.* Quid quod de sua cum Andronico coniunctissima, fidelissimaque amicitia (de qua equidem cogitans, simul de Davidis, et Ionathae devinctissima familiaritate cogito: de quibus scriptum legimus, *Anima Ionathae conglutinata est animae Davidis: et dilexit eum quasi animam suam*; rursum: *Doleo super te, frater mi Ionatha, decore nimis, et amabilis super amorem mulierum*) non nisi ipsemet ita συμπαθῶς et ἐναργῶς scribere potuit? quod quidem saepenumero facit. Sic solemus, frequenter, inquam, magnoque cum sensu de iis loqui, ac scribere, quae aut absentia valde in desideriiis, aut praesentia vehementer nobis in amoribus sunt. Nec alius tam diserte de recusato toties imperio, de libertate apud Andronicum sua, deque amplitudine potestatis quam obtinisset, praeter ipsummet narrare voluisset, etiamsi potuisset. Scripturae sanctae toties productae, et monastica disciplina non semel tam eximie praedicata, atque etiam per totam historiam sparsae tot pietatis notae, non alium quam monachum olent, qualis ille tum erat, cum haec chartis mandaret. Dicendi genus, quod in libris contra Mahometanos, et Iudaeos in defensione fidei Christianae adhibuit, ideo dissimile est, quia illis disputatio quaedam perpetua et dialectica potius; hic narratio diffusa et continuata suscipitur. Proinde ut alia ibi, alia hic sit facies, necesse est. Illa demum lib. 4. cap. 24. et 25. adversus

Nicephorum Gregoram multa cum acrimonia, et fusius posita (ne amplius verborum in re parum ambigua consumamus) manifeste nobis astipulantur. Ubi prae indignatione dissimulatae personae immemor, causam suam accuratius agit, quam alius pro eo egisset: tametsi id postmodum animadvertens, in viam redeat, rursumque qui sit, dissimulare studeat.

Sequitur ut de oeconomia breviter te moneamus. His quatuor libris res sub utroque Andronico, avo, et nepote, et sub Cantacuzeno filiorum nepotis tutore, atque imperatore gestae explanantur: sic, ut primus discordiam et bella inter Andronicos: alter imperium minoris: tertius bellum Cantacuzeni cum obtrektoribus et inimicis: postremus eiusdem victoris ac triumphatoris tempora persequatur: in quo etiam subtexuntur, quae inter Ioannem Palaeologum legitimum heredem, et patris sui Andronici successorem, socerumque Cantacuzenum, et eiusdem filium Matthaeum (cum quibus ambobus dissidium ei intercessit) contigerunt. Tametsi et in duobus prioribus tam multa de Cantacuzeno commemorata sunt, ut quod in epistola Nilus ait, eum *ἀντρογγύον*, hoc est, rebus ipsis met coram, ut actorem, affuisse, aequae de illis, ut de posterioribus intelligendum videatur.

Gesta sunt autem omnia ab anno post Christum natum millesimo trecentesimo vigesimo primo, ad annum plus minus quinquagesimum nonum, annis nimirum triginta novem, aut circiter. Sic enim rationem subducimus. Michael Palaeologus collega patris sui Andronici mortuus est millesimo trecentesimo vigesimo primo. Eodem ipso anno (si a Septembri ducas anni initium, ut Graeci ducunt) bellum inter avum, et nepotem exarsit, duravitque sexennium et mensem unum, ut in calce libri primi relatum est. Victo avo, nepos solus praefuit imperio annis viginti, si verum scribit Gregoras. Quo e vivis sublato, pupillorum tutelam gessit Cantacuzenus, vix annum, ut colligere est: adversus quem deinde ut tyrannum nomine viduae imperatricis, et liberum eius bellum administratum est annis quinque. Eo finito Cantacuzenus, data Ioanni Palaeologo in matrimonium filia, decem annos ab eo paciscitur, quibus penes se imperii gubernatio cum nomine maneat: penes filium nomen dumtaxat et dignitas imperatoria, donec aetas

maturescat (agebat enim Ioannes annum non plus decimum quintum) postea se collegam patiatur. Huius spatii vix dimidium videtur explevisse, rerum huius mundi et adversae sortis renovatae quodam taedio. Quae ipso iam monacho inter Palaeologum et Matthaeum secuta sunt, forsitan unius, aut duorum annorum fuerunt: nam in his quod pro certo affirmem, non habeo. Hac ratione colliguntur anni historiae huius circiter triginta novem. Ex his patet, tempora Andronici iunioris, Cantacuzeni, et Ioannis Palaeologi non satis probe digessisse Onuphrium, et alios. Errarunt item cum Gregora, dum Andronicum iuniorem anno aetatis quadragesimo quinto extinctum tradiderunt. Nam si natus erat annos viginti septem antequam secundam uxorem duceret, ut noster libro primo narrat, et ea ducta adhuc aliquot annis cum avo bellum gessit: si eo victo annis viginti solus imperavit, sequitur quinquagenarium, aut eo maiorem obiisse.

Ostendemus nunc, quo loco inter Byzantinas historias haec nostra collocanda sit. Cantacuzenus Nicephoro Gregorae proxime succedit, eiusque narrationes continuat: quamquam non praecise ac simpliciter. Nam cum Gregoras in obitu Andronici iunioris desinat, noster inde non orditur: quin imo secundum historiae suae librum ad eiusdem Andronici mortem perducit. Verum quia Gregoras iste avo, in cuius aulam desertis studiis liberalibus se contulit, amicior, nepoti autem iniquior fuit: illumque plurimum, et saepe commendavit: hunc aperte, nec modice, et non raro insimulavit ac vituperavit: ad haec, quae inter illos acciderunt, partem maximam minime comperta habuit: quae autem comperit, ea confuse, imperfecte, quaedam quoque aliter aliquanto, quid aliquanto? multo aliter, quam evenerunt, et cum mendaciis exposuit: in ipsis quoque Cantacuzeni bello rebusque commemorandis (quae scripta vel interierunt; vel adhuc in aliqua bibliotheca latent) parum bona fide, malevoleque versatus est. Cantacuzenus haec vitia non ferens, longe sincerius, longeqque copiosius, distinctius, integrius, certius omnia explicavit: quippe qui omnibus paene non interfuit solum, verum etiam praefuit: et quae ipse non vidit, aut egit (qui enim potuit omnia?) ea a testibus gravissimis accepit: quemadmodum in fine libri quarti testatur.

Sed iuvat ipsius Cantacuzeni verba proferre in medium, ex libri quarti capite vigesimo quarto, unde, quomodo se gesserit in historia scribenda Gregoras, liquido perspiciatur. *Imperatorem vero Cantacuzenum, postquam ipsum per se deprimere atque evertere non potuit, Palaeologorum imperatorum bellum mutuum pro argumento sumens: et partim ignorantia, rerum gestarum, partim gratia corrupta veritate, ac totis viribus velut in fabula comminiscenda mentiens, deinde ordine ad bellum, quod nostra memoria contra Cantacuzenum excitatum est, progressus, tum alia complura crimini dat, servitutes, caedes, trucidationes, populationes, et quaecumque Romanis per id bellum luctuosa incidderunt, illi adscribens: tum ob amorem dominandi imperialisque fastigii cupidinem malorum illorum nullam duxisse rationem affirmat. Illud autem Cantacuzenum potissimum vellicat et cor eius urit, quod mentitur, eum, adhuc vivente Andronico, imperii Romani longe appetentissimum, cum id assequi non posset, ad monachos in monte Atho, qui viri sancti et a Deo afflati, futurorum praesensionem habere iudicabantur, profectum esse, de futuris, et an ad se Romanum imperium perventurum esset, percunctaturum etc.* Attamen fieri potest, ut Gregoras de moribus Andronici quaedam non prorsus falsa scribat, et ea noster aut tanti non aestimet eiusque iuventuti condonanda putet: aut dissimulet, et id amicitiae singulari fortasse tribuat, de quo in Notis suo loco videbimus.

Iam de excellentia, fructu, elegantia et ornamentis historiae huius quid ego satis dignum commemorem? Inter recentiores quidem rerum Graecarum, seu Byzantinarum scriptores, ut sunt Zonaras, Nicetas, Cedrenus, et alii, meo quidem et quorundam bene litteratorum iudicio hic primas tenet: videturque solus didicisse, quo pacto ad laudem accommodate contenda sit historia. Mira, nova, inaudita, inusitata, occultorum Dei iudiciorum plena, grandia, illustria multa hic recensentur. Et, si historia debet esse prudens, atque ornata rerum explicatio, neutra virtus in hac desideratur: quae mihi semper a viro nobilissimo, et ingenio excellentissimo suavissimoque visa est profluxisse. Prudentia militaris atque civilis tam eximia hic elucet, ut civitatum,

provinciarumque rectoribus ac belli ducibus maiorem in modum commodaturam putem. Cum autem virum politicum ad bene regendum aliis quoque virtutibus nihilo minus instructum esse oporteat, ne earum quidem exempla documentaque hic frustra requiras. In quibus qualis fuerit Cantacuzenus, infra ostendemus: in praesens aliquid de Andronico dicemus, quem, qui a Clemente V. pontifice maximo in extravag. communibus, ut haereticorum et schismatis antiqui fautorem excommunicatione percussum existimat, is tempora male componit, et ἀνιστορησίᾳ manifeste laborat. Qui enim tunc imperabat, et ultra adhuc annis quindecim post Clementia e vita discessum imperavit Andronicus senior, sacro illo fulmine tactus est. Ergo in Andronico iuniore Christiani imperatoris expressum, ac vivum quodammodo simulacrum hic proponitur. Est enim, ut paucis et summatim agamus, excelsi, nec minus modesti animi, beneficus, fortis et generosus, adversus bene merentes gratus, humanus, iniuriarum, laborumque tolerans, in ignoscendo mitis, misericors, pacis cupidus, in consultando cum amicis diligens (quod contra mentitur Gregoras, dum consilia nulla admisisse, et imperium neglexisse autumat) ab odio in quemquam suscipiendo alienus, pecuniae liberalis, aedificandi studiosus, erga Deum, caelites, sacerdotes, avum mire pius. Insunt in his libris insuper alia in aliis praeclarorum facinorum, et (quod dissimulandum non est) etiam insignium vitiorum exempla: quorum ut illa imitanda, sic ista evitanda nobis sunt. Notum est namque illud Romanae historiae principis. *Hoc illud est praecipue in cognitione rerum salubre ac frugiferum, omnis te exempli documenta in illustri posita monumento intueri, unde tibi, tuaeque reipublicae quod imitere capias: unde foedum inceptu, foedum exitu quod vitas.* Habet hic dux, habet miles, habet privatus civis, habet magistratus, habent sacri, habent profani, habent summi, habent infimi, habent viri, habent mulieres, quod vel fugiant vel sequantur. Insunt orationes creberrimae: quas cum hic auctor directas valde amet (sunt enim speciosiores et graviores) nos interdum brevitatibus gratia, et ad vitandam ex similitudine satietatem, ad obliquas, more Caesariano redegimus. Nec possum de istis orationibus quidquam melius ac verius

Cantacuzenus.

b

dicere, quam si eas prudentes, copiosas, nervorumque ac sanguinis plenas, et omnino *ῥητορικωτέρας* dixerō. Praeterea hic invenire est locos communes tractatos egregie, scite dicta, paroemias non vulgares, celebrium scriptorum (ut de sacris taccam) sententias, fabellas aliquot lepidas et ad rem demonstrandam appositas: quas, ut scis, Philosophorum illi antistites, Plato et Aristoteles, neutiquam contemnendas censuerunt. Capient te item, quas strictim attingit, Romanae historiae: capient varii ritus: capient quos miscet animorum motus, tum lenes ac sedati, quos *ἤθη* Graeci, tum graves illi et concitati, quos iidem *πάθη* vocant: capient descriptiones aliquot insignes: capient alia demum plurima. Quodsi rerum varietas delectat, de quo nemo dubitat, ea sane hic mirifica cernitur, ut singulorum librorum periochae, seu epitomae indicabunt. Episcopis debitus honos, et reverentia hic tribuitur. Catholica instituta, ceremoniaeque ita sunt per hosce libros luculenta, ut non optes magis. In primis vero Dei Mater summa in veneratione est: cui etiam urbs tota Constantinopolis a Constantino Magno commissa, ac dedicata legitur. Vita monastica est illi *πρᾶγμα καλὸν καὶ θεοφιλές, ἀπράγμων καὶ μεστὸς γαλήνης βίος, ἀκρότατος βίος, καὶ τελευτάτη πολιτεία, θεῖόν τι χρῆμα καὶ ἱερὸν, φιλοσοφία, καὶ περὶ οὐρανίων πραγμάτων γνώσις, ἔργον ὑψηλὸν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ὑπερβαλὸν δύναμιν, ἱερὰ ἦσυχία*. Id est, *res honesta, et Deo amabilis, vita negotiis vacua, et tranquillitatis plena, supremum ac perfectissimum vitae institutum, res sancta et divina, philosophia, et cognitio rerum coelestium, opus sublime, et humanis viribus maius, quies sancta*. Montem porro Atho, ad quem complura aedificata monasteria, in quibus ingens monachorum multitudo, *πόλιν οὐράνιον, coelestem civitatem* nominat. Fucos illos scholasticos, *καὶ τὰς ληκύθους*, et pigmenta Isocratea non habet haec historia: sed ornatum quemdam matronalem, virilemque ac robustam elegantiam. Schemata quaedam oratoria, et Atticismi non penitus absunt. Lingua purior est, quam pro illa aetate, non cum lacte nutricis hausta; sed ex libris percepta videlicet. Nam illo saeculo (sub Andronicis nimirum et antea) non mediocriter infuscatam, et mutationes

haud leves perpersam, eruditi non nesciunt. Addamus hoc pro corollario. Genuenses et Veneti multa hic ab aliis historicis suis praetermissa, aut nunquam cognita de maioribus suis, eorumque virtute et factis legere, et quaedam falso de iisdem hactenus scripta deprehendere poterunt.

Restat, ut quae nos vel praestitimus, vel praestare contendimus, indicemus. In interpretando eam speciem pro capto nostro consecrati sumus, quam ex eorum lectione, qui de optimo genere interpretandi praeceperunt, bonorumque interpretum observatione mente conceptam atque informatam tenebamus: quae cuiusmodi sit, ii potissimum intelligunt, quorum industria in eodem curriculo se aliquando explicavit. Codicem perquam mendosum, maleque interpunctum accepimus: ut divinare et conicere frequenter oportuerit. Nomina locorum, quae nec diligentissimus Ortelius omnia collegit, et personarum, quae vel Graecia iam occidens et *βεβαρβρωμένη*, vel librariorum oscitantia depravarat, alicubi de coniectura emendavimus, (nam qui omnium veram et germanam scripturam coniectando possit assequi, ego quidem futurum opinor neminem,) omissa quaedam supplevimus: in singulos libros periochas seu epitomas conscripsimus, quas et lecturo ad *προπαρασκευήν*, et ei qui iam legit, ad *ἀνακεφαλαίωσιν* utiles fore confidimus: relictis sectionibus (quas in plerisque codicibus sive scribas sive lectores; non ipsos auctores excogitasse et adhibuisse reor) quod modo nimis crebrae, modo nimis rariae, saepius argumentum vix ex triente comprehenderent, in capita, more Latinorum, totum corpus divisimus, ut quantum maxime possemus, lectori lumen praepanderemus. Locos aliquot parum sanos, praetextis in ipso contextu animadversionibus, perstrinximus; quas quidem rogatu nostro Iacobus Gretserus, Societatis nostrae Theologus, et in Academia Ingolstadiana professor ordinarius, conscripsit. Et haec fecimus, magis ut candorem nostrum bonis viris probarem, quam quod illa, qualiacunque sunt, hoc quidem saeculo, et in his terris ad quemquam inficiendum depravandumque valitura formidarem. Quis enim nescit, etiam qui litteras non didicit, non tum primum, propendente scilicet iam ad occasum imperio, sed multis ante annorum centuriis, paene post octingentesimum statim

ab ortu Christi, orientalem ecclesiam a Romana secessisse? Feruntur item historici non pauci, hoc nostro partim antiquiores, partim recentiores, quos cum ad unum vel in haereticis, vel in schismaticis iure numeremus, nullo tamen eorum sine aliquo, omnibus simul sine maximo detrimento ecclesia Romana carere non potest. Vin' tu audire qui sint? Sozomenus et Socrates Novati perfidiam sectati sunt. Quorum hic non oblata solum, sed interdum etiam quaesita occasione Novatianos libenter laudat, ipsis miracula tribuit, Romanorum pontificum potentiam exagitat: quae omnia Iacobus Billius eruditus Theologus observationum sacrarum libro primo capite vigesimo sexto luculenter demonstrat. De Nicephoro Callisto liquet ex Gennadii apologia pro Concilio Florentino, ubi eius non tam scripta, quam convicia contra Latinos refelluntur: ut de iis, quae sparsim in historiam suam sinistra inseruit, nihil dicam. Zonaram fuisse schismaticum, testari possunt eius poemata aculeatissima de processione sancti Spiritus, et alia adversus Latinos composita, quae Genebrardus dum converteret, se criminatio-nes illas omisisse narrat. De Pachymerio idem constare potest ex adiunctis ad Gregoram Latinum. Ea sunt capita, seu loci rerum memoria dignarum, e codice Augustano, carie confecto, et mutilo, per singulos libros excerpti: cuius animus in Romanam ecclesiam qualis fuerit, ex quinto, sexto, et octavo potissimum libris deprehenditur. Nicephorum Gregoram quoque, et Nicetam Choniatam eorum monumenta produunt. Adde huc Cedrenum, Glycam, Constantinum Manassem, Ioannem et Georgium Curopalatas et alios, si quaeramus. Nam per illa tempora tam non facile monachum, aut scriptorem a Romana ecclesia non alienissimum erat invenire in Graecia, quam hodie difficile est praeconem verbi Dei, aut professorem Catholicum invenire in Saxonia. Et qui tandem fieri potest, ut qui Patriarchas Constantinopolitanos schismaticos appellant sanctissimos, oecumenicos, et principes ecclesiae, ipsi eiusdem farinae non fuerint? Si ego quempiam Superintendentem sanctissimi vocabulo afficerem, credo, aliqui, imo plurimi, nec iniuria, me Lutheranum aut Calvinianum esse colligerent. Atque ut ab historicis abeamus, et ad alios scriptores

veniamus, Origenes et Tertullianus quales tandem fuerunt? Nonne eorum haereses extant? Feruntur demonstrationes evangelicae Eusebii Pamphili, in quibus aperte, et saepius ἀφανίζεις, quod doctissimus Billius observationum lib. 1. cap. 27. plane ac diserte ostendit. Quid demonstrationes evangelicae? Statim in ipso principio ecclesiasticae eius historiae (quo monumento nihil habemus in republica Christiana illustrius) Arianismos aliquot observat tomo tertio Annalium Zonaras. Sunt in manibus monumenta Photii, sunt Theodori Balsamonis, qui Latinos, ut pestilentissimus schismaticus, conviciis passim lacerat. Eisdem ob processionem sancti Spiritus exagitat etiam nobilis inter theologos patres Theophylactus Bulgariae episcopus, et, cuius similiter magnum inter sacros scriptores nomen est, Euthymius. Possum adhuc nominare homilias, et alia scripta huiuscemodi hominum, quae in Latinum translata leguntur, et ab eruditis proferuntur. Si ergo nec superiorum historiae, nec istorum commentarii hactenus ecclesiae incommodarunt: quin potius (quod res clamat) mirum in modum vehementerque commodarunt, ne a Cantacuzeno quidem magis damnum ullum metuendum, quam fructus, isque non mediocris, ut ex antecedentibus patuit, expectandus est. Rerum gestarum ac vetustiorum temporum utilem, necessariamque cognitionem persequimur et inquirimus: si quid interdum in iis minus commendabile aspergitur, id tota mente aversamur atque reiicimus: et calamo etiam, cum est occasio, notamus atque confodimus. Nec vero ab hoc auctore nostro ecclesiae Romanae, aut Romano pontifici contumeliae dicuntur, quem patrem, sanctissimum dominum, tua sanctitas, tua beatitudo vocat: et ut apud eum opinione mala ne sit, elaborat (propter barbaros, Turcas videlicet, in auxilium accersitos, vastatamque bello civili provinciam,) cum eo arma adversus infideles pro gloria crucis Christi coniungere cupit: eius laudationem sibi amplissimo honori ducit: legatos ipsius benigne excipit: cum eodem, Clemente nimirum VI., de synodo habenda, redintegrandaque ecclesiarum concordia sollicite ac reverenter agit. Non, inquam, hic probra et maledicta iaciuntur: sed dissensio ac dissidium illud a nobis Latinis, iam lippis et tonsoribus

etiam notum, aliquoties se exerit atque a maiorum exemplo defensionem, quamquam iniustam, petit. Nam si maiores *magnopere a vero longeque errasse videntur*, ut ait Lucretius, non ideo minoribus pedes in illorum vestigiis ponendi sunt: nisi ipsi quoque cum iisdem in idem se barathrum praecipitare studeant.

IACOBI PONTANI
VITA IOANNIS CANTACUZENI,

EX EIUSDEM HISTORIA.

Ioannis, Manuelis et aliorum Cantacuzenorum, ut virorum illustrium et bellicosorum, meminit Nicetas. Quos hic noster Cantacuzenus in maioribus suis habet. Idem, Ioannem Manuelis imperatoris neptem, alium Ioannem Cantacuzenum Isaaci Angeli sororem in matrimonio habuisse. Natus est Byzantii. Patrem a natalibus modeste praedicat lib. 3. cum dicit, οὐ γὰρ τῶν πολλῶν εἷς, non erat unus e multis, seu vulgaris: et alicubi matrem suam Syrgiannis appellat *Σείαν, materteram, seu amitam, seu demum cognatam suam* (liberius enim hac voce utitur, ut docebimus); quam quidem feminam ex libro primo, haud longe ab initio, scire licet ad imperatores genus retulisse. Puer adhuc patrem amisit: qui anno aetatis primo supra vicesimum, praefecturae suae Peloponnesiacae octavo, in eadem peninsula decessit. Mater dicta est Theodora: cuius avunculus magnus, id est, aviae maternae frater, Michael primus Palaeologus imperator. Itaque eadem Michaelis soror, et Cantacuzeni proavia. Fuit Theodora mulier prudentiae maioris, quam pro captu sexus, et tractationi rerum gravium atque magnarum idonea, quam Gregoras recte his verbis celebravit lib. 11. *Quam assestricem coniugi imperator reliquerat, senatoria matrona, et gravitate morum conspicua, et singulari prudentia ornata, ac in rebus dubiis praesenti consilio instructa.* Eius indignissima vexatio propter filium, et mors lacrymabilis lib. 3. cap. 22. 26. 36. exponitur. Nicephori Cantacuzeni, et Manuelis Tarchaniotae, illius patruelis, huius consobrini, aut ex sorore nepotis lib. 2. cap. 8. meminit. Ioannem Angelum *Ἐξάδελφον*, et *ἀνεψιόν* similiter appellat, et ex eadem radice produisse scribit. Mentio autem sororis est lib. 3. cap. 26.

Coniugem habuit Irenen, Andronici Asanis viri illustrissimi, magni ducis, et cum Andronico seniore cognatione coniuncti filiam. Fuit enim Asanes e sorore Andronici natus. Ex ea sustulit liberos sex, mares tres, feminas totidem. Illis nomina fuerunt, Matthaeus, Manuel, Andronicus. Atque hic postremus vix duodecimum attingens annum, cum avia paterna in custodiam datus, postmodum pestifera lue per id tempus grassante interiit: reliquorum opera domi bellique multum usus est pater. Uterque ornatur laudibus lib. 3. cap. 28. Matthaeus Demetrii despotae, filii Andronici maioris natam Irenen uxorem duxit: quae filios ei peperit duos, Ioannem et Demetrium: filias ternas, quarum primogenitae inditum nomen Theodora. Matthaeum pater imperatorem renunciavit, deditque id precibus praesertim exercitus: quem tamen Ioannes Palaeologus heres legitimus imperio abire coegit. Manuelli filiam Syrgis (fuit hic Cypriorum rege procreatus) despondit. Sed id connubium Syrges ante nuptias rescidit. Post Liberus, Triballorum dynastarum potentissimus, filiam suam eidem Manuelli desponderi cupit, et despondetur, ut est libro 3. cap. 48. Hactenus de maribus. Puellarum trium nomina sunt Maria, Theodora, Helena. Primam Nicephoro Ducae, Ioannis Despotae filio, Acarnaniae principi, nondum septennium egresso pactus est. Alteram Orchani Persae, seu Turcae potius, Bithyniae domino tradidit: cuius opibus rem suam saepenumero sustentavit atque constabilivit. Postremam cum Ioanne Palaeologo imperatore, annorum quindecim adolescente, coniunxit, quem laudat lib. 4. cap. 1. Ex eo matrimonio Andronicus, Manuel, Ioannes, Demetrius filii, et Irene filia propagati sunt. Suam cuique trium filiarum peculiarem laudationem impertit, Theodora lib. 3. cap. 95., Helena eodem libro cap. 34., Mariae, quae adversis casibus propter nequam maritum lactata, tandem eo occiso cum matre monacham Byzantii egit, lib. 4. cap. 43.

Principio Andronici avi cubiculi sacri praepositus fuit: deinde Andronici nepotis (cuius videtur coevus) magnus domesticus. Thraciam praefectus seu praetor gubernavit. Fuit item princeps militiae imperatoriae, sive copiarum dux summus. Auctoritas eius, potestas et existimatio incredibilis: ita,

ut eo inconsulto aut refragante nihil gereretur, ipseque administraret omnia: et esset non quidem vocabulo (nam id una cum habitu, licet non semel ab Andronico invitatus et enixe rogatus, constanter fugit) sed opere ipso imperator. Lege cap. 9. lib. 2. Quo defuncto, procerum ac militum votis Didymotichi obsecutus, itemque aliis de causis (quas profert, dum affectatae tyrannidis suspicionem a se depellit: depellit autem saepissime ac disertissime, et tam verisimiliter, ut nihil desideres) purpuram et tiaram induit. Adrianopoli a Lazaro Hierosolymorum, rursus Byzantii ab Isidoro patriarchis coronam imperialem solenni ritu accepit. Quam beate vixerit, in quantis cuiusque modi opibus, in quanta hominum admiratione et gloria, ipse clarissimis verbis lib. 3. cap. 53. et 78. edocuit.

In militari disciplina, socio Syrgianne, magistro Angelo usum se narrat: in qua deinde per exercitationem lectionemque longe admodum processit, talisque prorsus extitit imperator, qualem M. Tullius in Pompeiana depinxit: siquidem in eo quoque illa quatuor, quae in summo imperatore inesse debent, enituerunt, scientia, virtus, felicitas, auctoritas. Talis item, qualem in Strategico gravissimus praeceptor militaris Onosander describit cap. 1., castus, temperans, sobrius, frugi, laboriosus, intelligens, minime avarus, nec iunior, nec senior, filiorum pater, dicendi peritus, gloria illustris. Qualem praeterea de bellico apparatu cap. 2. Leo imperator. Linguam Latinam calluisse inde coniecturam capio. Etenim res Romanorum imperatorum (ut nos Romanos imperatores appellamus, hoc est eorum, qui in Italia et Romae vixerunt) aliquoties in medium adducit, quas forsitan apud historiae Augustae scriptores legit. Et Arego monacho Sabauda quaedam Graece scripta non intelligenti, interpretatur lib. 3. cap. 84. Si quis auditione tantum Romanorum facta accepisse, et Graeca illa Italice monacho interpretatum esse credere malit, cum eo non contendam: et ita nomine Latinae linguae, cuius se scientem quodam loco affirmat, quaque praesidiarios Italos alloquitur Constantinopoli lib. 4. cap. 54., Italica intelligenda erit: sicut per Latinos Itali et alii non Graeci. Persice quoque, sive Turcice nosse se lib. 4. cap. 10. affirmat. Artem didicisse oratoriam, eloquentia ipsius omni praedicatione digna, et in

tam praeclaris orationibus totaque descriptione se exerens, demonstrat. Sane quod M. Tullius de Pompeio, idem ego verissime de hoc viro, paucis immutatis, usurpavero. *Quantum consilio, quantum dicendi gravitate, et copia valeat, in quo ipso inest quaedam dignitas imperatoria, vos ex hisce libris saepe cognoscetis.* Oppida complura, quae armis resistebant, oris sui sacundia subegit: ut quod Cyneas legatus Pyrrho Epirotarum regi, hoc idem paene Andronico imperatori Cantacuzenus fuerit. Et cum oratoris sit historiam scribere, si qua alia, haec sine controversia oratorie, hoc est prudenter, disposite, diserte, nec invenuste scripta est. Poetas diligenter legisse, Homerum praecipue et Euripidem, crebrius ex iis prolati versus docent. Sacrarum litterarum scientia non parum imbutum, tot loci apposite inducti argumento sunt. Sed id ex libris aliis sole clarius est, quos nempe contra Mahometanos et Iudaeos edidit. Fertur insuper in quinque priores ethicorum Aristotelis Paraphrasin conscripsisse. Haec de studiis et litteris eius.

Quod ad mores et virtutes attinet, veritatem amavit, ut qui maxime, idque toties testatur ac profitetur. Eius prudentia e dictis, maximeque e consiliis egregia semper et memoranda perspicitur: digna profecto, cui vel maius committeretur imperium. Fortitudinis, magnanimitatis, ac patientiae est, quod nusquam ferme abest ab exercitu, manuque sua in hostem pugnat viriliter: nec voluptatibus indulget, et adversis casibus non frangitur: iniuriis (potissimum ab Apocaucho, cui tantopere benefecerat, illatis) non succumbit: et invidiam aequa mente sustinet. In bene de se merentes unus omnium gratissimus: quam virtutem in aliis etiam amat, et ideo nulla propemodum pagina gratiarum actionibus vacat. Ad moderationem, continentiamque pertinet, quod imperii communionem sibi ab Andronico etiam quartum delatam, recusat. In amicitia colenda constantissimus, Andronicum minorem praecipue, et Amurium Persam Ioniae Satrapam sive principem dilexit, fuitque vicissim ambobus supra quam dici potest charus et iucundus. Dilexit eum etiam vehementer e proceribus Tribalorum opulentissimus quidam Liberus, ut est lib. 3. cap. 42. Beneficentiam ac liberalitatem coluit mirabiliter, et in exerci-

tum de suo sumptum, imperatore vivo mortuoque, saepius fecit: castella et oppida sua pecunia refecit et instauravit, eisdemque imperatori funus amplissimum sua impensa curavit. Aurum quod habere gratis poterat contempsit. Pacis et concordiae quis illo cupidior? Quis barbaris et idololatriis inimicior? Non potest pro dignitate collaudari huius praestantissimi principis admiranda lenitas, et ad deponendam offensionem veniamque tribuendam suspicienda facilitas, beneficiorum altissima recordatio, et in gratiis agendis commemoranda sedulitas. Omnia his libris gratiarum actionibus referta sunt. Summa praeterea in negotiis procurandis diligentia, et vigilantia, animique religio. Monachismum quantis praeconiis, Deus bone, et quidem toties, cohonestat? ac tandem ipse in Manganense monasterium prope Constantinopolim se ultro ac libens includit, cum imperium retinere potuisset, ut videbis lib. 4. Tantum abest, ut eo ipsum Ioannes Palaeologus victor compulerit, quod quidam huius nostrae historiae funditus ignari nungantur. Coniux porro Irene in monasterio, a Martha Michaelis primi Palaeologi sorore constructo, monacham induit. *Ῥωμαίων* tu quidem, *ἀλλ' οὐ* *Ῥωμαϊκὸν βασιλέα*, laudas, inquis. Ego vero etiam Agesilaos, Alexandros, Iulios, et Pompeios, ethnicos et idololatrias, saepe laudavi: et virtutem vel in hoste amabilem, eiusque exempla a quocunque, et qualicumque sumenda nobis esse confirmo. Est enim eadem semper, nec eius splendor immortalis cuiusquam sordibus potest obsolescere.

Incredibile memoratu est, quantae eius copiae, facultates, quanti pecuniae thesauri fuerint, de quibus variis locis ipse confitetur, et ego virum gravem vanitatisque infensissimum, ad haec etiam religiosum, mentiri non puto. Insulas, oppida, castella in opibus suis recenset. Pecuniam sane, quam Byzantii, et in aliis urbibus per Thraciam apud amicos depositam habebat, nec ipsi, qui eandem diripuerunt, inimici, quam magna esset, pro certo novisse potuerunt. Tritici, hordei, frugum, fructuumque infinita illi copia, innumerabiles acervi. Boum pascualium numerat quinque millia, aratorum iuga mille, equas pascuales mille quingentas, camelos ducentos, mulos trecentos, asinos quingentos, porcorum quinquaginta,

ovium septuaginta millia. Ut iam non sit, cur græges et armenta illius Iob miremur. Verum ista apud urbes Thraciæ non unam, sed plures possedit. Vide lib. 3. cap. 24. ubi ait, sibi toto imperio Romano sparsas, easque immensas copias atque opes. Et 31. et 36. E suppellectili aurea et argentea supra ducenta vasa mutuo dat palatio, capite vigesimo quarto.

 ELOGIA.

Lib. 1. cap. 58. Andronicus senior eius prudentiam in dando consilio admiratur, seque in illo avi materni imaginem intueri asseverat, qui tam celeriter arripuisse, tam apte explicasset, et promptissime transegisset, quæ res postulasset, ut statuerit, si absque successore ex se nato moreretur, suadere proceribus, illum ante alios imperatorem eligendum. Animadvertis igitur, Cantacuzenum imperio dignum iudicatum, si avum eius indicavit, cuius in ipso expressum se intueri simulacrum confessus est.

Gregoras libro nono de eodem. *Ceteri illa mutatione velut multo mero ebrii insolenter fortuna sunt abusi. Ille contra naturali prudentia et magno ingenio ornatus, se ad veterum præstantiorum virorum mores conformabat et magnificentia morum et animi liberalitate. Et cum tunc res ei feliciter successissent, fortunam non laccessivit, neque immodice supercilium arrexit: sed retenta animi gravitate, intra modestiæ limites immotus mansit.*

Rursum lib. 10. *Hac oratione confirmati, omnes strenue ac fortiter hostes invaserunt. Inprimis vero magnus domesticus Cantacuzenus, qui multis ensibus, multis telis hostium petitus atque impulsus, ipse quidem plurimos hostes prostravit: sed neque clypeo, neque gladio amisso, incolumis e prælio evasit, velut agglutinatus atque infixus e quo.*

Et libro undecimo. *Adeo magnorum operum ingeniosa effectrix magni domestici taciturnitas extitit. Nam alibrum quidem verba umbræ tantum sunt operum, simul atque e lingua prodierint, morientes: viri autem huius etiam silen-*

tium magnas res gerit. Nam ingenii magnitudine et solertia vir ille excellit, revera profundo mentis sulco fruens. Haec Gregoras de Cantacuzeno sive amicus adhuc, sive ab ipsamet veritate coactus: nam postea evasit inimicus, ut ex libro quarto constabit, et nos supra in praefatione ipsis Cantacuzeni verbis id docuimus.

Lib. 3. cap. 52. a Cabatze Triballo, viro principe, oculus Romanorum vocatur. Eundem magnifico praeconio extollit in epistolis ad papam Romanum, et Delfinum Viennensem Bartholomaeus legatus, libro quarto capite secundo.

IACOBI PONTANI

*dignitatum ac functionum palatii et ecclesiae
Constantinopolitanae, quarum historicus noster
meminit, ex Curopalata et eius scholiaste
potissimum explanatio.*

Δεσπότης, Dominus. Haec appellatio imperator, filiis eius, fratribus et generis tribuebatur generatim. Proprie ab imperatoria maiestate secundus sic dicebatur, quem recentiores etiam *σεβαστὸν* vocarunt. Hoc enim semel notare convenit, imperatores illos Orientis multos titulos honorarios ad suos sibi devinciendos excogitasse. In Galliis olim proximus a rege maior domus nominabatur. Graecorum imperatorum exemplo, se quoque despotas vicini principes dici voluerunt, praesertim Bulgari et Servii. Qui interdum in Graecorum historiis regio quoque titulo censentur, cum pro despotis Grales et uxores pro despoenis Grales appellentur; hoc quippe sonat nomen barbarum. Sic a Cantacuzeno Acarnaniae et Aetoliae principes despotae dicuntur. Verum noster historicus Constantinum Andronici filium despotam vocatum scribit, qui post Michaellem fratrem genitus, per cuncta secundas obtineret. Infantem vocant Hispani. Observanda igitur alia notio. Monebimus in Annotat.

Παρακοιμώμενος, subaudi τοῦ κοιτῶνος, cubiculi, Accubitor cubiculi ad verbum, id est sacri cubiculi seu excubiarum sacri cubiculi praefectus, principi seu imperatori a cubiculis, aut praefectus excubitorum et custodum sacri cubiculi. Caput est puerorum, qui in coetone sunt, et cubiculariorum, habens etiam sibi subditum procubitorem sacri cubiculi. Ita Curopalata. Magnum cubicularium aliqui vocant. Leunclavius Pandecte historiae Turcicae seu ad Annales Turcicos: *παρακοιμώμενοι* sunt intimi cubicularii, qui augustalibus in cubiculis et ipsi propter imperatores dormiebant. Tale nunc officium est apud Turcarum Sultanum eius cubicularii, qui Thiodar aut Trohadar appellatur. Is enim et intra Sultani cubiculum noctu excubias agit et pluviam Sultani vestem gestat, ut *παρακείμενος*, quae scaramangium vocatur. Ac norunt omnes, qui Portam viderunt Osmanicam, non Sultanum modo comitari cubicularium, qui sereno quoque caelo scaramangium eius gestat; sed omnes etiam quotidie Bassas et Begos, quotiescumque per urbem ad portam equi-

tant, habere pedisequum unum, qui vestem huiusmodi portat, ceteris superiniiciendam vestimentis, si aëre mutato forte pluat.

Μέγας δομέστικος, Magnus domesticus. Varia eius officia apud Curopalata vide variis locis. Nomen domestici ad plures dignitates pertinebat, quae adiuncto discernebantur, ut cognosces, e quibus magni domestici praecipuum extitisse, nomen ipsum *magnus* significat.

Πρωτοστράτωρ, Protostrator. Absente magno domestico fert imperatoris spatham. Cum itaque imperator est conscensurus equum, comite equorum imperatoris adducente et tenente equum, postquam ascendit imperator, protostratorprehendens freno deducit equum ad quartam aut quintam usque partem aulae palatii. Deinde recipiens eum magnus chartularius, deducit freno ad portam usque aulae. Similiter etiam facit, cum imperator pedibus iturus est, agens videlicet a porta equum ad eum usque locum, quem ante diximus: ex quo iterum recipit eum protostrator, agens ad eum usque locum, ubi imperator pedes esse solet. Quod si forte protostratorem abesse contigerit, hoc facit a principio usque ad finem magnus chartularius. Paulo post: Protostrator etiam est defensor cursorum. Cursores hoc loco sunt, quicumque nulli agmini aut signo militari adscripti sunt, sed ipsi castra prosequuntur ultro, expectantes dum accensiant. His enim neque ordinem retinentibus, neque flammeolum (signum militare est, Latina origine, a colore dictum) suum, sed inordinate quodammodo dissolutis, protostrator ipse subsequens, defendit ipsos, si forte bello opprimantur. Propterea enim protostrator etiam appellatur, quod toti ipsi στρατῶ, id est exercitui praeceat et consistat primus. A cursoribus autem omnes res varias, quae futilia nominantur, moris est protostratorem accipere. Nomine *φτυλίων*, futiliam, (est enim Latinum vocabulum,) significantur quaecumque res, quae per se nihili sunt aut nihil ad rem militarem faciunt, denique impedimenta belli certissima, nisi avertantur. Nam haec cursores commodius comportant quam milites, quia non haerent signis: et audacius colligunt, quia se legibus non teneri putant. Quamobrem protostratori potestas data est futilia ista auferendi.

Μέγας κοντοσταῦλος, qui Gallice Conestable, Italice Conestabile, Latine Comes stabuli. Ubi si stabulum pro equi accipias, erit Comes stabuli, vel qui praeest omnibus copiis equestribus: vel qui praeest equitatu imperatoris aulico. Apud recentiores Graecos est dux copiarum auxiliarium, quae ex Gallia, Sicilia, Italia, facturae stipendia orientem petebant.

Μέγας λογοθέτης, Magnus Logotheta. Cancellarium Latinis vocari *λογοθέτην*, ait Nicetas lib. 7. Munus magni logothetae his verbis Curopalata describit. Disponit mandata et bullas aureas, quae ab imperatore mittuntur ad reges, Sultanos et To-

parchas. Atque hoc quidem proprium est magni logothetae ministerium. Quod autem ad rem domesticam, ipsius est efficere, quod imperator mandaverit. Addunt alii esse etiam libellorum magistrum, archivi praefectum, aut tale quippiam. *Λογοθέτης* exponitur a quibusdam magister rationum, qui expensas et redditus computat, oeconomus sive procurator, quod magnum erat officium et politicum.

Λογοθέτης τοῦ στρατιωτικοῦ, Logotheta castrensis, Zahlmaister, Pfennigmaister, Gallice Thresorier du camp.

Καβαλλάριος, Caballarius. Καβαλλάριον equestrem imperatoris comitatum nominat Curopalata. Ex Italico ducta vox, quae ipsa a Latina voce manavit. Huius ergo comitatus praefectus Caballarius dici videtur.

Μέγας παππίας, Magnus Pappias, id est, magnus paterculus, summus ille iudex, ad quem commentarienses de personis reorum et numero, de qualitate delictorum, de clausorum ordinibus referre debent. In hanc sententiam accipio nomen Papias apud Zonaram, ubi de eo agitur, qui Michaeli Balbo adiutor fuit, ut Leonem Armenum e medio tolleret imperioque potiretur.

Μέγας στρατοπεδάρχης, Magnus castrorum praefectus. Est curator earum rerum, quae exercitui sunt opus, videlicet alimentorum, instrumentorum et necessariorum omnium, *Proviandmaister*. Exponitur etiam, princeps exercitus, ut sit idem quod *στρατιάρχης*: nam *στρατοπεδον* aliquando pro *στρατὸς* ponitur.

Πρωταλογάτωρ, Summus equitum praefectus. Voce enim *ἄλογον* Graeci recentiores equum aut iumentum significant, facta ex *ἄλοκον*, a verbo *ἠλάσας*, quod orientalibus erat, *ire*: quia maximus et praecipuus iumentorum usus ad commoditatem itinerum. Turcae etiam hodie nuntium seu viatorem appellant *hulac*. Ex *ἄλοκον* igitur *ἄλογον*, id est, brutum, *κατ' ἐξοχήν* iumentum aut equus, ut Itali dicunt, *la bestia mia*, pro equus meus. Ex *ἄλόγου* fit *ἄλόγιον*, equitatus seu equorum equitumve numerus. Praefectus *ἀλογάτωρ*: summus praefectus *πρωταλογάτωρ*.

Σεβαστοκράτωρ, Augustimperator. Tertia dignitas ab imperatore, Caesariana praestantior. Dum imperator *βασιλεὺς, σεβαστὸς, Καῖσαρ* dictus est, uno eodemque omnes hos titulos obtinente, dignitates officii ac non titulis aestimatae sunt. Postea vero imperatores luserunt titulis, et honoraria dignitatum nomina sine officii impertiti sunt arbitrato suo, ut Curopalata his verbis declarat: Despota, Sebastocrator, Caesar ad nullum ministerium tenentur, nisi ad summum aliquem principatum instituantur, puta aut regendo imperio, aut gerendo bello: cuius rei exempla sunt apud Nicephorum Gregoram quam plurima.

Ac primum quidem Caesar fuit secundus ab imperatore (ut hodie rex Romanorum est in occidenti imperio) et obtinuit hoc ad Alexium Comnenum usque: postea Sebastocrator secundus est habitus, et Caesar tertius esse coepit, cum Alexius Comnenus Isaacium fratrem Sebastocratoris diceret; auctor Zonaras. Postremo despotas sive dominus ab imperatore secundus est factus, nempe Alexius Palaeologus, cum idem Comnenus filiis maribus carens, Irenem filiam suam primogenitam Alexio huic despondit eumque titulo despotas, id est, domini, ornavit, futurum nempe heredem imperii, nisi morte sublatus esset, teste Gregora lib. 3.

Πρωτοψάλτης, Princeps seu primus psallentium. Ecclesiasticum nomen est, desclero palatii. Forsitan magister chori aut simile quiddam.

Δομῆστικοι, Domesiici. In iure appellantur domestici omnes adiutores sive administri legitime instituti a iustis functionum principibus in palatio, aut in foro, aut in ecclesia. In palatio, ut magnus domesticus, domesticus mensae, domesticus scholarum, domesticus murorum, domesticus regionum etc. In foro, ut domestici iudicum, administri. In ecclesia, ut domesticus chori, domesticus ianuarnm etc., quorum omnium functio *δομῆστικῶν* sive *δομῆστικῶν*, id est, domesticatus, dicta est.

Ῥαιφερενδάριος, Referendarius. Ecclesiasticae dignitatis nomen, Latine Relator, qui allegatur ad imperatorem et sacerdotem maximum.

Παννεπεσθάστος, Augustissimus omnium. Ab Alexio Comneno titulus inventus, ut Michaeli Taronitae gratificaretur, quod scribit Zonaras tomo 3. sub finem. Superior erat omnibus, etiam ipso protovestiario, magno duce, magno domestico etc.

Πρωτοβεστιάριος, Protovestiarius. Huius officium sic describitur. Ascendente igitur imperatore, ut declaratum est, ad oratorium, Protovestiarius, qui pilaticia, quae imperatoris prospectum obtegunt, aut scepra iudicialia tenet, ut in altum subvecta sunt, dextra manu sua educens ea, e prothyro ostendit populo, demonstrans hoc signo, ascendisse imperatorem in oratorium. Hic autem in oratorio, si imperator aut suum ipsius stemma aut aliquod aliud gestamen suum gestaturus est, Protovestiarius, inquam, sumit illud a ministris rucharii et imperatori tradit: neque id solum in tempore eiusmodi festorum dierum, verum etiam semper ita facit. Id vero etiam proprium et singulare habet, quod si quid alienum viderit, aut lutum, aut quid aliud ad imperatoris vestem, deponens ille umbellam aut tegmen capitis sui, extenta manu tollit, aut purgat illud non rogatus. Ex omnibus vero aliis principibus nemo auctoritatem habet faciendi istuc, sed ille solus. *Pilaticia* est opus e margaritis cum fimbria, in longitudinem minus spithama, in latitudinem autem palmo, quae rex Medorum gestabat similiterque

Cantacuzenus.

e

iudices, quemadmodum olim duces exercitus gestabant torques, honorem ipsorum demonstrantes. τὸ ῥοῦρον suprema vestis, species vestis e Germania apportata, unde Germanicum nomen retinuit, *Rock*. Hinc ῥονχαρεῖον vestiarius speciali nomine a Curopalata appellatur, quia latus patet nomen vestiarii apud recentiores Graecos. *Provestiarius*, ut agamus dilucidius, regio vestitui praeerat, quod hodie cubiculariorum videtur munus. Saepe rebus maximi momenti adhibebantur, et res per eos non vulgares gerebantur, ut in Lecapeno et Leone Basili F. Crede mihi videre est. In Constantino Romano F. provestiarii dignitas proxima a domestico scholarum et accubitore, biglae drungario, superior ostenditur. Inveni, qui scriberet, Provestiarium fuisse thesaurarium seu thesauro praefectum, quia βεστιάριον aerarium vocetur seu thesauri repositorium, ταμισίον. Quod ego quidem in aliquo vel auctore vel glossario nondum legi.

Δικαιοφύλαξ, ad verbum, *Custos legum et iuris*, de quo magistratu nihil habet Curopalata.

Λογαριώστης, *Logariastes*. A Curopalata additur, τῆς αὐλῆς, aulae seu palatii. Rationes in omniū stipendiatorum, qui in aula sunt, si quid deest ulli de stipendio eius, aut ad servitium eius, cuius causa stipendia facit. Apud Nicetam ἐστὶ φροντιστῆς καὶ λογιστῆς. Valere putant idem, quod quaestor aut receptor generalis, aut quod Germanis est *Kammermeister*. Inde clarum quis μεγαλογαριώστης.

Ἀποκρισιάρχιος, *Apocrisiarius*. Sic iurisconsulti Graeci eum nominant, qui legationibus audiendis referendisque ad imperatorem et responsis ab eo dandis constitutus est.

Χαρτοφύλαξ, *Praefectus Chartis*. Qui tabulas habet chartaceas, ad iura ecclesiae pertinentes, chartarum custos, qui privilegia et similia asservat, praefectus scrinioꝝ, iudex idem causarum ecclesiasticarum et quaestionum matrimonialium, defensor in clericorum causis, veluti manus summi sacerdotis dextra. Hinc μέγας χαρτοφύλαξ.

Δομέστικος τῆς τραπέζης, *Dapifer*, aut simile habens officium, ut suspicor.

Δρουγγάριος, *Drungarius*. Δρουγγῆς seu δρουγγός orientale nomen, coetum hominum una commeantium significans, et coetus illius princeps vocatur Dargon vel Dorgon, ex quo Drungarius, facta epenthese τοῦ ν pro γ geminato. Quidam vocant tribunal militum. Drungus globum significat, ait Turdebus libro vigesimo quarto capite vigesimo quinto. Vopiscus in Probo: Triumphavit de Germanis et Blemis, omnium gentium drungos, usque ad quingenarios homines ante triumphum duxit. Vegetius libro tertio capite decimo sexto: Scire debet dux hostium, contra quos drungos (male scriptum drunos) hoc

est, globos hostium quos equites oporteat ponere. Hinc Drungarius biglae, Drungarius classis, qui praesunt globis vigilium et classiariorum. De hac voce Leunclavius in Pandecte ad annales Turcos: Dico, Turcis Agelarios esse sua lingua, qui Graecis erant vel Drungarii, vel Druncarii potius. Eos Leo Sapiens Augustus in Libro suo de apparatus bellicis capite 3. num. 42. 43. 45. olim dictos fuisse tradit Chiliarchos, quod militibus mille praessent: et druncum chiliarchiam. Latini Chiliarchos vocabant tribunos, qui nunc colonelli sunt. Druncum (sic enim pronuntiabat Zygomas, et Druncarium, non Drungum, vel Drungarium, quod vulgo fieri solet) sic appellatum arbitror a trunco sive baculo sive sceptro: quemadmodum hodieque regimentum vocamus tam ipsius tribuni baculum (vitem dixere, puto, Romani) quem cum magistratus insigne gestat, quam illum signorum militumque numerum, qui ad constituendum regimentum requiritur. Ideoque truncus est regimentum militum, cuius caput est Druncarius, olim Tribunus, nunc Colonellus aut regimenti praefectus.

Μέγας ἑταίριάρχης, Magnus sodalitatis princeps. Antequam e cella sua imperator exeat, protovestiarius adest in triclinio cum magno hetaeriarcha et primicerio aulac. Postquam vero egressus est et constitit imperator, egrediens protovestiarius accersit honoratissimos principes ad circumstationem. Lege cetera. Et infra: Hic vero excipit etiam perfugas advenientes ex omni parte, ac propterea etiam hetaeriarches nominatur, velut *ἑταίρους* sive amicos excipiens.

Βάρανγοι, Barangi. In festo occursus (purificationis) discedit imperator in Blachernarum templum, Barangis quoque sequentibus. Atque hi quidem ubique imperatorem equitantem prosequuntur, ferentes humeris secures suas. Erant ergo custodes, satellites aut stipatores imperatoris bipenniferi: eorum praefectus ante illos imperatorem sequebatur et ideo *ἀκόλουθος* dicebatur.

Πιγκέρνης, Pincerna, a poculis. Quod si imperatorem oportet bibere, pincerna ministrat illud: ac non diebus festis solum, verum etiam semper imperatorem cibum sumente miscet, si praesens est. Ac vetere quidem more hic extra civitatem imperatorem sequens ferebat poculum castrense, catena vinctum: ut si eum opus esset bibere, ex fonte aut fluvio daret ac biberet. Hoc autem in praesentia non fit.

Ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης, Mensae praefectus. Serviebat etiam imperatori ad mensam. Praebebatur missum domesticus primus proxime imperatorem: post eum domesticus mensae: tunc praefectus mensae, et quae apud Curopalatum sequuntur.

Δομέστικος θεμάτων ἐσπερίων, Domesticus thematum occidentaliū. Quae florente adhuc imperio Romano *ταγματα*

sive legiones dictae, postmodum imminuta Heraclii temporibus Romana potentia et truncato imperio, *Θεμάτων* nomen acceperunt, carentes iam veteri amplitudine sua. Vide libellum Constantini Porphyrogennetae de thematibus sive de agminibus militaribus per imperium orientale distributis. Hic praefectus huiusmodi agminum per occidentis urbes distributorum intelligendus est.

Μέγας Διοικητής, Magnus administrator sive procurator. Nihil de hoc Europalata.

Μέγας Δούξ, Magnus Dux. Quemadmodum magnus domesticus princeps et caput est ad universum fossatum, (quid sit *fossatum*, suo loco explicabitur,) sic etiam hic ad universum mare. Ac ceteri quidem principes aliis rebus instituti ut capita, praefertunt consuetum imperatoris flammeum, aut exercitus flammeum cum ignitis telis. Magnus dux contum praefert imperatoris insidentis equo. Habet autem subiectos sibi magnum Drungarium classis, Ameralium etc. Vide Europalatam et scholiasten.

Πρωτοσέβαστος, Primaugustus. Nullum ministerium habet, quia non functio est palatio militans, sed dignitas honoraria, quam non ministerii aut ordinis necessitas facit, sed imperatoris *εὐδοκία*.

Μέγας Χαρτουλάριος, Magnus chartularius. Equum imperatoris a protostratore susceptum, etc. Vide quae supra in protostratore dicta sunt. *Stallmaister* Germanis dici putat scholiasta. Zonaras in Leone Isauro, tomo tertio Annalium, posterioribus temporibus τὸν τῶν βασιλικῶν ἵπποκόμων ἐπιστατοῦντα appellatum tradit.

Πριμικήριος ἀλλῆς, Aulae primicerius. Habet quidem in circumstatione administrationem, qualem ante diximus, ordine vero collocat etiam omnes, qui in aula sunt. Ut enim princeps quisque suum et constitutum locum ad circumstandum habet: sic etiam ordines, qui in aula sunt, singuli proprium suum locum obtinent.

Πρωτοκωννήγος, Venatorum princeps, Jägermaister. Imperatore conscendente equum, nemo alius praeter hunc stapiam tenet, cum praesens est. Praeest vero iis venatoribus, qui curatores canum appellantur. Quod si quando imperatoris, cum in venatione est, vestem aliquam sanguine aspergi contigerit, eam hic venator accipit ex beneficio.

Πραιτώρ δήμου, Praetor populi. Nullam administrationem habet in aula palatina, sed in urbe, et urbanam solum.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛΙΑ Δ.

Cantacuzenus

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ Α.

IOANNIS CANTACUZENI

HISTORIARUM LIBER I.

PERIOCHA.

Michael senioris Andronici filius, iunioris pater, filiabus in matrimonio collocatis et filiis parenti ad educandum commissis, ex oriente Byzantium rediens, Adrianopolin, deinde Thessaloniam ab eodem transmittitur: ubi de morte filii Manuelis certior factus, prae luctu acerbissimo in morbum labitur, quo etiam hac vita decedit. Senex pater Andronicum adolescentem nepotem, Constantino despota filio suo, Michaelis germano fratre, in imperio surrogato, idque non tam ipsius Constantini, quam Michaelis pueri eidem Constantino ex pellice suscepti, causa abdicare constituit (Cap. 1). Post obitum Michaelis imperatoris provinciarum praesides et magistratus sacramentum novum postulantur, et iuvenis Andronici nomen in conceptione iuramenti praeteritur: solus Cantacuzenus, cubiculi sacri praefectus, ne se scelere contaminet, iurare detrectat: veteri formula iurare sinitur. Tacitus fert iniuriam nepos, quem Syrgiannes vir nobilissimus serio monet, ut sibi consulat; et in eam rem operam fidelem spondet. Ille rem cum Cantacuzeno, qui tum in Thracia praetor versabatur, ut cum amico omnium sincerissimo, prius communicandam censet (2). Dolet is ea necessitate, quam Syrgianni internuntio discrete explanat, calamitatemque in posterum praesentit, et iuvenem in tuto collocandum; aliud nihil, nisi cogantur, incipiendum suadet (3). Christopolis fugae, nepote approbante, deligitur. Cantacuzenus e Thracia Constantinopolin veniens, quid sibi cum Syrgianne convenerit, renuntiat: Apocauchum hominem obscuri generis, sed prudentem inprimis, a quo postmodum diu vehementerque divexatus est, ut patet lib. 3., Syrgianni gratificans, Andronico commendat (4). Causae dissidii inter avum et nepotem aliae antiquiores offeruntur, prolatisque exemplis, avus nimiae austeritatis et importunitatis insimulatur (5), quam illi per patriarcham Iosephum nepos exprobrat. Avus se excusat. Placatur nepos. Verum haec Michaelae adhuc vivente. Quo fati absunto, cum quoddam dictum redigeret ei in memoriam, quo honestius eum hereditaria successione multaret (6), ostendit nepos qua mente dixerit: veniam delictis suis petit; cui Cantacuzenus, ut iustam causam habenti, semet et omnia sua offert. Iterum perfugio

Christopolis destinatur (7). Callinicus ad Cralem Triballorum principem de societate legatur. Spondet. Denuo de loco, ad quem salutis tuendae confugiant, deliberatur, et Adrianopolis praefertur. Iniuriae avi in nepotem memorantur. Syrgiannes e Thracia revocatur. Adhuc de loco fugae. Adrianopolis iterum eligitur. Quaerunt, quomodo Constantinopoli impune exeant (8). Protostrator senem in custodiam tradendum, Syrgiannes omnino iugulandum decernit: utrique repugnans Cantacuzenus, in prima sententia, de simplici discessu, permanendum pronuntiat, Syrgianni contra nitenti sapienter occurrit, simulque protostratorem refellit (9). Nepos ab omni crudelitate in avum abhorrens, Cantacuzeno subscribit. Idem Syrgiannes et protostrator faciunt (10), imperatricem Cantacuzenus, qui et magnus domesticus, iunioris imperatoris coniugem Constantinopoli relinquendam sentit. Magnus costostaulus et magnus logotheta Metochites causam nepotis apud avum agunt (11). Ad iudicium arcessitur: protostrator eum comitatur: domesticus supervenit postea: in palatio de servando iuvene sermocinantur. Ternae triremes a Genuensibus amicis instruuntur (12). Nepos magnum domesticum offendens, se desertum conqueritur: quae maxime vult, audit. Citatur de integro ab avo ad iudicium: amicos ad fidelitatem sibi in periculo praestandam hortatur. Cantacuzenus et protostrator omnia pollicentur: ad palatium deducunt (13). Ibi coram episcopis ut superbus et rebellis a sene accusatur. Negat se talem: si facinorum istorum compertus fuerit, vel capitalem poenam libenter excepturum, et avum ut contumeliosum redarguit (14). Amici duo foris clamorem audientes, succurrere parant. Senex quiescit, et nepoti condiciones fert quatuor: ad singulas respondet (15), pedem eius pronus osculatur. Fingit ille se reconciliatum: inani gaudio exultatur. Iubetur in Peloponnesum praefectus abire magnus domesticus; quae iussio quoniam fraudem olebat, quid agat cum sociis consultat. Coniicitur mens senis haec, ut ipsis specie praefectarum distractis, nocere liberius ac facilius possit: non esse salutem negligendam (16). A iuniore ad senem pro impunitate sociorum legatio decernitur, quam Metochites certis de causis obire detrectat. Sequitur frivola domesticus excusatio, cur a Peloponneso abhorreat. Obiurgatus ab imperatore, in Thessaliam iubetur proficisci; quam conditionem similiter subterfugere studens dissimulat, et extra urbem milites pecuniamque expectat. Protostratori Prillapi praefectura mandatur (17). Scriptura ad lectulum inventa, nepos Byzantio decimo tertio Kalendas Maias, comitatus protostratore paucisque famulis, cum canibus et avibus venatoriis, ad fugam tegendum scilicet, egreditur. Adrianopoli comiter accipitur. Hoc intellectu, imperator Tagarim magistrum militiae ad fugitivum reducendum mittere vult: a quo docetur, laborem inanem fore (18). Interdicitur omnibus, ne nepotem nomine imperatoris afficiant, declaraturque hostis, et cum factione sua a piorum communione secluditur. Ab eo deinde pacem senex petit. Legati in discrimen veniunt: et ibi alterius praesens atque inconcussus animus. Benigno cum responso dimittuntur (19). Postridie in concilio pax recusatur: ni senior imperio cedat: datur tamen opera, ut is imminens periculum declinare possit. Exercitus mire avert Byzantium posere, nec ei persuaderi potest, ut libens in occidentem tendat (20). A Sphentisthlabo Moesorum rege insidiae. Lente Constantinopolin pergit iunior, morbum praetexens; senem praemonet, ut sibi caveat. Magnus domesticus ab oppugnatione urbis dehortatur (21). Palaeo-

loga monacha super induciis rogatum accedit (22). Nepos respondens, se in avum officiosissimum demonstrat. Avus iusiurandum dat, et anathematismum rescindit: irascitur, hominem de infima plebe ad se iuramenti exigendi missum. Factum excusatur (23). Adrianopolin se recipit nepos, eo uxorem evocat. Syrgiannes ad senem deficit: obiectum perfidiae crimen negat (24). Ilur infestis signis Byzantium: optimates et duces exercitus ad avum de pace scribunt (25). Xena mater Andronici minoris Thessalonicae a templo avulsa, pro captiva adducitur Constantinopolin (26). Pax petitur. Morbus iunioris, a quo stratopedarcha desciscit (27). Beneficentiae magni domestici, eiusque matris Theodora magnanimitas (28). Oppida Aprı (29), Garella, Rhaedestum, Sergentzium occupantur. Sacci exuruntur. Stratopedarchae perfidia, Syrmani pastoris fidelitas in dominum et caritas in inimicum admirabilis (30). Nepotis in hostem lenitas. Constantinus despota captivus in vincula conicitur. Qui Xenae imperatrici manus violentas attulerant, puniuntur. Lemniorum ad nepotem defectio: quem formidantes Persae, deserto avo, cui auxilio veniebant, in orientem turpiter refugiunt (31). Positur pacem, quam dare cogitat, ita ut ipse, exercitus, urbes, tota imperii administratio penes seniorem sint de cetero. Conciones imperatoris, et Cantacuzeni ad principes et duces exercitus (32). Responsum nepotis ad avum de pacis conditionibus (33). Actum gratias et pacem confirmatum Xena ad filium mittitur. Conditio senex accipit, ad quem salutandum nepos Byzantium concedit: ille obviam se fert. Ibi consuetudo quaedam imperatoria declaratur. Una in urbem ingrediuntur. Die sequenti Deiparae de confecta pace nepos gratias agit. In palatio cum avo degit aliquamdiu: ad eum spectandum frequentes undique concursus fiunt. Didymotichum redit (34). Sphentisthlabus morbo interit, Tertere filio successore, a quo Philippopolis capitur. Nepos Moesiam incursans, praedas ingentes agit, et Byzantii Syrgiannem in senem coniurationis reum in carcere invenit: in quem, facta licet potestate, sententiam ferre abnuıt (35). Moritur Terteres. Complura Moesiae oppida Andronico minori se dedunt: reliqua Boesilas, defuncti regis patruus, sibi asserit. Avi commissu nepos Philippopolin, sed frustra, oppugnat. Machina, cuiusdam Germani opus, depingitur. De Boesilae socii et amici morte falsus rumor (36). Philippopolis fortuito recuperatur (37). Bellum in barbaros decernitur, incassum dissentientibus senioris consiliariis, a quo magnus domesticus commendatur (38). Pax et foedus inter imperatores, et Moesum, quicum iunioris nupta erat soror. Mos Romanorum imperatorum, quo sibi per matrimonia Scytharum satrapas devinciebant. De Scytharum binis in Thraciam irruptionibus, quorum partem Romani trucidant. Cum Scytharum quodam duce nepotis ex altera ripa colloquium (39). Irene coniux diem obit, Anna Sabaudiae comitis filia iuniori ad connubium petitur (40); ipsa patriarcha Isaia solenni ceremonia, quam auctor accurate explicat, coronatur (40). Annae e Sabaudia illustris adventus, quae, Byzantii splendide peractis nuptiis, ipsa quoque corona induitur. Nobilibus Sabaudi complures quasi per successionem manent Constantinopoli, et imperatorem iuvenem ludicris artibus instituunt. Persae praedones caeduntur. Imperator pedem sagitta vulneratur. Magni domestici in pugna virtus. Michael Moesorum rex Zernae cum nepote dies aliquot hilares agit. Didymotichum reversus, de avo ab se sine causa alienato nuntium accipit (42). Panhypersebastus re-

gnum affectat, cui magni logothetae filii student: quorum litterae interceptantur, et eorum pater officii sui admonetur. Protovestarius logothetae extrema minitans, a nepote compescitur, et apud avum excusatur. Ambo ingratiissimi inveniuntur, eorumque instigatione bellum recrudescit (43). Nititur senex memoriam iunioris e sacris tollere, cuius patricium patriarcha suscipit (44). Avum placare Andronicus conatur, et a bello dehortans, se ad causam dicendam offert. Orat idem per litteras magnus domesticus et in extremis terret, si monita contempserit (45). Responso avi moestus iuvenis, patriarchae, et episcoporum fidem appellat, qui eum in avi gratiam conantur restituere. Mittuntur Rhegium ex tribus delecti ordinibus, qui crimina exponant, eius defensionem audiant, et iudicent (46). Ille avum in odium rapit, sibi benevolentiam iudicum colligit, et sigillatim obiectis respondet. Sequitur oratiuncula, qua suam innocentiam adversus criminationem de periurio in foedere violando tuetur (47). Avi et Cocalae litteras contra se profert, quibus ab ipsis foedus violatum convincere contendit (48). Cocalae impudentia. Episcopi damnare accusatum verentur. Respondens avo, de se, ut in eum officioso, praedicat, illum, ut sycophantis credulum, perstringit, pacem pro re publica orat, se subiicit, et ni bene monenti obsecundet, minatur (49). Cocalas acta Rhegii renuntiat seni omnia: reliqui non audiuntur. Eum patriarcha castigans, a iunioris se staturum profitetur. Cum episcopis idcirco habetur sub custodia. Magnus domesticus et protostrator ad procedendum Constantinopolin nepotem incitant: cui spem reliquam pacis domesticus eripit (50). Rhegio Byzantium iter intendunt. Imperat ei avus, uti se ab urbe amoliat. Marci Caballarii convitium. Memorat, quo officio in avum fuerit, cuius pertinaciam accusat. Selybiae rem publicam ordinat. Rursum nepos Didymotichum rediit. Andronicus Tornices, et Manuel Lascaris pactionis cum satrapis Scytharum suspecti et Thracia exacti (51); quae protostratori cum parte copiarum committitur. In Macedoniam iunior contra hostes abit, Pheris eos provocat. Iis se excusantibus, quo minus postulata praestent, remouetur inde exercitus (52). Thessalonicam vocatur: urbe dedita, arx oppugnatur, cui Pherenses eventu infelici subsidium mittunt. Miraculum sancti Demetrii martyris in imperatore. Arx traditur (53). Deliberatur, quo eundem. Probatur consilium magni domestici. Edessa et Berrhoea se dedunt. Ingens occidentis defectio. Duces senioris ad Triballum fugientes, a Pheraeis militibus capti ad nepotem adducuntur. Cum uxoribus eorum benigne agitur (54). Deditio Castoriae et Achridis. Protovestarius cum sociis Triballum ad arma in imperatorem iuniorem sollicitat. Uxoribus eiusdem protovestarii mendacium. Domestici in contemptu auri argenteum apud protovestarium reperti excelsus animus. Imperatoris beneficentia. Voluntaria agrestium Albanorum deditio. Triballorum procerum in dissuadendo bello aequitas. Viae ad fugitivos iuvandos complures (55). Casus eorumdem. Strombitza et Melenicus nolunt se dedere. Protostrator ad fluvium Nigrum seniore vinct: neo laetatur victoriae nuntio iunior. Foedus cum Moeso senex facit; ad urbem iunior accedit, pacem iterum iterumque petit. Duo plebei Constantinopolin produnt (56). Pulcrum exemplum Christianae mansuetudinis Andronicus minor. Proditoribus praemium condignum promittitur. Moesus ad confinia copias adducit. Nepos abire Logos decernit. Quaeritur cur tria millia equitum a Moesis Byzantium missa. Avus monitionem de periculo vilipendit (57). Interrogatur

Moesus, quid sibi velit cum exercitu. Post conterritus minis, iurat se foedus non rumpere, nec contra imperatorem venire: fidei pignus sacram crucem mittit. Ibanem, seu Ioannem, ducem cum equitibus ex urbe revocat. Scalae et alia ad eam capiendam parantur. Die pentecostes Logis progrediuntur: a domestico et imperatore agmen oppugnationi disponitur (58). Extremo capite, quomodo urbs capta sit, et humanitas nepotis erga avum, et patriarchae e monasterio liberatio describuntur (59). In hoc libro praecipua animadversione digna et tamquam potissima capita haec observanda: varii naturae motus in avo et nepote, ac memorabile exemplum illius in hunc odii, huius in illum observantiae; deliberationes et legationes multae, in quibus multa prudenter dicta; pacis mentio et desiderium frequens et incredibile; assentatorum et sycophantarum studium; ritus coronationis imperatorum; singularis eventus in capiendi Constantinopoli; mira commutatio imperatoris senioris in privatum, contra iunioris, privati propemodum et exulis, in monarcham.

Nilus et Christodulus ficta nomina sunt; qualia apud veteres in dialogis et epistolis plurima. Christodulus mihi Cantacuzenus est, utpote qui curis illustribus defunctus, decursisque vitae palatinae malefidiis honoribus, Christo sibi in posterum vacare statuens, nobilem illam servitutem amplexus est, quae mera viri sapientis libertas haberi debet. Nilus, a quo se ad scribendum impelli fingit, monachi nomen, ut cuivis obvium est.

ΝΕΙΛΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΩ.

Ed. Par. 1

Ed. Ven. 1

Ἐπειδὴ σε βούλεσθαι οἶδα μηδὲν τῶν ἡμετέρων ἄγνοεῖν, εἰ καὶ μηδὲν τι γενναῖον ἔχοιμεν λέγειν, ἃ γὰρ ἔνεστι, σιωπᾶν οὐ θέμις. οἶσθα τοὺς περιπάτους οὓς ἐκάστοτε μετὰ τῶν φίλων ποιούμεθα, ἐν οἷς πολλὰ, τὰ μὲν σπουδῆ, τὰ δὲ παιδιᾷ προσήκοντα λέγεται. ἐν τούτοις τινῶν τὸν τῶν βασιλέων διεξιόντων Β πόλεμον, ὅπως τε τὴν ἀρχὴν συνέστη καὶ ἤκμασεν εἰς τοσοῦτον, καὶ τί τὸ πείσαν τοὺς γενναίους ἀγνοῆσαι τὴν φύσιν, καὶ πότερος αὐτῶν μάχης ἤρξατο, καὶ τίς πρὸς διαλλαγὰς ὄξυτε-

NILUS CHRISTODULO S.

Quoniam probe scio te res nostras omnes velle cognoscere, etsi egregii nihil sit, quod dicamus: ea quae habemus, nefas est tacere. Scis quotidie una cum familiaribus ambulationes a nobis institui: in quibus multi nobis sermones, partim serii, partim hilares ac iocosi incidere solent. Ibi cum nonnulli de bello imperatorum dissererent, quonam modo primitus conflatum ac tantis postea incrementis auctum, et quid tandem generosas illas animas ad naturam exuendam impulisset, ab utro praeterea belli inferendi initium, et hic, an ille

ρος οἱ μὲν τὸν πάππον, οἱ δὲ τὸν νεώτερον αἰτίας ἐνέχεσθαι ἤξιον. ἐγὼ δὲ ἀκούων ἐπλήρη τοῖς λόγοις, ῥαθυμίαν κατε-
 C γνωκῶς τῶν ἀνδρῶν, οἱ παρηκολουθηκότες τοῖς πράγμασιν ἐξ
 ἀρχῆς, οὐ κατέλιπον τῷ βίῳ τὴν τῶν πεπραγμένων διήγησιν.
 ἀλλ' ἔστι καὶ περὶ ἐκείνων διπλῆ λογίεσθαι, καθάπερ καὶ περὶ
 P. 2 τῶν Εὐκλείδου φασίν. ἀλλὰ σὺ δίκαιος ἂν εἴης ἀπαλλάττειν
 πραγμάτων ἡμᾶς, τὰ τε ἐπὶ τῶν βασιλέων τὰ τε ἐφ' ἡμῶν γε-
 γονότα διδάξας· τὸ δ' ἂν γένοιτο, ἐπιτομωτάτῃ χρησάμενος
 ὅσῳ τινι συγγραφῆς, δι' ἧς μόνῃς ἔξεστι τάληθές εὐρεῖν. καὶ
 ὅτε γὰρ τὰ κοινὰ διετέλεις πράττων, σωτηρία τοῖς πράγμασιν ἴο
 ἦσθα· καὶ νῦν σαυτοῦ γεγονός, ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης παρά-
 B δειγμα τὸν βίον κατέστῃσας τὸν σαυτοῦ. ὡς μὲν οὖν τῶν γε-
 γονότων καὶ νομιζόμενος καὶ ὡν αὐτουργός, οὐκ ἀγνοήσεις δή-
 που τὰ σά· ὡς δὲ μηδὲν τῆς ἀληθείας διὰ βίου πρότερον ἠγη-
 σάμενος, τάληθές ἔρεῖς· ὡς δὲ ῥαθυμίαν ἐξορίσας παντάπασιν
 C τῆς ψυχῆς, οὐ λογιῇ τὸν ἐπὶ τῷ πράγματι πόνον. ἔστι δὲ καὶ
 εἰς παράδειγμα τὴν ἡμετέραν ἱκετείαν ἀνενεγκεῖν. ἂν τε γὰρ
 τοὺς ἔξωθεν, ἂν τε τοὺς ἡμετέρους ἠγεμόνας ἐνθυμηθῆς, οὐδα-
 μῶς ἀτιμώσεις τὴν ἱστορίαν· καὶ οὗτοι γὰρ κἀκεῖνοι ἐπὶ τὸ
 συγγράφειν καθῆκαν ἑαυτούς, οὐ μικρὰ τὸν ἀνθρώπινον βίον ἐκ
 20 τοιούτων ὀνήσειν οἴομενοι. καὶ ἀπλῶς δὲ εἶπεν, οἱ μὲν ἡθικοὶ
 τῶν λόγων, ὅσοι ἢ ἀρετὴν ἐπῆνεσαν ἢ κακίαν διέβαλον, καλοὶ

6. Interpres corrigit ἀπαλλάττειν, sed nil mutandum. ED. P. Immo mutandum erat, quod antea legebatur, ἀπαλλάττων.

ad reconciliationem concordiae propensior fuisset, avum hi, nepotem illi in reprehensionem vocarunt. Qua ego disputatione commotus, eos desidiae condemnavi, qui inde a primordio singula percepta cum haberent, nullam eorum memoriam posteritati reliquissent. Sed possunt etiam ea in utramque partem disputari, quod idem de placitis Euclidis aiunt. Tu vero idoneus sane es, qui nos hac molestia expedias, quaeque sub imperatoribus illis, quaeque nostro saevo contigerunt, exponens, et quidem summa usus brevitate scribendi, qua sola verum investigari potest. Tu enim et quamdiu publico functus es munere, salus imperii fuisti: et hodie posteaquam decursis honoribus tui ipsius esse coepisti, vitam et mores tuos veritatis ac iustitiae exemplar effecisti. Quando igitur rerum gestarum actor et iudicaris fuisse et vero fuisti, quae tibi acciderunt, ea profecto nescire non potes. Dein, quia in omni vita nihil duxisti veritate antiquius, nihil ab ea alienum memorabis. Ad extremum, quia omnem de mente scordiam fugasti, quid laboris sit ista litteris amplecti, non reputabis. Nec vero primus, nulloque exemplo facturus es, quod abs te contendimus. Etenim sive extraneos sive nostrates belli duces respicis, genus hoc descriptionis minime contemnes. Nam et hi, et illi non parum inde humanae societati consultum iri arbitrantur, huc pariter se demiserunt. Atque ut simpliciter dicam

τί εἰσι καὶ θανατάζεσθαι δίκαιοι· εἰ δὲ καὶ δυνατόν κατὰ τοῦ D
 τους τοὺς ἀνθρώπους βιάσθαι, ἐνταῦθα δὴ πολὺς ὁ λόγος, τινῶν
 ἀξιούτων μὴ δύνασθαι τὰ πράγματα διὰ τέλους συμβαίνειν V. 2
 τοῖς λόγοις. οἷς δὲ ἐμέλησε πράξεις ἀνδρῶν ἀναγράφειν, ἐξ ὧν
 5 ἄρετὴν καὶ κακίαν, τὴν μὲν ἔστιν ἐλέσθαι, τὴν δὲ φυγεῖν, τοῖς
 τοιοῦτοις ἀντιλέγειν οὐ πᾶν τοι ῥάδιον, ὅτι μὴ λογισμοῖς, ἀλλὰ P. 3
 πράγμασι πείθουσιν, οἷς ἐρῖζειν μανία σαφής. ὡς οὖν τὰ μέ-
 γιστα ὀνήσων τὸν ἀνθρώπινον βίον, ἂν μὴ κατ' ἐλπίδας τὰ
 παρόντα ἐκβῆ, ἐξ ὧν ἔστι τοὺς τε ἄλλους εὖ ποιεῖν καὶ τὸ
 10 σπαντοῦ διασωῶζειν ἧθος, ἐλοῦ.

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΝΒΙΛΩ.

V. 3

Ἐπήνεσα σοῦ τὸν τρόπον, ὃ φίλε Νεῖλε, τὴν σὴν ἐπι- B
 στολὴν ἀναγνούς. τὸ γὰρ μυθεῖν ἐθέλειν ἢ τοῖς βασιλεῦσι Ρω-
 μαιῶν συνέβησαν ἐφ' ἡμῶν, τᾶληθές ἐστιν εἰδέναι ποθοῦντος.
 15 παράδοξα γὰρ τινα καὶ ἀλλόκοτα συνέβησαν ἐπ' αὐτῶν καὶ
 οὐδαμῶς προσόμοια τοῖς ἐπὶ τῶν προτέρων βασιλέων, ἀλλὰ
 καλὴν τινα τὸν παράλογόν ἐστιν εὐρεῖν ἐν αὐτοῖς, ἐν τε ταῖς C
 ἀγχιτροφοῖς τῶν πραγμάτων μεταβολαῖς καὶ ἐν τοῖς τῶν ἀν-
 θρώπων ἤθεσι καὶ βίοις, τῶν μὲν εἰς τὸ πάντῃ εὐσταθές καὶ
 20 ἀκίνητον καὶ μηδαμῶς εἶκον ταῖς μεταβολαῖς τῶν πραγμάτων
 ἑαυτοὺς κάλλιστα ἀρμοσάντων, τῶν δὲ τούναντίον ἅπαν Εὐρί-

quod sentio, morales commentarii, quotquot aut virtutem efferunt,
 aut vitiositatem insectantur, egregii sane sunt et admiratione digni:
 verum, possintne homines ad illorum praecepta vitam exigere, de
 eo magna quaestio est; censentibus nonnullis, quae sub actionem ca-
 dant, philosophorum decretis usque ad ultimum non posse exaequari.
 At quibus cordi fuit res gestas et facta litteris persequi, unde quae
 honesta sunt ad imitandum eligas, quae turpia, vites, contra illos
 dicere difficile est; quod non ratiocinationibus, sed rebus ipsis per-
 suadent; quas impugnare, aperta insania est. Quare ut plurimum
 vitae humanae commodaturus, si praesentia spem scellerint, tu ea
 tibi sumito, per quae et aliis benefacias, et animi ingenium conserves.

CHRISTODULUS NILO S.

Cum legissem litteras tuas, mi Nile, praeclaram indolem tuam
 amplexatus sum. Nam velle discere quae nostra aetate Romanorum
 imperatoribus acciderint, optantis est veri notitiam adipisci. Admi-
 rabilia siquidem et inaudita prorsus, superiorumque imperatorum
 casibus dissimillima eis venerunt: in quibus praeter opinionem, cum
 in subitis rerum conversionibus, tum in hominum moribus plurima
 cernas, quando hi sese ad penitus inconcussam et immobilem ac nul-
 lis mutationibus expugnabilem constantiam pulcherrime composuerunt;

που δίκην μεταφερομένων αεί και άστατούντων. οδ μὴν ἀλλὰ
 D και τῶν τοῦ θεοῦ κριμάτων τὸ βάθος φανεῖται τῷ βουλευμένῳ
 τοῖς πράγμασι προσέχειν ἐπιμελῶς. τούτου δὴ χάριν ὠκνεον
 επιπολὺ τῶν λόγων ἀψασθαι τουτωνι, τῆς διγηήσεως ἀνα-
 γιζόμενος τὸ πολυειδές και ποικίλον· ἐπεὶ δὲ φιλίας οὐδένῳ
 ἰσχυρότερον οὐδὲ πιθανώτερον και τοῖς ὑπὲρ δύναμιν ἐγχειρεῖν,
 P. 4 ταύτη βιασθεῖς καγὼ ἤδη ἄρχομαι λόγου. ὁ δὲ τῆς ἀληθείας
 θεὸς μὴ περιέλοι λόγον ἀληθείας ἐκ στόματός μου· οὐ γὰρ
 ἀπερχεῖα τινὶ ἢ φιλία, ἐξ ὧν τὸ ψεῦδος επιπολὺ τίκτεται, πρὸς
 τούτους ὑπήχθην τοὺς λόγους, ἀλλ' ἀληθείας ἔνεκα και πρὸς 10
 ἀληθείας ἔραστην τούτους ποιῶμαι. ἔτι δὲ οὐδ' ἀκοῇ ταῦτα
 πρὸς τῶν παλαιότερων παρειληφῶς ἢ φήμαις προσέχων και
 B μύθοις ὑγιές οὐδὲν ἔχουσιν, ἐξ ὧν συμβέβηκε τοῖς πολλοῖς τῶν
 συγγραφῶν ἀποπλανηθῆναι τῆς ἀληθείας, ἀλλ' αὐτὸς ἐφ' ἅπασι
 παρῶν και ὡς ἔνεστι μάλιστα τάληθῆ περι πάντων εἶπερ τις 15
 εἰδῶς, οὕτω δὴ ποιήσομαι τὴν περι αὐτῶν διγήησιν, τὴν ἀλή-
 θειαν προστησόμενος και πάσης ἄλλης αἰτίας αὐτὴν προτιμή-
 σας. εἰ δὴ σὺ μὲν ἀληθείας ἔραστης, ἐμέ τε οὐδὲν ἔστι τὸ
 C πείσον ταύτης ἀποστήναι διὰ πάσης τῆς διγηήσεως, ἔχεις ὅπερ
 ἐπόθει. ἄξιον δὲ μικρὸν ἄνωθεν ἀναλαβεῖν τὴν σειρᾶν τοῦ γέ- 20
 νους τῶν βασιλέων, ὡς ἂν εἰδείημεν, τίς ἐκ τίνος ἔφν, τίνας τε
 αὐτοῖς τετοκῶς τίνα πρόεστησε βασιλεύειν, τοὺς ἄλλους κατα-
 στήσας τελεῖν ὑπ' αὐτόν.

8. μὴ περιέλοι. Psalm. 118. ED. P.

alii plane secus continenter huc illuc Euripi instar fluitarunt. Quin etiam si quis diligenter his rebus attendere animum voluerit, divi-
 norum quoque iudiciorum profunda deprehendet. Quare cum propo-
 sitae narrationis multiplicem varietatem ob oculos ponerem, ecquid
 me ad scribendum darem, diu in incerto habui. Tamen quia nihil
 amicitia potentius, nec ad suscipienda vel maiora viribus onera quid-
 quam efficacius, ideo ego quoque ad scribendum accedo, Deum veri-
 tatis antea comprecatus, ne verbum veritatis auferat de ore meo.
 Non enim odio aut gratia, mendaciorum plerumque parentibus, ad-
 ductus: sed veritatis studio et veritatis amantibus scribere me pro-
 fiteor. Ad hoc non ista a maioribus natu didici, aut famae auscul-
 tans fabulis ineptis, quibus decepti plerique scriptores a recto iti-
 nere aberrarunt: sed ipse ego praesens omnibus interfui, singulaque,
 si quisquam alius, perspectissima habens, ut potero, ea commemo-
 rabo: veritatemque, tamquam scopum intuens, quacunq; alia causa
 potioem ducam. Quamobrem si tu, Nile, veri pernoscendi es cu-
 pidus: nihil autem erit quod me per totam narrationem ab eo avo-
 cet: fiet profecto quod concupisti. Verum paulo supra genealogiam
 domus imperatoriae iuvat repetere, ut intelligamus, quis a quo pro-
 creatus, et quorum ex se ipso natorum quem imperio admovent, re-
 liquis filiis huic parere iussis.

Ὁ βασιλεὺς τοίνυν Ἀλέξιος, ὁ τὴν ἐπωνυμίαν Ἄγγελος, τῷ Θεόδωρῳ Λάσκαρι τὴν θυγατέρα κατεγγυήσας, τὴν βασιλείαν ἀρχὴν παρέπεμψε πρὸς αὐτόν. οὗτος δὲ αὐτὸν πάλιν ἄρξενος παίδος ἀπορῶν, Ἰωάννη τῷ Βατάτζῃ ἐξ ἀρχοντικῆς τάξεως ὄντι 5 Εἰρήνην τὴν θυγατέρα συνέξευξεν, ἀποδείξας καὶ βασιλέα τὸν κηδεστήν. αὐτῇ δὲ Θεόδωρος γεγέννηται παῖς, Ῥωμαίων καὶ ἀδ- τὸς βασιλεύσας. ἐξ αὐτοῦ δὲ γεγέννηται Ἰωάννης, ἐφ' οὗ δὴ τῆς P. 5 βασιλικῆς τοῦ γένους διατμηθείσης σειρᾶς, ἐπὶ Μιχαὴλ τὸν Πα- λαιολόγον ἢ βασιλεία μετέβη ὅς δὴ παῖδας ἐγέννησεν ἄρξενας 10 τρεῖς, Ἀνδρόνικον, ὃς καὶ τῶν βασιλικῶν ἐπελάβετο σκήπτρων, καὶ Κωνσταντῖνον τὸν ἐν τῇ πορφύρᾳ τεχθέντα, καὶ τρίτον Θεόδωρον ἄλλὰ καὶ Θηλείας τοσαύτας, Εἰρήνην καὶ Εὐδοκίαν καὶ Ἄναν. V. 4 οὗτος δὲ ὁ βασιλεὺς Ἀνδρόνικος ὁ τοῦ Μιχαὴλ βασιλέως παῖς, B δυοὶ γάμοις προσομιλήσας, ἐκ μὲν Ἄννης τῆς θυγατρὸς τοῦ τῆς 15 Οὐγκρίας ἤγγος, παῖδας ἐγέννησεν ἄρξενας δύο, Μιχαὴλ τὸν βασιλεύσαντα σὺν αὐτῷ, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον δεσπότην ὀνομασθέντα, ὡς καὶ μετὰ τὸν βασιλέα τεχθέντα καὶ τὰ δευτερεῖα φερόμενον ἐπὶ πᾶσιν. ἐκ δὲ τῆς πρὸς δευτέρον γάμον ὀμιλησάσης αὐτῷ Εἰρήνης, τῆς θυγατρὸς μαρκήση Μουμ- 20 φαρὰ ἄρχοντος Λουμπαρδίας, ἐγέννησεν υἱοὺς τρεῖς, Ἰωάννην, C Θεόδωρον καὶ Δημήτριον, καὶ θυγατέρα μίαν τὴν Σιμωνίδα. ὁ δὲ γε βασιλεὺς Μιχαὴλ, ὁ τοῦ προῤῥήθεντος Ἀνδρονίκου βα- σιλέως παῖς, εἰς γάμον ἑαυτῷ συναρμόσας τὴν θυγατέρα τοῦ τῆς Ἀρμενίας ἤγγος, παῖδας ἔσχεν ἐξ αὐτῆς τὸν τε βασιλέα

13. παῖς. Ad oram ms. ascriptum erat πατήρ, frustra. ED. P.
15. Zonaras et alii Οὐγγρίαν appellant. Idem.

Alexius igitur imperator cognomento Angelus, filia Theodoro Lascari thalamo sociata, summum quoque principatum ad eundem transmisit. Lascaris sobole virili carens, Ioanni Batatzae, ex ordine procerum, Irenen ex se natam collocavit, generumque imperatorem nominavit. Ioannis satu Theodorus editur, qui et ipse Romanis imperitavit. Is Ioannem creat, in quo intercisca propagatione imperatoria, ad Michaellem Palaeologum regnum transiit. Hic liberos sustulit mares tres, Andronicum, qui etiam in imperium successit: Constantinum porphyrogenitum ac tertium Theodorum: filiasque totidem, Irenen, Eudociam et Annam. Andronico igitur Michaelis imperatoris filio duae deinceps uxores fuerunt, quarum prior Anna, Hungarorum regis filia, duos mares ei peperit, Michaellem, qui cum patre imperium tenuit, et Constantinum despotam cognominatum, ut qui post fratrem imperatorem generatus, per cuncta proinde secundas obtineret. Ex altera, nempe Irene, marchionis Montisferrati Lombardi principis filia, trium filiorum factus est parens, Ioannis, Theodori, Demetrii et unius puellae nomine Simonidis. Iam vero Michael imperator praedicti Andronici filius, ducta regis Armeniorum filia, An-

- D** Ἀνδρόνικον καὶ Μανουὴλ τὸν δεσπότην, καὶ Θυγατέρας, Ἄνναν καὶ Θεοδώραν. Ἄ μὲν οὖν συμβέβηκεν ἐπὶ τῶν ἀναγεγραμμένων βασιλέων, ἀπὸ τῶν τοῦ Λάσκαρι χρόνων ἄχρι Μιχαὴλ βασιλέως τοῦ τῶν Παλαιολόγων δευτέρου, πολλοὺς ἐγένετο συγγράψασθαι σπούδασμα οὐ μικρόν· ἐξ ὧν αὐτὸς τε σὺ καὶ εἴ τις ἕτερος βούλοιοτο, δυνηθεῖη ἂν ἀκριβῶς μαθεῖν περὶ τῶν
- P** βπεπραγμένων· εἴ γε μὴ κἀκεῖνοι, ταῖς προῤῥηθείσαις ἐν σχεδόντες αἰτίαις, τὸ μὲν ἀληθῆ λέγειν εἴασαν χαίρειν, αὐτοὶ δὲ ὅπως ποτὲ ἔτυχον διακείμενοι περὶ ὧν διελέγοντο, οὕτω δὴ καὶ τὴν διήγησιν ἀπέδωκαν τῶν πραγμάτων, ἀρκεῖν αὐτοῖς ἡγούμενοι πρὸς ἀντιμισθίαν τῶν πόνων, ἢ τὸν φιλούμενον ἐπαινεσαι, ἢ τὸν μισούμενον καθυβρίσαι, τῆς δ' ἀληθείας μηδὲν
- B** φροντίσαντες. ἐξ ὅτου δ' ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ, τῶν Παλαιολόγων ὁ δευτέρος δηλαδὴ, τοῦ παρόντος ἀπέστη βίου, ἢ οὐδεὶς συνεργάσατο τὰ τοῖν βασιλείοις ἐξεργασμένα ἐν τε τοῖς εἰρήνης καὶ ἐν οἷς περὶ τῆς ἀρχῆς ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους· ἢ εἴγε καὶ συνεργάσατο, οὐκ ἂν οἶμαι καθαρῶς τῆς ἀληθείας αὐτὸν ἐφάπτεσθαι, ἅτε δὴ τῶν πραγμάτων ἀκριβῆ γνῶσιν οὐκ ἐσχηκότα, πολλῶν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ καὶ ποικίλων συνε-
- C** χθέντων. διὰ σὺ τε καλῶς ἐποίησας παρὰ τοῦ σαφῶς εἰδότητος ἐθέλησας μαθεῖν, ἐγὼ τε μηδὲν μελλήσας, τὴν διήγησιν ἐκθήσομαι τῶν πραγμάτων, τῆς ἀληθείας προτιμήσας μηδὲν.

dronicum imperatorem, et Manuelem despotam, muliebris autem sexus Annam et Theodoram ex ea suscepit. Quae autem temporibus imperatorum, quos supra dixi, a Theodoro Lascari usque ad Michaellem ex Palaeologia secundum acta sunt, in iis describendis complures diligentissime elaborarunt: unde et tu, et quibus libebit, accuratam rerum cognitionem possitis parare, nisi forte etiam illi, praedictorum rei criminum, veritatem valere iusserunt, et prout erga eos erant animati, de quibus exponebant, ita rerum nobis memoriam tradiderunt, satis magnam suis laboribus mercedem statuentes vel immodice commendare quos diligenter, vel despicabiles reddere quos odissent, veritatis rationem habentes nullam. Ab excessu autem Michaelis Palaeologi secundi aut nemo quisquam quae ab utroque imperatore et pacis temporibus et bello, in quo de imperio dimicarunt, gesta sunt, conscripsit: aut si etiam, non cum arbitror incorruptam veritatem attigisse: utpote accurata gestorum cognitione destitutum, quandoquidem haud ita longo intervallo multa et varia contigerunt. Quocirca cum tu prudenter facis, ab eo accipere illa desiderans, qui ea certissime novit: tum ego nihil procrastinans, eadem quam verissime explanare occipiam.

α. **Ο** τοίνυν βασιλεύς οὔτωσι *Μιχαὴλ*, *συμβασιλεύων*. 10
Ἀνδρονίκῳ τῷ βασιλεὶ καὶ πατρὶ, καὶ παιδας ἐσχηκῶς, καθάπερ V. 9
εἰπόντες ἔφθημεν, ἄρξενας δύο καὶ θυγατέρας τούσας, τὴν
μὲν ἑτέραν τῶν θυγατέρων τὴν Ἄνναν Θωμᾶ τῷ δεσπότη,
5τῷ τοῦ Νικηφόρου τοῦ δεσπότηου παιδί, ἄρχοντι τῆς Ἀκαρνα-
νίας πρὸς γάμον ἐξέδωκε τὴν Θεοδώραν δὲ τῷ βασιλεὶ Μυσοῦν
Σφεντισθλάβῳ· τούσ υἱοὺς δὲ αὐτοῦ, τὸν βασιλέα Ἀνδρόνικον
καὶ Μανουὴλ τὸν δεσπότην, παρὰ τῷ βασιλεὶ καὶ πάππῳ αὐ-
 10*τῶν ἀφείδ ἀνάγεσθαι βασιλικῶς, αὐτὸς ἐπεραιώθη πρὸς ἔσ,*
10τοῖς ὑπηκόοις ἐκεῖσε τῇ βασιλείᾳ Ῥωμαίων τὴν δυνατὴν εἰσοί-
σων βοήθειαν, πάσχουσι κακῶς ὑπὸ τῶν Περσῶν. ὀλίγον δέ P. 11
τινα χρόνον ἐνδιατρίψας ἐκεῖ, καὶ πρὸς τὴν Κωνσταντίνου
πόλιν ἐπανελθὼν, πέμπεται παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτῷ καὶ βασι-
λέως τῇ Ἀδριανοῦ πόλει ἐνδιατρίβειν. καὶ διέτριψεν ἐκεῖ χρό-
 15*νον τινα συχρὸν· εἶτα τοῦ πατρὸς πάλιν προστεταχότος, πρὸς*
Θεσσαλονικίην ἀπῆρεν. ἐν τούτοις ὄντος αὐτοῦ, ἤκουσι κακῶν
ἄγγελιοι πρὸς αὐτὸν, τὴν τῷ δεσπότη συνοικοῦσαν Θωμᾶ θυ-
γατέρα αὐτοῦ λέγοντες τεθνηκέναι· καὶ μετὰ μικρὸν ἕτεροι
 20*τῶν προτέρων βαρύτερας φέροντες ἀγγελίας τὸν υἱὸν αὐτοῦ*
Μανουὴλ δεσπότην ἔφασαν τεθνηκέναι. εἶτε δὲ καὶ νόσημά
τι τῶν ὀξέων ἔνδον οἰκουροῦν ἔτι ἢ τῆς ἀθυμίας ὑπαῆψε φλόξ,
εἶτε καὶ αὐτὴ καθ' αὐτὴν ἢ ἀμετρία τῆς λύπης ἤρκεσε πρὸς θά-Β
νατον αὐτῷ, μετὰ ὀγδόην ἡμέραν τῆς ἀγγελίας τῆς τελευτῆς

13. αὐτῷ. αὐτοῦ et ita saepius infra. ED.P. καὶ post αὐτῷ Gr.

1. **Μ**ichael imperator, senioris Andronici et patris in imperio socius et collega, cum generasset, sicuti antea demonstravimus, filios duos, filias item duas, Annam quidem filiarum alteram Thomae despotae, Nicephori despotae filio, principi Acarnaniae, in coniugium tradidit, Theodoram autem Sphenisthlabo Moesorum regi connubio iunxit: puerosque ambos Andronicum imperatorem et Manuelem despotam avo regali disciplina educandos concedens, ipse in orientem transmisit, ut qui illie in Romanorum ditione erant et a Persis vexabantur, iis pro copia auxilium portaret. Ubi cum non ita diu commoratus esset, Constantinopolin revenit, et a patre Adrianopolin missus, diutius ibidem aetatem habuit. Ab eodem denuo iussus, Thessalonicam proficiscitur, quo illi tristes nuntii afferuntur, Annam filiam, cum Thoma despotam coniunctam, lucis usuram reddidisse, parvo intervallo alii prioribus etiam tristiores, Manuelem despotam iuniorem filium vivere desiisse. Sive autem morbum quempiam intestinum et acutum dolor acceptus veluti flamma succensum exaggeravit, sive ipsa per se luctus immensitas tantum valuit: die post acceptum de filii morte

- A. C. 1320 τοῦ παιδὸς τελευτῆ καὶ αὐτὸς ἐν Θεσσαλονικῇ, τρίτον πρὸς
 τεσσαράκοντα χρόνον ἄγων τῆς ἡλικίας, ἔτους ἐνάτου πρὸς
 τοὺς εἴκοσι καὶ ὀκτακοσίας καὶ ἑξακισχιλίους, δωδεκάτῃ μηνὸς
 ὀκτωβρίου, ἡμέρᾳ πρώτῃ τῆς ἑβδομάδος. τούτων οὕτω συνε-
 νεχθέντων, ἀγγέλλεται τῷ βασιλεῖ Ἀνδρονίκῳ τῷ τοῦ τετελευ-5
 τήκτου πατρὶ ἢ τοῦ βασιλέως καὶ υἱοῦ τελευτῆ, καὶ χρόνον
 μὲν τινα συχρὸν ἐπένησεν ἐπὶ τῷ βασιλεῖ καὶ παιδί· οὐ γὰρ
 ἄκρας ἔψαυσεν αὐτοῦ καρδίας ἢ τοῦ καλοῦ παιδὸς τελευτῆ· εἶτα
 δαίμονός τις τῶν ἐξητασμένων ἐπὶ φθορᾷ, βαρὺ καὶ ἄγριον
 C κατὰ τῆς Ῥωμαίων πνεύσαντος εὐτυχίας, ἢ τὰ ληθέστερον μᾶλ-10
 λον εἰπεῖν, αὐτοῦ τοῦ τὰ πάντα οἰκονομοῦντος Θεοῦ πρὸς ἔκτι-
 σιν τῶν ἐπὶ πλήθει καὶ μεγέθει τὸ μέτρον ὑπερβαινόντων ἡμε-
 τέρων σφαλμάτων τὰ τοιαῦτα παραχωροῦντος, ἐπὶ νῦν ἔρχε-
 ται τῷ βασιλεῖ Ἀνδρονίκῳ, τὸν μὲν καθεστῶτα βασιλέα τὸν
 ἔγγονον αὐτοῦ τὸν νέον Ἀνδρόνικον ἀποστερῆσαι τῆς βασιλείας 15
 καὶ εἰς ἰδιώτου μεταστῆσαι σχῆμα, τὸν υἱὸν δὲ αὐτοῦ τὸν Κων-
 σταντῖνον δεσπότην ὄντα τῷ διαδήματι τῆς βασιλείας κοσμησάι.
 οὐ μᾶλλον αὐτοῦ τούτου γὰρ ἕνεκα διανοηθεὶς τοῦτο τοῦ Κων-
 D σταντῖνου, ἢ ὥστε τὸ τῆς βασιλείας ἀξίωμα καὶ εἰς τὸν ἐκ
 παλλακῆς αὐτῷ δῆ τῷ Κωνσταντίνῳ προσόντα παῖδα μετα-20
 βῆναι τὸν Μιχαῆλ, ὡς πατρόθεν καὶ ἐξ ἁρμονίας αὐτῷ προσ-
 ῆκον, ὃς δῆ καὶ Καθαρὸς ὠνόμαστο, μητρόθεν λαγῶν τὴν
 κλησίαν. οὗτος δῆ ὁ Μιχαῆλ εἴλεκε μὲν καὶ τὰς τοῦ γένους πηγὰς
 ἐκ φαύλης καὶ ἀσήμου μητρὸς, ἣν δὲ καὶ τᾶλλα ἄξιος οὐδενός.
- V. 10 οὕτε γὰρ φύσεως ἔτυχεν εὐρώστου πρὸς τὸ φρονεῖν, οὗτ' ἐγ-25

1. A. C. 1321 in margine ed. P., male. 15. ἔγγονον. Vulgo ἔκγονον.
 nantium octavo ipse similiter apud Thessalonicam naturae concedit,
 annum agens tertium ultra quadragesimum, ab orbe condito sexies
 millesimo octingentesimo vicesimo nono, quarto Idus Octobres, primo
 die hebdomadis. Cum haec ad istunc modum evenissent, Andronicus
 senior de eius obitu certior factus, in diurno moerore iacuit;
 in pectus enim quam altissime tam boni filii occasus descenderat.
 Exin quopiam malo daemone de iis qui in exitio hominibus machi-
 nando sunt exercitati, adversus Romanorum felicia tempora dirum et
 immane spirante, quinimo, ut verius loquamur, ipso universam naturam
 procurante Deo ad delictorum nostrorum, qua multitudine qua gra-
 vitate infinitorum, poenas expetendas permittente, Andronicus decre-
 tum iam imperatorem nepotem suum Andronicum iuniorum, imperio
 spoliatum, in ordinem privati hominis redigere, ac pro eo Constanti-
 num filium despotam imperiali diademate exornare meditatur; ne-
 que id tam ipsius Constantini causa, quam ut amplitudo imperatoria
 etiam ad Michaelum puerum, ipsi Constantino ex Cathara pellice na-
 tum, a qua et Catharus cognomen invenit, tamquam debita a patre
 et per cognationis vinculum veniret. Hic igitur Michael generis sui

κυκλίον πέτραν ἔσχε παιδείας, οὔτε πρὸς στρατείας ἤσκητο τὸ Α. C. 1320
 παρὰ πᾶσαν, οὔτε πρὸς τι τῶν ὅσα νέους κοσμεῖ εὐφυῶς εἶχε κἄν
 ἐπ' ὀλίγον, ἀλλ' οὔτω παντάπασιν ὄντα παντὸς ἔστερημένον κα-
 λῶ, δεινὸς ἔρωσ εἰσηλθε τὸν βασιλέα, τῇ λαμπρᾷ ταύτῃ καὶ P. 12
 5 βαθείας δεομένη φρενὸς ἐπιστήσασαι βασιλείᾳ Ῥωμαίων. οὔτω δὲ
 διανοηθεὶς καὶ ἔργου ἤπτετο ἤδη, καὶ τὸν Μιχαὴλ ἐκ τῆς παρὰ
 μητρὶ διατριβῆς ἀφελὼν, σύνοικον ἀπέδειξεν ἑαυτῷ καὶ συν-
 διατρίβοντα, αὐτῷ τε ἄσι παρακαθήμενον καὶ παριστάμενον,
 καὶ τὰ πρῶτα τῶν γνησίων ὑποφερόμενον, ὅσα γε εἰς τιμὴν
 10 οἶτι τε διὰ σπουδῆς ἐποιεῖτο πάσης, ἔν τε τοῖς πρὸς τοὺς ὄθεν-
 δήποθεν πρέσβεις χρηματισμοῖς, κἄν ταῖς πρὸς ἀρχιερέας ἢ
 τινὰς τῶν σοφῶν ὀμιλίαις, ἢ καὶ ἄλλοις τισὶ λόγοις τὸν ἀκροα-
 τὴν δοκοῦσι συνετώτερον ποιεῖν ἑαυτοῦ, παρεῖναι καὶ ἀκροᾶ-
 σθαι τὸν Μιχαὴλ· εἰ δέ ποτε συμβεβῆκει τὸν Μιχαὴλ μὴ παρεῖ- B
 15 ναι ταῖς ἀγωνιστικαῖς ὀμιλίαις τοῦ βασιλέως, μετεκαλεῖτο τοῦ-
 τον διὰ πολλῶν ὡς δὴ τι προὔργου ποίων. σκοπὸς δ' ἦν αὐτῷ,
 τὸ ἔμφανές μὲν, ὡς ἂν αὐτῷ περιποιήσῃ τιμὴν καὶ Ῥωμαί-
 ος πείσῃ ὡς ἐγγόνῃ βασιλέως αὐτῷ προσέχειν τῇ δ' ἀληθείᾳ,
 πρὸς τὸ μελετώμενον αὐτὸν τῆς ἀρχῆς ἐξασκῆσαι ὕψος, καὶ
 20 πρὸς πέτραν ἀναγαγεῖν διοικήσεως πραγμάτων βασιλικῶν. καί-
 τοι γε αὐτὸς ὁ βασιλεὺς Ἀνδρόνικος μετὰ τὰς συμβάσεις, ὡς
 ἐποίησατο πρὸς τὸν ἔργον καὶ βασιλέα τὸν νέον Ἀνδρόνικον, ἑαυ-
 τὸν ἐξαιτιώμενος περὶ τούτου, οὐκ ἐκ περινοίας τινὸς ἢ κα-
 21. καίτοι γε Gr. pro καίτοι τε.

fontem ex matre vili et ignobili traxit, fuitque cetera quoque nullius
 pretii. Nam neque illi ingenium prudentia munitum erat, neque
 liberalium disciplinarum peritiam ullam, neque militaris scien-
 tiae exercitationem vel mediocrem, neque demum quantamcumque
 indolem ad ullum adolescentiae decus et ornamentum prae se tulit.
 Nihilo tamen secius vehemens libido Andronicum imperatorem in-
 vasit, ut omnimodis ab omni laude inopem splendidissimo et altae
 cuiusdam mentis indigo principatui Romano praeficiendum existima-
 ret. Ergo ubi consilium expedivit, nihil morandum ratus, Michaelē
 consuetudine, convictuque matris segregatum, domesticum suum et
 contubernalem fecit; a latere suo nunquam discedere passus est,
 et quaecumque legitime generatis honorifica tribuerentur, in his eum-
 dem primas ferre voluit. Insuper enixe operam dedit, ut in re-
 sponso ad legationes undeunde missas, et in congressibus cum epi-
 scopis aut cum viris sapientibus, aliisque in colloquiis, quae auscul-
 tatore semetipso prudentiorem effectura viderentur, coram Michaelē
 adesset atque attenderet. Sin, imperatore disceptante cum quopiam,
 forte fortuna abesset, pluribus continuo missis, ut magnum operae
 pretium faciens, eum advocabat. At scopus quidem eius in speciem
 erat, ut, his rationibus illi honorem auctoritatemque compararet Ro-
 manisque velut nepotem imperatoris colendum observandumque per-

- A.C. 1320 κούργου σκέψεως ἔλεγε τὰ κατὰ τὸν *Μιχαὴλ γεγενῆσθαι*, ἀλλ' *C* ἀπεριέργως οὕτω καὶ ἀπλῶς ἐκ τοῦ συντυχόντος. καὶ ἦν ἄν τοῖς τοιοῦτοις λόγοις ἰσχυρὰ πίστις τό τε τοῦ βασιλέως ἀξίωμα καὶ τὸ διὰ βίου παντὸς αὐτὸν τῇ ἀληθείᾳ προσέχειν, εἰ μὴ τὰ τῶν πραγμάτων τέλη τὰς ἀρχὰς ἀπέδειξαν ἑαυτῶν οὐχ ὡς ἔτυχον, οὐδ' ἐκ τοῦ συμβεβηκότος, ἀλλ' ἐκ περινοίας καὶ σκέψεως οὐδ' ἀδικίας γεγενημένας· σκεπτέον δὲ ἐκ τῶν πραγμάτων.
- D β.* Ἔθνος γὰρ ἐπικρατοῦντος παρὰ Ῥωμαίοις, ἐπειδὴν ἀπολίπη τὸν βίον ὁ βασιλεὺς, τοὺς μὲν ἐπιτρόπους τῶν ἐπαρχιῶν ἅπαντας παραλύεσθαι τῆς ἀρχῆς, εἰς ἃν δὲ συνιόντας, ὄρκους βεβαιοῦν τὴν πίστιν τῷ ὑπολειπομένῳ βασιλεῖ, εἰ γε εἰς ἔστιν ἢ καὶ δύο, εἰτ' αὐθις, οἷς ἂν αὐτῷ δόξῃ, τὰς ἀρχὰς ἐγχειρίζειν ὄριστο καὶ τότε παρὰ τοῦ βασιλέως, μετὰ τὴν *P. 13* τοῦ υἱοῦ καὶ βασιλέως τελευτὴν *Μιχαὴλ*, τοὺς τε ἐν τέλει καὶ τοὺς ἐν ἀξιώμασι πάντα, μέλλοντας κωδίστασθαι πρὸς ἀρχὰς, ὄρκους ἐμπεδοῦν τὴν πίστιν τοῖς βασιλεῦσιν. ἐτελοῦντο τοίνυν *V. 11* οἱ ὄρκοι οὐ κατὰ τὸν πρότερον συνήθη τύπον. ἔτι γὰρ καὶ *Μιχαὴλ* ἐν ζῶσιν ὄρκος τοῦ βασιλέως, εἰπερ ἐδέησέ τινα ὄρκον δοῦναι πίστιν τοῖς βασιλεῦσι, προαπαριθμησάμενος τὰ ἅγια ἐν οἷς ὤμνουν, εἶτα στέργειν ἔλεγε καὶ βασιλέας, πρῶτον μὲν *Ἀνδρόνικον τὸν καὶ πρεσβύτερον τῷ χρόνῳ καὶ πατέρα τῶν βασιλέων, καὶ τὴν αὐτοῦ γαμετὴν, εἶτα μετ' ἐκείνον τὸν υἱὸν 20. βασιλέας. Vulgo βασιλέα.*

suaderet; re autem vera, ut eum ad destinatum imperii fastigium prae-
pararet et ad imperialium functionum experientiam eveheret. Quam-
quam ipsummet post pacificationem cum iuniore Andronico, quo a
se culpam removeret, affirmare solitum ferunt, quae Michaeli facta
essent, non aliqua vafricitie aut dolo malo, sed incuriose, nullo furore
et casu facta esse. Ac propter altitudinem quidem gradus, quem te-
nebat, amoremque veritatis, cui in omni antea vita studuerat, firmam
fidem eius reperisset oratio, nisi rerum exitus postea declarasset,
earum exordia non fortuito et inconsulto, sed ex callido commento
potius et insidiosis cogitationibus exstitisse: id quod res ipsae
demonstrabit.

2. Cum increbuisse apud Romanos consuetudo, ut mortuo imperatore
provinciarum praesides omnes decederent, et in unum coeuntes, imperator
superstiti, si unus esset, aut etiam duobus, fidelitatis sacramentum
dicerent; deinde, quos ille delegisset, iis praefecturas traderet: edixit
etiam tum imperator, ut, extincto Michaeli filio collega, quicumque
magistratus gererent et dignitates obtinerent, si eas sibi confirmari
optarent, novo sacramento imperatoribus sese obstringerent. Ius-
iurandum dabatur illud quidem, neque tamen veteri ac solenni more.
Nam vivo adhuc Michaeli, percensitis antea sanctis, quae testabantur,
tum se agnoscere et amplecti profitebantur imperatores, primum
quidem Andronicum, utpote annis grandiore[m] imperatorumque pa-

αὐτοῦ *Μιχαήλ* ὁμοῦ τῇ συζύγῳ, καὶ τρίτον τὸν νέον *Ἀνδρόνικον*. Α. C. 1320
 κόν, υἱὸν μὲν ὄντα τοῦ *Μιχαήλ*, υἱωτὸν δὲ *Ἀνδρόνικου* τοῦ Β.
 τοιοῦτου ἔθους ἀπὸ τῶν χρόνων ἀφ' ἑξαμήνου τοῦ πρώτου βασι-
 σιλευκότος *Παλαιολόγου* τοῦ *Μιχαήλ*: πρότερον γὰρ οὐκ ἔξ-
 57 ἦν τῷ παιδί τοῦ βασιλέως ὄρκους ἀποδιδόναι, ἀλλ' αὐτὸν περα-
 σήμοις κεκοσμησθαι βασιλικῶς, εἰ μὴ, τοῦ πατρὸς αὐτῷ μετα-
 στάντος τοῦ βίου, τὸ κράτος τῆς βασιλείας ἤδη καθαρῶς πρὸς
 αὐτὸν μεταβαίη. ὥσπερ ἔφημεν τοίνυν, ἐπὶ τοῦ *Μιχαήλ* ζω-
 τος τελουμένων τῶν ὄρκων, μετὰ τὴν ἐκείνου τελευταίην ὄριστο,
 10 τοὺς ὀμνύοντας πρὸς μόνον τὸν πρεσβύτερον *Ἀνδρόνικον* ποιελ-
 σθαι τοὺς ὄρκους καὶ ὃν ἂν αὐτὸς βασιλεῦσσι *Ῥωμαίων* καταστή-
 σῃ, τὸ τοῦ νέου βασιλέως ὄνομα *Ἀνδρόνικον* παντάπασι ἐπ-
 βαλόντας. τοῦτο πάντας μὲν ἠγίασε τοὺς συνεταίρους *Ῥω-*
μαίων, καταστοχαζομένους ἤδη τὴν μέλλουσαν ἐσσεσθαι τῶν
 15 *Ῥωμαϊκῶν* πραγμάτων φθορὰν ἐκ τῆς ἀναφυομένης μεταξὺ
 τῶν βασιλέων στάσεως καὶ διαφορᾶς· τῷ δέξι μῆντι τοῦ χρον-
 οῦ τούτου ἄκοντες πάντες ὄμνησον ὡς ἐκελεύοντο, πλην ἐξῆς μόρου
 τοῦ *Καντακουζηνοῦ Ἀνδρόνικου*, τῇ τοῦ παρακοιμημένου τε-
 τιμημένου ἀξίᾳ· οὗτος γὰρ χρησάμενος παρ' ἑσθίᾳ κατὰ καιρὸν,
 20 ἀσθένειαν ἔλεγεν εἶναι τοῦ θεοῦ φανερὰν, εἰ μὴ καὶ τὸν νέον
βασιλεῦσσι Ἀνδρόνικον συμπαράλαβοι τοῖς ὄρκοις· τοῦτον γὰρ
 τὸν τρόπον καὶ πρότερον ὀμνομακέναι. διὸ καὶ οἱ ἐπὶ τῆς ὄρκου-
 25 *μοσίας* τεταγμένοι, συνιδόντες τὴν ἐνστάσιν τοῦ ἀνδρὸς ὡς
δικαίαν, ἄκοντες μὲν, ὁμῶς δ' αὖν συνεχώρησαν αὐτῷ τὸν

rentem, et imperatricem: deinde filium eius Michaelem item cum
 coniuge: tertio loco Andronicum Michaelis prole, Andronici ne-
 potem: hac consuetudine a temporibus Michaelis ex Palaeologis primi
 Imperatoris introducta: ante illam siquidem aetatem imperatoris filio
 non iurabatur: neque eum insignibus imperatoris cohonestare licebat,
 nisi, patre iam lumine casso, imperialis ad eum potentia citra con-
 troversiam devolveretur. Itaque iuramentis, eo modo quo diximus,
 Michaelis superante, conceptis, post eius e vita discessum lata lex
 est, ut Andronico seniori tantum, et quem is sibi consortem aleggisset,
 nomine Andronici iunioris penitus eiectis, iurato fides firmaretur.
 Quae res prudentioribus Romanorum universis, pestem et exitium
 in Romanam rem publicam ex suboriente inter imperatores dis-
 sidio distractioneque incubiturum, suspicione praecipientibus, luctuosa
 accidit. Nihilo minus dominantis timore subacti, omnes iuxta prae-
 ceptum iuramenti religione se devinxerunt, extra unum tantummodo
 Andronicum Cantacuzenum, honore praefecti sacri cubiculi insigni-
 tum. Is enim tempestiva loquendi libertate adhibita, Deum a se ma-
 nifeste contemptum iri dixit, nisi item iunioris imperatoris Andro-
 nici iurando meminisset: ad eum quippe modum etiam prius iura-
 visse. Quamobrem qui adiurabant, seu qui iuramentum deferebant,

Α. C. 1320 πρότερον τύπον εκθέσθαι τοῦ ὄρκου· τούτο δὴ παρ' αὐτῶν γνωρίσας ὁ πάππος καὶ βασιλεὺς, βαρέως μὲν ἤνεγκε τὴν τοῦ ἀνδρὸς παρρησίαν, τοῦ δὲ μὴ τινα ταραχὴν ποιῆσαι τὴν πρὸς ἐκεῖνον ἔνστασι, συνεχώρησε καὶ αὐτός. Ὁ μέντοι νέος Ἀνδρόνικος ταῦτα μαθὼν, ἐπλήγη μὲν σφοδρῶς τὴν ψυχὴν, τὴν ἀρχὴν τῶν τοιούτων πραγμάτων εἰς αὐτοῦ καταστροφήν ἀποβλέπουσαν ἐννοῶν, ἔφερε δὲ τὸ ἄλγος σιγῇ, θυμὸν ἔδων, καὶ Ὁμηρον, καὶ οὐδὲ λόγῳ γούν ἐθέλων δοκεῖν ἀπαυθαδιά-

P. 14 ζειν πρὸς τὸν πάππον καὶ βασιλέα. ἐκεῖνος μὲν οὖν οὕτω καθήστο σιγῇ· εἷς δὲ τις τῶν ἐπ' εὐγενεῖα λαμπρυνομένων, καὶ 10 τὰς σειρὰς ἐλκόντων τοῦ γένους μητρόθεν μὲν ἐξ αἱμάτων βασιλικῶν, πατρὸς δὲ ὧν παῖς τοῦ παρὰ τοῖς Κομῆνοῖς εὐγενεστάτου, οἱ προσεχώρησαν Βατάτζῃ τῷ βασιλεῖ τῆς Ῥωμαίων βασιλείας ἐπειλημμένῳ, Στζιγῶν βαρβαρικῶς καλουμένου, ἐκ δὲ τοῦ ἀπὸ τοῦ ἀγίου φωτισματος αὐτὸν ἀναδεξαμένου Συρ- 15 γιάνῃ ἐπικληθέντος· τούτου δὴ τοῦ Συργιάνῃ παῖς Συργιάνῃς νυκτὸς τῷ νέῳ βασιλεῖ προσελθὼν, „πάντως ἤκουσθαί σοι, βασιλεῦ” ἔφη „τὰ καινουργήματα ταυτὶ τὰ νέα, καὶ σὺ Β. χάξασθαι τὸ τέλος τῶν πραγμάτων ἐκ τῆς ἀρχῆς ὄντι συνετῆ σοι προσήκει. σὺ γάρ· ἔστιν εἰπεῖν, ὡς ὁ σὺς πάππος καὶ βασι- 20 λεὺς ἐξ ἀνοίας ἢ ἀπειρίας τοιαῦτα προήχθη δρᾶν. ὁ παρελθὼν γὰρ χρόνος καὶ ἐμπειρίαν πολλὴν καὶ φρονήσεως αὐτῷ μέγεθος 2. ὁ πάππος addidit N. 3. Illad. ζ'. ED. P.

non inluria virum acris obalti ac repugnare cernentes, ut se ex antiqua formula sacramento constringeret, volentes nolentesque permiserunt. Id simul ex iis senior rescivit, hominis confidentiam inique passus, ne tamen si illum premeret urgeretque severius, turbatum aliquid efficeretur, connivendum et ipse censuit. Nepos comperto quid ageretur, illico animum graviter vulneratus, proemiaque huiuscemodi ad eversionem atque interitum suum spectare auguratus, dolorem silentio dissimulat, cor suum comedens, ut Homerus ait, ac ne verbis quidem tenus in avum contumax ac superbus videri studens. Atque ille quidem sic tacitus sedebat, cum quidam perillustri prosapia oriundus, cui maternum genus e sanguine imperatorio, pater autem apud Comanos, qui Ioanni Batatzae imperium capessenti se dederant, nobilissimus, barbare Sytzigan, nomine vero eius, qui ipsum e sacro fonte susceperat, Syrgiannes nuncupatus: huius itaque Syrgiannis filius patri cognominis, noctu imperatorem nepotem cum convenisset, istiusmodi verbis eum affatus est: Credo equidem, imperator, novas hasce machinationes tibi plane auditas esse, te autem, ut minime stultum, quoniam res tali exorsu evasura sit, coniectura providere decet. Illud profecto dici non potest, avum tuum dementia quadam aut imperitia rerum huc prorupisse, cum se prudentissimum experientissimumque multis antehac exemplis probaverit. Nam nisi prius constabilisset et communisset, quem splendida

μαρτυρεῖ· ἀλλ' εἰ μὴ πρότερον ὄν μέλλει τῷ τῆς ἀλουργίδος A.C. 1320
 ᾧθει κοσμήσειν, κατέστησεν ἐν βεβαίῳ, οὐκ ἂν ἀπεστέρει σὲ V. 12
 ταύτης ἀναφανδόν. τὸ γὰρ σὲ μὲν ἐκβαλεῖν τῶν ὄρκων, ἀν-
 τεισαγαγεῖν δὲ ὄν ἂν αὐτὸς καταστήσῃ, οὐδὲν ἄλλο δύνασθαι
 5μοι δοκεῖ. δεῖ δὴ σε βουλευσασθαι περὶ τοῦ πράγματος συνε-
 τῶς· οὐ γὰρ περὶ μικρῶν καὶ εὐκαταφρονήτων βουλεύσῃ, ἀλλ'
 ἢ καλῶς ζῆν, ἢ μὴ ἀτίμως ἀποθανεῖν· ἐγὼ δ' ἔμμαντὸν παρέξω C
 σοι προθυμότερον πρὸς ἅπαν τὸ προσταττόμενον, ἐτοιμίως
 ἔχοντα μὴ πράγματα μόνον καὶ κτήματα, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν
 10ζῶην ὑπὲρ τῆς σῆς προέσθαι τιμῆς." Τούτων τῶν λόγων ἀκού-
 σας ὁ βασιλεὺς, „τῆς μὲν εἰς ἐμέ σου φιλίας ἔνεκα καὶ προθυ-
 μίας ὁμολογῶ σοι χάριν" ἔφη „πολλήν· ἐπεὶ δ' ὁ μέγας δο-
 μέτικος ὁ Καντακουζηνὸς Ἰωάννης καὶ σοὶ μὲν οἰκείως διά-
 κείται πάνν καὶ φιλικῶς, ἔμοι δὲ συνδέεται δεσμοῖς φιλίας
 15ἀρρήκτοις, ἐκ βρεφικῆς ἡλικίας ἄχρι καὶ δεῦρο συνηυξημένης
 ἡμῖν καὶ εἰς βιάδος προκοψιάσης τοσοῦτον, ὡς δοκεῖν τὴν μὲν D
 ἐμὴν ψυχὴν τὸ ἐκείνου σῶμα κινεῖν, τὴν δ' ἐκείνου ψυχὴν
 ἐν ἐμοὶ κινεῖσθαι καὶ ταῦτα καὶ λέγειν καὶ πράττειν ἅπαν
 ἂν ἐγὼ βούλωμαι, καὶ τρόπον τινὰ τὰς ἀμφοτέρων ψυχὰς
 20συντακείσας εἰς μίαν ἀμφοτέρα τὰ σώματα κινεῖν· ἐπεὶ τοίνυν
 συμφυῶς οὕτως ἔχομεν πρὸς ἀλλήλους, οὐκ ἀνεκτὸν ἡγοῦμαι
 μόνος τι βουλεύεσθαι περὶ ἔμμαντοῦ, κἂν ἐν ἐσχάτοις κινδύ-
 νοις συμβαίῃ περιπεσεῖν. ἀλλ' ἐπεὶ σὺ πρὸς Θράκην ἀπέρ-
 χῃ τῆς ἐκείνου διάδοχος ἐσόμενος ἀρχῆς, γράμματα πρὸς αὐ-

purpura induturus est, non te eadem palam privatum iret. Etenim
 quid aliud sit, nomen tuum formula furandi exclusisse, eius contra,
 quem ipse cooptaverit, inseruisse, ego non intelligo. Quoniam igitur
 non parvae et flocci faciendae res aguntur, sed quo pacto vel cum
 honestate vivas, vel citra dedecus ignominiamque percas, tute tibi
 sapienter consulas atque prospicias necesse est. De me hoc tibi pol-
 liceor, ad omnia mandata tua conficienda, nec ad res ac facultates
 modo omnes, sed ad vitam quoque pro dignitate tua contemnendam
 paratissimum fore. His dictis, imperator: Quod me tantopere dili-
 gis, inquit, et in mea causa tantam alacritatem praee te fers, immor-
 tales tibi gratias ago. Ceterum quia Ioannes Cantacuzenus magnus
 domesticus et in intima familiaritate tua versatur et irruptis mecum
 amicitiae vinculis coniungitur, quae inde ab infantibus usque ad hanc
 diem nobiscum accrevit et eo aucta est, ut mea anima eius corpus
 videatur movere, anima autem eius in me habitare, eaque et dicere
 et agere, quae ego velim, atque quodammodo animae duae in unam
 conflatae amborum artus regere videantur: quia, inquam, nos duo
 animis usque adeo coaluimus, scelus consciscerem, si de rebus meis
 sine illo consultarem, etiamsi extrema in pericula inciderem. Sed
 cum tu in Thraciam pro illius successore abbas, manu mea scriptam

- A.C. 1320 τὸν λαβῶν τῆς ἐμῆς χειρὸς, ὡς ἂν πιστεύσῃ πρὸς λόγους σοὶ
 συνελθεῖν, ἄλλως γὰρ οὐ θαρῶρήσειεν ἂν, ταῦτ' ἐπίδοσ' αὐτῷ
- P. 15 καὶ συνελθόντων ὑμῶν εἰς ἓν καὶ βουλευσαμένων περὶ τῶν
 προκειμένων, ἅπερ ἂν ὑμῖν δόξη λυσιτελῆ καὶ ὠφέλιμα, ταῦτ'
 ἔσται συνδοκοῦντα κάμοι. πέπεισμαι γὰρ ἀκριβῶς, ὡς, εἰ μὴ 5
 θεὸς οἷς οἶδε τρόποις τὴν ὑμῶν σφῆλεια γινῶσιν, οὐκ ἂν ἁμάρ-
 τοι τοῦ καλοῦ καὶ λυσιτελοῦντος καὶ ὠφελίμου, καὶ φρονή-
 σεως ὀξείας ἕνεκα καὶ πείρας πραγμάτων πολιτικῶν καὶ τῆς
 περὶ ἐμὲ φιλίας ἄκρας καὶ συναφείας." τούτων οὕτω ἠθρόν-
 των, τὰ γράμματα λαβὼν ἐκ βασιλέως ὁ Συργιάννης ἐχώρει 10
 πρὸς Θράκην· ἔνθα δὴ τῷ μεγάλῳ συγγενόμενος δομεστικῷ,
 καὶ τὰ τε συμβάντα γνωρίσας αὐτῷ, καὶ τὰ τοῦ βασιλέως
 Β γράμματα ἐγχειρίσας, ἐβουλευόντο περὶ τῶν παρόντων, καὶ
 δύο καὶ τρισὶν ἡμέραις. καὶ ποικίλης καὶ πολυειδοῦς
 τῆς βουλῆς γενομένης, ἐπεὶ περὶ τῶν μεγίστων ἦν ὁ ἄγων καὶ 15
 πολλῶν ἠθρόντων παρ' ἀμφοτέρων, ἐπεὶ καὶ φρονήσεως ἕνεκα
 καὶ πείρας στρατηγικῆς τοῖς μάλιστα πρώτοις τῶν Ῥωμαίων
 συνημιλλῶντο τέλος ὁ μέγας δομεστικὸς εἶπε τοιάδε·
- C γ'. „Πολλῶν ἂν ἠλλαξάμην πραγμάτων, ὃ βέλτιστε φίλων,
 V. 13 ἢ μᾶλλον καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς οὐκ ὀλίγου μέρους τινὸς, μὴ τήν 20
 βουλὴν ἡμῖν περὶ πραγμάτων προκεισθαι τοιούτων, ὥστ' ἀμ-
 φότερωθεν ἔχειν τὸ ἐπικίνδυνον οὐκ ὀλίγον, ὅπως ἂν ἀποβαίη.
 ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν ἄλλων πραγμάτων βουλευομένοις ἔστι συνά-
 γειν ἐκ λογισμῶν, ὡς, ὡδὲ μὲν ἀπαντησάντων, σχήσει κα-

epistolam ei reddes, quo fide facta tecum congregiatur: alioqui enim fortasse non audebit. Quaecumque autem vobis super praesenti statu meo deliberantibus conducere et expedire videbuntur, ea mihi quoque placebunt. Prorsus enim ita sentio, nisi Deus, modo quo ipse novit, mentibus vestris caliginem offuderit, vos, ut intelligentia pollentes, rei publicae usu praeditos mihi quae omnibus necessitudinibus coniunctissimos, ab eo quod honestum, frugiferum et conducibile est, nequaquam discessuros. His inter se dictis, Syrgiannes cum litteris in Thraciam discedens, eas Cantacuzeno reddit, et in collocazione quae Constantinopoli acciderint enuntiat. Triduum deinceps in consultationem impendunt. Cum diversa et multifaria in medium allata essent; de negotio quippe in primis magno laborabatur; et uterque non pauca dixisset: prudentia enim civili, et experientia militari cum laudatissimis quibusque Romanorum certabant: tandem Cantacuzenus sic coepit.

3. Multas ego res, amicorum optime, vel potius ipsius vitae non exiguam partem praecoptarem amittere, quam ut esset ad nos delata huiusmodi consultatio, ubi, utrumvis evenerit, citra grande periculum evenire non potest. Qui de aliis rebus in consilium veniunt, iis ratiocinando licet concludere, tali modo rebus euntibus, bene; alio, male ora-

λῶς, μὴ οὕτω δὲ, τοῦναντίον ἅπαν ἂν ἀποβαίῃ ἐφ' οὗ δὲ νῦν Ἀ. C. 1320
 βουλευόμεθα, εἰ μὲν νικήσει τὰ χεῖρω, τῆς ζωῆς ἐστὶν ἔκπε. D
 σεῖν· εἰ δὲ τὰ δοκοῦντα βελτίω γένηται κρείττω, κακῶν ἐσμὸν
 προσδοκῶν ἀνάγκη. τοῦ βασιλέως γὰρ ἡμῶν τοιαῦτα βουλευο-
 5 μένου περὶ τοῦ ἐγγόνου καὶ βασιλέως, εἰ μὲν εἰς πέρας ἔλθῃ
 τὰ μελετώμενα, οὐδεμίαν ὑπερβολὴν ἔλλειψει κακῶν. ἀνθρο-
 πον γὰρ πολλῶν ἀντάξιον ἄλλων, φρονήσει μὲν τοῖς πρώτοις
 τῶν πρωτεῶν ἀμφοισθητοῦντα, ἀνδρεία δὲ ψυχῆς πολλῇ τῷ
 μέσῳ τοὺς ἄλλους ὑπερνικῶντα, ἐλευθερίᾳ δὲ γνώμης καὶ φύ-
 10 σεως ἐπιτηδεύῃ τῷ τοσοῦτῳ μεγέθει προσήκοντα τῆς ἀρχῆς,
 φιλίας δὲ εἰδότα καὶ τηροῦντα θεσμούς, ὅλως δὲ κοινὸν ἄγυλ-
 μα τῆς φύσεως ὄντα, οὕτως ἐρήμην ἐπὶ τοῖς μεγίστοις ἄλῳναι P. 16
 συμβαίνει, καὶ ἡ ζῆν παντὸς θανάτου βαρυτέραν ζωὴν, (ὃ χθὲς
 καὶ πρώην ὡς βασιλεὺς καὶ προσκυνούμενος καὶ τιμώμενος,
 15 ἡμέτερον καταφρονούμενος καὶ περιυβριζόμενος καὶ τῶν ἀγο-
 ραίων καὶ τοῦ δήμου νομιζόμενος εἷς,) ἡ τεθῆναι παντὸς ἔξω
 καὶ δικαίου καὶ λόγου. εἰ δὲ δυνηθεῖ τρόπῳ δὴ τινι τὸν κίν-
 δυνον ἐκφυγεῖν, τότε ἤδη τραγικοῦ τινος δεησόμεθα ποιητοῦ
 τὰς συμβησομένας παρ' ἀλλήλων Ῥωμαίοις ἐκτραγιθῆσονται
 20 συμφοράς. τίς γὰρ οὐκ ἐννοεῖ, κἄν ἀψύχων ἀναισθητότερος
 ἦ, ὡς διαστάντων τῶν βασιλέων, ἀνάγκη συνδιαστῆναι καὶ τὴν
 ἀρχὴν, καὶ μάχας συρῆσθῆναι παρ' ἀμφοτέρων μερῶν, καὶ B
 ὡσπερ ἐν νυκτομαχίᾳ συμπεσόντας ἀλλήλοις συγγενικῶν αἱμά-

5. Vulg. ἐκγόνου. γ. πολλῶν ἀντ. ἄλλων. Hom. Iliad. λ'. ED. P.

nino eventuras. In hac vero causa, si pars deterior vicerit, moriendum
 erit; sin, quae apparet melior, quas non calamitatum Piasdas subire oport-
 tebit? Etenim si exitum sortita fuerint, quae imperator noster adversus
 nepotem coquit, nullum malorum genus reliquum faciet. Hominem
 namque pluribus aequiparandum, prudentia cum prudentissimis de pal-
 ma contententem, fortitudine animi post se alios longe relinquentem,
 ingenuitate et naturae habilitate ad tantam imperii molem sustinendam
 idoneum, amicitiae et scientem et conservantem leges, et, ut universe
 dicam, commune humani generis ornamentum, sic indicta causa gra-
 visisimorum criminum damnari, atque aut vitam omni morte acerbio-
 rem exigere (qui enim heri et nudius tertius ut imperator adorabatur
 et colebatur ab omnibus, hodie despicitur et iniuriose tractatur, at-
 que unus de circumforaneis seu ex infima plebe habetur) aut prae-
 ter ius rationemque ad mortem mitti continget. Quod si qua via dis-
 crimem capitis effugerit, tum iam poeta quopiam tragico indigebimus,
 qui clades et aerumnas a Romanis vicissim importandas miserabiliter
 decantet. Quis enim vel stipite stupidior non videt, inter imperatores
 flagrante discordia necessario seditionem in imperio orituram, arma
 arinis concursura, ac velut inito per noctis tenebras proelio, multas
 cognatorum amicorumque caedes futuras esse? Mitto direptiones ac

- A.C. 1320 των ἐμπλησθῆναι καὶ φιλικῶν; καὶ ἐὼ ληλασίας καὶ πραγμάτων φθορὰς, ἐν αἷς διαφθεροῦμεν τὴν οἰκείαν ὡς πολεμίαν. τί οὖν ἂν τις βουλευσάιτο πρὸς τσσαύτην ἀνακύντουσαν βλάστην κακῶν; τὸ μὲν γὰρ τὸν νέον βασιλέα περιῦδειν οὕτως ἐξ οὐδεμιᾶς αἰτίας προπηλακισθέντα καὶ τὴν βασιλείαν ἀφαιρεῖς θέντα, ἴσως δὲ καὶ περὶ τὸ ζῆν κινδυνεύουσα, οὐδὲν ἔμοιγε ἦττον θανάτου· τὸ δ' αὖ πάλιν πρὸ τοῦ προσήκοντος χρόνου πρὸς πόλεμον ἐτοιμοὺς ὀφθῆναι, ὡς δοκεῖν καὶ τοῖς ἔξωθεν
- C αὐτοὺς ἡμᾶς ἐξεπίτηδες τὸν βασιλέα παρορμῶν πρὸς ἀποστασίαν τοῦ πάππου καὶ βασιλέως, ἀβουλίας εἶναι μοι δοκεῖ τῆς 10 ἐσχάτης. ἐγὼ γὰρ τοσούτου δέω πρὸς ἀποστασίαν τοῦ βασιλέως τὸν ἔργον αὐτοῦ καὶ βασιλέα παρακινεῖν, ὥστε, καίτοι τοῦτον πᾶν φιλῶν καὶ, ὡς ὄρας, ἐτοιμος ὢν καὶ τὴν ψυχὴν αὐτὴν ὑπὲρ αὐτοῦ προέσθαι, εἴ ἴσθι σαφῶς, οὐκ ἂν αὐτῷ συνἐπραξα πρὸς οὐδέν, εἴγε τῆς ἀρχῆς αὐτὸν ἑώρων προθυμύμενον ἀποτερεῖν τὸν βασιλέα χρησάμενον πλεονεξία καὶ ἀρπαγῆ. ἦν γὰρ ἂν ἐκεῖνος μὲν οὐδὲν διαφέρων Ἀβεσσαλώμ,
- D Ἀχιτόφελ δ' ἐγώ. τοιγαροῦν ἐπειδήπερ εἰς τοιαύτην συνηλᾶθημεν ἀνάγκην πραγμάτων, δεῖν εἶναι νομίζω τὸ μέσον ἐλομένους, ἐκατέρων ἀποσχέσθαι τῶν ἄκρων, καὶ μὴτ' ἀμελῶς πᾶν καιρὸν φραδύμως διάγειν, ὡς μηδενὸς προσδοκώμενον δεινοῦ, μὴτ'
- V. 14 αὖ πάλιν ἀπερισκέπτως οὕτω καὶ θρασείως τὰ δοκοῦντα συμφύροντα πράττειν. τοῦτο δὲ γένοιτ' ἂν, εἴγε τὴν μὲν προσ-
17. Ἀβεσσαλώμ. Reg. II. 15. sqq. ED. P.

vastitates, quibus terram nostram perinde ut hostilem regionem deformabimus. Quid ergo adversus enascentem tam multorum incommodorum propaginem remedii excogitabimus? Mihi sane iuniorum imperatorum nulla sua culpa tam ignominiose habitum, et cum imperio vitam quoque ipsam fortasse amissurum negligere, mortis instar est. Rursum ante tempus ad bellum comparatos apparere, ut ab exteris quoque de compacto nepotem ad defectionem ab avo sollicitare existimemur, id ego in summa temeritate numero, et ab ea mente tantum absum, ut quamvis adolescentem valde amem et, ut vides, ipsum insuper corpus meum eius causa proicere non recusem, tamen, mihi crede, non ei me usquam adiutorem ac socium praebere, si ad avum principatu per avaritiam et rapinas depellendum incumbere animadverterem. Sic enim ipse Absalonem, ego Achitophelem induerem. Quoniam igitur in istam necessitatem devenimus, ad officium pertinere iudico, vitatis extremis in medio consistere, et neque secure ac desidiose vitam transire, quasi nihil grave formidandum sit, neque ita inconsiderate et audacter, quae utilia videantur, persequi. Id consequemur, si imminenti tentationum flammae consilii prudentia, quantum in nobis est, occurrerimus, iuvenemque imperatorem in tuto portu constituerimus, ut licet vastis undique fluctibus mare agitetur, omnis periculi timore vacet. Quod si

δακρυμένη φλόγα τῶν πειρασμῶν σβεγνύομεν, ὅση δύναμις, A.C. 1320
 συνέσει χροόμενοι καὶ εὐβουλίᾳ· τὸν νέον δὲ βασιλέα καταστή- P.17
 σομεν ἐν ἀσφαλείᾳ, ὡς μηδένα κίνδυνον ὑφαρᾶσθαι, ἂν τῆς
 θαλάσσης ἐκταραχθείσης τὸ κλυδάνιον ὑπερξέσῃ. εἰ μὲν οὖν
 5 τῆς ἡμετέρας τε καὶ πάντων Ῥωμαίων ἀμαρτίας ὑπεριδῶν ὁ
 θεὸς ἄνωθεν κατασβέσει τὴν προσδοκωμένην φλόγα τῶν πει-
 ρασμῶν, τὴν καρδίαν τοῦ βασιλέως εὐθείαν ἀπεργασάμενος
 πρὸς βασιλέα τὸν νέον, συχνὰς αὐτῷ προσήκει χάριτας ὁμο-
 λογεῖν ἕσασμένῳ τῶν συμφορῶν εἰ δ' αὖ, ὃ μὴ γένοιτο, ἵνα
 10 πολλῶν κακῶν πειρᾶν Ῥωμαῖοι λάβωσιν, ἢ ψυχὴ σκληρυνθεῖσα
 τοῦ βασιλέως ἀνηκεστόν τι βουλευσεται περὶ τοῦ ἐγγόνου, τότε
 ἤδη τῇ προκατασκευασθείσῃ ἀσφαλείᾳ τὸν νέον θέμενοι βασι-
 λέα, οὕτω χωρήσομεν πρὸς τὸ πράττειν, τὸν θεὸν προσησά-
 μενοι μάρτυρα τῆς ἀδικίας καὶ τῶν πραττομένων ἐξεταστήν." B
 15 δ'. Οὕτω τοῦ μεγάλου δομεστίκου διαλεχθέντος, πάντα μὲν
 ἔφησεν ὁ Συργιάννης πρὸς γνώμης αὐτῷ εἰρησθαι καὶ πᾶσιν C
 ὡς καλῶς ἔχουσι συμφωνεῖν, πλὴν ἁλίγου τινὸς ἐνδεῖν ἔτι τοῖς
 λόγοις ἐλθεῖν πρὸς πέρας· δεῖν γὰρ ἐξευρεῖν, ὅπως ποτὲ καὶ ἦτις
 ἔσται ἢ τοῦ βασιλέως ἀσφάλεια. κοινῇ δὲ συνδιασκεψασμένοις
 20 περὶ τούτου, ἔδοξεν ἀμφοτέροις αἰρεσὶν προθεῖναι τῷ νέῳ βα-
 σιλεῖ τῶν δύο τουτωνὶ ἐτέρον, ἢ πρὸς τὴν Ἀδριανοῦ μεταβῆ-
 ναι πόλιν, ἅτε μεγάλην οὖσαν καὶ πολυάνθρωπον καὶ στρα-
 τικῶν οὐκ εὐκαταφρόνητον ἔχουσαν ἰδρυμένην ἐν ἑαυτῇ, ἄλλως
 25 ὅτι καὶ τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ τοῦ πατρὸς αὐτῷ χρόνον ἐκεῖ D
 25 διατρέψαντος μάλα συχνόν, πολλοὶ προσεγένοντο αὐτῷ οἰκεῖοι.

18. δεῖν N., δεῖ vulg. 24. αὐτῷ. Ita saepius pro αὐτοῦ, ut infra. E.D.P.

Deus nostra Romanorumque omnia admissa despiciens, formidatum
 hoc malorum incendium caelitus compresserit, animumque senis erga
 nepotem rectum et sedatum praestiterit: crebras ei gratias pro cala-
 mitatum amolitione debebimus. Sin contra, quod idem Deus aver-
 runcet, ad Romanos multis malis atterendos animus regis obdurerit,
 et immanius in nepotem consuluerit, tum iam eo in parata loci se-
 curitate collocato, divinum numen iniuriae testem factorumque iudi-
 cem nobis proponentes, operi accingemur.

4. Postquam magnus domesticas ita disservit, Syrgiannes omnia
 de sua ipsius sententia dicta esse significavit seque omnibus, ut
 probe dictis, astipulari. Sed adhuc paulum ad deliberationis finem
 desiderari; excogitandum esse, quomodo et ubi Andronicus iunior tuto
 se teneat. Super quo communiter inquirerentibus, visum ambobus,
 alterius horum regi iuniori facere optionem; sive ut Adrianopolim, am-
 plae urbi et frequenti, praeterea militare agmen haud modicum ha-
 bentis, se crederet, praesertim cum et parens eius Michael imperator,
 illic diu degens, plurimorum amicitiam familiaritatemque adeptus esset,

- A. C. 19 τοὺς φίλοι καὶ βοσλησόμενοι μάλα προθύμως ἕπερ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ διακινδυνεύειν ἢ, εἰ μὴ τοῦτο βούλοιο, δεδιώς ὡς, εἰ μὴ πρὸς συμβάσεις ὁ βασιλεὺς καὶ πάππος αὐτῶ, ἀλλὰ πρὸς πόλεμον μᾶλλον ἕπερ τὸ θεόν χωρήσει παροξυνθεὶς, φραδίως σχέσεων στρατιᾶς συχνὰς ἐκπέμπειν πρὸς μάχην, οἷα δὴ πλη-5 υῖον οὐσης τῆς Κωνσταντίνου, πρὸς τὸ τῆς Χριστοῦ πόλεως φρούριον ἀφικέσθαι, ἅμα μὲν ὡς ὄν καρτερόν ἐκ τῆς φύσεως τῆς κατασκευῆς, τοῦτό που καὶ τῶν τειχῶν, ἅμα δ' ὅτι καὶ ὡσπερ εἰ τι κλειθρον κέεται τῶν κλιμάτων ἐκατέρων μέσσην,
- P. 18 τὴν δυτικὴν στρατιὰν πολλὴν τινα οὐσαν καὶ πρὸς μάχας ἐξη-10 σκημένην τῆς ἐκ τῆς ἑω καὶ τῆς Θράκης διείργον καὶ τρίτον, ὅτι παρῦλιον ὄν καὶ τὴν ἐκ θαλάττης ὀθενδήποθεν εὐκαίρως ἂν παράσχοιτο συμμαχίαν. Τοῦτο πέρας ἐπιδέμενοι τῇ βουλῇ, ἀλλήλοις τε συνταξάμενοι, ὁ μὲν ἔμεινεν ἐν Θράκῃ, ταύτης ἐπι-
- V. 15 τροπεύων, Καντακουζηνὸς δ' ὁ μέγας δομέστικος τῆς πρὸς τήν 15 Κωνσταντινοῦ φερούσης εἶχετο, τὴν σύννευον αὐτῶ καταλιπὼν ἐν τῇ Καλλίου πόλει ἐν ταύτῃ γὰρ διέτριβε τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου, τοῦτο μὲν ὡς ἐπικαίρως ἔχοντος τοῦ χωρίου πρὸς τὰς ἐφόδους ἀνθίστασθαι τῶν βαρβάρων, τοῦτο δ' ὅτι καὶ τοῦ ναυτικοῦ παντὸς ἐν ταύτῃ κατωκισμένου, πολλῶν ὄντων τριῶ-20 ν βρεων πληρωμάτων, τοὺς ἐγχωρίους συνέβαινε ἀρπαγὰς ὑπομένειν καὶ βίας, τοῦ φοβοῦντος οὐκ ὄντος καὶ τὰς ὁρμὰς ἐπέχοντος· ναυτικὴ γὰρ ἀναρχία κρείσσω, τίς ἔφη, πυρός. κατέλιπε δ' ἐκεῖ τὴν γυναῖκα, τῷ δοκεῖν μὲν, ὡς οὐ ῥαδίως ἔχων ἐπισυρρεσθαι τὴν γυναικονῆτιν, τῇ δ' ἄληθεια, ὅπως αὐτῶ πρόφρασι
5. σχῆσι οὐαί. G. 9. ὡσπερ εἰ τι emend. G. pro vulg. ὡσπερ εἰτι. 20. τριηρικῶν conf. N. 23. Eurip. Hec. ED. P.

qui pro elus fillo summa voluntate dimicatori viderentur: sive, si id minus probaret, metuens, ne, si avus sprete pietate exacerbatus bellum quam pacem mallet, validam manum ad se oppugnandum emitteret, quod propter Constantinopolis vicinitatem facile posset, Christopholin igitur se conferret, oppidum simul natura loci et muris firmum ac munatum, simul velut quoddam claustrum in medio utriusque climatis, occidentales copias ingentes et praeliis assuefactas, ab orientilibus ac Threiciis secludens, adhaec maritimum et ad auxilia undecumque e mari accipienda situ commodum. Sic demum finita deliberatione, valeque invicem dicto, Syrgiannes in Thracia, ut eam administraret, remansit, Cantacuzenus Constantinopolin iter intendit, uxore Calliopolis relicta, in qua urbe plurimum commorabatur, partim quod ea ad barbarorum irruptiones prohibendas idonea, partim quod cum tota classis ibidem staret essentque triremes et classarii multi, indigenae regionis expoliabantur ac premebantur, nemine eos terrente eorumque impetus cohibente. Nautica quippe licentia violentior est igne, ut dixit quispiam. Reliquit autem illic uxorem cum feminis hono-

αὐπρόσωπον ὑπολίπεται, εἰ δέοι τῇ Συργιάνῃ συγγενέσθαι πᾶ- A. C. 1320
 λιν καὶ εἰς λόγους ἐλθεῖν. ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Κωνσταντίνου καὶ τῇ
 νέῃ βασιλεὶ προσελθὼν καὶ τὰ τῆς βουλῆς ἀπαγγέλλας, ἔτι δὲ καὶ
 τὸν Ἀποκαυχόν, ἄνδρα γένους μὲν ἀφανοῦς ὄντα καὶ ταῖς τῶν
 5 δημοσίων πράξεσιν ἡσυχολημένον, (τῶν δημοσίων γὰρ ἁλῶν τότε
 τὴν διάθεσιν ἐποιεῖτο,) ἄλλως δὲ βαθείας ὄντα φρενὸς καὶ δυνά- C
 μων καιροῖς καὶ πράγμασι χρῆσθαι, προσοικειώσας τῇ βασι-
 λεῖ, χάριν ἐν τούτῳ πλείστην τιὰ τῇ Συργιάνῃ κατατιθέμε-
 νος, (ἦν γὰρ αὐτὸς τὸν μέγαν δομέστικον περὶ τούτου πολλὰ
 10 παρακεκληκώς,) ἐν πᾶσιν εἶχεν ἐπινεύοντα καὶ συνευδοκούντα
 τὸν βασιλέα τοῖς βεβουλευμένοις δὲ καὶ τοῦτο προσέθηκεν ὁ
 βασιλεὺς, ὅτι „τὸ μὲν ἡμῖν αὐτοῖς τὴν ἀσφάλειαν προετοιμά-
 σαι, ὥστ' ἔχειν ἀποφυγὴν τῶν δεινῶν ἐπιόντων, καὶ τῶν πάνυ
 15 συμπερόντων εἶναι μοι δοκεῖ καὶ τῶν ἀναγκαίων. διὸ καὶ τοῦτο
 ἵσχυρὴ σπουδάσαι προὔρου παντὸς εἰς πέρας ἰδεῖν ἐλθόν μεγα-
 λουψυχίας δὲ καὶ κρατερίας οὐδὲν ἐλλιπέσθαι, ἀλλ' ἄχρι καὶ D
 αὐτῆς διακαρτεροῦσαι τῆς ἀκμῆς τῶν κινδύνων μένοντας ἐπὶ τῶν
 προτέρων. κἄν μὲν τινα σχῶμεν τῆς καρτερίας καρπὸν, τοῦ
 βασιλέως ἴσως μεταβαλόντος καὶ τῶν μελετωμένων καθ' ἡμῶν
 20 παυσασμένου, πάντοθεν ἂν ἔχοι καλῶς εἰ δ' οὖν, ἀλλὰ τοῦτό
 γε ἡμῖν περιέσται πάντως, τὸ μὴ δοκεῖν αὐθαδεία καὶ θρα-
 σύτητι τρόπων, μηδὲ πλεονεξία γνώμης καὶ φιλαρχία, τοῦ βασι-
 λέως καὶ πύκπου κατεξανίστασθαι, ἀλλ' ἀδικουμένους καὶ τὰ

20. παυσασμένου ED. P. pro παυσάμενων.

rariis, non posse mulierum gregem secum trahere simulans. Verum id
 agebat, ut speciosam causam praetexere liceret, si Syrgianne iterum
 convento opus foret. Postquam autem Constantinopolin ingressus est,
 nepotem imperatorem adit consiliumque exponit, Apocauchum homi-
 nem generis quidem non illustris et urbanis functionibus occupatum
 (tum enim forte rei salariae praefecturam gerebat) alioqui reconditae
 prudentiae, scientem uti foro negotiaque gerere, regi commendat, ve-
 hementer in eo Syrgianni gratificans; saepius enim ea de re magnum
 domesticum rogaverat. Nepos assensu confirmat omnia: iis autem
 quae prius fuerant deliberata, adiicit haec. De loco tuto, ad quem
 malis urgentibus perfligant, provideri admodum utile ac necessa-
 rium esse. Idcirco dandam diligenter operam, ut id ante omnia per-
 fectum conspiciatur. A magnitudine animi et constantia non disce-
 dendum, sed usque ad ipsum articulum discriminis in incepto persi-
 stendum. Si patientiae suae fructum aliquem percipiant, sene forsan
 tant consilia in melius mutante et a meditatis in ipsos sceleribus
 desistente, nihil optatius posse fieri. Sin minus, hoc saltem omnino
 sibi restare, ut ne arrogantia et temeritate, neque avaritia et amore
 dominandi contra avum imperatorem insurrexissent videantur, sed iniu-

A. C. 1320 ἔσχατα ὑπομένοντας τὸν προὔπτον κίνδυνον ἀποδιδράσκειν.⁹
καὶ ταῦτα μὲν βασιλεὺς ὁ νέος.

- P. 19 *É.* Ὁ δὲ γε πρεσβύτερος τῷ πρὸς τὸν ἔγγονον μίσει τὴν καρ-
δίαν μᾶλλον οἰδαίνων, ἀγγέλλει διὰ τινος αὐτῷ τῶν συγκλη-
τικῶν „οἶσθα πρὸ καιροῦ τινος αἰτησάμενός με τὸ βασιλικόν⁵
ἀποθέσθαι σχῆμα καὶ εἰς ἰδιώτην τάξιν τελεῖν. ἐγὼ δὲ τότε
μὲν ἀπεκρινάμην ὅσα προσῆκε, νῦν δ' ἔξετάσει τὸ πρᾶγμα δούς
καὶ καλῶς ἔχειν ἠγησάμενος ὅπερ αἰτεῖς, καὶ βούλομαι τοῦτο
καὶ σοὶ δῆλον ποιῶ. ὁ μέντοι τὴν βασιλείαν διαδεξόμενος ἐν
τῇ πρώτῃ σε τιμῇ καὶ ἀγάπῃ τηρήσει. καὶ οὐχ ὑπαναστήσεται¹⁰
μὲν, σοῦ προσιόντος, τοῦ θρόνου· οὐδὲ γὰρ ἔθος βασιλεῦσιν
B ἔξανίστασθαι ἰδιώταις· ἐδράσεις μέντοι προσίων θρόνον ἔστη-
κότα, ὡς ἂν καὶ σοὶ τὸ τῆς τιμῆς κάκεινφ τὸ τῆς βασιλείας δι-
καιον περισώζοιτο. ταῦτ' ἔδοξε καὶ ἔσο ταῦτα εἰδώς.” πρὸς
V. 16 ταῦτ' ἀπεκρίνατο μὲν ὁ νέος Ἀνδρόνικος ἅ μετὰ μικρὸν ἐρου-¹⁵
μεν· νυνὶ δὲ ἄξιον ἱστορῆσαι, ὅθεν καὶ τίνος αἰτίας εἰς τού-
τους προήχθη τὸς λόγους ὁ βασιλεὺς. Ὁ νέος Ἀνδρόνικος, ἐν
ποῦ καὶ εἴκοσι γεγονώς ἔτη, περὶ τὸ Βυζάντιον αἰεὶ διέτριψε
μηδαμῇ συγχωρούμενος περαιτέρω προβαίνειν. οἶα δὲ σφριγῶν
νεότητι καὶ φύσεως δξύτητι τὸ ἀκάθεκτον ἔχων, ἀδυσχέραινε²⁰
μὲν εἰργόμενος μακροτέρας τὰς ἀποδημίας ποιῆσθαι, καὶ οὐ-
C δὲν ἄμεινον διέκειτο τῶν κατακεκλεισμένων φρουρᾶ· ἔστεργε
δὲ ὅμως, τοῖς τοῦ βασιλέως καὶ πάμπαν προστάγμασι πειθό-
μενος ἀναγκαίως. ὅμως δὲ αὐτῷ τινα παραμυθίαν ἐκ τῶν ἐνόν-

riis exagitati et extremis afflictati incommodis, praevisum exitium
efugere voluisse. Et hactenus quidem imperator nepos.

5. Ceterum senior odio in nepotem crudeliore concepto, per sena-
torem quemdam haec ei nuntiat: Meminisse ipsum, quomodo alias ab
se contenderit, uti liceret posito ornatu imperatorio privatum vivere:
ac tum quidem se, quae decuissent, respondisse: nunc autem peti-
tione illa examinata aequam eam esse censere petitaque concedere
idque in praesens ei significatum velle; nihilo minus successorem
eius praecipuo ipsum honore et amore dignaturum. Solio quidem
haud decessurum accedenti, quando id privatis praestare impera-
tores non soleant, quoties tamen accederet, stantem inventurum:
qua ratione utriusque dignitatem et ius suum conservatum iri. Hoc
animo suo esse fixum idque velle sciret. Respondit Andronicus ne-
pos ea, quae paulo infra adscribemus; nunc prius memorandum est,
unde, quibusve momentis imperator ad huncce natiū allegandum
inductus sit. Nepos, primo anno supra vicesimum decurso, intra
Byzantii fines omne tempus contenebat, nec quoquam ultra sinebatur
progredi. Qui iuvenili inflatus spiritu, et naturae acrimonia effre-
nator, longioribus sibi peregrinationibus interdictum indigne ferebat:
nec illi secus erat, quam si carcere clausus teneretur. Nihilo minus

των κατασκευάζων, κυνηγεσίαις ἐσχόλαζε καὶ ἑκποδρομίαις, A.C. 132°
 ὡς δοκεῖν μηδὲ ἕννυο μεταλωγχάνειν τῇ ἀσχολίᾳ τῇ περὶ ταῦτα
 ἐν οἷς ὑπεραχθόμενος ὁ πάππος καὶ βασιλεὺς τραχύτερον ἐπέ-
 πληττε τὸν νέον ὀνειδιστικοῖς τοῖς σκώμμασι βάλλων, οὐκ ἰδίᾳ
 5 μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλῶν παρόντων καὶ τῶν τῆς συγκλήτου καὶ
 τῶν κατὰ γένος προσηκόντων αὐτῷ. πάντα μὲν οὖν ἐλύπει τῇ
 τοῦ νέου ψυχὴν οὕτως ὑπὸ τοῖς ἀπάντων ὀφθαλμοῖς δοκοῦντος D
 περιυβρίζεσθαι ὃ δὲ τῶν ἄλλων μᾶλλον ἦν, τοῦτ' ἦν, ὅτι
 πρὸς τοὺς παρόντας μαρτυρούμενος τὸ τοῦ ἐγγόνου διάστροφον
 10 δῆθεν ὁ βασιλεὺς ἔλεγεν „εἰ πρὸς τι τῶν ἀναγκαίων χρήσι-
 μος οὗτος ἀποδειχθῆ, ζῶν μὲν ἄξιος βληθῆναι λίθοις ἐγὼ, ἀπο-
 θανὼν δὲ ἀνορευθῆναι καὶ παραδοθῆναι πυρὶ.” μεταξὺ δὲ P. 20
 τῶν σκωμμάτων τούτων καὶ τι τοιοῦτον συνηχθῆ γενέσθαι.
 ἦλθε ποτε βασιλεὺς ὁ νέος τὴν συνήθη προσκύνησιν ἀποδώσων
 15 τῷ πάππῳ· εἰσιὼν δὲ τοῦ οἰκίσκου τὴν θύραν, ἐν ᾧ καθῆστο
 συνήθως ὁ βασιλεὺς, ἐκ μαρμάρων οὔσαν τὴν φλοιὰν ἤρμα-
 σμένην, συμβέβηκε τὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς λίθον τῷ μαρμάρῳ
 προσαρῶαχθῆναι, ἐφ' ᾧ διαταραχθεὶς οὐκ ὀλίγον ὁ βασιλεὺς,
 καὶ σιγῇ μὴ δυνηθεὶς καρτερεῖσθαι, „ὄρας”, εἶπε μεγάλη τῇ φω-
 20 γῇ, „ὡς, ὅπερ ἐγὼ λέγω, καὶ θεὸς ἐπιμαρτυρούμενος ἄνωθεν
 ἀνάξιον κέκρικέ σε τῆς βασιλείας, καὶ διὰ τοῦτό σε τὸ σύμ-
 βολον αὐτῆς τῇ πέτρᾳ προσαρῶαξαι παρακεχώρηκε;” τοῦτο παν- B

13. Vulgo τούτων (καὶ τί τοιοῦτον συνηχθῆ γενέσθαι;) ἦλθε.
 Verum restituit Gr. 16. Nonne leg. φλιάν?

necessitati se submittere avi imperata facessebat, intereaque, prout res ferebat, solatiola sibi quaerens, captandis per venatum feris et decursionibus equestribus ita vacabat, ut prae his studiis putaretur nec somnum posse capere. Hoc genus occupationes aegerime ferens avus adolescentem asperius castigat et probris conscindit, non in secreto modo ac sine testibus, sed pluribus etiam proceribus et propinquis praesentibus. Adolescens vehementissimo dolore angitur, qui videret, ante ora omnium sibi tantas imponi contumelias. Prae ceteris vero eum excruciat, quod audientibus aliis ingenium eius perversum his verbis testificaretur: Si hic ad ullam rem necessariam reperiretur idoneus, ego me dignum deputo, qui vivens lapidibus obruar, mortuus refodiar et comburam. Media inter talia scommata tale quid forte accidit. Forte adest die quodam iuvenis, senem consueta adoratione impertiturus. Eo introeunte per humilem ianuam domunculae, ubi avus pro consuetudine considerabat, marmore incrustatos postes habentem, accidit, ut tiara gemmata, quam in capite ferebat, ad marmor allideretur. Quo casu mire conturbatus imperator, nec vocis iraeque temperans, sublato clamore, iamne intelligis, inquit, Deum dictis meis de caelo perhibere testimonium, et te indignum iudicare imperio; ideoque, quod est imperii symbolum in marmor impingi sustinuisse? Hoc verbum intima iuvenis praecordia quovis telo dirius laesit, et consauciavit. Hinc so

A.C. 1320 τὸς βέλους πικρότερον ἐλυμήνατο καὶ κατέτρωσε τὰ σπλάγχνα τοῦ νέου, καὶ πρὸς τὴν οἰκίαν τὴν ἑαυτοῦ ἀπελθὼν, ἔκειτο βαρέα στενάχων, ψυχὴν θρεγγόμενος, ποιητικῶς εἶπεν.

C. 5. Ὅμως δ' ἑαυτὸν τῆς πολλῆς ἀθυμίας ἀναλαβὼν, ἔγνω δεῖν πρεσβεία χρῆσασθαι τινι πρὸς τὸν πάππον καὶ βασιλέα, ἅμα δὲ μὲν καὶ τὴν ὀργὴν ἐκμειλιζόμενος τὴν ἐκείνου καὶ προότερον καταστήσων, ἅμα δὲ καὶ τὴν αἰτίαν ἐθέλων μαθεῖν, δι' ἣν πρὸς

V. 17 αὐτὸν ὁ βασιλεὺς οὕτως ἐκπεπολέμετο. πέμπει δὴ τινα τῶν ἐπ' ἀρετῇ καὶ φιλοσοφίᾳ γνωρίμων καὶ παρὰ τοῖς ἀπάντων στήμασι κείμενον Ἰωσήφ, ὃς ἐφιλονείκησε μὲν, τὸ γε εἰς αὐτὸν ἴσῃον, τὸν λόγον ὑπὸ τὸν μόδιον κρύψαι, οὐκ ἠδυνήθη δὲ, τοῦ δεσποτικῆς λόγου πάντως μὴ δυναμένου διαπεσεῖν, ἀλλ'

D εἰς τοσοῦτον ἤλθε περιφανεῖας, ὡς ψῆφω κοινῇ βασιλέως τε καὶ συνόδου τῆς ἱερᾶς, ἔτι δὲ καὶ συγκλήτου πάσης, τῶν ἐκκλησιαστικῶν θρόνων τῆς νέας ταυτησὶ Ῥώμης ἄξιος ἀποδει-
15 χθῆναι, κἄν αὐτὸς τῷ λίαν ταπεινῷ καὶ μετρίῳ τοῦ ἥθους ἀπό-
σατο τὴν ἀξίαν, τὸ τῆς καθέδρας ὕψος καὶ τὸ μέγεθος εὐλα-
βηθεὶς τῆς ἀρχῆς. τούτῳ δὲ χρησάμενος πρεσβευτῇ, ἀναφέρει δι' αὐτοῦ τῷ βασιλεῖ καὶ πάππῳ τοιάδε „Τῶν γεγεννηκότων πάντων πρὸς τοὺς ἑξ αὐτῶν φυσικῇ τινι κεκρατημένων στοργῇ,
20 εἰκὸς ἔστι δῆπου καὶ τὰ τῶν παίδων ἐλαττώματα συσκιάζειν

P. 21 ἐθέλειν. κἄν τις ὑπὲρ τοῦ παιδὸς πολλοὺς τινὰς διεξέλθῃ καὶ θανμασίους ἐπαίνους, ὑπομίαν οὐ μικρὰν τοῖς ἀκούουσι παρέχει ὡς οὐ τοῦ παιδὸς ὄντος τοιούτου, ἀλλὰ πολλῷ τῷ μέτρῳ λειπομένου τῶν ἐπαίνων, αὐτοῦ δὲ ἀπατωμένου διὰ τὴν σχέ-
25

3. βαρέα. Hom. Iliad. 9. ED. P.

11. λόγον. Matth. 5. ED. P.

domum conferens, lectulo recumbebat, flebiles effundens gemitus, et animam ipsam eructans, ut poetice dicam.

6. Porro ut se ex ingenti acritudine collegit, legationem ad avum decernit, cum ut furorem eius mitiget eumque ad lenitatem ac mansuetudinem traducat, tum ut causam cognoscat, quamobrem ille sibi tam infensus sit. Legat igitur Iosephum quendam, virtute et doctrina conspicuum, et per omnium ora volitantem. Qui quamquam lucernam sub modio abscondere pro virili niteretur, nihil tamen promovebat, quando effatum Domini non potest ullo modo intercideri, sed eo claritudinis pervenerat, ut communibus imperatoris, sacrae Synodi et universi senatus suffragationibus in pontificia huius novae Romae cathedra collocandus censeretur: etsi ipse ob modestiam animi moderationemque singularem fastigium et magnitudinem dignitatis religiose declinaret. Itaque hoc interprete usus, imperator avo haec nuntiavit: Quandoquidem parentibus omnibus praecipuum quemdam amorem erga liberos natura ingeneravit, rationi consentaneum est, ut ii errata etiam eorumdem obtigere velint. Quod si pater aliquis filium copiose atque

σιν τὴν πρὸς αὐτόν ἂν δ' ὁ πατήρ τῷ παιδί τινα καὶ μικρὸν A.C. 1320
 προστριψῆται ψόνον, κάλιν ἐκ διαμέτρου κολλαπλεκσίονα τὸν
 ψόνον ὑπονοοῦσι, τὴν ἴσην προστιθέντες αἰτίαν. οὐ τοίνυν
 τοῦ πατρὸς κατ' ἐμοῦ τοῦ παιδὸς ὄστος ἐξωρισμένον, καὶ
 5 πολλὰς καὶ ποικίλας δασημέρας καταχέοντος τὰς λοιδορίας καὶ
 τὰ ὄνειδη, καὶ, τὸ πάντων ἄμειν βαρύτερον καὶ ὁ μήτ' ἀκούειν
 μήτε λέγειν ἀνεκτὸν ἐμοί, κατὰ σεαυτοῦ πολλάκις τὰ δεινὰ B
 τατα ἐπαρωμένον, εἶποι ἐγὼ πρὸς τι τῶν χρησίμων εὐφροδῶς
 ἔχων φανείην τὸ δ' ἔτι ὄν θανάτου πικρύτερον, τὸ καὶ μι-
 10 κρὰ τινα συμβάρματα, ὡς ἔτυχεν ἐκ τοῦ συμπεσόοντος γεγενη-
 μένα, θεοσημείας καὶ θεοῦ βουλῆς ἀποκαλύψεις ἠγασθαι, ἐμὲ
 τῆς βασιλείας οὐκ ἄξιον ἀποδεικνύοντος, τίς ἐσται Ῥωμαίων, ὃς
 ταῦτα ἀκούσων, οὐ θαλάσσης ὄλας κακῶν ἐμοί συνειδέσθαι λα-
 15 μεῖται τὸν πατέρα; καὶ διὰ τοῦτο καὶ μικρὰ τινα προχέσθαι
 15 τοῖς ἔξω, δέγμα τοῦ κεκρυμμένου πλήθους τῶν ἀφορήτων κα-
 κῶν. καὶ σοὶ τῷ πατρί' ἔπου γε καὶ θανυμάζοντός σου καὶ πολ-
 λῶς ἐπαινοῦς διεξιόντος καὶ πλέον σεμνύοντος ἢ προσῆς, τοῦ C
 τοῦς δὲ εἰκὸς ἦν τὸν ἐπαινοῦ ὑποπτεῦσαι, τῇ πρὸς τὸν πατέρα
 διαφθεῖσαι τοῦτο λογιζόμενος. ταῦτ' ἐστίν ἄ με λυπεῖ καὶ τὴν
 20 ζωὴν ἀηδεστέραν ποιεῖ θανάτου. ἄμαρτάνειν μὲν οὐδ' ὁμολογῶ
 καὶ πληγῶν ἄξια καὶ μαστίγων, καὶ ἦν ἂν ἐμοί τῶν εὐσεβε-
 αῶν ἢ μεγίστη, εἴ γε ἐν τῷ κεκρυμμένῳ παρὰ σοῦ τοῦ πατρὸς
 15. τούτους δὲ. Scrib. τούτους ἄν.

honorifice laudaverit, non effugiet, quin auditores filium non esse ta-
 lem, sed laudibus multo inferiorem, ipsumque ob naturalem propensio-
 nem deceptum magnopere suspicentur. Contra, si filium vel levi re-
 prehensione perstrinxerit, rursus ex diametro maiore eum reprehensi-
 one dignum esse interpretantur, et adaeque arguunt. Igitur cum tu
 pater meus tam valde mihi irascaris, multaque et varia in me convicia
 et maledicta assiduo laces; quodque omnium durissimum et a quo
 non solum lingua, sed etiam aures meae abhorrent, cum capiti tuo fre-
 quenter malam pestem imprecatus sis, si ego unquam ad ullum operae
 pretium faciendum habilis viderer: quodque vel ipsa morte amarius
 est, cum minuta quaedam et fortalita eventa caelestes significationes
 divinitus consillii indicia existimes, quibus imperio indignus ostendar,
 quis, quaeso, Romanorum haec audiens, non te maria tota improbo-
 rum facinorum de me scire arbitrabitur? Ideo vel modica quaedam ad
 alios abs te profusa, argumento sint, quam multorum adhuc et into-
 lerabilium, etiam tibi patri, criminum meorum conscius sis, cum te
 etiam admirante nepotem et multis laudibus plus aequo efferente, illos
 praedicationem eam suspectam habere paternoque affectui tribuere veri-
 simile videatur. Haec sunt quae me torquent vitamque mihi morte
 ipsa inuaviorem reddunt. Peccasse me, et plagis ac flagris expianda
 commisisse non ibo inficias, summique beneficii loco numerarem, si in
 abdito tua manu, pater, poenas a me repeteres: verum usque eo laxare

- A.C. 1320 τῶν σφαλμάτων χάριν ἐμαστιγούμην τὸ δ' εἰς τοσοῦτον ἐξ-
 ἄγεσθαι τὴν ὀργὴν, ὡς καὶ πολλῶν παρόντων οὕτω προσηλα-
 κίεσθαι, πάντων ἀναφώτερον. ἂν τοίνυν Γλεων ἐπιβλέψας ὁ
 D Θεὸς ταῖς ἐμαῖς ἁμαρτίαις, ὀδηγήσει καὶ σὲ προότερον μοι
 γενέσθαι καὶ συμπαθεῖν ὡς νῦν, τοῦτ' ἂν εἴη βέλτιστον εἰ δ' ὅς
 ἑμοίως ὡσπερ νῦν, κὰν τοῖς ἐφεξῆς τελεῖσθαι μέλλει, ἕτερος
 προβληθῆτω σοι βασιλεὺς, ὃς ἂν σοι δόξη χρήσιμος καὶ καλός." *Ταῦτα διαπρεβευσάμενον Ἰωσήφ ἐξ Ἀνδρονίκου βασιλέως πρὸς
 τὸν πάππον καὶ βασιλέα, εἶτα καὶ παρ' ἑαυτοῦ συγχρῶς τινὰς
 ἐγκωμίων λόγους τοῦ νέου βασιλέως διεξελθάντος καὶ πρῶτως*
 V. 18 πρὸς καταναμμένου τοῦ βασιλέως, ὡς τραχύτερον ἢ προσήκει
 προσφερομένου τῷ νέῳ, ἀντεμήνωσε καὶ αὐτὸς τοιαῦτα „Τῶν
 ἄλλων πάντων πατέρων ἄμμι τῇ τῶν παιδῶν γεννήσει τὸ πρὸς
 P. 22 αὐτοῦ φίλτρον κτωμένων καὶ συναυξανόντων αὐξανομένων,
 αὐτὸς οὕτως ἐφίλησά σε καὶ πρὶν εἰς φῶς προελθεῖν, ὡς καὶ 15
 πολλοὺς τῶν διαβεβοημένων ἐπ' ἀρετῇ καὶ Θεῷ προσεγγίζοντα
 βίον ζῶντας μάρτυρας ἔχειν τοῦ φίλτρον. οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ
 ἔστιν οὐδεὶς, ὃν οὐ πολλὰ πολλὰς ἐκέλευσα, θερμοτέρας καὶ
 συγχρῶς ἔπερ σοῦ Θεῷ προσάγειν εὐχὰς, ὡς μὴ μόνον μηδὲν
 δυσχερὲς ἀπαντῆσαι τῇ σῇ γεννήσει, ἀλλὰ καὶ τεχθέντα, πάντα 20
 ἄριστον καὶ τῶν τοσοῦτων εὐχῶν ἄξιον ἀποδειχθῆναι. καὶ αὐ-
 τὸς δὲ ἐγὼ προπετῶς μὲν διὰ τὸ μὴ τὸ θαρσύνειν ἔχειν ἐκ τῆς
 τοῦ βίου διαστροφῆς, ἔπραττον δ' οὐδ' ὁμως, πολλὰ πολλὰς ἐδά-
 9. διαπρεβευσάμενον correxit Gr. Vulgo διαπρεβευσάμενος et
 post βασιλέα punctam.

habenas iracundiae, ut quamvis multi adsint, ita contumeliose me tractes, id est, quod moerorem mihi parit incredibilem. Si itaque Deus misericordibus oculis delicta mea respiciens, te quoque ad humanitatem et misericordiam mihi, utpote filio, impertiendam inflexerit, nihil acciderit mihi optabilius. At si in posterum nihilo minus tam aversa a me voluntate futurus es: quem probaveris, hunc imperatorem pro me designes licet. Haec Iosephus legatus nepotis apud avum exposuit. Postea cum sua sponte iuvenem affatim collaudasset, verbisque mitioribus senem molliter arguisset, qui iusto inclementius se in adolescentem gereret, ille vicissim talia referenda dedit: Cum patres reliqui omnes, quando coelo frui coeperunt liberi, tum primum eos amare incipiant, quem amorem ipsis crescentibus adaugent, ego te adeo amavi, etiam antequam natus esses, ut non paucos spectata virtute ac vitae sanctimonia huius rei testes habeam. Non enim est, non est, inquam, illorum ullus, quem non saepe impense rogaverim, ardentem et crebras Deo preces fundere, non tantum, ut ne quid sinistra in ortum tuum incideret, verum etiam ut natus undequaque optimus votisque tam multis dignus redderere. Quin ego ipse, temere quidem, fateor, quando propter vitae perversitatem impetrandi fiducia carebam, tamen idem

κροσσα προσευχόμενος τῷ θεῷ, ὥστε σε καὶ γεννηθῆναι, καὶ γέν- A.C. 1320
 νηθέντα τῶν ἐμῶν εὐχῶν ἄξιον ἀποβῆναι. ὅκ οὖν ἐτι τοῖς μητρι- B
 κοῖς θαλάμοις ἐνδιατρίβοντα οὕτως ἐφίλησα καὶ ὑπὲρ τὸ μέτρον,
 πῶς εἰς τοσοῦτον ἡλικίας προήκοντα νῦν μισεῖν εἶχον καὶ ἀπα-
 55αείεσθαι; οὐκ ἔστι σὺν λόγῳ φθέγγεσθαι ταῦτα. τὸ δέ με τρα-
 χυτέραις χρῆσθαι ταῖς διορθώσεσι καὶ δάκνουσι καδύπτεσθαι
 λόγους, οὐ μίσους τεκμήριον χρῆ ποιεσθαι, ἄκρας δὲ μᾶλλον
 ἀγάπης καὶ κηδεμονίας πατρὶ προεπόσης, βουλομένῳ τὸν υἱὸν
 διὰ πάντων ἄριστον εἶναι, καὶ μάλιστα πρὸς ὄγκον τηλικαύτης
 10ἀρχῆς ἐπιβαίνοντα ἤδη. ἐν ἐκείνῳ γὰρ καὶ τὸ φανυλότατον τῶν
 ἀμαρτημάτων παρ' ἐδ φρονουσί μέγιστον ἂν κριθεῖν, ὥς μὲ C
 μημα παντός καλοῦ πᾶσι κειμένῳ καὶ διὰ τοῦτο εἰς κάλλος
 ἀπεξέσθαι διὰ πάντων δικαίῳ ὄντι." Ταύταις ταῖς ἀποκρίσεσιν
 οὕτως ἡμέροις οὖσαις καὶ προσηέσαι καὶ ὁ νέος χαριστέρας ἀν-
 15τέπεμπε τῷ βασιλεῖ τὰς εὐχαριστίας, καὶ δυσὶν ἔτεσιν ἐφεξῆς
 ἐλώφησε τὸ κακὸν, τοῦ βασιλέως ἐμμενέστερον ἐπιβλέποντος
 τῷ ἔργον, εἰ δέ ποτε καὶ ἐπιπλήττειν ἔδει, συμμέτρως τοῦτο
 ποιούντος, ὥς καὶ τὸν νέον, οἷα δὴ νοουδοτούμενον, χάριν ὁμο-
 λογεῖν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐτι περιόντος βασιλέως τοῦ Μιχαήλ-
 20ἐπεὶ δ' ἐτεθῆκε, τὰ τε ἄλλα ἐκπεπολέμωτο πρὸς τὸν ἔργον D
 ὁ βασιλεὺς, καὶ δὴ καὶ, ὁ μικρῷ πρόσθεν εἶρηται, μεμνημέ-
 νος, ὥς ὁ νέος Ἀνδρόνικος ἀλγυνόμενος ταῖς πέρα τοῦ δέοντος
 ἐπιπλήξσει μεμνήνους πρὸς αὐτὸν, ὥς „εἰ μὲν μεταβάλοις τῆς
 εἰς ἐμὲ πικρίας εἰ δ' οὖν, ἀλλ' ἕτερος ὢν ἂν ἐθῆλης προβεβλή-

feci, nec raro lacrimans Deum oravi, ut et nascereris, et natus talis
 evaderes, qualem ego te ab ipso poposcissem. Quem ergo etiam tum
 in materni uteri penetralibus latitantem sic effuse dilexi, eum ad hunc
 aetatis florem provectum odisse et a me repellere, qui tandem potui?
 Haud istuc cum ratione dicitur. Quod autem in te emendando rigidior
 et in obiurgando aculeator fui, non id potius odii, quam perfectae
 caritatis et paternae sollicitudinis indicium putandum est, ut qui stu-
 duerim filium meum omnibus florere laudibus, praesertim iam ad
 tanti imperii culmen ascendentem, in quo vel minima labes sapien-
 tibus videri maxima queat: siquidem omnis honestatis exemplum uni-
 versis propositus, ad splendorem virtutum omnium merito expoliendus
 sit. Hac tam placida et benigna responsione delinitus adolescens, per
 certum hominem festive gratias egit. Ac toto biennio insequente a malo
 quies et respiratio fuit, avo nepotem amicus intuente, et, si quando res
 tulisset, parcus increpante; ut et ipse nepos, quasi tantummodo commo-
 nefactus, id gratum sibi evenire confirmaret. Sed ita antea faciebat, vi-
 vente imperatore Michaelē; verum eo mortuo, cum alias ob causas effera-
 tum gessit animum in iuvenem, tum quod dicti, cuius supra mentionem
 fecimus, memor esset. Scilicet ex iniquis eius increpationibus moestior,
 per internuntium ei dixerat: Utinam amaritudinem adversus me deponas:

A.C. 1320 αὐτῷ βασιλεύς." ἀντεμήνυσεν αὐτῇ νῦν καὶ αὐτὸς, ὡς ἂν
 πρόσθεν ἐζήτεις, γενήσεται νῦν, καὶ ἕτερος ἀντὶ σοῦ προβλη-
 θήσεται βασιλεύς, σοῦ τὰς πρώτας παρ' αὐτοῦ τιμὰς καρπου-
 μένου." πρὸς ταῦθ' ὁ νέος Ἀνδρόνικος ἀπεκρίνατο τοιαῦτα

P. 23 ζ., Τοῖς ἐξ ὀργῆς ἢ λύπης ἢ τινος τῶν τοιούτων τεταραγμέ-5

V. 19 ναις τοὺς λογισμοὺς ἀκόλουθόν ἐστι, μὴδ' ὧν λέγουσι μὴδ' ὧν
 δρῶσιν ἐν τοῖς τῆς ταραχῆς καιροῖς παρακατέχειν τὴν μνήμη-
 ν. οἱ γὰρ μὴδ' ὧν πράττουσιν αἰσθάνονται καὶ πρὸς βραχὺ,
 σχολῇ γ' ἂν μεμνήσονται λόγων παρερῶνηκότες χρόνου. οἱ δὲ
 γε παρὰ τινος λόγους ἢ πράγμασι εὐεργετούμενοι, καὶ εἰς πόλ-10
 λους ἐνιαυτοὺς τὴν μνήμην παρακατέχουσι τῶν εὐεργετημάτων.
 ἡμέρου γὰρ οὐσης τῆς ψυχῆς καὶ καθεστηκυίας καὶ ταῖς εὐ-
 εργεσίαις ἐνηδομένης, ὡς ἐν χαλκῷ συμβαίνει καὶ τῶν λόγων
 καὶ τῶν ἔργων ἐγκολιάπτεσθαι τὰς μνήμας. καὶ αὐτὸς τοίνυν,
 Βῶ βασιλεῦ, ὧν μὲν ἐφθελγῆσθαι ἐν οἷς ἠγανάκτου, ἐπιλέλησμαι 15
 παντελῶς ὧν δ' ἠχῆσαι εὐεργετούμενος παρὰ σοῦ, οὕτως ἔχω
 τὴν μνήμην ἀνθοῦσαν καὶ νεαράν, ὡς δοκεῖν οὐπω χθὲς καὶ
 πρόωγν ἀκηκοέναι. καὶ σὲ δὲ αὐτὸν ἐλογιζόμεν τὸν ἴσον ἐμοὶ
 διακεῖσθαι τρόπον, καὶ ὧν μὲν ὀργιζόμενος ἐφθελγῶ, τὴν τα-
 χίστην τὴν μνήμην ἀποβαλεῖν, ὧν δὲ εὐηργετήσας, ἀσφαλῶς 20
 παρακατέχειν. νῦν δὲ τὸναντίον ἅπαν ὀρῶ συμβαίνον. τοὺς
 γὰρ τῆς εὐεργείας λόγους βυθῷ Ἀθήνης φέρεσθαι παραδόντες, τοὺς

5. Graeca, quae in ms. interpretis hic desiderabantur, integra no-
 ster habebat. ED. P.

sin minus, alium pro arbitratu imperatorem creato. Itaque nunc renun-
 tiari eidem haec iussit: Quod aliquando desiderabas, eius nunc faxo
 compos fias: alius enim in locum tuum imperator asciscetur, qui te
 summis honestabit honoribus. Tunc quidem Andronicus hoc responsum
 dedit.

7. Qui ira, dolore, aut alio quopiam affectu concitantur, neque
 quid dixerint in illa perturbatione neque quid fecerint, meminisse so-
 lent. Cum enim non sentiant vel ad exiguum tempus, quid agant,
 multo minus verborum praeteritorum recordari queunt. In quos vero
 seu verbo seu re aliquid officii collatum est, illi vel in multos annos
 acceptorum memoriam custodiunt. Quia namque mitis eorum beneque
 compositus est animus et beneficio delectatur, fit, ut cum verba tum
 benefacta illi tamquam in aes inculpta haereant. Ac me sane eorum
 quae locutus sum, dum stomacho et indignationi serviebam, funditus
 cepit oblivio: quae autem abs te mihi beneficiente audivi, ita vigent
 in pectore meo, ut ea nec heri quidem ac nudius tertius, sed hodie
 primum his auribus hausisse me putem. Te vero perinde affectum re-
 bar; quaeque per iram exprompsisses, eorum citissime abiecisses memo-
 riam: quae autem beneficia in me collocasses, ea te etiam atque etiam
 recordari. Nunc omnia alia evenisse intelligo. Nam sermones meos

ἐξ ἀμετρίας ἐξηγηγεμένους λύπης εἰς μέσον ἄγεις. ἐγὼ δ' ὅτι A. C. 1320
 μὲν εἰρήκειν, ἀνεμνήσθην ἀκηκῶς· οὐ μὴν ὡς δὴ τι τῶν αἰσχί-
 στον τὴν βασιλείαν ἀποποιούμενος, τοιαῦτ' εἰρήκειν. ἦ γὰρ ἄν
 ἦν παντάπασιν ἐστερημένος φρενῶν καὶ ἀχαριστίας ὑπερβο-
 5 λην καταλιπὼν οὐδεμίαν, εἰ ἂν θεὸς ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόν-
 των καὶ σὺ αὐτὸς ὁ κύριος καὶ πατὴρ πᾶσαν εὐεργεσίαν ὑπερ-
 βαίνοντα ἐχαρίσασθε, ταῦτ' αὐτὸς ἀνόητος καὶ παραβόλος φρενὶ
 ὡς τι τῶν ἀχρηστων ἀπεβαλόμην. ἀλλ' ἐκ λίαν ἐνωδύνου καὶ
 τεταραγμένης ψυχῆς τοὺς τοιοῦτους λόγους προήειν, λογιζό-
 10 μενος ὅτι τὸ λίαν ἐνωδύνον καὶ ὄλον πικρίας γέμον τοῦ παι-
 δός φθέγμα πρὸς συμπάθειαν κάμψει τὰ σπλάγχνα τὰ πατρικὰ·
 ὃ δὴ καὶ κατὰ γνώμην ἐμὴν ἀπέβη, καὶ πολλῆς ἀπέλαυσα μέτροι D
 δεῦρο τῆς εὐμενείας τῆς πατρικῆς. νῦν οὖν εἰ μὲν ἐστὶ τις ἐξε-
 λέγξων ἀξιά μὲ τινα εἰργασμένον θανάτου, οὐ παραιτήσομαι
 15 τὸ δικαίως ἀποθανεῖν. εἰ δ' ἄρα τοιαῦτ' ἐστὶ τὰ ἐγκλήματα ὡς P. 24
 παιδείας δεῖσθαι καὶ μάστιγος πατρικῆς, τὰ μὲν ἀφῆσεις, ὡς
 καὶ αὐτὸς παρὰ τοῦ μεγάλου βασιλέως καὶ θέσει πατρὸς τὴν
 τῶν πλημμελημάτων συγχώρησιν ἐξαιτούμενος ὁσημέραι· ὑπερ
 δὲ τῶν ἐξεστὶ σοι δίκας λαμβάνειν τῶν πλημμελημάτων ἀξίας,
 20 τοὺς τοιοῦτους ἐπαχθεῖς καὶ παντὸς βαρυντέρους φορτίου μα-
 κρὰν ἡμῶν ἀπελαύνοντι λόγους." Τοιαῦτα καὶ Ἀδρονίκου τοῦ
 νέου ἀποκριναμένον τῷ κάππῳ, αὐτὸς μὲν πρὸς τὴν ἀπολογία
 ἀντεῖπεν οὐδὲν, βαρεῖαν δ' ἦν τῇ σιγῇ καὶ τοῖς ἤθεσι τὴν ὀργὴν
 9. εἰς τοὺς conl. Ed. P., sed vid. infra p. 237, C.

de pace Lethaeis aquis permittens, quae immodico dolore stimulatus
 effuderam, ea nunc in medium adducis. Quae ego audiens, dicere
 me memini: verumtamen non quod imperium ut quippiam turpitudi-
 nis plenum repudiarem, illa dixi, Profecto enim nullam partem men-
 tis possiderem, nec esset quidquam me ingratus, si, quae Deus rex
 regum et tu ipse dominus ac parens meus ultra omnem beneficentiae mo-
 dum donavistis, ea insipienter ac temere tamquam inutilia reiicerem.
 Quid igitur? animi dolentis et conturbati confidentisque aegritudine
 et amaritiae refertam nati vocem paterna viscera ad sympathiam emolli-
 taram, illa fuit oratio: idque factum ut volui. Nam hucusque patria
 mihi abs te benevolentia tributa est. Nunc si quis est, qui me capi-
 talia designasse convincet, merita mortis supplicium non deprecabor.
 Quod si talia sunt crimina mea, ut paterna dumtaxat castigatione ver-
 beribusque expianda videantur, eorum partim mihi gratiam facies, cum
 ipse quoque a magno imperatore, qui nos aequaliter omnes adoptavit,
 peccatorum tuorum veniam preceris quotidie. At cetera digna poena
 vindices liceat, modo molestas hasce omnique onere intolerabiliores
 voces procul a me abstineas. Hac defensione explicata, avus eam nec
 verbo refellit: silentio vero ipso et gestibus contra nepotem ira ae-
 stuare visus est. Ceterum magnus domesticus e Thracia reversus, audi-

Cantacuzenus.

3

A.C. 1320 ἐνδεικνύμενος τῷ ἔγγονῳ. ὁ μέντοι μέγας δομέστικος ἐκ Θρά-
 V. 20 κης ἔλθων ἐπεὶ ἐπύθετο τὰ συμβάντα παρὰ βασιλέως τοῦ νέου,
 Βπολλὰ θανάσας τῶν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως κατορχουμένων
 κακῶν, καὶ τὴν ἀδικίαν καταμεμψάμενος ὡς καὶ κατ' αὐτῆς
 τῆς φύσεως ὀπλιζουσας τοὺς ἀλόγους αὐτῇ καθάπαξ „κράτιστε5
 βασιλεῦ” ἔφη „τὸ μὲν κακὸν κατάδηλον αὐτόθεν, ὡς ἔστι τῶν
 ἀνηκέστων· τὴν δὲ πρὸς σέ μου πίστιν καὶ δόλου παντὸς ἀμιγῆ
 φιλίαν, καὶ ὁ παρελθὼν μὲν χρόνος βεβαιώσασθαι ἱκανός, ἡλι-
 κιωτὶν καὶ τοῖς σώμασιν ἡμῶν συναυξανομένην ἀποδείξας τρό-
 πον τινά· διόπερ οὐδὲ λόγων δεῖν πρὸς ἀλλήλους ἡμᾶς ἡγοῦ-10
 μαι, ἑαυτῷ τὸν ἕτερον ἐκατέρους οἰκειομένους· καὶ ὁ μέλλων
 δὲ οὐκ ἔλαττον δεῖξει, φίλων πιστοτάτων δεησόμενος ὡς ὄρω.
 C εἰ μὲν οὖν ἐώρων σε κακοηθείᾳ χρώμενον καὶ ἀνθαδείᾳ πρὸς
 βασιλέα τὸν πάππον, τῆς ἀρχῆς ἐκείνον μὲν ἀποστερεῖν, σεαυ-
 τῷ δὲ μόνῳ περιποιεῖσθαι βούλεσθαι, εὖ ἴσθι, καίτοι λίαν15
 φιλιῶν, οὐκ ἂν οὕτως ἀτόπου πράξεως εἰλόμην σοι κοινωνεῖν.
 ἐπεὶ δ' ἔξ οὐδεμιᾶς αἰτίας τοιαῦθ' ὄρω φερόμενα κακὰ κατὰ
 σοῦ, ὥστ' εἰ μὴ θεὸς ἄνωθεν αὐτὰ διαλύσει, οὐδὲ πᾶν πόρ-
 ρῳ προσδοκίας εἰς ὕψος ἀρθῆναι βαθὺ, ἐκὼν αὐτὸς ἐπιδί-
 δωμι τοῖς κινδύνοις τοῖς ὑπὲρ σοῦ οὐ χρήματα μόνον καὶ20
 κτήσιν καὶ οἰκέτας καὶ φίλους, ἀλλ' ἤδη καὶ αὐτὸν ἐμὲ, ὥστε
 ἔχειν ὅτι βουλήσῃ χρῆσθαι.” Ἐπὶ τούτοις τοῦ βασιλέως δομε-
 στικῷ τῷ μεγάλῳ πολλὴν χάριν ὁμολογήσαντος, καὶ προσθέν-
 Dτος, ὡς „ὁ πάντ' ἀμβλύων χρόνος καὶ κατὰ μικρὸν ὑποβῆ-

tis ex iuniorē imperatore quae contigerant, impendio miratus, humanam naturam tot tantisque subiectam miseris, et de invidia conquestus, quae semel a se occupatos ipsi naturae bellum inferre cogit. Optime imperator, inquit, malum esse atrocissimum hinc satis liquet. Fidem autem erga te meam, et amorem sincerissimum etiam antegressa tempora satis firmarunt et amicitiam, quae inter nos aequales erat, ipsis corporibus quodammodo auctam esse abunde docuerunt. Itaque verbis inter nos opus esse non arbitror, quibus nostrum uterque alterum sibi conciliet. Ventura autem tempora, fidelissimorum amicorum opem imploratura, ut auguror, non minus qui sim erga te declarabunt. Si quidem igitur viderem, te, malignitate et arrogantia corruptum, avo imperium eripere velle et ad te solum transferre, persuadeas tibi velim, quamquam tui sum cupidissimus, nollem tamen in tam infando negotio ad tuas rationes me adiungere. At quia te immerente prorsus huiusmodi adversum te mala emergere cerno, ut, nisi Deus illa desuper discusserit, metuendum sit, ne in altitudinem quoque immensam excrescant, en ego ultro ac libens pro salute tua non pecunias tantum, fortunas, servos, amicos, sed me ipsum praeterea offero, ut quacumque in re et quomocumque me uti possis. Cui gratias diserte cum egisset imperator, atque hoc insuper addidisset: Cum ipsa die veterascent paulatim-

ῥέειν ποιῶν, τῆς ἡμετέρας ἤττηται πρὸς ἀλλήλους φίλας, ἐφ' ἧσιν ἄνωγε ἡμετέρας ἀεὶ καὶ ἀκμαιότερας προϊόντος φαινομένης" καὶ δένδρον προσεικάσαντος ἀεὶ βρῖθοντι τοῖς καρποῖς καὶ τὸν παρεληλυθότα τῷ ἐνεστώτι νικῶντι χρόνῳ, ἐτραύοντο πρὸς 5 τὸ βουλευέσθαι περὶ τῶν παρόντων. καὶ πρῶτον ἐδόκει πάσι τῶν, ἐκλογὴν ποιήσασθαι τοῦ μέλλοντος αὐτοὺς ὑποδέξασθαι φεύγοντας φρουρίου, ἐπικαίρως κεισομένου καὶ πρὸς τὸ φυλάξαι διαδράντας καὶ πρὸς τὸ τοῖς μαχομένοις ἀντεπιχειρεῖν ῥαστώνην παρέχειν. ἐδόκει μὲν οὖν ἐλέσθαι τὴν ἐν Ὀδρῳ. P. 25 10 οἷς ἐπώνυμον Ἀδριανῷ πόλιν, πολλῶν ἕνεκα καὶ ἀναγκαιότητων αἰτιῶν. δεδιότες δὲ μὴ καταπόδας τῆς φυγῆς ἐπιστρατεύσαντος αὐτοῖς τοῦ βασιλέως, ἅτε καὶ στρατιῶν ἔχοντος ἐξ ἐτοίμου, καὶ τῆς ὁδοῦ δυοῖν ἢ τριῶν ἡμερῶν ἔλαττον οὔσης, ἀλώσιν, ἀμύνασθαι μὴ δυνάμενοι τοὺς ἐπίοντας, ἐξεκρούοντο τῶν λο- 15 γισμῶν, συνετίθειτο δὲ μᾶλλον πρὸς τὴν ἐν Θράκῃ Χριστοῦ πόλιν ἀπελθεῖν. οὕτω περὶ τῶν καθ' ἑαυτοὺς βουλευομένων αὐτῶν, ἀφικνεῖται παρὰ τοῦ Τριβαλῶν ἄρχοντος Κράλλη Στεφάνου πρὸς βασιλέα πρεσβεία, ὃς ἦν γεγαμηκῶς τὴν βασιλέως θυγατέρα B τὴν Σιμωνίδα. ἣ δὲ τῆς πρεσβείας πρόφασις ἦν, ὅτι ἐκ τῆς 20 αὐτοῦ στρατιᾶς Κομάνων ὀλίγων δέοντας διαχιλίων λαβῶν, οὐκ ἀπέδωκε τὰς στρατιώτας, ἀλλὰ πείσας μένειν παρακατε-χεν. ἐφ' οἷς ὁ Κράλλης παροξυνόμενος διεπρεσβεύετο πρὸς τὸν

3. προσεικάσαντος. προσεικνύας coni. ED. P., male. 17. Aliis scriptoribus Τριβαλλῶν. ED. P. Κράλλη. Haec vox significat (quod nec doctus interpret ignoravit) sed esse ex τῶν κυρίων negat Meursius in voce κράλλης. ED. P.

que dilabantur omnia, instituta mihi tecum amicitia vetustatem vincit: quippe quae tempore procedente validior semper atque virentior appareret: atque eam cum arbore comparasset perpetua baccarum ubertate incurviscente, ac praesenti auctumno praeteritum superante: iam ad consultandum conversis, primum omnium complacitum est, deligendum esse, qui se fugientes reciperet, locum munitum, situque tum ad tuendos profugos, tum ad arcendos oppugnantes haud incommodum. Eligenda autem videbatur urbs in Odrysis ab Adriano nomen sortita Adrianopolis, idque multis et pernecessariis de causis. Sed cum illud eis timorem faceret, ne e vestigio insecutus senior, qui militum copias in promptu haberet quemque viae brevitatis, biduo aut triduo minor, adiuveret, fugientes opprimeret, quandoquidem instantes propulsare nequirent, in irritum cadente sententia, Christopolin Thraciae urbem petere constituerant. His hoc modo inter se consiliantibus, a Crale Stephano, Triballorum principe, ad imperatorem avum, cuius filiam Simonidem habebat in matrimonio, advenit legatio hanc ob causam. Imperator de eius exercitu mutuatius circiter duo Comanorum millia, eos non restituerat, sed ad remanendum pellectos retinebat. Quare exacerbatus Crales ad socerum Callinicum monachum natione Triballum mittit. Qui

- A.C. 1320 κηδεστήν. ὁ πρεσβευτῆς δὲ μοναχὸς ἦν, Καλλίνικος κεκλημέ-
 νος, τὸ γένος μὲν καὶ αὐτὸς Τριβυλιός, εὖ δὲ εἰδώς καιροῦς
 καὶ πράγμασι πολιτικοῖς χρῆσθαι δι' ἐμπειρίαν. ὃς δὴ τὴν
 μεταξὺ τῶν βασιλέων ἀναφρομένην στάσιν μὴ ἀγνοήσας, καὶ
 συνιδὼν, ὡς ἡ τοιαύτη διχοστασία καιρὸν ἂν παράσχη τῷ ἰδίῳ⁵
 C δεσπότη παρὰ βασιλέως ὧν ἡδίκητο περὶ τὴν στρατιὰν δίκας
 λαβεῖν, ἐβούλετο κρύφα τῷ νέῳ βασιλεῖ συντηγεῖν,
 V. 21 ἧ. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ βασιλεὺς ὁ νέος σὺν δομεστικῷ τῷ μεγά-
 λῳ λυσιτελεῖν αὐτοῖς ἡγησάμενοι πρὸς τὸν Κράλην διαπρε-
 σβεύσασθαι περὶ συμμαχίας, τὸν Καλλίνικον μετακαλεσάμε-¹⁰
 C νοι καὶ περὶ τῆς τοῦ Κράλη συμμαχίας καὶ φιλίας διαλε-
 χθέντες καὶ πείσαντες ἐκ τοῦ ἴσχυτος διὰ τὸ καὶ αὐτὸν τὴν
 πρεσβείαν ταύτην τῷ Κράλῃ νομίζειν λυσιτελεῖν, ἄλλως θ' ὅτι
 καὶ πρὸς Συργιάννην αὐτῷ φιλίας ἐνέχυρα καὶ πρότερον ἦσαν,
 ἐξαποστέλλουσιν. ὁ δὲ σπούδη καὶ προθυμία πολλῇ τὴν ὁδὸν¹⁵
 τάχιστα διανύσας, τῷ Κράλῃ τε συγγενόμενος, καὶ τὴν τοῦ
 νέου βασιλέως ἀπαγγέλλας πρεσβείαν, εὖρε καὶ αὐτὸν ὥσπερ
 ἔρμαιον ἡγησάμενον τὸν καιρὸν, καὶ παντὶ σθένει συμμα-
 P. 26 χήσειν ὑπισχνούμενον τῷ νέῳ βασιλεῖ, πρὸς τῷ καὶ χάριν
 εἶδέναι, εἰ μόνον τοῦ πάππου καὶ βασιλέως ἀποστάς, πρὸς²⁰
 τοῖς μέρεσι γένοιτο Μακεδονίας· ἦτο γὰρ τὴν πρὸς αὐτὸν
 συμμαχίαν κίκωσιν εἶναι τῶν τοῦ κηδεστοῦ καὶ βασιλέως
 πραγμάτων. λαβὼν τοίνυν ὁ Καλλίνικος τὰς ἐπαγγελίας, ἐπά-
 νεισι πρὸς τὸ Βυζάντιον κατὰ τάχος καὶ χαίρων ὀφθεῖς τῷ
 βασιλεῖ χαίροντι ἀπήγγελλέ τε τὰ τῆς πρεσβείας, καὶ τὴν συμ-

cum non male didicisset uti occasionibus, et in rebus civilibus tritus esset, exortam praeterea inter imperatores discordiam non ignoraret, atque etiam prospiceret, hanc dissensionem domino suo peropportuam fore ad animadvertendam in socero propter milites iniuriam, cum iunioris imperatore clandestinum voluit inire colloquium.

8. Is et magnus domesticus e re sua futurum statuerent, si legationem de coeunda secum belli societate ad Cralem mitterent, Callinicum arcessentes, et cum eodem de amicitia et foedere cum Crale in eundo disserentes: facileque homini consuadentes, quod et ipse hoc Crale conducturum sentiret, tum etiam quod vetus ei cum Syrgianne necessitudo esset, legatum eum mittunt. Qui, festinatione et alacritate mira celerrime confecto itinere, cum Crale congressus, legationem iunioris imperatoris exponit. Ille similiter de oblata commoditate, tamquam de inexpectato lucro, gaudet, gratias insuper agit atque ad nepotem adiuvandam vires suas omnes spondet, dummodo ab avo remotus, iuxta Macedoniam consideret: sic enim expeditionem suam auxiliariam soceri rebus damnosam fore confidebat. Cum tali pollicitatione Callinicus magnis itineribus Byzantium se recipit, successumque legationis suae lacte imperatori lactus edisserit: certam esse Crales

μαχίαν αὐτῷ τοῦ Κράλη· ἔν βεβαίῳ κείσθαι διύσχυρίζετο, ἦν A.C. 1320
μόνον πρὸς τοὺς μέρει γένηται Μακεδονίας. οὕτω μὲν καὶ
περὶ τῆς τοῦ Κράλη συμμαχίας ὄνεος Ἀνδρόνικος κατεπράξατο.
τὸν μέντοι βασιλέα καὶ πάμπον ὄρων τοὺς ἤθεσι καὶ τοὺς λό-
5 γοις τῆς προτέρας δυσμενείας οὐχ ὑφιέμενον, τὰ πρὸς τὴν Β
ἰδίαν φυλακὴν ἐξηγνύετο καὶ αὐτὸς, τοῦτο διανοούμενος, ὡς
εἰ μὲν τρόπῳ δὴ τινι διαλυθεῖη τὰ δυσχερῆ, ὑπὸ τῷ βασιλεῖ
καὶ πάμπῳ τελέσων ἄχρῳ ἂν ἀποστῆ τοῦ ζῆν· εἰ δ' ἐπὶ τὰ
πρόσω προῖοι καὶ ἤδη πρὸς τέλος ἐγγίξει κακὸν, τότε ἤδη τῆς
10 βασιλίδος τῶν πόλεων ἀποστὰς, ἑαυτὸν τε διασωῖοι καὶ τοὺς
συνόντας. ἐν τοῖς τοιοῦτοις δὴ τριβομένου τοῦ χρόνου, καὶ ὁ
Συναδηνὸς Θεόδωρος ὁ καὶ πρωτοστράτωρ ἦκεν εἰς Βυζάν-
τιον ἐκ τῆς ἐσπέρας παραλυθεὶς τῆς ἀρχῆς· ἐπετρόπευς δὲ
15 Πριλλάπου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν χωρῶν τε καὶ πολιχνίων κατω-
τέρῳ Μακεδονίας. ἦν δ' ὁ Συναδηνὸς οὗτος ἐξ εὐπατριδῶν C
καὶ τὸ γένος περιφανῆς· μητρόθεν μὲν γὰρ εἰς βασιλέας ἀνή-
γε τὰς τοῦ γένους σειρὰς, ἐξ ἀδελφοῦ τοῦ πρώτου τῶν Παλαιο-
λόγων βασιλεύσαντος Μιχαὴλ τῆς μητρὸς αὐτῷ γεννηθείσης·
ὁ δὲ γὰρ πατὴρ τοῦ πρὸς ἐσπέραν κατὰ τὴν Δαλματιαν λεγο-
20 μένου Πολόγου τοπαρχῆς ἦν· ἦν δὲ τοπαρχίαν σὺν ἑαυτῷ τῷ
πρώτῳ τῶν βασιλέων προσαγαγὼν Παλαιολόγῳ τῷ Μιχαὴλ καὶ
ὑποχείριον ἀποδείξας αὐτῷ, τιμῶν τε ἤξιώδη μεγάλων παρὰ
Ῥωμαίοις καὶ γάμου κοινωνίας ἐπιφανοῦς, τῇ βασιλείῳ ἀνεψιᾷ
συναφθεὶς οὗτος τοίνυν ὁ πρωτοστράτωρ ἐκ τῆς ἐσπέρας, ὡς-
25 περ ἔφημεν, εἰς Βυζάντιον ἀφικόμενος, καὶ ὅσα πρὸς βασι-

societatem asseverat: tantum propter Macedoniam se collocet. De
Crale quidem ad suas partes adiungendo Andronicus minor hoc fecit.
Animadvertens autem avum de pristina malevolentia nec moribus, nec
verbis remittere, securitati suae prospiciebat, proponens apud animum,
si quo modo tam turbida tempestas sedaretur, in avi arbitrio manere,
quamdiu illi vita suppeditaret: sin ulterius progrediretur furorque ad
summum perveniret, imperatricem urbium deserere, et se cum suis
conservatum ira. Dum in his tempus ponitur, Theodorus Synadenus
protostrator vacatione accepta ab occidente Byzantiam venit: Prillapum
siquidem, finitimaque loca, et inferiora Macedoniae oppidula procura-
verat, vir domo nobillis et amplissimo genere natus. Nam qua de ma-
tre, imperatores attingebat, quod ea fratre Michaelis primi imperato-
ris Palaeologi procreata esset; pater in occidente apud Dalmatas Polo-
gum toparchiam obtinebat. Quam quia una secum Michaeli iam dicto
obtulerat, eiusque ditioni subiecerat, eximios apud Romanos honores
adeptus et consobrinae imperatoris copulatus, superboque coniugio
dignatus fuerat. Hic ut Byzantium intravit, seniorisque ad iuniorum
pessummandum et evertendum dicta facta omnia percepit, cum dete-
stationis tantae iniquitatis incredibilem animo dolorem persensit. Quam

- A.C. 1320 λέως εἴρηται τε καὶ πέπρακται ἐπὶ τῇ καταλύσει τοῦ ἐγγόνου καὶ βασιλέως ἀπηκοῦς, ἡγανάκτει τε οὐκ ἀνεκτῶς καὶ πολ-
- V. 22 λὴν κατεγίνωσκε τοῦ πράγματος ἀγνωμοσύνην. διὸ δὴ καὶ θυρῆσαντες ὁ νέος βασιλεὺς σὺν δομestikῷ τῷ μεγάλῳ, ἄλλως θ' ὅτι καὶ φιλίως πρὸς αὐτοὺς διέκειτο καὶ πρότερον ὁ πρω-5 τοστράτωρ, τῷ μεγάλῳ δὲ μάλιστα δομestikῷ ἐκ τῆς πρὸς Ἀδριανοῦ πόλιν παρὰ τῷ βασιλεὶ Μιχαῆλ διατριβῆς, χρόνῳ πολλῷ τῆς φιλίας αὐτοῖς ἰσχυρᾶς γενομένης, δεῖν ᾤθησαν κοινωνὸν καὶ αὐτὸν τῶν πρακτομένων παραλαβεῖν φιλίας τε τῆς πρὸς αὐτοὺς ἕνεκα καὶ ἀνδρίας καὶ πολεμικῆς ἐμπειρίας καὶ 10
- P. 27 φρονήσεως, ἧς αἱ τοιαῦται μάλιστα τῶν πράξεων δέονται ἀνακαλύπτουσιν αὐτῷ τοιγαροῦν ὅσα τε ὁ βασιλεὺς μνηύσει τῷ ἐγγόνῳ, ὁποῖον τε τύχοι τῶν ἀποκρίσεων, ἔτι τε ὅσα καὶ αὐτοὶ περὶ τῶν καθ' ἑαυτοὺς βουλευσάμενοι πραγμάτων. ἃ δὴ πάντα καλῶς ἔχειν ἐπιψηφισάμενος καὶ αὐτὸς, κοινωσείν αὐτοῖς εἴλετο 15 καὶ τῶν βουλευμάτων καὶ τῶν κινδύνων μέχρι παντός. ἐδέδοκτο δὲ τούτοις ἅμα τῷ βασιλεὶ, πρὸς μηδένα μηδαμῶς ἕτερον τῶν Ῥωμαίων ἐκφανῆ γενέσθαι τὰ βουλευόμενα, ὅτι μὴ τουτοιοῖ τοῖς τρισὶ, δομestikῷ δηλαδὴ τῷ μεγάλῳ καὶ τῷ Συναδηνῷ πρωτοστράτορι καὶ Συργιάνῳ, καὶ Γεννουῖταις Λατί-20
- B νοῖς ἑτέροις τρισὶ, φίλοις μὲν οὖσι δεδοκιμασμένοις τῷ βασιλεὶ, δυναμένοις δὲ μεγάλα πρὸς τὴν εἰς Χριστοῦ πόλιν ἐκ Βυζαντίου συγκαταπράξασθαι φυγὴν αὐτοῖς. ἐπηγγείλαντο γὰρ αὐτοὶ, τρεῖς μὲν τριήρεις οἰκείους ἀναλώμασι πληρώσειν, ἑπτὰ δ' ἑτέρας ἐκ βασιλέως λαβόντες χρήματα, ὡς δέκα τὰς συμπάσας γενομέ-25 νας, καὶ πρὸς τὴν ἀπόδρασιν, εἰ δεήσει, συνάρασθαι τῷ βα-

ob rem iuvenis et magnus domesticus maiorem in se concipientes audaciam, praesertim quod et antea protostratorem bene sibi cupientem habuissent, plus tamen magnus domesticus, ex eo, quod Adriano-poli cum Michaele imperatore ambo vixerant, temporis longinquitate amicitiam confirmante, faciundum sibi existimarunt, ut cum eo rem communicarent: non solum quod amicus, sed etiam quod vir fortis, belli gerendi peritus et consideratus erat: quae virtutes talibus in negotiis maximopere expetuntur. Igitur quae imperator nepoti denuntiasset, quid responsi redditum esset, quaenam ipsi adhuc deliberassent, illi aperiunt. Ea protostrator omnia comprobans, se perpetua communitate qua consiliorum, qua periculorum cum eis devinxit. Convenit etiam illis cum nepote, nemini Romanorum ullo pacto consilia detegenda, praeterquam tribus hisce, nempe magno domestico, Synadeno protostratori, Syrgianni: adhaec Latinis Genuensibus tribus, quorum erat imperatori perspecta fides, quique illis ad fugam Byzantio Chrystopolin magno possent esse adiumento: ternas quippe triremes suo, septenas imperatoris sumptu armaturos promisc-

σιλει, καὶ πρὸς τῇ Χριστοῦ πόλει συμμαχοῦσας καρτεῖσθαι, A.C. 1320
 ἄχρις ἂν ὁ βασιλεὺς εὖ διάθοιτο τὰ κατ' αὐτόν· ὀνόματα δ'
 αὐτοῖς, ἀπὸ μὲν τοῦ τῶν Ὀρίων γένους, Ῥάφων τε Ὀρια, ἀπὸ
 δὲ τοῦ Σπινουλῶν, Φρερίγω Σπίνουλα, ἐκ δὲ τῶν Ντεμάρ,
 Ῥάφων Ντεμάρ. αὐτίς δ' ἅμα τοῖς δυοῖ βουλευομένῃ τῇ βα-
 σιλεῖ περὶ τοῦ, ποτέραν χρῆ τῶν πόλεων ἀποδιδράσκοντας ἐλέ- C
 σθαι, ὡς ἂν καὶ ὁ πρωτοστράτωρ τὴν δοκοῦσαν αὐτῷ τὸ νικᾶν
 ἔχειν εἰσπένγκη ψῆφον, καὶ τὴν μὲν Χριστοῦ πόλιν τῇ παρὰ τοῦ
 Κράλη συμμαχία παραξενγνύοντος, τῇ Ἀδριανοῦ δὲ τὴν πολυ-
 10 αὐθραπίαν καὶ τὴν ἐγκαθιδρυμένην ἐκεῖ στρατιάν, καὶ τὸ πλεί-
 στους εἶναι τῶν οἰκούντων ἐκεῖ τὰ τοῦ νέου βασιλέως ἡρημέ-
 νους· ὁ πρωτοστράτωρ μὲν τὴν εἰς Ἀδριανοῦ πόλιν ἤρετο, οὐπω
 δὲ πέρας τῆς βουλῆς λαβούσης, ἀνέστησαν. εἶτ' αὐτίς ἅμα
 δομοστικῶ τῷ μεγάλῳ μόνῳ καὶ βασιλεῖ περὶ τῶν αὐτῶν τοῦ- D
 15 τῶν βουλευομένων καὶ συνιδόντων, ὡς Συργιάννη μὲν καὶ τῷ
 μεγάλῳ δομοστικῶ, τῇ Θράκη τῶν γαμητῶν ἐνδιατριβουσῶν,
 ῥᾶδιόν ἔστιν ὅποι βούλονται ταύτας ἀπαγαγεῖν, πρωτοστράτορι
 δὲ τῆς γαμητῆς ἅμα δυοῖ θυγατρίδιαις τῇ Ἀδριανοῦ πόλει
 ἐγκαθιδρυμένης, πολὺ τὸ δύσκολον μετακινεῖσθαι· εἶτα καὶ
 20 τοῦτο προσεπεινοουμένων, ὡς καὶ τὸ τσαυτήν ἀνάγκην τῷ πρω-
 τοστράτορι ἀπαγαγεῖν, ἀγνωμοσύνης ἂν εἴη πολλῆς, καὶ τὸ δυσ-
 κόλως ἔχοντα πρὸς ταῦτα τῆς κοινωνίας ἀποθεῖσθαι, καὶ ἀβου-
 λίας ἅμα καὶ ἀδικίας· τοῦτο μὲν, εἰ πρὸς πάντα βέλτιστον

3. γτε Ὀρια scripsi pro vulg. τε Ὀρια.

4. Φρερίγω ex Italo
 elisum pro Φρεδερίκω. ED. P.

rant: ut numerus earum denarius et ad fugam, si fugiendum, ei sub-
 serviret; et apud Christopolin simul bellum toleraret, quoad res suas
 ordinasset. Nomina eorum fuerunt, e gente quidem Oriarum, Raphon
 de Oria; e Spinularum, Fredericus Spinula; ex Demarensium, Raphon
 Demar. Denuo cum illis duobus consultante imperatore, utram ur-
 bium confugio constituere oporteret, quo et protostrator, quam pro
 meliore duceret, sententiam proferret, et cum Christopoli quidem au-
 xilia a Crate expectanda, cum Adrianopoli vero populi frequentiam,
 ibidemque locatam militarem copiam, ac civium denique multitudi-
 nem sibi faventium coniungente, et protostratore Adrianopolin prae-
 optante, antequam certum quid decernerent, surrexerunt. Post ite-
 rum domestico et imperatore solis super eadem quaestione inter se
 agentibus, nec ignorantibus, Syrgianni et domestico facile factu esse,
 uxores in Thracia manentes, quo placeret abducere, protostratori con-
 tra, Adrianopoli coniugem cum duabus filiolis habenti, sedem mutare
 perdifficile fore: deinde et hoc secum volentibus, nec tantam neces-
 silitatem, nisi admodum iniuste illi imponi posse: et reluctantem a com-
 munionem repellere, non iniustum modo, verum etiam stolidum videri:
 illud quidem, quia virum omnimodis optimum adeo levi de causa ex-

- A. C. 1320 ἄνδρα μικρῶς ἀπόσαιτο αἰτίας ἕνεκα ἀδικίας δ', οτι αὐτοὶ προσκαλεσάμενοι καὶ προσεταιρισάμενοι, καὶ σπουδῆν πολλὴν καὶ προ-
 P. 28 θυμίαν πρὸς τὸ σὺν αὐτοῖς κινδυνεύειν εἰσενεγκόντα νῦν ἀπωθούνται, ἔδοξε θεῶν θαρῶρήσαντας, καὶ ὑποψίαν κινδύνου μικρὰν τοῦ ἑταίρου χάριν ἀναδεξαμένους τὴν εἰς Ἀδριανοῦ πόλιν⁵ μᾶλλον ἐπιψηφίσασθαι. οὕτω πέρας ἐπιθέντες τῇ περὶ τούτου
 V. 23 βουλῇ, καὶ τῷ πρωτοστράτορι δῆλα καταστήσαντες τὰ τῆς γνώμης, ἀνεπτέρωσάν τε πρὸς τὸ πράττειν, καὶ προθυμότερον ἀπέδειξαν ἑαυτοῦ. Ἀλλὰ τὰ μὲν κατ' αὐτοὺς τοιαῦτα, βασιλεὺς δ' ὁ πρεσβύτερος τῇ πρὸς τὸν ἕγγονον ὀργῇ λίαν παρωξυ-¹⁰μένος, οὔτε προϊόντα καθημέραν προσηγόρευε τὸν ἕγγονον, οὔτε μὴν πρὸς τὴν οἰκίαν ἀπιόντα πάλιν προσρήσεως ἤξιον τιθός· ἀλλ' οὐδὲ βελτίονος ἢ φαύλου λόγου ἐπὶ τέσσαρσιν ὄλις μῆσὶ
 B μετέδωκε, πλην ὅτι τοῦ νέου βασιλέως ἐξεπίτηδες ὁσημέραι τοῖς βασιλείοις καὶ ὑπὲρ τὸ δέον προσκατεροῦντος, ὄρων δὲ¹⁵ βασιλεὺς τῆς προσεδρείας τὴν ἀκαιρίαν, ὥσπερ ὑπ' ἀνάγκης συνωθούμενος, „ἄπελθε λοιπὸν πρὸς τὴν σὴν οἰκίαν” ἔλεγε τῷ ἕγγονῳ, μηδὲν τι τούτου προστιθεῖς πλέον. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν τῆς συγκλήτου καὶ τῶν ἐν ἀξιώμασι τοῦ νέου βασιλέως τῷ πάππῳ παρισταμένον, οὐδέποτε ἐπέτρεψε καθεσθῆναι,²⁰ πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους τῆς ἐπιτροπῆς γινομένης, ἐξ ἀνάγκης ἐκαθέζετο καὶ αὐτὸς, πάντων πρὸς αὐτὸν ὄρωντων καὶ τοῖς νεύμασι δηλούντων, ὡς οὐδ' ἂν αὐτοὶ καθεσθεῖεν ἐστηκότος αὐτοῦ· ὁ δὲ καὶ μᾶλλον τὸν νέον ἔδρανε βασιλέα, ὡς καὶ πρὸς
 C οὓς εἶχε θαρῶεῖν λέγειν, ὡς βούλοιο τοῦ κυρίου καὶ βασιλέως²⁵
 25. Vulg. male inverso ordine λέγειν θαρῶεῖν.

cluderent: hoc vero, quia eum nunc removerent, quem prius invitassent, et ad numerum suum allegissent, quique ad discrimina communiter adeunda promptam et alacrem animi voluntatem attulisset: haec igitur reputantibus placuit, divina bonitate confisos, cum nonnulla suspicione periculi, ob malus bonum, Adrianopolin potius decernere. Finita deliberatione sensum suum protostratori indicant, qui ad rem aggreddendam mirabiliter excitatus, semetipso evadit erectior. Et horum quidem eiusmodi conditio fuit. Senior autem imperator iracundia percitus in nepotem, neque in dies singulos ad se ventitantem, recedentemve salutatione, neque totis quatuor mensibus ullo vel dextro, vel sinistro sermone dignari: nisi quod eo de industria citra decorum quotidie palatium obeunte, importunam assiduitatem intuens, veluti vi adactus in hanc vocem aliquando erupit, nullo praetera verbo addito: Mane de cetero domi tuae. Enim vero nec cum senatoribus suis et magistratibus sibi assistentem unquam sedere iussit; sed aliis eius iussu considentibus, ipse quoque necessario considebat, omnibus ad illum respicientibus, quassatoque capite significantibus, se stante

(τοῦτον γὰρ δεῖ τὸν τρόπον τὸ τοῦ βασιλέως καὶ πάππου προέ- Δ.Σ. 1320
 φερεν ὄνομα,) τοῖς ἄλλοις ἐπιτρέποντος τὴν ἀνάγκισιν, αὐτῷ
 δὲ μὴ, ἐστάναι ἐπιπολύ· ἐπιτρεπομένων δ' αὐτῶν, „ἀλλ' ὑμῖν
 μὲν” εἶπεν „πρὸς τοῦ κυρίου καὶ βασιλέως τὴν καθέδραν
 5ἐπιτετραφῆναι, ἐμοὶ δὲ μὴ διόπερ ὑμᾶς μὲν καθισθῆναι προσ-
 ῆκει, τὸ προσταττόμενον ἐκπληροῦντας, ἐμὲ δ' ἐστηκέναι ἄ-
 χρις οὗ τὸ ἐπίταγμα φθάσῃ καὶ πρὸς ἐμέ.” τοιαῦτ' ἔλεγε πρὸς
 οὗς ἐθάρῃξει, τὸ τῆς ψυχῆς ἄλγος ἀνακαλύπτων. ἐφ' οἷς αὐτὸν
 ὁ μέγας δομέστικος παραμυθούμενος, ἄλλα τε κατεπῆδα τῆς D
 10λύπης, καὶ τὸ Σολομώντειον ἔλεγε δεῖν ἐκπληροῦν, ὑπομονὴν
 ἐνδεικνύμενον καὶ καρτερίαν κατὰ καιρὸν. τὸ δ' ἐξῆς ὁ νέος
 βασιλεὺς καὶ οἱ ἀμφ' αὐτὸν διὰ τινος τῶν οἰκείων μηνύουσι
 Συργιάννη πρὸς τὴν Κωνσταντίνου ταχέως ἐπανελθεῖν, εὐπρόσ-
 15κτόν τινα πλάσασμενον αἰτίαν τῆς ἐπανόδου. τὰ γὰρ κατ'
 ἡμέτερούς πράγματα πῆ μὲν ἐπὶ τὸ βέλτιον, πῆ δ' ἐπὶ τὸ χεῖρον
 χωρεῖν. ὁ δὲ σὺν σπουδῇ πολλῇ κατὰ τάχος ἐπανελθεῖν καὶ
 συγγενόμενος βασιλεὶ καὶ τοῖς ἐταίροις, καὶ τὸ μὲν ἐπὶ τὸ
 βέλτιον προκεχωρηκέναι σφίσι τὰ πράγματα, τοῦ πρωτοστρά-
 20τορος Συναδηνοῦ χάριν εἰρησθαι μαθῶν, τὸ δ' εἰς τὸ χεῖ-
 ρον, διὰ τὸ μᾶλλον ἐκπεπολεμῶσθαι τῷ ἐγγόνῳ τὸν βασιλέα,
 καὶ τᾶλλα ἐκδιδαχθεῖς, ὅσα δὴ συμβεβήκει μετὰ τὸ εἰς Θρά- P. 29
 κην αὐτὸν ἀπᾶραι, περὶ τοῦ, τί χρῆ πρόπτειν, ἐβουλεύοντο κατὰ

3. ἐπιτρεπομένων. Interpres corrigit προτρεπομένων. ED. P. 10.
 Locus est non Salomonis, sed Ecclesiastici c. 1. v. 29. Graeci
 autem, ut in opere Conciliorum saepius observare est, utrumque
 confundunt. ED. P.

ipso non sessuros; quod adolescentem mordebat acrius, ut quibus
 fidebat, diceret, velle se domino et imperatore (hoc etenim modo
 avum semper nominabat) ceteris sessionem mandante, sibi autem mi-
 nime, stare diutius. Hortantibus autem ad sedendum, respondit:
 Vobis, non mihi, facultas ab imperatore domino data est. Quapro-
 pter vos iussa implentes, sedere convenit, me autem stare, donec si-
 milliter sedere iubeat. His apud eos, quibus audebat fidere, dolorem
 suum testabatur. Itaque magnus domesticus eum consolans, cum alia
 tamquam carmina ad leniendam aegritoniam accinebat, tum illi Salo-
 monis obtemperandum aiebat, praecipientis, patientiam et tolerantiam
 ostendendam in tempore. Secundum haec iunior imperator et amici
 per familiarem quemdam Syrgiannem certiore faciant, cupere se, ut
 Constantinopolin, reversionis suae honestam aliquam causam commen-
 tus, advolet: res enim hac melius, illac deterius ire. Qui multo cum
 studio celeriter adest, et cum imperatore, ac sociis collocutus, intel-
 ligit, quod dictum fuerat, res melius procedere, ad protostratorem:
 alterum, res deterius ire, ad imperatorem avum pertinere, qui nepo-
 tem odisset implacabilius. Edocetur alia, quae post eius in Thraciam
 discessum evenerant. Tum quid res tempusque postulet, et quinam

A.C. 1320 σφᾶς, καὶ ὅπως ἂν αὐτοὺς γένοιτο τῆς βασιλείδος τῶν πόλεων ἀκινδύνως ὑπέξελθεῖν. πρῶτος τοίνυν εἶπεν ὁ πρωτοστράτωρ Συναδηγός.

V. 24 Σ'. „Ἐμοὶ πολὺν τινα καὶ προφανῆ τὸν κίνδυνον ἐκ τῶν πραγμάτων ἔστι συννορᾶν. εἰ γὰρ ἡμῶν ὅπως ποτὲ ταυτησὶ τῆς πόλεως ὑπέξελθόντων ἐπιστρατεῦσαι καταπόδας ὁ βασιλεὺς, τίς μηχανῇ μὴ οὐχὶ τὸ παραντίκα πρὸς ἔσχατον ἔλθειν κινδύνου; ἔστι δὲ ἀνθρώπων, οἶμαι, σωφρονούτων καὶ βουλομένων σώζεσθαι, μὴ τοὺς προδῆλους ἀνθαιρεῖσθαι κινδύνους τῆς ἐν βαβαίῃ κεισομένης σωτηρίας. τοῦ τοίνυν τῆς πόλεως ὑπέξελθειν,¹⁰ δυνατώτατον ἀνταγωνιστὴν ὀπίσω καταλιπόντας τὸν βασιλέα, οὕτως ὑποψίαν δειγὴν παρέχοντος, μακρὰν ἀφεστηκέναι πάντος κακοῦ καὶ πολλὴν τὴν ἀσφάλειαν ἡμῖν παρέχειν τὸ τοῦτον κατασχόντας, ὃ δυνήσεται δοκῶ ῥαδίως, κατακλείσαι φρουρᾶς. οὕτω γὰρ οὐδενὸς ἀνταγωνιζομένου, ῥᾶστα κρατήσομεν¹⁵ ἀπάντων.” Συργιάννης δὲ μετ’ ἐκείνον εὐθύς· „καὶ τοῦθ’ ὕπερ εἴρηκας” ἔφη „πολλοὺς ἔχον ἐξετάζοντι φανέεται τοὺς κινδύνους. πρῶτον μὲν γὰρ οὐ μικρὸν ἔργον τὸ κατασχέειν, πολλῶν περὶ αὐτὸν εὐνοϊκῶς διακειμένων καὶ τῶν τῆς συγγλήτου καὶ τῶν ἐν τέλει, καὶ μισθοφόρων αἰεὶ πολλῶν διακριβόντων ἐννο βασιλείους· ἐπειθ’ ὅτι καὶ τοῦτ’ εἰ μετὰ πολλῶν τῶν κινδύνων κατορθωθείη, τότε ἤδη χαλεπωτέροις περιπεσοῦμεθα κινδύνους,

12. Interpres legit ὃ μακρὰν, frustra; quippe aliter vertere debuit. ED. P.

ex regina urbium se queant subducere, disquirunt. Primus itaque pro-
tostrator in haec verba disserit:

9. Magnum ego, et manifestum periculum huic negotio inesse animadverto. Si enim nos quomodocumque clam hac urbe egressos, imperator senex armis continuo fuerit persecutus, quibus tandem machinis praesentissimo discrimini elabemur? Est autem, uti reor, virorum prudentium et incolumitatis suae amantium, certa pericula salutis suae non antepone. Cum igitur ex urbe clam exire, imperatore potentissimo adversario a tergo relicto, gravem suspicionem commoveat, longe ab extrema pernicie abesse iudico et securitatem multam adepturos, si comprehensum, quod facile poterimus, custodiae mandemus: sic enim nemine adversante, nullo plane negotio rerum summa potestur. Tum Syrgiannes excipiens, et hoc quod dixisti, inquit, si quis cogitatione perustrarit, multis obnoxium periculis inveniet. Primum enim arduum est illum comprehendere, quando et ex proceribus, et ex magistratibus multi ipsi bene cupiunt, et meritorii milites frequentes in palatio semper visuntur. Deinde ut hoc fauste transigamus (quamvis non sine pluribus periculis) in discrimen saevius incidemus, cum e custodibus plures suspectos habere, et rerum vicissitudinem metuere cogemur. Quoniam igitur utrimque male metuendum

πολλὰς ὑποπεύοντες ἐκ τῶν φυλάκων καὶ τῶν πραγμάτων τὰς Δ. C. 1320 μεταβολὰς. ὅτε τοίνυν καὶ ἀμφοτέρωθεν ὑποψία δεινῆ, βέλ- D
 τιον βραχεῖα καιροῦ ῥοπή τῆς ζωῆς ἀποστερήσαντας βεβαίως ἄρχειν; αὐτοῦ τε οὐκ ἀμυννομένου καὶ τῶν ἄλλων οὐδενός
 5 διακινδυνεύειν ὑπὲρ αὐτοῦ κειμένου βουλευσομένου." Τὴν δὲ
 τοιαύτην βουλὴν ἐξήνεγκε μὲν κατὰ βασιλέως ὁ Συργιάννης
 ἐξ αὐτοῦ μὲν, ἐνήγε δ' εἰς αὐτὴν μάλιστα καὶ Ἀπόκαυχος,
 ἐκσπόνδως πρὸς βασιλέα ἐξ αἰτιῶν διακείμενος παραλόγων,
 μὴ δι' αὐτοῦ δὲ δυνάμενος εἰσάγειν τὴν γνώμην, (οὐπω γὰρ P. 30
 10 ὤφκειότο βασιλεῖ τοσοῦτον ὡς καὶ μετέχειν βουλῆς,) φίλῳ ὄντι
 τῷ Συργιάννῃ τὰς βουλὰς ὑπετίθει ὡς αὐτῷ παρῆξιβα βουλευ-
 σομένῳ. πρὸς ταῦθ' ὁ μέγας δομέστικος, „ἐμοὶ τὸ πρῶτον" ἔφη
 „πῶν βουλευμάτων τῶν ἀπανθρώπων κρίνονται, τὸ δεύτερον
 οὐδ' ὠμότητος καὶ ἀπανθρωπίας ὑπερβολὴν ἐλλείπειν οὐδεμίαν
 15 φαίνεται. διὸ συμφέρειν ἡγοῦμαι τούτων ἀποστάντας ἀπάν-
 των, τῶν προτέρων ἔχουσθαι βουλευμάτων, καὶ σκοπεῖν οὐχ
 ἔπος βασιλεῖ κακῶν ἀνηκέστων αἰτιοὶ φανῶμεν, ἀλλ' ὅπως
 ἡμᾶς αὐτοὺς ἀπαθεῖς διατηρήσωμεν κακῶν. εἰς τοῦτο γὰρ
 καὶ συνελθύθημεν, ὅπως τῷ μὲν τῶν βασιλέων ἀδικουμένῳ,
 20 θεοῦ συναίρομένῳ, καὶ τὴν ζωὴν διατηρήσωμεν καὶ τὴν τιμὴν,
 τῇ δὲ, μηδεμιᾶς ἀκολουθούσης ἀνάγκης, μηδ' εἰς τὴν τιμὴν B
 παρενοχλήσαι, μήτοιγε τὴν ζωὴν." Τούτων οὕτως ἀλλήλοις
 ἐναντία βουλευσομένων, ὁ μὲν βασιλεὺς καθῆστο σιγῇ, τῶν
 λεγομένων ἐπακροώμενος, ὁ Συργιάννης δὲ τὸν λόγον ἀναλα- V. 25

est, praestat brevi discriminis momento senem occidere, atque ita certam imperium adipisci: quandoquidem nec ipse se ulciscetur, et qui pro mortuo aliquid periculosi inceptet, nullus existet. Tale consilium Syrgiannes contra avum ex se quidem dabat; sed in primis Apocaucho sollicitante, qui ob causas quasdam non legitimas ab imperatore seniore alienior, quia ore suo sententiam dicere non poterat, quod in iunioris familiaritatem necdum adeo penetraverat, ut etiam in consilium adhiberetur, et Syrgiannem diligebat, eidem istud, ut liberrime consulturo, suggererat. Contra haec sic ingressus est magnus domesticus: Et prima sententia mihi inhumana, et altera saevitiae atque immanitatis modum omnem exsuperare videtur. Quamobrem spectata utilitate, ab hisce consiliis recedendum, ac prioribus adhaerendum constituo: providendumque, non quonam pacto imperatorem atrocissime multemus, sed qua ratione a nostris ipsorum cervicibus exitium prohibeamus; huius enim ergo convenimus, ut alterius quidem iniuria laesi vitam honoremque, Deo nos bene adiuvante, tueamur: alterius autem, nulla impellente necessitudine, ne honori quidem, quid dicam vitae? incommodemus. Illis isto modo disceptantibus, imperator sedens, tacitus quae dicebantur auscultabat. Tum Syrgiannes magno domestico sic occurrit; Cum ingenii humani imbecillitas perfectam rerum cogui-

A.C. 1320 βῶν, ἐκ τῶν ἐναντίων ἀντιλέγων πρὸς τὸν μέγαν δομέστικον ἔφη „τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως τὸ ἐνδεδῆς ἐχούσης καὶ τῆς τελείας τῶν ὄντων γνώσεως ἀπολειπομένης, οὐδένα δεῖν ὀϊμαι τοὺς ἀπ' ἀρχῆς δεδομένους ἐμμένειν, ἂν μετὰ ταῦτα βελτίω τᾶναντία φαίνηται· ἢ εἰ τοῦτο κρατήσῃ, οὐκ ἂν φθάνοι πάντ' ἕνω καὶ κάτω γεγόμενα. ἂν γὰρ μήτ' ἔμπορος, μήθ' ὁ γεωργός, μήθ' ὁ κυβερνήτης πρὸς τὰ δοκούντα λυσιτελῆ μεθαυμύζηται, Ἐὰλλ' ἀναγκαίως ἐμμένῃ τοὺς ἀπ' ἀρχῆς δεδομένους, ταχέως δὲ μὲν κυβερνήτης ἑαυτῷ συγκαταδόσῃ τὴν ναῦν ἐναντίων κιηθέντων πνευμάτων· ὁ δ' ἔμπορος ἐπανήξει κενὸς χρημάτων, οἷο γεωργὸς δὲ πρὸς τῇ τῶν πόνων ἀποστερήσει καὶ βαθὺν ὀφλήσει γέλωτα. προσθήσομεν δὲ τι καὶ τῶν οἰκείων παραδειγμάτων. οὐκ ἂν οὐδὲ στρατηγὸς τοὺς ἀπ' ἀρχῆς ἐμμένων βεβουλεμένους τρόπαιον ἀπὸ τῶν πολεμίων ἀναστήσει, ἀλλ' αἰσχροῦς καὶ ἄγενῶς ἤττηθεις, συγκινδυνεύσει τοὺς στρατιώταις· ἂν γὰρ συμβῇ¹⁵ τυχὸν τὴν μὲν ἑαυτοῦ στρατιὰν πολλαπλασίονα τῶν πολεμίων

Ἐκαὶ πρὸς τὰ πολεμικὰ μᾶλλον ἡσχημένην ἠγελοῦσθαι καὶ διὰ τοῦτο δεῖν βουλευσθῆναι μάχην συνάπτειν, εἰτ' ἐπὶ τῶν πραγμάτων ἐλθῶν, τὴν τῶν ἐναντίων ἴδῃ καὶ τῷ πλήθει καὶ τῇ ἀσκήσει καὶ τοῖς ὄπλοις ὑπερέχουσιν πολλῷ τῷ μέτρῳ· διὰ δὲ τὸ μῆ20 λῦσαι τὰ δεδομένα, ἀλογίστως συμπλέκται καὶ παραβόλως, οὐκ ἂν ἔγγυς τοῦ μαίνεσθαι φαίημεν τὸν στρατηγὸν ἐκέλευν; παντί που δῆλον. διὸ μοι καὶ σὲ νῦν ἔπεισι θαναμίζειν, οὕτως ἀποφηνάμενον ὡς χρεὶ τοὺς ἐξ ἀρχῆς δεδομένους ἐμμένειν, ἐκ πρώτης ἡλικίας ἐς τὸδε χρόνου στρατείαις καὶ τοὺς ἐκ στρατείας²⁵

tionem simul assequi nequeat, nemini in his, quae ab initio ei visa sunt, conquiescendum puto, si postmodum contraria meliora apparuerint: alioqui aliud alio ferri, ac perturbari omnia necesse est. Si enim nec mercator, nec agricola, nec gubernator prospectae commoditati se accomodaverit, verum in suscepto semel proposito perseveraverit, hic ventis adversis surgentibus cito navim secum summerget: negotiator crumena vacua redibit: arator praeter laboris frustrationem publica etiam irrisione ludetur. Quinetiam exempla e re nostra adiciamus. Nullus ductor placitorum priorum tenax, de hostibus trophaeum eriget; immo turpiter et effeminate victus, seque militemque perditum ibit. Nam si copias suas adversariis longe maiores, et bello exercitiores censens, idcirco proelio dimicandam decreverit, deinde in conspectum hostium veniens, eos et numero, et usu, et armorum apparatu multibus partibus superiores viderit, et quia anticipatam opinionem deserere non vult, inconsiderate ac temere signis illatis confixerit, ecquid talem ducem insano parum interesse negabimus? Certo neutiquam. Itaque et tu mihi in praesens admirationem commoves, homo a pueritia usque ad hoc aetatis in militia et militaribus versatus laboribus, dum affirmas, quae a principio statuerit quispiam, iis

ἐνδιατρίψαντα πόνοις, τοῦτο δὲ ἡγνοηκότα, ὡς μία καιροῦ A.C. 1320
 ῥοπή πολλῶν ποιήσει πραγμάτων μεταβολάς." Ἐπὶ τούτοις ὁ P. 31
 μέγας δομéstικος εἶπε τοιαῦτα: „οὐδένα νομίζω τῶν καὶ ὅπως-
 οὖν μετειληχότων φρονῶν, οὕτως ἑαυτὸν οἷς ἐξ ἀρχῆς ἐβου-
 5λεύσατο πεπεικέναι βεβαίως ἐμμένειν, ὥστε μὴ μεταβάλλειν,
 ἐτέρω ἐν ὑτέρω φαινομένων βελτιόνων. καὶ σὲ δὲ αὐτὸν,
 οὐκ ἂν εὐπορήσειν ἐπ' ἐμοὶ λοιδορίας ὑπερβολῆς, ἢ οὕτω περὶ
 τῶν πραγμάτων λέγειν ἔχειν, ἐν διαφορᾷ καταστάνατα. ἐγὼ δὲ
 τοσοῦτου δέω ὅποσον εἶναι φατε, ὥστε καὶ τοῖς δημοσίοις,
 10 καὶ τοῖς ἰδίοις, ψῆφον ὡς καλῶς ἔχουσαν καὶ τοῦ λυσιστελοῦ-
 τος τὸ δοκεῖν ἐς τὰ μάλιστα ἐφικνουμένην περὶ τινος πολλὰ-
 κισ ἐξενεγκῶν, ἥδη δὲ καὶ πρὸς τὸ πρῶττειν χωρῶν, ἔπειτ' B
 ἢ ἐτέρω τὸ ἦσσον ἔχειν ἐπὶ τῇ φρονεῖν δοκοῦντι, ἢ αὐτὸς
 ἐμαυτῷ τὴν ἐναντίαν πεισθεῖς εἰλόμην. ἐρ' οἷς δὲ νυνὶ σκο-
 15 ποῦμεν, μάλιστα μὲν ὧν ὑμεῖς βουλευέσθε, ἀποσχέσθαι, ὧν
 δ' ἐμοὶ δοκεῖ, δεῖν ἔχεσθαι νομίζω πολλῶν ἔνεκεν αἰτιῶν.
 πρῶτον μὲν γὰρ τὸ χεῖρα κινήσαι κατὰ βασιλέως καὶ τῆ θεῶ
 κειρισμένου, καὶ σωτηρίαν ἀποστερηῆσαι ψυχῆς, οὐ μόνον
 πάσης ἐν ἀνθρώποις ἀπεστέρηται συγγνώμης, ἀλλὰ καὶ παρὰ
 20 θεῶ τὰς ἐσχάτας τῶν τοιούτων ἔργων πεπεισμέθα κεῖσθαι τὰς
 ἀντιδόσεις. ἔπειτα δὲ, οὐδὲ τοῦτο ἐξ ἀρχῆς ὑπεθέμεθα, ὥστε
 τὸν μὲν ἀνελεῖν, τὸν δ' ἐγκαθιδρῦσαι τοῖς θεόνοις τῶν βασι- C
 λέων· ἀλλὰ πολὺν τινα τὸν δικαίου ποιούμενοι λόγον, ἀμύνειν

3. ὁπωσοῦν. Lege ὁποσοοῦν.

affixum esse oportere: nec scis vel uno temporis puncto rerum pluri-
 marum commutationes solere fieri. Adhaec magnus domesticus: Ego
 vero mortalium adhuc nullum, saltem paululum mente valentem, ita
 perpetuam in prima aliqua voluntate permansionem sibimet indixisse
 credo, ut eam postea, tametsi meliora se offerrent, immutare detre-
 ctaverit. Te quoque ipsum arbitror non potuisse tam immodice mihi
 convitiari, aut de rebus adeo commode ac vere loqui, nisi pariter
 mecum sentire. Tantum autem ab illo disto, quem tu me describis,
 ut tam in publicis, quam privatis deliberationibus, cum sententiam
 probabilem, et rei propositae utilitatem opinione mea maxime attingentem
 saepenumero protulissem, deinde ubi ad facta ventum fuerit,
 aut ab alio, quem minus prudentem iudicarem, aut a memet per-
 suasus, in alia omnia discesserim. In hoc autem negotio, de quo
 nunc disceptamus, non quae vobis, sed quae mihi videntur, proban-
 da existimo, idque pluribus de causis. Primum enim manus in
 imperatorem et unctum Domini iniicere, eique animam extinguere,
 non apud homines solum universos venia caret, sed, uti credimus,
 etiam a Deo huiusmodi facinora acerbissima mercede pensantur. De-
 inde non istuc nobis a principio proposuimus, ut alterum imperato-
 rem neci daremus, alterum in solio collocaremus: sed sollicito ad iu-

- A.C. 1320 τῷ νέῳ προδθυμήθημεν βασιλεῖ, ἀδικουμένῳ τε περὶ τὴν ἀρχὴν καὶ δεδοικότε περὶ τὸ ζῆν. ἄτοπον οὖν, τῷ μὲν σὺν τῷ
- V. ἀδικαίῳ τὴν ἀρχὴν κατακτᾶσθαι, τὸν δ' ἀδίκως ἀφαιρεῖσθαι καὶ τὴν ζωὴν· καὶ ἂ περὶ τὸν ἕνα πραττόντων ἑτέρων, τῶν ἀποπωτάτων ἐδόκει, τούτων χαλεπώτερα περὶ τὸν ἕτερον ἐξεῖ-5
 γασμένους αὐτοὺς ὀφθῆναί, καὶ ὡσπερ ἐν ζυγοῖς τῶν πραγμά-
 Dτων ἐφ' ἑτέρῳ μέρει βαρυνομένων, ἐπὶ τὴν ἴσην ἀμετρίαν πρὸς τοῦναντίον αὐτοὺς καταπιέσαι, ὅσον ἐπὶ τὸ ἴσον ἀναγαγεῖν. οὐ μὴν οὐδὲ τὸ δῆσαντας φρουρεῖν, τοῦ ἅπαξ ἡμερώτερον ἀποκτεῖναι. τοῖς γὰρ ἐν ἔθει τοῦ θεραπεύεσθαι καὶ δορυφορεῖ-10
 σθαι, φοβερώτερον τοῦ ἀποθανεῖν, τὸ παρ' ἀξίαν κακοπραγεῖν. διὸ καὶ πολλοὶ τῶν ἕμνουμένων παρὰ Ῥωμαίους αὐτοκρατόρων, μᾶλλον εἰλοντο ἀποθανεῖν, ἢ ζῶντες αἰσχυρῶς δουλεύειν ἀτυ-
 χήσαντες περὶ τὰς μάχας· καὶ χωρὶς δὲ τούτων, τὸ παρὰ τῶν φυλάκων ὡς δεσμώτη προσεχόντων περιυβριζέσθαι καὶ λοιδο-15
 P. 32ρεῖσθαι, παντὸς ἂν εἴη μικρότερον ὕδατος Στυγός. ἔτι δ' οὐδ' ἀσφάλειαν ἡμῖν παρέχει τὸ δῆσαντας φρουρεῖν. ἂν γὰρ ὄψω-
 δήτινι τρόπῳ δυνηθεῖ τὰ δεσμὰ διαφυγεῖν, ὅπερ ἡμῖν πρόσ-
 σοτι νῦν, τὸ δοκοῦντας ἀδικεῖσθαι καρποῦσθαι τὴν ἀπάντων εὐνοίαν, ἐκείνῳ περιστήσεται, καὶ σφοδρότερον πολεμῆσει, συμ-20
 μάχοις προθύμοις καὶ τοῖς περιοίκοις βαρβάροις καὶ Ῥωμαίους χρώμενος. ὅτε τοίνυν τὸ μὲν ἀποκτεῖναι ἀλαστόρων καὶ ἀν-
 δροφόνων ἐπιτιμίαν οὐ μόνον ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ παισὶν ἡμετέροις

stātam respectu, studiosius ad opitulandum ei incubuimus, qui et de imperio et de vita laboraret. Absurdum est igitur, huic iuste imperium vindicare, illi iniuste etiam vitam eripere, et quae, si in alium designarentur ab aliis, crudelissima duceremus, iis multo crudeliora nos ipsos in imperatorem machinatos videri: et velut in trutina, rebus in una lance divergentibus, ad similem inaequalitatem ex contraria parte alteram lancem deprimere, cum ambas potius ad aequilibrium componere debeamus. Nec vero mitius eum habebimus si vinctum in custodiam tradamus, quam si semel iugulaverimus. Qui enim tam officiose coli, satellitioque semper stipari consueverunt, iis dignitate sua orbari atque ad miseriam detrūdī, morte ipsa horribilius est. Hinc plures Romanorum imperatores, quorum celebris est apud posteros memoria, praeliis usi adversis, mori, quam vivi indigne servire maluerunt. Practerea a custodibus, ut ad vinctum attentis, probra et contumelias perpeti, quavis aqua Stygia cruciat amarius. Huc accedit, quod neque securiores erimus, si eum carceri mandaverimus. Quippe si arte aliqua inde elapsus fuerit, quod hodie abunde datur nobis, ut, cum inique nobiscum videatur actum, omnium favore ac benevolentia adiuvantibus, infestiore in nos Marte pugnabit. Quia igitur e medio tollere imperatorem nobis liberisque nostris nefariorum atque

ἔπειτα προσάπτε, τὸ δ' εἰρξάντας φρουρεῖν μετὰ τοῦ αἰ. A. C. 1320
 σχροῦ καὶ τοὺς ἐσχάτους ὑποπτεῦει κινδύνους, καὶ λυσιστελεῖς
 ἄμα καὶ δίκαιον εἶναι νομίζω, τῶν προτέρων ἐχομένους λο-
 γισμῶν, τὸν ἡμέτερον βασιλέα διασωῶζειν ἀμυνομένους ἂν τις B
 5ἐπίη. ἀλλ' ἐρεῖς, Τί οὖν; ἂν ἐπιστρατεύῃ βασιλεὺς ἡμῖν, οὐ
 μαχοῦμεθα αὐτῷ, οὐδ' ἀποκτενοῦμεν, ἂν οὕτω συμβαίῃ; Μά-
 λιστα μὲν οὖν ἀμυνοῦμεθα πάσῃ δυνάμει, ἀλλ' οὐ τὸν αὐτὸν
 ἔχει τό, τε κατάρχειν καὶ τὸ ἀμύνασθαι τινα, λόγον. τῷ μὲν
 γὰρ πρὸς τῷ ἀλοχρῶ πρόσεστι καὶ τὸ ἀδικεῖν, τὸ δ' ἀμύνασθαι
 10πρὸς τῷ δικαίῳ καὶ τὴν ἀπὸ τῶν ἔργων εὐκλειαν ἔχει. ἂν γὰρ
 συμβῇ τὸν προκατάρχοντα παθεῖν κακῶς, οὐ τῷ ἀμυνομένῳ
 τὴν ἀπόβασιν ἀλλὰ τῷ ἐπίβῃτι λογιζέσθαι τῶν ἔργων δίκαιον.
 ἡμῖν μὲν οὖν ἐπ' ἀμφοτέρα γυμνάζουσι τὸν λόγον ἐκατέρως
 εἰρητῆι πολλά. βασιλεὶ δὲ πάντων ἀκροαμένη ἐξέσται τὸν τῶν
 15ἀλιέων τρόπον τῆς σαγήνης πολλά περισχούσης τὰ χρήσιμα ἐκ-
 λεξαμένη, τῶν ἀχρήστων ἀποσχέσθαι." ἐπὶ τοῦτοις καὶ τῶν
 ἄλλων συνθεμένων καὶ τὴν διάκρισιν τῶν λόγων ἀναθεμένῳ
 τῷ βασιλεῖ, εἶπε καὶ αὐτὸς τοιαῦτα·

1. „Τοῖς περὶ μεγάλων πραγμάτων βουλευομένοις ἀναγκαῖον V. 27
 2οεῖναι νομίζω καὶ πολλοῖς εἶναι τὸν ἀριθμὸν. διὸ καὶ Ῥωμαῖοι D
 καὶ Ἕλληρες τὸ παλαιὸν, καὶ δημοκρατούμενοι καὶ τῶν ἀρί-
 στων ἀρχόντων, ἐκ πλειόνων τὰς βουλὰς συνεκρόουν, τοῦ κα-

1. προσάψει. ED. P. 15. Matth. c. 13. ED. P.

homicidarum notam inuret; in carcerem autem compingere, praeter
 facti infamiam etiam summorum malorum suspicionis plenum est,
 aequum et utile censeo, in pristino consilio permanere, et imperato-
 rem nostrum iuniorum, si qua vis extiterit, tutum praestare. Hic
 tu obiicies, Quid? si senior arma nobis intulerit, non contra pu-
 gnabimus? non eum, si sors ita ferat, trucidabimus? Maxime immo
 pugnabimus, et quidem nervis omnibus: verum aliud est praecoc-
 care et aliud resistere. Illud enim praeterquam quod turpe, etiam
 iniustum; hoc et gloriosum et iustum numeratur. Quod si damnum
 acceperit qui antevertit, rerum exitum non defensori, sed invasori de-
 cebit adscribere. Ab utroque igitur nostrum in utramque partem vel-
 lut exercitationis causa satis dictum est. Restat ut imperator auditis
 omnibus, more piscatorum, quasi e sagena multos pisces concludente,
 utilia deligat, inutilia reiiciat. Hoc ipsum ubi et reliqui duo assensus
 firmarunt, et diiudicationem controversiae eidem detulerunt, sic pro-
 fatus est:

10. Qui de rebus gravioribus deliberant, eos etiam numerum confice-
 re oportere autumo. Unde olim Romani et Graeci, quique sub populari
 quique sub optimatum imperio degebant, concilia e pluribus congrega-
 bant, recte sentientes, hoc modo ab honesto et conducibili haud facile de-
 flexum iri. Quin et de veteribus quidam, et e nostro ovili sapiens, salutem

A.C. 1320 λού και συμφέροντος ούτως οὐκ ἂν οἰόμενοι ῥαδίως ἁμαρτεῖν, ὑθῶς φρονοῦντες. και τῶν παλαιῶν δέ τις σοφός τῆς ἡμετέρας
 P. 33 αὐλῆς ἐν πολλῇ βουλῇ τὴν σωτηρίαν εἶρηκεν εἶναι, και πολέ-
 μιον ἐναντῷ τὸν ἀσύμβουλον ἀπεφήνατο. και ὑμῶν τοίνυν και
 πολλῶν και περὶ ταῦτα ἀρίστων ὄντων και λόγοις οὐκ ὀλίγοις
 περὶ τοῦ πράγματος χρησαμένων, ἐξέσται κάμοι ὄν εἰρηκατῶ
 τῶν ἀλιέων τρόπον, πολλά τῆς σαγήνης καταγαγούσης, τὰ χρή-
 σιμα ἐκλεξαμένῳ ἀποῤῥίψαι τὰ μὴ τοιαῦτα. ἐρῶ τοίνυν και ἀδ-
 τὸς ἃ μοι δοκεῖ βέλτεστα εἶναι, ὑμῖν δ' ἐξέσται ἐκάστῳ ἃ δο-
 κεῖ συμφέροντα ἐλέσθαι. οὐ πῦσιν ἀνθρώποις τὰ αὐτὰ αἰρετάιο
 και φευκτά, και ἡδέα και μὴ τοιαῦτα δοκεῖ, ἀλλ' ὅπως ποτὲ
 ἔχουσι περὶ αὐτὰ, τοιαύτας και περὶ αὐτῶν ἐξάγουσι τὰς κρί-
 σεις. ὡς ἔχω τοίνυν και αὐτὸς περὶ τῶν προκειμένων ἐρῶ. το-
 Β σούτου δέω τοῦ τι τῶν ἀνηκέστων και ζωῆς ἔνεκα και τιμῆς
 περὶ τὸν ἐμὸν κύριον και βασιλέα γενέσθαι βούλεσθαι, ὥστ' εἰ 15
 συμβέβηκε τὸν αὐτὸν ξίφος ὡς ἀποκτενοῦντά με σπασάμενον
 ἐπίεμαι, φηγῆ μὲν ἂν ἐπραγματευσάμην τὴν σωτηρίαν· εἰ δὲ
 κάλυμμά τι μεταξὺ φεῖγοντι συμβέβηκε τῆς φηγῆς, τοσοῦτον
 ἀπέχω τοῦ συστραφεῖς ἀμύνεσθαι βούλεσθαι, ὥστ' ἐγκαλυψά-
 μενος ἐδεχόμεν ἂν σιγῇ τὰς πληγὰς, δείσας μὴ πρὸς ἐκείνων 20
 ὄρων και οἶον τῷ πάθει τῶν φρενῶν ἐκκρουσθεῖς, πρὸς τὸ λα-
 βεῖν ἐξ αὐτοῦ κινήσῳ και μακρὰν ἀποῤῥίψαι τὸ ξίφος, ἐπειδὴ
 και τοῦτο τῶν ἀνοσίων κρίνω, καθ' ὄντινα τρόπον χεῖρας ἀνα-
 C σχειν τῇ πατρί. τοιαύτην ἔχειν γνώμην περὶ τῆς εἰς τὸν πάπ-

2. Proverb. 11. ED. P.

esse dicit, ubi multa consilia, sibimet autem inimicum pronuntiat hominem inconsultum. Cum itaque vos et plures sitis, et in dando consilio excellatis, deque praesenti negotio multa disserueritis, licitum erit et mihi, quemadmodum piscatoribus, ut dixistis, e plena sagena delectis melioribus, cetera foras mittere. Proferam ergo ipse quoque meo iudicio optima: vestrum unicuique integram erit, quae probaverit amplecti. De rebus expetendis ac fugiendis, iucundis et iniucundis nequaquam idem est hominum sensus, sed ut quisque iis afficitur, ita de illis iudicat. Fas sit igitur mihi quoque nunc in consultatione ita proloqui, ut affectus sum. Usque eo nihil dirum et immane vel vitae, vel dignitatis meae gratia in dominum meum et imperatorem perpetrari velim, ut si forte districto ense in me iugulabundus irrueret, pedibus salutem meam expedire contederem. Sin quippiam fugienti obstaret, adeo me non delectaret ad defensionem converti, ut velata facie, cum silentio plagam malleum accipere; metuens ne aspectu illius vehementius turbatus, ac velut de statu mentis dimotus insilirem, ferrumque ei extortum longius proiicerem: cum hoc ipsum sceleresti facinoris loco ducam, quoquo modo contra parentem manus tollere. Sic me de avi honore sentire, Deum omnia perspicientem testor.

πον τιμῆς τὸν πάντα ἐφορῶντα μαρτύρομαι ὀφθαλμὸν τοῦ Θεοῦ. A. C. 1320
 διὸ δὴ καὶ ἡμᾶς βούλομαι οὕτως ἔχειν σαφῶς πεισθέντας, μη-
 δένα περὶ τούτου λόγον κινεῖν, μηδὲ μεταπίθειν ἐπιχειρεῖν
 ἕσθετε γὰρ ἡνυκότες πλέον οὐδέν. εἰ μὲν οὖν ἐθέλησετε τῶν
 55 ἀρχῆς ἐχόμενοι λογισμῶν, τὴν σωτηρίαν ἑαυτοῖς ποριζομέ-
 νους φηγῆ τὸν ὑποφώμενον κίνδυνον διαδιδράσκειν, εὖ ἂν ἔχοι,
 καὶ τὴν κοινωνίαν αὐτὸς ἀσπάζομαι τὴν ὑμετέραν, καὶ συγκιν-
 δυνεύειν ὑμῖν αἰρουῖμαι· εἰ δὲ τῆς προτέρας ἀτολμίαν καὶ ἀναν-
 δρίαν καταγρόντες βουλήσ, ἐμμένειν ἀσφαλῶς κεκρίκατε τοῖς D
 100 ἐντέροις, μὴ πειθομένου δ' ἐμοῦ, οὐδ' αὐτοῖς λυσιτελεῖν ἑαυ-
 τοῖς ἄπερ ἐγὼ βούλομαι ἡγείσθε, ἐγὼ μὲν τῶν τοιούτων ἔρ-
 γων κοινωνεῖν ὑμῖν οὐκ ἂν ἐλοιμην ποτὲ, ὑμᾶς δὲ τὸ οἰκεῖον
 ἀσφαλὲς ἔξεστι περισσώζοντας, ἃ συμφέρειν ὑμῖν οἴεσθε ἔλθοιαι.
 χάριν δὲ πολλὴν ἰμολογῶ τῷ Θεῷ, ὅτι τῆς εἰς ἐμὰ εὐνοίας οὐ-
 150 δὲν οὐδέ πω καὶ νῦν ὑμῖν ἀπήντηκε τῶν δυσχαρῶν, οὐδὲ περὶ V. 28
 ὧν ἐβουλευσάμεθα κατάδηλον οὐδὲν γέγονεν οὐδενὶ πλὴν ὑμῶν.
 ἐγὼ δὲ ὡς ἂν οἶός τε εἶ, καὶ ὡς ἂν ὁ Θεὸς διδῶ, τὸν ὑπερ
 ἑμαντοῦ κίνδυνον διακυβερνήσω. οἶδα μὲν οὖν ὡς, ἂν συμβῆ
 μαχόμενόν με πεσεῖν, πολλὰ μὲν ἐπιθρηήσετε κειμένῳ, πολλὰ P. 34
 200 πολλὰ κίς ἀνακλάσεσθε τὸν φίλον, εἰ δὴ τι καὶ μνήμης
 ἄξιον ἐνεδειξάμεθα φιλίας εἰς ὑμᾶς. εἰ δ' ἔτι περιόντι πάλιν
 ἐθέλησετε προσελθεῖν, μηδαμῶς ὑμῖν ἐμπόδιον τὸ νῦν ἡμᾶς
 χωρίζεσθαι καταστήτω· εὐρήσετε γὰρ αἰεὶ τὸν αὐτὸν ὄντα καὶ
 φιλικῶς ὥσπερ καὶ νῦν διακείμενον πρὸς ὑμᾶς. μὴ νομίσητε

Eodem animo vos esse desidero, certos plane, ne putire quidem super
 hac re amplius, neque conari me in diversum trahere: nec enim hi-
 lum proficietis. Si ergo priora consulta vestra sequentes, instantia
 pericula fugiendo declinare vultis, bene est, et ego ad numerum ve-
 strum me aggrego, nec discriminum communionem recuso. Sin autem
 illa, ut ex timiditate et ignavia profecti, improbant, in secundis
 cogitatis indubitanter consistere decrevistis, me quidem in alia omnia
 discedente, neque vobis quae mihi placent profutura ducitis, ego sane
 huiusmodi factorum consortium nunquam cupiverim: vos quae secu-
 ritati vestrae conducere creditis, quoniam potestas est, amplectimini.
 Deo singulares ago gratias, cum usque ad hanc diem nulli vestrum
 sua in me inclinatio voluntatis quidquam creavit incommodi: neque
 extra vos ulli mortalium nostrarum consultationum arcana patefacta sunt.
 Quod ad me attinet, ut potero et ut Deus annuerit, in periculo meo
 me tractabo. Equidem non ignoro, si in pugna occubuero, vos morti
 meae illacrimaturos affatim, frequentique ac longo sletu amicum pro-
 secuturos, si modo aliquod amicitiae meritum memoria haud indignum
 in vos collocavi. Quod si ad superstitem denuo vos adiungere volue-
 ritis, non erit ullo impedimento ista quae nunc fit inter nos dissocia-
 tio: eundem quippe me semper, atque ut nunc, vestri amantem inve-

Cantacuzenus.

4

A. C. 1320 δὲ ἐμὲ μῆτε ἀλύπως ἐπὶ τῷ χωρισμῷ ὑμῶν διακεῖσθαι, μὴδ' ὡς τοῦ μηδενὸς ἀξίους ὑμᾶς οὕτως ἐκ τοῦ παραντίκα ἀποθεῖσθαι. ἔξ ὅτου γὰρ περὶ τῶν τοιούτων ἠρξάμην λέγειν, πολλῶν τὴν διάστασιν ὑμῶν ἐννοῶν αἰσθάνομαι τῶν ἀληθῶν οἶδα δ' ἐν τῷ μετὰ ταῦτα καὶ πλειόνων αἰσθησόμενος καὶ σφοδρο-5
 Βτέρων φέρειν δὲ ἀνάγκη, τῶν πραγμάτων ἀσυμβάτως ἐχόντων εἰ μὲν αὖν, ὥσπερ εἶπον, ἐθελήσετε τῶν προτέρων ἐχομένους λογισμῶν, ὑπὲρ μὲν τῆς ἡμετέρας σωτηρίας φροντίσαι, μηδὲν δὲ κατὰ βασιλέως βουλευσασθαι τῶν ἀπεικότων, καὶ ἐμὲ κοινω-
 νὴν ἔχετε τῶν πραττομένων· εἰ δ' ἐτέρως ὑμῖν δοκεῖ, οὐδέν τι ἄλλο λοιπὸν, ἢ πολλὰ τῆς εἰς ἐμὲ φιλίας ἐπευξάμενον ἀγαθὰ, καθ' ἑαυτὸν ἃ μοι δοκῶ συμφέροντα πράττειν." Τοιαῦτα καὶ τοῦ βασιλέως εἰπόντος, ἐπὶ πολὺ μὲν πρὸς ἀλλήλους ἐώρων, τὸ τῆς γνώμης θαναμάζοντες ἐπὶ τὰ καλὰ βεβηκὸς, ὡς μηδὲν
 C τῆς πρὸς τὸν βασιλέα καὶ πάντων αἰδοῦς ὑφείναι, καίτοι πολ-15
 λοῖς αὐτὸν τοῖς λυποῦσιν ἀμειβομένου. εἰθ' ὁ πρωτοστράτηρ ἀπεκρίνατο τοιαῦτα· „ἡμῖν, ὦ βασιλεῦ, τὸ συμφέρον σοί τε καὶ ἡμῖν αὐτοῖς σκοποῦσιν, ἢ λυσίτελεν ἐδοκοῦμεν, ἐφθελγᾶμεθα. ἃ δὲ περὶ βασιλέως ἐφθελγᾶμεθα, οὐκ αὐτὸ τοῦτο μόνον ὅπως κακὸν τι πάθῃ σκοποῦντες ἐβουλευσάμεθα, ἀλλ' ὅπως
 μὴ μετὰ τὸ φανερῶς εἰς τὸν πόλεμον καταστῆραι, τίς ὑπολεί-
 ποιτο μετὰ σοῦ προσδοκία δεινοῦ· τοῦτο γὰρ ἡμῖν περὶ πλεί-
 στον σκοπεῖται. ἐπεὶ δ' ὡς ἠκούσαμεν τῆς εἰς τὸν βασιλέα

18. Ita ED. P. pro ἐφθελγᾶμεθα ἔδοκοῦμεν.

nietis. Ne vero arbitremini, aut hanc separationem mihi non molestam accidere, aut vos, ceu homines nauci a me reiici in praesentia. Ex quo enim hunc sermonem orsus sum, ex cogitatione distractionis nostrae doloribus multis cumulatus est mihi animus, et me in posterum plura, et vehementius doliturum scio, sed quoniam res aliter fieri non potuit, ferendum erat: ergo si, ut dicebam, antegressis cogitationibus insistentes, salutem nostrae prospicere, et adversus avum nihil inconveniens meditari institueritis, rebus agendis comitem me profitebor: sin alia vobis mens, hoc unum relinquatur, ut multa bona ob vestram in me benevolentiam vobis a Deo precatus, ipse mihi ad utilitatem meam promus condus fiam. His auditis illi diu intenter se adspicere, et admirari ingenium iuvenis, adeo ad honestatem grassantis, ut de pudore et reverentia erga avum nihil diminueret: quamvis ille tristitia multa remetiretur. Dein protostrator sic incipit: Nos, imperator, de tuis atque nostris commodis solliciti, quae eo facere putabamus, edisseruimus. Quod autem de avo consulimus, in eo non hoc unum spectavimus, ut malo mutaretur: verum ut ne ad bellum apertum veniretur, tuoque capiti casus aliquis gravior impenderet: id enim est, quod omnium minime velimus. Et cum securitatem honoremque avi tuae salutem incolumitatemque praeferas, quod in-

καὶ πάππον ἀσφαλείας τε καὶ τιμῆς τὴν δίκειαν στωτερίαν καὶ A. C. 1326
 ἀσφάλειαν ἐν δευτέρῳ λογίζῃ, θανμάζειν μὲν ἔπεισι τῆς με- D
 γαλοψυχίας καὶ τῆς δικαιοσύνης, πείθεσθαι δὲ οἷς ἂν ἐθέλῃς, καὶ
 ταῦτα νομίζειν καὶ δίκαια καὶ συμφέροντα, ἔπερ ἂν καὶ σοὶ
 5ουνοδοκῇ. εἰ δέ τι καὶ πρότερον διηνέχθημεν περὶ τοὺς λόγους,
 οὐκ ἀλλήλοις ἐναντία βουλευόμενοι, ἀλλ' ὅπως μὴδὲν τῶν δεόν-
 των ἀνεξέταστον διαφύγῃ. τοιγαροῦν ἐπεὶ τῆς ἀμφιβολίας παν-
 σαμένης εἰς ἓν συνήλθομεν ταῖς γνώμαις, οὐδὲν ἄλλο λείπεται
 ἢ τοὺς λόγους καταλιπόντας, χωρεῖν ἐπὶ τὸ πράττειν τὰ δε-
 10δογμένα." Καὶ Συργιάννη κατὰ γνώμην αὐτῆ εἰπόντος εἰρη-
 σθαι καὶ τοῦτο προσθέντος, ὡς „τῆς εἰς τὸν βασιλέα καὶ πάπ- P. 35
 πον αἰδοῦς καὶ κηδεμονίας, ὃ βασιλεῦ, πολλαὶ σοι παρὰ τῆ
 μεγάλῃ καὶ οὐρανίῳ βασιλεῖ κείσονται χάριτες, καὶ ἢ μεταβα-
 λεῖ τὰς γνώμας τῶν ἐπιβουλευόντων, ἢ, κακοῦν ὄρμημένων, αὐ-
 15τὸς ὑπὲρ ἡμῶν πολεμήσει," τοῦ τε βασιλέως τῆς εἰς αὐτὸν εὐ-
 νοίας καὶ εὐπειθείας πολλὴν ὁμολογήσαντος χάριν αὐτοῖς, εἰ
 φευκτέα ἢ μὴ, ἐσκόπουν. ὁρῶντες δὲ αἰεὶ τὴν ἐπιούσαν μελιζόν
 τι φύουσαν κακὸν, καὶ τοὺς κατὰ βασιλέως τοῦ πάππου καὶ
 βασιλέως θυμούς ἐπὶ μᾶλλον ἀύξομένους, ἐκ τοῦ μηδαμοῦ τε- V. 29
 20καμαίρομενοι μὴδὲ λόγον τινὸς ψιλοῦ τούτῳ μεταδιδόναι καὶ
 δεδοικότες μὴ τινος τῶν ἀδοκῆτων ἐκ τοῦ αἰφνιδίου συμβάντος,
 οὐδ' αὐτὸ τοῦτο διαδραῖναι δυνήθειεν, ἔδοκει νῦν ὡς καιρὸν B
 ἔχουσι καὶ ἀδείας εὐποροῦσιν, ἀφίστασθαι τοῦ Βυζαντίου.
 βασιλεὺς δὲ αὐτοὺς ταῦτα μὲν ἢ ἔχουσιν εἰρηκέναι καὶ κα-

telleximus, subit nos huius magnanimitatis et iustitiae admiratio,
 et quae voles praestabimus, iustaque et utilia tuo iudicio metiemur.
 Quod vero antea oratione discrepuimus, non id studio dissentiendi
 factum est; sed ut ne quid eorum, quae tempus postularet, nos in-
 discussum praeteriret. Proinde cum omni ambiguitate sublata senten-
 tiis congruamus, hoc solum restat, ut omissis sermonibus, ad id quod
 datur, aggrediamur. Postquam Syrgiannes deinde ex sua item mente
 locutum protostratorem pronuntiavit, et hoc ad commendationem ne-
 potis adiecit. Ob hanc reverentiam atque curam avi multa illum apud
 magnam caelestemque imperatorem manere praemia, qui aut malevo-
 lorum consilia mutaturus, aut ad nocendum prorumpentibus pro defen-
 sore obviam iturus esset: ubi nepos quoque de benevolentia et obse-
 quio sibi praestitis gratias amplas egit, fugiendum esset nec ne, quae-
 siverunt. Et quia semper diem supervenientem malum aliquod maius
 parere videbant, et iram avi magis magis corroborari, ex eo ducta con-
 iectura videlicet, quod nunquam vel verbo appellare nepotem digna-
 retur: et quia in timore erant, ne si quid inopinatum derepente exiti-
 sisset, id ipsum effugere nequirent, dum tempus ad eam rem sine-
 ret et libertas suppeditaret, Byzantio excedendum statuerunt. Im-
 perator quamquam eos id quod res esset, dixisse et seopum tetigisse

- A. C. 1320 *κῶς στοχάσασθαι ἔφη, ἔτι μέντοι γο κατεργάσας καὶ μεγαλοψυχίας προσδεῖν, ἄχρι καὶ αὐτῆς τῶν κινδύνων τῆς ἀκμῆς. ἤλπιε γὰρ αἰεὶ μεταβαλεῖν καὶ τῶν μελετωμένων ἀποστήσεσθαι τὸν βασιλέα. „τὸ δὲ νῦν ἔχον, περὶ τῆς βασιλίδος” ἔφη „τῆς ἐμοὶ συνοικοῦ σκεπτέον, εἰ χρῆ καὶ ταύτην φεύγουσιν ἡμῖν συν-5 ἐπεσθαι.” ἦν δ’ ἐκ Γερμανῶν αὐτῆ θυγάτηρ δουκὸς ντὶ Μπρουζουήκ τοῦ παρ’ αὐτοῖς ἐπιφανεστάτου καὶ λαμπρότητι πάντας C τοὺς ὁμοφύλους ὑπερβάλλοντος τοῦ γένους. τοῖς μὲν οὖν δυσὶ τῶν ἀναγκαίων ἐδόκει καὶ τὴν τοῦ βασιλέως γαμετὴν συμπαραλαβεῖν, διὰ τὸ καὶ αὐτοὺς τὰς γυναίκας ἔχειν μεθ’ ἑαυτῶν, 10 καὶ διὰ τοῦτο δέον εἶναι πάση μηχανῇ χρῆσασθαι, ὥστε καὶ τὴν βασιλίδα συνεῖναι τῷ βασιλεῖ.*
- D *ιά. Κατακουζηνὸς δ’ ὁ μέγας δομέστικος τὰναντία φρονῶν ἦν, καὶ τὰς αἰτίας προσπέθει. „πρῶτον μὲν γὰρ” ἔφρασε „τῆς ἀναχωρήσειος ἡμῶν λαθραίας γινομένης καὶ κατσοπυδα-15 σμένης, ἐπικινδυνότατον γυναιξὶ πρὸς τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων ἀσθενῶς ἐχούσας καὶ ἀφροῦς καὶ ἡμῖν δὲ αὐτοῖς οὐ μικρὸς ὁ κίνδυνος ὑποπιπέεται, ἐπ’ αὐτῶν τῶν ἔργων καταφόροις γινομένοις· ἔπειτα εἴκε καὶ τύχη χρῆσαμένοις τοῦτο πρὸς τὸ ἔφιδιον ἀποβαίη, ἀλλ’ οὐχ ὁμοίως ἀπαντήσῃ καὶ τὰ μετὰ ταῦτα. 20*

6. Ita scripsi ex coniectura ED. P., qui ad h. l. ita: In Graeco δουκὸς ντὶμ προζουήκ, ubi nil omnino corruptum est, quod ait interpres, sed ita scribendum; δουκὸς ντὶ Μπρουζουήκ, id est, *Italice, duca di Brunzuik*; nam eius linguae magnus usus Constantinopoli, ut coniciere est ex locorum appellationibus, ut Φράντζα et Σαβαῖα etc. Litterae autem ντ valent δ apud Graecos inferiores, ut infra patebit saepius; μπ valent β, ut *μπαλῶτα pro balota, et Μπατρυλος, Bailus*, nomen Venetum.

fateretur, tamen excoelo et patienti animo usque ad ipsum discriminis articulum expectandum esse monuit, cum senem aliam mentem induturum et a conceptis maleficiis destitutum consideret. Nunc autem de coniuge mea decernendum est, inquit, utrum eam fugientibus nobis pone sequi oporteat. Haec e Germanis erat principis Brunsvicensis, apud suos eminentissimi et splendore generis inter omnes sui ordinis facile praecipui filia. Protostratori igitur et Syrgianni faciendum videbatur, uti imperatoris confugem assumerent, quando et ipsi suas secum haberent: quin omnem lapidem movendum, ut et imperatrix cum imperatore esset.

11. At enim Cantacuzenus magnus domesticus seorsum ab iis sentiens, opinionis suae momenta his verbis explicavit: Primum discessio nostra clandestine et anxie nobis satagentibus futura est: id feminis ad huiusmodi laborem infirmis et natura nequaquam idoneis, summum periculum conflabit: et nos ipsi non medio cre habemus formidare discrimen, si in facto ipso deprehensi fuerimus. Adhaec etiamsi fortuna favente hoc operis bene processerit, tamen posteriora non perinde evenient. Nam si ab avo manus ad nos insequendos

εἰ γὰρ πρὸς βασιλέως στρατιὰ πρὸς δίωξιν ἡμῶν ἀποσταλή, A. C. 1320
 δυοῖν ἀνάγκη θύτερον ἐλέσθαι, ἢ τὰς γυναῖκας καταλιπόντας P. 36
 χρήσασθαι φυγῇ, ὃ δειλίας καὶ ἀνανδρίας, ἔτι τε ἀνοίας καὶ
 ἀβουλίας ἡμῖν ἐγκλημα περιείπε, πρὸς τῷ καὶ ἀδοξίας αἰτίους
 5τῇ βασιλίδι γεγονέναι δίκην ἀγαπήν θορυαλώτου, ἢ ταύτης
 ἕνεκα πολλαπλασίους ὑλίγους συμπλεκόμενους ἀποθνήσκειν, ὧν
 οὐδέτερον ἐλέσθαι προσηκε σωφρονουέντας. πρὸς δὲ τούτοις,
 οὐδὲ πρὸς οὓς ἀπερχόμεθα βέβαια τὰ τῆς πίστεως ἡμῖν, καὶ
 διὰ τοῦτο οὐ μέλλειν οὐδὲ κατατρίβειν τὸν καιρὸν ὑμαλώως βαδί-
 10ζοντας καὶ ἀνειμένως, ἀλλὰ κατεσπονδασμένως καὶ σὺν τάχει
 πολλῷ χρηῖ, ἵνα μὴ πρὸ τοῦ ἡμᾶς ἀφικέσθαι, τὴν ἀφίξιν ἡμῶν
 πυθόμενοι, βουλεύσονται κατὰ σφῶς, μὴ εἰσοδέσασθαι ἡμᾶς τῇ B
 πόλει, καὶ γένωνται παράδειγμα καὶ ταῖς ἄλλαις τὰ ἴσα δρᾶν,
 ἀλλ' αὐτοὺς ἡμᾶς ἀγγέλλειν τε τὴν ἀφίξιν ἡμῶν καὶ κατέχειν
 15τὴν πόλιν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ κατὰ γαστρός ἔχειν τὴν βασι-
 λίδα οὐ μικρὸν κώλυμα πρὸς τὸ ἀνδράσι φεύγουσιν ἀκολου-
 θεῖν. δὲ ἂ δὴ πάντα προσήκειν ἡγούμαι, ταύτην μὲν εἶν καὶ V. 30
 ἡσυχίαν μένειν, ἡμᾶς δὲ διακινδυνεύειν· κἂν μὲν ἡμῖν τὰ
 πράγματα χωρῆση κατὰ νοῦν, θεοῦ βουλομένου, τότε ἤδη καὶ
 20τὴν βασιλίδα μετακαλεῖσθαι ὅπουπερ ἂν ᾖ βασιλεὺς, εἰ δ'
 ἐναντίως ἢ ἐπιβόησεν ἀποβαίη, αὐτὴν γοῶν ἐν ἀσφαλείᾳ εἶναι."

Τούτοις τοῖς λόγοις εἰς καλῶς ἔχουσιν ἐπιψηφισάμενος ὁ βασι- C
 λεὺς σὺν τοῖς ἄλλοις, ἐσκέπτοντο περὶ τοῦ πότε καὶ ὅπως τὴν
 ἀναχώρησιν χρηῖ ποιεῖσθαι. ὁρῶντες δὲ καὶ τοὺς ἐπιλοίπους

mittatur, alterum e duobus cogemur; aut uxoribus relictis porro fu-
 gere, quod nos timiditatis, ignaviae, dementiae, temeritatis crimini-
 bus maculabit, ut omittam, quod imperatrici dedecoris auctores erim-
 us, quae pro captiva abducetur; aut imperatrici causa pauci cum
 multo pluribus pedem conferentes interfici: quorum utrumvis eligere,
 a prudentia abhorret plurimum. Praeterea neque ad quos profici-
 scimur, constantem erga nos fidem gerunt. Quod cum ita sit, non
 cunctandum, neque aequabili et lento passu bonum tempus conte-
 rendum: sed enixe et accelerato gradu ambulandum est, ne, ante-
 quam perveniamus, incolae adventu nostro praecepto, unanimi con-
 sensu urbe nos arceant reliquiasque urbibus ad similem audaciam
 exemplo suo praeceant: sed ut ipsimet nuntium adventus nostri ap-
 portemus urbemque occupemus; Illud insuper imperatrici ad co-
 mitandam virorum fugam non levi impedimento est, quod uterum
 fert. Ob haec omnia aequum iudicio, ut illa se non moveat: nos
 autem fortunam subeamus: et, si quidem res, Deo bene iuvante,
 ad voluntatem fluxerit, tum iam ipsa quoque eo accersatur, ubi con-
 iux fuerit; sin secus, ipsa saltem secura degat. His ut praeclare
 dictis, imperator et reliqui suffragantes, quando quove pacto se-
 cederent, circumspiciebant. Ceterum cum perspicereut, etiam reli-

- A. C. 1320τῆς συγκλήτου καὶ τοὺς ἐν τέλει ἐν δεινῷ τιθεμένους τὴν τῶν βασιλέων διαφορὰν καὶ κακῶν νιφάδας τῇ κοινῇ τῶν Ῥωμαίων οὐ μετρίως προσδοκούντας καὶ περὶ τούτων πρὸς ἀλλήλους αἰεὶ διαλεγόμενους, καὶ προσδοκίμους ὄντας καὶ βασιλεῖ διαλέξεσθαι περὶ τοῦ μὴ δεῖν νεωτερίζειν, ἀλλ' ἔσῃ τὸν ἔγγονον ἐπὶ σχῆ-5 ματος εἶναι, ὡς μεγάλων κακῶν αἰτίας ἰσομένης καὶ ταραχῆς
- D τῆς τοιαύτης ἐπιχειρήσεως, ἐπεὶ ἔδοξε καρτερεῖν τὸ μέλλον ἀποβῆσεσθαι σκοποῦντας, ἐξαποστέλλουσι πρὸς Θράκην τὸν Συργιάνην τῆς ἀρχῆς ἐπιμελησόμενον, αὐτοὶ δὲ προσεκαρτέρουσιν τῇ Κωνσταντίνου. ἐν τούτοις δὲ τῶν πραγμάτων ὄντων, **οἱ**10 **μέγας** κονοσταῦλος Μιχαὴλ ὁ Τορνίκης, μητρόθεν μὲν κατὰ γένος προσήκων τῇ πρεσβυτέρῳ τῶν βασιλέων, καὶ πολλῆς εὐμενείας ἀπολαύων παρ' αὐτῷ καὶ τιμῆς οὐ μόνον διὰ τὴν συγγένειαν, ἀλλ' ὅτι καὶ φρενὸς ἦν βαθείας καὶ τοὺς τρόπους ἀγαθῶς καὶ πρὸς τὰς ἐπαρχίας ὧν ἤρξε, βασιλέως διδόντος, **εὐνο-**15
- P. 37 **μάτατος** καὶ σπουδαιότατος ἐφάνη, οὗτος δὲ τῇ πρὸς αὐτὸν εὐμενείᾳ τοῦ βασιλέως θαυρῶσας, προσῆλθέ τε καὶ διελέχθη κρύφια περὶ βασιλέως τοῦ νέου, τὸ ἄτοπον ὡς εἶκος τῶν μελετωμένων ὑποδεικνύς, καὶ ὡς πολλῶν ἔσοιτο συμφορῶν αἴτιον τῇ βασιλείᾳ Ῥωμαίων, ἃν τε κατορθωθῇ τὸ μελετώμενον, **ἄνω**20 **τε** μὴ, τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ Μετοχίτης λογοθέτης ὁ μέγας, ὃς μεσιτεῶν μὲν τότε τῇ διοικήσει τῶν βασιλικῶν πραγμάτων

11. κονοσταῦλος ex nostrate vocabulo comestable; al. dicitur κονοσταῦλος. ED. P.

quos tum proceres, tum magistratus dissidio imperatorum graviter offendi, calamitatumque densissimos imbres communi Romanorum inde metuere, et eas crebris usurpare sermonibus, exspectarique, ut iidem cum imperatore agerent, ne quid novi et inusitati inceptaret: sed nepoti ornamenta imperatoria permetteret; quod alioqui molitio senis ingentium incommodorum ac motuum futura esset materia, durandum et quo res evaderet observandum esse censuerunt. Itaque Syrgianne in Thraciam ad praefecturae suae munus dimisso, ceteri Constantinopoli haerere perseverant. In hoc rerum statu magnus contostaulus Michael Tornices (qui materno genere imperatorem seniores attingebat, nec postremum gratiae et auctoritatis locum apud eum tenebat, non tantum quia cognatus, sed quia non vulgari prudentia, et morum probitate egregius, atque a provinciis, quas imperatoris concessu administrarat, aequitatis et integritatis laudem maximam reportaverat) hic igitur fretus ea gratia, qua valebat, clam aliis ad imperatorem accessit, et cum eo super nepote collocutus, quam aliena a ratione tontaret, non immerito ostendit, quamque varias in imperium Romanum calamitates invheret, sive meditata feliciter, sive contra irent, demonstravit. Id ipsum et magnus logotheta Metochites praestitit, qui tum domum imperatoriam, sive aulam regebat, vir alioqui solers, et non Christianis modo, sed

ἦν, ἄλλως δὲ ἀγγέλους, καὶ οὐ μόνον τῆς καθ' ἡμᾶς, ἀλλὰ Δ. C. 1320
καὶ τῆς ἔξω σοφίας εἰς ἄκρον ἑλλητικῶς τὴν γὰρ ἀστρονομίαν
ἀπὸ τινος Βρυεννίου φαύλας τινὰς καὶ οὐκ ἀκριβεῖς πᾶν πα-
ραλαβῶν ἀρχάς, αὐτὸς ἰδίῳις πόνοις ἐξηκριβώσατο, ὡς καὶ Β
5 μετὰ ταῦτα πολλοὺς ἐν ἐπιστήμῃ τοῦ μαθημάτων σὺν ἀκρι-
βεῖα γενέσθαι παρ' αὐτοῦ διδαχθέντας· ὃ καὶ θαναμάζοντος
βασιλέως, καὶ πρὸς τινα τῶν ἐκείνῳ φοιτησάντων ἐρομένου, ὃ
Γρηγοράς οὗτος ἦν, πῶς ὁ Μετοχίτης ἐκ φαύλων τῶν ἀρχῶν
ὠρμημένος, οὕτως ἠδυνήθη πρὸς τελείαν ἐξέυρεσιν τοῦ μαθη-
10 ματος ἄλθειν, „οὐ θαναμαστόν" φάναι „βασιλεῦ" τὸν ἐρωτηθέντα,
„ἐκ λαμπάδος μικρῆς πυρσὸν ἀναφθῆναι μέγαν," ἐπαινεῖσαι τε
τοῦτον τῆς ἀγγιλοίας τὸν βασιλέα, καὶ τὸ οἰκεῖον τῆς εἰκότος
θαναμάσαι. οὗτος δὴ οὖν ὁ μέγας λογοθέτης διὰ τε τὴν σύνεσιν
καὶ τὴν σοφίαν, καὶ τὴν ἣν εἶχεν ἐπιτηδειότητα πρὸς τὴν διοί-
15 κησιν τῶν πραγμάτων πολλῆς ἀπολαύων παρὰ βασιλέως οἰ-
κειότητος καὶ εὐμενείας, ἐθάροσσε καὶ αὐτὸς τῷ βασιλεῖ προσ-
ἔλθῶν περὶ τοῦ ἔργου διαλεχθῆναι, πείθειν ἐπιχειρῶν, ὡς
οὐ δεῖ τὰ καθεστῶτα κινεῖν, οὐδὲ τὸν ἔργον τῆς βασιλείας
ἀποστεροῦντα, ἐτέρῳ μηδαμῶς προσήκοντι παρέχειν, εἰ μὴ
20 τι ἄλλο, τὰς ἀπὸ τούτου ταραχὰς σύμβησομένας εὐλαβοῦμε-
νον. ἐκεῖνοι μὲν οὖν τοιαῦτα καὶ ἕτερ' ἄττα διελέχθησαν βα- V. 31
σιλεῖ· ἐδόκουν δὲ λίθους ἔψειν. ὃ γὰρ βασιλεὺς ἀνεπιστρόφως
εἶχετο τῶν ἀπ' ἀρχῆς δεδομένων καὶ τὴν πρὸς τὸν ἔργον

22. λίθους ἔψειν. Est proverbium Graecum pro nihil aut in-
cassum agere. In textu haud quidquam mutandum. ED. P.

externis etiam litteris politissimus. Etenim cum astronomiae princi-
pia a quodam Bryennio minuta et imperfecta accepisset, ipse in eo
studio accuratissima diligentia sua tantos processus effecit, ut de-
inde quoque permulti in eadem scientia ipso praereceptore progressus
eximio adepti sint. Quod cum imperator admirans, Gregoram eius
auditorem percunctaretur, qui tandem Metochites a tam tenuibus
profectus initiis, ad plenam huius disciplinae cognitionem aspirare
potuisset: audivit ab eo, nihil esse mirum, ex parva lampade lacu-
lentam facem accendi: laudavit respondentis acumen imperator, et
imagine obvia ac familiari naturam rei ante oculos ponente dele-
ctatus est. Ergo hic magnus logotheta cum propter intelligentiam at-
que doctrinam liberalem, et in negotiis obeundis dexteritatem ab
imperatore familiariter admodum diligeretur, ausus est et ipse de
nepote illum admonere, suadereque, ne semel fixa et rata convul-
leret neve imperium eidem ablatum, alteri, cui minime deberetur,
traditum vellet: si non ob aliud, at certe ne tanti tumultus inde
cicerentur. Haec et similia imperatori occurrentes illi duo, lapides vide-
bantur coquere: nam quod a primordio decreverat, ab eo deduci nullis
machinis poterat suamque malignitatem in nepotem rebus ipsis ex-

- A. C. 1320 *δυσμένειαν αὐτοῖς πράγμασιν ἐπεδείκνυ. λέγεται δ' ἐν τούτοις*
Ἰ τοῖς καιροῖς καὶ βασιλεὺς εἰς ἑαυτὸν συννευστικῶς καὶ περὶ τῶς
δοκῶν φροντίζειν, πρὸς μηδένα δὲ διαλεγόμενος, αὐτὸς πρὸς
ἑαυτὸν πολλάκις εἰπεῖν ὡσπερ ἐπερωτῶν· „καὶ τῆς φύσεως
ἐπικρατεστέρα φανείται ἢ ἔχθρα ἄρα;” εἶτε δὲ πρὸς τι τῶν
μελετωμένων ἄλλο δὲ λόγος ἀπετείνετο, εἶτε περὶ τῆς εἰς ἔγγο-
νον ἔχθρας ἦν, οὐδεὶς σαφῶς ἠδυνήθη μαθεῖν· πάντες μέντοι
πρὸς τοῦτο τὸν λόγον ἐξέλαβον, καὶ τεκμήριον ἐποιοῦντο τῶν
μελλόντων κακῶν. ἐν τούτοις μὲν οὖν ὁ χειμῶν ἐτελεύτα.
- A. C. 1321 *ιβ. Ἄρτι δ' ἄραρος ἀρχομένου, Ἀπριλλίου μηνὸς πέμπτη*
Ρ. 38 *ἰσταμένου, τῇ πρὸ τῶν βαίῶν κυριακῇ, ὁ βασιλεὺς τῷ βασι-*
λεῖ καὶ ἐγγόνῳ μὲνύει ἐτέρωθεν μηδαμοῦ πορευθῆναι, πρὸς
Βαυτὸν δὲ ἀφικέσθαι καὶ τὸ νῦν εἶναι· ὁ δὲ τί ποτ' ἐν εἴῃ τὸ
λεχθῆν ἐν νῷ στρέφω καὶ περιεργαζόμενος, καὶ μηδαμοῦ τὴν
αἰτίαν συμβαλεῖν ἔχων, ἤρθετο τὸν μὲνύσαντα, καὶ ἀξίωσιν προ-
15
θεῖς, εἴ τι σύνοιδεν, ἀπαγγέλλειν ὁ δ' ἔλεγε, βέβαιον μὲν οὐ-
δὲν εἰπεῖν ἔχειν, στοχάζεσθαι δὲ, τὸν πάμπαν βούλεσθαι καὶ
βασιλεῦ τῷ πατριάρχῳ καὶ ἀρχιερέων παρόντων λόγους τι-
νάς πρὸς ἐ διελθεῖν· ὅτινες δὲ οἱ λόγοι καὶ πρὸς τί φέρουσι,
σαφῶς εἰδέναι μηδαμῶς. εἶτα μικρὸν ἐπισχῶν, „ὡσπερ μὲν
20
ἔφη, ἀκριβῶς οὐκ οἶδα” εἶπε „περὶ ὧν οἱ λόγοι, εἰκάσειν
μέντοι μὴ προσηγεῖς τινὰς ἔσεσθαι καὶ ἡμέρους, ἀλλ' ὡς ἐπὶ
δικῇ καλεῖσθαι· ἐδεῖτό τε μικρὸν ἀναμείναντα καὶ μελέτῃ μι-
19. *πρὸς ε. Ita correxī; antea πρὸς σε legebatur.*

serebat. Aiunt, hoc tempore in se ipsum descendisse, et quasi cura altiore defixum, neminem quidem allocutum, sibi met autem frequenter interrogantem dixisse: Ergone natura ipsa potentius erit istuc odium? Quod verbum aliorumne, an ad nepotem pertineret, scire pro certo nemo potuit: omnes tamen in hanc partem potius, quam in aliam interpretati sunt, et pro argumento futurarum miserationum habuerunt. In his hiems desiit.

12. Vere novo, Nonis Aprilibus, dominica ante diem Palmarum, avus nepoti per ministerium mandat, ne quoquam concedat, sed ad se confestim accedat. Qui secum animo versans, et curiosius indagans, quidnam ista denuntiatio sibi vellet, cum causam accitus nullam posset conciliere, interrogabat et precibus orabat nuntium, ut si quid nosset, ne celaret. Tum ille nihil se exploratum habere, quod affirmaret; in suspicionem autem delabi, avum patriarcha et episcopis praesentibus eum constituisse alloqui. Verum quidnam et quo fine dicturus sit, sibi neutiquam liquido constare; et parumper conticescens, Sicut narraui, inquit, satis perspectum non habeo, quid verborum sit facturus: auguror tamen, molle ac mansuetum nihil locuturum: sed te velut in iudicium arcessi. Quare aliquamdiu praemediteris licet, ut rationem repositurus, paratus ad respon-

καὶ προσασχοληθέντα, ὡς εὐθύνας ὑφέξοντα, πρὸς ἀπολογία^ν Δ. C. 1321
 ετοιμον ἦκειν." ὁ βασιλεὺς δὲ χάριν αὐτῷ τῆς καλοκαγαθίας C
 ὁμολογήσας καὶ ἀγαθῶν ἀμοιβῆν προσεπενεξάμενος παρὰ Θεοῦ,
 εἶτα καὶ τοῦτο εἰπὼν, ὡς κατὰ γνώμην αὐτῷ γένοιτ' ἂν τὸ
 5 πολλῶν παρόντων δικαζόμενον ἀπολύσασθαι τὰ ἐγκλήματα,
 ἀπαγγέλλειν ἐκέλευε τῷ πάπῳ καὶ βασιλεῖ, ὡς ἀφίξεται ὅσον
 οὕπω. ἐκεῖνος μὲν οὖν τὴν παρὰ Θεοῦ βοήθειαν ἐπενεξάμενος
 ἐν τοῖς παροῦσι τῷ βασιλεῖ, καὶ προσκυνήσας ἀπῆλθε. βασιλεὺς
 δ' εὐθύς τοὺς ἐταίρους μετεκαλεῖτο· ἀλλ' ὁ μὲν μέγας δομέ-
 10 στικος, Θεῖον αὐτῷ τοῦ Ταρχανειώτου, ἀδελφῆς τοῦ πρώτου
 βασιλέως Μιχαὴλ υἱοῦ τεθνηκότος, παρῆν ἐκεῖ πενήθρων ἐπὶ D
 κειμένῳ τῷ συγγενεῖ. ὁ πρωτοστράτωρ δὲ διατρίβων οἴκοι,
 ἀφίκετό τε πρὸς βασιλέα εὐθύς καὶ τὴν αἰτίαν τῆς κλήσεως
 ἠρώτα μαθεῖν. βασιλεὺς δὲ τὰ τε παρὰ βασιλέως μηνυθέντα,
 15 καὶ ὅτι δίκης ἕνεκα καλοῦτο γνωρίζει, καὶ ὡς ἦξιεν ἐπηγγείλατο
 κατὰ τάχος, προσθεῖς καὶ τοῦτο, ὡς κατὰ γνώμην ἂν αὐτῷ
 γένοιτο δικασθῆναι, δυνασομένῳ ἠαδίας αὐτὸν μὲν οὐδεὶ τῶν
 ἐγκαλουμένων ἀνεχόμενον ἀποδείξει, τὸν δὲ κύριον καὶ βασιλέα
 ψυχῆς ἰδίας θέλῃσιν ἐκδικοῦντα. ὁ πρωτοστράτωρ δὲ „πάνυ V. 32
 20 τοιμοὶ δοκεῖς ἀμαρτάνειν" ἔφη „τοῦ ὄντος, ὦ βασιλεῦ, καὶ, ὡς
 εἰκεν, ὦν πρὸς σε περὶ τῆς τοιαύτης κρίσεως ὁ μέγας δομέ-
 στικος εἴρηκεν ἐπελάθου, ἃ δῆπον καὶ σοὶ εἰρησθῆναι τότε καὶ P. 39
 ἡμῖν ὀρθῶς ἐδόκει. σοῦ γὰρ εἰρηκότος, ὡς „βουλοίμην ἂν ἐπὶ
 τοῦ βασιλέως καὶ πάππου δίκης τυχῶν, ἢ τὰ ἐγκλήματα ἀπο-
 25 λύσασθαι, ἢ τοῦτο μὴ δυναθεῖς, μὴ τὴν βασιλείαν μόνον

dendum venias. Nepos ut bono viro gratias agens, et praemium a
 Deo comprecans, atque hoc insuper addens, Sibi optatum fore, co-
 ram multis iudicio contendentem crimina obiecta refellere, renunti-
 are avo iubet, mox se affuturum. Apparitor divinam ei opem tali
 statu precatus, et ut imperatorem veneratus, recedit. Extemplo so-
 cios convocat. Porro magnus domesticus, Tarchaniota sororis primi
 Michaelis imperatoris et maioris materterae suae filio rebus humanis
 erepto, ad exanime corpus luctus causa abierat: protostrator domi
 manens illico adest, cur vocatus sit quaerit. Nepos et quid sibi
 ab avo mandatum, et se reum citari, ac sine mora se stitutum refert.
 Addit etiam, se iudicium ex animo subitutum, cum nihil negotii
 sit ostendere, tum se vacare omni crimine, tum dominum et impe-
 ratorem semet de maligna voluntate sua ulcisci. Subiecit proto-
 strator: Longe mihi a vero lapsus videris, imperator, atque ut veri-
 simile fit, quae de tali iudicio a magno domestico audivisti, quae-
 que tum et a te, et a nobis, ut recte dicta accipiebantur, eorum te oc-
 cupavit oblitio. Nam cum tu ita praedicasses, velle te, si apud a-
 vum causam diceres, aut obiecta diluere, aut, si id minus posses,

A.C. 132f ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ἀφαιρεθῆναι ζώην" ὁδ' ἠῦξαστο, μὴ ζῶν ἰδεῖν
 τοιαύτην ἡμέραν, ἐν ἣ γενήσεται σοι τῷ βασιλεῖ καὶ τῷ πάππῳ
 δικαζόμενον ἰδεῖν· οὐ γὰρ δίκης, καταδίκης δὲ μᾶλλον ἐστὶν
 ἀληθῆς τὴν ἡμέραν προσειπεῖν ἐκείνην. ἐνὸς γὰρ ὄντος τοῦ
 δικαζόντος καὶ τοῦ κατηγοροῦντος, οὐδὲν ἄλλο λείπεται συν-5
 ἄγειν. ἄλλως τ' οὐδὲ τῶν ἀνοήτων ὁ βασιλεὺς, ὡσθ' οὕτως
 ἀπερισκέπτως ὁρμηθῆναι πρὸς τὴν δίκην, ὡς καὶ καιρὸν ἀπο-
 Β λογίας σοι παρασχεῖν, καὶ ἢ τὰ ἐγκλήματα ἀπολύσασθαι, ἢ
 καὶ ἀδικούμενον ἑαυτὸν ἀποδείξαι· ἀλλὰ βαθείας ὦν καὶ συν-
 ετῆς, ὡς ἴσμεν, φρενὸς, καὶ δεινὸς πράγμασι χρῆσθαι, τὸ 10
 ἐπὶ τῆς δίκης σε καταστήσει, ὅτε πρὸς τὸ αὐτῷ δοκοῦν πάντα
 προκατασκευασάμενος, οὐθενὸς ἄλλον λείποιο, ἢ τὴν ἀπόφα-
 σιν ἐξενεγκεῖν κατὰ σοῦ· καὶ τοῦτο, ἵνα καὶ τοῖς ἔξω δίκαια
 δοκοίῃ ποιεῖν, ὡς ἐπὶ τοῖς ἀνθισιωτάτοις σοῦ φανερωῶς ἐαλωκό-
 τος καὶ διὰ τοῦτο δικαίως πάσχοντος ὄτιοῦν." Τοιαῦτα πρὸς 15
 ἀλλήλους ὁμιλοῦντων, αὐθις ἤκε μνηστῆς ἕτερος ἐκ βασιλείως,
 ἐπισπεύδων τὴν ἐν βασιλείοις ἄφιξιν τῷ ἐγγόνῳ· ὁ δ', (οὐ γὰρ
 C ἔξῃν ἐτέρως δρᾶν,) ἀφικνεῖται πρὸς τὸν βασιλέα καὶ πάππον,
 λυπητὴ πολλῇ τηκόμενος τὴν ψυχὴν, διὰ τὸ τὸν μέγαν ἀπόντα
 δομέστικον μὴ περὶ τῶν παρόντων ἐσχηκέναι συνδιασκέψα-20
 σθαι. εὐθύς δὲ μετὰ μικρὸν καὶ ὁ μέγας δομέστικος ἤκεν ἐν
 βασιλείοις, καὶ τὸν μὲν βασιλέα παρὰ τῷ βασιλεῖ καὶ πάππῳ
 ἔνδον εὐρίσκειν ὄντα, τὸν πρωτοστράτορα δ' ἔξω καθήμενον,
 καὶ τῇ ὄψει τὴν ἔνδον ταραχὴν τῆς καρδίας καὶ τὴν φροντίδα

non imperio tantum, verum etiam vita carere, ille emori optabat potius, quam videre diem illum, quo tu iudicio cum avo contenderes: non enim iudicii, sed condemnationis diem revera appellare convenit. Cum enim idem sit futurus iudex, qui accusator, aliud ratiocinando colligi nihil potest. Praeterea non ita est insipiens, ut tam inconsiderate ad iudicium feratur, tibi que tempus etiam defendendi concedat, quo aut innocentem aut etiam iniuria affectum te ostendas, sed cum sit, quod scimus, praestanti prudentia et rerum gerendarum callidus, tum demum in iudicium te adducet, quando eius arbitratu praestructis omnibus, unum hoc restabit, ut sententia de te, tamquam de sceleratissimorum facinorum manifesto, et ob id quibusvis suppliciis excarnificando, ut sic apud externos etiam iustitiae opinionem auferat, pronuntietur. Haec illis in colloquio agitantibus, ecce alius ab imperatore apparitor, qui nepotem urget ad regiam. Quia ergo aliter nequibat, quo vocabatur ivit, multa plenus molestitudine propter magni domestici absentiam, quicum consilia sua conferre potuisset. Haud multo post domesticus quoque palatium ingreditur, iunioyemque imperatorem apud avum intus, prostratorem foris sedentem invenit, ipso vultu perturbationem ac sollicitudinem intumam ostentantem. Tum sic eum compellat: Aspectus tuus me-

ὑποδεικνύντα· εἰπέ τε πρὸς αὐτόν· „δοκεῖς μοι περὶ τίνος σκέ- Δ. C. 1321
 πτεσθαι τῶν μεγάλων τῇ ἔξωθεν ὄψει καὶ τῇ συνοίᾳ” ὁ δ' ἔφη
 καὶ σκέπτεσθαι, καὶ περιστάσει προσομιλεῖν ταῖς ἐσχάταις
 τοῦ δ' ὄτου χάριν, ἀντερομένου, „ὁ βασιλεύς” ἔφη „παρὰ βα- D
 5 βασιλέως τοῦ πάππου κληθεὶς ἐπὶ δίκην, σοὶ μὲν συντυχεῖν πολλὰ
 ζητήσας, οὐκ ἠδυνήθη· τοῦ καιροῦ δὲ οὐκ ἐπιτρέποντος δια-
 μέλλειν, αὐτὸς μὲν εἰσῆλθε πρὸς βασιλέα, ἐμοὶ δὲ φόβον οὐ
 μικρὸν ἐνέθηκε περὶ αὐτοῦ, μάλιστα τῶν σῶν λόγων ἐνθυμου-
 μένω, οὗς πρὸς ἡμᾶς περὶ τῆς δίκης ταυτησὶ διεξῆλθες.” τοῦ
 10 δ' αὐθις ἐπανερομένου „τί δ' ἡμῖν ἄχρι νῦν ἀρμόζον τῷ καιρῷ
 καὶ τοῖς πράγμασιν εἴργασται;” „οὐδὲν” εἶπεν ὁ πρωτοστράτωρ
 „βραχυτάτου γὰρ ὄντος τοῦ μεταξὺ τῶν ἀγγελιῶν χρόνου, καὶ P. 40
 τὴν ὡς βασιλέα ἀφίξιν κατεπείγοντος, οὐδὲν ἐπράξαμεν τῶν
 δεόντων.” „πῶς δ' οὐ πάρευσιν ἐνταῦθα τοῦ βασιλέως οἰκετῶν
 15 ἡ καὶ τῶν σῶν τινες;” ἐρομένου, „παῤῥησαν μὲν” εἶπεν ὁ πρω-
 τοστράτωρ „δείσας δ' ἐγὼ μὴ παρόντας ὀρώντων καὶ ἄλλων
 ἄλλα λογιζομένων, ἐκ τούτου συμβῆ τις ὑποψία καὶ βλάβη,
 ἐκέλευσα ἀπιέναι.” ὁ δὲ πολλὰ καταμεμψάμενος τῆς ἀβουλίας,
 καὶ μηδένα καιρὸν ἄλλον εὐρήσειν ἐπικινδυνότερον ἢ βιαιότε-
 20 ρον εἰπὼν, ὥστε τὴν ἄδολον αὐτῶν εὐνοίαν καὶ ἀγάπην ἐνδει-
 κνυμένους πρὸς βασιλέα τῶν περισχόντων ἀπαλλάττειν κινδύ-
 νων, „σύ μὲν” ἔφη „τῶν σῶν οἰκετῶν ὁπόσους ἂν ἐξῆ καὶ τῶν V. 33
 φίλων συναγαγῶν, ἐνταῦθα κέλευσον μένειν· ἐγὼ δ' ἔξελαῖν B

ditabundo similis te in re quapiam magni ponderis cogitationem defixisse significat. Hic protostrator, Maxime, inquit, et cogitatione defixus, et gravissimo casu afflictus sum. Quam ob causam tandem? Quod, inquit, Andronicus ab avo in iudicium vocatus, cum vehementer cuperet prius tecum colloqui, ea facultate exclusus est. Et quoniam moras interponere non licebat, ipse ad imperatorem introivit, me timore non levi de se suspensus reliquit: cum praesertim recogito, quid tu nobis de istoc iudicio dixeris. Rursum quaerente magno domestico, quid interea loci rationibus suis appositum et temporii accommodatum praestitissent: Nihil, ait protostrator, nam quia inter binos vocatus intervallum permodicum intercessit, et ad imperatorem festinato abeundum fuit, haud quidquam quod in rem esset effecimus. Quid? de famulitio tuo aut nepotis cur hic nemo visitur? Visebantur vero, inquit, at ego formidans, ne eorum praesentia aliis secus ratiocinantibus aliquid suspitionis et damni afferret, eos domum remisit. Hanc imprudentiam magnopere incusans domesticus, quod nullum tempus periculosius, et ad vim faciendam opportunius existere posset, quo velut ansam haberent, minime fucata benevolentiam amoremque erga iuniorum imperatorem declarandi, et ipsum quibus cingeretur discrimibus eripiendi, Age, inquit, tu coacta de ministeria et amicia tuis quotquot

A. C. 1321 αὐθις τοὺς βασιλέως συναθροίσω καὶ τοὺς ἐμούς· εἰς ἐν δὲ
 συνελθόντες, καὶ τὸν νέον βασιλέα παραλαβόντες, ὅπερ οἶμαι
 δυνησέσθαι, πρὸς τὸν τῆς Σοφίας ἀπελευσόμεθα τοῦ Θεοῦ λό-
 γου θεῖον νεών, τὴν σωτηρίαν διὰ τῆς ἀσουλίας τῆς ἐκείνου
 πραγματευσόμενοι, εἶτα διακρυσβευσόμενοι πρὸς βασιλέα, 5
 ἀμνηστίαν αἰτήσομεν τῶν τολμηθέντων· τὸν δὲ, δείσαντα τὴν
 στάσιν, ὥσπερ εἰκός, ὄρω καὶ βασιλεῖ καὶ ἡμῖν καὶ τὴν ἀσφά-
 λειαν πιστώσασθαι καὶ τὴν ἀμνηστίαν τῶν εἰργασμένων. τοῦ
 νέου δὲ βασιλέως ἀπαλλαγέντος τοῦ περισχόντος νῦν ἐξαπί-
 Cνης κινδύνου, τότ' ἤδη βουλευσαμένοις ὅπερ ἂν δοκῆ βέλτιον, 10
 ἐξέσται πράττειν κατ' ἐξουσίαν. ἣ γὰρ ἐκ τῆς ἡπείρου μίαν
 τῶν τῆς πόλεως πυλῶν διατεμόντες ἐκπεσοῦμεθα νυκτός, ἣ
 τῶν ἐκ Γεννοῦας τοῦ βασιλέως φιλῶν τριήρη μίαν ἣ καὶ δύο
 πληρωσάντων ἐπιβησόμεθα, καὶ πρὸς τὰς παραλίους τῆς Θρά-
 κης πόλεις (αὗται δ' εἰσὶν ἡμέτεραι διὰ τὸν Συργιάνην 15
 αὐτῶν ἐπιτροπέειν,) διασωθυσόμεθα καὶ οὕτω μακρῶν γενό-
 μενοι τῶν κινδύνων, ἃ δοκεῖ συμφέρειν ἐν ὑστέρῃ πράξομεν.
 τὸ δὲ νῦν ἔχον, πάσῃ δεῖ χρήσασθαι καὶ ἀνδρία καὶ προθυμία,
 D καὶ αὐτὴν, εἰ δέοι, τὴν ζωὴν προθύμως προΐεμένους, ὥστε
 τῶν περισχόντων ἐξαρκῆσαι κινδύνων τὸν βασιλέα, καὶ μὴ 20
 περιῖδειν αὐτὸν ἅμα τῷ δικαίῃ διαφθαρέντα· καὶ ἰατρῶν γὰρ
 τοὺς ἐμπειροτέρους ὀρῶμεν καὶ στρατηγῶν πρὸς τὰ κατελεί-
 γοντα μᾶλλον ἰσταμένους τῶν νοσημάτων καὶ τῶν πολέμων." *Ταύτης τῆς βουλῆς καὶ πρωτοστράτορι βελτίστης εἶναι κριδεί-*

poteris, hic praestolari iube: ego hinc digressus, nepotis meosque congregabo. In unam deinde multitudinem conglobati, adiuncto item imperatore, quod opinor nos posse, ad Sophiae Dei Verbi sacrosanctam aedem nos recipiemus: ibi demique ut in asylo, salutē nostrae incumbemus. Postmodum missis ad avum oratoribus, ut ausus in se nostros oblivione sempiterna delect, rogabimus. Et quia seditionem, quod credible est, timeat, ut iureiurando nepoti nobisque tum securitatem, tum commissorum illam oblivionem promittat. Postquam ex hoc tam subito periculo evaserit, tum deinde ubi consuluerimus, quod praestare videbitur, eius agundi libera potestas erit. Aut enim a continente una urbis porta effracta, noctuabundi erumpemus: aut Genuates, nepotis amicos, triremem unam binasve instructas auxilio poscemus, et ad maritimas Thraciae civitates, quae, quoniam a Syrgianne reguntur, a nobis sunt, incolumes profugiemus. Atque ita procul periculis, quae in rem nostram existimaverimus, de cetero exsequemur. Nunc animis opus et pectore firmo: nunc, si res flagitabit, ipsa quoque anima intrepide impendenda, quo imperatorem iunlorem e medio discrimine extrahamus, nec eum in causa iusta rapi ad interitum patiamur: siquidem et medicos et belli duces experientiores, morbis ac pugnis in-

σης, ἐδέδοκτο πρὸς τέλος ἐξάγειν καὶ πρωτοστράτωρ μὲν εὐ- A. C. 1321
 θύς πέμψας, μετεκαλέσατο τῶν οἰκιστῶν καὶ τῶν φίλων ὄσους
 ἐνῆν οἱ δὲ παρήσαν σὺν τάχει ὁ μέγας δὲ δομέστικος ἀπελ-
 θὼν, ὄσους ἐνῆν τῶν βασιλικῶν καὶ τῶν ἰδίων συναγαγὼν,
 5 τοὺς δὲ δισκοδεασμένους ὅταν ἐπανήξωσι παραγγελίας ἰέναι P. 41
 πρὸς τὰ βασιλεια, ἐπανήλθε σὺν τάχει τούτων δ' οὕτω σὺν
 σπουδῇ πραττομένων, ἐπεὶ κυριακὴ ἦν, ἕθρος δ' ἐπεκράτησεν
 ἐκ πολλοῦ ἐν τῇ πρώτῃ ταύτῃ τῆς ἑβδομάδος ἡμέρᾳ Γεννοῦ-
 τας τε καὶ τοὺς ἐκ Βενετίας Λατίνους ἀφικνουμένους εἰς τὰ
 10 βασιλεια τιμῆς τε ἕνεκα καὶ ὁμολογίας τοῦ ὑπὸ βασιλεῖ τῶν
 Ῥωμαίων τετάχθαι, ἄλλο μὲν οὐδὲν, μόνῃν δὲ προσκύνῃσιν
 ἀπονέμοντας, κάλιν οἴκαδε ἀπίεσαι. ἦγον καὶ τότε οἱ ἐκ Γεν-
 νούας πράξοντες τὰ εἰωθότα, ἐν οἷς ὁ μέγας δομέστικος τοὺς
 15 δύο τῶν εἰρημένων τοῦ βασιλέως φίλων εὐρῶν, καὶ τῶν τε ὑπο-
 ἵσχεσεων ἀναμνήσας, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἀναγκαιοτάτην τῆς βοη-
 θείας χρεῖαν ἀναδιδάξας, ἑξαπέστειλε τὰς τριήρεις ἐφοπλί- B
 ζειν. οἱ δ' ἀπελθόντες καὶ σπουδῇ χρησάμενοι τῷ καιρῷ προσ-
 ηκούσῃ, ἐντὸς ἄρῶν εἴκοσι τρεῖς πληροῦσι τριήρεις. ταῦτα
 καὶ πρωτοστράτωρ ὄρῶν, καὶ ἐν ἐλπίσιν ἤδη χρησταῖς γενό-
 20 μενος, ἐπερήδετό τε καὶ ὄρμῆς ἐπληροῦτο, πολλοὺς περὶ
 αὐτοὺς τῶν τε βασιλικῶν καὶ τῶν ἰδίων ἀθροισμένους ὄρῶν
 οὐδεὶς μέντοι τῶν συναθροισμένων τὴν αἰτίαν τῆς συνόδου
 συνῆδει πλὴν Ἀποκαύχου· ἐκείνῳ γὰρ μόνῃ τὴν αἰτίαν ἐκοινώ-

gravescens acrius instare videmus. Hoc consilium ubi et proto-
 strator pro optimo amplexus est, visum ad effectum perducendum.
 Et ille quidem protinus famulos et amicos quotquot potuit coë-
 git, qui celeriter advenerunt. Idem magnus domesticus, contractis,
 quantum licuit, cum regis tum suis, absentibusque, cum primum do-
 mum revertissent, ad palatium occurrere iussis, brevi eodem rediit.
 His studiose ac sedulo peractis, quia dominica agebatur, et mos
 longinquitate invaluerat, principe hebdomadis die Genuenses ac
 Venetos Latinos, honoris et subiectionis profutendae in regiam ven-
 titare, adoratoque imperatore domum regredi: venerunt et tum Ge-
 nuenses, solenne officium persoluturi. Inter hos magnus domesti-
 cus duobus ex illis tribus, quorum supra mentionem faciebamus,
 nepotis fautoribus repertis, promissa eis redegit in memoriam, at-
 que insuper de summa auxilii necessitate edoctos ad triremes in-
 struendas dimisit. Illi abeuntes et pro tempore diligentiam adhi-
 bentes, intra horas viginti ternas ornant. Quae intuens protostra-
 tor, multosque tam de nepotis, quam de suis domesticis circum-
 stantes conspiciens, spe bona confirmatus mirifice lætatur, et amo-
 re pugnandi exardescit. Verumtamen præter Apocachum nemo
 causam evocationis noverat: illi enim soli quod agebatur patefecer-
 ant: alii ob aliquid singulare convenisse suspicabantur, eo argu-

A. C. 1321σαντο τῶν πραττομένων· οἱ δ' ἄλλοι τινὸς μὲν ἔνεκα μέγαλον τὴν μετὰ κλησιν ὑπενόουν εἶναι, καὶ τεκμηρίον ἐποιοῦντο τὸ

V. 34 τοὺς ἵππους ἔχοντας λέναι πρὸς τὰ βασιλεία κελευσθῆναι, εἰ-
Cχον δὲ εἰδέναι σαφῆς οὐδὲν, πλὴν τὰ περὶ τοῦ Καθαροῦ τῆς
φήμης διαθρυλλούσης, (διεδέδοστο γὰρ ἤδη πρὸς πάντας,) ἰδεῖν⁵
τι καὶ ἀκοῦσαι καινότερον ἤλπιζον. οἱ μὲν ἐν τούτοις ἦσαν.

D ιγ'. Βασιλεὺς δ' ὁ νέος νύξιν ὑποκριθεὶς τῆς γαστρὸς καὶ
πρὸς τοὺς ἐξωτερῶ τῶν βασιλείων ἐξεληθῶν οἴκους, τὸν μέγαν
δομέστικον ἀνεζήτηει· εὐρῶν δὲ, σὺν ἄλγῃ καὶ ἄδυμιά ψυχῆς
„σὺ δ', ὦ γαθὲ" ἤρητο „ὅπου μέχρι νῦν ἦς;" ὁ δὲ περιπαθῆ-¹⁰
στερον ἀπεκρίνατο· „ὅπου μὲν οὐκ ἠβουλόμην, ἡ δ' ἀνάγκη τῶν
πραγμάτων συνώθει." εἰτ' ἐξαγγείλας ὅσα τε ἐβουλεύσαντο καὶ
ὅσα ἔπραξαν ἄχρι τότε, τῆς μὲν βουλῆς αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς καὶ
τῶν πραττομένων χάριτας ὠμολόγει· ἐρωτηθεὶς δ' ὁ, τι δεοί
πράττειν αὐτούς, τὴν μὲν δίκην ἔφησε γενήσεσθαι μέλλειν⁵

P. 42 ἀφικνουμένων τῇ πάππῳ καὶ βασιλεῖ. „ἐνδέχεσθαι γε μὴν καὶ
νῦν ὑπερθέσθαι τὸν βασιλέα τὰ μελετώμενα, τῇ παρουσίᾳ τῇ
ἐμῇ διασκεδασθέντα, ὥσπερ δὴ καὶ πρότερον ὀλίγαις ἡμέραις
συμβέβηκεν, ὅτ' ἔθος ἡμῖν τὴν τοῦ μεγάλου κατόνος ψύλλεσθαι²⁰
ἀκολουθίαν." ἄξιον δὲ διηγήσασθαι καὶ τὸ τότε συμβάν. τοῦ
μεγάλου λογοθέτου τοῦ Μετοχίτου ἐν ὄρᾳ μάλιστα χειμῶνος,
διὰ τὴν σμικρότητα τῆς ἡμέρας, οὐ δις τῆς ἡμέρας, ἀλλ' ἅπαξ

1. μεγάλου ED. P. pro μεγάλην. 20. De huius canonis au-
ctore et materia Gretserus ad Codinum. ED. P.

mento, quod qui equos haberent, eos ad palatium mittere iussi
essent; nisi quod quae de Michaelē Catharo fama iactabat, quae iam
omnium aures cōmpleverat, ea se ut novum quiddam et audituros
et visuros etiam sperabant. Et illi quidem in his erant.

13. Imperator minor ad exteriora palatii, simulato alvi dolore,
egressus magnum domesticum vestigabat. Quo invento, dolens ac
moestus, Tu vero, bone vir, inquit, ubi hactenus fuisti? Ille con-
tra magno cum affectu, Quo me nolentem rei necessitudo compulsi-
Deinde narrat quaeque statuerint hactenus quaeque egerint. Ne-
pos gratias agit, et interrogatus quid ipsis porro faciendum sit, de
iudicio futuro ait nullum relinqui dubium: lucasque autem avum
nihil cuiquam ex iis qui affuissent verborum fecisse, posseque nihil
minus adhuc fieri, ut meditata, suo adventu videlicet dissipata,
etiam nunc differat: quomodo nimirum paucis ante diebus usuve-
nerit, cum veterē instituto magni canonis officium canebatur: quem
eventum non crit alienum exponere. Cum magnus logotheta Meto-
chites hibernis mensibus potissimum, propter dierum brevitatem,
non bis, sed semel dumtaxat ad palatium accedere ibique lucem

εἰωθότος τοῖς βασιλείοις ἐπιδημεῖν καὶ διημερεῦειν, καὶ αὐτὴν A. C. 1321
 τὴν τοῦ μεγάλου κανόνος ἡμέραν διημερεύσαντος τοῖς βασιλεί-
 οις, καὶ ἤδη νυκτὸς ἐπελθούσης οἴκαδε ἀπελθόντος, ὁ βασιλεὺς
 κατὰ τάχος μετεκαλέσατο παρὰ τὸ πρότερον εἰωθός. τοῦτο δὲ οἱ
 5 τοῦ μεγάλου λογοθέτου παῖδες, Δημήτριος καὶ Νικηφόρος, ἰδόν- B
 τες καὶ περὶ τινων καινοτέρων τὴν τοῦ πατρὸς ἀήθη μετακλή-
 σιν, ὡς εἰκός, ὑπολογισάμενοι, (οὐδὲ γὰρ οὐδ' αὐτοὶ τῶν με-
 λτωμένων κατὰ τοῦ νέου βασιλέως ἀνήκοοι ἦσαν,) ἤκουσι πρὸς
 βασιλέα τὸν νέον καὶ τὸ συμβάν ἀπαγγέλαντες, ἃ δέοντα ἂν
 10 νομίζοι περὶ ἑαυτοῦ εἰδέοντο δεῖν. ὁ βασιλεὺς δὲ τούτους μὲν
 ἀπέπεμψεν ἐπαινήσας, μετὰ δὲ τῶν φίλων διασκεψάμενος, εἶδο-
 κει δεῖν, ἐπεὶ καὶ μετ' οὐ πολὺ τῆς ἑορτῆς χάριν καιρὸς ἀφι-
 κέσθαι πρὸς τὰ βασιλεία, (ἄλλως γὰρ εἶχεν ἂν ὑποψίαν ἢ ἀφι-
 ξις,) ἐλθεῖν καὶ πρὸ τοῦ καιροῦ. „κἂν μὲν περὶ τινων ἄλλων ἢ
 15 διάσκεψις ἦ, τῆς ἑορτῆς χάριν δόξομεν ἀφικέσθαι· ἂν δὲ περὶ C
 ἡμῶν, πανθῆσεσθαι τὴν βουλήν, ἡμῶν παρόντων.“ ὁ δὲ καὶ
 συμβέβηκε. τοῦ πρεσβυτέρου γὰρ βασιλέως πρὸς τὸν μέγαν λο-
 γοθέτην περὶ ὧν εἰδέτο διαλεγόμενον καὶ τοῦτο μόνον εἰπόντος,
 20 περὶ μὲν τοῦ τίνα χρὴ τρόπον γενέσθαι βουλήν ζητεῖν, περὶ δὲ
 τοῦ γενέσθαι ἢ μὴ, οὐ ζητεῖν, (ὡς ὕστερον ἐκ τῶν ἐκεῖ παρόν-
 των πρὸς ὑπηρεσίαν τῷ βασιλεὶ μαθεῖν ἀκριβῶς ἔξεγενετο,) καὶ
 ὁ νέος παρῆν βασιλεὺς, καὶ ἡ βουλή διελέλυτο· εἴτε περὶ τῶν
 προκειμένων ἢ τινων ἄλλων ἦν, οὐδαμῶς φανεροῦ γεγενημένου.
 τούτου δὲ τότε καὶ ὁ βασιλεὺς εἰς μνήμην ἐλθὼν, εἶλεγε πρὸς
 20. οὐ em. ED. P. pro μὲν.

totam transigere consuesset, et magni canonis diem ipsum ibi con-
 sumisset, iamque noctu se domum recepisset, imperator senior prae-
 ter consuetudinem repentino eum vocat: cuius filii Demetrius et
 Nicephorus insolito huic accersitui quippiam novum subesse verisim-
 illimum cogitantes (nec enim ipsos quoque latebant quae adversus
 iuniorem imperatorem pararentur) eundem iuniorem adeunt, quod-
 que acciderat exponunt: orantes, ut quae necessaria factu pro se
 ipso censerit, ea ne praetermittat. Ille laudibus affectos dimittit,
 reque cum amicis communicata, placuit, quandoquidem paulo post
 festi diei causa palatium ingrediendum esset (alioqui enim suspi-
 cionem moveret eius eodem adventus), tempus antecapere. Et si
 quidem aliis de rebus consulat, diei festi gratia venisse videbimur, in-
 quit: sin de nobis, nostra praesentia consultationem disturbabit: quod
 etiam evenit. Etenim cum imperator senior cum magno logotheta
 locutus esset, et hoc tantum adiecisset, Quo pacto consultaretur, quaer-
 endum: an consultaretur, non quaerendum (id quod postea ex apparito-
 ribus probe cognitum est), et iunior imperator aderat, et consilium ad ni-
 hilum recidit, sive id de re praesenti sive de quibusdam aliis esset; id enim
 haud rescitum est. Huius itaque eventus memor tunc imperator dicebat

- A. C. 1321 τοὺς ἑταίρους, ὡς ἴσως ὥσπερ τότε τὰ τῆς βουλῆς, οὕτω δὴ
 D καὶ νῦν τὰ τῆς δίκης ὁ βασιλεὺς ὑπερθήσεται. τὸ δ' οὐκ εἶχεν
 οὕτως· ἀλλ' ἀναμφιβόλως ἠτοιμάστω τὰ τῆς δίκης. ἔτι γὰρ δο-
 V. 35 μεστίκῃ τῷ μεγάλῃ διαλεγόμενου βασιλέως καὶ τὸν ἀριθμὸν
 ζητοῦντος μαθεῖν τῶν συνηγμένων ἀνδρῶν, καὶ τοῦτου πρὸς 5
 αὐτὸν ἀποκρινάμενον, ὡς „νῦν μὲν εἰσιν ἑκατὸν, μικρῶς δὲ
 παρελθούσης ὥρας συνελύσσονται καὶ μέχρι τριακοσίων, πάντες
 ἀνδρεῖοι καὶ μάχεσθαι ἠσχημένοι· εἰ δεήσει δὲ ἀπέρχεσθαι,
 καὶ ἄλλοι πλειονες συνδραμοῦνται καὶ οὗς οὐκ ἴσμεν” περὶ
 P. 43 τούτων δὴ διαλεγόμενων καὶ Θεοῦ δεομένων τὴν τῆς δίκης ὄραν 10
 παραταθῆναι, ὥστε συναθροισθῆναι τοὺς ἐλπίζομένους ὑπὲρ
 αὐτῶν μαχεῖσθαι, ἦκεν ἐκ βασιλέως τοῦ πρεσβυτέρου πρὸς τὸν
 νέον ἀπεσταλμένος ὁ Καλλικερηνίτης Μιχαὴλ ἑκτομίας· καὶ πρὶν
 φθῆξασθαι τοῖς δάκρυσι καὶ τοῖς στεναγμοῖς κακῶν ἄγγελος
 ἦκεν σημαίνων, πρότερον δ' ἑαυτῷ τὴν γῆν χανεῖν μᾶλλον καὶ 15
 τῆς ἡδίστης ἀπεστερηθῆναι ζωῆς ἀνεκτότερον εἶναι, ἢ τοιούτων
 κακῶν ἄγγελος ἦκεν εἰπών· „ὁ κύριος” ἔφη „καὶ βασιλεὺς
 ὁ σὸς πάππος, ὃ βασιλεῦ, ἐπὶ δίκην καλεῖ.” τοῦ βασιλέως δ'
 ἐπὶ τούτοις εἰπόντος, ὡς „τῆς μὲν εἰς ἐμέ σου εὐνοίας ἀξιο-
 χρεως τὰ δάκρυα μύρτυς· ἀνθ' οὗτου δ' οὕτω θρηγεῖς, ἐν ἀδῆ- 20
 B λῳ κειμένης τῆς δίκης; ἐνδέχεται γάρ με καὶ τὴν νικῶσαν ἐνεγ-
 κάμενον ἀπελθεῖν” ὁ Καλλικερηνίτης „αὐτὰ τὰ πρῶγματα θρη-
 κεῖν πείθουσιν” εἶπεν „ὃ βασιλεῦ· τοῦ γὰρ βασιλέως καὶ πάπ-
 που τοῦ σοῦ ἐπὶ θρόνου καθεσθέντος, ὡς ἔθος, καὶ τοῦ πα-

ceteris, fortasse quomodo tum consultationem, sic nunc iudicium avum esse dilaturum. Sed aliter fuit: nam iudicium certo certius constitutum ac paratum erat. Adhuc enim eo cum magno domestico sermocinante numerumque congregatorum exquirente, illoque respondente, nunc quidem esse centum, brevi ad trecentos fore, ad unum viros fortes et ad proeliandum exercitatos; si abeundum sit, etiam plures et ignotos accursūros: de his, inquam, illis sermonem miscentibus, deumque precantibus, iudicium ampliaret, quoad coissent, qui pro ipsis decertaturi sperabantur, missu avi adest eunuchus Michael Callicrenites: et priusquam vocem edat, lacrimis gemitibusque infaustum se apportare nuntium ostendit. Deinde praefatus, maluisse se tellure ima sibi dehiscente ad Manes descendere et hac iucundissima luce privari, quam adeo mala nuntiare: Dominus, inquit, et imperator avus tuus te ad causam dicendam vocat. Tum ille: Haud aspernandum tuae in me propensionis testimonium, quas fundis lacrimas: tamen, quid ita fies, cum necdum eventus pateat? Fieri siquidem potest, ut cum albo calculo discedam. Ipsa res, suscipit Callicrenites, me in fetum solvit. Etenim avus pro more in throno, patriarcha ad latus in sella, arbitri dextra sinistra sedent, tibi soli scamillum e regione, et remotius mandatu imperatoris positum est. Quo viso, condemnationis

τριάρχου παρ' αὐτῷ ἐπὶ δίφρου, τῶν δ' ἀκροασομένων τὴν Δ. C. 1311
 δίκην ἐξ ἑκατέρων μερῶν, σοὶ μόνῳ, τοῦ βασιλέως προστετα-
 χότος, σκίμπους ἐτέθη κατὰ πρόσωπον βασιλέως, καὶ οὗτος
 ἀπωτέρω. ὅπερ ἰδὼν ἠϋξάμην, ὅπερ εἶπον, σήμερον τὴν γῆν
 5 χαλεπὴν μοι, καταδίκης τόπον τὴν καθέδραν λογισαμένῳ. ἀλλ' ὁ
 Δανιὴλ τὸν αὐτοῦ προφήτην ἐκ τοῦ λάκκου τῶν λεόντων ἀβλα-
 βῆ διασώσας, καὶ τῆς Βαβυλωνίας κμήνους τοὺς τρεῖς παῖδας
 κρείττους ἀποδείξας θεός, καὶ Σωσάνναν τῶν ἀδίκων κριτῶν C
 τὴν συκοφαντίαν ἐλέγξας, αὐτὸς τῆς ἐφρευτώσεως ἀνάγκης κρεί-
 10 ττονα καὶ σὲ τῶν ἀποδείξει, καὶ ἀποστείλαι τὸν ἄγγελον αὐτοῦ
 προπορεύεσθαί σου, καὶ σοφίαν παράσχοι καὶ σύνεσιν, ὥστε
 τὰ προβαλλόμενα λύειν εὐκόλως ὡς ἀράχνης ἰστούς." Οὕτως
 εὐξαμένου τοῦ ἐκτομίου, ὁ βασιλεὺς „τὸ τοῦ Χριστοῦ θῆλη-
 μα γενέσθω" εἰπὼν, καὶ τῷ πάππῳ μηνύσας, ὡς ἐτοιμὸς ἐστι
 15 τὸ προσταττόμενον ἐκπληροῦν, πρὸς τοὺς φίλους ἐπιστραφεῖς,
 „γῶν καιρὸς" εἶπε „ἀνδρίαν ἄμα καὶ σπουδὴν καὶ σύνεσιν καὶ
 καρτερίαν ἐν τοῖς δεινοῖς ἐπιδείξασθαι ἡμᾶς. καίτοι γε πολλοὶ
 πολλάκις καὶ τὸν ἀριθμὸν ἐλάσσουσ, καὶ ἄλλα ἡμῶν ἡττώμε- D
 νοι, ὁμόνοιαν κησόμενοι, θαυμάσιά τε καὶ ἀκοὴν ἐκπλήττον-
 20 τα κατώρθωσάν τινα· ἡμᾶς δὲ τοσούτους ὄντας καὶ τοιούτους
 πολὺν δὴ πονοῦν δικαιοτέρον ἀξιολογεῖν ἑαυτῶν κἀπὶ τῶν ἔργων φη-
 νῆναι, ἐγκωμίων ἄξια δράσαντάς τινα καὶ γενναῖα, ὡς ἡ
 καλῶς ζῆν ἢ ἀποθανεῖν εὐκλεῶς· καὶ ταύτην μόνην ἡγήσα-
 σθαι διάνοιαν ἀξίαν ἑαυτῶν. ἐγὼ μὲν οὖν ἤδη πρὸς τὴν δίκην

17. Interpres legit ὑμᾶς, et ὑμῶν infra. ED. P.

tuae locum illam sedeculam interpretans, optavi, ut dicebam, hodie
 mihi terram dehiscere. Verum Deus, qui prophetam suum Daniele
 de lacu leonum liberavit, et tres pueros a Babylonia furnace intactos
 praestitit, collatasque in Susannam scelestorum iudicum calumnias
 detexit, idem te nunc, qua premeris, necessitate superiorem reddat;
 angelum suum mittens, qui te antecedit, et sapientiam tibi atque
 intelligentiam largiatur, qua obiecta facile ceu telas aranearum dis-
 solvas. Haec ubi precatus est eunuchus, Dei voluntas fiat, ait impe-
 rator; iubetque avo renuntiari, se imperata facturum: et conversus
 ad amicos, sic eos compellat. Si unquam alias, nunc tempus venit,
 quo virtutem, diligentiam, prudentiam, tolerantiamque nostram tam
 formidoloso tempore declaremus. Enimvero cum multi saepe et nu-
 mero et aliis rebus nobis impares, animorum facta conspiratione ad-
 mirabilia et obstupescenda prospere gesserint, nos ita frequentes ac
 tales longe utique iustius est praeclaris et laudabilibus facinoribus
 efficiendis nobismet ipsis dignos apparere, et aut vitam honestam vi-
 vere, aut gloriosam mortem oppetere, hanc solam mentem nos decere
 arbitrantur. Ego ad tribunal vado: quod si divino munere rursum
 coniungemur, interque nos amabiliter iterum intuebimur, erit cur

Cantacuzenus.

5

- A.C. 1321 χωρῶ· ἀλλ' εἰ μὲν καὶ αὐθις γένοιτο, θεοῦ διδόντος, ἀλλήλοις τε συγγενέσθαι καὶ τὴν ποθεινὴν ἀλλήλων ὄψιν ἰδεῖν, αὐτῷ χάρις· εἰ δ' ἕτερον τι δέδοκται περὶ ἡμῶν, ἐγὼ μὲν ἀσπάζομαι ὑμᾶς τὰ
- P. 44 τελευταῖα δὴ ταῦτα ὑμεῖς δ' ἄξιοι φάνητε καὶ τῆς εὐγενείας καὶ τῆς ἀνδρίας." Ἐπὶ τούτοις ἀμφοτέρων ἀποκρίνασθαι ὠρμημέ-5
νων, τοῦ πρωτοστράτορος ἐπισχόντος, ὁ μέγας δομέστικος ἔφη „τῶν λογικῶν ἀνθρώπων κατὰ τοῦτο τῶν ἀλόγων ὑπερε-
χόντων, ὅτι λόγῳ χρώμενοι τὰ δέοντα αἰροῦνται, οὐδὲν ἀνα-
καίωτερον οὐδὲ ἀφελιμώτερον τοῦ φιλίαν ἀρεῖσθαι ἡγοῦμαι.
- V. 36 τοίνυν καὶ αὐτός, ὁ βασιλεῦ, τὴν σὴν φιλίαν ἐκ παιδὸς ἤρη-10
μένος, καὶ εἰς τόδε χρόνον διατηρήσας αὐξανομένην, καὶ μέ-
χρι ζωῆς ὄρων ἀκραιφνῆ καὶ καθαρὰν ἐλπίζω φυλάξειν. θάρ-
σει τοιγαροῦν, ὁ βασιλεῦ, ὡς οὐ πρότερόν σοι τῶν ἀβουλή-
των τι συναντήσῃ, πρὶν ἐμὲ πεσεῖν τῶν ἰδίων αἱμάτων ἐμ-
B πεπλημένον . Σὺ μὲν οὖν ἔχου τῆς προκειμένης ὁδοῦ τῇ πα-15
ρὰ τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ καὶ τῆς αὐτὸν τεκούσης βοηθείας, ἔτι
δὲ καὶ ταῖς εὐχαῖς τοῦ πρὸ μικροῦ παρὰ βασιλέως ἀπεσταλ-
μένου τετειχισμένος. ἡμεῖς δ' ἐν τῷ ἔσωτέρῳ τοῦ, ἐν ᾧ ἡ δίκη
γεννήσεται, μενοῦμεν οἴκῳ, τὰς ψυχὰς ὑπὲρ τῆς σῆς ἀφελείας
ὄντες ἐτοιμοὶ προέσθαι, βίας ἐπαγομένης." τοῖς αὐτοῖς δὲ τοῦ-20
τοις καὶ ὁ πρωτοστράτωρ εἰπὼν ἀρκεῖσθαι, ἀλλήλοις συνταξά-
μενοι, καὶ ὡσπερ περιπτυσάμενοι τελευταῖον, τῷ σταυρῷ τε
C καθοπλίσαντες ἑαυτούς, ἐχώρου ἐπὶ τὴν δίκην, ἀτρέπτῳ καὶ
βεβηκότι καὶ σχήματι καὶ φρονήματι.

gratias numini persolvamus. Sin quid aliud illi de nobis complacitum est: ego his verbis postremum vos salutatos volo: vos autem nobilitati virtutisque vestrae paretote. Ad ista cum uterque dicere aliquid percuperet, protostratore cunctante, magnus domesticus vocem in haec verba resolvit: Cum homines intelligentiae consiliique participes hoc brutis animantibus antecellant, quod ope et impulsu rationis com-
moda et necessaria sibi eligunt, nihil ego commodius magisque neces-
sarium opinor, quam eligere quem diligas, et a quo vicissim diligare. Proinde et ipse amicitiam tuam, imperator, in quam teneris adhuc annis intravi, et cum aetate auctam hucusque conservavi, etiam ad exitum vitae inoffensam sanctamque custodiam. Habe igitur bonum ani-
mum: non enim prius tibi quidquam secus ac velimus continget, quam ego meo purpuratus sanguine occubero: et proposita perge via, ser-
vatoris Christi eiusque genitricis auxilio subnixus; nec non eius vo-
cis communitus, quem paulo ante avus misit. Nos te ad iudicii lo-
cum comitantes, foris manebimus, parati, si qua vis oriatur, vitam certae morti pro tua salute opponere. In his hisdem se acquiescere
cum confirmasset protostrator, velut ultimum inter se complexi, cru-
cisque divinae signo obarmati, iunctim ad iudicium constanti et
immutabili oris habitu et cum animi altitudine gressus tendunt.

18. Οἱ μὲν οὖν ἑταῖροι τοῦ βασιλέως ἔμειναν ἔξω αὐτοῦ. Δ. C. 1321
 δ' εἰσελθὼν τὸν οἶκον τῆς δίκης, τοῦ ὑπάρχοντος καὶ βασιλέως ἐπὶ
 τοῦ θρόνου καθήμενον, αὐτὸς ἐπὶ τοῦ προειρημένου σκιμ-
 ποδος ἐκαθέσθη. καὶ οἱ προσκληθέντες δὲ τῆς δίκης ἀκροαταί, D
 5 ἐφ' ἧ προσήκειν ἕκαστος ἐκαθέσθησαν. ἦσαν δ' οὗτοι· Γεράσι-
 μός τε ὁ πατριάρχης, χαρίτων μὲν θείων πεπληρωμένος καὶ
 τῆς μοναδικῆς πολιτείας εἰς ἄκρον ἑλλητικῶς, πολιτικῶν δὲ
 πραγμάτων καὶ δημοσίων παντάπασιν ἀπείρως ἔχων· καὶ ὁ
 τὸν τῆς Φιλαδελφείας θρόνον κοσμῶν Θεόκλητος, καὶ αὐτὸς
 10 μὲν εἰς ἄκρον ἀρετῆς ἦκων, καὶ πολιτείας ἀκρίβειαν μοναδι-
 κῆς, οὐ μόνον κατορθωτικῶς, ἀλλὰ καὶ ἑτέρους ἰκανῶς ἔχων
 διδάξαι· ἔτι δὲ καὶ φρονήσεως εὖ ἔχων, καὶ παιδείας τῆς ἔξω-
 15 θεν οὐκ ὀλίγον μεταλαβῶν. ἀπὸ δὲ τῶν τῆς συγκλήτου παρη-
 σαν ὁ, τε μέγας λογοθέτης ὁ Μετοχίτης, ὃν ἐδήλωσε φθάσας P. 45
 15 ὁ λόγος, καὶ ὁ ἐπὶ τοῦ Κανικλείου Νικηφόρος ὁ Χοῦμνος, σο-
 φὸς ἀνὴρ καὶ θανμάσιος ἐν φρονήσει, πολλῆς τε ἀπολαύων
 πρὸς βασιλέως εὐνοίας τε καὶ τιμῆς· δι' ἣν καὶ τὴν αὐτοῦ
 θυγατέρα Εἰρήνην τῷ υἱῷ αὐτοῦ τῷ δεσπότη Ἰωάννῃ πρὸς γά-
 μου κοινωνίαν ἤγαγεν ὁ βασιλεύς. ὃς δὴ πρότερον μὲν ἦν
 20 μομεσάζων καὶ αὐτὸς πρὸς τὰ πράγματα βασιλεὺς, τότε δὲ ὑπὸ
 νόσου, (ποδαγλία δὲ ἦν,) τῆς μὲν ὑπηρεσίας ἐπέπαυτο, τιμῆς
 δ' ἀπέλαυε τῆς παρὰ βασιλέως πολλῆς. πρὸς τούτοις δὲ καὶ

15. Interpres legit *δχοῦμενος*, male: nam est ὁ Χοῦμνος. Eius nominis chartularius apud Nicetam reperitur; et infra aliquis etiam occurrit. ED. P.

14. Amicis ergo extra remanentibus ipse locum iudicii introgressus, et avum in solio, arbitros autem, sive assessores pro sua quemque dignitate considerantes reperiens, in scamno humili, de quo dicebamus, consedit. Porro arbitri illi erant Gerasimus patriarcha, divinis cumulat muneribus; et ut in vita solitaria ipsum fastigium perfectionis attigerat, sic civilium publicarumque rerum longe ignorantissimus erat. Deinde insignis Philadelphiae episcopus Theoleptus, qui et ipse ad culmen virtutis ascenderat: nec solum omnes vitae anachoreticae numeros adeptus erat, sed aliis quoque ad eandem disciplinam idoneum se magistrum praebere poterat. Adde quod vir prudens et in externis doctrinarum studiis versatus non mediocriter. De senatu palatino praesentes aderant magnus logotheta Metochites, cuius antea meminimus, et Nicephorus Chumnus, qui Canicleo praerat, admirabili sapientia consilioque praeditus, et ab imperatore benevolentia honoreque singulari dignatus, ita, ut etiam Irenae filiam eius Iohanni despotae filio suo nuptiis coniungeret. Hic Nicephorus prius imperatoris domestica administrabat: tum autem podagra confictatus, functione illa abierat. Nihilominus summo cum honore imperator prosequeretur. Praeter hos autem aderat

- A. C. 1321 ὁ Ἀκροπολίτης ἦν Κωνσταντῖνος, μέγας λογοθέτης ὢν καὶ αὐ-
 Β τός. ἐπ' ὀλίγον δὲ σιγῆς γενομένης, ὁ τῶν Ἀνδρονίκων πρε-
 σβύτερος λόγου ἤπιετο βασιλεὺς τοιούτου· „δέσποτα πατριάρχα
 καὶ ἕμεῖς οἱ παρόντες, ὁ ἄνθρωπος οὗτος (περὶ τοῦ ἐγγόνου
 δηλῶν,) ἔστι μὲν σκληρὸς καὶ τοὺς τρόπους αὐθάδης· ἐτι δὲ⁵
 καὶ παρήκοος, καὶ οὐδαμῶς ὑπείκων ἐμοί, ἀλλ' ἂ βούλοίτο
 πρῶττων, τοῦ ἡμετέρου λόγον θελήματος ποιούμενος οὐδ' ὀλί-
 γον. διὰ τοῦτο” — μέχρι μὲν οὖν τούτου σιωπῶν βασιλεὺς ὁ νέος
- V. 37 καθῆστο τὸ „διὰ τοῦτο” δὲ ἀρχὴν ἀποφάσεως εἶναι νομίσας,
 „δέδομαί σου, θεϊότατέ μοι καὶ κύριε βασιλεῦ” εἶπε „μικρὸν¹⁰
 ἐπισχόντα, λόγου χρόνον ὀλίγον ἐμοὶ χαρίσασθαι· ἂ δὲ βού-
 λομαι διεξιέλθοντι ὡς ἐν βραχεῖ, τοῦ λόγου τὸ λοιπὸν αὐτὸς
 C περανεῖς.” τοῦ δ' ἐπιτρέψαντος ἂ βούλοίτο λέγειν, „τὸν θεόν,”
 ὁ νέος Ἀνδρόνικος ἔφη, „τῶν παρόντων λόγων μάρτυρα προ-
 καλοῦμαι, ὡς οὐδὲν ὢν ἐγκαλοῦμαι ἐμαυτῷ σύννοϊδα εἰργασμέ-¹⁵
 νη. τὸ δ' αὐτὸ καὶ πρότερον ἐδήλωσα τῷ σῷ κράτει, τῷ θαν-
 μασίῳ Ἰωσήφ χρησάμενος πρεσβευτῆ. τοῦτο δὴ καὶ νῦν αὖθις
 διίσχυρίζομαι, καὶ ὄρκους πιστούμενος τοὺς λόγους, ὡς οὔτε
 νῦν οὔτε τότε τῶν ἐγκαλουμένων ἐμαυτῷ τι σύννοϊδα εἰργασμένη.
 ἐξαμαρτάνειν μέντοι γε καὶ πάνυ πείθομαι τοιαῦτα, ὅλον, εἶγε²⁰
 σοὶ μὲν οὐκ ἤρρασκε πρὸς κυνηγεσίαν ἀπελθεῖν, ἐγὼ δὲ ἀπῆλ-
 D θον· εἰ ἐπὶ πλείονα χρόνον ἐχρησάμην ἵππῳ, σοὶ τούτου ἴσως
 οὐ καλῶς ἔχειν δοκούντος· ἢ εἰ δὴ τι τοιούτου ἕτερον καὶ τοῦ-

12. Scribendum fortasse διεξιέλθόντος.

et Constantinus Acropolita, ipse quoque magni logothetae dignitate ornatus. Facto igitur paulisper silentio, Andronicus maior infit: Domine patriarcha, quique coram adestis, hic homo (nepotem designans) est moribus intractabilis et arrogans atque inobediens, ne-
 tiquam mihi cedit; sed pro libidine agit omnia, nostrae voluntatis ne parvam quidem rationem ducens. Propterea — Hactenus junior tacitus sedebat. Illud autem verbum, Propterea, initium ferendae adver-
 sum se sententiae ratus, Obsecro te, exclamat, sacratissime domine imperator, pauxillum subsiste, mihi que medium spatium ad loquen-
 dum ne denega; et ubi summatim, quae voluntas fert, explicavero, reliquum orationis tuae absolvito. Sinente sene, ut diceret, quae vellet, hunc in modum disseruit: Deum testem invoco, me quorum
 accusor criminum, nullius mihi conscium esse. Quod ipsum et alias maiestati tuae per virum excellentem Iosephum legatum meum indicavi, et nunc rursus assero: et ut verbis meis apud te fides sit, iusiurandum interpono, conscientiam meam nec hodie impediri at-
 que convinci, nec tum impeditam atque convictam fuisse ullius horum scelerum, quorum nunc reus peragor. Verumtamen peccasse me talia quaedam peccata libenter crediderim, ut si te invito venatum ierim; si diutius, quam tu forsitan velles, equestribus ludis indul-

το δὲ οὐ προσταττόμενος παρὰ σοῦ, ἔπειτ' εἰς οὐδὲν τὸ ἐπίτα- A.C. 1321
 γμα τιθέμενος ἐποίουν· ἀλλ' ἐγὼ μὲν ἐποίουν μηδὲν εἰδώς· σοὶ δ'
 ἴσως ἂν ἐμὲ ἀμαρτάνειν ἐδόκει. ᾧ δὴ καὶ πείθων ἐμαντὸν ἀδι-
 κεῖν μηδὲν, κατὰ γιῶμην, ἔλεγον, ἐμοὶ γένοιτ' ἂν ἐπὶ τοῦ
 5 κυρίου καὶ βασιλέως δίκης τυχεῖν, πρὸς οὓς ἐποιούμην τοὺς
 λόγους· εἰ γὰρ τοῦτο γένοιτο, πρὸς οὐδὲν μὲν τῶν ἐγκαλουμέ-
 των ἐλεγγόμενος αὐτὸς φανεῖσθαι· τὸν βασιλέα δὲ τὴν περὶ
 τοῦ ἀμαρτάνειν ἐμὲ ὑπόνοιαν ἀποθέμενον, τῆς ὁργῆς ἂν ὑφεί-
 ναι. οἶσθα γὰρ αὐτὸς, ὃ βασιλεῦ, ὅτι μετὰ τὴν τοῦ ἐμοῦ βα- P. 46
 10 βασιλέως καὶ πατρὸς τελευταίην ἄχρι καὶ νῦν τσοαύτη χρώμενος
 ἐφαίνου τῇ μὴνιδι κατ' ἐμοῦ, ὡς ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον οὐδὲ λό-
 γου γοῦν ἀξιῶσαι τινος· ὃ καὶ θανάτου βαρύτερον ἐμοὶ λογι-
 ζομένη, τοιαῦτ' ἐπῆει λέγειν, οἰομένη καιροῦ τινος πρὸς ἀπο-
 λογίαν τυχεῖν κατὰ τὸν ἐπικρατοῦντα νόμον ταῖς δίκαις. καί-
 15 τοι γ' ἔφρασκον ἐμὲ, πρὸς οὓς διελεγόμην, παντάπασιν ἀμαρτά-
 νειν περὶ τῶν πραγμάτων γνώμης ὁρθῆς, εἰ τοῦ αὐτοῦ δικά-
 ζοντος ὄντος καὶ ἐγκαλοῦντος, ἐρήμην οὐκ οἶομαι ἕλωσθαι,
 ἀλλ' ἐλέγχων δεήσεσθαι καὶ ἀποδείξωσιν πρὸς τὴν καταδίκην.
 ἐγὼ δὲ οὐκ ἐπειθόμην. νυνὶ δ' ἐπὶ τῶν πραγμάτων, ὥσπερ ἔλε- B
 20 λογον, συμβαλῖνον ὄρων, (πρὶν γὰρ εἰς λόγους ἦκειν, παρὰ σοὶ
 κριτῇ ταῖς ἀπίσταις ἕλωσιν, καὶ τεκμήριον ἀψευδές, εἰς ἣν κα-
 τεδικάσθην καθέδραν,) νῦν μὲν ἔσχον μόλις συνετωτέρους ἐ-
 κείνους ἐμαντοῦ κρίνειν· βέλτιον δ' ἦν, ὥσπερ ἔπειθον ἐμαν-
 τὸν ἐγὼ, οὕτω καὶ τὴν ἀπόβασιν ὁφθῆναι γενομένην τῶν πρα-

serim: aut si quid aliud huiusmodi iniussu tuo perpetrarim, et post-
 ea mandatum quoque tuum pro nihilo putans, nihilo minus facere
 perrexerim. Atqui ego in his peccare me nesciebam, tibi autem delin-
 quere forsitan videbar. Sic mihi persuadens, nihil me indignum ad-
 mittere, dicebam iis, quibuscum mihi sermo, velle magno opere apud
 dominum et imperatorem causam dicere: ita namque nullius, quo-
 rum arguerer, convictum iri, et ipsum imperatorem flagitiorum me-
 orum abiecta suspicione iram remissurum. Negare non potes, te
 ab obitu parentis mei imperatoris usque hodie tam implacabilem
 adversus me iracundiam aluisse, ut tanto intervallo non verbo sal-
 tem uno dignatus sis: quod cum considero, morte ipsa dirius vide-
 tur. Talia occurrebant quae dicerem, sperabamque tempus aliquod
 defensionis nacturum ex lege, quae iudiciis ipsis dominatur. Ate-
 nim desipere me aiebant quibuscum agebam, si putarem eodem ac-
 cusatore et iudice non potius indicta causa me damnatum, quam
 probationes et argumenta mea, quamobrem damnandus non sim, re-
 quisitum iri. Quorum orationi fidem non habebam; quam nunc re
 ipsa comprobata videns (antequam enim verbum emis, apud te
 iudicem omnibus calculis condemnatus sum: cuius rei evidens in-
 dicitium sedes humilis, in quam damnatus sum) vix tandem intelligo,

- A. C. 1321 γμύτων· ἐὼ γὰρ εἶπεν δίκαιον. ἐπεὶ δ' αἱ δυσπραγίαι τοσοῦτον ἐπνευσαν βαρὺ κατ' ἐμοῦ, ὥστε μοι καὶ τὰ πατρὸς σπλάγχνα τοσοῦτον ἐκπεπολεμῶσθαι, ὡς μὴδὲ τῆς ὀπωρῆς πρόσσηκῶσης ἐλευθερίας τυγχάνειν ἐπὶ τὸ τὰ ἐγκλήματα ἀπολύσασθαι, δέομαι τοῦ σοῦ κράτους, ὃ βασιλεῦ, μὴ πρότερον ψῆφον ἐξ-5
 C ενεργεῖν, πρὶν ἂν τὰ ἐγκλήματα, ἅπερ ἐμοῦ κατηγορήσας, βασιάνῳ δοκιμασθῇ. κἂν μὲν τι φαίνομαι τούτων ἐξεργασμένος, τὴν ἐσχάτην δοῦναι δίκην ἀποθανόντα· ἂν δ' ἐλεύθερος ἐκ πάντων τούτων ἀποδειχθῶ, ὅπερ οἶμαι καὶ σὲ βούλεσθαι καὶ δι' εὐχῆς ποιεῖσθαι, τότε ἐξέσται πάλιν πατρί γε ὄντι σοὶ καὶ κυ-10
 ρίῳ πράττειν τὰ κατὰ γνώμην." Τούτοις τοῖς λόγοις εἰς ὀργὴν ἐξαφθεῖς ἐπιπλέον ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς, τραχύτερα τοῦ
 V. 38 δέοντος χρησάμενος τῇ φωνῇ, μὴ οἶσθαι αὐτὸν ἔλεγε τῶν καλουμένων ἀπὸ Χριστοῦ. ὁ νέος δὲ Ἀνδρόνικος εὐθύς πρὸς τὸν τοιοῦτον ἀπαντῶν λόγον, „κράτιστε βασιλεῦ" εἶπε, „τῶν ἐμοὶ νῦν 15
 D ἐπενεχθέντων ἐγκλημάτων πολλῶν ὄντων καὶ χαλεπῶν, ἔτι καὶ πλείω καὶ χαλεπώτερα σοῦ προτάξαντος ἤνεγκα ἂν σιγῇ. ὁ δὲ νῦν ἔφη, μὴ οἶσθαι με Χριστιανὸν, τοσοῦτον ἀπέχω τοῦ σιγῇ φέρειν ἢ πρὸς ἐμὲ εἰρησθαι νομίζειν, ὥστ' ἐμπίδος ἦ τι-
 νος τῶν φανλοτέρων τὴν φωνὴν ταύτην νομίζω. ἀλλ' εἰ καὶ 20
 αὐτός, φημι, οὐχ ἡγῆ με Χριστιανὸν, ἀλλ' ὅγε τὸ σεβάσιμον αὐτοῦ αἷμα ὑπὲρ ἐμοῦ φιλανθρωπῶς ἐχέας Χριστός, ὑπὲρ οὗ καὶ αὐτός ἐτοιμος εἶναι τὸ ἴδιον ἀποδοῦναι, καιροῦ καλοῦντος, θαρρῶσίοντως φημι, ἑαυτοῦ καὶ οἶεται με καὶ ὀνομάζει. καὶ
 16. ἐπανεχθέντων antea. 20. Ita corr. pro νομίζων, ED. P. νομίζειν.

illos quam me iudicasse prudentius. Mihi vero melius (mitto dicere iustus) persuadebam fore, eo modo rerum eventum videre. Quoniam autem adversa sors ita me horribiliter afflavit, ut nullo modo mihi debitam libertatem ad respondendum criminibus obtineam, oro maiestatem tuam, imperator, uti prius sententiam ne feras, quam quae obiecisti, explorata et probata fuerint: ut si quid eorum admisisse deprehendar, capite poenas exsolvam: sin autem per omnia liber et innocens inveniar (quod te quoque desiderare et votis optare existimo) ut tibi rursus patri ac domino meo quod liberit facere liceat. His verbis maiore inflammatus ira senior asperiore voce quam fas erat exclamans, arbitrari se illum non esse Christianum dixit. Cui verbo iunior statim sic occurrit: Cum multa et gravia de me crimina praedicaris, imperator optime, si plura adhuc et graviora praedicasses, silentio sustinuissem: sed quia nunc me Christianorum numero eximis, tantum abest, ut hoc tacitus feram aut in me convenire ducam, ut culicis, aut si quid est eo contemptius, hanc vocem dicere non verear. Sed ut tu me pro Christiano non habeas, at certe Christus, qui pretiosum sanguinem suum pro me be-

τίς χρεία τοιούτων λόγων; εἰ μὲν δικάζεις, δίκασε κατὰ νό- A. C. 1321
 μουσ· εἰ δὲ πρὶν δικάσαι καταψηφίσῃ, οὐδὲν ἢ δίκας λοιπὸν P. 47
 λαμβάνειν. πράττε τοιγαροῦν ἃ σοι κεχαρισμένα· χάριτας δὲ
 σοι τὰς μεγίστας ὁμολογῶ τῷ καὶ λέγειν καὶ πράττειν ἐπὶ τῶν
 5 παρόντων τουτωνῶν, ἃ δὴ καὶ λέγεις καὶ πράττεις. ἐμοὶ γὰρ ἄν
 τι καὶ τῶν ἀδοκίμων ἀπὸ γε τοῦ νῦν ἐπίῃ, οὐ σφόδρα λυπή-
 σει, πολλοὺς ἔχοντι μάρτυρας τῆς ἀδικίας.

10 εἰ. Ἐνθὸν μὲν οὖν τοιαῦτα παρ' ἀμφοῖν τοῖν βασιλέοιν B
 ἐλέχθη. ὁ μέγας δὲ δομέστικος καὶ ὁ πρωτοστράτωρ ἐν τῷ
 τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως τραχύτερον ἀκούσαντες φθειγσαμέ-
 νου, ἐπὶ κακῷ τε τοῦ νέου βασιλέως τὴν τραχύτητα τῆς φω-
 νῆς οἰηθέντες εἶναι, ἐκινήθησαν μὲν ὅθεν ἐκάθητο, καὶ προ-
 ἦλθον ἐπὶ μικρὸν ἀμύνειν ὠρμημένοι τῷ νέῳ βασιλεῖ. τῆς
 15 ἵσταραχῆς δὲ πεπανμένης, αὐθις ἠσύχασαν καὶ αὐτοί. τρεῖς
 δ' αὐτοῖς ἔκει συμπαρόντες τῶν οἰκειοτάτων τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν
 βασιλέων, ὃ, τε Μελιτηνιώτης Ἰωάννης, Ἀνδρονικός τε ὁ Ἐξώτρο- C
 χος καὶ τρίτος ὁ Βάρδας, καὶ τὴν ὁρμὴν αὐτῶν ὑποπεύσαντες
 ὡς ὑπὲρ Ἀνδρονικοῦ τοῦ νέου γεγεννημένην, λέγουσιν αὐτοῖς
 20 προσελθόντες, ὡς „τῶν βασιλέων πρὸς ἀλλήλους περὶ τινων ἀδή-
 λων διαλεγομένων, δέον ὑμᾶς ἀποστάντας τῶν ὧδε, πρὸς τὴν ἐν
 βασιλείῳις αυλὴν χωρεῖν.” τῶν δ' αὐτοῖς δριμύτερον ἐνιδόντων,
 καὶ τὸ θνημοῦσθαι καὶ ὀφθαλμοῖς καὶ λόγοις ἐνδεικνυμένων,
 ἔξιστασθαί τε καὶ μὴ παρενοχλεῖν κελυσάντων, οἱ δύο μὲν

nigne effudit, pro quo vicissim meum, causa postulante, effusurum
 fidenter aio, pro suo habet suumque nominat. Verum quid ista
 verborum velitatione opus est? Si iudicas, secundum leges iudica:
 si autem ante condemnas, quam iudicas, restat, uti supplicium quo-
 que de me sumas. Proinde fac delicias animo tuo. Gratias autem
 tibi maximas ago, quod his praesentibus ista et dicis et facis. Nam
 si quippiam etiam improvsum ex hoc die me incursaverit, non ve-
 hementer contristabit, quando plures iniustitiae tuae testes habeo.

15. Intus haec ab imperatoribus dicebantur. Magnus porro do-
 mesticus et protostrator foris expectantes, ut docuimus, et senem
 tumultuosius clamantem audientes, eamque rem malo esse nepoti o-
 pinantes, loco se repente movent, et ad ferendum auxilium concita-
 ti aliquantum procedunt. Sed strepitu illo conquiescente, etiam
 ipsi quiescunt. Aderant illis tres, avo imperatori familiarissimi, Io-
 annes Melitenensis, Andronicus Exotrochus et Bardas, qui huius-
 cemodi impetum pro Andronico iuniore susceptum coniectantes, sic
 eos aggressi sunt, ut dicerent, imperatoribus sermonem arcanum
 conferentibus, decere eos inde se removenates in atrium palatii se-
 cedere. Quibus torvo lumine intuentibus, conceptamque in prae-
 cordiis iram non vultu modo, sed voce prodeudentibus, eosquo

- A. C. 1321 πάλιν ἠσύχασαν καθεσθέντες, ὁ Μελιτηνιώτης δὲ ἔνδον πρὸς τὸν πρεσβύτερον τῶν βασιλέων ἔλθων· „σκεπτέον σοι” πρὸς οὗς
- D εἶπεν „ὦ, τι μέλλεις δοῦν, ὦ βασιλεῦ. πρὸς γὰρ θύραις ταῖς σαῖς ἐφεστήκασι τῶν τῆς συγκλήτου τινές, πάντα δοῦν ὑπὲρ τοῦ νέου βασιλέως ἔτοιμοι καὶ πάσχειν ὄντες.” τούτων ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἀνέστη τε αὐτίκα τοῦ θρόνου, καὶ πρὸς τὸν ἐνδότερον οἰκίσκον ἐχώρει, τὸν νέον βασιλέα τοῖς ἀκρωμένους ἅμα παρὰ τὸν ἔξω καταλιπών. τὸν μέγαν δὲ μετακαλεσάμενος
- V. 39 λογοθέτην τὸν Μετοχίτην, καὶ ὅσα ἦν αὐτῷ βουλομένῳ διαλεχθεῖς, εἶτα δι’ αὐτοῦ μηνύει τῷ ἐγγόνῳ καὶ βασιλεῖ· „σὺ μὲν οἷσπερ εἶπον καὶ πλείουσι ἐνέγη κακοῖς· ἐγὼ δ’ ἅπαντα παριδών, ἀξιόσω συγγνώμης, ἂν ἂ λέγω ποιήσης αὐτός. ταῦτα δ’ ἐστὶ· πρῶτον μὲν ὄρκῳ πιστώσασθαι τὴν πίστιν καθα-
- P. 48 ρὰν τῷ Χριστῷ τηρεῖν· ἔπειτα μετὰ τοῦτο, μηδὲ περὶ ἐμοῦ κακὸν ὀφθήσεσθαι γεγενημένον· τρίτον μετὰ τοῦτο, καταδή-
15 λους ἐμοὶ ποιῆσαι τοὺς σοὶ συμπράττειν καὶ προσκεῖσθαι προηρημένους· τέταρτον δὲ, ὄρκῳ πιστώσασθαι δρασμῶν χρησεσθαι μηδαμῶς.” πρὸς ταῦτα βασιλεὺς ὁ νέος ἀπεκρίνατο τοιαῦτα· „κράτιστε βασιλεῦ, τὸ τὴν πίστιν ὄρκους ἀπαιτεῖν βεβαιοῦν, πρὸς τῷ σκληρὸν ἐμοὶ φαίνεσθαι καὶ τὴν ψυχὴν δεῖ-
20 νῶς ἐκταράττειν, ἔτι καὶ ἑαυτῷ περιπίπτει. εἰ μὲν γὰρ ἐν τοῖς ἱεροῖς τὸν ὄρκον εὐαγγελίους καὶ ταῖς σεβασμίαις εἰκόσι κλεύεις πιστὸν ποιεῖν, αὐτῷ τούτῳ περὶ τὸν θεὸν πιστὸν, καὶ τὸν Χριστὸν ἀποδεικνύεις ἐνδεδυμένον ἐμέ. εἰ δ’ ἄλλα
- facessere iubentibus, duo quidem conticuerunt ac resederunt; Melitenensis autem ad imperatorem adiens in aurem illi insusurravit: Videret, quid ageret; ad fores conclavis quosdam astare de viris principibus, pro iuniorē imperatore paratos facere et pati omnia. Hoc nuntio commotus, e solio nil cunctatus surgit et in domunculam interiorem se recipiens, foris nepotem cum assessoribus relinquit: advocatoque magno logotheta Metochite, et cum eo, quae volebat, collocutus, adollescenti per eum haec significat. Esse quidem illum iis, quae audisset, et pluribus sceleribus obstrictum: se tamen omnia in minimis numeraturum, et veniam reo impertiturum, si quae postularet, efficere in animum inducat, nempe haec: primum, ut sacramento firmet se Christo fidem puram et sanctam servare; tum, nihil mali in avum moliturum; adhaec, eorum nomina, qui se ipsi satellites ac ministros facinorum volentes libentesque praebuerint, ad ipsum delaturum; postremo, non se ullo modo fugiturum. Ad ista iunior hoc responsum dedit: Quod de fide in Christum confirmanda sacramenti a me religionem exigis, imperator optime, praeterquam quod durum videtur mentemque meam maiorem in modum percellit, etiam non cohaeret et in se ipsum corruit. Si enim me per sacra evangelia et venerandas sanctorum imagines fideliter iurare iubes, hoc ipso utique Deo fidelem

τινὶ σεβάσµατι προσέχειν ἐμὲ νομίσεις, τῶν ἀνογήτων καὶ πε- A.C. 1321
 ριτῶν, ὧν ἠθέτησα τὴν πίστιν, ταῦτ' εἰς ὄρκον ἐμοὶ προ- B
 βάλλειν· ἡγάδιως γὰρ ἂν καταψεύσομαι τῶν μὴ τιμωμένων.
 διὸ δὴ σου δέομαι, βασιλεῦ, μὴ περὶ τῶν τοιούτων λόγους
 5 κινεῖν· χάριτι γὰρ Χριστοῦ καὶ Χριστιανός εἰμι καὶ τῶν ὀρ-
 θοδοξῶν. κατὰ σοῦ δὲ μήτε δράσαι μήτε βουλεύσασθαι τι
 κακόν, καὶ νῦν μὲν ὄμνυμι τὸν οὐρανοῦ καὶ γῆς ποιητὴν, ὡς
 οὔτε πρότερον εἰς λογισμοὺς ὑπήχθην τοιούτους, οὔτ' ἐν τῷ
 μέλλοντι κακὸς ὀφθῆναι βούλομαι περὶ σέ· σὸν δ' ἐπίταγμα
 10 ἐκπληρῶν, καὶ ἀδύς ὁμοῦμαι περὶ δὲ τοῦ καταδήλους
 τοὺς ἐμοὶ συνόπτας καὶ ταῦτά βουλομένους σοὶ θέσθαι, ἐκεῖνο C
 λέγω, ὡς αὐτὸς ἂν εἰδείης μᾶλλον ἐμοῦ, ὁποῖους τινὰς εἰκὸς
 εἶναι τοὺς προσκειμένους ἐμοί. ὅπου γὰρ χρημάτων μὲν μοι
 πόρος οὐδεὶς, οἷς ἂν ἴσως πείσασαι τῶν ἀξίων μοι λόγον τινὰς
 15 προσέχειν, παρῴθισις τε πρὸς σέ μετεστιν οὐδεμιᾶς, δι' ἧς εὐ-
 εργετῶν ἐμαντῶ κτήσομαι φίλους τινὰς τῶν δεομένων ἀφελείας,
 συνορᾶν ἔστιν ἐκ τῶν πραγμάτων τῷ βουλομένῳ παντὶ τοὺς
 ἠθροισμένους περὶ ἐμέ. εἰ δ' ἄρα καὶ τινες εἴεν εὐνοϊκῶς
 ἐμοὶ διακείμενοι, οὐκ ὀφείλοντες τὴν εὐνοίαν, ἀλλὰ μᾶλλον
 20 χάρητος κατώρχοντές εἰσιν· ὧν οὕτω βελτίστον περὶ ἐμὲ προῦ- D
 κα γεγενημένων, οὐκ ἂν ἐλλίπη μοχθηρίας ὑπερβολὴν τὸ κάκι-
 στον αὐτὸν καὶ προδότην ὀφθῆναι περὶ αὐτούς. καίτοι γε καὶ
 αὐτοὶ οὐδὲν ἄλλο μοι προσιόντες πείθειν ἐπιχειροῦσιν, ἢ σοί,

me et Christum induisse ostendis. Sin aliud pro numine adorare
 me credis, inutile et supervacaneum est, quorum fidem irritam
 feci, per ea fusiurandum a me exigi: facile siquidem contra illa
 mentiar, quae colere desii. Quocirca te rogatum volo, imperator,
 ne quid super hoc negotio verborum facias; gratia enim Christi et
 Christianus et orthodoxus sum. Adversus te autem nihil mali vel
 designavi vel cogitavi: et nunc caeli terraeque conditorem ultro
 testor: me neque antehac istiusmodi consilia coxisse, neque de
 cetero improbi aliquid in te machinaturum; tuis vero iussis pa-
 rens denuo irabo. Iam quod vis, ut adiutores et socios tibi meos
 indicem, illud dico, te potius, quam me scire posse, quales consen-
 taneum sit esse, qui me sequuntur. Cum enim pecuniae faciendae
 ratio nulla suppeditet, qua forsitan quosdam non infimae conditio-
 nis ad meas partes allicerem, libertate autem apud te nulla uti li-
 ceat, quo ope aliena indigentibus benefaciens, amicos comparem,
 discere hinc quisvis potest, si vult, quales se ad societatem meam
 aggregaverint. Quod si forte nonnulli me non oderunt, at in eo
 non illi debitum pro gratia praestant, sed gratia me antevertunt:
 qui cum nulla exspectata mercede mei sint quam studiosissimi, nihil
 posset fieri scelestius, si ego in illos contra ingrattissimus ac pro-
 ditor existercm. Quamquam et ipsi me audentes, non aliud mihi
 persuadere nituntur, quam ut tibi, imperatori ac parenti meo, dicto

- A.C. 1321 τῷ βασιλεῖ καὶ πατρὶ, ὑπέχειν ἑμαυτὸν καὶ καταδουλοῦν καὶ μὴ παρέχειν αἰτίας, ὥστε ἑμαυτῷ τὴν σὴν γαληνότητα ἐξοργίζειν. ἐμοῦ δ' ἰσχυρίζομένου τοιοῦτον ἑμαυτῷ συνειδέναι μηδὲν καὶ πολλοὺς εἰς ἀπολογίαὶν συνείροντος λόγους, οὐδὲν αὐτοῖς εἰς πειθῶ νομιζέται ἀξιόχρεων, ὅπερ ἔστιν εἰκὸς λογιζομέ-5
- P. 49νοίς, ὡς οὐκ ἂν οὕτως ἢ φύσις πρὸς ἑαυτὴν ἐκπελεμωθεῖη, μὴ τῶν αἰτίων ὄντων ὑπερφυνῶν. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τῶν θηρίων τὰ χαλεπώτατα τοῖς τέκνοις ἐπεβούλευσάν ποτε τοῖς ἰδίους. εἰ δὲ τινες ἐν αὐτοῖς εἴεν καὶ μὴ τοιοῦτοι, οὕτω δοκεῖς ἐμὲ κακὸν καὶ ἀγνώμονα εἶναι περὶ τοὺς φίλους, ὥστε τῆς εἰς ἐμὲ φιλίας 10 προδοσίαν πιρασχεῖν ἀντιμισθίαν; οὐκ ἔστιν οὐδαμῶς. ῥᾶρον γὰρ ἂν αὐτὸς οὐχ ὑπὲρ πάντων ὁμοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐνὸς αὐτῶν
- V. 40 τὴν ἐμὴν προήσομαι σωτηρίαν, ἣ ταύτην περιποιούμενος ἐκεῖ-
τους ἐθέλησω καὶ μικροῖς τισι προσομιλῆσαι κακοῖς. ἔτι πρὸς τούτοις καὶ ὄρκους ἐπέταξας τὸ μὴ δρασμαῶ χρησασθαι ἄσφα-15
λίσασθαι· ὄμνυμι δὴ σοι τὸν ἀπάντων κύριον καὶ βασιλέα
- B Θεόν, ὡς ἂν τι φωράσω περὶ ἐμὲ βουλευόμενον κίνδυνον ἀπει-
λοῦν, πάση δυνάμει καὶ ὄλω ποδὶ χρήσομαι πρὸς φυγὴν.”
14. Ταῦτα τοῦ νέου βασιλέως διεξιόντος, ὁ πρεσβύτερος ἐπὶ τὰς θύρας ἰστάμενος τοῦ οἰκίσκου, πάντων ἐπηκροῶτο, 20
καὶ τᾶλλα μὲν ἤνεγκε σιωπῶν, τὴν φυγὴν δὲ ἀκούσας „σὺ δ’,
C ἔφη „φεύξῃ γε σὺ; ἀλλ’ ὅσον οὐπω σὺ μὲν συλληφθεὶς ἀπα-
χθήσῃ δεσμώτης καὶ πρὸς δοριαλώτου καταστάς τύχην. ἐγὼ δ’

sim audiens, tibi que serviam, occasiones fugiam, quibus serenitas tua adversum me turbari et irritari queat. Dum autem constanter affirmo, nihil huiusmodi conscire mihi, verbaque ad defensionem acervo, haud illis quidquam ad fidem satis videtur: probabiliter ratiocinantibus, non potuisse naturam tantam in semetipsam hostilitatem induere, nisi causae fuissent, et quidem tales, quae ipsas naturae metas excederent: quando neque truculentissimae ferarum in catulos suos unquam sese insidiosas ac malignas praebuerunt. Et ut aliqui inter eos tam solliciti non sint, an me adeo nequam in amicos et officii immemorem putas, ut eorum caritatem proditione remunerare velim? Oh neutiquam: citius, non pro omnibus modo simul, sed pro singulis etiam caput meum devovere non dubitabo, quam ut eius servandam vel leve eos patiar subire incommodum. Praeterea de fuga non suscipienda iurisiurandi testificationem mihi imperasti: per universorum igitur dominum et principem Deum iuro tibi, si te quidquam inimicus contra me molientem cognovero, nervis omnibus et toto, quod aiunt, pede fugiam.

16. Haec iunior disserente, sub ianua domunculae consistens senior auscultabat omnia. Et ad cetera quidem mutus, ubi fugae illata est mentio, Tu, inquit, tunc ut fugias? Atqui iamiam comprehensus et vinculis constrictus abducere, et ad captivi fortunam

οὐδὲ τριῶν ὀβολῶν ἐθελήσω λύσασθαι τῆς δουλείας· εἶτα μι- A.C. 1321
 κρὸν προβάς, „ὄρατε” ἔφη πρὸς τοὺς παρόντας „ὅπως τοῖς
 ἐμοῖς λόγοις οὗτος συμμαρτυρεῖ, σκληρὸς ὢν καὶ αὐθάδης
 καὶ πέρα τοῦ δέοντος ἀλαζῶν; ἤδη καὶ ὑμῖν ἐστι σαφῶς ἐκ
 5 τῶν πραγμάτων καταμαθεῖν.” ὁ νέος δ’ Ἀνδρόνικος, „ἐπ’
 ἀληθείας” εἶπεν „ὦ βασιλεῦ, οὔτε σκληρὸς εἰμί τις, οὔτε αὐ-
 θάδης, ἀλλὰ τῶν ἐμῶν ἁμαρτιῶν ὁ σωρὸς τοιοῦτον εἶναι φαί-
 νεοθαί σοι ποιεῖ· ἐγὼ δ’ ἐπὶ μάρτυρι λέγω τῷ εἰδότε πάντα D
 θεῷ, ὡς οὐδὲν τοιοῦτον ἐμαντῶ σύννοδα εἰργασμένῳ ὡς ἄξιον
 10 εἶναι τῆς τοσαύτης ὀργῆς. διὸ δὴ καὶ δέομαι τοῦ σοῦ κράτους
 συγγνώμης ἅν τε ἡμαρτον τυχεῖν, ἅν τε μὴ. πρὸς τοὺς πό-
 δας γὰρ ἐφίεμαι τοὺς σοὺς ἀποθανεῖν,” αἰνιττόμενος, ὡς οὐκ
 ἂν αὐτοῦ βουλήσοιτο ἀποστῆναι χωρὶς ἀνάγκης. ἅμα δὲ τού-
 τοις τοῖς λόγοις καὶ πρὸς γῆν κατεκλίνετο ἀσπασόμενος τὸν
 15 πόδα τοῦ βασιλέως. ὁ δ’ ἀνεῖχε λαβόμενος τοῦ ὤμου, ἅμα καὶ
 λόγοις τὸ ἔργον ἀπαγορεύων ὡς δ’ ἐώρα βιαζόμενον, ἀφείξ τὸν
 ὤμον, ἐλάβετο τῶν τριχῶν· ὡς δὲ καὶ οὕτως ἐβιάζετο, ἀφεί-
 20 δῃν ἑαυτοῦ, δειῖας ὁ πάππος, μὴ τῇ βίᾳ τῆς κεφαλῆς διαστῶ· P. 50
 σιν αἱ τρίχες, ἐνέδωκε τὴν κατάκλισιν· ὁ δὲ κατακλιθεὶς ἡ-
 20 σπάσατο τὸν πόδα τοῦ βασιλέως. εἶτ’ ἀναστάντος, τῆς κεφαλῆς
 λαβόμενος ὁ βασιλεὺς, κατεφίλει τὰς ὄψεις. τοῦτο δὲ ὁ πατρι-
 ἀρχης καὶ οἱ τῆς συγκλήτου παρόντες ἰδόντες καὶ διαλλαγῆς
 ἀπόδειξιν νομίσαντες ἤδη βεβαίας τῶν βασιλέων, πολλὰς ἀφῆκαν

redigere. Ego vero nec tribus obolis, si possim, te e servitute exe-
 merim. Dehinc paululum progressus, Cernitis, inquit ad praesen-
 tes, quemadmodum iste verbis meis fidem conciliet, contumax vide-
 licet, se magnifice circumspiciens, et immodice arrogans? Quod ex
 re ipsa vobis licet discere. Subiicit iunior: Equidem neque con-
 tumax sum, neque mihimet tantopere plaudo, sed multitudini pec-
 catorum meorum acceptum refero, quod talis tibi videar. Testor
 Deum, quem nihil latet, haud me ullam culpam ira tua tam atroci
 dignam commeruisse. Quapropter potentiam tuam obsecro, seu no-
 xius seu innocuus sum, mihi ignoscas: ad tuos enim pedes mori
 cupio (significans, non nisi coactum ab eo recessurum). Et simul
 cum hoc dicto ad terram procumbebat, avi pedem osculaturus; quem
 ille humeris eius obnitens abstinerebat, ac voce item prohibebat, tan-
 demque amplius luctantem capillis retinebat. Cum etiam sic sibi-
 met non parcens, vi summa pergeret, metuens avus, ne illa violen-
 tia crines a vertice abstraherentur, terram petere, et pedi osculum
 figere permisit, surgentemque capite apprehendens, oculos eius de-
 osculatus est. Quo conspecto, patriarcha qui que aderant proceres
 hoc minime dubium redintegratae inter imperatores amicitiae argu-
 mentum rati, ingeminatis vocibus, Deo pacis largitori gratias agere.
 Quin et iunior imperator cum magno domestico et protostratore se-

- A.C. 1321 φωνὰς εὐχαριστοῦντες θεῷ τῷ χορηγῷ τῆς εἰρήνης. καὶ αὐτὸς δὲ βασιλεὺς ὁ νέος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν διηλλάχθαι νομίσαντες τῷ ἐγγόνῳ τὸν βασιλέα, ἔχαιρόν τε αὐτοὶ, καὶ εὐτυχίας ἄκρας ἠγοῦντο τὴν ἡμέραν ἐκείνην. ἐκ τῶν βασιλείων οἰκάδε
- B ὁ νέος βασιλεὺς ἀπελθὼν, διηγείτο τε τοῖς φίλοις τοὺς κατὰ τὴν δίκην λόγους, συνεόρταζόν τε καὶ συνέχαιρον ἀλλήλοις. μνήουσι δὴ καὶ Συργιάνῃ τὰ γεγονότα, ὡς ἂν καὶ αὐτὸς συγκαίρῃ τοῖς φίλοις χαίρουσι καὶ μηδεμίαν ἔχη φροντίδα τήκουσαν τὴν ψυχὴν, ὡς τῶν προτέρων ἤδη βουλευμάτων διαλυθέντων καὶ βεβαίαις εἰρήνης γεγενημένης τοῖς βασιλεῦσι¹⁰ καὶ κατ' εὐχὴν αὐτοῖς τῶν πραγμάτων κεχωρηκῶτων. τοῦτο
- V. 41 γὰρ ἤρχοντο, τὸν μὲν βασιλέα τῆς εἰς τὸν ἔργον ἀπεχθείας μεταβαλεῖν, αὐτοὺς δὲ κινδύνων ἔξω καταστάντας ἡσυχίαν ἄγειν. οὕτω μὲν οὖν αὐτοῖς ἔχειν ἐδόκει τὰ γεγενημένα· τὰ δ' ἦσαν ἕτερον τρόπον, ὡς ἔδοξε τοῖς πολλοῖς ἐκ τῶν μεταί¹⁵
- C ταῦτα. ἐκρίθη γὰρ διανοία γεγενησθαι τοιαύτη. ἔδοξεν ἐπεκράτησε παρὰ τοῖς βασιλεῦσι Ῥωμαίων, ἐπειδὴν τις τῶν κατ' αἷμα προσηκόντων ἢ καὶ ἄλλως τῶν ἐν τέλει, προσκυνήσεως ἀσπάσεται τὸν πόδα τοῦ βασιλέως, ἀντασπάζεσθαι καὶ αὐτὸν [αὐτόν] εἰς τὴν ὄψιν. καὶ τότε δὴ τοῦ νέου βασιλέως ἀσπα-²⁰σαμένου πρὸς τὸν πόδα τὸν πόμπον, ἵνα μὴ εἰς ἄκρον ἀπεχθείας ἀηλακέναι δοκῇ, οὐδὲ τῶν ἰδιώταις προσηκόντων ἀξίων τὸν ἔργον καὶ βασιλέα, ἀντεφίλησεν εἰς τὸ πρόσωπον καὶ Δαυτὸς. ἀλλὰ τὰ μὲν τῆς πρὸς ἀλλήλους διαλέξεως τῶν βασι-²⁰
20. Unci vulgo desunt.

niorem placatum arbitrati, laetitia exsultare diemque illum candidissimum iudicare. Et rediens domum, nepos inquam, sermones in iudicio habitos necessarios suis memorabat; qui omnes una diem festum communibus gaudiis exigebant: Syrgianni insuper acta perscribentes, ut et ipse gauderet cum amicis gaudentibus, neque se nulla in posterum cura maceraret; utpote abiectis iam prioribus consiliis, et stabili inter imperatores concordia revocata et confectis omnibus ex sententia. Hoc enim erat, quod votis saepenumero petiverant: ut avus odium contra nepotem deponeret, ipsique periculorum metu soluti ac liberi, vitam placidam et quietam degerent. Quae igitur gesta fuerant, hunc in modum habere se illis videbantur: aliter tamen habuisse, multi ex iis, quae postea consecuta sunt, intelligebant. Hac enim mente gesta fuisse, iudicabatur. More Romanis imperatoribus receptum erat, cum consanguineorum aut magistratum aliquis secundum adorationem pedem imperatoris osculo contigisset, ut imperator vicissim eius faciem deoscularetur. Cum itaque tum nepos avi pedem osculatus fuisset, ille, ne inexpiablem odio flagrare crederetur, si ne iis quidem nepotem et imperatorem digraretur, quae privatis tribuerentur, faciem eius contra et ipse osculo

λέων ἐπὶ τῆς δίκης ἐνταῦθα ἐτελεύτησε· ὄνσι δὲ ὕστερον ἡμέ- A.C. 1321
 ραις μετὰ τοῦτο ὁ πρεσβύτερος τῶν βασιλέων τῇ μεγάλῃ
 διὰ τινοσ δηλοῖ δομωστικῶ πρὸς Πελοπόννησον ἀπελθεῖν, ἐκεί-
 νης ἐπιτροπεύουσα. τὸ δ' εὐθύς ἐδόκει μὲν εἶναι τῶν ἀριστε-
 ρῶν οἰωνῶν· ὅπως δ' ἀνακωχὴ γένηται, καὶ βασιλεὶ τῆ νέῃ τὰ
 τῆς ἀγγελίας δῆλα γενέσθαι, ἀντεμήνυσε καὶ αὐτὸς τοιαῦτα
 „τῆς εἰς ἐμὰ εὐμενείας καὶ προμηθείας, ὃ βασιλεῦ, πολλὰς
 μὲν καὶ ἄλλας ἔχω τὰς ἀποδείξεις, μάλιστα δὲ τὸ ἐξ ἡλικίας,
 ὡς εἰπεῖν, πρώτης εἰς ἀρχὰς ἐκλέγεσθαι καὶ διοικήσεις ἐπιτρέ-
 10 πειν πόλεων τε καὶ στρατιῶν, οἰκοθεν ὠρμημένον· καὶ τὸ νῦν P. 51
 δὲ τοῦτο πολλὰς τῷ σὲ κράτει πείθει χάριτας. ὁμολογεῖν, βα-
 σιλεῦ. δέομαι δὴ καὶ ταύτην ἐπιθεῖναι τὴν χάριν, τὴν παροῦ-
 σαν ἐπιτρέψαι πρὸς διάσκεψιν ἡμέραν, ὡς ἐς τὴν ὕστεραίαν
 ἐπιτέταγμαί τὴν ἀπολογίαν ἀποδώσουσι.” πρὸς μὲν δὴ τὸν πρε-
 15 σβύτερον τῶν βασιλέων ἀπεκρίνατο τοιαῦτα· ἣ δὲ τάχους, ἀπελ-
 θῶν πρὸς τὸν νέον, τὸ τοῦ βασιλέως ἐπίταγμα ἀναγγέλλει,
 καὶ Συναδηνοῦ παρόντος τοῦ πρωτοστράτορος. τοῖς δ' ἐδόκει
 βουλευτέα πάλιν ἐξ ἀρχῆς εἶναι περὶ τῶν ὄλων πραγμάτων
 οὐδὲ γὰρ πρὸς ἓνα φέρειν τὸν κίνδυνον, πρὸς πάντας δέ.
 20 ἦρχε δὲ ὁ βασιλεὺς τῆς βουλῆς οὕτω διαλεχθεῖς· „αὐτοὶ μάφ- B
 τυρες ἡμεῖς καθεστήκαμεν ἑαυτοῖς, ἔχοντες καὶ θεόν, ἐφ' οἷς
 βεβουλευμένα, συνειδόμενα, ὡς οὐθ' ἠττηθέντες λύπη, οὐτ' εἰ-
 ζαντες ἀκαίρῳ θράσει καὶ παραβόλῃ, οὐτ' ἐπράξαμεν οὐτ' ἐβου-
 14. Lege ὡν ἐπιτέταγμαί, ut sensus loco constet. 15. τάχους
 correxi, cum vulgo esset τάχος.

libavit. Ac imperatorum quidem his et controversia in iudicio hunc
 finem tulit. Tertio post die senior magno domestico per certum ho-
 minem mandat, ut in Peloponnesum, ei praefuturus, discedat: id
 quod statim pro sinistro augurio fuit. Sed quo res tantisper extra-
 heretur, dum super hoc mandato nepos certior fieret, haec illi per
 internuntium respondit: eius erga se benevolentiae curaque cum alia
 non levia argumenta proferre posse, tum illud inprimis, quod ul-
 tro et sua sponte sibi paene adhuc pueri magistratus dedisset, civi-
 tates et exercitus regendos commisisset. Et hoc ipsum, quod modo
 imperaret, ad singulares ipsius maiestati gratias agendas stimulum
 sibi addere. Rogare autem, hanc unam gratiam adliceret, praesen-
 tem diem ad deliberandum sibi concederet: crastina luce de manda-
 tis responsurum. Haec ad avum. Ad nepotem vero sine mora abiens,
 praesente etiam protostratore, quid in mandatis acceperit, narrat.
 Tum rem a capite arcessendam, et de integro consultantium videri:
 neque enim ad unum, sed ad omnes communiter periculum perti-
 nere. Initium fecit iunior imperator, loquens verba huiuscemodi.
 Testes ipsi nobis sumus et deum habemus conscium eorum, quae in
 consiliis agitavimus: quodque nec moestitudini succumbentes, nec in-
 tempestivae et inconsideratae audaciae cedentes, quidquam iniustum

A. C. 1321 λευσάμεθά τι τῶν μὴ δεόντων. ἀλλὰ τοσαύτην ἐνδειξάμεθα μεγαλοφυχίαν καὶ καρτερίαν πρὸς τὸ μῆδ' ἠντινοῦν αἰτίαν ἐφ' οἷς ὁ βασιλεὺς βεβούληται καθ' ἡμῶν αὐτοὶ παρασχεῖν, ὥστ' εἰ μὴ θεὸς ἄνωθεν ὑπερέσχε χεῖρα, οὐδὲ πᾶν πόρρω τῶν θανάτου κατηντήκαμεν πυλῶν. ἄχρι μὲν οὖν δεῦρο τὸ τοῖς δεινοῖς ἐγκαρτερεῖν αὐτός τε ἐπῆνον καὶ συνεβοίλευον ὑμῖν: ἔτι γὰρ ὄντων ἐν ἀδήλω τῶν καθ' ἡμᾶς, πρὸς ἐμὲ μόνον ᾤετο τὴν διαφορὰν ἔχειν ὁ βασιλεὺς, καὶ μαλακώτερον ἤπτετο τῶν **Σπραγμαίων**, εὐχερῶς νομίζων, ὅταν ἐθελήσῃ πέραις ἀγαγεῖν ἢ προήρητο, δρᾶν· νυνὶ δὲ φανεροῦ γεγενημένου τοῦ τινος εἶναι τοὺς συναιρομένους ἐμοὶ, οὐκέτι τῶν ὁμοίων ἔξεται λογισμῶν, ἀλλὰ πρότερον ὑμᾶς ἐν ἀρχῶν προσχήματι διαστήσας ἐμοῦ, καὶ τῆς παρ' ἀλλήλων ἡμᾶς ἐπικουρίας ἀποστερήσας, πᾶσι διὰ τὴν μόνωσιν οὖσιν ἀσθενεστάτοις, ἦν ἂν βούλοιο, δίκην ἐπιθήσει. νῦν μὲν οὖν σοὶ τὴν πρὸς Πελοπόννησον ἐπέ-

V. 42 ταξεν ἀπιέναι· εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ πρωτοστράτορι ἑτέραν δῆθεν ἀρχὴν τινα πρὸς ταῖς ἑσχατιαῖς τῆς Ῥωμαίων γῆς ἐγχειρήσει καὶ καταναγκάσει πρὸς τάχος γε ἀπιέναι· ὑμᾶς δ' ἐκποδῶν ποιήσας τοὺς περιφανεστέρους, τότε ἤδη καὶ περὶ ἑτέρων εἰπὲρ εἰσιν ἀνερευνήσει. πάντα δ' ὡς ἂν αὐτῷ καλῶς το ἔχοι πρότερον διαθέμενος, ὡς ἤδη πρὸς καταστροφὴν ἐπιχειρήσων ὑστερον χωρήσει καὶ πρὸς ἐμὲ. ἀλλ' ἴσως ἔρει τις, ὡς, εἴγε κατὰ λόγον τὸν σὸν σὲ τῆς ἀπὸ τούτων ἐπικουρίας ἀποστερηῆσαι βουλόμενος ἀρχαῖς αὐτοῖς ἐγχειρήσει τὰς ἐν ἑσχατιαῖς τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς, ῥᾶον ἢ δῆπον καὶ λυσιτελέστε-

vel egimus, vel consulimus: sed ideo tantam animorum altitudinem ac tolerantiam prae nobis tulimus, ne imperatori in nos secus statuendi minimam causam daremus. Quod nisi deus desuper manum suam extendisset; haud longe admodum a porta mortis absumus. Hucusque igitur in rebus afflictis perdurare ego et laudavi, et vobis, ut id faceretis, auctor fui. Quippe nondum patente conspiratione nostra, mecum solo putabat imperator sibi esse negotium; et segnius agebat, confisus, parvo labore, cum libuisset, meditata opera perfecturam. Nunc, quoniam constat, esse qui me adiutent, aliter sentiet: et postquam vos praetextu praefectarum a me divellerit, mutuisque nos auxiliis spoliaverit, omnibus propter disjunctionem, solitudinemque iam imbecillimis poenam pro arbitrato irrogabit. Hodie tibi, domestice, imperavit Peloponnesum capessere: cras prostratorem ad aliam quandam provinciam in ultimis Romani imperii finibus amandabit celeriterque proficisci compellet. Ubi vos illustriores, et ipsa capita e medio removerit, tum iam et reliquos, si qui sunt investigabit, totaque re antea ex sua sententia bene constituta, tandem pro catastrophe ad me quoque, ut superatu facilem, se convertet. Dicit quispiam, si, ut ais, te horum virorum praeci-

ρον πολὺ συλλαβόντα καὶ κατακλείσαντα φρουρᾷ τῆς ἀπὸ τοῦ· A.C. 1321
των ἀπηλλάχθαι φροντίδος· τί γὰρ ἔσται τὸ κωλύσον τοῦ
ταῦτα καταπράξασθαι τὸν βασιλέα; καὶ νοῦν ἔχοντα λόγον
ἔρει, τὸ κωλύσον μὲν οὐδέν· συντετὸν δὲ ὄντα καὶ πολλῶν P. 52
ἑπραγμάτων ἔμπειρον τὸν βασιλέα τοῦτο λέληθεν οὐδαμῶς ὡς
ἀλυσιτελεῖς, πρὶν ἀκριβοῶς ἐκμαθεῖν ὅποσοι τινὲς καὶ οἶοι τὴν
πρὸς ἐμὲ προειλοντο κοινωνίαν, ὁμόσε πρὸς τὸ πολεμεῖν. δέος
γὰρ μὴ πολλῶν τινῶν καὶ δυνατωτάτων ὄντων ἓνα μὲν ἢ καὶ
δύο καθείρῃ, τῶν δὲ λοιπῶν ἤδη πρὸς ἀνάγκην συνισταμέ-
10ων, οὐ κατὰ νοῦν χωρήσῃ τὰ πράγματα αὐτῷ. εἰκὸς δὲ αὐτὸν
καὶ πολλοὺς τινὰς καὶ δυνατοὺς τοὺς τὰ ἡμέτερα εἶναι οἰεσθαι
προηρημένους· τὸ γὰρ ἐν τῇ δίκῃ πρὸ τῆς χθρὸς ἐμὲ μόνον
ἐναπειλημμένον, μὴ καταπεσεῖν μηδὲ δειλίᾳ συσχεθῆναι τι, ἄλλ'
ἀτρέπτῳ καὶ φρονήματι καὶ ἤθει μετὰ ἀσφαλείας ἀντι-
15λέγειν πολλῆς, τὸ καὶ τὸν Μελιτηνιώτην ἔξωθεν ἑστάναι τινὰς B
τῶν δυνατῶν ἀπαγγεῖλαι ὑπὲρ ἐμοῦ πάντα πράττειν προσγενο-
μενον προθυμουμένους, οὐκ ἐπὶ μικρὸν κατέσεισε τοὺς λογισμοὺς
τοὺς βασιλικούς. διὸ τότε μὲν εὐθύς ὅπερ ἀσφάλειαν ἐδόκει
παρέχειν ἔπραττε, τῶν θρόνων ἔξαναστάς. νυνὶ δὲ καλῶς ἔχειν
20ἔδοξεν αὐτῷ τοὺς καταδῆλους γενομένους ὑμᾶς ἐν εὐεργεσίας
προσχήματι ἀποστῆσαι, καὶ μετὰ τοῦτο πάλιν, αὐτῶν διδασκόν-
των τῶν πραγμάτων, οἷς οἰήσεται λυσιτελήσειν ἐπιχειρήσει. τού-
των ἕνεκα πάντων οὐκέτι διαμέλλειν οἴομαι δεῖν, οὐδὲ πρὸς
7. Post polemein excidit λέγει vel simile quid.

διο nudare volens, provincias in remotissimis Romani imperii oris
illis describit, expeditius erat sine dubio multoque utilius, si iis
apprehensis et custodia clausis, curis se hisce exuisset: quid enim
est, quod istuc facere prohibeat imperatorem? Recte, quod illum
prohibeat, nihil est: sed callidum usuque rerum doctum imperato-
rem nequaquam fallit, haud conducere, priusquam exquisite norit,
quot et quales sint, qui mecum societatem coierint, ad pugnandum
cominus aggredi. Timendum enim, ne si multi sint ac potentissimi,
unum quidem alterumve in vincula tradere queat; ceteris autem
iam necessario coniurantibus, cogitata perficere non possit. Probabile
porro est, cum existimare multos et opulentos nostrarum esse par-
tium. Nam quod in iudicio nudiustertius ego solus interceptus, non
concordi, neque timiditate aliqua concussus, multa cum fiducia con-
stantique animo contradixi; quodque accessit, ut Melitenensis ve-
niens nuntiaret, foris stare quosdam potentes, mea causa paratos ad
omnia, non parum eius consilia turbavit: unde statim throno exi-
liens, securitati suae consuluit. Nunc sibi conducere censuit, vos
delatos, per speciem beneficentiae a me distrahere. Postea iterum
rebus ipsis docentibus, quibus se operae pretium facturum putabit,
nos aggredietur. His omnibus de causis non amplius tergiversandum,
nec, quasi prae malorum magnitudine de potestate exissemus, salu-

A. C. 1321 προύπτον κίνδυνον αὐτοὺς ἀμελεῖν, ὥσπερ ὑπὸ μεγέθους τῶν δεινῶν ἑκατάνας τῶν λογισμῶν, ἀλλ' αὐτοὺς διασωζέειν, ὡς ἂν Κοῖοί τε ᾄμεν. ἔτι γε μὴν καὶ γνώμην ἑτέραν περὶ τῶν προκειμένων, εἶγε καὶ ὑμῖν συνδοκεῖ, βούλομαι ἐξεργασεῖν. ποίαν δὴ ταύτην; ὁ βασιλεὺς καὶ πάππος ὁ ἑμὸς, καθάπερ ἴστε δὴ καὶ αὐτοὶ, καταδήλους τοὺς ἑμοὶ συνόντας ἐζήτησεν αὐτῷ ποιῆσαι. τότε μὲν οὖν ἄρμόζοντας ἀπεκρινάμην τῷ καιρῷ λόγους, μὴτ' εἶναι εἰπὼν τοὺς συνόντας ἑμοὶ τινας, μὴτ' εἴπερ εἰσὶ, καταδήλους αὐτοὺς ποιήσειν· νῦν δέ μοι δοκεῖ λυσιτελεῖν πρεσβεία χρησάμενον πρὸς αὐτὸν, ὅτι τέ εἰσιν ὁμο-10 λογησάμενοι καὶ ὄρκους αὐτὸν ἀπαιτῆσαι πιστώσασθαι, μὴ μνησι-κακήσειν αὐτοῖς μηδ' ἀμνηεῖσθαι τῆς εὐνοίας τῆς εἰς ἐμέ. εἰ μὲν οὖν ἡμέρωσ καὶ προσηγῶσ τοὺς παρ' ἐμοῦ δεξάμενος λόγους ὄρκους πιστώσεται τὴν ἀπάθειαν τοῖς ἑμοῖς φίλοις, ἐναργῆσ ἂν εἴη τεκμήριον, ὡς αὐτόσ τε καθαρῶσ δὴλλακται πρὸσ15 ἐμέ, καὶ τὸ ὑμᾶσ εἰσ ἀρχᾶσ ἐκπέμπειν οὐ περιέργωσ οὐδ' ἐπιβούλωσ, ἀλλ' ἀπλῶσ αὐτῷ οὕτωσ ἐπινενόηται· εἰ δ' ἀγανακτήσει καὶ ἀποσεισεται τὴν πρεσβείαν, μηδεμίαν ἄλλην ἀπόδειξι ἐναργεστέραν ζητεῖν τοῦ πάντα συσκευάζεσθαι καθ' ἡμῶν. χρῆσομαι δὲ πρεσβευτῇ τῷ μεγάλῳ λογοθέτῃ τῷ Μετοχίτῃ, ἄτερο δὴ καὶ τότε μεσιτεύσαντι πρὸσ τὰσ ἀγγελίασ ἑμοὶ καὶ τῷ βασιλεῖ, καὶ παρῆρησῖαν ἔχοντι πρὸσ αὐτόν, ὥσπερ θαυρῆσαι περὶ τοιοῦτων πρεσβεύειν.

P. 53 ιζ'. Τοιαῦτα τοῦ νέου βασιλέωσ βουλευσαμένον, καὶ τοῦ V. 43 μεγάλου δομωστικού καὶ πρωτοσστράτοροσ ὡσ καλῶσ ἔχει συν-25 ἐπισηφισαμένον, αὐτοὶ μὲν ἕκαστοσ οἵκαδε ἀπεχώρονν· βασι-tem nostram usque ad ipsum periculi nobis praevisi punctum negligendam: sed eam pro viribus conservandam opinor. Volo tamen, si vobis placet, super eo, de quo agimus, et aliam sententiam proponere. Quam illam? Avus socios meos qui essent, scire studuit; ego pro tempore tum respondi, neque socios mihi esse ullos, neque si essent, me ipsos nominaturum. Atqui modo profuturum sentio, legatione missa confiteri, habere me socios, et poscere ab eo iuramentum, mea causa non fore iniuriae memorem, neque malum ipsis daturum. Si pacate et mansuete petitionem excipiens, impunitatem illis sacramento promiserit, evidens erit indicium, et mecum citra fucum in gratiam rediisse et vos sine astu et insidiis candideque in provincias mittere cogitasse. Si indignatus legationem reiiciet, nulla erit hac ipsa firmiter probatio, omnia haec subdole contra nos instituta et comparata esse. Legatum magnum logothetam Metochitem adhibebo, qui tum quoque meus et avi interpres fuit, quique ea est apud illum auctoritate, ut obire hoc munus non reformidet.

17. Hoc consilio a iunioro Andronico explanato, a magno autem domestico et protostratore approbato, singuli domum concesse-

λεὺς δ' ὁ νέος τὸν μέγαν μετακαλεσάμενος λογοθέτην, οὕτω A.C. 1321
 διεπρεσβεύετο πρὸς τὸν πάππον „Ἢ εἰς ἐμὲ πρὸ τῆς χθὲς γε- B
 γνημέτη παρὰ τῆς σῆς γαληνότητος, ὃ βασιλεῦ, εὐεργεσία
 πολλὰς καὶ δικαίας ὁμολογεῖν χάριτας τῷ σῷ πείθει κράτει.
 5 καὶ γὰρ ἀπὸ ταραχῆς καὶ ὀργῆς ἤρξαν οἱ λόγοι, ἀλλ' εἰς τέλος
 ἡμερον καὶ συμπαθείας γέμον ἀποκαταστάντες, μᾶλλον εὐφρα-
 ναν, ἢ καδ' ὅσον πρότερον ἔλύπουν. διὸ δὴ καὶ τῶν μὲν προ-
 τέρων, ὡς πατρικῆς ὄντων καὶ παιδείας καὶ κηδεμονίας, οὐδ'
 ἀναμιμνήσκεσθαι ἄξιον ἂ δ' ἐν ὑστέρω πέπρακται, ὡς ἄξιον
 10 καὶ μεγαλοψυχίας καὶ εὐμενίας καὶ πατρικῆς καὶ βασιλικῆς,
 ἀρεξάλειπτα δεῖν ἔγνω φυλάττειν ἐν τῇ ψυχῇ. ἔπει δ' ἐν τι
 τῶν τότε ῥηθέντων ἐμὲ τε δεινῶς ἐκταράττει καὶ φροντιδας C
 οὐ παρέχεται μικρὰς, καὶ ἑτέροις ἐπέσεισεν οὐ τὸν τυχόντα
 φόβον, δέομαι τῆς σῆς γαληνότητος λάσασθαι καὶ ταύτην τὴν
 15 ἀληθόνα. ἔστι δ' ὁ λέγω τοιοῦτον σοῦ, βασιλεῦ, ἐμοὶ διὰ
 τοῦ μεγάλου λογοθέτου προστάξαντος τουτουὶ, καταδήλους σοὶ
 θέσθαι τοὺς συνόντας καὶ συναιρομένους ἐμοί, τότε μὲν παν-
 τάπασι μὴ εἶναι οὐκ ἤρνησάμην, πλην ἀπὸ λογισμῶν εἰκότων
 ἐπεχείρουν, ὡς οὐκ ἂν εἶεν, ἀποδεικνύναι. οἷδ' ἦσαν τὸ μῆ-
 20 λοτε πόρον ἔχειν ἐμὲ χρημάτων, οἷς ἂν ἴσως πείσαιμι τινὰς προσ-
 ἔχειν ἐμοί, μήτ' ἔξουσίας ἀπολαύειν παρὰ σοὶ καὶ παρῳήσιας,
 βασιλέως παιδὶ προπούσης, δι' ἣν ἂν καὶ θεραπευθεῖην παρὰ D
 τῶν τῆς ἐμῆς ὠφελείας δεησομένων. νυνὶ δὲ αὐτό τε τὸ πρῶ-

ad avum illum mittere instituebat: „Quo beneficio ante hesternum
 diem serenitas tua me ornavit, id me ad amplas meritasque gratias
 agendas impellit. Quamquam enim sermo a perturbatione et ira
 principium caperet, tamen in finem suavem affectionisque plenum
 desinens, delectationis copia antecedentem molestatiam obruit. Quare
 priorum, ut a paterna castigatione ac sollicitudine profectorum, me-
 minisse nolo; quae autem posterius abs te facta sunt, ut digna ma-
 gnanimitate imperatoria paternaque caritate, ea mihi in medullis in-
 fixa semper manebunt. Ceterum quia tum quiddam prolatum gravi-
 ter me angit, et cura non levi sollicitat, nec aliis sollicito exiguum
 timorem incutit, oratam volo serenitatem tuam, ut huic etiam do-
 lori medeatur. Quod dico, tale est. Cum mihi per magnum logo-
 thetam praeceperis, ut ministros atque socios meos tibi indicarem,
 tunc ego quidem non omnino et absolute eos habere me negavi: ve-
 rum tamen rationibus verisimilibus demonstrare contendi, eos esse
 nullos posse. Quae erant: quod nec viam et modum adipiscendae pec-
 uniae nossem, qua fortasse quosdam ad obsequelam meam inducere-
 rem: nec posse apud te frui eo iure eaque licentia, quae impera-
 toris filio deberetur; propter quam etiam colerer ab iis, qui opem
 meam desideraturi essent. Nunc res ipsa consortes meos qui sint
 aperuit, et ego de iis confiteor. Attamen, quod et tum dicebam,

Cantacuzenus.

6

- A.C. 1321 **γ**μα φανερούς ἠνάγκασε γενέσθαι τοὺς προσκειμένους ἔμοι, καὶ αὐτὸς δὲ ἐγὼ εἶναι ὁμολογῶ πλὴν, ὅπερ καὶ τότε ἔφη, οὐκ ὀφείλοντες χάριν, ἀλλὰ προκατάρχοντες μᾶλλον χάριτός εἰσιν. διὸ δὴ καὶ ἀντιβोलῶ τὴν σὴν ἡμερότητα, βασιλεῦ, ὄρκους ἔμοι τε καὶ αὐτοῖς πιστώσασθαι τὸ ἀπαθεῖς κακῶν μέχρις παντός διατηρηθῆναι. οὕτω γὰρ ἔμοι τε καὶ αὐτοῖς θαυδῆσαι σιν ἀφόβως τε βιοῦν καὶ τῷ σῷ κράτει χάριτας ὁμολογεῖν
- P. 54 πολλὰς περιέσται." Τοιαῦτα μὲν ὁ νέος βασιλεὺς πρὸς λογοθέτην διεξῆλθε τὸν μέγαν, ὡς ἀπαγγελοῦντα τῷ πάππῳ καὶ βασιλεῖ, συνάρασθαι καὶ αὐτὸν ἀξιῶσας πρὸς τοῦτο, καὶ τὴν¹⁰ τῶν ὄρκων ἐκπλήρωσιν ὑποθέσθαι τῷ βασιλεῖ, ὡς πολλῶν ἀγαθῶν ἐκ τούτου συμβησομένων. ὁ δ' εὐθύς „ἔγωγε" εἶπεν „ψῆθην, ὦ βασιλεῦ, τὴν ἐμὴν παρὰ σοῦ κλῆσιν πρὸς τι φέρειν τῶν ἀγαθῶν. ἐνόμιζον γὰρ; ὡς ὑποπεπτωκότας τινὰς καὶ θεραπευτικούς λόγους δι' ἐμοῦ μηνύσεις τῷ βασιλεῖ, ἐξ ὧν¹⁵
- V. 44 ἡμερωτέραν ἀπεργάσῃ καὶ πρᾶειαν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν. τὸ δ' ἐναντίας ἔχει μᾶλλον ἢ αὐτὸς προσεδόκων. ὅθεν οὐδ' αὐτὸς ἄγγελος εἶναι βουλήσομαι τοιούτων, οὐδ' εἰς ὄργην ἐξάψαι
- B μᾶλλον διὰ τούτων τοὺς τῶν βασιλέως θυμούς. οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἀκοῇ παρειλήφμεν ἄχρι καὶ νῦν τοὺς δεσπότας ὀμνύναι τοῖς²⁰ δουλοῖς, τούναντίον δὲ μᾶλλον ἢ εἰ τοῦτο γένοιτο, καὶ ὁ δεσπότης ὀφλήσει τοῖς ὑπηκόοις, ὅπερ ὄφλουσιν αὐτοῖς τοῖς δεσπότηταις, ὅπερ ἀτοπίας οὐκ ἂν εἶη μακρὰν. ἐγὼ δὲ καὶ ἀπορία δεινῇ συνέχομαι, ἂν ὁ βασιλεὺς ἔρηται, ὅτου χάριν πρὸς σε ἀφῆμαι, τίνα ἂν ἀπολογίαν εὐπρόσωπον ἀποδοίην. πρὸς ἐκεῖ-²⁵

non mihi gratiam referunt; sed potius gratia me antevertunt. Quocirca tuae mansuetudini supplex fio, nobis iureiurando fidem facias, non id illis unquam fraudi futurum. Sic namque mihi iisdemque fidentibus, metus expertes vivere, tuaeque maiestati amplissimas agere gratias licebit." Haec ad magnum logothetam nepos, ut avo imperatori ea expositurum, et sibi quoque in ea re operam daturum, quod cupiebat, eumque de iuramento concipiendo, ut pluribus inde commoditatibus promanaturis, admonitum videlicet. Logotheta continuo: „Ego me boni alicuius ergo ad te vocatum interpretabar, nempe ut avo subiectionem tuam plenamque obsequii voluntatem tuo nomine indicare: quo pacto eum placidiorem tibi mitioremque efficerem. Atqui me fefellit augurium, et contrarium evenit. Quapropter nec nuntiare haec, nec eius animum talibus verbis exacerbare volo; quando usque hodie inauditum est, dominos iurare servis. Quod si fiat, domini condemnabuntur servis, quemadmodum illi dominis; quod insolens et absurdum est. Ego vero anceps haereo dubitoque vehementer, si quaesierit imperator, cur ad te ierim, quid honeste respondeam. Sed causam aliquam profectionis ad te meae comminiscar:

τον μὲν οὖν αἰτίαν τινὰ πλάσσομαι τῆς ἀφίξεως, σοὶ δὲ πα- A. C. 1321
 ραινῶ καὶ προσέτι καὶ ἱκετεύω, μηκέτι μηδαμῶς περὶ τοιούτων
 λόγον κινεῖν. συνοροῶ γὰρ αὐτὸς, ὡς εἰς κακὸν ἀνήκεστον τε-
 λευτήσῃ, ἂν εἰς ἀκοὴν ἔλθῃ τῷ βασιλεῖ." „ἔμοι δὲ τοῦναντίον
 5 ἄπαν ἔπεισι καὶ νοεῖν καὶ λέγειν" ὁ νέος εἴρηκε βασιλεὺς „οὐ
 γὰρ κακῶν αἰτίους τουτουσὶ τοὺς λόγους, ἀλλὰ μυρίων ἀγαθῶν, C
 ἂν περ ὡς αὐτὸς ἄξιῶ γένηται, νομίζω. ὅτι δὲ καὶ ἐπὶ τῶν
 προτέρων βασιλέων γεγένηται τοιαῦτά τινα, ἐγγύθεν παρὰ-
 σχομαι τὴν ἀπόδειξιν. ὁ γὰρ ἐμὸς πρόγονος, ὁ βασιλεὺς Μι-
 10 χαήλ, ἔτι τὴν ἰδιωτικὴν στέργων τύχην καὶ ὑπὸ χεῖρα τελῶν
 Ἰωάννη Βατάτζη τῷ βασιλεῖ, κίνδυνόν τινα ὑπονοήσας ἐς
 αὐτὸν ἤξειν ἐκ βασιλέως, ἠτόμολησε πρὸς τὸν τῶν Περσῶν
 ἡγεμόνα Σουλτάν εἰτ' ἐκεῖθεν πρὸς τὸν βασιλέα πέμψας πρε-
 σβείαν, ὄρκους ἀπῆγει τὸν βασιλέα, ὡς τοῦ τε δρασμοῦ συγγνώ-
 15 σται καὶ εἰς τοῦπιόν οὐδὲν κατ' αὐτοῦ βουλευέσεται δυσχερές.
 ὁ βασιλεὺς δὲ ἄσμενός τε προσεδέξατο τὴν πρεσβείαν καὶ
 τοὺς ὄρκους ἐδίδου, δεσπότης ὢν, ὥσπερ ὁ ὑπὸ χεῖρα τελῶν D
 ἦξιον. οὐκ αὐτὸς δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸ τούτου πολλοὶ ὠφε-
 λείας ἕνεκά τινος δμωμόκεισαν τοῖς ὑπηκόοις. πρὸς αὐτῆς δὲ
 20 τῆς ἀληθείας, εἶγε καὶ νῦν αὐτοὶ οὗτοι, περὶ ὧν ἐγὼ τοὺς ὄρ-
 κους ἀπαιτῶ, δεισάντες τὸν κίνδυνόν τινι προσχωρήσασσι τῶν
 παρακειμένων ἡμᾶς βαρβύρων, εἰτ' ἐκεῖθεν πέμψαντες ὄρκους
 ἀπαιτῶσι τὸν βασιλέα, ὥστε μὴ κακῶς παθεῖν αὐθις ἐπανελ-
 θόντες, οὐκ ἂν οἶε βουλήσεσθαι παρασχεῖν; ἔμοι μὲν δοκεῖ.

te autem hortor et obsecro, ut de reliquo taceas de his penitus:
 prospicio enim, horribili exitu conclusum iri, si ad aures avi per-
 venerint." „At mihi plane contra sentire dicereque in mentem venit,"
 excipit nepos, „non enim mala, sed innumerabilia bona hanc oratio-
 nem, si ita ut cupio habeatur, parituram nobis confido. Porro quae-
 dam istius generis etiam sub antecessis imperatoribus usu venerunt.
 Non longe abiero; meus proavus Michael imperator, adhuc privatus
 et Ioanni Batatae imperatori subiectus, quod ab eo atrocius quid-
 dam sibi paratum suspicaretur, ad Persarum principem Sultanum con-
 fugit. Inde per legatum iuramentum eum poposcit, quo testaretur,
 et fugam se condonare et nihil in posterum gravius velle in ipsum
 statuere. Imperator legatum libenter audiit et quamquam esset do-
 minus, iuramento, quod subditus petebat, se obstrinxit. Nec solus
 ille, verum ante illum complures alicuius emolumentis spe subiectis
 iuraverunt. Dic amabo per ipsam veritatem, si vel hoc tempore illi
 ipsi, quorum causa ego istud iuramentum expono, timore periculi
 ad aliquem finitimorum barbarorum se conferrent, post mitterent
 et adiurare imperatorem postularent, reversis nihil inflicturn mali,
 numquid recusaturum censes? Equidem non censeo. Ergo quod te
 iudice alias necessitas exprimeret, id in praesens multorum commo-

- A.C. 1321 ὁ τοίνυν ἐν ἑτέρῳ χρόνῳ γενήσεται, φαίης ἂν, δι' ἀνάγκην, γενέσθω κἂν τῇ παρόντι διὰ τὰ συμβησόμενα ἐκ τούτου πολ-
- P. 55 λὰ ἀγαθά." ἐπὶ τούτοις λογοθέτης ὁ μέγας τούς τε προτέρους λόγους ἀναλαβῶν καὶ πλείονας ἑτέρους συνείρας, καὶ πανταχόθεν ἀλλυσιτελῆ καὶ ἀδύνατον τὴν αἴτησιν ἀποδείξας, καὶ πρὸς τὸ γενέσθαι τοιούτων ἄγγελος παντελῶς ἀνανεύσας, ἀπῆλθεν. ἔφασκε δ' ἐν ὑστέροις χρόνοις, εἰρήνης γενομένης, ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς, ὡς, εἰ περὶ τῶν ὄρκων αὐτῷ ἀπηγγέλθη, ὁμομόκει τε ἂν καὶ οὐδὲν ἐτολήθη τῶν τετολημένων διὸ καὶ τὴν αἰτίαν ἅπασαν τοῦ πολέμου εἰς λογοθέτην ἀνετίθει τὸνιο μέγαν. τοῖς φίλοις δ' εὐθύς αὐτῷ παραγενομένοις ἃ τε εἰρηκε καὶ ὧν ἔτυχεν ἀποκρίσεων διηγησάμενος ὁ νέος βασιλεὺς Βκαὶ τέλος τοῦτο ἐπιφθεγγάμενος, „θεοῦ δὲ τίς ἔγνω βουλήν τε νόον τε;" ἔτι μέχρι τινὸς ἐκέλευε τῇ μεγαλοψυχίᾳ προσκαρτερεῖν „ἢ σήμερον γὰρ ἐκδιδάξει τι τῶν ἀγνοουμένων. προ-15 θεσμία γὰρ οὕσα τῆς πρὸς τὸν βασιλέα τοῦ μεγάλου δομestikou ἀπολογίας, δι' αὐτῆς τῆς ἀπολογίας πρὸς τὸ τί χρῆ βουλεύεσθαι καὶ δεῖν ὁδηγήσει." Οὗτοι μὲν οὖν τοιαῦτα βουλευσάμενοι διελέλυντο. πρὸς δὲ τὸν μέγαν δομestikον ὁ χθὲς ἄγγελος ἀφικνεῖται πρὸς βασιλέως, ἀπαιτῶν τὴν ἀπολογίαν.20 ἐποίησατο δὲ τοιαύτην „ἔμοι, κράτιστε βασιλεῦ, τῆς εὐμενείας τῆς σῆς πολλὰς ἔχοντι τὰς ἀποδείξεις, ὥσπερ ἔφην, V. 45 ἔτι καὶ τὸ νῦν τοῦτο πλείους καὶ μείζους πείθει τὰς χάριτας C ὁμολογεῖν ἐπὶ πάσαις δὴ ταύταις καὶ ταύτης αἰτῶ τυχεῖν τῆς

dorum exspectatio impetret." Ubi nepos conticuit, magnus logotheta dicta sua iterans aliaque multa accumulans, omnique ratione postulatum inutile, nec fieri posse demonstrans: praeterea se in ista re nuntium interponere prorsus abnuens, discessit. Pace postmodum constituta, imperatorem avum autumasse ferunt, si de iuramento intellexisset aliquid, iuraturum fuisse, et ita tam audacibus facinoribus supersederi potuisse; hinc et totam belli culpam in magnum logothetam coniciebat. Mox iunior amicis supervenientibus, quae ipse dixerit, quae logotheta responderit, cum memorasset et ad extremum adiecisset: „Dei mentem consiliumque quis cognovit?" uti adhuc paulisper tolerando viros se praestarent, eos est cohortatus: hodiernum quippe diem docturum, quod hucusque fuisset ignotum. Nam cum magus domesticus ad respondendum praestitutus sit, eum ipsa responsione et consilii et actionis ducem fore. Atque hi quidem, hoc deliberato, digressi sunt. Ad magnum vero domesticum hesternus nuntius revertens, responsum ad imperatoris iussa exegit. Respondit in haec verba: Cum propensi eius in se animi documenta complura habeat, ut ante fassus sit, insuper ista provinciae delatione ad gratias uberioribus agendas se compelli. Orare tamen, post omnia etiam

εὐεργεσίας, ἐλάττονος οὐδαμῶς ἐμοὶ τῶν ἄλλων νομιζομένης, A.C. 1321
 τὸ μὴ πρὸς Πελοπόννησον ἀπελθεῖν οὐκ ὄκνη εἶκων, ἢ τὴν
 ἀρχὴν ἦττω τῆς ἐμῆς ἀξίας νομίζων, ἀλλ' ὡς ἐκεῖ τοῦ ἐμοῦ
 πατρὸς τετελευτηκότος, οὐκ ἂν οἶσων τοῖς χωρίοις ἐκείνοις ἐν-
 5 διακρίβειν. οἴσθα γὰρ αὐτὸς ἐμοῦ βέλτιον, ὡς βασιλεῦ, ὡς ἔτος
 ἐν ἐπὶ τοῖς εἴκοσι γεγενημένος τῆς ἡλικίας οὐμὸς πατήρ, ὅτε
 παρὰ σοῦ πρὸς τὴν ἀρχὴν ἐξεπέμφθη Πελοποννήσου, ὅτι
 τοὺς ἐφεξῆς ἐπὶ τούτοις ἐνδιατρίψας, τὸν βίον ἐτελεύτησεν ἐκεῖ-
 οὗ δὲ χάριν καὶ πρὸς τὴν μνήμην μόνην ἀηδῶς διάκειμαι Πε-
 10 λοποννήσου, πολλὰ καὶ τῆς μητρὸς πολλάκις πρὸς ἐμὲ διει-
 λεγμένης, ὡς οὐκ ἂν αὐτῇ γέναιτο καθ' ἡδονὴν ἐμὲ τῆς χώρας
 ἐκείνης, ἢ τοιοῦτου πατρὸς ἀπέδειξεν ὄρφανόν, ἄρξαι. διὰ
 ταῦτα συγγνώμης αἰτῶ τυχεῖν, ἐκαὶ μὴ βουλόμενος ἀπελθεῖν."
 τοῦτο δ' ἦν σκήψις, οὐκ ἀληθῆς αἰτία τοῦ τὴν ἀρχὴν τῆς
 15 Πέλοπος διοθεῖσθαι. τούτων ἀκούσας ὁ βασιλεὺς καὶ πρῶτος
 εἰς αὐτὸν ἀποσκώψας, ὡς οὐκ ἀνδρὸς συνετοῦ κεχρημένον
 λόγοις, οὐδ' ἀνδράσι πρέποντα φόβον πεφοβημένον, διὰ τὴν
 τοῦ πατρὸς τελευτήν τὸ χωρίον ὀρέωδοῦντα, διὰ τοῦ αὐτοῦ
 πάλιν ἀντιμνήσει, ὡς, „ἦν μὲν ἂν βέλτιον μῆδὲν ἀντιλέγοντα, P. 56
 20 τὸ προσταττόμενον εὐθὺς ἐκπληροῦν. ἐπεὶ δ' ἔστι σοί τις
 πρόφασις ἐν τῇ Πελοποννήσῳ, οὐκ ἀναγκαία μὲν, ἔστι δ'
 οὐκ ὅμως, ἐκείνης μὲν ἀφείθης τῆς λειτουργίας, πρὸς Θεττα-
 λίαν δὲ ἀπελθεῖν ἐπιτάττω καὶ ταύτης ἐπιτροπεῦσαι, τῶν προσ-
 οίκων Κατελάνων ἐπικειμένων αὐτῇ καὶ δεινῶς πιεζόντων,

7. Pro ὅτι τὸς lego ὅτι χρόνους.

istud sineret impetrari ab se beneficium, quod reliquis neutiquam in-
 ferius duceret, ut ne in Peloponnesum mitteretur: non quod ignaviae
 succumberet, aut praefecturam hanc dignitati suae imparem censeret:
 sed quod illis in locis versari nequeat, ubi patrem amiseric. Scire
 enim melius ipso, quo pacto parens eius, unum et viginti natus
 annos, ab eo Peloponneso praefectus, octo continuis ibidem consump-
 ptis, vitam reliquerit. Quo factum deinde, ut Peloponnesi memoriam
 nunquam sine dolore usurpet. Quin et matrem saepe ac multum
 sibi dixisse, permolesto laturam, si ei regioni praeesset, quae ipsum
 tali patre orbasset. Haec igitur detrectationi suae veniam daret. Sed
 enim hoc velamentum quoddam erat, non vera causa repudiandae
 provinciae. His intellectis, imperator molliter hominem castigat, qui
 imprudenter locutus esset, quique timorem viro minime decorum con-
 cepisset, dum propter patris mortem illic obitam a regione abhor-
 reret; perque eundem nuntium ei significat, consultius facturum
 fuisse, si non repugnanter mandatis statim paruisset. Quia vero ex-
 cussationem de Peloponneso non quidem necessariam praetexeret, sed
 tamen praetexeret, se illum eo munere liberatum velle: in Thessa-
 liam autem iubere proficisci, quae vicinorum Catelanorum incursio-

- A.C. 1321 ὁ τοίνυν ἐν ἐτέρῳ χρόνῳ γενήσεται, φαίης ἄν, δι' ἀνάγκην, γενέσθω κἂν τῷ παρόντι διὰ τὰ συμβησόμενα ἐκ τούτου πολ-
- P. 55 λὰ ἀγαθά." ἐπὶ τούτοις λογοθέτης ὁ μέγας τούς τε προτέρους λόγους ἀναλαβὼν καὶ πλείονας ἐτέρους συνείρας, καὶ πανταχόθεν ἀλλυσιτελῆ καὶ ἀδύνατον τὴν αἴτησιν ἀποδείξας, καὶ 5 πρὸς τὸ γενέσθαι τοιούτων ἄγγελος παντελῶς ἀνανούσας, ἀπῆλθεῖν. ἔφασκε δ' ἐν ὑστέροις χρόνοις, εἰρήνης γενομένης, ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς, ὡς, εἰ περὶ τῶν ὄρκων αὐτῷ ἀπηγγέληθαι, ὁμομύκει τε ἄν καὶ οὐδὲν ἐτολήθη τῶν τετολημένων διὸ καὶ τὴν αἰτίαν ἄπασαν τοῦ πολέμου εἰς λογοθέτην ἀνετίθει τὸν 10 μέγαν. τοῖς φίλοις δ' εὐθύς αὐτῷ πάραγενομένοις ἃ τε εἰρηκε καὶ ὧν ἔτυχεν ἀποκρίσειον διηγησάμενος ὁ νέος βασιλεὺς Β καὶ τέλος τοῦτο ἐπιφθεγξάμενος, „θεοῦ δὲ τίς ἔγνω βουλήν τε νόον τε;" ἔτι μέχρι τινὸς ἐκέλευε τῇ μεγαλοψυχίᾳ προσκαρτερεῖν „ἢ σήμερον γὰρ ἐκιδιδάξει τι τῶν ἀγνοουμένων. προ- 15 θεσμία. γὰρ οὕσα τῆς πρὸς τὸν βασιλέα τοῦ μεγάλου δομεστικῶν ἀπολογίας, δι' αὐτῆς τῆς ἀπολογίας πρὸς τὸ τί χρῆ βουλεύεσθαι καὶ δεῖν ὁδηγήσει." Οὗτοι μὲν οὖν τοιαῦτα βουλευσάμενοι διελέκοντο. πρὸς δὲ τὸν μέγαν δομεστικὸν ὁ χθὲς ἄγγελος ἀφικνεῖται πρὸς βασιλέως, ἀπαιτῶν τὴν ἀπολογίαν. 20 ἐποίησατο δὲ τοιαύτην „ἔμοι, κράτιστε βασιλεῦ, τῆς εὐμενείας τῆς σῆς πολλὰς ἔχοντι τὰς ἀποδείξεις, ὥσπερ ἔφη, V. 45 ἔτι καὶ τὸ νῦν τοῦτο πλείους καὶ μείζους πείθει τὰς χάριτας C ὁμολογεῖν ἐπὶ πάσαις δὴ ταύταις καὶ ταύτης αἰτῶ τυχεῖν τῆς

dorum exspectatio impetret." Ubi nepos conticuit, magnus logotheta dicta sua iterans aliaque multa accumulans, omnique ratione postulatum inutile, nec fieri posse demonstrans: praeterea se in ista re nuntium interponere prorsus abnuens, discessit. Pace postmodum constituta, imperatorem avum autumasse ferunt, si de iuramento intellexisset aliquid, iuraturum fuisse, et ita tam audacibus facinoribus supersederi potuisse; hinc et totam belli culpam in magnum logothetam coniciebat. Mox iunior amicis supervenientibus, quae ipse dixerit, quae logotheta responderit, cum memorasset et ad extremum adiecisset: „Dei mentem consiliumque quis cognovit?" uti adhuc paulisper tolerando viros se praestarent, eos est cohortatus: hodiernum quippe diem docturum, quod hucusque fuisset ignoratum. Nam cum magus domesticus ad respondendum praestitutus sit, eum ipsa responsione et consilii et actionis ducem fore. Atque hi quidem, hoc deliberato, digressi sunt. Ad magnum vero domesticum hesternus nuntius revertens, responsum ad imperatoris iussa exegit. Respondit in haec verba: Cum propensius eius in se animi documenta complura habeat, ut ante fassus sit, insuper ista provinciae delatione ad gratias uberiores agendas se compelli. Orare tamen, post omnia etiam

εὐεργεσίας, ἐλάχιστος οὐδαμῶς ἐμοὶ τῶν ἄλλων νομιζομένης, A.C. 1321
 τὸ μὴ πρὸς Πελοπόννησον ἀπελθεῖν· οὐκ ὕκνη εἰκων, ἢ τὴν
 ἀρχὴν ἤττω τῆς ἐμῆς ἀξίας νομίζων, ἀλλ' ὡς ἐκεῖ τοῦ ἐμοῦ
 πατρὸς τετελευτηκότος, οὐκ ἂν οἴσων τοῖς χωρίοις ἐκείνοις ἐν-
 5 διατρίβειν. οἶσθα γὰρ αὐτὸς ἐμοῦ βέλτιον, ὡ βασιλεῦ, ὡς ἔτος
 ἐν ἐπὶ τοῖς εἴκοσι γεγενημένος τῆς ἡλικίας οὐμὸς πατήρ, ὅτε
 παρὰ σοῦ πρὸς τὴν ἀρχὴν ἐξεπέμφθη Πελοποννήσου, ὅκτω
 τοὺς ἀφεξῆς ἐπὶ τούτοις ἐνδιατρίψας, τὸν βίον ἐτελεύτησεν ἐκεῖ-
 οὗ δὴ χάριν καὶ πρὸς τὴν μνήμην μόνην ἀηδῶς διάκειμαι Πε-
 10 λοποννήσου, πολλὰ καὶ τῆς μητρὸς πολλάκις πρὸς ἐμὲ διει-
 λεγμένης, ὡς οὐκ ἂν αὐτῇ γένδιτο καθ' ἡδονὴν ἐμὲ τῆς χώρας
 ἐκείνης, ἢ τοιούτου πατρὸς ἀπέδειξεν ὄρφανόν, ἄρξαι. διὰ
 ταῦτα συγγνώμης αἰτῶ τυχεῖν, ἐκεῖ μὴ βουλόμενος ἀπελθεῖν."
 τοῦτο δ' ἦν σκῆψις, οὐκ ἀληθῆς αἰτία τοῦ τὴν ἀρχὴν τῆς
 15 Πέλοπος διωθεῖσθαι. τούτων ἀκούσας ὁ βασιλεὺς καὶ πρῶτος
 εἰς αὐτὸν ἀποσκῶψας, ὡς οὐκ ἀνδρὸς συνετοῦ κεκρημένον
 λόγοις, οὐδ' ἀνδράσι πρέποντα φόβον πεφοβημένον, διὰ τὴν
 τοῦ πατρὸς τελευτήν τὸ χωρίον ὀρέζουσαν, διὰ τοῦ αὐτοῦ
 πάλιν ἀντιμνησέει, ὡς, „ἦν μὲν ἂν βέλτιον μῆδὲν ἀντιλέγοντα, P. 56
 20 τὸ προσταττόμενον εὐθύς ἐκπληροῦν. ἐπεὶ δ' ἔστι σοὶ τις
 πρόφασις ἐν τῇ Πελοποννήσῳ, οὐκ ἀναγκαία μὲν, ἔστι δ'
 οὖν ὅμως, ἐκείνης μὲν ἀφείδης τῆς λειτουργίας, πρὸς Θεσσα-
 λίαν δὲ ἀπελθεῖν ἐπιτάττω καὶ ταύτης ἐπιτροπεῦσαι, τῶν προσ-
 οίκων Κατελάνων ἐπικειμένων αὐτῇ καὶ δεινῶς πιεζόντων,

7. Pro ὅκτω τοῖς lego ὅκτω χρόνους.

istud sinceret impetrari ab se beneficium, quod reliquis neutiquam in-
 ferius duceret, ut ne in Peloponnesum mitteretur: non quod ignaviae
 succumberet, aut praefecturam hanc dignitati suae imparem censeret:
 sed quod illis in locis versari nequeat, ubi patrem amisit. Scire
 enim melius ipso, quo pacto parens eius, unum et viginti natus
 annos, ab eo Peloponneso praefectus, octo continuis ibidem consum-
 ptis, vitam reliquerit. Quo factum deinde, ut Peloponnesi memoriam
 nunquam sine dolore usurpet. Quin et matrem saepe ac multum
 sibi dixisse, permoleste laturam, si ei regioni praesert, quae ipsum
 tali patre orbasset. Huic igitur detractioni suae veniam daret. Sed
 enim hoc velamentum quoddam erat, non vera causa repudiandae
 provinciae. His intellectis, imperator molliter hominem castigat, qui
 imprudenter locutus esset, quique timorem viro minime decorum con-
 cepisset, dum propter patris mortem illic obitam a regione abhor-
 reret; perque eundem nuntium ei significat, consultius facturum
 fuisse, si non repugnanter mandatis statim paruisset. Quia vero ex-
 causationem de Peloponneso non quidem necessariam praetexeret, sed
 tamen praetexeret, se illum eo munere liberatum velle: in Thessa-
 liam autem iubere proficisci, quae vicinorum Catelanorum incursio-

A. C. 1321 καὶ διὰ τοῦτο δεδμένην ἐπικουρίας καὶ θειοῦ καὶ σώφροτος στρατηγοῦ." ἐπὶ τούτοις, ὁ μέγας δομέστικος οὐδὲν ἀντιλέγειν ἔχων, ὑπεδέξατο μὲν δῆθεν τὴν ἐγχειριζομένην ἀρχὴν πλὴν ὡς ἐρμαίου τινὸς λαβόμενος τοῦ λόγου τοῦ βασιλέως, ὅτι δὴ παρὰ Κατελάνων ἢ Θετταλῶν πιέζοιτο, καὶ διὰ τοῦτο συχῆς⁵ ἔπρος ἐπικουρίαν δεῖται χειρὸς, πάλιν ἀντεμήνησεν, ὡς πρὸς Θετταλίαν μὲν ἀπελεύσεται καθὰ προσετάχθη, δέον δὲ σκεψάμενον ἂ λυσιτελεῖν νομιζοί καὶ πρὸς ἄμυναν τῶν πολεμίων καὶ πρὸς ἀσφάλειαν τῆς ἀρχῆς, ταῦτ' αἰτήσαντα παρὰ βασιλέως λαβεῖν· τοῦτο θέμενος ἐπὶ νοῦν, ὡς ἢ πρὸς τὴν δυσχέ-10 ρειαν τῶν ζητημάτων ἰλιγγιάσας ὁ βασιλεὺς ἀφέξεται τοῦ πέμπειν ἐκεῖσε, ἢ, τό γε δεύτερον, πολλοῦ πρὸς τὴν παρασκευὴν τριβομένου χρόνου, ἐξέσται καὶ βασιλεῖ συντυχεῖν τῷ νέφ, καὶ περὶ τοῦ τί χρῆ πράττειν συνδιασκέψασθαι, οὕτως εἰς στενὸν κομιδῆ τῶν πραγμάτων συνωθούντων. τοῦ πρεσβυ-15 Στέρου δὲ βασιλέως ἂ βούλοιο αἰτεῖν κελύσαντος, καὶ τοῦ μεγάλου δομεστικού διὰ γραμμάτων ὧν δέοιτο δηλώσαντος βασιλεῖ, (ταῦτα δ' ἦν ἀξιόμαχος τε στρατιὰ καὶ χρήματα εἰς τροφὴν ἀρκέσοντα τοῖς στρατιώταις,) πρὸς οὐδὲ ἐν τῶν ζητημάτων ἀνένευεν ὁ βασιλεὺς, ἀλλ' εὐθύς ἐκέλευε πάντα πρὸς²⁰ πέρας ἀγαγεῖν. ἐπιταχύνοντος δὲ τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ τὴν ἔξοδον βασιλέως καὶ οὐδ' ἀναπνεῖν ἀνιέντος, ὁ μὲν μετὰ πέμπτην ἡμέραν ὑπέσχετο ἐξελθεῖν· (ἦν δ' αὕτη δευτέρα τῆς παρ' ἡμῶν μεγάλης ἐβδομάδος ὠνομασμένης·) βασιλεὺς δὲ ἥσυχασεν Δάρκεσθεις. τῆς αὐτῆς δὲ ἡμέρας καὶ πρὸς πρωτοστράτορα παρὰ²⁵

nibus afflictata, exercitati ac prudentis alicuius ducis auxilio indigeat. Suscepit magnus domesticus provinciam, cum quod opponeret, non haberet. Ceterum ut inopinatum aliquod lucrum imperatoris verba arripiens, dicentis Catelanos incursare Thessaliam, ideo se egere non parva copia vicissim significat, si eo, quemadmodum imperetur, discedendum sit. Oportere autem, quae sibi consideranti tum ad hostes propulsandos, tum ad munus saum tuto fungendum requisita viderentur rogantem, ab imperatore consequi: sic secum ratiocinans, eum aut propter difficultatem petitionis deficiente consilio, missionem istanc missam facturum: aut, quod proximum esset, dum tempus longius in apparatu consumitur, interea iunioris imperatoris conveniendi, et rebus nimio opere fessis, quid agendum sit, cum eo deliberandi facultatem fore. Iussus petere, quae animus hortaretur, per litteras exercitum iustum ac valentem, et pecuniae in alimenta militum quod satis sit, petit. Utrique annuit imperator, et ut quamprimum omnia conficiantur, mandat. Cumque illum ad profectorem urgeret adeo, ut respirare non sineret, magnus domesticus post diem quintum se profecturum recepit: qui dies erat secundus magnae, quae

βασιλέως ἀφικτό πρόσωγμα πρὸς τὴν ἐπαρχίαν Πριλλάπον, A.C. 13a1
 ἧς καὶ πρότερον ἦρχε, πάλιν ἐπιτροπεύοντα ἀπελθεῖν. ὁ δὲ,
 εὐ ἐπίταγμα τοῦ βασιλέως ἐπαγγεϊλάμενος ἐκκληρώσειν, καὶ V. 46
 προθεσμίαν αἰτηθεὶς τῆς ἐξόδου, τῆς αὐτῆς μεγάλης ἐβδομά-
 5δος ἐπηγγεϊλατο τὴν ἐκτὴν. πρὸς μὲν δὴ τὸν πρεσβύτερον τῶν
 βασιλέων τοιαῦτα εἰπόν τε καὶ ἐπηγγεϊλατο.

ιη. Εἰς ταῦτόν δὲ συναλθόντες τῷ νέῳ, καὶ πάντα διη-P. 57
 γησάμενοι τὰ συμπεσόντα, οὐκέτι μένειν ἐδόκει, ἀλλὰ πα-
 ρασκευασαμένους ἐξελθεῖν Βυζαντίου. γράφουσι δὲ καὶ Συρ-
 10γιάννη, παρασκευασάμενον ἅμα τῇ ὑπ' αὐτόν στρατιᾷ τῇ
 ἐορτῇ τοῦ πάσχα ἐγγὺς εὐρεθῆναι διατριβόντα Βυζαντίου
 τότε γὰρ καὶ αὐτοῖς ἐδέδοκτο ἐξελθεῖν. οὗτοι μὲν οὖν παρε-
 σκευάζοντο πρὸς τὴν ἐξοδον. τῆς μεγάλης δὲ καταλαβούσης B
 δευτέρας, καθ' ἣν ὁ μέγας δομῆστικός τῆς πόλεως ἐπηγγεϊ-
 15λατο ἐξελθεῖν, ἠναγκάζετο μὲν παρὰ τῶν εἰς τοῦτο τεταγμέ-
 νων τὴν ὑπόσχεσιν ἐκκληροῦν ὁ δ' αἰτίας τινὰς πλασάμενος,
 τὴν ἐξοδον ἀνεβάλλετο. τῇ δ' ἐπιούσῃ μὴνύεται παρὰ βασι-
 λέως ὡς τάχιστα ἐξελθεῖν ὁ δ' ἀπεκρίνατο μὴ πρότερον δύ-
 νασθαι, πρὶν ἂν τὰ χρήματα δοθῇ πρὸς αὐτόν, οἷς ἂν πρὸς
 20τε τὸ μισθοφορικὸν χρήσεται τῆς στρατιᾶς καὶ πρὸς τὰς
 τῶν πολιχνίων τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ φρουράς. εἰ γὰρ τοῦτο γέ-
 νοιτο, μηδεμίαν ἀναβολὴν εἶναι πρὸς τὸ τειχῶν ἔξω τῶν
 Βυζαντίων εἰς τὴν ἐπιούσαν ὀφθῆναι. τὰ μὲν οὖν χρήματα, C
 βασιλέως προστάξαντος, αὐθημερόν παρέσχον οἱ τῶν βασιλι-
 13. Post μεγάλης δὲ ED. P. addi vult ἑβδομάδος.

dicitur, hebdomadis: eo imperator contentus siluit. Eadem luce pro-
 tostrator quoque Prillapum ire, et praefecturam iterum capessere iu-
 betur. Qui obtemperatum se pollicitus, et quo die proficisci cogi-
 raret interrogatus, sextum eius hebdomadis nominavit. Ac cum seniore
 quidem imperatore sic egerunt.

18. Cum iunior autem verba miscentes, quaeque accidissent
 commemorantes, comparatis necessariis, Byzantio excedere decreve-
 runt. Monent item per litteras Syrgiannem, uti cum suo agmine die
 paschae, quo die egredi pepigerant, paratus prope Byzantium adsit.
 Ad egrediendum igitur sese instruebant. Postquam alter dies magnae
 hebdomadis illuxit, quo magnus domesticus exiturum sese sponde-
 rat, acris promissa reposcunt, quos huic curae imperator praepo-
 suerat. Ille commentitiis quibusdam causis exitum differt. Sequenti
 luce, uti moras tollat et exeat, imperatur. Respondet, non ante id
 posse, quam pecunia sibi in stipendia mercenariorum ac praesidiario-
 rum per oppida Thessaliae praestetur. Id si fiat, citra tergiversatio-
 nem postridic extra moenia se appariturum. Pecuniam eo ipso die
 iussu imperatoris, quinquaginta nummum aureorum millia, quaestores
 numerant. Quam summam accipientes magni domestici quaestores,

- A.C. 1321 πῶν χρημάτων ταμίαι, μυριάδας ὄντα χρυσίου πέντε ἃ καὶ παραλαβόντες οἱ τοῦ μεγάλου δομestίκου ταμίαι, πάλιν εἶσαν πρὸς τῷ βασιλικῷ ταμείῳ φρουρεῖσθαι, οὕτω προστεταγμένον αὐτοῖς παρὰ τοῦ δεσπότη, προσθέντες αἰτίαν τῆς καταλείψεως, ὡς ἐν τῶν ξυστρατεύειν τάγμα τῷ μεγάλῳ προσ-5 τεταγμένων δομestίκῳ, ἐκ στρατείας ἐτέρας ἐπανήκον ἄρτι καὶ δεόμενον μικρὰ ταῖς οἰκίαις προσδιατρέψαι, ἐπεὶ πολλὰ καταναγκάσας ὁ στρατηγὸς οὐκ ἠδυνήθη τῶν οἰκιῶν ἐξελεύσαι
- D ἄλλον ἄλλοσε διαδιδράσκοντας, συνεχώρησε καὶ ἄκων τὴν τοῦ πάσχα ἑορτὴν οἰκοὺς διατρέψαντας, μετ' αὐτὴν εὐθύς ἔχουσθαι τοῦ τῆς ὁδοῦ οὐς δεῖ καὶ τὰ χρήματα μεθ' ἑαυτῶν ἔχοντας πρὸς τὸν στρατηγὸν ἀφικέσθαι. τὸ δ' ἦν πρόφασις πεπλασμένη κατελείετο δὲ τὰ χρήματα, ἅμα μὲν ὅπως εἴη πρόφασις εὐπρεπῆς τοῦ περὶ τὸ Βυζάντιον διατρέψειν, (διέτριψε γὰρ μετὰ τὴν ἔξοδον ἡμέρας πέντε περὶ αὐτὸ, τὴν τοῦ νέου βα-15 σιλῆως ἄφιξιν ἐκδεχόμενος,) ἅμα δὲ καὶ ἀγεννὲς καὶ μηδαμῶς αὐτῷ προσήκον χρημάτων ἡσσησθαι δοκεῖν νομίζων, ὡς
- P. 58 ἀπάτη καὶ κλοπῇ σχεδὸν ἀφαιρούμενος βασιλέως ὁ μάλιστα αὐτῷ πρὸς τὴν εὐκλείαν καὶ τὴν εὐδοξίαν τὸν εἰσέπειτα χρόνον πάντα οὐκ ὀλίγα λυμανεῖσθαι ᾤετο. ὁ δὲ καὶ πολλοῖς τῶν20 περὶ χρήματα ἠττημένων ἔδοξεν ὑπερφυῆς, τὸ τοσοῦτων χρημάτων, καὶ οὕτως ἐν ἐπικαίρῳ τῆς χρείας, ἐράδιως ὡς οὐδενῶν καταφρονῆσαι, ἔξον, εἴπερ ἐβούλετο, σὺν ἑραστῶν πάσῃ λαβεῖν. ὁ μὲν οὖν μέγας δομestικός τῇ τετάρτῃ τῆς μεγάλης 6. στρατιᾶς vulgo.

rursum aerario imperatoris asservendam, domino ita praecipiente, relinquunt, rationem facti hanc afferentes, unam earum cohortium, quae cum magno domestico militatum abire deberent, ex alia expeditione recens reversam orasse, ut sibi pauxillum temporis domi haerere concedatur. Eam, quamvis duce impensius urgente, non potuisse domiciliis suis, aliis alias latebras quaerentibus et se occultantibus, expelli. Unde invitum etiam eis dedisse, ut diem paschae domi consumerent, postero lumine confestim egrederentur, et in viam se darent; quos necesse esset cum pecunia ad ducem pervenire. Sed istud merum commentum erat. Ideo namque pecuniam reliquerat, ut et apud Byzantium temporis ducendi honesta esset occasio, (trivit autem illic dies quinos post egressum, imperatorem iuniorum praestolans;) et quia haud liberale sibi quae penitus indecorum existimabat, videri captum pecunia, quam ab imperatore sene fallacia et furto propemodum averteret, quod gloriae celebratique suae foedam ac sempiternam labem aspergeret. Id multis quoque pecuniae servitibus supra modum admirabile fuit, tam ingentem eius vim et ad usum praesentem adeo opportunam, quam si voluisset habere, facillime poterat, perinde ac si nulla esset, contemnere. Magnus itaque domesticus

ἑβδομάδος ἐξῆλθε τῆς Κωνσταντίνου καὶ διέτριβε περὶ αὐτήν, A.C. 1321
 τοὺς στρατιώτας ἐκδεχόμενος καὶ τὰ χρήματα δῆθεν. κατὰ V. 47
 δὲ τὴν ἕκτην τῆς αὐτῆς καὶ ὁ πρωτοστράτωρ ἠνάγκαστο ἐξιέ-
 ναι· οὐ μὴν ἐξῆλθεν, ἀλλὰ τό, τε ἀπαράσκειον αἰτιώμενος καὶ
 5 ἄλλας τινὰς αἰτίας συνείρων, ἐπηγγείλατο μετὰ τρίτην ἡμέραν
 καὶ αὐτὸς ἐξελεῖν. τῇ δ' αὐτῇ τῆς μεγάλης ἑβδομάδος ἕκτη εὐ-
 ρητο πρὸς τῇ κλίῃ βασιλέως τοῦ νέου βιβλίον, τὰδε ἔχον γε-
 γραμμένα· ὡς, „ὁ μὲν γράψας ὁποῖος ἂν εἴη τις ἢ δ, τι ὀνομά-
 ζοιτο, οὐκ ἂν μάθοις ἐν τῷ παρόντι· λέγω μέντοι πρὸς ἀλήθειαν
 10 ὡς σήμερον ἐκπληροῦται τὸ εἰρημένον τό ἐλήλυθεν ἡ ὥρα, ἵνα
 σκορπισθῆτε ἕκαστος καὶ ἐμὲ μόνον ἀφῆτε· συννετὸς δ' ὢν, οὐκ
 ἀγνοήσεις τὰ λεγόμενα δῆπου.” ὁ μὲν οὖν ἐνόει τὸ γράμμα,
 εὐστ' ἦν, ὅπερ καὶ αὐτὸς ἐστοχάζετο βασιλεὺς, ὡς ὁ τῶν περὶ αὐ-
 τὸν διασκαδασμὸς οὐδενὸς ἐτέρου χάριν, ἢ ὅπως αὐτὸς γένη-
 15 ται εὐεπιχειρήτος, εἴη. τὸν μὲντοι γεγραφοῦτα καὶ ὕστερον ἐν
 τοῖς τῆς εἰρήνης καιροῖς πολλὰ ζήτησας ὁ βασιλεὺς, οὐκ ἔ-
 σχεν εὐρεῖν ἐνομισθῆ δ' ἐν τῷ μεταξύ χρόνῳ ἀποθανεῖν.
 ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὡδὲ πη ἔσχεν. τοῦ δ' αὐτοῦ ἦρος, ἐννάτην
 ἄγοντος Ἀπριλλίου πρὸς ταῖς δέκα, Ἰνδίκτου τετάρτης τοῦ
 20 ἐννάτου καὶ εἰκοστοῦ πρὸς τοῖς ὀκτακοσίους καὶ ἑξακισχιλίους
 ἔτους, μετὰ μέσας νύκτας, τοῦ πρὸς τὴν δευτέραν τῆς νέας
 ἑβδομάδος ἀνίσχοντος ἡλίου, τὰς πρὸς τὴν Γυρολίμνην λεγο-

8. Vulgo γεγραμμένα· Ὡς μὲν γρ. ὅπ. ἂν εἴη τις, ἢ. 10. τὸ
 εἰρημένον. Ioann. 16. ED. P. 20. A. C. 1322 male legitur in
 mg. ed. P. 22. λεγομένας pro vulg. λεγομένην ED. P.

quarto die magnae hebdomadis Constantinopoli excedens, ad urbem
 mansit, milites videlicet et pecuniam expectans. Die sexto, seu
 parasceves, etiam protostrator exire compellebatur: quamquam non
 exivit: sed tum imparatum se, tum alia quaedam impedimenta cau-
 satus, se item post diem tertium exiturum confirmavit. Ceterum
 die illo sexto propter lectum iunioris imperatoris libellus inven-
 tus est, conscriptus his verbis: „Qui sim aut quis vocer, qui hoc
 exaravi, non cognosces modo. Dico autem vere, hodie impleri illud:
Venit hora, ut dispergamini unusquisque, et me solum relinquantis;
 Ni stultus sis, assequeris utique quid dicatur.” Eius scripti senten-
 tia haec erat, quam et nepos ipse coniciebat: amicorum suorum
 dispersionem non alius gratia fieri, quam ut ipse commodius invadi
 opprimique posset. Auctorem scripturae huius postmodum in pace
 quoque diu indagatum non invenit: interea mortem obiisse credi-
 tus est. Et haec quidem eiusmodi fuerunt. Eodem vere XIII. Ka-
 lendas Maias indictione quarta anni sexies millesimi octingentesimi
 vicesimi noni, post noctis medium, sole iam ad apportandum diem
 novae hebdomadis secundum surgere parante, porta, quae ad Gy-
 rolimnen appellatur, resecata, tamquam ad venatum iunior impo-

- A.C. 1321 μένας ὑπανοίξας πύλας, ὡς πρὸς Θήραν δῆθεν ὁ νέος ἐξῆλθε βασιλεὺς, ὀλίγους τινὰς τῶν οἰκετῶν ἐπαγόμενος, κύνας τε καὶ ὄρνεις ἡσχημένους θηρᾶν. ἦν δ' ἐξ ἔθους αὐτῷ τοῦτο ποιεῖν ὅτε βούλοιο, καὶ διὰ τοῦτ' αἰσθήσειν οὐδεμίαν οὐδὲ ταραχὴν
- D ὁ δρασμὸς παρεῖχε. τοὺς δέ γε πλείους τῶν οἰκετῶν καὶ τῶν φίλων αὐταῖς σκευαῖς τῇ πρὸ τῆς δευτέρας διεσκευασμένους κατὰ πάσας τὰς τῆς πόλεως πύλας ἐκέλευσεν ἐξελθόντας, ἐν ὠρισμένῃ τινὶ χωρίῳ συναθροίζομένους περιμένειν. οὐ δὲ καὶ γενόμενος καὶ τοῖς οἰκείοις συμμύξας, τῆς εἰς τὴν Ἀδριανοῦ πόλιν φερούσης εἶχετο, συνόντος καὶ πρωτοστράτορος. γενόμε-10 νος δὲ πρὸς τὸν Μέλανα καλούμενον ποταμὸν καὶ Ἰππων πολλῶν ἀγέλας παρ' αὐτῷ νεμομένας εὐρών (ἦσαν δ' Ἰπποι τῆς ἰδρυμένης ἐν Βυζαντίῳ στρατιᾶς καὶ τῶν ἄλλων συγκλητικῶν καὶ πολιτικῶν) οὐδὲν ἠθέλησεν ἀδικῆσαι, ἀλλὰ τοῖς τε συνεπο-
- P. 59 μένοις ἀπέπε νεωτερίζειν μηδὲν, καὶ τοῖς ἵπποφορβοῖς ἐπέ-15 λευσε τοὺς Ἴππους λαβόντας πρὸς τὴν πόλιν χωρεῖν, μὴ ταραχῆς τινος γενομένης διαρπασθῶσιν. ἐφεξῆς δὲ συνελθὼν καὶ τῷ μεγάλῳ δομestικῷ καὶ Συργιάννῃ, ὡς εἶχον ἦνον τὴν ὁδὸν καὶ μετὰ μέσῃ τῆς μετὰ τὴν δευτέραν ἡμέρας, εἰς τὴν Ἀδριανοῦ φθάσαντες εἰσεληλύθασιν, ἠδέως ὑποδεξαμένων τῶν20 οἰκόντων τὴν πόλιν, καὶ τῶν κρειττόνων τινὸς τὴν βασιλέως οἰηθέντων ἐπιδημίαν. ὁ μέντοι πρεσβύτερος βασιλεὺς τὸν τοῦ ἐγγόνου δρασμὸν γνωρίσας, διασέσειστο μὲν ἐπ' ὀλίγον τοὺς λογισμοὺς, εἴτ' ἀναλαβὼν ἑαυτὸν, καὶ οὐ μέγα ἔργον ἡγήσα- μενος τὸ τὸν ἔγγονον χειρώσασθαι, ἅτε καὶ στρατιᾶς καὶ τῆς25

rator excessit, paucis quibusdam famulis, canibus item et avibus venatricibus comitatus. Quod quia factitabat, quoties placuisset, nemo eius fugam sensit, nec quidquam tumultus inde natum est. Maiorem porro ministrorum amicorumque partem cum impedimentis pridie per omnes portas urbis sparsim exire et in loco a se definito collectam expectare iussit. Quo cum venisset, iuncti omnes, protostratore etiam praesente, viam Adrianopolin carpebant. Ad Melanem, quod vocatur, flumen appropinquans, iuxtaque magnos equorum greges late campum tondentes reperiens, (ii erant partim militum Constantinopoli degentium, partim optimatum ac magistratum,) nihil iniuriarum inferre voluit, vetuitque comites novum aliquid moliri, et pastores hortatus est, equos in urbem agerent, ne forte a tumultuantibus diriperentur. Deinde magno domestico et Syrgianne quoque conventis, quantum poterant, iter pergere maturabant: ac secundum meridiem diei sequentis Adrianopolin intrantes, ab incolis, adventum hunc velut dei cuiuspiam faustum sibi interpretantibus, iucunde accepti sunt. Avus nepotis fuga audita consternatus aliquamdiu, ut primum lux menti reddita est, parvique rem negotii

ἀρχῆς ἐπάσης ὑφ' αὐτῷ οὔσης, ἓνα τῶν συγκλητικῶν Μα- A. C. 1321
 νουήλ Τάγαριν τὸν μέγαν στρατοπεδάρχην, γένους μὲν ὠρ- B
 μημένον ἐκ φαύλου καὶ ἀφανοῦς, ἀνδρία δὲ καὶ τόλμη τῇ
 περὶ τὰς μάχας ἐπὶ πλεῖστον δόξης αὐτὸν ὑφ' ἑαυτοῦ προελ-
 5 δόντα, (ἐν γὰρ Φιλαδελφείᾳ τῇ κατὰ Λυδίαν πολλά καὶ χει-
 ρὸς καὶ τόλμης καὶ στρατηγικῆς ἐμπειρίας κατὰ Περσῶν ἐνε-
 δεῖξάτο ἔργα, ὡς ἐκ τούτων θαναμασθέντα καὶ γάμον τυχεῖν
 ἐπιφανοῦς· τῇ γὰρ ἀνεψιᾷ συνέζευκτο βασιλέως Θεοδώρου τῇ
 Ἀσανίνῃ) τοῦτον δὲ μετακαλεσάμενος ὁ βασιλεὺς, „ὁ ἐμὸς V. 48
 10 ἔγγονος” ἔφη „νυκτὸς ὄχθητο ἀποδράς τῆς πόλεως ταυτησί-
 ὄπου μὲν οὖν ἂν διατρίβῃ, οὐκ ἔστιν εἰδέναί σαφῶς· τοῦτο
 δὲ πέπεισμαι ἀκριβῶς, ὡς ὀλίγων ἀχθήσεται δεσμώτης ἡμε-
 ρῶν εἶσω. τὸ δὲ νῦν ἔχον αὐτὸς ἀναλαβῶν στρατιᾶν ὄσσην C
 οἶε πρὸς τὸ ἔργον ἀρκέσειν, ἐπιστράτευσον αὐτοῖς καταπό-
 15 δας· κἂν μόνον ἐγγένηται συντυχεῖν, οὐδὲν λοιπὸν ἢ δορια-
 λήτους ὑποστρέψαι λαβόντα πάντας· ἐκείνοις γὰρ οὐκ ὄτι
 ἀμύνασθαι, ἀλλ' οὐδ' ἀντιβλέψαι ἂν ποτε παρασταίῃ.” ὁ Τά-
 γαρις μένοι, συνετὸς ὢν καὶ πρὸς μάχας ἐξησκημένος, „σοὶ
 μὲν, ὦ κράτιστε βασιλεῦ,” ἔφη „τῶν ὀλίγου πόνου δεομένων
 20 ἔργων εἶναι δοκεῖ τὸ τὸν σὸν ἔγγονον ἀχθῆναι συλληφθέντα
 δεσμώτην, ἐμοὶ δὲ τούναντίον ἅπαν. βούλομαι δὲ ἐμὲ ψεύ-

5. Φιλαδελφεία. Eam obsederat Orchanes II. Turcorum imperator, cui postea Cantacuzenus filiam suam in coniugem dedit. Egregiam ibi operam navarunt Catelani et Theoleptus episcopus. Meminit Gregoras lib. 7. et Chalcocondylas lib. 1. Multis autem post annis capta est a Baiazete, Orchanis nepote, V. imperatore. *ED. P.*

iudicavit, eum captivum ducere, quandoquidem totum sub se imperium et exercitum haberet, quendam de proceribus suis Manuelem Tagarin magnum stratopedarcham, vili et obscuro genere ortum, sed strenuitate et audacia militari a semetipso ad summam gloriam provectum (nam Philadelphiae Lydorum contra Persas multa praeclara virtutis et imperatoriae cuiusdam peritiae facinora ediderat, et ob admirationem inde partam uxorem illustri loco progenitam, Theodoram Asaninen, imperatoris consobrinam acceperat) hunc, inquam, Manuelem accersens, „Meus nepos, ait, praeterita nocte aufugit. Ubi moretur, pro certo haud scio. Hoc quidem mihi exploratissimum est, intra paucos dies in vinculis ad me adductum iri. Nunc adiunctis tibi militibus, quot sufficere putabis, fugitores per vestigia insequere. In quos simul incideris, nihil erit quod agas amplius, quam ut captis omnibus domum revertare: quippe quibus non solum se defendere, sed vos contra aspicere nunquam in mentem veniet.” At enim Tagaris, homo prudens et bellator minime rudis: „Tibi quidem, imperator optime, inquit, minime negotiosum videtur, nepotem comprehendere vinctumque adducere; ego vero diversum plane sen-

- A.C. 1321 σασθαι, καὶ μὴ σὲ τῆς ἐλπίδος, ὡ βωσιλευ. τοῦτο μὲν οὖν
 D ὁποῖον ἂν ποτε ἀποβαίῃ, αὐτό, φρασι, δείξει. ἐπεὶ δ' ἐπέταξας
 στρατιὰν ἀναλαβόντα καταδιώκειν αὐτούς, ὡς, ἂν ἐγγένηται
 συντυχεῖν, οὐ μόνον οὐκ ἀμυνουμένων, ἀλλ'· αὐδ' ἀντιβλέψαι
 τολμησόντων ὡς ἔχω καὶ περὶ τούτων γνώμης, ἐρῶ. τὸν ἀρι-5
 θμὸν τῆς παρουσίας ἐνταυθοῖ στρατιᾶς, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὴν
 ἐμπειρίαν καὶ τόλμαν ὃ σὸς ἔγγονος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν σαφῶς
 εἰδότες, οὐκ ἂν ἐτόλμησαν τραπέσθαι πρὸς τὴν φηγὴν, εἰ μὴ
 πρότερον ἐπ' ἄκροις δόρασιν ἐξαρτήσαντες τὴν ζωὴν, οὕτω
 παρῆθ' ἔσαν αὐτούς, ὡς πᾶσιν, οἱ ἂν ἐπίωσιν, ἀμυνουμένοι 10
 P. 60 μέχρι τοῦ πεσεῖν. ἴσασι γὰρ σαφῶς ὡς, ἂν ἁλώσιν, ἥμισθα
 τοῦ ἀποθανεῖν πείσονται μετριώτερα. διόπερ ὡς τεθνηξόμε-
 νοι μαχοῦνται καὶ ὑπὲρ δύναμιν, ἀφειδοῦντες ἑαυτῶν. θανα-
 τῶσιν οὖν ἀνθρώποις ἐξ ἴσου τοῦ ἀριθμοῦ συμπλέεσθαι τινα,
 οὐδὲ πόρρω μανίας δόξειεν ἂν. ἐπὶ γὰρ τῶν τοιοῦτων τοὺς 15
 ἀντιτεταγμένους καὶ τῷ πλήθει πολλῶ τῷ μέτρῳ χρεῶν ὑπερ-
 ἔχειν, καὶ ταῖς προθυμίαις ἴσους εἶναι· ἃ δὴ καὶ ἀμφοτέρω
 ἡμῖν ἐν ἀμφιβόλῳ κεῖται. τῶν τε γὰρ συνόντων αὐτοῖς οὐκ
 ἴσμεν τὸ πλήθος, καὶ τῶν ὑφ' ἡμῖν τεταγμένων, ὁποτέρους
 πρόσκεινται τὰς γνώμας, ἀγνοοῦμεν. ἄλλως τε καὶ περὶ μέσας 20
 νύκτας αὐτῶν ἐξεληθόντων, ὡς παρὰ τῶν φυλάκων τῶν πυλῶν
 Βῆξεγένετο μαθεῖν, ἡμῶν δ' οὐ μέχρι βυθείας ἐσπέρας δυνη-
 σομένων ἂν πρὸς τὴν δίωξιν καταστῆναι, ἐκείνοις μὲν τὸ ἐν
 ἀσφαλεῖα περιστήσεται εἶναι, ἡμῖν δὲ τὸ ἀνεφίκοις ἐπιχει-

tio: tametsi cupio sane, me opinione potius aberrare, quam spem
 tuam decipi. Sed huius consilii eventum res ipsa docebit. Quo-
 niam autem mandasti, ut delecta manu eos persequerer: nam si
 eos assequar, nec resistere, nec nos aspicere ausuros; etiam in hoc,
 quid mei iudicii sit, eloquar. Quantae hic nobis copiae, quam ex-
 ercitatae et animosae sint, nepos tuus et amici eius inculenter sci-
 entes, non se in fugam tradidissent, ni prius vita in hastarum mu-
 cronibus suspensa, adeo semetipsos exacuissent, ut adversus quo-
 rumlibet impressionem usque ad mortem proeliaturi sint. Norunt
 enim perbene, si in potestatem venerint, nihilo se mitiora ipsa
 morte perpesuros. Quamobrem animarum suarum prodigi et tam-
 quam morituri, supra vires etiam pugnabunt. Cum hominibus igitur
 vitae alicam subeuntibus aequa manu pugnare conserere, parum
 distat ab insania: multo siquidem maiore numero parique alacritate
 in eos pugnandum est: quae ambo nobis in incerto sunt. Nam quanta
 se ad illos multitudo aggregaverit, ignoramus: et nostrorum militum
 animi in te, an in illum propendeant, incomperatum habemus. Prae-
 terea cum illi sub gallicinium sese extulerint (id quod portarum custo-
 des retulerunt) nos autem insequendo usque ad conticinium insistere

ρεῖν καὶ δυοῖν ἕτερον συμβήσεται, ἢ ὑστερήσαντας ἀπράκτους A. C. 1321
ἐπανελεῖν, ὃ καὶ αὐτὸ σημείον ἂν ἦτης εἴη, ἢ καταλαβόν-
τας, ἠττηθέντας πσεῖν. τούτων δὲ ἕνεκα οὐ καταδιώκειν ἐξ
ἐφόδου, ἀλλ' ἕτερόν τινα τρόπον πρὸς αὐτοὺς πολεμητέον εἶ-
59ναί μοι δοκεῖ."

13. Τούτοις τοῖς λόγοις καὶ τῶν παρόντων συνειπόντων C
συγκλητικῶν, ὃ βασιλεὺς τῆς μὲν πρὸς τὴν δίωξιν βουλῆς ἀ-
πέστη, ὁμῶναι δ' ἐκέλευσε πάντας τοὺς ὑπ' αὐτόν, ὡς οὐ-
δοεῖς ἂν ἔλοιτο τὰ Παλαιολόγου τοῦ Ἀνδρονίκου, (οὕτω γὰρ
10προσετέτακτο μηκέτι βασιλέα κατονομάζειν,) ἀλλὰ πολέμιον
ἠγλυθῆαι ὡς τοῦ βασιλέως ἀφαστηκότα. οἱ ὄρκοι μὲν οὖν ἐτε-
λοῦντο, ἦρνον δὲ πλέον οὐδέν. οὐ μόνον γὰρ ἐκ Βυζαντίου V. 49
καὶ τῆς συγκλήτου καὶ τῆς στρατιᾶς ἡσμέραι πολλοὶ πρὸς
τὸν νέον Ἀνδρόνικον ἠυτομόλουν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἄλλων D
15ἐπαρχιῶν τε καὶ πόλεων τῶν ἐπηκόων Ῥωμαίους συνέζῆσον
κατὰ συνοτάσεις, ὡς ἐν ὀλίγῳ περὶ αὐτὸν στρατιᾶν ἀξιόμαχον
ἀθροισθῆναι. ἐγένοντο μέντοι πρὸς τὸν νεωτερισμὸν ἀρπαγαὶ
καὶ φθοραὶ πραγμάτων οὐχὶ συχναί. τοὺς τε γὰρ πρᾶττοντας
τοὺς δημοσίους φόρους ἀπεστέρησαν τῶν ὄντων οἱ προστυ-
20χόντες, εἰ μὴ που καὶ αὐτοὶ προαισθημένοι κατέκρωψαν ἐν
ἀσφαλεῖ· καὶ αὐτοὶ δὲ πολλὰ ἑαυτοῖς περιποιήσαντο ἀποστε-
ρησαντες βασιλέα, ὡς δῆθεν ἀφηρημένοι παρὰ τῶν προσ-
τυχόντων· καὶ εἴ τις πρὸς τινα τῶν τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ

22. βασιλέα corr. ED. P. pro vulg. βασιλέως.

non possimus, ipsis securis, nos captabimus, quae capere nequibimus:
et horum alterum continget, ut aut eos non assecuti domum frustra
redeamus, quod ipsum nos inferiores arguet, aut si eos adepti ado-
riamur, certamine victi concidamus. His ego de causis non in itinere per-
sequendus, sed alio quodam modo bellum cum iis gerendum existimo."

19. Cum his etiam assentirentur, qui de primoribus palatinis
praesentes aderant, imperator fugitivos persequendi voluntatem abie-
cit: subditos autem omnes sacramentum poposcit, non se ab Andro-
nico Palaeologo iuniori facturos (quo ipso edicebatur, ne quis post-
haec imperatorem nominaret) sed hostis loco haberet, quandoquidem
ab imperatore avo descivisset. Ergo iurabatur quidem, sed actum
agebatur: quippe non solum Byzantio e senatu et militibus quoti-
die complures ad nepotem transibant: verum ex aliis aequae pro-
vinciis et civitatibus Romani imperii turmatim confuebant, ut brevi
spatio circum se iustum teneret exercitum. Nec tamen studio no-
varum rerum direptionea et vastitates crebrae inferebantur. Tribu-
torum coactores ad nepotem despoliabantur, nisi ipsi praesentia
pecuniam tutis locis absconderant: ipsique insuper defraudato
imperatore non parum sibi, quasi ab obviis spoliati, retinebant: ac

A.C. 1321 προσκειμένων διαφορὰν ἔχων ἰδίων ἕνεκα ἐγκλημάτων, ἡμύ-
 P. 61 νατο, τοῦ καιροῦ συμμαχοῦντος, εἰς ἀρπαγὴν καρπῶν καὶ
 βοῶν καὶ προβάτων περιστήσαντες τὴν ζημίαν. ὁ δὲ πρεσβύ-
 τερος βασιλεὺς, ὡς ἐναντίως ἢ αὐτὸς προσεδόκα τὰ πρά-
 γματα ἐχώρει, συναγαγὼν τοὺς ἐν τῇ Κωνσταντίνου τότε δια-5
 τρίβοντας ἀρχιεράς, (ὁ πατριάρχης γὰρ Γεράσιμος ἔφθασε
 τελευτήσας ἐν ἧ νυκτί καὶ ὁ νέος βασιλεὺς ἐξῆλθε τοῦ Βυ-
 ζαντίου,) καὶ διαλεχθεὶς αὐτοῖς ἃ ἐδόκει δίκαια εἶναι, κείθει
 χωρισμὸν ἀπὸ Θεοῦ ἐκφωνῆσαι κατὰ παντὸς ἀνθρώπου τοῦ τε
 νῦν τῷ ἐγγόνῳ συνόντος τοῦ τ' ἔσομένου. ὡς δὲ μηδὲ τοῦτ' 10
 ἐπισχεῖν ἠδυνήθη τὰς τῶν ἀφισταμένων ὁρμὰς, δεισας ὁ πρε-
 B σβύτερος βασιλεὺς, μὴ καὶ εἰς πέρας ἀφίκηται τὰ πράγματα κα-
 κόν, οὕτως ἐναντίως ἢ αὐτὸς προσεδόκησε χωροῦντα, τὸν
 Φιλαδελφείας Θεόκλητον καὶ τὸν τοῦ κοιτῶνος προκαθήμενον,
 Καλλικρηνίτην, πρέσβεις πρὸς τὸν ἔγγονον ἀποστείλας, πρὸς 15
 ξυμβάσεις ἐχώρει, ἐπαγγειλάμενος, ὡς ὅπερ ἂν ὁ ἔγγονος ἐθέ-
 λοι γράμμασι δηλώσας, αὐτὸς ἂν εἰς πέρας ἀγάγοι. οἱ μὲν
 οὖν πρέσβεις εἰς Ἀδριανοῦ πόλιν ἐλθόντες, ἐπεὶ καὶ βασιλεὺς
 ὁ νέος ἔτυχε πρὸ τῆς πόλεως ἐπισκεπτόμενος τὴν στρατιάν,
 προσήεσαν ὡς προσκυνήσοντες καὶ τα τῆς πρεσβείας ἀπαγ-20
 γελοῦντες. τὸ δὲ πλῆθος περιστάντες αὐτοὺς γυμνοῖς τοῖς ξίφε-
 C σιν, ὡς ἐπέθοντο ὑπὲρ εἰρήνης ἀφιγμένους, ἐκέλευον ἀλλήλοις
 ἀποκτινύναι. ὁ μὲν οὖν Καλλικρηνίτης τῷ δέει κατασεισθεὶς
 τὴν ψυχὴν, τοῦ ἵππου τε ἀπεπήδησε, καὶ ἀμφοτέραις περι-

si quis cum quopiam seniori studentium privatas exerceret contro-
 versias, seque data opportunitate ulcisceretur, fructus, boves et
 oves pro poena adversario auferebat. Senior postquam rem secus
 ire vidit atque speraverat, coactis qui per id tempus Constantinopoli
 visebantur episcopis, (patriarcha enim Gerasimus morti concesserat
 ea ipsa nocte, qua nepos urbem deseruerat) expromptisque apud
 eos, quae iure expromenda ducebat, persuadet, ut anathema con-
 torqueant in omnes, quique nunc a nepote sint, quique postea fu-
 turi sint. Sed cum ne sic quidem deficientium impetus coërceretur,
 timens, ne, quoniam res tam contra exspectatum procederent, ex-
 trema perniciēs sequeretur, Philadelphiae episcopum Theoleptum
 et Callicreniten, sacri cubiculi procubitorem, legatos ad nepotem mittit,
 pacificationem offert, facturumque se, quod is litteris scriptis a se
 optaret, pollicetur. Igitur legati Adrianopolin veniunt: iuniorē
 imperatorem ante urbem copias recensentem offendunt: eum adora-
 turi et legationem exposituri adeunt. Tum milites magna eos fre-
 quentia districtis ensibus circumfundunt, atque ut de pace adven-
 tasse audiunt, ad illos contrucidandos inter se hortantur. Itaque
 Callicrenites ex equo desiliens tremulus, et imperatoris genua com-

σχών τὸν βασιλέως πόδα, ἴστατο περιδεής, ὅσον οὐπω νομί- A C. 1321
 ζων ἀποθανεῖσθαι ὁ Φιλαδελφείας δὲ, ὡσπερ δι' ἀψύχων τινῶν
 παριῶν καὶ ψόφων κενῶν ἀκούων, ἀκατάπληκτος ἦν πρὸς
 πᾶν ὀτιῶν. ἰδὼν δὲ τὸν Καλλικερνήτην ὡσπερ ἀποτεθνηκότα
 5 τῷ δέει, „οὐ δέον” εἶπεν „ὦ θαναμάσις σὺ, οὕτω κατάκρας πρὸς
 τὸν θάνατον κατεπτηχέναι, μέλλοντας, εἰ μὴ νῦν, ἀλλ' οὖν
 ὕστεράν ποτε ἀποθανεῖσθαι. εἰ οὖν τοῦτο πάσα ἀνάγκη, βέλ-
 10 τιον, ὅτε καὶ πρόφασίς τινος κέρδους, ἢ ὅτε μὴ. τοῦτου δ' οὐ- D
 τως ἔχοντος, ποία πρόφασις εὐλογωτέρα, ἢ ὑπὲρ εἰρήνης προ-
 15 σβεύοντας τελευτῆσαι;” εἰτ' ἐπιστραφεὶς πρὸς τὸν μέγαν δομέ-
 στικὸν καὶ Συργιάννην καὶ πρωτοστράτορα, (οὗτοι γὰρ αὐτὸν
 περιέστησαν, ὅπως μὴ τι περὶ αὐτὸν τολμηθῆι.) „εἰ μὲν ἔξεστιν
 ὑμῖν” ἔφη „τοὺς ἀνοήτους τουτουσί καὶ θρασεὺς καταστέλλειν,
 20 πρᾶττετε ἂ προσήκει· εἰ δ' οὖν, ἀλλ' οὗτοι γε δρώντων ἂ προ-
 15 θνυμοῦνται. πάντως οὐδὲν ἂν εἴη τῶν ἀβουλήτων θεῶν.” ἐπὶ
 τούτοις ὁ ἀνὴρ ἐθανυμάζετο τῆς μεγαλοψυχίας ἔνεκα, καὶ καρ-
 25 τερίας πρὸς τὰ δεινά. μέχρι μὲν οὖν τινος βοή τις θορυβώδης
 ἔξηχεῖτο διὰ τοῦ πλήθους· εἶτα κατεσταλμένης, ὁ βασιλεὺς P. 62
 τοὺς πρέσβεις ἰδίᾳ παραλαβὼν, καὶ περὶ ὧν ἤκουσιν ἐκμα-
 30 θῶν, ἀντεμήνησε δι' αὐτῶν τῷ βασιλεῖ καὶ πάμπῃ τοιάδε V. 50
 „τὸ καταπίπτειν ἐν τοῖς δεινοῖς καὶ ἀγενῆ τινα καὶ πρᾶττειν
 καὶ φθέγγεσθαι, φαύλων τινῶν καὶ μικροψύχων καὶ αὐτὸς

6. σὲ et μέλλοντα coni. ED. P. Scilicet legchbat ὦ θαναμάσιε,
 σὺ οὕτω, quod vitium sanavi.

plexus, magno cum timore adstat, iamiam se interfectum iri arbitrat-
 tratus. At Philadelphiensis, ut si per inanima transiret et vanos
 quosdam strepitus exaudiret, et ad omnia imperterritus manet, et
 Callicreniten metu prope exanimatum cernens: „Heus tu, inquit, non
 horrore mortis tantopere perfundi decet, cum, si non modo, aliquando
 quidem certe, morituri simus. Si ergo mors est inevitabilis, praestat
 utique mori, cum se commodi alicuius ostendit occasio. Quod cum
 ita sit, quae tandem convenientior occasio, quam pro pace legationem
 obeuntes mori?” Dehinc ad magnum domesticum, Syrgiannem et
 prostratorem conversus, (hi enim proxime circumstabant, ne quid
 ei noceretur,) „Si potestis, inquit, stolidos istos ac temerarios re-
 primere, vestri officii munus implete: sin minus, faciant quod facere
 gestiunt: invito deo nihil fiet.” Tam sublimis et ad quaeque gravia
 toleranda promptus viri animus admirationem habuit. Aliquamdiu
 igitur multitudo clamore fremebat: quo sedato, legatos seduccens im-
 perator, cuius ergo venissent cognoscit, et per eosdem avo in hanc
 sententiam respondet: Adversis casibus cedere et illiberale quippiam
 aut agere aut eloqui, minorum angustorumque quorumdam hominum:
 secunda fortuna intumescere et nimium sapere, imperitorum et auda-
 cium: aequabilem vero in prosperis et adversis servare constantiam,

A. C. 1321 εἶναι κρίνων, τὸ δ' ἐν ταῖς εὐτυχίαις φρυσαῖσθαι καὶ μείζον ἢ
 προσήκει φρονεῖν, ἀμαθῶν καὶ θρασέων, ὁμοίους δὲ ἔν τε
 τοῖς δεινοῖς εἶναι καὶ τοῖς ἐναντίοις, ἀνδρείων καὶ νοῦν ἔχον-
 των, οὐδ' ὅτ' ἐδικαζόμενῃ παρὰ σοὶ κραιῆ, βασιλεῦ, δειλίᾳ τινὶ
 ληφθεὶς ἔλεγον ἄπερ εἶπον, ὑποκρινόμενος τὴν ἀλήθειαν, οὐτέξ
 νῦν, ὅτ' ἐν τῷ ἀσφαλεῖ δοκῶ καθεστάναι, ἕτερα φθέγγομαι τῶν
 προτέρων, ἀλλ' ἐπὶ μάρτυρι πάλιν φθέγγομαι τῷ θεῷ, ὡς
 B οὐδὲν ἐμαντῷ σύνοιδα τῶν ἐγκαλουμένων, οὐδέ τι τοιοῦτον
 ἡμαρτηκότι, ὥστ' εἰς τοσαύτην ὑπερβολὴν ἔργης τὴν σὴν γαλη-
 νύτητα ἐρεθίσαι. τὸ μὲν οὖν εἰς διαλλαγῆς χωρῆσαι καὶ τήνιο
 πατρικὴν εὐμένειαν αὐδὶς ἀνακαλέσασθαι, εὐχῆς ἔργον ἐμοί.
 νῦν δὲ ἀδύνατον φαινομένου τοῦ εἰπεῖν τι καιρῖον ἢ κατα-
 πράξασθαι διὰ τὴν ἀταξίαν τῆς στρατιᾶς πολλὴν τινα γεγενη-
 μένην, ὡς ἀπὸ τῶν πρέσβεως μαθήσῃ, κατ' ἐμαντὸν διασκε-
 ψάμενος, ἔπει καὶ τὴν σὴν βούλησιν ἐπνύθωμῃ, ταῦτα κατα-15
 πράξομαι, ἄπερ ἂν ἤδιστα καὶ αὐτῷ σοὶ φανεῖη." τοῖς μὲν δὴ
 πρέσβεσι τοιαῦτα διαλεχθεὶς ὁ βασιλεὺς, καὶ χρησταῖς ἐλπίσι
 μετewρίσας, ἐς Βυζάντιον ἐκέλευεν ἀναστρέφειν. οἱ δὲ καὶ
 C ἀφικόμενοι πρὸς βασιλέα, καὶ τὴν τε τῆς στρατιᾶς ὑπὲρ τοῦ
 νέου βασιλέως σπουδὴν τε καὶ προθυμίαν, καὶ τὴν κατ' αὐτῶν20
 ὄρησιν καὶ μακίαν ἀπηγγελκότες, οὐκ ὀλίγην ἐνεποίησαν ταρα-
 χὴν εἰτ' αὐδὶς καὶ τοῖς τοῦ νέου βασιλέως χρησάμενοι λόγοις,
 παρεσκευάσαν χρησιώτερα ἐλπίζεν. ἔνδον μέντοι καὶ αὐτοῦ
 Βυζαντίου τὰ μὲν τοῦ νέου βασιλέως ἠΰξανε σφόδρα καὶ

1. κρίνω male coni. ED. P., cum sola interpunctione locus la-
 boraret, quae olim post θρασέων et ἐχόντων plena erat.

fortium atque prudentium sibi videri. Itaque se neque cum apud
 ipsum causam diceret, timore aliquo affectum, simulata veritate, dixisse
 quae dixerit: neque nunc, quando se tutum existimet, priorum aliena
 dicturam; sed rursus deum testem appellare, nullius conscium esse
 quae sibi obiecta sint criminum: neque tam immane ullum facinus
 admisisse, ut ira tam insanabili eius serenitatem exasperare potuerit.
 Quare concordiam resarciri paternamque benevolentiam restitui, opta-
 tum sibi et carum accidere. Verum quia in praesens adeo tumultu-
 ante milite, opportunum dici aut agi nihil queat, ut ipsimet legati
 testaturi sint, se eius voluntate iam perspecta et animo suo in con-
 silium adhibito, ea facturum, quae ipsum quoque avum summa iu-
 cunditate compleant. His dictis, legatos spe bona erectos Byzantium
 remittit. Qui ut seni exercitus universi alacritatem et studium erga
 iuniorum, in ipsos vero incitatum furorem narraverunt, vehementer
 illum conturbarunt, moxque responso nepotis explicato, ad meliora
 speranda permoverunt. Porro in ipsa quoque urbe Byzantio partes
 iunioris et augebantur mirifice et corroborabantur eximie: senioris

ισχὺν πρόσελάμβανεν οὗτοι μετρίαν τὰ δὲ τοῦ πρεσβυτέρου A.C. 1321
ὑπέρβρει τε κατὰ μικρὸν καὶ ἀσθενέστερα ἀπεδείκνυτο. ἀλλὰ D
τὰ μὲν κατὰ Βυζάντιον τοιαῦτα.

κ'. Ὁ νέος δὲ βασιλεὺς εἰς τὴν ὑστεραίαν τοὺς ἐν τέ-
5 λει πάντας καὶ τοὺς τῶν ταγματίων ἡγεμόνας συγκαλεσάμενος,
ἔτι δὲ καὶ τὴν στρατιὰν καὶ τὴν χθρὸς ἀταξίαν καταμεμψόμενος
ὡς οὐ καλῶς οὐδὲ προσηκόντως γεγενημένην, (μηδὲ γὰρ ἐκ φανύ-
λων ἀγαθόν τι δύνασθαι ἐκβῆναι,) εἶτα ἐπειπὼν, ὡς νῦν μὲν
ἂν συγγνώμῃ τοῖς αἰτίοις τῆς ταραχῆς ὡς οὐκ εἰδῶσιν αὐτὸν P. 63
10 ἀηδῶς ἔχοντα πρὸς τὰ τοιαῦτα, ἂν δ' αὐθις παρῆλθῃσι
τολμῶσι, δίκην ἐπιθήσει πρόπουσαν τοῖς ἀτακτοῦσιν εἰς μέ-
σους παρέθηκε τὴν βουλὴν, φήσας, ὡς „οἱ μὲν παρὰ βασι-
λέως τοῦμοῦ πάμπαν λόγοι καὶ ἡ ἀξίωσις, ὡς αὐτὸς τε
ἀσπάζοιτό, εἰσι, τὴν εἰρήνην, καὶ ἡμᾶς βούλοιο· καὶ τούτου
15 χάριν ἡμᾶς μὲν ἂ βουλοίμεθα αἰτεῖν, ἐκεῖνον δὲ ἡδέως ἔχειν
εἰς πέρας ἄγειν. λοιπὸν τοίνυν ὑμᾶς ἕκαστον ἂ ἂν οἴηται συν-
οἰεῖν λέγειν.” Πρὸς ταῦθ' ἅπαντες ὥσπερ ἀπὸ συνθήκης
μία γενόμενοι γλώσσα, μὴ δέχεσθαι ἔφασαν τὴν εἰρήνην, μηδὲ
βούλεσθαι ὅλως βουλευέσθαι περὶ τούτου. „ἰδὸν γὰρ, ὡς
20 ἀκούομεν, βασιλεῦ, εἰς ἔσχατον ἀφιγμένος κινδύνον, καὶ μό- B
γισ θεοῦ συναίρομένου τὸ ἀποθανεῖν διαφυγῶν, τοῖς αὐτοῖς V. 51

14. εἰσι. Haec vox suo loco, ut videtur, mota est, subiicien-
daque est post ἡ ἀξίωσις, et ita totus locus legendus: ἀσπά-
ζοιτο τὴν εἰρήνην. καὶ τούτου χάριν ἡμᾶς μὲν ἂ βουλοίμεθα
αἰτεῖν etc. repudiato illo: καὶ ἡμᾶς βούλοιο, quod per osci-
tantiam forsan irrepsit. ED. P. Prior coniectura vera, altera
non item, ut opinor. In verbis καὶ ἡμᾶς βούλοιο, quae prae-
cedenti αὐτὸς τε respondent, supplendum est ἀσπάζεσθαι τὴν
εἰρήνην.

contra sensim minuebantur et debilitabantur. Byzantii status rerum
erat huiuscemodi.

20. Postera luce iunior imperator primoribus universis et ordi-
num ducibus convocatis, ubi de exercitu et hesternis turbis, ut de
re parum laudabili et decora querelam habuit, (neque enim e malo
boni quippiam existere posse,) et se nunc quidem turbarum illarum
auctoribus ignoscere, tamquam nesciis, sibi talia displicere: si quid
in posterum simile attentaverint, pro dignitate in eos animadversu-
rum professus est, quo de consultandum esset, exposuit. Avus
noster, inquit, pacem se amplexurum declaravit, pollicitus se, quod
voverimus, libenter praestiturum. Restat ut quisque vestrum dicat,
quod futurum e re publica senserit. Hic omnes velut ex composito,
uno ore clamare, neque accipere se pacem, neque super hoc ne-
gotio consuli velle. Ecce enim tu, imperator, in extremum, ut fama
est, devolutus discrimen, et vix morti, Deo opitulante, elapsus, in

Cantacuzenus.

7

A. C. 1321 ἢ καὶ χεῖροσι κακοῖς περιπεσεῖν φιλονεικεῖς. δεόμεθα δὴ σου τοῦ τοιαῦτα λογιζέσθαι ἀποτρέψεσθαι ὅμως ἐπέπερ, ὡς σὺ φῆς, ὁ σὸς πάππος εἶρηκε καὶ βασιλεὺς, ὡς ὅπερ ἂν αὐτὸς ἐθέλης αἰτεῖν, ἐκείνον ἐκπληροῦν παρεσκευάσθαι, τῆς βασιλείας λέγομεν ἀποστάνα καθ' ἑαυτὸν ὅποι βούλοιο διίγειν,⁵ σὲ δὲ ἔαν τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἰθύνην ἂν δὲ μὴ βούλοιο, πρὸς Βυζάντιον ἰτέον ἐπ' αὐτόν. οἴομεθα γὰρ οὐδὲ μέχρι τειχῶν περιμενεῖν ἡμᾶς τοὺς Βυζαντίους, ἀλλ' ἔτι ποῦρωτέρω **C** ὄντων, εἰς ὑπάντησίν τε σὴν ἐξελθεῖν καὶ τὴν πόλιν ἂν παραδοῦναι. εἰ μὲν οὖν ὡςπερ βουλευόμεθα πεῖδη καὶ αὐτὸς,¹⁰ ὃ βασιλεῦ, μηκέτι μέλλωμεν, ἀλλ' ἔργον ἐχόμεθα ἤδη. εἰ δ' ἄλλως αὐτὸς βεβούλευσαι, ἀλλ' ἡμῖν γε φανερώς φράσον, ὅπως ἕκαστος, ὡς ἂν οἶός τε ἦ, διασωῶν ἑαυτόν." Τούτων οὕτως ἀπὸ πάντων ὡςπερ ἀπὸ μιᾶς εἰρημένων γλώττης, πολλὴν ὄρων ἀκαιρίαν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ μεταπέθειν ἐπιχειρεῖν,¹⁵ (ἦ τε γὰρ στρατιὰ ἀκάθεκτοι ταῖς ὀρμαῖς ἦσαν, καὶ μάλιστα οἱ ἐκ Γερμανῶν μισθοφόροι Λατῖνοι, ἐν οἷς ἦσαν καὶ τινες τῶν εὐπατριδῶν παρ' αὐτοῖς, αὐτὸς τε ἀήθως ἔτι εἶχε πρὸς ἅπαντας, πλην ὀλίγων τινῶν, καὶ οὐκ ἦν ἐκ τοῦ ῥάιστου πρὸς **D** ἀγνώτας διαλέγεσθαι, ὡςπερ ἦν χρησιμον τῷ καιρῷ,) **πολλάς**²⁰ τῆς εἰς αὐτόν εὐνοίας αὐτοῖς χάριτας ὁμολογήσας, καὶ δεῖν εἶναι εἰπῶν πλείονι διασκέψει δοῦναι τὸ πρῶγμα, καὶ μὴ ἐφ' οὕτω μεγάλην προᾶξιν ἀπερισκέπτως χωρεῖν „οὐ γὰρ περὶ μικρῶν τινῶν βουλευόμεθα, ἀλλὰ περὶ τοῦ σύμπαντος σχεδόν”

eadem et deteriora mala te praecipitare contendis. Quare rogatus, uti cogitationem istam a tua mente repudies. Verumtamen quoniam avus, ut autumas, praestare paratus est quod tibi petere placuerit, censemur, uti se abdicet, et ubi locorum voluerit, sibi vivat: tu Romanum imperium capessas. Si detrectaverit, Byzantium adversus illum infestis signis procedendum. Et arbitramur, Byzantium usque ad muros adventum nostrum haud expectaturos: sed procul adhuc distantibus occursuros urbemque dedituros. Si itaque nostro consilio flecteris, ne differamus: sed ad opus iam aggrediamur. Sin alia tibi mens, aperte enuntia, ut quisque nostrum quomodo poterit saluti suae provideat. His ita ab omnibus tamquam una lingua dictis, perspicuus imperator, valde intempestivum esse, aliorum eos conari deducere, (cohiberi enim militum furor non poterat, praecipue conductitiorum Latinorum e Germania, in quibus erant quidam domi nobiles: et ipse, paucis exceptis, omnium adhuc erat insolens, nec dabatur, quemadmodum tempus postulabat, Graecae linguae ignarus alloqui,) amplius de benevola erga se eorum voluntate gratias actis, et rem accuratius considerandam, nec ad tanti momenti negotium inconsulto accedendum, siquidem non de nugis, sed de summa rerum

διέλυσε τὸν σύλλογον, εἰς τὴν ὑστεραίαν τὸ πέρας τῆς βου- A.C. 1321
 λῆς ἔξαρθήσας. τούτων δὲ διαλυθέντων, ἅμα τοῖς τρισὶ πάλιν
 ὁ βασιλεὺς ἐβουλευέτο περὶ τῶν προκειμένων, ἃ συμφέρειν
 ἕκαστος οἶται κελεύσας εἰπεῖν. εἶπεν οὖν πρῶτος ὁ Συργιάν-
 5 νης· „ἡμεῖς ἃ καὶ πρότερον ἐβουλευσάμεθα, βασιλεῦ, ὄντες
 ἐν Βυζαντίῳ, οὐκ ἰδίᾳ τι ἐχθραίνοντες ἐφθραζάμεθα τῷ σῶ
 πάπῳ καὶ βασιλεῖ, οὐδὲ περὶ πλείστου τὸ κακῶς αὐτὸν ποιού-
 10 μενοι παθεῖν, ἀλλὰ τῆς σῆς κηδόμενοι σωτηρίας, ἀναγκαιῶς
 ἐφερόμεθα πρὸς τοῦτο· ἢ γὰρ τοῦ ἐνὸς εὐδοκίμησις τοῦ ἐτέ- P. 64
 15 ορου εἶναι φαίνεται καταστροφή· ὃ δὴ καὶ νυνὶ συμβαίνει τῆς
 γὰρ στρατιᾶς ἀπάσης ἐπ' αὐτὸν εἶναι προθυμουμένης, (ἔχονται
 δὲ ὀρθῶν λογισμῶν, καὶ οὐκ ἔστιν οὐδένα νοῦν ἔχοντα ἀν-
 τεπεῖν,) εἴ τι καὶ περὶ ἐκεῖνον συμβαίῃ τῶν δυσχερῶν, οὐχ
 ἡμῶν τῶν ἠναγκασμένων, ἀλλ' ἐκείνων ἂν εἴη τῶν εἰς τὴν
 20 ἀνάγκην συγελασάντων. τοιγαροῦν ἐπεὶ κοινῇ πᾶσι τὰ αὐτὰ
 ἔδοξε λυσιτελεῖν, ἡμεῖς τε οὐδεμίαν τοῖς βεβουλευμένοις μέμ-
 ψιν ἔχομεν ἐπιφέρειν, τὰ κοινῇ δοκούντα πράττειν ἀνάγκη.”
 Τούτοις συνέειπε καὶ ὁ πρωτοστράτωρ· τοῦ μεγάλου τε δομε-
 στικού μὴ συνετώτερον ἑαυτὸν εἶναι νομίζειν τῶν ἄλλων B
 25 οἰπάντων εἰπόντος, ὥστε τοῖς κοινῇ δοκοῦσιν αὐτὸν μόνον
 ἐναντία λέγειν, ἀνέστησαν. βαθείας δὲ νυκτὸς τὸν μέγαν δομέ-
 στικὸν ὁ βασιλεὺς μόνον παραλαβὼν, καὶ ἀθῆς ἐβουλευοντο
 περὶ τῶν αὐτῶν· ἔδοκει δὲ καὶ αὐτοῖς ὀρθῶν μὲν ἔχεσθαι τὴν
 22. ἐβουλευέτο male coni. ED. P.

propemodum agatur, praefatus, in diem alterum reiecta sententia,
 concilium dimisit. Quo dimisso, cum tribus illis rursus consilii ca-
 piendi deliberat: et praecipit, ut quod expedire videatur, ne taceant.
 Primus Syrgiannes sic incepit: Quae iam ante Byzantii in congressu
 diximus, non privato aliquo in avum tuum odio, neque quod in ma-
 ximo lucro eius calamitatem poneremus, locuti sumus: sed quia de
 salute et incolumitate tua solliciti eramus, eo necessario deveniebam-
 5 mus: unius enim claritas et illustratio, alterius videtur eversio: quod
 et nunc usvenit. Quod enim exercitus universus eius oppugnandi
 desiderio fervet, aequum desiderat, nec eum quisquam prudens re-
 prehendet: et si quid odiosum atque grave illi contigerit, non id
 nostra, qui cogimur, sed illorum, qui cogunt, culpa contigerit. Pro-
 10 inde, quia communiter omnibus ea visa sunt conducere, et nos
 eorum consilium vituperare nullo modo possumus; quae universis
 probantur, ad rem conferenda sunt. In hanc sententiam pedibus ivit
 etiam protostrator. Cumque addidisset magnus domesticus, non se
 intelligentia omnes vincere, ut ipse solus communi iudicio adversa-
 15 retur, surrexerunt. Ubi plerumque noctis processit, imperator cum
 magno domestico solo iisdem de rebus deliberationem habet. Sta-
 tuunt ambo, non male cogitare milites. Quod enim molitio novi-

A. C. 1321 στρατιὰν λογισμῶν. τοῦ νεωτερισμοῦ γὰρ ἤδη λαμπρῶς ἐξαφθέντος, πάντες ἦσαν μετέωροι πρὸς τὰς φήμας, καὶ μεταβολῆς ἀτόπως ἦσαν. κίνδυνον μέντοι τὸν ἔσχατον τὴν εἰς Βυζάντιον αὐτῶν ἀφίξιν φέρειν τῷ βασιλεῖ, ὡς πάντων εὐθύς τῷ νέῳ προσθησόμενον. ὃ δὴ καὶ σκοποῦμένοις αὐτοῖς, ὅπως ἂν μὴ γένηται, καὶ πολλὰς ἐλίξεις λογισμῶν διελθοῦσιν, ἐδόκει C βέλτιστον εἶναι πρὸς Θεσσαλονίκην μᾶλλον ἐλθεῖν, ὡς ἂν ἐν V. 52 τῷ μεταξὺ χρόνῳ τὰ κατ' αὐτὸν κατὰ σχολὴν εἰς διαθέμενος ὁ βασιλεὺς, πρὸς τὸν πόλεμον ἀντίσχη, καὶ μὴ ἀπόληται ἐπιχειρούμενος ἐκ τοῦ αἰφνιδίου. ταύτην δὴ κυρώσαντες τὴν ἰβουλὴν, ἐτράποντο εἰς ὕπνον. τῆς δὲ ἐπιγενομένης ἡμέρας, τῶν τε ἐν τέλει πάντων καὶ τῶν τῆς συγκλήτου συνελθόντων, παρόντων καὶ τῶν εἰρημένων Λατίνων, εἴ τι καινότερον τῶν χθρῆς βεβουλευμένων ἐξεύρηται τινι, ὁ βασιλεὺς ἐπυροθύετο κοινή „ἀτελοῦς γὰρ τοῦ βουλευματος καταλειφθέντος, καὶ ἰ5 ὕμῶν πάντων περὶ αὐτὸ ἠσχολημένων, εἰκὸς τινα καὶ προσεπι- D νοῆσαι τι πλεόν” Παλαιολόγου δὲ τοῦ μεγάλου στρατοπεδάρχου μὴτ' αὐτὸν τι προσεπινενοχέται πλεόν, μὴτ' ἄλλου ἀκχοέ- ναυ φαμένον, καὶ καβαλλαρίου φραμπέριν τεμπινιόλ, ὡς ἐκ

19. καβαλλαρίου φραμπέριν τεμπινιόλ i. e. equite fratre Petro de Pignolo. nam ista vox καβαλλάριος, ut in C. Florentino observavi, significat equitem honorarii aut pii ordinis. Graeca autem sic divido; φρά, id est Italice, frater, (dicunt et frate,) Μπέριν, id est Petrus; nam Græci inferiores μ litteram plerumque in propriis praerponunt litterae π, quod viris doctis Meursio et Gretsero observatum. Istud autem Μπέριν a Perrino defluxit, quo et familiae aliquot honoratiores Galliae nostrae usae sunt γτὲ id est de, nam γτ litterae valent δ, ut in γτάμα, pro δάμα. Πινιόλ, Piniolo; familiam quaerant queis otium est. Haec nobis monuisse sufficit. ED. P.

tatis iam quasi magnum incendium clare luceret, omnes a fama suspensi, mutationem domini vehementer appetebant. Verumtamen expeditionem hanc avo perniciem allaturam, quando ad nepotem omnes statim se applicaturi sint. Quod qua ratione impediretur, illis circumspicientibus et multa secum varie agitantibus, Thessalonicam potius eundum est visum, ut intermisso tempore senex paulatim firmatis opibus, adversariis obsistere posset, nec de improvise oppressus interiret. Hac sententia comprobata, quieti corpora mandaverunt. Die sequenti nobilibus ducibusque omnibus congregatis, praesentibus item Latinis, quorum ante mentionem fecimus, quaesitum est ab imperatore, ecquid praeter ea, quae heri voluissent, novi quippiam aliquis commentatus fuisset. Nam cum decretum nihil fuerit, et omnes eadem cogitatio occupatos tenuerit, verisimile fieri, meditando praeterea quempiam aliquid invenisse. Magno autem stratopedarcha Palaeologo dicente, nec sibi reputanti aliud occurrisset, nec ab alio novum aliquid audivisse, et caballario tamquam

προσέπου τῶν Λατίνων μηδαμῶς εἶναι τῶν χθδς εἰρημένων A.C. 1321
 μήτ' ἀληθέστερα μήτ' ἀναγκαιότερα εἰπόντος, καὶ τῶν ἄλλων
 ἐξῆς ἀπάντων τοῖς εἰρημένοις ἐπιψηφισαμένων, καὶ τὴν εἰς Βυ-
 ζάντιον ἀφίξιν ἐπισπευδόντων, ὡς ἅμα τῇ φανῆναι προσχωρή-
 5σον, καὶ τέλος εἰς ἰκεσίαν ὑπὲρ τοῦ ταῦτα πράττειν καταλη-
 ξάντων, ὁ βασιλεὺς, μικρὸν ἐπισχὼν „ἀλλ' ἔμοιγς" εἶπε „τὸ
 Σολομώντειον καλῶς εἰρησθαι δοκοῦν, τὸ εἶναι σωτηρίαν ἐν
 πολλῇ βουλῇ· καὶ πολλὰ πολλάκις περὶ τῶν αὐτῶν βουλευσα-
 μένω, ἐξεύρηται τι καὶ τῶν εἰρημένων πλέον, ὃ δὴ καὶ δεῖν P. 65
 10εἶδοσεν εἰς μέσον θεῖναι, ὡς ἂν, εἰ καλῶς ἔχει, δοκιμασθῆ-
 ἔμοι πρὸς τὴν Ἀδριανοῦ τήνδε πόλιν ἀφιγμένω, αὐτοὶ τε πολ-
 λὴν ἐπέδειξαντο τὴν εὐνοίαν κοινῇ πάντες περὶ ἐμὲ, καὶ αἱ ἄλ-
 λαι κῆσαι κατὰ τὴν Θράκην ἄχρι Χριστουπόλεως προσεχώρη-
 σαν πόλεις· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὅσον ἦν στρατιωτικὸν ἐν ταῖς
 15Θρακικαῖς κόμαις καθιδρυμένον, οἷς καὶ πολλὴν ὀφείλειν τὴν
 χάριν ὁμολογῶ ὡς ἀγαθοῖς περὶ ἐμὲ προῖκα γεγενημένοις. αἱ
 μέντοι κατωτέρω Χριστουπόλεως πολλαὶ καὶ περιφανεῖς οὐ-
 20σαι πόλεις ἄχρι καὶ Ἀκαρνανίας καὶ Δαλματίας ὑπήκουσ' Ῥω-
 μαίοις, καὶ στρατιὰν οὐκ εὐκαταφρόνητον ἔχουσαι καὶ στρι-
 25ποτηγούς πολλούς τε καὶ ἀγαθοὺς, οὐδεμία προσεχώρησεν ἡμῖν.
 ὅπερ ἐμὲ ταραχῆς ἐπέπλησεν οὐκ ἀπαντῆσαν κατὰ γνώμην.
 οὐδ' εἶναι νομίζω λυσιτελεῖς ὡς οὐδενῶν καταφρονῆσαι, ἀλλὰ

7. Proverb. 11. ED. P.

ex persona Latinorum affirmante, die hesterno dictis nihil esse ne-
 que verum magis, neque magis necessarium, ceterisque ordine omni-
 bus eadem asseverantibus, et expeditionem in Byzantium festinan-
 tibus, quod, simul apparuissent, deditum iri aiebant: et postremo
 in preces, ut eo sibi liceret ire, desinentibus, imperator paulum
 moratus, At mihi, inquit, Salomonis illud praeclare scriptum vi-
 detur, salutem esse, ubi multa sunt consilia. Et cum saepius ac
 multum super iisdem rebus consultaverim, aliquid praeter hactenus
 dicta amplius inveni, quod in medium afferendum existimavi, ut a
 vobis quantum valeat, ponderetur. Postquam Adrianopolin veni,
 et cives cuncti benevole me acceperunt, et reliqua Thraciae oppida
 universa usque Christopolin in fidem auctoritatemque nostram
 sese contulerunt: quod et manipuli militares in vicis habitantes
 fecerunt, quibus gratuito mihi commodantibus, magnum a me be-
 neficium deberi confiteor. Sed quae infra Christopolin usque ad
 Acarnaniam et Dalmatiam sunt urbes complures et florentes
 Romanis subiectae, in quibus cohortes minime aspernandae, cum
 multis strenuisque ducibus, earum nulla hactenus deditioem no-
 bis fecit. Quod quia secus accidit, quam cupiebam, mihi magno-
 pere molestum est. Nec fructuosum fore credo, illas ut nullius
 momenti despiciere, sed societatem et communionem illarum acsti-

A.C. 1321 περὶ πλείστου ποιήσασθαι καὶ τὴν ἐκείνων συμμαχίαν καὶ κοινωρίαν. τούτου χάριν ἀναγκαῖον εἶναί μοι δοκεῖ τὴν πρὸς ἐκεῖνα φέρουσαν πρῶτον ἐλέσθαι. προσχωρησάντων δὲ ἐκείνων, πρὸς τὴν Κωνσταντίνου βαδιούμεθα θαρξήσυντες, οὐτ' ὀπίσω πολεμίους καταλιπόντες, καὶ διπλασίω τὴν δύναμιν προσκτη-
C σάμενοι." βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπε, τὴν πρὸς τὴν ἐσπέραν ἐλέσθαι πείθειν ἐπιχειρῶν· οἱ δ' ἀδῆτις τῶν προτέρων ἐχόμενοι λογισμῶν, πρὸς Βυζάντιον ἔλεγον ἀπιέναι δεῖν καὶ ἄλλοσε μηδαμῆ, ὡς οὐδὲν ὄν ἔργον αὐτὸ κατασχεῖν, καὶ μὴ παρατείνειν τὸν πόλεμον, ἀλλὰ συναιρεῖν. 10

D κά. Ἐν τούτοις τοῦ μεγάλου δομestikou φθεγγόμενου
V. 53 μηδὲν „σὺ δ'" ἔφασαν „ἀνθ' ὅτου μὴ καὶ αὐτὸς περὶ τῶν παρόντων γνώμην εἰσάγεις, ἀλλ' οὕτως ὡς καινοῦ μηδενὸς γινόμενου σιωπὴν ἄσκεῖς;" „ὅτι γε" εἶπεν „οὐ βουλευομένους, ἀλλὰ τὴν βουλήν ἐπικυροῦντας ὄρω. εἰ γὰρ ἐβουλεύεσθε, τάχ' ἂν τι 15 καὶ αὐτὸς εἶπον τῶν συμφερόντων. οὐ μὴν ἀλλ' ἐπέειπερ ἐπύθεσθε, ἃ νομίζω συμφέροντα ἔρω. καὶ πρῶτον μὲν ἐπεισὶ μοι θαναμάζειν, ὅθεν οὕτω πεπείκατε ἑαυτούς, σὺν οὐδενὶ πόνῳ καταλή-
P. 66 ψεσθαι τὴν Κωνσταντίνου μόνον ὀφθέντες. εἰ μὲν γὰρ τι πλέον ἴστε ἢ ἐπύθεσθε ὧν καὶ αὐτὸς ἐπίσταμαι, ὃ, τι ποτ' ἂν εἴη μα- 20 θεῖν ἐβουλόμην· εἰ δ' οὐδὲν, τὰναντία παντάπασιν ἐμοὶ φρονεῖτε. ἐγὼ γὰρ πόλιν οὕτω μεγάλην καὶ πολυάνθρωπον, καὶ χρήμασι καὶ ὄπλοις καὶ στρατιώταις δυνατωτάτην, καὶ βασιλεῖα ἔχου-

mandum maximi. Quare meo iudicio ante omnia iter eo intendamus necesse est. Ubi se illae nobiscum coniunxerint, tum denique neque hoste iam a tergo relicto, et viribus altero tanto auctis, ad Constantinopolin oppugnandam fidenter accedemus. Hactenus imperator, profectioem illis in occidentem persuadere laborans videlicet. At illi in sententia pristina perseverantes, Byzantium, alio nusquam iter conferendum dicere, quod eo potiri nihil sit negotii, bellumque contrahere potius, quam ducere oportere.

21. Inter haec tacente magno domestico, Quid tu, inquirunt, cur non etiam profers, de proposita re quid sentias? cur, quasi nihil agatur novi, ita siles? Quod vos, occurrit ille, non consilia agitanter, sed consulta iam rata facientes video. Etenim si consultanter, forsitan ego quoque utile quiddam in medium protulissem. Nihilo minus quia sciscitamine, non celabo, quae conductura discerno. Principio miror, unde in eam opinionem veneritis, labore nullo, sed conspectu solo Constantinopolin esse capturos. Nam si vos amplius aliquid nostis auditioneve accepistis, quam ego scio, quid illud tandem sit, nosse velim; sin minus, tum vos longissime ab opinione mea disceditis. Ego siquidem civitatem adeo amplam et frequentem, pecuniis, armis, militibus potentissimam, imperato-

σαν ἐγκαθεστῶτα, οὕτω μὲν συνετὸν, ἐπὶ τοσοῦτοις δ' ἄρξαντα. C. 1321
 χρόνοις καὶ πολλὸν ἔχοντα περὶ αὐτὸν εὐνοϊκῶς διακειμένων,
 καὶ χρήμασιν ἔρρωμένον, οἷς αὐτῷ πείσει προσέχειν τὴν στρα-
 τιάν, οὐ τῶν ῥάστων, ἀλλὰ τῶν δυσκολωτάτων εἶναι νομίζω κα-
 5 τασχεῖν. καὶ χωρὶς δὲ τούτων τῶν παλαιῶν τις Ἑλλήνων σοφὸς
 μὴ τὰ τοιαῦτα ῥαδίως ἐλπίζειν πείθει, πολλὰ τὰ μεταξὺ χειλέ- B
 ων καὶ κύλικος εἶναι εἰπών. ἔστι δὲ τις καὶ στρατηγὸς νόμος,
 ἐπίσης ταῖς εὐτυχίαις καὶ τὰς δυσπραγίας μετεῖν, καὶ οὗτος
 ἄριστος στρατηγῶν, ὅστις ἢ ἐπιτυχάνων νικᾷ, ἢ ἀποτυχάνων
 10 οὐκ ἀποβάλλει τὰ ὄντα. σκέψασθε δὴ, εἶγε νῦν ἐπιστρατεύσαντες
 τῇ Κωνσταντίνου, οὐχ οἷοί τε γενώμεθα εἶέν, ὅποσα συμβῆ-
 σται τὰ δυσχερῆ. εὐθὺς μὲν γὰρ ἀνάγκη τοὺς τῷ πρεσβυτέ-
 ρῳ βασιλεὶ προσκειμένους, ἡμῶν ἀπράκτων ἐπανελθόντων,
 ἀναθαρσῆσαι τε καὶ εἰς ἐλπίδα τοῦ νικήσειν γενομένους προδυ-
 15 μότερον ἢ ἡμῖν ἐπελθεῖν, οὐπερ αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἡμεῖς ἂν φα- C
 νεῖημεν αἰτιώτατοι βουλευσάμενοι κακῶς. ἔχοντες δὲ ἐκατέρω-
 θεν τοὺς πολεμίους, (ὅκ τε γὰρ τῶν κατὰ τὴν ἔω τοῖς Ῥωμαίοις
 ὑπῆκόων πόλεων καὶ αὐτοῦ Βυζαντίου δυνατὸν ἀξιόμαχον ἡμῖν
 ἀθροισθῆναι στρατιάν, καὶ ἐκ τῆς ἐσπέρας ἕτεραν ὁμοίαν,) ἀν-
 20 τοὶ ἐναπειλημμένοι μέσοι, ἢ διαφθαρσόμεθα, μὴ δυνάμενοι ἀν-
 τέχειν πρὸς ἀμφίβολον τὸν πόλεμον, ἢ κακῶς ἀπαλλάξομεν, τῶν
 μὲν πολεμίων ἐκατέρωθεν ἐπικειμένων, τῶν προσχωρησάντων δὲ
 ἀφισταμένων, διὰ τὸ ἐν ἐλπίσιν ἡμᾶς εἶναι διαφθαρῆσεσθαι. καὶ
 πρὸς ἔτι τούτοις ὄπλων δεησόμεθα καὶ χρημάτων, τοῖς μὲν ἦδη

rem sine suo continentem, eumque tam prudentem, tot annis im-
 peritantem, multorum benevolentia septum, pecunia abundantem,
 qua exercitum sibi obligabit, occupare, multo difficillimum esse
 constituo. Praeterea e veteribus Graecis vir sapiens monet, ne hu-
 iusmodi temere speremus; ait enim, multa cadere inter calicem
 supremaque labra. Est autem et ducum lex, commoda paribus ex-
 aequare incommodis: illeque habendus optimus, qui aut voti com-
 pos vincit, aut voto frustratus, quae tenet, non amittit. Animad-
 vertite igitur, si Constantinopolin moverimus eaque potiri neque-
 rimus, in quot nos difficultates induemus. Illico enim oportebit
 stantes a seniore imperatore, nobis obsidionem solventibus, spiritus
 sumere et spe victoriae elatos, recedentes cupidius invadere, cum
 ipsi nosmet de consilio male capto accusabimus. Habentes autem
 utrimque hostem, (ex urbibus quippe Romanis in oriente, et ex ipso
 Byzantio comparari exercitus nostro nihilo inferior potest, et ex
 occidente alius aequae similis,) nos in medio conclusi aut interibimus
 ex utraque parte non valentes resistere, aut hostibus hinc et inde
 incumbentibus, sociis autem metu interitus nostri deficientibus,
 turpiter evademus. Adde quod armis et sumptu egebimus: ut et

- A.C.1321 ἀφροστῶσι πολεμοῦντες, ταῖς δ' ἔτι μένουσι φρουράς ἐγκαθίσταντες, ὅπως μὴ ἀποστῶσιν· ἃ ἐς ὅσας ἀνάγκας ἡμᾶς καταστήσει, συνορᾶν χρή. ἔτι δὲ κάκεινο ἐνεθυμήθην, ὡς ὁ, τε τῶν Τριβαλῶν ἡγεμῶν καὶ ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς Σφεντισθλάβος, κηδεσται βασιλέως ὄντες, νῦν μὲν διαφέρονται πρὸς 5 αὐτὸν ἰδίῳν τινῶν ἕνεκα αἰτιῶν· ἂν δὲ διὰ τὸν πρὸς ἡμᾶς
- V.54 πόλεμον διαλύσῃται πρὸς αὐτούς, καὶ κελύση βοηθεῖν, πολεμίους αὐτοῖς χρῆσόμεθα φοβερωτάτοις. τοιαῦτα μὲν καὶ ἕτερα δυσχερέστερα ἀναφνήσεται ἡμῖν κακὰ, ἂν μὴ αὐτοβοεῖ τὴν πόλιν ἔλωμεν, καθάπερ αὐτοί φατε· ἂν δὲ τραπώμεθα 10 πρὸς τὴν ἐσπέραν, πρῶτον μὲν τὸ κωλύσον οὐδὲν, ἵπασαν ὑφ'
- P.67 ἔαντούς ποιήσασθαι ἐν βραχεῖ· οἱ τε γὰρ ἐσπέριοι, ἀνθύρμητοι πρὸς τὰς ἀποστασίας, καὶ προσχωρήσουσι ῥαδίως τῷ νέῳ βασιλεῖ, χαίροντες πρὸς τοὺς νεωτερισμοὺς, οἳ τ' ἐφρονηκότες ταῖς πόλεσιν ἡγεμόνες, ὑπὸ τε τῶν ἰδίῳν ἕκαστος πολιτῶν ἐκ- 15 βιωζόμενος καὶ τὴν ἀθλίαν δεδοικότες τῆς τύχης, οὐκ εἰδότες πρὸς ὁπότερον τῶν βασιλέων τὸ κράτος χωρήσει, τῷ δυνατωτέρῳ τὸ νῦν ἔχον φαινομένῳ καὶ αὐτοῖς ἐπιχειμένῳ παραδώσουσι τὰς πόλεις. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ βασιλεὺς καὶ χρεῖμασι καὶ τιμαῖς καὶ δωρεαῖς ἄλλαις ἀμειβόμενος τοὺς προσιώντας 20 πρὸς ἑαυτὸν, καὶ τοὺς μὴ βουλομένους πρότερον ἂν ἐφελκύν-
- Βοηται ἔπειτα δὲ καὶ οὓς εἶπομεν ἡγεμόνας τῶν ὁμόρων ἡμῖν ἔθνων ἀποκνήσουσιν ἡμῖν ὡς δυνατοὶς ἀντικαθίστασθαι πρὸς πόλεμον, ἢ συμμαχήσουσι, τὸ γὰρ δυνατόν εἰς ἀντίδοσιν ποιεῖ

desertores oppugnemus, et ipsi, qui in fide manserunt, ne ipsi quoque desciscant, praesidia imponamus. Haec in quantas angustias nos coniectura sint, intelligendum est. Illud insuper mecum revolvi, et Triballorum principem et Moesorum regem Sphentisthlabum, imperatoris avi cognatos, privatas cum eo simultates modo exercere. Quodsi, propter bellum istud composita lite, ad se adiuvandum illos invitaverit, hostes eos imprimis formidabiles patiemur. Ista et alia intolerabiliora mala nobis exorientur, nisi quemadmodum vos futurum dicitis, urbem primo statim impetu capiamus. At vero si ad occidentem nos convertamus, primum nihil vetabit, quo minus brevi totum in potestatem redigamus: occidentales enim suoapte ingenio ad defectionem propendent, et ut rebus novis gaudentes, non difficulter iuniori imperatori sese tradent. Urbium vero praefecti, unusquisque a civibus suis coacti, incertosque causas metuentes, nec liquido scientes, utrius futurum sit imperium, qui in praesens potentior videbitur, et ipsis institerit, ei urbes addicent. Neque hic consistetur: sed imperatori praeterea partim argento, partim honoribus, partim aliis congiariis ad se traescentes remunerans, etiam prius a se alienos alliciet. Deinde quoque finitimarum gentium principes, quos diximus, aut prae ignavia resistere nobis, ut

τοὺς βαρβάρους μάλλον πρὸς φίλιαν τρέπεσθαι. ποιησάμενοι Α. C. 1321
 δὲ ὑφ' ἑαυτοὺς τὴν ἐσπέραν ἀντιρρόπον οὐσαν ἡμῖν, καὶ δι-
 πλασιώσαντες τὴν δύναμιν, ἀσφαλῶς ἤδη πρὸς Βυζάντιον βα-
 διούμεθα. κἂν μὲν προσχωροίη, εὖ ἂν ἔχοι· εἰ δὲ μὴ, περι-
 5καθεσθέντες ἐκπολιορκήσομεν τῷ χρόνῳ, οὐδεὸς ὄντος τοῦ
 ἀπανίστασθαι καταναγκάστοτος. τούτων δὲ ἕνεκα τὴν βασι-
 λέως γνώμην λυσιτελεῖν οἴομενος ἐς τὰ μάλιστα, αὐτῇ συνεί-
 πον· καὶ πλείω δ' ἕτερα τούτων ἔχων, παρήμιμ εἰπεῖν ἐκῶν. C
 εἰ μὲν γὰρ οἶοί τέ ἐστε τὴν βουλήν μεταβαλεῖν, ἀρκέσει καὶ
 10ταῦτα· εἰ δ' οὐχ οἶοί τε, εἰκῆ κακέϊνα λέγοιτο ἄν." Τοιαῦτα
 μὲν καὶ βασιλεὺς ὁ νέος καὶ δομέστικος ὁ μέγας μετ' αὐτόν
 διεiléχθησαν πρὸς τὴν στρατιάν, οὐχ οὕτω καὶ λυσιτελεῖν φρο-
 ροῦντες. ἤδεσαν γὰρ ἀκριβῶς ἕκ τε τῶν αὐτομόλων καὶ ἐκ τῶν
 ἐκ Βυζαντίου πρὸς αὐτοὺς κρύφα διαλεγόμενον, ὡς ἅμα τῷ
 15φρανῆναι αὐτοὺς εἰσδέξονται Βυζάντιοι διάραντες τὰς πύλας,
 ἅμα μὲν ἐκπεπληγμένοι τὸν νέον βασιλέα, ὡς ἐν ὀλίγῳ καὶ
 τῆς ἄνω Θράκης καὶ τῆς παραλίῳν μέχρι καὶ αὐτοῦ Βυζαν-
 τίου κύριον γεγενημένον, καὶ πολλὴν ἐπαγόμενον στρατιάν·
 ἅμα δὲ καὶ εὐνοϊκῶς διακείμενοι πρὸς αὐτόν. δεδοικότες δὲ μὴ D
 20ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς εἰς κίνδυνον καταστῆ ἀλόουσης τῆς Κων-
 σταντινίου, ἐπλάττοντο τὴν πρὸς ἐσπέραν ἐστρατείαν λυσιτελε-
 στέραν οἶεσθαι. φανερῶς γὰρ εἰπεῖν τὴν αἰτίαν, δι' ἣν οὐ βού-
 λονται ἄρτι ἐπιστρατεύειν αὐτῷ, οὐκ ἀσφαλὲς εἶναι ἐδόκει διὰ

bello potentibus, non audebunt, aut nobis opitulabuntur. Sic enim barbarorum est ingenium, quo adversarium ad se ulciscendum praevalentiorē vident, eo magis se illi amicos esse student. Subacto autem occidente, qui nobis pro oriente erit, exercituque duplicato, tum secure Byzantium movebimus. Et siquidem se dediderit, bene: sin secus, circumsessum ipsa diuturnitate expugnabimus, cum, quod nos depellat, nihil erit. His de causis imperatoris sententiam ut utilissimam probo eique subscribo: et cum plura habeam dicere, libens omitto. Nam si consilium mutare potestis, etiam ista sufficient: si non potestis, in ventum et illa loqueremur. Hunc in modum et imperator nepos, et magnus domesticus, contra quam expedire arbitrabantur, cum militibus agebant: optime enim cum ex transfugis, tum ex occultis Byzantium colloquiis didicerant, simul atque coepti essent conspici, populum portas ad eos intromittendos patefacturum: partim quod iuniori vellent, partim quod eum obstupescerent, qui brevi tempore et superiorem et maritimam Thraciam sibi subdidisset, tamque ingentes copias adduceret. Verumenimvero cum timerent, ne capta urbe in senem imperatorem inhumanus aliquid designaretur, expeditionem occidentalem sibi fructuosiorē videri comminisci voverunt. Nam sine integumento causam edere, ob quam per id tempus Constantinopolin adoriri nolent, parum fore tutum credebant: quando

- A.C. 1321 τὸ τὴν στρατιὰν ἔτι πρὸς βασιλεῦσιν τὸν νέον ἀβέβαιον εἶναι, καὶ διαλυθησομένην, εἴ τι κύνθοντο τοιοῦτον. πρὸς ταῦτα οἱ τε λογάδες καὶ σύμπασα στρατιὰ „εὖ μὲν εἰρησάσαι πάντα καὶ στρατηγικῆς ἐμπειρίας ἀξίως, οὐδ' αὐτοὶ ἀρνηθεῖσθαι ἂν" εἶπον „ὦ βασιλεῦ· ἢ τε γὰρ ἐσπέρα πολλὴ καὶ πόλεις ἔχουσα πολλὰς καὶ περιφανεῖς, καὶ στρατιὰν ἅμα στρατηγούσας βελτί-
- P. 68 στοὺς οὐκ εὐκαταφρόνητον, καὶ ῥαδίως προσχωρήσει, καθάπερ ἔφητε καὶ αὐτοί. ἐκείνο μὲντοι θαναμάζειν ἡμῖν ἐπῆλθε τοῦ μεγάλου δομεστίκου, ὅπως τὸ μὲν τὴν ἐσπέραν ὑφ' ἑαυτοῦ ποιήσασθαι τῶν πάντων ῥαδίων ἀπέφηνεν εἶναι, τὸ δ' εἰσελθεῖν ἰο δύσκολον ἐλθόντας εἰς τὴν Κωνσταντίνου. ἐκείνου γὰρ ὄντος ῥαδίου, ἢ δὴ καὶ αὐτὸς ἔφη, τοῦτο πολλῶ τῷ μέτρῳ τῇ ῥα-
- V. 55 στήνῃ διαφέρειν αὐτοὶ οἴομεθα. ἐπεὶ δ' ἀπάσαις ταῖς ψήφοις τὸ πρὸς τὴν ἐσπέραν ἐκστρατεύειν παρὰ σοί, βασιλεῦ, κεκρατηκὸς ὄρωμεν, συστρατεύσουσι μὲν καὶ ἡμῶν, ἐπίταγμα σὸν ἰ5 ἐκκληροῦντες, ὅσοι δὴ καὶ βουλήσονται· πλὴν οὐ μετὰ τῆς
- B ἰσῆς προθυμίας, ἠναγκασμένως δέ. ἂν δ' ὥσπερ ἀξιοῦμεν αὐτοί, τὴν ἐς Βυζάντιον ἴωμεν, πάντες τε ἅμα ἐφόμεθα καὶ προθυμῆσιν σὺν πολλῇ, διὸ δὴ σου δεόμεθα, πρὸς τὴν ἀξίωσιν ἡμῶν ὑπέξειαι, δικαίαν τε οὖσαν καὶ ἐς τὰ παρόντα λυσιτελεστάτην." Τοιαῦτα 20 μὲν καὶ οἱ τῆς στρατιᾶς ἡγεμόνες εἶπον. ὄρων δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον αὐτοῖς ὁρμὴν οὐκ ἀμβλυνομένην, βιάζεσθαι τε οὐκ ἔχον, τῆς εὐνοίας ἅμα καὶ τῆς εὐπειθείας ἐπαινέσας αὐτοῦς, ὅτι καὶ ἂ μὴ βούλοιντο διὰ τὴν εἰς αὐτὸν εὐπεθείαν συν-

fides exercitus erga imperatorem iuniorē adhuc nutaret, et si quid tale audiret, dilaberetur. Ad haec nobiles universusque exercitus responderunt, non se negare, convenienter et ex usu artis imperatoriae dicta esse omnia: late enim patere occidentem orbem, multas et inclitas sustinere urbes, copias habere haud aspernabiles, cum ductoribus fortissimis, levique momento, ut ambo affirmassent, se dediturum. Mirari tamen, quomodo magnus domesticus occidentem sub ditionem subiici facile admodum posse, Constantinopolin autem intrare cum exercitu esse difficile asseveraverit. Cum enim illud prius, ex eius quoque sententia, difficile non sit, hoc suo iudicio multis partibus tamen esse facilius. Et quoniam occidentalem expeditionem apud animum imperatoris velut omnibus suffragiis obtinuisse cernebant, ituros secundum mandata quotquot velint; non tamen aequè alacriter, sed ingratis. Si, quod cuperent, Byzantium peteretur, mira voluptate neminem non secuturum. Quare se illum orare maiorem in modum, iustae ipsorum praesentique statui opportunissimae postulationi obsequeretur. Idem duces aiebant. Imperator videns eorum Constantinopolis invadendae libidinem nihil prorsus languescere, cum cogere non posset, de benevolentia obedientiaque commendatos, qui etiam a quibus abhorrerent, studio sibi ob-

5
 10
 15
 20
 25
 30
 35
 40
 45
 50
 55
 60
 65
 70
 75
 80
 85
 90
 95
 100
 105
 110
 115
 120
 125
 130
 135
 140
 145
 150
 155
 160
 165
 170
 175
 180
 185
 190
 195
 200
 205
 210
 215
 220
 225
 230
 235
 240
 245
 250
 255
 260
 265
 270
 275
 280
 285
 290
 295
 300
 305
 310
 315
 320
 325
 330
 335
 340
 345
 350
 355
 360
 365
 370
 375
 380
 385
 390
 395
 400
 405
 410
 415
 420
 425
 430
 435
 440
 445
 450
 455
 460
 465
 470
 475
 480
 485
 490
 495
 500
 505
 510
 515
 520
 525
 530
 535
 540
 545
 550
 555
 560
 565
 570
 575
 580
 585
 590
 595
 600
 605
 610
 615
 620
 625
 630
 635
 640
 645
 650
 655
 660
 665
 670
 675
 680
 685
 690
 695
 700
 705
 710
 715
 720
 725
 730
 735
 740
 745
 750
 755
 760
 765
 770
 775
 780
 785
 790
 795
 800
 805
 810
 815
 820
 825
 830
 835
 840
 845
 850
 855
 860
 865
 870
 875
 880
 885
 890
 895
 900
 905
 910
 915
 920
 925
 930
 935
 940
 945
 950
 955
 960
 965
 970
 975
 980
 985
 990
 995

10. καταπροδιδομένη coni. ED. P., sed nihil mutandum.

temperandi facere annuissent, Constantinopolin ire permisit. Vocem
 eius milites gratulabundi excipiunt, et Byzantium tantum non in
 manibus iam se habere opinantes, iter parant. Ergo quoniam ab
 exercitu impetrare nequivissent, ut Thessalonicam duci mallet, in-
 telligebantque seniore imperatorem venire in periculum, ipse et
 magnus domesticus clam illum per epistolam de hoc adventu admo-
 nere decernunt. Id si miles comperisset, tamquam a principibus
 suis proditus, quas non turbas excitasset? Eam epistolam dictante
 imperatore iunior domesticus exarat in haec verba: Ut antehac sae-
 pius, sic nunc Deum dictorum testem appello, sacratissime impera-
 tor, neque cum illic degerem, facinoris conscium fuisse, tui odio
 admisi, neque ideo inde abiisse, ut omni ratione detrimenta tibi
 inveherem: sed ob id solum, ut impendens cervicibus meis discrimen
 effugerem; quod quidem loco securo constitutus effugi; te contra,
 me quamvis penitus nolente, discrimen involvit. Ecce enim, cum
 nihil non tentarim, ut exercitui in occidentem transitum persuade-
 rem, nihil egi. Nos igitur contra te venire necesse est omnino. At
 ego morbum simulans, lentius castrametabor, et post primum incur-
 sum dabo operam, ut citissime recedam. Tibi interea palatium prae-
 sidio firmare licebit, portisque urbis quos habes tui studiosissimos

- A.C. 1321 ρᾶ τε ἐξέσται ἀσφαλίσασθαι τὰ βασίλεια, καὶ ταῖς τοῦ Βυ-
 P. 69 ζαντίου πύλαις τοὺς μάλιστα εὐνουστάτους σοὶ ἐπιστῆσαι μι-
 σθοφόρους, ἔχοντας ὀπλίτας ἱκανοὺς ταῖς τῶν ἐπιβουλεύοντων
 ὀρμαῖς ἀντιστῆναι. κἄν τι μόνον πρὸς τὸ εἰσδέξασθαι ἡμᾶς
 κώλυμα εὔρεθῆ, ὡς πρὸς ἀδύνατον τὴν ἐπιχείρησιν ἀπαξῶ5
 τὴν στρατιάν. δέομαι δὴ μὴ τοὺς λόγους ὑποπτεύσαντα ὡς
 ἐμοῦ διαφερομένον, ἀποῤῥᾶθνημῆσαι πρὸς τὸ τὴν ἀσφάλειαν
 ἐξαρτύσασθαι. πέπεισμαι γὰρ αὐτὸς ἀκριβῶς ἐκ τῶν αὐτόθι,
 ὡς ἅμα τῷ φανῆναι εἰσδέξονται ἡμᾶς." Τοιαῦτα μὲν ὁ νέος
 βασιλεὺς ἐπέστειλε τῷ πάπῳ, τῶν πιστοτάτων οἰκετῶν τινι 10
 Β τοῦ μεγάλου δομestikou χρησάμενος διακομιστῆ. αὐτὸς δὲ
 ἄρας ἐξ Ὀδρουσῶν ἅμα πενταχισμυριοῖς ἰππεῦσιν ἢ ὀλίγον δέου-
 σιν, ὡς εἰκάζετο, (οὐ γὰρ ἐξῆν ἀκριβῶς τὸν ἀριθμὸν εἰδέναι,
 οἷα δὴ πολλῶν καὶ τῶν μὴ πρὸς στρατιάν τεταγμένων συστρα-
 τευομένων πρὸς χάριν τῷ βασιλεῖ,) ῥῆι τὴν ἐς Βυζάντιον, πυ-15
 κνὰς καὶ συνεχεῖς τὰς στρατοπεδείας ποιούμενος οἷα δὴ νοσῶν.
 C κβ. Ἐν τούτοις δὲ ἀφικνεῖται πρὸς αὐτὸν καὶ παρὰ
 V. 56 Σπεντισθλάβου τοῦ Μυσῶν βασιλέως, ὃς ἦν αὐτῷ κηδεστῆς
 ἐπὶ Θεοδώρᾳ τῇ ἀδελφῇ, πρέσβις Μαρτίνος, τριακοσίους ἄγων
 ἰππέας καταφράκτους Μυσσοῦς, πρόφασιν μὲν ὡς συμμαχῆ-20
 σοντας αὐτῷ ἐπικουρίας δεομένῳ διὰ τὸν πόλεμον τὸν πρὸς τὸν
 πάππον· ἐπηγγέλλοντό τε, ὡς εἰ δέοιτο καὶ πλείονος στρατιᾶς,

3. Interpres legit *ἐπιβαλόντων*, quamquam nil mutandum; in-
 telligi enim potest de iis, qui intra urbem quid molirentur.
 ED. P. 12. Forte legendum *πενταχισμυριοῖς*. ED. P. ὀλί-
 γῳ legebatur antea.

praeficere; attributis cuique tot mercenariis militibus bene armatis, quot ad retundendam irruentium vim requirentur. Modo ingressui nostro obstat aliquid, continuo exercitum, ut ab urbe inexpugnabili revocabo. Itaque rogo te, ne verba mea, velut abs te alieni suspectans, in tutela apparanda segnior sis. Nam quo animo cives tuos esse audio, simulatque nos oculis usurparint, plane intromissuros credo. Haec nepos avo, quandam de famulis magni domestici fidelissimum adhibens tabellarium. Dehinc ex Odrysis excedens, cum quinquaginta equitum millibus, aut aliquanto paucioribus, ut conii- cere licebat, (nec enim ad unguem iniri numerus poterat, quod multi non conscripti, imperatori gratificantes, una militabant,) Byzantium castris quam creberrimis, ac si male valeret, procedere porrexit.

22. Inter haec a Sphenthisthlabo Moesorum rege affine suo (prop- ter Theodoram sororem cum eo nuptam) legatus venit Martinus, cum Moesis equitibus cataphractis trecentis, in speciem quidem, ut auxilium adversus avum, si indigeret, laturus: et promittebat, si maioribus copiis opus haberet, regem libenter missurum: sed revera, ut si eum paucitate laborantem inveniret, injectis manibus ad regem

ἐτοίμως παρέξοντος τοῦ κηδεστοῦ· τῇ δ' ἄληθείᾳ, ὡς, ἂν ἴδω- A. C. 1321
 σι τὸν βασιλέα στρατιᾶς ἀποροῦντα, συλλαβόντας πρὸς αὐτὸν
 ἀπαγαγεῖν. δῆλον δὲ γέγονεν ἐκ τῶν μετὰ ταῦτα. ἰδὼν γὰρ ὁ
 Μαρτίνος τὴν ἐπομένην τῷ βασιλεῖ στρατιάν, ἀνεχώρησεν εὐ-
 59 ὄς ἐπ' οἴκου. ὁ βασιλεὺς δὲ τὴν ὁδὸν διανύων κατὰ μικρὸν, D
 τῇ πρὸ τῆς πεντηκοστῆς ἐστρατοπέδευσε παρὰ τὸν Μέλανα πο-
 ταμόν. ἐνταῦθα δὴ ἀφικνεῖται πρὸς τὸν νέον βασιλέα Εὐγενία
 μοναχῇ Παλαιολογίνα, ἡ βασιλέως ἀδελφῆς Μιχαήλ, τοῦ πρώ-
 του τῶν Παλαιολόγων, παῖς, μεγάλη δομεστικίσσα. διεπρεσβεύ-
 10 οετο δὲ παρὰ τοῦ βασιλέως τοιαῦτα· „περὶ μὲν τῶν προγεγε-
 νημένων πρὸς ἡμᾶς διαφορῶν ἐκ τίνων ἤρξαντο λέγειν αἰτιῶν,
 οὐ τοῦ παρόντος εἶναι καιροῦ νομίζω· ἐφ' οἷς δὲ πρότερον
 ἐπέσταλκας πολλὴν χάριν ὁμολογῶν, καὶ τῆς εἰς ἐμὲ κηδεμονίας
 καὶ ἀγαθῆς προαιρέσεως ἐπαινῶν, ἔτι μίαν παρὰ σοῦ ταύτην
 15 ἀπαιτῶ χάριν, τὴν στρατιάν αὐτόθι μένουσαν κατασχεῖν,
 ἄχρῃς ἂν εἰς ἐν τῶν φροντιστηρίων, ὅπουπερ ἂν ἐθέλῃς αὐτὸς, P. 70
 καταδύς τὸν κίνδυνον διαφύγω· ἂν γὰρ ἔτι σε μετὰ τοῦ στρα-
 τοπέδου ἀπάραντα πρὸς ἡμᾶς βαδίζειν ἀγγελθῆ, οὐδεμία πρὸς
 τὸ μὴ διαφθαρήσεσθαι ἡμᾶς ἐλπὶς. καίτοι γὰρ οὐδὲν αὐτὸς
 20 ἀπέλιπον ὧν ὑπέδου τὸ μὴ οὐ καταπραΰνασθαι· ἐλέγχονται δ'
 ἅπαντα σπουδαζόμενα εἰκῆ. ἐμοῦ δ', ὥσπερ ἔφην, ἐν ἀσφα-
 λείᾳ γενομένου τοῦ μὴ ἀποθανεῖν, αὐτὸς ἐλεύσῃ παραληψόμε-
 νος τὴν πόλιν. ποία γάρ τις ὄνησις ἐκ τοῦ ἐμὲ ἀποθανεῖν;”
 Τούτοις τοῖς λόγοις ἐπὶ μᾶλλον ὁ νέος ἐπικαμφθεὶς βασιλεὺς,
 25 καίτοι καὶ πρότερον πάντα καὶ λέγειν καὶ πράττειν ὑπὲρ τοῦ

captivum perduceret. Quod ex eo mox claruit, quia Martinus exer-
 citu imperatorem sequente conspecto, unde venerat, subito se recepit.
 Parvis itineribus progrediens imperator pridie pentecostes supra Melanem
 flumen castra posuit. Hic eum Eugenia Palaeologina monacha, e so-
 rore Michaelis primi Palaeologi imperatoris progenita, magna dome-
 stica, convenit. Legatio haec complectebatur: De prioribus contro-
 versis inter eos, et quibus causis natae sint, dicere, nihil ad prae-
 sens tempus pertinere. Quae nuper scripserit, ob ea avum illi ma-
 gnas agere gratias, et sollicitudinem istam, ac bonam voluntatem lau-
 dare. Unam insuper gratiam cupere, ut nimirum tam diu militem
 ibi detineat, quoad in unum aliquod monasterium a nepote nomina-
 tum, periculi declinandi se abdiderit. Nam si e castris eum porro
 ad urbem viam moliri nuntietur, actum esse de vita sua: tametsi ni-
 hil eorum praetermiserit, quae nepos suggererit: sed ea omnia inani
 studio comparata fuisse deprehensum iri. Ubi vitam suam loco tuto
 mandaverit, ipse urbem possessurus ingrediatur. Quid enim ex morte
 sua emolumentum caperet? Hac oratione magis emollitus iunior,
 cum antea sponte sua dicere, et facere quidvis cupisset, ne quid seni

A. C. 1321 μὴ τὸν βασιλέα καὶ πάππον κακῶς παθεῖν οἰκοῦσθαι ὠρμημένους, B πρὸς μὲν τὴν πρεσβείαν ποιουμένην μηδενὶ καταδύλους ἐκέλευε ποιεῖν τοὺς παρὰ βασιλέως λόγους, ὅτι μὴ μόνω τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ, αὐτὸς δ' ὡς ἂν οἴηται συμφέρειν οἰκονομήσει τοὺς λόγους. ἐκκλησίαν δὲ κελεύσας γενέσθαι, καὶ τῶν ἐν τέλει C πάντων καὶ τῶν λογάδων τῆς στρατιᾶς εἰς ἕν γενομένων, παρελθὼν εἰς μέσους, ἔλεξε τοιάδε· „οὐδένα ὑμῶν οἶομαι ἀγνοεῖν ὡς, διαφορᾶς ἔμοι πρὸς τὸν βασιλέα καὶ πάππον γεγενημένης, πολλὰ τὰ μὲν ἐπράχθη, τὰ δὲ καὶ ἐν μελέτῃ ἔτι ἦσαν, ἐμὲ πρὸς ἔσχατον κινδύνου καθιστῶντα. δι' ἅπερ 10 αὐτὸς τε ἀπέστην οὐ μᾶλλον τοῦ βασιλέως ἢ τοῦ κινδύνου, καὶ ὑμεῖς πάρεστε βοηθήσοντες ἀδικουμένῳ. νυνὶ δὲ C ἔμοι τε παρόντος ὃ προὔθεμην ἐξ ἀρχῆς καὶ ὑμῖν, τῆς βοηθείας ὁποίας ἔχρην γεγενημένης, ἂν τι περαιτέρω τούτων ζητῶμεν, ἐμοὶ μὲν τὸ ἀδικεῖν, τὸ ἀδικοῦντι δὲ συμπράττειν ὑμῖν 15 ἂν περισταίῃ προὔθεμην δὲ ἐξ ἀρχῆς, οὐτ' ἐν πολεμίου μοίρα τὸν πατέρα κατασφάττειν, ἂν περ ἐξῆ, οὔτε τὴν ἀρχὴν ἀφαιρεῖσθαι, ἀλλ' ἔμαντὸν διασωζόντα τοῦ κινδύνου, μηδὲν ἐκείνῳ V.57 τῆς ἀρχῆς ἔνεκα παρενοχλεῖν. τὸ μὲν οὖν τὸν κίνδυνον διαφυγεῖν θεὸς αὐτὸς συναράμενος παρέσχε, τὴν δ' εἰς τὸ ἐξῆ 20 ἀσφάλειαν καὶ εἰρήνην, βασιλέως παρεχομένου, ἀπεωσάμεθα αὐτοὶ κακῶς. μέμνησθε γὰρ δήπου ὡς ἐν Ἀδριανοῦ τοῦς Δ ἐλθόντας ἐκ βασιλέως ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ πρέσβεις, στασιάζαντες

4. Malim οἰκονομήσειν.

13. παρόντες P. et post ὑμῖν nulla interpunctio.

noceretur, legato praecepit, ne cum quoquam, magno dumtaxat domestico excepto, legationem communicaret: se in ea curanda utilitatis rationem habiturum. Edicto igitur conventu, iamque in coetum coactis et primoribus et flore exercitus, in medium progressus, talibus eos dictis affari exorsus est: „Neminem vestrum nescire opinor, quo pacto, inter me avumque meum nato dissidio, multa partim foris committerentur, partim adhuc animo inclusa agitentur, quae me in extremam miseriam praecipitent. Quocirca non magis ab avo, quam a praesentibus me periculis seiunxi; et vos confluxistis, ut iniuriosius tractato optulemini. Modo autem, quandoquidem et ego assecutus sum, quod ab initio constitui, et vos, cum auxilium, quali opus erat, tuleritis: si quid ultra desideramus, id erit, ut ego reponam iniurias, vos reponentem adiuvetis. Sed constitui inde a principio avum nec vita exuere, etiamsi liceret, nec imperio mutare: verum, memet conservare ipsique de principatu nullum negotium facessere. Periculum, Deo bene propitio, evasi: securitatem autem et pacem in futurum, ab imperatore oblatam, male repulimus. Tenetis enim memoria, quomodo Adrianopoli legatos ab eo de compositione missos, seditione concitata, rebus imperfectis, ne-

ἀπεπέμψατε ἀπράκτους καὶ τὸν περὶ τοῦ ζῆν κίνδυνον ἐπικρα- A.C. 1321
 μάσαντες αὐτοῖς· ὁ ἔμοι εὐθύς τε δόδοι τῶν δεινοτάτων, καὶ
 ἐς τὴν ὑστεραίαν ἐν ἐκκλησίᾳ γενομένῳ λόγος ἐγένετο πολὺς
 τὴν τε ἀταξίαν καὶ ἀναρχίαν ὡς κακῶν αἰτίαν αἰτιωμένῳ, καὶ
 5 περὶ τοῦ μηκέτι τολμᾶν τοιαῦτα παραγγέλλοντι πολλὰ. αὐτίς
 δὲ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς τὴν ἐμὴν νῦν πέμψαντος θείαν, συγγνώμην
 τε ἐφ' οἷς ἡμάρτομεν παρεχομένου καὶ διαλλαγῆς αἰτουῦντος,
 οὐδ' ὅσιον οὐτ' ἀνθρώπων ἐχόντων νοῦν τὴν εἰρήνην ἀπωθεῖ-
 σθαι. τριῶν γὰρ ὄντων, ἃ πᾶσι πολέμοις πέρας ἐπάγει, τοῦ
 10 τε τὰ οἰκεία ἐν ἀσφαλείᾳ θέσθαι τινα, καὶ τοῦ τὴν τῶν πολε-
 μούντων ἀρχὴν ὑφ' ἑαυτὸν ποιήσασθαι, καὶ τρίτου, τοῦ αὐ- P.71
 τοῦς τοὺς πολεμοῦντας ἀποκτείνειν, τὰ δύο μὲν ἡμῖν πάρεστι
 μετὰ εὐχλείας, τοῦ τρίτου δὲ μήτε τυχεῖν γένοιτο, μήτ' ἐπι-
 θυμησαί ποτε. τὸ μὲν γὰρ ἐν ἀσφαλείᾳ εἶναι ὁ θεὸς τε πα-
 15 θέσχετο καὶ αὐτοὺς ὄρκοις πιστώσεται βασιλεύς· ὑπερ εἰ καὶ
 πρότερον ἡμῖν ἐξῆν, οὐδ' ἂν τὴν ἀρχὴν ὄπλα ἐκινούμεν. τὴν
 Ῥωμαίων δὲ ἡγεμονίαν καὶ ἅμα μὲν τῷ προσελθεῖν εἰς φῶς ὁ
 πατὴρ παρέσχετο καὶ βασιλεύς, βασιλέα χειροτονήσας καὶ νῦν
 δὲ ἀσφαλῶς ἐστὶν ἔχειν, πρὸς οὐδένα ἕτερον, ἢ ἐμὰ ἐκ διαδο-
 20 χῆς πάντως ἀλευσομένην. πολέμιον δὲ οὐδ' ἡγήμαί ποτε τὸν
 ἐμὸν ἀππνον καὶ βασιλέα, μήθ' οὕτω μανεῖην ὥστε ἢ νομίσαι
 ἢ βουλευσασθαι τι τῶν ἀνηκέστων κατ' αὐτοῦ. οὐ μὴν ἄλλ' B
 οὐδὰ ἡμᾶς οἴομαι φιλοῦντας τοιαύτη συμφορᾷ περιῖδεν ἂν
 9. & πᾶσι corr. ED. P. pro ἅπασι.

cem illis intentantes remisistis. Quod cum illico facinus teterrimum iudicassem, altera luce in concione multa verba feci, confusionemque et effrenatam licentiam vestram, ut malorum istorum causas castigavi: et ne quid amplius eiusmodi auderetis, severe imperavi. Nunc cum super eodem cognatam meam legaverit, delicti gratiam fecerit, redintegrari concordiam petiverit, neque iustorum, neque prudentium est, pacem aspernari. Tria enim cum sint, quae bellis omnibus finem imponunt: sua in tuto statuisset: hostium opes sibi subiecisset: hostes ipsos perdidisset, duo horum non sine gloria nobis contigerunt: tertium absit, ut unquam nobis adipisci, aut etiam optare contingat. Otium et securitatem Deus concessit, et imperator iureiurando eam confirmabit; quae si prius data fuisset, armis prorsus abstinuissemus. Romanum principatum simul ac in lucem susceptus sum, imperator parens meus mihi, imperatore me creato, destinavit; quem nunc tuto habere licet, hereditaria successione ad alium omnino neminem praeter me perventurum. In hostibus autem neque duxi unquam avum meum: neque adeo insaniverim, ut quippiam in eundem nefandi vel cogitem vel deliberem. Sed neque vos amicos meos aequo animo laturus opinor, tanta eum calamitate circumveniri, ut ego ab omnibus, quos sol videt mortali-

A. C. 1321 ἡδέως περιπεσόντα, ὥστ' ἀλάστορος καὶ πατροφόνου δίκας πῦσι τοῖς ὄφ' ἧλιον ὀφείλειν. ὅτε τοίνυν τῶν καταλόντων τοὺς πολέμους τὰ μὲν ἡμῖν περίεστι, τὸ δ' ἐν εὐτυχίας μεγίστῃ μέρει μὴ παρεῖναι καὶ προσέτι πρόσσετιν εὐκλεία τοῖς πραττομένοις, καταθέσθαι τὸν πόλεμον προσήκει. ἔτι δὲ οὐδ' ἂν εὐφρονούντων ἀνθρώπων ἔργον πράξομεν μὴ βουλόμενοι τὸν πόλεμον καταλύειν. εἰ μὲν γὰρ νῦν ἐπελθόντες παραληψόμεθα τὴν πόλιν, πλεον μὲν οὐδὲν ὧν νῦν ἔχομεν ἔχειν ἐξέσται· ἂ δ' ἔχομεν μετ' εὐκλείας ἅμα καὶ δικαιοσύνης καὶ πατρικῆς εὐχῆς, ἀρπάξομεν καὶ ἀδικεῖν καὶ μονονουχί πατροκτονεῖν ἔχοντας δοκεῖν, ὃ παραφρονούντων ἢ φρονούντων ἂν εἴη. εἴπερ δὲ οὐ δυνασόμεθα παραλαβεῖν, πρὸς τῇ πᾶσιν ἀνθρώποις μισεῖσθαι τε καὶ διαβάλλεσθαι δικαίως, ὅτι πρὸς εἰρήνην προκαλούμενοι, ἀδικίᾳ καὶ πλεονεξίᾳ γνώμης οὐχ ὑπεκούσαμεν· καὶ πρὸς κινδύνους ἀνονήτους ἑαυτοὺς ὑποβαλοῦμεν, καὶ πολλαῖς πόλεσι καὶ ἰσχυραῖς αἰτίοι καταστησόμεθα κακῶν ἀνηκέστων. τούτων ἕνεκα αὐτὸς τε ἀσπάζομαι τὴν πρὸς βασιλέα εἰρήνην, καὶ ἑμὴν λυσίτελεῖν νομίζων συμβεβούλευκα. ἔσεσθε γὰρ ἀπειληφότες δόξαν ἀνδρίας ἅμα καὶ δικαιοσύνης καὶ σωφροσύνης, ὅλοις μὲν κρατήσαντες τῶν ἀντιτεταγμένων καὶ τὰς γνώμας παραστησόμενοι, ἀμυνόμενοι τε ὑπὲρ τοῦ δικαίου καὶ οὐκ αὐτοὶ ἀδικούντες, καὶ τῇ μὴ ὑπὲρ τὰ μέτρια φρονεῖν μηδὲ ταῖς εὐτυχίαις φροσᾶσθαι τὴν σωφροσύνην ἐπιδεικνύμενοι." Τοιαῦτα τοῦ νέου βασιλέως

11. ἴσως· ὕλως διηρονούντων, vel potius ante ἢ potuit esse vobis μάλλον. ED. P.

bus, pro conscelerato et parricida condemnari. Quando igitur eorum, quae bello sapiendo faciunt, partim quidem penes nos sunt, ad summum autem felicitatis gradum non pervenisse etiam insuper laudem factis affert, ab armis recedere nos convenit. Quod si noluerimus, imprudenter ac stulte facimus. Si enim nunc urbem adoriamur et occupemus, nihil plus habebimus, quam nunc habemus. Quae autem gloriose, iuste, cum paternis votis habemus, ea per rapinas, iniurias et tantum non per parricidium habere existimari velle, hoc vero desipere ac delirare est. Si occupare non poterimus, praeterquam quod in omnium odia calumniasque incurremus, quia ad pacem invitati, improbitate et cupidine irretiti recusaverimus, etiam in discrimina sine ullo fructu nos coniciemus, multisque urbibus et regionibus cladem pestemque creabimus. His rationibus ego impulsus, pacem cum avo complector, eamque vobis tamquam utilem suadeo: nam a fortitudine, iustitia et moderatione commendabimini, si, cum adversarios armis subegeritis, nunc ipsi animos vestros subigatis, et pro iure propugnatis, non ipsi iniuriam inferatis: vestroque vos pede metientes, nec successibus intumescetes, modeste ac summis vos geratis. Ubi haec pro pace disputavit imperator, ex-

ὑπὲρ τῆς εἰς βασιλέα εἰρήνης διαλεχθέντος, ὃ μέγας δομέστι-Α. C. 1321
 κος μετ' αὐτὸν „καὶ δίκαια καὶ συμφέροντα” εἶπε „καὶ πολ-
 λῆς αἷτια δόξης ἐσόμενα ἡμῖν εἴρημας, ὃ βασιλεῦ. διὸ οὐδὲ V. 58
 ἀντιλέγειν οὐδένα τῶν πάντων, ὡς οὐχ ἤ προσῆκεν εἴρηται,
 5 δυνήσεσθαι νομίζω. ἐγὼ γὰρ αὐτὸς εἶ τι συνεώρων εἰρημέ-
 νον τῶν μὴ δεόντων, ἀντίειπον ἄν. ἐπεὶ δ' ἅπαντα εἴρηται κα- P. 72
 λῶς καὶ δικαιοσύνης ἐχόμενα καὶ ἐμπειρίας στρατηγικῆς,
 οὐδὲν ἔτι τὸ λέειπον, ἢ εἰς πέρας ἄγειν τὰ βεβουλευμένα.”
 ἐπὶ τούτοις τῶν ἐν τέλει τινὲς καὶ τῆς στρατιᾶς ἐπ' αὐ-
 10 τὸ τούτο πρότερον ὑπὸ τε βασιλέως καὶ τοῦ μεγάλου παρε-
 σκευασμένοι δομωστικόν ὥστε συνεπιεῖν τοῖς εἰρησομένοις, τὴν
 βουλὴν τε ἐπήνεσαν, καὶ τὴν εἰρήνην ὡς αἰτίαν ἐσομένην πολ-
 λῶν ἀγαθῶν ἔφασαν δεῖν αἰρεῖσθαι. καὶ Συργιάννου δ' εὐθύς
 καὶ πρωτοστράτορος τοῖς λεγομένοις προσθεμένων, καὶ τὸ πλή-
 15 θος ἅπαν ἐπηκολούθησε, καὶ ἐκεκύρωτο ἡ εἰρήνη. εἰ γὰρ καὶ
 τινες ἦσαν ὑπὲρ τοῦ τὸν πρεσβύτερον βασιλέα διασφαρῆναι
 τὸν πόλεμον αἰρούμενοι, ἀλλ' ὥσπερ ὑπὸ φέματος καὶ αὐτοῖ B
 συναπήχθησαν τοῦ πλήθους.

κγ'. Τούτων οὕτω γεγενημένων, τὴν πρὸς τὴν πρεσβείαν
 20 ἀπεσταλμένην θείαν αὐτοῦ πρὸς Βυζάντιον ἐξέπεμψε βασι-
 λεύς, μηνύσας τῷ βασιλεῖ καὶ ἀπὸ πῶ τοιαῦτα. „ἔδει μὲν, ὃ C
 κράτιστε βασιλεῦ, μηδὲν τῶν γεγενημένων μηδὲ τὴν ἀρχὴν
 κινήθηναι. ἐγὼ γὰρ, ὅπερ πολλάκις εἶπον, τὸν πάντ' ἐφοροῶν-
 τα μαρτύρομαι ὀφθαλμὸν, ὡς οὐδὲν ἐμαυτῷ συνοῖδα, πλὴν εἰ

cipiens magnus domesticus, Et aequa, inquit, et conducibilia, et
 gloriam non mediocrem nobis conciliatura dixisti, imperator. Quare
 te ita locutum ut decuit, haud quemquam inficiaturum opinor. Equi-
 dem ipse ego, si quid aliter dictum sentirem, id refellerem. Sed
 quoniam bene, iuste ac pro scientia imperatoria prolata sunt omnia,
 superest hoc unum, ut quae mentibus probata sunt, opere ipso ad-
 ministrantur. Posthaec nonnulli de proceribus ex exercitu, ad hoc
 ipsum prius ab imperatore et magno domestico subornati instructi-
 que, ut assensu firmarent audita, consilium verbis extulerunt pacem-
 que, ut multarum commoditatum conciliatricem, suscipiendam prae-
 dicarunt. Mox Syrgianne et protostratore sententiassuas eodem aggre-
 gantibus, tota agmina secuta sunt, et pax constabilita est. Etsi enim
 non deessent, qui ad exitium senioris imperatoris militare elegissent,
 tamen cum multitudine velut impetu quodam fluminis abripiabantur.

23. His ita gestis, consobrinam suam legatione perfunctam Con-
 stantinopolin dimisit. Quae autem avo renuntianda dedit, haec fue-
 runt: Oportebat, imperator optime, nihil prorsus eorum incipere
 quae incepta sunt. Ego siquidem, quod saepe iam dixi, testem facio
 illum oculum intuentem omnia, me nullius sceleris, sed levium

- A. C. 1321 μὴ μικρὰ τινα καὶ παιδίους πρέποντα ἡμαρτηκότι. ἐπεὶ δ' οὕτω συνεχώρησεν ὁ θεὸς τῶν ἐμῶν ἕνεκα πάντως ἀπίρων ἁμαρτημάτων, πάλιν αὐτῷ χάριτας ὁμολογῶ πολλὰς, ὅτι μὴ πρότερον κατέλυσα τὴν ζωὴν, πρὶν ἐπιτηδεῖον καιροῦ τυχεῖν οὕτως, ὥστε δυνηθῆναι καὶ τὸ ἄδολον τῆς γνώμης καὶ τὴν εἰς σέ εὐπεί-⁵
- D θειαν καὶ δουλότητα φανεράν καταστήσαι. σὺ μὲν οὖν, ὡ βασιλεῦ, τῆς σῆς μὲν ἀνεψιᾶς, ἐμῆς δὲ θείας, διαπρεσβενομένης, ἤτησας ὅσα οἶδας. ἐγὼ δ' ἐν ἰκεσίας μέρει παρὰ τοῦ μεγάλου βασιλέως αἰτῶ καὶ θεοῦ, σέ μὲν ἐπὶ πολλοῖς ἔτεσιν ἐν ζῶσιν εἶναι, καὶ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἰθύνειν, ἐμὲ δὲ οἶαι¹⁰ δοῦλον σὸν καὶ υἱόν, ἧ κελεύεις αὐτὸς, τὸ προσταττόμενον ἐκπληροῦν· τοῦ χρόνου δὴ προϊόντος, ἃ φίλον ἐστὶ θεῷ, τοιαῦτ' οἰκονομηθῆναι περὶ ἡμᾶς. εἰ μὲν οὖν πρότερος αὐτὸς ἀποστῶ τοῦ ζῆν, ἐπὶ σοὶ τὴν ἀρχὴν κείσθαι πᾶσαν, ὥσθ' ἃ σοι δοκεῖ συμφέρειν ποιεῖν· εἰ δ' ἄρα σὺ γε πρὸς τὰς αἰωνίουσιν¹⁵ μετακληθήσῃ μονὰς, ἐμοὶ πάλιν τὴν ἡγεμονίαν Ῥωμαίων καταλειφθῆναι. ταῦτα μὲν οὖν ὅποι τῷ θεῷ φίλον ἀγέσθω· νυνὶ δὲ ἀνάγκης τε καὶ αἰδοῦς μεριζομένης, ἰσχυσεν ἡ ἀνάγκη, καὶ τι τῶν μὴ προσηκόντων καὶ ἀπαιδευτῶν καὶ λέγειν καὶ πράττειν βιαζομένη. δεόν γὰρ καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ πόλεισ²⁰ καὶ χρήματα καὶ ὁμοῦ πάντα σοὶ ἐγχειρίζειν, δεῖν ἕνεκα αἰτιῶν ἐτέρως ἡναγκάσμεθα ποιεῖν. ἐν μὲν, ὅτι τὴν μὲν ἐμὴν εἰς τὸ τὰ σοὶ φίλα πράττειν προαίρεσιν καὶ τὴν περὶ σε τιμὴν
- V. 59²⁵ τε καὶ αἰδῶ θεός τε οἶδεν ὁ τὰ κεκρυμμένα εἰδῶς, καὶ αὐτὸς,

duntaxat pueriliumque delictorum mihi esse conscium. Quia vero propter innumerabilia peccata mea Deus hoc permisit, rursus ei etiam atque etiam gratias ago, quod non ante vitam finivi, quam tempus idoneum nanciscerer, quo et candorem animi mei, et obediendi studium, ac subiectionem meam tibi declarare possem. Tu igitur, legata ad me amitina tua eademque cognata mea, petivisti quae nosti. Atqui ego a magno imperatore Deo suppliciter contendo, ut in longos annos vitam extendas, imperium Romanum gubernes, et ego instar servi et filii imperata tua exsequar: procedente autem tempore, quae illi placuerint, de nobis constituat: et, si prius obeam, ut in te totum recumbat imperium; quo, quae factu utilia censueris, ea praestes: sin tu ad mansiones illas sempiternas fueris evocatus, ut mihi denuo principatus Romanus relinquatur. Sed ista quidem, ut Deo placitum erit, ita se habeant. Nunc necessitate reverentiaeque dissidentibus, necessitas vicit et indecore imperiteque dicere facereque compulsi. Cum namque et nos ipsos, et civitates, et pecunias et simul omnia in manus tuas tradere decuisset, duabus de causis secus agere coacti sumus. Una, quod meam tibi gratificandi voluntatem, observantiam, pudorem erga te Deus novit, cui occulta patent, et ipse quoties occasio tulit, evidentibus argumentis haec ostendi.

τῶν πραγμάτων παρασχόντων, ἐναργῆ τὴν ἀπόδειξιν ποιή- A.C. 1321
 σάμη. πέποιθα μὲν οὖν, ὡς καὶ αὐτὸς διατεθήσῃ τὸν ἴσον
 τρόπον περὶ ἐμῆ, καὶ τὴν πατρικὴν εὐμένειαν καὶ τὴν φσι- B
 κὴν στοργὴν ἄδολον ἐμοὶ τηρήσεις καὶ καθαρὰν· οὐπῶ δὲ τὴν
 5 ἀπόδειξιν βεβυίαν τῶν πραγμάτων παρασχομένον, οὐδεὶς ἂν
 καταμέμψαιτο δειλίᾳ κατεχόμενον. δεύτερον δ', ὃ καὶ ἰσχυρό-
 τερον τοῦ προτέρου, ἐπειδὴ τοὺς σὺν ἐμοὶ πάντας, τοὺς μὲν
 ὑπὸ δειλίας, τοὺς δ' ὑπὸ κακοβουλίας, ἔστι δ' οὐς καὶ διὰ τὸ
 τοῖς κακοῖς χαίρειν, ἑώρων τὸν πόλεμον αἰρουμένους, εἰρήνης
 10 δὲ μὴ μέχρῃς ἄκρων ὧτων ἀνεχομένους, ἠναγκάσθη τι μικρὸν
 καὶ τοῦ ὄντος καλοῦ καὶ δικαίου παραλιπεῖν, ὡς ἂν ποιήσω
 πᾶσιν ἀνεκτὴν τὴν εἰρήνην. ἔστι δὲ τοῦτο, τὸ, ἐμὲ μὲν ἐκ
 Σηλυβρίας ἄχρι καὶ Χριστουπόλεως τῶν μεταξὺ χωρῶν τε καὶ
 15 πόλεων καὶ στρατιᾶς, ἔτι δὲ καὶ δημοσίων φύρων τὴν διοί- C
 15 κησιν ἔχειν· σὲ δὲ, βασιλεῦ, αὐτῆς τε τῆς Κωνσταντίνου μέ-
 χρι Σηλυβρίας καὶ τῶν κατὰ τὴν ἑω τοῖς Ῥωμαίοις ὑπηκόων
 πόλεων, ἔτι δὲ καὶ νήσων πασῶν καὶ τῶν ἀπὸ Χριστουπόλεως
 Μακεδονικῶν τε καὶ ἐσπερίων ἐπαρχιῶν ἄχρις Ἐπιδάμνου καὶ
 Δαλματίας, τῶν ἄκρων ὄρων τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας. ἐλπίζω
 20 δὲ τοῦ χρόνου προϊόντος ἐμέ τε αὐτὸν καὶ ἃ δοκῶ νυνὶ σφε-
 τερίζεσθαι ὑπὸ τὴν σὴν ἐξουσίαν παραδώσειν ἀγαθῶν, ἐπει-
 δὴ καὶ νῦν οὐκ ἐκ προαιρέσεως, ἀλλ' ἀνάγκη συνωθούμενος,
 προῆγμαί, ποιεῖν." Τοιαῦτα πρὸς τὸν βασιλεῖα βασιλεὺς ὁ νέ- D
 20 ος μνηστίας, ἀπέστειλε καὶ ὄρκους ἐν δυοῖ βιβλίοις ἐγγεγραμ-

Confisus quidem sum, te pari in me animo fore, paternamque pro-
 pensionem et naturalem illam caritatem erga me sinceram incor-
 ruptamque servaturum. Sed cum rerum conditio istaec constanter
 demonstrandi facultatem tibi nondum obtulerit, nolim idcirco ali-
 cuius diffidentiae a quoquam reprehendi. Altera, in qua plus mo-
 menti est ac ponderis; postquam de exercitu meo alios timore quo-
 dam, alios perversitate, alios, quod alienis incommodis gaudeant,
 bello se credere animadverti, pacis vero mentionem auribus aversari,
 ut omnibus eam facerem tolerabilem, ab iusto et honesto paululum
 declinare necesse habui. Est autem hoc, ut ego a Selybria usque
 Christopholin locorum interiacentium, oppidorum, militarium copiarum,
 vectigalium administrationem obtineam: tu a Constantinopoli omnia
 usque Selybriam, et urbes orientis, quae quidem Romanis parent,
 praeterea insulas omnes, et a Christopholi Macedonicas atque occi-
 dentales provincias usque Epidamnum et Dalmatiam, quae sunt Ro-
 mani imperii metae ultimae, possideas. In spe sum, me aliquando
 et memet ipsum et quae nunc mihi vindicare videor, in arbitrium
 potestatemque tuam traditurum: quandoquidem et istud non sponte,
 sed necessitati cedens facio. Huiuscemodi responsum iuniori seniori
 imperatori misit, simulque libellos duos, in quibus inscripta iura-

A.C. 1321 μένους, ἕξ ἑκατέρου πρὸς τὸν ἕτερον βασιλέα τὸν μερισμὸν περιέχοντας ὧν ἄρξουσι πόλεων, καὶ τοῖς ὁμομοσμένοις ἐμμενεῖν ἑκάτερον ἰσχυριζομένους, ὡς ἂν, εἰ ἄρεστὰ δοκοῖη ταῦτα κάκεινθ, τοῖς ἱεροῖς εὐαγγελίοις τοὺς ὄρκους πιστοὺς ποιήσας καὶ ὑπογραφαῖς τῆς οἰκείας χειρὸς ἐρυσθραῖς, πέμψη πρὸς⁵ αὐτὸν, αὐθις τὰ ἴσα κάκεινου δρασόντος. ἐπεὶ δὲ ἔδει καὶ τῶν ἐκ τοῦ νέου βασιλέως τινὰ παρεῖναι, τοὺς ἐγγράφους ὄρκους ἀποκομίσοντα, ὁ παρακοιμώμενος Ἀπόκαυχος ἀποστέλλεται παρὰ τοῦ μεγάλου δομεστίκου, τοῦ Συργιάννου πρὸς P.74 τοῦτο πείσαντος. τῆς μέντοι βασιλέως ἀνεπιμῆς πρὸς βασιλέα¹⁰ εἰς Βυζάντιον ἀφιγμένης, καὶ τοὺς τε λόγους τοῦ ἐγγόνου καὶ βασιλέως, ἔτι δὲ καὶ τὴν εἰρήνην καὶ ἐφ' οἷς ἐγένετο ἀπαγγελιάσης, πρῶτα μὲν ἐκπληξίς εἶχε τὸν βασιλέα, καὶ σχεδὸν ἠπίστει τοῖς λεγομένοις. ἐπεὶ δὲ ἐπειθето ἄληθῆ εἶναι, ἠδέως τε ἐδέξατο τὴν εἰρήνην, καὶ τῷ ἐγγόνῳ χάριτας ὁμο-¹⁵ λόγει πολλάς· συναγαγὼν δ' ἐν βασιλείοις εὐθύς τοὺς ἐν τῇ Κωνσταντίνου εὐρεθέντας ἀρχιερέας, τοὺς τε ὄρκους ἐπετέλει, καὶ τὸν πρότερον ἐκφωνηθέντα κατὰ τοῦ νέου βασιλέως καὶ τῶν συνόντων διέλυεν ἀφορισμὸν, βασιλέα πάλιν τὸν ἐγγονον κελεύσας καὶ εἶναι καὶ ὀνομάζεσθαι. μέλλων δ' αὐθις²⁰ τὴν αὐτὴν ἀνεπιμῆν αὐτοῦ πρὸς βασιλέα τὸν νέον πέμπειν ὡς B τοὺς παρ' ἐκείνου ληψομένην ὄρκους, ἀνιώμενος ὅτι μὴ τῶν εὐ γεγονότων τις, ἀλλ' Ἀπόκαυχος ἐπὶ τὸ τοὺς ὄρκους παραλαβεῖν ἀπέσταλτο, ἔφη πρὸς αὐτὴν „Τῆς μὲν εἰς ἐμὲ αἰδοῦς

12. εἰρήνην καὶ ἐφ' οἷς scripsi pro εἰρ. τὴν ἐφ' οἷς.

menta, et urbes, quas alter alteri per partitionem attribueret, continentia, et utrumque iurata praestitutum affirmantia: ut si eadem illi probarentur, adhibitis sacris evangeliiis et miniata manus suae subscriptione fide sacramento conciliata, sibi eosdem idem facturo remitteret. Ceterum quia de amicis iunioris imperatoris oportebat esse, qui conscripta iuramentá deportaret, suasu Syrgiannis a magno domestico cubiculi sacri praepositu Apocauchus deligitur. Ubi Byzantium reversa Palaeologina imperatori dicta nepotis et pacem cum conditionibus admissam exposuit, ille primum sic obstupuit, ut quae dicebantur vix crederet. Tamen ut fidem adiunxit, libenter pacem accepit et nepoti gratias non vulgares habuit, statimque episcopis, qui Constantinopoli tum inveniebantur, in palatium accitis, iusurandum dedit; et nuper in nepotem eiusque factionem pronuntiatam devotionis sententiam retractans, rursus imperatorem et esse et nominari iussit. Eandem porro amitinam iterum ad illum eius adiurandi missurus, dolens non aliquem honestiore loco natum, sed Apocauchum ad iuramentum deferendum venisse, sic eam compellat: Quod nepos meus adeo me veneratur et colit, meaue causa

καὶ προμηθείας τε καὶ τιμῆς, πολλῶν ἀμοιβὰς ἀγαθῶν εὐχο- A.C. 1321
 μαι τῷ βασιλεὶ καὶ ἐμῷ ἐγγόνῳ παρὰ θεοῦ, οὐ μόνον κατὰ
 τὸν τῆδε βίον, ἀλλὰ καὶ κατ' ἐκείνον τὸν ἀτελεύτητον. ἔτι δὲ
 μοι καὶ θαυμάζειν ἔπεισι τό, τε μέτριον αὐτῷ τοῦ ἡθους καὶ
 5 τὴν εὐθύτητα τοῦ τρόπου καὶ τὸ πρὸς τὰ καλὰ βεβηκός, ὅτι
 νέος ὢν καὶ βασιλεύς καὶ παρὰ πολὺ τῶν ἀντιπάλων κεκρα- V. 60
 τηκώς, ἐξ ὧν εἰκός ἦν πρὸς φιλοτιμίαν ἐπαρθῆναι καὶ φρονη-
 θῆναι καὶ ἢ ἀγνωμονῆσαι περὶ ἡμῶς, ἢ, τό γε δεύτερον, C
 ἄπερ ἠτούμεθα αὐτοὶ ποιήσαντα φανερά, εἶτα ἄπερ ἠθέλεν
 10 αὐτὸς χαρίσασθαι, ἵνα θαυμάζοιτο παρὰ πάντων ὁ δ' ἐποί-
 ησε τοιοῦτον οὐδέν, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἐμούς λόγους διατήρησεν
 ἐν ἀδήλῳ, οὐδενὸς ἄγνωκός ἐτέρου πλὴν τοῦ μεγάλου δομε-
 στίκου μόνου· αὐτὸς δὲ τοὺς λόγους συνεπῶς ἔγαν καὶ κο-
 σμίως οἰκονομήσας, διπλὴν ἡμῖν κατέθετο τὴν χάριν, οὐ
 15 μόνον τὸ, τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας πάσης ἤδη πρὸς αὐτὸν κλι-
 νοῦσης, μέρος μὲν τι παρακατασχεῖν, τῆς λοιπῆς δ' ἀπάσης
 ἡμῖν παραχωρῆσαι, ἀλλὰ καὶ τῷ μηδ' οὕτως εἰς στενὸν κομι-
 δῆ τὰ ἡμέτερα ἐληλακὸτα ἐκπομπεῦσαι θελήσαι. ἔξ ὧν ἐμὲ D
 πεπελοῦμαι σαφῶς συμβαίνει, ὡς οὐδ' ἔχνης καταφρονήσεως
 20 ἐπὶ νοῦν ἤλθεν αὐτῷ ἐνδείξασθαι εἰς ἐμὲ, ἀλλὰ τὴν προτέραν
 αἰδῶ καὶ εὐλάβειαν ἀποσώζει. ἐκεῖνο δὲ οὐχ ἥμισυ λυπεῖ,
 ὅτι μὴ πρὸς τὴν παράληψιν τῶν ὄρκων, πολλῶν τε καὶ ἀγα-
 θῶν καὶ τῶν καθ' αἶμα προσηκόντων αὐτῷ συνόντων, τούτων
 μὲν ἀπέσταλκεν οὐδένα, τὸν δὲ Ἀπόκαυχον, ἄσημον μὲν ὄντα
 25 καὶ ἔξ ἀσήμων, καὶ οὐπω χθὲς καὶ πρώην τοῖς τῶν δημοσίων

tam est sollicitus, multa ei vicissim bona non in hac tantum, ve-
 rum etiam in illa immortalī vita a Deo comprecor. Adhaec moderatum
 eius ingenium probosque mōres atque in omni honestate progressus
 admiror; quod iuvenis et imperator multoquē adversariis superior,
 unde probabile fiebat, arrogantia elatum tumidumque, aut ingratum
 in nos futurum, aut certe quae nos petebamus evulgatis, de-
 inde quae ipsi collibuisse largiturum, ut sibi plauderetur ab omni-
 bus: nihil horum perpetravit; sed petitionem meam uni magno do-
 mestico aperiens, prudenterque ac modeste admodum respondens,
 duplicem nobis gratiam persolvit; non solum quod Romano imperio
 iam toto in eum inclinante, partem retinet, reliquum omne nobis
 cedit; verum etiam, quod rebus nostris tam vehementer laborantibus,
 nullo fastu insolescit. Ex quo penitus ita sentio, nunquam ei venisse
 in mentem, vel particulam despicientiae nostri prae se ferre: sed
 reverentiam ac pietatem antiquam erga nos custodire. Illud tamen
 maxime cruciat animum, quod cum apud se plures et probos et san-
 guinis necessitudine coniunctos haberet, per quos iuramentum a
 nobis reciperet, horum nullum, sed Apocauchum, obscurum ex ob-
 scuris natum misit, qui nuperrime exactionum coactoribus scriptum

A. C. 1321 φόρων πράκταις ὑπογραμματεύοντα. καίτοι τὸ δεινότερον ἀφείλον, ὡς δὴ τι θαυμαστὸν λέγων. ὁ γὰρ αὐτὸς ἐμὲ πολλαῖς ὑποσχέσεσιν ἔξαπατήσας, τῶν δημοσίων ἀλῶν ἔφορος ἀπεδείχθη. εἶτα τῶν μὲν ὑποσχέσεων ἐκπεπλήρωκεν οὐδέν

P. 75 ὁμοῦ δὲ πᾶσαν τὴν ἐκ τῶν ἀλῶν πρόσοδον καταφαγὼν, καὶ δὲ διὰ τοῦτ' ἐκ πολλῶν ὀλίγα ζητοῦντος ἐμοῦ λαβεῖν, τῷ καιρῷ χρησάμενος, πρὸς τὸν ἐμὸν ἕγγονον ὤχετο ἀποδράς. τίς οὖν τοῦτον ἰδὼν οὕτω τιμώμενον παρ' αὐτῷ, ὥστε καὶ ἐπὶ τοῖς τοῖς εὐγενεστάτοις προσήκουσιν ἔργοις αὐτῷ χρῆσθαι, οὐκ ἂν ἐξεπίτηδες νομίσει εἰς ἀνίαν ἐμοὶ παρὰ βασιλέως τοῦ ἕγγονου 10 συννεσκευάσθαι; εἰ γὰρ καὶ τῷ ὄντι μὴ παρ' ἐκείνου τοιαύτη πέπρακται γνώμη, ἀλλ' οἱ πολλοὶ οὕτω γε νομοῦσιν." Ἀποκριναμένης δὲ καὶ αὐτῆς, οὐδ' ἂν αὐτῇ δοκεῖν καταφρονητικῶς παρὰ βασιλέως τοῦ νέου τὸν Ἀποκαύχον ἀπεστάλθαι „πολλὰς τῆς εἰς σέ, βασιλεῦ, αἰδοῦς τε καὶ εὐλαβείας δεδω- 15 Β κότος τὰς ἀποδείξεις," ὁ βασιλεὺς τὸν τε πρωτασηκρητίτις Βαρδαλὴν καὶ τὸν Καλλικρηνίτην ἅμα σὺν αὐτῇ πρὸς τὸν ἕγγονον ἀποστέλλει. ἀφικομένων δὲ πρὸς αὐτὸν, πρὸς μὲν τοὺς περὶ τοῦ Ἀποκαύχου λόγους ὡς ἐπύθετο τοῦ βασιλέως, „μὴ οὕτω μανείην" ὁ νέος εἶρηκε βασιλεὺς „ὡς ἢ μικρὸν ἢ μέγα ἐπίσω λύπη ἢ καταφρονησὶ τοῦ ἐμοῦ ποιῆσαι κυρίου καὶ βασιλέως. τὸ γὰρ ὅλως πρὸς αὐτὸν ἀμαρτεῖν ἐκόντα, τῆς ἴσης ἄξιόν ἐστιν αἰτίας παρ' ἐμοὶ κριτῆ, ἄν τε μείζον ἂν τ' ἔλαττον ἀμάρτημα ἦ. Ἀποκαύχος δὲ οὐχ ὡς πρέσβις, οὐδὲ τῆς εἰρήνης βεβαιωτῆς, (ταῦτα γὰρ τῇ ἐμῇ θείᾳ προσήκεν,) ἀλλ' ὡς γραμ- 25

faciebat. Quamquam quasi quiddam singulare dicerem, quod absurdius est omisi. Idem enim Apocauclus cum multis me promissis circumduxisset, mea auctoritate rei salariae praefectus est. Deinde promissa posthabens, cum simul omnes e sale reditus devorasset, et ego idcirco de multis pauca requirerem, occasione usus, ad nepotem meum profugit. Quis igitur hunc hominem tantopere ab illo honoratum cernens, ut in negotiis nobilissimis hominibus deferendis eius opera utatur, non id de industria a nepote ad dolorem mihi inurendum esse comparatum existimet? Et ut istuc hac mente non fecerit, vulgus tamen id arbitrabitur. Respondente Palaeologina, non sibi videri Apocauclum a nepote contemptus gratia legatum: quandoquidem eius tot erga ipsum antea reverentiae et ingenium timoris documenta exsistent; imperator protosecretarium Bardalen et Callicreniten cum ea ad nepotem mittit. Qui ubi senis super Apocaucho sermonem audivit, Procul a me sit ista insania, inquit, ut vel parvum vel magnum quippiam ad molestiam contemptumve domini mei et imperatoris designem: in quem scientem peccare, magna omnino culpa tenetur, me iudice, etiamsi peccatum non magnum fuerit. Apocauclus non ut legatus, neque ut pacis confirmator, (haec enim

ματοκομιστῆς ἀπεστάλη μόνον. ἴσμεν δ', ὅτι καὶ μεγάλων ἔνε-Α. C. 1321
κα καὶ ἀναγκαιοτάτων πέμποντές τινε γράμματα, καὶ τοῖς C
φραυλοτάτοις τῶν οἰκειῶν χρώμεθα πρὸς μετακομιδὴν. ὁμως εἰ
καὶ τινα ἔχει μέμψιν, παρὰ τοῦ μεγάλου δομεστίκου τὰς
5 εὐθύνας ἀπαιτεῖν, οὐ παρ' ἐμοῦ, προσήκει τὸν βασιλέα· παρ'
αὐτοῦ γὰρ ἀπέσταλτο." τοὺς ὄρκους δὲ βεβαιώσας καὶ τοῖς
πρέσβειω ἐγχειρίσας, χαίροντας ἐξαπέστειλεν.

κδ'. Αὐτὸς δὲ μετὰ τὴν πεντηκοστὴν, Ἰουνίου μηνὸς ἴστα-V. 61
μένου, ἀνέβλεψεν εἰς Ἀδριανούπολιν πέμψας δὲ εἰς τὴν Κων-D
10 σταντίνου, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Εἰρήνην ἤγαγε πρὸς ἑαυ-
τόν· ἧς καὶ μετὰ τὴν πρὸς βασιλέα ἄφιξιν παιδίον ἄρρεν
τεκούσης, μετὰ μῆνας ὀκτώ τὸ παιδίον ἐτεθνήκει. ὁ βασιλεὺς
δὲ τὰς ὑπ' αὐτὸν πόλεις περιϊών, καὶ τῶν αὐτῶ συνόντων
τοὺς ἐπιφανεστέρους τιμαῖς τε καὶ δωρεαῖς καὶ ἐπαρχιῶν καὶ
15 ὑπὸλεων ἐπιτροπαῖς, τοὺς δ' ἄλλους χρήμασι καὶ ἐτησίοις θε-
ραπεύσας προσόδοις, διέτριψε τὸ θέρος. ἤδη δὲ τοῦ θέρους
τελευτῶντος, κατὰ τὰς ἀρχὰς μάλιστα τοῦ Αὐγούστου μηνὸς, P. 76
οἱ πρὸς τῇ Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως φίλοι δηλοῦσι διὰ
γραμμῶν αὐτῷ, ὡς „ὁ Συργιάννης συμβάσεις πρὸς τὸν σὸν
20 πλάμπρον θέμενος, ἀφίξεται πρὸς αὐτὸν ὅσον οὐ·ιω." βασιλεὺς
δ' ἄμα καὶ μεγάλῳ δομεστίκῳ τὰ γράμματα ἀναγνοῦσιν ἐδό-
κει λυσιτελεῖν πρὸς μὲν τὸ παρὸν ἐν ἀποφύγῃ τὰ μνησθέντα
τηρεῖν πέμψαντας δὲ πυνθάνεσθαι παρὰ τῶν φίλων, εἰ ὄλως
ἀληθῆ τὰ περὶ Συργιάννη μνησθέντα. σχέλιον γὰρ ᾤετο καὶ
25 βαρὺ πρὶν ἀκριβῶς τὰληθῆς ἐκμαθεῖν πρᾶξαι τι τῶν οὐ δεόν-

cognatae meae officia erant,) sed tantummodo ut tabellarius venit. Et constat, nos etiam de magnis rebus maximeque necessariis ad alios scribentes, tabellariis uti solere famulorum abiectissimis. Nihilominus si quid reprehensionis res habet, non a me, sed a magno domestico par est ut imperator rationem exigat; ab eo quippe missus fuerat. Post iuramento confirmato et legatis tradito, lactos dimisit.

24. Secundum pentecosten, ineunte Iunio, cum exercitu Adrianopolin regressus, Irenen uxorem Constantinopoli adducendam ad se curat. Illa post adventum suum prolem masculam parit, quae post octo menses obiit. Imperator urbes suas invisens, et suorum nobiliores honoribus, muneribus, provinciarum oppidorumque praefecturis, alios pecuniis et annuis pensionibus sibi demerens, in his aetatem consumit: qua praecipiti, initio Augusti mensis, qui erant Constantinopoli amici, per litteras eum docent, Syrgianne avo foederatum, brevi ad illum profecturum. Epistola perfecta, imperatori et magno domestico visum est faciendum, ut perscripta silentio in praesens tegerent: mitterent autem amicos illos percunctatum, verane essent, quae de Syrgianne significassent. Veritate enim nondum ex-

A. C. 1321 φόρων πράκταις υπογραμματεύοντα. καίτοι τὸ δεινότερον ἀφείλον, ὡς δὴ τι θυμαστὸν λέγων. ὁ γὰρ αὐτὸς ἐμὲ πολ-
λαῖς ὑποσχέσεσιν ἐξαπατήσας, τῶν δημοσίων ἄλων ἔφορος ἀπεδείχθη. εἶτα τῶν μὲν ὑποσχέσεων ἐκπεπλήρωκεν οὐδέν
P. 75 ὁμοῦ δὲ πᾶσαν τὴν ἐκ τῶν ἄλων πρόσσοδον καταφαγῶν, καὶ⁵
διὰ τοῦτ' ἐκ πολλῶν ὀλίγα ζητοῦντος ἐμοῦ λαβεῖν, τῷ καιρῷ
χρησάμενος, πρὸς τὸν ἐμὸν ἔγγονον ᾤχετο ἀποδράς. τίς οὖν
τοῦτον ἰδὼν οὕτω τιμώμενον παρ' αὐτῷ, ὥστε καὶ ἐπὶ τοῖς
τοῖς εὐγενεστάτοις προσήκουσιν ἔργοις αὐτῷ χρῆσθαι, οὐκ ἂν
ἐξεπίτηδες νομίσαι εἰς ἀνίαν ἐμοὶ παρὰ βασιλέως τοῦ ἐγγόνουιο
συνεσκευάσθαι; εἰ γὰρ καὶ τῷ ὄντι μὴ παρ' ἐκείνου τοιαύτη
πέπρακται γνώμη, ἀλλ' οἱ πολλοὶ οὕτω γε νομοιοῦσιν." Ἀπο-
κριναμένης δὲ καὶ αὐτῆς, οὐδ' ἂν αὐτῇ δοκεῖν καταφρονητι-
κῶς παρὰ βασιλέως τοῦ νέου τὸν Ἀποκαυχὸν ἀπεσάλθαι
„πολλὰς τῆς εἰς σὲ, βασιλεῦ, αἰδοῦς τε καὶ εὐλαβείας δεδω-15
B κτότος τὰς ἀποδείξεις," ὁ βασιλεὺς τὸν τε πρωτασηκρηῆτις Βαρ-
δάλην καὶ τὸν Καλλικρηνίτην ἅμα σὺν αὐτῇ πρὸς τὸν ἔγγονον
ἀποστέλλει. ἀφικομένων δὲ πρὸς αὐτὸν, πρὸς μὲν τοὺς περὶ
τοῦ Ἀποκαυχὸν λόγους ὡς ἐπύθετο τοῦ βασιλέως, „μὴ οὕτω
μανεῖν" ὁ νέος εἶρηκε βασιλεὺς „ὡς ἢ μικρὸν ἢ μέγα ἐπίσω
λύπη ἢ καταφρονήσει τοῦ ἐμοῦ ποιῆσαι κυρίον καὶ βασιλέως.
τὸ γὰρ ὅλως πρὸς αὐτὸν ἁμαρτεῖν ἐκόντα, τῆς ἴσης ἀξίον
ἔστιν αἰτίας παρ' ἐμοὶ κριτῆ, ἂν τε μείζον ἂν τ' ἔλαττον ἁμάρ-
τημα ἦ. Ἀποκαυχὸς δὲ οὐχ ὡς πρέσβις, οὐδὲ τῆς εἰρήνης
βεβαιωτῆς, (ταῦτα γὰρ τῇ ἐμῇ θείᾳ προσῆκεν), ἀλλ' ὡς γραμ-25

faciebat. Quamquam quasi quiddam singulare dicerem, quod absur-
dum est omisi. Idem enim Apocauchus cum multis me promissis
circumduxisset, mea auctoritate rei salariae praefectus est. Deinde
promissa posthabens, cum simul omnes e sale redditus devorasset, et
ego idcirco de multis pauca requirerem, occasione usus, ad nepotem
meum profugit. Quis igitur hunc hominem tantopere ab illo hono-
ratum cernens, ut in negotiis nobilissimis hominibus deferendis eius
opera utatur, non id de industria a nepote ad dolorem mihi inu-
rendum esse comparatum existimet? Et ut istuc hac mente non fe-
cerit, vulgus tamen id arbitrabitur. Respondente Palaeologina, non
sibi videri Apocauchum a nepote contemptus gratia legatum: quan-
doquidem eius tot erga ipsum antea reverentiae et ingenui timoris
documenta exstent; imperator protosecretarium Bardalen et Callicre-
niten cum ea ad nepotem mittit. Qui ubi senis super Apocaucho
sermonem audivit, Procul a me sit ista insania, inquit, ut vel parvum
vel magnum quippiam ad molestiam contemptumve domini mei et
imperatoris designem: in quem scientem peccare, magna omnino
culpa tenetur, me iudice, etiamsi peccatum non magnum fuerit.
Apocauchus non ut legatus, neque ut pacis confirmator, (haec enim

ματοκομιστῆς ἀπεστάλη μόνον. ἴσμεν δ', ὅτι καὶ μεγάλων ἐνε-Α. C. 1321
κα καὶ ἀναγκαιοτάτων πέμποντές τινι γράμματα, καὶ τοῖς C
φραυλοτάτοις τῶν οἰκετῶν χρώμεθα πρὸς μετακομιδῆν. ὅμως εἰ
καί τινα ἔχει μέμψιν, παρὰ τοῦ μεγάλου δομεστίκου τὰς
δεῦθ' ἄπαιτεῖν, οὐ παρ' ἐμοῦ, προσήκει τὸν βασιλέα· παρ'
αὐτοῦ γὰρ ἀπέσταλτο." τοὺς ὄρκους δὲ βεβαιώσας καὶ τοῖς
πρέσβεσιν ἐγχειρίσας, χαίροντας ἐξαπέστειλεν.

κδ'. Αὐτὸς δὲ μετὰ τὴν πεντηκοστὴν, Ἰουνίου μηνὸς ἴστα-V. 61
μένου, ἀνέξεν εἰς Ἀδριανούπολιν πέμψας δὲ εἰς τὴν Κων-D
10σταντίνου, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Εἰρήνην ἤγαγε πρὸς ἑαυ-
τόν· ἧς καὶ μετὰ τὴν πρὸς βασιλέα ἄφιξιν παιδίον ἄρρεν
τεκούσης, μετὰ μῆνας ὀκτώ τὸ παιδίον ἐτεθνήκει. ὁ βασιλεὺς
δὲ τὰς ὑπ' αὐτὸν πόλεις περιῶν, καὶ τῶν αὐτῶ συνόντων
15 τοὺς ἐπιφανεστέρους τιμαῖς τε καὶ δωρεαῖς καὶ ἐπαρχιῶν καὶ
ἵππολεων ἐπιτροπαῖς, τοὺς δ' ἄλλους χρήμασι καὶ ἐτησίοις θε-
ραπεύσας προσόδοις, διέτριψε τὸ θέρος. ἤδη δὲ τοῦ θέρους
τελευτῶντος, κατὰ τὴν ἀρχὰς μάλιστα τοῦ Αὐγούστου μηνὸς, P. 76
οἱ πρὸς τῇ Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως φίλοι δηλοῦσι διὰ
γραμμάτων αὐτῶ, ὡς „ὁ Συργιάννης συμβάσεις πρὸς τὸν σὸν
20 πατέρα ἔμενος, ἀφίξεται πρὸς αὐτὸν ὅσον οὐκ." βασιλεὺς
δ' ἄμα καὶ μεγάλῳ δομεστίκῳ τὰ γράμματα ἀναγνοῦσιν ἐδό-
κει λυσitteλεῖν πρὸς μὲν τὸ παρὸν ἐν ἀποφῶντῳ τὰ μηνυθέντα
τηρεῖν πέμψαντας δὲ πυνθάνεσθαι παρὰ τῶν φίλων, εἰ ὅλως
ἀληθῆ τὰ περὶ Συργιάννη μηνυθέντα. σχέτιον γὰρ ᾤετο καὶ
25 βαρὺ πρὶν ἀκριβῶς τὰληθῆς ἐκμαθεῖν πρᾶξαι τι τῶν οὐ δεόν-

cognatae meae officia erant.) sed tantummodo ut tabellarius venit. Et constat, nos etiam de magnis rebus maximeque necessariis ad alios scribentes, tabellariis uti solere famulorum abiectissimis. Nihilominus si quid reprehensionis res habet, non a me, sed a magno domestico par est ut imperator rationem exigat; ab eo quippe missus fuerat. Post iuramento confirmato et legatis tradito, lactos dimisit.

24. Secundum pentecosten, ineunte Iunio, cum exercitu Adrianopolin regressus, Irenen uxorem Constantinopoli adducendam ad se curat. Illa post adventum suum prolem masculam parit, quae post octo menses obiit. Imperator urbes suas invisens, et suorum nobiliores honoribus, muneribus, provinciarum oppidorumque praefecturis, alios pecuniis et annuis pensionibus sibi demerens, in his aetatem consumit: qua praecipiti, initio Augusti mensis, qui erant Constantinopoli amici, per litteras cum docent, Syrgiannem avo foederatum, brevi ad illum profecturum. Epistola perfecta, imperatori et magno domestico visum est faciendum, ut perscripta silentio in praesens tegerent: mitterent autem amicos illos percunctatum, verane essent, quae de Syrgianne significassent. Veritate enim nondum ex-

A. C. 1321 των ἢ φθέγξασθαι. πέμψας οὖν εὐθύς ἐπυνθάνετο. οἱ δ' ἔφρασαν
 Βπάνυ τε ἐξητακένας καὶ σὺν ἀκριβείᾳ μαθεῖν, ὡς μεγάλη βα-
 σιλεύς τε καὶ Συργιάννης ἀλλήλοις ἐπαγγελάμενοι ἐποίησαντο
 τὰς συνθήκας διὸ καὶ σφόδρα περιαλήσαντες μεμνηνένας
 „σοὶ δὲ μελήσει τὰ λυσιτελοῦντα καὶ βουλευέσθαι καὶ πράττειν⁵
 σαυτῷ.” τοιαῦτα περὶ Συργιάννη πυθόμενος ὁ βασιλεύς, κατ'
 ἰδίαν μόνον παραλαβὼν „ἤκησέιν” ἔφη πρὸς αὐτὸν „περὶ
 σοῦ, ὡς συμβάσεις θέμενος πρὸς τὸν ἐμὸν πάππον καὶ βασιλέα,
 μέλλεις μεδίττασθαι πρὸς αὐτόν. εἴτε δὲ αὐτὸς τοὺς λόγους
 ἐποίησω πρῶτος, ἐλπίσας τι πλεῖον εὐρήσειν, εἴτ' ἐκείθεν¹⁰
 πολλὰς ὑποσχέσασιν ἀπατηθεὶς ἐπέισθης, εἰδέναι σαφῶς οὐκ
 ἔχω. εἰ μὲν οὖν οὐκ ἀληθῆ τὰ εἰρημένα, αὐτοὶ τε οἱ εἰπόντες
 δίκαιοι κατηγορεῖσθαι, ἐγὼ τε ἄξιος οὐκ ἐπαίνου τοῖς συκο-
 φάνταις πιστεύσας. εἰ δ', ὅπερ ἔφην, ἢ αὐτὸς τι πλεονεκήσειν
 C ἐλπίσας, ἢ ἐκείθεν πεισθεὶς ὑπήχθης πρὸς τοῦτο, εἰ μὲν ἐθε-¹⁵
 λήσεις τῶν τοιούτων ἀποστῆναι λογισμῶν ἔμοι βουλευομένην
 πεισθεὶς, καὶ τὴν εἰς ἐμὲ πίστιν καὶ φιλίαν ὥσπερ καὶ πρότε-
 ρον ἄδολον καὶ καθαρὰν τηρεῖν, τῆς αὐτῆς ἥσπερ καὶ πρότε-
 ρον ἀπολαύσεις παρ' ἐμοὶ καὶ φιλίας καὶ εὐμενείας, οὐδὲν
 τῶν τοιούτων ὑπολογιζομένη ὥσπερ οὐδ' ἂν εἰ μὴ τὴν ἀρχήν²⁰
 ἐγεγόνει, ἐπεὶ οὐδ' ἑτέρῳ τινὶ πλὴν ἐμοὶ καὶ τῷ μεγάλῳ δο-
 μεστικῷ μόνῳ τὰ τοιαῦτα ἤλθεν εἰς ἀκοάς. εἰ δ' ὡς ἀγνώ-
 μονά τινα καὶ πονηρὸν ἐμὲ ἀποτρέπη, καὶ τὸ συνέλλαι καὶ

8. συμβιβάσεις conl. ED. P., frustra.

plorare cognita, agere aut loqui quod minus conveniret, grave et inhumanum iudicabant. Illi responderunt, diligenter se inquisivisse, liquidoque didicisse, imperatorem avam et Syrgiannem mira mutuum pollicitos, foedus pepigisse. Id se ex animo dolentes, significatum voluisse: videret quo pacto semet consilio et opera iuaret. His de Syrgianne intellectis, solum in secretum abducens nepos, sic ait: Renuntiatum est mihi, te societate pacta cum avo meo, ad ipsum transiturum. Tunc prior te in eandem insinuaris, sperans maius aliquid inventurum, an ab eo multis pollicitationibus in fraudem illectus sis, haud satis scio. Si vana sunt quae audivi, et qui nuntiarunt merito accusari debent, et ego minime laudandus sum, qui sycophantis fidem commodaverim. Si, ut dicebam, aut plus te consecuturum arbitratus, aut indidem persuasus huc devenisti, et his cogitationibus monitu meo excusis, fidem mihi amoremque pristinum sinceriter ac puriter praestare volueris, aequè ut ante benevolam me et amicum tibi faxo experiare: nec praeterita, perinde ac si nulla fuissent, reputabo; quandoquidem praeter meas magnique domestici, nullius aures tetigerunt. Si vero ut iniquum et nequam me fugis, mecumque vivere ac versari intolerandum putas: sed ab avo divina quaedam bona te adepturum credens, ad illam

συνδιακρίβειν οὐκ ἀνεκτὸν ἦγγ', ἀλλ' ὑπερφυῆ τινα καὶ μεγάλη A.C. 1321
 παρὰ τοῦ ἔμοῦ πάππου καὶ βασιλέως οἰόμενος εὐρήσειν, ὅλην D
 προδέσει προσχωρήσαι αὐτῷ προσέλον, ἀνωῖμαι μὲν ἐπὶ τῇ
 διαστάσει τῇ σῆ, φίλου καὶ συνήθους ἀποστερούμενος βίαν
 5δδ οὐκ ἐπάξω, οὐδ' ἄκοντα κατασχεῖν ἐθέλησω, ἐπεὶ οὐδὲ τὴν
 ἀρχὴν οὔτε πολέμου νόμον, οὔτ' ἄλλη τινὶ βία πρὸς τὸ ἔμοι
 δουλεύειν ὑπηγαγόμεν, ἀλλ' ἔκοντι προσεχώρησας αὐτός, ἐλό-V. 62
 μενος ἔμοι συνεῖναι καὶ συγκινδυνεύειν, καὶ πᾶν ὅτιοῦν ὑπὲρ
 ἔμοῦ καὶ ὑφίστασθαι καὶ πράττειν ἐπαγγελάμενος. ὃ δὴ καὶ
 10καλῶς ποιῶν, ἀληθὲς ἀπέφηνας ἐπὶ τῶν ἔργων. οὐ μὴν οὐδ'
 αὐτὸς ἀχάριστος οὐδ' ἀμνήμων ἐφάνη τῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ
 θεοῦ τῇ περὶ τοὺς φίλους προθυμίᾳ καὶ δυνάμειν παρασχομέ-
 νου, τοὺς τε ἄλλους καὶ σὲ, ὥσπερ ἔδει, τιμαῖς τε καὶ δωρε-
 αῖς ἀξίαις τῶν πόνων ἡμειψάμεν καὶ τῆς προθυμίας τῆς εἰς P. 77
 15ἐμέ. ἐπεὶ οὖν ἔκοντι προσῆλθες, οὐκ ἀγαθὸν λαθραίως ἀνα-
 χωρεῖν, ἀλλ' εἰς φανερόν συνταξάμενον ἀπιέναι. ρῖομαι μὲν
 οὖν οὐδὲ τὸν ἔμὸν πάππον καὶ βασιλέα πρὸς πόλεμον ἐτοιμα-
 ζόμενον, ἐπὶ κακώσει τῶν ἐμῶν πραγμάτων σε προσλαμβά-
 νεσθαι βούλεσθαι, ἀλλὰ τὴν μὲν εἰς ἐμὲ εἰρήνην καὶ τὰς
 20σπονοδὰς ὑγαινούσας τηρεῖν ἐφίεσθαι δ' ἀπλῶς οὕτω καὶ σὲ
 τελεῖν ὑπ' αὐτόν. καίτοι μοι καὶ τοῦτο λίαν ἔπεισι θανατίζειν,
 ὅπως, αὐτῶν τῶν πραγμάτων τῆς εἰς αὐτόν εὐνοίας ἐμοῦ καὶ
 εὐπειθείας ἐναργεῖς παρασχομένων τὰς ἀποδείξεις, ὅδε, ὅπερ
 οὐκ ἂν ποτε ἤλπισα, οὐ φιλοῦντος ἔργον οὐδὲν ἐνδείκνυται εἰς
 25ἐμέ. εἰ δ' ἄρα καὶ πολεμεῖν ἔμοι προήρηται, θεῶ μὲν μελή-

te adiungere deliberatissimum habes, doleo ista discessione tua, cum
 me amico et familiari privatum videam; vim tamen non intentabo,
 neque invitum retinebo, quando neque a principio vel lege bellica, vel
 alia quadam violentia, ut mihi servires, te compuli: verum ultro me
 secutus, mihi adhaerescere, mecum caput obiectare periculis, meaque
 causa quidvis facturum passurumque promisisisti, idque re ipsa etiam
 praeclare demonstrasti. Verumtamen nec ego ingratus meritorumque
 immemor fui. Nam cum Deus ardenti voluntati meae in amicos etiam
 facultatem tribuisset, cum alios, tum te quoque, ut decebat, donis
 honoribusque ob laborem ac studium erga me tuum remuneratus sum.
 Et quoniam volens ac libens mecum te coniunxisti, turpe est clan-
 culum, ac non potius aperte vale dicentem recedere. Neque tamen
 avum meum bello accinctum, te ad vexandas fortunas meas ascisce-
 re; sed pacem ac foedus inviolatum servare et te subesse sibi sine
 dolo malo velle opinor. Quamquam et hoc mirari satis nequeo,
 cum factis ipsis benevolae mentis et obedientiae significationes ita
 luculentas dederim, qui tandem ille, quod nunquam speravi fore,
 nullo indicio mihi se amicum ostendat. Quod si forte etiam armis

A.C. 1321 σει περὶ ἡμῶν. ἀναμιμνήσκω δέ σε καὶ ὦν αὐτὸς ἐφθάρησω
 Βλόγων, ἡμῶν περὶ τοῦ τί δεῖ πράττειν ἐν Βυζαντίῳ βουλευο-
 μένων. σοῦ γὰρ καὶ πρωτοστράτορος περὶ τοῦ βασιλέως ὅσα
 καὶ αὐτὸς οἶσθα εἰπόντων, ἐμοῦ δὲ τὰναντία βουλευσαμένου,
 θαυμάσας αὐτὸς „πέποιδα σαφῶς” ἔφη „ἐπὶ θεῷ, ὡς σοῦ τοῦ-5
 τον τὸν τρόπον περὶ τὸν πάππον καὶ βασιλέα διακειμένου, αὐτὸς
 ὁ θεὸς πολεμήσει ὑπὲρ ἡμῶν, ἡμᾶς δὲ ἀμερίμους ποιήσει.”
 σκέψαι τοίνυν ὁ μέλλεις δοῦν σοὶ γὰρ ὁ λόγος εἴρηται οὐ-
 τοσί.” Τοιαῦτα τοῦ βασιλέως εἰπόντος, ἐνίστατο μὲν ὁ Συρ-
 γιάννης σεσυκοφαντῆσθαι φάσκων, καὶ ὦν κατηγορηταὶ μηδένιο
 ἀληθῆς εἶναι τῷ δὲ μὴ βεβαίας παρέχεσθαι μηδ’ ἐναργεῖς
 C τὰς ἀποδείξεις ὑπὲρ ὧν κατηγορεῖτο, ὑποψίαν οὐ μικρὰν τῷ
 στοχαῖεσθαι τὰ πράγματα παρῆχτο δυναμένῳ ἐκ τῶν λόγων,
 ὡς πονηρὰ σύνοιδεν ἑαυτῷ. τοῦ μέντοι βασιλέως τοὺς αὐτοὺς
 λόγους πάλιν ἀναλαβόντος, καὶ θάρσους ἐμπλήσαντος, ὡς οὐ-15
 δὲν ἦττον ἢ πρότερον εὐμενῶς διακίεσται πρὸς αὐτὸν, ἀπῆλ-
 θεν. ἐκ μέντοι Βυζαντίου παρὰ τῶν τοῦ νέου βασιλέως ἀγ-
 γέλαι δσημέραι ἀφικνουῦντο φίλων, τὰ τε περὶ Συργιάννην
 πειθουσαι ὡς εἶη ἀληθῆ, καὶ ὅτι βασιλεὺς ὁ πρεσβύτερος τὰ
 πρὸς τὸν πόλεμον ἐξαρτύεται πάντα, ὡς ἅμα τῷ Συργιάννησσο
 ἀφικέσθαι ἀναρῶαησομένου. ἄρτι δὲ τοῦ χειμῶνος ἀρχομέ-
 D νου, Ὀκτωβρίου μηνὸς πέμπτη ἰσταμένου, πάλιν ὁ βασιλεὺς
 ἰδιαζόντως ἔφη πρὸς Συργιάννην „οὐκ οἶομαὶ σε ὦν πρὸ
 χρόνου μικροῦ πρὸς σε διειλέχθην ἐπιλελῆσθαι. ἐκ τότε δ’

mecum decertare apud animum proposuit, nos Deo cordi erimus.
 Recordare verborum tuorum, cum Byzantii de statu rerum consulta-
 remus. Cum enim tu et protostrator super avo quae meministi
 elocuti essetis, me longe aliud sentiente, tu hunc animum meum
 suspiciens, fidere Deo te dicebas, qui, me tam clementer in avum
 affecto, pro nobis pugnaturus nosque omni cura et sollicitudine li-
 beraturus esset. Quare quid agas dispice; tua quippe causa haec
 dicta sunt. Simul finem loquendi dedit imperator, Syrgiannes ad-
 versari ac se per calumniam delatum totamque accusationem esse
 commentitiam affirmare. Attamen quod asseverationis huius neque
 solidas, neque claras probationes adducebat, eum conscientiae labem
 in animo habere bonus rerum aestimator non leviter suspicari po-
 terat. At Imperatore eadem iterante, ac spem maximam iniicien-
 te, non minus quam antehac sibi carum fore, e conspectu abiit.
 Byzantio autem quotidiani ab amicis veniebant nuntii, Syrgiannem
 proditorem esse, et quamprimum ille affuisset, avum in bellum,
 quod omnimodis iam parasset, erupturum. Hieme appetente, ante
 diem tertium Nonas Octobres Syrgiannem iunior imperator separatim
 denuo sic est affatus: In memoria tibi esse autumo, quae nuper
 tecum egi. Ex eo usque hodie in dies singulos mihi nuntiatur, te

ἄχρι καὶ νῦν ὁσημέραι μοι ἀγγέλλεται περὶ σοῦ, ὡς ἀποστῆ- A. C. 1321
 ναι πρὸς τὸν ἐμὸν πάμπαν παρασκευάζῃ· οὐ μὴν ἀλλ' ὅτι καὶ
 αὐτὸς τὰ πρὸς πόλεμον ἐξαρτύεται, ὡς ἅμα τῷ σέ παραγενέ-
 σθαι πρὸς ἐμὲ πολεμήσων. ὅσοι δ' ἐπιτηδεῖως ἔχουσιν ἐμοί,
 5 καὶ εἰρᾶί σε παραινῶσιν, ὡς ἅμα τῷ σέ εἰρχθῆναι καὶ τοῦ
 πολέμου πανσομένου. ἐγὼ δ' ἂ πρότερον εἰρήκειν καὶ αὐτίς
 ἐρῶ· ὡς εἰ μὲν τοῖς ἐμοῖς λόγοις πεισθεῖς, τοῦ τοιαῦτα καὶ
 βουλευέσθαι καὶ δρᾶν ἀποστῆς, καλῶς ἂν ἔχοι· εἰ δ' ἀδυνά-
 τως ἔχεις μεταβουλεύσασθαι, ἃ βούλει πράττε. ἐγὼ γὰρ οὐ
 10 μόνον οὐχ εἰρᾶί σε προθυμοῦμαι, καίτοι πάνν ῥαδίως ἔχων,
 ὡς καὶ αὐτὸς φαίης ἂν, ἀλλ' οὐδὲ τῆς ἀρχῆς παραλύσω. P. 78
 τούτου δ' ἐνεκά σοι ταῦτα προλέγω, ὡς ἂν εἰδείης ἀπελθῶν,
 ὡς οὐ λαθῶν, ἀλλὰ φωραθεῖς ἃ προείλου παρῶφθης δρᾶν."
 ἐπὶ τούτοις ὁ Συργιάνης συκοφαντεῖσθαι πάλιν ἰσχυρισάμε-
 15 νος, καὶ μηδὲν τοιοῦτον ἐαυτῷ συνειδέναι, τοῦ βασιλέως ἐπι-
 τρέψαντος, πρὸς αἷς ἐπετρόπευε τῆς Θράκης πόλεις ἀπῆλθε.
 δύο δ' ἐξ αὐτῶν, τὸν Ἄπρων καὶ τὴν Γαρέλλαν, φρουραῖς κα- V. 63
 τασχῶν, καὶ τᾶλλα ἀσφαλισάμενος ὥστ' ἔχειν πρὸς πολιορ-
 κίαν ἀντέχειν, ἀπέστη πρὸς τὸν πρεσβύτερον βασιλέα Νοεμ-
 20 βρίου μηνός. ἅμα δὲ τῷ τοῦτον ἐπιβῆναι Βυζαντίου, καὶ ὁ
 τῶν βασιλέων πόλεμος φανερῶς αὐτίς ἀνεῦρηπιζετο. ὁ νέος
 γὰρ βασιλεὺς τὴν ὑποταγμένην αὐτῷ στρατιὰν ἅπασαν ἐν
 βραχεῖ συναθροίσας, τοιοῦτος πρὸς αὐτοὺς ἐχρήσατο λόγους· B
 „τὸ τῆς εἰρήνης καλὸν καὶ λυσιτελὲς οὐ μόνον τοῖς ἀρχομέ-

defectionem ad avum parturire: nec id tantum, sed ipsum praeter-
 ea bellum instruere, quo me, simul ac tu veneris, lacessat. Quot-
 quot vero mihi bene cupiunt, ut te coërceam hortantur: sic enim
 bellum quieturum; at tu quae antea ex me audivisti, iterum audies.
 Si, inquam, monitis meis obtemperans, ab his meditandis et agen-
 dis abatinueris, bene certe: sin aliam mentem induere non est ut
 possis, fac quae libido fert: ego enim non modo coërceere te non
 aveau, tametsi parvo id negotio queam, ut tute confitebere: sed ne
 praefecturam quidem tibi adimo; ut intelligas non me inscio, sed
 potius negligente, ea te egisse, quae tibi ante deliberata sunt. Hic
 Syrgiannes rursus, falso in se tantum crimen conferri, ac nullius
 esse sibi conscium affirmans, libente imperatore, ad urbes Thraciae,
 quarum praefectum agebat, discessit, ac duas, Apros videlicet et
 Garellam, praesidiis impositis, ceteroque apparatu ita communiens,
 ut obsidionem tolerare valerent, mense Novembri Byzantium venit,
 moxque bellum inter imperatores de integro et manifesto ardere coepit.
 Junior enim brevi copiis suis in unum coactis, sic ad eas con-
 cionatus est: Pacis honestas et utilitas non iis tantum, qui reguntur,
 sed rectoribus etiam ipsis; sicuti et belli calamitates vobis quoque

Δ. C. 1321 τοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄρχουσιν, ὥσπερ αὐτὸ πάλιν τὰ ἐκ τοῦ πολέμου κατὰ καὶ ὑμῖν μὲν πᾶσι καθέστηκε φανερά· ἐγὼ δὲ τῶν ἐμοὶ προσόντων ἰδίᾳ πάντων ἐτιμησάμην ἂν ὥστε μὴ λυθῆναι τὴν εἰρήνην· ἐπεὶ δ' ὁ ἐμὸς κάππος καὶ βασιλεὺς, ὅπερ οὐδ' ἂν ποτε ἐπέισθη πρὶν γενέσθαι, λύσας τὰς πρὸς ἡμᾶς σπονδὰς, πρὸς πόλεμον ἐχώρησε φανερωῶς, οὐδεμίαν αἰτίαν ἢ λαβὴν ἡμῶν πρὸς τὸ λῦσαι ταύτας παρασχομένων, ἀλλὰ καὶ ἀκόντων νῦν ὑπ' ἀνάγκης πρὸς τὸν πόλεμον χωροῦντων, καὶ ταῖς ψήφοις ἀπάσαις τὴν εἰρήνην αἰρουμένων, οὐδὲν **C**είναί μοι τὸ λείπον δοκεῖ, ἢ θεὸν τὸν ἐν ταῖς σπονδαῖς ὄρκιον ἐπικαλεσαμένους κατὰ τῶν ἀδικούντων χωρεῖν, οὐ μᾶλλον τοῦ αὐτοῦ κακοῦν, ἢ τοῦ μὴ αὐτοὶ κακῶς παθεῖν πρόνοιαν ποιουμένους. τὸ γὰρ εἰς τὴν ἡμετέραν περιμένειν ἀμυνομένους ἐπιόντας, οὐκ ἀνανδρίας μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀσυνεσίας οὐ πάντο πόρρω δόξειεν ἂν. ἐπιζῶ δὲ οὐδὲ θεὸν αὐτὸν, ὃν ἡμεῖς ἐν-15 ὀρκουῦμεν, ἡμᾶς ἐγκαταλιπεῖν ἂν, ἀλλὰ συμπαρέσεσθαι τε καὶ ὑπὲρ ἡμῶν ἀμυνέσθαι." Τούτων οὕτως ὑπὸ βασιλέως εἰρημένον, ἢ στρατιᾷ πάντες ὥσπερ ἀπὸ γλώττης μιᾶς „χάριτας" ἔφησαν „ὁμολογοῦμεν τῷ θεῷ πάντων καὶ βασιλεῖ, **D**ὅτι οὐκ ἀδίκω τινὶ καὶ πλεονεκτικῷ τὸν τρόπον ἐπόμεθα δε-20 σπότη, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ ἅ πάντες ἂν αὐτῷ συμπαῖεν εἶναι δίκαια ὑπὲρ τῆς πρὸς ὁμοφύλους εἰρήνης προειμένω. δίκαιος δ' ὢν ὁ θεὸς καὶ δικαιοσύνας ἡγαπηκῶς, ἢ φησιν ὁ προφήτης, οὕτε σὲ πρὸς τὴν ἀδικίαν ἀντικαθιστάμενον, οὐδ' ἡμᾶς ὑπὲρ τοῦ

23. Psal. 10.

omnibus notae sunt. Ego vero quae privatim possideo, eorum omnium iacturam pacis retinendae gratia haud recusem. Postquam autem avus meus, quod nunquam credidissam, spreto foedere, nullam nobis huius perfidiae causam sive ansam praebentibus ad apertum bellum prosiluit, et nos inviti necessitateque adacti ad arma imus, et omnibus potius suffragiis pacem eligimus, nihil restat aliud, quam ut Deo teste iurisiurandi invocato, periuros invadamus, provideamusque, quomodo non magis ipsis malum demus, quam ut ne ipsi malum aliquod accipiamus. Nam eo usque procrastinare, dum in loca nostra irruant, quasi tum demum vim propulsaturi, id parum abesse non dico ab ignavia, sed etiam ab insipientia videatur. Spe bona sum, Deum ipsum, per quem conceptum sacramentum sancte colimus, affuturum ac pro nobis depugnaturum. Dixit; et velut uno ore totus exercitus, Gratias agimus, exclamat, Deo universorum imperatori, cum non iniusto et avaro militamus domino: sed ei, qui quae omnes iure illum tenere fateantur, propter pacem civilem pro nihilo putet. Cum autem Deus iustus sit et, ut Vates ait, iustitias dilexit, neque te iniustitias obsistentem, neque nos pro iustitia bellantes despiciet.

δικαίου περιόψεται στρατενομένους. ἡμῶν τοίνυν ἀπάντων A.C. 1321
 ἄπερ σοῦ κἄν ἐξῆ πολλάκις ἀποθανεῖν ἐτοιμῶν ὄντων, μηκέτι
 μέλλωμεν μηδ' ἀναβαλλόμεθα τὸν καιρὸν, ἀλλ' ἐχώμεθα ἔρ-
 γου θεῶν θαρρόσυντες." ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεὺς τῆς εὐνοίας
 5 ἕνεκα καὶ τῆς προθυμίας τῆς εἰς αὐτὸν τὰ εἰκότα εὐχαριστή-
 σαις, τὸν μὲν κοινὸν διέλυσε σύλλογον, ἰδίᾳ δ' αἶμα δομωστικῶ
 τῶ μεγάλῳ καὶ πρωτοστράτορι βουλευσάμενοι περὶ τῶν αὐτῶν,
 ἐπεὶ καὶ αὐτοῖς ἐδόκει καλῶς ἔχειν τὰ εἰρημένα καὶ οὐδενὸς
 ἐνδεῖν ἔτι, ἐπεψηφίσαντο καὶ αὐτοί. εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ ὁ P. 79
 10 μὲν πρωτοστράτωρ πρὸς τὴν Ἀδριανοῦ πόλιν ἐχώρει, Ἄν-
 ναν τὴν αὐτοῦ θυγατέρα τῶ Ἀσάνῃ Μανουῆλ τῆς τοῦ μεγά-
 λου δομωστικῶ γαμετῆς ἀδελφῶ πρὸς γάμον συνάψων.

κέ. Βασιλεὺς δὲ πρὸς τὴν ἔκστρατείαν παρασκευάζεσθαι
 παραγγείλας τὴν στρατιάν, ἠτοιμάζετο καὶ αὐτός. τὰ τε ἄλλα
 15 δὲ εὖ θέμενος καὶ ἐν τῶ Διδυμοτείχῳ τὴν τε γαμετὴν αὐτοῦ
 καὶ τὴν Παλαιολογίαν Θεοδώραν, τὴν αὐτοῦ μὲν θείαν, μη-
 20 τέρα δὲ τοῦ μεγάλου δομωστικῶ, ἀντὶ φρονεῖας ἀπάσης κατα-
 λιπὼν, (ἦν γὰρ δὴ καὶ πρὸς διοίκησιν ἔμπειρος πολιτικῶν πρα-
 25 γμῶν, καὶ φρονήσεως ἐξῆωμενεστέρας ἢ κατὰ φύσιν γυναι-
 30 κείαν τυχοῦσα,) καὶ πᾶσι τοῖς πόλεων ἄρχουσι καὶ διοικηταῖς
 τῶν πραγμάτων αὐτῇ κείθεσθαι πᾶν ὅτι ἂν κελύη προστά-
 35 ξας καὶ τῶν περὶ αὐτῶν φροντίδων ἀπολύσας ἑαυτὸν, ἐπεὶ
 καὶ ἡ στρατιὰ ἡμέραις ὀκτὼ παρεσκευάστο ὧν ἐδεῖτο, ἄρας
 40 ἐκεῖθεν, ἤλθεν ἄχρι Τζουρουλόης. στρατοπεδουσάμενος δ' ἐκεῖ

24. Zonarae, Nicetae, ut al. Τζουρουλός dicitur. ED. P.

Itaque uobis omnibus pro te, si fieri possit, etiam saepius mori non recusaturis, ne cunctemur diutius, neu tempus teramus, sed Deo nixi, rem aggrediamur. Imperator de tam benevolis animis et incitatis studiis, ut decebat, gratias egit concionemque dimisit: ac seorum cum magno domestico et protostratore collata sententia, cum et ipsis oratio militum placuisset nihilque desiderari videretur, eam confirmarunt. Die sequenti protostrator Adrianopolin petiit, Annam filiam cum Manuele Asane, fratre uxoris magni domestici, nuptiis coniuncturus.

25. Imperator, iussis militibus ad expeditionem se parare, semet quoque ad eam comparabat, tum reliquis recte compositis, tum in oppido Didymoticho coniuge sua et Theodora Palaeologina, sua quidem cognata, magni autem domestici matre, loco omnis praesidiū ac tutelae relictis. Erat siquidem perita Palaeologina gubernandae reipublicae et solidiore prudentia, quam cadat in naturam muliebrem. Eius mandatis omnibus, et urbium magistratus omnes, et rerum administratores parerent cum edixisset, et se curis exonerasset, praeterea que exercitus per octiduum rebus necessariis se instruxis-

A.C. 1321 ἔμεινεν ἡμέρας τινὰς, τοῦτο μὲν, ὅτι καὶ χειμῶν ἑξαίσιος ἐπεγένετο, ἐπεὶ καὶ χειμῶνος ἦν ὥρα, (κατὰ μῆνα γὰρ ἑστρατοπέδευοντο Δεκέμβριον,) τοῦτο δ', ἵνα καὶ τὸ λείπον τῆς στρατιᾶς ἀθροισθῆ· τὸ δ' ἔτι τούτων αἰτιώτερον, ὅτι τῆς κατὰ Θοράκην Ἡρακλείας τοῦ νέου βασιλέως πρὸς τὸν πρεσβύτερον⁵ ἀποστάσης, ὁ Συργιάννης τὴν Βυζαντίηθεν στρατιάν παραλαβὼν, ἐνήδρευεν ἐν αὐτῇ. ἔδοξεν οὖν αὐτῆς πρῶτον ἀποπειράσαι. χρόνου δὲ αὐτοῦ τινος τριβομένου, ἔδοξε τοῖς ἐν τέλει πᾶσι καὶ τοῖς ἡγεμόσι τῆς στρατιᾶς συνελθούσι, πρεσβείαν ὡς βασιλέα τὸν πρεσβύτερον ἀποστείλαι ἑξαίτησουσαν εἰρήνην· ὁ καιὶο τοῦ νέου βασιλέως πυθόμενος, ἐπεὶ κατὰ γνώμην αὐτῷ ἦν, πέμπουσι τινα τῶν τῆς στρατιᾶς Καλοχαιρέτην ὠνομασμένον, D τὰ γράμματα ἐγχειρίσαντες· ἐπεὶ διὰ γραμμάτων ἦν ἡ πρεσβεία, αὐτὸς δὲ μόνον διακομιστοῦ τάξιν ἐπεύχεν. ἐδῆλον δὲ τὰ γράμματα τοιαῦτα· „Κράτιστε βασιλεῦ, ἡμεῖς ἄνωθεν ἐκί55 προγόνων ὄντες Ῥωμαῖοι, καὶ τὴν εὐπραγίαν τῶν Ῥωμαίων οἰκείαν νομιζομεν εὐδαιμονίαν, καὶ τὴν κακοπραγίαν ὡσαύτως ἐν ἰδίᾳ τιθέμεθα δυστυχία. οὗ δὴ ἕνεκα καὶ τοὺς βασιλέας ἡμῶν ὑμᾶς εὖνοεῖν ἀλλήλοις, ἀλλὰ μὴ πολεμίους εἶναι, ποιούμεθα περὶ πλείστον, ὅπερ ἐστὶν ἀληθὲς ἐννοοῦντες, ὡς ὑμῶν²⁰ μὲν φιλίως πρὸς ἀλλήλους διακειμένων, καὶ τὰ τῆς ἀρχῆς αὐξάνειν, ἢ, τό γε δεύτερον, μὴ ἐλασσοῦσθαι εἰκός· πολεμίων δὲ ἀλλήλοις ὄντων, οὐ μόνον ὑπὸ τῶν προσοίκων βαρβάρων, ἀλλὰ καὶ ὑφ' ὑμῶν αὐτῶν τὴν ὑμετέραν ἡγεμονίαν καταλυθῆ-

set, Tzurulum inde profectus, castra fecit et dies aliquot ibi mansit: simul propter frigorum acerbiteriam, (hiems enim erat, et mensis December.) simul ut et cetera pars exercitus interea conveniret; quodque maioris utique momenti erat, ut quia Heraclea Thraciae civitas fide rupta ad seniore[m] defecisset et Syrgiannes cum copiis Byzantio acceptis eam insideret, eius recuperandae periculum prius fieret. Nonnullo tempore illic consumpto, optimates ac duces omnes coeuntes, legationem ad seniore[m] de pace decreverunt. Re cognita, cum et nepos eo propenderet, gregarium quendam, Calochaereten nomine, cum litteris mittunt: per litteras enim legatio conciebatur; ipse tabellarii tantummodo locum tenebat. Earum litterarum haec fuit sententia: Nos, imperator optime, inde usque a maioribus Romani, et felicitatem Romanorum beatitatem nostram et miseriam eorundem infortunium nostrum esse opinamur. Quamobrem vos imperatores nostros non ut hostes discordare, sed ut amicos concordare maximopere cupimus: vere cogitantes, concordiam vestram imperii incrementum, aut certe, ut verisimile est, nullum eiusdem detrimentum esse: contra inimicitias vestris non modo a barbaris finitimis, verum etiam a vobis ipsis principatum vestrum destructum atque eversum iri, Aliquanto igitur antehac suborta dissensione, et

σεσθαι. πρὸ χρόνον μὲν οὖν τινος τῆς διαφορᾶς κινηθείσης, A. C. 1321
καὶ τοῦ νέου βασιλέως ἐπιστρατεύσαντός σοι, ἅμα τε ἐμνήσθης P. 80
εἰρήνης, καὶ ὁ σὸς ἔγγονος, ὡσπερ ἂν αὐτὸς ὦν ὁ αἰτῶν, καί-
τοι δοκῶν ἐν τῷ πολέμῳ πλεονεκτεῖν, προσεδέξατο ἀσμένως, καὶ
ἔδιελέλυτο εὐθύς, ὡσπερ ἂν εἰ μὴδὲ τὴν ἀρχὴν ὁ πόλεμος συν-
έστη. ὃ δὲ ἡμῖν τε καὶ τῷ ὑμῶν ὑπηκόῳ παντὶ ἡδονῆς αἴτιον
καὶ εὐθυμίας κατέστη, εὐτυχίας τοῖς Ῥωμαίοις ἀρχὴν τὴν
ἡμέραν ἐκείνην λογισαμένοις. νυνὶ δὲ ὀρῶντές σε τὸν μᾶλλον
ὄντα δίκαιον, εἴ τι καὶ προπετῶς παρὰ τοῦ ἐγγόνου τοῦ σοῦ
10 ἀπράττετο οἷα νέου, τὸν πόλεμον καταστέλλειν, ἐξ οὐδεμίας
αἰτίας προφανοῦς τὰς τε σπονδὰς λελυκότα καὶ πολεμοῦντα
φανερῶς, ἀθυμοῦμέν τε, ὡς εἰκός, καὶ συμφορῶν ἀρχὴν ἡγού-
15 μεθα τὴν λύσιν τῶν σπονδῶν. οὗ δὲ ἔνεκα καὶ δεόμεθά σου,
βασιλεῦ, πρὸς αὐτοῦ τοῦ τῶν ὄρκων ἐφόρου Θεοῦ, τοῦ καὶ ὄν-
15τος εἰρήνης καὶ καλουμένου, τὸν πόλεμον καταθεῖναι, καὶ μὴ
περιῖδειν τὸ ὑπήκοον διὰ τὴν ὑμετέραν φιλονεικίαν ἀνηκέστοις
κακοῖς περιπεσόν. εἰ μὲν οὖν πεισθεῖς τοῖς ἡμετέροις λόγοις
τὴν εἰρήνην ἀντὶ τοῦ πολέμου μᾶλλον ἀσπάση καὶ τὴν πρὸς
τὸν ἔγγονον τὸν σὸν ὁμόνοιαν καὶ κοινωσίαν, καὶ αὐτοὶ προθύ-
20 μοις παρῆξομεν ἑαυτοὺς καὶ τὰς ψυχὰς αὐτὰς, εἰ οἶόν τε,
ὑπὲρ τῶν σοί τε καὶ τῷ ἐγγόνῳ τῷ σῷ ὀυμφορόντων ῥαδίως
προϊεμένοις. ἂν δ', ὃ μὴ γένοιτο, πονηροῦ τινος βασκήναντος
δαίμονος, τὴν ἡμετέραν μὲν ἀπόση προσβείαν, τοῖς δ' ἐνά-

6. Pro ἡμῖν legebatur ὑμῖν et 14. οὐδὲ pro τοῦ ante καὶ.

nepote in te arma moliente, cum primum pacis mentionem fecisti, illico is, non secus quam si ipse pacem peteret, quamvis armorum potentia antecelleret, petitioni libenter locum dedit, reconciliatus est statim ac si bellum conflatum prorsus nunquam fuisset: id quod nobis vestroque imperio contentis omnibus, diem illum Romanae felicitati auspiciatissimum reputantibus, singulari laetitiae fuit. At nunc, cum videamus te, quem aequum erat, si quid etiam temere atque inconsiderate a nepote ob fervorem actatis gereretur, bellum sedare, nulla de causa manifesta fracto foedere, bellum propalam inferre, animo, ut par est, concidimus, et violationem istam foederis calamitatum exordium fore arbitramur. Quae cum ita sint, te, imperator, per illum ipsum iuramentorum praesidem, qui est et dicitur Deus pacis, obsecramus, uti arma deponas; neve subiectos papulos propter discordiam vestram malis teterrimis affligi patiare. Si tu nobis obsecundans, bello repudiato, pacem et cum nepote concordiam communionemque iniveris, vicissim pro utroque vestrum, si occasio fuerit, impigre nos ipsos trademus, et animas nostras haud gravate letho offeremus. Sin, quod Deus averruncet, malo daemone invidente, quae petimus aspernatus, improbis impellentibus et in af-

- A.C. 1321 γουσι πονηροῖς καὶ χαίρουσι τοῖς κακοῖς πρὸς τὸν πόλεμον πεισθῆς, τὸν πάντ' ἐφορῶντα θεὸν καὶ τοῖς πραίτομένοις πᾶσιν ἐπάγοντα δίκην ὀμνυμέν σοι, ὡς ἢ πεσοῦμεθα μαχόμενοι πάντες, ἢ ποιήσομεν καταφανὲς ἔργοις αὐτοῖς, ὡς δίκαιοι ἤμεν
- V. 65 περὶ εἰρήνης πρεσβεύοντες εἰσακουέσθαι. τότε γὰρ αὐτὸς πρεσβεύσεις πρὸς ἡμᾶς, ὅτε εἰ μὴδὲ τὴν ἀρχὴν ἐκίσεις πρὸς ἡμᾶς τὸν πόλεμον βέλτιον κρινεῖς. ἔτι δὲ μὴν μὴτ' οἴκοθεν αὐτὸς, ἢ μήτε παρ' ἐτέρων ἀκούων πεισθῆς, ὡς ἢ δόροις καὶ ὑποσχέσσειν ἢ ἐκπλήξει τε καὶ δειλίᾳ ἢ ἐτέρῳ τινὶ τρόπῳ ἢ περινοίᾳ τινὰς ἡμῶν παρασπᾶσαι καὶ τοῦ νέου βασιλείως ἀποστῆσαι δυνήσῃ. αὐτοὶ γὰρ ἡμεῖς ἀρὰς ἠρασάμεθα καθ' ἐαυτῶν τὰς παλαμναιοτάτας, ἢ μὴν ἐμμενεῖν τοῖς ὁμωμοσμένοις ἄχρη θανάτου καὶ μὴ ἀποστήσασθαι τοῦ νέου βασιλείως, ἢ τὸν τοῦτο δράσονται ἐνέχεσθαι ταῖς ἀρᾶς. ὡς οὖν οὕτω γνώμης ἡμῶν ἐχόντων, καὶ αὐτὸν σε καὶ βούλεσθαι καὶ πράττειν τὰ ἰδόντα παρακαλοῦμεν καὶ μὴ ταῖς μὴ οὐσαις ὑπονοίαις ἐξαπατηθέντα πράξαι τι τῶν ἐν ὑστέρω μετὰ μελον παρασχησόντων." Τοιαῦτα πρὸς βασιλέα τὸν πρεσβύτερον οἱ τῆς συγ-
- P. 81 κλήτου πάντες καὶ οἱ τῆς στρατιᾶς ἡγεμόνες ἐγγράφως διαπρεσβευσάμενοι, εἶτα καὶ ὑπογραφαῖς οἰκείαις ἐν ἢ πιστόντο ἐπιβεβαιώσαντες τὸ γράμμα, καὶ ἐγχειρίσαντες τῷ εἰρημένῳ Καλοχαιρέτῃ, πέμπουσιν εἰς Βυζάντιον πρὸς βασιλέα. ἀφικόμενον πρὸς τὰ βασιλεία δ' αὐτοῦ, θροῦς ἤρθη παρὰ πάντων καὶ βοή συμμιγῆς, ὡς Παλαιολόγος ὁ τοῦ βασιλείως ἕγγονος

flicta aliorum fortunam exsultantibus aurem commodans, ad arma descenderis, per omnia contemplantem et actiones hominum diducantem Deum iuratum esto, nos aut in proelio omnes pugnando occubituros, aut factis ipsis declaraturos, dignos fuisse, qui pacem rogantes exaudiremur. Tum tu ipse ad nos legatos mittere, quando praestitisse iudicabis, si bello a principio abstinuisses. At hoc neque per te ipse, neque aliis narrantibus animum inducas credere, aut donis ac promissis, aut terrore ac timore, aut callida fraude, aut alia quadam via quosdam de nobis posse te a nepote tuo ad tuas partes pellicere. Malam enim pestem capitibus nostris imprecati sumus, ni, quae iuravimus, usque ad extremum spiritum servemus, et ab iuniore imperatore stemus, ac ut qui secus aget imprecationibus obligatus teneatur. Itaque cum hi sint nostri sensus, precamur, ut ipse quoque tum consulendo, tum faciendo praestes, quae officio tuo respondent: et ne inani suspicione delusus committas, cuius te in futurum poeniteat. Haec per epistolam a seniore imperatore procerum senatus omnis et duces petiverunt; quoque maior fides fieret, manu sua quisque subscripserunt, eamque Calochaeetae, quem diximus, Byzantium ferendam tradiderunt. Eo aulam introgresso, tumultus et dissonus clamor exsistere ab aulicis omnibus

(ὅθ' γὰρ ἤξιόν αὐτὸν βασιλέα καλεῖν) πρὸς βασιλέα A.C. 1321
 πέμψας πρεσβείαν, συγγνώμης δεῖται τυχεῖν, ἀλλ' οὐκ ἂν τυ-
 χοι, εἰ μὴ αὐτὸς ἑαυτὸν ἀποδείξας δεσπότην, πρὸς τοὺς πό-
 δας ὄψει βασιλέως· οὕτω γὰρ ἂν μόλις τυχεῖν. ὁ βασιλεὺς δ'
 5 ἤτις ἦν ἡ αἰτία πυθόμενος τοῦ θορύβου, τοῖς μὲν ἀτάκτοις καὶ B
 κεκραγούσιν ἐπέταττε σιγαῖν, τῷ δὲ Καλοχαιρέτῃ μηνύει, ὡς
 ἀναγκαίων τιῶν πέρι ἀσχολουμένῳ, ἐπεὶ μὴ καιρὸν εἶναι συν-
 τυχεῖν αὐτῷ, τὰ τοῦ ἐγγόνου γράμματα ἀποστελλαι. ὁ δ'
 ἀπεκρίνατο, ἐτέρῳ μηδενὶ ἂν τὰ γράμματα ἐχειρίσαι εἰ μὴ
 10 αὐτῷ βασιλεῖ· οὕτω γὰρ εἶναι προστεταγμένον αὐτῷ.

κς. Ἡσυχολεῖτο δ' ὁ βασιλεὺς κατ' ἐκείνο καιροῦ, ὅπως
 τὸν μὲν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον τὸν δεσπότην τριήρεσι
 μακρᾶς πρὸς ἑσπέραν ἐπέμψη, Θεσσαλονίκης καὶ τῶν ἄλλων C
 ἑσπερίων πόλεων ἐπιτροπεύοντα, βασιλῖδα δὲ τὴν Μιχαήλ
 15 μὲν τοῦ βασιλέως γαμετὴν, Ἀνδρονίκου δὲ τοῦ τέου μητέρα,
 ἐκείθεν εἰς Βυζάντιον ἀναγάγῃ. ὁ δὲ καὶ γεγονὸς κατὰ τὸ
 ἐπίταγμα βασιλέως, ἐλύπησεν οὐ μετρίως τὸν υἱὸν αὐτῆς
 Ἀνδρόνικον τὸν βασιλέα, βία τὴν μητέρα ἐλκυσθεῖσαν ἀκη-
 20 κούτα. ὡς γὰρ ἡ βασιλῖς τὴν αἰτίαν ἐπύθετο, δι' ἣν ὁ δεσπότης
 ἀφῆκε, καὶ ἡ κυρία παρῆν, ἐν ἣ' πρὸς τὸν πλοῦν ἔδει κα-
 λεῖσθαι, εἰσελθούσῃ τὸν ἱερὸν καὶ τῇ τῆς Θεομήτορος εἰκόνι
 προσφῦσα, οὐδ' ἂν εἴ τι γένοιτο μεθήσειν ἔφασκεν. ὁ δε-
 σπότης δὲ θλῶν, πρῶτα μὲν λόγοις ἐπεχείρει κείθειν ὡς D

Palaeologum nepotem (iterum enim dedignabantur imperatorem nomi-
 nare) per legatum ab avo veniam petere, quam non sit consecuturus,
 nisi semet vinctum sistens, ad pedes se imperatoris proiciat: quin-
 etiam hoc modo vix consecuturum. Imperator, causa strepitus percep-
 ta, turbantibus et clamantibus silentium indicit. Tum mittit, qui
 Calochaeretae significet, quoniam sibi necessariis negotiis impedito
 otium ad colloquutionem non suppeditet, velle nepotis litteras videre.
 Ille nulli mortalium eas praeterquam ipsi imperatori, quemadmo-
 dum in mandatis haberet, in manus redditurum refert.

26. Per id tempus imperator in eam curam et cogitationem in-
 cumbebat, ut filium Constantinum despotam navibus longis in occi-
 dentem mitteret, praetorem Thessalonicae reliquarumque urbium;
 et ut is imperatricem, Michaelis imperatoris coniugem, minoris An-
 dronici matrem, Thessalonica Constantinopolin reducendam curaret.
 Qua re pro desiderio senis administrata, Andronicus mirifice indo-
 luit: quippe qui parentem suam fuisse vi abstractam audierat. Nam
 perspecto quo gratia despota venisset, et praesente iam praestituto
 die, quo navim conscendere deberet, ad templum confugiens, et
 Deiparae simulacro affusa, etiamsi quid se fieret, non id dimissuram
 asserbat. At despota accedens, primum bonis verbis ut discedat effi-
 cere nititur: ubi frustra fuit, manus in eam violentas iniicit. Cum

Caneacuzenus.

- A.C. 1321 δ' οὐκ ἐπειθεν, ἐβιάζετο καὶ χερσαίᾳ ὡς δ' ἦντε καὶ οὕτως οὐδέν, τῷ μεγάλῳ παπία Παλαιολόγῳ καὶ τῷ πρωταλλαγίτορι Σεναχηρείμ καὶ Ἰωάννῃ Ζαριδῇ τὸν ἔκλυτον ἐπέτρεπε τῆς βασιλίδος. οἱ δὲ καὶ βία τῆς εἰκόνας ἀποσπάσαντες εἰς θάλασσαν τε καταγαγόντες, ἐπέτρεψαν τοῖς τριηράρχαις ἄχθρομένην ὡς βασιλέα. ἐδόκει μὲν οὖν τῷ τῆς βασιλίδος
- V. 66 υἱῷ βασιλεῖ τῷ νέῳ καὶ τοῦτο δευρὸν, τὸ καὶ αὐτὸν δεσπότην χεῖρα βιαίαν ἐπενεγκεῖν τῇ μητρὶ. εἰ γὰρ καὶ ἀδελφοῦ γαμετῆ, ἀλλὰ τῷ βασιλικῷ νόμῳ καὶ δεσποτίᾳ ἦν αὐτοῦ τὸ δὲ καὶ ἑτέροις ἐπιτρέψαι τὸ ἔργον οὐδενὸς ἐνομίσθη δευτέρων 10 εἰς ἔθρεως ὑπερβολήν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον. βασιλεὺς δ'
- P. 82 ὁ πρεσβύτερος ὡς ἀπηλλάγη τῶν περὶ τῆς ἐσπέρας φροντίδων, τὸν Καλοχαιρέτην μεταπεμφάμενος, ἐζήτει τε τὰ γράμματα τοῦ ἐγγόνου καὶ εἴ τι διὰ στόματος ἔχει λέγειν, ἐκέλευεν ἀπαγγέλλειν. ὁ δ' ἔλεγε μῆτε γράμματα μῆτε λόγους τοῦ νέου 15 βασιλέως κομίζειν, ἀλλὰ τῶν αὐτῷ συνόντων συγκλητικῶν καὶ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων τῆς στρατιᾶς ἐπεδίδον δὲ ἅμα καὶ τὸ βιβλίον. διεληθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς τὰ ἐγγεγραμμένα, καὶ ἅμα καὶ τὰς ὑπογραφὰς ἰδὼν, „ἐκεῖνοι μὲν” εἶπεν „ἀπειλοῦσιν ἐμοὶ ὅσα δὲ βούλονται, ἐγὼ δ' ἀνθ' ὧν τολμῶσι δίκας τίσουσίν 20 φημι τὰς ἐσχάτας.” „οὐκ ἀπειλοῦσιν,” εἶπεν „ὦ βασιλεῦ,”
- B ὁ Καλοχαιρέτης „ἀλλὰ δέονται πρῶτον ἂν δ' ἐφ' οἷς ἱκετεύουσι μὴ εἰσακούωνται, τὰ μέλλοντα συμβήσεσθαι ἀπαγγέλλου-

2. Al. παπίας dicitur. ED. P. MS. interpr. πρωταλογίτωρ; qui erat praefectus alogii, sed hic noster constanter ubique habet πρωταλλαγίτωρ; qui nullus alius est, quam is quem hodie vocamus *General des postes*. ED. P. 3. Ita MS. pro *Σενναχηρείμ*. ED. P.

sic quoque actum ageret, magno papiae Palaeologo, protallagatori Senacherim et Ioanni Zaridae negotium dat. Illi per vim abstractam ad littus deducunt, trierarchis ad imperatorem deportandam credunt. Visum hoc etiam iuniori imperatori immane facinus, despotam ipsum manus attulisse matri suae, eidemque uxori fratris eius, et imperiali lege etiam dominae ipsius. Quod autem aliis insuper avellendam commisisset, id vero longe contumeliosissime factum censuit. Sed haec postea evenerunt. Perfunctus sollicitudine de occidente senior, Calochaereten accersit; nepotis litteras requirit; si quid coram velit, loquendi copiam dat. Ille se nec litteras, nec verba nepotis afferre; sed qui cum eo essent, nobilium ac ducum exercitus. Quo dicto libellum porrexit. Eo perlecto visisque subscriptionibus: Isti, inquit, minas mihi proponunt pro arbitrato: at ego ipsos, si quid tentaverint, poenas acerbissimas persoluturos aio. Immo, occurrunt Calochaeretes, minas non proponunt; sed primum rogant: si precibus nihil obtinuerint, consecutura denuntiant. Quod ad me at-

σι. καὶ ἐγὼ δὲ αὐτὸς καὶ δέομαί σου καὶ συμβουλευέω, κράτι- A.C. 1321
 στε βασιλεῦ, μὴ περιῖδειν αὐτῶν τὴν ἰκετείαν ἀλλ' ἀσπάσα-
 σθαι τὴν εἰρήνην, οὐ μόνον τῷ ὑπηκόῳ λυσιτελοῦσαν, ἀλλὰ
 καὶ σοί, καὶ μὴ παρὰ πάντων κακῶς ἀκούειν τὰ μέγιστα συν-
 5αιρομένην. ὅτε γὰρ ὁ σὸς ἔγγονος βασιλεὺς ὁ νέος σου τὸ πρῶ-
 τον ἀποστάς εἰς Ἀδριανούπολιν ἀφῆκτο, οἱ μὲν αὐτῷ τὰς
 αἰτίας ἀνείψασαν τῆς ἀποστασίας, ἕτεροι δὲ σοί· καὶ ἦν τοῖς
 ἀνθρώποις ἀμφίβολος ἡ περὶ τούτων γνώσις. ὡς δ' ἐπιστρα-
 τεύσαντος ἐκείνου, σὺ τε ἐμνήσθης εἰρήνης, ἐκεῖνός τε ὕψε-
 10νος προσεδέχετο μηδὲν μέλλῃσας, καὶ ἐγεγέννητο αἰ σπονδαί,
 πάντες μὲν ἐπήνεσαν ὑμᾶς τῆς τε εὐβουλίας καὶ τῆς πρὸς
 τὰ βελτίω μεταβολῆς ἐορτῆς δὲ ἡμέραν ἦγον τὴν ἡμέραν ἐκεί-
 νην, τῶν ἐκ τοῦ ἐμφυλίου κακῶν πολέμου νομίσαντες ἀπηλλά- C
 χθαι. νῦν δ' ὅτε βασιλεὺς ὁ σὸς ἔγγονος τὴν ἀποτεταγμένην
 15αὐτῷ τῆς ἀρχῆς μοῖραν περιῖων, τὴν τε στρατιὰν ἤξιωσε προ-
 νοίας οὐ τῆς τυχοῦσης, καὶ τὰ πεπονηκότα τῷ χρόνῳ τείχη
 τῶν πόλεων ἐπέταξεν ἀνακλιᾶσθαι, καὶ τῆς πολιτικῆς εὐνομίας
 καὶ τῆς ὅλης τῶν πραγμάτων ἐπιδόσεως, ὅσον ἔξῃν, ἐπεμ-
 λήθη, αὐδὴς ἐξαίφνης ὁ πόλεμος ἀνερῶάγη, μηδεμίαν μῆτ'
 20ἐκείνου μῆτε τῶν συνόντων αἰτίαν παρασχομένων. ὥστ' ἐκεί-
 νῳ μὲν συμβῆσται καὶ ἐπὶ τοῖς προτέροις αἰτίας πάσης ἡπο-
 λελεύσθαι, καὶ τῶν νῦν ἐνεκα ἐπαινεῖσθαι ὡς ἀμυνομένῳ καὶ D
 οὐ κατάρχοντι πολέμου, καὶ τὴν παρὰ πάντων εὐνοίαν καρ-

tinēt, ego quoque hortari te obtestarique non dubito, imperator
 optime, uti eorum supplicationem ne despicias, pacemque non popu-
 lis modo tuis, verum tibi met nihilo minus profuturam, et nomen
 tuum apud omnes a dedecore et infamia plurimum defensuram am-
 babas amplectaris. Etenim ubi nepos te deserto Adrianopolin venit,
 pars huius defectionis causas in illum, pars in te conferebant: nec
 certa cognitione res tenebatur. Post cum arma contra te sumpsisset,
 tuque pacem obtulisses, et ille citra cunctationem accepisset, foe-
 dusque sancitum esset, omnes consilii vestri prudentiam et conver-
 sas ad meliora voluntates collaudantes, diem illum festum exegerunt,
 sese malis omnibus ex civili bello emergentibus levatos existiman-
 tes. Nunc vero, quando nepos imperii sui partem lustravit, exerci-
 tui perdiligenter providit, moenia oppidorum vetustate laborantia ac
 fatiscientia refici et instaurari iussit, ad firmandam rei publicae discipli-
 nam, ad universam eius amplificationem atque incrementum, quantum
 in se fuit, operae contulit, rursus et repente bellum, nulla, vel ipsius,
 vel ipsi studentium, culpa exauscitatum est. Quare is qua superiora,
 omni crimine absolvetur: qua recentiora, laudem adipiscetur, ut
 qui bellum non prior inferat, sed illatum repellat; omniumque sibi
 animos conciliabit, qui cum iniuriose tractato una dolebunt: tu
 contra universorum sententiis ut et antea, sic nunc pro iniurioso

- A. C. 1321 ποῦσθαι ὡς ἀδικουμένη συναλούντων σὲ δ' ἀπάσαις ψήφοις καὶ νῦν καὶ πρότερον ἀλίσκεσθαι ἀδικούντα. ἐννόησον οὖν ἡλικίῃ τῶν συμβησομένων κακῶν καὶ πρὸς Θεοῦ τίσις καὶ πρὸς ἀνθρώπων ἐψεταί μέμψις. διὸ δὴ καὶ αὐτίς σου δέομαι, βασιλεῦ, καὶ τῶν ὑπηκόων ἔλεον σχόντα καὶ τοῦ βασιλέως τεῖς καὶ παιδὸς καὶ αὐτοῦ δὲ σοῦ, οὕτω παρὰ Ῥωμαίοις πᾶσιν ἐπαινουμένον καὶ ὡς τιнос τῶν κρειττόνων θαυμαζομένον, τὸν πόλεμον καταλῦσαι, προσδεξάμενον τὴν εἰρήνην· καὶ μὴ πε-
- P. 83 ρυῖδεῖν τὸ μὲν ὑπήκοον ὑπὸ τοῦ πολέμου διαφθαρέν, τὸν δὲ σὸν ἔγγονον καὶ βασιλέα ἢ νικήσαντα πάσης ἡττης αἰσχρίωτο νικῆσαι νίκη, (πατέρα γὰρ νικήσει,) ἢ ἡττηθέντα ἀδίκως τε ὁμοῦ καὶ παρὰ πατρός ἀποθανεῖν, τό, τε σὸν ὄνομα τὸ παρὰ πάντων ἀδόμενον σὺν εὐφημίᾳ, διαβαλλόμενον ἐξ ἀντιστροφου." Τοιαῦτα εἰπὼν ὁ Καλοχαιρέτης, καὶ πρὸς τὰς ἐκ βασιλέως καὶ τῶν παρόντων πεύσεις καὶ ἀντιθέσεις συνετώσ15 ἄγαν τὰς ἀποκρίσεις ἀνθυπενεγκῶν, τελευταῖον ἑαυτὸν πρὸς
- V. 67 τοὺς βασιλέως κατακλίνας πόδας, ἐθεῖτο μεθ' ὄσης σπουδῆς μὴ ἀπόσασθαι τὴν εἰρήνην, μηδὲ τὸν ἐξ ἀρχῆς ἀνθρωποκτόνον καὶ φθονερόν, ἀλλὰ τὸν εἰρηνοποιὸν Χριστόν, τὸν τὰ διεστώτα συνάψαντα, σχεῖν τὸ πλεόν. ἀναστήσας δὲ αὐτὸν ὁ20
- B βασιλεὺς καὶ εὐχαριστεῖν εἰπὼν, „ὅτι ἐλθὼν ἐδίδαξας ἡμᾶς ἀρκούντως", τοῖς ἀπεσταλκόσιν ἐκέλευεν ἀπαγγέλλειν, ὡς ἀσύνητα διαπρεσβενομένοις οὐδ' αὐτὸς ἂν ἀπόκρισιν δοίῃ ἀποκρινεῖται δ' αὐτίς, ἂν καὶ αὐτοὶ πρεσβεύσωνται συνετώσ.

18. Ioann. 8. ED. P. 19. Ephes. 2. Idem.

condemnabere. Tecum igitur expende, quanta te propter exorituras calamitates et apud Deum poena et apud homines insectatio maneat. Quocirca iterum oro, imperator, miserere subiectorum: miserere filii tui, ac denique tui ipsius, cuius apud Romanos tanta est laus, quemque ut aliquem de coelo delapsum intuentur: et pacem complexus, bello nuntium remitte; neve populos tuos inde manaturis cladibus ad exitium vocari, neve nepotem tuum aut victorem turpius vincere, quam si victus esset (patrem enim suum vincet) aut victum iniuste simul et a patre interfici, tuumque nomen passim cum faustis acclamationibus decantatum, ex adverso in invidiam adduci sinas. Haec cum disseruisset Calochaeretes, et ad imperatoris atque astantium interrogata obiectionesque sapienter respondisset, tandem pedibus imperatoris provolutus, omni contentione rogare corpit, ne pacem reiiceret, neu illum ab initio homicidam et invidum illum, sed Christum pacificatorem, qui fecit utraque unum, potiores ferre vellet. Hominem levat imperator, et gratias agit, quod eos satis de officio docuisset, iubetque iis, quorum missu advenerat, renuntiare, quia stulta legatione usi essent, non se responsam dare: daturum, si prudenti uterentur. Sic Calochaeretes fru-

ὄτω μὲν ὁ Καλοχαιρέτης ἄπρακτος ἀπῆλθεν ἐκ Βυζαντίου. A.C. 1321
 ὁ δὲ γε βασιλεὺς ὁ νέος ἄρας ἐκ Τζουρουλόης εἰς Ἡράκλειαν,
 ἀφίκετο τὴν τῆς Θράκης, καὶ Συργιάννην ἐκεῖ κατακλείσας
 ἅμα τῷ ἐκ Βυζαντίου στρατῷ, ἐπολιορκήσεν ἐφ' ἡμέρᾳ μιᾷ.
 ἔκλειθεν αὖθις ἀπαναστᾶς, ἐστρατοπέδευσε περὶ Λάγειον, ἐς
 τὴν ὑστεραίαν δ' εἶχετο τῆς φερούσης πρὸς τὸ Βυζάντιον.
 καὶ γενομένῳ κατὰ τὸ Ῥήγιον ὁ Καλοχαιρέτης ἐνέπτυχεν ἀπαγ-
 γέλλων ὡς ἄπρακτος ἐπανήκει.

κζ. Στρατοπεδευσαμένῳ δὲ αὐτῷ ἔδοξε δεῖον εἶναι καὶ
 ἰοαυτὸν πρὸς τὸν βασιλέα καὶ πάππον ἀποστεῖλαι πρεσβείαν περὶ
 εἰρήνης. πέμπει δὴ τὸν μέγαν κονοσταυλον Ἰωάννην Παλαιολόγον,
 τὸν πρωτοστράτορος ἀδελφὸν, καὶ Ἰωάννην τὸν Ἀπλησφάρον,
 γράψας τῷ πάππῳ καὶ βασιλεῖ τοιαῦτα. „τῶν ἐμοὶ
 συνόντων συγκλητικῶν καὶ τῶν ἄλλων ἡγεμόνιον τῆς στρατιᾶς
 Ἰσχυροῦ συνειδότος, πρὸς σε περὶ εἰρήνης διαπρεσβευσαμένον
 καὶ μὴ τυχόντων, νυνὶ καὶ αὐτὸς σὺν αὐτοῖς αὖθις περὶ τῶν ἀν-
 τῶν πρεσβεύομεν, ὃ βασιλεῦ, καὶ δεόμεθά σου πάντες κοινῇ μὴ
 ὡς τι τῶν ἀτίμων ἀπορῆφῆναι, ἀλλ' εὐμενείας καὶ συγγνώμης
 τοῦ σοῦ κράτους τυχεῖν, ἐφιεμένους πάνυ σοῦ καὶ εἶναι δού-
 ρολους καὶ ὀνομάζεσθαι, καὶ τὴν εἰρήνην ἀντὶ πολλῶν ἀγαθῶν
 ἄλλων ἐν εὐεργεσίας αἰτουμένους μέρει.” τούτους μὲν οὖν
 ἀπέστειλεν ὡς βασιλέα, ἐν ἡμέραις ὄκτω κελεύσας ἐπανελθεῖν,
 ἀρκεῖν πρὸς τὸ βασιλέα βουλευσασθαι περὶ τῆς εἰρήνης τὸ διά-
 στημα νομίσας τοῦ χρόνου· αὐτὸς δ' ἔμεινεν ἐν Ῥηγίῳ δ'ύα P. 84

5. Al. Λαόνιον; ita Nicetas. Thraciae urbs eat. ED. P.

stra discessit. Iunior imperator Zurulo motis castris, Heracleam Thraciae processit, ubi Syrgiannem cum praesidio Byzantino concludens, diem unum in obsidione posuit. Inde recedens, prope Danium castrametatus est, et sequenti luce Constantinopolim tendere perrexit, Rhegii Calochaeretes ei obvius nihil se effecisse narrat.

27. Castris ibi locatis, subijt animum nepotis, suarum quoque partium esse, legationem ad avum mittere. Deligit itaque Ioannem Palaeologum magnum contostaulum, protostratoris fratrem, et Ioannem Aplespharen, quibus epistolam committit haec continentem: Quandoquidem quos mecum habeo nobiles atque illustres et duces ordinum, me conscio, de pace ad te miserunt, nec impetrarunt, ego ipse nunc, illis pariter volentibus, rursus eandem peto; et te oramus commuiter, ne nos ut despicabiles refutes: verum maiestatis tuae gratia et venia impertias: cuius servi plane et esse, et nominari optamus, pacem prae multis aliis bonis in beneficii loco abs te flagitantes. Ergo hos ad imperatorem legavit, diebus octo redire iussus: tantum intervallum avo ad capiendum de pace consilium ratus sufficere: ipse interea Rhegii expectabat. Duode-

- A.C. 1321 δὲ ἡμερῶν παρεληλυθειῶν πρὸς ταῖς δέκα, ὡς οἱ πρέσβεις οὐκ ἐπανῆκον, ἄρας ἐκ Ῥηγίου, ἦλθεν ἐγγὺς τῶν Βυζαντίου τειχῶν ὅσον μὴ βιάλλεσθαι τοξείαις τοὺς στρατιώτας. πέμψας δ' ἐγγὺς τῶν ἐπομένων τινας, λέγειν ἐκέλευε τοῖς ἐπὶ τοῦ τείχους ἀπαγγέλλειν τῷ βασιλεῖ, ὡς „ὁ σὸς ἕγγονος, ἐπεὶ κατὰς τὴν προθεσίαν οὐχ ἦκον οἱ πρέσβεις, ἐλθὼν αὐτὸς συγγνώμης δεῖται τυχεῖν.” οἱ δὲ μὴδ' ἄκροις ὡς παραδεξάμενοι τοὺς λόγους, βάλλοντες ἀπὸ τοῦ τείχους ἠνάγκασαν φυγεῖν. βασιλεὺς δ' ὁ νέος αὐτόθι διακαρτερήσας μέχρι κλινοῦσης ἡμέρας, ὀλίγον ἀναξεύξας ἐστρατοπέδευσε ἐγγὺς Κοσμιδίου ἐν τοῖς¹⁰ Λυμπιδαρίου, καὶ τρεῖς μὲν ἔμεινεν ἡμέρας ἐκεῖ. χειμῶνων
- B δ' ἔξαισίῳν καὶ ὄμβρων ἐπιγενομένων, ὡς καὶ δύο τῶν στρατιωτῶν ὑπὸ ψύχους ἀποθανεῖν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, ἐπεὶ περὶ τε εἰρήνης ἠελπίζετο μὴδὲν ἔτι, ὃ, τε χειμῶν ἐπέκειτο σφοδρῶς, καὶ ἡ στρατιὰ τῶν πρὸς τὴν χρεῖαν ἠπόρει, οὐκ ἐπιτρέ-¹⁵ πόμενοι πρὸς τοῦ νέου βασιλέως τὴν χώραν κακοῦν, (ἦσαν δὲ τάγματα τεσσαράκοντα,) ἀναστρέψας ἦλθεν εἰς Διδυμότειχον, καὶ διέλυσε τὴν στρατιάν. ἔτι δὲ ἐστρατοπεδευμένου πρὸς
- V. 68 Βυζαντίῳ, Βοησίλας ὁ τοῦ Μυσοῶν βασιλέως ἀδελφός, τοῦ νέου βασιλέως ἀποστάς, πρὸς τὸν προεσβύτερον ἠντομολήσεν.²⁰ ὁ νέος δὲ βασιλεὺς μετὰ τὴν εἰς Διδυμότειχον ἄφιξιν ἐνόσησε ἕξτος καθημερινὸν ἐν ἡμέραις τεσσαράκοντα ἐφεξῆς· τούτου δὲ C πεπανμένου, αἵματος ἄπιστόν τι χοῦμα διὰ τῶν μυκτῆρων ἐρῆνῃ ἐν ἡμέραις δυοκαίδεκα συνεχῶς. λωφῆσαντος δὲ καὶ
10. Alii vocant Κοσμήδιον. ED. P. Vid. Ducangii CP. Christ. L. IV. p. 182.

cim diebus elapsis, legatis minime redeuntibus, Rhægio prope Byzantii muros, ut fere intra teli iactum esset, accessit. Deinde aliquot de suis mittit, qui de muro propugnaturis dicerent, nuntiatum ferent imperatori, nepotem eius, quoniam ad diem præfixam legati non rediissent, adesse ipsum veniam rogantem. Qui ne summis quidem auribus eorum verba excipientes, tela superne deficiunt, et eos fugere cogunt. Iunior imperator cum ibidem constitisset, quoad dies iam occumberet, paulum retrocedens, iuxta Cosmidium in Lympidario castra fecit, ac triduum illic haesit. Immodicus porro imbribus cum intolerando frigore supervenientibus, adeo ut duo milites algore obrigescerent, cum spes pacis evanesceret, et hiems se vehementer intenderet, exercitusque populatione prohibitus commeatu egeret, (et censebatur cohortibus quadraginta,) converso itinere Didymotichum veniens, militem dimisit. Adhuc prope Byzantium erat, cum Boësilas Moesorum regis frater ab ipso ad avum transfugit. Didymotichi quotidiana febris diebus quadragenis iactatus est. Qua depulsa, diebus duodecim continuis incredibilis copia sanguinis de naribus profuxit. Eo affectu profligato, quartana cum mensibus

τούτου τοῦ κακοῦ, αἵθις ἐρρίγωσε τεταρταῖον ἐν ἐνὸ καὶ A.C. 1321
 δέκα μηνῶν. ἀπὸ δὲ τοῦ τοιοῦτου κακοῦ τὰ τε σπλάγγνα καὶ
 ὁ σπλὴν κακῶς διατεθέντα, ἄχρι καὶ τελευτῆς αὐτοῦ τῆς
 κακώσεως οὐκ ἴσχυσαν ἀπαλλαγῆναι· ἀλλὰ πόνοις καὶ καθη-
 5μερινοῖς γυμνασίοις μεθώδευε τὸ κακὸν ὅπως ἀναπνεῖν εἴη.
 ὁ δὲ γε πρεσβύτερος βασιλεὺς, καίτοι θαυμαζόμενος ἐπὶ συ-
 νέσει, καὶ δεινὸς δοκῶν ἐκ τῶν πραγμάτων συνεῖναι τὸ δέον,
 ὄρων τὸν ἔγγονον πλήθει τε στρατιᾶς καὶ προθυμίᾳ καὶ ἀν-
 10δρείᾳ τῇ πρὸς τὰς μάχας ὑπερέχοντα πολλῶ τῶν αὐτοῦ, καὶ D
 ἰοδίκαιος ὢν προσδέξασθαι τὴν εἰρήνην, ἐπεὶ καὶ μετὰ καλοῦ
 τοῦ σχήματος ἐγένετο, δεομένων ἐκείνων ὁ δὲ, ἐπιπολὺ μὲν
 ἠξίωσεν ἀποκρίσεως οὐδεμιᾶς τοὺς ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ ἀφιγμένους
 πρέσβεις, χρόνον δὲ παρῴχηκτος πολλοῦ, ἀπέπεμψεν ἀπρά-
 15μάστιστα μὲν καὶ ἡ τοῦ Συργιάννη ἀφίξις πρὸς αὐτὸν, μέγα
 τι καὶ ἀξιόλογον ὄντος προσδοκίμου πρῶτα· οὐχ ἡκιστα δὲ
 καὶ τὰ νεωτερισθέντα ἐν τῇ Ῥοδόπῃ. ὁ γὰρ Παλαιολόγος
 Ἄνδρόνικος ὁ μέγας στρατοπεδάρχης παρὰ βασιλέως τοῦ νέου
 τῶν κατὰ τὴν Ῥοδόπην ἐπαρχιῶν Στενιμάχου καὶ Τζεπαίνης
 20πόλεων καὶ τῶν ἄλλων φρουριῶν οὐκ ὀλίγων ὄντων, καὶ τῆς
 ἐν αὐτοῖς στρατιᾶς πολλῆς τε καὶ μαχιμωτάτης οὔσης ἡγεμῶν
 ἀποσταλείς, τοὺς μὲν δώροις καὶ ὑποσχέσεσι πείσας; ἔστι δ'
 οὗς καὶ βιασάμενος, τῷ πρεσβυτέρῳ προσεποίησε βασιλεῖ. ὁ P. 85
 δὴ οὐ φαύλας ἐνεποίησεν αὐτῷ ἐλπιδας τοῦ περιγενήσεσθαι
 25ἐν τῷ πολέμῳ. ἐν ᾧ δὲ ὁ νέος βασιλεὺς ἐν τῷ Λιδυμοτείχῳ

11. δεομένου ἐκείνου male con. ED. P.

undecim divexavit. Post istuc malum ex intestinis et splene, quo-
 ad vixit, laboravit. Verumtamen aliquid operis faciendo, et assi-
 duis exercitationibus consequebatur, ut spiritum ducere posset. At
 enim senior imperator, quamquam excellenti prudentia ornatus, et
 quid tali tempore agendum esset, scire posse videretur, cum nepo-
 tem numero copiarum, alacritate, virtuteque multum superare cer-
 neret, ac proinde pacem accipere merito debuisset (idque bono co-
 lore, quia rogatus esset videlicet,) diu legatos nullo responso di-
 gnatus, tandem re infecta ab se dimisit. Bellandi autem cupidita-
 tem Syrgiannis accessio augebat, a quo singularia quaedam et
 memorabilia expectabat: potissimum vero quae in Rhodopes pro-
 vinciiis novabantur. Etenim Andronicus Palaeologus magnus strato-
 pedarcha a iunior imperatore missus, ut Stenimachi et Zepaenes
 urbium et castellorum non paucorum, quique in iis erant multorum
 fortissimorumque militum praesidem ac ducem ageret, alios donis
 ac promissis permulso, alios vi et minis coactos, ad senioris au-
 ctoritatem fidemque traduxerat. Quod illi spem victoriae non exi-

- A. C. 1321 διῆγς, τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος ὁ Συργιάννης ἐξ Ἡρακλείας ἐκ Βυζάντιον ἐλθὼν, καὶ τὴν στρατιὰν πᾶσαν παραλαβὼν, εἰς τὰς ἐπὶ Θράκης ὑπηκόους τῷ νέῳ βασιλεῖ πόλεις ἐξῆλθε. καὶ πρῶτον μὲν εἰς Ἄφρω καὶ τὴν Γαρέλλαν, μὴ ἀποσιῶσι δεδοικῶς πρὸς βασιλεῖα τὸν νέον, φρουρὰν ἀπέστειλε πεζὴν ἄμα καὶ ἵππικὴν, ὡς ἂν ἀντέχοιεν πρὸς τὰς ἐκ Διδυμοτείχου ἐφόδους. ἔπειτα εἰς Ῥαιδεσιὸν ἐλθὼν, κατέσχευ αὐτὴν πείσας τοὺς φρουροὺς ἦν γὰρ περὶ τὰ τοιαῦτα δεινός. ἐκεῖθεν δὲ Βιζύην καταδραμὼν καὶ ληϊσάμενος τὰ περὶ αὐτὴν, ἦλθεν εἰς Σεργέντζιον, καὶ κατέσχε καὶ αὐτὸ προσχωρῆσαν. εἶτα εἰς 10 Βυζάντιον ἐλθὼν καὶ διατριψας ἡμέρας τινὰς, ἐξελθὼν αὐθις ἅμα τῇ στρατιᾷ, ἀπῆλθεν εἰς Σηλυβριάν. μὴ προσδεξαμένων δὲ τῶν Σηλυβριανῶν, φρούριόν τι Σηλυβρίας ἐγγύς, Σάκκους ὀνομαζόμενον, τῶν κατοικούντων γεωργῶν παραδόντων, κατέσχε στρατιὰν δὲ ἐκεῖσε καταλιπὼν ὥστε τὰ Σηλυβριανῶν 15 ἐπεκδρομαῖς κακοῦν, εἰς Βυζάντιον ἐπανῆλθεν. ἐκάκωσε δὲ Σηλυβριανούς ὁ ἐκ τῶν Σάκκων πόλεμος ἕς τὰ μάλιστα λαθραίαις τε καὶ φανεραῖς ἐφόδοις. καὶ ὁ χειμὼν ἐν τού-
- A. C. 1322 τοῖς ἐτελεύτα πέμπτης Ἰνδικτιῶνος. ἄρτι δ' ἕαρος ἀρχομένου, C περὶ τὰς ἀρχὰς Μαρτίου μηνός, γράμματα πικρὰ τοῦ νέου 20 πέμπονται βασιλέως πρὸς τὰς ὑπ' αὐτὸν ἐπαρχίας, κελεύοντα τὴν στρατιὰν εἰς Διδυμοτείχον ἄχρι πεντεκαίδεκάτης αὐταῦ παρῆναι. καὶ πάντες ἐν ἧ παρήσαν ἐπετάχθησαν ἡμέρα κή. Ἀπορῶν δὲ χρημάτων, οἷς ἂν θεραπεύσειε τὸ μισθο-

quam iniecit. Nepos Didymotichi in hibernia erat, cum Syrgiannes Heraclea Byzantium excurrens et quidquid ibi inveniret militum assumens, Thraciae oppida, quae se iuniori subdiderant, invasit. Ac primum quidem Apros et Garellam (veritus ne illius amicitiam sequerentur) equitatum peditatumque misit, qui excursionibus e Didymoticho resisterent. Postea Rhaedestum adortus, corrupto praesidio (ut erat harum artium callidus) eam occupavit. Hinc Bizyensem agrum depopulatus, Sergentium contendit, oppidumque per deditionem recepit. Post Byzantium abiit: ubi diebus aliquot exactis, Selybriam infestum agmen duxit. Selybrianis portas claudentibus, vicinum urbi oppidum, Saocos appellatum et ab aratoribus habitatum, ipsis deditibus accepit: relictaque ibi manu, quae Selybrianos incursando premeret, quod illi maxime, tam occulte quam aperte, fecerunt, Byzantium rediit. Interim hiems exiit, Indictione quinta. Vere iam incipiente, principio Martii a iuniorum imperatore per ditionis eius provincias litterae mittuntur, quibus milites ad diem decimum quintum Didymotichum evocantur. Omnes die praefinita affuere.

28. Cum deficeretur argento imperator, quo conductitium mili-

φορικὸν ὁ βασιλεὺς· (τὰ γὰρ δημόσια οὐκ ἐπαράχθησαν, ἅμα Α.Α. 182a
 μὲν διὰ τὴν ἐκ τοῦ πολέμου ταραχὴν, ἅμα δ' ὅτι καὶ οἱ γενοί- V. 69
 γοί, ἐξ ὧν μάλιστα οἱ φόροι πράττονται, τῶν ἰδίων ἀνέστη- D
 σάν κωμῶν, τῶν τε παρὰ τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως στρατιω-
 5τῶν ληϊζομένων, καὶ τῶν παρὰ τοῦ νέου πρὸς φυλακὴν ἐκ-
 πεμπομένων ἀγόντων τὰ αὐτῶν καὶ φερόντων πλεονεξία στρα-
 τιωτικῆ, καὶ οὐδὲν ἄμεινον διατιθέντων τῶν πολεμίων,) ἡνῆτο
 καὶ κατετρίβετο φροντίσιν, ὅθεν ἂν εὐπορήσειε χρημάτων σκο-
 πῶν. ὁρῶν δὲ αὐτὸν ὁ μέγας δομέστικος σύννον, τὴν δὲ αἰτί-
 10αν ἀγνοῶν, ἤρετο ἀνθ' ὅτου φροντίζοι. τοῦ δὲ τὴν ἀπορίαν
 τῶν χρημάτων εἰπόντος διὰ τὸ μὴ τὰ δημόσια εἰσπεπραῦχθαι,
 καὶ τὴν εἰς τὴν στρατιάν ἀπαραίτητον τῶν ἀναλωμάτων χρεΐ-
 15αν „ἀλλ' ἔγωγε” ὁ μέγας δομέστικος εἶπε” τὴν τοιαύτην ἀπο- P. 86
 ρίαν τῶν χρημάτων σαφῶς εἰδὼς, ἅμα τῷ σὲ τὰ γράμματα ἐκ-
 15πεπομφέναι ἀθροΐζεσθαι κελεύοντα τὴν στρατιάν, καὶ χρήμα-
 τα ἐκ τῶν ἰδίων συνεπορισάμην ἀρκέσοντα πρὸς τὴν χρεΐαν·
 καὶ οὐδὲν ἔστιν ἐνδέον ἔτι, ἢ τῶν στρατιωτῶν ἕκαστον τὸν
 ἀποτεταγμένον ἀριθμὸν τῆς μισθοφορᾶς ἐρχόμενον λαμβάνειν.
 ὁ δὲ καὶ γενήσεται εἰς δευτέραν ἢ καὶ τρίτην ἡμέραν, καὶ
 20οὔτου γε ἔνεκα φροντίζε μηδέν.” ὁ βασιλεὺς δὲ „τῆς μὲν εἰς
 ἐμέ σου” εἶρηκεν „ἀγάπης ἔνεκα οὐδὲν χρεὶ λέγειν, ὅσα τις ἂν
 εἶποι πάντων ἐλαττόνων ἐσομένων. δυσχεραίνω δ' οὐ μετρίως
 καὶ πρὸς τοῦτο, ὅσα τε τῶν ἰδίων ἐξ ὅτου πρὸς Ἀδριανούπολιν
 ἤλθομεν, εἰς τὰς κοινὰς χρεΐας ἐξαγαλώσας σκοπῶν, καὶ ἂ νῦν

tem demereretur: (pensiones enim publicae exactae non erant, partim propter tumultus bellicos, partim quia et agratium, qui plurimum pendere consueverunt, alii suis sedibus pulsī, alii a militibus senioris direpti erant: et quos iunior ad custodiam miserat, militari avaritia res eorum ferebant agebantque, a quibus nihilo mitius, quam ab hostibus tractabantur.) moerorem capiebat, et sollicitudine exedebatur, circumspiciens, unde sumptum nancisceretur. Meditandum ac tristem intuens magnus domesticus et causas nescius, quid eum angat sciscitatur. Inopia pecuniae, inquit, propterea quod vectigalia coacta non sunt, et quam deprecari non licet, stipendiorum persolvendorum necessitas. Atqui ego, excipit magnus domesticus, huius inopiae probe conscius, simul ac litteras ad evocandum exercitum misisti, pecuniam necessariam de meis comparavi, et amplius nihil opus est, quam ut miles unusquisque veniat, destinataque mercedem tollat: id quod vel cras, vel perendie fieri poterit. Quare hac de causa ne te excrucies. Tum imperator: Quid tandem satis de tuo in me amore dici potest? Aegre autem mihi est valde ob hoc quoque, quod quantum de facultatibus tuis inde ab adventu nostro Adrianopolin ad communem usum impenderis, et quas nunc impendes multas auroorum μυριάδας, considero. Idcirco non secus

A.C. 1322 ἔξαναλαβασίς οὐκ ὀλίγας ἐσόμενα χρυσίου μυριάδας, ὡς καὶ Βαυτὸς οἶδα σαφῶς. διὸ καὶ τῆς ἀπορίας οὐχ ἦσσαν τῶν χρημάτων τὸ ἐν τοσοῦτοις σε χρήμασι ζημιούσθαι καθικνεῖται μου τῆς ψυχῆς." παρούσα δὲ αὐτοῖς διαλεγόμενοι καὶ ἡ τοῦ μεγάλου δομωστικού μητέρα ἡ Παλαιολογίνα Θεοδώρα·⁵ „ἀλλ' ἔγωγε" εἶπεν „οὐ ζημίαν ἤγημαι τὸ ἀναλίσκειν ἐν τοῖς τοιούτοις, ἀλλὰ πάντων κερδῶν λυσιτελέστατον τε ἅμα καὶ σωφρονέστατον. εἰ γὰρ λύτρον ψυχῆς ἀνδρὸς ὁ ἴδιος πλοῦτος, ὡς θ' ὑπὲρ τῶν ἰδίων τις ἀμαρτημάτων, ἂν θ' ὑπὲρ τοῦ ζῆν ἀναλώσῃ, οὐ ζημίαν τὴν δαπάνην, ἀλλὰ κέρδος ἡγεῖσθαι χρὴ·¹⁰ ἄλλως τε καὶ τῶν ἱερῶν διδασκόντων λογίων, ὡς, ὕπου ὁ θη-
C σαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία ὑμῶν, παρὰ σοῦ, βασιλεῦ, ἐπειδὴ σὺ θησαυρὸς αὐτοῦ, καὶ ἡ καρδία τοῦ μεγάλου δομωστικού ἔσται. τούτου δὲ ὄντος ἀληθοῦς, τῶν ἄλλων πάντων χρημάτων ὡς οὐδενῶν καταφρονησεί. καὶ χωρὶς δὲ τούτων-¹⁵ νι, ἂν φειδόμενοι τῶν χρημάτων κινδυνεύσῃτε περὶ τὸ ζῆν, οὐκ εὐδῆλον, ὅτι, θανόντων ὑμῶν ἀτίμως, παρ' ἄλλοις ἔσται τὰ χρήματα, ἴσως δὲ καὶ πολεμωτάτοις; φείδεσθε τοιγαροῦν μῆτε σωμαίων μῆτε χρημάτων, ἄχρις ἂν τὸν κινηθέντα πόλεμον ἢ λυσιτελεῖ διάδησθε ὑμῖν. 20

D κθ'. Ἐπὶ τούτοις αὐτῇ χάριτας ἐμολογήσας ὁ βασιλεὺς, V. 70 ἐξελεθῶν ἐβουλεύετο μετὰ τῶν ἐν τέλει, εἰ χρὴ πρότερον ἐπὶ Ἀπρω καὶ Γαρέλλαν, ἢ ἐπὶ ταῖς ἀφροστηκνίαις πορρωτέρω τῶν

11. Matth. 6. ED. P.

quam ipsa pecuniae difficultas, pungit ac vellicat animum meum, te tantum rei nummariae dispendium mea causa perpeti. Huic colloquio Theodora Palaeologina, magni domestici mater, praesens intererat, quae sic orsa est: Equidem ego talibus in rebus sumptum impendere nullum dispendium, immo vero omnium quaestuum quaestuosissimum atque prudentissimum iudico. Si enim pretium redemptionis animae hominis sunt ipsius divitiae, sive quis pro peccatis suis, sive pro vita sua quippiam erogaverit, haud in damnis illa erogatio, sed in lucris deputanda est. Adhuc, cum divinae scripturae doceant, ubi thesaurus vester sit, ibi cor vestrum esse, apud te imperator, quoniam tu thesaurus magni domestici es, etiam cor eius erit. Quod cum ita sit, ceteram pecuniam ut rem nihili contemnet. Sed haec mittamus. Si nummis parcentes, in vitae discrimen incidatis, an non clarum est, vobis cum dedecore mortuis, vestras ad alios et forsitan ad inimicissimos translatum iri pecunias? Proinde ne vel corporibus, vel pecuniae parcitote, quoad bellum hoc ad emolumentum vestrum accommodaveritis.

29. Gratiis matronae actis, egreditur imperator, et cum primoribus in consilium venit, priusne Apros et Garellam, an exercitum ad ultiores civitates desertrices adducat: quod hae minus nocerent,

πόλεων ἐλθεῖν ὡς τῶν μὲν ἀπωτέρω τὴν μὲν βλάβην ἦσσανα πα- A.C. 1322
 ρεχομένων, εὐαλωτοτέρων δὲ τῶν δὲ μετὰ τοῦ μᾶλλον βλάπτειν
 καὶ καρτερωτάτων ἀπὸ τε τῆς τῶν τειχῶν κατασκευῆς καὶ τῆς
 ἐγκαθιδρυμένης δυνάμεως οὐσῶν. ἐδόκει δὴ ἐπὶ Ἄφρω ἐλθεῖν
 5 πρῶτον. καὶ ἄραντες ἐκ Διδυμοτείχου, ἐπεὶ πάντα παρεσκευ-
 αστο, καὶ πρὸς τὸ μισθοφορικὸν τὸ χρυσίον διενεμήθη, ἦλθον P. 87
 ἐπὶ Ἄφρω. στρατοπεδευσασμένων δὲ ἐκεῖ, πέμψας ὁ βασιλεὺς
 ἠσπάζετο τοὺς ἐπὶ τῶν τειχῶν, καὶ πρὸς τὸ μάχης χωρὶς αὐ-
 τῷ ἐπεχειρεῖ παραδιδόναι τὸ πόλισμα πείθειν, οὔτε ἡμαρτη-
 10 κέναι φάσκων αὐτοὺς οὐδὲν, οὔτε αὐτὸν δεγχιζεσθαι πρὸς αὐ-
 τοὺς, ἀλλὰ τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστασίας ἐπὶ τὸν βίᾳ κατασχόν-
 τα, οὐκ ἐπ' αὐτοὺς εἶναι τοὺς ἠναγκασμένους. διόπερ καὶ εἰ
 προσχωρήσαιεν ἀμαχεῖ, πολλαῖς ἐνεργεσίαις ἀμείβεσθαι εἶναι
 δίκαιος. οἱ δ' ἐπὶ τοῦ τείχους εὐθύς οὐδ' ὄλους ἀναμείναντες
 15 ὑκούσαι τοὺς παρὰ βασιλέως λόγους, κακῶς τε ἔφασκον ἦκειν
 αὐτὸν, καὶ τοὺς ἀπάτης γέμοντας τουτουσιῶν λόγους οὐκ ἐκέ-
 νοις, οὔτε δεδοικῶσιν οὔτε πρὸς ἀπάτην οὐσίην εὐκόλοις, ἀλλ' B
 ἑτέροις μᾶλλον προσήκειν λέγειν· αὐτοὶ δὲ τῷ τε πεπιστευκότι
 τὴν πίστιν τηρήσειν, καὶ τὸ φρούριον φυλάξειν ἀσφαλῶς. ὁ
 20 βασιλεὺς δ' αὐτίς πέμψας ἑτέρους, μὴ τὸ κακῶς παθεῖν συν-
 εβούλευεν εἶσθαι μᾶλλον ἐξ ἀβουλίας, ἐνὸν ἔσω τε κινδύνων
 εἶναι καὶ παθεῖν εὖ. τῶν δὲ ὑβριστικῶς ἀποκριναμένων, καὶ
 λίθοις καὶ βέλεσι τοὺς ἀπεσταλμένους βαλόντων, ἑτερόν τε μη-
 δένα πρὸς αὐτοὺς ἦκειν παραγγειλάντων, ὡς αὐτὸν ἀποκτε-
 25 νούντων, ἐπεὶ μὴ λόγοις εἴωρα πείθειν δυνατὸς ὢν ὁ βασιλεὺς,

et capi facilius possent, illae et plus nocerent, et cum structura
 moenium, tum militari intus praesidio essent validissimae. Stetit
 sententia, prius Apros aggrediendos. Paratis omnibus et pecunia in
 stipendia numerata, Didymoticho illuc movent: ubi castris commu-
 nitatis, caduceatorem mittit imperator, qui pro muris stantes salutet,
 et ad urbem sine dimicatione dedendam impellat, dicatque, non eos
 deliquisse quidem, nec imperatorem ipsis irasci: sed culpam de-
 fectionis penes eum esse, qui deficere coegisset, non penes illos, qui
 coacti fuissent. Quamobrem si, positis armis, ad fidem officiumque
 redirent, multa beneficia promerituros. At enim qui in muris erant,
 ne totum quidem, quod dicebatur, audire sustinentes, maligne ipsum
 venire succlamabant, et cantilenam istanc non sibi, qui omni essent
 expertes metu nec dolis deludi facile possent, sed aliis potius debere
 occinere: se creditorum suo fidem et oppidum tuto servaturos. Iterato
 mittuntur alii, qui suadeant, ne consilio malo pravoque maleficia
 quam beneficia, cum possint, experiri malint. Quibus contumeliose
 respondentibus, lapidibusque et iaculis caduceatores appetentibus, ac
 de cetero quemquam ad se mitti vetantibus, nisi eum occisum vel-

A.C. 1322 κλίμακας ἐκέλευσεν ἐτοιμασθῆναι, ἐς τὴν ὑστεραίαν ἐσομένης
 C τειχομαχίας. ὁρῶντες δὲ οἱ ἀπὸ τοῦ τείχους τὰς κλίμακας κα-
 τασκευαζόμενας, ὡς ἀνηντίους ἐπιχειρούντων κατεγέλων, οὐ
 μόνον τῇ ἀσφαλείᾳ τῶν τειχῶν, ἀλλὰ καὶ τῷ πλήθει τῶν στρα-
 τιωτῶν οἴομενοι περιγενήσεσθαι τοῦ πολέμου. ἦσαν γὰρ οἱ τε 5
 ἐκ Βυζαντίου κατὰ συμμαχίαν ἀφιγμένοι, ἱππεῖς μὲν εἴκοσι
 καὶ διακόσιοι, καὶ πεζοὶ τοσούτοι τούτων εἴκοσιν ἐλάσσους ἀγα-
 θοὶ τοξεύειν, ὑπλάται τε οἱ ἐκ μηχανῶν ἀφιέντες βέλη τριά-
 κοντα, ἐξ ὧν εἰς ἐπὶ τῷ εὐστόχως τῶν ἄλλων μᾶλλον διαβεβό-
 ητο βάλλειν· ἐγχώριοι τε ἱππεῖς ἑκατὸν ἀπλισμένοι, τοσούτοι 10
 D τε οὐκ ὀλίγοι καὶ σφενδονῆται, οὐ μόνον ἐγχώριοι, ἀλλὰ καὶ
 τῶν περιοίκων πλεῖστοι διὰ τὸν πόλεμον συνελθόντες· καὶ γν-
 μνητεία πολλή. οἷς ἐθάρῃουν, εἰ μῆτι ἄλλο, τὸ γοῦν ἄλωνα
 ῥαδίως διαφυγεῖν. ἅμα δὲ πρωτὶ εἰς τὴν ὑστεραίαν οἱ τε ἔξω-
 θεν καὶ οἱ ἀπὸ τῶν τειχῶν παρετάττοντο πρὸς μάχην. καὶ γε- 15
 νομένης καρτερωτάτης τειχομαχίας, μέχρι μὲν ἑβδόμης ὥρας
 ἀντέσχον οἱ ἀπὸ τῶν τειχῶν ἀμυνόμενοι προθύμως· ἔπειτα οἱ
 τοῦ νέου βασιλέως ἀνδρῖά τε καὶ τόλμη τῶν ἀντιτεταγμένων
 ὑπερσχόντες καὶ τὰς κλίμακας ταῖς τείχεσι προσερείσαντες,
 τὸ πόλισμα εἶλον καὶ διήρπασαν αὐτό. δείσας δὲ ὁ βασιλεὺς, 20
 V. 71 μῆ, πάντων χρημάτων διαφθαρέντων, ἀνάστατος γένηται ὁ
 Ἄπρος, ἐκέλευσε τοὺς καρπεύς μὴ διασφείρειν, ὅπως ἔχον-
 τες ἀφορμὰς οἱ Ἄπριοι τοῦ ζῆν, μὴ ἐκλείπωσι τὸ ἕστυ. ἀπέ-
 θανον μέντοι ἐν τῇ τειχομαχίᾳ πλὴν ἐνὸς ὀπλίτου τῶν ἐκ Βυ-

lent; quia se verbis nihil proficere videbat imperator, scalas ad moe-
 nia postridie conscendenda parari iussit. Quod cum cernerent, qui
 in moenibus stabant, hostium conatum ut inanem irridebant, muro-
 rum excelsitate ac firmitate propugnatorumque multitudine se inex-
 pugnabiles fore confidentes. Nam auxiliares Byzantio equites erant
 ducenti et viceni, pedites sagittarii ducenti sique peritissimi: gravis
 armaturae, qui e machinis tela torquebant triginta; e quibus unus a
 dexteritate destinata ferendi prae aliis celebrabatur. Equites indi-
 genae cataphracti centum, sagittarii non pauci, et funditores non
 indigenae modo, sed etiam e finitimis locis quamplurimi, quos bel-
 lum exciverat, et levis armaturae multi, quibus omnibus, si nihil
 aliud, certe ne caperentur se facile consecuturos sperabant. Postri-
 die albente coelo quique foris quique intus in moenibus erant, ad
 pugnam instruebantur. Et cum usque ad horam septimam acerrima
 fieret oppugnatio, oppidani se strenue tuebantur. Ad extremum im-
 peratorii fortitudine et audacia adversariis superiores, scalis appli-
 citis oppidulum capiunt ac diripiunt. Ibi timens imperator, ne re-
 bus omnibus disperditis, Aprus ad solitudinem redigeretur, frugibus
 cavit: ut habentes vitae subsidium Aprili ne diffugerent. In ea
 oppugnatione ex neutra acie quisquam praeter unum Byzantinum

ζαντίου ἕξ ἑκατέρων μερῶν οὐδείς, καὶ τούτου μετὰ τὴν μᾶ- A.C. 1322
 χην ὑπὸ Λατίνου τινὸς ἀποκτανθέντος, ὅτι αὐτός τε καὶ πλεί- P. 88
 ονς ἕτεροι τραυματίσθησαν ὑπ' αὐτοῦ· τραυματίαι δ' ἐγέν-
 οντο καὶ ἑκατέρωθεν οὐκ ὀλίγοι. τοὺς τε ἐκ Βυζαντίου ἰπ-
 5 πύεις τε καὶ πέλους δῆσαντες οἱ στρατιῶται εἶχον· εἰς τρίτην
 δὲ ἡμέραν τοὺς αἰχμαλώτους στρατιώτας ὁ βασιλεὺς κελεύσας
 αὐτῷ παραστῆναι, διείλεκται οὕτως· „οὔτε συνειτῶς οὔτε συμ-
 φερόντως πεπράχατε ὑμῖν αὐτοῖς ὑφ' ἡμῶν προσαγορευόμενοι
 φίλως, εἰς λοιδορίας αὐτοὶ τραπόμενοι καὶ ὕβρεις. τὸ μὲν
 10 γὰρ μὴ καταπλήττεσθαι τοὺς ἐπιόντας ἀλλ' ἐγκαρτερεῖν ἀμυ-
 νομένους, ἀνδρίας ἂν τις τιθείη· τὸ δὲ ὑβρίζειν τε καὶ κομ- B
 πάζειν ἀπὸ τῶν τειχῶν, καὶ θράσους καὶ παρανοίας. διὸ καὶ
 συμβουλευσαίμι ἂν ὑμῖν, εἶγε κείθηθε, ἀνδρία μὲν καὶ τόλμη
 καὶ χειρὸς ἔργοις ἀνθίστασθαι τοῖς πολεμοῦσι, λόγοις δὲ σω-
 15 φρονεῖν. οὐ γὰρ ἡ ἀπὸ τῶν λόγων ἀκολασία, ἡ διὰ τῶν ἔργων
 δὲ ἐμπειρία καταπλήττει τοὺς ἐπιόντας. δοριαλώτους μὲν οὖν
 γενομένους ὑμᾶς, ἧ βουλοίμεθα ἔξεστι χρῆσθαι νόμῳ πολέ-
 μων· ἐγὼ δὲ οὐκ ἐπὶ κακῷ τῶν Ῥωμαίων στρατευόντων, ἀφίημι
 ἑλευθέρους. εἰ μὲν οὖν ὑπ' ἐμοὶ στρατευέσθαι βούλεσθε, προ-
 20 νοσίως τε ἀξιῶσω τῆς προσηκούσης, καὶ τοῖς οἰκειοτάτοις ἐντά-
 ξω· εἰ δ' οἴκαδε ἀπελθεῖν, καὶ οὕτως εὖ ποιήσας ἀποπέμψω.”
 Προσκυνησάντες δὲ οἱ στρατιῶται καὶ τῆς εὐεργεσίας χάριν C
 εὐφρημήσαντες πολλὰ, καιρὸν ἐξήτησαν εἰς διώσκεψιν. διασκε-
 ψάμενοι δὲ, τῶν ἰππέων μὲν ἔμειναν ὀλίγοι, τῶν πλειόνων

armorum gravis desideratus est, et eum a Latino quodam secundum
 pugnam interemptum, quippe a quo ipse cum aliis multis esset vul-
 neratus; utrimque tamen vulnerati non pauci. Victores Byzantinis
 equitibus iuxta ac pedibus vincula iniecerunt. Tertio die captivis
 militibus in medium produci iussis, imperator ad eos huiusmodi
 verba locutus est: Neque prudenter, neque e re vestra factum, quod
 a nobis amice appellati, convitia et iniurias reposuistis. Nam hoste
 instante non percelli, sed constanti animo se defendere, hoc vir-
 tuti: alios autem maledictis incessere et crepare magniloqua de
 moenibus, confidentiae et amentiae adscribitur. Quare si me audi-
 atis, fortiter audendo et manu prompta hostem reprimetis, verbis
 moderabimini: quando non verborum petulantia, sed ipse factorum
 sensus invadentem terrificat. Iam in vos captivos statuere lege bel-
 lica licet. Verum ego, qui meis armis officere Romanis minime
 quaero, vos libertate dono. Si sub signis meis militare vultis, mi-
 hi, ut decet, curae eritis, et vos inter familiarissimos recipiam:
 sin domum redire, etiam sic benigne dimittam. Milites imperatorem
 venerati eiusque meritum multis laudibus persecuti, spatium ad
 deliberandum petiverant. Re deliberata, pauci equites manserunt:
 pedites ferme omnes sub eo merere instituerunt: quos annuo de-

A.C. 1322 ἀπελθόντων· οἱ περὶ δὲ πλὴν ὀλίγων ἅπαντες ἐβλοητο δουλεύειν τῷ βασιλεῖ. οἷς καὶ μισθὸν ἐτήσιον τάξας, ἐνέγραψε τοῖς οἰκέταις· τοὺς δ' ἀπελθόντας ἐφωδίασε χρυσίφ. ὄρων δὲ τὸν ἄλλον ὄμιλον τῶν Ἀπριῶν, ἄνδρας ὁμοῦ καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας γυμνοὺς καὶ ἀπόρους περιῶντας καὶ ὀλοφυρομένους⁵ τὴν ἀποστέρησιν τῶν ὄντων, τοὺς λογάδας τῆς στρατιᾶς πάντας καὶ τοὺς ἐν τέλει συναγαγὼν, „δίκαιόν ἐστιν” ἔφη „πολλοῖς καὶ μεγάλοις σήμερον εὐηργετηκότες ἡμᾶς τοῦ Θεοῦ, καὶ αὐτοὺς ἀξίους τῆς εὐεργεσίας φανῆναι. τὸ γὰρ μῆτε τὴν ἐγκαθεστῶσαν πολλὴν τε καὶ ἀξιόμαχον οὖσαν στρατιάν, μῆτε¹⁰ τὴν ἀσφάλειαν καὶ τὸ ὕψος τῶν τειχῶν, μῆτ' ἄλλο μηδὲν ἐμπόδιον ἡμῖν γενέσθαι πρὸς τὸ μὴ τοὺς αὐθάδεις τρυτουσεῖ τιμωρησάσθαι καὶ ὕβριστάς, οὐκ ἄλλου τινὸς ἢ τῆς τοῦ κρείττονος εὐεργεσίας ἂν τις λογίζοιτο δικαίως· τὸ δ' αὐθις ἐν οὐτῷ καρτερεῖ τειχομαχίᾳ καὶ ἀλώσει πόλεως μῆτε ἡμῶν τινὰς,¹⁵ ὄπερ ἦν εἰκὸς, ἀποθανεῖν, μῆτε τῶν ἐαλωκότων ἀποκτείναντας ὁμοφύλους αἱμασι χρανθῆναι, τῆς πολλῆς περὶ ἡμᾶς προνοίας καὶ κηδεμονίας τοῦ Θεοῦ. χρὴ τοιγαροῦν καὶ ἡμᾶς νικήσαν-

P.89 τας ἐπικαμφθῆναι ταῖς συμφοραῖς τῶν ἀτυχησάντων, (πρὸς μὲν γὰρ τοὺς βαρβάρους ἄχρι παντὸς πολεμεῖν δεῖ πρὸς δὲ²⁰ τοὺς ὁμόφυλους ἄχρι τοῦ κρείττονος,) καὶ μεταδοῦναι ἕκαστον ἐκ τῶν λαφύρων καθ' ὅσον ἂν αἰροῖτο τοῖς αἰχμαλώτοις. τρία γὰρ τὰ μέγιστα κερδανεῖτε· Θεὸν τε ἔλεον ἑαυτοῖς προπαρασκευασάμενοι, τὸν εἰς τοὺς ἀτυχοῦντας ἔλεον οἰκειούμενον καὶ

creto stipendio, in album suorum retulit, et discedentibus aliis aurum in viaticum contulit. Cum autem conspiceret Apriorum turbam viros simul ac mulieres, item pueros paene nudos, omnium egenos ambulantes, seque bonis suis despoliatos lamentantes, ducibus et nobilibus advocatis: Iustum est, inquit, cum hodierno die tot et tam insignibus a Deo beneficiis ornati simus, ut iisdem digni videamur. Etenim quod neque tam magna et nostro Marti confrendenda manus intus, neque tam alta ac tuta moenia, neque aliud quidquam impedimento nobis fuit, quo minus arrogantes istos et protervos ulcisceremur, nullius nisi divini numinis liberalitatis iure tribuendum est. Rursus in tam infesta oppugnatione et urbis occupatione nostrum neque quemquam, ut consentaneum erat, cecidisse, neque per caedem ullius captivorum civili sanguine pollutum esse, egregiam erga nos Dei providentiam curamque significat. Itaque et nos victores miserorum calamitatibus ad misericordiam infecti oportet, (contra barbaros sane bello internecino pugnandum: contra populares autem usque dum vincas,) et pars de praeda captivis a quolibet, quantum voluerit, restitunda est. Tria enim bona maxima hinc vobis lucro apponentur; Deum propitium habebitis, qui in afflictos navatam misericordiam, tamquam sibi praestitam, repu-

τῆ δὲ τε πολλαπλασίῳσι καὶ ἀπαλλάξαντας τοῦ βίον ἐπαγγελῶ-Α. C. 1322
 μενον ἀμείβεσθαι καὶ τὴν ἡμετέραν εὐμένειαν προσκτώμενοι,
 περὶ πλείστου ποιουμένου τὴν εὐεργεσίαν τῶν αἰχμαλώτων V. 72
 καὶ τρίτον ἑμὲν ἑαυτοῖς ἀνδρίας ἅμα καὶ μεγαλοψυχίας θόξαν
 5 περιποιούμενοι, ἀνδρία νικήσαντες τοὺς ἀντιτεταγμένους, ἔλευ-Β
 θερία δὲ γνώμης καὶ μεγαλοψυχία οὐχ ὡς πολεμίῳσι, ἀλλ' ὡς
 ὁμοφύλοις καὶ ἀτυχοῦσι τὴν δυνατὴν πρόνοιαν εἰσενεγκόντες."
 τοιαῦτα παραινέσαντος τοῦ βασιλέως, οὕτω διετέθησαν ἡ
 στρατιὰ, ὡς πάντας μὲν ἐκ τῶν λαφύρων μεταδοῦναι τοῖς
 10 Ἀπρίοις ὅσοι δὲ καὶ πρὸς τὸ ἀγαθοεργεῖν ἐφιλοτιμοῦντο, τοὺς
 δεσπότας ἀνερευνήσαντες τῶν παρ' αὐτοῖς λαφύρων, ἀπέδωσαν
 πάντα, μηδενὸς ἀποστερήσαντες.

λ'. Ἐξ δὲ ἡμέραις μετὰ τὴν ἄλωσιν ἐστρατοπεδεύ- C
 σάμενοι Ἄπρω, τῇ ἑβδόμῃ ἄραντες ἐστρατοπέδωσαν ἐν Γυ-
 15 ρέλλῃ. οἱ ταύτην δὲ οἰκοῦντες, εἴτε καὶ εὐνοϊκῶς διακειμένοι
 πρὸς τὸν νέον βασιλέα, εἴτε καὶ παρὰ τῶν Ἀπρίων διδα-
 χθέντες σωφρονεῖν, ἅμα τῷ προσκληθῆναι προσεχώρησαν τῷ
 νέῳ βασιλεῖ καὶ παρέδωσαν ἑαυτοὺς ἀμαχεῖ. πολλὰς δὲ
 20 ἀμειψάμενος αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς εὐεργεσίαις, ἄρας ἐκέθευ,
 20 ἦλθεν εἰς Ῥαιδεστόν. προσχωρήσαντων δὲ καὶ Ῥαιδεστη- D
 νῶν, ἐπεὶ καὶ πρὸς αὐτοὺς τὴν εἰς τὸ εὐποιεῖν ἐπεδείξατο
 φιλοτιμίαν, ἦλθεν εἰς Σεργέντζιον· προσχωρήσαντος δὲ καὶ
 αὐτοῦ, τὴν πρὸς Σηλυβρίαν ἦει, Σηλυβριανούς ὧν ἕνεκα τῆς
 εἰς αὐτὸν εὐνοίας παρὰ τῆς ἐκ Βυζαντίου στρατιᾶς ἐζημί-
 25 ωνται τοῦ χειμῶνος τὴν χώραν κατατρεχόντων, εὐεργεσίαις

tat atque in hac vita longe pluribus et post obitum remunerari promittit; deinde nostram quoque amicitiam assequemini, quibus nihil est antiquius, quam de captivis bene mereri; postremo fortitudinis et magnanimitatis gloriam vobis ipsi parietis: illius, quoniam hostes debellastis: huius, quoniam ingenua et excelsa mente non ut hostes male multastis; sed tamquam civibus et cognatis, quam licuit, curam adhibuistis. Hac cohortatione adeo permotus est miles, ut nemo non aliquid de praeda redderet. Qui vero benefacere gloriosum sibi ducebant, inquisitis dominis quidquid adepti fuissent spoliolorum, nihil sibi retinentes, fideliter restituebant.

30. Diebus omnino sex ab oppido recepto Apri commoratus, septimo ad Garellam castra posuit. Cives sive quod ceteroqui imperatorem diligenter, sive quod Apriorum malo docti saperent, simul atque invitati sunt, in eius fidem pacifice transierunt. Quibus ample gratiis relatis, Rhaedestum perrexit. Dedentibus se perinde Rhaedestenis, declarato illis quoque ardenti benefaciendi studio, Sergeantium progressus est. Quo etiam se tradente, iter Selybriam convertit, Selybrianis propter fidem erga se a militibus Byzantinis, per hiemem fines eorum incursantibus, detrimentis affectis, gratias

A.C. 1322 καὶ εὐχαριστίας ἀμειψόμενος. ἑγγὺς δὲ Σηλοβρίας γενομένοις ἔδοξε καταβάντας τῶν ἵππων διαναπαύσασθαι μικρὸν. στρατοπεδεύονται δὴ παρὰ τῇ φρουρίῳ Σάκκων, πολεμῶ μὲν ὄντι διὰ τὸ Συργιάννη μὲν προσχωρῆσαι, καὶ τοὺς ἐκ Βυζαντίου στρατιώτας ἐπὶ τῇ Σηλοβριανούς ὑπερδέχεσθαι κατατρέχειν·⁵

P.90 καταφρονουμένων δὲ ἄλλως διὰ τε τὴν ὀλιγότητα καὶ ἀπειρίαν τῶν ἐνοικούντων, (ἀγρόται γὰρ ἦσαν πάντες γηπόνοι,) καὶ τὴν φανυλότητα τῶν τειχῶν. οἱ δ' ἐν αὐτῇ τῇ φρουρίῳ ἐγκεκλεισμένοι, ὥσπερ ἀγνοήσαντες ἑαυτοὺς καὶ τῶν περικειμένων ὡς οὐδενῶν καταφρονούντες, ὕβριζόν τε ἀπὸ τοῦ τείχους καὶ πολ-¹⁰ λὰς κατέχεον λουδορίας καὶ βασιλέως καὶ τῶν συνόντων. γελάσας δὲ ἐφ' οἷς ὕβριζετο ὁ βασιλεὺς, εἰ οἶνος εἶη πολὺς παρ' αὐτοῖς, ἐπὶνθάνετο τῶν παρόντων· τῶν δὲ οὐδ' ἀκούοντως εὐπορεῖν ὕδατος ἀποκριναμένων, „οὐκοῦν“ ἔφη „τῶν μελαγχο-¹⁵ Βλῆν ποιουσῶν ἐνεπλήσθησαν βοτανῶν.“ κελεύσας δὲ αὐτοῖς τινα παραινέσαι καὶ σωφρονεῖν καὶ σιγᾶν, αὐτὸς ἅμα τοῖς ἄρχουσι πρὸς ἐπίσκεψιν ἐξῆγεδαν τῶν σκοπῶν. οἱ δὲ δυστύχηεῖς ἐκέλευον Σάκκιοι οὐδὲν μᾶλλον ὑφίεσαν τῶν ὕβρεων καὶ τῶν φωνῶν, ἀλλ' ἐχρῶντο πάσῃ δυνάμει. τὸ δὲ τῶν στρατιωτῶν οἰκετικὸν πρὸς τὴν ὑπερβολὴν τῶν ὕβρεων ἀχθεσθέντες, αὐτοῖς ἤξιόν²⁰ τοὺς δεσπότας ἐπιτρέψαι τὸ ἔργον. ἐπιτρεψάντων δὲ αὐτῶν, ἐπιδραμόντες εἶλον αὐτοβοεῖ, πανταχόθεν ὑπερβάντες τὸ τεῖχος, (ἦν γὰρ εὐάλωτον,) τοῖς προστυχοῦσι χρυσάμενοι ξύλοις

acturus et beneficia remensurus. Urbi appropinquantibus, placuit ab equis descendere, et super herba viridi paululum requiescere. Iuxta castellum igitur Saccos castrametantur, hostile quidem, (nam a Syrgianne stabat, Byzantinumque militem ad Selybrianos per eruptionem vexandos susceperat,) cetera contemnendum, quod ipsum per se exiguum: quod incolae rudes ac imperiti, (omnes siquidem erant rustici,) quod muri humiles ac demissi. Qui igitur intus se incluserant, uti semet ignorantes quique sibi imminabant, contemnentes ut nullius pretii, de muro cum insolentia voces contumeliosas identidem contra imperatorem eiusque copias effundebant. Qui renidens ad convitia, ab astantibus quaerebat, multumne apud eos vini esset; illis respondentibus, ne aquae quidem satis: Itaque, subiecit, herbis insaniam generantibus se Ingargarunt. Tum eos admoneri iubet, uti se modeste gerant et linguas contineant; et cum principibus exercitus ad metas speculandas digreditor. At infelices illi Saccii nihilo magis de protervitate et maledictis remittere: sed omnem in iis facultatem experiri. Iniuriarum magnitudine offensa gravius militum servitia dominos rogant, uti ipsis negotium vindicandi committant. Impetrant, et primo impetu, truncis ac trabibus obviis loco scalarum usi, muros, quod facile fuit, occupant et ad diripiendos indigenas discurrunt. Forte in casa quadam ignis

ἀντὶ κλιμάκων, καὶ πρὸς διαρπαγὴν ἐτράποντο τῶν ἔνδον. A. C. 1322
 εἶσω δὲ μιᾶς οἰκίας ἀνημμένον πυρὸς, ἀνελθόντων ἐπ' αὐτὴν V. 73
 πολλῶν, κατέπεσε τὸ τέγος ἐπὶ τοῦ πυρὸς· ἐκ χόρτων δὲ ξηρῶν
 οὕσης ἐταγασμένης, φλόξ ἀνήφθη παραχρῆμα λαμπρὰ, εὐ-
 59ὸς δὲ προσεελάβετο καὶ τῶν ἄλλων· ἦσαν γὰρ ὁμοίως αὐτῇ
 κατεσκευασμένοι. πύλης δὲ οὕσης τῆ φρουρίῳ μιᾶς, ἐπεὶ καὶ
 αὐτὴ διὰ τὸν φόβον παρὰ τῶν ἐνοικούντων ἀπεφοδομήθη, ἄλ-
 λως θ' ὅτι καὶ ἡ πρῶτως ἀναφθεῖσα οἰκία παρ' αὐτῇ ἦν, οἱ
 μὲν τῶν εἰσελθόντων, ἅμα δὲ καὶ τῶν ἐποίκων τοῦ χωρίου ὡς
 10εἶχον ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀνελθόντες, ἐξέπιπτον ῥίπτοντες ἑαυτοὺς
 ἡμιπλεγείς· οἱ δὲ ἅμα τοῖς κατοικοῦσι τὸ χωρίον ἀνθρώποις
 τε καὶ κτήρεσιν ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἐναπειλημμένοι, οὐκ ἔχοντες ὅ, D
 τι χρήσονται, πρὸς ὀλοφυρμούς ἐτράποντο καὶ οἰμωγὰς. καὶ
 ἦν θαυρῶν ἄξιον τὸ γινόμενον, ἀνθρώπων ὁμοῦ καὶ βοσκημά-
 15των ἐπὶ τῇ καύσει βοῶντων τε καὶ ὀλοφυρομένων. ἡ στρατιὰ
 δὲ πᾶσα καὶ βασιλεὺς αὐτὸς ἅμα τοῖς ἐν τέλει τῶν ἄλλων ἀμε-
 λήσαντες, περιέστησαν τὸ φρούριον προθυμούμενοι βοηθεῖν,
 μὴ δυνάμενοι δὲ, (πάντων γὰρ ἤδη ἀελάβετο τὸ πῦρ,) εἰς θρή-
 νους ὑπὸ συμπαθείας ἐτράπησαν καὶ αὐτοί. ἀνάωνται δὲ ὑπὸ
 20τοῦ πυρὸς ἀπὸ μὲν τῶν ἐξωθεν εἰσελθόντων ἑξ· γυναῖκες δὲ καὶ
 παῖδες καὶ οἱ ἔξωροι τῶν τὸ χωρίον κατοικούντων τρεῖς καὶ
 εἴκοσι καὶ ἑκατὸν· καὶ βοσκήματα καὶ ἡ ἄλλη περιουσία ὅσα P. 91
 ἦν. ἐλύπησε μὲν οὖν οὐ μετρίως τὸ τοιοῦτον πάθημα τὸν βα-
 σιλέα ἀναστάς δὲ ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς Σηλυβρίαν καὶ ὦν ἔνεκα

luculentus ardebat: quam cum multi conscendissent, tectum ex ce-
 spite arefacto contextum in focum decidit: quo casu de subito ex-
 superantibus flammis, ad contiguas aedes similem in modum aedi-
 ficatas incendium pervasit. Unica erat oppidulo porta, qua propter
 metum obstructa, et quia domus primo incensa prope erat, non-
 nulli, qui irruperant, et quidam de colonis ipsis, cum murum quam
 celerrime poterant, ascendissent, inde se semiustulati praecipites
 foras dabant. Alii simul cum incolis et iumentis ab ignibus inter-
 cepti, nescientes quo se converterent, in gemitus et lamentabiles
 voces prorumpabant. Et erat profecto res digna lacrimis, acerbitate
 ustionis hominibus et pecudibus confuse vociferantibus. Totus ex-
 ercitus ipsaque imperator cum ducibus, ceteris posthabitis, oppidu-
 lum circumstantebat, ad succurrendum parati. Quod cum nequirent,
 (iam siquidem ignis omnia aedificia depascebatur,) ipsi quoque prae
 commiseratione sletum non tenebant. Flammis absumpti sunt de
 iis, qui deforis per murum se ingesserant, sex: ex habitatoribus
 autem feminae, pueri et grandiores natu tres et viginti supra cen-
 tum: insuper animantes et reliqua res familiaris quantacumque. Non
 mediocriter hoc alieno infortunio moestus imperator, Selybriam
 ire institit, ubi transactis quorum causa venerat, Charitopolin remea-

Cantacuzenus.

10

A.C. 132^a ἤλθε διαπραξάμενος ἐκεῖ, ἐπανέστρεψεν εἰς Χαριοπόλιν, καὶ διέλυσε τὴν στρατιάν πλὴν χιλίων, οὓς ἐπέταξεν αὐτῷ συνελθαι, ἐν ἡμέραις ῥηταῖς κελύσας πάλιν ἀκλήτους πρὸς αὐτὸν ἐπανελθεῖν. ὁ μὲντοι τῶν κατὰ τὴν Ῥοδόπην ἐπαρχιῶν στρατηγὸς Παλαιολόγος ὁ μέγας στρατοπεδάρχης τὰς ὑπ' αὐτὰν πάσας πόλεις καὶ τὴν στρατιάν, ὡσπερ ἐφημεν, ἀπὸ τοῦ νέου βασιλέως πρὸς τὸν πρεσβύτερον ἀποστήσας, πάντων μὲν ἴσχυσε καὶ τὰς γνώμας παραστήσασθαι καὶ τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ πείσαι προσέχειν ἓνα δὲ τῶν ἀπὸ τοῦ Δακικοῦ γένους νομάδα Συρμπάνον ὠνομασμένον τῶν ὄντων ἀποστερήσας, ὅτι τῷ νέῳ προσέκειτο βασιλεῖ, πολλαῖς τε αἰκίαις ὑποβαλὼν, δύο τε τῶν ὀδόντων ἐκριζώσας καὶ τὴν παρειὰν κατακάυσας σιδήρῳ, ὡς οὐκ ἴσχυσεν ἀποστήσαι τοῦ νέου βασιλέως, καθείρξας ἔρχεν ὑπὸ κλοιοῖς. οὗτος δὲ τοῦ δεσποτηρίου τότε διαδράς, καὶ πολλοὺς ἑτέροισι προσηταιρισάμενος νομάδας ψιλούς, καὶ τῇ παρὰ τοῦ νέου βασιλέως ἐνταυθοῖ πεμφθείσῃ τῷ Παλαιολόγῳ πολέμειν συμμίξας στρατιᾷ, ἐπέθετο τοῖς ἐν τῇ Ῥοδόπῃ. ὁρῶντες δὲ οἱ ἐν ταῖς πόλεσι τοὺς τε ἀγρότας ἐκπολεμώσαντας αὐτοῖς ὁμοῦ πάντας καὶ τὴν στρατιάν ἐπικειμένην, καὶ δεῖσαντες μὴ καὶ τῶν ἐνδον ἀπόλωνται στασιασάντων, μεταβαλόντες προσέθεντο τῷ νέῳ βασιλεῖ. καὶ δήσαντες τὸν στρατηγὸν εἶχον ἐν φρουρᾷ, ἄχρις ἂν ὁ βασιλεὺς πυθόμενος περὶ αὐτοῦ ψῆφον ἐνέγκῃ. αὐτοὶ δ' ἅμα Συρμπάνῳ ἤχον ὡς βασιλέα, οἱ μὲν ἀποληψόμενοι γέρα τῆς εἰς αὐτὸν ἐννοίας ὅσοι

vit missionemque dedit exercitui, mille apud se retentis: mandans uti praefinitis diebus, quamquam non accessiti, rursus adessent. Verum magnus stratopedarcha Palaeologus, Rhodopes praefectarum dux, creditas sibi urbes omnes exercitumque, ut supra demonstravimus, a iuniore ad seniore imperatorem avertere et ad huius obsequium inclinare potuit: unum autem quandam genere Dacum, pecuarium, Syrmpanum nomine, fortunis exutum, quod nepoti faveret, postquam saepe illum sustuario multavit, duos etiam dentes radicatus excussit maxillamque ferro candenti inurendam curavit, nec eum tamen a fide transversum agere valuit, cum manibus in custodiam dedit. Inde cum aliquando effugisset aliosque pastores, armis militaribus nudos, magno sibi numero ascivisset, et copiis ad Palaeologum coercendum eo missis se immiscuisset, in Rhodopeios ferebatur. Qui erant in oppidis, cernentes agrestes universos contra se conspiratos et instantem imperatoris exercitum, timentesque ne intestina seditione excitata pessum irent, commutata sententia ad eum se contulerunt vincuntumque ducem in custodia tamdiu habuerunt, quoad, re intellecta, imperator de eo certum statueret: ipsi cum Syrmpano ad illum profecti sunt; pars ut praestitae benevolentiae praemium adipisceretur: quotquot autem a seniore prius fecerant, ut

ὅ ἦσαν πρότερον τῷ πρεσβυτέρῳ προστεθειμένοι βασιλεῖ, ἔξαι- A. C. 1328
 τήσονται συγγνώμη. ὁ βασιλεὺς δὲ τῶν μὲν ἀφροστηκῶτων κα-
 θαψάμενος μετριῶς ὡς ἀγνωμόνων περὶ αὐτὸν εὐδράσαστα
 φανέντων, παραγγείλας τε μὴ εὐχερεῖς ἔτι πρὸς τὰς ἀποστα- D
 515ίας καὶ τὰς παραβύσεις τῶν ὄρκων εἶναι, αὐτὸς τε ἀμνη-
 στήσειν ὧν αὐτοῖς ἡμάρτηται εἰπὼν, ἠξίωσε συγγνώμης μετὰ V. 74
 μικρὸν δὲ καὶ εὐποίησας, οἴκαδε ἐπέταξεν ἀπιέναι. τοὺς
 δὲ τῇ εἰς αὐτὸν ἐμμελῶντας πίστει ἐπαινέσας τε ἅμα καὶ
 δωρεαῖς ἀμειψάμενος ἀξίως, ἔξαπέστειλε μὲν αὐτούς, στρα-
 101τηγὸν αὐτοῖς ἐπιστήσας τὸν Ταρχανειώτην δομέστικον, ᾧ ἐπε-
 τέτραπτο τὸν μέγαν στρατοπεδάρχην δεσμώτην ὡς βασιλέα
 ἀποσεῖλαι. εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ ὁ Συρμπάνος ἐπὶ τοῦ βα-
 155σιλέως ἐστήκως, ἐδόκει βούλεσθαι τι πρὸς βασιλέα εἰπεῖν.
 συνεῖς δὲ ὁ βασιλεὺς, εἴ τι βούλοιο ἐκέλευε λέγειν. ὁ δ'
 15ῦμα τῷ προσταχθῆναι πρὸς τοῦδαφος ἑαυτὸν καταβαλὼν,
 συγγνώμης ἤτει τυχεῖν, εἰ συμβῶτης ὦν καὶ βάρβαρος καὶ P. 92
 ἀγροίκος, ἐτόλμησε φθέγγασθαι τι πρὸς βασιλέα. τοῦ βασι-
 λέως δὲ προστάξαντος λέγειν δεδοικῶτα μηδὲν, ὑπὲρ τοῦ με-
 γάλου ἐδεῖτο στρατοπεδάρχου, ὥστε καὶ αὐτὸν ἐφ' οἷς εἰς
 20βασιλέα ἤμαρτε, τοὺς κατὰ τὴν Ῥοδόπην ἀποστήσας, τυχεῖν
 συγγνώμης. τοῦ βασιλέως δὲ ἐρομένου, εἰ πρὸς εἰρωνειάν ἢ
 πρὸς ἀλήθειαν τυχεῖν δεῖται ὁ δ' ἔφασκε, πρὸς ἀλήθειαν,
 καὶ ὄρκον προσετίθει πίστεως χάριν δέον δ' εἶναι, εἴ τι καὶ
 ἤμαρτε, προσήκοντα πρὸς γένους ἀξιώσαι συγγνώμης. „ἐπι-
 25λέλησαι δ'” εἶρηκεν αὐθις ὁ βασιλεὺς „ὅσα σε εἴργασται κα- B

delicti gratiam impetrarent. Quos imperator, ut adversus se bene
 meritum ingratos verbis mollibus castigavit: et praecipiens, ne de
 cetero ad defectionem et sacramentum violandum faciles essent, of-
 fensionumque oblivionem promittens, venia est impertitus et pau-
 lo post humaniter domum abire iussit. Qui autem in fide perstitis-
 sent, eos quoque pro dignitate collaudatos et donis donatos dimisit,
 duce illis praefecto Tarchaniota domestico, cui mandatam erat, uti
 magnum stratopedarcham imperatori vinctum mitteret; coram quo
 altero die astans Syrmpanus quippiam illum velle videbatur. Quo
 animadverso, Dic, ait, si quid habes. Syrmpanus statim se humi
 abiiciens petere, ut sibi ignosceretur, si subulcus et barbarus et
 rusticus imperatorem verbo appellare auderet. Iussu ut omni timore
 deposito loqueretur, pro magno stratopedarcha orare occoeperit, ut ei
 ipsi, quod Rhodopeios a fide in dominum suum abduxisset, igno-
 sceretur. Percunctante imperatore, simulatene, an vere et ex animo
 ita roget, Vere, inquit; et ad confirmationem iuramentum adiecit,
 addiditque, ex officio esse, quamquam peccasset, tamen ut co-
 gnato veniam non negare. Rursum imperator: An tu oblitus es, qui-
 bus et quot malis ille te mactaverit? Bona tibi, liberos et uxorem

- A.C. 1322 καὶ ἀποστερήσας μὲν τῶν ὄντων καὶ παιδῶν καὶ γυναικῶν, ἔτι δὲ καὶ ὀδόντων αὐτῶν, πολλαῖς τε αἰκίαις καταξάνας τὸ σῶμα, καὶ τέλος ὡσπερ τινὰ τῶν ἐπὶ δεινοτάτοις ἐαλωκότων τὴν παρειὰν κατακάνσας σιδήρῳ ὡς μηδὲ τὰς οὐλὰς ἐξελειφθῆναι δύνασθαι; ὅλως δὲ τί σε τὸ πείσάν ἐστιν ὑπὲρ ἐκείνου δεῖσθαι;” „τί δ’ ἂν εἴη μεῖζον” ἔφρασκεν „ὦ βασιλεῦ, ἢ τὸν οὐπω χθὲς καὶ πρώην ἐν τοῖς δουλεύουσιν ἐκείνῳ τεταγμένον, νῦν εἰς τοσοῦτον ἤκειν περιφανείας, Θεοῦ καὶ σοῦ, βασιλεῦ, εὐηργετηκός, ὡς καὶ τοὺς βασιλεῖς προσήκοντας
- C κατὰ γένος ἐξαιτεῖσθαι δύνασθαι, καὶ τῶν προσδοκωμένων ἰο ἀπαλλάττειν κακῶν;” Θανμάσας δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν ἐπὶ τοῖς κακοῖς ἀμνηστίαν τοῦ βαρβάρου, „εἰ σύγε” ἔφη „τοσαῦτα ὑπ’ αὐτοῦ ἀδικηθεῖς καὶ κακῶς παθὼν, βάρβαρος ὢν καὶ φαῦλος τὴν τύχην, τοῖς ἐναντίοις ἀμειβῆ ὅσον ἔξεστι ποιῶν ἐδ’, οὐδ’ ἐμὲ δίκαιον μετριώτερα ἀδικηθέντα, βασιλέα τε ὄντα, ἀπα-15 ραίτητον ὀφθῆναι πρὸς ὀργήν. τοίνυν καὶ τῆς σῆς ἰκετείας ἔνεκα τὰ ἡμαρτημένα παρορῶν, ἀξιῶ συγγνώμης.” εὐχαριστήσας δὲ ὁ βάρβαρος ἐπὶ τούτοις, καὶ πολλάκις ἐπενφημήσας τὸν βασιλέα, καὶ δευτέραν δέησιν προσεῖθι, τὸ τὸν αὐτὸν μήτε τῆς ἀξίας ἀποστερηθῆναι μήτε τῶν προσόδων καὶ τῶν20
- D δωρεῶν τῶν βασιλικῶν. ἔτι δὲ μᾶλλον τὴν ὑπὲρ τοῦ ἡδικηκός σπουδὴν Θανμάσας ὁ βασιλεὺς, καὶ ταύτην τὴν δέησιν ἐπλήρου. ἔτι δὲ αὐτοῦ πρὸς τοὺς πόδας βασιλέως κειμένου, τὰ τῆς συγγνώμης γράμματα διαχαραχθέντα καὶ τῇ βασιλικῇ πιστωθέντα χειρὶ ἐπεδόθησαν αὐτῷ· ὁ δὲ λαβὼν25

eripuit, dentes excussit, plagis multis corpus tuum dilaceravit, ad extremum maxillam ferro, ut atrocissimorum scelerum damnato, ustulavit, ac perpetua cicatrice deformem reliquit. In summa, cedo, quid te movit, ut eius causam ageres? Quid vero maius, inquit, quam qui paulo ante in servis illius censebatur, cum nunc Dei concessu ac tuo munere in tantam claritatem venire, ut deprecatione sua etiam cognatos imperatoris formidato supplicio eximat? Admirans imperator, sic eum delesse iniuriarum memoriam, Si tu, ait, tam iniqua et infanda ab illo passus, homo barbarus, sorte infimus, nihilo minus quantum in te est, mala bonis compensas, me minora passum et imperatorem, inexorabilem iram fovere non decet. Igitur vel te deprecatore in me commissa negligens, ecce veniam illi tribuo. Actis gratiis et iterum iterumque dictis imperatori laudibus, barbarus denuo petit: nempe ut idem stratopedarcha nec honore, nec redditibus, nec bonis imperatoris excidat. - Tantum studium erga noxium amplius suspiciens imperator, etiam hoc annuit; et adhuc ad pedes eius iacenti testimonium datae veniae in pittaclo exaratum, et, ut mos est, fidei ergo imperatoris manu addita,

καὶ τὴν γῆν κατασπασάμενος, ἐφ' ἧς ὁ βασιλεὺς εἰσῆλκει, A. C. 1322
χαίρων ἀπῆλθε.

λά. Τῆς αὐτῆς δὲ ἡμέρας ἐκ Θεσσαλονίκης ἄγγελος ἐλ-Ρ. 93
θῶν ἀπήγγειλε βασιλεῖ, ὡς στάσεως ἐν αὐτῇ γενομένης, οἱ V. 75
5τῶ νέφ βασιλεῖ προσκείμενοι ὑπερσχόντες, Θεσσαλονικὴν πε-
ριεποίησαν αὐτῷ τὸν δεσπότην δὲ Κωνσταντῖνον εἰς τὸ περὶ B
αὐτὴν φρονιστήριον τὸ Χορταίτου διαδράντα, κατασχόντες
ἔχουσιν ἐν φρουρᾷ. ὁ βασιλεὺς δὲ εὐθύς τοὺς ἄξοντας αὐτὸν
ἐπεμψεν εἰς Θεσσαλονικὴν, ὄρκους πρότερον αὐτοὺς κατασχών,
10ὡς οὐτ' αὐτοὶ ἐκόντες, οὐθ' ἑτέροις παραχωρήσουσι τὸν δε-
σπότην ἀποκτείνει. οἱ καὶ ἀπελθόντες ἤγαγον αὐτὸν εἰς Δι-
δυμοτείχον μοναχῶν ἡμφιεσμένον σχῆμα· περιεβάλετο δὲ αὐ-
τὸ καὶ πρὶν αὐτοὺς εἰς Θεσσαλονικὴν ἐλθεῖν δέει τοῦ μὴ ἀπο-
θανεῖν. συνῆλθον δὲ αὐτοῖς πρὸς τὸν νέον βασιλέα τῶν Θεσ-
15σαλονικέων καὶ τῆς συγκλήτου καὶ τῆς στρατιᾶς πολλοὶ, καὶ
ὁ τῆς κατ' αὐτὴν ἐκκλησίας πρόεδρος Ἰερεμίας, καὶ Γεράσι- C
μος ὁ τῆς κατὰ τὸ ἱερόν ὄρος τὸν Ἄθω ἐξηγούμενος λαύρας.
ἡ μέντοι περὶ τὸν νέον ἡθροισμένη βασιλέα στρατιᾷ, ἀταξία
στρατιωτικῇ χρυσάμενοι, δλίγου δεῖν κατέκοψαν ἄν τὸν δε-
20σπότην, εἰ μὴ αὐτὸς ἐβῆ ύστατο παρῶν ὁ βασιλεὺς· ἐκέλευσε
δὲ εἰρχθῆναι. τισὶ δὲ ὕστερον ἡμέραις ὁ δεσπότης διὰ τινος
ἐδεῖτο τοῦ νέου βασιλέως, ἅμα καὶ πολλὰς χάριτας ὁμολο-
γῶν, ὅτι δι' αὐτὸν οὐκ ἐτεθνήκει, ὡς ἐπεὶ καθ' ὁποιοῦντινα
τρόπον τὸ τῶν μοναστῶν περιεβάλετο σχῆμα, καὶ τὰ νενομι-

prabetur: quo accepto, vestigia imperatoris exosculatus, cum
laetitia recessit.

31. Eodem die Thessalonica veniunt nuntii, factionibus ibidem
natis, ab eo stantes vicisse urbemque illi subiecisse: Constantinum
despotam in monasterium Chortaetum, civitati vicinum, confugisse:
comprehensum custodia detineri. Imperator confestim Thessaloni-
cam mittit, qui hominem adducant; prius iureiurando adstrictos,
neque se despotam occisuros, neque aliis occidendum permissuros.
Profecti, in schemate monastico, quo se mortis metu velaverat, an-
tequam illi Thessalonicam aspirarent, Didymotichum perducunt.
Prosequebantur eum Thessalonicensium et de senatu et de militibus
complures, atque etiam ecclesiae illius antistes Ieremias: item Ge-
rasimus, laurae, quae est in Atho sancto monte, praefectus. Parum
vero abfuit, quin stipatores imperatoris audacia militari despotam in
frusta concidissent, nisi illum praesentia sua imperator conservasset.
Praecepit autem in carcerem tradi. Praeteritis diebus aliquot, de-
spota hominem certum ad imperatorem allegans, gratias agit, quod
se e faucibus fati eripuerit: et simul rogat, quoniam modo quodam
monachi habitum cepisset, etiam legitima monastica instituta sibi
exaequi liceret, ne coactus, sed libens eum cepisse videretur. Impe-

- A. C. 1322 *σμέννα* ἐπ' αὐτῷ τελεσθῆναι πάντα, ὡς ἂν μὴ ἰδοκοίη βίη, ἀλλ' ἐκὼν περιβεβλήσθαι. ὁ βασιλεὺς δὲ ὑποπτεύσας μὴ βίον Δ μεταβολῆς ἐπιθυμία, ἀλλ' ὅπως ἀπολυθείη μὴ εἰργεσθαι, τοιαῦτα αἰτεῖν, τὸν Θεσσαλονίκης πέμψας μητροπολίτην καὶ τὸν τῆς λαύρας ἐξηγούμενον Γεράσιμον, οὐχ ἀρμόζοντα αἰ-5 τεῖν αὐτὸν μεμῆνυκεν ἐν τῷ παρόντι· τὸ μὲν γὰρ μὴ κακῶς ὑπὸ τῶν φρουρούντων πάσχειν, ἀλλ' ἀναπαύλης ἀπολαύειν, ἐξέσται, τὸ δὲ ἀπολυθῆναι τῆς εἰρκτῆς, ἀδύνατον τὸ νῦν εἶναι· διὸ μηδὲ τοιαῦτα δεῖσθαι. ὁ δ' ἔτι μᾶλλον ἐδεῖτο περὶ τῶν αὐτῶν, τῶν ἱερῶν ἐκείνων ἐπιλαβόμενος ἀνδρῶν, ὡς οὐδὲ πρὸς ὑπόκρισιν, οὐδὲ πρὸς ἀνάγκην, ἀλλ' ἀληθείᾳ μᾶλλον τὴν πρὸς τὸν τοιοῦτον βίον αἰρούμενος μεταβολῆν. ἂ δὲ καὶ πυθόμενος παρ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς, ἐπέτρεπεν ἂ βούλοιο ποιεῖν περὶ αὐτοῦ. ἤχθησαν δὲ ἐπὶ τῶν αὐτῶν καιρῶν ἐκ
- P. 94 Θεσσαλονίκης πρὸς βασιλέα δεσμῶται καὶ οἱ τὴν βασιλίδαι5 *Ἐβην* τὴν τοῦτου μητέρα, ὅπερ ἐφθήμεν εἰπόντες, ἐλκύσαντες βίᾳ, δ, τε Παλαιολόγος Κωνσταντῖνος καὶ Ἰωάννης ὁ Ζαρίδης καὶ ὁ πρωταλλαγάτωρ Συναγχεῖμ. ὦν τοὺς μὲν δύο, βασιλέως προστεταχότος, ἐπὶ τῆς δημοσίας ἐθεάτρισαν ἀγορᾶς ἀφρηγμένους τὸ γένειον καὶ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς· 20 τὸν Παλαιολόγον δὲ ὁ πρωτοστράτωρ ἐξήτησατο, ἀνεψιὸν αὐτοῦ ὑπάρχοντα, μὴ ταῦτὸν παθεῖν εἰς δεσμοτήριον δὲ ἐνεβλήθη. ὀλίγῳ δὲ ὕστερον αὐτὸν τε καὶ τοὺς ἄλλους ὁ βασιλεὺς ἤξιωσε συγγνώμης. ἐν ταῖς αὐτοῖς δὲ καιροῖς καὶ οἱ Δήμνιοι τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως ἀποστάντες, ἦκον ἐπὶ 25

rator suspicione tactus, non desiderio vitae commutandae, sed carceris evadendi hoc ab se peti, metropolitanum et laurae praefectum Gerasimum mittit, qui dicant, illum in praesens haud convenientia petere. Nam, ne a custodibus habeatur male, sed quiete potiat, hoc illi concessum iri: dimitti nunc e carcere neutiquam posse: proinde id rogare parcat. At despota viros illos sacratos prehensans, idem enixius orare, ut qui non ex hypocrisi aut necessitate, sed sincero potius animo hoc vitae genus delegisset. Quae cum ad imperatorem referrentur, quid eo fieri vellet edixit. Eodem tempore Thessalonica adducti sunt in vinculis, qui Xenam imperatoris matrem, ut supra diximus, per vim a Deiparae statua abstraxerant; Constantinus Palaeologus, Ioannes Zaridas et Senacherim protallagator: quorum duo, imperatoris mandatu, abscisa barba et capillis, publice in foro ad spectandum omnibus ignominiae causa sunt propositi; Palaeologum protostrator ut consobrinum precibus suis decore prohibuit: sed in carcerem datus est; cui post breve tempus, ut duobus aliis, imperator ignovit. Paulo post et Lemnii ad iuniorum desciscentes venerunt: simul ut eam res illi nuntiarent;

τὸν νόον, ἅμα τε τὴν ἀποστασίαν αὐτῶν ἀπαγγελοῦντες καὶ A.C. 132a
τὸν ἄρξοντα αἰτήσαντες τῆς Λήμνου. εὐεργετηθέντες δὲ παρὰ V. 76
βασιλέως καὶ ἡγεμόνα λαβόντες ὡσπερ ἤτοῦντο, οἴκαδε ἐπα-
νῆλθον. τούτων γινομένων, ἐκ Σηλυβρίας ἡγγέλθη τῷ βα-
σιλεῖ, ὡς Περσικὴ στρατιὰ κατὰ συμμαχίαν τοῦ πάππου
καὶ βασιλέως ἐκ τῆς ἑω διαβῆσα, ἅμα τῇ ἐκ Βυζαντίου
στρατιᾷ ὅσον οὐπω ἐλεύσονται κατ' αὐτοῦ. ὡς δὲ ἐπύθτο,
τὴν μὲν κατὰ τῶν ὁμοφύλων τῶν Περσῶν ἐπαγωγὴν ἐδυ-
μασε τῶν ἀντιτεταγμένων, αὐτὸς δὲ ὄρη τινα ἀσχέτω κατὰ C
10 τὰχος ἄρας ἐκ Αἰδινμοτείχου, εὐθὺ τῆς ἐπερχομένης ἦει στρα-
τιᾶς, ὡς μαχούμενος ἢ ἂν συντύχοι. εἰς τρίτην δὲ ἡμέραν
ἢ τε ἐκ Βυζαντίου στρατιὰ ἅμα τοῖς Πέρσαις καὶ βασιλεὺς
ὁ νέος μεταξὺ Τζουρουλόης καὶ Σηλυβρίας συνῆλθον. συν-
ιδόντες δὲ οἱ Πέρσαι καὶ οἱ ἐκ Βυζαντίου Ῥωμαῖοι ὡς οὐδὲ
15 ἄντιβλέψαι δυνησονται πρὸς τὴν μετὰ βασιλέως στρατιάν,
οὐδὲ παρατάξασθαι ὑπομείναντες οὐδὲ πληθίον ἐλθεῖν, ἀλλ'
ἔτι πορρωτέρω ὄντες, μεταστριφέντες ἐφειγον κατὰ κράτος,
ἰδίᾳ μὲν οἱ Πέρσαι, ἰδίᾳ δὲ οἱ Ῥωμαῖοι. ὁ βασιλεὺς δὲ φεύ-
γοντας ἰδὼν, καὶ αὐτὸς εἰς δύο τὸ στράτευμα διελὼν, ἐκέ-
20 λευε διώκειν. ἐπιπολὺ δὲ τῆς διώξεως γενομένης, ὡς ἦνυον οἱ
διώκοντες οὐδὲν, (ἦσαν γὰρ οἱ φεύγοντες οὐκ ἐν ἐφικτῇ,) οἱ D
μὲν τρεῖς τῶν Περσῶν ζωορήσαντες, οἱ δ' ἕτεροι πέντε Ῥω-
μαίων, ἐπανέστρεψαν, τῶν ἄλλων διασωθέντων ἵππων δὲ τῶν
μὴ δυνηθέντων ἐπεσθαι τῇ στρατιᾷ καὶ σκευῶν στρατιωτι-
25 κῶν καὶ οἰκετῶν ἐκράτησαν πολλῶν. ἐλθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς
ἐστρατοπέδευσεν ἐγγὺς Σηλυβρίας. οἱ μέντοι διασωθέντες τῇ

simul ut insulae praefectum ab eo poscerent: qui benefice tractati
et praesidem, uti rogaverant, adepti, domum revertentur. Dum
haec aguntur, Selybria nuntiatur, Persas ex oriente ad avum adiu-
vandum traiecisse et cum Byzantinis coniunctos, mox contra iunio-
rem venturos. Audito, Persas, alioqui inimicos, ad subsidium ad-
versus homophylos a sene ascitos, incitatissimo impetu et celeriter
Didymoticho movens, adventantibus recta obviam procedit, manus
conserturus, ubicunque occurrissent. Tertio die Byzantini cum Per-
sis Zurulum inter et Selybriam in eum incidunt. Cum scirent autem
se ne intueri quidem imperatoris exercitum ausuros, nec aciem con-
tra instituere, nec propius ferre gradum sustinuerunt: sed procul
adhuc distantes, totis viribus in pedes hac Persae, illac Romani se
coniecerunt. Conspecta fuga, imperator ipse quoque divisis copiis
fugientibus instare iussit. Quod cum diu esset factum et nihil
tamen effectum, (fugitores enim illi alas in pedibus habebant,) hi
cum tribus Persis, illi cum quinque Romanis, quos vivos ceperant,
regrediebantur. Equis pectoratis, qui agmen fugiens sequi non po-

- A. C. 1322 φυγή Ῥωμαῖοι καὶ Πέρσαι, εἰς Βυζάντιον πρὸς τὸν πρεσβύτερον βασιλέα ἐλθόντες, ἀπήγγελλον τὴν ἤτταν. ἅμα δὲ καὶ ναῦς οἱ Πέρσαι πρὸς τὴν διάβασιν ἤτοῦντο. βασιλεὺς δὲ ἐπεχειρεῖ πείθειν αὐτοὺς μένειν ἐν Βυζαντίῳ· ὡς δὲ οὐκ ἐπέθροτο, αὐτοὶ τε φάσκοντες κατατριβήσεσθαι μίτην, καὶ βασιλεὶ μὴδὲν λυσιτελήσειν ἅμα τοῖς ἄλλοις πολιορκούμενοι Βυζαντίοις· μὴδὲ γὰρ ἂν ἔξω τειχῶν μὴ ὅτι γε αὐτοὺς ἀλλ' οὐδ' αὐτὸν ἂν τὸν ἀρχιστρατάρην αὐτῶν ἅμα τῇ ὑπ' αὐτὸν πάσῃ δυνάμει πρὸς τὸν νέον ἀντιτάξασθαι δυνήσεσθαι βασιλέα. καὶ τῶν παρατυχόντων ὡς ἀληθῆ λέγουσιν ἅμα συνειπόντων Ῥωμαίων, ναῦς λαβόντες, ἐπεραιώθησαν πρὸς τὴν ἑω.
- B. λβ. Ὡς δ' ἦ τε ἐκ τῆς Περσικῆς συμμαχίας τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως περιηρέθη ἐλπίς, τὴ τε κατὰ τὰς νήσους πονηρώς εἶχε, τῆς μὲν Αἰήνου ἤδη καὶ φανερώς ἀφεστηκυίας, τῶν ἄλλων δὲ κλονουμένων καὶ ὅσον οὐπω τὴν ἀποστασίαν καὶ αὐτῶν ἀπειλοσῶν, καὶ αἱ κατὰ τὴν ἠπειρον πρὶν ὑπῆκουσθαι τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ, πλείους τῶν πόλεων ἤδη συνυπέστησαν πρὸς τὸν νέον· ἀπορία πάντοθεν περιόχθευεις, πρεσβείαν δεῖν ἔγνω πρὸς βασιλέα αὐδὴς τὸν ἔγγονον πέμπειν.
- C. πέμπει δὲ τὸν κατὰ τὸν Ἄθω τοῦ ἱεροῦ ὄρους πρῶτον τὸν Ἰσαάκ, καὶ ἄλλως μὲν ὄντα συνετὸν, οὐχ ἥμιστα δὲ ἀντιποσούμενον καὶ ἀρετῆς· τοιαῦτα πρὸς βασιλέα τὸν ἔγγονον πρεσβεύομενος δι' αὐτοῦ· „εἰ μὲν ἦ κατ' ἀρχὰς ἀκίνητοι πρὸς τὸ
- V. 77 κατὸν οἱ ἄνθρωποι ἐδημιουργοῦντο παρὰ Θεοῦ, ἢ ὡσπερ ἦν

terant, impedimentis atque etiam servis militum magno numero potiti sunt. Progressus imperator, prope Selybriam tentoria fixit. Persae et Romani fugae beneficio servati, Byzantium cum venissent, semel imperatori sese victos narrabant; ac Persae naves simul ad transiendum petebant: quos ille ut Byzantii manerent, flectere non poterat, opponentibus, se frustra contritum iri et cum aliis Byzantiis obsessos, nihil ei profuturos: nam extra moenia non sese tantum, verum nec ipsum eorum archisatrapam cum toto exercitu suo in acie adversus iuniorum imperatorem consistere posse. Romanis, qui aderant, vera eos dicere attestantibus; consensu navibus, in orientem transmiserunt.

32. Postquam Persici auxilii spes decollavit, et insularum auditi motus, Lemno iam aperte alium dominum colente, reliquis in fide labascentibus et propediem defectionem minitantibus; urbibus item continentis pluribus simul ad iunioris imperium aggregatis: omni ex parte anxius animi senior, rursus legationem mittendam iudicavit. Huic muneri Isaacium sacri montis Atho praepositum, virum alioqui intelligentem et virtutis multo studiosissimum deligit, illique in legatione dicenda haec iniunxit: Si homines aut ab initio ad malum inflexibiles a Deo fabricati essent, aut, cum voluptate libera fabricati,

δέον, αὐτεξούσιοι γεγονότες ἔμειναν ἐν τῷ ἀγαθῷ, οὐδὲν ἂν τῶν A. C. 1322
 μετὰ ταῦτα παραβαθέντων ἐτολμήθη. ἐπεὶ δὲ διὰ τὴν παρά-
 βασιν εὐόλισθος πρὸς τὸ χεῖρον ἢ τῶν ἀνθρώπων γαγένηται
 φύσις, εἰς ἐκείνου μέγρι καὶ νῦν πάντ' ἄνω καὶ κάτω καὶ τοῦ
 5 εἰς ἀρχῆς ἀντικειμένου γίνεται συνεργοῦντος, ὅποιδον δὴ τι
 πῶν συμβέβηκε καὶ ἡμῖν. δέον γὰρ ἐμὲ τὴν πρὸς ἐμέ σου εὐ-
 νοϊαν καὶ πρὸς πατέρα παιδὶ πρόπεουσιν αἰδῶ τε καὶ τιμὴν D
 αὐτοῖς ἔργοις καταμαθόντα, τοὺς σε διαβάλλειν ἐπιχειροῦν-
 τας ὡς κατ' ἐμοῦ συσκευαζόμενον δούλους, ὡς ἐχθραίνοντας
 10 αἰκωθεῖσθαι, ἐγὼ δὲ ἀπατηθεὶς, ταῖς μὲν διὰ τῶν σῶν ἔργων
 ἀποδείξεσιν οὐ προσέσχον, λόγοις δὲ πεπλασμένοις παρὰ τῶν
 συκοφαντῶν πεισθεὶς, ἤγειρα πόλεμον, οὐσης εἰρήνης. νυνὶ δὲ
 αὐτοῖς ἔργοις τὴν ἀβουλίαν καταμαθὼν, ἐμαντὸν μὲν, ὥσπερ
 δίκαιον, καταμέμφομαι· σοὶ δὲ τοὺς τε τρόπους ἀγαθῷ ὄντι,
 15 καὶ τὴν εἰς ἐμὲ αἰδῶ καὶ εὐνοϊαν ἴσην διατηροῦντι, ὅπως εἰς
 εἰρήνην ἐκ πολέμου πάλιν τὰ πράγματα ἡμῖν ἦξει, μελήσει."
 Ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπε. βασιλεὺς δὲ ὁ νέος „χάριτας" εἶπεν
 „ὁμολογῶ πολλὰς τῷ βασιλεῖ τῶν βασιλευσόντων θεῶν, ὅτι τῇ P. 96
 αὐτοῦ χρησιμότητι χρησάμενος καὶ περὶ ἐμὲ, οὐτ' αὐτὸν τι
 20 κατὰ τοῦ ἐμοῦ κυρίου καὶ βασιλέως ἢ βουλευσυσθαι συνεχώ-
 ρησεν ἢ προᾶξει, οὐτε τοὺς συκοφάντας ἀνελέγτους ἄχρι τέ-
 λους διαπέλεν, ἀλλ' αὐτὸν βασιλέα μάρτυρα ἔχειν παρέσχεν,
 ὡς οὐτ' αὐτὸς ἀδικῶ, οὐδ' οἱ συκοφαντοῦντες ἀδικίας ἐνέλι-
 πον οὐδεμίαν ὑπερβολήν. εἰ δ' ὁ βασιλεὺς αὐτὸς ὑπὸ δι-

in innocentia, quemadmodum oportebat, perseverassent, nulla fuissent, quae postea plurima in vita hominum perperam commissa sunt. Quia vero propter primam transgressionem natura humana in deterius labilis evasit, ex eo usque ad hoc momentum temporis, illo, qui fuit ab orbis primordio noster adversarius, admittente, omnia sursum ac deorsum feruntur permisceturque: quale quiddam nunc et in nobis experimur. Cum enim debuisset tuum in me propensum animum quaeque filium decet erga patrem reverentiam ac venerationem ex ipsis factis tuis didicisse, calumniatores apud me tuos, quasi adversum me dolos machinarere, ut inimicos repellere; ego circumscriptus, quemadmodum rebus ipsis te mihi probare conarer, non attendi: sed fictis eorum sermonibus praeoccupatus, in pace bellum excitavi. Iam rerum experientia temeritatem et dementiae meam cognoscens, memet iure incuso. Tibi ut bene morato, meique ut antea cupido et observanti, quinam ab armis ad otium redeamus, curae erit. Hactenus senior. At nepos in hunc modum: Gratias ingentes ago regum regi Deo, quod bonitate sua etiam in me usus, neque sivit, ut ipse quippiam contra dominum meum et imperatorem vel cogitatione vel actione molirer; neque obtrectatores meos non tandem redarguit; quando ipsam imperatorem mihi testem apposuit,

A.C. 1322 φθαρμένων ἀνθρώπων ἀπατηθεὶς, εἰργασταὶ δὲ μὴ θεόν, ἀλλ' ἡμεῖς γε γονέας τε εἰδότες τιμῶν καὶ ἂν τε καὶ ἀδικώμεθα
 B ἀνέχεσθαι, ὅσον ἂν παράσχοι θεός, βουλευσάμενοι δρᾶσομεν
 περὶ τῶν προκειμένων. ὁ μὲν οὖν πρέσβις τοιαύτης ἀπο-
 κρίσεως παρὰ βασιλέως τυγῶν, ἀπῆλθεν εἰς τὸ στρατοπέδον
 ὡς ἐκεῖ περιμενῶν, ἄχρις ἂν ὁ βασιλεὺς βουλευσάμενος ἀπο-
 κρίνηται περὶ τῆς εἰρήνης. ὁ βασιλεὺς δ' ἅμα τῷ μεγάλῳ δο-
 μεστίκῳ, ὃ, τι χρὴ ἐβουλευόντο πράττειν περὶ τῶν προκειμέ-
 νων, ὅπως ἢ εἰρήνη γένοιτο τοιαύτη σκοποῦντες, ὡς μηδεμίαν
 πρόφασιν ἔχειν τοὺς συκοφάντας πρὸς ἀλλήλους διαβαλλεῖν
 τοὺς βασιλέας καὶ πόλεμον ἐπὶ λύμῃ τῶν κοινῶν πραγμάτων
 κινεῖν. ἐδόκει δὲ λυσιτελεῖν αὐτοῖς τε ὁμοῦ καὶ τὴν στρατιᾶν
 C καὶ πόλεις πάσας καὶ τὴν διοίκησιν τῶν κοινῶν πραγμάτων
 τῷ βασιλεὶ ἐπιτρέψαντας, αὐτοὺς ὑπ' ἐκείνων ἄγεσθαι, καὶ
 εἰς ὑπηκόους τελεῖν τὰ προσταττόμενα ἐκπληροῦντας· οὕτως
 γὰρ τοὺς διαβάλλοντας χάραν οὐδεμίαν ἂν σχεῖν, πάντων
 ὁμοῦ χρημάτων ὑπὸ τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως διοικουμένων.
 εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ ὁ νέος βασιλεὺς τοὺς ἐν τέλει πάντας
 καὶ ἡγεμόνας καὶ τοὺς λογάδας τῆς στρατιᾶς εἰς ἐκκλησίαν
 συναγαγὼν, εἶπε τοιάδε· „τὰ ἐκ τοῦ πολέμου φνόμενα κακάαο
 καὶ μάλιστα τοῦ ἐμφυλίου, καὶ πολλαχόθεν μὲν ἄλλοθεν ἔξ-
 εστι καταμαθεῖν, μάλιστα δ' ἂν τις αὐτὰ κατίδοι καὶ ὑπὸ
 τοῦ νυνὶ ἐμοῦ τε μεταξὺ καὶ βασιλέως κινήντος πολέμου.
 ἐν γὰρ ὀλίγῳ χρόνῳ τοσοῦτον αὐτοὶ φφ' ἑαυτῶν διεφθείρα-

nec me ullam illi irrogasse iniuriam, et criminatores ad me iniuriis onerandum nihil fecisse reliqui. Et quamvis ille a perditis hominibus deceptus, ab officio discessit, tamen nos, qui parentes honorare et, licet ab iis etiam indigne habeamur, sufferre ac perpeti novimus, rem perpendemus et, quantum Deus concesserit, faciemus. Legatus, adepto hoc responso, in castra abiit, expectaturus ibi, dum post consultationem certi aliquid acciperet. Imperator cum magno domestico, quid in re praesenti agere conveniat exquirat et considerat, quamvis ratione eiusmodi pax constituitur, qua imperatoribus de altero apud alterum detrahendi bellumque cum pernicie rei publicae commovendi sycophantis omnis occasio praecidatur. Statutum, conducere, si simul seipso, exercitum, urbes universas, totius imperii gubernacula, seni committant, a quo pro subiectis regantur et cuius iussa factitent. Sic illo solo rerum domino, materiam obtrectandi nullam fore. Die postero imperator coactis in concionem optimatibus ac ducibus universis cum flore exercitus, hoc maxime modo disseruit: Quae incommoda bello, ac praesertim civili, importentur, cum aliunde multis exemplis, tum praesertim ex eo perspicere datur, quod nunc inter me avumque meum flagrat. Brevi enim tempore tantum ipsi potentiam nostram attrivimus, quantum nec

μαν τῆς δυνάμεως ἡμῶν, ὅσον οὐδ' ἑμοῦ πάντες οἱ πρόσοικοι A. C. 1222
 ἡμῖν βάρβαροι ἐπιστρατεύσαντες ὁμοουσοῖσι κατεργάσασθαι D
 ἴσχυσαν ἄν. ὃ δὲ καὶ αὐτοὶ καλῶς συνιδόντες, ἐν ἀρχαῖς
 μάλιστα τοῦδε τοῦ πολέμου πρῆσβείαν ἀποστείλαντες πρὸς
 5 βασιλέα, περὶ εἰρήνης ἐδέξασθε καμῶν συνειδότος· ὡς δ' ἤνυεθε
 ἡμεῖς οὐδὲν, ἐπρῆσβενόμεν καὶ αὐτὸς περὶ τῶν ἴσων, πολλὰ
 δεόμενος βασιλέως μὴ περιιδεῖν ἡμᾶς αὐτοὺς ὑφ' ἑαυτῶν ἐν
 τῷ πρὸς τοὺς ὁμοφύλους πολέμῳ διαφθαρέντας, καὶ τὴν εἰ-
 ρήνην ὥσπερ τι μέγιστον τῶν εὐεργετημάτων ἦτον. τότε μὲν
 10 οὖν ἡμῶν δεομένων, ἐκεῖνος οὐ προσεδέξατο τοὺς περὶ τῆς εἰρή- V. 78
 νης λόγους· νυνὶ δὲ εἰς τοῦτο θεὸς περιέστησε τὰ πράγματα, ὥστ'
 αὐτοὺς τοὺς μὴ προσδεχομένους τότε τὴν εἰρήνην ἦκειν παρ'
 ἡμᾶς δεομένους περὶ τῶν ὁμοίων. οὐ δὲ ἔνεκα πρώτον μὲν ἡ-
 γοῦμαι προσῆκειν ἡμᾶς πολλὰς τῆς εὐεργεσίας χάριτας ὁμολογεῖν
 15 99α, κρείττους αἰεὶ τῶν ἀντιτεταγμένων ἀποδεικνύντι· ἔπειτα δὲ P. 97
 ἀσμένως προσδέχεσθαι καὶ τὴν εἰρήνην, καὶ μὴ διὰ τὴν μικρὰν
 ταύτην ἐδτυχίαν αὐθάδεις φαίνεσθαι καὶ θρασεῖς· ἀλλ' ἐκεῖνον
 εἶναι νομίζοντας τὸν καιρὸν, ἤνικα βουλευομένοις ἡμῖν ἀναγκαῖα
 ἐδόκει ἢ εἰρήνη, οὕτω πάλιν καὶ βουλευέσθαι καὶ ψηφίεσθαι
 20 περὶ αὐτῆς· Ὅτῳ τοῦ βασιλέως εἰρηκότος, ὁ μέγας δομέστικος
 ἐφεξῆς „οὐδὲν ἐνέλιπεν ὁ βασιλεὺς” ἔφη „τοῦ μὴ διδάξει τῶν
 δεόντων ἡμᾶς, ὥσθ' ἕτερόν τινα ἔχειν τοῖς εἰρημένοις προσ-
 θεῖναι. τό, τε γὰρ ἐν ταῖς ἐντυχίαις μὴ φυσαῖσθαι, σωφρό-
 νων καὶ ἀνδρείων ἀπέδειξεν ὃν ἀνδρῶν, καὶ τὸ τοὺς γεγεννηκό- B
 18. βουλευομένοις scripsi pro βουλομένοις.

omnes simul circumfusi barbari, nobis concordibus atterere et im-
 minuere potuissent. Quod cum vos haud fugeret, exordio statim
 beMi huius legatione ad imperatorem, me non inscio, missa, pacem
 petivistis. Quia vos nihil impetrabatis, ego legationem iteravi, im-
 pense avum orans, ne nos eiusdem gentis homines mutuis armis de-
 leri pateretur, et pacem pro munere summo exposcens. Tum igitur
 nos rogantes ille audire noluit: nunc divino nutu, qui pa-
 cem tum repudiabant, eandem a nobis impetrare satagunt. Qua-
 re primum par esse duco, nos de tanto beneficio grates Deo
 persolvere, qui hactenus semper inimicis nos superiores red-
 didit, deinde etiam non invitos pacem admittere, nec propter hoc
 nescio quid felicitatis in superbiam et confidentiam delabi: sed exi-
 stimare, nunc illud esse tempus, quo consultantibus nobis pax ne-
 cessaria apparebat; proindeque similiter in praesentia de ea delibe-
 rare atque statuere. Mox ut finem loquendi fecit imperator, magnus
 domesticus his verbis scutus est: Quid officium a nobis postularet,
 imperator perfecte docuit: nec est quod quisquam addere dictis pos-
 sit. Nam rebus prosperis non efferri modestorum ac fortium viro-
 rum: et parentes revereri ac honorare, iustum pariter ac necessarium

A. C. 1322 τας αἰδεῖσθαι τε καὶ τιμῶν καὶ δίκαιον ἅμα καὶ ἀναγκαῖον· καὶ τὸ τῶν δημοφύλων κήδεσθαι καὶ περὶ πλείστου τὴν σωτηρίαν αὐτῶν ποιεῖσθαι, καὶ μὴ διὰ φιλονεικίαν φθειρομένους περιορᾶν, ἀλλ' εἰ δεῖ τι καὶ τῶν οἰκείων προῖσθαι τοῦ σώζεσθαι ἕνεκα αὐτούς, οὐ μόνον ἀγαθῶν, ἀλλὰ καὶ συνέσει κε-5 χρημῶν ἀνθρώπων εἶναι. οἷς γὰρ ἂν τις τοὺς οἰκείους καὶ ὁμοφύλους φθειρομένους περιορῆ, τοῖς αὐτοῖς τούτοις αὐτὸν ἔστι φθεῖροσθαι ἀγνοοῦντα· καὶ μόνην τὴν κατὰ τῶν δημοφύλων νίκην ἤτιταν ἀσχίστην, ἀλλ' οὐ νίκην νομίζειν χρῆ· κε-
 C φάλαιον δὲ ἐπὶ τούτοις, ὡς ὁ πάντα ἐφορῶν θεὸς τῇ παρῶσῃ¹⁰ εὐτυχίᾳ ὀρθῶς καὶ ὡς προσῆκε καὶ μετὰ ἀτυφίας ὄρων χρωμένους ἡμᾶς, καὶ μὴ ὀμούς τινας καὶ ἀπανθρώπους γεγενημένους καὶ τὴν φύσιν ἀγνοήσαντας, ἐτέρων πολλῶν τοιούτων ἢ καὶ πλειόνων καὶ θαυμασιωτέρων εὐεργετημάτων ἀξιώσειεν ἂν. εἰ οὖν δίκαιά τε ὁμοῦ καὶ ἀναγκαῖα τὰ βεβουλευμένα καὶ¹⁵ πρὸς τὸ εὐδοξεῖν καὶ τὸ σώζεσθαι λυσιτελοῦντα, οὐδὲν ἔτι λείπον ἢ ἐπιψηφίζεσθαι καὶ ὑμᾶς. αὐτὸς γὰρ ὀρθῶς τε οἰόμενος ἔχειν τὰ ἐὶρημένα καὶ ὁμοίως περὶ τῶν αὐτῶν φρονῶν, γνώμην δίδωμι δέχεσθαι τὴν εἰρήνην, καὶ τὸ ἐμὸν μέρος ἐπικυρῶ." Τοιαῦτα καὶ τοῦ μεγάλου δομestικού εἰρηκότος, ὃ, τε πρωτοστρά-²⁰
 D τωρ ἐπεψηφίζετο δέχεσθαι τὴν εἰρήνην, ὀρθῶς τὸν τε βασιλεὺς εἰρηκέναι τὸν τε μέγαν δομestικὸν συνειπεῖν αὐτῷ εἰπὼν καὶ οἱ λοιποὶ πάντες εὐθὺς ἄκοντες μὲν, ἐψηφίζοντο δ' ὅν ὁμοῦς. πάντων δὲ ἐπιψηφισαμένων τὴν εἰρήνην, ἐκυνθάνετο

esse ostendit. Praeterea eiusdem gentis societate nobis devinctorum curam gerendam, eorumque salutem inprimis diligendam, ut ea non solum propter aculationem non contemnatur: sed eius tuendae causa, si ita necesse sit, etiam de propriis aliquid libenter amittatur, idque bonorum ac prudentium munus videri. Quibus enim incommodis quispiam necessarios suos et homophylos conflictari patitur, iisdem ipse nescius conflictatur: et solum cives suos vicisse, turpissime victum esse, non vicisse, arbitremur licet. Caput ac summa horum est, Deum universorum inspectorem, quia nos oblata prosperitate probe atque ut convenit ac sine fastu uti, nec inde saevos et immanes evasisse videt, multis huiusmodi ac maioribus etiam beneficiis prosecuturum. Si igitur iusta et necessaria, si cum salute et gloria vestra consociata sunt quae consuluntur, hoc unum superest, ut vos quoque assentiamini. Ego ipse quae dicta sunt approbo idemque sentio: pacem accipiendam pronuntio et pro mea parte ratam habeo. Haec illo prolocuto, protostrator censuit, quod imperator de pace accipienda verba fecisset et magnus domesticus ei suffragatus esset, recte factum, et ceteri omnes, ingratum quidem, statim tamen manus dederunt. Pace omnium sententiis decreta, rursus quaesivit imperator, ecquid pacem componi talem oporteret, quae

αὐθις ὁ βασιλεὺς, εἰ τοιαύτην δεῖ τὴν εἰρήνην γενέσθαι ὥστε A. C. 1322
 βεβαίαν εἶναι αἰεὶ, καὶ μηδεμίαν ὑποψίαν ὑστερον ἢ πρόφα-
 σίν τινα πολέμου ἔχειν. ὁ δὲ γε μέγας ὑομέστικος, οἷα δὴ
 πρότερον ἅμα βασιλεῖ ὁποῖαν τινὰ δεῖ εἰρήνην γενέσθαι βεβου-
 5 λευμένους, τοιοῦτους ἐποιεῖτο τοὺς λόγους, ὡς δοκεῖν οὐκ ἔξε-
 πίτηδες, ἀλλ' ἀνάγκη τινὲ πρὸς τὰς ἐπὶ τοῖς τοιοῦτοις ὁμολο-
 γίας συνοθεῖσθαι. „δέον γὰρ” ἔλεγεν „εἶναι, ὃ βασιλεῦ, μὴ P. 98
 πάλιν ἡμῖν τὰς ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ συμβάσεις τοιαύτας γενέσθαι,
 ὥστε τοὺς σκοφάντας ἐγχωρεῖν προφάσεων εὐπροσώπων εὐ-
 10 κοροῦντας ὑμᾶς τοὺς βασιλέας πρὸς ἀλλήλους διαβάλλειν καὶ
 τὸν πόλεμον κινεῖν, οὐ μόνον ὑμῖν ἀδοξίαν ἅμα καὶ εἰς τὰ
 καιριώτατα ζημίαν, ἀλλὰ καὶ τῷ ὑπηκόῳ παντὶ παντοίων προ-
 ξενῶντα φορὰν κακῶν. παραπλήσιον γὰρ συμβαίνει καὶ ἐφ' V. 79
 ἡμῖν, ὁποῖον ἂν καὶ ἐπὶ δυοῖ τῶν ἐπὶ ῥώμῃ καὶ μεγέθει θαν-
 15 μαζομένων συμβαίῃ ζώων· ἐκείνων τε γὰρ ἀλλήλοις ἀντεπιόν-
 των καὶ συρῆγγυμένων, τὰ ἐν ποσὶ πάντα συντρίβεσθαι καὶ B
 διαφθεῖρεσθαι εἰκός, ἀδικουντα μὴδέν· καὶ ὑμῶν ἀπόλλυσθαι
 τοὺς ὑπηκόους μαχομένων. οὗ δὴ ἔνεκα οὐ μόνον ὅτι εἰρήνην
 γενέσθαι δεῖ σκοπεῖν, ἀλλ' ὅπως καὶ βεβαία καὶ ἀκατάλυτος
 20 μενεῖ· ὡς εἶγε μέλλοιμεν, ὥσπερ καὶ πρότερον, οὐκ εἰρήνην
 βεβαίαν, ἀλλ' ὥσπερ ἀνακωχὰς τοῦ πολέμου ποιεῖν, βέλτιον
 μὴδὲ γενέσθαι τὴν ἀρχήν. οὐδὲν γὰρ ἔτερον ἢ ἐπιουρκίας ἐγ-
 κλήμασι τοὺς προτέρους παρασπονδήσαντας ἐνέχεσθαι περιέ-
 σται.” Τῶν τοιούτων δὲ λόγων οἱ τε τῆς συγκλήτου καὶ τῆς

firma ac certa semper maneret et posthac suspicione praetextuque belli careret omnimodis. Tum magnus domesticus, ut qui antea cum eo commentatus esset de genere pacis, talia dixit, e quibus non de industria venire, sed necessitate quadam ad pacta et conditiones pacis causa subeundas compelli videretur. Sic ergo fatus est: Pacificatio, imperator, non amplius eiusmodi suscipienda est, ut calumniatoribus speciosis occasionibus facultas suppetat, vestrum utrumvis apud alterum insimulandi et bellum incendendi: quod non solum vobis cum ignominia vestra maximas opportunitates corrumpat; sed etiam universis, qui in ditone vestra sunt, genus omne malorum inferat. Quod enim duabus animantibus robore et magnitudine corporum insignibus acciderit, hoc vobis usuvenit. Nam quomodo, illis in se mutuo irruentibus ac procliantibus, quae intra pedes sunt omnia conteri ac disperdi consentaneum est, cum tamen illa nihil quemquam laeserint: sic, vobis invicem bellantibus, subiecti innocentes pereant oportet. Quocirca non modo uti pax componatur; sed ut composita ne vacillet ac dissolvatur, videndum est. Etenim si, quemadmodum antehac, non pacem stabilem, sed tamquam inducias facturi sumus, omnino nullam fieri satius est. Quidam aliud expectandum, quam ut qui foedus priores ruperunt, perfidiae scelere

- A. C. 1322 στρατιῶς ἀκούσαντες, ὅτι μὲν κατασκευάζων τοιαῦτα ὁ μέγας
 C δομέστικος ἐδημηγόρει, ἤσθοντο οὐδ' ἐπὶ μικρὸν. νομίσαντες
 δὲ οὐκ ἄλλοθεν ποθεν αὐτὸν αἰνίττεσθαι βεβαίαν ἔσεσθαι τὴν
 εἰρήνην, ἢ ἀπὸ τοῦ βασιλέα τὸν νέον ἦν τε κατεῖχε πρότερον
 μοῖραν τῆς ἀρχῆς καὶ ὧν προσεῖληφεν ἐν τῷ νῦν πολέμῳ τὰς
 πλείω κατασχόντα ἐς τὰ μάλιστα γενέσθαι δυνατὸν, τὸν δὲ
 πρεσβύτερον ἠσθενηκότα διὰ τὸ τῆς ἀρχῆς ἀφηρηθῆναι πολλὰ
 ἀτολμότερον πρὸς τὸ νεωτερίζειν ἂν γενέσθαι, καὶ δίκαια καὶ
 συμφέροντα πάντες εἶπον τὸν μέγαν δομέστικον εἰρηκέναι, καὶ
 τοιαύτην δεῖν ἐθορύβησαν τὴν εἰρήνην εἶναι. ὁ βασιλεὺς δὲ 10
 ἤδη τοῖς οἰκειοῖς λόγοις πάντας προκατελιημμένους συνορῶν,
 D „καὶ μοι τὰ ἴσα” εἶπε „συνδοκεῖ τό, τε γὰρ πρὸς ἀλλήλους ἡμᾶς
 πολεμεῖν, καὶ αὐτοῖς ἡμῖν καὶ τοῖς ὑπηκόοις ἀλυσιτελέες· καὶ τὸ
 παράδειγμα οἰκεῖον μάλιστα, ᾧ προσεῖκασεν ὁ μέγας δομέστικος
 τὸν πρὸς ἀλλήλους πόλεμον ἡμῶν. ἀνάγκη γὰρ ὑμᾶς τε τοὺς ὑπ' 15
 ἀμφοτέροις στρατενομένους ἐν ταῖς μάχαις ὑπ' ἀλλήλων ἀπο-
 θνήσκειν, καὶ τὰς κτήσεις, ἐξ ὧν αἱ τε ἰδιωτικαὶ καὶ αἱ δημό-
 σιοι διαφθείρεσθαι πρόσοδοι. καὶ τὸ μὴ βεβαίαν αὐθις, ἀλλ'
 ὑφ' ὄτουσιν διαλυθῆσθαι προσδοκωμένην γενέσθαι τὴν εἰ-
 ρήνην, μάλιστα ἀσύμφορον ἡμῖν. διὸ δεῖ σκεψαμένους αὐτοὺς, 20
 P. 99 πᾶσαν πρότερον πολέμου πρόφασιν περιελεῖν· πολέμου δὲ πρό-
 φασις πᾶσιν ἀνθρώποις ἢ οἰόμενον ἀδικεῖσθαι ἀμύνεσθαι
 ἐθέλειν, ἢ πολέμου ἄρχειν αἰρούμενον ἀδικεῖν· ἐὰν δέ τις ἀγα-

se obstringant? Haec ubi principes ac milites auribus hausserunt, ta-
 lia cum moliri prorsus non enserunt. Cumque opinarentur, ver-
 borum quodam involucro indicare voluisse, plane non aliter pacem
 perpetuam constare posse, quam si iunior, retenta quam obtinebat
 parte imperii, illis, quae hoc bello acquisierat, adiunctis, possessionem
 amplificaret atque ita potentia summa polleret, senior contra,
 imperio suo magnopere diminuto, enervatus, res novas minus aude-
 ret; cum ita, inquam, cogitarent, iustam et utilem domestici ora-
 tionem fuisse omnes autumarunt et istiusmodi pacem ineundam suc-
 clamarent. Imperator familiari oratione iam praeoccupatos omnium
 animos intelligens, Et mihi eadem sententia est, inquit, quae magno
 domestico. Nam belligerare me cum avo, ipsis nobis populisque
 nostris incommodat; et parabola, qua ille bellum nostrum expressit,
 rem maxime ante oculos ponit. Necessae est siquidem et vos, alte-
 rutri militantes, in pugna interfici, et agros ac praedia, unde pu-
 blica privataque vectigalia, devastari. Pacem rursus nec constantem
 et validam, sed qualibet occasione frangendam inire, nobis prorsus
 inutile. Idcirco rem nos discutere ac prius omnem belli materiam
 amputare fas est. Materiam porro et causas belli haec omnes
 mortales habent, vel cum se laesos putant, ut iniurias ulciscantur,
 vel, ut quibus iniurias inferre constituerunt, eosdem armis priores

γῶν ἑαυτὸν ἐγχειρίσῃ τῷ πολεμοῦντι, πᾶσαν πρόφασιν πολέ- A. C. 1322
 μου περιείλεν. εἴτε γὰρ ὤπτο ἀδικεῖσθαι, τὸν ἀδικοῦντα ἔχων
 ἥσυχάσει, εἴτε προὔθυμειτο πλεονεκτεῖν, πλέον ἔχων οὐ προσ-
 εδόκησε, καὶ οὕτω παύσεται τοῦ πολεμεῖν. διὸ δεῖ καὶ ἡμᾶς
 5 βεβαίαιας εἰρήνης ἐπιθυμοῦντας, θεῶ τε θαρσύναντας καὶ τῇ
 σφετέρᾳ αὐτῶν πράξει ὡς ἀγαθῇ, πᾶσαν τὴν ἀρχὴν ἡμῶν τε
 αὐτῶν καὶ πόλεων καὶ προσόδων ἐγχειρίσαι τῷ βασιλεῖ. οὐ-
 τω δὲ πράξαντες, πᾶσαν πρόφασιν τῶν συκοφαντῶν διαβολῆς B
 περιελούμεν. ἐκείνων δὲ πεπανμένων κακουργεῖν, οὐδὲν ἔτι
 10 ἐμποδῶν ἔσται βραδείας ἀπολαύειν πάντας εἰρήνης. εἰ δ' αὖ-
 θις χωρήσομεν εἰς μερισμούς, πρῶτον μὲν αὐτὸ τοῦτο, τὸ δυ-
 σὶν ἔτσει καὶ ἐξήκοντα ὁμοῦ πάντων ἄρχοντα αὐτὸν, νῦν τῆς
 κατὰ πάντων ἔξουσίας ἀποστερεῖσθαι, ἱκανὸν πρὸς ταραχὴν
 καὶ δυνατὸν τοῖς συκοφάνταις πείσαι προσέχειν ὡς ἐπιβουλεύ-
 15 εται παρ' ἡμῶν καταψευδομένοις. ἔπειτα δὲ καὶ τοῦτοις αὐ-
 τοῖς, ὥστ' ἔχον ῥάπτειν τὰς διαβολὰς, ὕλην ἂν παράσχοιμεν V. 80
 πολλήν. ἐχόντων δὲ ἐκείνων δύναμιν κακουργεῖν, οὐκ ἔν πολ- C
 λῷ χρόνῳ ἀναγκασθόμεθα αὐθις πολεμεῖν. οὐκ ἤρεμήσοῦσι
 γὰρ, ἄχρισ ἂν ποικίλαις καὶ πολλαῖς διαβολαῖς ἐξορμήσοῦσι
 20 πρὸς πόλεμον τὸν βασιλέα. μὴ θαναμάσητε δὲ, εἰ παρὰ τῶν
 νεωτεροποιῶν τούτων καὶ φθόρων ἐξαπατήσασθαι τὸν βασιλέα
 λέγων, ἑμαυτὸν ἐξαίρω τοῦ λόγου ὡς μὴ τὰ ἴσα δυνάμενον
 παθεῖν, (καίτοι γε οὕτως ἔχω παρασκευῆς καὶ γνώμης, ὡς οὐδ'

laccasant. Quod si quis bellum moventi se ultro tradiderit, iam bellum omne sustulerit. Sive enim ille se laedi arbitratur, laedentem habens in potestate, quiescit; sive rei augendae studebat, plus adeptus quam sperabat, etiam sic arma deponet. Quare et nos opus est, qui pacem inconcussam expetimus, Deo et aequitati causae innitentes, omne imperium et in nos ipsos et in urbes et in vectigalia avo transcribere. Si ita fecerimus, criminatōribus os obturabitur; quibus malitia supersedentibus, nihil impedit, quin omnes firmissima pace perfruamur. Sin rursus ad partiendum imperium aggrediemur, primum istuc ipsum, totis duobus et sexaginta annis eum imperitare omnibus, et nunc imperii huius imminutionem pati, ad tumultum sufficit et avum, ut obtrectatoribus nos sibi insidias struere mentientibus credat, impellere potest. Deinde his ipsis hominibus ad consuendas sycophantias ansam multam praebebimus: qui si nequitiae exercendae facultatem nacti fuerint, non multum intercedet temporis, cum arma repetere cogemur: nullam quippe partem quietis capient, donec pluribus et variis criminationibus imperatori bellum persuaserint. Ne autem miremini, si cum ab istis rerum novarum cupidis ac pestiferis hominibus avum in fraudem inductum iri dicam, me hinc eximo, quasi non idem mihi queat contingere, (tametsi ita paratus et animatus sum, ut si quid eveniat, ne vere

- A. C. 1322 ἂν εἴ τι γένοιτο, μήτοι γε ἐκ διαβολῆς, ἀλλ' οὐδ' εἰ ἀληθῆ τὰ λεγόμενα εἶη, πρὸς πόλεμον πρότερος αὐτὸς ἐξορμήσων, πρὶν ἂν αὐτοῖς ἔργοις ἀναγκασθῶ ὡς ἐπιόντα ἀπωσόμενος τὸν πόλεμον, τὰ ὄπλα ἀναλαμβάνειν,) ἀλλ' ὡς ἐπέχρῃα ἱκανὰ πρὸς ἐκεῖνον τῆς διαβολῆς ἐχούσης. ὁ γὰρ ἄρχων μὴ τὴν ἀρχὴν⁵
- D ἀφαιρεθείη δεδοικώς, κἂν ἐπιβουλεύεσθαι κεισθείη· ὁ δουλεύων δὲ οὐκ ἂν πείθεται ῥαδίως. τούτων δὴ ἔνεκα ὧν εἶπον, μὴ πάλιν πρὸς μερισμοὺς τῆς ἀρχῆς ἐπιπολὺ σκεψαμένῳ ἔδοξε δεῖν χωρεῖν, ἀλλ' ἡμᾶς τε αὐτοὺς καὶ πάντα χρήματα ἀγαγόντας, ἐχειρῆσαι βασιλεῖ· οὕτω γὰρ ἦν ποδοῦμεν εἰρήνην¹⁰ βεβαία περιέσται." Τοιαῦτα περὶ τῆς εἰρήνης διαλεγμένου τοῦ βασιλέως, ἐπιπολὺ μὲν τὸ βουλευτήριον σιωπῆ κατέσχε βαθεῖα, πάντων πρὸς τοὺς λόγους ἐκπεπληγμένων. οὐ γὰρ ἂν ἐπὶ τοιούτοις ψήθησάν ποτε γενέσθαι τὴν εἰρήνην. ἀποκριναμένων δὲ οὐδὲν, ἐπιστραφεὶς ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν μέγαν¹⁵
- P. 100 δομέστικον „οὐ σιωπῶν" ἔφη „χρεῶν, ἀλλ' αὐτὸν τε ὡς ἔχεις περὶ τῶν εἰρημένων καὶ τοὺς ἄλλους λέγειν. ἐπὶ τούτοις ὁ μέγας δομέστικος εἶπε τοιάδε· „εἰ μὲν πρὸς βαρβάρους, ὃ βασιλεῦ, τοὺς φύσει πολεμίους ὁ πόλεμος ἡμῶν ἦν, οὐδὲν ἕτερον ἔδει σκοπεῖν, ἢ ὅπως, ἦν μὲν περιγεγνώμεθα τῷ πολέμῳ, ἐπέξι-²⁰ ναί καὶ διαφθεῖρειν, ἄχρῃς ἂν ἢ ἐκτρίψαντες ποιήσωμεν ἐκποδῶν, ἢ, τό γε δεύτερον, δουλωσάμενοι ποιήσωμεν ὑποφόρους· εἰ δὲ ἰσθῆρῶπα ἡμῶν τὰ πράγματα ἦν, πρὸς τὴν αὐτῶν χρεῖαν

quidem relata, nedum calumniose, ad bellum ante incipiendum me permoveant, quam re ipsa cogar arma capessere bellumque mihi illatum defendere,) ideo hoc a me dicitur, quod obtrectatio multa velut pignora apud eum habet. Qui enim imperat, cum imperii amittendi metum conceperit, huic etiam, sibi insidias tendi, fides fieri poterit: qui vero paret, ei istuc persuaderi non facile poterit. Ob haec ipsa igitur quae commemoravi, mihi diu multumque cogitanti, non iterum ad divisionem imperii veniendum, sed nobis ipsis cum rebus omnibus in imperatoris auctoritatem imperiumque concedendum visum est: sic enim duraturam, quam expetivimos, pacem prorsus adipisci licebit. His a iuniorē imperatore super pace disputatis, diu altum fuit in concilio silentium, cunctis ea oratione attonitis: nunquam enim in mentem illis venisset, tali modo pacem compositum iri. Cum nihil responderetur, conversus ad magnum domesticum, Non iam silendi tempus, inquit; tibi ipsi et aliis ad verba mea respondendum est. Tum ille sic inst: Siquidem, imperator, contra barbaros natura hostes bellum nobis susceptum esset, nihil erat considerandum aliud, nisi quomodo victores loca omnia populabundi percursaremus, usque dum omnes caedibus e medio tolleremus aut saltem in servitutem redactos tributarios nostrae faceremus; sin aequo Marte paria rerum momenta essent, quomodo

μεταρμώζεσθαι καὶ αὐτούς. ἐπειδὴ δὲ ἔστιν οὗτος πρὸς φύσει Δ. C. 1322
 πολεμίους βαρβάρους, οὗτε πρὸς τὴν αὐτὴν μὲν ἡρημένους
 θρησκείαν ἡμῶν, ἄλλως δὲ πολεμίους καὶ ὑπὸ ἰδίαν τεταγμέ- B
 νους ἡγεμονίαν, οὓς ἂν τις ἴσως καὶ βιάζεσθαι συγχωρήσεις
 5δυναμένους· ἀλλὰ πρὸς ὁμοφύλους καὶ οἰκειοτάτους, τίς ἂν
 νοῦν ἔχων καὶ μικρὰν τινα ποιούμενος φροντίδα τοῖς ἐν ἄδον
 καταδίκαις μὴ συνείναι, μᾶλλον ἂν ἀνθέλοιτο τὸν πόλεμον τῆς
 εἰρήνης; καίτοι γε οὐδ' οὕτω συμμεμέρισται ἡμῶν τοῖς βασι-
 λεῦσι τὰ τῆς ἀρχῆς, ὡς τὸν μὲν τῆς ἐκ τῆς ἑω στρατιάς, τῆς
 10ἰοσπερίου δὲ τὸν ἕτερον στρατηγεῖν· ἦν γὰρ οὕτω τι μετριώ-
 τερον, Ῥωμαίοις μὲν καὶ οὕτω Ῥωμαίων συμπιπτόντων καὶ
 κτεινομένων, ὅμως δ' οὐδὲν τινα παραμυθίαν τὸ μὴ προσήκειν
 αὐτοῖς καθ' αἷμα τοὺς ἀποσφατιζομένους οἰομένων. νυνὶ δ' C
 οὕτως ἢ κοινῇ τῶν Ῥωμαίων συνεσκεύασε δυστυχία, ὡς αὐτὰς
 15τίας οἰκίας πρὸς ἀλλήλας μερισθείσας, μήτοι γε πόλεις, καὶ
 ἀδελφοὺς ἀλλήλοις, καὶ παῖδας πατράσι, καὶ φίλους γνησιω-
 τάτοις φίλοις οὐ τῷ σφετέρῳ αὐτῶν, ἀλλὰ τῷ τῶν βασιλέων
 ἔχθει πολεμεῖν. εἰκὸς δὲ καὶ παρ' αὐτὰς τὰς μάχας τὸν πατέ-
 ρα τὸν οἰκεῖον ἢ τὸν ἀδελφὸν ἀποκτείναντά τινα ἢ τὸν φί-
 20λον, ἐν τῷ σκυλεύειν τὴν δυστυχιστάτην ἐπιγνώσθαι νίκην, οὐ
 τί σχετλιώτερον γένοιτ' ἂν; ὧν δὴ ἕνεκα αὐτός τε ἡγοῦμαι V. 81
 τὴν εἰρήνην λυσιτελεῖν, καὶ οἱ ἄλλοι συνεπιψηφίζονται πάν-
 τες. ἐπειδὴ δὲ νῦν καὶ ἐφ' ὁποίοις δὴ τίσι τὴν εἰρήνην γενέ-
 σθαι δεῖ πρόκειται σκοπεῖν ὥστε μένειν βεβαίαν καὶ μὴ πά- D

18. τῶν πατέρα male ed. F.

ad eorum usum ipsi quoque nos accommodaremus. Quoniam vero
 neque adversum tales pugnamus, neque adversum eos, qui sacrorum
 socii, cetera hostes, suis legibus vivunt, quos fortasse potentioribus
 opprimendos condones: sed contra homophylos et coniunctissimos,
 quis prudens, obsecro, et vel tantillum sollicitus, ne apud inferos
 inter damnatos referatur, bellum hoc paci anteponat? Atqui ne sic
 quidem vobis imperatoribus distributum est imperium, ut alter ve-
 strum exercitu ex oriente, alter ex occidente collecto militet: esset
 enim id tolerabilius. Quamquam enim Romani vel sic concurrerent
 cum Romanis seque mutuo interficerent, tamen illa consolatione mul-
 cerentur, quod perempti nulla se cognatione attingerent. Nunc in
 communi Romanorum calamitate ita se res habet, ut ipsae domus,
 nedum urbes in se divisae sint, et fratres cum fratribus, et filii cum
 parentibus, et amici cum amicis germanissimis, non suo ipsorum; sed
 imperatorum inter se odio deproelientur. Verisimile porro est, quos-
 dam interfectorum a se patrum suorum, aut fratrum, aut amicorum
 spolia legentes, infelicissimam victoriam agnituros: quo quid tandem
 miserabilius? Ob has res ego ceterique omnes omnino pacem con-
 ducere sentimus. Quia ergo nunc certas ob causas eam constituere

Cantacuzenus.

11

A.C. 1322 *λεν προφάσεων πρὸς πόλεμον εὐπορεῖν, εἰ μὲν ἕτερ' αἷτα ἢ αὐτὸς εἰρηκας, ᾧ βασιλεῦ, λυσιτελεῖν ἐλογιζόμεν, εἶπον ἂν ἐνδοιάσας μηδέν· ἐπειδὴ δὲ ἅμα τε δίκαια καὶ τῷ κοινῷ συμφέροντα Ῥωμαίων καὶ πρὸς εὐδοξίαν οὐδενὸς δευτέρα σαυτῷ τε εἰρηκας καὶ ἡμῖν, θεῷ τῷ τῶν ἀγαθῶν θαρδῶσαν-5 τες ἐφόρω, εἰς ἔργα προάξωμεν τοὺς λόγους." Τοιαῦτα μὲν καὶ ὁ μέγας δομέστικος εἶπεν· ἐπιτραπεῖς δὲ καὶ ὁ πρωτο-*

P. 101 *στράτωρ ἃ δοκεῖ συμφέροντα εἰπεῖν, „τὴν μὲν εἰρήνην ὡς ἀγαθὸν καὶ λυσιτελεῖς ἡμῖν τε καὶ τῷ κοινῷ Ῥωμαίων παντὶ, οὐδ' ἂν αὐτὸς ἀρνηθεῖην, μὴ καὶ οἴεσθαι καὶ πεπεῖσθαι" 10 εἶπε „παρ' ἡμῶν. τοιωτὴν μέντοι οἶαν αὐτὸς εἰρηκας γεέσθαι, βασιλεῦ, οὐδὲ ὑπονοῆσαι ποτε ὁμολογῶ. ἐλογιζόμεν γὰρ ὅτι πρὸς οἷς κατειχόμεν πρότερον καὶ ἐκ τῶν νῦν προσχωρησάντων οὐκ ὀλίγα κατασχόντες, τὰς ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ ποιήσομεν σιονδὰς· διὸ καὶ προθυμία σὺν πολλῇ τῶν περὶ τῆς εἰρήνης 15 εἰχόμεν λόγων· ἐπειδὴ δὲ σοι οὕτω βέλτιον δοκεῖ, κάμοι πᾶ-
Bσα συνδοκεῖν ἀνάγκη. ἐξ ὅτου γάρ σοι φέρων ὑπέταξα ἐμαν-
τόν, οὕτω πέπεισμαι ὡς ἅμα σοὶ καὶ ἀποδιωόμενος καὶ βι-
ώσων. διόπερ εἰ καὶ αὐτὸς ἐτέρως ἐλογιζόμεν ἔσεσθαι τὴν εἰρήνην, ἀλλ' ἐπειδὴ νυνὶ σοὶ τοῦτον τὸν τρόπον δοκεῖ, ὡς ἀνα-
αὐτὸς βέλτιον ἤγῃ τελείσθω." τοιαῦτα καὶ πρωτοστράτορος εἰπόντος, εὐχαριστήσας ὁ βασιλεὺς ἐπυνθάνετο τῶν ἄλλων. ἐπισχόντες δὲ μικρόν, „παρὰ σοὶ τὴν ἐξουσίαν, ἔφασαν, εἶναι τοῦ πράττειν· δεσπότης δὲ ὢν, ἃ βούλει πράττε." τὴν τοι-*

oportet, dispiciendum, quo pacto inviolabilis permaneat: ne rursus occasiones armorum renovandorum exoriantur. Si aliud quam abs te dictum est, utile arbitrarer, non dubitarem id in medium afferre. Sed quoniam et iusta, et Romanorum communi frugifera, et tibi nobisque gloriosissima disseruisti, Deo bonorum praeside freti, ad opus verba confereamus. Haec magnus domesticus: secundum quem et pro-
tostrator, quod putaret fore e re publica eloquendi copia facta: Pacem, inquit, nobis totique imperio Romano bonam ac salutarem me iudicare et ita a vobis persuasum esse, haud inficiabor: talem autem conficiendam esse, qualem tu imperator descripsisti, nunquam me suspicatum confiteor. Mecum enim cogitabam, nos ad ea, quae prius tenebamus, recenti accessione facta, pacis foedus icturos. Unde aliis de ea disserentibus cupidissime auscultabam. Ceterum quia haec via tibi magis probatur, mihi quoque ut probetur, prorsus necesse est. Ex quo namque ad auctoritatem tuam me contuli, sic me institui, ut tecum vivere iuxta ac mori non recusem. Quare etiam aliter pacem confectum iri ratiocinabar, nihilo minus cum haec tua mens sit hodie, quod quod rectius censes, id fiat sane. Imperator protostratori haec prolocuto gratias egit et alios interrogavit. Qui post aliquam moram responderunt, cum dominus sit, in manu eius esse facere

αὐτὴν δὲ ἀπολογίαὺν οὐ πεισθέντες τοῖς εἰρημένοις, ἀλλ' ἀγ- A. C. 1322
 δῶς μᾶλλον εἶπον διατεθέντες. ὁ μόντοι βασιλεὺς τὴν ἀπολο-
 γίαν ὅ, τι νοεῖ ὑποκρινάμενος ἀγνοεῖν, εὐχαριστήσας καὶ αὐ- C
 τοῖς, διέλυσε τὴν ἐκκλησίαν. ἔξ ἐκείνης δὲ καὶ εἰς ἑβδόμην
 ἡμέραν ὁ βασιλεὺς τῷ μεγάλῳ δομestικῷ ἅμα καὶ πρωτοστρά-
 τορι τοὺς τε ἐν τέλει καὶ τοὺς λογάδας πείθοντας τῆς στρα-
 τίας, καὶ δι' αὐτῶν ἅπαν τὸ πλῆθος, ἴσχυσαν μὲν εὐπαρά-
 δεκτον πᾶσι τὴν ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις εἰρήνην καταστήσαι. ἔξην
 μὲν οὖν καὶ βασιλεὺς σὺν ὀλίγοις τῶν ἐπιφανῶν τισι τὴν εἰρή-
 109ην κυροῦν, ἐδόκει δὲ βέλτιον γενέσθαι ψήφῳ κοινή. καὶ δια
 τοῦτο τὰ τοιαῦτα ὑκονομεῖτο.

λγ'. Ἐπεὶ δ' ἐκεκύρωτο παρὰ πάντων, τὸν τοῦ ἁγίου D
 ὄρους πρῶτον, ὅστις καὶ ἐπρέσβευε τότε, μετακαλεσάμενος
 ὁ βασιλεὺς, „τὴν μὲν πρὸς τὴν εἰρήνην ἔνστασιν” εἶπε „τῆς
 15στρατιᾶς, τὴν τε ἡμετέραν πρὸς τοῦτο σπουδὴν καὶ τοὺς τρέ- V. 82
 πους καὶ τὰς περινοίας, δι' ὧν αὐτὴν εὐπαράδεκτον πᾶσι πε-
 πείκαμεν γενέσθαι, αὐτὸς ἰδὼν ἀπαγγελεῖς τῷ ἐμῷ κυρίῳ καὶ
 βασιλεῖ· ἔξ ἐμοῦ δὲ πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα ἔρεις, ὡς, μάρτυρα
 τῶν ἐμῶν ποιουῖμαι λόγων τὸν πάντ' ἐφορῶντα ὀφθαλμῶν
 20τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἐκ τοῦ συνειδότος ἀδέκαστον κρίσιν, ὡς P. 102
 οὔτε πρότερον οὔτε νῦν ἐμαντῷ τι σύννοϊδα εἰργασμένῳ οἶον
 ἄξιον εἶναί σε τὸν ἐμὸν κύριον καὶ πατέρα οὕτως ἐκπολεμω-
 θῆναι ποιῆσαι πρὸς ἐμέ. διόπερ πρότερόν τε ἅμα τε ἐμνή-
 σθης εἰρήνης, καὶ αὐτὸς μηδὲν ἀντιπῶν μηδὲ πολυπραγμο-

quae vellet. Responsum hocce tristi animo reddiderunt: non enim illos orationes commoverant. Nihilominus imperator quod sciebat nescire simulans, eis similiter gratias egit conventumque solvit. Inde usque ad diem septimum ipse, magnus domesticus et protostator optimates ac selectos perque illos totam multitudinem ut pacem propter rationes ante dictas amplecti vellent, aegre induxerunt. Et imperatori quidem cum paucis quibusdam de nobilibus pacem ratam facere licebat; verum id communi suffragio fieri consultius visum est: quae causa fuit, ut res ad hunc modum administraretur.

33. Pace omnium consensu accepta, praefecto Sacri Montis, qui tum apud se legati munere fungebatur, accersito, imperator, Quantopere exercitus paci repugnaverit, inquit, quantumque studium, quos modos et commenta nos adhibuerimus, quibus omnes ad eam complectendam adduceremus, ut tute coram vidisti, domino meo et imperatori renuntia. Ex me vero hoc illi dicit, me deum omnia videntem incorruptumque conscientiae meae iudicium testari, neque alias, neque modo quidquam tale designasse, quod dominum ac parentem meum tam hostili in me odio imbuere merito debuerit. Quamobrem et antea ut primum pacis meminerit, me nihil

Α. C. 1322 γήσας, ἀλλὰ καὶ νομίζων εὐεργετῆσθαι, τὸ ἐπίταγμα πλή-
 ρουν τὸ σὸν· καὶ νῦν, καίτοι γε τῆς στρατιᾶς πολλὰ δυσχε-
 ραινόντων, ἐφ' οἷς ἐπεχείρουν πείθειν, ὡς ἀκριβῶς παρὰ τοῦ
 πρέσβεως μαθήσῃ, ὃ προστέταχας, καὶ Θεοῦ συναιρομένου,
 ἤγαγον πρὸς πέρας. ἐν μὲν οὖν ταῖς ἐπὶ τῇ τοῦ προτέρου⁵
 Β πολέμου καταθέσει σπονδαῖς τὸ ἀπὸ Χριστουπόλεως ἄκρι
 Σηλυβρίας εἰς ἰδίαν ἀρχὴν περιεποιησάμην, οὐ δέόμενος αὐ-
 τός, ἀλλὰ δι' ἅς εἶπον αἰτίας τότε οὐσας ἀναγκαίαις. νυνὶ δὲ
 συνιδῶν, ὡς ἢ ἐπὶ τοῖς τοιοῦτοις εἰρήνη ἀρχὴ κατέστη δευτέ-
 ρον πολέμου· (οἱ γὰρ συκοφάνται καὶ κοινοὶ πολέμιοι καὶ τῆσι¹⁰
 Ῥωμαίων τύχης ἀφανεῖς λυμεῶνες ὕλης εὐπορήσαντες καὶ
 πολλὰς αἰτίας πλασάμενοι καὶ διαβολὰς, ἐξώργισαν κατ' ἐμοῦ
 καὶ πρὸς πόλεμον ἐξώρμησαν ἐξ οὐδεμιᾶς αἰτίας ἐμφανοῦς,)
 δείσας μὴ καὶ αὐθις τὴν προτέραν μοῖραν τῆς ἀρχῆς ἢ καὶ
 πλείον τι ἰδιοποιησάμενος, ἀφορμὰς πάλιν τοῖς συκοφαν-¹⁵
 C τεῖν ἐθέλουσι παράσχω, καὶ πλασάμενοι διαβολὰς, πρὸς τὸν
 κατ' ἐμοῦ πόλεμόν σε ἐρεθίσωσιν αὐθις, ὅπερ ἐπαχθέστερον
 ἐμοὶ θανάτου· φέρων ὑπὸ τὴν σὴν ἐξουσίαν παραδίδωμι
 πάντα, οὐ πόλεις μόνον καὶ χώραν καὶ δημοσίους φόρους,
 ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ἐμὲ μετὰ πάντων ὧν ἄγω, καὶ τὸ ἀπὸ τοῦδε²⁰
 σοὶ περὶ τῆς διοικήσεως πάντων μελήσει ἕκαστα σκεψαμένῳ.
 τοῦ μέντοι μισθοφορικοῦ τῆς στρατιᾶς τὸν μισθὸν ἀυξήσας,
 παρέσχον καὶ γῆς ἑκάστῳ πλέθρα χρυσίων δέκα. περὶ μὲν

contradicentem, neque curiosius perscrutantem, sed beneficium id existimantem, eius iussa peregrisse; et nunc quoque quamvis exercitu multum aversante consilium, quod tu illi accurate declarabis, quae voluerit, Deo bene iuvante, exitum esse consecuta. In foedere itaque propter bellum, quod antecessit, omittendum, quod inter Christopolin et Selybriam terrarum interiacet, non quia egerem, sed ob rationes necessarias, quas aperui, mihi in principatum asserui. Hoc autem tempore, dum perspicio pacem illis conditionibus conciliatam, bello novo dedisse initium, (calumniatores enim et communes inimici occultaque Romanae fortunae pestes occasionem nacti, multis criminibus confictis, illum contra me inflammaverunt, et ad arma citra ullam causam manifestam instigarunt.) timere me, ne si iterum pristinam partem imperii, aut ea plus etiam mihi ut propriam vindicarem, rursus dem sermonem criminari volentibus; et illi mendacis suis ad bellum in nos de integro ipsum proritent; quod quidem morte ipsa amarius foret: ideo sub eius potestatem subicere me omnia; non urbes dumtaxat et regionem et vectigalia, sed me ipsum insuper cum toto, quem duco, exercitu: et ex hoc tempore illi singulis exploratis, universorum administrationem curae futuram. Verumtamen stipendia mercenariorum militum auxisse me et assignasse cuilibet agri modum, unde aurei capiantur decem.

ὅτι τῆς ἀξίσεως τοῦ μισθοῦ αὐτὸς ἂν εἰδέησθε ἢ χρῆ γενέ- A.C. 1322
 σθαι τῆς μέντοι γῆς τοὺς στρατιώτας δέομαι μὴ ἀφαιρεθῆ-
 ναι, τοῦτο μὲν, ὅτι στέρησις οὐδεμία ταῖς δημοσίοις προσό-
 δοις ἀπὸ τῆς διανομῆς γεγένηται ταύτης, τοῦτο δ', ὅτι καὶ διὰ D
 5τὴν ὀλιγότητα οὐδεμίαν ἀσχολίαν παρέχουσα τοῖς στρατιώ-
 ταις πρὸς τὸ εἰς τὰς ἐκστρατείας εὐκόλους εἶναι ὠφέλειάν
 τινα δοκεῖ παρέχειν. πρὸς τοῦτοις καὶ τὸ ἀποτεταγμένον εἰς
 τὴν αὐτῶν μισθοφορὰν χρυσίον πρὸς ἑμὲ πρότερον ἀποκαθι-
 στάμενον, παρ' ἐμοῦ διανεμέσθαι τοῖς στρατιώταις οὕτω
 10γὰρ ἐπηγγελάμην αὐτοῖς, ὅτε τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης πρὸς αὐ-
 τοὺς ἐποιούμην λόγους οὐ ῥαδίως πειθόμενοις. περὶ γε μὴν
 τῆς οἰκίας τῆς ἐμῆς ὅπως διοικηθήσεται, ὡς ἂν αὐτὸς κρίναις
 εὐ ἔχειν, ἐμοὶ πείθεσθαι ἀνάγκη. ὁ δέ γε θεὸς ὁ ἐμὸς ὁ δε-
 σπότης νῦν μὲν οὐκ ἀπολυθήσεται τῆς εἰρκτῆς, οὕτως ἐμοῦ
 15λυσιτελεῖν δι' αἰτίας οἰόμενον τινὰς μετὰ δὲ χρόνον τινὰ P. 103
 μικρὸν ἀπολυθήσεται τε καὶ σὺν ἐμοὶ διαΐξει θεραπευόμενος.
 διὸ καὶ δέομαι τούτου χάριν τυχεῖν συγγνώμης." Τοιαῦτα
 πρὸς τὸν βασιλέα καὶ πάππον ὁ νέος βασιλεὺς τὸν προεβείον-
 τα πρῶτον Ἰσαὰκ κελεύσας εἰπεῖν, ἀπέστειλεν εἰς Βυζάντιον.
 20ἐπεὶ δὲ ἀφῆκτο, τὴν τε εἰρήνην ὅτι κεκέρωτο καὶ ἐφ' ὁποίοις
 τισὶν ἀπήγγειλε, τὴν τε ἕνστασιν ἐν τοῖς τοιοῦτοις τῆς στρα-
 τίας καὶ τὴν τοῦ νέου βασιλείως σπουδὴν καὶ τὴν οἰκονομίαν V. 83
 οἷς ἴσχυσε πάντας πείσαι τὴν εἰρήνην ἐπιψηφίσασθαι. ἀκούων
 δὲ ὁ βασιλεὺς, πρῶτον μὲν ἔξεπέπληκτο καὶ ἠπίσται διὰ τὸ B
 25μέγεθος τοῖς ἀπαγγελλομένοις. μὴ γὰρ ὅτι τῆς ἀπάσης ἀρ-
 χῆς τὸν νέον ᾔετο αὐτῷ ἐκοτήσεσθαι βασιλέα, ἀλλ' εἶγε καὶ

Verum de aucto stipendio quid fieri debeat, ipsum sciturum: agri
 ut sine iniuria militibus conserventur, me orare: tum quia pensio-
 nes publicas ista distributione non minuerim, tum quia propter rur-
 ris angustiam unius scilicet iugeri, milites parum occupatos habens,
 hac ratione ad expeditiones faciles illos expeditosque reddiderim.
 Ad haec, aurum in eorum stipendia sepositum, mihi prius restitutum,
 cupere a me illis numerari: quemadmodum cum de pace ad
 eos concionans et difficulter inflectens, me facturum receperim. Do-
 mus vero mea, ut ad illius arbitrium procuretur, mihi ferendum
 necessario. Patruus despota ut quibusdam de causis diutius in cu-
 stodia retineatur, utile videri; brevi tamen emissum iri et cum di-
 gnitate ac honore mecum victurum: et hanc veniam me ab eo petere.
 Haec legatum Isaacium referre ad avum Constantinopolin voluit: quo
 cum venisset, de pace confirmata eiusque conditionibus, de exercitus
 pertinantia, de iunioris imperatoris diligentia et invento, quo ad pacem
 comprobendam omnes adduxisset, narravit. Quae audiens senex im-
 perator primum admiratione obstupefactus, fidem dicta adiungere

A. C. ἰσαλλέως περιπτύσσεσθαι τὴν χεῖρα, τὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς πρότερον περιελόμενον πῆλον ἀνακύψαντα δὲ ἐκείθεν, εἰς τὸ πρόσωπον αὐτὸν τὸν πατέρα ἀντιφιλεῖν. τότε δὲ οὐκ ἄγνωσόν τὸ ἔθος ὁ νέος βασιλεὺς κατέβη τοῦ ἵππου, ἀλλ' ὡς ἂν μάλιστα καὶ πλέω τοῦ δικαίου καὶ συνήθους αἰδῶ καὶ εὐπείθειαν τῷ⁵ πάππῳ ὑποδῶ. ἐπομένον δὲ αὐτοῦ περὶ καὶ μὴ ἐνδιδόντος, ἀναγκασθεὶς περιέμεινεν ὁ βασιλεὺς πλησίον δὲ γενόμενος ὁ νέος, περιεπτύξατο τὸν πόδα τοῦ βασιλέως πάντων ὁρώντων. τούτου δὲ γενομένου, θρηῆνος ἐφ' ἱκανὸν ὁμαλῶς ἤρετο

D διὰ πάσης τῆς στρατιᾶς, ἅμα καὶ χαρὰ, ὅπερ ἐπὶ ταῖς παρ' 10 ἐλπίδα μεγίσταις εὐτυχίαις γίνεσθαι φιλεῖ· ἢ καὶ τὸ ἄτυφον καὶ μέτριον τοῦ νέου βασιλέως ὁρῶντες, ἐπεκάμπτοντο πρὸς οἰμωγὰς. ἔπειτα ἐφίππου καὶ τοῦ νέου βασιλέως γενομένου ἦλθον ἄχρι πυλῶν. ἀναστρέφειν δὲ εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως ἐπιτρέποντος τῷ νέῳ, οὐκ εἶξεν, ἀλλὰ ἰς τοῖς ἄλλοις ἔξω τειχῶν περιμένειν σημήνας τῇ χειρὶ, αὐτὸς ἅμα τισὶ τῶν εὐπατριδῶν ἐντὸς γενομένος τῶν τειχῶν, καὶ συνοδεύσας τῷ πάππῳ καὶ βασιλεῖ μέχρι μέσης ὁδοῦ, συνταξάμενος ἐπανῆλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον. εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ εἰσελθὼν, πρῶτα μὲν εἰς τὸ τῆς θεομήτορος τέ-20 μενος τῆς Ὁδηγητρίας ἔλθων, εὐχαριστίας ἀπεδίδου πολλὰς τῷ χορηγῷ τῆς εἰρήνης θεῷ καὶ τῇ αὐτοῦ πανάγῳ

P. 105 μητρὶ. ἐκείθεν δὲ ἐπανῆλθεν εἰς τὰ βασιλεια, καὶ συνδιήγε τῷ πάππῳ καὶ βασιλεῖ. ἐκ μέντοι τῶν πέριξ χωρῶν τε καὶ πόλεων καὶ αὐτοῦ Βυζαντίου εἰς τὰ βασιλεια ἐφοίτων παν-25

eoque inclinato, senioris dexteram cum osculo arripere, indeque suspicientem pater vicissim oscularetur. Tum itaque non inscitia moris huius, sed ut avo maximum et plus quam debitum consuetumque obsequium ac reverentiam tribueret, nepos imperator ab equo descendit. Cumque pedibus obfirmatus sequeretur, senior coactus substitit, et prope accedens iunior, pedem illius in omnium conspectu complexus osculo contingit. Quo facto gaudium, et ex gaudio lacrymae, ut in summa et inexpectata felicitate, aequaliter per exercitum ciebantur; aut etiam tam ab omni fastu alienum modestumque iuvenem imperatorem aspicientes, ad hunc fletum movebantur. Igitur equo denuo conscenso, ad urbis portas pervenerunt. Ibi permittente seniore, uti ad castra rediret, iunior recusavit, et sequentibus suis manu innuens, ut extra muros manerent, ipse cum aliquot nobilibus civitatem ingressus, et usque ad medium viae in palatium avum comitatus, valedixit: deinde ad exercitum se recepit. Altero die primum ingressus Deiparae Hodegetriae templum, amplissimas Deo pacis auctori et castissimae eius matri gratias egit. Hinc palatium petens, cum avo versabatur. Ex locis autem et oppidis cir-

δημῆ, ἅμα μὲν συνορτάσσοντες καὶ αὐτοὶ τὴν εὐρήνην, ἅμα A.C. 1322
 δὲ ὑψόμενοι καὶ βασιλέα τὸν νέον, ὃς αἰτιώτατος ἐδόκει τῆς
 ἐν τῷ παρόντι εὐτυχίας εἶναι. θαυμάζοντες δὲ αὐτοῦ τὴν τε
 εὐπέθειαν πρὸς βασιλέα καὶ τὸ τοῦ φρονήματος μέτριον καὶ
 5κατεσταλμένον, οἵκαδε χαίροντες ἐπαρήσαν. βασιλεὺς δὲ ὁ
 νέος ἅμα τῷ πρεσβυτέρῳ πέντε πρὸς ταῖς δέκα τῷ Βυζαντίῳ
 ἐνδιατρίψας ἡμέρας, καὶ τὰς ὑπ' αὐτῷ τελούσας ἐπαρχίας τῷ B
 πάππῳ καὶ βασιλεῖ παραδεδωκώς, αὐτὸς, ἐπιτρέψαντος βασι-
 λέως, εἰς Διδυμότειχον ἐπανῆλθεν, ἔνθα καὶ ἡ σύννευος αὐτῷ
 10βασιλεὺς ἦν, Ἀγούστου μηνὸς ἰσταμένου τῆς αὐτῆς πέμπτης
 ἰνδικτιῶνος.

λέ. Βασιλεὺς δὲ ὁ πρεσβύτερος πᾶσαν τὴν ἡγεμονίαν C
 Ῥωμαίων ποιησάμενος ὑφ' ἑαυτῷ, τοῦ ἐγγόνου καὶ βασιλέως
 παρακεχωρηκός, ἐπιτρόπους τε ἀπέστειλε κατὰ πᾶσαν ἐπαρ-
 15χίαν ὡς ἂν αὐτῷ ἐδόκει βέλτιστα ἔχειν· καὶ ταῖς τῶν δημο-
 σίων προσόδων πράξει τοὺς ἐπιμελησομένους ἐφίστη· καὶ
 ἀπογραφεάς δὲ ἀποστείλας, τὸ στρατιωτικὸν ἅπαν ὅσον ἦν ἐκ V. 85
 χωρίων ἀποταγαμένον τὰς προσόδους ἔχειν, ἔτι δὲ καὶ τοὺς
 συγκλητικὸς ἐξίσαιζε καὶ διώκει δι' αὐτῶν τὴν ἡγεμονίαν. ἐπὶ
 20δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους Σφεντισθλάβος ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς,
 ὃς ἦν τὴν βασιλείῳ τοῦ νέου ἀδελφὴν γεγαμηκός, ἐτεθνήκει
 νοσήσας· διεδέξατο τὴν ἀρχὴν Μυσῶν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Γεώργ-D
 γιος ὁ Τερτερῆς. ἔτι δὲ τοῦ πρὸς ἀλλήλους τῶν βασιλέων συν-
 εστῶτος πολέμου, ὅτε καὶ Παλαιολόγος Ἀνδρόνικος τῶν κατὰ

19. Interpres legit *ἐξιχνίαζε*: istud autem *ἐξισάζειν*. fortean
 spectat eos, quos Latini *peraequatores* dicunt. ED. P.

cumiacentibus atque ex ipsa Constantinopoli ingenti frequentia populi
 in aulam, communem de pace laetitiam demonstraturi iuvenemque im-
 peratorem visuri ventitabant, quem istam praesentem felicitatem
 sibi unum peperisse iudicabant: et promptam ad avi iussa voluntatem
 moderatumque et frenis parentem eius animum admirantes, domos
 laeti revertebantur. Dies quindenos apud avum commoratus, traditis,
 quas obtinebat, provinciis, eius bona venia Didymotichum rediit, ubi et
 coniux erat, mense Augusto ineunte, ipsa Indictione quinta videlicet.

35. Imperator senior concessu iunioris totius Romani imperii
 dominus, in omnes provincias, ut maxime opportunum censebat,
 praetores mittere, quaestores constituere, et notarios legare,
 qui in indices referrent, quantum militum indigenarum ad reditus
 capiundos destinatum esset: insuper et consiliarios indagare, quo-
 rum opera in principatu administrando uteretur. Sub idem tempus
 Sphēntisthlabus Moesorum rex, quicum nupta erat Andronici minoris
 soror, morbo interiit; quem filius eius Georgius Terteres excepit.
 Etiamnum bello inter imperatores durante, cum Andronicus Palaeo-

- A. C. 1322 τὴν Ῥοδόπην τοῖς Ῥωμαίοις ὑπηκόων ἄρχων ἐπαρχιῶν, ἀπέ-
 στησε. τοῦ νέου πρὸς τὸν πρεσβύτερον βασιλέα, ὁ Τερτερῆς
 ταῖς πόλεσιν ἐκείναις ἐπιστρατεύσας, τὰς μὲν ἄλλας ἐθήσασε,
 Φιλιππούπολιν δὲ εἶλε, μεγάλην τε καὶ πολυάνθρωπον οὖσαν,
 καὶ πεζῶ καὶ ἰππικῶ στρατεύματι ἐρῶμενήν, καὶ ἐν ἐπικαί-5
 ρῳ μάλιστα χωρίου κειμένην, ὡς αὐτάρχη εἶναι καὶ πρὸς πό-
 λεμον καὶ εἰρήνην τῶν ἄλλων μάλιστα ἠπειρωτῶν. εἶλε δὲ
 τρόπῳ τοιῷδε. παρὰ τῶν ἐν Βυζαντίῳ τινὸς αὐτῷ τῶν ἐπιτη-
 δείων ἔχθει τῷ πρὸς βασιλέα τὸν νέον κρύφα ἐμηνύθη, ὡς τῶν
 Φιλιππουπολιτῶν τῷ νέῳ βασιλεῖ συστρατευομένων, τῶν τει¹⁰
 ἄλλων ἐγχορίων περὶ τὴν τοῦ σίτου συγκομιδὴν ἀσχολουμένων,
 P. 106 ἐπελθὼν ἐκ τοῦ αἰφνιδίου ῥᾶον ἂν κρατήσειεν ὀλιγανδρούσης.
 κατὰ δὴ τὴν τοιαύτην ὑφήγησιν ἐπελθὼν, ἀπορία τῶν ἀμυνο-
 μένων παρεστήσατο ῥαδίως. ἀφικομένον δὲ μετὰ τὴν εἰρήνην
 εἰς Διδυμότειχον τοῦ νέου βασιλέως, ὁ Τερτερῆς ἀποστειλάς¹⁵
 στρατιάν, τὰ περὶ τὴν Ἀδριανούπολιν κατέδραμε πολίχνια καὶ
 ἐλήϊσατο· ἐπιδιώξας δὲ ὁ βασιλεὺς κατέλαβεν ἐν τοῖς ὄρειοις
 τῆς Μυσίας, καὶ ἀπροσδοκῆτως ἐμπεσὼν, τοὺς μὲν διέφθειρεν
 αὐτῶν, τοὺς δὲ εἶλε ζῶντας, πλὴν ὀλίγων, ὅσοι διεσώθησαν
 ἐπιγενομένης νυκτός· καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῶν διήρπασαν²⁰
 Βοὶ στρατιῶται, καὶ τὴν λείαν ἐπανήγαγον. μετὰ δὲ ταύτην τὴν
 μάχην ἐγνω δεῖν ὁ βασιλεὺς μὴ ἀμύνεσθαι μόνον ἐπερχομέ-
 νους τοὺς Μουσούς, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν αὐτοῖς ἐπιστρατεύειν. καὶ
 συναγαγὼν ἀξιόμαχον στρατιάν, μετὰ τριακοστὴν ἡμέραν ἐπέ-

logus, provinciarum Rhodopes Romanis subditarum praefectus, a nepote ad avum descivisset, Terteres urbes illas invadens, alias ferro ignique vastarat, Philippopolin amplam et populosam, equite pediteque munitam, idoneo regionis loco sitam, et seu paci seu bello inter omnes continentis urbes appositam ceperat. Cepit vero isto modo. A quodam studiosorum sui, quos habebat Byzantii, ex odio in imperatorem iuniorum occulte certior erat factus, Philippopolitanis quibusdam illi militantibus, aliis in frugibus colligendis occupatis, si ex inopinato superveniat, facile in tanta virorum paucitate urbem subacturum. Hac suggestione allectus, improvisus advenit, et ob solitudinem a defensoribus nullo eam negotio subegit. Profecto post pacem factam Didymotichum iuniorum imperatore, Terteres oppidulis circa Adrianopolin depopulationem intulit. Persecutus depopulatore imperator et in finibus Moesiae assecutus, insperato irruit, aliisque trucidatis, alios vivos comprehendit: paucis fugientibus nox saluti fuit: castra quoque miles diripuit et praedam reduxit. Post hanc pugnam imperator Moesos non incursantes modo repellendos, sed etiam armis ultro appetendos existimavit. Quare iusto exercitu conscripto, secundum diem tricesimum in Moesiam incubuit, et plurima loca depraedatus, captivum nullum fecit, (nec

βαλεν εις την Μυσίαν και εδηλωσε τα πολλά αυτης, ηνδραπο- A. C. 1322
 δισατο δε ουδενα· ουδε γαρ εθνος ουτε Μυσσοις ουτε Ρωμοιαις
 εν ταις καταδρομαις ανδραποδιζεσθαι αλληλους· βοσκηματα
 δε και αλλην αποσκευην ειλον αιχμάλωτον κολλην. εκειθεν δε
 5εις Βυζάντιον επανηκε τῷ βασιλει και πάμπω συνησθησόμενος
 επι τῇ νικῃ· ταύτην γὰρ εποηήσατο πρώτην εισβολήν βαρβά-
 ροις επιστρατεύσας. εὔρε δε ελθὼν ὑπὸ τοῦ πρεσβυτέρου βα- C
 σιλέως τὸν Συργιάννην εις δεσμωτήριον ἐμβληθέντα. ὕστερον
 δε ὀλίγαις ἡμέραις ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς δικαστήριον καθί-
 10σας, συνδικάζοντος αὐτῷ και τοῦ νέου βασιλέως και τῶν ἐν
 τέλει πάντων Ρωμοίων παρόντων, ἐκέλευσε τὸν Συργιάννην
 εις μέσους εἶλθειν, ὡς ὢν κατηγορεῖτο τὰς αἰτίας ἀπολυσόμε-
 νον. κατηγορεῖτο δε αὐτοῦ, ὡς εἶη συναμοσίας ἅμα Ρωμοίων
 οὐ πολλοὺς πεποιημένος ἐπὶ τῷ τὸν πρεσβύτερον βασιλέα ἀπο-
 15κτείναντας, αὐτὸν ἀποδειχθῆναι βασιλευόντα Ρωμοίων. οἱ μὲν
 οὖν διώκοντες ἐπέκειντο σφοδρῶς ἀληθῆ ἢ αὐτοῦ κατηγοροῦντο
 διῶσχυριζόμενοι εἶναι. ἔλεγχον μέντοι ἐναργῆ τῶν κατηγορου-
 μένων οὐκ ἠδύναντο παρέχειν αὐτός τε ἐκ τοῦ ὁμοίου, ἢ μὲν D
 κατηγορεῖτο συκοφαντίας διετείνετο εἶναι, οὐ μέντοι και ἀπο-
 20δοεῖξει παρεῖχεν ἰσχυράς, εἰς ὧν ἂν τὴν δίκην διαφύγοι. ἐπὶ
 πολὺ δε αὐτοῦ τε και τῶν διωκόντων πρὸς ἀλλήλους ἀντικαθη-
 σταμένων, ὡς ἰσοπαλεῖς ἦσαν αἱ δίκαι, ὁ πρεσβύτερος βασι-
 λεὺς ἐπέτρεπε τῷ νέῳ ψῆφον ἐπὶ τοῖς λεγομένοις ἐξενεγκεῖν. τοῦ
 δε ἀπαγορεύσαντος δέει τοῦ μὴ διὰ τὴν ἀποστασίαν καιροῦ
 25παρασχόντος δοκεῖν ἀμύνεσθαι αὐτὸν, ὁ πρεσβύτερος βασι- V. 86
 λεὺς πολλὰ αὐτοῦ κατηγορήσας, και τοὺς διώκοντας ἀποφηνά-

enim vel Moesis, vel Romanis in more fuit, incursionibus mutuum capere,) pecora aliamque praedam multam abstulit. Inde Byzantium victoriam avo gratulaturus revenit: hanc enim, in barbaros ducens, primam impressionem fecerat. Syrgiannem autem ab eo in carcere coniectum invenit, paucisque diebus interiectis, iudicio instituto, et una secum pro tribunali sedente nepote, in praesentia omnium procerum Romanorum, illum ad criminibus respondendum prodire iussit. Accusabatur, quod cum aliquot Romanis coniurationem fecisset, ut, imperatore interfecto, ipse imperator Romanus crearetur. Accusatores premebant vehementer, vera se obicere asseverantes, nec tamen evidentibus argumentis id probare poterant. Similiter ipse accusationem meras esse calumnias contendebat: quamquam firmam probationem, qua poenas effugeret, non afferret. Post longam partium altercationem, quod paria caesarum momenta erant, senior iuniori ferendae sententiae arbitrium detulit. Quo recusante, ne propter defectionem hominis ulcisci se videretur, senior in Syrgiannem asperius invehens et accusatores vera dicere pronuntians,

A.C. 1322 μενος ἀληθεύειν, τὸ δεσμοτῆριον κατέκρινεν οὐκ εἶν ἔπι κλοιοῦς ἐνὶ κανόνι συνηρμοσμένοις φρουρηεῖσθαι κελεύσας. ἐλέγετο μέντοι ὡς ἐπὶ ταῖς τοῦ νέου βασιλείως πρὸς τὸν αὐτοῦ συμβύσσει πάππον καὶ τοῦτο εἶη συντεθειμένον, τὸ ἐκ παντὸς τρόπου τὸν Συργιάννην εἰρχθῆναι τοῦ νέου βασιλείως ἡτῆκότος· 5 ἦν δὴ σαφῆς καὶ ἀναντιρῶντος συκοφαντία.

P.107 λς. Ἐτι δὲ βασιλείως τοῦ νέου διατρίβοντος ἐν Βυζαντίῳ, Τεττερῆς ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς ἐτελεύτησε τὸν βίον. Βτελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ, αἱ ἀπὸ Μεσημβρίας ἄχρι Σιλβνον τοῖς Μυσοῖς ὑπήκοοι πόλεις ἔχοντι τοῖς Ῥωμαίαν προσεχω-10 ρησαν βασιλεῦσι. καὶ ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς ταῖς προσχωρησάσαις πόλεσιν ἀπέστειλεν ἐπιτρόπους, οὓς ἔκρινεν αὐτός. Βοησίλας δὲ ὁ τοῦ προβεβασιλευκότος Μυσῶν ἀδελφὸς αὐτόμολος ὢν ἐν Ῥωμαίοις τότε, ὡς ἐπύθετο τὴν τελευτὴν τοῦ βασιλείως Μυσῶν, ἀπελθὼν καὶ αὐτὸς προσεποιήσατο 15 ἑαυτῇ τὰς ἀπὸ Σιλβνον μέχρι Κόψεως ἐπιλοίπους τῆς Μυσίας πόλεις προσχωρησάσας ἀμαχεὶ διὰ τὴν οἰκειότητα τοῦ γένους. πέμψας δὲ ὡς βασιλέα καὶ ἐπαγγεϊλάμενος ὑπ' αὐτὸν τελεῖν αὐτὸν τε καὶ πόλεις καὶ τὴν συνεπομένην στρατιάν, δεσπότης Μυσίας ὑπὸ βασιλείως ἐπιτέτραπται ὀνομά-20 ζεσθαι. βασιλεὺς δὲ ὁ νέος, ἅμα καὶ τοῦ πάππου καὶ βασιλέως ἐπιτετραφότος, τὴν ἐκ Βυζαντίου καὶ τὴν Θρακίαν στρατιάν ἀθροίσας, εἰς Φιλιππούπολιν ὡς ἐκπολιορκήσων ἦλθε. γενομένης δὲ ἐκεῖ ὁ Βοησίλας ἅμα τῇ ὑπ' αὐτὸν στρατιᾷ τοῦ πολέμου συνεφαρμόμενος συνῆλθε· καὶ περιστρατοπέδεν· 25

2. Interpres legit κλονι. ED. P. 13. Intrpr. legisse videtur πατρᾷδελφος; vertit enim patruus.

carcere damnatum vinculisque ad columnam aptatis constrictum custodiri mandat. Rumor fuit, propter pacificationem cum avo rogasse nepotem, ut quam arctissime in custodia haberetur, et ex composito ita factum: sed erat manifesta et refutatione indigna calumnia.

36. Adhuc Byzantii morabatur iunior imperator, cum Terteres Moesorum rex supremum diem vidit. Quo extincto, urbes Moesorum a Mesembria Stilbnum usque ad Romanos imperatores sponte accesserunt; quibus senior delectos a se praefectos designavit. Boeailas demortui regis frater, qui tum ad Romanos transfugerat, audito regis obitu, reliqua Moesiae oppida a Stilbno ad Copsiu citra pugnam propter generis propinquitatem se deditia recepit, mittensque ad imperatorem, ac se cum oppidis et exercitu in eius arbitrio fore pollicens, despotam Moesiae se appellandi auctoritatem accepit. Nepos avi commisso, Byzantio et e Thracia contractis copiis, ad Philippopolin obsidione premendam abiit. Eodem cum suo milite Boeailas operam Romanis navaturus se contulit. Cincta et obsessa

σάμενοι ἐπολιόρκουν οὐσης δὲ ἐντὺς ἀξιωμαχόν στρατιάς, A.C. 1322
 ἦνον οὐδὲν, ἀλλὰ ἐκακοπάθουν. ὁ γὰρ Τερτερῆς ἅμα τῷ
 τὴν Φιλιππούπολιν κατασχεῖν, δέισας μὴ αἰθίς οἱ Ῥωμαῖοι
 ἐπελθόντες, διὰ τὴν ὀλιγανδρίαν, ὥσπερ καὶ αὐτὸς, ἔλωσιν D
 5 αὐτὴν, ἅμα δ' ὅτι καὶ ἐν ὄρειοις ἦν τῆς ἐκείνου καὶ Ῥω-
 μαίων ἡγεμονίας, χιλίους μὲν ἰππέας λογάδας ἕξ Ἀλανῶν
 καὶ Μυσῶν, καὶ δὶς τοσοῦτους πεζοὺς πελταστάς, οἱ δοκοῦσι
 μαχιμώτατοι εἶναι παρ' αὐτοῖς, τὴν πόλιν ἐπεμψε φρουρεῖν.
 ἄρχοντες δὲ ἦσαν αὐτῶν ὁ, τε Ἰτίλης καὶ ὁ Τεμήρης, τὸ
 10 γένος Ἀλανοὶ, καὶ Ἰνᾶς ὁ ἕξ Οὐγκρων· στρατηγὸς δὲ ἐπὶ
 πᾶσιν Ἰβάνης ὁ Ῥῶς κατὰ τὴν χεῖρα γενναῖος καὶ ἐμπειρότα-
 τος στρατηγὸν οἱ καὶ τετελευτηκότος τοῦ βασιλέως αὐτῶν,
 οὐ κατέλιπον τὴν πόλιν, ἀλλ' ἐφρούρουν μένοντες. τότε δὲ
 15 παρταξόμενοι προῆσαν οὐδαμῶς· τὰς πύλας δὲ ἀποικοδομή-
 σαντες, ἀπὸ τῶν τειχῶν ἡμύνοντο καρτερῶς καὶ ἐκάκουν
 πολλὰ τὴν βασιλέως στρατιάν. ἐπολιόρκησε μὲν οὖν αὐτοὺς
 ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τέσσαρασι μῆσι συνεχῶς ὁσημέραι τειχομαχῶν.
 ἀπαγορεύοντος δὲ τὴν παράληψιν ἤδη, ἐκ Γερμανῶν τις P. 108
 20 περὶ τειχομαχικὰς μηχανὰς ἐξησηκήμενος, ὡς ἐν ἑαδίῳ τῆς
 ἐπιχειρήσεως ἐδόκει ἢ πόλις κελῶθαι, ἐλπίδας τῆς ἀλώσεως
 οὐ φαύλας ὑπετίθει τῷ βασιλεῖ, καὶ ἐδημιούργει τὸ μηχανή-
 νημα, προστάξαντος βασιλέως. ἦν δὲ τοιόνδε· ἐπὶ τροχοῖς ἐκ- V. 87

11. *Ibanes* nomen Scythicum pro Ioannes; *Blachi* autem Ἰβαγ-
 χόν dicebant, ut auctor Nicetas. ED. P. Vid. Ducang. Gloss.
 Gr. s. v.

iam urbe, non solum nihil efficiebant, sed male multabantur etiam,
 quod multi erant intus et pari virtute milites. Terteres namque
 simul ac Philippopoli potitus est, timens, ne vicissim inopinato
 adorientes Romani, ob penuriam propugnatorum eam occuparent,
 quemadmodum ipse occuparat: et quia in confiniis erat sui Roma-
 norumque imperii, selectos ex Alanis et Moesis equites mille et
 duo peditum cetratorum millia, qui apud ipsos habentur bellicosis-
 simi, praesidii causa eo miserat. Eorum duces Itiles et Temeres
 ex Alanis oriundi, et Inas ex Hungaris; summus imperator Ibaes
 Rhossus, manu promptus et artis imperatoriae scientissimus. Hi
 post fata regis nihilo minus urbem tuebantur. Ceterum tunc cir-
 cumessi, instructis velut ad proelium ordinibus nequaquam egre-
 diebantur: obstructis autem portis, de moenibus se fortiter defen-
 sabant, nec parum obsessores vexabant. Obsedit eos imperator men-
 sibus continuis quatuor, quotidie muris oppugnationem admovens.
 Sed cum expugnationem desperaret, Germanus quidam machinarum
 muralium egregius artifex, quia urbs ad aggressionem commode sita
 videbatur, spe magna illum complevit; cuius iussu machinationem

A.C. 1322 καίδεκα οἰκίαν κατεσκεύασε ξυλίην δυναμένην ὑποδέξασθαι ἄνδρας ἑκατόν, οἱ ἔμελλον τὴν μηχανὴν κινεῖν ἔνδοθεν ὠθοῦντες ὑπεράνω δὲ τοῦ οἰκήματος ξύλινον πύργον καταστρώματα ἔχοντα πέντε, ὡς ἐν ἐκάστῳ δὴ καταστρώματι τῶν ἐκ Βιτόζων Λατινικῶν τῶν λεγομένων τζαγγρῶν ἀφιέντων βέλῃς ἔσομένων ὀκτώ, οἱ ἔμελλον τοὺς ἐπὶ τοῦ τείχους βάλλοντες ἀπόσσεσθαι. τελεσθείσης δὲ ἤδη τῆς μηχανῆς, καὶ τῶν τε ὀπλιτῶν καὶ τῶν ἐπὶ τῷ κινεῖν τὸν πύργον τεταγμένων, ἡ μὲν ἄλλη πᾶσα στρατιὰ τῶν σημαίων ἀρθέντων καὶ τῆς σάλπιγγος σημηνάσης, ἐτειχομάχουν ὁ πύργος δὲ ὑπὸ τῶν ἔνδοθεν ὠθοῦντων κινούμενος, ἤει βιάδην, ὡς δοκεῖν αὐτὸν ἐμπνέοντα κινεῖσθαι. οὐδὲ γὰρ ἐφοῦτό τις τῶν ἔνδοθεν οὐδαμόθεν, διὸ οὐδὲ βάλλεσθαι δυνατὸς ἦν. ὡς δὲ ἐν ἐφικτῷ ἐγένοντο τοῦ τοξεύειν, οἱ μὲν ἀπὸ τοῦ ξυλίνου πύργου ἔβαλλον τοὺς ἀπὸ τῶν τειχῶν αὐτοὶ δὲ μήτε τι ἀντιδρᾶν ἔχοντες,¹⁵ C καὶ τῶν ἀπὸ τῶν τζαγγρῶν ἀφιεμένων βελῶν διὰ κραταιότητα καὶ ῥύμην διὰ παντὸς ὄπλου χορούντων καὶ διαδουμένων, τραυματιζόμενοι ὑπ' αὐτῶν, οἱ δὲ καὶ ἀποθνήσκοντες, μικρὸν μὲν ἐκαρτέρησαν, ἔπειτα ἀπέστησαν, τὸ τείχος ἔρημον καταλιπόντες. μέλλοντος δὲ ὅσον οὐπω τοῦ ξυλίνου πύργου²⁰ τοῖς τείχεσι τῆς πόλεως συμμίγνυσθαι, τοιοῦτόν τι συνέβη. πρὸ τῶν τῆς πόλεως τειχῶν ἦν ἐκ παλαιοῦ κατεσκευασμένη στοὰ πρὸς ὑποδοχὴν ὕδατος ξύλοις δὲ καὶ σανίσι στεγα-

5. Inde *tsangratores*, qui arcubalistarii fuerunt, quorum usus in bellis tunc temporis plurimus. *ED. P.*

fabricatus est, domum ligneam, suppositis rotis sedecim, capacem hominum centum, qui intus eam propellerent. Supra domum turrim ligneam addidit habentem tabulata quinque: in quorum singulis octo starent, qui e Latinis arcubus (*tzangra* vocant) sagittis iaciendis propugnatores a muro fugarent. Qua absoluta, et sagittariis quique ad eam protrudendam delecti erant, ingressis; sublati signis et clangente tuba, totus exercitus moenia oppugnabat: turris sensim et instar animalis cuiusdam procedebat; nemo enim intus delictentium ulla ex parte apparebat: ita nec tangi de loco superiore poterant. Ut intra teli iactum venit, qui in turri erant, oppidanos sagittis appetere. Il nescientes quid contra inciperent, ac tot tela propter summam vim atque impetum arma quaevis penetrantia, in mediumque corpus subeuntia excipientes, partim moribundi concidere, partim vulnerati restare. Nec diu restantes stationibus decedere ac moenia deserere; quibus cum turris iam iam advovenda esset, res miranda contigit. Ante urbem antiquitus cisterna aquae recipiendae condita et lignis tabulisque cooperta paulatim, eo terra accumulata, apparere desierat; et iam pridem incolarum nemo eius ullam notitiam habebat. Asseres illi currus et quidquid onerum

σθάζουσα, ἐπιτεθείσης ἄνωθεν καὶ γῆς, ἣν ἐν τῷ ἀφανεί, καὶ Δ. C. 1322
οὐδείς οὐδὲ τῶν ἐγχωρίων ἐκ χρόνων ἤδει παλαιῶν κατακε-
κρυμμένην. ἀμάξας μὲν οὖν καὶ ὅσα δι' αὐτῆς διήροχετο βάρη,
ἔστρεγον τὰ ξύλα. ὡς δὲ ὁ πύργος ἐγένετο κατ' αὐτῆς, δια-
59ραυσθέντων τῷ βάρει, κατεχώσθη ἐν τῇ στοᾷ. τῶν μὲν οὖν D
ἔνδον ὄντων ἀπέθανεν οὐδείς, ἀλλὰ διεσώθησαν πάντες ἢ
μέντοι Φιλιππούπολις παρὰ τοσοῦτον ἐλθοῦσα διέφυγεν ἁλώ-
ναι. οἱ γὰρ ἔνδον ἀναθαρσήσαντες, ἀναβάτες ἡμύνοντο ἐπὶ
τὸ τεῖχος, καὶ ἡ λοιπὴ στρατιὰ ἐπαύσαντο τειχομαχοῦντες.
100ὕπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς οἱ τῶν Μυσῶν δυνατοί, τοῦ
βασιλεύσαντος αὐτῶν Τερτερῆ ἀδιαδόχου ἀποθανόντος, τὸν
τῆς Βιδύνης ἄρχοντα Μιχαῆλ τοῦ παρ' αὐτοῖς δεσπότου τοῦ
Στρατανζιμήρου υἱὸν ἐκ Μυσῶν καὶ Κομάνων τὰς τοῦ γέ-
155τῶν, καὶ τὸν Τίρνοβον, ἐν ᾧ καὶ τὰ βασίλεια αὐτῶν ἐστί,
παρέδοσαν καὶ τὴν ἄλλην ἀρχήν. ὁ δὲ τὴν τε ἰδίαν στρατιάν
συναγαγὼν καὶ ἐξ Οὐγκροβλάχων κατὰ συμμαχίαν οὐκ ὀλίγην,
ἔτι δὲ καὶ Σκυθικὴν παραλαβὼν, βασιλεὺς μὲν τῷ Ῥωμαίων p. 109
Φιλιππούπολιν πολιορκοῦντι ἐπιέναι οὐκ ἔγνω δεῖν ἤδει γὰρ
200ἀξιόμαχος οὐκ ὤν. κατὰ δὲ τῶν μετὰ τὴν Τερτερῆ τελευταίην
τοῖς Ῥωμαίοις προσθεμένον πόλεων ἐχώρει ἐν τοῖς ὄρεινοις
κειμένων ἀσφάλειαν παρέχουσι τοῖς συστρατευομένοις αὐτῷ
Σκύθαις καὶ τοῖς ἄλλοις συμμαχοῖς οὐσι τοξόταις, καὶ κα-
θήμενος ἐθήου τὴν γῆν καὶ τὰς πόλεις ἐπολιόρκει. ὡς δὲ

2. οὔτε legebatur. 13. Male Intpr. *Romanis*; fuerunt autem origi-
ne Scythae ad Istri ostia. Gregoras lib. 2. ED. P. 15. Intpr. *Tri-
nobo*. In Conciliis Graecis *Tornobos*, al. *Tornabum* et apud Chal-
cocondylam *Trinabum*. ED. P. 17. Ita pro *Ογκροβλάχων* corr. N.

transportaretur, sustentabant. At vero turris cum desuper impelle-
retur, contractis tabulis in cisternam decidens, pene obruta est;
eorum tamen, qui intus erant, nemo periit. Ac Philippopolis quidem,
quamquam huc redacta, nihilo minus servata est. Praesidiarii nam-
que, redeunte virtute in praecordia, rursum muros ascendere ac prop-
ugnare, et hostis oppugnationem intermittere. Sub idem tempus
Moesorum principes, rege Tertere sine herede mortuo, Michaelem
Streantzimeri apud eos dynastae cuiusdam filium, Bidynae praefec-
tum, e Moesis et Comanis trahentem genus, advocant regemque
suum declarant, Tirnobo sede regia cum reliquo principatu ei
tradito. Hic copiis suis in unum conductis, cum non spernendis
Ungroblachorum Scytharumque auxiliis Romanum imperatorem Philip-
popolin obsidentem laccendum, quod se illi imparem sciebat, non pu-
tauit. Urbes autem, quae post obitum Terteris se Romanis dedide-
rant, in montanis sitas, quae loca Scythas aliosque socios sagittarios
tuebantur, obsidebat et earum agros devastabat. Quae cum imperatori

A.C. 1322 ἡγγέλθη ταῦτα τῷ βασιλεῖ, μετὰ τῶν ἐν τέλει βουλευσαμένων ἐδόκει τὴν μὲν πολιορκίαν Φιλιππουπόλεως καταλιπεῖν, κατὰ Β δὲ Μιχαὴλ ὡς αὐτῷ μαχσομένους χωρεῖν. οὕτω δὲ βουλευσαμένοις, τὸν μὲν τῶν Μυσῶν δεσπότην Βοησίλαν οἴκαδε ἐκέλευεν ὁ βασιλεὺς ἀπελθόντα, ἐπεὶ πλησίον ἦν, καὶ αὐτὸν⁵ καὶ τὴν ὑπ' αὐτὸν στρατιάν ὧν ἂν δέοιτο πρὸς τὴν μάχην παρασκευασάμενον, εἰς τρίτην ἡμέραν εἰς Ποτουῦκαν ἐλθεῖν, ὃ πόλισμα ἦν κατεσκευασμένον ἕκ τινος ὡς ἔοικε πολέμου, (ἀπείχε δὲ τοῦ τόπου, οὗ ἐστρατοπεδεύετο Μιχαὴλ, μίᾳς ἡμέρας ὁδόν,) ὡς ἐκεῖ τοῦ βασιλέως αὐτὸν περιμενοῦντος. ὁ μὲν οὖν οἴκαδε εἰς Κόψιν ἀπῆλθεν ἐξαρτυσόμενος τὰ πρὸς μάχην βασιλεὺς δὲ Στενιμάχου καὶ Τζεπαίνης Βρυέννιον τὸν Γεώργιον στρατηγὸν καταστήσας, στρατιάν τε ἀρκούσαν πρὸς C φυλακὴν καταλιπὼν ὥστε μὴ κακῶς ὑπὸ τῶν Φιλιππουπολιτῶν ὑπεκθεῶντων τὴν χώραν πάσχειν, αὐτὸς ἄρας παντὶ τῷ¹⁵ στρατεύματι, ἦλθεν εἰς Ποτουῦκαν, ὡς ἐκεῖ τὸν Βοησίλαν κατὰ τὸ σύνθημα περιμενῶν στρατοπεδευομένῳ δὲ ἐκεῖ ἀπήγγειλέ τις ἐλθῶν, ὡς ἐτεθνήκει Βοησίλας ἐξαπίνης τότε μὲν οὖν ἐδόκει ψεῦδесθαι ὁ ἄνθρωπος καὶ οὐδὲν λέγειν ἕγχείς μετὰ μικρὸν δὲ καὶ δεύτερος ἐλθὼν ἀπήγγειλε τὰ ἴσα, καί²⁰ οὐδ' αὐτὸς ἀξιόχρεως εἰς πίστιν ἐδόκει· τρίτος δὲ μετ' ἐκείνους ἐλθὼν, ὅτι τε ἐτεθνήκει ἔλεγεν ὄντως καὶ ὡς αὐτὸς αὐτὸν ἴδοι ἀπὸ τοῦ κρημνοῦ εἰς Κόψιν ἀναγόμενον ἐπὶ κλίνης τεθνηκότα ἐπὶ τῷ τυχεῖν οὐσίας καὶ ἐπεπίστευτο οὕτως ὅτι τε Ῥωμαῖος ἦν καὶ ἀπόδειξιν ἐναργῆ παρείχετο τὴν ὄψιν. ἐδό-²⁵

3. Scr. βουλευσάμενος.

nuntiantur, adhibitis in consillum optimatibus, obsidionem solvendam et Michaeli occurrendum constituit. Deinde Boësilaes Moesorum despotae cum manu, quam ducebat, domum abire (haud enim procul distabat) comparatisque ad pugnam necessariis, tertio die ad Potucam adesse mandavit, (id erat oppidulum bello, ut apparbat, eversum, et a castris Michaelis unius diei itinere distabat;) se enim illic eum expectaturum. Boësilas ita facturum domum, Copsin videlicet, discessit. Imperator Georgio Bryennio Stenimachi et Zepaenes urbium duce instituto, et quod satis esset militum ad praesidium relicto, ne a Philippopolitana furtim excurrentibus regio infesta haberetur, ipse cum toto exercitu Potucam Boësilam ibi ex conducto expectaturus, proficiscitur. Castris ibidem locatis, Boësilam repentino mortuum intelligit. Visus mentiri nuntius ac nihil pro sano dicere. Paulo post alter advolat. Sed neque hic fide dignus existimatus. Accessit tertius, qui et revera mortuum et se e praerupto loco corpus exanimae Copsin ad exequiarum honores reportari conspexisse affirmavit. Hic, quia Romanus et suos ipse oculos testes adhibebat, fidem meruit.

κει δὴ οὖν διὰ ταῦτα τῷ βασιλεῖ οὐ μαχητέα εἶναι πρὸς Μι-Α.Σ. 1321
 χαήλ. οὐ γὰρ ἦν ἀξιόμαχος τοῖς πολεμίοις τότε ἢ τῶν Ῥω-
 μαίων στρατιᾶ, ἅμα μὲν διὰ τὸ τοῖς ὄρειοις ἐνοστρατοπε-
 δεῖν αὐτοὺς καὶ φάραγγας βαθείας περιβεβλησθαι, τοξείαν
 5 ἔχοντας πολλὴν μέγιστα βλάπτειν ἐν ταῖς δυσχωραῖς δυνα-
 μένην ἅμα δ' ὅτι καὶ τῆς παρεῖναι πρὸς τὴν μάχην στρατιᾶς
 Ῥωμαίων ὀφειλοῦσης ἀπελείπετο οὐκ ὀλίγη. οὐ γὰρ ὑπὸ
 Βοησίλαν τεταγμένοι περὶ τρισχιλίους ὄντες, διὰ τὴν Βοησίλα
 τελευτῆν οὐκ ἦσαν προσδόκιμοι παραγενήσεσθαι, καὶ ἐν ταῖς
 10 κατὰ τὴν Φιλιππούπολιν τειχομαχίαις πολλοὶ γενόμενοι τραυ-
 ματίαι, (ἀπέθανον γὰρ οὐ πλείους τῶν τριῶν,) οἵκαδε ἕκα-
 στος ἀπῆλθον θεραπευθησόμενοι καὶ παρὰ Βρῦεννίῳ διὰ τὴν
 Στενιμάχου καὶ τῶν ἄλλων πόλεων φυλακὴν κατελείποντο ἰκα-
 15 νοί. δι' αὐτὴν δὴ πάντα λυσιτελεῖν μᾶλλον ἔδοκει τῷ βασιλεῖ μὴ
 15 μαχεσάμενον ἀναστρέφειν ἐπανῆκεν οὖν εἰς Ἀδριανούπολιν
 βαρέως ἐνεγκῶν, ὅτι οὐκ ἐξεγένετο αὐτῷ τιμωρησασθαι τοὺς
 πολεμίους. μετὰ δὲ ὀγδόην ἡμέραν ἀφίκετο πρὸς βασιλέα
 γράμματα Βοησίλα λέγοντα ὅτι ζῆν μύκητας δὲ φαγῶν, τῶν
 20 περὶ τὴν καρδίαν μορίων νεκρωθέντων, κάρφω κατασχέθηται
 20 καὶ ἀναισθησίᾳ βαθείᾳ ἐφ' ἡμέραις τρισίν, ὡς δοκεῖν ἦδη
 ἀπῆλλάχθαι τοῦ ζῆν, μετὰ δὲ ταύτας τῶν περὶ αὐτὸν θη-
 25 ριακῆ καὶ τοῖς παρὰ τῶν ἰατρῶν λεγομένοις ἀντιδότοις χρη-
 σαμένων, μόλις εἰς αἴσθησιν ἐπαναγαγεῖν.

λζ. Τοιαῦτα μὲν ἐγένετο κωλύματα τῷ νέῳ βασιλεῖ τοῦ

18. Legebatur μύκητας.

Placuit igitur conflictu cum Michaele abstinendum; nam tunc hosti-
 bus impares erant, quia illi montuosis locis tendebant, altis cincti
 vallibus, cum sagittariorum magna vi, quae in locorum difficul-
 tatibus nocere plurimum posset; praeterea non parvum agmen Ro-
 mani exercitus ad pugnam deerat. Nam qui sub Boësila mere-
 bant circiter tria millia, propter eius mortem redituri desperaban-
 tur: et in oppugnatione Philippopolitana vulnerati multi, (amplius
 enim tres non occubuerunt,) domum quisque suam ad curationem
 petiverant: et apud Bryennium ad Stenimachi aliorumque oppidorum
 praesidium non pauci relicti erant. His omnibus de causis proelio
 temperare ac reverti imperator conducibilis iudicavit. Reversus est
 itaque Adrianopolim, aegre ferens, quod sibi hostes ulcisci non licuis-
 set. Post diem octavam litterae ad eum perferuntur, in quibus scri-
 ptum erat, Boësila vivere. Fungos comederat: exinde praecordiis fri-
 gore nimio obstupescatis, veteranus eum sensibus oppressis adeo occu-
 parat toto triduo, ut pro mortuo duceretur. Tandem, amicis theriacam
 et quae medicis antidota dicuntur exhibentibus, sensum recepit.

37. Atque haec iuniorum imperatorem impediverunt, ut dixi,
 Cantacuzenus.

- A. C. 1322 μὴ πρὸς *Μιχαὴλ τὸν Μυσῶν βασιλεῦς διαγωνίσασθαι καὶ τοὺς*
Κοσμημάχους. αὐτὸς δὲ Μιχαὴλ τὰς μὲν πολιορκουμένας πόλεις
παρεστήσατο ὁμολογίᾳ τὴν ἐκ βασιλέως Ῥωμαίων ἀπηγορευ-
κυίας ἐπικουρίαν πρὸς δὲ τὴν Φιλιππούπολιν στρατιάν τε
 V. 89 *ἀκμᾶζουσαν ἑτέραν ὥστε φρουρεῖν αὐτὴν ἀπέστειλε καὶ στρα-5*
τηγόν τὸν δὲ Ἰβάνην καὶ τοὺς πολιορκηθέντας στρατιωτὰς ἅμα
τοῖς σφετέροις στρατηγοῖς μετεκαλεῖτο ὡς ἀμειψόμενος τῶν πό-
νων ἕνεκα καὶ τῆς ἀνδρίας, ἣν ἐν τῷ πολιορκεῖσθαι ἐπεδεί-
ξαντο. ὁ δὲ τῆς πεμφθείσης στρατιᾶς στρατηγὸς ἐπειδὴ ἐγγὺς
Φιλιππούπολεως ἦν, πέμψας πρὸς Ἰβάνην, τὴν τε ἄφιξιν αὐ-10
 Dτῶν *καὶ ἐφ' ὃ, τι ἤκοιεν ἐδήλου. Ἰβάνης δὲ ἅμα τοῖς ὑπ' αὐ-*
τὸν ἄρχουσι τῆς στρατιᾶς, καὶ τοὺς φρουροὺς ὅσοι ἦσαν πα-
ραλαβὼν, εἰς ὑπάντησιν ἐξῆλθε τῶν ἐρχομένων, καὶ διενυκτέ-
ρευσεν ἕξω μετ' αὐτῶν ὡς ἐς τὴν ὑστεραίαν αὐτοῖς τὴν πό-
λιν παραδώσων. ὑπὸ δὲ τὴν αὐτὴν νύκτα καὶ ὁ Βρυέννιος εἰς 15
Φιλιππούπολιν ἐνήδρευσεν ἐλθὼν, ὡς ἅμα ἐφ' τὰ τῆς πόλεως
βοσκήματα διαρπίσων. πυθόμενος δὲ, ὡς ὁ Ἰβάνης καὶ ἡ
φρουροῦσα στρατιὰ ἅμα τοῖς σφετέροις στρατηγοῖς εἰς ὑπάν-
τησιν ἐξήεσαν τῶν διαδεξομένων, ἀναστὰς ἦλθεν ἐγγὺς τειχῶν.
οἱ δὲ κατοικοῦντες τὴν πόλιν νομίσαντες καιρὸν εἶναι τῶν Μυ-20
σῶν. ἑαυτοὺς ἐλευθεροῦν, ἀνοίξαντες τὰς πύλας, τὸν Βρυέν-
νιον ἅμα τῇ Ῥωμαίων εἰσεδέξαντο στρατιᾶ. καὶ ὁ βασιλεὺς διὰ
τῆς χρονίου πολιορκίας καὶ τῶν πολλῶν καὶ συνεχῶν οὐκ ἠδύ-
νηθῆ καταπράξασθαι τειχομαχιῶν, τοῦτο Βρυέννιος, Θεοῦ συν-
 P. 111 *αιρομένου, κατῴρωσεν ἀπόνως, καὶ τὴν Φιλιππούπολιν ἀνε-25*

quo minus cum Michaele et auxiliariis eius congrederetur. Ipse autem Michael quas obsidebat urbes, subsidia Romanorum desperantes, ad deditionem adigebat, et Philippopolin praesidium recens cum novo duce transmittens, Ibanem ceterosque duces ac milites ad praemia pro laboribus in obsidione toleratis et virtute ostentata revocabat. Dux novi praesidii iam urbi vicinus ad Ibanem super adventu suo mittit, et cur veniat adiungit. Ibanes cum ducibus sibi subservientibus militibusque universis venientibus obviam foras prodit et una pernoctat, postridie urbem illis traditurus. Sub eandem noctem etiam Bryennius Philippopolin veniens, in insidiis subsedit, die nimirum illucescente praedam pecoris abacturus. Is ut Ibanem cum ducibus et praesidio ad successores excipientes oppido egressum inaudivit, ad moenia accedit. Urbani tempus venisse rati, quo Moeserum iugum excuterent, portis reclusis, illum cum Romanis introducunt. Sic quod imperator diuturna obsidione multisque et assiduis oppugnationibus non potuit, id Bryennius, Deo opitulante, citra laborem transactum reddidit ac Philippopolin Romanis restituit. Ibanes diluculo urbem captam cognoscens, cum reliquis

σώσατο Ῥωμαίους. ὁ δὲ Ἰβάνης ἄμα ἐφ' τὴν ἄλωσιν τῆς πό- A.C. 1322
 λεως πυθόμενος καὶ οἱ ἄλλοι, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἶκον. μετὰ δὲ
 τοῦτο Μιχαὴλ ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς τῷ Βοησίλῳ τῆς τε Κό-
 ψεως καὶ ἐτέρων τεττάρων κρατοῦντι φρουρίων ἐπέκειτο σφο-
 5δρῶς, καὶ ἐπολιόρκει πέμπων στρατιάν. μέχρι μὲν οὖν ἐνιαυτοῦ
 καὶ περαιτέρω ὁ Βοησίλας πρὸς τὸν πόλεμον ἀντεῖχεν ἰσχυ-
 ρῶς, καὶ τοῦ βασιλέως βοηθοῦντος καὶ χρημασι καὶ ἔππῳ καὶ
 πεζῇ στρατιᾷ. μετὰ δὲ τοῦτο διὰ τὰς συνεχεῖς ἐφόδους καὶ τὸ Β
 πανταχόθεν ἀποκεκλεισθαι τὰς πρὸς τὸ ζῆν ἀφορμὰς τοὺς ὑπ'
 10αὐτὸν ὄρων τῷ Μιχαὴλ ταῖς γνώμαις προστιθεμένους, κατα-
 λιπὼν αὐτοὺς, ἀφῆκετο πρὸς βασιλέα. οἱ δὲ ἑαυτοὺς τε καὶ κα
 φρουρία παρέδωκαν Μιχαὴλ. μετὰ δὲ τὸ ταύτην κατασχεῖν
 πανστρατιᾷ εἰσέβαλεν ἐς τὴν Ῥωμαίων, καὶ τὰ ἀνωτερικὰ μέ-
 15ρη τῆς Θρηάκης ἐλήϊσατο πάντα ἄχρι Βήρας ἐπελθὼν ἐν ἡμέ-
 15ραις μάλιστα δυοκαίδεκα. ἐκράτησε δὲ λείας οὐ πολλῆς διὰ
 τὸ τοὺς γεωργοὺς ἐκ προνοίας τοῖς φρουρίοις καὶ ταῖς πόλεσιν
 ἐγκατακλεισθῆναι. βασιλεὺς δὲ ὁ νέος ἐν Διδυμοτείχῳ διατρί-
 βων, οὐκ ἀντεπεξῆλθε Μυσοῖς διὰ τὸ μὴ στρατιάν ἡθροισμένην
 20ἀξιόμαχον ἔχειν. λύπη δὲ συνείχετο χαλεπῇ διὰ τὸ μὴ δύνασθαι C
 20ἀμύνασθαι τοὺς πολεμίους. σφαδάζων δὲ καὶ ἀκκαιόμενος τῷ
 θυμῷ, ἐπανιόντι μὴνύει τῷ Μιχαὴλ, ὡς „σὺ μὲν ἐκ παρασκευ-
 ῆς τὴν ὑπὸ σε ἀθροίσας στρατιάν, εἰσέβαλες εἰς τὴν ἡμετέραν
 καὶ ἐκάκωσας ὅσον ἐξῆν. ἐμοὶ δὲ τὸ νῦν ἔχον ἀδυνάτως ἔχοντι
 25ἐκ παρατάξεως διαγωνίσασθαι, ἢδιστ' ἂν μόνῳ γένοιτο διαγωνί-
 25σασθαι πρὸς μόνον.” αὐτὸς δὲ ἀπεκρίνατο μήτε ἐγκέφαλον ἂν

suis domum repedavit. Postea Michael Boësilam, Copsin et alia qua-
 tuor oppidula possidentem, vehementer ursit missoque milite obsedi-
 dit, qui plus annum, imperatore et pecunia et equitibus ac peditibus
 ferente suppetias, viriliter restitit. Tandem cum suos propter assi-
 duos impetus et undique praeclusa vitae subsidia in Michaellem ani-
 mis propendere cerneret, iis relictis, ad imperatorem perfugit: tum
 oppidula illa se statim Michaeli dederunt. Qua regiuncula auctus,
 toto cum exercitu in provinciam Romanam incubuit, superioremque
 Thraciam ad Beram usque universam diebus duodenis depopulatus est:
 tametsi praedas ita opimas non egit, quod agricolae id praesentium
 recesperant. Imperator Didymotichi se tenens, propter copias non sufficientes exire contra Moesos non aude-
 bat: dolensque vehementius, quod hostibus paria reponere non posse-
 set, et pede terram sciens atque ira succensus, Michaeli revertenti
 significat, ipsum quidem, dedita opera coactis copiis, in Romanorum
 provinciam irrupisse, eique incommodasse quantum potuerit: sibi
 vero periucundum fore, quando aequo campo adversa acie nequeat,
 singulari certamine cum eo depugnare. Respondit Moesus, cerebro

- A. C. 1322 *σχέιν χαλκεία, εἰ ἐνὸν τοῦ πεπυρακτωμένου τῆ πυράγορα ἄπτε-
σθαι σιδήρου, ὃ δ' ἀντὶ ταύτης τῆ χειρὶ χερῶτο· αὐτὸν τε
γέλωτα πολὺν ὀφλήσειν, εἰ μὴ τῆ στρατιᾷ πολλῇ τε καὶ ἀγα-
D θῆ οὔσῃ, ἀλλὰ τῷ ἰδίῳ σώματι διακινδυνεύου· διὸ οὐδὲ πρά-
ξειν ἃ προκαλεῖται παρ' αὐτοῦ. αὐτὸν δὲ τῷ υπερβάλλοντι πρὸς 5
τοιαῦτα ἐξάγεσθαι τοῦ θνυμοῦσθαι μετὰ μικρὸν δὲ φίλλας αὐ-
τοῖς γενησομένης ἰσχυρᾶς, ἅμα ἀλλήλοις ἐτέροις μαχοῦνται
πολεμίοις. τοιαῦτα ἀποκρινάμενος ὁ Μιχαὴλ, ἐπανέξευξεν
εἰς Μυσίαν. βασιλεὺς δὲ ὁ νέος ἐκ Διδυμοτείχου εἰς Βυζάν-
τιον ἐλθὼν, λύπης ἀνάπλεως ὦν διὰ τὴν εἰσβολήν, „ὄδ δίκαιόν 10
V. 90 ἔστιν” ἔλεγε πρὸς τὸν πάππον „πολλὴν τε καὶ ἀγαθὴν ἔχοντας
στρατιάν, καὶ δυναμένους καὶ αὐτοὺς εἰς τὴν τῶν πολεμίων
ἐσβαλόντας ἐκ τοῦ ὁμοίου τὴν ἐκείνων κακοῦν, ἢ ἀργούς καὶ
ἀπράκτους καθῆσθαι παντελῶς, ἢ πρὸς σπονδὰς χωρεῖν πέμ-
ψαντας πρέσβεις, αὐτοῖς ἔργοις ὁμολογοῦντας, ὡς πάσχειν μό-15
νον ἐπιτήδειοι κακῶς, οὐκέτι δὲ καὶ ἀντιδρῶν ἔσμεν τοὺς πο-
P. 112 λεμίους δυνατοί. οὐ δὲ ἔνεκα δέομαι σου, βασιλεῦ, τὴν ἐπ'
ἐκείνοις καὶ ἡμῖν ἐκστράτειαν ἐπιτρέψαι· τιμωρησαμένους δὲ
τοὺς πολεμίους τῆς ἀδικίας τῆς εἰς ἡμᾶς, τότ' ἤδη, εἶγε φαί-
νοιτο λυσιτελεῖν, τὰς πρὸς αὐτοὺς ποιήσομεν σπονδὰς, ἔγνω-20
κότας ἀκριβῶς ὡς ἀλυσιτελὲς αὐτοῖς τὸ προεπιχειρεῖν ἡμῖν.”
τοιαῦτα μὲν ὁ νέος εἶρηκε βασιλεὺς, τὸν πρεσβύτερον πρὸς
τὸν κατὰ τῶν βαρβάρων πόλεμον ἐξορμῶν. παρὼν δὲ καὶ ὁ
μέγας δομέστικος αὐτοῖς διαλεγόμενος „τὸ ἀδικεῖσθαι” εἶπε*

carere fabrum, qui, cum ferrum ignitum forcipe fas sit contingere, ipse id nuda manu contrectet. Similiter se ludos ac iocum futurum, si non per exercitum, et praesertim genere ac numero tam firmum, sed per suum ipsius corpus periculum subierit. Quare nec se facturum, quo ab illo provocetur, et illum huc immoderata ira provehi: brevi arcta consociatos amicitia, iunctim cum hostibus proeliaturos. Hoc responso dato, Michael in Moesiam perrexit. Imperator Didymoticho Byzantium veniens, propter eam incursionem moeroris plenus, sic avum compellavit, ut diceret, iniquum esse, cum in promptu haberent copias non modicas et virtute egregias, possintque hostium fines aequae incursare cum maleficio, aut desides et otiosos prorsus sedere, aut missu legatorum foedera petere: atque ita re ipsa confiteri, ad iniurias tantummodo accipiendas idoneos, ad remediandas autem debiles et impotentes esse. Rogare igitur avum, uti expeditionem sibi in illos committeret: de quibus ubi ob illata detrimenta poenas sumpsisset, tum denique, si fructuosum videretur, foedus posse cum illis percipi; edoctis iam satis, non sibi expedire, Romanos invadendo antevertere. His verbis iunior seniore ad bellum barbaris faciendum stimulabat: quorum sermone praesens magnus domesticus, Iniurias, inquit, accipere et incommoda iniuste

καὶ κακῶς πάσχειν ὑφ' ὄτουσιν ἐν πᾶσιν ἴσον ὄν, μείζω ἢ Α. C. 1322
 ἐλάσσω τὴν ὀδύνην παρὰ τὸ ἀξίωμα τῶν ἀδικούντων φέροι.
 διὸ καὶ πάντες ἄνθρωποι τοῖς κρείττοσι μὲν δουλεύουσιν ἀνα- B
 παχθῶς, ἀμύνεσθαι δὲ ἀξιοῦσι τοὺς ἴσους, ἂν ἀδικῶνται· καὶ
 5μαλλόν τοι αἰρούνται τὸν κίνδυνον ὑπὲρ τοῦ μὴ δουλεύειν
 καὶ τῆς εὐηλείας, ἢ τὴν ἐν τῷ αὐτίκα ἐφροτώνην δέει τοῦ
 μὴ φοβερώτερα παθεῖν. οἱ νυνὶ δὲ πολεμοῦντες ἡμῖν Μυσοὶ
 οὐχ ὅπως μείζους, ἀλλὰ καὶ ἐλάσσους ἡμῶν εἰσι πολλῶ τῷ μέ-
 10 τρω. οἱ τε γὰρ βασιλεύοντες ἡμῶν ὑμεῖς τῶν ἐκείνων βασιλέων
 καὶ φρονήσει καὶ ἀνδρίᾳ καὶ ἐμπειρίᾳ τῇ πρὸς τοὺς πολέμους
 ὑπερέχετε πολλῶ, καὶ στρατηγῶς ἔχετε χρῆσθαι καὶ πλείοσι
 καὶ βελτίοσιν ἐκείνων· χώρας τε ἄρχετε κατὰ πάντα ὑπερεχού-
 15 σης καὶ πλήθει στρατιᾶς καὶ μεγέθει πόλεων καὶ ἀριθμῷ καὶ
 προσόδοις ἐτησίοις καὶ τῇ ἄλλῃ πάσῃ κατασκευῇ. ἄτοπον οὖν C
 15 ἐκείνους μὲν ἐκ τοῦ ἐλάττονος ὀρωμένους ἡμᾶς κακοῦν, ὑμᾶς
 δὲ μὴ χρῆσθαι τῇ σφετέρᾳ αὐτῶν δυνάμει, ἀλλ' ἔξιν αὐτοὺς
 ἀτιμωρήτους. τοῦτο μὲν οὖν ὑμῖν προσήκειν ἡγοῦμαι τοῖς βα-
 20 σιλεῦσιν. ἐγὼ δὲ καὶ ἄλλως μὲν πρόθυμος πρὸς τὸ τοῖς προ-
 τάγμασιν ὑμῶν ἐξυπηρετεῖν δίκαιος εἶναι ὁμολογῶ· πρὸς δὲ
 25 τοὺν ἀνεστώτα νυνὶ πόλεμον τουτοῖν οὐκ ἀντοχειρῶς μόνον, ἀλ-
 λά καὶ χρήμασιν ἰδίοις καὶ οἰκέταις ὑπὲρ τε τῆς τῶν ὁμοφύ-
 λων ὠφελείας καὶ τῆς εὐδοξίας τῶν βασιλέων ὑμῶν, τὴν δυνά-
 30 τῆν ἐτοιμὸς εἶμι εἰσφέρειν καὶ σπουδὴν καὶ προθυμίαν. οἶο-
 μαι δὲ οὐκ αὐτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ὁμοίως ἐμοὶ D

perpeti a quocunque, cum aequè malum sit in omnibus, pro laeden-
 tis persona tamen plus minusve cruciat. Hinc est quod mortales
 praestantioribus haud gravate serviunt: de paribus autem si nocu-
 erint, vindicare se postulant, maluntque etiam discrimen gloriae in-
 currere, ne serviant, quam in praesentia florentem statam, dum hor-
 ribiliora pertimescunt. Iam qui nos lacessunt Moesi non solum
 non maiores, sed multis etiam partibus inferiores nobis sunt. Nam
 et vos principes nostri illorum reges prudentia, virtute, bellicis ar-
 tibus longe antecellit, melioresque ac plures, quam illi, duces ha-
 betis; et ei regioni imperatis, quae et frequentia copiarum et ampli-
 tudine ac numero civitatum et annuis vectigalibus et omni genere
 apparatus illorum regionem longo intervallo superat. Nefas est igitur,
 eos, quamquam infirmiores, nobis nocere; vos autem potentia ve-
 stra uti nosse, sed impune eos vagari sinere. Hoc ergo, imperato-
 res, munus vestrum esse arbitror, eos compescere. Quod ad me
 attinet, fateor atioqui non invitum, et merito, voluntati vestrae in-
 servire: ad hoc autem bellum, quod instat, non solum manus, sed
 etiam impensam et servos et quantum maximum queo studium ala-
 citatemque pro tuendis civium commodis et pro gloria nominis
 vestri conferre paratus sum. Quem animum etiam reliquis genere

A.C. 1322 τῶν ἐπιφανεστέρων διακλισθαι. εἰ δ' ἔμην δοκεῖ καὶ προστά-
τετε τοῦτο, καὶ καθ' ἑαυτοὺς ἡμεῖς, οἱ τῆς συγκλήτου, ποιή-
σαντες ἐκκλησίαν ὃ, τι χρῆ πράττειν βουλευσόμεθα περὶ τοῦδε
τοῦ πολέμου."

P. 113 λή. Ἐπανέσαντος δὲ τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως καὶ ἐπι-5
V. 9' τρέφαντος τὴν βουλὴν, οἱ τε μετὰ τοῦ νέου βασιλέως ἐλθόντες
καὶ οἱ τῷ πρεσβυτέρῳ συνόντες ἐν Βυζαντίῳ τῶν ἐπιφανῶν,
Βπροσσεταχότων τῶν βασιλέων, ἐν μέσαις ταῖς βασιλείοις ἐκα-
θέσθησαν ἀλλὰς, βουλευσόμενοι περὶ τοῦ πολέμου. συγῆς δὲ
γενομένης ἐπὶ μικρὸν, οἱ ἐν Βυζαντίῳ τοὺς μετὰ τοῦ νέου προῦ-10
καλοῦντο βασιλέως ἐλθόντας, ἐφ' οἷς συνήγαγον τὴν ἐκκλησίαν
λέγειν, ὡς αὐτῶν ἅττα ἂν λέγοισιν ἀκουσομένων. ἐκείνων δὲ
τὸν μέγαν δομῆστικὸν προτρεπομένων λέγειν ὡς καὶ αὐτῶν τὰ
ἴσα καὶ βουλομένων καὶ φρονούντων, ὁ μέγας δομῆστικὸς εἶπε
τοιούδε· „ἄνδρες συστρατιῶται, ἐν ἴσῳ πάντες ἄνθρωποι δι-15
καιοῦσι τῷ τε τῆς ὑπαρχούσης δόξης ὑφιεμένην μέμφεσθαι διὰ
Cμαλακίαν, καὶ τὸν τῆς μὴ προσηκούσης θρασύτητι ἐφιέμενον
μισεῖν. διὸ καὶ αὐτὸς οὐ τῆς μὴ προσηκούσης ἡμῖν δόξης ἀν-
τέχεσθαι παρελήλυθα συμβουλευσῶν, ἀλλὰ τὴν ὑπὸ τῶν προ-
γόνων εἰς ἡμᾶς ἀγῶσι καὶ πόνοις διασωθεῖσαν ἀτολίμῃ τῆα
πρὸς τὰ δεινὰ ἐλάσσω μὴ ποιεῖν. μὴ θαναμάσητε δὲ, εἰ, βασι-
λεῦσι περὶ τῶν τοιούτων βουλευέσθαι προσῆκον, αὐτὸς ἔμην
προῦθῆκα τὴν βουλὴν. ἡγοῦμαι γὰρ καὶ πόλιν αὐτονομουμένην
2. ἡμεῖς, quod pro vobis restitui, Intpr. quoque in suo cod. legit.

Illustrioribus inesse mihi persuadeo. Ac si vobis videtur, iubeatis licet, et nos, qui de consilio sumus, conventum agentes, inter nos de isto bello deliberationem habebimus.

38. Laudata viri sententia, senior imperator habendi senatus dat negotium. Tum et qui cum nepote advenerant, et qui penes avum Byzantii erant homines nobiles iussu imperatorum in aulae medio ad consultandum considunt; silentioque paulisper facto, Byzantii hortabantur iunioris comites, ut de iis, quorum causa convenissent, dicerent; se quaecunque dixerint audituros. Cum illi has partes ad magnum domesticum deferrent, quicum eadem vellent ac sentirent, exorsus est ille hunc in modum: Omnes homines, viri commilitones, adaeque iustum rentur, et de praesenti gloria sua propter infractionem animi decedentem reprehendere, et laudem sibi minime congruam confidenter appetentem aversari. Quocirca non ego in medium prodeco, ut vobis gloriae non debitae asserendae auctor sim; sed ut eius, quam maiores vestri magnis contentionibus laboribusque partam ad vos transmiserunt, per ignaviam ad res duras non obscurandae consilium impertiam. Ne vero mirum accidat, si, cum tallis deliberatio imperatores deceat, ego eam vobis proponam. Sic enim statua, et civitatem liberam et regnum plus privatis com-

καὶ βασιλείαν πλείω τοὺς ἰδιώτας ὠφελεῖν σὺμπασαν ὄρθουμέ- A.C. 1322
 την, ἣ κακῶς πάσχουσαν ἀθρόαν, καθ' ἕκαστον δὲ εὐπραγοῦ-
 σαν τῶν πολιτῶν. δυστυχῶν μὲν γὰρ ἐν εὐπραγοῦσῃ τῇ πατρίδι
 μάλιστα ἂν τις διασῶζοιτο· εἰ δὲ φερόμενος ἐν ἀτυχεύσῃ οὐ-
 5 δὲν ἦτοιν συναπόλλυται. ὁπότε οὖν καὶ πόλις καὶ βασιλεία D
 πρὸς μὲν τὰς ἰδίας συμφορὰς οἷα τε ἀντέχειν, εἰς δὲ ἕκαστος
 ἀδύνατος πρὸς τὰς ἐκείνης, πῶς οὐ χρὴ παντὶ τρόπῳ πάντας
 ἀμύνειν αὐτῇ; ἃ μὲν οὖν εἰς ἡμᾶς ὁ τῶν Μυσῶν ἐξύβρισε
 βασιλεὺς, πάντες ἀκρήκατε καὶ αὐτοί. τῶν ἄλλων γὰρ ληστείαις
 10 χωρημένων, ἣ, εἰποτε καὶ θσβάλλοιεν στρατιᾶ, ἄχρι τῆς ἄκρας
 ἀφικνουμέντων καὶ ἅμα τῷ αἰσθησθαι παρασχεῖν ἀποδιδρασκόν-
 των εἰς τὴν ἰδίαν, αὐτὸς ὡσπερ οὐκ εἰς πολέμιαν, ἀλλ' εἰς τὴν
 ἰδίαν ποιούμενος τὰς στρατοπεδείας, ἀσφαλῶς καθήμενος ἐδίη
 τὴν γῆν ἡμῶν ἐπὶ δυοκαίδεκα ἡμέραις· καὶ προῆλθε γε ἄχρι
 15 Βήρας καὶ Τραιανουπόλεως, τέμνων αὐτήν. εἴ τω δὲ δοκεῖ P. 114
 διὰ τὸ ἐκ προσοίας ἐν κατὰς πόλεσι καὶ τοῖς φρουρίοις τὰ τε
 βοσκήματα καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἐγκατακλεισθέντας ἐλάσσω, ἣ
 ἐχρῆν γενέσθαι, τὴν ξημίαν ἀνεκτὸν εἶναι, ἴστω ἑξαπατῶν ἑαυ-
 τόν. εἰάν γὰρ μὴ νῦν τιμωρησώμεθα αὐτοὺς ἄξιως, καὶ δευτέ-
 20 ροιαν θσβολὴν ποιήσονται καὶ τρίτην· καὶ οὐ μόνον τοὺς τῶν
 πόλεων δήμους ἀπ' ἐλασσόνων ὄρμωμένους ἀποστερήσουσι καὶ
 τούτων, ἀλλὰ καὶ ἡμᾶς τοὺς δυνατοὺς, πολλὰ κακὰ κτήματα V. 92
 ἔχοντας κατὰ τὴν χώραν, ζημιώσουσι πολλά. διὸ δὴ καὶ πα-

modaturum, si universum felix sit ac beatum, quam si, civibus sin-
 gulis felicibus; ipsum totum simul affligatur. Nam infortunatus quis-
 piam in patria fortunata servari facillime queat: fortunato autem in
 patria misera nihilo minus cum aliis pereundum est. Quando igitur
 civitas aut regnum privatas calamitates prohibere potest, singuli
 autem per se publicas non possunt, qui tandem ei non omni ratione
 ab omnibus succurrendum est? Iam quae Moesorum rex insolenter
 in nos admiserit, nec vos utique latent. Nam cum praedones alii
 quamvis nonnunquam etiam turmatim irruperint, simul ad fines per-
 venerunt, et adesse animadversi sunt, in sedes suas refugere solent:
 iste perinde, quasi non in hostium, sed in suis terris haberet sub
 signis exercitum, nullo metu fines nostros insedit, diebus duodecim
 agris usque Befam et Traianopolin depopulationem hostiliter intulit.
 Quod si quis putat, quia re provisa agrestes se cum pecoribus castel-
 lis atque urbibus incluserint, minus detrimenti acceptum esse, quam
 potuisset, et idcirco tolerabile videri, nae ille vehementer errat.
 Nisi nunc eos pro eo ac merentur puniverimus, iterum ac tertium
 irrupent: neque solum tenuiores cives suis facultatibus spoliabunt,
 sed nos quoque opulentos, qui multas ac nobiles tota regione pos-
 sessiones habemus, damnis afficient. Quamobrem hortor vos, ut
 non modo qua altitudine animi, verum etiam qua illorum despicien-

A.C. 1322 ραιῶ ὕμῃν, δμόσε χωρεῖν τοῖς πολεμίοις, μὴ φρονήματι μόνον τῶν προγόνων, ἀλλὰ καὶ καταφρονήματι χρωμένους. ἐκεῖνοί τε βγάρ ἐκ τοῦ αἰεὶ νικᾶν τοὺς Μυσσοὺς ἐχυρωτέραν ἔχοντες τὴν τόλμαν, καταφρονητικῶς ἐπήρσαν αὐτοῖς, καὶ ἡμῖν, εἰάν τῆς ἐκεῖνων ἀρετῆς καὶ προθυμίας φανῶμεν ζηλωταί, τὸ αὐτὸ ἐξέ-5
 σται. ἔχομεν δὲ καὶ πολλὰ ἐνέχυρα ἀσφαλῆ τοῦ περιγενέσθαι ἂν αὐτῶν ἐν τῷ πολέμῳ. ἢ τε γὰρ ἡμετέρα στρατιὰ πλείων καὶ τὰ πολέμια κραταιότερα, ὕμῶν τε τῆς συγκλήτου πολλοὶ τῶν ἐκεῖνων βασιλέων οὐ φρονήσει μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀνδρίᾳ καὶ πεί-
 ρᾳ τῇ πρὸς στρατηγίας ὑπερέχετε πολὺ· χρήμασί τε οὐκ ἐκ 10
 τῶν κοινῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἰδίων ἐθρῶμεθα μᾶλλον ἐκείνων. οἷς εἰ μὴ χρῆσάμεθα νῦν, ὅποτε ἂν ἀπολαύσαιμεν
 C τῆς ἐξ αὐτῶν ἀφελείας ἀπορῶ. ὥς οὖν ἐν πᾶσιν ὑπερέχοντες
 αὐτῶν, διδάξωμεν αὐτοὺς ὅτι τὸ ἐς τὴν ἡμετέραν εἰσβάλλειν
 ὄν λυσιτελές, ἀλλὰ τὸ τὴν ἰδίαν αἰσινῆ καρποῦσθαι ἀγαπη-15
 τόν καὶ προθύμως συναγωνισώμεθα· κατὰ τόνδε τὸν πόλε-
 μον τοῖς ἡμετέροις βασιλεῦσι καὶ χρήμασι καὶ οἰκέταις καὶ
 τοῖς σώμασιν αὐτοῖς, τῇ τε τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας τιμῇ
 ἀπὸ τοῦ μὴ ὑπὸ τῶν βαρβάρων καταφρονεῖσθαι, ἢ ἀγαλλά-
 μεθα πάντες, βοηθῶμεν καὶ μὴ φεύγωμεν τοὺς πόνους. ἀ 20
 μὲν οὖν εἶπον, προθύμως ἄπτεσθαι τοῦ πολέμου παραινῶν
 ὕμῃν, οὐδὲ αὐτοὺς ἂν λογισαμένους ὥς οὐ καλῶς ἔχουσιν,
 P ἀντειπεῖν δοκῶ. ὅτι δὲ πρὸς τὴν ἴσῃν παρεσκευάσμαι καὶ αὐ-
 τὸς καὶ σπουδῆν καὶ προθυμίαν, ἐξ αὐτῶν ἔσται τῶν ἔργων

24. Ad oram MS. ἐξίσται. ED. P.

tia maiores vestri consueverunt, in hostes feramini. Nam illi, quod Moesos semper vincerent, tutius audentes, contemptim in eos invadebant: et nobis, si eorum virtutem alacritatemque aemulabimur, idem licebit. Multa porro ac non dubia victoriae pignora suppeditant. Primum enim copiae nostrae maiores sunt: deinde apparatus bellicus validior; multique de hoc consessu nostro regibus ipsorum et prudentia et fortitudine et rei militaris usu praestant. Adde quod pecunia, qua publica, qua privata, plus illis possumus: ea si hoc tempore non utimur, num quando cum emolumento nostro usuri simus, equidem dubito. Quoniam ergo rebus omnibus antesumus, doceamus illos, non in alienam provinciam irruere fructuosum, sed sua secure perfrui iucundum esse: et in hoc bello imperatores nostros et sumptu et servis et corpore ipso adiuvemus, et decus Romani principatus, quo gaudemus, a contemptu barbarorum, nullum laborem detrectantes, conservemus. Quae igitur de bello impigre capessendo dixi, ea vos quoque approbaturus puto. Me vero eodem ardore alacriter adiuuandi incensum esse, facta ipsa documento erunt. Fortitudine enim, intelligentia et bellandi scientia plerosque vestrum priores ferre,

τὴν ἀπόδειξιν παραλαβεῖν. ἀνδρίᾳ μὲν γὰρ καὶ συνέσει καὶ A.C. 1322
 ἐμπειρίᾳ τῇ πρὸς τοὺς πολέμους πολλοῖς ἂν ὑμῶν συγχωρή-
 σαιμι τὸ πλέον ἔχειν τῇ προθυμίᾳ δὲ τῇ κατὰ τὰ ἔργα καὶ τῷ
 ὑπὲρ τῆς τῶν ὁμοφύλων ὠφελείας καὶ τῆς βασιλείαν τῶν ἡμε-
 5τέρων τιμῆς καὶ ἡμῶν αὐτῶν εὐδοξίας καὶ χρήματα καὶ οἰκέ-
 τας καὶ αὐτὸ τὸ σῶμα ἐπιδουῖναι, οὐδενὸς εἶναι δεύτερος ἀξίω.
 ὡς οὖν οὐχ ὑπὲρ εὐδοξίας μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς εἰσέπειτα ἀσφα-
 λείας βουλευόμενοι, οὕτω καὶ ψηφισώμεθα καὶ ἀψώμεθα τοῦ
 10 κλέμου καὶ μὴ χεῖρους φαινόμεθα τῶν προγόνων, οἱ μετὰ P. 115
 ἰοπόντων καὶ κινδύνων τὸ μὴ ὑπὸ τῶν τοιούτων περιφρονησθῆναι
 παρέδωσαν ἡμῖν ἀλλὰ πολὺ φοβερώτερον νομιζομεν τὴν οὖσαν
 εὐδοξίαν ἀπραγμοσύνην ἂν ἀφαιρεθῆναι, ἣ κτώμενοι ἀτυχή-
 σαι." Τοιαῦτα μὲν ὁ μέγας δομέστικος εἶπεν. ὁ πρωτοστρά-
 15 τωρ δὲ μετ' αὐτὸν „μὴ νομίζετε" εἶπεν „ὦ παρόντες, τὸν
 μέγαν δομέστικον μόνον τοιαῦτα καὶ βουλευέσθαι καὶ προ-
 θυμεισθαι, ἀλλὰ καὶ ἡμῖν ἅπασι ταῦτα συνδοκεῖν· καὶ μὴ
 ἂν τὰ ἡμέτερα ὀρθωθῆναι, εἰ μὴ καὶ σπουδὴν καὶ τόλμαν
 ἀξίαν καὶ τῆς τῶν προγόνων καὶ ἡμῶν αὐτῶν ἀναλάβωμεν
 εὐδοξίας." τὰ ἴσα δὲ καὶ οἱ τῷ νέφ βασιλεῖ συνόντες συν- B
 20 επεψηφίσαντο πάντες. τοῖς δ' ἐν Βυζαντίῳ τῷ πρεσβυτέρῳ
 συνοῦσι βασιλεῖ ἀναγκαῖα μὲν οὐκ ἐδόκει τὰ εἰρημένα· οὐ
 μέντοι καὶ ὡς ἀλυσιτελῆ ἐτόλμησαν φανερώς ἀντειπεῖν, ἀλλὰ
 πολλὰ ἐφεξῆς συνείραντες, ἐξ ὧν κατεσκευάζον ἀδήλως, ὡς
 δεῖ τὴν ἀπραγμοσύνην μᾶλλον αἰρεῖσθαι, ἀνέστησαν ἀσύμ-

haud aegre concesserim: verum alacri ad opus voluntate et confe-
 rendis insuper ad utilitatem civium, ad imperatorum dignitatem, ad
 nostram ipsorum celebritatem sumptibus et servis domesticis et hoc
 ipso corpore meo nemini me secundum numerari volo. Ergo quasi
 non de gloria solum, verum etiam de futura securitate consultemus,
 ita sententias dicamus et ad bellum accingamur: neve a maioribus
 nostris degeneremus, quorum opera periculisque effectum est, ne ab
 istis contemni possemus: sed multo formidabilius arbitremur, partam
 claritudinem per desidiam posse amittere, quam in ea retinenda casus
 adversos experiri. Hactenus magnus domesticus, quem excipiens
 protostrator, Nolim cogitatis, inquit, vos, qui praesentes estis, haec
 tantummodo magnum domesticum consulere et ad ea promptum afferre
 studium: nobis quoque universis idem videri scitote: nec unquam
 res nostras feliciter ituras, ni diligentiam et animos maioribus nostris
 nostroque ipsorum nomine dignos susceperimus. His iunioris impe-
 ratoris comitatus ad unum assensit. At senioris optimates non duxe-
 runt pro necessariis quae dicebantur, tametsi ea palam ut inutilia
 earguere non auderent: sed multa deinceps acervantes, quibus
 otium potius eligendum astruerent, discordes surrexerunt; quasi in
 tam perplexo negotio certum consilium reperire nequirent; reversa,

A. C. 1322 φωνοί ταῖς γνώμαις, τὸ μὲν δοκεῖν, ἔξ ἀποριῶν τινων εἰς
 V. 93 ἀμιχανίαν καθιστάμενοι, τὸ δ' ἀληθές, οὐχ ἂ τῷ κοινῷ λυ-
 σιτέλει, ἀλλ' ἂ αὐτοῖς ἰδίᾳ διαφέρει σκοπούντες. ἐπικροῶντο
 δὲ καὶ οἱ βασιλεῖς ἐνδοθεν τῶν λεγομένων, ὄντες οὐ μα-
 κράν. βασιλεὺς μὲν οὖν ὁ νέος ἐφθέγγαστο σδδέν· ὁ δὲ γ' εἰς
 C πρεσβύτερος τῶν μὲν αὐτῷ συνόντων ἀνανδρίαν τε πολλήν
 κατεγίνωσκε καὶ ἀβουλίαν, τοὺς δὲ τῷ ἐγγόνῳ συνόντας ἐθαύ-
 μαζε τῆς εὐβουλίας, καὶ τῆς ἐπέφ τοῦ κοινῆ συμφέροντος
 σπουδῆς ἐπήνει· μάλιστα δὲ τὸν μέγαν δομέστικον συνετιῶς
 ἄγαν καὶ κακίως βεβουλευμένον, καὶ ἀκριβεῖς ἔλεγεν αὐτῷ 10
 τοῦ πρὸς μητρὸς πάππου χαρακτῆρας ἐνοροῦν, ὃς οὕτως ἦν
 τά τε δέοντα συνειναι δξὺς καὶ ἐρμηνεύσαι ταῦτα ἱκανὸς
 καὶ καταπραΐσασθαι δραστηριώτατος· „ὡς παρ' ἐμοὶ κριτῆ,
 εἶγε ἐτελεύτων ἔξ ὄσφύος οὐκ ἔχων διάδοχον τῆς βασιλείας
 καταλπεῖν, ἐκείνον ἂν συνεβούλευσα Ῥωμαίους προστήσασθαι 15
 D δ' αὐτῶν.” οὕτω μὲν ὁ βασιλεὺς τῶν μὲν κατέγνω, τοὺς ἐτέ-
 ρους δὲ ἤξιώσεν ἐπαίνων. αὐτὸς δ' ὅ,τι χρῆ πράττειν ἅμα
 τῷ νέῳ βασιλεῖ περὶ τοῦ προκειμένου ἐβουλεύοντο πολέμου.
 ἔξετάζοντες δὲ τὸν λόγον, ὃν πρὸς βασιλέα τὸν νέον ὁ βασι-
 λεὺς Μυσῶν μεμήνηκε Μιχαήλ, (ὡς εἶσω ὀλίγου χρόνου διαῶ
 τὴν ἐσομένην αὐτοῖς φιλίαν συστρατευόμενοι πρὸς τοὺς ἐτέ-
 ρωδί που μαχοῦνται πολεμίους,) καὶ μηδὲν ἕτερον στοχάζε-
 σθαι δυνάμενοι, ἦ ὅτι Μιχαήλ τὴν βασιλέως ἀδελφὴν, ἣ τῷ
 προβεβασιλευκότι Μυσῶν συνώκει, βούλεται γυναῖκα ἀγαγέ-
 σθαι, ἐπεψηφίζοντο τὸν μὲν βασιλέα τὸν νέον ἐξελεῖντα Βυ- 25

quod, communi posthabito, sua ipsorum compendia sectarentur. Non procul inde ex occulto imperatores hos sermones auscultabant, tacenteque iuniore, senior suos valde effeminatos atque inconsultos indicabat: nepotis contra ut consilio bonos publicorumque commodorum cupidos suspiciebat atque commendabat. Inprimis vero magnum domesticum prudenter admodum et ad tempus accommodate consuluisse pronuntiabat: et se in illo avi materni expressam intueri imaginem, qui tam celeriter arripuisset, et tam idonee explicasset, et promptissime confecisset, quae res postulasset: ut decreverit, si absque successore ex se nato de vita exiret, Romanis suadere, illum potissimum sibi imperatorem praeficerent. Hunc in modum senior illos damna-
 bat, hos laudibus extollebat, et cum nepote de bello suscipiendo cogitationes suas communicabat. Cum autem verba perpenderent, quae Michael Moesorum rex imperatori iuniori renuntiari iusserat, (propter futuram inter eos amicitiam sociatis armis alicubi cum hostibus belligeraturus,) quoniam aliud divinare nihil poterant, quam eundem Michaellem Andronici minoris germanam sororem Theodoram, Sphenitisthlabo regi defuncto antea nuptam, statuisse uxorem du-

ζαντίου, στρατιὰν συναθροίσειν ὡς ἐς τὴν Μυσίαν θοβαλοῦν—A.C. 1322
 τα. εἰ μὲν οὖν ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς παρασκευῆς ὁ τῶν Μυ- R. 116
 σῶν πρεσβείαν πέμψας βασιλεὺς χωροίη πρὸς σπονδάς ἐπὶ
 τῷ τὴν βασιλέως γῆμαι ἀδελφῆν, τὴν στρατιὰν πάλιν κατὰ
 5 πόλεις διαλυθῆναι· εἰ δὲ μὴ ἐπικηρυκεύοιτο, εἰς τὴν Μυσίαν
 θοβαλεῖν. ἐπὶ τούτοις μὲν οὖν ὁ νέος βασιλεὺς ἐξῆλθε τοῦ
 Βυζαντίου καὶ συνήθροαζε τὴν στρατιάν.

λθ'. Μεταξὺ δὲ συναθροιζομένου, ἐκ Μυσῶν βασιλέως B
 ἀφίκετο πρὸς βασιλέα τὸν νέον πρέσβεις, ὁ Γρίδος καὶ ὁ
 10 Πάντιος, λέγοντες ὡς ὁ βασιλεὺς αὐτῶν βασιλευσί 'Ρωμαίων
 ἐθέλων εἶναι φίλος, τὴν βασιλέως ἔγχευεν ἀδελφῆν, ἣ τῷ πρὸ
 αὐτοῦ βεβασιλευκότι Μυσῶν συνήκει, καὶ τὰ νονομισμένα
 ἐτελέσθησαν ἐπὶ τοῖς γάμοις. προσήκειν οὖν τὰς μὲν διαφο-
 ρὰς ἀπάσας καὶ προφάσεις τοῦ πολέμου ἐκποδᾶν γενέσθαι
 15 αὐτούς δὲ εἰρηκὰς θεμένους σπονδάς, τὸν ἐς αἰὶ χρόνον
 ἀναμύγνοσθαι 'Ρωμαίους Μυσοὺς καὶ μηδὲν ἀλλήλους ἀδικεῖν, C
 ἀλλ' ὡσπερ ὑπὸ μιᾶν ἡγεμονίαν πάντας τελεῖν. ἀσμένως δὲ
 αὐτούς δεξάμενος ὁ βασιλεὺς καὶ δώροις ἀμειψάμενος βασι-
 20 λευκῶς, καὶ τὴν γεγεννημένην ἐπιγαμίαν κατὰ γνώμην αὐτῷ γε-
 νογενῆσθαι εἶπὼν, εἶτα καὶ αὐτὸς πρὸς τὸν Μυσῶν βασιλέα
 καὶ κηδεστὴν τὸν Παλαιολόγον Ἀνδρόνικον τὸν μέγαν στρα-
 τοπεδῶρχην καὶ Ἰωάννην τὸν Ἀπλησφάρην πρέσβεις ἅμα συν-
 25 ἐξέπεμψεν αὐτοῖς βεβαίωςστας τὴν εἰρήνην. καὶ διῆγον ἐν- V. 94
 σπονδοὶ οἱ 'Ρωμαῖοι καὶ οἱ Μυσοὶ μέχρι πολλοῦ. τὴν τε στρα-
 25 τιάν ἐκέλευσεν ἐπ' οἴκου ἑκαστον διαλυθῆναι, καὶ τῷ πάππῳ

cere, convenit, uti junior extra Byzantium copias colligeret, in Moe-
 siam irrupturus. Si interea dum id molirentur, Moesus per legatos
 ob sororem eius ducendam ad foedus se offerret, milites oppidatim
 dimitterentur: si id non faceret, in incepto pergeretur. Post haec
 junior imperator Byzantio exiens militem cogebat.

39. Dum exercitus conquiritur, adsunt oratores e Moesia Gri-
 dus et Pantzus, quorum oratio haec continebat: Regem ipsorum ex-
 petentem imperatorum Romanorum amicitiam, sororem imperatoris
 in matrimonium accepisse solenniaque nuptiarum consummata esse.
 Decere igitur discordias omnes et belli praetextus tolli e medio,
 Romanosque Moesis, percusso pacis foedere, in perpetuum coniungi
 et mutuum temperare ab omni iniuria et omnes velut sub uno prin-
 cipatu censer. Excepit eos libenter imperator donavitque regaliter,
 et amicitiam istam sibi optabilem accidisse testificatus est. Deinde
 ad eundem regem, iam sororis maritum, cum iisdem oratoribus
 Andronicum Palaeologum magnum stratopedarcham et Ioannem Aple-
 spharem ad pacem sancendam misit; perstiteruntque Romani et
 Moesi in foederis communitate diu. Militibus item domum redire

A.C. 1322 καὶ βασιλεῖ διὰ γραμμάτων τὰ γεγενημένα ἐδήλου. ἀλλὰ ταῦτα μὲν τοῦτον συνηνέχθη τὸν τρόπον. τὸ δὲ ἐξ Ἵπερβορέων Σκυθικὸν πλήθει τε ἀναρίθμητον σχεδὸν ὄν καὶ δυνατώτατον τῶν ἑκασταχοῦ ἔθνῶν, ἐν μὲν τοῖς παλαιότεροις χρόνοις ἐτησίως εἰς τὴν Ῥωμαίων εἰσβάλλον, τὰ μέγιστα ἐκάκου, τὸς προστυχὸν ἐξανδραποδιζόμενον ἅπαν. συνιδόντες δὲ οἱ βασιλεῖς Ῥωμαίων, ὡς μάχῃ πρὸς αὐτοὺς διαγωνίσεσθαι ἀδύνατοι εἶεν, δώροις καὶ φιλοφροσύναις τοὺς αὐτῶν θεραπεύοντες σατράπας, τὸ μὴ ὑπ' αὐτῶν διαφθεῖρεσθαι ἐκαρποῦντο. μάλιστα δὲ αὐτοὺς ἐξημέρου καὶ φιλικῶς διατίθει πρὸς Ῥωμαίους τὸ ἐκ τῶν βασιλικῶν οἰκῶν γυναῖκας ἄγεσθαι ἑαυτοῖς.

P. 117 περιμάχητον γὰρ αὐτοῖς τὸ τοιοῦτο διὰ τὸ τὸν βασιλεῖα Ῥωμαίων Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνου καὶ Περσῶν βασιλέως αἰεσθαι διάδοχον εἶναι. ὃ δὴ καὶ οἱ Ῥωμαίων βασιλεῖς εἰδότες, παρθένους τὴν ὄψιν διαπρῆεις, οὐκ εἰς γεγονυίας μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀσήμεων γενῶν ἐν τοῖς βασιλείοις ἐκτρέφοντες, ὡς θυγατέρας ἑαυτῶν; ὅποτε δέοι, τοῖς Σκυθῶν σατράπαις κατηγύων. καὶ διὰ τοιούτων ἐπινοιῶν καὶ τρόπων θεραπευόμενοι ἐπὶ πολλοῖς ἔτεσιν οὐκ ἐπέβαλον εἰς τὴν Ῥωμαίων. τοῦ δὲ ἔτους, οὗ Μιχαὴλ ὁ Ῥωμαίων βασιλεὺς τῶν Παλαιολόγων ἐστὸ δεύτερος ἐτεδνήκει, τὴν Μοσίαν Σκυθικὴν καταδραμόντες στρατιὰ, μέρος τι αὐτῆς καὶ τὴν Ὀδρυσῶν ἄχρι Ἀδριανουπόλεως ἐπῆλθε καὶ ἐξημίωσεν οὐ πολὺ, ἅτε καὶ τῆς στρατιᾶς ἀναρίθμητον οὐσης. τοῦ δὲ ἐπιόντος ἔτους, τοῦ νέου βασιλέως διὰ τὸν πρὸς τὸν πάππον πόλεμον περὶ Βυζάντιον ἐστρα-

inssis, de tota re ad avum perscripsit. Et haec quidem isto modo evenerunt. Scythae autem ad montes Hyperboreos incolentes, infinita propemodum gens et omnium ubique gentium potentissima, prisca memoria anniversarie fines Romanorum incursantes, plurimam cladem dabant, quidquid occurrisset in servitutem abripientes. Imperatores Romani ad certamina cum illis miscenda parum se posse animadvertentes, muneribus et humanitate quadam eorum satrapas demulcendo vastitatem ab his redimebant: quos praecipue emolliebat et Romanis concillabat, quod ex imperatoria familia uxores nanciscerentur: hoc enim decertatione dignum ducunt; propterea quoque imperatorem Romanum Alexandri Macedonum et Persarum regis successorem esse arbitrantur. Scientes id Romani imperatores, eximia pulcritudine virgines, non generosas tantum, sed plebeias quoque in palatio alebant, et Scytharum satrapis, si quando peterent, collocabant: qui huiusmodi commento et tali ratione deliniti, per diu quieverunt. Sed quo anno Michael imperator Palaeologorum secundus e rebus humanis excessit, partem Moesiae et Odrysoa usque Adrianopolin incursarunt, haud magna cum pernicie, quod numero pauci erant. Anno sequenti, iunior imperatore causa belli adversus avum iuxta Con-

ταπεδευμένον, Σκυδική στρατιὰ οὐκ ὀλίγη ἐς τὴν Ῥωμαίων A.C. 1322
 ἐβαλοῦσα, πᾶσαν μὲν ἐπέδραμε τὴν Θράκην, ἐζημίωσεν δὲ
 οὐ πολλὰ διὰ τὸ τοὺς ἄρχοντας τῶν κατὰ Θράκην πόλεων
 τὴν ἔφοδον προγύνας, τοὺς κατὰ τὴν χώραν ἐσκεδασμένους
 5 ἀνθρώπους ἠναστεύει εἰς τὰς πόλεις. ἐβδόμῃ δὲ Ἰνδικτιῶνος A. C. 1323
 ἰσημερινῆς, ἐκ τῶν Σκυθῶν δυοκαίδεκα μυριάδες ἐπέβαλλον εἰς
 τὴν Ῥωμαίων. δοτρατηγῶν δὲ αὐτῶν μυρίαρχοί τε καὶ χι-
 λιαρχοὶ κατὰ τὸν ἄριθμὸν, καὶ αὐτοκράτορες στρατηγοὶ δύο,
 Ταυτάχ καὶ Τογλοῦ Τοργάν. ἐχρόνισαν μὲν οὖν οἱ Σκύθαι C
 10 μάλιστα ἐν τῇ ἐσβολῇ ταύτῃ τεσσαρακοστῇ γὰρ ἡμέρᾳ μετ'
 αὐτῆν ἐν μέσῃ καθήμενοι τῇ Θράκῃ, αὐτὴν ἐδῆρουν καὶ πλη-
 θὺς τε ἀνδραπόδων εἶλον καὶ λείαν ἑτέραν οὐκ ἄριθμητὴν,
 καὶ τὰ μέγιστα ἐνάκωσαν τὴν βασιλείᾳ γῆν. βασιλεὺς δὲ ὁ
 νέος τὴν μὲν ὑπὸ Ῥωμαίους ἄπασαν οὐκ ἠδυνήθη συναθρο-
 15 σαι στρατιάν, (δισκεδασμένοι γὰρ κατὰ πόλεις ἐφύλαττον
 ἕκαστος τὴν αὐτῶν,) ὅσους δὲ ἐνῆν μάλιστα συναθροίσας, ἀνι-
 χεύων περιήσει, εἶπον μέρει τινὶ τῆς Σκυδικῆς στρατιᾶς ἐν-
 τεχῶν, ὅσον ἂν ἐξῆ ἀμύναιτο αὐτούς. ἐπὶ πεντεκαίδεκα μὲν
 οὖν ἡμέραις τὸ αὐτὸ ἐποίει συνεχῶς μηδὲν δὲ ὧν ἠβούλετο
 20 ἀύων, εἰς Ἀδριανούπολιν ἐλθὼν, τὸ μὲν πολὺ κατέλιπεν ἐκεῖ
 τῆς στρατιᾶς διὰ τὸ τῶν ἐπιτηδείων τὴν πόλιν εὐπορεῖν, αὐτὸς
 δὲ τῆς στρατιᾶς ὀλίγους ἅμα τῇ μεγάλῃ δομωστικῇ παραλα-
 βῶν, τὴν ἐς Διδυμότειχον ἦει. μετὰ δὲ τῆς τε Ἀδριανουῦ
 καὶ αὐτοῦ, ἐν χωρίῳ τινὶ Προμουσούλου προσαγορευομένῳ,

5. A. C. 1324 ed. P. margo; sed in hunc annum initium certe
 iudictionis septimae non incidit.

stantinopolin considente, ingens eorum multitudo Thraciam popu-
 labunda pervasit. Sed ideo parum nocuit, quod praefecti rem
 subodorati, per agros sparsim habitantes in oppida coegerant. Septima
 autem iudictione inchoata, centum viginti millia se intulerunt cum
 myriarchis et chiliarchis suis; Taetach et Toglu Torgan summi erant
 eorum imperatores. Et hanc depopulationem, castris in media
 Thracia positis, diu, nempe ad quadraginta dies, exercuerunt: mul-
 tisque mortalibus servitute multatis et immani praeda capta, eam
 quammaxime attriverunt. Imperator nepos universum exercitum con-
 gregare non potuit, quod eius bona pars in urbibus praesidiarios
 agebat: congregato autem quantum licuit, operam dedit, ut mani-
 pulos hostium circumeundo iniurias pro viribus persequeretur. Quod
 cum diebus quinque denis continenter frustra fecisset, Adrianopolin
 concessit; ubi, quoniam ea urbs commeatu abundabat, maximam
 copiarum partem reliquit, paucisque et magno domestico assum-
 ptis, Didymotichum se convertit. Inter quam urbem et Adrianopo-
 lin apud Promusuli castellum in Scytharum globum, cum captis
 mancipiis et ingenti praeda venientem, inciderunt; quos pro natura

- A.C. 1323 στρατιᾷ περιέτυχον Σκυθικῇ, ἀνδράποδά τε καὶ λοιπὴν λείαν ἀγούσῃ πολλήν. οὕτω δὲ τοῦ τόπου παρασχόντος, τοῖς μὲν Ῥωμαίοις ἢ τῶν Σκυθῶν στρατιὰ ἦν καταφανής, οὐκέτι δὲ καὶ ἡ Ῥωμαίων αὐτοῖς. βουλευσαμένῳ δὲ τῷ βασιλεῖ ἅμα τῷ μεγάλῳ δομοστικῷ, ἐδόκει ἐπιχειρεῖν αὐτοῖς, εἰ καὶ τρι-5 πλασίους ἢ καὶ πλείους τῶν σφετέρων ἐνομιζόντο στρατιωτῶν
- V. 95 ἦσαν δὲ οὐ τρίς, ἀλλὰ καὶ δεκάκις τόσοι. ἦσαν γὰρ ἐγγὺς αὐτῶν καὶ ἕτεροι ἐστρατοπεδευμένοι, οὓς ἀφανείς ὁ Ἔβρος ἐπαίει κειμένους παρ' αὐτῷ, οἱ προσεβοήθουν, γενομένης τῆς συμ-
- P. 118 βολῆς. οὕτω δὲ δόξαν, καὶ τοῖς στρατιώταις τὴν γνώμην ἐκοι-10 ρούντο. ὥς δὲ καὶ αὐτοῖς ἐδόκει μαχητέα εἶναι; καὶ μᾶλλον ἦσαν προθυμότεροι τοῦ βασιλέως, τῶν ἵππων ἀποβάτες καὶ θεῶν ἐπικαλεσάμενοι, τοὺς μὲν ἀδίκως ἐπιστρατεύσαντας κολάσασθαι τῆς ἀδικίας, αὐτοῖς δὲ τιμωρῆσαι δικαίως ἀμυνο-15 μένοις, σταυρῷ τε καθοπλίσαντες ἐντούς, ἔφιπποι γενόμενοι, ἐπήρσαν τοῖς βαρβάρους ἀτρέπτῳ καὶ παραβόλῳ φρονήματι· καὶ οἱ Σκύθαι ἰδόντες ἀντεπήρσαν καὶ αὐτοί· προσεβοήθουν δὲ καὶ οἱ ἐγγὺς ἐστρατοπεδευμένοι. καὶ γενομένης μάχης καρτερᾶς, θεοῦ συμμαχοῦντος τοῖς Ῥωμαίοις, ἐτρέψαντό τε τοὺς βαρ-20 βάρους καὶ ἐνίκησαν κατὰ κράτος· καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτειναν αὐτῶν, τοὺς δὲ λοιποὺς ἀπέπνιξαν εἰς τὸν Ἔβρον ἐμβαλόντες. διεσώθησαν δὲ οὐ· πλείους ὅκτῳ καὶ εἴκοσιν αὐτῶν, οἵτινες ἴσχυσαν διανῆξασθαι τὸν ποταμὸν. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τοὺς τε νε-25 κροὺς σκυλεύσαντες τῶν πολεμίων, καὶ τὴν ἄλλην διαρπάσαντες ἀποσκευὴν, καὶ τὴν λείαν καὶ τοὺς αἰχμαλώτους λαβόντες, ἤκον εἰς Διδυμότειχον ἅμα τῷ βασιλεῖ. τῶν δὲ διασωθέντων

loci videbant ipsi quidem, sed ab illis minime videbantur. Con-
sulto prius magno domestico, visum in eos impetum dare, tametsi
amplius triplo plures apparebant: erant autem plures decies. Nam
et alii iuxta tendebant, qui prope Hebrum latitabant et, pugna coe-
pta, eos adiuvabant. Consilio militibus patefacto, cum congrueret
Illorum voluntas et sententia, seque imperatore ipso pugnandi cupi-
diores ostenderent, de equis descenderunt, Deum suppliciter oran-
tes, ut tam iniquos praedatores punire et iniurias iuste se defen-
dentium ulcisci vellet. Tum signo crucis communiti, rursus equos
ascenderunt, constantique ac fidenti animo in barbaros se incita-
runt. Scythae cum his, qui haud procul considebant, visū Romanoꝝ,
contra gradum inferebant. Pugna atrox conseritur; Romani, Deo
auxiliante, victores evadunt, partimque hostium mactant, partim in
fugam vertunt, partim in flumen Hebrum compellunt ac summer-
gunt: quorum octo et viginti tantum tranando vitam retinuerunt.
Romani cadaveribus spoliatis vasisque et sarcinis direptis, cum
praeda et captivis, duce imperatore, Didymotichum ingressi sunt.

βαρβάρων εἰς τὸ μέγα στρατόπεδον ἐλθόντων, ὡς τοῖς στρα- A.C. 1323
 τηγοῖς ἠγγέλθη τὸ συμβῆν, στρατιὰν ἐκ τῶν ἀρίστων οὐκ ὀλί-
 γην ἐπιλεξάμενοι, ἀπέστειλαν καθ' ὃν ἡ μάχη τόπον ἐγεγόνει,
 ὡς ἂν εἰ μὲν ἐντύχοιεν τοῖς νικήσασι Ῥωμαίων, ἀναμαχέ-
 5σωνται τὴν ἦσαν εἰ δ' οὐκ, ἀλλὰ τοὺς τε σφετέρους θάψωσι C
 νεκροὺς, καὶ εἰ τινες ἐν αὐτοῖς εὐρεθῶσιν ἐμπνέοντες τραυ-
 ματίαι, ἀνελόμενοι ἀξιώσωσιν ἐπιμελείας. ἐλθόντες δὲ καὶ
 ταφῆς ἤξιοκότες τοὺς νεκροὺς, (ζῶντα γὰρ οὐδένα εὖρον,)
 πρὸς μὲν τὸ στρατόπεδον ὑπέστρεψαν οὐκέτι, τὴν δὲ πρὸς τὰ
 10οὐκεία φέρουσαν ἦνον ὁδόν. ὡς δὲ ἠγγέλθη βασιλεῖ περὶ Μόρ-
 ραν εἶναι Σκυθικὴν στρατιάν, Διδυμοτείχου ἐξελθὼν, ἤλαυ-
 νεν ὡς εἶχε τάχους ἐπ' αὐτούς. διαβάντων δὲ αὐτῶν τὸν
 Ἑβρον κατὰ τὴν Τζερνομιάνου λεγομένην πόλιν, ἐπεὶ καὶ ὁ
 βασιλεὺς κατὰ τὸν αὐτὸν διεβίβασε πόρον ἦν ἦγε στρατιάν,
 15ἦ κατὰ τὴν Ἀδριανούπολιν καταλειφθεῖσα παρὰ βασιλέως
 στρατιὰ ἅμα τοῖς σφετέροις ἄρχουσιν ἐνταῦθα προσέμιζαν D
 τῷ βασιλεῖ, συγκαίροντες μὲν αὐτῷ τῆς κατὰ τῶν βαρβάρων
 νίκης, ἀνιῶμενοι δ', ὅτι καὶ αὐτοὶ μὴ παρήσαν, ἀλλ' ὑστέρη-
 σαν τῆς μάχης, καὶ ἐπεδίωκον ἐνωθέντες. γενόμενοι δὲ κατὰ
 20τὸν Τουντζαν λεγόμενον ποταμὸν, τὴν μὲν Σκυθικὴν ἄρτι
 διαβῶσαν εὖρον στρατιάν. ὥσπερ δὲ καὶ πρότερον, τοῦ τό-
 που παρασχόντος, αὐτοῖς μὲν ἢ τῶν Σκυθῶν ἐωρᾶτο πᾶσα
 στρατιὰ, αὐτοὶ δὲ ἀθάτοι ἦσαν, πλὴν ὀλίγῳ ἐλασσόνων
 τῶν προτάκτων ἑκατὸν, ἐν οἷς καὶ αὐτὸς ἦν βασιλεὺς.

Barbari superstites ad exercitum reversi, infortunium suum ducibus
 narrarunt. Ii fortissimorum delectam manum in eundem locum,
 ubi proelium erat factum, miserunt: ut si Romanos reperirent,
 pugnam instaurarent victoresque vincerent: sin minus, certe cor-
 pora suorum exanimata tumulis mandarent; et si quos inter eos
 adhuc spirantes offenderent, relevatos cura diligenti tractarent. Illi,
 sociis sepultura donatis, (vivum enim nullum invenerunt,) ad exerci-
 tum non redierunt, domum suam quisque abeuntes. Imperator, ut
 Scytharum copias iuxta Morrham consistere didicit, Didymoticho quam
 potuit festinato in eos duxit. Qui cum Hebrum prope urbem Tzerno-
 mianum transicissent, et imperator suos eodem loco transliceret, re-
 licti ab eo Adrianopoli una cum ducibus suis hic se cum illo coniun-
 xerunt, reportatam de barbaris victoriam gratulantes: verumtamen
 dolentes, non se in tempore pugnae huic affuisse, cum commilitonibus
 fugientes persecuti sunt. Ubi ad Tuntzam fluvium pervenerunt, Scy-
 thas modo transiisse significatum est. Ibi ob situm loci idem quod
 ante contigit. Quippe cum ipsi totum agmen Scythicum intueren-
 tur, ab illis tamen, exceptis paulo minus centum primariis, in
 quibus ipse imperator, non conspiciebantur. Visis Romanis, etiam

- A.C. 1323 οὓς ἰδόντες οἱ Σκύθαι, τῆς πορείας μὲν ἔσθησαν καὶ αὐτοὶ, οὐ μέντοι καὶ ἐχώρησαν πρὸς μάχην, τοῦτο μὲν, ὅτι
- A. C. 1324 καὶ ὁ ποταμὸς πλημμυρῶν ἦν ἤδη ἕαρος ἀρχομένου· τοῦτο
- P. 119 δ', ὅτι καὶ τῶν πολεμίων ἀφανῶν ὄντων ἐδεδοίκεσαν τὴν συμπλοκὴν, μὴ οὐκ ἀπαλλάξουσι καλῶς πλειόνων ἢ κατὰ σφᾶς ὄντων. τοῖς Ῥωμαίοις τε ὁμοίως ἀλυσιτελὲς τὸ κατὰ τῶν Σκυθῶν ἐφαίνετο χωρεῖν, οὐ δεκάκις ἀλλὰ περαιτέρω ὑπερέχοντας αὐτῶν τῷ ἀριθμῷ. ὁμοῦς δὲ βασιλεὺς ἅμα τοῖς φαινομένοις Ῥωμαίων καὶ Τασπουγᾶς, εἰς τῶν παρὰ Σκύθαις στρατηγούντων, καὶ αὐτὸς ἅμα τοσοῦτοις βαρβάροις, ἐν ἑκατέροις μέρεσι γενόμενοι τοῦ ποταμοῦ, διάλογόν τινα ἐποίησαντο βραχύν. ἐρομέ-
- V. 96 νου γὰρ αὐτοὺς οἵτινες εἶεν τοῦ βαρβάρου, διὰ τίνος ἀπεκρίνατο τῶν διγλώσσων ὁ βασιλεὺς, ἄνθρωποι εἶναι καὶ αὐτοὶ θη-
- B. 96 ρεῦσαί τι ζητούντες, ὥσπερ καὶ αὐτοὶ ποιοῦσιν. οὐ καλῶς δὲ ἔφρασκεν αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς, οὐδὲ ἀνδρείων, ἀλλὰ λησιτῶν ἐρ-15 γον ποιεῖν, ἀκήρυκτοί τε ἐπερχόμενοι καὶ γεωργοὺς ἐξανδραποδιζόμενοι, ἀνθρώπους οὐκ εἰδότας πολεμεῖν. ἔδει γὰρ αὐτοὺς μᾶλλον τὴν ἔφοδον αὐτῶν προκαταγγέλλοντας, στρατιώταις ἐντυγχάνειν εἰθισμένοις πολεμεῖν· κἄν αὐτῶν ἦτε κρείττους, οὐδὲν ἦν θυμαστόν, εἰ καὶ τούτους τοὺς ἀπολέμους ἐξηνδρα-20 ποδιζέσθε ἄθλον τῆς ἀρετῆς. Τασπουγᾶς δὲ οὐδὲν ἔφρασκε τούτων εἶναι πρὸς αὐτούς· ὑπ' ἐξουσίαν γὰρ ὄντες, προστατόμενοι ἐπέρχεσθαι καὶ ἀπιέναι ἢ μένειν. ἡρώτα δὲ, εἰ αὐτοὶ
- C. 96 εἶεν οἱ χθρὲς καὶ πρώην τῆς Σκυθικῆς στρατιᾶς μάχῃ κρατή-

ipsi pedem represserunt; sed ad certamen non processerunt, tum quod fluvius, vere iam procedente, redundaret, tum quod, hostibus nondum omnibus spectatis, metuerent, ne, si numero superati essent, parum honeste proelio defungerentur. Romani similiter cladem timebant, si plures decem partibus et amplius aggredenterentur. Ceterum imperator cum primis illis Romanis et Taspugas unus e Scytharum ducibus cum totidem barbaris ex altera ripa fluminis brevem quandam dialogum habuerunt. Interrogante Scytha, quinam mortales essent, imperator per quendam Graecae et Scythicae linguae gnarum respondit, homines esse, qui quaererent, quemadmodum et ipsi, quod caperent. Eos autem non recte, neque viriliter facere: sed latrones imitari, qui, adventu suo celato, hostilem in modum grassarentur, et agricolis belli insuetis servitutem imponerent. Oportuisse impressionem suam denuntiare et cum militibus pugnare, assuetis pedem conferre: quos si vincerent, tum mirum non esse, si et hos imbelles praemium virtutis abducerent. Tum Taspugas, nihil hoc ad ipsos, qui sub aliena essent potestate; ut proinde iussi vel incursarent, vel abirent, vel manerent etiam. Percunctabatur deinde, ipsine nuperrime Scythicam manum congressi devicissent ac

σαντες καὶ ἀνελόντες. ὁ βασιλεὺς δὲ μήτ' αὐτοὶ εἶναι, μήτ' A.C. 1324
 ἀκηκοέναι ἔφασκε περὶ τούτων· ἐνδέχεται γὰρ μὴν, ὥσπερ νῦν
 αὐτοῖς ἂν, εἰ μὴ κάλυμμα ἦν ὁ ποταμὸς, συνέβη, ἑτέροις περι-
 τυχόντας τοὺς κρατηθέντας μάχῃ διαφραρῆναι. οὕτως, εἴρηκεν
 50 βάρβαρος, εἰκός· ἀδικίαν μέντοι τοὺς στρατιώτας ἐκείνους
 οὐδενὸς φρεισαμένους εἰργάζονται, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἀποπνίζοντας
 ἐν τῷ ρεῖθρῳ, τοὺς δὲ κατακοντίσαντας ἀφειδῶς. τοιαῦτα δια-
 λεχθεὶς ἀπῆλθεν, ὅτι Ῥωμαίων εἶη βασιλεὺς ὁ διαλεγόμενος
 αὐτοῖς ἡγνοηκώς. τὸ δὲ πολὺ τῆς στρατιᾶς ἔτι τῇ Ῥωμαίων
 15 οἰκανὰς ἐνδιατρέψαντες ἡμέρας, ἐπανέξενξαν καὶ αὐτοί. φήμη
 μέντοι τις ἤρето διὰ πάντων ὁμαλῶς, ὡς πρότερόν τε βασιλεὺς D
 ὁ πρεσβύτερος ἔχθει τῷ πρὸς τὸν ἔγγονον Σκύδας ἐπάξει Ῥω-
 μαίοις, καὶ νῦν οὐδὲν ἤττον, κρύφα διαπρεσβευσάμενος πρὸς
 αὐτοὺς, βουλόμενος ἀναστῆσαι Θράκην, ὅτι προσέκειτο τῷ νέῳ
 5 βασιλεῖ. εἶχε δὲ ὑγιᾶς οὐδὲν, ἀλλὰ καίτοι ὑπὸ πολλῶν φημι-
 σθεῖσα, τὸ ψεῦδος ἄκρατον εἶχεν. οὔτε γὰρ πρότερον οὔθ'
 ὕστερον τῆς Σκυθικῆς αἰτίας ἐφόδου ἐγεγόναι.

μ'. Ὁ βασιλεὺς δὲ ὁ νέος κατὰ τὸ *Αἰδυμότειχον* καὶ P. 120
 τὴν Ἀδριανοῦ διέτριβε πόλιν· περὶ δὲ τὴν τοῦ σίτου μάλιστα
 20 σπυγχομιδῆν ἣ αὐτοῦ γαμετῆ νόσῳ κατεσχέθη. διανοούμενος
 δὲ καὶ αὐτὸς εἰς Βυζάντιον ἀπελθεῖν, προέπεμψεν αὐτήν, ἅμα
 καὶ διὰ τὴν νόσον· γενομένη δὲ ἐν Ῥαιδεστίῳ, ἐπεὶ μὴ ἐδύ-
 νατο ἀντέχειν, ἐτεθνήκει ἐκκαϊδεκάτῃ κατὰ Αὐγουστον μῆνα B
 25 ἑβδόμης Ἰνδικτιῶνος, οὐδένα ἔχουσα ἐκ βασιλείας παῖδα. τὸν
 25 μὲν οὖν νεκρὸν αὐτῆς κομίσαντες εἰς Βυζάντιον, ἐν τῇ τοῦ

delevissent. Ad haec imperator, Neque ipsos esse, neque hac de
 re quidquam audivisse: fieri tamen potuisse, quod idem nunc ipsi
 paterentur, nisi fluvius in medio vetaret, ut in alios incidentes, pugna
 victi perierint. Assensit barbarus ut verisimili: crudeles nihilo mi-
 nus fuisse, qui neminis miserati, alios undis praefocarint, alios iacu-
 lis nullo discrimine confixerint. Haec locutus abscessit, nescius Ro-
 manum imperatorem verba secum fecisse. Pars autem magna Scy-
 tharum multis insuper diebus Thraciae immorata, tandem suis sedibus
 se reddidit. Fama communis percubuit, seniore[m] imperatorem prius
 quoque illos contra iunior[em] in provinciam induxisse, et nunc occulta
 legatione idem ausum, quo Thraciam, utpote illius studiosam, vasti-
 tati subiiceret. Sed ea fama nihil probabile continebat, et quamvis
 a multis factata, merum mendacium erat; nec antea enim, nec postea
 in causa fuit, ut Scythae irrumperent.

40. Imperator nepos Didymotichi et Adrianopoli agebat, cum
 sub messem eius coniugem morbus invasit: quam, quod et ipse By-
 zantium cogitaret, etiam ob invaletudinem, praemisit. Cum Rhaede-
 stum venisset, defecta viribus, XVI. Kalendas Septembris, Indictione
 septima, nulla relicta sobole, in fata concessit. Corpus Byzantium

Cantacuzenus.

13

A. C. 1324 Λιβὸς ἔθραψαν μονῆ μεγαλοπρεπῶς καὶ βασιλικῶς. βασιλεὺς δὲ ὁ ταύτης ἀγῆρ τὴν ἐς Βυζάντιον βαδίζων, ἐνόησε καὶ αὐτὸς κατὰ τὰς αὐτὰς ἡμέρας, γενόμενος ἐν Βιζύῃ, καὶ προσέμεινε ἡμέρας τινὰς ἐκεῖ διὰ τὴν νόσον. ἐπεὶ δὲ ἐξῆγάισεν, εἶχετο τῆς ὁδοῦ, καὶ γεγονὼς κατὰ τὴν Ἡράκλειαν τῆς Θράκης, συμβᾶν οὕτω, τὴν τῆς βασιλίδος ἐπύθετο τελευτήν, καὶ ἐπέπνευσε ἐκεῖ ἐπὶ πεντεκαίδεκα ἡμέραις. ἔπειτα ἦκεν εἰς τὴν Κωνσταντίνου, καὶ συνδιῆγεν αὐτόθι τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεὶ C ἄχρι Νοεμβρίου τῆς ὀγδόης Ἰνδικτιῶνος. τῷ δὲ πρεσβυτέρῳ V. 97 βασιλεὶ ἐδόκει δεῖν εἶναι γυναῖκα μνηστεύσασθαι τῷ ἐγγόνῳ, τοῦτο μὲν, ὅτι καὶ κατ' αὐτὸ τὸ τῆς ἡλικίας ἀκμαιοτάτον ἦν, (ἑπτὰ γὰρ ἐπὶ τοῖς εἴκοσι μέχρι τότε γέγονεν ἔτη.) ἄλλως δ', ὅτι οὐδὲ παιδὸς ἦν πατήρ, ὃ τοῖς βασιλεῦσι τῶν ἀναγκαιοτάτων ἐπὶ τῷ διαδόχῳ τῆς ἀρχῆς ἔχειν δοκεῖ. ἐκοινοῦτο δὴ καὶ τῷ νέῳ βασιλεὶ τὴν γνώμην καὶ ἐπεχείρει πείθειν, ἅμα μὲν τὴν ἐπὶ τῇ τετελευτηκυῖᾳ λύπην ὑφαιρωῶν, ἅμα δὲ καὶ τὰς αἰτίας ὡς ἀναγκαίως τοῦ δευτέρου γάμου προστιθεῖς. βασιλεὺς δὲ ὁ νέος ἐπὶ πᾶσιν ἐπέτρπε τὴν κρίσιν τῷ πάππῳ, D ὡς ἐφ' οἷς ἂν αὐτῷ δόξη λυσitteλεῖν αὐτοῦ πεισθησομένου πάντως. σκοπομένοις δὲ αὐτοῖς, ὅθεν ἂν ἀγάγοιτο τὴν βασιλίδα, ἐπύθοντο ὡς τοῦ τῆς Σαβωῖας ἄρχοντος, ὃν κόντον ἢ Λατίνων γλωττα καλεῖ, ἐπὶ νιῷ τελευτήσαντος καὶ θυγατρὶ,

g. A. C. 1325 *margo ed. P. ad h. l. perperam.* 21. κόντον et in Graeco legitur et in C. Florentino *animadverti*; quippe sic Graeci plerumque nomina μετασχηματίζουσιν et pro suo iure faciunt; sed mirum, unde Meursius, Gretserus et Pontanus acceperint, comitem dici Conto apud Italos. *ED. P. Vid. Ducang. Gloss. Gr. s. v.*

deportatum, in Libis monasterio magnifice et regia pompa funeratum est. Maritus in itinere per eodem dies Bizyae minus belle habuit, ut ea propter aliquamdiu ibi subsisteret. Refectus, in viam se rursus dedit, et Heracleae praeter opinionem de obitu uxoris certior factus, ad dies quindecim illic luctui vacavit. Post Constantinopoli cum avo ad Novembrem usque Indictionis octavae mansit: qui secundam uxorem ei committendam censuit; et quia ipsum aetatis ver agitabat, septimum supra vicesimum natus anuum, et praesertim quia liberos adhuc nullos susceperat: id quod imperatoribus propter successionem continuandam etiam atque etiam necessarium videri solet. Aperiebat igitur illi quod mente volutabat, et cum rationibus probabilibus moerorem ob defunctam uxorem ei detrahere, tum necessariis alterum matrimonium persuadere conabatur. Nepos totam rem eius iudicio permittebat, obtemperaturus per omnia, quae ille profutura stauisset. Circumspicientes, unde imperatricem softirentur, comperiunt, principem Sabaudiae, quem Latinorum lingua conton, hoc est, comitem vocat, filio filiaque superstitibus, e vita migrasse: et filiam

ὁ μὲν υἱὸς αὐτῆς τὴν ἀρχὴν διεδέξατο τοῦ πατρὸς, ἡ θυγάτηρ Δ. C. 1324
 δὲ ἀμνηστευτος ἐτι θαλαμεύεται παρὰ τῷ ἀδελφῷ. αὐτίκα
 γοῦν ἐπιλεξάμενοι πρέσβεις, τὸν τε παρακοιμώμενον Ἀνδρό-
 νικον τὸν Τορνίκην καὶ τὸν ἐπὶ τοῦ στρατοῦ Τζουιάν ντὲ Τζε-
 5 πλὲτ, Κύπριον μὲν ὄντα τὸ γένος καὶ καθ' αἷμα προσήκοντα
 τῷ ταύτης ἔγγι. ὑποταγαμένον δὲ αὐτοῖς ἀπέστειλαν εἰς Σα-
 βωϊαν, εἰ μὴ τιμι ἑτέρῳ ἐμεμνήστευτο ἡ κόρη, εἶγε καὶ τῷ
 ἀδελφῷ κατὰ γνώμην εἶη, ἄζοντες συννοικήσουσαν τῷ νέῳ βα-
 10 σιλεῖ ἀφικόμενοι δὲ οἱ πρέσβεις ἐκεῖ, ἐτι μὲν ἀμνηστευτον P. 121
 10 εἶδρον περὶ ἧς ἦγον ἐκ μέντοι Φράντζας καὶ ἑτεροὶ μικρὸν
 πρὸ αὐτῶν τῆς αὐτῆς ἕνεκα ἦγον πρεσβείας ὡς τῷ σφετέρῳ
 μνηστευσόμενοι ἔγγι. ὁ δὲ τῆς μνηστευομένης ἀδελφὸς Σαβωϊ-
 15 ας κόντος μᾶλλον εἶλετο τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων κατεγγυῆσαι τὴν
 ἀδελφὴν, καὶ μετὰ φιλοφροσύνης πολλῆς καὶ τιμῆς προσδε-
 15 ῥάμενος τοὺς πρέσβεις Ῥωμαίων, συνέθετο τὴν ἀδελφὴν ὡς
 βασιλεία πέμπειν. ἅμα δὲ τῷ βασιλίδᾳ Ῥωμαίων αὐτὴν ὀνομα-
 σθῆναι, τὴν τε δόλιταν αὐτῆς πᾶσαν πρὸς τὸ μεγαλοπρεπέ-
 20 στερον ἐνήλλαξεν ὁ ἀδελφὸς, καὶ αὐτὸς οὐχ ἦ καὶ πρότερον B
 αὐτῇ προσφέρετο ὁμοίως. πρότερον γὰρ τῇ τε ἡλικίᾳ προέ-
 20 χων καὶ τῷ ἄρχων αὐτὸς εἶναι, καὶ τῆς ἀδελφῆς διὰ ταῦτα
 ᾤετο δεῖν κρατεῖν ἐπεὶ δὲ κατηγγύηται τῷ βασιλεῖ, κυρίαν
 ἑαυτοῦ τὴν ἀδελφὴν καὶ ᾤετο καὶ ὀνόμαζε, καὶ πρὸς τοὺς
 Ῥωμαίων πρέσβεις τοιαῦτα φιλοτιμούμενος διεξῆει, ὡς αὐτῷ
 μὲν καὶ διὰ τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν ἄλλην ἀρχὴν προσῆκε τῶν

4. Ντζουιάν coni. ED. P. Idem observat, nomen Ziblet legi etiam
 apud scriptores Italos. ντὲ cortexi pro τέ.

quidem parenti in principatu successisse, filiam autem a viro inte-
 gram domi adhuc apud fratrem diversari. Mox lecti legati, Andro-
 nicus Tornices magnus cubicularius, et dux militaris Ioannes de Ze-
 plet Cypriota, qui regio sanguine oriundus, tum imperatoribus in
 obsequio erat, in Sabaudiam mittuntur, qui puellam, nisi alteri
 pacta sit, et si frater approbet, iuniori imperatori nupturam addu-
 cant. Nulli etiamnum promissam inveniunt. Ac tametsi paulo ante
 alii e Francia legati venerant, qui eam regi suo in connubium po-
 scerent, nihilo minus Sabaudiae comes sororem imperatori respon-
 dere maluit. Quare humanissime et honorificentissime acceptis lega-
 tis, eam se misurum pollicetur: simulque cum nomine, imperatrix
 Romanorum, quo illam indigitat, totam vitae rationem ad illustrio-
 rem ei magnificentiam instituit: nec de cetero ut antea se erga
 ipsam gerit. Etenim ante id tempus, quod aetate antecederet essetque
 princeps ipse, credebat etiam sorori suae his de causis imperare de-
 bere. Verum ubi eam imperatori respondit, tum dominam suam et
 agnoscere et appellare coepit; legatisque gloriabundus dixit, et ae-
 tatis et principatus praerogativa spectata, flecere quidem ipsum pri-

- A. C. 1324 *πρωτείων ἀντιποιεῖσθαι· ἐπεὶ δὲ, βουλομένου Θεοῦ, καὶ μείζονος δόξης καὶ ἀρχῆς ἐπελάβετο ἡ ἀδελφῆ, δέον εἶναι καὶ αὐτὸν στέργειν τὰ ἐψηφισμένα παρὰ Θεοῦ, καὶ κυρίαν ἑαυτοῦ*
 C τὴν βασιλῖδα Ῥωμαίων ἡγεῖσθαι. καὶ γὰρ οὐ βάρβαροι μόνον, ἀλλὰ καὶ Ἴταλοι καὶ ὅσοι ἄλλοι ἄρχουσί τινων, τὴν Ῥωμαίων5 βασιλείαν καὶ ἑαυτῶν καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστος καὶ μείζονα καὶ περιφανεστέραν οἴονται.
- A. C. 1325 *μά. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς, δευτέρᾳ ἰσταμένου Φεβρουαρίου τῆς αὐτῆς ὁγδόης Ἰνδικτιῶνος, ὁ νέος βασιλεὺς παρὰ τοῦ πάππου καὶ βασιλέως ἐν τῷ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας10*
 D ἐστέρφη ναῦ, Ἡσαίου πατριαρχοῦντος. ἡ τοιαύτη δὲ βασιλικὴ τελετὴ τοῦτον γίνεται τὸν τρόπον. τῆς προδουσίας ἐνοστάσης,
 V.98 καδ' ἦν ἡδὴ τέτακται τῷ θείῳ μύρω χρίειν τὸν βασιλέα, τοὺς ἐν ἀξιώμασι πάντας καὶ τοὺς ἐν τέλει καὶ τὴν στρατιάν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸν τῶν ἱερῶν τῆς ἐκκλησίας τῆς νέας ταυτησι15
 Ῥώμης οὐάκων ἐπιλημμένον, ἔτι δὲ καὶ πανδημεί τὴν πόλιν τοῖς βασιλείοις ἅμα ἔω πάντας παρεῖναι δεῖ. περὶ δὲ δευτέραν ὥραν μάλιστα τῆς αὐτῆς ἡμέρας, τοῦ μέλλοντος χρισθῆσθαι βασιλέως ἐπὶ ἄσπίδος καθεστέντος, ὁ βασιλεὺς καὶ πατὴρ τοῦ ἀναγορευομένου, εἶγε περίεστι, καὶ ὁ πατριάρχης τῶν ἐμπρο-20
 σθίων μερῶν ἐπιλαμβανόμενοι τῆς ἄσπίδος, τῶν δ' ἐπιλοίσκων οἱ ἐν ἀξιώμασιν ὑπερέχοντες δεσπότηαι τε καὶ σεβαστοκράτο-
 P. 122 ρες, εἶπερ εἰσὶν, ἡ οἱ ἐπιφανέστατοι μάλιστα τῶν συγκλητικῶν, καὶ μετεωρίσαντες ὡς ἐνι μάλιστα αὐτὸν ἅμα τῇ ἄσπίδι,

8. Totum hoc caput de coronationis ritu ad verbum fere in librum suum de officiis transtulit Georgius Codinus. ED. P.
 9. Antea Φεβρουάριον, quod ED. P. ex Italo fluxisse putat.

mas vindicare, quia tamen soror Dei nutu et decus et imperium maius adeptā sit, in divina voluntate conquiescendum Romanorumque imperatricem dominam suam ducendam. Sane non barbari tantum, sed Itali quoque et alii, quibus imperia sunt, Romanorum regnum et suis et aliorum imperiis maius longeque clarius existimant.

41. Per idem tempus, eadem indictione octava, quarto Nonas Februarias, nepos imperator ab avo in aede Sophiae, Esaia patriarchatum obtinente, coronatus est: quae quidem imperatoria initiatio tali modo peragitur. Instante die praefinita, qua constitutum est sacro unguento imperatorem inungere, omnes, qui aliqua dignitate funguntur, et proceres et milites, quin etiam ad sacra ecclesiae huius novae Romae gubernacula sedentem, populum insuper universum oriente luce ad palatium convenire oportet. Sub horam diei maxime secundam, imperatore inungendo super scutum elevato, imperator parens renuntiati imperatoris, si superest, et patriarcha anteriora scuti apprehendentes, latera autem et posteriora qui

τοὺς πλήθεις ἐπιδεικνύουσι τὸν βασιλέα πάντοθεν περιύστα- A.C. 1325
 μένοις. ἐπευφημησάντων δὲ αὐτῶν, καταθέντες ἄγουσιν εἰς
 τὸν ναόν, ἔνθα δεῖ τὴν τελετὴν γενέσθαι. οἰκίσκου δ' ἐν αὐτῷ
 ξυλλίσου τῆς τοιαύτης ἐνεκα χρείας προκατασκευασμένου, τὸν
 5 νέον εἰσάγουσι βασιλέα, καὶ τὴν πορφύραν καὶ τὸ διάδημα
 ἐνδιδύσκουσι, πρότερον τῶν ἀρχιερέων εὐλογούντων αὐτά.
 ἐπὶ δὲ τῆς κεφαλῆς οὐ νενομισμένον περιτίθεται τι, ἀλλ' ἢ
 στέφανος, ἢ ὅ,τι ἂν ἄλλο δοκῇ. τούτων δὲ γινομένων, ἡ θεία B
 τελεῖται μυσταγωγία. ἐχόμενα δὲ τοῦ εἰρημένου οἰκίσκου καὶ
 10 ἀναβάθρα ἐκ ξύλων προκατασκευάζεται καὶ αὐτῇ, καὶ περιει-
 λοῦσιν αὐτὴν πάντοθεν πέπλοις Σηρικοῦς ἐρυθροῦς· ὑπεράνω
 δὲ αὐτῆς κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν βασιλέων τίθενται θρόνοι
 χρυσοῦ οὐ κατὰ τοὺς εἰωθότας, ἀλλ' ἐπηρμένοι μάλιστα τῷ
 ὕψει, τέτταρας ἢ καὶ πέντε ἔχοντες ἀναβασμούς, ἐφ' οὓς, ἐξι-
 15 ὄντες τοῦ οἰκίσκου, ἀναβαίνοντες καθίζουσιν οἱ βασιλεῖς, ἢ
 γὰρ μὴ εἰς, ἀλλὰ πλείους ὄσι. συναναβαίνουσαι δὲ αὐτοῖς καὶ
 αἱ βασιλίδες, καθίζουσιν ἐπὶ θρόνων, αἱ μὲν προεστημμένοι τὰ
 στέμματα περικείμεναι, ἢ μέλλουσα δὲ στεφανηφοροῦσα. πρὸ C
 δὲ τῆς τοῦ τρισαγίου θείας ὕμνολογίας ἀνεῖσιν ἐπὶ τὸν ἀμ-
 20 βωνα ὁ πατριάρχης τῶν ἀδύτων ἐξιών. συνανέρχονται δὲ αὐτῷ
 καὶ τῶν τῆς ἐκκλησίας ἀρχόντων οἱ ἐπιφανέστεροι, τὰς ἱεράς
 καὶ αὐτοῖς ἐνδεδυμένοι στολάς· οὓς ἀποστέλλων προσκαλεῖται
 τοὺς βασιλέας. οἱ δ' εὐθὺς ἐξανιστάμενοι τῶν θρόνων, ἐπὶ

dignitate antistant despotae et sebastocratores, si sunt, alioqui prin-
 cipum nobilissimi, ipsumque cum scuto in altum quantum possunt
 tollentes, undique circumfuso populo ostentant. Post faustam accla-
 mationem eum deponunt, atque in templum, in quo solenni ritu
 coronandus est, deducunt. Ubi parvula domus, ad hunc usum e li-
 gno praeeparata, in quam introducitur novus imperator: ibi eum
 purpura et diademate prius per episcopos consecratis induunt. Ca-
 piti non certum quid ac definitum imponitur, sed vel sertum vel
 aliud, quod videtur. Dum haec fiunt, sancta missa habetur. Proxime
 domunculam iam dictam pulpitem aequae e ligno paratum est, quod
 undique velis sericis rubris circumdatur. Super illo throni collo-
 cantur aurei pro imperatorum numero: non quales alii eorum throni
 sunt, sed excelsi admodum cum quatuor aut quinque gradibus,
 quos domicilio egressi imperatores, si plures fuerint, conscendunt
 et in iis considunt. Ascendunt tabulatum simul imperatrices et suos
 item thronos occupant: quae prius coronatae fuerant, coronam; co-
 ronanda autem sertum in capite ferens. Iam vero antequam divinus
 trisagii hymnus decantetur, ex adytis egrediens patriarcha, ambo-
 nem sive sacrum suggestum ascendit, cum illustrioribus ecclesiae
 principibus, qui et ipsi sacris stolis cooperti sunt, quos ad impera-
 tores accersendos mittit. Illi confestim e solis surgentes, ad ambo-

- A. C. 1328 τὸν ἄμβωνα χωροῦσι· σιωπὴ δὲ βαθεῖα καὶ ἀταραξία τὸ πλῆθος κατέχει πᾶν. ὁ δὲ πατριάρχης τὰς ἐπὶ χροῖσι τῶν βασιλέων συντεθειμένας δίεισιν εὐχὰς, τὰς μὲν ἡσυχῇ καθ' ἑαυτὸν, ἔστι δ' ἄς καὶ εἰς ἐπήκοον πάντων, καὶ τῷ χραιοθησομένῳ ἐξιλίσσεται τὸ θεῖον. μετὰ τοῦτο δὲ ὁ μέλλων χραιοθῆσθαι βασιλεὺς τὸ ἐπικείμενον, ὅ,τι ἂν ᾖ, τῇ κεφαλῇ ἀφαιρεῖ. νενομισται δ' αὐτίκα πάντας, ὅσοι πάρεσιν ἐντὸς τοῦ ναοῦ, γυμναῖς καὶ αὐτοὺς ἐστάναι κεφαλαῖς. ὁ πατριάρχης δὲ τῷ θεῷ μύρω σταυροειδῶς χροῖει τὴν βασιλέως κεφαλὴν, ἐπιλέγων μεγάλη φωνῇ· ἄγιος. διαδεχόμενοι δὲ οἱ ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος ἰστάμενοι τὴν φωνήν, ἐκ τρίτου καὶ αὐτοὶ λέγουσιν· ἄγιος. ἐφεξῆς δὲ καὶ πᾶν τὸ πλῆθος τὸ αὐτὸ ἐπιφωνοῦσι τσαυτάκις. μετὰ τοῦτο τῶν ἀδύτων ἐντὸς παρὰ διακόνων τὰς ἱεράς ἐνδεδυμένων οτολάς κατεχόμενων τὸ στέμμα, (οὐ γὰρ ἐπὶ τῆς ἱεράς, ὡς τινὲς φασί, τραπέζης κεῖται,) ἄγουσιν ἐπὶ τὸν ἄμβωνα. καὶ εἶγε πάρεστι προεστεμμένος βασιλεὺς, ἕμα τῷ πατριάρχῃ τὸ στέμμα λαβόντες, ἐπιτιθέασι τῇ κεφαλῇ τοῦ νέου βασιλέως, καὶ ἐκφωνεῖ ὁ πατριάρχης· ἄξιος. διαδεχόμενοι
- P. 123 V. 99 δὲ οἱ ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος, ἐκ τρίτου λέγουσιν αὐτοὶ τε καὶ πᾶν τὸ πλῆθος ὃν τρόπον ἐπὶ τοῦ μύρου. εἶτα ἐπιλέγει πάλιν ὁ πατριάρχης εὐχὰς, καὶ κατέρχεται τοῦ ἄμβωνος ὁ βασιλεὺς, οὐκ ἐξ ὄπερ ἀνῆλθε μέρους, ἀλλ' ἐκ τοῦ πρὸς τὸν σωλῆα τετραμμένου. εἰ μὲν οὖν συμβῆ μὴ κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν ἔχειν γυναῖκα τὸν βασιλέα, εὐθὺς ἐπὶ τὴν ἀναβάθραν ἀνιών,

22. ὁ σωλῆα pars templi. De hac voce Gretserus ad Codinum. *ED. P. Add. Ducang. CP. Christ. L. III. p. 64.*, qui *soleam* docet pavementum fuisse eminentius ante sacrarium, ubi erat altare.

nem vadunt: populus universus altum quietissime silet. Patriarcha preces ad imperatorum unctionem compositas, alias summissa, alias clara voce, omnibus audientibus, ordine recitat, ac Deum ei, qui ungendus est, propitiat. Tum novus imperator tegmen capitis quodcumque fuerit, deponit, et quotquot in templo adsunt solenni more, nudatis verticibus, astant. Patriarcha in formam crucis verticem imperatoris sacro unguento perlinit, et elata voce addit: sanctus, quam excipientes qui in ambone stant, ter pronuntiant: quod deinde populus similiter facit. Postea coronam, quam in adytis Diaconi sacras stolas ferentes tenent, (nec enim, ut quidam aiunt, super mensam sacram reponitur,) ad ambonem portant. Quod si adest imperator antea coronatus, cum patriarcha novo imperatori coronam imponit, et exclamat patriarcha: dignus. Idem tertium exclamant qui in ambone sunt, et post eos populus: perinde, ut post unctionem fiebat. Tum rursus patriarcha preces recitat, descenditque ex ambone imperator, non qua parte ascenderat, sed versus soleam. Si forte

ἐπὶ τοῦ θρόνου καθίζει πάλιν εἰ δ' ἔχει, τότε καὶ αὐτὴν ἀνάγ- A.C. 1325
 κη στεφθῆναι πᾶσα. διὸ καὶ ἐξανισταμένην τοῦ θρόνου, δύο
 τῶν γνησιωτάτων ἐκατέρωθεν λαβόμενοι συγγενῶν, ἢ εἰ μὴ B
 γνησίους ἔχοι, ἐκτομῖαι τοσοῦτοι τῆς ἀναβάθρας τε κατὰ γουσι
 5 καὶ φέροντες ἰστάωσι πρὸ τοῦ σωλέου. κατερχόμενος δὲ ὁ βασι-
 λεὺς, τὸ δι' αὐτὴν ἠὲ τρεπισμένον στέμμα λαμβάνων ὑπὸ γνη-
 σίων τινῶν ἢ ἐκτομῶν κατεχόμενον, καὶ αὐτὸ ἐπιτίθεισι τῇ
 κεφαλῇ τῆς γυναικός· ἢ δὲ τὸν ἄνδρα καὶ βασιλέα προσκυνεῖ,
 δουλείαν ὁμολογοῦσα. ὁ πατριάρχης δὲ παρὰ τὸν σωλέαν ἰστά-
 10 μενος καὶ αὐτὸς, ἐπιλέγει εὐχὴν ὑπὲρ τε τοῦ βασιλέως καὶ
 βασιλίδος καὶ τοῦ ὑπηκόου παντός. οὕτω μὲν οὖν καὶ ὁ βασι-
 λεὺς τὴν ἰδίαν γυναῖκα στέφει. εἰ δὲ συμβῆ προεστεμμένον
 εἶναι τὸν βασιλέα, ἐπὶ τῆς τῶν γάμων τελετῆς ὁ βασιλεὺς τὴν C
 15 ἀναβάθραν ἀνερχόμενος, κάθηνται ἐπὶ τῶν θρόνων, τῆς ἄλλης
 μυσταγωγίας τελομένης. ἄδομένου μέντοι τοῦ τρισαγίου ἢ
 τῶν ἀποστολικῶν γραφῶν ἢ τῶν θείων λογίων ἀναγνωσκομέ-
 νων, ἀνίστανται καὶ αὐτοί. ἐξ ἐκατέρων δὲ τῶν τοῦ ναοῦ με-
 ρῶν ἐπὶ ξυλίνων ἀναβαθρῶν εἰς αὐτὸ τοῦτο πεπονημένων οἱ
 20 πορωτοπύλαται ἰστάμενοι καὶ δομέστικοι λεγόμενοι, καὶ ἕτεροι
 τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως ἄδειν εἰδότες, οὓς ἐπὶ τῆς τοιαύτης
 τελετῆς κράκτας ἔθος ὀνομάζειν ἐστὶ, μέλη τικὰ ἄδουσιν
 ἄξεπιτηδες συντεθειμένα ἀρμόζοντα τῇ ἑορτῇ. τῆς μεγάλης δὲ

20. Dicebantur illi *domestici cantorum*. ED. P.

illo tempore caruerit uxore, recta conscenso throno, iterum sedet:
 si habet, omnino et illam corona insigniri necesse est. E throno
 itaque surgentem duo e propinquissimis dextra laevaue eam pren-
 santes, aut, si illi desint, eunuchi de anabathra deducunt, et ante
 soleam constituunt. Tum descendit de amboné imperator, et para-
 tam illi coronam a propinquis aut eunuchis, eam similiter tenentibus,
 accipiens, uxoris capiti imponit: quae maritum imperatorem adorans.
 ita se illi subiectam profitetur. Patriarcha vero ad soleam consistens pro
 imperatore, imperatrice et eorum populis preces pronuntiat. Hoc igitur
 modo imperator coniugem suam coronat. Si antea corona ipse indutus
 fuit, inter sacra nuptiarum id facit. Coronati ambo qua dictum est ce-
 rimonia, denuo anabathram ascendentes, in thronis resident. Dum re-
 liquum missae absolvitur et trisagion cantatur, aut de apostolicis litteris
 sacrisve scripturis aliquid recitatur, et ipsi assurgunt. Ex utraque vero
 templi parte super ligneis anabathris, ad hoc ipsum comparatis, stantes
 protopsaltae, qui domestici vocantur, et ceteri ordinis ecclesiastici,
 qui cantare norunt, quos in talibus sacris clamatores appellari mos
 est, cantica quaedam de industria ad huius diei festi celebritatem
 confecta modulantur. Quando autem in sacra mystagogia iam tem-
 pus est, ut instituaturs processio, quae μεγάλη εἰσόδος appella-

- A. C. 1325 εισόδου ἐπὶ τῆς ἱερᾶς μυσταγωγίας λεγομένης ἥδη ἀρχομένης, οἱ τῆς ἐκκλησίας ἐπιφανέστεροι τῶν διακόνων ἐρχόμενοι προσκαλοῦνται τὸν βασιλέα ὃ δὲ εἰς τὴν λεγομένην προῦθρον, ἐνθα τὰ ἅγια κεῖται, ἔρχεται μετ' αὐτῶν. ἔξω δὲ ἰστάμενος τῆς προῦθρου, περιβάλλεται μανθῦαν χρυσοῦν ἐπὶ τὸ διάδημα καὶ τὴν πορφύραν. καὶ τῇ μὲν δεξιᾷ χειρὶ κατέχει σταυρὸν, ὃν ἔθος κατέχειν ὅσον ἂν χρόνον τὸ στέμμα φορῆ, τῇ δὲ λαίᾳ νάρθηκα φέροντες ἐχειρίζουσιν, ὥστε τάξιν ἐκκλησιαστικὴν τὴν τοῦ δεποτάτου λεγομένου ἐπέχειν ἃ ἀμφοτέραις ἔχων, τῆς εισόδου πάσης ἡγεῖται τῆς ἱερᾶς. ἐξ ἑκατέρων δὲ αὐτοῦ 10 μερῶν κατὰ τὰ πλάγια οἱ τε τοὺς πελέκεις ἔχοντες Βάραγγοι
- P. 124 προσαγορευόμενοι, καὶ νέοι τῶν εὐπατριδῶν περὶ ἑκατὸν ὀπλισμένοι διαπρεπῶς παρῆκονται ἢ καὶ ἀνοπλοὶ κατ' εὐθεῖαν δὲ μετ' αὐτὸν οἱ τε διάκονοι ἐφεξῆς ἐπονται καὶ οἱ ἱερεῖς, ἐπιπλά τε καὶ σκεύη τῶν ἱερῶν καὶ αὐτὰ τὰ ἁγιώτατα ἐπιφερόμενοι. 15 τὸν δὲ ναὸν περιελθόντες κατὰ τὸ ἔθος, ἐπειδὴν γένοιτο ἐν τῷ σωλέᾳ, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἐστᾶσιν ἐκτὸς, αὐτὸς δὲ μόνος εἰσερχόμενος τὸν σωλέαν, τὸν πατριάρχην ἐπὶ ταῖς ἱεραῖς κυχλίσι ἐστηκότα εὐρίσκει. προσαγορεύσαντες δὲ ἀλλήλους, ὁ πατριάρχης μὲν ἑσώτρω, ἔξω δ' ὁ βασιλεὺς περιμένουσιν 20 ἐστῶτες· εὐθὺς δὲ ὁ μετὰ τὸν βασιλέα τῶν ἄλλων ἡγούμενος
- B διακόνων, τῇ δεξιᾷ μὲν κατέχων θυμιατὸν, τῇ δ' ἑτέρα τὸ

g. Al. δεποτάτου et δαιποτάτου. ED. P. Vid. Ducang. Glossar. Graec. p. 208. 11. *Barangi* milites praetoriani ex Anglia, ut patet ex libro de aulae CP. officiis. ED. P. Vid. Reiskius ad Constant. Porph. p. 149. sq. 19. *κυχλίσι* em. ED. P. pro *κυχλίσι*. Ducang. CP. Christ. L. III p. 62.

tur, qua panis et vinum consecranda ad altare deferuntur, honoratiores ecclesiae diaconi accedentes, imperatorem vocant, et is cum illis ad locum, quae prothesis dicitur, ubi res ad sacra facienda necessariae sunt positae, accedit. Stans autem adhuc foris, pallium circulis aureis depictum supra diadema et purpuram induitur: ac dextra quidem gestat crucem, quam gestare solet quamdiu coronam gestat; sinistrae ferulam tradunt, ut munere fungatur ecclesiastico eius, qui deputatus appellatur. Haec manibus tenens, tota pompa praecedit. Ad utrumque latus Barangi cum securibus, et claro sanguine iuvenes armati aut etiam inermes circiter centum compositae sequuntur, rectaque post ipsum linea diaconi et sacerdotes ordine incedunt, sacra vasa et instrumenta cum reliquiis et ipsam eucharistiam ferentes. Templo de more circuito, ubi ad solem veniunt, alii quidem omnes foris manent, imperator solus ingressus, patriarcham ad sanctas fores stantem invenit. Postquam consalutarunt, patriarcha intus, imperator foris stans, expectant. Protinus qui pone imperatorem alios diaconos antecedit, dextra tenens thu-

τοῦ πατριάρχου λεγόμενον μαφόριον, τὸν βασιλέα παριῶν θυ- A. C. 1326
 μιᾶ κλίναντος δὲ αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν, ὁ διάκονος εἰς ἐπήκουον
 πάντων „μνησθεὶς κύριος ὁ θεός” λέγει „τοῦ κράτους τῆς
 βασιλείας ὑμῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ πάντοτε, νῦν καὶ ἀεὶ
 5 καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων,” ἐπιλέγων καὶ τὸ ἀμήν. V. 100
 ἐφεξῆς δὲ καὶ οἱ λοιποὶ διάκονοι παριόντες καὶ ἱερεῖς λέγουσι
 τὸ αὐτό. τούτου δὲ τελεσθέντος, ὁ βασιλεὺς τὸν πατριάρχην
 προσαγορεύσας, ἀποδύεται πᾶν μαδύαν. καὶ τὸν μὲν ὁ τῆς
 ἐκκλησίας ῥαιφερένδαριος ἀποφέρεται, (οὕτω γὰρ ἔθος) ὁ βα- C
 10 σιλεὺς δ' ἐπὶ τὴν ἀναβάθραν ἀνερχόμενος, ἐπὶ τοῦ θρόνου
 κάθεται πάλιν, τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως τῆς τε προσευχῆς
 τοῦ πάτρῃ ἡμῶν λεγομένων, καὶ τῆς ὑψώσεως γινομένης τοῦ
 δεσποικοῦ καὶ ἁγίου σώματος, ἀνιστάμενος. τῆς ὑψώσεως δὲ
 τελεσθείσης, εἰ μὲν ἀνεπιτηδείως πρὸς τὴν τῶν ἁγιασμάτων
 15 κοινωνίαν ὁ βασιλεὺς ἔχει, μέχρι συμπληρώσεως τῆς θείας
 μυσταγωγίας κάθεται ἐπὶ τῷ θρόνῳ· εἰ δὲ παρεσκευάσται
 πρὸς τοῦτο, πάλιν αὐτὸν οἱ διάκονοι ἐρχόμενοι προσκαλοῦν-
 ται καὶ μετ' αὐτῶν εὐθὺς εἰσεσιῖν εἰς τὰ ἄδυτα, καὶ θυμια-
 20 ἀνατολὰς θυμιᾶ, εἶτα πρὸς ἄρκτον καὶ μετὰ τοῦτο πρὸς ἐσπέ-
 ραν καὶ τέταρτον πρὸς μεσημβρίαν βλέπων πάλιν δὲ πρὸς Δ
 ἀνατολὰς θυμιᾶσας, θυμιᾶ καὶ τὸν πατριάρχην προσαγορεύ-
 σας δὲ αὐτὸν ὁ πατριάρχης καὶ τῆς χειρὸς αὐτοῦ λαβὼν τὸν

1. ἀμοφόριον coni. Inpr., sed ED. P. recte nihil mutandum
 dicit. Vid. Ducang. ad Alexiadem p. 329. 3. λέγει scripsi
 pro λέγειν.

ribulum, sinistra humerale patriarchae quod dicitur, accedens impe-
 ratorem thure vaporat. Quo caput inclinante, diaconus sublata voce
 inquit, Memor sit dominus Deus potentiae imperii vestri in regno
 suo ubique, nunc et semper et in saecula saeculorum; addens: Amen.
 Deinceps et reliqui diaconi ac sacerdotes adeuntes, idem compre-
 cantur. Hoc perfecto, imperator rursus salutato patriarcha, penulam
 deponit, quam pro consuetudine ecclesiae referendarius aufert; de-
 nuoque anabathram ascendens, in throno consedit, sub symbolo fi-
 dei, oratione dominica et elevatione dominici et sacri corporis ex-
 surgens. Facta elevatione, imperator si ad sacram communionem
 paratus non est, usque ad finem sacrae mystagogiae in throno sedet;
 si paratus, venientes diaconi eum rursus accersunt: quibuscum sta-
 tim in adyta ingreditur, traditoque sibi thuribulo, sacrae mensae
 suffitum facit, primum quidem ad orientem, tum ad septemtrionem,
 post ad occidentem, et tandem ad meridiem respiciens. Dumque
 iterum ad orientem thuris fumum spargit, in ipsum quoque patriar-
 cham id facit; qui imperatorem salutans deque eius manu thuribu-
 lum capiens, illam vicissim suffitu honorat. Post haec coronam de

- A. C. 1325 *Θυμιατόν, ἀντιθυμιά καὶ αὐτὸν αὐτός. μετὰ δὲ τοῦτο τὸ στέμμα τῆς κεφαλῆς περιελόμενος ὁ βασιλεὺς, ἐγχειρίζει τοὺς διακόνους. ὁ δὲ πατριάρχης εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶ τοῦ δεσποτικοῦ σώματος ἐπιδίδωσι μερίδα· μετασχὼν δὲ αὐτῆς, καὶ τοῦ ζωοποιοῦ αἵματος κοινωνεῖ, οὐ λαβίδι, καθάπερ οἱ πολλοὶ, ἀλλ' αὐτῶ κρατῆρι τὸν τῶν ἱερωμένων τρόπον. τὸ, τε στέμμα περιθέμενος αὐθις, ἔξεισι τῶν ἀδύτων. τελεσθείσης δὲ τῆς μυσταγωγίας, τοῦ διαδιδόμενου τοὺς πλήθυσιν ἀγιάσματος αὐθις μετασχὼν, καὶ παρὰ τοῦ πατριάρχου καὶ τῶν παρόντων*
- P. 125 *των ἀρχιερέων εὐλογηθεῖς, καὶ περιπτυσάμενος αὐτῶν τὰς 10 χεῖρας, ἀνεισιν εἰς τὰ λεγόμενα κατηχούμενα, ὡς ἂν ἐξ ἀπόπτου παρὰ πάντων ὁρώμενος εὐφημηθεῖη. τελεσθέντος δὲ καὶ τούτου, κατελθὼν ἐκείθεν αὐτὸς καὶ ἡ βασιλὶς μόνοι, τῶν ἄλλων ἀπάντων ἐπομένων πεζῇ, ἔφιπποι χωροῦσι πρὸς τὰ βασιλεια· τραπέζης δὲ ἡτοιμασμένης ἐκεῖ στεφηφοροῦντες καθήμενοι εὐωχοῦνται· διακονεῖται δὲ αὐτοῖς ὁ μέγας δομέστικος τὰ πρὸς χρεῖαν, ἂν δὲ μὴ ἦ μέγας δομέστικος, ὁ δεσπότης. τὰς δ' ἐφεξῆς ἡμέρας δέκα πλείους ἢ ἐλάττους, (οὐ γὰρ ἀριθμὸς νεόβμισταὶ τῶν τῆς ἑορτῆς ἡμερῶν, ἀλλ' ὅπως ἂν βασιλεὺς δοκῆ,) τὸ μὲν διάδημα καὶ τὸ στέμμα καὶ τὴν πορφύραν ἐν τοῖς βασιλεια 20 κοῖς ἀποτίθενται ταμιεῖοις, δεσπότης δὲ ἑτέρας περιβεβλημένοι λαμπρὰς καὶ βασιλικὰς, ἑορτάζουσι λαμπρῶς· ἀρίστων τε παρρασκευαζομένων πολυτελῶν, οἱ συγκλητικοὶ πάντες καθήμενοι ἀριστῶσιν, ὁρώντων τῶν βασιλέων καὶ εὐωχομένων καὶ αὐτῶν ἐν ἰδίᾳ τραπέζῃ. διακονεῖται δὲ αὐτοῖς ὁ ἐπὶ τῆς βασιλικῆς 25*

capite suo auferens imperator, diaconis tradit: cui patriarcha in manum dat partem corporis dominici; factusque eius particeps, etiam de sanguine vivifico communicat, non quomodo vulgus e cochleario, sed ipso calice sacerdotum more. Corona in caput reposita, ex adytis progreditur. Mystagogia finita, distributae populo sanctificationis rursus particeps effectus, et a patriarcha praesentibusque episcopis benedictione impertitus, et dexteris eorum apprehensas osculatus, in locum, qui Catechumena vocatur, ascendit, ut ab omnibus e longinquo conspectus, faustis acclamationibus excipiatur. Hoc etiam consummato, descendit, ipseque et Augusta soli equis insidentes, ceteri omnibus pone ambulantes, in palatium portantur. Ibi instructa mensa, magno domestico, aut si ille non est, despota ministrante, coronati epulantur. Per dies item consequentes, plus minus decem (neque enim numerus dierum festorum lege praescribitur, sed in arbitrio imperatoris est) diademate, corona et purpura in regio vestiario depositis, pretioso nihilo minus et regali cultu splendide ferias agunt. Prandiis sumptuose apparatus, proceres omnes coram imperatoribus convivantur, ipsis quoque separatim,

τεταγμένους τραπέζης· ὁ μέγας δὲ δομέστικος ἐν τῷ προσή- A.C. 1325
 κοντι τόπῳ τοῖς ἄλλοις συνανακέλιται συγκλητικοῖς. ἄξιον δὲ
 καὶ ὁ παρελπίομεν τῆς τελετῆς ταύτης ἐπιμνησθῆναι. τῇ γὰρ
 ἡμέρᾳ, καθ' ἣν ὁ βασιλεὺς χρυσθεὶς ἔξεισι τοῦ ναοῦ, παρὰ C
 5 τινος τῶν συγκλητικῶν, ὃν ἂν ὁ βασιλεὺς ἐθέλῃ, εἰς τὸν δῆ-
 μον ῥίπτονται ἃ λέγουσιν ἐπικόμβια. δύναται δὲ τοῦτο ἀπο-
 δέσμονους τινὰς εἶναι ἐν ὀθονίων τμήμασι δεδεμένους, ἐνδον
 ἔχοντας νομίσματα χρυσᾶ τῶν βασιλικῶν τρία καὶ ἑξ ἄργύ-
 ρου τοσαῦτα ἢ καὶ πλείω, καὶ ὀβολοὺς ἀπὸ χαλκοῦ τοσοῦ-
 10 τους. ῥίπτονται δὲ ἀπόδεσμοι τοιοῦτοι χιλιάδων ἑλαττον ἢ
 πλείον δέκα ἐν τοῖς προαυλοῖς μάλιστα τοῦ ναοῦ. ὑπὸ δὲ
 τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐν τοῖς βασιλείοις τοῦ δήμου συνηθρο-
 σμένου παντὸς, παρὰ τοῦ αὐτοῦ πάλιν συγκλητικοῦ τῶν προ- V. 101
 15 ραίων ἴσοι ἢ καὶ πλείους ῥίπτονται ἀπόδεσμοι. εἰς τὴν ὕστε-
 ραν δὲ τῶν δημοτικῶν μὲν ἀρείσιν οὐδένας τοῦ στρατιω-
 τικοῦ δὲ καὶ τοῦ περὶ τὴν βασιλικὴν ὑπηρεσίαν τεταγμένου D
 παρόντος παντὸς, ἐν ταῖς τῶν βασιλείων ἀυλαῖς ἔξερχόμενος
 ὁ βασιλεὺς, τοῦ τῶν βασιλικῶν ταμίου παρεστῶτος, χρημά-
 20 των καὶ τὴν ἄκραν τῆς ἐσθῆτος πλήρη φέροντος νομισμάτων
 χρυσῶν ἕκ τῶν βασιλικῶν, δρακτόμενος ὁ βασιλεὺς κύκλῳ δια-
 σκεδάξει. κενωθέντων δὲ, ὁ ταμίης αὐθις τὴν ἐσθῆτα ἀνα-
 πληροῖ· καὶ τοῦτο γίνεται οὐ τρεῖς καὶ τετράκις μόνον, ἀλλὰ
 καὶ πλεονάκις. αἴτιον δὲ τῆς τοιαύτης διαδόσεως τοῦ χρυσοῦ
 25 τὸ πάντα βούλεσθαι τὸν βασιλέα ἕκ τῶν αὐτοῦ δαπανῶντας
 αὐτῷ συνευφραίνεσθαι καὶ συμπανηγυρίζειν. τοιαύτη μὲν ἢ

praefecto regiae mensae ministrante, accumbentibus. Magnus dome-
 sticus locum sibi convenientem tenens, cum iisdem in epulas. Sed
 memorabile est in hac cerimonia quod omisimus. Die, quo impera-
 tor unctus e templo exit, ab aliquo eius optimatum, quem ad hoc
 delegerit, in populum iaciuntur quae vocant epicombia. Sunt autem
 fasciculi, segmentis linteis illigata habentes numismata aurea im-
 peratoria tria, totidem argentea aut plura, et obolos aereos totidem.
 Sparguntur huiusmodi fasciculi circiter decies mille, in vestibulo
 templi praecipue. Sub ipsum vero diem in palatio populo toto con-
 gregato, ab eodem ex optimatibus tot pluresve iaciuntur fasciculi.
 Postero die de populo adest nemo, adest autem quidquid est mili-
 tum et ministrorum aulicorum. Tum in atrium palatii descendens,
 astante quaestore suo gerenteque laciniam vestis plenam imperatoria
 pecunia eaque aurea, manu plena sumens, in orbem dispergit. Qua
 tota dispersa, quaestor laciniam iterum et tertium et quartum et sae-
 pius implet. Causa huius distributionis auri haec est, quod impera-
 tor de suo sumptum faciens, omnes secum lactari unaque festum
 diem celebrare cupit. Ritus igitur in coronatione imperatorum set-

A.C. 1325 ἐπὶ τοῖς βασιλευσὶ στεφομένοις γινομένη τελετῇ ἢ δὴ γέγονεν ὁμοία καὶ ἐπ' Ἀνδρονίκῳ τῷ νέῳ βασιλεῖ, Φεβρουαρίου ἱσταμένου τῆς ὀγδόης ἰνδικτιῶνος.

A. C. 1326 μβ. Τοῦ δὲ ἐπιόντος ἔτους κατὰ μῆνα Φεβρουάριον ἐν-
P. 126 νάτης ἰνδικτιῶνος, ἐκ τῆς Σαβωτίας εἰς Βυζάντιον ἦκεν Ἄννα 5
ἢ βασιλὶς, πολλὴν ἐπαγομένη καὶ βασιλικὴν θεραπείαν ἔκ τε
B ἀνδρῶν ὁμοίως καὶ γυναικῶν. ἔκ τε γὰρ τῶν παρὰ Λατίνοις
καβαλλαρίων καὶ σκουερῶν λεγομένων ἤγε πολλοὺς καὶ τῶν
ἄλλως παρ' αὐτοῖς εὐπατριδῶν καὶ τὰς ἐν ἑτέροις χρόνοις
εἰς τὴν Ῥωμαίων ἕξ ἀλλοδαπῶν ἀφικνουμένης βασιλίδασιο
ὑπερῆχε πολυτελείᾳ. προσεδέχθη τε ὁμοίως παρὰ τοῦ βασι-
λέως καὶ κηδεστοῦ βασιλικῶς τε καὶ μεγαλοπρεπῶς καὶ ὡσπερ
ἦν εἰκὸς τὴν βασιλέως καὶ υἱοῦ γαμετῆν. συμβέβηκε δὲ καὶ
βασιλέα τὸν νέον τῷ Βυζαντίῳ κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐνδια-
τρίβειν. ἢ δὲ βασιλὶς Ἄννα τῇ τε κατὰ τὸν πλοῦν ταλαιπω-15
C ρία καὶ τῇ τῶν ἀέρων ἐναλλαγῇ τὸ σῶμα πεπονηκυῖα, ἐνόσησεν
ὀλίγαις ἡμέραις ὕστερον τῆς ἀφίξεως αὐτῆς. δ, τε νέος Ἀν-
δρόνικος τοῦτο μὲν καὶ διὰ τὴν τῆς βασιλίδος νόσον, τοῦτο
δ', ὅτι καὶ χρεῖα τις ἀπαραίτητος ἐκάλει, πρὸς τὰς ἐπὶ Θρά-
κης ἕξει πόλεις, καὶ διέτριψεν ἄχρι φθινοπώρου ἐν ἐκείναις. 20
Ἰωαννοῦ δὲ ἱσταμένου τῆς δεκάτης ἰνδικτιῶνος, εἰς Βυζάν-
τιον ἐπανῆκε. καὶ ἡ γαμήλιος ἐτελετο ἑορτῇ λαμπρᾷ καὶ πε-
ριφανῆς ὡσπερ δὲ ἔθος τοῖς βασιλευσὶ, μετὰ τὸ ἐπὶ τοῖς

8. In Graeco σκουερῶν, et ita etiam legebatur in codice Interpr. Corrigit autem σκουαρίων, sed nihil opus, cum potuerit elidi ex scudiere Itolorum aut escuyer Gallorum; nam utriusque, ut etiam Alamani, Latini promiscue dicuntur apud Graecos inferiores. ED. P.

vari solitus talis est: et servatus est etiam in Andronico iuniorē imperatore, Indictione octava, ineunte mense Februario.

42. Anni sequentis mense item Februario, Indictione nona, e Sabaudia Byzantium venit Anna imperatrix frequentis et regio virorum feminarumque comitatu. Nam et ex caballariis et scutariis, ut apud Latinos dicuntur, multi sequebantur aliique domi suae nobiles: luxuque et magnificentia alias e locis externis in Romanum solum adductas nuptum imperatoribus reginas superabat. A socero imperatore periunde, et ut imperatoris ac filii sponsam conveniebat, regali apparatu accepta est. Belle autem cecidit, ut is eodem tempore Byzantii moraretur. Anna ex insolentia navigationis et coeli mutatione afflictata, paucis ab adventu diebus aegrotavit. Iunior Andronicus partim propter eius morbum, partim propter quoddam negotium prorsus necessarium ad urbes Thraciae excurrit, in quibus usque ad autumnum haesit, et initio Octobris, Indictione decima, Byzantium revertit. Nuptiis singulari et illustri apparatu peractis,

γάμοις τὰ νονομισμένα τελεσθῆναι, καὶ Ἄγγελον τὴν βασιλίδαν Δ. C. 1326
 βασιλεὺς ἔστειπεν ὁ ταύτης ἀνὴρ. μετὰ δὲ τὸ τὴν τῶν γαμη-
 λίων ἐορτὴν παραδραμεῖν τῶν μετὰ τῆς βασιλίδος ἐκ Σαβωΐας
 ἐλθόντων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν οἱ πολλοὶ μὲν εἰς τὴν οἰ-
 κείαν ἐπανῆλθον ἔμειναν δὲ μετ' αὐτῆς ὀλίγον τινὲς καὶ Ζαμ- D
 πέα μία τῶν γυναικῶν ἅμα τοῖς νείσει, φρονήσει τε ὑπερέχου-
 σα τὰς ἄλλας, καὶ βασιλικῶς οἴκοις διὰ τε παιδείαν καὶ τὴν
 ἄλλην ἐπιτηδεύματα πρόπουσα ἐνδιατρίβειν. ἐκ μέντοι Σα-
 βωΐας οὐκ ὀλίγοι τῶν εὐπατριδῶν εἰς τὴν Ῥωμαίων ἀφικνού-
 10 μενοι, ἐφ' ὅσον ἐβούλοντο συνησαν τῷ βασιλεῖ, πολλῆς ἀξιού-
 μενοι φιλοφροσύνης. ἦσαν γὰρ δὴ οὐκ ἀνδρεῖοι μόνον καὶ V. 102
 τολμηταὶ κατὰ τὰς μάχας, ἀλλὰ καὶ ἄλλως ἐν ταῖς παιδιαῖς
 εὐφρεῖς συνεῖναι. κυνηγεσίῳ καὶ γὰρ συμμετείχον τῷ βασι-
 λεῖ, καὶ τὴν λεγομένην τζουστράν καὶ τὰ τεργεμένα αὐτοῖ
 15 πρῶτοι ἐδίδαξαν Ῥωμαίους οὕτω πρότερον περὶ τῶν τοιού-
 των εἰδότας οὐδέν. αὐτῶν δὲ ἀπερχομένων εἰς τὴν οἰκείαν
 ἔτεροι ὥσπερ ἐκ διαδοχῆς ἐφοίτων ὡς βασιλέα· καὶ σχεδὸν ἐκ
 Σαβωΐας αἰεὶ τῷ νέῳ βασιλεῖ συνησάν τινες. οὕτω δὲ ὑπὸ φι- P. 127
 λοτιμίας περὶ τὰ τοιαῦτα ἐξησχέθησαν οὐκ ὀλίγοι Ῥωμαίων,
 20 μίλιστα δὲ πάντων ὁ βασιλεὺς, ὃς καὶ τοὺς διδάξαντας ὑπερ-
 ἔσχεν, ὡς μὴ τοὺς ἐκ Σαβωΐας μόνον τὴν ἤτταν ὁμολογεῖν,
 ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκ Φράντζας καὶ Ἀλαμανίας καὶ Μπουργου-
 νίας, ἐν οἷς μάλιστα σπουδαίεται τὰ τοιαῦτα, τὴν τε τοῦ
 βασιλέως θαυμάζειν εὐφροσύνην καὶ τῶν περὶ τὰ τοιαῦτα παρ'

20. Ante καὶ addidi δε, a praecedenti syllaba absorptum.

Annam coniux eius ex more coronavit. Post serias nuptiales maxi-
 ma pars eorum, qui cum illa e Sabaudia venerant utriusque sexus,
 in patriam redierunt, paucis remanentibus, in quibus Zampea cum
 filiis, femina omnium prudentissima et ob eruditionem liberalem ce-
 teramque habilitatem imperatorum idonea contubernio. Ex nobilitate
 Sabaudica complures quamdiu voluerunt apud imperatorem vix-
 erunt, ab eoque perhumaniter habitati sunt. Erant quippe non solum
 viri fortes et bello intrepidi, sed praeterea ad iucunde collu-
 dendum natura accommodati. Proinde et cum imperatore venationes
 celebrabant, et hastiludium singulare et ludos equestres Romanos,
 ante id temporis penitus ignaros, primi docuerunt. Iis domum re-
 vertentibus, alii veluti successores indidem adveniebant, ac fere semper
 Sabaudi aliqui apud imperatorem erant. Sic porro honoris quodam
 desiderio plurimi Romanorum in his ludis excellere laborarunt, supra-
 que omnes imperator, qui et magistris palmam praeripiebat, ut non
 Sabaudi modo, sed et Franci, Alamani, Burgundi, apud quas gentes
 potissimum harum rerum studia vigent, hi, inquam, omnes, qui tum
 debebant Constantinopoli, victos sese faterentur, imperatoremque,

A.C. 1326 αὐτοῖς ἐδοκιμοῦντων κρείττω ὁμολογεῖν. μετὰ μέντοι τοὺς γάμους ὀλίγον τινα χρόνον τῇ Κωνσταντίνου ἐνδιατρίψας ὁ Βνέος βασιλεὺς, τῷ βασιλεῖ συνταξάμενος καὶ πάμπω, ἅμα τῇ βασιλίδι ἐξῆει Βυζαντίου, ὡς εἰς Λιδυμότειχον ἀφιζόμενος. γενομένῳ δὲ ἐν χωρίῳ Μεγάλῃν προσαγορευομένῳ Καρύαν, 5 κατὰ τὸ τοῦ Λίπηκος λεγόμενον ὄρος, Πέρσας ἠγγέλθη πεζοὺς τὰ ἐκεῖ κατατρέχοντας χωρὶα δηροῦν. οἱ μὲν οὖν τῷ βασιλεῖ συνόντες στρατιῶται ἅμα ἐφ' τῆς ὁδοῦ ἐχόμενοι, ὡς εἰλον, ἦννον αὐτῆν βασιλεὺς δ' ἅμα τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ καὶ τισὶν εὐαριθμητοῖς ἐτέροις ὑπελίπετο κατόπιν, Θηρέων ἅμα 10 μεταξὺ τῆς ὁδοιπορίας. ὡς δὲ ἡ ἔφοδος ἠγγέλθη τῶν βαρβάρων, πρὸς μὲν τοὺς στρατιώτας ἐπεμψε τὸν ἐροῦντα ἀναστρέφειν ὡς μαχουμένους τοῖς βαρβάροις. αὐτὸς δ' ἅμα τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ δεῖν ἔγνωσαν μετὰ τῶν συνόντων ἐν οἷς ἐπύθοντο τοὺς Πέρσας εἶναι χωρῖους γενέσθαι, ἐκατέρωθεν λογι- 15 σάμενοι ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ἔσεσθαι, ἐὰν αὐτοὺς συμβῇ τοῖς βαρβάροις συντυχεῖν. ἐὰν τε γὰρ εὐεπιχειρήτοι φανῶσι, ῥῆιον ἂν κατεργάσεσθαι τὸ ἔργον, ἐὰν τε ὑπερέχοντες φαινῶνται πολὺ αὐτῶν ὡς μὴ ἀσφαλὲς εἶναι καθίστασθαι εἰς μάχην, μετὰ ἀδείας ἀπαλλάξεσθαι αὐτῶν ἔφιπποι ὄντες πεζῶν. προπέμ- 20 ψαντες δὲ αὐτῶν τινὰς ὥστε τὰ ἔμπροσθεν σκοπεῖν, ἐβράδιζον αὐτοὶ κατόπιν ὀπλισμένοι. οἱ βάρβαροι δὲ τὰς μὲν τετριμμένας παρτάπαι ἐξέκλιναν ὁδοῦς· δι' ἀβάτων δὲ χωρίων ἰόντες ὡς ἐπιθησόμενοι τισὶ τῶν αὐτόθι κατοικούντων, τοὺς μὲν σκο- 25 Διπὸν ἐλαθον παρελθόντας, ἐξαιφνης δὲ μῆτ' αὐτοὶ προῖδον-

agnatam quandam in iis dexteritatem eius admirati, apud suos vel laudatissimis superiorem evasisse non negarent. Ceterum non multo post nuptias valedicens avo, cum Augusta Didymotichum profectus est. Cum venisset ad locum Magna Carya dictum, ad montem Lipicis appellatum, didicit, Persas pedites vicinitatem hostiliter diripere. Milites igitur imperatorem sequentes, prima luce viam capessendo, ut poterant, pergebant, eo, quoniam cum magno domestico paucisque aliis ad feras simul ex itinere captandas declinaverat, a tergo relicto. Verum ubi de irruptione cognovit, ad pugnam cum barbaris ineundam eos revocavit, statueruntque ipse et magnus domesticus, oportere cum globo, quem haberent, eo, ubi Persas esse audiebant, occurrere; rati, utrovīs modo se tutos fore. Sive namque invasa faciles reperirentur, opus nullo labore confectum iri: sive Romana multo numerosiores viderentur, ut ad manus cum iis venire hand tutum esset, ipsos in equis impune Persis peditibus elabi posse. Itaque praemissis speculatoribus, armati sequebantur. At enim barbari trita itinera omnimodis fugientes per inviaque gradientes, ut in illorum locorum incolas involarent, et ab exploratoribus praeter-

τες συνέμιζαν βασιλεῖ. γενομένης δὲ μάχης καρταῶς, οἱ μὲν Δ. C. 1326
 βάρβαροι μαχόμενοι παραβόλως, ἔπεσον πάντες, οἱ βασιλικοὶ
 δὲ αὐτοὶ καὶ οἱ Ἴπποι πλὴν ὀλίγων ἐτραυματίσθησαν πάντες,
 ἀπέθανε δὲ οὐδεὶς Ἴππος δὲ ἀπέβαλον πολλούς. ἐτρόπη δὲ
 5 καὶ ὁ βασιλεὺς τὸν πόδα ὀιστῶ, ὃ, τε Ἴππος αὐτοῦ πληγείς
 ἑπτάκις, μετὰ μικρὸν ἀπέθανε τῆς μάχης. ὁ δὲ μέγας δομέ-
 στικός ὀλίγον ἐδέησε μαχόμενος πεσεῖν. περισχόντες γὰρ αὐ-
 τὸν πολλοὶ τῶν βαρβάρων, τὸν μὲν Ἴππον κατετραυμάτισαν
 ἐπὶ τοσοῦτον, ὥς μηκέτι δύνασθαι κινεῖσθαι αὐτὸν δὲ ὀ-
 10ιστοῖς τε καὶ κοντοῖς καὶ λίθοις ἐπληξάν πολλάκις. οὐδὲν δὲ
 αὐτῶν ἠδυνήθη καθικέσθαι, τῶν ὀπλων ἀντισχόντων, καί-
 τοι γε τῶν μῆρῶν καὶ βραχιόνων ὄντων γυμνῶν· τὸν τε πα- P. 128
 ρὰ τὴν ζώνην ἀκίνακην ἤρπασαν αὐτοῦ, καὶ τὰ τῶν ἱματίων
 ἄκρα διέβρῆξαν τοῖς ἔλκυσμοις, αὐτὸς δὲ παραδόξως ἀμυνο-
 15 μενος διεσώθη, μηδὲ τραυματισθεῖς. μετὰ τε τὴν νίκην πολ-
 λούς ἔλεγεν ἀγῶνας καὶ μεγάλους ἐκ παιδικῆς ἡλικίας διηρυ-
 κέναι, οὐδὲ ἀπαξ δὲ ἐν χρῶ κινδύνου παρὰ τοσοῦτον γεγενῆ- V. 103
 σθαι. οὕτω μὲν οὖν οἱ βάρβαροι πάντες ἔπεσον παρὰ τὴν μά-
 χην. ὁ βασιλεὺς δὲ εἰς Λιδυμότειχον ἐλθὼν, πονήρως ἀπὸ τοῦ
 20 τραύματος ἐπὶ πολὺν διςτέθη χρόνον. περὶ δὲ συγκομιδὴν τοῦ B
 σίκου μάλιστα τοῦ αὐτοῦ ἔτους ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς Με-
 χαῆλ τῷ νέῳ βασιλεῖ Ἀνδρονίκῳ ἠθέλησε συγγενέσθαι. τῷ δὲ
 τοῦτο μὲν οὐκ ἦν καθ' ἠδονὴν διὰ τὸ τὸν πόδα ἔτι ἀπὸ τοῦ
 τραύματος ἀλγεῖν, ὅμως μέντοι τῷ βασιλεῖ καὶ πάμπω τὰ τοῦ

7. Legebatur ὀλίγον.

subito ac praeter opinionem suam in imperatorem incidunt. Pugna-
 tur summa vi: barbari temere et confuse dimicantes, ad unum omnes
 cadunt, imperatorii ipsique et equi, paucis demptis, vulnerantur
 omnes, nullus occumbit, equos multos amittunt. Imperator quoque
 in pede sagitta icitur, cuius equus septenis confossus vulneribus
 secundum pugnam interiit. Magnus domesticus parum abfuit, quin
 eodem proelio oppeteret. Barbari enim cum frequentes eum circum-
 dedissent, sic eius equum consauciarant, ut movere se amplius ne-
 quiret: sessorem vero telis, contis et lapidibus crebris feriebant: sed
 armis omnia sustinentibus, nihil eorum quamvis et femora et bra-
 chia nudum laesit: acinacem modo a cingulo pendentem ei absta-
 lerunt, vestiumque oras huc illuc raptando dilacerarunt: ipse dum
 se strenue defendit, abaque ullo vulnere admirabiliter servatus est.
 Parta victoria, multis et magnis ab adolescentulo certaminibus se
 perfunctum narravit, sed nunquam tam prope ab exitio abfuisse.
 Sic barbari omnes periere. Imperator Didymotichi ex vulnere diu
 laboravit. Eodem anno, frugum condandarum tempore, Michael
 Moesorum rex Andronicum iuniorem visere voluit, cui adhuc pedem
 propter vulnus dolenti id parum amicum accidit: et avum super ea

A.C. 1326 πρύματος ἀναθεῖς, ἐπεὶ ἐπέτρπεν ἐκεῖνος, εἰς Τζερνομί-
 νους ἅμα γυναικὶ ἐλθόντι τῇ Μιχαῆλ, συνεγένετό τε καὶ συν-
 δίδριψεν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς ἐφ' ἡμέραις ὀκτώ· συνησθάντες
 δὲ ἀλλήλοις οἱ βασιλεῖς, μετὰ τοῦτο διελεύθησαν ἐκάτερος ἐπ'
 οἴκου. εἰς Λιδυμότειχον δὲ Ἀνδρόνικος ὁ βασιλεὺς ἐλθὼν,⁵
 C παρὰ τῶν ἐν Βυζαντίῳ φίλων εὗρεν ἄγγελον ἀφιγμένον, ὅτι
 βασιλεὺς ὁ πρεσβύτερος ἀπὸ τινῶν τεκμηρίων καὶ λόγων εὐ-
 δηλός ἐστι πολεμῆσιών, ἀπαγγέλλοντα πρὸς αὐτόν. ὅπερ
 ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, ἐξεπέληκτο μὲν εὐθύς τὴν ἀτοπίαν τῆς
 ἀγγελίας, ἠπίσθησε δὲ ὅμως. τοῖς δὲ φίλοις ἐκέλευεν ἀπαγ-
 γέλλειν, ὡς αὐτὸς μὲν πολλὴν ἂν αὐτοῖς τῆς εἰς αὐτόν εὐνοίας
 εἰδείη χάριν, διὰ δὲ τὸ σφόδρα μὴ βούλεσθαι τὰ τοιαῦτα
 τοῖς λεγομένοις ἀπιστεῖν· δέον δὲ αὐτοὺς πάνυ φιλοῦντας ἀκρι-
 βεστάτῃ βασιάνῃ τὸ πρᾶγμα δοῦναι, καὶ ὅ, τι ἂν φανῇ σαφές
 ἀπαγγέλλειν. τοῖς μὲν οὖν ἐν Βυζαντίῳ φίλοις ὁ βασιλεὺς ἐπέ-
 15 σκηπτε τοιαῦτα. ἅμα δὲ δομestίῳ τῇ μεγάλῃ καὶ πρωτοστρά-
 D τορι συνελθόντες, ἀνηρεύνων, εἴ τι συνειδείεν ἑαυτοῖς ἄξιον
 πολέμου εἰργασμένοις, ὃ καὶ τὸν βασιλέα τὴν εἰρήνην ἂν πεί-
 σσει καταλῦσαι· πολλά τε καὶ πολλάκις τὸν ἄκρι τότε χρόνον
 ἐξέτασαντες ἀπὸ τῶν σπονδιῶν, τῷ βασιλεῖ μὴ οὗτ' ἐκ προ-
 20 φανοῦς, οὗτ' ἐξ ἀδήλου προφάσεως εὗρισκον προσκεκρομέναι.
 φήθησαν δὲ ὅμως ἀπὸ τοιαύτης αἰτίας ἐνδέχεσθαι πρόφασιν
 τὸν πόλεμον ἂν σχεῖν.

P. 129 μγ'. Τῷ πρώτῳ βεβασιλευκῷ Ῥωμαίων Παλαιολόγῳ τῇ
 Μιχαῆλ ἄρῶνες τρεῖς γεγέννηται παῖδες, οὗτός τε ὁ μετ' αὐ-²⁵

re certiolem fecit. Avus id ad eius arbitrium reiecit. Michael cum
 coniuge Tzernomianum venit: ibi dies octo cum ipsis imperator ver-
 satus est. Inde post mutuam hilaritatem laetitiamque digressis, im-
 perator Didymotichi nuntium ab amicis Byzantio missum invenit,
 avum, quod e quibusdam indicibus et sermonibus eius liceret colligere,
 bellum ei moturum. Qua rei novitate statim obstupefactus,
 credere distulit amicisque renuntiari iussit, se illis de benevolentia
 magnas habere gratias; dictis ideo fidem non tribuere, quod ea, quae
 dicerentur, vehementer nollet. Decere ipsos, ut amicissimos, rem ac-
 curatissime indagare quodque haud dubie verum comperissent, super
 eo monere. Haec ille amicis Byzantium. Congressi deinde ipsi,
 magnus domesticus et protostrator, scrutabantur, si culpam commem-
 ruissent aliquam, quae avum, rupta pace, ad bellum iure provocaret.
 Post longam et crebram inquisitionem usque a foedere composito
 ad illum diem nec aperta, nec occulta occasione se eius iram meruisse
 inveniebant. Existimabant nihilo minus a tali causa bellum nasci posse.

43. Michaeli primo Romanorum imperatori Palaeologo fuerant
 filii nati tres, Andronicus iste, qui post parentem imperitavit, Con-

τὸν βεβασιλευκὸς Ἀνδρόνικος καὶ Κωνσταντῖνος ὁ ἐν τῇ πορ- A.C. 1326
 φύρα τεχθεὶς καὶ Θεόδωρος τρίτος, καὶ θυγατέρες τοσαῦται.
 τοῖς μὲν οὖν ἄλλοις ἄλλοι γεγέννηται παῖδες, καθάπερ ἐν ἀρ-
 χῇ τῆς ἱστορίας ἐδήλωσέ φθάσας ὁ λόγος, τῷ πορφυρογεννήτῳ
 5 δὲ Κωνσταντίνῳ ὁ Παλαιολόγος Ἰωάννης μονογενῆς γεγέννηται
 παῖς· ὃ Μετοχίτης ὁ μέγας λογοθέτης ἐξέδωκε τὴν θυγατέ-
 ρα Εἰρήνην πρὸς γάμον, τῇ τοῦ πανυπερσεβίστου πρὸς τοῦ
 δεῖου καὶ βασιλέως ἀξία τετιμημένῳ. οὗτος δὴ ὁ πανυπερσεβ-
 βαστος οὐχ ἄπαξ, ἀλλὰ καὶ δις καὶ τρίς Θεσσαλονίκης τε καὶ
 10 τῶν ἄλλων ἐσπερίων πόλεων ἐπιτρόπεύσας, τὰ τε ἄλλα διψῶν B
 ἢ αὐτῷ ἐδόκει ἄριστα εἶναι, καὶ τῷ τῶν Τριβαλῶν ἄρχοντι V. 104
 Στεπάνῳ τῷ Κράλῃ Μαρίαν τὴν αὐτοῦ κατήγγησε θυγατέρα.
 οὗ δὴ γενομένου, νοῦν ἔσχε τῷ τῶν Τριβαλῶν ἄρχοντι προσ-
 χωρῆσαι ὄντι κηδεστῇ, ὡς ἂν τῇ ἐκείνου δυνάμει χρώμενος
 15 συνμαχοῦντος, ὧν ἐπιτρόπευε πόλεων ἕσας ἂν οἷόν τε ἢ
 φρουραῖς κατασχῶν καὶ ἰδιοποιησάμενος, ἰδίαν ἐαυτῷ κατα-
 στήσῃ δυναστείαν, ἀποστήσας βασιλέως. ὁ μὲν οὖν τοιαῦτά
 τε διενεοῖτο καὶ εἰς ἔργον ἔβη, καὶ πανουκισίᾳ μὲν ἐχώρησε
 πρὸς Τριβαλοῦς, καταπράξασθαι δὲ ἰσχυσεν ὧν ἤλπισεν οὐ-
 20 δέν. αἱ γὰρ ἔπ' αὐτὸν πᾶσαι πόλεις τὴν ἀποστασίαν συνέσαι, C
 οἷα δὴ ἐχρῶντο πολεμῶν. ἐκ τῆς τοιαύτης δὴ αἰτίας ταραχῆς
 οὗ φραύλης τινὸς αἱ κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐνεπλήσθησαν πόλεις.
 ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τῶν τοῦ μεγάλου λογοθέτου
 υἱῶν Δημήτριος μὲν ὁ Ἄγγελος Στρουμβίτζης ἐπιτρόπος ἦν,

3. Hinc patet, historiae huius primum caput assignari debuisse ad haec verba epistolae Christoduli p. 4. Ὁ βασιλεὺς τοίνυν Ἀλέξιος, ὁ τὴν ἐπωνυμίαν Ἄγγελος etc. ED. P. 12. Ita apud Triballos dicebatur Στέφανος. ED. P.

stantinus Porphyrogenitus et Theodorus, ac filiae item tres. Aliis igitur alii fuere liberi, id quod in vestibulo huius historiae demonstratum est. Porphyrogenitus Ioannem habuit unigenam, cui Metochites magnus logotheta Irenen filiam matrimonio coniunxit: eundem imperator patruus panhypersebasti dignitate cohonestaverat. Hic panhypersebastus etiam tertium Thessalonicae aliarumque urbium occidentalium praefecturam gerens, tum alia constituit, ut unumquodque rectissimum censuit, tum Stephano Cralae Triballorum principi Mariam filiam uxorem dedit. Quo facto ad generum se adiungere decrevit, cuius viribus adiutus, quotquot posset urbibus ad suam praefecturam pertinentibus praesidia imponeret: et illis sub potestatem subiectis, ab imperatore desciscens, peculiarem sibi dominatum compararet. Talia meditabatur et iam ad rem conferre occipiebat: cum tota quippe domo ad Triballos transierat; sed eventus spem destituit. Nam omnes urbes, quibus praeerat, defectione eius intellecta, hostis eum loco habuerunt. Ex huiuscemodi igitur causa

Cantacuzenus.

- A. C. 1326 *Μιχαὴλ δὲ ὁ Λάσκαρις, Μελενίκου, πόλεων Μακεδονικῶν· οἱ δὲ γυναικῶς ἀδελφοὶ ὄντες τοῦ πανυπερσεβάστου, γράμματα πέμπουσι πρὸς τε ἐκείνον καὶ τὴν ἀδελφὴν, προφανῶς μὲν αὐτῶν ἀποστασίαν οὐ κατηγοροῦντα, πρόφασιν μέντοι οὐκ ἀγενῆ ἢ τινα παρεχομένα ὑποψίας. λέξων τε γὰρ εὐποροῦν ἀμ-5 φιβόλων, καὶ φιλίας ἀνεμίμνησκον ἀρχαίας καὶ συνδιατριβῆς, καὶ τοῦ δεῖν ἀλλήλοις ἐθνοεῖν ἄλλων τε ἐνεκα πλειόνων καὶ μάλιστα τῶν ἐκ τῆς συγγενείας ἐνεχύρων. τοὺς τὰ τοιαῦ-*
- P. 130 *τα τοίνυν γράμματα κομίζοντας στρατιωτῶται συλλαβόντες κατὰ τὴν ὁδὸν, οἳ ἦσαν ἐπ' αὐτὸ τοῦτο τεταγμένοι φυλάττειν οὐ τὰς ὁδοὺς τοῦ πρὸς τὸν πανυπερσεβάστον ἐνεκα πολέμου, καὶ τὰ γράμματα ἀφελόμενοι, πρὸς μὲν Βυζάντιον ὡς βασιλέα τὸν πρεσβύτερον τὰ γράμματα κομίσαι οὐκ ἔγνωσαν δεῖν, τὸν μέγαν λογοθέτην τὰ μέγιστα παρὰ βασιλεῖ δυνάμενον δεδοικότες, εἰς Αἰδυμότειχον δὲ ἦλθον φέροντες τῷ νέῳ βασιλεῖ. 15 ἔπαινέσας δὲ αὐτοὺς τῆς συνθέσεως καὶ εὐβουλίας, ἀπέλυσεν εὖ ποιήσας ὁ βασιλεὺς. τὰ μέντοι γράμματα εἰς Βυζάντιον τῷ μεγάλῳ πέμψας λογοθέτῃ, παρῆνει τε καὶ συνεβουλευέτο Βαυτὰ φιλικῶς, ὡς τὰ μὲν γράμματα ταυτὶ τῷ κηδεστῇ πέμψειαν οἱ υἱοὶ γέμοντα πολλῆς ὑποψίας, αὐτὸν δὲ ἐκείνων τεροῦντα πατέρα καὶ τῇ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ τὴν δυνατὴν ἀφῆλειαν ὀφειλόντα εἰσφέρειν, ὅσα τῶν κατ' αὐτὴν πραγμάτων δι' αὐτοῦ διοικουμένων, χρεῶν ἐκείνους τε ἀπαθεῖς κακῶν τηρεῖν καὶ τὴν προσδρακωμένην ἀπ' αὐτῶν προαναστέλλειν βλάβην. τοῦτο*

occidentis oppida non mediocriter perturbata sunt. Sub idem tempus e filiis magni logothetae Demetrius, cognomento Angelus, Strumbitzae, Michael vero Lascaris Melenico Macedoniae civitatibus praesidebant. Hi fratres uxoris panhypersebasti litteras ad eum sororemque mittunt, quibus illorum defectio non quidem aperte arguebatur, occasio tamen suspicandi non levis praebebatur. Erant siquidem refertae verbis ambiguus, veterisque amicitiae et consuetudinis memoriam refricabant; ac de mutua benevolentia praestanda admonebant, cum aliis pluribus de causis, tum ob vinculum affinitatis videlicet. Milites propter bellum cum panhypersebasto viis custodiendis praepositi, tabellarios intercipiunt, litteras auferunt, nec tamen ad imperatorem senem perferre audent, quod a magno logotheta, qui apud eum plurimum valebat, metuerent. Ergo Didymotichi iuniori eas reddunt: quos ille, ut debuit, tamquam prudentes et consultos laudavit ac dimisit. Epistolam vero Byzantium ad magnum logothetam transmittens, amice monuit ac suavit, ut quoniam filii eius has litteras suspiciosissimas ad affinem portandas dedissent, ipse tamquam eorum parens, omniaque summa officia rei publicae Romanae debens, (quando per eum eius res administrarentur,) et illis a malo caveret, et imminente huic detrimento mature obviam iret. Id effici posse,

δὲ γένοιτ' ἂν, εἰ αὐτοὺς μὲν τοῦ τῶν πόλεων ἐκείνων ἄρχειν A.C. 1326 ἀποστήσας, ἑτέρους ἀνυπόπτους ἐπιστήσει, αὐτοῖς δὲ ἑτέρας ἀρχάς ἢ ἂν αὐτῇ δοκῇ λυσιτελεῖν ἐγχειρίσει. „ἔμοι μὲν οὖν οὐκ ἀγαθὸν εἶδοξεν” εἶπε „τῷ βασιλεῖ τὰ τοιαῦτα γράμματα ποιῆσαι ὁδῆλα, ἀλλὰ μόνῃ σοί, ὡς ἂν, συνετὸς ὢν, τὰ τε δέοντα ὑπὲρ τῶν κοινῶν οἰκονομήσης πραγμάτων καὶ τοῖς παισὶ τὰ λυσιτελοῦντα.” βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦτα τῷ μεγάλῳ συνεβούλευσε λογο- C θέτη· ὁ δὲ, κείθεσθαί τε δέον καὶ χάριτας τῆς τῶν νιῶν κη- δεμονίας ὁμολογεῖν, τοῦναντίον ἐποίει πᾶν. τραχέως γὰρ ἀπο- 10 κρινάμενος καὶ σκληρῶς, ἐπὶ τέλει προσέθηκε καὶ τοῦτο, ὡς καὶ τοῖς ὄνοις ἢ παροιμία δίδωσι τὸν ζέοντα ἀντιξέειν. ταύτην μὲν οὖν ἑαυτοὺς ἀνερευνῶντες ὑπενόουν αἰτίαν εἰς τὸ πολε- μῆσθαι παρεσχημένους, τὸν μέγαν ὑπολογιζόμενοι παροξυν- θέντα διὰ ταῦτα λογοθέτην εἰς τὸ πολεμεῖν παρακαλέσαι τὸν 15 βασιλέα· σαφὲς μέντοι εἶχον οὐδὲν εἶδέναι. ἄξιον δὲ καὶ οἷας εὐεργεσίας πρὸς τε λογοθέτην τὸν μέγαν καὶ πρὸς τὸν D πρωτοβεστιάριον Ἀνδρόνικον τὸν Παλαιολόγον, τοὺς τοῦ τρί- V. 105 του τουτουῖ πολέμου μάλιστα αἰτιωτάτους γεγενημένους, βα- σιλεὺς ὁ νέος ὑπῆρξε, διηγῆσασθαι διὰ βραχέων, ὡς ἂν πρὸς 20 οἷον ἠγνωμόνου εἰδείημεν εὐεργέτην. ὁ γὰρ πρωτοβεστιά- ριος οὕτως ἂν Παλαιολόγος Ἀνδρόνικος, τῆς τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως Ἀνδρονίκου πατρὸς ὢν ἀδελφῆς τῆς Ἄννης, ἣ συνή- κει Μιχαὴλ τῷ δονκὶ τῶν Πάτρως ἀρχόντων ἐνὶ καὶ τῆς κατ' αὐτὴν Θεσσαλίας, ἔκ τινος διαφορᾶς πρὸς τὸν μέγαν 25 λογοθέτην ἀπεχθῶς διατεθεῖς, πρὸς τὸν νέον βασιλέα ἐλ-

si iis, ab earum urbium procuracione avocatis, alias praefecturas ut expedire videbitur committat, et nunc alios non suspectos surrogat. Sibi visum, has litteras imperatori exhiberi non expedire: sed ipsi patri duntaxat, ut cum prudentia praestet, quae rei publicae rationes postulent, ea provideat atque administret, et filiorum salutem det operam. Istae imperator iunior magno logothetae suavitatis; quem cum auscultare ac pro filiorum sollicitudine gratias agere oportuisset, omnino secus egit: aspere enim et acerbè respondens, in extremo adiecit etiam hoc: Iuxta proverbium licere et asellis mutuum scabere. Hanc itaque, in semet inquirentes, causam bello renovando se attulisse auspicabantur; reputantes, hinc irritatum magnum logothetam, imperatorem ad arma sollicitasse: nihil tamen certum scire poterant. Operae pretium est porro paucis attingere, quae beneficia iunior imperator in Andronicum Palaecologum protovestiarium et in magnum logothetam longe praecipuos huius belli auctores ultro contulerit: ut in qualem quantumque bene merentem ingrati extiterint, cognoscere possimus. Protovestiarium matrem habuit Annam sororem Andronici senioris, quae Michaeli duci, uni ex principibus Patrae et Thessaliae circumiectae, nupsit; qui nescio ob quam controversiam

A.C. 1326 θῶν πολλά τε καὶ ἄκοσμη διεξήκει κατ' αὐτοῦ, καὶ τελου-
 ταιὸν προσετίθει, ὡς ἤδη πρὸς τὴν πρὸς αὐτὸν ἀπέχθειαν ἀπει-
 ρηκῶς, βούλοιντο ἂν αὐτὸν συγκόπτειν πολλαῖς ταῖς πληγαῖς,
 P. 131 καὶν δὲ διὰ τοῦτο καὶ ἀποθνήσκειν δι' ὃ καὶ ἀμύνειν αὐτῆ,
 εἴ τι μετὰ ταῦτα διὰ τὸ τόλμημα ἐπίοι δεινόν, ἐδέετο. ἀκού-5
 σας δὲ ὁ βασιλεὺς, λόγοις τε πολλοῖς καὶ παραινέσεσι τὸν
 πρωτοβεστιάριον ἀπάγει τοῦ τόλμηματος ἐπεχειρεῖ. ὡς δὲ
 οὐκ ἐπειθε, καὶ διαθήσειν ἠπειλήσε τὰ χαλεπώτατα, εἰ μὴ
 παύσοιτο τοιοῦτοις ἐπιχειρῶν. ἔφη γὰρ, εἰ μὲν πρὶν μηδὲν
 πρὸς αὐτὸν τοιοῦτον εἰπεῖν τι ἐργάζετο τῶν ἀτόπων, δεινόνιο
 μὲν ἂν ἦν, οὐδὲν δὲ αὐτῆ διαφέρειν ἔπειδὴ δὲ αὐτῷ φανε-
 ρὰν κατέστησε τὴν γνώμην, ἀδύνατον εἰς ἔργον τὴν βουλήν
 B προαγαγεῖν. τὴν γὰρ εἰς τὸν μέγαν λογοθέτην παρωσίαν, διοι-
 κητὴν τῶν βασιλέως ὄντα πραγμάτων, εἰς ἐκεῖνον ἄγειν τὴν
 ὕβριν, ἃ μὴ δέον αὐτὸν συγχωρεῖν. τούτοις μὲν οἷον ὁ πρω-15
 τοβεστιάριος ἐπέειπε δεισας, καὶ ἀπέσχετο τοῦ τὸν μέγαν λο-
 γοθέτην τὰ αἰσχιστα διαθεῖναι. ὀλίγαις δὲ ὕστερον ἡμέραις
 βασιλεὺς ὁ πρῶτος, εἴτ' ἐκ διαβολῆς εἴτε καὶ ἄλλως,
 τῶσδε οὐκ ἐξώργιστο κατὰ πρωτοβεστιάριον, ὡς καὶ εἰρησὶ θε-
 λῆσαι πέμψας τοιγαροῦν πρὸς βασιλέα τὸν νέον τὸν μέγαν
 λογοθέτην, ἄλλα τε πολλά τοῦ πρωτοβεστιάριου κατηγορεῖ,
 καὶ ὅτι λοιδορούμενος αὐτὸν οὐ παύεται καὶ διασύρων, δι' ἃ
 C δὴ καὶ μόνον δίκαιος εἶναι τὴν ἐσχάτην δοῦναι δίκην οὐ
 ταῦτα δὲ μόνον, ἀλλ' ὅτι καὶ ἀποστασίαν ἀπ' αὐτῶν ἐγνωσέ.

magnum logothetam exosus, apud imperatorem iuniorē multa ad-
 versus illum confusius effudit cum hac clausula, se iam eius odio
 fessum, velle hominem plagis multis concidere, etiamsi propterea
 sibi moriendum sit. Quare eum rogabat, ut si propter tam audax
 facinus quippiam gravius sibi impenderet, opem afferret. Imperator
 longo sermone admonitum a tam praecipiti consilio abducere nite-
 batur. Cum surdo loqueretur, inclementissime illum se accepturum
 minatus est, nisi tali conatu desisteret. Et addebat: Si me celasses
 et interim vetitum aliquid in ipsum designasses, grave id qui-
 dem fuisset, mea autem nihil retulisset: at iam quia mentem tuam
 mihi aperuisti, quae vis opere compleri neutiquam possunt. Quod
 enim in magnum logothetam imperatoris avi vicarium petulantius
 committetur, id illum contumelia afficit, quod quidem mihi patien-
 dum non est. His commotus protovestiarius, timuit et in magnum
 logothetam exemplum pessimum moliri cessavit. Paucis diebus in-
 termissis, senior imperator an calumnia, an alia ratione inductus,
 sic in protovestiarium exarsit, ut eum in carcerem compingere cogita-
 ret. Mittit igitur magnum logothetam ad nepotem, et hominem cum
 de aliis criminibus multis accusat, tum quod sibi maledica lingua
 obtreclare non desinat: ob quae sola extremum supplicium merita-

τούτων ὁδὴν ἕνεκα πάντων εἰς δεσμοτήριον αὐτὸν ἐμβαλεῖν A.C. 1326
 δέον εἶναι οἰηθεῖς, καὶ αὐτῷ τὴν γνώμην δηλοῦν, ὡς ἂν εἰ-
 δεῖή τε καὶ αὐτὸς ἄμα καὶ συνεπιλαμβάνοιτο πρὸς τὸ ἔργον.
 πρὸς ταῦθ' ὁ νέος ἀπεκρίνατο βασιλεὺς τοιαῦτα „θεϊότατε
 5 βασιλεῦ, τὸ μὲν πρωτοβεστιάριον τὸν ἐμὸν θεῖον ἀκόλαστον
 τε εἶναι περὶ τὴν γλῶτταν καὶ πρὸς λοιδορίας εὐχερῆ, καὶ
 αὐτὸς συνομολογήσομαι ἂν· διὸ καὶ αὐτὸς συνεπιψηφίζομαι
 τιμωρίας ἄξιον εἶναι τῆς προσηκούσης. τοὺς γὰρ ἐπιφανεστέ-
 ρους μᾶλλον τῶν ἀνδρῶν καὶ προσήκοντας βασιλεῦσι τὰ τε D
 10 ἄλλα συνετούς καὶ κοσμίους εἶναι δεῖ καὶ πρὸς πᾶσαν ἀρε-
 τῆς ἰδέαν ἐπιτηδεύουσ, καὶ τὴν γλῶτταν πρό γε τῶν ἄλλων
 εὐφρόνους, οἷα δὴ τοῖς ὑποδεστέροις ὡς τινα παραδείγματα
 κοινὰ καὶ τύπους κειμένους, πρὸς οὓς ὄρωντες οἱ πολλοί, ῥυ-
 θμιζοῦντ' ἂν πρὸς τὸ βέλτιον. ἀποστασίαν μέντοι οὐτ' αὐτὸς
 15 κατέγων αὐτοῦ ποτε, οὔτε παρ' ἄλλον σαφῶς ἀκήκοα εἰδότες
 οὐδ' ἡ δίκαιον λόγοις ἁμαρτύντα ἔργῳ τὴν κόλασιν ὑποσχέειν,
 ἀλλὰ μᾶλλον ἐφ' οἷς ἤμαρτε τυχόντα συγγνώμης, λόγους σω-
 φρονίζειν τοῦ λοιποῦ καὶ ἀπειλεῖν, εἰ μὴ παύοιτο τοιαῦτα
 ἁμαρτάνων, ὡς καὶ ὧν ἀφίεται νῦν ὁμοῦ πάντων ἐν τῇ τότε
 20 οὐφείζοντα τὰς δίκας” οὕτω γὰρ πρωτοβεστιάριόν τε ἂν σω-P. 132
 φρονέστερον γενέσθαι, αὐτὸν τε οὐ ζημιώσεσθαι ἀνδρα τῶν
 ἐπιφανῶν καὶ κατ' αἷμα προσηκόντων. τοιαῦτα συμβουλευῶν
 ἰδέετο περὶθεσθαι καὶ τὴν ὀργὴν πρωτοβεστιαιῶν ὑφεῖναι. εἰ

tur; praeterea quod ab ipsis deficere meditetur. Ob haec existimare se, illam comiciendum in custodiam: et hanc sententiam suam ipsi indicare voluisse, ut pariter sciret seque ad eum comprimendum adiuvaret. Nepos ita respondit, se quoque protovestiarium magnae amicitiae suae filium intemperanti lingua et ad convitiis facilem esse, libenter confiteri: quocirca et suo iudicio poenae committitae subiciendum. Etenim ceteris illustriores et imperatoribus cognatione devinctos, inquit, etiam prudentes ac modestos et ad omne genus virtutis habiles et lingua prae aliis bene ominata esse concedet, inferioribus velut communia quaedam exemplaria formasque propositas, in quas plebei intuentes, vitam ac mores suos quasi ad certos numeros componant. Verumtamen defectionem illum agitare animo, neque ego unquam iudicavi, neque ab alio, cui id constaret, audivi. Non itaque iustum est, qui verbis duntaxat peccavit, eum rebus poenam luere: immo potius erratorum veniam dare et verbis in viam reducere eum oportere. Minae quoque intendendae, nisi talibus modum fecerit, simul omnium, etiam quae nunc illi dimittuntur, in futuro supplicia subiturum. Sic protovestiarium probiorem fore, et virum nobilitate conspicuum ac sanguine imperatori coniunctum haud male multatum iri. Hoc consilium nepos dabat, et ut audiretur iraque poneretur rogabat. Sin ad veniam in-

A.C. 1326 δ' ἄρα ἀνεκδότως ἔχει καὶ μὴ βούλοιο συγγνώμης ἀξιῶν,
 V. 106 κύριον ὄντα πάντων ὃ, τι ἂν ἐθέλῃ ἐξεῖναι ἔλεγε ποιεῖν. συν-
 ἤρατο δ' ἂν καὶ αὐτὸς πρὸς τὸ τιμωρήσασθαι τὸν ἕβριστήν,
 εἶγε ἐνδεᾶ τῆς δυνάμεως ἑώρα τὴν βούλησιν κεκτημένον· ἐπεὶ
 δὲ ὅσα ἂν ἦ βουλομένῳ καὶ δυνατὸς ἐστὶ καταπράξασθαι, 5
 ἠπεραινέτω τὴν βουλήν. Ταῦτα τοῦ μεγάλου λογοθέτου πρὸς
 βασιλέα τὸν πρεσβύτερον ἀπαγγειλαντος, εἴτε τοῖς βεβουλευ-
 μένοις ὡς λυσιτελέσιν ὁ βασιλεὺς πεισθεῖς, εἴτε τὴν τοῦ νέου
 καλοκάγαθίαν αἰδεσθεῖς, τοῦ κακῶς ποιεῖν τὸν πρωτοβεστιά-
 ριον ἀπέστη. οὕτω μὲν ἀμφοτέροις ὁ νέος βασιλεὺς, τῷ μὲν 10
 τοῦ μὴ πληγαῖς πρὸς τῷ ἀτιμασθῆναι συγκοπῆναι, τῷ δὲ τοῦ
 μὴ διὰ βίου δεσμοτήριον οἰκεῖν, αἰτιώτατος ἐγεγόνει. αὐτοὶ
 δὲ μετὰ μικρὸν ἐκ τοῦ ἄκρως ἐκπεπολεμῶσθαι εἰς φιλίαν συν-
 ελθόντες καὶ ὄρκους ἐμπεδώσαντες ἀλλήλους ἢ μὴν φρονήσαιν
 ταῦτά, πρὸς τὸν κατὰ τοῦ νέου βασιλέως πόλεμον αὐτοὶ τει 15
 C ἐξηρτύοντο καὶ τὸν βασιλέα παρεκάλουν, ἀπάταις χρώμενοι
 καὶ διαβολαῖς· καὶ τῆς εὐεργεσίας ἀπέδιδον χάριν τὸ μέγρι
 θανάτου πολεμεῖν. ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν οὕτω βασιλεὺς δὲ ὁ πρε-
 σβύτερος τὸν πρωτοβεστιάριον ἄρχοντα καταστήσας Βαλαγρα-
 δων, προσηνῶς τε καὶ ἡμέρως ὁμιλήσας καὶ πολλὰ ἐπαγγει- 20
 λάμενος εὖ ποιήσαιν, ἐξέπεμψεν, ὅσων ἂν δέοι πρὸς τὸν πό-
 λεμον εἶναι παρεσκευασμένον παραγγείλας, ὡς ἅμα τῷ δέξα-
 σθαι γράμματα παρ' αὐτοῦ βασιλεῖ τῷ νέῳ τὴν ἐκ τῆς ἐσπέ-

4. Sic scripsi ex coniectura Intrp., cum antea esset ἐνδεᾶ τῆς
 βουλήσεως ἑώρα τὴν δύναμιν κεκτημένον.

exorabilis maneret, ipsi ut rerum omnium domino licere facere quod
 liberet. Se quoque ad iniuriosum illum puniendum adiutorem esse
 voluisse, si videret deesse facultatem ei, cui voluntas non deesset.
 Nunc quia quaecunque vellet, praestare posset, faceret quod vellet.
 Haec postquam magnus logotheta seni renuntiavit, ille sive eo con-
 silio tamquam utili persuasus, sive nepotis probitatem reveritus, in
 protovestiarium animadvertere supersedit. Ita iunior imperator uni
 maxime profuit, ne cum infamia verberibus contunderetur, alteri, ne
 aeternis vinculis mandaretur: qui non diu post ex infestissimis odiis
 in gratiam redierunt. Cumque ad idem sentiendum iusiurandum con-
 firmationis ergo adhibuissent, ipsi bellum instruxerunt dolisque et ca-
 lumniis senem incenderunt, et beneficia bene meritum usque ad mor-
 tem oppugnando pensaverunt. Atque hi quidem ita se gesserunt. Im-
 perator avus protovestiarium Balagradorum praesidem creavit, beni-
 gue tractatum cum multorum beneficiorum pollicitatione emisit: cum
 praecepisset, ut quibuscunque ad bellum opus esset parata habe-
 ret, quo statim atque a se litteras accepisset, ex occidente copias
 in nepotem duceret. Cui scriptum est ab amicis Byzantio, avum
 propalam bellum adornare. Quamobrem ei et magno domestico, nec

ρας ἐπάξων στρατιάν. ἀπὸ δὲ Βυζαντίου πρὸς τὸν νέον Ἄν-Α. C. 1326
 δρόνικον ἦκον γράμματα παρὰ τῶν φίλων, σαφῶς ἀπαγγέλλον-
 τα, τὸν πρεσβύτερον βασιλέα πρὸς τὸν πόλεμον παρασκευάζε- D
 σθαι. διὸ καὶ ἐδόκει δεῖν αὐτῷ ἅμα τῷ μεγάλῃ δημοσίῳ καὶ
 5 πρωτοστράτορι βουλευτέα εἶναι περὶ τοῦ πολέμου. βουλευσα-
 μένοις δὲ μεγαλοψυχία ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν προτέρων πολέμων
 ἐδόκει χρῆσθαι καὶ μὴ προσξανάστασθαι, ἀλλὰ τὸν ἀπὸ τῶν
 πραγμάτων ἐλεγχον περιμένειν, ἅμα καὶ ἀπλίζοντες περιγενήσε-
 σθαι τοῦ πολέμου, ἀμύνοντος αὐτοῖς καὶ τοῦ θεοῦ παρασπον-
 10 δουμένοις· αὐτοὶ γὰρ οὔτε λόγῳ αἰτίαν παρασχεῖν τοῦ λελύ-
 σθαι τὰς σπονδὰς. πείρας δὲ χάριν ἐδόκει πρὸς Βυζάντιον
 ἀπελθεῖν ὡς ἡ φανεροῦ γενησομένου ἅμα τῷ αὐτοῦς ἀφικέ-
 σθαι τοῦ πολέμου ἢ διαλυθησομένου, τῶν κινούντων καταπλη-
 ξάντων. βασιλεῖ πᾶν οὖν τῷ νέῳ καὶ τοῖς φίλοις οὕτως ἐδόκει.
 15 μδ. Καὶ ὕστερον οὐ πολλαῖς ἡμέραις κατὰ τὰς ἀρχὰς P. 133
 Ὀκτωβρίου τῆς ἐνδεκάτης Ἰνδικτιῶνος ἐκ Διδυμοτείχου ἦλθον A. C. 1327
 εἰς Σηλυβρίαν, στρατιάν μὲν οὐκ ἐπαγόμενοι τοῦ μὴ δοκεῖν
 ἔξεπίτηδες πρὸς πόλεμον χωρεῖν, ἅμα δὲ οἰκέταις καὶ τῶν
 φίλων οὐκ ὀλίγοις. ὡς δὲ ἐπύθετο ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς,
 20 τὸν τε δικαιοφύλακα Γρηγόριον τὸν Κλειδᾶν καὶ Νίφωνα
 τὸν ἐπίσκοπον Μογλαῖνον πρὸς τὸν ἔγγονον ἀπέστειλεν εἰς V. 107
 Σηλυβρίαν, εἰς Βυζάντιον κελεύων μὴ εἰσεῖν οὐδὲ γὰρ ἂν
 αὐτῷ τὴν εἴσοδον παραχωρήσειν, ὅτι τὰς πρὸς αὐτὸν σπον-
 δὰς παραλύσει καὶ τοὺς ὅρκους κἄν τι περὶ αὐτὸν συμβῆ B

16. Pro δεκάτης scripsi ἐνδεκάτης, certissima emendatione. Nam cum ex iis, quae noster supra c. 42. narravit, tum ex Nicephoro L. VIII. c. 15. 4. patet, non annum 1326, sed sequentem iam agi. Error librarii est, non Cantacuzeni.

non protostratori de bello in consilium ire placuit, visumque adhibendam, ut prioribus bellis, animi magnitudinem, nec prius insurgendum, sed quid tempus moneat, expectandum. Spes etiam victoriae praeclara illos sustentabat, quod Deum sibi fracto foedere laesis succurrurum confiderent; ad quod frangendum ipsi nec re, nec verbo in causa ullo modo fuissent: experiundi tamen gratia Constantinopolin procedendum, quod belli molitio, simul ac eo accessissent, clare apparitura, aut perterrefactis, qui illud suscitarent, in nihilum recasura esset. Haec consiliantium sententia fuit.

44. Dies pauci intercesserunt, cum ineunte Octobri, Indictione undecima, Didymoticho Selybriam sine exercitu, ne dedita opera in bellum viderentur proficisci, servorum amicorumque stipati catervis venerunt. Quod ut comperit senior, Gregorium Clidam diceaephyllacem et Niphonem Moglaenorum episcopum Selybriam mittit suis verbis nepoti mandatam, ne Byzantium adeat: non enim ingredi permissurum, quandoquidem foedus in postremis habuisset. Proinde

A.C. 1327 τῶν ἀβουλήτων, οὐκ ἐκείνη, ἀλλ' ἑαυτῇ τὴν αἰτίαν λογιζομένη
 παραιοπονηκότι. τούτων ἀκούσας ὁ νέος βασιλεὺς, ἤλγησε μὲν
 οὐχ ἥμισυ ἐπὶ ταῖς ἀγγελίαις μικρὸν δὲ ἐπισχὼν, „ἐβουλόμην“
 εἶπε „μὴ τοσοῦτον ἀμνήμονα τὸν ἐμὸν κύριον καὶ βασιλέα ἧς
 ἔργους αὐτοῖς εὐπειθείας καὶ δουλείας πρὸς αὐτὸν ἐνδειξιμῆς
 ὀφθῆναι νῦν ἐπεὶ δ' ἡ τῶν ἐμῶν ἀμαρτημάτων πληθὺς ἐπίσθ-
 κων καὶ τῶν πρὸς αὐτὸν συμβάσεων ἀθετητῆν καὶ οἶσθαι ἀνε-
 πεισε καὶ λέγειν, θεὸν ἐγνωμόνα καὶ φιλοπάτορα καὶ αὐτῷ
 C ὑπέκοντα λογιζομαι πάντα, πρῶτον μὲν ἐν καιρίῳ οἶμαι τὴν
 πρὸς ἐμὲ ὑμῶν ἄφειξιν γεγενῆσθαι, συνετῶν ὄντων καὶ δυνα-10
 μένων μάλιστα ἀπὸ τῶν λεγομένων τὰ ἀληθῆ καὶ τὰ δέοντα
 συνεῖναι. ἔπειτα ἔρωτῶ, εἰ καὶ παρὰ τοῦ ἐμοῦ κυρίου καὶ βα-
 σιλῆως ἐπιτέτραπται ὑμῖν, ἃ τε ἡδίκηκα ἐγκαλεῖν καὶ τούτων
 τὴν ἀπολογίαν δέχεσθαι διεξιόντος. ἐλπίζω γὰρ ἐκ πολλοῦ τοῦ
 περιόντος ἀπολυσασθαι τὰ ἐγκλήματα.” τῶν δὲ εἰπόντων μη-15
 δὲν πλέον ἐπιτετράφθαι ἢ ὅσον μὴ εἰς Βυζάντιον ἀπαγγελάστας
 ἦκειν, αὐδῆς ἀναστρέφειν, „ἀπαγγελάτε τοῖνυν” ἔφη „τῷ ἐμῷ
 κυρίῳ καὶ βασιλεῖ, ὅτι τὸν ἔφορον τῆς ἀληθείας ἐπιμαρτυρο-
 D μαι θεὸν καὶ αὐτὸν ἀλήθειαν καλούμενον καὶ ὄντα, ὡς οὔτε πρό-
 τερον, οὔτ' ἐν τῷ νῦν ἀδίκως κατ' ἐμοῦ κινουμένην πολέμῳ, οὔτ' αὖ
 ἔργους οὔτε μὴ ἐν ῥήμασιν ἐμαντῷ τι σύνοιδα πεπραγμένον
 κατὰ σοῦ. διὸ καὶ ἰκέτης γίνομαι σου πρὸς αὐτοῦ τοῦ θεοῦ τὸ
 P.134 ἄργιζομαι ἀποδέμενον, συμπαθεία χρήσασθαι καὶ πραότητι,
 καὶ τοῦ δικαίου καὶ λυσιτελοῦντος ἔξω ποιεῖν μηδέν. εἰ δ' ἄρα

5. autōs legebatur pro αὐτοῖς et 15. ἀποδύσασθαι.

si quid ei obveniret mali, non illi, sed sibi culpam adscriberet, qui foedus violasset. Doluit valde hoc nuntio nepos, paulumque cunctatus, Voluissem, inquit, dominum meum et imperatorem subiectionis meae, quam erga eum factis ostendi, non adeo deposuisse memoriam. Sed quia peccatis meis factum est, ut huc prolaberetur, meque periurum et pactorum contemptorem indicaret ac diceret, cum probum, patris amantem sibi que subiectum reputare debuisset, primum quidem opportune vos huc venisse arbitror, viros prudentes quique facillime ex oratione mea veritatem et officium intellecturi sint. Deinde interrogo, ecquid ab avo meo in mandatis acceperitis, ut de iniuriis illi a me illatis mecum expostuletis meamque contra defensionem audiatis. Etenim ad obiecta depellenda quod dicam superfuturum, nedum defuturum spero. Respondentibus, non plus sibi praeceptum, quam ut ei denuntiarent, ne Byzantium ingrederetur, statimque revertentur: Renuntiate igitur, ait, domino meo et imperatori, me Deum veritatis vindicem atque adeo ipsam veritatem, (ipse enim et est et nominatur veritas,) testari, me neque antea, neque modo bello tam inique appetitum, mihi alicuius in ipsum criminis, seu re seu verbo admissi, conacium esse aut fuisse. Quare illum per Deum

τοῦ δαίμονος ἢ δυσμένεια, δι' ἣν πολλάκις ἐν κακοῖς τεταλαι- A. C. 1327
 πώρηκα, τῆς μὲν δουλείας καὶ εὐπειθείας, ἣν ἔργοις αὐτοῖς
 ἐπεδειξάμεν ἐν παντὶ τῷ παρασχόντι, παρεσκευάσεν ἐπιλελῆ-
 οῦμαι, τοῖς διαβάλλουσι δὲ καὶ συκοφαντοῦσιν ἀνέπεισε προσ-
 ἕχειν καὶ τὸν κατ' ἐμοῦ πόλεμον κινεῖν, δέομαι αὖτις μὴ ἐρή-
 μῃ οὕτω καταψηφίσασθαι, ἀλλὰ τὰ τε ἐγκλήματα δηλώσαι
 καὶ τόπον ἀπολογίας παρασχεῖν. εἰ μὲν ἀν' διαφύγω τὴν δί- B
 κην, τὰ ἐγκλήματα ἀπολοσάμενος, εὖ ἂν ἔχοι ἂν δ' ἐπιου-
 κῶν ἀλώ καὶ παρασπονδῶν, οὐδεμιᾶς ἀξιῶ τυχεῖν συγγνώμης,
 10 ἰούλλὰ πᾶν ὅτι οὖν πάσχειν αὐτὸς τιμῶμαι." βασιλεὺς μὲν οὖν ὁ
 νέος τοῖς πρέσβεισι τῷ πάππῳ τοιαῦτα ἐκέλευεν ἀπαγγέλλειν οἱ
 δ' ἐκυνθάνοντο αὖτις, εἰ μηδὲν ἐαυτῷ συνοῖδε τοὺς πρὸς βα-
 σιλέα τὸν πάππον γεγενημένους ὄρκους παραβεβηκώς, οἰόμενοι
 πείσαι ἂν βασιλέα ῥαδίως διαλύσασθαι πρὸς τὸν ἔγγονον, εἰ
 15 μηδὲν ἐπιουκῶντα πύθοντο αὐτόν. τοῦ δὲ ἰσχυρισσαμένου ἄχρι
 τότε παρεσπονθηκέναι μηδαμῶς, χαίροντες εἰς Βυζάντιον ἐπα- C
 νῆκον, ἐπιζῶντες τὸν πόλεμον τῶν βασιλέων καταλύσειν τὸ
 δ' ἐναντίως ἢ ἀπέβη προσεδόκων. ἀπαγγειλάντων γὰρ ὅσα βα-
 σιλεὺς ὁ νέος πρὸς τὸ μὴ παρεσπονθηκέναι παραιτεῖται, οὐ-
 20 δὲν μᾶλλον ὁ πρεσβύτερος ὑφῆκε τῆς ὀργῆς, ἀλλ' ἐκείνοις μὲν
 ἀπεκρίναντο οὐδέν τῷ πατριάρχη δὲ Ἡσαΐη τὸ μνημονεύειν
 ἐν ταῖς ἱεροτελεστίαις τοῦ ἔγγονου μῆτ' ἐν τῷ τῆς τοῦ Θεοῦ
 Σοφίας νεῷ, μῆτ' ἐν τοῖς ἄλλοις ἱεροῖς ἐκέλευε συγχωρεῖν
 καὶ αὐτῶν γὰρ τῶν ἐν βασιλείαις ἱερῶν ἀπεληλακέναι τὴν V. 108

Immortalem obsecro, ut iuxta mecum miseriam meam sentiat, sequē
 ad lenitatem det, ac ne quid praeter aequum et bonum attentet.
 Quod si cacodaemonis malignitas, propter quam multas toties ac-
 rummas pertuli, paratam ad eius nutum voluntatem meam, quam,
 quotiescunque occasio fuit, prae me tulli, ex animo illi excussit,
 obtrectatoribus autem et sycophantis aures dare et armis me perse-
 qui persuasit, iterum oro, ne indicta causa me condemnnet, sed cri-
 mina proferat, defendendi locum relinquat. Si, refutatis illis, da-
 mnationem effugero, bene habet: sin perfidus et foedifragus inventus
 fuero, me veniam consequar, et vel me iudice, quantumvis magno
 supplicio multer. Haec nepos avo. Quaerentibus adhuc legatis, ec-
 quid iuramentum, quod avo iuravit, nullam partem violarit, (rati,
 non difficile reconciliatum iri senem, si iurisiurandi tenacem esse
 audierit,) confirmanteque illo, se ad id tempus usque nihil foederi
 contrarium egisse, laetantes ac bene sperantes, bellum sopolitum iri,
 Byzantium repetivere. Verum aliter accidit, quam sperabant: ex-
 positus namque quibus iunior rupti foederis culpam ab se amolitus
 esset, nihilo magis senior iram posuit. Et legatis quidem nihil re-
 spondit: patriarchae vero Esariae praecepit, ut inter sacrorum solen-
 nia neque in Sophiae, neque in aliis templis eius nomen edi sine-

- A. C. 1327 τούτου μνήμην. ὁ πατριάρχης δὲ τὴν αἰτίαν ἤρώτα, δι' ἣν ἂν ἐκβάλλοιτο τῶν ἱερῶν ἡ μνήμη τοῦ βασιλέως· εἰ μὲν γὰρ εἰς
Dτι τῶν ἀλλοτριῶν τῆς ἐκκλησίας ἐξώκειλε δόγμα, οὐδ' οὕτω πρὸ πάσης παραινέσεως καὶ πείρας τῶν ἱερῶν ἐκβάλλειν χρῆ, ἀλλ' αὐτὸν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τῶν ἱερῶν τῆς ἐκκλησίας προστάτην ἀποδειχθέντα δογμάτων καὶ κηδεμόνα ψυχῶν, οὐκ ἄχρι Ῥηγίου μόνον, ὅπου βασιλεὺς ὁ νέος διατρέβει, ἀλλὰ καὶ εἰς ἑσχατίας γῆς ὑπὲρ ψυχῆς κινδυνεύουσης ὀφείλειν τε καὶ προθυμεῖσθαι βαδίζειν. διὰ τοῦτο δέον εἶναι πρῶτον πρὸς αὐτὸν ἀπελθεῖν· κἂν μὲν, Θεοῦ συναιρομένου, πολλὰ διδαχθεῖς καὶ νοουθετηθεῖς τὴν κακοδοξίαν ἀπόδηται, τὴν ἀλήθειαν ἀσπασάμενος καὶ τὸ ὑγιαῖνον τῶν δογμάτων ἐπεγνωκώς, πανταχόθεν ἂν ἔχοι καλῶς, τῇ τε ἐκκλησίᾳ, τοῦ κατὰ πνεῦμα, καὶ σοί, τοῦ σωματικοῦ παιδός, τοῖς τε Ῥωμαῖοις, τοῦ βασιλέως σεσωσμένου.
- P.135** ἂν δ' ἐθελοκακῶν φανῆ καὶ πρὸς τὰς ἀγὰς τῆς ἀληθείας καμ-15
 μύων ἕκοντι τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ οὐδὲ μικρὰν τινα παρέχων ἑλπίδα τοῦ ἱατρευθῆναι ἂν ποτε, οὐ τῶν ἐν Βυζαντίῳ ἱερῶν μόνον αὐτοῦ τὴν μνήμην ἐκβαλῶ, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὁποιδῆποτε γῆς Χριστιανοῖς ἐκκήρυκτον αὐτὸν ποιήσω." ἀποκρινάμενος δὲ τοῦ βασιλέως, οὐ διαστροφὴν τῆς πίστεως τῷ ἑγγόνῳ ἔγκα-20
 λῆν, ἀλλὰ τῶν εἰς αὐτὸν ὄρκων ἀθέτησιν καὶ τῶν συνθηκῶν,
Bἔτι τε ἀνθάδειαν καὶ ἀπέθειαν, καὶ διὰ τοῦτο νοουθεσίας καὶ παιδείας χάριν τὸ τοιοῦτον ἐπινενοηκέναι, πάλιν δὲ αὐτοῦ τὴν διόρθωσιν ἀξίαν ἐπιδειξαμένου τῶν ἡμαρτημένων, αὐτὸν τὰ δέοντα ποιήσειν „οὐκοῦν" εἶπεν ὁ πατριάρχης „δέομαί σου, 25
 κράτιστε βασιλεῦ, μίαν ἐμοὶ χάριν ταύτην καταδεῖναι μεγί-

ret : nam et in palatio eius memoriam e sacris eiectam esse. Patriarcha huius rei causam sciscitari : nam si vel in dogma aliquod ab ecclesiae placitis diversum praecipitasset, ne sic quidem citra admonitionem et conatum eius sanandi e sacris eiectum illius nomen oportuisse. Quin se ipsum, a Deo sacrorum ecclesiae dogmatum antistitem animarumque procuratorem institutum, non Rhegium modo, ubi iunior esset, sed ad ultimas terras etiam pro anima in salutis periculo versante et debere et velle alacriter proficisci. Quare faciendum, ut primum adeatur; et siquidem, a Deo favente, longa disputatione ac monitis victus, dogmatum nostrorum sinceritate perspecta, pravam opinionem deseruerit veritatemque amplexatus fuerit, quid melius optari posse? cum et ecclesia secundum spiritum, et is secundum carnem filium, et Romani imperatorem suum recuperaverint. Sin se in improbitate obfirmaverit atque ad radios veritatis oculos cluserit, nec qualemq. nomen spem futurae sanitatis fecerit, non solum e sacris Byzantinis eius nomen expuncitur, sed Christianis per orbem universis etiam ut prae-
 rum communionem seclusum promulgaturum. Tum imperator, non se pra-

στην, τὸ πρὸς αὐτὸν ἐπιτρέψαι ἀπελθεῖν" ἐλπίζειν γὰρ βα- A.C. 1327
 σιλέα τὸν νέον πείσειν, εἴ τί τε ἡμάρτηται πρότερον, ἐπα-
 νορθώσασθαι καὶ ἀσφαλῶς εἰς τὸ ἐξῆς τὰ δέοντα ποιεῖν, τὰ
 τε μεταξὺ προσκόμματα καὶ τὰς αἰτίας τοῦ πολέμου ποιήσειν
 5 ἐκποδῶν. ἀηδῶς δὲ ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις διατεθεῖς,
 „ἐχρῆν" εἶπε „τοῖς ἔμοις ἀπολυπραγμόνως πεῖθεσθαι λόγοις,
 καὶ τὸ κελευόμενον ἀντιλέγοντα μηδὲν ποιεῖν· ἐπεὶ δ' οὐκ C
 οἶδ' ἦτινι χρώμενος λογισμῶ τὰναντία καὶ λέγειν καὶ πράτ-
 τειν προήρησαι, ἐμοὶ δέον συνεργεῖν, αὐτὸς ἂν εἰδείης ἃ δέον
 10 ποιεῖν." οὕτω μὲν οὖν βασιλεὺς τε καὶ πατριάρχης ἀσύμφω-
 νοὶ ταῖς γνώμαις ἦσαν. διὸ καὶ ἐν μὲν βασιλείοις τὴν τοῦ νέου
 βασιλέως ἀπειρητο ποιῆσθαι μνήμην· ἐν δὲ τοῖς κατὰ Βυζάν-
 τιον λοιποῖς ἱεροῖς καὶ ἐν αὐτῷ τῇ τῆς Σοφίας τοῦ Θεοῦ τεμῆ-
 νει τῇ ἱερῇ, ὡς ἔθος ἦν, ἡ μνήμη τῶν βασιλέων ἐτελεῖτο. D
 15 μέ. Βασιλεὺς δὲ ὁ νέος ἐν τῷ περὶ τὸ Ῥήγιον Ἐννακό-
 σια προσαγορευομένῳ χωρίῳ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς μάλιστα Ὀκτω-
 βρίου ἄχρι καὶ Δεκεμβρίου διατρέβων μηνός, ἔδεκτο τοῦ πρὸς V. 109
 σβυτέρου βασιλέως, μὴ ἀδιδίς τὰ Ῥωμαίων πράγματα εἰς φθο-
 ρὰν καὶ ταραχὴν ἐμβαλεῖν, ἀλλ' ἔλεον τῶν ὑπηκόων σχόν-
 20 οτα, μὴ ἐπὶ πλεον τὸν πόλεμον ἐξάγειν. ὡς ἂν δὲ αὐτὸν τὴν
 εἰρήνην πείσῃ μᾶλλον ἐλέσθαι, καὶ τοιοῦσδε πρὸς αὐτὸν διὰ P. 136
 πρέσβων ἐχρῆτο λόγοις· „τῆς ἐμῆς, ὦ βασιλεῦ, σπουδῆς τε

vitatem in fidei capitibus nepoti obiicere, sed iurisiurandi foederum-
 que contemptum, superbiam insuper et contumaciam. Atque idcirco
 illius commonefaciendi et castigandi causa istuc excogitasse. Si
 rursus emendationem pro portione peccatorum ostenderit, se, quod
 sui muneris sit, non neglecturum. Ergo, subiicit patriarcha, oro te,
 imperator optime, uti hoc maximum apud me beneficium ponas
 meque ad illum abire sinas. Etenim effecturum me divinat animus,
 et ut Æpos, si quid antehac peccavit, id corrigat atque in poste-
 rum quod suarum est partium fideliter praestet, et offendicula bel-
 lique irritamenta e medio auferantur. Hic sermo imperatorem pu-
 pugit: Atqui oportebat, inquit, omissa hac supervacanea in negotiis
 alieno sollicitudine verbis meis obtemperare et iussa non repugnanter
 exsequi. Sed quoniam nescio quomodo ratiocinatus, contra et dicere
 et facere maluisti, cum mecum facere deberes, ipse noveris quid con-
 veniat. Hoc itaque modo imperator et patriarcha sententias disside-
 bant: unde in palatio quidem interdicta erat nepotis mentio; in reli-
 quis autem per urbem Byzantinam sacris, etiam in ipsa aede Sophi-
 ae, sacrorum tempore solenni more uterque imperator nominabatur.

45. Junior imperator in castello Ennacosia, non procul Rhegio
 a principio Octobris usque ad Decembrem sedens, avum precaba-
 tur, ne rem Romanam rursus in tumultum perniciemque coniec-
 eret, sed misericordia suorum civium motus, bellum inhiberet. Quo autem
 illum ad pacem flecteret, sic per legatos egit: Sedulitatis et volunta-

A. C. 1327 καὶ προθυμίας ὑπὲρ τῶν κοινῇ τῇ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ συμφερόντων οὐχ ἑτερόν τινα ἀξιοχρεῶν ἢ σὲ μάρτυρα ἔξεστι παρασχεῖν. εἶδθα γὰρ, ἔπως, Προυσηνῶν ὑπὸ Περσῶν πολιορκουμένων καὶ ὅσον οὐποῦ ἀλώσεσθαι προσδοκωμένων διὰ τὸ τὸν σίτον παντάπασιν ἐπιλειοπένηναι, πυθόμενος αὐτὸς αὐτό-5 κλητος εἰς Βυζάντιον ἦκον, δεόμενός τε ἅμα καὶ συμβουλευῶν, τοῖς πολιορκουμένοις τὴν δυνατὴν πρόνοιαν εἰσηνεγχεῖν. αὕτη δ' ἦν τὸ ἐμὲ ἅμα τῇ στρατιᾷ ναυσί πρὸς τὴν Τρίγλει-
 Βαν παραιωθέντα, ἐπεὶ οὐ πολὺ Προύσης διέχει, τοῖς τε βαρ-
 βάροις, ἣν δύναμαι, ἐπιθέσθαι καὶ Προυσηνοῖς τὰ ἐπιτηδειαία
 ἁπαυῖσαι· τούτου δὲ γενομένου, ἔλλipsis αὐτοῦς χρόνον πολὺν
 πρὸς τὴν πολιορκίαν ἀντιστήσασιν· τἄλλα γὰρ ἢ πόλις ἅπαντα
 κατεσκευάσθαι καρτερῶς. ἐγὼ μὲν οὖν οὕτω προθυμίας εἶχον
 πρὸς τὸ Προυσηνοῖς βοηθεῖν αὐτοῖς διακινδυνεύων, σοῦ δὲ μὴ
 ἐφιέντος, ἄκων κατεσχέθην· ὃ καὶ μάλιστα αἴτιον ἔδοξε γε-15
 γνησθαι τοῦ Προυσῶν ὑπὸ τοῖς πολιορκουσί βαρβάροις γε-
 γνησθαι. ταῦτα δὲ διήλθον, οὐχ ἔν' ἀπλῶς οὕτω φιλοτιμη-
 σωμαί, ἀλλ' ἔν' ἐπιδείξαιμι ἐκ πολλοῦ τοῦ περιόντος, ὅτι εἰ
 μῶς ἔνεκα πόλεως κινδυνευούσης οὕτω περιεκαίωμην καὶ δεῖν
 ἐνόμιζον ἢ βοηθεῖν αὐτῇ ἢ καὶ αὐτοῖς συγκινδυνεύειν, πολὺν
 μᾶλλον ἢ ἀλγοίην νῦν, ὁμοῦ Ῥωμαίων σύμπασαν τὴν ἡγεμο-
 νίαν κινδυνεύουσαν ὄρω. τὸ γὰρ ἡμῶς, τοὺς ὑπὲρ αὐτῆς πρὸς
 τοὺς ἔξω πολεμίους πολεμεῖν δικαίους ὄντας, συρρήγγυσθαι
 ἀλλήλοις οὐκ ἄλλο τι ἢ καταστροφὴν αὐτῆς τελευτωτέην αἰ-

tis meae, imperator, ad providenda actuenda Romani imperii commoda praeter te idoneum testem laudare alium non queo. Manet enim in memoria tibi, quo pacto, cum Pruseni a Persis obsidione vallarentur, et iam inibi esset, ut penitus defecti cibarii, in hostium manus venirent, ego, re comperta, Byzantium non vocatus advolarim, teque rogando et hortando impulerim, ut qua posset providentia victus importaretur. Poterat autem sic, ut ego cum militibus Trigliam Prusae vicinam traicerem, barbaros, si liceret, invaderem, et Prusenis alimenta inferrem. Quo quidem modo obsidionem diu toleraturam sperabatur, quando undiquaque firmiter communita est. Cum igitur ego Prusenis quamvis cum capitis mei discrimine succurrendi desiderio arderem, tu me invitum cohibuisti: id quod potissimum videtur in causa fuisse, cur Prusenorum barbari potirentur. Haec narraui, non ut gloriarer tantummodo, sed ut ex ea, quae mihi suppeditat copia, quod volo uno argumento demonstrarem. Si enim propter unicam urbem tantum cruciabar eique aut ferendum auxilium, aut cum ea omnes casus mihi subeundos existimabam, quanto magis nunc cruciarer, si universum imperium Romanum simul in discrimen vocatum aspicerem? Nam quod nos, qui pro eo adversum ceteros propugnare summo iure debebamus, bello concurrimus, hoc

ὄθει χρῆ. διὸ δὴ καὶ σφόδρα σου δέομαι, βασιλεῦ, εἰ μὲν Δ. C. 1327
 οἶόν τε, καταλύσαι τὴν ἔχθραν καὶ τὴν εἰρήνην μᾶλλον ἢ
 τὸν πόλεμον ἐλέσθαι. εἰ δ' ἐπὶ τοσοῦτον οἱ τῶν συκοφαντῶν
 ἰσχυσαν λόγοι, ὥστ' ἐμὲ πολλὰ περὶ εἰρήνης δέομενον ἀντίειν
 5 μηδέν, τὸ γε δεύτερον ἰκετεύω, ἐπὶ σοῦ ἅμα δύο ἢ καὶ τρισίν D
 ἐλθόντα δικασθῆναι. κἄν μὲν ἀπολύσωμαι τὰς αἰτίας, καλεῶς
 ἂν ἔχοι· ἂν δ' ἀδικῶν ἄλλῳ καὶ ἐπιτορκῶν, τῶν μακρῶν ἀπαλ-
 λήγησιν πόνων, ἔχων ἐν χερσὶ τὸν ἀδικούντα, καὶ μὴ φείσῃ,
 πρὸς αὐτοῦ θεοῦ, ἀλλὰ κόλασον ἀξίως τῶν ἁμαρτημάτων. εἰ
 10 δὲ μὴ τοῦτό σοι ἀρεστόν, τὸ αὐτὸν ἐμὲ ἐπὶ σοῦ ἐλθόντα δι-
 κασθῆναι, ἀλλ' ὁ μέγας δομέστικος γούν ἐλθὼν δικάζεσθω
 ὑπὲρ ἐμοῦ. κἄν καὶ αὐτὸς ἄλλῳ, τὰ ἔσχατα ἵπομενέτω· πάν-
 τως δὲ οὐδὲν ἤττον ἀλήγησιν, ἢ εἰ αὐτὸς ἐν τῷ σώματι ἐπι-
 στάμην τὰ δεινά." Τοιαῦτα μὲν βασιλεὺς ὁ νέος ἐπέστελλε
 15 πρὸς τὸν πάμπνον καὶ βασιλέα· καὶ ὁ μέγας δὲ δομέστικος
 τοιαῦτα ἔγραψε, δεόμενος περὶ τῶν αὐτῶν· „κράτιστε βασι- P. 137
 λεῦ, ἀμφοτέρᾳ σε οἶομαι σαφῶς πεπεσθαι περὶ ἐμοῦ, ὅτι τε
 εὐνοϊκῶς διακίμαι καὶ φιλιως περὶ σε καὶ οὐδενός σοι δου-
 λεύειν ἤττον αἰροῦμαι, τούτων ἀποδείξεις σαφῶς τῶν πρα-
 20 γματικῶν ἐν πολλοῖς παρασχομένων, καὶ ὅτι τὴν κοιήν τῶν
 Ῥωμαίων εὐδαιμονίαν οὐ τῶν ὄντων μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς
 ζωῆς προθύμως ἀλλαξαιμὴν ἂν. νυνὶ δὲ σε ὄρων ἐξ οὐδεμιᾶς B
 αἰτίας λύνοντα μὲν τὰς σπονδὰς, ὠρμημένον δὲ πολεμεῖν, σφό-
 δρα μὲν ἀλγῶ καὶ παραπλήσιον θανάτου, τὰς συμφορὰς, αἶ

profecto non aliud, quam ultimum illius exitium par est arbitrari.
 Quare te magnopere quaeso, imperator, si potes, inimicitias deponere,
 et pacem bello antepone. Sin calumniatorum voculae apud te tan-
 tum valuerunt, ut quam saepius petivi pacem, nondum obtinuerim,
 saltem hoc mihi largire, precor, ut duobus aut tribus comitatus,
 apud te causam dicam. Si crimina refellero, bene habebit: si per-
 iurii iniustitiaeque damnatus fuero, tu diuturna molestia liberaberis,
 reum manibus tenens: cui ut ne parcas, sed pro eo ac scelera
 eius merentur illum punias, per Deum te oro. Sin autem non pla-
 cet, ut ipse praesens abs te praesente iudicer, at magno domestico
 est fas se loco meo sistere. Qui si et ipse damnabitur, atrocissimam
 poenam exsolvat: qua plane non minus dolebo, quam si corpore meo
 illam exceperissem. Haec imperator iunior ad avum scripsit: quibus
 germana etiam magnus domesticus his verbis: Utrumque tibi, im-
 perator optime, persuasissimum credo, et benevolo atque amico esse
 me erga te animo, ad obsequia tua paratissimum, quod rebus saepe-
 numero clare demonstravi, et pro communi Romanorum felicitate non
 facultates duntaxat meas, verum et ipsam animam perlibenter im-
 pensurum. Nunc quia cerno, te sine causa foedus solvere et ad arma
 prorumpere, incredibilis me dolor propemodum exanimat, conside-

A. C. 1327 καὶ προθυμίας ὑπὲρ τῶν κοινῇ τῇ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ συμφερόντων οὐχ ἑτερόν τινα ἀξιοχρεῶν ἢ σὲ μάρτυρα ἔξεισι παρασχέιν. εἶσθα γὰρ, ὅπως, Προυσηνῶν ὑπὸ Περσῶν πολιορκουμένων καὶ ὅσον οὐπω ἀλώσεσθαι προσδοκωμένων διὰ τὸ τὸν σίτον παντάπασιν ἐπιλειοπένας, πυθόμενος αὐτὸς αὐτό-5 κλητος εἰς Βυζάντιον ἦκον, δεόμενός τε ἅμα καὶ συμβουλευῶν, τοῖς πολιορκουμένοις τὴν δυνατὴν πρόνοιαν εἰσηνεγκεῖν. αὕτη δ' ἦν τὸ ἐμὲ ἅμα τῇ στρατιᾷ ναυσί πρὸς τὴν Τρίγλει-
 Βαν παραιωθέντα, ἐπεὶ οὐ πολὺ Προύσης διέχει, τοῖς τε βαρ-
 βάροις, ἣν δύναμαι, ἐπιθέσθαι καὶ Προυσηνοῖς τὰ ἐπιτηδειαῖο
 ἰσχυροῖσιν· τούτου δὲ γενομένου, ἐλπίς αὐτοῦς χρόνον πολὺν
 πρὸς τὴν πολιορκίαν ἀντιστήσιν· τἄλλα γὰρ ἢ πόλις ἅπαντα
 κατεσκευάσθαι καρτερῶς. ἐγὼ μὲν οὖν οὕτω προθυμίας εἶχον
 πρὸς τὸ Προυσηνοῖς βοηθεῖν αὐτοῖς διακινδυνεύων, σοῦ δὲ μὴ
 ἐφιέντος, ἄκων κατεσχέθην· ὃ καὶ μάλιστα αἴτιον ἔδοξε γε-15
 γνησθαι τοῦ Προῦσαν ὑπὸ τοῖς πολιορκουσί βαρβάροις γε-
 γνησθαι. ταῦτα δὲ διήλθον, οὐχ ἔν' ἀπλῶς οὕτω φιλοτιμῆ-
 σωμαί, ἀλλ' ἔν' ἐπιδείξαιμι ἐκ πολλοῦ τοῦ περιόντος, ὅτι εἰ
 μῦς ἔνεκα πόλεως κινδυνευούσης οὕτω περιεκαίωμην καὶ δεῖν
 ἐνόμιζον ἢ βοηθεῖν αὐτῇ ἢ καὶ αὐτὸς σγγκινδυνεύειν, πολὺτο
 μᾶλλον ἂν ἀλγοίην νῦν, ὁμοῦ Ῥωμαίων σύμπασαν τὴν ἡγεμο-
 νίαν κινδυνεύουσαν ὁρῶν. τὸ γὰρ ἡμᾶς, τοὺς ὑπὲρ αὐτῆς πρὸς
 τοὺς ἔξω πολεμίους πολεμεῖν δικαίους ὄντας, συρῶρήγησθαι
 ἀλλήλοις οὐκ ἄλλο τι ἢ καταστροφὴν αὐτῆς τέλειωτάτην αἰ-

tis meae, imperator, ad providenda actuenda Romani imperii commoda praeter te idoneum testem laudare alium non queo. Manet enim in memoria tibi, quo pacto, cum Pruseni a Persia obsidione vallarentur, et iam inibi esset, ut penitus defecti cibariis, in hostium manus venirent, ego, re comperta, Byzantium non vocatus advolarim, teque rogando et hortando impulerim, ut qua posset providentia victus importaretur. Poterat autem sic, ut ego cum militibus Trigliam Prusae vicinam tralicerem, barbaros, si liceret, invaderem, et Prusenis alimenta inferrem. Quo quidem modo obsidionem diu toleraturam sperabatur, quando undiquaque firmiter communita est. Cum igitur ego Prusenis quamvis cum capitis mei discrimine succurrendi desiderio arderem, tu me invitum cohibuisti: id quod potissimum videtur in causa fuisse, cur Prusenorum barbari potirentur. Haec narravi, non ut gloriarer tantummodo, sed ut ex ea, quae mihi suppeditat copia, quod volo uno argumento demonstrarem. Si enim propter unicam urbem tantum cruciabar eique aut ferendum auxilium, aut cum ea omnes casus mihi subeundos existimabam, quanto magis nunc cruciarer, si universum imperium Romanum simul in discrimen vocatum aspicerem? Nam quod nos, qui pro eo adversum ceteros propugnare summo iure debebamus, bello concurrentibus, hoc

σθαι χρή. διὸ δὴ καὶ σφόδρα σου δέομαι, βασιλεῦ, εἰ μὲν **A.C.1327**
οἷόν τε, καταλύσαι τὴν ἔχθραν καὶ τὴν εἰρήνην μᾶλλον ἢ
τὸν πόλεμον ἐλθεῖν. εἰ δ' ἐπὶ τοσούτον οἱ τῶν συκοφαντῶν
ἴσχυσαν λόγοι, ὥστ' ἐμὲ πολλὰ περὶ εἰρήνης δεόμενον ἀνείειν
5μηδέν, τό γε δευτέρον ἰκετεύω, ἐπὶ σοῦ ἅμα δύο ἢ καὶ τρισίν **D**
ἐλθόντα δικασθῆναι. κἂν μὲν ἀπολύσωμαι τὰς αἰτίας, καλῶς
ἂν ἔχοι· ἂν δ' ἀδικῶν ἄλῳ καὶ ἐπιτοκῶν, τῶν μακροῦν ἀπα-
λαγήσῃ πόνων, ἔχων ἐν χερσὶ τὸν ἀδικούντα, καὶ μὴ φείσῃ,
πρὸς αὐτοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ κόλασον ἀξίως τῶν ἁμαρτημάτων. εἰ
10δὲ μὴ τοῦτό σοι ἀρεστόν, τὸ αὐτὸν ἐμὲ ἐπὶ σοῦ ἐλθόντα δι-
κασθῆναι, ἀλλ' ὁ μέγας δομέστικος γούν ἐλθὼν δικαζέσθω
ὑπὲρ ἐμοῦ. κἂν καὶ αὐτὸς ἄλῳ, τὰ ἔσχατα ὑπομένετω· πάν-
τως δὲ οὐδὲν ἤττον ἀλήσω, ἢ εἰ αὐτὸς ἐν τῷ σώματι ὄφι-
στάμην τὰ δεινά." Τοιαῦτα μὲν βασιλεὺς ὁ νέος ἐπέστειλε
15πρὸς τὸν κάππον καὶ βασιλέα· καὶ ὁ μέγας δὲ δομέστικος
τοιαῦτα ἔγραψε, δεόμενος περὶ τῶν αὐτῶν· „κράτιστε βασι- **P.137**
λεῦ, ἀμφοτέρᾳ σε οἶομαι σαφῶς πεπεσθαι περὶ ἐμοῦ, ὅτι τε
εὐνοϊκῶς διάκειμαι καὶ φιλικῶς περὶ σε καὶ οὐδενός σοι δου-
λεύειν ἤττον αἰροῦμαι, τούτων ἀποδείξεις σαφῶς τῶν προ-
20γομάτων ἐν πολλοῖς παρασχομένων, καὶ ὅτι τὴν κοινὴν τῶν
Ῥωμαίων εὐδαιμονίαν οὐ τῶν ὄντων μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς
ζωῆς προθύμως ἀλλαξάμην ἂν. νυνὶ δὲ σε ὄρων δὲ οὐδεμιᾶς **B**
αἰτίας λύοντα μὲν τὰς σπονδὰς, ὤρμημένον δὲ πολεμεῖν, σφά-
δρα μὲν ἀλγῶ καὶ παραπλήσιον θανάτου, τὰς συμφορὰς, αἰ

profecto non aliud, quam ultimum illius exitum par est arbitrari.
Quare te magnopere quaeso, imperator, si potes, inimicitias depone,
et pacem bello antepone. Sin calumniatorum voculae apud te tan-
tum valuerunt, ut quam saepius petivi pacem, nondum obtinuerim,
saltem hoc mihi largire, precor, ut duobus aut tribus comitatus,
apud te causam dicam. Si crimina refellere, bene habebit: si peri-
urii iniustitiaeque damnatus fuero, tu diuturna molestia liberaberis,
reum manibus tenens: cui ut ne parcas, sed pro eo ac scelera
eius merentur illum punias, per Deum te oro. Sin autem non placet,
ut ipse praesens abs te praesente iudicer, at magno domestico
est fas se loco meo sistere. Qui si et ipse damnabitur, atrocissimam
poenam exsolvat: qua plane non minus dolebo, quam si corpore meo
illam exceperissem. Haec imperator iunior ad avum scripsit: quibus
germana etiam magnus domesticus his verbis: Utrumque tibi, im-
perator optime, persuasissimum credo, et benevolo atque amico esse
me erga te animo, ad obsequia tua paratissimum, quod rebus saepe-
numero clare demonstravi, et pro communi Romanorum felicitate non
facultates duntaxat meas, verum et ipsam animam perlibenter im-
pensurum. Nunc quia cerno, te sine causa foedus solvere et ad arma
prorumpere, incredibilis me dolor propemodum exanimat, conside-

A. C. 1327 καὶ προθυμίας ὑπὲρ τῶν κοινῇ τῇ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ συμ-
 φερόντων οὐχ ἑτερόν τινα ἀξιώχρεων ἢ σὲ μάρτυρα ἔξεστι
 παραχαρῖν. οἴσθαι γὰρ, ὅπως, Προυσητῶν ὑπὸ Περσῶν πολιορ-
 καμένων καὶ ὅσον οὐκ ἂν ἀλώσσοθαι προσδοκωμένων διὰ τὸ
 τὸν οἶτον παντάπασιν ἐπιλελοιπέναι, πυθόμενος αὐτὸς αὐτό-5
 κλητος εἰς Βυζάντιον ἦκον, δεόμενός τε ἅμα καὶ συμβουλευ-
 ῶν, τοῖς πολιορκουμένοις τὴν δυνατὴν πρόνοιαν εἰσηνεγκεῖν.
 αὕτη δ' ἦν τὸ ἐμὲ ἅμα τῇ στρατιᾷ ναυσὶ πρὸς τὴν Τρίγλει-
 Βαν περικυθόντα, ἐπεὶ οὐ πολὺ Προύσης διέχει, τοῖς τε βαρ-
 βάροις, ἣν δύναμαι, ἐπιθέσθαι καὶ Προυσητοῖς τὰ ἐπιτήδεια 10
 ἔσκαρμασι· τούτου δὲ γενομένου, ἐλπίς αὐτοῖς χρόνον πολὺν
 πρὸς τὴν πολιορκίαν ἀντιστήσῃν τᾶλλα γὰρ ἢ πόλις ἅπαντα
 κατεσκευάσται καρτερῶς. ἐγὼ μὲν οὖν οὕτω προθυμίας εἶχον
 πρὸς τὸ Προυσητοῖς βοηθεῖν αὐτοῖς διακινδυνεύων, σοῦ δὲ μὴ
 ἐφιέντος, ἄκων κατεσχέθην· ὃ καὶ μάλιστα αἴτιον ἔδοξε γε-15
 γνηῆσθαι τοῦ Προύσαν ὑπὸ τοῖς πολιορκουοῖσι βαρβάροις γε-
 γνηῆσθαι. ταῦτα δὲ διήλθον, οὐχ ἔν' ἀπλῶς οὕτω φιλοτιμη-
 σωμαί, ἀλλ' ἔν' ἐπιδείξαιμι ἐκ πολλοῦ τοῦ περιόντος, ὅτι εἰ
 μᾶς ἔνεκα πόλεως κινδυνευούσης οὕτω περιεκαίωμην καὶ δεῖν
 ἐνόμιζον ἢ βοηθεῖν αὐτῇ ἢ καὶ αὐτὸς συγκινδυνεύειν, πολὺν 20
 μᾶλλον ἂν ἀλγοίην νῦν, ὁμοῦ Ῥωμαίων σύμπασαν τὴν ἡγεμο-
 νίαν κινδυνεύουσαν ὁρῶν. τὸ γὰρ ἡμᾶς, τοὺς ὑπὲρ αὐτῆς πρὸς
 τοὺς ἔξω πολεμίους πολεμεῖν δικαίους ὄντας, συρῆργησθαι
 ἀλλήλοις οὐκ ἄλλο τι ἢ καταστροφὴν αὐτῆς τελευτάτην αἰε-

tis meae, imperator, ad providenda ac tuenda Romani imperii commo-
 da praeter te idoneum testem laudare alium non queo. Manet enim
 in memoria tibi, quo pacto, cum Pruseni a Persis obsidione valla-
 rentur, et iam inibi esset, ut penitus defecti cibariis, in hostium
 manus venirent, ego, re comperta, Byzantium non vocatus advolarim,
 teque rogando et hortando impulerim, ut qua posset providentia
 victus importaretur. Poterat autem sic, ut ego cum militibus Tri-
 gliam Prusae vicinam traicerem, barbaros, si liceret, invaderem, et
 Prusenis alimenta inferrem. Quo quidem modo obsidionem diu to-
 leraturam sperabatur, quando undiquaque firmiter communita est.
 Cum igitur ego Prusenis quamvis cum capitis mei discrimine succur-
 rendi desiderio arderem, tu me invitum cohibuisti: id quod potis-
 simum videtur in causa fuisse, cur Prusenorum barbari potirentur.
 Haec narravi, non ut gloriarer tantummodo, sed ut ex ea, quae mihi
 suppeditat copia, quod volo uno argumento demonstrarem. Si enim
 propter unicam urbem tantum cruciabar eique aut ferendum auxi-
 lium, aut cum ea omnes casus mihi subeundos existimabam, quanto
 magis nunc cruciarer, si universum imperium Romanum simul in dis-
 crimen vocatum aspicerem? Nam quod nos, qui pro eo adversum
 ceteros propugnare summo iure debebamus, bello concurrimus, hoc

σθαι χρή. διὸ δὴ καὶ σφόδρα σου δέομαι, βασιλεῦ, εἰ μὲν A.C.1327
 οἷόν τε, καταλύσαι τὴν ἔχθραν καὶ τὴν εἰρήνην μᾶλλον ἢ
 τὸν πόλεμον ἐλέσθαι. εἰ δ' ἐπὶ τοσοῦτον οἱ τῶν συκοφαντῶν
 ἴσχυσαν λόγοι, ὥστ' ἐμὲ πολλὰ περὶ εἰρήνης δέομενον ἀντίειν
 5 μηδὲν, τὸ γε δευτέρον ἰκετεύω, ἐπὶ σοῦ ἅμα δύο ἢ καὶ τρισὶν D
 ἐλθόντα δικασθῆναι. κἄν μὲν ἀπολύσωμαι τὰς αἰτίας, καλῶς
 ἂν ἔχοι· ἂν δ' ἀδικῶν ἄλλῳ καὶ ἐπιτορκῶν, τῶν μακρῶν ἀπαλ-
 λαγήσῃ πόνων, ἔχων ἐν χερσὶ τὸν ἀδικοῦντα, καὶ μὴ φείσῃ,
 πρὸς αὐτοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ κάλασον ἀξίως τῶν ἁμαρτημάτων. εἰ
 10 δὲ μὴ τοῦτό σοι ἀρεστόν, τὸ αὐτὸν ἐμὲ ἐπὶ σοῦ ἐλθόντα δι-
 κασθῆναι, ἀλλ' ὁ μέγας δομέστικος γούν ἐλθὼν δικαζέσθω
 ὑπὲρ ἐμοῦ. κἄν καὶ αὐτὸς ἄλλῳ, τὰ ἔσχατα ὑπομενέτω· πάν-
 τως δὲ οὐδὲν ἤττον ἀλγήσω, ἢ εἰ αὐτὸς ἐν τῷ σώματι ὑφι-
 στάμεν τὰ δεινά." Τοιαῦτα μὲν βασιλεὺς ὁ νέος ἐπέστειλε
 15 πρὸς τὸν πάμπον καὶ βασιλέα· καὶ ὁ μέγας δὲ δομέστικος
 τοιαῦτα ἔγραψε, δεόμενος περὶ τῶν αὐτῶν, „κράτιστε βασι- P.137
 λεῦ, ἀμφοτέρᾳ σε οἶμαι σαφῶς πεπεσθαι περὶ ἐμοῦ, ὅτι τε
 εὐνοϊκῶς διάκειμαι καὶ φιλικῶς περὶ σε καὶ οὐδενός σοι δου-
 λεύειν ἤττον αἰροῦμαι, τούτων ἀποδείξεις σαφῶς τῶν πρα-
 20 γομάτων ἐν πολλοῖς παρασχομένων, καὶ ὅτι τὴν κοινὴν τῶν
 Ῥωμαίων εὐδαιμονίαν οὐ τῶν ὄντων μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς
 ζωῆς προθύμως ἀλλαξάμεν ἂν. νυνὶ δὲ σε ὄρων δεξιόδεμῆς B
 αἰτίας λύοντα μὲν τὰς σπονδὰς, ὠρμημένον δὲ πολεμεῖν, σφό-
 δρα μὲν ἀλγῶ καὶ παραπλήσιον θανάτου, τὰς συμφορὰς, αἰ

profecto non aliud, quam ultimum illius exitium par est arbitrari.
 Quare te magnopere quaeso, imperator, si potes, inimicitias deponere,
 et pacem bello antepone. Sin calumniatorum voculae apud te tan-
 tum valuerunt, ut quam saepius petivi pacem, nondum obtinuerim,
 saltem hoc mihi largire, precor, ut duobus aut tribus comitatus,
 apud te causam dicam. Si crimina refellero, bene habebit: si peri-
 iurii iniustitiaque damnatus fuero, tu diuturna molestia liberaberis,
 reum manibus tenens: cui ut ne parcas, sed pro eo ac scelera
 eius merentur illum punias, per Deum te oro. Sin autem non pla-
 cet, ut ipse praesens abs te praesente iudicer, ad magno domestico
 sit fas se loco meo sistere. Qui si et ipse damnabitur, atrocissimam
 poenam exsolvat: qua plane non minus dolebo, quam si corpore meo
 illam exceperissem. Haec imperator iunior ad avum scripsit: quibus
 germana etiam magnus domesticus his verbis: Utrumque tibi, im-
 perator optime, persuasissimum credo, et benevolo atque amico esse
 me erga te animo, ad obsequia tua paratissimum, quod rebus saepe-
 numero clare demonstravi, et pro communi Romanorum felicitate non
 facultates duntaxat meas, verum et ipsam animam perlibenter im-
 pensuram. Nunc quia cerno, te sine causa foedus solvere et ad arma
 prorumpere, incredibilis me dolor propemodum exanimat, conside-

A. C. 1327 περιστήσονται Ῥωμαίους ἐκ τοῦ πρὸς ἀλλήλους ἐνοοῶν πολέ-
 V. 110 μω· δέομαι δέ σου μὴ τοιοῦτοις κακοῖς τοὺς ὑπὴρκούς περι-
 πούοντας περιῦδειν, ἀλλὰ στήσαι τὴν συμφορὰν, βασιλεῖ τῷ
 ἐγγόνῳ διαλλαγέντα, οὐδέν, ὅσα γε ἐμὲ εἰδέναι, οὔτε ἐν πρά-
 γμασιν οὔτε ἐν λόγοις, οὔτε πρότερον προσκεκροκῶτι οὔτε νῦν,⁵
 (οἶσθα δὲ σαφῶς, ὡς οὐδὲν οὔτε φθέγγεται οὔτε πράττει, μὴ
 C συνειδότης ἐμοῦ·) μὴ δὴ τὰς συκοφαντίας τῶν ἐπ' ὀλέθρου ἡθε-
 μένων τῷ κοινῷ τῆς κοινῆς προθεῖναι σωτηρίας, μηδ' αὐτοῖς
 πεισθῆναι πρὸς τὸ πολεμεῖν ἐνάγουσιν, ἐξ αὐτῆς τῆς πείρας
 ἀκριβῶς δεδιδαγμένος, ὡς ἀδυνάτοις ἐπιχειροῦσι καὶ ἄχθος¹⁰
 ἄραι τὴν δύναμιν αὐτῶν ἐθέλουσιν ὑπερβαῖνον. καταλύων μὲν
 οὖν τὸν πόλεμον, τὰ δέοντα βουλευσῆ καὶ σανεῶ καὶ ἡμῖν·
 τούναντίον δὲ ποιῶν, οὐκ οἶδα ὀποτέροις μᾶλλον ἄλυσιτελέ-
 στερον βουλευσῆ. βασιλεὺς μὲν οὖν ὁ σὸς ἐγγονος δίκη δια-
 λύεσθαι τὰ ἐγκλήματα προκαλεῖται, καὶ παρὰ σοὶ δικαστῆ,¹⁵
 ὃ πάντες ἂν αὐτῷ συμμαίεν, ὡς δικαία ἢ ἄξιῶσις· ἢ, τὸ γε
 δεύτερον, εἰ μὴ αὐτὸν σοι κατὰ γνώμην πρὸς τὴν δίκην ἀπαν-
 D τῆσαι, ἀλλ' αὐτὸν ἐμὲ ὑπὲρ τῶν αὐτῷ διαφερόντων τὰς εὐθύ-
 νας παρασχεῖν. εἰ μὲν οὖν αὐτὸν ἐλθεῖν κελύσεις, πέπεισμαι
 σαφῶς, ὡς ὀφθεῖς μόνον ἀραχίων ἰστών ἀδρανιστέρας ἀπο-²⁰
 δεῖξει τὰς συκοφαντίας· εἰ δὲ, τὸ γε δεύτερον, ἐμὲ, ἐλπίζω
 καὶ αὐτὸς οὐ μόνον οὐδὲν ἡδίκηκότα, ἀλλὰ καὶ φιλοπάτορα
 καὶ τὴν προσήκουσαν αἰδῶ καὶ εὐπέθειαν μέχρι παντὸς ἐπι-
 δεδειγμένον ἀποδείξειν. εἰ δ' ἀμφοτέρων τούτων καταφρονῆ-
 σεις, πεισθεῖς τοῖς συκοφαντοῦσιν, ἡμῶς μὲν ὁ θεὸς οὐ περιό-²⁵

rantem calamitates, quae Romanos propter bellum vestrum oppressu-
 rae sunt. Ego vero te obsecro, ne populos tuos tantis cladibus mac-
 tari sinas, malumque imminens reprimas, cum nepote redactus in
 concordiam: qui, quantum mihi constat, nec factio, nec verbo neque
 pridem, neque recens te offendit. Neque enim ignoras, eum me in-
 scio nihil vel dicere solere vel facere. Noli igitur obrectatorum in
 communi peste exsultantium sermunculos communi salutis anteferre:
 noli ad arma incitantibus illis aures accommodare: siquidem expe-
 riundo probe didicisti, eos conari quae fieri nequeunt, et onus tol-
 lere, quod eorum humeri sustinere haud possunt. Itaque si bellum
 valere iusseris, tibi nobisque consulueris. Si secus faxis, de te an
 de nobis peius mereare, equidem nescio. Nepos igitur tuus ad in-
 ducium provocat tuumque tribunal appellat: cuius petitionem esse
 iustam nemo negabit: et si ipsum in iudicium venire non vis, ut
 a me rationes illius reposcas, rogat. Si eum per se sisti volueris,
 solo aspectu calumnias araneorum telis invalidiores ostensuram nihil
 penitus dubito: sin, quod huic proximum optat, me, spero non solum
 nihil eum sceleris fecisse, sed etiam tui ut parentis semper amantem
 fuisse, debitamque tibi reverentiam praestitisse in omnibus, me pa-

ψεται ἀδικουμένων· ὅμην δὲ ὅποι τὰ πράγματα τέλευτήσῃ, A. C. 1327
 ἐμοὶ μὲν ἄμεινον σιωπᾶν, ἢ πείρα δὲ διδάξει σαφῶς. πλὴν τὰ
 παρόντα μοι γράμματα τηρεῖσθαι δέομαι ἐν ἀσφαλεῖ, ὅπως
 ἐκ τῶν ἀποβησομένων εἰ ἀγαθὸς σύμβουλος ἐγὼ φανῆῃ.”

5 μς'. Οἱ μὲν οὖν τοιαῦτα τῷ πρεσβυτέρῳ ἐπέστελλον βα- P 138
 σιλεῖ· ὁ δὲ τὰ γράμματα ἀναγνούς, οὐδὲν ἀπεκρίνατο πλέον,
 ἢ ὡς οὐ ῥάδιον ἐπὶ δίκη οὔτε τὸν ἔγγονον, οὔτε τὸν Καντα-
 κουζηρὸν ἐν Βυζαντίῳ δέχεσθαι. βασιλεὺς δὲ ὁ νέος ἀκούσας
 τὴν βασιλέως ἀπόκρισιν, ἤλγησε μὲν σφοδρῶς ἐφ' οἷς οὕτω
 10 παρὰ πάντα δικαίου λόγον καὶ αὐτῆς εἴργετο ἀπολογίας·
 ἀπαγορεύσας δὲ τὸ βασιλεῖα πείθειν ἐπιχειρεῖν, τῷ πατριάρχῃ
 γράφει τοιαῦτα „δέσποτα πατριάρχα καὶ ἡ περὶ αὐτὸν θεία
 σύνδοξος καὶ ἱερά, ἴσως σαφῶς ὅσα βασιλέως μεταξὺ καὶ ἐμοῦ B
 πρὸ χρόνου συμβέβηκέ τινος, διὰ τὰς ἡμαρτίας φαίην ἂν
 15 ἔγωγε τὰς ἐμάς. ταῦτα μὲν οὖν ὁ πάντα σοφῶς οἰκονομῶν
 θεὸς διέλυσέ τε ῥαδίως καὶ βαθεῖαν ἐχορήγησεν εἰρήνην· ὅτε
 δὲ πάντα τὰ ἐν μέσῳ σκῶλα καὶ προσκόμματα περιηρέθη,
 καὶ βαθείας ἀπελαύομεν γαλήνης, οὐδ' ἄχρι λογισμοῦ ἐμφυ-
 λίου περὶ μηδὲν πολέμου ἐννοοῦντες, αἰφνίδιον ἀνεῤῃράγη κλύ-V. 111
 20 δων βαρῦς καὶ χαλεπὴ τρικυμία τὴν Ῥωμαίων ἀνταδρον
 ἡγεμονίαν ἀπειλοῦσα καταδύειν, καὶ συμβέβηκέ τι παραπλή-
 σιον ἡμῖν ὥσπερ καὶ τοῖς ροσοῦσιν. ἐκεῖνοί τε γὰρ κατὰ μὲν
 τὴν πρώτην μάλιστα τῆς νόσου προσβολῆν, κἂν σφοδρὰ τύχη C
 οὕσα χαλεπῇ, ἀντέχουσιν ἰσχυρῶς· ἂν δὲ ῥαΐσασι δεύτερον

tefacturum. Si tu utramque conditionem, a criminatoribus praeoccu-
 patus videlicet, contemnis, Deus nos certe indigne habitos non con-
 temnet: res autem vestra quo evasura sit, silere praestat; experien-
 tia manifeste docebit. Ceterum has litteras meas tuto asservari rogo,
 donec ex eventis constiterit, ecquid bonus consiliarius fuerim.

46. Haec ambo ad imperatorem seniore[m] scripserunt: quibus
 ille perlectis, aliud non respondit, quam, difficile esse vel nepotem
 vel Cantacuzenum ad causam dicendam Constantinopolin admittere.
 Ex quo responso iunior magnum dolorem accepit, cum se praeter
 omne ius fasque defensione excludi cerneret: fessusque conatibus ad
 persuadendum irritis, patriarchae scribit hoc exemplo: Non sunt
 inaudita vobis, domine patriarcha et qui cum eo estis sacrosancti
 episcopi, quaecumque inter me avumque meum haud ita pridem,
 peccatis meis fortasse id exigentibus, contigerunt. Quae omnium
 rerum sapiens moderator Deus facile dissipavit concordiamque sum-
 mam largitus est. Cum iam remotis e medio obstaculis impedimen-
 tiq[ue] omnibus, tranquillissima quiete frueremur, belli civilis ob-
 liti funditus, derepente vastus quidam fluctus et turbulenta tempe-
 stas exstitit, quae Romanum imperium velut navim cum ipsis vecto-
 ribus summersuram se minaretur. Ac nobis idem, quod aegrotis

- A. C. 1327 αἰθις ἦ καὶ τρίτον ἐπίθεται εἰ τύχοι, ἀσθενεστέροις περι-
 χούσα, κατεργάζεται ῥαδίως τοὺς ἀνθρώπους. καὶ ἡμῖν τὸ
 αὐτὸ συμβέβηκε νῦν. ὑπὸ τε γὰρ τῶν πρότερον ἐμφυλίων γε-
 γενημένων πολέμων καὶ τῶν ἔξωθεν ἡμῖν ὑπὸ τῶν βαρβάρων
 ἐπενεχθέντων τῷ πλείονι κατειργασμένοι μέρει, οὐδὲ ἂν τίς
 βλέψαι δυνησόμεθα. πρὸς τὰ ἀναφυόμενα κακὰ, ἀλλὰ δια-
 φθαρσόμεθα αὐτοὶ ὕφ' ἑαυτῶν. ἅπερ ἅπαντα συνορῶν καὶ
 αὐτὸς, καὶ τὸν κίνδυνον οὐκ ἴδιον, (ἦν γὰρ ἂν ἀνεκτὸν,) ἀλ-
 λά κοινὸν τῶν Ῥωμαίων ἀπάντων ὄντα σαφῶς ὄρων, ἐν ἐξή-
 κοντα ἡμέραις ἤδη μάλιστα περὶ Ῥήγιον κάθημαι, καθάπερ¹⁰
 Δῖοτε καὶ αὐτοί, βασιλέως δεόμενος ὁσημέραι μετὰ τῆς προσ-
 ηκούσης αἰδοῦς ἐμοὶ καὶ μετριότητος καὶ δουλείας, συγγνώ-
 μης τυχεῖν, καίτοι γε μηδὲν ἑαυτῷ συνειδώς ὀργῆς ἄξιον
 πεπραγμένω. ὡς δὲ πολλὰ μοχθήσας, εὗρισκον οὐδεμίαν ὄνη-
 σιν ἀπὸ τῶν πόνων, ἐτραπόμην ἑτέραν, μετὰ κομιδῇ τινοῦ¹⁵
 P. 139 εὐχρηδμήτων ἐπὶ τοῦ βασιλέως ἐλθεῖν αἰτῶν, καὶ ὑπὲρ ὧν
 ἐγκαλοῦμαι εὐθύνας ταύτη παρασχεῖν· ἦ εἰ μηδὲ τοῦτο κατὰ
 γνώμην εἶη βασιλεῖ, τὸν μέγαν δομῆστικον ἐλθόντα ὑπὲρ ἐμοῦ
 ἀπολογεῖσθαι. καὶ ἐπ' οὐδεμιᾷ προκλήσει εἰσηκούσθην, ἀλλ'
 οὕτως ἐρήμην παρὰ πάντα τοῦ δικαίου νόμον καταδικάζομαι.²⁰
 ἐγὼ δὲ, εἶγε βασιλεὺς αὐτὸς ἔρηγν τινα δίκην ὅποιαν ἂν αὐ-
 τῷ ἐδόκει ἐκέλευεν ὑπὲρ ὧν ἐγκαλοῦμαι δοῦναι, ἡγάπησα ἂν,
 καὶ σὺν προθυμίᾳ πολλῇ παρέσχον· νυνὶ δὲ ὄρων τὴν εἰς ἐμὲ
 ὀργὴν κατὰ πάντων Ῥωμαίων ἐξάγουσαν τὴν βλάβην, οὐκ

usuvenit. Illi namque in primo morbi accessu quantumvis rapido, potenter resistunt: sin recreatos iterum forte ac tertium occuparit, viribus iam debilitatos inveniens, cito interficit. Sic nos superioribus bellis civilibus et externis, quae barbari intulerunt, propemodum confecti, adversus surgentia mala ne oculos quidem tollere poterimus, sed mutuis caedibus peribimus. Quae omnia cum et ipse animadvertam et periculum non privatum, (esset enim id ferendum,) verum publicum considerem, iam sexagesimum omnino diem, ut nostis, prope Rhegium sedeo, quotidianis precibus, qua par est reverentia, modestia et subiectione veniam ab imperatore flagitans; tametsi nihil mali facinoris in me reperio, quod eius ira dignum sit. Postquam vero multum laborem frustra consumpsi, alia expertus sum via, rogans, ut mihi cum paucissimis in eius conspectum venire ibidemque criminibus respondere liceret: aut si id non placeret, magnus domesticus meo nomine idem facturus veniret. Reiecta utraque conditio, atque ita contra omnium legum iura, indicta causa, damnationem subeo. Atqui si avus poenas certas pro arbitrata suo pendere me iussisset, pro iis, quae mihi obiectantur, non aequo tantum, sed etiam promptissimo animo pependissem. Nunc cum eius in me furorem Romanis universis pestiferum fore praevi-

ἀνεκτῶς ἀλγῶ. διὰ τοῦτο καὶ δεόμενος τῆς ὑμῶν ἀγιότητος A.C. 1327
γράφω, εἶγε τοῦ Θεοῦ ἔστε ὑμεῖς, σπουδάσαι ὑπὲρ τῆς εἰρή- B
νης καὶ μὴ περιιδεῖν ἡμᾶς τοῖς ὁμοφύλοις αἵμασι καταχραν-
θέντας, ἀλλ' ἢ πείσαι βασιλέα πρὸς ὑμᾶς ἐμὲ γενομένον ὑπὲρ
5 ὧν ἐγκαλοῦμαι λόγον ὑποσχεῖν, ἢ ἐνταῦθα γενομένων ὑμῶν,
ὑπὲρ τῶν ἴσων τὴν ἀπολογίαν θέσθαι." Τοσαῦτα μὲν βασι-
λεὺς ὁ νέος πατριάρχου καὶ τῶν ἄλλων δεόμενος ἀρχιερέων
ἔγραψεν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, ἃ καὶ φέρων ὁ διακομιστὴς ἐνεχεί-
ρισε τῷ πατριάρχῃ. καὶ τῶν ἀρχιερέων συνεδριαζόντων, ἀνα-
10 γωνασθέντων δὲ τῶν γραμμάτων, ὡς ἐδόκει ἢ ἀξιώσις δικαία
τοῦ νέου βασιλέως, πάντες εὐθύς πρὸς βασιλέα τὸν πρεσβύτε- C
ρον ἐλθόντες, τὰ τε γράμματα ἐδείκνυσαν τοῦ ἐγγόνου καὶ
συνηγόρου ἀντὶ ὧν δίκαια ἀξιοῦντι. καὶ αὐτὸ γὰρ ἔφασαν τὸ
περὶ πλείστου ποιεῖσθαι ἢ αὐτὸν ἐνταῦθα ἐλθόντα ὑπὲρ ὧν
15 ἔγκαλεῖται παρέχειν ἐθέλειν εὐθύνας, ἢ τοῦ πατριάρχου ἐκεῖ
γενομένου τὸ αὐτὸ ποιεῖν, τεκμήριον ἂν εἴη μέγιστον ἢ τοῦ
μηδὲν ἡμαρτηκέναι, ἢ εἰ καὶ ἡμαρτε, τοῦ βούλεσθαι ἂν διορ-
θωθῆναι. τούτου δὲ οὕτως ἔξ αὐτῶν πραγμάτων ἀποδεικνυ-
20 μένου, δίκαιον ἂν εἴη καὶ ἅμα λυσιτελὲς καὶ ἀναγκαῖον, ἐκ
τοῦ ὅτι τῶν ζητούμενων γενέσθαι θάτερον. ὄρων οὖν καὶ ὁ βα-
σιλεὺς τό, τε ἀναντιρῶντον τῆς ἀξιώσεως καὶ τὴν τοῦ πατρι-
άρχου καὶ τῶν ἀρχιερέων πρὸς τοῦτο σπουδῆν, τὸ μὲν τὸν D
νέον βασιλέα πρὸς ἐκεῖνον ἦκειν ἀπηγόρευεν, ὥσπερ καὶ τὸ
τὸν πατριάρχῃ ἐκεῖ γενέσθαι, οὐδὲν εἶναι προὔργου φάμενος
25 ἐκείνου. ἐπένευσε δὲ τῶν τε ἀρχιερέων καὶ τῶν τῆς συγκλή-

4. ὑπὲρ corr. pro ὑπὸ.

deam, angor vehementissime. Quocirca ad sanctitatem vestram scribo
rogoque, si ex Deo estis, ut paci redintegrandae navetis operam.
Ne permittite nos cognatorum sanguine maculari; sed imperatorem
eo permovete, ut aut me illuc ad vos proficiaci et pro me causam
orare, aut, vobis huc profectis, id ipsum hic facere concedatur. Sic
patriarcham et pontifices per epistolam de pace obtestatus est iu-
nior imperator. Qua a tabellario patriarchae in manus reddita et
in consensu episcoporum recitata, ut visa est aequa petitio, omnes
protinus ad seniore adeunt, eam monstrant et ut iusta cupienti
suffragantur. Nam hoc ipsum aiebant firmissimum argumentum, aut
nihil eum deliquisse, aut, si quid deliquerit, id velle corrigere,
quod in beneficio numeraret, si aut hic aut ibi, patriarcha prae-
sente, posset intentata sibi scelera depellere. Quoniam igitur res
ipsa clamaret, iustum pariter et utile ac necessarium sibi videri, ex
duobus, quae desiderarentur, alterum concedi. Imperator postulati
necessitatem et patriarchae episcoporumque in eo urgendo studium
perspicicens, nepotem quidem ad se venire aut patriarcham ad illum
abire vetuit: neutrum enim esse operae pretium, sed ut ex episcopis et

Cantacuzenus.

- A. C. 1327 του τινάς, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῶν τῆς ἐκκλησίας ἀρχόντων καὶ
 V. 112 τῶν ἀρχιμανδριτῶν, πρὸς τὸν ἔγγονον παραγενομένους, τὰ τε
 ἐγκλήματα κομίζειν καὶ ἀπολογίαν ζητεῖν ὑπὲρ αὐτῶν. πέμ-
 πονται τοίνυν ἀπὸ μὲν τῶν ἀρχιερέων ἕξ, καὶ τοσοῦτοι συγ-
 κλητικοὶ, ἕκ τε τῶν τῆς ἐκκλησίας ἀρχόντων καὶ τῶν ἀρχι-
 5 μανδριτῶν λεγομένων ἀνδρῶν εὐλαβῶν ἴσοι τὸν ἀριθμὸν ἕξ
 ἑκατέρων. σὺν τούτοις καὶ οἱ παρὰ βασιλέως πρότερον ἀπο-
 σταλέντες, ὅ, τε τῶν Μογλαίνων ἐπίσκοπος Νίφων καὶ Κλει-
 δᾶς ὁ δικαιοφύλαξ, οἷς δὴ καὶ τὰ κατὰ τοῦ νέου βασιλέως ἐγ-
 P. 140 κλήματα ὁ πρεσβύτερος ἐνεχείρισε βασιλεύς. ἐπὶ τούτοις πασι
 καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Βουλγαρίας Γρηγόριος, ἀνὴρ σοφός τε
 εἰς λόγους καὶ θαυμάσιος ἐν συνέσει καὶ τῆς ὄντως σοφίας
 ἄκρως ἐπειλημμένος, καὶ σὺν αὐτῷ Θεόδωρος ὁ Ξανθόπουλος,
 καὶ αὐτὸς ἀρετῇ τε καὶ συνέσει καὶ παιδείᾳ κεκοσμημένος.
 οὔτοι μὲν ἴσῳ εἰς Ῥήγιον πάντες ἦλθον τὰς τοῖν βασιλείοις 15
 ἕξετάσοντας διαφοράς. ἰδὼν δὲ αὐτοὺς βασιλεύς ὁ νέος, εὐ-
 θὺς μὲν ἡδονῆς ἀνάπλεως καὶ θυμηδίας ἦν, ἄτε δὴ μέλλων
 ὑπὲρ ὧν κατηγορεῖτο διδόναι λόγον· προσαγορεύσας δὲ αὐτούς,
 B ἐκέλευεν ἀναπαύλης ἀπολαύειν, ὡς ἐς τὴν ὑστεραίαν ἅμα
 πρῶτ' τοῦ συλλόγου γενησομένου. οἱ μὲν οὖν οὕτως ἐποίουν· 20
 βασιλεύς δὲ ἅμα ἐφ' τῶν τε ἰδίων τοὺς ἐπιφανεστέρους καὶ
 τοὺς ἐκ βασιλέως ἀφιγμένους εἰς τὸν σύλλογον ἐκάλει. ὡς δὲ
 πάντες παρήσαν, σιωπὴ μὲν τὸ θέατρον κατέσχεν ἐπὶ μικρὸν,
 καὶ πάντες ὡς ἐπὶ καινοῖς τισι παρεῖχον μετεώρους τὰς ἀκο-
 25 ᾶς. ἤρξατο δ' ἀρχιεπίσκοπος οὕτως εἰπὼν· „κράτιστε βασιλεῦ,

proceribus, item ex ecclesiae principibus et archimandritis religiosi,
 ut ferebatur, hominibus irent aliquot, qui accusationem illi propone-
 rent ab eoque responsionem requirerent, id annuit. Mittuntur itaque
 seni de singulis, quos nominavi, ordinibus, omnes simul quatuor
 et viginti. Adduntur quos imperator ante legaverat, Niphon Mo-
 glaenorum antistes, et Clidas dicaeophylax, quibus accusationis
 capita traduntur. Post hos omnes Gregorius Bulgariae archiepisco-
 pus, vir et disciplinis eruditus et admirabili prudentia praeditus et
 in sapientia divina plane perfectus; cumque eo Theodorus Xantho-
 pulus, ipse quoque virtute, intelligentia et doctrina ornatissimus.
 Hi omnes Rhegium controversias imperatorum disceptaturi venerunt:
 quorum e conspectu magnam laetitiae voluptatem persensit, quod
 esset tandem ad obiecta responsurus. Salutatos igitur quietem capere
 iussit, et in diem posterum usque a matutino conventum indixit.
 Illi ita fecerunt. Initio lucis nobiliores de suis et eos, qui avi missu
 advenerant, in coetum cogit. Ubi omnes affuerunt, conticuerunt pau-
 lisper et singuli, ut novi quippiam audituri, aures arreperant. Archi-
 episcopus his vocibus usus est: Propter natum inter te avumque dis-

τῶν μεταξὺ τῶν βασιλέων ἑμῶν κεινημένων νῦν ἕνεκα δια- A.C. 1327
 φορῶν αὐτὸς μὲν ἤτησας, εἰς Βυζάντιον ἔλθων ἐπὶ τοῦ βασι-
 λέως τὰς εὐθύνας παρέχειν, ἢ εἰ μὴ τοῦτο, τοῦ πατριάρχου C
 ἑπταθοῦ γενομένου, δίκη διαλύσθαι τὰ ἐγκλήματα. τούτων
 5 μὲν οὖν ἐκάτερον οὐ ῥᾶδιον ἦν ἢ αὐτὸς ἡξιώσθαι γενέσθαι·
 προσάξαντος δὲ βασιλέως καὶ πατριάρχου, ἤκομεν ἡμεῖς ὑπὲρ
 ὧν ἐγκαλῆ τὰς ἀπολογίας ἀκουσόμενοι. σύ τε δίκαιος ἂν εἴης,
 εἴ τι περὶ αὐτῶν ἔχεις λέγειν, διεξιέναι.” εἶπεν οὖν ὁ βασιλεὺς
 μζ. „Καὶ βουλομένη μοι πάντῃ ἢ πρὸς ἐμὲ ἀφίξεις γε- D
 10 γένηται ἑμῶν, καὶ εὐχῆς ἔργον ἡγοῦμαι τὸ καὶ ὀκνοῦσθαι ὑπὲρ
 ὧν κατηγοροῦμαι καιρὸν τινα εὐρήσειν ἀπολογίας. οὐ δίκαιον
 δὲ ἡγοῦμαι, οὔτε μὴν τινα λόγον σωζόν, ἐμὲ μὲν πολλάκις
 τῆς εἰς τὸν βασιλέα αἰδοῦς καὶ εὐπειθείας αὐτοῖς ἔργοις ἐν-
 15 αργεῖς παρέχεσθαι τὰς ἀποδείξεις, τῆς ἴσης δὲ εὐνοίας οὐδὲ
 λόγους γοῦν ψιλοῦς ἀξιούσθαι παρ’ αὐτοῦ. καίτοι γε ἐχρῆν V. 113
 πρὸς τὰς πράξεις τὰς ἐμὰς τοὺς τῶν συκοφαντῶν παραβάλ-
 λοντα λόγους, ἢ κολάζειν αὐτοὺς ἀξίως τῆς κακουργίας ἑαυτῶν,
 ὡς ἂν αὐτοὶ τε παύοιντο συκοφαντοῦντες καὶ τοῖς ἄλλοις εἴ-
 20 δεν παράδειγμα σωφροσύνης, ἢ, τὸ γε δεύτερον, αὐτοῖς μὲν σφο-
 20 δρῶς ἐπιπλήττειν καὶ ἐπιτιμᾶν τοῦ τοιαῦτα ἕνεκα τολμᾶν βε- P. 141
 βαίαν δὲ καὶ ἡδρασμένην τὴν εἰς ἐμὲ εὐνοίαν τηρεῖν, ὅπερ ἔφην,
 ἐκ τῶν ἔργων σαφεῖς ἔχοντα τὰς ἀποδείξεις, ὡς εὐνοούσματος
 ἐγὼ περὶ αὐτὸν καὶ τὴν παιδί πρόπονσαν ἀγαθῶ πρὸς πατέ-
 25 ρα αἰδῶ τε καὶ εὐπειθείαν καὶ δουλείαν ἀποσώζων. ἐπεὶ δὲ

sidium, imperator optime, rogasti, ut tibi Byzantium pateret ingres-
 sus, quo illic apud eum causam tuam ageres; aut saltem, ut patri-
 archa ad te mitteretur, quo iudice id ipsum praestares. Neutrum
 erat concessu facile. Auctoritate tamen imperatoris et patriarchae
 nos advenimus, defensionem tuam audituri. Te aequum est afferre,
 si quid habes dicere ad ea, quae tibi obiectantur. Tum imperator:
 47. Et summa voluntate mea advenistis, et perquam optabile
 est, ut ego sentio, quomocumque tandem mei adversus crimina-
 tiones defendendi tempus adipisci. At iniustum et a ratione ab-
 horrens duco, cum factis ipsis multa frequenter et minime dubia
 observationis et obedientiae erga avum documenta dederim, me
 pari benevolentia nec verbis quidem tenuis ab ipso dignatum. Opor-
 tebat autem facta mea cum obtreclatorum sermonibus comparantem,
 aut eorum improbitatem condignis vindicare suppliciis, ut ne quid
 et ipsi tale posthac, et alii ex eorum eventu modestiam dicerent,
 aut certe, quod alterum est, iisdem de audacia severe obiurgatis ac
 reprehensis, firmam constantemque erga me benevolentiam conser-
 vare; ut qui evidentibus exemplis docere possim, me in ipsum ef-
 fusum esse suavissime, et quemadmodum bono filio pulcrum est, er-
 ga patrem reverentiam, obedientiam subiectionemque retinere. Sed

A.C. 1327 τοῦτο μὲν τὴν ἐναντίαν ἢ προσῆκεν εἴληξε τάξιν, καὶ τὰ μὲν ἡμέτερα ἔργα τῆς βασιλείως ἐξεῤῥύθηκε μνήμης παντελῶς· οἷς δὲ ἔργον ἐπιμελὲς, ἡμᾶς ἀλλήλοις διαβαίλλοντας, τῇ κοινῇ λυ-
 Βμαίνεσθαι Ῥωμαίων εὐδαιμονίᾳ, τοῖς λόγοις κατάκρας εἶλω, τί λοιπὸν ἢ σφόδρα μὲν ἀλγῆσαι ἐφ' οἷς παρ' ἀξίαν ἀτυχῶ,⁵ συγγνώμην δὲ πρὸς πατρὸς καὶ τῶν διαβολῶν ἔνεκα αἰτεῖν, ἢ, τό γε δεύτερον, βύσανον καὶ δίκην ἐφ' οἷς ἀδίκως ἐγκαλοῦμαι; ὃ δὴ καὶ διετέλεσα ποιῶν, εἰς ἐξηκοστὴν τήνδε ἡμέραν ἢ καὶ μᾶλλον ὑπαίθριος ταλαιπωρῶν μετὰ τούτωνι πάντων ὧν ἄγω, ἐν ὧρα μάλιστα χειμῶνος, καθάπερ δὴ ἴστε καὶ ἀ-¹⁰ τοί. ἦν μὲν οὖν κράτιστον, ἐπὶ βασιλείῳ αὐτοῦ, παρόντος καὶ πατριάρχου καὶ τοῦ κοινῶ τῶν Ῥωμαίων παντός, ποιῆσθαι C τὰς ἀπολογίας, ἔν' ἢ διαφυγῶν τὰς αἰτίας, πᾶσι καταστήσω ἐμφανῆς, ὡς βιαιότατα καὶ ἄδικα ὑπὸ τῶν συκοφαντούντων ὑπομένο, ἢ ἀλόγους ταῖς ἀπάντων ψήφοις ἀδικῶν, μηκέτι δύ-¹⁵ ναμαι πρὸς ἀναβολὰς χωρεῖν μηδ' ἔφεσιν ζητεῖν, ὡς ἢ πρὸς χάριν ἢ πρὸς φιλονεικίαν ὑπὸ τῶν δικασάντων καταψηφισθεῖς, ἀλλὰ τὴν ἀξίαν δίκην δῶ. ἐπειδὴ δὲ οὕτω δεῖν εἶναι κέκρικεν ὁ βασιλεὺς, χάριτας μὲν πολλὰς ὁμολογῶ τῶ πάντων βασιλεύοντι θεῷ, ὅτι καιρὸν παρέσχεν ἀπολογίας, οὐχ ἤττονα δὲ βασιλεὺς τε καὶ πατριάρχῃ, τῶ μὲν πείσαντι τὴν ἐξέτασιν, τῶ δὲ πεισθέντι· καὶ ὑμῖν τοῖς ἀφιγμένοις ἔνεκα τῶν πό-
 Dνων. δέομαι δὲ ὑμῶν, μὴ ὡς βασιλεὺς μοι προσέχειν ἐπὶ τῆς

quia haec secus, quam dignum fuit, evenerunt, quaeque fecimus ex animo avi penitus effluxerunt; quorum autem industria in eo consumitur, ut alterum nostrum apud alterum in invidiam vocando communi Romanorum felicitati perniciem struant, eorum mendaciis prorsus irretitus est; quid relinquebatur, nisi ut vel angori me dederem, in miseriam immerito meo praecipitatus, veniamque a patre, quamquam meris calumniis oppugnatus, peterem? aut certe propter ea, quae mihi falso asfinguntur, examen ac iudicium? Quod etiam feci, iam plus sexagesimum diem sub dio cum his omnibus, quos duco, hibernis mensibus incommoda perferens, quod nec vos nescitis. Fuisset optimum, imperatore, patriarcha totoque Romano populo praesentibus, defensionem peragere, ut vel absolutus declararem omnibus, me ab istis sycophantis indignissime violari; vel sceleris omnium calculis condemnatus, non ultra ampliationem quaererem neque provocarem, quasi a iudicibus aut ad gratiam aut ex aemulatione damnatus, sed quas commeruissem poenas sustinerem. Sed quia sic placitum imperatori, magnas universorum imperatori Deo, qui defensionis meae hanc opportunitatem obtulit, nec minus ipsi avo et patriarchae gratias ago: huic, quod auctor fuit, ut res in inquisitione poneretur; illi, quod sibi id passus est persuaderi: vobis item, qui huc iter suscepistis, de labore vestro. Velim autem rogatos, ne in hoc iudicio mihi

δέξῃς ταυτησί, μηδέ τι ὧν ἂν καταγνώσῃσθε διὰ τὸ ἀξίωμα A. C. 1327
συγχωρεῖν, ἀλλ' ἀπαραιτήτως ἐφ' οἷς ἂν οἴησθε καταψηφί-
ζεσθαι ἀδικεῖν. ἂν μέντοι μεταξύ ἀπολογούμενος ἀνάγκη γε
(οὐ γὰρ ἔκοντί πρὸς τοιοῦτους ἂν ποτε ἦλθον λόγους) τὸν
ἑβασιλέα καὶ πάντων τὸν ἕμῳ ἀποφαίνω ἀδικούντα καὶ ἐπι-
ορκούντα, μήτ' ἐμοὶ λογιζέσθαι ἀλλ' αὐτῇ τῇ τοῦ πράγματος
δόξαι φῦσει τοὺς λόγους μήτ' αὐτοὺς ψῆφον ἐξάγειν, ἀλλ'
ἐμοὶ μὲν κριτὰς καθῆσθαι, ἐκείνῳ δὲ ἀκροατὰς καὶ μόνον.
ἐπεὶ δὲ με ἐκελεύσατε ἀπολογεῖσθαι, ἀναγκαῖον τοὺς κατηγο-
109 οῦντας πρῶτον τὰ ἐγκλήματα εἰς μέσον ἄγειν, ὡς ἂν ἐφε- P. 142
ξῆς αὐτὸς ποιῶμαι τὰς ἀπολογίας." Βασιλεὺς μὲν οὖν τοι-
αῦτα εἶπεν· οἱ δικασταὶ δὲ ἐπαινέσαντες τοὺς λόγους, τὰ ἐγ-
κλήματα ἐκέλευον τοὺς ἐπιτετραμμένους εἰς μέσον ἄγειν. καὶ
παρελθόντες εἰς μέσους ὅ, τε δικαιοφύλαξ καὶ ὁ τῶν Μο-
15 γλαίων ἐπίσκοπος, διεξήεσαν πάντα καθ' ἕν. ἀπολογουμένον
δὲ βασιλέως, βέβαιον μὲν οὐδὲν ἐδόκουν ἔχειν, οὐδ' ἀπόδει- V. 114
ξιν ἐναργῆ οὐτ' ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων, οὔτε μὴν ἐκ μαρ-
τυρίας τινός· ἐδόκουν δὲ ἐξ ὑποψίας μᾶλλον ἢ ἀληθείας συνει- B
λέχθαι. τελευταῖον δὲ τότε εἶπον· „ἐν τοῖς ὅρκοις τοῖς ἐπὶ τῇ
20 εἰρήνῃ γεγραμμένοις γέγραπται καὶ τοῦτο, τὸ τὸν μὲν βασιλέα
τὸν πάντων τὸν σὸν τὴν διοίκησιν πᾶσαν ἔχειν καὶ ἡγεμονίαν
τῆς ἀρχῆς, σὲ δὲ ὑπ' αὐτὸν τελεῖν καὶ τὰ προστατόμενα ἐκ-
πληροῦν· τὸν δὲ παρὰ ταῦτα ποιοῦντα, ἐπίορκον καὶ ἄδικον
εἶναι. σὺ δὲ, μήτ' ἐπιτρέψαντος μήτε μὴν εἰδότος βασιλέως,

tamquam imperatori assentiamini, neve aliquid eorum, quae da-
muanda senseritis, propter dignitatis amplitudinem condonetis, sed
ad ignoscendum inexorabiles sitis. Si tamen inter'm dum me de-
fendo, avum meum iniquum et periorum ostendero, quod non nisi
necessario faciam, (nunquam enim volens aliquid tale dicerem,) ne
eam orationem mihi, sed conditioni huius negotii adtribuendam pu-
tetis, neve ex illa decernatis, verum mihi iudices, illi tantummodo
auditores sedeat. Et quia me respondere iussistis, res postulat,
ut accusatores crimina prius in medium adducant, quo ad singula
ordine respondeam. Hactenus imperator. Iudices dicta probaverunt,
mandaveruntque Niphoni et Clidae, accusationis capita sibi a se-
niore tradita depromerent. Illi prodeuntes in medium sigillatim
omnia percensuerunt. Ad quae cum respondisset imperator, infirma,
incerta, non ex rebus ipsis deducta, nullo teste nitentia, sed ex
inani potius suspicione, quam ex vero collecta, apparuerunt omnia.
Ad extremum hoc allatum est, in iureiurando, quo pax sanc-
ta sit, hoc etiam scriptum fuisse, penes avum imperatorem esse
debere totum imperium et rectionem eius, ipsum ei subici et eius
iussa facessere oportere: qui contra fecerit, perinrum ac iniustum
fore. Ta autem, inquit, neque id tibi committente neque sciente

A.C. 1327 ἀπὸ τῶν τοῦς δημοσίους πραττόντων φόρους ἀφείλον βίᾳ χιλιάδας τέτταρας χρυσίου." „ὅτι μὲν τὰ χρήματα ἀφείλο-
 Cμην, οὐδ' αὐτὸς ἂν ἀρνηθεῖην" εἶπεν ὁ βασιλεὺς, οὐκ ἐπιωρ-
 κηκέναι δὲ, οὐδ' ἀνάσχυντος καὶ καταφρονητῆς διὰ τοῦτο
 δίκαιος κρίνεσθαι βασιλέως. „αἰνίγματι λέγεις ὅμοιον" οἱ δι-5
 κάζοντες εἶπον „εἰ μηδὲν πράττειν ἐπὶ τῶν ὄρκων παρὰ γνώ-
 μην βασιλέως γεγραμμένον, αὐτὸς τὰ χρήματα βασιλέως ἀκον-
 τος λαβῶν, μηδὲ τοὺς ὄρκους παραβεβηκέναι φαίης. ἢ γὰρ
 εὐ γέγραπται, τὴν διοίκησιν πᾶσαν τῶν πραγμάτων βασιλεὺς
 ἔχειν, σέ τε μηδὲν παρὰ γνώμην ποιεῖν ἐκείνου, ἢ, τούτου δο-10
 θέντος, οὐκ ἂν διαφύγοις τὸ ἐπιωρκεῖν, ἄκοντος βασιλέως τὰ
 χρήματα εἰληφέναι ὁμολογῶν." Ξανθόπουλος δὲ τῶν ἐκ Βυζαν-
 τίου ἀφιγμένων εἰς „οὐ δίκαιον" εἶπε „κατανηφίξεσθαι, πρὶν
 ἂν ὁ βασιλεὺς περὶ τῶν κατηγορουμένων λόγον δῶ. τότε γὰρ, εἰ
 Dδικαιοῦν ἢ κατανηφίξεσθαι ἐκ τῶν λεγομένων δέοι, γνοίημεν ἄ.15
 συνθεμένων δὲ καὶ τῶν ἄλλων, ὁ βασιλεὺς ἀπελογεῖτο τοιαῦτα
 μή. „Καὶ δίκαιον εἶναι νομίζω καὶ κατὰ γνώμην ἦν ἂν
 ἐμοί, εἰ τὰ πραττόμενα βασιλεὺς μετὰ τῆς προσηκούσης ἐξη-
 ταζεν ἀκριβείας. ἢ γὰρ ἂν οὐκ ἂν ἐμὲ νῦν ἀναιδείας καὶ
 P. 143 ἀφοβίας καὶ, τὸ μέγιστον, ἐδίωκεν ἐπιωρκίας. τὸ μὲν γὰρ μῆ20
 προκατειληφθαι τὸν δικαστὴν τὴν γνώμην, ἐξάγειν μάλιστα
 ὀρθὰς ποιεῖ τὰς κρίσεις. ὃ δὲ μὴ τοῦτον τὸν τρόπον, σφάλ-
 λεσθαι ὡς τὰ πολλὰ ἀνάγκη. εἰ γὰρ τὰς τε κατὰ τοὺς προτέ-

15. γνοίη μὲν ἂν legebatur.

avo, a quaestoribus per vim abstulisti quatuor aureorum millia. Ad hoc ille: Abstulisse me pecuniam confitebor; at idcirco me vere a-
 finem esse periurii aut impudentiae, aut avum despezisse, id per-
 nego. Rursum iudices: Quasi aenigmata loqueris, si, cum scriptum
 sit, ne tu quid praeter voluntatem avi perpetres, ipse eo invito pec-
 uniam avertas, et nihilo minus te iusiurandum haud transgres-
 sum praedices. Aut enim scriptum non est, ut avus plenam rerum
 omnium administrationem habeat, et tu nihil eo nolente audeas: aut,
 hoc dato, nondum periurii crimen effugisti, cum avo ignorante pec-
 uniam te intervertisse confiteare. Hic Xanthopulus, qui cum ce-
 teris Byzantio venerat, sibi haud aequum videri reum damnare, an-
 tequam ad accusationem respondisset: tunc enim cognosci posse,
 albo an atro lapillo dignus esset. Reliquis assentientibus, impera-
 tor nepos apologiae suae hoc habuit exordium:

48. Si imperator avus, quod iustitia requirit et ego maxime
 vellem, convenienti accusatione acta examinaret, non me nunc
 impudentiae et audaciae, quodque minime tolerandum, periurii reum
 faceret. Nam iudex tum demum vere et incorrupte iudicat, cum
 eius mentem non obsidet anticipata opinio: alioqui plurimum falli
 necesse est. Haec si causas foederis prioribus bellis componendi

ρους πολέμους αἰτίας γεγενημένας, δι' αἷ αἷ τε ξυνθῆκαι προῦ- A.C. 1327
 χάρησαν καὶ οἱ ὄρκου, ὄθεν τε καὶ τίνος συνεώρα, καὶ τὴν
 ἐμὴν πρὸς τὴν τοῦ πολέμου κατάλυσιν ἐπιμέλειαν καὶ σπου-
 δὴν καὶ προθυμίαν, ἔτι τε ἦν ἐνεδειξάμην ἐν τῷ παρυσχόντι
 5παντὶ κηδεμονίαν καὶ εὐπέθειαν καὶ στοργὴν πρὸς αὐτὸν, οὐκ
 ἂν νῦν τοιαῦτα ἐφενγον ἐγὼ, ἀλλὰ τῶν τε παρόντων ἂν αὐτὸς
 ἐγὼ καὶ τῶν προσδοκωμένων οἱ Ῥωμαῖοι κακῶν ἤμην ἀπηλ-
 λαγμένοι, βασιλεύς τε αὐτὸς θορύβου τε παντὸς ἔξω καὶ τῆς
 ἀπὸ τοῦ ἔκοντι Ῥωμαίοις ἐπὶ φθορᾷ δοκεῖν τὸν πόλεμον ἐπά-
 10γοειν δυσκλείας γινομένης. νυνὶ δὲ, ὡς εἴκειν, ἐκείνων ἀπάν-
 των ἐπιλελησμένος, ἃ ὑμεῖς πάντες ἀκηκόατε κατηγορήκε μου V. 115
 πολλὰ καὶ δεινά. ἐγὼ δὲ, καιτοι δεινῶν ὄντων τῶν ἄλλων ἀπάν-
 των, ἦνεσχόμην ἂν σιγῇ αἰδοῦ τε τῇ πρὸς βασιλέα καὶ τῷ, μὴ
 τῆς ἀπολογίας ἐνεκα τῶν μέμψιν τινὰ αὐτῷ οἰσόντων εἰπεῖν
 15εἰς ἀνάγκην τι εἰλατεῖν τὸ δὲ ἐπιορκίαν ἐμαντῷ προστρέψασθαι, C
 ἐνὸν ὑσφαλῶς καὶ μετὰ πολλοῦ τοῦ περιόντος τὴν δίκην δια-
 φνεῖν, οὐδ' ὄσιον ἤγημαι οὐτ' ἀνεκτόν. διὸ καὶ πειράσομαι
 ἐμαντὸν ὡς οἶόν τε τὰς τε σπονδὰς καὶ τοὺς ὄρκους ἀκεραί-
 20διὰ τούτων ἀποφαίνο καὶ τοὺς ὄρκους λελυκότα καὶ τὰς σπον-
 δὰς, μηδεμίαν ἐμοῦ καταγινώσκειν ἰταμότητα μήτε προπέ-
 τειαν ἀξιῶ, ἀλλὰ τῇ τοῦ πράγματος λογίεσθαι ἀνάγκη τὴν
 κατηγορέαν. πρῶτον μὲν οὖν ἐκεῖνο ἂν εἴποιμι, ὡς τοὺς ἐπὶ
 25καὶ βασιλεύς, καὶ τὴν αὐτὴν ἀνάγκην ἑκατέροις ἀπαραβά-

13. τῷ corr. pro τοῦ.

iureiurandoque stabiliendi considerasset, unde et a quo ortae sint, et meam in bello tollendo sedulitatem, contentionem, alacritatemque perpendisset; praeterea quam antehac semper ostendi erga eum sollicitudinem, obsequelam et amorem respexisset, non ego talium criminum modo accusarer, essemque ipse praesentibus, Romani futuris aerumnis liberi, imperator extra omnem tumultum viveret, nec infamia conflagraret, cum bellum ad perniciem Romanorum sciens volensque introducere videatur. Nunc horum oblitus omnium, complurium nec levium me arcessit, ut ipsimet audistis. Ego vero quamvis gravia sint omnia, tamen continerem me, tum ob reverentiam erga regem, tum ne in defensione mea edere cogerer aliquid, quod ei vituperationem afferret. At periurii notam mihi met inurere tacendo, cum abunde possim absolvi, nec fas, nec tolerabile duco. Quod si dum me insontem doceo, ipsum contra egisse probavero, ne id temeritati, neve linguae incontinentiae, sed rei ipsius necessitati ut adscribatis, a vobis peto: Hoc itaque primum dico, non me solum, sed illum quoque in foedus iuravisse, eandemque ambobus eius sancte servandi necessitatem impositam; et alterum, si in foedifra-

- A. C. 1327 τους τηρεῖν εἶναι ἄν δὲ ἐξ ἐνός παραβιαθῶσι, μηδέτι τὸν ἑτε-
 D ρον, ἄν ἀμύνηται, ἐνέχεσθαι ταῖς αἰτίαις. ὃ δὴ καὶ βασιλεὺς
 αὐτὸς ἐδίκασε καλῶς φθίσας. λελυκότος γὰρ ἐμοῦ τοὺς ὄρ-
 κους καὶ τὰς σπονδὰς, οὐδεμιᾶ φησιν αὐτὸς ἐνέχεσθαι αἰτία,
 ἄν τι βλάβη ἀμνόμενος. καὶ ὑμεῖς δὲ, ὑπολαμβάνω, τὸ αὐ-5
 τὸ συμφαίητε ὁρθῶς ἄν ἔγωγε εἶποιμι καὶ δικαίως. πάντων δὲ
 ἡδέως ἐδεξάμην, ὅτι καὶ Κοσκαλῆς ὁ μέγας λογαριαστής συμ-
 πάρεστιν ὑμῖν. συμβαλεῖται γὰρ ἐμοὶ πρὸς τὴν ἀπολογίαν οὐ
 μικρὰ τινα ἐπὶ μαρτυρίαν, ἀχθρόμενος ὃν μέλλω λέγειν·
 καίτοι γε αὐτὸς κηδεστής ὢν πρωτοβεστιαρίου τοῦ Θείου τοῦ 10
 ἔμοῦ, ὅ,τι τε κατηγοροῦμαι καὶ ὁποίας ποιήσομαι τὰς ἀπο-
 λογίας παρεγένετο ἀκοῦσαι, ὡς ἄν εἰδέναι ἔχη πρὸς τὸν κη-
 δεστήν γραφῶν ἀπαγγέλλειν τάληθές. ἐγὼ δὲ τὸ καὶ αὐτὸν
- P. 144 παρῆναι μάλιστα ἀπεδεξάμην. σκέψασθε τοίνυν ὁπίτερος πρό-
 15 τερος παραβέβηκε τοὺς ὄρκους. παρῆσομαι δὲ οὐ λόγους εὐ-
 πρεπεῖς πρὸς τὴν ἀπολογίαν, οὐδὲ μάρτυρας ἀνθρώπους διε-
 φθαρμένους, οἷς ἄν τινι καὶ ἀπιστεῖν καὶ παραγράφουσαι ἔξεῖ-
 ναι, ἀλλ' αὐτὰ τὰ βασιλέως γράμματα μαρτυρήσειεν ἐκ πολ-
 λῶ καὶ μετ' ἐπιμελείας καὶ φροντίδος τὸν πρὸς ἐμὲ πόλεμον
 κεινηκώς. καὶ πρῶτον ἀναγνωσθήτω ἡμῖν τὸ τοῦ βασιλέως 20
 πρόσταγμα, ὃ πρωτοβεστιαρίῳ ἀπέστειλε τῷ ἐμῷ Θεῖῳ, Ἰου-
 λίῳ μηνὶ τῆς δεκάτης ἰνδικτιῶνος, ἔχον ἐπὶ λέξεως οὕτως·
 B „περιπόθητε ἀνεψιᾷ τῆς βασιλείας μου πρωτοβεστιαρίῳ κύριε
 Ἀνδρόνικε Παλαιολόγε. ἡ ἀναφορὰ, ἣν ἀνέφερες τῇ βασιλείᾳ

8. ὑμῖν corr. ex Intpr. pro ἡμῖν. 9. Lege μικρὰν τινα ἐπιμαρτ.
 20. κεινηκῶτα conl. ED. P. ὑμῖν ms. Intpr. recita patribus.

gum vindicavit, nullo scelere astringi: id quod etiam ipsemet impe-
 rator pro bono approbavit. Etenim si ego foedus violassem, et is
 de me perfidiae poenas sumeret, nulli ob id culpa obnoxius haberi
 voluit. Et idem mihi nunc contendenti recte ac merito vos quoque,
 ut arbitror, assentimini. Periucundum porro mihi accidit, una vo-
 biscum et Cocalam magnum logariasten venisse: qui tametsi proto-
 vestiarium proamittini mei socer sit, non parvam defensionis meae fidem
 conciliabit, cum moleste feret quae sum dicturus. Et quia accusa-
 tionis responsionique meae interest, poterit genero quod res est in-
 tegre perscribere. Quod utinam protovestiarium quoque ipse afforet.
 Dispiciat igitur, uter nostrum prius religionem foederis exerit. Utar
 autem non fucata oratione ad me tuendum, nec testes producam
 corruptos, quibus fidem negare et quos summoovere fas sit, sed
 ipsas avi litteras, quae luculento erunt testimonio, illum iam pridem
 bellum contra me studiose diligenterque meditatam esse. Primum
 recitetur a nobis ad verbum, quod mense Iulio, Indictione decima,
 mandatum ad protovestiarium misit: Desideratissime nostrae maie-
 stati, mi nepos, domine Andronice Palaeologe protovestiarie; quam

μον, ἀπεσώθη καὶ εἰς αὐτῆς ἐγνώρισα ὅσον ἔγραψες καὶ ἀνέ- A.C. 1327
 φερεις. ἀπεδεξάμην γοῦν πολλὰ τὴν σπουδὴν καὶ ἐπιμέλειαν
 καὶ τὸν εἰς τοῦτο ἀγῶνά σου καὶ πάλιν εἰς τὸ ἔμπροσθεν ἐπι-
 μελήθητι ἵνα τελεσθῆ. καλὰ γὰρ γινώσκεις, ὅτι οὐ δι' ἄλλο τι
 5 ὑπεστάλης εἰς τὸ αὐτόθι κεφαλατίκιον παρ' ὃ διὰ τὴν δου-
 λείαν αὐτήν. ἐπεὶ γοῦν καὶ πρὸ τῆς σῆς ἀναφορᾶς ἀπέστει-
 λε καὶ ὁ Κράλης ἀποκρισιάριον αὐτοῦ ἐνταῦθα, καὶ ἐδήλωσε
 πρὸς τὴν βασιλείαν μου, ὅπως ἤδη κατεστάθη μετὰ σοῦ, καὶ
 εὐρίσκειται ἔτοιμος, ἵνα κατὰ πᾶσαν τὴν αὐτοῦ δύναμιν βοη- C
 10 θήσῃ ἡμῖν, μὴ μόνον μετὰ τοῦ φωσάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ αὐ-
 τὸς παρών, πάλιν ἐπιστώθη τοῦτο ἢ βασιλεία μου ἔτι πλέον
 ἀπὸ τῆς σῆς ἀναφορᾶς. ποίει γοῦν τὴν δουλείαν σου μετὰ
 πολλῆς συντομίας, ὅτι καὶ ἡ βασιλεία μου ἐπιμελῶς πράττει,
 καὶ πρόσεξαι μὴ πως προλάβωμεν ἡμεῖς ὑμᾶς." τοῦτο μὲν δὴ
 15 τοιοῦτον. ἐγὼ δὲ καὶ δευτέραν παρεξομαι μαρτυρίαν, πρὸς τὸν
 αὐτὸν πρόσωγμα βασιλέως, Σεπτεμβρίῳ γραφὴν ἐνδεκάτης Ἰν-
 δικτιῶνος· „περιπόητε ἀνεψιὰ τῆς βασιλείας μου πρωτοβε-
 στιάρις κύριε Ἀνδρόνικε Παλαιολόγε· οἶδας ὅσον διωρίσατο
 πρὸς σε ἡ βασιλεία μου περὶ τῶν δουλειῶν ὧν ἀνετέθης, καὶ V. 116
 20 ὅτι δέον σε σπουδάσαι, μὴ πως προλάβῃ ὑμᾶς ἡ βασιλεία D
 μου καὶ ἰδοῦ, ὡς βλέπω, οὕτω μέλλει γίνεσθαι. ἐγὼ γὰρ ἄλ-
 λο οὐδὲν ἐκδέχομαι ἢ ἀπὸ τῶν αὐτόθι μήνυμα. ποῦ γοῦν
 ἔστιν ἡ ἐπιμέλειά σου; ποῦ ἔστιν ἡ σὴ ὑπόσχεσις; ἀπὸ γὰρ
 τοῦ Ἰουλίου μηνὸς οὐδὲν ἐγνώρισά τι ἀκριβῶς ἀπὸ τῶν αὐ-

ad nos misisti relationem, tuto pervenit: ex qua quae voluisti, co-
 gnovimus omnia, tuumque in hoc studium, diligentiam contentionem-
 que vehementer probavimus. Rursum cura sedulo, ut perficiatur.
 Probe enim intelligis, non alia de causa illuc ad gerendam praefec-
 turam te missum esse, quam ut huic rei inservires. Quoniam igitur
 et ante relationem tuam Crales legatum suum huc misit, no-
 straeque maiestati significavit, quo sitis iam inter vos animo, et ad
 nos omni qua valet potentia adiuvandos paratus est, non fossato
 tantum, sed sua quoque praesentia, ex relatione tua denuo maior
 rei fides nobis facta est. Praesta igitur officium tuum quam citissi-
 me: nam nec nos operae parcemus: et cave, ne forte a nobis an-
 tevertamini. Et hoc quidem huiusmodi. Exhibebo et alterum man-
 datum loco testimonii, scriptum ad eundem mense Septembri, Indi-
 catione undecima: Desideratissime maiestati nostrae cognate, mi An-
 dronice Palaeologe protovestiari; meministi, quid ad te scribentes
 statuerimus de negotio administrando, et quomodo monuerimus, da-
 res operam sedulo, ne posses a nobis anteverti. Et ecce ita futu-
 rum est, ut video. Ego enim aliud non exspecto, quam ab iis, qui
 illic sunt, signum aliquod. Ubi diligentia tua? ubi promissa? A
 mense enim Iulio nihil expresse cognovimus ab iis, qui ibi versan-

A. C. 1327 τόθι, ἀλλ' ἢ μόνον ἀπὸ τῆς φήμης, καὶ ἄς γνωρίσω κατὰ πῦσαν συντομίαν, ὅτι, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, οὐδὲν ἄλλο ἐκδεχόμεθα, ἢ τὸ μήνυμα ὑμῶν." καὶ Κωκαλῆς δὲ οὕτως ἔγραψε· ἄμελειαν αὐτοῦ πολλὴν καὶ ἔραθυμίαν καταγινώσκει, καὶ ὡς μὴ τὰς ἐπαγγελίας ἐκπληροῦντι ἐπιπλήττει, ὡς λυπουμένου μὲν βασιλέως διὰ ταῦτα, αἰσχυνομένου δὲ αὐτοῦ, ὃς ἐπηγγέλματο μετὰ πάσης ἐπιμελείας αὐτὸν καὶ ταχυτήτος πληρώσειν τὰ ἐπηγγελμένα. Ἰνα δὲ P. 145 διὰ τὸ μὴ καθαρῶς τὰ ἀναγνωσθέντα προστάγματα γράφειν περὶ ἐμοῦ, περὶ τινῶν ἄλλων τισὶ δόξωσι γεγράφθαι, ἕτερονιο παρῆξομαι, τὰ τε πρότερα ὡς περὶ ἐμοῦ εἴησαν γεγραμμένα βεβαιούν, καὶ τὸν πρὸς ἐμὲ πόλεμον κηρύττον ἐμφανῶς, γραφὴν Ὀκτωβρίῳ τῆς ἐνδεκάτης ἰνδικτιῶνος· „περικύδητε ἀνεψιὲ τῆς βασιλείας μου πρωτοβεστιαρίε κύριε Ἀνδρόνικε Παλαιολόγε· αἱ ἀναφοραὶ ὑμῶν πάντων διεκομίσθησαν εἰς τὴν 15 βασιλείαν μου καὶ ὑπανεγνώσθησαν, καὶ ὑπεραπεδέξάμην πάντας ὑμᾶς περὶ πάντων ὧν ἀναφέρετε. ἀπελογήσατο καὶ διωρίσατο καὶ ἡ βασιλεία μου κατὰ μέρος πρὸς πάντας ὑμᾶς B μετὰ τοῦ κατέρου, μᾶλλον δὲ μετὰ τοῦ περιποθήτου ἀνεψιοῦ τῆς βασιλείας μου τοῦ Ἀσάνη κυρίου Μιχαὴλ τοῦ ἕξα-20 δελφοῦ σου· καὶ ἕξ ἐκείνου μέλλετε γνωρίσειν εἰς ἕκαστος ἄφ'

1. Quamquam istud ἄς sit Graecum, si modo integer Hesy chius, sitque haec particula in Graeco vulgari; nil tamen integri sensus fact. Interpres autem legis videtur καὶ σοὶ γνωρίζω κατὰ πῦσαν etc. ED. P. 9. Ante διὰ excidit μὴ. 19. Intrp. Calergum; Calergorum familia Cretensis fuit. ED. P. Unice veram est, quod praebet ms. P. κατέρου, sed ita accipiendum, ut triremis (v. Ducang. Gloss. Gr. s. v.) hoc nomine significetur, non legatus, quod perperam ED. P. existimavit. μᾶλλον δὲ legebatur.

tur, nisi e fama tantum. Et tibi quam brevissime indicamus, nos, ut supra diximus, non aliud, quam signum a vobis expectare. Et Cocalas hic protovestiarario genero suo scribens, eum de magna negligentia et inertia accusat, deque promissis non servatis reprehendit; aitque imperatorem ex eo tristitiam cepisse, et se erubescere, quia pollicitus sit, ipsum quam studiosissime celerrimeque promissa confecturum. Ne autem quae recitatae sunt litterae, quia obscuriores sunt, ad alios quosdam pertinere videantur, alias afferam, unde et superiores illas de me conscriptas, et bellum contra me promulgatum fuisse constabit. Datae sunt mensae Octobri, Indictione undecima: Desideratissime maiestati nostrae, mi nepos, domine Andronice Palaeologe protovestiarie; relationes omnium vestrum ad nos perlatas sunt ac perlectae, gratissimumque nobis factum est a singulis secundum omnia, quae retulistis. Responsa et mandata nostra separatim omnibus perferet triremis, seu potius amantissimus cognatus noster dominus Michael Asanes, consobrinus tuus. Ex eo quis-

ὑμῶν πλατυκώτερον τὸν ὄρισμόν τῆς βασιλείας μου. μήπως Ἀ. C. 1329
 δὲ, γενομένης τινὸς ἀργίας παρὰ τῆς θαλάσσης εἰς τὸ κάτερ-
 γον, ἀγνοήτε τὸν καθόλου ὄρισμόν τῆς βασιλείας μου, ἰδοὺ καὶ
 διὰ ξηρᾶς διορίζεται καὶ δηλοποιεῖ ὑμῖν ἡ βασιλεία μου, ὅτι
 57000 καὶ τοιοῦτοι εὐρίσκεισθε αὐτόθι, ὅτι εἴπερ εἷς καὶ μόνος
 ὑμῶν ἦν εἰς τὰ αὐτόθι μέρη, ἀρκετὸς ἔμελλεν εἶναι εἰς τὴν
 τοῦ ἐγγόνου μου μάχην πόσῳ μᾶλλον ὅτι εὐρίσκεισθε τοσοῦ-
 100000 τοι καὶ τοιοῦτοι, οἷοι εὐρίσκεισθε; λόγος οὐδεὶς. καὶ ἀπὸ τοῦ C
 νῦν λύω τὸν πάρθον μου τὸν δεδεμένον, καὶ ποιεῖτε ἢ ἂν ὑμῖν
 100000 ἰοῦ σύνεσις ὑφηγῆται, ἔτι καὶ ἐγὼ ἤδη ὄρωμαι." τοιαῦτα μὲν
 βασιλεὺς ἐπέτατε τῷ ἀνεψιῷ οὐδὲν ἔχων ἐγκαλεῖν ἑμοί, ἀλλ'
 αὐτὸς πρῶτος λύων τὰς σπονδὰς καὶ τοὺς ὄρκους. Ἔνα δὲ εἰ-
 150000 δῆτε, ὅτι καὶ πολλοὶ ἐχρήτη συνεργοὶ πρὸς τὸν πόλεμον τὸν
 κατ' ἑμοῦ καὶ ἐκ πολλοῦ τοῦ χρόνου παρεσκευάζετο πρὸς αὐ-
 200000 τόν, καὶ ἑτέραν παρεξομαι γραφὴν τοῦ Κωκαλιᾶ τουτουῦ πρὸς
 τὸν γαμβρὸν πρωτοβεσιτάριον ἀπεσταλμένην ἔχουσαν οὕτως·
 „πρῶτον μὲν ἐβαρύνετο κατ' ὑμῶν ὁ αὐθέντης ἡμῶν ὁ βασι-
 λεὺς, μᾶλλον δὲ κατὰ σοῦ, πῶς οὐδὲν γράφετε καὶ ἀναφέρετε
 τί ποιεῖτε καὶ πῶς πράττετε· τὰ νῦν δὲ ἀπεδέξατο μὲν ὅτι D
 250000 ἀεγράψατε, ἐμέμψατο δὲ ὑμῖν ὅπως οὕτως ἀπερικέπτως ἐπέμ-
 ψατε τὰς ἀναφορὰς ὑμῶν, καὶ εἴπερ συνέβαινεν ἐμπεσεῖν εἰς
 τὰς χεῖρας τοῦ ἐγγόνου τοῦ βασιλέως, ὁμολογουμένως γνωσθῆ-
 ναι ἔμελλεν, ὅτι πρὸ καιροῦ καὶ μετὰ μεμεριμημένον σκοποῦ

a. Locus intricatior et, ut videtur, corruptus. ED. P. Immo sana
 et perspicua sunt omnia, dum de navī intelligas, quam mala
 tempestas moratur.

que vestrum latius cognoscet, quid maiestas nostra statuerit. Ne
 autem, si forte navigatio mala tempestate impedita esset, ignoretis
 quid generatim censuevimus, en pedestri quoque nuntio significamus,
 tot et tales vestrarum partium hic inveniri, ut si vel unus dumtaxat
 vestrum ibidem viseretur, sufficere posset ad proelium cum ne-
 pote nostro ineundum: quanto magis, cum tam multi, tam pugnaces
 inveniamini; nihili prorsus res est momenti. Et nunc pardum no-
 strum e catenis emittimus. Vos quod prudentia hortabitur facitote:
 nos iam erumpimus. Haec mandavit avus sororis suae filio, nihil
 habens, in quo me accusaret: sed prior ipse a sacramento foederis
 desciscens. Ut porro videatis, cum administris usum pluribus ad
 bellum adversum me adornandum, et iampridem se ad idem com-
 parasse, alla proferetur adhuc epistola, nempe Cocalae huius ad pro-
 vestiarium generum data: Primum iratus erat vobis dominus no-
 ster imperator, vel potius tibi, quod nihil litterarum mittitis, nec
 refertis, quid agatis et quo in statu versemini. Nunc quoniam scri-
 psistis, laudat factum: reprehendit tamen, quod ita improvide rela-
 tiones vestras miseritis. Nam si eae in manus nepotis forte inci-

A. C. 1327 ὁθι, ἀλλ' ἢ μόνον ἀπὸ τῆς φήμης, καὶ ἄς γνωρίσω κατὰ πᾶσαν συντομίαν, ὅτι, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, οὐδὲν ἄλλο ἐκδεχόμεθα, ἢ τὸ μήνυμα ὑμῶν." καὶ Κοκαλῆς δὲ οὕτως ἐπιπροβουλοῦν τῷ γαμβρῷ γράφων, ἀμέλειαν αὐτοῦ πολλὴν καὶ ἐραθυμίαν καταγινώσκει, καὶ ὡς μὴ τὰς ἐπαγγελίας ἐκπληροῦντι ἐπιπλήττει, ὡς λυκουμένου μὲν βασιλέως διὰ ταῦτα, αἰσχυνομένου δὲ αὐτοῦ, ὃς ἐπηγγέλματο μετὰ πάσης ἐπιμελείας αὐτὸν καὶ ταχυτήτος πληρώσειν τὰ ἐπηγγελμένα. Ἰνα δὲ P. 145 διὰ τὸ μὴ καθαρῶς τὰ ἀναγνωσθέντα προστάγματα γράφειν περὶ ἐμοῦ, περὶ τινων ἄλλων τισὶ δόξωσι γεγράφθαι, ἕτερονιο παρῆξομαι, τὰ τε πρότερα ὡς περὶ ἐμοῦ εἴσαν γεγραμμένα βεβαιούν, καὶ τὸν πρὸς ἐμὲ πόλεμον κηρύττον ἐμφανῶς, γράφον Ὀκτωβρίῳ τῆς ἑνδεκάτης Ἰνδικτιῶνος· „περιπόδητε ἀνεψιὲ τῆς βασιλείας μου πρωτοβεστιάρη κυρίε Ἀνδρόνικε Παλαιολόγε· αἱ ἀναφοραὶ ὑμῶν πάντων διεκομίσθησαν εἰς τὴν 15 βασιλείαν μου καὶ ὑπανεγνωσθήσαν, καὶ ὑπεραπεδέξάμην πάντας ὑμᾶς περὶ πάντων ὧν ἀναφέρετε. ἀπελογήσατο καὶ διωρίσατο καὶ ἡ βασιλεία μου κατὰ μέρος πρὸς πάντας ὑμᾶς B μετὰ τοῦ κατέρρου, μᾶλλον δὲ μετὰ τοῦ περιποδήτου ἀνεψιοῦ τῆς βασιλείας μου τοῦ Ἀσάνη κυρίου Μιχαὴλ τοῦ ἕξα-20 δελφοῦ σου· καὶ ἐξ ἐκείνου μέλλετε γνωρίσειν εἰς ἕκαστος ἄφ'

1. Quamquam istud ἄς sit Graecum, si modo integer Hesychius, sitque haec particula in Graeco vulgari; nil tamen integri sensus fact. Interpres autem legis videtur καὶ σοὶ γνωρίζω κατὰ πᾶσαν etc. ED. P. 9. Ante διὰ excidit μὴ. 19. Inpr. Calergum; Calergorum familia Cretensis fuit. ED. P. Unice verum est, quod praebet ms. P. κατέρρου, sed ita accipiendum, ut triremis (v. Ducang. Gloss. Gr. s. v.) hoc nomine significetur, non legatus, quod perperam ED. P. existimavit. μᾶλλον δὲ legebatur.

tur, nisi e fama tantum. Et tibi quam brevissime indicamus, nos, ut supra diximus, non aliud, quam signum a vobis expectare. Et Cocalas hic protovestiario genero suo scribens, eum de magna negligentia et inertia accusat, deque promissis non servatis reprehendit; aitque imperatorem ex eo tristitiam cepisse, et se erubescere, quia pollicitus sit, ipsum quam studiosissime celerrimeque promissa confecturum. Ne autem quae recitatae sunt litterae, quia obscuriores sunt, ad alios quosdam pertinere videantur, alias afferam, unde et superiores illas de me conscriptas, et bellum contra me promulgatum fuisse constabit. Datae sunt mense Octobri, Indictione undecima: Desideratissime maiestati nostrae, mi nepos, domine Andronice Palaeologe protovestiarie; relationes omnium vestrum ad nos perlatae sunt ac perlectae, gratissimumque nobis factum est a singulis secundum omnia, quae retulistis. Responsa et mandata nostra separatim omnibus perferet triremis, seu potius amantissimus cognatus noster dominus Michael Assanes, consobrinus tuus. Ex eo quis-

ὑμῶν πλατυκώτερον τὸν ὄρισμόν τῆς βασιλείας μου. μήπως Ἀ. C. 1329
 δὲ, γενομένης τινὸς ἀργίας παρὰ τῆς θαλάσσης εἰς τὸ κάτερ-
 γον, ἀγνοήτε τὸν καθόλου ὄρισμόν τῆς βασιλείας μου, ἰδοὺ καὶ
 διὰ ξηραῶς διορίζεται καὶ δηλοποιεῖ ὑμῖν ἡ βασιλεία μου, ὅτι
 5 γίττοι καὶ τοιοῦτοι εὐρίσκεσθε αὐτόθι, ὅτι εἴπερ εἰς καὶ μόνος
 ὑμῶν ἦν εἰς τὰ αὐτόθι μέρη, ἀρκετὸς ἔμελλεν εἶναι εἰς τὴν
 τοῦ ἐγγόνου μου μάχην πόσῳ μᾶλλον ὅτι εὐρίσκεσθε τοσοῦ-
 10 τοι καὶ τοιοῦτοι, οἷοι εὐρίσκεσθε; λόγος οὐδεὶς. καὶ ἀπὸ τοῦ C
 τῶν λύω τὸν πάρθον μου τὸν δεδεμένον, καὶ ποιεῖτε ἢ ἂν ὑμῖν
 10 ἡ σύνεσις ὑψηγῆται, ἔτι καὶ ἐγὼ ἤδη ὄρωμῶ." τοιαῦτα μὲν
 βασιλεὺς ἐπέταττε τῷ ἀνεψιῷ οὐδὲν ἔχων ἐγκαλεῖν ἐμοί, ἀλλ'
 αὐτὸς πρῶτος λύων τὰς σπονδὰς καὶ τοὺς ὄρκους. Ἰνα δὲ εἰ-
 15 δῆτε, ὅτι καὶ πολλοὺς ἐχρήτο συνεργοὺς πρὸς τὸν πόλεμον τὸν
 κατ' ἐμοῦ καὶ ἐκ πολλοῦ τοῦ χρόνου παρεσκευάζετο πρὸς αὐ-
 15 τόν, καὶ ἑτέραν παρεξομαι γραφὴν τοῦ Κωκαλαῦ τουτουῖ πρὸς
 τὸν γαμβρὸν πρωτοβεστιάριον ἀπεσταλμένην ἔχουσαν οὕτως·
 „πρῶτον μὲν ἐβαρύνετο καθ' ὑμῶν ὁ αὐθέντης ἡμῶν ὁ βασι-
 λεὺς, μᾶλλον δὲ κατὰ σοῦ, πῶς οὐδὲν γράφετε καὶ ἀναφέρετε
 20 τί ποιεῖτε καὶ πῶς πράττετε· τὰ νῦν δὲ ἀπεδέξατο μὲν ὅτι D
 20 ἐγράψατε, ἐμέμψατο δὲ ὑμῖν ὅπως οὕτως ἀπερισκέπτως ἐπέμ-
 ψατε τὰς ἀναφορὰς ὑμῶν, καὶ εἴπερ συνέβαιεν ἐμπεσεῖν εἰς
 τὰς χεῖρας τοῦ ἐγγόνου τοῦ βασιλέως, ὁμολογουμένως γνωσοῦν-
 25 ται ἔμελλον, ὅτι πρὸ καιροῦ καὶ μετὰ μεμερικμημένου σκοποῦ

2. Locus intricatior et, ut videtur, corruptus. ED. P. Immo sana
 et perspicua sunt omnia, dum de navi intelligas, quam mala
 tempestas moratur.

que vestrum latius cognoscet, quid maiestas nostra statuerit. Ne
 autem, si forte navigatio mala tempestate impedita esset, ignoretis
 quid generatim censuefimus, en pedestri quoque nuntio significamus,
 tot et tales vestrarum partium hic inveniri, ut si vel unus dumtaxat
 vestrum ibidem viseretur, sufficere posset ad proelium cum ne-
 pote nostro ineundum: quanto magis, cum tam multi, tam pugnaces
 inveniamini; nihilli prorsus res est momenti. Et nunc parvum no-
 strum e catenis emittimus. Vos quod prudentia hortabitur facitote:
 nos iam erumpimus. Haec mandavit avus sororis suae filio, nihil
 habens, in quo me accusaret: sed prior ipse a sacramento foederis
 desciscens. Ut porro videatis, eum administris usum pluribus ad
 bellum adversum me adornandum, et iampridem se ad idem com-
 parasse, alia proferetur adhuc epistola, nempe Cocalae huius ad pro-
 tovestiarium generum data: Primum iratus erat vobis dominus no-
 ster imperator, vel potius tibi, quod nihil litterarum mittitis, nec
 refertis, quid agatis et quo in statu versemini. Nunc quoniam scri-
 psistis, laudat factum: reprehendit tamen, quod ita improvide rela-
 tiones vestras miseritis. Nam si eae in manus nepotis forte inci-

A.C. 1327 ἐκινήθη ἡ παρούσα μάχη. ὅπερ οὐ γέγονε καλεῶς ἀλλὰ ὡσπερ κατὰ τὸ παρὸν ἡμεῖς τὸ πρόσταγμα καὶ τὴν παρούσαν γραφὴν ἐβάλομεν ἐπὶ τοῦ πούκλου, (καὶ τίς δύναται ἐνδουμηθῆναι, ὅτι ἕστι τι ἐπὶ τοῦ πούκλου;) οὕτως ποιεῖτε καὶ ὑμεῖς· καὶ ἀπὸ V. 117 τοῦ πῶν ἄρξασθε, ὅτι, καθὼς καὶ ἀπὸ τοῦ προστάγματος μέλ-5 λεις μαθεῖν, ἰδοὺ καὶ ὁ βασιλεὺς ἄρχεται. ὁμῶς δοκεῖ μοι, ὅτι P. 146 πρὸ τοῦ ἀκοῦσαι τὴν ἀρχὴν μέλλετε ἰδεῖν τὸ τέλος. πάντες γὰρ οἱ μετὰ τοῦ ἐγγόνου τοῦ βασιλέως εὐρισκόμενοι ἄρχοντες καὶ τὰ ἄρχοντόπουλα, κατεστάθησαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ τὰς αὐτοῦ εὐεργεσίας ἔχουσι διὰ τε οἰκονομιῶν διὰ τε χρυσοβούλ-10 λων· καὶ πάντες εἰσὶν ἑτοιμοὶ καὶ ἐκδέχονται ὄρισμὸν τοῦ αὐθέντου ἡμῶν τοῦ βασιλέως τοῦ ἀγίου, ἵνα ἐάνπερ ὄριση αὐτοῖς, φέρωσι τὸν ἔγγονον αὐτοῦ δεδεμένον εἰς τὰς χεῖρας καὶ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ νῦν ἐπιμελήθητι καὶ σὺ, ἵνα δεῖξῃς ἔργον τῆς γνώσεως καὶ τῆς πείρας, ἧς ἔχεις πρὸς τὸ πράττειν· ἐκ τού-15 των μὲν οὖν ἀπάντων, ὁπότερος λέλυκε τοὺς ὄρκους αὐτοὶ κρινεῖτε. ὥστ' εἰ καὶ αὐτὸς μετὰ τὴν οὕτω περιφανῆ παρά- B βασιν τῶν ὁμωμοσμένων ἔξω τι εἰργασμαὶ τῶν συνθηκῶν, οὐ δίκαιον οὐδὲ λόγον ἔχον ἐπιορκίαν ἐγκαλεῖν. ὥστε εἰ καὶ χρή- ματα εἴληφα, ὡς αὐτοὶ φασί, παρὰ τὰς συνθήκας, οὐκ ὀφεί-20 λειν δίκην λελυμένων τῶν συνθηκῶν. ἐγὼ δὲ καὶ τούτων χα- ρίς εὐορκεῖν ἀποδείξω ἑμαυτὸν τὰ χρήματα εἴληφώς. ἐν τοῖς

3. Inpr. conī. κούκλου, Ducangius in Gloss. Gr. s. v. πούκλου mavult βάκλου, ut epistola in cavo baculo latuerit. 12. αὐ- τοῖς em. ED. P. pro αὐτοῦς.

dissent, in confesso est, cognosci potuisse, multo ante et sollicita cura hoc bellum inchoatum fuisse. Haud recte vos quidem: sed quemadmodum in praesenti nos mandatum, et epistolam in puctum coniecimus, in quo inesse quippiam quis cogitare? sic vos facite, et iam nunc incipite. Nam ecce et imperator, id quod ex mandato discetis, opus aggreditur. Quamquam, ut mihi videtur, vos prius finem videbitis, quam de principio audietis. Omnes enim qui cum nepote sunt duces et praefecti ab imperatore stant eiusque beneficiis fruuntur partim in administrationibus, partim in bullis aureis: paratique sunt, et quid dominus noster sanctus imperator decernat exspectant, ut quando illi placuerit, nepotem vincunt in manus ei tradant. Tu quoque hinc satage, cognitionisque et experientie, quam in agendo habes, exemplum aliquod prode. Ex his ergo omnibus, uter foedus transgressus sit, vos eritis iudices. Quod si ipse post iusiurandum adeo palam violatum quippiam contra foedus patravī, non potest merito et cum ratione in perurio numerari. Quare etiamsi pecuniam contra foedus accepi, ut ipsi dicunt, non idcirco poenam rupti foederis debes. Ego vero et aliter, quamvis pecuniam acceperim, me nihilo minus secundum iusiurandum pactis stare coa-

ὄρακις γὰρ γέγραπται, ὡς ἂν ἐκ τῶν δημοσίων χρημάτων τῶν A.C. 1327
 τε τῆς ἐμῆς οἰκίας ἔνεκα ἀναλωμάτων καὶ βασιλίδος τῆς ἐμῆς
 γυναικός, ἐτι δὲ καὶ τῆς μισθοφόρου στρατιᾶς χρήματα ἐμοὶ
 χορηγεῖσθαι ὅσα γέγραπται ἐν ταῖς συνθήκαις· καὶ τοῦτο οὐχ
 ἄπιλῶς, ἀλλὰ δι' ὄρκων ἐγγράφων, ὡς ἀρεστὴν ὄραν ἐκ χρυ-
 σοβούλλου βασιλέως τοῦ πρὸς ἐμέ. ἐκ τοίνυν τῶν καιρῶν C
 ἐκείνων ὅτε ἐγεγένητο οἱ ὄρακοι ἄχρι καὶ νῦν τέτταρες ἐπ'
 ἔτεσι τέτταροι παρῆλθον μῆνες, ἐν οἷς ἐκ τῶν γεγραμμένων
 ὀφείλονται μοι λογιζομένῳ πέντε καὶ τριάκοντα χρυσίου μυ-
 ριαίδες. καὶ τοῦτο ἐξέστιν ἀποδεικνύειν ἐναργῶς ἐκ τῶν γραμ-
 ματείων τῶν εἰς ἀπόδειξιν γινομένων παρὰ τῶν τὰ χρήματα
 εἰσχομιζόντων, προστάττοντος βασιλέως. τί τοίνυν ἀδικῶ, εἰ
 τοσούτων ἐμοὶ χρημάτων ὀφειλομένων, ὀλίγα ἄττα εἴληφα ἐκ
 πολλῶν; ἢ που δίκαιον, βασιλέα μὲν ἐμὲ τοσούτων ἀποστε-
 15 ροῦντα, μήτ' ἀδικεῖν οἶσθαι, μήτε μὴν ἐπιорκεῖν, ἐμὲ δὲ εἴ-
 τι τῶν ὀφειλομένων πολλοστὸν ἀπέιληφα μέρος, εἰς δικαστή-
 ρια ἐλκεσθαι καὶ ἐπιорκίαν ἐγκαλεῖσθαι καὶ ἀπελευθεῖσθαι καὶ D
 τὰ ἔσχατα ὑπομένειν; καίτοι, εἶγε τῶν τῆς οἰκίας τῆς ἐμῆς
 ἔνεκα μόνον ἀποτεταγμένων ἀπεστεροῦμην, δίκαιον μὲν οὐκ
 20 ἂν ᾔην, ἐγὼ δὲ ἤνεγκα ἂν σιγῇ, αἰδοῦ τε τῇ πρὸς βασιλέα καὶ
 τῇ νομίζειν τὰ παρὰ πατρὸς ἐπαγόμενα ἀλγεῖνά, ὅποι' ἄττα
 ἂν ᾔ, δίκαιον εἶναι τὸν παῖδα φέρειν καὶ μήτε ἐγκαλεῖν, μήτε
 δορυβεῖσθαι, ἀλλὰ δεῖσθαι μόνον ἠπιώτερον ἐμοὶ καὶ ἡμερον
 ἐπιβλέψαι τὸν πατέρα καὶ τὰ λυποῦντα λῦσαι δεινά. νυνὶ δὲ

vincam. Perscriptum quippe exstat in iuramento, ut mihi de pu-
 blico pecunia in sumptum domus ac familiae et uxoris meae, item ad
 stipendia militum erogetur quanta ibidem exprimitur: id quod ex
 aurea bulla avi ad me missa perspicitur. Iam ex quo concepta
 sunt iuramenta, ad hunc diem quatuor anni cum mensibus totidem
 interfluxerunt, quibus mihi, ut rationem subduco, trecenta et quin-
 quaginta aureorum millia debentur. Et hoc perspicuum fit ex tabel-
 lis, quas ad testificandum vectigalium exactores conficiunt. Quod
 igitur nefas admisi, si cum tam multa mihi debeantur, de multis
 pauca sumpsit? An vero iniustum et aequum est, avum, qui me tanta
 summa privavit, neque iniustitiae, neque perituri insimulari; me,
 quia ex mihi debitum quotamcunque partem decerpsi, ad tribunalia
 raptari, ut periturum accusari, in exilium pelli et in extremas mise-
 rias devolvi? Atqui si ea tantum pensione fraudatus essem, quae
 domui meae erat constituta, parum iuste fuisset actum mecum; silu-
 issem tamen, cum imperatorem reveritus, tum quia existimassem,
 qualescunque tandem a patre crearentur molestiae, filio aequa mente
 sufferendas, neque accusandum, neque turbas illi ciendas, sed ro-
 gandum duntaxat, ut placide filium dignaretur aspicere mala-
 que moestifica tollere. Nunc ablatis simul iis, quae in annua mi-

- A. C. 1327 καὶ τῆς στρατιᾶς ἀπεστειρημένων τῆς ἐτησίου μισθοφορᾶς, ἣν μόνην ἔχουσι τοῦ βίου ἀφορμὴν, οὐκ ἀνεκτὸν ἡγήσαμένη με-
- P. 147 γαλοπύχως τὰς ἀλλοτριὰς φέρειν συμφορὰς. καίτοι σκέψασθε ὡς ἀδικοῦνται. πρῶτον μὲν γὰρ οὐτ' ἐμπορίας οὔτε γεωργίας οὐθ' ἑτέροις ἐπιτηδεύμασί τιςιν, ἐξ ὧν ἂν πορίζοντο τὰ ἐπι-5 τήδεια, παρ' ἡμῶν συγχωροῦνται χρῆσθαι ἕνεκα τοῦ πρὸς τὰς ἐκστρατείας αἰεὶ ἔτοιμοι εἶναι καὶ μὴ κωλύματά τινα ἔχειν ὥστε ἀναγκάζεσθαι οἴκοι μένειν. ἔπειτα δὲ παρὰ βασι- λέως καὶ αὐτοῦ τοῦ τεταγμένου ἀπεστέρηται μισθοῦ, ὃν οὐχ ἀπλῶς, ἀλλ' ὄρκοις ἐπηγγείλατο ἀποδιδόναι ἐτησίως. καὶ τρί-10
- V. 118 τον, ἡμέληται παρ' ἐμοῦ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἕνεκα τοῦ μὴ βασιλεῖ δοκεῖν φορτικὸς καὶ ἐπαχθής. καίτοι γε ἐχρῆν ἐμὲ B πρὸς μὲν τὰ οἰκεία φαίνεσθαι μεγαλόφρονα καὶ καταφρονητῆ χρημάτων καὶ πάντα τῇ τοῦ πατρὸς ἐξακολουθοῦντα γνώμῃ, πρὸς δὲ τὰ τούτων κηδεμονικὸν καὶ ἀπαραίτητον, καὶ πάντα 15 καὶ ἐπινοοῦντα καὶ πράττοντα, ὥστε μὴ ἀποστειροῦσθαι τοῦ μισθοῦ αὐτούς, μηδὲ εὐγνωμοσύνη τῇ πρὸς τὸν βασιλέα κα- κοῦς τοῖς ἐσχάτοις περιβάλλειν· οὐ γὰρ εὐγνωμοσύνη τοῦτο γε, ἀλλ' ὀμότης καὶ ἀπανθρωπία ἐσχάτη, τὸ, ἑτέρων ὑπὸ τοῦ λιμοῦ κινδυνευόντων ἀπολειδοῦν, μεγαλοπυχεῖν αὐτόν. οὐδ' 20 μὴν παρέλιπον τὸ μὴ βασιλέως δεῖσθαι αἰεὶ τῇ στρατιᾷ χο- ρηγεῖσθαι τὸν μισθόν. ἐς τοσοῦτον γὰρ ἀπορίας ἤλασαν πολ- C λοι αὐτῶν, ὡς ἀποκατερεῆσαι τὰς γυναῖκας αὐτῶν, νυκτὸς

litum stipendia erant conferenda, et ex quibus solis vitam sustentare habebant, improbum duxi alienas calamitates excelso animo velle intueri. Perpendite paulum, quanta illis fiat iniuria. Primum siquidem neque mercatura, neque agricultura, neque aliarum rerum studiis, de quibus sibi victum pararent, a nobis sinuntur occupari: propterea quod ad expeditiones semper parati esse coguntur, neque ulla impedimenta praetexere, ob quae domi mancant. Deinde ab imperatore destinata mercede fraudati sunt, quam ille non simpliciter, sed interposito sacramento in annos singulos se persolutorum spondit. Accedit tertium: neglecti sunt a me tamdiu, ne avo onerosus ac molestus viderer; quamquam in causa domestica magnum et pecuniae contemptorem animum gerere omninoque ad paternam voluntatem me conformare debui: horum autem in egestate procuracionem suscipere, nec eam cuiusquam precibus deserere, sed cogitare tentareque omnia, ne stipendia sua amitterent, neque dum in avum me pium praestare nitor, teterrimis eos calamitatibus involvi sine-rem. Non enim est ista aequanimitas, sed inhumanissima crudelitas, aliis ob extremam inedia tantum non animam agentibus, ipsum interea in magnis spiritibus acquiescere. Non tamen destitit imperatorem orare assiduo, ut militibus nomina persolverentur. Sic enim ad incitas plerique redacti erant, ut, ne fame morentur, mulieres

ἐπιγενομένης, ὡς ἂν μὴ κατάδηλοι ὄσι τοῖς γνωρίμοις, τὰς A.C. 1327
 ἐτέρων οἰκίας περιούσας ἑαυταῖς καὶ ἀνδράσι τροφῆς τινος
 αἰτούσας γλίσχρως ἐκπορίζειν. οἷς ἐπικλασθεῖς καὶ αὐτὸς τὴν
 ψυχὴν, τὰ χρήματα ὑπὲρ ὧν ἐγκαλοῦμαι ἀφελόμενος, μ-
 ἤχανά τινα παρῆσχον παραψυχὴν. εἰ τοίνυν διὰ τοῦτο ἐπιόρ-
 κος ἐγὼ καὶ ἄδικος καὶ τοῦ πατρὸς καταφρονητῆς, κρίνατε
 ἡμεῖς. πρῶτον μὲν οὖν ἀπέδειξα ἑμαυτὸν μηδὲν μηδαμῶς πα-
 ραβεβηκότα τὰς συνθήκας, ἀλλὰ καὶ φανερῶς παρασπονδη-
 θεῖς καὶ τὰς ἀποδείξεις τοῦ λελυκέναι βασιλέα πρῶτον τοὺς D
 ἰοῦρκους ἔχων παρ' ἑμαυτῶ, καθάπερ εἶδετε, αὐτὸς μὲν τὴν
 εἰρήνην ἄσπαζόμενος καὶ δεόμενος ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον βασι-
 λέως, μὴ τὸν πόλεμον κινεῖν. εἰ δέ τις ἔχει με ἀποδεικνύειν
 παραβεβηκότα πρότερον τοὺς ὄρκους, παρίτω καὶ δεικνύτω.
 ἔπειτα καὶ περὶ τῶν χρημάτων, εἰ ἐκ πάντε καὶ τριάκοντα
 ἰ5 μυριάδων τῶν ὀφειλομένων τοσαῦτα λαβὼν ἄδικῶ, καταψη-
 φίξεσθε ἡμεῖς."

μδ'. Τοσαῦτα μὲν βασιλεὺς ὁ νέος ἀπολογούμενος εἶπε P. 148
 Κωκαλαῖς δὲ μεταξὺ βασιλέως ἀπολογουμένου, πρὶν μὲν τὰ B
 πρὸς τὸν πρωτοβεστιάριον γράμματα ἀναγνωσθῆναι, πολὺς
 20 ἦν ἐγκείμενος αὐτῷ, αὐτὸν τοῦ πολέμου φάσκων αἴτιον εἶναι,
 ἀνθρώποις πειδόμενον συκοφάνταις, τὸν τε βασιλέα διαβάλ-
 λουσι πρὸς αὐτὸν καὶ πρωτοβεστιάριον καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς
 ἐν τέλει ὡς βεβουλευμένους πόλεμον κινεῖν. ἐπεὶ δὲ τὰ τε
 γράμματα ἀνεγνώσθη, καὶ ἀπεδείχθη καὶ αὐτὸς τῶν ἄλλων
 25 ὄχ ἦττον τὴν εἰρήνην καταλύων, αὐτὸς μὲν οὐδὲν ἔχων ἄν-

23. βεβουλευμένους ED. P. pro βεβουλομένους.

suas noctu, ne a notis agnoscerentur, circum domos ad pauxillum
 escarum precario conquirendum mitterent. Quos, dolore et commi-
 seratione fractus, subducta de qua nunc accusor pecunia, qualicun-
 que solatio delinivi. Nunc, an ideo periurus, improbus, patris
 contemptor fuerim, iudicate. Primum itaque docui, me foedus neu-
 tiquam violasse: sed cum ille aperte id mihi fecerit, et probationes
 ipsas eius periurii apud me habeam, sicut vidistis, nihilo minus
 pacem retineo, et tam diuturnis precibus illum fatigo, uti bellum ne
 moveat. Si quis autem me iuramento priorem defecisse potest
 ostendere, age, procedat et ostendat. Tum deinde vos, si de tre-
 centis quinquaginta nummum aureorum millibus, quae nihilo deben-
 tur, tantillum accipiens, peculatus me alligavi, peculatorem damnatote.

49. Hactenus causam pro se dixit iunior imperator. Cui Coccalas,
 antequam eius ad protovestiarium epistola recitaretur, importune in-
 stabat affirmabatque, ab ipso belli profectum initium, qui scyophan-
 tis avum, protovestiarium ceterosque principes de agitato inter se
 belli consilio apud se criminantibus credidisset. Ubi vero litteris
 palam lectis patuit, non minus ipsum, quam ceteros pacem labefa-

A.C. 1327 *τειπεῖν, οὕτως ἐξεληλεγμένος φανερώς, καθῆστο σιωπῶν βασιλεύς δὲ ἐπιστραφεὶς πρὸς αὐτὸν, „ὦ μέγα λογαριαστά” εἶπε C „τὸ μὲν ἀμαρτάνειν τινὰ καὶ τὸν πλησίον ἀδικεῖν καὶ πλειο-*
 V. 119 *νεκτεῖν, θαναμαστόν οὐδὲν ἄνθρωποι γὰρ ἅπαντες τοῖς ὁμοίοις ὑποκείμεθα πάθει καὶ πρὸς κακίαν πρόχειροι μᾶλλον ἢ πρὸς ἄρετήν ἐσμεν τὸ δ’ ἀδικοῦντα καὶ ἐπιποροῦντα καὶ ψευδόμενον, ἔπειτα δόλους ῥάπτειν καὶ συκοφαντίας καὶ παντὶ σθένει πειρᾶσθαι τὰς αἰτίας εἰς τοὺς ἀθώους περιτρέπειν, ὡς ἂν πρὸς τῷ ἀποκτεῖναι καὶ δίκαια δοκῆ ποιεῖν, οὐκ ἄνθρωπον πάντως, ἀλλὰ τοῦ ἐξ ἀρχῆς ἔργον ἀνθρωποκτόνου.” παρώντιο δὲ καὶ ὁ λογοθέτης τοῦ στρατιωτικοῦ Θεόδωρος ὁ Καβασίλας, συνετὸς μὲν ὢν καὶ σοφὸς καὶ παρὰ τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ πολλῆς ἀπολαύων εὐμενείας καὶ οἰκειότητος, οὐδὲν δὲ ἦτον D καὶ παρὰ τῷ νέῳ, ἐκ τῶν ἀπεσταλμένων παρὰ βασιλέως ὢν, καὶ φίλος ἐς τὰ μάλιστα Κωκαλᾶ, τὸν νέον βασιλέα ἰδὼν τὸ πρὸς τοὺς διαβάλλοντας διαταραχθέντα καὶ βουληθεὶς εὐτραπέλιγ λόγων τὸ βασιλέως ἦθος εἰς ἡμερότητα μεταβαλεῖν, „οὐ θαναμάζειν” εἶπεν „ὦ βασιλεῦ, χρεῶν τοιαῦτα γὰρ τὰ τοῦ πλάνου ἔνεδρα καὶ σκάμματα.” ἦν γὰρ δὴ ὁ Κωκαλᾶς ἐν ταῖς παιδιαῖς ὑπὸ τῶν ἡλικιωτῶν πλάνος ὠνομασμένος, 20 καὶ ἔδοξε καιρίως εἰρησθαι μετέβαλε γὰρ τὸ τοῦ βασιλέως ἦθος ἐκ τοῦ ἐμβριθοῦς πρὸς μειδίαμα σεμνόν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τοσοῦτον. τοῖς δ’ ἀρχιερεῦσιν ἐκέλευεν ὁ βασιλεὺς, εἰ ἀδικῶν αὐτὸς καὶ ἐπιπορῶν φαίνοιτο, καταψηφίζεσθαι. οἱ*

6. *ἐπαρκοῦντα legebatur.*

ctare, cum tam evidenter convictus, contra afferre nihil posset, recedit et obmutuit. Ad quem conversus imperator, Nihil mirum, magne logariastes, inquit, peccare quemquam, et alium laedere potioraque affectare; homines enim iisdem perturbationibus subiecti, ad vitia quam ad virtutem omnes propensiores sumus: sed iniuriam inferre, peierare, mentiri, ac deinde dolos consuere et sycophantias commisceri, conarique remis et velis culpam in innocentes derivare, ut praeterquam quod perniciem iis paras, etiam iuste videaris agere, id non hominis, sed eius est, qui fuit homicida ab initio. Aderat in consessu iudicum Theodorus Cabasilas logotheta militaris, vir cordatus et sapiens, seniori imperatori inprimis carus ac familiaris, nec minus nepoti, et praeterea Cocalae amicissimus. Is cum imperatorem iuniorum ob calumnias commotioerem cerneret velletque urbanitatis quodam sale eum mitigare, Noli mirari, inquit, imperator: haec enim sunt impostoris huius insidiae atque fossae. Nam inter ludicra puerilia Cocalas a coaevis impostor appellabatur. Visum tempestive dictum: nam imperator, nonnihil remissa gravitate, modeste risit. Sed de his satis. Deinde hortatus est episcopus, si iniustus ac perfidiosus appareret, uti sententiam ferrent. Illi responderunt,

δ' ἔφασαν, ἔχειν μὲν αὐτοῦ καταψηφίζεσθαι μηδὲν, δεῖσθαι A.C. 1327
 δὲ μόνον αὐτοῦ, τρόπους τινάς καὶ ἐπινοίας, ὥσπερ καὶ πρό-P. 149
 τερον, ἐξευρεῖν, ἔξ ὧν ἂν τὰ προσδοκώμενα κακὰ διαλυθῆιη.
 „καὶ σφόδρα γὰρ“ εἶπεν ὁ βασιλεὺς „μηδὲ τὴν ἀρχὴν ἐβου-
 5 λόμεν τὸν πόλεμον κεινῆσθαι, ἢ κινήθέντα τάχιστα κατα-
 λυθῆναι. ὅτι δὲ οὐχ ὑπόκρισις οὐδ' εἰρωνεία τὰ τοιαῦτα, ἔξ
 αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἐναργῆ πάρεστι τὴν ἀπόδειξιν λαβεῖν·
 τρίτον γὰρ ἤδη μῆνα κάθημαι ἐνταῦθα δεόμενος βασιλέως,
 τὸν πόλεμον καταθέσθαι καὶ μὴ διὰ φιλονεικίαν τὴν Ῥω-
 10 μοίων ἡγεμονίαν περιῦδειν ἀνηκέστοις κακοῖς περιπεσοῦσαν·
 ἀλλ' οὐδεὶς ὁ εἰσακούων καὶ ταῦτα πεπεισμένος φανερώς, ὡς
 ἐπιβουλεύομαι, μηδὲν ἀδικῶν. οὐ γὰρ πάντῃ ἀγνοῶ, ὅτι μὴ B
 ταῦτα μόνον, ἀπερ ἀκηκόατε, γράμματα ἐπέμφθησαν κατ'
 ἐμοῦ, ἀλλ' ἐκ πολλῶν τῶν διασωθέντων εἰλόωσαν ὀλίγα. τῷ
 15 σφόδρα δὲ βούλεσθαι τὴν εἰρήνην, τὴν τε ἐμαντοῦ καὶ τῶν
 συνόντων ἀσφάλειαν τιθέμενος ἐν δευτέρῳ, θεῶν δὲ μόνῳ τὰς
 ἐλπίδας ἀναθεῖς, ὃν εὖορκῶ, κατὰ τὸ ἐνὸν ἐμοὶ τὰ προσδο-
 κώμενα κακὰ ἐκ μέσου ποιεῖν πειρωῶμαι. ἡγοῦμαι δὲ, ἂν καὶ
 βασιλεὺς ἐθέλησῃ τῶν ὀφειλομένων χρημάτων τὰ ἡμίση ἀπο-
 20 δοῦναι τῇ στρατιᾷ, ἐκείνους τε μηδὲν πλέον πολυπραγμονή-
 σειν ἀγαπήσαντας, καὶ ἡμᾶς τῶν ἐκ τοῦ πολέμου προσδοκώ-
 μένων ἀπαλλάξεσθαι κακῶν.“ εἰπόντων δὲ τῶν ἀρχιερέων, C
 ὡς νῦν μὲν οὐκ ἂν εἴη ῥᾶδιον ἀπορίᾳ χρημάτων τοσαῦτα
 ὄντα ἀποδοθῆναι, ὅσα δ' ἂν ἔξῃ λαβόντας νῦν, τὰ λειπόμενά

21. ὑμᾶς conī. ED. P. idemque legit Intpr.

non habere se, cur eum condemnarent: solum rogare, ut, quem-
 admodum antehac, modos et vias inveniret, quibus imminētia
 mala in irritum caderent. Ad haec imperator: Vellem ego omnino
 hoc bellum non esse natum: aut certo priusquam convalesceret, re-
 stinctum fuisse. Hoc me nulla simulatione aut dissimulatione dicere,
 ipsae res evidenti argumento sunt: tertium siquidem mensem hic
 desideo, neque avum pacem poscendi finem facio, ne ob nostram
 discordiam Romanum imperium incommodis longe gravissimis concu-
 tiatur. Sed surdo fabulam, ut aiunt. Certus interim sum, eius insi-
 diis me peti, quamquam in eum nil molitus sim. Nec enim igo-
 ro, non has modo, quas audistis, sed plures insuper contra me missitasse
 litteras, e quibus hae perpaucae interceptae sunt. Quia tamen pacis
 sum cupidissimus, meam meorumque securitatem in posterioribus
 ducens, solique Deo spes meas committens, quem sancte iuravi,
 quantum in me est, ingruentes clades avertere annitor. Opinor au-
 tem, si et avus dimidium debitae pecuniae militibus numerare velit,
 boni consulentes, nihil deinceps molestiarum exhibituros, et vos
 casibus, quos e bello metuitis, ereptum iri. Occurrentibus episcopis,
 difficile futurum hoc tempore, exhausto aerario, tantum aes dis-

- A.C. 1327 κομισάσθαι χρόνῳ θητῷ „οὐκοῦν” ὁ βασιλεὺς ἔφη „εἰ τοῦτο δυσχερὲς δοκεῖ, καὶ τὰ ἡμίση καταλιπόντες τρύτων, τῷ τετάρτῳ μορίῳ τοῦ ὅλου ἀρκεσθῆσόμεθα τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ὁμοιοῦσας χάριν.” οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐπήνεσάν τε ὡς κρεῖττω χρημάτων τὸν βασιλέα, καὶ ἀναμφιβόλως ἔφασκον ἀποδοθῆ-5 σεσθαι τὰ εἰρημένα. ὡς δὲ εἶδεν ἐπὶ τούτοις συνθεμένους, βουλόμενος ὁ βασιλεὺς, ὡς καὶ τῶν πᾶσι δοκούντων μετριω-
 D τῶν διὰ τὸ τὸν πόλεμον καταλυθῆναι ἐξίσταται ἐκῶν, ποιῆ-
 σαι φανερὸν, „δέον” ἔφη „καὶ ὑμῖν, κατὰ τε τὴν ὁδὸν πεπο-
 V. 120 νηκόσι καὶ ἀσιτία προσταλαιπωρήσασιν ὅλην τὴν ἡμέραν, χά-10 ριν καταδεῖναι τινα. οὐκοῦν καὶ τὸ τέταρτον τῶν ὀφειλομένων χρημάτων ἀφήμι ὑμῶν χάριν, καὶ οὐδὲν παρὰ βασιλέως ἀπαιτῶ πλὴν ὅσα οἱ τὰ δημόσια διοικούντες αἰτίας τινὰς πλασίμενοι ψευδεῖς, ἀποστερήσαντες βασιλέως ἔχουσιν αὐτοῖ, ἀποδείξεως γενομένης ἐναργοῦς, ταῦτα λαβόντα διανεῖμαι τῆς 15 στρατιᾶ μικρᾶς ἐνεκά τινος παραμυθίας. μὴ θανατώσῃτε δὲ, εἰ περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἐπὶ ταῖς ἑτέρων κακοπραγίαις ἕτερον μεγα-
 P. 150 λοψυχεῖν καὶ φιλοτιμεῖσθαι πολλὰ πρότερον εἰπῶν, νῦν οὕτω ῥαδίως τὰ τοῖς στρατιώταις ὀφειλόμενα χρήματα πρόειμαι. εἰ γὰρ εἰς τὸν ἐφεξῆς χρόνον κατὰ τοὺς ὄρκους καὶ τὰς συν-20 θήκας ἢ τεταγμένη μισθοφορὰ παρέχεται αὐτοῖς, τὰ ὀφειλόμενα ἐπὶ τῷ προτοῦ πᾶν φιλοῦντες ἐμοὶ χαριεῦνται χρόνῳ. ἄλλως τε ἔδεισα μὴ τις καὶ διὰ ταῦτα γένηται ἀναβολὴ πρὸς τὴν εἰρήνην, καὶ δόξωμεν μᾶλλον ἐξεπίτηδες τὸν πόλεμον αἰ-

solvere : proinde pro copia nunc acciperent, reliquum ad diem praefinitam accepturi. Si hoc difficile putatis, excipit imperator, etiam dimidio remisso, quarta parte pacis et concordiae causa contenti erimus. Quo audito, episcopi eum ut a pecunia invictum commendarunt, sponponderuntque, citra controversiam partem dictam solutum iri. Imperator ut in hoc secum facientes vidit, volens constare omnibus, se libenter belli tollendi causa de iure suo etiam in iis, quae essent omnium confessione moderatissima, decedere, Oportet, inquit, et vobis de via fessis et totius diei inedia vexatis, gratiam aliquam rependere. Itaque et quartam partem debita pecuniae in gratiam vestram remitto: et ab avo nihil exigo, nisi quod quaestores, confictis quibusdam causis imperatore defraudato, sibi retinent, id quod probari perspicue potest, ut hanc summam ad quaecunque solatium in militem dispertiam. Ne tamen vos admiratio capiat, quomodo, cum ante affirmarim, non oportere in alienis miseriis magnanimitatem ostentare, nunc adeo non repugnanter debita militibus stipendia condonem. Si namque de cetero ex foedere constituta stipendia persolventur, quae ex antegresso tempore illis debentur, pro eximio amore, quo me diligunt, mihi remittent. Praeterea timeo, ne propter haec pax differatur vjdeamurque consulto bellum trahere. Quare

ρησθαι. καὶ διὰ τοῦτο δεῖν ᾗθηται πᾶν ζήτημα καὶ ἀμφιβό- A. C. 1327
 λίαν ποιῆσαι ἐκποδῶν, καὶ μᾶλλον τοῖς ἡμετέροις φανῆναι
 φορτικὸς καὶ ἐπαχθής, ἢ πρὸς τὸν πόλεμον αἰτίαν παρασχεῖν.”
 τοιαῦτα βασιλέως εἰπόντος τοῦ νέου, οἱ παρὰ τοῦ πρεσβυτέ-
 ζου ἀπεσταλμένοι ἀρχιερεῖς καὶ συγκλητικοὶ θαυμάσαντες B
 τῆς μεγαλοψυχίας τὸν βασιλέα καὶ τοῦ σφόδρα οὕτω τὴν εἰρή-
 νην αἰρεῖσθαι, χάριν ὁμολογήσαντες πολλήν, χαίροντες ἤτοῦντο
 τὴν ἐπάνοδον ἐπιτραπῆναι, νομίζοντες, ὡς ἅμα τῷ τὰ πεπρα-
 γμένα ἀπαγγεῖλαι βασιλεῖ κώλυμα οὐδὲν ἔσται τῇ εἰρήνῃ ὥστε
 10 εἶναι. ἐκείνοις μὲν οὖν ὥσπερ ἤτοῦντο ἐπέτρπεον ἐπανελθεῖν.
 δι’ αὐτῶν δὲ πρὸς βασιλέα τὸν πάμπαν ἐπρεσβεύετο τοιαύδε·
 „τὴν μὲν ἐμὴν πρὸς τὸ σὲ τὴν Ῥωμαίων ἔχειν ἡγεμονίαν
 σπουδῆν τε καὶ προθυμίαν θεός τε οἶδε καλῶς ὁ πάντα εἰδώς,
 καὶ αὐτὸς ἂν ἐπιμαρτυρήσῃς. ἐνὸν γὰρ, εἶγες ἐβουλόμην, σὲ
 15 ἔλπεῖν καὶ κατὰ τοὺς προτέρους πολέμους ἢ συμπάσης ἢ τῆς C
 πλείονος ἀρχῆς κρατεῖν, οὐκ ἠθέλησα ἐκῶν, ἀλλὰ σοὶ νομί-
 ζων εἶναι δίκαιον ἐξίστασθαι ταύτης ὄντι πατρὶ, ἕως ἂν πε-
 ριῆς, δυνάμενος κατασχεῖν, παρεχώρησα ἐκῶν εἶναι καὶ τοῦ-
 τό γε οὐκ ἄνευ πόνων καὶ κινδύνων. τῶν γὰρ σὺν ἐμοὶ πολε-
 20 μουμένων πάντων τοὺς μὲν πόνους καὶ τοὺς κινδύνους ἐν τῷ
 πολεμεῖν ὑφισταμένων, τῶν ἄθλων δὲ καὶ τῶν γερῶν ἀπο-
 στερουμένων, διὰ τὸ ἐμὰ, σοῦ προστάττοντος, εὐθὺς ἄσμενον
 χωρεῖν πρὸς τὴν εἰρήνην καὶ πάντων σοὶ παραχωρεῖν, ὥν
 ἐπῆσαντο αὐτοὶ κρατοῦντες ἐν τῷ πολέμῳ, ἀμφοτέρωθεν ἐμοὶ
 25 συνέβαινε τὸ θορυβεῖσθαι. τό, τε γὰρ πείθειν καταθέσθαι τὸν

etiam idcirco quaestionem et ambiguitatem omnem rescindendam
 putavi, potiusque meis gravis et incommodus videri, quam bello
 ansam dare volui. His dictis, missi a seniore episcopi ac proceres
 tantam animi altitudinem admirati, et ob tam praeclarum pacis desi-
 derium gratiis actis singularibus, hilares domum redeundi veniam
 petiverunt, rati, simul acta avo renuntiassent, pacem nihil remora-
 turum. Ergo reditionem illis permittit, et ad avum haec ferenda
 committit: Quam studioso atque impigre elaborem, ut tu principa-
 tum Romanum teneas, Deus novit, quem nihil latet, et tu ipse, si
 voles, testabere. Nam cum potuissem, si libuisset, bellis superio-
 ribus aut toto imperio aut maiore illius parte potiundo, tibi moero-
 rem dare, nolui iustumque existimavi, tibi eo ut parenti, quamdiu
 in vita maneres, cedere. Neque vero sine laboribus periculisque
 cessi. Cum enim commilitones mei omnes belli aleam ac labores
 subiissent, praemissis autem et honoribus carerent, quod ego tua iussa
 secutus, pacem libens complecterer tibi que relinquerem omnia, quae
 ipsi armis acquisierant, utrimque conturbabar. Nam adducere illos
 ad arma deponenda difficile erat, cum se iusta praedicare assevera-
 rent, et in hostem ire lege bellica semper postularent. Invisis autem

- A.C. 1327 πόλεμον, ἐπίπονον ἦν, αὐτῶν δίκαια λέγειν ἰσχυριζόμενον
 D καὶ μέγρι παντὸς ἐπεξίεσαι τοὺς πολεμοῦντας ἀξιούτων πο-
 λέμου νόμῳ, τό, τε ἀκότων αὐτῶν τι ποιεῖν, οὐκ ἀδέες. φι-
 λίᾳ γὰρ ἔυστρατεύοντων τῶν πλειόνων καὶ ἐλπίδι τοῦ ἄρξαν-
 τα ἀντευποιήσῃ, εἰ μὴ γνώμη αὐτῶν ἐπράττετο τὰ τῆς εἰ-5
 ρήνης, εἰκὸς ἦν αὐτοὺς περικακήσαντας χωρεῖν πρὸς τοὺς
 ἐναντίους, ὅπερ ἀκινδύνως οὐκ ἂν ἐπράττετο ἐμοί. ἐγὼ δὲ τοῦ
 τὰ φίλα ἔνεκα πράττειν σοὶ τοὺς τε πόνους ὑφισταμένη ἐν τῇ
 πείθει, ἐνός τιος ἢ καὶ δύο συναιρομένων, καὶ τῶν ὑφορω-
 μένων κινδύνων κατεφρόνου, νομίζων, ἂν αὐτοῖς ἔργοις ἀπο-10
 δειχθῶ εὐνοὺς ἐς τὰ μάλιστα σοὶ καὶ ἐν τοῖς κατεπείγουσι
 καιροῖς οὐ πολεμῖως, ἀλλὰ φιλίως διακείμενος, θαρσύνῃσαι ἂν
 P. 151 ἐμοὶ καὶ τὴν ἔχθραν καταλῦσαι. τὸ δ' ἐναντίως ἔχον νῦν
 ἢ προσεδόκων αὐτὸς ὄραται. πάντα γὰρ ἐκεῖνα καὶ, τὸ μέ-
 γιστον, αὐτὴν ἀλήθειαν θέμενος ἐν οὐδενί, ἀνθρώποις δεῖ-15
 διεφθοροῖσι καὶ ψευδομένοις καὶ μηδὲν ἐξ ὧν ἂν τὰ κοινὰ βέλ-
 V. 121 τιον σχοίῃ, ἀλλ' ἐξ ὧν ἂν ἰδίᾳ τι ὠφεληθεῖεν αὐτοί, σκο-
 ποῦσι πεισθεῖς, εἴλου μᾶλλον πολεμεῖν ἐμοί· ἐγὼ δὲ καίτοι
 δίκαιος ὧν οἶα προεπιβουλευόμενος καὶ παρασπονδούμενος,
 ἐτοιμότερον πρὸς τὸν πόλεμον χωρεῖν, αἰδοῦ τε τῇ περὶ σε καιροῦ
 πύθῃ ἀσχέτρῳ τῷ πρὸς τὴν εἰρήνην τρίτον ἤδη μῆνα κάθημαι
 θναυθ' ἱκετεύων καὶ παραιτούμενος τὴν σὴν ὀργήν. νυνὶ δὲ
 τῶν ὑπὸ σου ἀρχιμερών καὶ τῶν ἄλλων συγκλητικῶν ἀπεσταλ-
 B μένων ἐπὶ τὸ τὰ ἐγκλήματα τὰ ἐμὰ ἐξετάσαι ἠκόντων, αὐτὸς
 μὲν πολλῆς ἐνεπλήσθη ἠδονῆς, ὡς καιρὸν ἀπολογία εὐρη-25

illis quippiam facere metu non vacabat. Ex amicitia etenim pluri-
 bus mihi militantibus et spe, principem beneficio responsurum, si,
 quemadmodum ipsi volebant, pax facta non esset, consentaneum erat,
 eos malis cedentes ad adversarios pro sociis accessuros: quae res dis-
 crimem mihi peritulumque attulisset. Ego vero ut tibi gratificarer,
 persuadere illis enisus sum, uno aut duobus adiuvantibus, et quae
 timebam contempsi; arbitratus, si factis tibi me benevolentissimum
 perturbatissimisque temporibus non hostilem, sed amicum in te ani-
 mum ostendissem, confidere posse, etiam odium in me tuum sana-
 turum. Quod nunc secus, quam rebar, video evenisse. Omnia siquid-
 em illa, quodque summum est, veritatem ipsam pro nihilo ducens,
 hominibus autem perversis et mendaciloquis, non reipublicae mo-
 lumenta, sed sua ipsorum compendia sectantibus fidem habens, bello
 me tentare voluisti. At ego, quamvis iure optimo, tamquam prior in-
 sidii appetitus temeratoque foedere violatus, promptius ac prius
 arma capessere poteram, tamen pudore erga te et pacis desiderio
 incredibili tertium iam mensem hic contero, supplicans et iram tuam
 deprecans. Nunc cum venissent, quos ad exercendam de me quae-
 sitionem misisti, gaudio exsilii, quod tempus mei defendendi nactus

πός ἐκκλησίας δὲ γενομένης, τὴν ἀπολογίαν ἐφ' ὅς ἐνεκαλοῦ- A. C. 1327
 μην ἀληθῆ καὶ δικαίαν ἐποιησάμην. ἃ μὲν οὖν εἶπον πρὸς τὰ
 ἐγκλήματα, αὐτοὶ ἐλθόντες ἀπαγγελοῦσιν· ἐγὼ δ' αὐθις σοὶ
 δέομαι, βασιλεῦ, μὴθ' ἡμᾶς μῆτε τοὺς ἄλλους περιουδεῖν· Ρω-
 5μαίους διὰ τὸν πρὸς ἀλλήλους ἡμῶν πόλεμον φθειρομένους,
 ἀλλ' ἐν ἡμέραις ὀκτώ τε δέοντα σκέψασθαι καὶ ἡμῖν ὡς
 ἔχεις γνώμης δηλώσαι. ἂν μὲν οὖν, καὶ Θεοῦ τοῦ χορηγοῦ τῆς
 εἰρήνης συνευδοκοῦντος, προότερον ἡμῖν διατεθῆς καὶ μᾶλ-
 10των ἔλοιο τὴν εἰρήνην, πανταχόθεν ἂν ἔχοι καλῶς· ἂν δ' ἦ C
 10τῶν ἡμετέρων ἀμαρτημάτων πληθὺς καὶ τὸ μάλιστα βούλε-
 σθαι διασφρατέντας ἡμᾶς ἰδεῖν πρὸς τὸ πολεμεῖν μᾶλλον παρα-
 σκευάσωσιν ὀρμησαί, καὶ οὕτως ἐγὼ σοὶ τρόπον ὑφηγήσομαι
 ἰσχυρότατον τοῦ πρὸς ἐμὲ πολέμου, ὡς ἂν τάχιστα τε καὶ
 15χωρὶς κινδύνων πραγμάτων ἀπαλλαγῆς. Θεὸς δ' χορηγὸς πάν-
 15των τῶν ἀγαθῶν, ὃ πατὴρ πάντων καὶ κύριος τῶν βασιλείων,
 ἄμαχόν τινα καὶ θανμασίαν παρέσχετο δύναμίν σοι, πρὸς ἣν
 οὐχ ὅτι γε ἀντιστῆναι, ἀλλ' οὐδ' ἀντιβλέψαι δυνατὸς εἶναι
 ὁμολογῶ. ἔστι δ' αὕτη τις, τὸ σὲ μὲν εἶναι κύριον καὶ πατέρα,
 ἐμὲ δὲ υἱὸν καὶ δοῦλον ἀκριβοῶς. ταύτη δὲ χρησάμενος τῇ δύ- D
 20νόμει, ἐν ὀλίγῳ πᾶν, ὃ βούλει, ῥαδίως ἔση κατορθωκῶς. ἐὰν
 γὰρ κελεύσης ὡς πατὴρ, κλοιά περιθέμενον αὐτόθι δεσμοτή-
 ριον οἰκεῖν ἐλθόντα, ἐτοιμότατα τὸ κελυόμενον ποιήσω. καὶ
 τί λέγω δεσμοτήριον καὶ κλοιά; καὶ εἴ τι βούλει τῶν ἀσχρο-
 25τῶν ἕτερον, προθύμως σοῦ κελεύοντος ὑπομενω· ἂν δὲ ταύ-
 25την ἀφείς τὴν δύναμιν, ἐπὶ τὴν ἑτέραν, ἣν ἐκ πολλοῦ λαυθά-

essem. In conventu autem ad capita accusationis vere ac iuste respon-
 di: de quo ipsi apud te memorabunt. Rursum te oro, imperator, ut
 neve nos, neve Romanos alios, nostri causa acerba perpeti ac perdi-
 sinas, sed diebus octo quid opus sit consideres, tuamque nobis sen-
 tentiam declares. Si, Deo pacis auctore approbante, placidam in
 nos mentem indueris pacemque susceperis, bene facies modis omni-
 bus. Sin peccatorum nostrorum multitudo et incensa videndi interit-
 us nostri cupiditas potius in bellum te praecipitem agent, etiam sic
 modum te docebo validissimum me armis oppugnandi, ut citissime
 citraque periculum molestiis absolvere. Deus honorum omnium sup-
 peditator, pater et dominus regum omnium, admirabilem tibi et in-
 expugnabilem potentiam dedit: cui non solum resistere, sed contra
 quam ne intueri quidem me posse fateor. Est autem haec, quod tu
 dominus et pater, ego filius et servus omnino. Hac usus potentia,
 brevi quae volueris omnia feliciter efficies. Si enim iusseris, ut
 pater, me, collaria in collum iniecta, venire et illic carcerem habitare,
 Imperata promptissime exsequar. Quid autem dico de carcere? si vel
 ignominiosissimum mandaveris, perferam hilariter. Si hac potentia
 ommissa, ad alteram te convertes, quam pridem tibi, credens te latere

- A.C. 1327 νειν ολόμνος παρσεκεύασας σεαντιῶ, τραπήης, ἐλπίζων ἐμὲ κα-
τεργάεσθαι πολέμῳ, ὄκνω μὲν εἰπεῖν, εἰρήσεται δὲ ὄμως,
δέδοικα μὴ, ὡσπερ καὶ πρότερον, ἐπὶ τῶν ἔργων αὐτῶν ἀλυ-
σιτελῶς σεαντιῶ βεβουλευμένος φανῆς. τότε μὲν οὖν θεοῦ τε
συναρομένου καὶ τῶν ἐμὲ πάνν φιλούντων τουτανὶ συμπρατ-5
P.152 τόντων, ἰδρωσὶ πολλοῖς καὶ πόνοις οὐχ ὅπερ αὐτὸς ἔργον εὐ-
χῆς ἡγοῦ τελεσθῆναι, ἀλλ' ὅπερ σὺ μὲν οὐδὲ ἐνεθυμήθης, ἐμοὶ
δὲ ἦν διὰ σπουδῆς, κατορθώθη· νῦν δὲ δέδοικα, ἂν τὰ πρᾶ-
γματα ἐτέρως ἢ αὐτὸς ἐλπίζης ἀποβῆ, μὴ καὶ αὕτη ἡ ἐλπίς
περιαιρεθῆ. διὸ καὶ δέομαι αὐθις καὶ συμβουλεύω, ἢ τὴν εἰ-10
ρήνην ἐλέσθαι, ἢ εἶγε πάντως ὄρησαι πρὸς τὸ πολεμεῖν, τῇ
μεγάλῃ χρήσεσθαι ἰσχυῖ, ἣν ἔχεις ὡς πατήρ, δι' ἧς ῥαδίως
ἅπαν ἂν σοι τὸ βουλόμενον κατορθωθεῖ, (ἴστω δὲ θεὸς ὡς
ἀληθῆ λέγω,) καὶ μὴ τῇ συνίηθι θαρῶν ἐπικουρίᾳ, τοῖς ἐκ-
B πεμφθεῖσιν ἐπὶ τὴν ἐσπέραν ἄρχουσιν ἐπὶ τὸ τὸν κατ' ἐμοῦ
πόλεμον ἐξαρτύσασθαι. πολλῶν γὰρ ὄντων, ὡς αὐτὸς οἶε,
καὶ θανμασιῶν στρατηγῶν, πολλῶ τῷ μέτρῳ διαφέροντας ἴσθι
ἐμὲ καὶ τοὺς μετ' ἐμοῦ. ἂν μὲν οὖν ἐμοὶ πεισθεῖς, ἐπιμηφί-
ση τὴν εἰρήνην, θεόν τε εὐφρανεῖς καὶ τοὺς ἀγαθοὺς ἀγγέλους
αὐτοῦ, καὶ ἡμᾶς πολέμων καὶ κινδύνων ἀπαλλάξεις. ἂν δ' 20
V. 122 ἐτέρως βουλευσῆ, ἐγὼ μὲν ἐπιμαρτύρομαι τὸν πάντα ἐφορῶντα
ὄφθαλμὸν καὶ τὰς διοικούσας τὰ ἡμέτερα πρᾶγματα δυνάμεις
οὐρανίους, ὡς καὶ ἀδικούμενος καὶ παρασπονδούμενος, ὄμως
C ἀσπάζομαι τὴν εἰρήνην· αὐτὸς δ' ἂν εἰδείης ὅ, τι καὶ σεαντιῶ

et sperans, bello me confecturum, paravisti, vereor dicere, sed dicam tamen, vereor, ne ut alias, sic modo male tibi consuluisse ipso eventu deprehendere. Ac tunc quidem et Deo inprimis et his amicissimis meis adiuvantibus, multis sudoribus ac laboribus, non quod tibi in votis erat, sed quod ne in cogitationem quidem tuam unquam ceciderat, mihi autem in desiderii erat, prospere perfectum est. Nunc metuo, si aliter, quam confidis, res ceciderint, ne spes tuas fallaces fuisse appareat. Quocirca iterum te hortor atque rogo, pacem ne aspernere: aut si belli cupidine adeo ferves, utare magnis illis viribus, quibus vales ut pater, et quae tibi totum hoc, quod cupis, facili felicique successu praestabunt, (Deum testor, vera me proloqui,) et ne siculneo nitare auxilio, nempe ducibus illis, quos in occidentem ad bellum contra me apparandum emisisti. Multis enim illis et insignibus, ut quidem tu opinaris, longo intervallo scias velim me quique mecum sunt antecellere. Quare si monitis meis locum relinquens, pacem decreveris, Deum ipsum et bonos angelos eius exhilarabis, nosque a bellicis istis incommodis tutos conciliabis. Si in diversum abis, Deum, cuius oculus intuetur omnia, et coelestes illas virtutes, rerum nostrarum administratrices, invoco testes, me quamquam affectum iniuria et perfidiose violatum, nihilo minus pa-

συμφέρον καὶ τοῖς ἄλλοις Ῥωμαίοις καὶ βουλευσασθαι καὶ Δ. C. 1327
 πρᾶξαι." Τοιαῦτα μὲν βασιλεὺς ὁ νέος διαπρσβεύσατο πρὸς
 βασιλέα τὸν πάππον.

γ. Εἰς Βυζάντιον δὲ τῶν πρέσβων ἀφικομένων, πρό- D
 57ερος ἐλθὼν ὁ Κωκαλαῖς, πάντα κατὰ μέρος διεξῆκει πρὸς βα-
 σιλέα, ὅσα τε αὐτοὶ ἐγκαλοῦντες εἶποιεν τῷ νέῳ βασιλεῖ, καὶ
 οἷαις αὐτὸς πρὸς ἕκαστα χρήσαιο ταῖς ἀπολογίαις, καὶ τε-
 λευταῖον ὅσα διαπρσβεύσατο πρὸς αὐτόν. καὶ ἔδοξεν οὐ κατὰ
 καιρὸν τὴν ἐκεῖσε τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν ἄλλων ἀφίξιν γεγε-
 10νησθαι, ὡς ἀνάγκης ἦδη οὔσης ἢ πρὸς τὴν εἰρήνην χωρεῖν,
 ἢ ἀρμημένους πολεμεῖν προδήλως ἦδη πᾶσιν ἀδικεῖν δοκεῖν.
 μετὰ μικρὸν δὲ καὶ οἱ λοιποὶ ἐλθόντες καὶ προσκυνήσαντες τὸν
 βασιλέα, οὐδὲν ἐπετραπήσαν εἰπεῖν τῶν κατὰ τὴν πρσβείαν, P. 153
 ἀλλ' ἕκαστον οἰκάδε ἀπελθόντας ἤρμεν, ἄχρῃ ἂν βασιλέως
 15πρσστάξαντος ἀπαγγείλωσι τὰ τῆς πρσβείας. τοῦτο δὲ ἦν
 σκῆψις εὐπρεπῆς. ἔδοξε γὰρ βασιλεῖ μᾶλλον λυσιτελεῖν σιω-
 πῇ τὸ πρᾶγμα παρελθεῖν, δεδοικότε μὴ, δημοσίᾳ ἀπαγγελλο-
 μένης τῆς πρσβείας, ἢ ἀναγκάζοιτο παρὰ πάντων εἰρηνεύειν
 πεπεισμένων ἦδη, τὸν νέον βασιλέα καὶ δίκαια καὶ συμφέρον-
 20τα ἀξιοῦν, ἢ εἰ μὴ κείθοιτο, δοκοίη φανερῶς ἀδικεῖν. ἔξ μὲν
 οὖν ἡμέραι παρήλθον, καὶ τῆς πρσβείας λόγος ἦν οὐδεὶς.
 ἀχθόμενος δὲ ὁ πατριάρχης ἐπὶ τῇ τοῦ χρόνου παρατάσει, με-
 μήνηκε πρὸς βασιλέα, ὡς „ἔξ ἡμερῶν παρελθουσῶν, οὐδὲν B
 παρὰ τῶν πρὸς βασιλέα τὸν ἔγγονον τὸν σὸν ἀπεσταλμένον

cem servare; quam tu quoque servares, si et cogitare et facere nos-
 ses quod ad tuam Romanorumque utilitatem pertinet. Haec iunior
 ad seniore per legatos.

50. Iis Byzantium reversis, anteverteus alios Cocalas, omnia par-
 ticulatim imperatori edisserit, quaecunque nimirum nepoti obie-
 cissent, et quomodo ille singulis occurrisset; et tandem quae avo
 renuntianda commisisset: visumque, haud utiliter episcopos cete-
 rosque illuc profectos fuisse, quandoquidem necesse iam sit, aut pa-
 cem admittere aut ad arma prosiliendo palam malefaciendi voluntatem
 prodere. Paulo post accedentes reliqui imperatoremque adorantes, de
 legatione, quam haberent a nepote, tacere, domum quisque suam re-
 dire et quiescere iussi sunt, donec illius mandatu eam exponerent. Hoc
 nihil aliud, quam honestum quoddam velamentum erat. Commodius
 enim statuebat, rem silentio dissimulare, cum timeret, ne si publice
 narrarent quae debebant, aut cogeretur ab omnibus pacem accipere,
 utpote iam persuasus, nepotem imperatorem iusta et utilia petere:
 aut si recusaret, aperte contra aequum et bonum agere censeretur. Iam
 dies seni effluxerant, nulla interim legationis mentione facta, cum
 patriarcha diem proferri aegre ferens, admonet, diem sextum iam
 praeteriisse, nec adhuc quidquam ab episcopis ad nepotem missis

A.C. 1327 ἀρχιερέων ἐπύθου· δέον οὖν, ἐπεὶ καὶ ὁ χρόνος πρὸς διασπι-
 μιν ἰκανός, πυθῆσθαι αὐτῶν ὅτι λέγουσιν.” ὁ δὲ ἐπηγγέλα-
 το ποιήσῃν. ὡς δ’ ἕτεροι τοσαῦται διεληλύθασιν ἡμέραι καὶ
 λόγος οὐδεὶς ἐγένετο αὐτῶν, πάλιν πέμψας ὁ πατριάρχης,
 ἐδέετο τοῦ βασιλέως μὴ οὕτω τρίβεσθαι τὸν καιρὸν, ἀλλὰ τὸς
 τε ἀρχιεπίσκοπον μετακαλεσάμενον καὶ τοὺς ἄλλους ἀρχιε-
 ρεῖς, ὅ, τι τε ὁ ἔργονος ἀπολογεῖται ἀκοῦσαι καὶ αὐτὸν σκεψάμε-
 νον ἔξ αὐτῶν τὰ λυσιτελοῦντα Ῥωμαίοις ποιεῖν. ὁ βασιλεὺς
 C δὲ ἀπεκρίνατο, μηδεὶν αὐτὸν ἐξελίξαι ἀνερευνῆν, ὅπως τὰ κα-
 οῖκον πράγματα διεξάγει· αὐτῷ γὰρ μελήσειν ὁπότε καὶ ὅπως
 αὐτὰ δέοι οἰκονομεῖν· αὐτὸν δὲ, πατριάρχην ὄντα, τῶν ἐκ-
 κλησιαστικῶν ἐκέλευεν ἔχεσθαι φροντίδων, τῶν κοινῶν δὲ
 καὶ τῶν βασιλικῶν ἀπέχεσθαι πραγμάτων. τοιαῦτα μὲν ὁ βα-
 σιλεὺς εἶρηκεν, οἴομενος τὸν πατριάρχην καταπτῆξαντα τοὺς
 V. 123 λόγους, μᾶλλον ἢ ἀσπάσασθαι τὴν σιωπὴν. ὁ δὲ εἰς τὴν 15
 ἑσπερίαν τοιαῦτα καὶ αὐτὸς μεμήνηκε πρὸς βασιλέα· „πρά-
 τιστε βασιλεῦ, τὸ τὰ δέοντα παραινέειν καὶ συμβουλεύειν καὶ
 D εἰ προσαναγκάζειν πρῶττειν, οὐδ’ ἕκων προήσομαι αὐτὸς,
 οὐτ’ ἄκων δέει ληφθεῖς. εἰ δ’ αὐτὸς τοιαύτη συνῆν ἐμὲ
 ἀπραγμοσύνη ἄξιός, ὥστε μὴ φθέγγεσθαι μήτ’ ἀκούειν μήτε
 ὄρῃν, ἐχρῆν πρὶν τῆς ἐκκλησίας προστάτην προβαλέσθαι εἰ-
 πεῖν. κἂν μὲν καὶ αὐτῷ μοι καὶ δίκαια ταῦτά καὶ λυσιτε-
 λεθῆντα ἐδόκει, στέργειν ἦν ἀνάγκη νῦν· ἂν δ’ ἕτερα ἐνόμιζον

g. Intrp. leg. αὐτῶν.

eum audivisse: oportere igitur, quando satis diu deliberasset, audire quid dicerent. Facturum se promittit. Totidem diebus elapsis, rursus mittit patriarcha, rogans, ne ita tempus tereret: sed archiepiscopo et episcopis accersitis, quo pacto se nepos defendisset, cognosceret indeque videret, quid in rem Romanam esset. Respondet, nulli eorum licere inquirere, quonam modo ipse res domesticas moderetur: sibi enim curae fore, quando quave ratione illas administret: ipsum, ut patriarcham, ecclesiasticas curas versare, et a politicis imperatorumque negotiis abstinere debere. Talia denuntiavit imperator, quod patriarcham ea denuntiatione terrefactum, libentius taciturnum consideret: qui sequenti luce per internuntium sic respondit: Ego, imperator optime, hortari, suadere et cogere insuper ad officium neque volens, neque invitus, ob timorem nimirum, praetermittam. Quod si tu in tali otio mihi degendum opinare, ut nec lingua utar, nec auribus, nec oculis, id mihi antequam ecclesiae huius antistes legerer, significare debuisti. Si tum ego quoque id pro aequo et bono probavisset, nunc necesse haberem boni consulere: sin aliud patriarcham decere iudicasset, alteri, cui talis vita proposita fuisset, thronum cedissem. Quoniam autem divino munere non solum germanam ecclesiae doctrinam defendo,

προσῆκειν πατριάρχῃ, παρεχώρουν ἂν ἑτέρω τῶν θρόνων A.C. 1327 οὕτω ζῆν προσηρημένω. ἐπεὶ δὲ θεοῦ χάριτι οὐ τῶν ὁρθῶν τῆς ἐκκλησίας δογματικῶν προβέβληται μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀδικομένων προῖτασθαι καὶ ὑπερμαχεῖν ἀνάγκη ἔχω, τοῖς ὕδατικῶν ἐθέλουσι καὶ πλεονεκτεῖν οὐ καύσομαι διαφερόμενος καὶ ἀντιλέγων, ἂν τε τῶν φανλοτάτων τινὲς ὄσιν, ἂν τε τῶν P. 154 ὑπερλάμπρων καὶ εἰς αὐτὸ τὸ ἀκρότατον ἀφικνόμενων τῆς εὐτυχίας· καὶ μᾶλλον πρὸς ἐκείνους, ὅσω καὶ τὰ ἀδικήματα μείζω καὶ πρὸς πλείονας ἐξάγοντα τὴν βλάβην. εἰ γὰρ μέλλοιμεν τοῖς μὲν μικροῖς μικρά τινα ἀδικοῦσι μόνον ἐγκαλεῖν καὶ τὴν ἀδικίαν ὀνειδίσειν, πρὸς δὲ τοὺς μεγίστους καὶ τὰ μέγιστα βλάπτοντας ἐκόντες ὄντες διὰ τὸ ἀξίωμα σιωπῆν καὶ μηδὲ γρύσειν τολμῆν, οὐδὲν διοίσομεν ἰατρῶν τῶν περὶ τριγῆρας μὲν καὶ ὄνυχας ἡσχολημένων καὶ τὴν τέχνην ἐν αὐτοῖς 15 ἐπιδεικνυμένων, εἰ δὲ τι νόσημα παρεμπέσῃ τῷ ζώῳ λυμαινόμενον ὄλη, τούτου δὲ μηδεμίαν πρόνοιαν ποιομένων, ἀλλ' ἡγουμένων ἀρκεῖν, εἴγε καὶ αὐτοὶ καθήμενοι μετὰ τῶν ἄλλων, ἀπολλύμενον ὄρωεν. ἐγὼ δὲ καὶ πάνυ θανατάζω μεμνημένος, ὡς ἐκέλευσας ἐμὲ μὲν τὰ τῆς ἐκκλησίας πράττειν καὶ περὶ 20 αὐτὰ ἡσχολῆσθαι μόνον, σὲ δὲ εἶν ὅπως ἂν δοκῇ τὰ τῆς βασιλείας διοικεῖν. παραπλήσιον γὰρ ἔστιν ὥσπερ ἂν πρὸς τὴν ψυχὴν εἴποι τὸ σῶμα· οὐδέομαι τῆς κοινωνίας καὶ τῆς συναφείας τῆς σῆς, οὐδὲ συνεργὸν πρὸς τὰ πραττόμενα βούλωμαι ἔχειν, ἀλλ' ἐγὼ μὲν ὡς οἶόν τε ἢ καὶ βούλωμαι, διοικήσω 25 τὰ μὲν, σὺ δὲ φρόντιζε περὶ τῶν ἰδίων. πᾶσι μὲν οὖν ἀμαρτάνουσι ὥσπερ τι κοινὸν φάρμακον τὸ μετανοεῖν ἐπὶ

sed etiam iniuriam passis patrocinari eorumque tutelam gerere debeo, adversari et contradicere his non cessabo, qui, deserta aequitate, plus nimio sibi arrogant, sive illi intimi, sive summi ordinis et beatissimi fuerint. Atque istis quidem vehementius, quando videlicet eorum iniuriae maiores et pluribus detrimentosae sunt. Si enim obscuros tantummodo et modice iniuriosos in ius vocabimus et iniustitiam illis exprobrabimus, adversum summos autem summo nocentes, eorum splendorem dignitatemque reveriti, mutire non audebimus, nihil a medicis differemus, qui in capillis et unguibus occupati, suam ibi scientiam ostentant: sin morbus arripuerit, qui totum animal perdat, ei depellendo nihil faciunt, sed si una cum aliis sedentes, eius interitum aspiciant, sufficere arbitrantur. Nec mediocriter miror, dum recordor, iussisse te, ut res ecclesiae curam illisque solis vacem; te pro libidine imperium regere sinam. Simile enim est, ut si corpus animae diceret: Communione et coniunctione tua non indigeo, neque in rebus agendis administram sustineo: verum per me, ut potero et volucro, negotia mea procurabo: tu tibi

- A.C. 1327 τοῖς πεπλημμελημένοις ἐδόθη, ἄν τε πρὸς θεόν, ἄν τε πρὸς
 C ἄνθρώπους ἢ πλημμέλεια ᾗ. οὐκ ἄν δὲ μεταγνοίη τις, ἄν μὴ
 πρότερον ὑπεύθυνον νομίσας ἑαυτὸν, μετριώτερός τε γένηται
 ἑαυτοῦ καὶ φέρων ἑαυτὸν τῷ παρ' αὐτοῦ δοκοῦντι ἰδικῆσθαι,
 ὑποχείριον ποιήσῃ. τοῦτο τοίνυν βασιλεὺς ὁ σὸς ἔγγονος πρὸ-5
 τερόν τε φαίνεται ποιήσας, καὶ μᾶλλον ἢ προσῆκε καὶ νῦν
 οὐχ ἥκιστα. καὶ γὰρ τότε δυνάμενος, εἴπερ ἠβούλετο, τῆς Ῥο-
 μαίων ἡγεμονίας οὐκ ἔλαττον μέρος παρασπάσας ἔχειν, οὐκ
 ἠθέλησεν, ἀλλὰ φέρων ἑαυτὸν ὑπέταξέ σοι, καὶ ταῦτα μηδε-
 μίαν αἰτίαν πρὸς τὸν πόλεμον ἐκείνον παρασχών· καὶ, τὸ μί-10
 D γιστον, ὅτι, τῆς εἰρήνης γενομένης, πρὸς σε ἔλθων, οὐκ ἠθέ-
 λησεν ἔφιππός σοι προσελθεῖν, ὥσπερ νόμος τοῖς βασιλεῦσιν,
 ἀλλὰ περὶ τε προσεκύνησε καὶ ἡσπάσαστό σου τὸν πόδα, ὅπερ
 δουλείας ἀκριβοῦς τεκμήριον ἦν. καὶ νῦν τοῦ πολέμου κινου-
 μένου τουτουῖ, τοσούτον χρόνον καθήμενος, δεῖται σου μὴ τῆ-15
 εἰρήνην καταλῦσαι. ἐλθόντων δὲ καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ συγ-
 κλητικῶν, οὓς ἐπεμψας πρὸς αὐτὸν, πρῶτον μὲν ἀπέδειξεν ἑαυ-
 τὸν μηδὲν ἀδικοῦντα μετὰ πολλοῦ τοῦ περιόντος, ἀλλ' ἀδι-
 κούμενον καὶ συκοφαντούμενον· ἔπειτα δὲ καὶ τοῦ μὴ λυθῆ-
 V. 124 ναι τὴν εἰρήνην εἰπέ τε πολλὰ καὶ ἔπραξεν ἄξια λόγου, καί-20
 πρὸς σὲ μεμήνηκε πολλὰ, ἅπερ αὐτός τε ἀκούσας θεῶν τε ἐδ-
 P. 155 χαρίστησα τῷ τοιαυτῆν αὐτῷ σύνεσιν χαρισαμένῳ καὶ ἐκί-
 νων ἐπήνεσα τῆς καλοκαγαθίας, καὶ σὲ ἐλογιζόμενη ταῦτα πρ-
 θόμενον, θεῶν τε χάριν ὁμολογῆσαι καὶ τὸν υἱὸν πέμψασα
 9. ἐπέταξε legebatur.

tua curato. Omnibus itaque peccantibus commune remedium dolor de peccatis praescribitur, sive in Deum, sive in homines offensum sit. Atqui nemo resipiscet, ni prius, culpa agnita, se ipso moderatior evaserit, illi se submittens, qui se ab ipso laesum putat. Hoc est, quod nepotem tuum et prius plus aequo, et nunc cumulatissime fecisse constat. Nam cum potuisset tunc parem principatus Romani partem tibi ablatam possidere, tamen noluit; sed tibi se subiecit, idque cum bello ulciscendum nihil peccavisset: quodque caput est, pace conciliata, ad te veniens, in equo propius adequitare pepercit: sed pedester te adoravit tuumque pedem osculatus est. Et nunc post bellum hoc excitatum tamdiu sedet, suppliciter orans, ne pacem velis irritam. Episcopis et primoribus abs te missis, primum quidem copiose ostendit, nihil se iniuriarum intulisse, quin potius accepisse et obtreccationibus exagitationum fuisse. Deinde pacis conservandae multa dixit fecitque memorabilia, et multa ad te perferenda commisit; quibus auditis, et Deo gratias egi, qui tali eum prudentia ornasset, et de probitate eundem commendavi, ac te, iisdem auditis, Deo gratias egisse opinabar, missisque certis hominibus, filium ad te quamprimum adducendum curavisse, mala imminuentia prodigasse, omnia

διὰ τάχους ἀγαγεῖν πρὸς σεαυτὸν, καὶ τὰ προσδοκώμενα δυσ- A.C. 1327
 χερῇ λύσαι καὶ εὐφροσύνης ἀπαντας καὶ θυμηδίας ἐμπλή-
 σαι τῆς ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ τῶν βασιλέων ἡμῶν γενησομένης. σὺ
 δ' οὐ μόνον οὐκ ἐποίησας τοιοῦτον οὐδὲν, ἀλλὰ καὶ ἐμὲ τὰ
 5δεόντα συμβουλευόντα ἀπέσω, καὶ σιωπῶν ἐκέλευσας καὶ μὴ
 περιεργάζεσθαι τὰ μὴ προσήκοντα. ἐμοὶ δὲ ἀνάγκη ἔχοντι
 τῶν ἀδικουμένων προϊστασθαι καὶ βοηθεῖν αὐτοῖς ὅση δύνα-
 μεις, καὶ ὑπὲρ βασιλέως τὸ αὐτὸ ποιήσω, καὶ μᾶλλον ὑπὲρ B
 τούτου, ὅσω καὶ τὰ μέγιστα ἀδικεῖται καὶ οὐκ εἰς αὐτὸν μόν-
 10ον, ἀλλ' εἰς πάντας Ῥωμαίους τῆς εἰς αὐτὸν ἀδικίας δια-
 βαίνουσας· ὃ δὲ με τῶν ἄλλων μᾶλλον οὐκ ἔβ' σιωπῶν, ὅτι,
 σοῦ προστάξαντος, ὀλίγῳ πρότερον αὐτὸς αὐτὸν ἔχρισται βασι-
 λέα. τὸν οὖν οὕτω νομίμως καὶ δικαίως καὶ κατὰ γνώμην σὴν
 γεγενημένον βασιλέα, γῶν ἀπελαύνεσθαι, καὶ ταῦτα ἐπ' οὐδε-
 15μῶ προφάσει, ποῦ δίκαιον; ἢ πῶς οὐκ ἂν νομισθεῖν ἄξιος
 πολλῶν κεραυνῶν, ἐπὶ τοιαύτῃ παρανομίᾳ σιωπῶν αὐτός; διὰ
 τοῦτό σου καὶ αὐτίς δέομαι πρὸς τῆς ἀληθείας αὐτῆς, εἴ
 20τι καὶ παρεσύρης πεισθεῖς ἀνθρώποις διεφθοροῖσι, ταχεῖαν
 ποιησασθαι τὴν διόρθωσιν καὶ μὴ τῷ ψεύδει κατὰ τῆς ἀλη- C
 25θείας ἰσχύσαι δοῦναι ῥοπήν." Τοιαῦτα μὲν ὁ πατριάρχης με-
 μήνηκε πρὸς βασιλέα, μηνυταῖς χρησάμενος τῷ τε χαροφυ-
 λακί Γρηγορίῳ τῷ Κουτάλῃ καὶ τῷ τῶν μοναστηρίων ἄρχον-
 τι τῷ Κυβεριωτῇ. ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς, θυμῷ τε ἐλήφθη
 οὐκέτι ἀνασχετῶς καὶ προσέταξεν εὐθύς, τοὺς μὲν μηνύσαντας
 30τοὺς λόγους εἰς δεσμοτήριον ἐμβληθῆναι, Μακάριον δὲ τὸν
 μητροπολίτην Σεβρίων ἐν τοῖς βασιλείοις καὶ αὐτὸν ὑπὸ φρου-

laetitia et incunditate propter futuram inter vos concordiam com-
 plevisse. At tu non modo horum nihil praestitisti: sed insuper fru-
 gifera me consulentem repulisti, et tacere alienisque negotiis non
 immiscere iussisti. Cum autem muneris ac officii mei sit, oppressos
 tneri atque adiuvarē quantum queam, id ipsum pro nepote tuo im-
 peratore praestabo, tantoque magis praestabo, quanto abs te ini-
 quius tractatus est: quam iniquitatem non ille modo, sed Romano-
 rum universitas sentit. Quem ego (minus istuc, quam cetera silere
 possum,) tuo mandato paulo ante meis manibus imperatorem adeo
 legitime et iuste, te libentissimo, unxi et consecravi, cum nunc
 abs te sic nulla sua culpa expelli, quomodo iustum est? aut quo-
 modo non multis perdendus essem fulminibus, si in tanto scelere
 linguam oclusam gererem? Quare denuo te per ipsam veritatem
 obsecro, ut in viam, unde perversorum mortalium opera detortus
 es, cito redeas, neve mendacium veritati praeponderare sinas. Haec
 patriarcha imperatori, internuntiis Gregorio Cutala chartophylace
 et monasteriorum praeside Cyberiota. Quae cum audisset, intole-

- A.C. 1327 ῥῆ εἶναι τὸν μέντοι πατριάρχην τοῦ πατριαρχείου ἐβληθέντα, ἐν τῇ μονῇ τῶν Μαγκάνων ἀπρόϊτον μένειν τοὺς δὲ πρὸς Διὸν νέον βασιλέα παραγενομένους ἀρχιερέας μὴτ' αὐτοὺς προῖναι τῶν οἰκιῶν αὐτῶν, μὴθ' ἑτέρους παρ' αὐτοὺς φοιτᾶν. ταῦτα μὲν οὖν ἥ προσέταξεν ἐγένετο ὁ βασιλεὺς. μετὰ δὲ τῆς ἑκ τοῦ νέου βασιλέως τῶν πρέσβεων ἀναχώρησιν πέντε πρὸς τῶν δέκα ἡμερῶν διηνησμένων, ἐπεὶ μὴτε παρὰ βασιλέως τοῦ πρεσβυτέρου, μὴτε τοῦ πατριάρχου ἀπολογία τις ἀφίκετο πρὸς αὐτὸν, οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ τεχμαιρόμενος εἶναι τὴν σιγὴν, ἀμα τῷ μεγάλῳ δομestικῷ καὶ πρωτοστράτορι ἐβουλεύοντο τί δεοῖσι ποιεῖν. εἶπεν οὖν ὁ μέγας δομestικός· „οὐκέτι δέον, ὃ βασιλεῦ, ἀπράκτους καθῆσθαι, ἀλλ' ἔργου ἔχουσθαι. οὐδὲ γὰρ ἐτι τινὸς ἐνδεῖν, ὃ πράξαντας ἐλπίς τὸν πόλεμον καταλύσαι. ὃ, τε γὰρ χρόνος, ὃν ἐνταῦθα καθήμενοι δεόμεθα βασιλέως, τοσοῦτον ὑπερήλασε καὶ τὸ δέον, ὥστ' ἤδη οὐ μεγαλοψυχία καὶ 15
- P. 156 καρτερία ἢ ἐπὶ πλέον παρατάσις, ἀλλ' ἐκπληξίς πρὸς τὰ δευρὴ καὶ ἀτολμία δόξαι ἂν τισι δικαίως· πρὸς τε βασιλέα οὐδὲν ὃ,τι παραλέλιπας τῶν δεόντων, ἀλλὰ πρότερόν τε πολλάκις ἐπρεσβεύσω πρὸς αὐτὸν δεόμενος μὴ καταλύσαι τὴν εἰρήνην, καὶ νῦν πρὸς τοὺς ἐκεῖθεν ἀφιγμένους πρέσβεις ὅσα ἦν ἐπι-20 θυμοῦντος τὴν εἰρήνην, ἐνταῦθά τε εἶπας καὶ πρὸς ἐκεῖνον διεπρεσβεύσω. ὃ,τε παρέλθῶν χρόνος μετὰ τὸ τοὺς πρέσβεις

2. Palatium et monasterium huius nominis aliis scriptoribus *Μάγγανα*; promiscue, ut *Φράγγος* et *Φράγκος*. *ED. P.* Interpres ἀπρόϊτον: *et ad eum neminem prorsus admitti*; sed hic et apud Gregoram est ἀπρόϊτον. *ED. P.*

rabili ira efferbuit praecepitque, illos in carcerem statim abduci, Macarium Serrarum metropolitam in palatio sub custodia teneri, patriarcham patriarchio eiectum, in Manganensi monasterio manere nec foras progredi, profectos vero ad nepotem episcopos neque ipsos aedibus suis pedem efferre, neque ad illos quemquam ventitare. Facta ad eius arbitrium omnia. Diebus quindecim a recessu legatorum transactis, cum neque ab avo, neque a patriarcha responsum afferretur, nihil boni ex hoc silentio conciliens iunior, cum magno domestico et protostratore quid agendum esset, deliberationem instituit. Ibi magnus domesticus, Non ultra sedendum, sed manus operi admoliendas: nihil enim restare amplius, quo ab ipsis praestito, bellum quieturum spes sit. Nam et tempus, quo hic morantur, imperatorem avum rogantes, usque eo terminum excessisse, ut iam longior exspectatio non magnanimitati ac tolerantiae, sed consternationi in rebus arduis et ignaviae merito tribuenda videatur: et omnes officii partes erga illum expletas esse, cum et antea toties per legatos, ut pactis conventis staret, ab eo petiverit, et nunc cum iis qui illinc venerant legatis, quaecunq[ue] potuit quispiam pacis

ἐπεὺθεν ἀπελθεῖν ἱκανὸς καὶ περὶ τοῦ πράγματος βασιλεῖα Α. C. 1327
 διασκέψασθαι καὶ ἀπολογίαν δοῦναι, εἴ τι μετριώτερον δι-
 νοεῖτο. τὸ δ' ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ παρὰ βασιλέως τινὰ ἀπολο-
 γίαν μὴ εἰσφέρειν, τεκμήριον ἐναργὲς τοῦ μὴ προσδέξασθαι τὴν Β
 εἰρήνην, ἀλλὰ πρὸς τὸν πόλεμον ἤδη φανερωῶς χωρεῖν· καὶ V. 125
 τοῦτο ἂν τις καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ πράγματος στοχάσαιτο ἀσφα-
 λῶς. ὁ γὰρ ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ τὰ πρὸς τὸν πόλεμον ἐξαργυ-
 ρόμενος καὶ τοσοῦτους ἐς αὐτὸ τοῦτο πρὸς τὴν ἐσπέραν ἐκπέμ-
 ψας, ὡς ἂν ἔχη χρῆσθαι μεγάλη παρασκευῇ πρὸς αὐτὸν κα-
 10 ταστάς, οὐκ ἂν ῥαδίως τὰς ἐκεῖθεν πρόηται ἐλπίδας. διὸ οὐ-
 δὲ ἡμᾶς ἀπράκτους δεῖ καθῆσθαι, ἀλλὰ πανταχόθεν, ἀπεγνω-
 κότας τὴν εἰρήνην, πρὸς τὸ ἀμύνεσθαι παρασκευάζεσθαι τοὺς
 ἐπιόντας." Τοιαῦτα τοῦ μεγάλου δομestίκου εἰπόντος, καὶ ὁ
 πρωτοστράτωρ ἔργου ἄπτεσθαι παρήγει. „εἰ μὲν γὰρ ἡγνοοῦ- C
 15 μεν" εἶπεν „ὅτι βασιλεὺς ἐκ πολλοῦ κεινῆται πρὸς τὸ πολε-
 μεῖν ἡμῖν καὶ πανταχόθεν ἑαυτῷ δύναμιν συνάθροίζει καθ'
 ἡμῶν, ἐχρῆν διασκέπτεσθαι ἐπιπολὺ, μὴ, αὐτοῦ τῆς εἰρήνης
 ἔχομενον, ἡμεῖς δόξωμεν ἐξ ἀβουλίας πολέμου ἤρχθαι. ἐπεὶ
 δὲ τοῦτο ἐκ πολλῶν ἡμῖν γεγένηται καταφανές, καὶ οὐδ' αὐ-
 20 τοῖς ἂν ἀρνήσαιο βασιλεὺς, μὴ οὐκ αὐτὸς αἴτιος γεγενῆσθαι
 τοῦ νυνὶ πολέμου, ἀναγκαῖον καὶ ἡμᾶς ὄθεν ἂν τις ὠφέλεια
 ἦσει πράττειν." βασιλεῖ δὲ καὶ αὐτῷ μὲν οὐκ ἐπιπλέον ἔτι
 ἐδόκει μέλλειν, ἀλλ' ἀπελθόντας παρασκευάζεσθαι πρὸς τὸν
 πόλεμον, παρήγει δὲ μὴδὲ τὴν τελευταίαν ἐλπίδα τῆς εἰρήνης

cupidus, et hic coram locutus sit et per eosdem cum ipso egerit.
 Tempus elapsum post illorum discessum ad capiendum in hoc nego-
 tium consilium dandamque responsionem, si quid moderatum cogita-
 ret, sufficere potuisse. Sed tanto intervallo tacere argumento esse
 manifesto, pacem repudiari, bellum apertum cogitari: id quod etiam
 ex re ipsa non dubia coniectura quispiam assequatur. Qui enim
 tantum temporis in apparatu militari consumpsit, tam multos ea
 gratia in occidentem emisit, ut cum venisset, omnia affatim sup-
 pedirent, spes sibi inde iniectas haud facile proiecturum. Quare
 nec ipsis tempus terendum, sed, pace iam desperata, ad propulsan-
 dam adversariorum vim undique subsidia comparanda. Excipiens
 magnum domesticum protostrator, eadem libertatus est. Si, inquit,
 imperatorem contra nos bellum pridem machinatum et undique co-
 pias in illud contrahere ignorarem, circumspicendum fuisset dili-
 genter, ne, ipso pacem capessente, nos stulte bellum inceptarem.
 Sed quoniam multa nobis liquidum faciunt, nec ipsemet inficiari
 possit, se armis istis causam et caput esse, nos quoque, undecun-
 que utilitas aliqua affulserit, ea uti convenit. Ipsi quoque impera-
 tori iuniori de cetero non cunctandum, sed e loco abundum vide-
 batur belloque insistendum. Admonebat tamen, spem pacis non

- A.C. 1327 ἀπολιπεῖν, ἀλλ' αὐτοὺς πρὸς Βυζάντιον ἐλθόντας, δι' ἐκινῶν
 Πτὴν εἰρήνην αἰτεῖν. καὶ μὲν αἰδεσθέντες καταλύσονται τὸν πό-
 λεμον, τὸ ζητούμενον ἡνῶσθαι εἰν δὲ μὴ, θεὸν ἐπιμαρτυρο-
 μένους καὶ αὐτοὺς Βυζαντίους, ὡς παντὶ τρόπῳ τὴν εἰρήνην αἰ-
 τοῦντες ἀποδοῦνται ὑπ' αὐτῶν, ἀναχωρεῖν. ὁ μέντοι μέγας δο-5
 μέστικος „πρὸς μὲν Βυζάντιον” εἶπεν „ἐλεσόμεθα, καθάπερ ἐκέ-
 λευσας, βασιλεῦ. πάντῃ δὲ θαναταίω, ὅτι τούτῃ καὶ τοιαῦτα
 πρὸς τὸ μὴ καταλωθῆναι τὴν εἰρήνην πραγματευσαμένων ἡμῶν
 καὶ πλέον ἡνυκῶτων μηδὲν, τὴν αἰδῶ ἡλπίσας μόνην τοῦτο αἶ
 ποτε δυνηθῆναι. συγγνώμη δ' ὁμῶς τοῦ λόγου, τοῖς ὑπὸ πν-10
- P. 157ρετοῦ λαύρου κατεχομένοις πάσχοντι ταῦτόν. ἐκεῖνοί τε γὰρ
 αἰεὶ κρήνας δῖασι καὶ ποταμούς τῷ νῷ καὶ πάντα χρήματα
 ἕδωρ ἀναβλύζειν αὐτοῖς ἀξιούσι καὶ δυσχεραίνουσι τοῦτου μὴ
 γινομένου, καίτοι γε εἰδότες σαφῶς, ὡς ἀδύνατα ἀξιούσιν καὶ
 σοὶ τῆς εἰρήνης σφόδρα περικαῶς ἐχομένη, οὐδὲν θανατιστῶν15
 καὶ τὰ πάντα ἀνέφικτα ἡγεῖσθαι δυνατὰ, καὶ ἐξ ἀπόρων, τὸ
 λεγόμενον, πόρους ἐπινοεῖν. ἐγὼ δὲ ἄλλοις τε πολλοῖς ἀπηθῆ-
 ρευκα τὴν εἰρήνην καὶ τῷ ἐπὶ τούτοις ἡμέραις μηδὲν τὸν
 πατριάρχην σοὶ μεμνηκέναι. ἔστι μὲν γὰρ ὑπονοεῖν διὰ τὸ τὰς
 Βτῆς πόλεως πύλας ἀσφαλῶς φρουρεῖσθαι, μηδ' αὐτῷ ἐξεῖναι10
 τινα πέμψαι πρὸς ἡμᾶς· ἐμοὶ δὲ δοκεῖ οὐ διὰ τοῦτο μᾶλλον
 ἢ διὰ τὸ μὴ κακῶν ἄγγελος γενέσθαι ἀσπάσασθαι τὴν σιω-
 πὴν.” οἱ μὲν οὖν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους βουλευόμενοι εἶπον.

10. Excidit, ni fallor, σοι post λόγου.

funditus abiiciendam, sed ipsi Byzantium profecti, eam peterent. Ac siquidem eos reveriti adversarii ab armis discederent, inventum esse quod quaerebatur: sin minus, testati Deum ipsosque Byzantios, se enixe pacem poscentes, ab ipsis repulsam tulisse, recederent. Hic magnus domesticus: Byzantium quidem, imperator, ibimus, ut iohes: miror autem summopere, cum tot et tanta pacis tuendae conati simus nihilque promoverimus, quid ita tu pudorem et reverentiam solam hoc tibi conjecturam speres. Ignosco huic sermoni tuo, quando idem tibi accidit, quod ardentissima febris correptis solet. Illi enim perpetuo fontes et flumina somniantes, vellent omnia sibi aquas scaturire; et hoc non fieri, moleste patiuntur, tametsi certo norint, cupere se quae fieri nequeant. Sic tibi tam valde desperateque cum pace conflictanti, nihil mirum, si, ad quae pertingi prorsus nequit, ad ea perveniri posse existimas, et viam per invidia, quod dicitur, excogitas. Equidem cum ob alias causas pacem in perditis habeo, tum quod spatio tot dierum nihil tibi a patriarcha significatum video. Suspiciari quidem licet, quoniam portae urbis sedulo custodiuntur, nec ipsi concessum, quenquam foras ad nos transmittere; verumtamen arbitror, eum non magis ob hoc silere, quam ne malorum nuntius fiat. Sermones consultantium hi erant.

κα. Ὡς δὲ ἐδόκει πρῶτον εἰς Βυζάντιον ἔλθειν, ἄραν-Α. C. 1327
 τες ἐκ Ῥηγίου ἄμα τριακοσίοις καὶ χιλίοις λογάσιν, οὓς ἦγον, C
 τὴν ἐς Βυζάντιον ἐπορεύοντο. μετὰ δὲ τὸ τὴν αὐτόθι γέφυ- V. 126
 ραν διελθεῖν, παρὰ τῶν ἐν Βυζαντίῳ βασιλέως φίλων ἦκε
 5 γράμματα πρὸς βασιλέα, πάντα κατὰ μέρος διεξιόντα, ὅπως
 τε οἱ ἀφικόμενοι πρέσβεις οὐδ' ἐρωτήσεως πρὸς βασιλέως
 ἀξιωθεῖεν τοῦ πρεσβυτέρου, ὅσα τε δυσχεράνας ὁ πατριάρ-
 χης τούτου ἔνεκα εἶποι πρὸς βασιλέα καὶ ὧν τύχοι τῶν ἀπο-
 κρίσεων, καὶ τελευταῖον, ὡς αὐτός τε καὶ οἱ συμμετασχόντες
 10 αὐτῷ τῆς πρὸς βασιλέα ἀπολογίας εἰρχθεῖεν. τῷ μὲν οὖν πέμ- D
 ψατι τὰ γράμματα βασιλεὺς διὰ τοῦ κεκομικότος τῆς εἰς
 αὐτὸν εὐνοίας ἀντέπεμπε χάριτας πολλὰς, τοῖς δὲ ἅμφ' αὐτὸν
 ἐκέλευε τὰ ὅπλα περιθέσθαι, νομίζων, οὐκ ἀσφαλὲς εἶναι
 οὐδ' ἐμπειρίας στρατιωτικῆς διὰ πολεμίας ἴοντας ἀφράκτους
 15 ἰσχυρεῖν καὶ ὀπλίζοντο πάντες ἢ προσετάχθησαν. ὡς δὲ πλη-
 σίον ἐγένοντο τῶν Βυζαντίου τειχῶν, τὴν στρατιὰν μὲν ἔστη-
 σε βασιλεὺς ἀπωτέρω αὐτός δ' ἄμα τῷ μεγάλῳ δομestικῷ
 καὶ πρωτοστράτορι καὶ στρατιώτας ἑτέρους τριάκοντα παρα-
 λαβῶν, ἦλθεν ἐγγὺς τειχῶν παρὰ τὴν τῆς Γυρολλίμνης προσ-
 20 αγορευομένην πύλην. ἐφ' ὧν ἄλλοι τε ἦσαν ὀπλισμένοι πολ-
 λοι καὶ ἄρχων αὐτῶν ὁ τῆς βασιλικῆς τραπέζης δομestικός
 Φωκᾶς ὁ Μαρούλης, ὃν αὐτός δι' ἑαυτοῦ προσηγόρευεν ὁ
 βασιλεὺς. ὁ δ' ἀπεκρίνατο μὲν οὐδὲν, προσεκύνει δὲ μόνον P. 158
 σιγῇ. τό τε γὰρ ὡς βασιλέα καὶ δεσπότην ἑαυτοῦ δέος οὐ
 25 μικρὸν ἐνεποίει προσαγορευῆσαι, τὴν ἐκ βασιλέως τοῦ πρεσβυ-

51. Ut primum statuerunt Byzantium petere, motis Rhegio ca-
 stris, eo intenderunt cum mille trecentis, quos ducebant, selectis
 militibus. Ponte transito, ab amicis ex urbe veniunt litterae, spe-
 ciatim omnia recensentes, quomodo avus legatos reversos ne inter-
 rogare quidem dignatus fuisset; et quaenam patriarcha ob id suc-
 censens ei dixerit; quid responsum sit; ac postremo, ut ipse et socii
 respondere imperatori iuniori prohibiti sint. Ei igitur, a quo litteras
 acceperat, per illum ipsum, qui attulerat, de benevolentia declarata
 gratias ingentes egit: suos arma induere iussit, ratus, nec tutum,
 nec usui militari consentaneum, per hostilia loca inermes incedere.
 Ut muri Byzantii in conspectu fuerunt, exercitum imperator ultra
 procedere vetuit: ipse, magno domestico et protostratore comitibus,
 praeterea triginta militibus, quamproxime iuxta portam Gyrolimi-
 niam accessit. In muris cum alii multi conspiciabantur, tum dux
 eorum Phocas Marules, mensae imperatoriae domesticus, quem ore
 suo salutavit imperator. Ille nihil respondens, capite tantummodo
 inclinato honorem habuit. Etenim ut imperatorem ac dominum suum
 salutare, ne seniori poenas daret, admodum reformidabat: et gerere

- A. C. 1327 τέρου βλάβην ὑφορωμένῳ, καὶ τὸ ὡς ἰδιώτῃ προσερχθῆναι, οὐ μόνον ἴταμόν δεινῶς, ἀλλὰ καὶ αὐτῷ μηδαμῶς προσῆκον, ἅτε πεπαιδευμένῳ περὶ τὰ τοιαῦτα ἰκανῶς. βασιλεὺς δὲ ἐκέλευεν αὐτὸν πρὸς βασιλέα τὸν πάμπαν ἐλθόντα ἀπαγγεῖλαι, ὡς „δεῖταιί σου βασιλεὺς ὁ σὸς ἔγγονος ἢ αὐτὸν κελευσάς πρὸς σε ἐλθεῖν, ἢ εἰ τοῦτο δυσχερὲς, ἀλλὰ, τὸ γε δεύτερον, Βδν εὐεργεσίας μεγάλῃ μέρει ταύτην αὐτῷ χάριν καταθεῖναι, τὸ, ἐλθόντα αὐτὸν ἐπὶ τοῦ πύργου τουτουῖ, μικρὰ ἄττα διαλεχθῆναι πρὸς σέ, ἢ εἰ μηδὲ τοῦτο δυνατόν, τὸ γε τρίτον, τὸν θεῖον αὐτῷ Μαρκέσην πρὸς αὐτὸν ἀποστεῖλαι ἀριτίως ἠκροταῖο ἐκ Λουμπαρδίας, ἅμα μὲν ἐπιθυμίαν ἔχοντα αὐτῷ συγγενέσθαι χρόνον ἤδη συγχρὸν ἀποδημοῦντι, ἅμα δ' ἵνα χρησῆται αὐτῷ καὶ πρεσβευτῇ πρὸς αὐτόν.” ὁ μὲν οὖν Μαρούλης εἰπὼν, ὡς ποιήσει τὸ κελευσθέν, ἀπῆλθεν. ὁ μὲντοι Μαρκέσης Θεόδωρος υἱὸς βασιλέως ἦν τοῦ πρεσβυτέρου ἐκ βασιλι-15δος Εἰρήνης τῆς θυγατρὸς Μαρκέση Μούντης Φαράντες τοῦ Λουμπαρδίας ἄρχοντος μέρους γεγενημένος· κατὰ δὲ μητροφῶν
- V. 127 κληρον εἰς Λουμπαρδίαν ἀπελθὼν, ἤρχεν ἐκεῖ τὴν μητροφῶν αὐτῷ προσήκουσαν ἀρχήν. τότε δὲ εἰς Βυζάντιον ἔτυγεν ἐλ- C θῶν, ἅμα μὲν ὀψόμενος τοὺς συγγενεῖς, ἅμα δ' ἵνα καιῖο παρὰ βασιλέως τοῦ πατρὸς εὐεργετηθῆ· τοῦτο δ' ἦν αὐτῷ ποιεῖν ἐξ ἔθους κατὰ τινὰς περιόδους ἐτῶν. ὁ δὲ Μαρούλης μετὰ μικρὸν ἐκ βασιλέως ἐλθὼν, ἀπήγγειλε τῷ νέῳ βασιλεῖ

5. Intrp. βασιλεῦ. 10. αὐτοῦ ut supra pro αὐτῷ. ED. P. 16 Superius vocaverat Μουμπαρά, Nicetas autem μαρκέσιον Μόντης Φεράντις. ED. P.

se velut erga privatum, non solum impudens factum erat, sed etiam ut in huiusmodi morum civilitate egregie instituto, nequaquam conveniebat. Iubet igitur nepos, ad avum abiens, ei suis verbis haec dicat: Orat te nepos tuus, imperator, ut aut ipsum ad te accersas, aut si hoc difficile, ipse progressus, de turri hac paucis te alloquentem audias: et hoc beneficium, quod illi pro magno erit, ne deneges. Quod si neque hoc fieri potest, saltem patrum eius Marchionem, recens ex Lombardia praesentem, ad eum mittas, quicum post longam absentiam sermonem conferre desiderat, et quo etiam legato ad te utatur. Marules se rem curaturum recipiens, abit Marchio hic Theodorus senioris imperatoris filius, ex Irene marchionis Montisferrati, qui partem Lombardiae tenebat, filia procreatus. Qui in Lombardiam profectus, illic materna sorte ad se devolutum principatum regebat. Per id vero tempus, uti post aliquot annorum curriculum semper solebat, Byzantium venerat: simul ut consanguineos viseret, simul ut a patre munus beneficiumque acciperet. Paulo post Marules ab imperatore regressus nuntiat, avum mandare, inde abscedat: neque nitatur eius urbem sibi asse-

ὡς εἶη μεμηνηκὸς αὐτῷ βασιλεὺς ὁ πάππος τῶν ἐνθ' ἐνδε ἀνα- A.C. 1327
 χωρεῖν, μηδ' ἰστάμενον αὐτοῦ, τὴν αὐτοῦ πόλιν περιποιεῖν
 ἐαυτῷ ἔξαπατῶντα καὶ παραπέιθοντα τὸν προστυχόντα. οὐτὰ
 γὰρ αὐτὸν δυνατὸν ἐπὶ τὸ τελεχὸς ἐλθεῖν, οὐτ' αὐτῷ τὴν εἰσο-
 5 δον συγχωρησαί, ἀλλ' οὐδὲ μὴν τὸν θεῖον αὐτῷ τὸν Μαρκέσην
 ἀποστελεῖ πρὸς αὐτόν. πλησίον δὲ αὐτοῦ Μαρούλη καὶ Μάρ-
 κος τις Καβαλλάριος ὠνομασμένος ὁ Καβαλλαρίου τοῦ Βάρδα
 ἰστώως, ἐκ τῶν οἰκετῶν τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως ὧν, σκαιῶς D
 καὶ ἀπαιδευτῶς πρὸς βασιλεία τὸν νέον εἶπεν, ἀποχωρεῖν τῶν
 10 ἐνθ' ἐνδε πρὶν κατεδηδοκέναι τὴν κεφαλὴν τὴν ἑαυτοῦ. ἡδὺ δὲ
 γελιάσας ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῷ λόγῳ, „ἀλλ' οὐκ ἂν εἶη δυνατὸν”
 εἶπεν „ὦ Μάρκε, τοῦτο. ζῶν τε γὰρ οὐκ ἂν καταφάγοιμι τὴν
 ἰδίαν κεφαλὴν, καὶ ἀποθινόντια ὁμοίως ἀδυνατώτερον τοῦτο
 πράττειν, ὥστε σε συμβαίνειν καὶ ἀμφοτέρωθεν ἐψεῦσθαι.”
 15 πρὸς μὲν οὖν Μάρκον τοιαῦτα παιζῶν εἶρηκεν ὁ βασιλεὺς, τὸν
 Μαρούλην δὲ ἐκέλευεν ὡς ἐξ αὐτοῦ τοιαῦτα ἀπαγγέλλειν βα-
 σιλεῖ, ὡς „αὐτὸς ἂν εἰδείη θεὸς, οἶδα δὲ καὶ αὐτὸς, καὶ αὐτῶν
 ἐμοὶ συνεπιμαρτυρούντων τῶν πραγμάτων, ὡς οὐδὲν ἐνέλιπον
 προθυμίας οὐδὲ σπουδῆς εἰς τὸ πράττειν ἢ τε προσέταττες καὶ
 20 ἦν σοι κατὰ γνώμην ἐλογιζόμεν δ', ὅτι καὶ σὺ μᾶλλον ἂν εἰ- P. 159
 δείης αὐτὰ τῶν ἄλλων ἔχρην γὰρ. ἐπεὶ δ' οὕτω τὰ πράγματα
 φθονερός τις συνεσκεύασε δαίμων, καὶ ὧν μὲν ἐν τοῖς παρα-
 σχοῦσι καιροῖς εὐνοίας ἅμα καὶ εὐπειθείας τῆς πρὸς σὲ ἐπιδέ-
 25 δειγμαι ἔργῳ ἐπελάθου, ἀνθρώποις δὲ συκοφάνταις καὶ φθό-
 ροις πεισθεῖς, κενίγηκας αὐθις τὸν πόλεμον τὸν πρὸς ἐμὲ, πολ-
 λὰ πρότερον καὶ βουλευσάμενος καὶ συσκευάσας κατ' ἐμοῦ, ὡς

rere, dum obvium quemque decipiat et fallaci persuasione deludat.
 Neque enim fieri posse, ut ipse in moenia procedat, neque ut in-
 gressum illi concedat, sed neque patrum missurum. Stabat propter
 Marulem Marcus quidam, cognomento Caballarius, Bardae Caballarii
 filius, unus de imperatoris domesticis, qui stolide et imperite impe-
 ratori iuniori, Recederet, priusquam suum ipse caput devoraret. Ad
 hoc verbum subridens ille, Atqui, Marce, inquit, non est, ut hoc
 possit. Nam vivus meum ipsius caput devorare nequeo, et mortuus
 multo minus quivero; ut te utrinque mentitum appareat. Ac Marco
 quidem ludens talia respondit: Marulae autem suo nomine avo haec
 referenda dedit: Scire Deum ipsum, scire etiam se, quod res ipsae
 testentur, nihil se studii alacritatisque ad ea, quae ille mandasset
 sibi placere ostendisset, exsequenda praetermississe. Existimasse
 porro, eum quoque haec prae aliis scire, ut oportebat: sed quo-
 niam daemone alicuius invidia ita comparatum sit, ut amoris atque
 obedientiae antehac suae erga ipsum argumenta ventis tradiderit,
 sycophantisque ac perditis hominibus auscultans, multa prius adver-

Cantacuzenus.

A. C. 1327 ἐγένετο καταφανὲς ἔμοι ἐκ τῶν ἐαλωκότων γραμμάτων, ἃ καὶ μετὰ τῶν πρὸς ἐμὲ ἐλθόντων ἀρχιερέων ἐπεμψά σοι· καὶ πολ-
 Β λὰ πολλάκις ἐμοῦ δεηθέντος, οὐ προσεδέξω τὴν εἰρήνην, καὶ τῶν
 ἐλθόντος ἐνταυθοῖ καὶ ἀπομένου σου τῶν γονάτων καὶ πάπα
 πράττοντος ὥστε τὴν εἰρήνην εἶναι, οὐδὲν μᾶλλον ὑφῆκας
 τῆς ἀρχῆς, ἀλλ' ἀπρακτον ἀπεπέμψω, ὥσπερ τι σκευὸς ἀρη-
 στον ἀπορρίψας ἤλικας δ' ἐπὶ τὴν δεδεμένην πάρδαλιν, ἣν
 ἔλυσας κατ' ἐμοῦ. Ἴδου τὴν μὲν εἰρήνην καὶ τοὺς δι' αὐτὴν
 γεγενημένους ὄρκους παραδίδωμι Θεῷ, ὃν αὐτὸς εὐορκῶ·
 πάντα δὲ τῷ πάντα δικαίως κρῖνοντι ἀναθεῖς τὰ κατ' ἐμὲ, 10
 ἀναγκαιῶς ἤδη πρὸς τὸν πόλεμον χωρῶ. πέποιθα δὲ ὡς, ὀλί-
 γου παρελθόντος χρόνου, οὐδ' αὐτὸς ἀγνοήσεις τὴν ἀβου-
 λίαν τὴν νυνί, ἀλλ' ἐκ τῶν πραγμάτων αὐτῶν μαθήσῃ σα-
 φῶς, ὡς ὢν μὲν ἀποσχέσθαι ἔδει, ταῦτα προεἶλον, ἃ δὲ
 C ἔκρινας καταλείπειν, τούτων ἦν βέλτιον ἔχουσθαι παντὶ σθένει." 15
 τοιαῦτα βασιλεὺς ὁ νέος εἰπὼν, καταβάς τοῦ ἵππου, προσ-
 ἐκύει καὶ ἀπόντα τὸν πάππον καὶ βασιλέα. καὶ ὁ Μαρού-
 λης δὲ ὁμοίως ὥσπερ καὶ πρότερον ἀπὸ τοῦ τείχους σιγῇ
 τὴν προσκύνησιν παρέχευε τῷ νέῳ βασιλεῖ. εἶτα καὶ τοὺς ἄλ-
 λους τοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους ἀσπασάμενος ὁ βασιλεὺς, ἀνεχώ- 20
 ρησεν ἐκεῖθεν, καὶ ἦλθεν εἰς Σηλυβρίαν. καὶ διοικήσας τὰ
 ἐκεῖ ἦ αὐτῷ ἐδόκει ἀριστα ἔχειν, καὶ ἄρχοντα ἐπιστήσας Ση-
 λυβριανοῖς, ἦλθεν εἰς Διδυμότειχον, κάταλιπὼν ἐν Σηλυβρίᾳ
 παρακοιμώμενον τὸν Ἀπόκαυχον, ὡς ἂν εἴ τι ἀσφαλείας ἐπέ-

16. τοῦ ἵππου recte ED. P. pro τὸν ἵππον.

sum se meditatus insidioseque molitus, ut pateat ex interceptis lit-
 teris, quas per episcopos revertentes illi miserit, bellum renovarit;
 et cum saepe multumque rogans, uti pacem acciperet, non impe-
 trarit, et nunc cum huc veniens, genua eius amplexus sit, et ut pax
 constitueretur nihil non tentarit, ipse tamen se nondum fregerit;
 sed supplicem, re infecta, dimiserit et tamquam vas inutile abiecerit,
 spemque suam in pardali collocarit, quam solutam contra se immi-
 serit; ideo pacem et dicta propter illam sacramenta Deo se commi-
 tere, per quem iurata religiose adhuc servet, et omnes res suas in
 iustum omnium iudicem referre; iamque necessitate constrictum,
 bello manum implicare. Considerare se, ipsum quoque amentiam suam
 brevi cogniturum et ex eventis perspecturum, ea elegisse, quae vitare
 imprimis, ea reliquisse, quae toto pectore complecti debuisset. Haec
 factus, de equo descendit et quamvis absentem avum ritu consueto ve-
 neratus est: ac Marules perinde ut prius, cum silentio de moenibus
 caput ei summisit. Aliis deinde in muro stantibus salutatis, disces-
 sit; veniensque Selybriam, rem publicam suo iudicio formavit, et
 praefecto ibidem declarato, Didymotichum abiit, relicto Selybriae
 Apocaucho magno cubiculario, ut si quid opus esset securitatis causa

δει Σηλυβρίας ἕνεκα καταστησάμενος, ἀφίκηται πάλιν πρὸς A.C. 1327
 αὐτὸν ὃ καὶ ἐποίησεν ὀλίγων ἡμερῶν εἴσω. βασιλεὺς δ' ἐν D
 Διδυμοτείχῳ προσέταξεν ἀθροίζεσθαι τὴν στρατιάν. καὶ οὐ
 πολλαὶ ὕστερον ἡμέραις οἱ κατὰ Θράκην συνῆλθον πάντες V. 128
 5 πλὴν τῶν Κομάνων, οὓς ὀλίγῳ ἐλάσσους ὄντας δισχίλους τὸν
 ἀριθμὸν, (ἦσαν δ' οὗτοι οἱ ἐκ Δαλματίας τῷ βασιλεὶ προσελ-
 θόντες Μιχαὴλ τῷ δευτέρῳ,) προστάξαντος τοῦ πρεσβυτέρου
 βασιλέως, ὁ Τορνίκης Ἀνδρόνικος καὶ ὁ Λάσκαρις Μανουὴλ
 ἀνέστησάν τε ἀπὸ Θράκης καὶ ταῖς νήσοις Λήμνω καὶ Θάσῳ
 10 ἐγκατέκισαν καὶ τῇ Λέσβῳ. αἰτία δὲ ἦν τῆς ἀναστάσεως αὐ-
 τῶν εὐδήςλος μὲν οὐδεμία, ἐλέγτο δὲ ὡς βασιλεὺς πύθοιτο περὶ
 αὐτῶν, ὡς κρύφα διαλεχθεῖεν πρὸς τοὺς σατράπας τῶν Σκυ-
 θῶν, ἵνα στρατιὰν πέμψαντες, ἐκείθεν μετὰ τῆς ἄλλης λείας
 ἀπαγάγωσι καὶ αὐτοὺς πρὸς τὴν Σκυθικὴν προσχωρήσαντας P. 160
 15 ἅμα γυναιξὶ καὶ τέκνοις. ἀπόδειξις δὲ ἦν τῆς αἰτίας ταύτης
 οὐδεμία· διὸ καὶ βασιλεὺς ὁ νέος ἐδυσχέραιεν οὐ μετρίως
 αὐτῶν ἀνισταμένων, ἦνεγκε δὲ σιγῇ τῷ μὴ δοκεῖν ἐναντία
 βούλεσθαι τῇ βασιλείῳ γνώμῃ.

ἡβ. Ἐπεὶ δὲ συνήθροιστο ἡ στρατιὰ, τὸν μὲν πρωτοστρά- B
 20 τορα βασιλεὺς τῆς Θράκης ἀπέδειξεν ἐπίτροπον πάσης, κατα-
 λιπὼν αὐτῷ καὶ μέρος τῆς στρατιᾶς, ὥστε δύνασθαι πρὸς τοὺς
 ἐκ Βυζαντίου ἀντέχειν· αὐτὸς δὲ ἅμα τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ
 τὴν ἐπίλοιπον παραλαβὼν, πρὸς Μακεδονίαν ἐχώρει, ὡς ἐκεῖ
 μαχοῦμενος τοῖς ἐκ τῆς ἐσπέρας τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως
 25 στρατηγοῖς. ἐπύθτετο γὰρ, αὐτοὺς ἐκ τῶν ἐσπερίων πόλεων

id constitueret et ad se veniret; quod cis paucos dies factum est.
 Exercitus ad Didymotichum congregari iussus. Non ita multis inter-
 iectis diebus, qui erant in Thracia affuerunt omnes extra Comano-
 rum paulo minus duo millia, qui e Dalmatia Michaelis secundi castra
 secuti fuerant. Eos secundum edictum imperatoris senioris e Thracia
 summos Andronicus Tornices et Manuel Lascaris in insulis Lemno,
 Thaso et Lesbo collocaverant. Cuius rei causa manifesta non exstabat.
 Ferebatur, eos cum Scytharum satrapis clandestina habuisse colloquia,
 uti in Thraciam copias mitterent, inaque cum cetera praeda ipsos
 cum coniugibus atque liberis se illis dedentes secum abducerent.
 Sed nulla huius criminis erat probatio. Quare iunior imperator eos
 sedem mutasse non parum indignabatur: ferebat tamen tacitus, ne
 quid ab avi sententia discrepare videretur.

52. Exercitu iam congregato, imperator protostratorem univer-
 sae Thraciae praeficit: partem copiarum ad Byzantinis erumpentibus
 resistendum ei attribuit: cum altera parte et magno domestico in
 Macedoniam tendit, ibi cum ducibus senioris ex occidente signa col-
 lecturus, quos, ex urbibus occidentalibus non contemnendo collecto

- A. C. 1327 στρατιάν οὐκ εὐκαταφρόνητον συνηθροικότας, ἅμα δὲ καὶ Τριβαλῶν οὐκ ὀλίγην συμμαχίαν ἐπαγομένους, χωρεῖν κατ' αὐτοῦ. βασιλίδα δὲ τὴν αὐτοῦ γαμετὴν ἐν Διδυμοτείχῃ καταλέλοιπεν ἅμα τῇ αὐτοῦ θείᾳ Θεοδώρα τῇ Καντακουζηνῇ τῇ τοῦ μεγάλου δομεστίκου μητρὶ. γενόμενος δὲ ἐν Γρατζιάνου πόλει περὶ ἐκβολὰς τῆς Θράκης κειμένη, Ξένην· αὐτοῦ μητέρα τὴν βασιλίδα τὴν ἐκ Βυζαντίου ἐπάροδον αὐτοῦ περιμένουσαν εὔρεν. αὕτη γὰρ ἔτι τῶν πρὸς ἀλλήλους τοῖς βασιλεῦσι σπονδῶν οὐσῶν, πρὸς βασιλέως ἠτήσατο τοῦ κηδεστοῦ πρὸς Θεσσαλονίκην ἐν ᾧ φροντιστηρίῳ τὸ μοναχικὸν ἡμφιάσαστο σχῆμα πάλιν ἐπανελθεῖν· καὶ ἐπετράπη. ὡς δὲ μεταξὺ Δτῆς ὁδοῦ ὁ πρὸς ἀλλήλους τῶν βασιλέων πόλεμος ἀνερξήκατο, ἔμεινεν ἐν Γρατζιάνου, δεύσασα τὴν ἀταξίαν τῶν ἐσπερίων. ὡς γὰρ ἠγγέλθη αὐτοῖς, ὅτι διελέλυτο αἱ σπονδαί, τοὺς τῷ νέῳ βασιλεὶ προσκειμένους εἰρξάν τε πάντας καὶ εἶχον ἐν φρουρᾷ.¹⁵ ἡμέρας δὲ ὀλίγας ἅμα τῇ μητρὶ διατριψάσ αὐτοῦ, ἐπεὶ ἡ ἐκ τῆς ἑσπέρας στρατιὰ ἠγγέλθη περὶ Δράμαν καὶ τὴν Φιλίππου, πόλει Μακεδονικᾶς, ἐστρατοπεδευκέναι, θεῶ καὶ τῇ παύσασ αὐτοῦ μητρὶ εὐξάμενος καὶ θύσαν αἰδέσεως αὐτοῖς θύσας, τοὺς ἐπὶ ταῖς σπονδαῖς γεγενημένους τοῦ πρεσβυτέρου βασι-²⁰
- V. 129 λέως ὄρκους, οὓς αὐτὸς ᾤετο εὐορκεῖν, ἐκέλευσεν ἐπὶ τῆς σημαίας ἀναθέντας, εὐθὺ χωρεῖν τῶν πολεμίων. ἐστρατήγουν δὲ αὐτῶν ὁ, τε τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως ἀνεψιὸς Ἀσάνης Μι-
- P. 161 χαῖλ καὶ ὁ ὑπαρχος Μονομάχος καὶ ὁ πρωτοβεστιάριος Πα-

agmine, et cum Tribalorum non modicis auxiliis se oppugnatum venire intellexerat. Uxorem Augustam cum consobrina Theodora Cantacuzena, magni domestici matre, Didymotichi relinquit. Postquam Gratianopolin in finibus Thraciae positam attigit, Xenam matrem imperatricem, suum Byzantio reditum praestolantem, invenit. Nam etiamnum durante foedere, a prosocero imperatore contenderat, ut sibi ad monasterium Thessalonicae, in quo monasticum induisset habitum, redire fas esset: quo voto potita est. Dum autem profisciscitur, bello inter imperatores concitato, Gratianopoli, occidentalium tumultum et insolentiam metuens, substitit. Statim enim atque nuntiatum est, foedus periisse, quotquot rebus iunioris bene cupiebant in custodiam dati sunt. Paucis porro diebus cum matre consumptis, ubi nuntius allatus est, exercitum occidentalem circa Dramam et Philippopoli, Macedoniae oppida, castrametari, Deum eiusque parentem castissimam comprecatus et sacrificium laudis iisdem sacrificans, iussit iusiurandum, quod avus in foedere sanciendo iurarat et servare se putabat, in vexillo suspendi, et recta in hostes procedere, quorum duces imperatoris senioris ex sorore filius Michael Asanes, et Monomachus praefectus, et Andronicus Palaeologus protovestiaris, ac post eos Demetrius despota, imperatoris filius; Tribalorum duode-

λαιολόγος Ἀνδρόνικος, καὶ ἐπὶ τούτοις Δημήτριος ὁ δεσπότης A.C. 1327
 ὁ τοῦ βασιλέως υἱός. τοῦ δὲ ἐκ τῶν Τριβαλῶν συμμαχικοῦ,
 δυοκαίδεκα ταγματίων ὄντων, ὁ Χρέλης ἐστρατήγει, τῶν τε
 παρὰ Τριβαλοῦς εὐπατριδῶν καὶ ἀνδρίας καὶ ἐμπειρίας στρα-
 5τηγικῆς τὰ πρῶτα φέρων παρ' αὐτοῦς. ἅμα δὲ τῷ ἄψασθαι
 τῆς ἐπ' ἐκείνους ὁδοῦ ὁ βασιλεὺς πρόσταγμα πέπομφε πρὸς
 αὐτούς, περιέχον τοιαῦτα. „θεῖέ μου δεσπότη καὶ ὑμεῖς
 θεοὶ μου καὶ οἱ λοιποὶ ἄρχοντες τῆς στρατιᾶς. ὅποιαν τιὰ
 εὐπέθειαν καὶ αἰδῶ καὶ φιλίαν πρὸς τὸν ἐμὸν πάππον καὶ
 10βασιλέα ἐν παντὶ τῷ παρασχόντι ἐπεδεικνύμη, ὅπως τε οὐδε-
 μίαν αὐτῷ παρέσχον ἀφορμὴν πολέμου, ἀλλὰ μάλλον πᾶσαν
 ἐπίνοιαν ἐκίνησα καὶ μηχανῆν, ὥστε μηδὲ τὴν ἀρχὴν κινή-
 5θῆναι τὸν πόλεμον τουτοῖ, θεός τε οἶδεν ὁ πάντα εἰδώς καὶ
 αὐτὸς σύννοια ἐμαντῶ. βασιλέα μὲν οὖν πείσαι ταῖς συνθή-
 15καις ἐμμένειν οὐκ ἠδυνήθην, πολλὰ δεηθεῖς, ταῖς ἐπαγγελίαις
 πεποιθότα, ἃς αὐτῷ ἐπηγγείλασθε ὑμεῖς κατ' ἐμοῦ. πυθόμε-
 ρος δὲ, καὶ ὑμᾶς τὰ κατὰ τὴν ἐσπέραν ὡς ἂν ὑμῖν ἄριστα
 εἶχεν οἰκονομησαμένους, νῦν ἤκειν ἄχρι Ἀράμας καὶ τῆς Φι-
 20λίππου, ὅπερ ἔστιν ὑπενόησα, ἐμὲ ζητοῦντας ἄχρι τούτου
 25εἰλθεῖν. ἐπεὶ δὲ νεώτερος ὑμῶν ἐγὼ τὴν ἡλικίαν οὐ δέον ἐλο-
 γισάμην αἴτιος ὑμῖν πλειόνων γενέσθαι πόνων, ἐπὶ τῆς Θρά-
 30κης μένων, ἐπὶ τῆς σημαίας τῆς ἐμῆς τοὺς τοῦ βασιλέως
 ὄρκους ἀναθείς, οὓς ἐπὶ ταῖς συνθήκαις ὁμώμοκεν ἐμοί, τῆς
 πρὸς ὑμᾶς φερούσης ἡψάμην, ὡς ὅπου περ ἂν ἐντύχω μαχού-
 35μενος ὑμῖν ὃ δὴ καὶ ὑμεῖς εἰδότες ἤδη, παρασκευάσασθε
 πρὸς μάχην.” τοιαῦτα μὲν ἐδήλον τὰ γράμματα· οἱ δ' ἐπεὶ

cum cohortibus Chreles praeerat, qui inter nobiles suae nationis for-
 titudine et bellicis laudibus antecellebat omnibus. Simul autem viam
 ingressus est imperator iunior, huiusmodi mandatum ad eos mittit:
 Mi patre despotae et vos cognati mei reliquique principes exercitus:
 quantum venerationem, obedientiam et amorem avo meo haecenus
 impenderim, et quomodo bellum a me nequaquam ortum sit, sed
 omnem potius in eo cogitationem locarim omnemque machinam mo-
 verim, ut id omnino nullum esset, Deus, quem nihil fugit, novit,
 et egomet mihi sum conscius. Imperatorem quidem ad foedus ser-
 vandum quamquam crebris obsecrationibus flectere non potui, fre-
 tum promissis, quae vos ei in caput meum dedistis. Audito autem,
 et vos, rebus occidentalibus pro commoditate vestra ordinatis, nunc
 usque Dramam et Philippos venire, suspicatus sum, id quod est, huc
 me quaesitum adventare. Quia vero aetate sum inferior, haud fas
 iudicavi, in Thracia manendo plures labores vobis creare: sed ve-
 xillo meo imperatoris sacramentum, quo in foedere mihi se obliga-
 vit, suspendens, viam ad vos ducentem capessivi, manum, ubi occur-

- A.C. 1327 ἔγνωσαν ἀδύνατοι εἶναι ἀντιπαρατάξασθαι πρὸς μάχην, ἐπίθοντο δὲ, μέχρι Ξανθείας βασιλέα ἐφθαιέναι, οὐκ ἐδόκει λυσιτελεῖν ἐπὶ τῆς αὐτῆς μένειν στρατοπεδείας, ἀλλ' ἄρανας ἐκείθεν, ἦλθον εἰς Φεράς, ἅμα μὲν καὶ διὰ τὸ τὴν πόλιν ὄχυράν εἶναι καρτερωτάτων τειχῶν περιβολαῖς καὶ ἀφρονισῶν
- D τῶν ἐπιτηδείων δυναμένην χορηγεῖν τῇ στρατιᾷ τοσαύτη οὐσίῃ, ἅμα δὲ ἐλπίσαντες, καὶ βασιλέα, ἂν αὐτοὺς πύδηται ὡσπερ στρατοπέδῳ τῇ Φεραίων χρωμένους καὶ ἀφρονίαν ἔχοντας σίτου, ὡσπερ ἀποδειλιάσαντα τὸ ἐξ ὄχυροῦ αὐτοὺς ὀρμᾶσθαι στρατοπέδου, πρὸς Χριστοῦπολιν μενεῖν. βασιλεὺς δὲ ἰὼ ὡς ἐγένετο ἐν Χριστοῦπόλει, ἐπεὶ ἐπύθετο αὐτοὺς ἀφικμένους εἰς Φεράς, ἦει καὶ αὐτὸς αὐτῶν κατόπιν καὶ ἐστρατοπέδευσεν ἐν πολυχνίῳ τινὶ Ζίχνα προσαγορευομένῳ, ἐγγὺς Φεραίων. οἱ δὲ Ζίχνιοι καὶ πρότερον μὲν ἀφεστηκότας ἤδη ταῖς γνώμαις πρὸς βασιλέα τὸν νέον, Ἀλεξίου Τζαμπλάκωνος τοῦ ἰσ μεγάλου παπίου ἐνάγοντος πρὸς τοῦτο, ἐκ Χριστοῦπόλεως κρύφα πρὸς αὐτὸν διαλεγόμενου, τότε δὲ οὐκ ἐν ἐλπίσιν, ἀλλ' ἐν βεβαίῳ ἤδη τὴν βοήθειαν ὀρῶντες, ἀπέστησαν ἀναφαν-
- P. 162 δὸν, καὶ βασιλεὶ προσεχώρησαν τῷ νέῳ καὶ τὸ πόλισμα ἐνχειρίσαν. στρατοπεδέυσας δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν Ζίχνα ἡμέρας δύο, ὡς ἂν ἐκ τε τῶν τῆς ὀδοιπορίας πόνων καὶ τῶν ὑπῆτων καὶ τῶν χειμῶνων ἢ στρατιᾷ ἀνακησῆται ἑαυτήν· (ἦν γὰρ
- A.C. 1328 δὴ κατὰ μῆνα Ἰανουάριον ἢ τοῦ χειμῶνος ὥρα·) τῇ τρίτῃ

17. Lege ex Inpr. αὐτοῦς.

rissem, concerturus. Id cum sciatis modo, ad pugnam vos expedite. Ista in litteris imperator. Illi se infirmiores iudicantes, quam ut acie decertarent, audientesque, imperatorem Xanthiam accessisse, consultum fore decreverunt, motis castris, alio se transferre. Igitur Pheras petunt, et quod urbs ea firmissimis septa moenibus esset tantoque exercitui commeatum suppeditare largiter posset, et quia sperabant, imperatorem, ubi intellexisset, eos urbem illam pro castris habere, annonaque et reliquo commeatu affluere, metuentem, ne a castris adeo munitis erumperent, Christopoli mansurum. Qui ut Christopolin venit et eos Pheris se credidisse accepit, persequi instituit et ad oppidum Zichna appellatum, prope Pheras, exercitum adduxit. Zichnii iam ante, impulsore Alexio Zamplocone magno papa, qui e Christopoli occulte cum ipsis egerat, animis ad iuniorem imperatorem defecerant. Et quia tum non spe, sed oculis ipsis certum videbant auxilium, propalam ad eum, dedita urbe, transierunt. Transacto ibi biduo ad reficiendum recreandumque ex itineris labore ex pluviarum et frigoris iniuria militem, quippe mense Ianuario, die tertio bene mane signum ad arma capienda dari iussit. Tum instructis velut ad pugnam ordinibus, compositis et cum silentio incidentes, non procul Pheris, fluvio Libobisto transmissis, in prociectu, tam-

ἄμα ἐπὶ δὴ πλῆξεσθαι τὴν στρατιάν τῇ σάλπιγγι ἐκέλευσε ση- A.C. 1328
 μῆραι. ἐπεὶ δὲ περιέθεντο τὰ ὄπλα, ταξάμενοι ὡς ἐς μάχην,
 ἦσαν εὐκόσμως ἄμα καὶ μετὰ συγῆς. ὡς δὲ ἐγένοντο ἐγγὺς
 Φερῶν, διαβάντες ποτάμιόν τι λεγόμενον Λιβοβιστόν, ἔστη- 130
 5σαν παρατεταγμένοι ὡς τοῖς ἐναντίοις συμβαλοῦντες. καὶ V.
 διημερεύσαντες ἐκεῖ, ἐπεὶ οὐδεὶς αὐτοῖς ἀντεπεξῆλθεν, ἔστρα- B
 τοπεδεύσαντό τε καὶ διενυκτέρευσαν ἐκεῖ. οἱ δὲ τῆς ἑσπερίου
 στρατιᾶς ἡγεμόνες ἐκκλησιάσαντες τῆς αὐτῆς νυκτὸς ἄμα
 Χρέλῃ, τῷ τῶν συμμάχων Τριβαλῶν στρατηγῷ, ἐβουλεύ-
 10ουτο, εἰ δεῖ μάχεσθαι βασιλεῦ· καὶ ἔδοξεν ἀλυσιτελὲς καὶ
 Ῥωμαίοις καὶ τοῖς συμμάχοις. ἡ γὰρ εὐταξία καὶ ἡ σιωπῆ
 καὶ ἡ καρτερία τῆς βασιλέως στρατιᾶς δέος αὐτοῖς οὐ μετρί-
 ως ἐνεποίει, ὡς οὐκ ἂν αὐτοῖς οὕτως ὀρμὴ παρῆσθη δαιμο-
 νία πλείοσι τε μάχεσθαι ἑαυτῶν καὶ παρὰ πόλει τῇ σφε- 15
 15τέρα στρατοπεδενομένοις, εἰ μὴ πρότερον οὕτω παρεσκευά-
 σαν ἑαυτούς, ὡς ἡ νικήσαντες μαχόμενοι ἢ πεσοῦμενοι παρὰ
 τὴν μάχην. ἔδοξε δὲ αὐτοῖς λυσιτελεῖν, τειχίῃρη κατέχοντας C
 τὴν στρατιάν, φρουρεῖν τὴν πόλιν καὶ ὑπομένειν τὴν πολι-
 ορκίαν, ὡς τοῦ βασιλέως οὐ περιμενοῦντος ἐνταυθοῖ, ἀλλ'
 20ἐπιναστρέφοντος ταχέως. ἄμα δὲ ἐπὶ εἰς τὴν ὑστεραίαν ὁ βα-
 σιλεὺς τὴν στρατιάν ὀπλισμένην παρατάξας ὡς ἐς μάχην,
 ἄχρι μεσεμβρίας ἔμεινε πρὸ τῶν τειχῶν, ἐπιπύων ἐς μάχην
 προκαλέσασθαι τοὺς ἔνδον. ὡς δὲ οὐδεὶς αὐτοῖς ἀντεπέξειο,
 τὸν Λουκᾶν Γεώργιον πέπομφε πρὸς αὐτούς ὁ βασιλεὺς, ἐκ
 25τῶν οἰκειῶν μὲν ὄντα τῶν αὐτοῦ, συνειτὸν δὲ ἄλλως καὶ
 πρὸς πρεσβείας ἔχοντα ἐπιτηδείως. ὃν γεγόμενον πρὸς ταῖς

4. MS. Inpr. Λιβοβιστόν. ED.P.

quam cum hoste iamiam dimicaturi, per diem constiterunt. Ut
 nemo contra exiit, castris ibidem positis, noctem duxerunt. Qua ipsa
 nocte copiarum occidentalium duces, adiuncto etiam Chrele Triba-
 lorum ductore, de pugna committenda disceptarunt. Decretum, id
 neque Romanis, neque sociis bene casurum. Etenim tam ratus ordo,
 silentium et tolerantia adversariorum non parvum eis timorem in-
 cutiebat arbitrantibus, non eos tam mirifico impetu ad pugnandum
 cum pluribus et suam ipsorum urbem insidentibus ferri potuisse,
 ni prius secum plane constituissent in proelio aut vincere aut oc-
 cumbere. Placuit igitur, intra muros se continere, urbem custodire,
 et obsidionem tolerare: ac si imperator diu illic haesurus non esset.
 Postridie, exorta luce, imperator, armato et disposito quasi ad pugnam
 milite, ad meridiem usque spe hostis eliciendi ante muros perse-
 verat. Nullo prodeunte, Lucam Georgium de familiaribus ministris,
 virum catum et legationibus obeundis idoneum ad eos mittit. Ad
 portam ut accessit, pars intromittendum dicere, pars negare. Tamen

A.C. 1328 πύλαις οἱ μὲν δεῖν ἔφασαν δέχεσθαι εἰς τὴν πόλιν, οἱ δὲ ἀντί-
 Δλεγον. ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ τῶν Τριβαλῶν στρατηγὸς ὁ Χρῆλης τῶν
 ἀξιούντων ἦν δέχεσθαι τὸν βασιλέως πρεσβευτὴν, εἰσεδέξαντο
 αὐτὸν, τοῦ μὴ δοκεῖν ἐξέπιτηδες τὸν σύμμαχον ἀνίστ. γενό-
 μενος δὲ πρὸς αὐτοὺς ὁ Λουκάς, πάντας προσηγόρευεν ἐκ
 βασιλέως ἔλεγέ τε πρὸς αὐτοὺς, ὡς „βασιλεὺς ὁ ἐμὸς δεσπό-
 της πολλὴν ὑμῶν ἀναληγσίαν κατεγνωκὼς, ὅτι χειμῶνος ὥρα
 ἐν ἡμέραις ἤδη δυοὶ πρὸς ταῖς πύλαις ἐστῆκὼς ὑμῶν, καὶ πολ-
 λὴν, ὡς εἰκὸς ἐν ὥρα τοιαύτῃ, ταλαιπορίαν ὑπὸ κρύους ὑπομέ-
 νων, οὐδεμιᾶς ἤξιόταται προνοίας παρ' ὑμῶν, ἐπεμψεν ἐμὲ τῆσι
 μικρολογίαν ὑμῖν ὀνειδιούντα καὶ ἅμα ἀξιόσοντα, ἢ βασιλέα τὸν
 ἐμὸν δεσπότην ἐντὸς τειχῶν αὐτοὺς φιλοφροσύνης ἕνεκα κα-
 λεῖν, ἢ αὐτοὺς ἔξω πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν τῆς αὐτῆς ἕνεκα αἰτίας.
 ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐμοὶ παῖζοντι μᾶλλον, ἔφη, λέλεκται ἑρασιῶνης

P. 163 χάριν. βασιλεὺς δὲ ὑμῖν μηνύει, ὡς, ὁ ἐμὸς πάππος καὶ βα-
 σιλεὺς ὑπὸ τῶν ἐμῶν πρὸς αὐτὸν διαβαλλόντων ἔναχθεῖς, τὰς
 μὲν συνθήκας, αἷς πρὸς ἀλλήλους τῆς εἰρήνης ἕνεκα ἐδέμεθα,
 διαλύσας, τὸν πόλεμον τουτονὶ κεκίνηκε κατ' ἐμοῦ μηδὲν μῆτε
 ἀδικήσαντος, μῆτε παραβεβηκότος τὰς συνθήκας. καὶ πολλὰ
 πολλάκις ἐμοῦ δεηθέντος καὶ πάντα κάλων κινήσαντος ὥστε
 μὴ λυθῆναι τὴν εἰρήνην, οὐκ ἠνέσχετο αὐτὸς, ἐμοὶ δοκεῖν,
 ἀποβλέπων πρὸς ὑμᾶς καὶ ἐλπίζων, ῥαδίως ἂν ἐμὲ κατεργάσ-
 θαι ἐν τῷ πολέμῳ δι' ὑμῶν. ἐπεὶ δὲ, ὡς ὄρατε, οὐκ ἦ αὐτὸς
 Βπροσεδόκα τὰ πράγματα ἀπέβη, ἀλλὰ καὶ ἦν εἶχε πρὸς ὑμᾶς
 ἤδη βεβαίως περιήρηται ἐλπίς, δέομαι ὑμῶν, τοῦ κοινοῦ παν-25

11. ἀξιόσοντα ED. P. pro ἀξιόσαντα.

auctoritate Chrelae moti, ne socium de industria contristare videren-
 tur, Lucam intromiserunt. Ille omnes imperatoris nomine salute im-
 perit: narrat, dominum suum eorum stuporem admirari, quod cum
 hiberno tempore ad portas urbis biduo steterit multamque, ut tali
 tempestate, molestiam frigoris pertulerit, nulla ab eis cura dignatus
 sit. Ideo se nunc ad sordes istas et inhumanitatem illis exprobandam
 missum esse et simul rogatum, ut aut imperatorem humaniter intra
 moenia vocarent, aut ipsi ad illum eadem de causa exirent. Sed haec,
 inquit, ioco potius ad animum relaxandum dixerim; imperator haec
 vobis significat: avum suum ab obtreptatoribus ad pacis foedera dis-
 suadendo inductum, hoc bellum se immerentem nec foedus vio-
 lantem suscepisse. Crebro atque omnibus precibus orasse et ruden-
 tem omnem movisse, ut ne faceret, nihil profecisse; quia is, ut
 apparet, ad vos respectum habens, illum non difficulter armis vestris
 vita et fortunis exuturum sese confidat. Quoniam autem conspicerent,
 rem contra atque is opinaretur, evenisse et quam de ipsis spem
 firmam concepisset, nunc periisse, obsecrare, ut miserati Romanam

τὸς τῶν Ῥωμαίων ἔλεον λαβόντας, οὕτω δευνῶς ἐπ' ἀλλήλων Δ. C. 1328
 φειρομένων διὰ τὸν πόλεμον ἡμῶν τὸν πρὸς ἀλλήλους, πέμ-
 ψαι πρὸς βασιλέα τινὰ διδάξοντα περὶ τῶν ἐνταυτοῦ πραγμά-
 των τάληθές. οἶομαι γὰρ, ἂν πύθηται τὰ ἐνταῦθα πράγματα
 501 κεχώρηκε, μᾶλλον ὑφήσειν τῆς πρὸς ἐμὲ ὀργῆς καὶ τὸν
 πόλεμον ἐθελήσειν καταθέσθαι, οὐκ ἐθ' ὁμοίως ὡσπερ καὶ πρό-
 τερον χάς πρὸς τὸν πόλεμον ἐλπίδας ἔχων. ἐγὼ δὲ πρῶτον
 μὲν ἀπρακτος καθ' ἑαυτὸν, μηδὲν κινῶν ὅσον ἂν συμβῶμεν χρό-
 νον, ἕως ἂν ὁ πεμφθεὶς πρὸς βασιλέα ἐπαγήσῃ. κἂν μὲν ἀδ-
 10101ς ὁ βασιλεὺς μὴ προσδέξηται τὴν εἰρήνην, ἄπτεσθαι τοῦ C
 πολέμου· ἂν δὲ, θεοῦ συνευδοκοῦντος, τὸν πόλεμον ἐθελήσῃ
 καταθέσθαι, παρεξομαι ὑμῖν ἐγὼ πίστεις ἰσχυράς δι' ὄρκον V. 131
 τοῦ μηδενὶ μνησικακήσειν, εἴ τις καὶ τοῦ παρόντος ἔδοξεν αι-
 τιωτάτος γενέσθαι πολέμου, ἀλλὰ πᾶσιν εὐμενῶς διατεθεὶς,
 15 ἀσφάλειαν καὶ ἀμνηστίαν παρεξομαι τῶν κακῶν." Τοιαῦτα μὲν
 πρὸς αὐτοὺς ὁ Λουκᾶς ἐκ βασιλέως εἶπε τοῦ νέου. οἱ δὲ με-
 ταστήσαντες αὐτὸν ἐπὶ μικρὸν, ὥστε βουλευσασθαι ἐφ' ἑαυ-
 τῶν, πάλιν μετακαλεσάμενοι, μὴ δύνασθαι μηδὲν εἶπον ὧν
 βασιλεὺς προκαλεῖται πρᾶξαι. τό τε γὰρ ἐκείνον εἰς τὴν πό- D
 20 λιν δεῖσθαι παντελῶς ἔξω κειροῦ· αὐτοὶ τε οὐκ ἐξελεύσον-
 ται μάχῃ διακριθῆναι πρὸς αὐτόν. εἰ γὰρ ἐμελλον, τῇ προ-
 τεραίᾳ ἂν ἄμα τῷ αὐτὸν ἔλθεῖν ἢ μάχῃ συνήφθη ἂν δέ τις
 αὐτοῖς ἐπέη, ἀμνησῶνται ἀναγκαίως ἀπὸ τῶν τειχῶν. τό γῆ
 μὴ εἰς Βυζάντιον πρὸς βασιλέα ἀποστῆλαι τὸν ἀπαγγελοῦντα

a. ἡμῶν scriptis pro ὑμῶν, idemque legit Intpr.

rem publicam, quae propter mutuum avi et nepotis bellum sic a se-
 met ipsa dilaceretur, aliquem mittant, senem vere edocturum, quo
 pacto se res hic habeant. Sperare enim, si cognoverit, quo infeli-
 citatis illae devenerint, parcius irasciturum, amissaque praeterita
 fiducia, bellum valere iussurum: se interim, quamdiu sibi cum illis
 convenerit, donec nimirum nuntius redierit, nihil incepturum. Si
 imperator pacem non admiserit, Martem invadendum: si, divino ap-
 probante numine, bello abstinere voluerit, se fidem illis iureiurando
 obstricturam, in neminem, tametsi armorum istorum auctorem maxi-
 mum, offensam iniuriarumque memorem animum gesturum: sed iis
 oblivione sepultis, universis securitatem donaturum. Haec Lucas:
 quem duces paulisper submotum, ut sententias conferret, revocant:
 aiunt, Nihil penitus horum, ad quae imperator hortetur ac provo-
 cet, praestare posse. Nam ipsum intra moenia recipere haud tem-
 pestivum esse, ad pugnam vero cum illo miscendam non exituros:
 quod si libuisset, heri statim ac venisset facturos fuisse: si oppu-
 guentur, de moenibus necessario se defensuros. Legare autem quem-
 piam Byzantium, qui de his rebus imperatorem doceat, indecens
 videri. Nam cum subditi sint, et nunc quae ille imperaverit esse

A.C. 1328 *περὶ τῶν ἐνταυθοῦ πραγμάτων οὐ προσήκειν αὐτοῖς. ἑπο-
χειρίοι γὰρ ὄντες βασιλέως, νῦν τε ἂ προσετάχθησαν ποιῆν
καὶ εἰς τοῦπιόν ἅττα ἂν τὰ πράγματα καὶ ὁ καιρὸς ὑψη-
ται πράξειν· αὐτῷ δὲ ἐξεῖναι ἂ βούλοικο καὶ νομῆζοι λυσι-
τελοῦντα ἑαυτῷ ταῦτα καὶ ποιῆν. τοιαῦτα μὲν οἱ τοῦ προ-5
σφυτέρου βασιλέως ἀπεκρίναντο στρατηγοί. ἐπεὶ δὲ ὁ Λου-
κᾶς ἐλθὼν ἀπήγγειλε ταῦτα τῷ νέῳ βασιλεῖ, συναγαγὼν τοὺς
P.164 ἐν τέλει πάντας, ἐβουλεύετο ὃ, τι δεοὶ ποιῆν αὐτούς. συνε-
βούλευε δὲ ὁ μέγας δομέστικος ἀναχωρεῖν, καὶ μὴ ποιεῖν εἰ-
κῆ καὶ μάτην, τῶν δεόντων πράττοντας οὐδέν. οὔτε γὰρ αὐ-10
τοὺς Φεράς δυνατὸν παραστήσασθαι τειχομαχίᾳ· ἢ τε ἔνδον
ἅμα στρατηγοῖς πολιορκουμένη στρατιὰ οὐδ' ἂν αὐτοὶ ἀρη-
θεῖεν τὸ μὴ οὐκ ἐκ παρατάξεως τολμῆσαι ἂν ποτε εἰς χεῖρας
αὐτοῖς ἵεναι. καίτοι γε εἴποι τις ἂν, ὥς οὐ χρῆ πιστεύειν
τοῖς τῶν πολεμίων λόγοις ἀεὶ τὰναντία λεγόντων ὧν διανω-15
οῦνται πράττειν· ἐγὼ δὲ ἐκ τῶν πραγμάτων αὐτῶν, ἀλλ' οὐκ
ἐξ ὧν ἐκεῖνοι λέγουσι, στοχαζόμεμαι πολιορκεῖσθαι μᾶλλον ἢ
Βμάχεσθαι ἡμῖν αἰρουμένους. ὅτε τοίνυν οὔτε βία ἔλεῖν αὐ-
τούς ἐγχορεῖ τειχήρεις ὄντας, οὔτε μηχανῆ τιμὴ καὶ στρατη-
γία τῶν τειχῶν ἀποστήσαντας ἀναγκάσαι μάχεσθαι ἡμῖν, οὐκ οὐ
ἀναγκαῖον ἐνταῦθα τὸν τε χρόνον παραναλλίσκειν ἐν ᾧ τῶν
δεόντων ἐξέσται τι πράξειν, καὶ τὴν στρατιάν ἀνονήτοις κατα-
τείνειν πόνοις. ἀλλ' ἀπαγαγόντας ἐντεῦθεν, ὅπου τῶν ἐπιτη-
δείων τὴν ἀποκομιδὴν ἔξουσι ῥαδίαν στρατοπεδεῦσαι· εἰδ'
ἐξῆς ἂ δοκεῖ λυσιτελεῖν ἐκ τῶν παρόντων πράττειν. τοιαῦτα²⁵
τοῦ μεγάλου δομεστικού βουλευσαμένου, ὃ, τε βασιλεὺς τὴν
4. δὲ cortexi pro te.*

exsequi: et in posterum quaecunque res tempusque suaserint trans-
acturos. Licitum esse ipsi facere quae velit quaeque sibi fructuosas
putaverit. Haec duces imperatoris senioris responderunt. Quibus e
Luca perceptis, iunior proceres suos coëgit omnes, et quid agendum
in consultatione posuit. Magni domestici consilium fuit, recedend-
um et cum nullum operae pretium consequerentur, non esse teme-
re frustra laborandum: neque enim Pheras expugnatos, et ob-
sessos milites cum ducibus nec ipsos inficiaturos, nunquam se directa
acie nobiscum ausuros congregi. At enim, obiicit quispiam, non
est habenda fides verbis hostium, qui semper iis contraria loquun-
tur, quae facere machinantur. Ego vero ex re ipsa, non ex verbis
eorum coniecturam capio, illos obsideri malle, quam aeque se campo
credere. Igitur quando neque vi capi possunt, intra muros delitan-
tes, neque ulla machina aut strategemate ab iis divelli et ad proe-
lium cogi, nihil necesse est, tempus bonis rebus efficiendis commo-
dum hic male perdere exorcitumque infrugiferis defatigare molestiis:

βουλὴν ἐπήγει καὶ οἱ ἐν τέλει συνεπεψηφίζοντο πάντες. καὶ Δ. C. 1328
ἀναστρέψαντες ἐκεῖθεν, ἑστρατοπεδεύσαντο πάλιν ἐν Ζίχνα C
ἐν ἡμέραις δυσίαι.

γ'. Ἐν τούτοις δὲ τῶν πραγμάτων ὄντων, ἦκεν ἐκ Θεσ-
σσαλονίκης ὡς βασιλέα ὁ Φιλομάτης ὑπὸ τῶν ἐκεῖ τὰ βασιλέ-
ως τοῦ νέου πραττόντων πεμφθεὶς, τὰ τε ἄλλα ἀπαγγέλλων
ὡς ἔχει καλῶς, καὶ ὡς, εἰ νῦν ἀφίκοιτο, σὺν οὐδενὶ παραλη- V. 132
ψόμενος πόνῳ τὴν πόλιν. ἐπεὶ δὲ ἐπύθτετο ὁ βασιλεὺς, τὰ τε D
ἄχθοφώρα τῶν Ἰωάνων καὶ τὰς ἀποσκευὰς καὶ στρατιωτῶν ὅσοι
10μη εὐπόρουσαν ἵππων εὐρώστων καὶ τὰ πολέμια ἀγαθῶν κα-
ταλέλοιπεν ἀπολεξάμενος ἐν Ζίχνα ἅμα Τζαμπλάκωνι τῷ
μεγάλῳ πατρίᾳ καὶ τισιν ἑτέροις ὀλίγοις· αὐτὸς δ' ἅμα δε-
μεσίτικῳ τῷ μεγάλῳ καὶ τοῖς λοιποῖς ἡγεμόσι τὴν ἀπολεχθεῖ-
σαν στρατιὰν παραλαβὼν, ἔδοξεν ἐπὶ Δράμαν ὡς πολιορκη-
15σαν ἀπιέναι. ἐπεὶ δὲ ἐπεγένετο ἡ νύξ, ἀναστρέψας ἀφ' ἧς
ἐπορεύετο ὁδοῦ, ἤλαυνεν ἐπὶ Θεσσαλονίκην διὰ Στρυμόνος.
καὶ διαβάς τὸν ποταμὸν, κατὰ τὸ Μαρμάριον προσαγορευόμε-
νον Μικρὸν ἐκέλευσε τὴν στρατιὰν τυχεῖν ἀναπαύλης καταβάν-
τας ἀπὸ τῶν ἵππων. ἀναπαυσάμενοι δὲ εἶχοντο πάλιν τῆς
20αὐτῆς ὁδοῦ, καὶ τὴν τε ἐπιούσαν καὶ τὴν νύκτα τὴν μετ' P. 165
αὐτὴν ὀδεύσαντες, ἅμα ἔφω κατὰ τὴν τρίτην ἦσαν ἐν Χορταί-
του. τῇ προτεραίᾳ δὲ αὐτῆς φήμη τις διὰ Θεσσαλονίκης δι-
ήκει, ὡς βασιλεὺς ὁ νέος τότε Ζίχνα εἶλε προσχωρῆσαν, καὶ
εἰς Φεράς ἐλθὼν, τὴν ἐκ τῆς ἐσπέρας στρατιὰν ἅμα Τριβα-

24. ἐσπέρας ED. P. πρό ἐσπέραν.

sed hinc eo abducere, ubi victus commoditas: tum deinde, quae pro
tempore utilia videbuntur, ea conficere. Laudat consilium impera-
tor et nobilitas consentit. Inde Zichnam duobus diebus redeunt.

53. In hoc statu res erant, cum Thessalonica adest Philomma-
tes, allegatu eorum, qui illic partes imperatoris tuebantur. Is et
alia bono esse loco et, si modo veniret, urbem nullo labore occu-
paturum nuntiabat. Itaque dossuaria iumenta et impedimenta cum
militibus, quibus non essent equi valentes et bellatores, secernit et
Zichnae cum Zamplacone magno pappia aliisque praeterea paucis re-
linquit; ipse cum magno domestico et ducibus reliquis selectoque
milite Dramam eius obsidendae visus est proficisci. Sed nocte ipsa
viam relegens, per Strymonem Thessalonicam petiit, transitoque flu-
mine, iuxta Marmarium (oppidi nomen est) exercitui ab equis descen-
dere paulumque requiescere praecipit. Ubi requieverunt, rursum
coepto instantes itineri, sequentique die ac nocte pergentes, tertia
luce diluculo Chortaeti fuerunt. Pridie autem rumor per Thessalo-
nicam distulerat, imperatorem iuniorum et Zichnam se dedentem re-
cepisse, et Pheras cum adventasset, occidentales copias, cum Tri-

A. C. 1328 τοῖς τοῖς συμμάχοις ἐγκατέκλεισεν ἐντὸς τειχῶν, μηδὲ ἀποφθαλιῆσαι δυνήθοντας· ἀναζεύξας δὲ πάλιν εἰς Ζίχνα, τὸν τε παρακοιμώμενον Ἀπόκαυχον καὶ Ἀλέξιον τὸν Παλαιολόγον πέπομφεν ἐνταῦθα, πρόφασιν μὲν, ὡς πρὸς τὸν ἐπιτροβέοντα Θεσσαλονίκης μέγαν στρατοπεδάρχην τὸν Χοῦμνοῦ καὶ τὸν μητροπολίτην διαπρεσβευσομένους· τῇ δ' ἀληθείᾳ, τοῖς τὰ αὐτῶν πράττουσι κρύφα διαλεξομένους καὶ ἅμα κατασκοπεύοντας, εἰ Θεσσαλονίκην ὑπαγαγέσθαι δυνατὸν. παρὰ μὲν οὖν τῆς φήμης τοιαῦτα διεθρυλλεῖτο· πολλὰ δὲ ἀνερευνήσας ὁ Χοῦμνος ὄστε τὸν ἀπαγγειλαντα τὰ τοιαῦτα ἐξεύρειν, οὐκ ἠδυνήθη. ὅμως δὲ ἐδόκει λυσitteλεῖν αὐτῷ τε καὶ μητροπολίτῃ, εἰς τὴν ὑστεραίαν εἰς Χορταίτου τὸν μητροπολίτην ἐλθόντα, τὸν τε Παλαιολόγον Ἀλέξιον καὶ τὸν παρακοιμώμενον τὸν Ἀπόκαυχον, εἶγε ἀληθῆ τὰ περὶ αὐτῶν διεθρυλλήθηέντα εἶη, ὡς βασιλέα ἀναστρέφειν κελεύειν, ὡς οὕτως συγχωρηθησομένης αὐτοῖς τῆς εἰς Θεσσαλονίκην εἰσόδου. εἰ δ' ἀπειθοῖεν καὶ βιάζοιντο τὴν ἄφιξιν, προαναφωνεῖν αὐτοῖς, ὡς εἰρχθήσονται ἐπιβουλεύοντες αὐτοῖς καὶ βουλόμενοι Θεσσαλονίκην ἀποστῆσαι βασιλέως. τοιαῦτα οἱ μὲν περὶ τῶν ἀκουσθέντων ἐβουλεύσαντο πράττειν. ἅμα δὲ ἔφ' εἰς τήνδε ἐπιουῶσαν ὁ μητροπολίτης μὲν κατὰ τὸ ἀνύθημα τὴν εἰς Χορταίτου ἦει· ὁ δὲ γε Χοῦμνος ἅμα τοῖς ἅμω' αὐτὸν τῆς προαγορευομένης τῶν Ἀσωμάτων πύλης ἐξελθὼν, ὃ, τι ἂν ἀποβαιῆ ἴστατο ἀποσκοπῶν, καὶ ἡ πόλις πᾶσα μετέωρος πρὸς Διτὰς φήμας ἦν. τοῖς μέντοι δοκοῦσι τὰ βασιλέως τοῦ νέου

balorum subsidio intra muros conclusisse, quae ne aspectum quidem eius sustinissent; reversum Zichnam, Apocauchum a cubiculis et Alexium Palaeologum eo misisse, in speciem quidem, ut ad praefectum Thessalonicae Chumnum magnum stratopedarcham et metropolitani legatos; re ipsa, ut cum suarum partium studiosis clandestinum sererent colloquium simulque specularentur, possetae sub ditionem subiungi civitas. Haec quidem fama disseminabatur; cuius auctorem Chumnus, tametsi multa inquisitione adhibitia, invenire non potuit. Nihilo minus ex re sua et metropolitani futurum censuit, si ille postero die Chortactum profectus, Alexium Palaeologum et Apocauchum, si verus esset dissipatus rumor, ad imperatorem retrocedere hortaretur: non enim Thessalonicam admissum iri. Si refragantes eo summa vi contenderent, praediceret, tamquam insidiatores et urbem ab imperatore avertere studentes, in carcerem tradendos. Haec illi super auditis facere in animum induxerunt. Die altero, sole recenti, metropolitani ex conducto viam Chortactum versus arripuit; Chumnus cum comitatu suo porta, quae Asomaton vocatur, egressus, rerum eventum observabat. Ac tota urbs a fama pondebat. Ceterum iis, qui ab imperatore videbantur esse, indictum

πράττειν προείρητο μήτε ὄπλοις μήτε ἵπποις χρῆσθαι, ἀλλ' A.C. 1328
 ἢ οἴκοι διατρίβειν, ἢ πεζῇ καὶ ὀπλων προΐεναι χωρὶς. τότε
 δὲ καὶ αὐτοὶ, ἐπεὶ πανταχόθεν τὰ βασιλέως διεθρυλλεῖτο,
 ἐπὶ τῶν τειχῶν τῆς αὐτῆς πύλης ἀνελθόντες ἀνοπλοὶ τὴν ἔκ-
 5 θρασιν περιέμενον τῶν πραγμάτων. ὁ μέντοι μητροπολίτης
 ἐπεὶ ἐγγὺς ἐγένετο Χορταίτου, ἀπροσδοκῆτως ἐντυχὼν τῷ
 νέῳ β.σιλεῖ, ἐξεπέπληκτό τε καὶ τῆς ἀφίξεως κατεμέμφετο
 τὴν ἀκαιρίαν. προσαγορεύοντος δὲ αὐτὸν βασιλέως, αὐτὸς
 πρὸς τὸν ἐκ τοῦ αἰφνιδίου κίνδυνον θορυβηθεὶς, μηδὲ ἀντι-
 10 προσειπὼν, ἤλαυνεν ὡς εἶχε τάχους πρὸς τὴν πόλιν, τὴν
 ἔφοδον μηνύσων βασιλέως. εἶπετο δ' αὐτῷ καὶ ὁ βασιλεὺς P.166
 σντηνωτέρου βαδίζων. οἱ δὲ τὰ αὐτοῦ πράττοντες τοὺς
 τείχεσιν ἐφεστῶτες, ἐπεὶ ἀπὸ τῶν σημαίων ἔγνωσαν βασιλέα V.133
 προσελαύνειν, ἀναθαρσήσαντες ἐπιτίθενται τοὺς ἔξω τῶν πυ-
 15 λῶν, λίθοις βάλλοντες ἀπὸ τῶν τειχῶν· οἱ δὲ, τῶν τε πο-
 λεμίων ἔξωθεν ἐπιόντων, τῶν τε ἐνδοθεν φανερώς ἐκπολεμω-
 θέντων, οὐκ ἔχοντες ὅ,τι χρήσονται, ἔνδον μὲν εἰσηλθόντων τῶν
 τειχῶν καὶ ἀπέκλεισαν τὰς πύλας· μὴ δυνάμενοι δὲ ἀντέχειν
 πρὸς τοὺς βάλλοντας ἀπὸ τοῦ τείχους, ἐτράπησαν εἰς φυγὴν
 20 καὶ τὴν ἀκρόπολιν κατέσχον ἐλθόντες ὡς ἀμυνόμενοι ἐκεῖθεν.
 ἦρχε δὲ αὐτῆς Λυζικός Γεώργιος ἐκ Βεζύροιας. οἱ δὲ ἀπὸ B
 τοῦ τείχους κατελθόντες καὶ τὰς πύλας ἀνοίξαντες, εἰσεδέ-
 ζαντο βασιλέα. ἅμα δὲ καὶ ἡ πόλις πᾶσα προσετίθετο τῷ νέῳ
 βασιλεῖ, καὶ ἡσπάζοντο ἐλθόντες πανδημεῖ. βασιλεὺς δὲ μὴ
 25 ἀπὸ Φερῶν εἰς τὴν ἀκρόπολιν στρατεύματα ἐλθὼν δυσάλωτον

erat, neve armis, neve equis uterentur, sed aut intra parietes se
 continerent, aut sine equis ac sine armis in publicum prodirent.
 Qui et ipsi, quandoquidem adventus imperatoris omnium sermoni-
 bus celebrabatur, muris portae iam dictae conscensis, rerum exitum
 inermes exspectabant. Metropolitā ut Chortaeto propinquavit, im-
 proviso in imperatorem incidens, obstupuit et intempestivam profec-
 tionem suam incusavit. Salutatus ab imperatore, ipse repentino
 periculo exterritus nihilque respondens, quam celeriter potuit, se
 proripuit, eius ad urbem accessum nuntiaturus. Sequebatur con-
 tentiore gressu imperator: cuius fautores in muris astantes, post-
 quam e vexillis ipsum adequitare didicerunt, sumpta audacia, in
 eos, qui extra portam erant, lapidationem faciebant. Ii hostibus foris
 ingruentibus, et qui intus erant aperte infestis, nescientes quid age-
 rent, intro se recipiunt, portas occludunt. Et quia de muro saxa
 iacientibus resisteret nequibant, in fugam conversi, arcem, ut inde
 se defensuri, occupant. Arci Georgius Lyzicus praerat. Qui in
 moenibus stabant descendere, portas recludere, imperatorem reci-
 pere, et urbs simul universa in eius potestatem abire; populus tur-
 matim ad eum salutandum accurrere. Ille veritus, ut Pheris sum-

A.C. 1328 ἀπεργάσθηται δείσας, στρατιάν ἀπολεξάμενος ὄσσην ᾤετο ἀρκέσειν πρὸς τὸ ἔργον, τὴν ἀκρόπολιν προσέταξεν ἐξώθειν φρουρεῖν, ὅπως μηδεὶς εἰσέλθοι ἐς αὐτήν. οἱ δὲ ἐν Φεραίς οὖτις εἰς Θεσσαλονίκην ἔρχεται πυνθόμενοι ὁ βασιλεὺς, δεισάσας, ὅπερ ἐγένετο, μὴ αὐτῷ προσχωρήσῃ, τριακοσίους ἐπεμψαν λοῦσιν Ἰγνάδιον, ὥστε τὴν τε ἀκρόπολιν κατασχεῖν καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει θύρσος παρασχεῖν ἀντιστήναι βασιλεῖ. συμβαλόντες δὲ αὐτοῖς οἱ παρὰ βασιλέως προστεταγμένοι τὴν ἀκρόπολιν φρουρεῖν, ἐτρέψαντο κατὰ κράτος, καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτειναν αὐτῶν, τοὺς δὲ εἶλον ζῶντας. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ τὰ πρὸς φυλακὴν τῆς ἀκροπόλεως ἐξηρτύσατο, ἤκεν εἰς τὴν ἁγίαν σορὸν Δημητρίου τοῦ μάρτυρος καὶ μυροβλύτου, ἅμα μὲν προσκυνήσων αὐτὸν, (ἦν γὰρ ἐξ ἡλικίας πρώτης τιμῆν αὐτῷ καὶ πίστιν πλείω ἢ κατὰ τοὺς ἄλλους μάρτυρας παρέχων καὶ ὥσπερ ἐραστής αὐτοῦ ὢν,) ἅμα δὲ καὶ τῆς παρούσης ἕνεκα εὐτυχίας αἰμειψόμενος εὐχαριστίαις. προσκυνήσας δὲ καὶ εὐχαριστήσας, ἐπεὶ καὶ τὸν πόδα ἐκ τῆς πρὸς Πέρσας μάχης τραυματισθεὶς, (ἐν τέσσαρσι καὶ δέκα μῆσι θεραπευθῆναι οὐκ ἠδυνήθη, πολλὰ τῶν ἰατρῶν πραγματευσαμένων, ἀλλὰ σφακελλῶν ἀεὶ οὐ φορητὰς παρεῖχε τὰς δύνας,) τὸ ἐπόδημα λούσας, τῷ μύρω χρῆσιν ἔμελλε τοῦ ἁγίου, ἐνθυμηθεὶς, ὡς ἂν μὴ δύναίτο ἀνθρωπίνῃ τέχνῃ καὶ σπουδῇ, ταῦτα θεὸς τοῖς ἁγίοις μάρτυσι δύνασθαι παρέσχεν. ἐπεὶ δὲ τὸν τε πόδα

19. σφακελλῶν ED. P. pro σφακελλῶν.

missa, in arcem manus eius expugnationem remoraretur, copiam quantam sufficere arbitrabatur delegit eamque foris, ne cui introitus daretur, custodiri mandavit. Qui Pheris manebant, cognito, imperatorem Thessalonicam pergere, timentes, id quod accidit, ne se illi dederet, trecentorum virum delecta corpora mittunt, qui et arcem teneant et civibus in urbe ad resistendum imperatori animos faciant. Quos qui ad arcis aditus servandos selecti erant, collato pede, vi et virtute in fugam compulerunt; et alios quidem occiderunt, alios vivos ceperunt. Constitutis quae ad arcis custodiam pertinebant, imperator ad sanctum Demetrii martyris et myroblytae, id est, unguentum scaturientis, conditorium processit, simul ut precibus eum veneraretur, quippe quem a puero prae aliis martyribus honorabat, et plus in eo spei reponerat, quam in ceteris, impenseque illum diligebat; simul ut eidem gratias de oblata felicitate rependeret. Peracto utroque, quoniam etiam pedem in conflictu cum Persis vulneratus, quatuordecim mensibus curari non poterat, multa medicis auxilia frustra experientibus, sed eo paulatim tabescente, doloribus intolerandis cruciabatur; soluto calceo, sancti unguento illum parabat perlinere, ita secum volvens, quae ars humana et studium nequissent, ea Deum sanctis martyribus posse concedere. Ablatis fasciis

ἀπεγύμνον και τὰς ὀδόνας, αἷς ἄδεσμεῖτο, περιήρει, ὃ τῆς A.C. 1328
 πολλῆς τοῦ θεοῦ περὶ τοὺς-μάρτυρας φιλοτιμίας! ὁ μὲν μο-
 τὸς ἔξω εὖρητο ἐρῶμιμένος, ὕγιης δὲ ὁ πόνος ἐς τοσοῦτον, P. 167
 ὡς μηδὲ ἴχνος οὐλῆς ἢ τραύματος ὑποφαίνειν, ἀλλ' ἀγνο-
 5 εῖσθαι εἴποτε και ἐτρώθη. ὅπερ ἰδὼν ὁ βασιλεὺς μᾶλλον τε
 ᾗσθη διὰ τοῦτο, ἢ ὅτι Θεσσαλονικὴν ὑπεποιήσατο ἑαυτῷ,
 και θερμοτέρως τούτου ἔνεκα και πλείους τὰς εὐχαριστίας
 ἀπεδίδου. και ἡ πόλις δὲ πᾶσα τὴν εἰς τὸν βασιλέα πυθόμε-
 10 λημητρίων τὸν ἐκείνου θεραπευτήν. ἐκεῖθεν δὲ ἔξελθὼν ὁ βα-
 σιλεὺς, κλινοῦσης ᾗδη τῆς ἡμέρας, εἰς τὰ βασίλεια ἠύλισατο
 τὴν νύκτα ἐλθὼν. ἅμα δὲ ἔψ εἰς τὴν ὑστεραίαν αὐτὸς τε
 ὀπλισάμενος και ἡ στρατιὰ, και τοῦ Θεσσαλονικέων δῆμον B
 προθύμως συστρατευόμενον, ᾗσαν εἰς τὴν ἀκρόπολιν, ὡς,
 15 εἰ μὴ προσχωροῦεν ἐκοντὶ οἱ κατασχόντες, βιάσαιτο τοὺς
 ὄπλους. πρῶτα μὲν οὖν πέμψας ὁ βασιλεὺς, προσηγόρευέ τε
 τοὺς ἔνδον και προὔκαλεῖτο αὐτοὺς ἀμαχεῖ τὴν ἀκρόπολιν V. 134
 παραδίδουαι, ἀμνηστίαν τε παρέχων και ἐπαγγελόμενος ποι-
 ῆσειν εἶ. ὡς δ' οὐκ ἐσήκουν, ἀλλὰ ἐσκληρύνοντο, καταστάν-
 20 τες εἰτειχομάχουν. και μέχρι μὲν τριῶν ἢ τεττάρων ὥρων
 και αὐτοὶ ἠμύνοντο καρτερώς ἀπὸ τῶν τειχῶν. ἔπειτα οἱ τε
 τὴν ἀκρόπολιν κατοικοῦντες και ὅσοι τῶν Θεσσαλονικέων ᾗσαν
 μὴ πάνυ προσκείμενοι τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ, διεστασίας C
 τε ταῖς γνώμαις πρὸς τοὺς ἄλλους, και ἀνακωχὴν αἰτήσαν-

3. ἐρῶμιμένος correxi, cum antea ἐρῶμιμένος legeretur.

nudatoque pede, linamentum illud carptum, quod vulneribus indit-
 tur (o magnam Dei ad martyres suos honorandos curam et providen-
 tiam!) extra vulnus apparuit: pes autem adeo sanus, ut nec vulne-
 ris, nec cicatricis ullum restaret vestigium, et vulneratusne aliquando
 fuisset ignoraretur. Hoc viso miraculo, magis quam de acquisita
 Thessalonica exsultavit imperator, ferventioresque et maiores ob hoc
 beneficium gratias egit; ac tota civitas, intellecto in eum edito tam
 admirabili opere, multas Deo et Demetrio, a quo curatus fuerat, lau-
 des decantavit. Inde egressus, inclinante iam in noctem die, in re-
 gia somno se dedit. Ubi diluxit, ipse et milites armis induti, comi-
 tante etiam alacriter in armis Thessalonicensi populo, ad arcem
 prodierunt; ut, nisi sponte eam traderent qui retinebant, vi eo adi-
 gerentur. Primum igitur imperator eos salutatum et ad arcem sine
 caede et sanguine dedendam invitatum mittit, oblivionem offensi-
 onum et beneficentiam pollicitus. Ubi obdurantes oratorem dimi-
 serunt, quibus datum negotium, ad horas tres aut quatuor muros,
 adversariis intus viriliter se defendentibus, oppugnarunt. Post tum
 arcis ipsius incolae, tum quotquot e Thessalonicensibus seniori im-

- A.C. 1328τες πρὸς βασιλέως τοῦ πολέμου, εἰς λόγους κατέστησαν τοῖς συμπολιορχοῦμένοις. καὶ Λυζικῶ μὲν τῷ τῆς ἀκροπόλεως ἄρχοντι οὐκ ἔφασαν περὶ τῆς σφετέρας πατρίδος βουλευεῖν συχωρήσειν, ἑτέρας ὄντα πόλεως πολίτην, ὃν, βασιλεῖ προσχωρησάσης Βεῤῥόιας, οἱ συγγενεῖς, ἂν τι καὶ προσκρούση, ὧς ἐξαιτησονται τοῖς δ' ἄλλοις οὐ δίκαιον εἶναι ἔλεγον οὐδὲ λυσιτελὲς, τῆς ἄλλης ἀπάσης πόλεως προσχωρησάσης βασιλεῖ, αὐτοὺς ἀντίστασθαι καὶ πολεμεῖν. οὔτε γὰρ ἔδυνήσονται ἑαυτοὺς τε καὶ τὴν ἄκραν περιώσσαι μόνοι ἐναπειλημμένοι, τῶν τε ἐκ Φερωῶν κατὰ συμμαχίαν ἀφικόμενων ἠττημένων,¹⁰ καὶ οὐκ ἂν ἑτέρων τολμησόντων ἐλθεῖν. ἤ τε βασιλέως στρατιὰ πολλή τε καὶ ἀξιόμαχος, καὶ προσέτι πᾶσα ἡ πόλις πανδημεῖ προσκαθήμενοι ἐκπολιορχήσουσιν ἡμᾶς. εἰ δὲ καὶ ἀντισχεῖν δυνησόμεθα πρὸς ὀλίγον, ἀμφοτέρωθεν ζημιωσόμεθα. ἂν τε γὰρ νικῶμεν, φίλους καὶ τοὺς οἰκειοτάτους ἀποκτενοῦμεν, ἂν τε ἠττώμεθα, ἀνάγκη ἀποθνήσκειν. ἢ δὴ ἅπαντα οὐ πρὸς ἡμῶν. εἰ μὲν οὖν καὶ ὑμῖν ταῦτα συνδοκεῖ· εἰ δ' οὖν, ἀλλ' ἡμεῖς γε ἡμᾶς τε αὐτοὺς καὶ τὴν ἀκρόπολιν ἐγχειρίσομεν βασιλεῖ." οἱ μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπον Λυζικὸς δὲ καὶ ὅσοι ἦσαν
- P. 168 τῷ πρεσβυτέρῳ προσκείμενοι βασιλεῖ, οὐκ ἔχοντες ὅ,τι δρᾶσαι-10
εν, ἅμα τοῖς ἄλλοις ἀμνηστίαν αἰτήσαντες εἰ τι προσπεκρού-
κασι πρὸς βασιλεία, καὶ τυχόντες, παρέδωσαν τὴν ἀκρόπολιν.
- B ἡδ'. Καὶ παρελθὼν ὁ βασιλεὺς, καὶ ὅσοι ἦσαν τῶν τῶ

peratori parum bene volebant, sententiis et animis ab aliis per seditionem disrepantes et inducias a iunior imperatore poscentes, illos alios una secum obsecros allocuti sunt. Et Lyzico quidem arcis praefecto, ut de patria ipsorum statueret, non se permissuros aiebant, cum esset civis alterius civitatis, Berrhoeae nimirum, qua ad imperatorem adiuncta, putabant, si quid ille offendisset, cognatos eius potnam deprecaturus. Algeri factioni dicebant, nec iustum esse, nec utile, cum reliqua urbs omnis in fidem imperatoris concessisset, ipsos obniti et belligerare. Non enim cum simus interclusi, soli et nos et arcem servare possumus; et qui Pheris auxilio venerunt victi sunt, et alii venire non audebunt. Copiae imperatoris magnae et bellicosae, praeterea totus populus assidebunt et expugnabunt nos. Atque ut aliquamdiu resistamus, utrinque tamen plectemur. Sive enim vincamus, amicos et propinquissimos intermemus, sive vincamur, moriendum erit necessario; quae omnia a nobis aliena sunt. Si itaque et vobis probatur, ita faciamus; sin minus, at certe nos cum arce nosmet in manus imperatoris dedemus. Hactenus illi. Lyzicos autem et qui a seniore faciebant, consilii inopes, una cum aliis impunitate petita, si quid imperatorem offendissent, et ea adepta, arcem tradiderunt.

54. Ingressus imperator, adscriptisque ad suos quotquot avo

τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως πρακτόρων παραλήβων, ἔβηλθεν A.C. 1328 εἰθής. καὶ εἰς βασιλεία ἐλθὼν, ἐβουλεύετο μετὰ τῶν ἐν τέλει, τῶν τε ἀφηγμένων σὺν αὐτῷ καὶ οἱ ἦσαν ἐν Θεσσαλονίκῃ, ὅποι χρῆ τραπέσθαι, ἐπειδὴ τὰ πράγματα ἠνάγκαιον μὴ ἤρε-
 5 μιν. οἱ μὲν σὺν ἄλλοι πάντες εἰς Βέρροϊαν ἐβουλεύοντο ἐλ-
 θεῖν, ὁ μέγας δὲ δομestικός Βέρροϊαν μὲν ἔλεγεν ἔξ, εἰς
 Ἔδεσσαν δὲ ἐλθεῖν, κἀκαίθην εἰς Καστορίαν. προσετίθει δὲ καὶ
 τὰς αἰτίας, λέγων, ὡς „δ, τε δεσπότης Δημήτριος καὶ ἑπαρ-
 10 χος ὁ Μονομάχος καὶ ὁ Ραυὸλ Ἰσαάκιος τὰς γυναῖκας καὶ
 καὶ μηχανῆ ὥστε κατασχεῖν αὐτὰ, ἅμα μὲν καὶ τῶν γυναικῶν V. 135
 ἔνεκα καὶ τέκνων, ἅμα δ', ὅτι μικρὸν τε ὄν τὸ πόλισμα καὶ
 καρτερόν ἀπὸ τε τειχῶν καὶ τῆς τοῦ τόπου κατασκευῆς, ῥίδι-
 15 ὦν ἔστιν εἰς φυλακῆν. κἂν φθάσωσιν αὐτὸ προκατασχεῖν, δια-
 φεύξεται μὲν οὐδ' οὕτω τὸ μὴ ἀλῶναι παρ' ἡμῶν, παρῆξει δὲ
 πολλὴν τὴν δυσχέρειαν καὶ τὴν τριβὴν καὶ τὸν πόνον ἐν τῷ
 πολιορκεῖσθαι. εἰάν δὲ νῦν παραγενόμεθα ἡμεῖς, οἱ αὐτόθι
 δυνατώτατοι καὶ τοὺς ἄλλους ἄγοντες καὶ φέροντες οἱ ἂν βού-
 λωνται, ἐκ πολλοῦ προσκεῖμενοι ἔμοι, ῥᾶστα παραδώσουσι
 20 τὸ πόλισμα ἡμῖν μᾶλλον δὲ καὶ πρὶν ἡμᾶς ἦκειν ἐκεῖ, ἂν βα- D
 σιλῶς τε προστάγματα καὶ γράμματα ἐμὰ πρὸς αὐτοὺς ἦξει,
 ἐκ παντὸς τρόπου ἀπουδάσουσι τὰ κελεύόμενα ποιεῖν. κἂν τις
 καὶ τῶν εἰρημένων ἀφίκηται πρὸς αὐτοὺς, οὐκ ἂν εἰσδέξων-
 ται. Καστορίας δὲ καὶ αὐτῆς ὀχυρωτάτης οὐσης διὰ τὸ παντα-

1. πρακτόρων egregie supplevit ED.P., quod excidisse apparet ob similitudinem vicini vocabuli.

cupiebant, mox abiit et in palatio cum primoribus, quos secum adduxerat quique Thessalonicae erant, quo potissimum iret consultavit, quando res cogeret non quiescere. Omnes Berrhoecam eundum suadebant. Magnus domesticus Berrhoecam omittendam, Edessam et inde Castoriam iter dirigendum censebat, causis adiunctis, nempe, Demetrium despotam et Monomachum praefectum et Raulem Isaacium habere Edessae uxores suas cum liberis, esseque consentaneum, ut omni studio conatque adhibito et horum causa eam subigerent; et quia cum sit parvum oppidum, natura et operibus firmum, facile contra hostem defendi posse. Et quamvis eam illi praecooperant, ne sic quidem effugituram, quin ab ipsis recipiatur: multas tamen in eius obsidione difficultates ac labores et diu subeundos fore. Si vero nunc advenimus, inquit, qui illic sunt, auctoritate principes plebeiosque ac tenuiores versant quo lubet, cum iam pridem sint in amicis meis, promptissime oppidulum tradent. Immo vero etiam antequam eo venimus, si imperatoris mandata cum litteris meis acceperint, omni ratione his parere eritentur: et si quis de praedictis ducibus ad eos accesserit, eum haud intromittent. Castoriam autem et ipsam, propter

Castacusenus.

18

A. C. 1328 *χρόθεν περικλιόσθαι τῇ λίμνῃ, ὃ τοῦ πρωτοβεστιαρίου γαμβρῶς ὁ Ἄγγελος ἄρχει, ὃς ἐμοί τε ἔγγιστα προσήκει καὶ γένος καὶ πολλὴν ἐμοί τὴν εὐνοίαν καὶ τὴν εὐπειθεῖαν ὀφείλει, ἐκθρυσσάμενός τε αὐτὸν καὶ τὰ πολέμια διδάξαι· καὶ διὰ τὴν πρὸς ἐμὲ φιλίαν ῥῆστα πρωτοβεστιαρίων ἂν πρόηταις τὸν κηδεστήν, καὶ ἡμῖν τὴν πόλιν παραδοίῃ. ταῦτα δὲ ἡμῖν κατασχούσιν, αὐτόκλητοι προσχωρήσουσιν οἱ Βεῤῥοῖῳται δοκῶ*

P. 169 *μοι δὲ, αὐτοὺς καὶ πρὶν ταῦτα εἰς πέρας ἤκειν εἰς τὴν ὑπεραιάν ἢ καὶ τρίτην ἡμέραν ἂν ἐλθεῖν παραδώοντας τὴν πόλιν." τοιαῦτα τοῦ μεγάλου δομεστίκου βουλευσαμένου, ὃ, ^{τε 10} βασιλεὺς συνέθετο εὐθύς, καὶ οἱ ἄλλοι συνεκπεψηφίζοντο ἐπαινεύσαντες τὴν βουλὴν, καὶ ἐκεκύρωτο τὴν ἐπὶ Ἐδεσσαν ἕνεαι. αὐτίκα τε προστάγματα βασιλέως καὶ τοῦ μεγάλου δομεστίκου γράμματα διὰ ταχυδρόμων ἰππέων πρὸς τὴν Ἐδεσσαν ἐπέμφθησαν καὶ Καστορίαν. καὶ Ἄγγελος μὲν ὁ Καστορίας ἐπίτροπος εὐθύς τὴν πόλιν εἶχε διὰ φρουρᾶς, ὡς βασιλεὺς τῷ νῆμ, ¹⁵ ὅταν ἀφίκηται, παραδώσων. οἱ δ' ὃν Ἐδέσση δυνατοί, οἱ τε Ἄγγελοι Ραδίποροι ἐπικεκλημένοι, τρεῖς ὄντες ἀδελφοί, καὶ ὁ Λάσκαρις, ἐπεὶ τὰ προστάγματα ἐδέξαντο βασιλέως, μηδεμίαν ποιησάμενοι ἀναβολὴν, ἐπεὶ καὶ ὁ δῆμος Ἐδεσσηῶν τῆς αὐτῶν ἐξήρητο γνώμης, τὴν τε βασιλίσσαν τὴν Δημητρίου τοῦ δεσπότητος γαμετὴν καὶ τὴν ἐπάρχου τοῦ Μονομάχου καὶ τὴν Ραοὺλ περιώρισαν ἐν οἰκίαις, καὶ ἐρύλαττον περιστήσαντες φρουράν. μετὰ μικρὸν δὲ οἱ ἄνδρες αὐτῶν ἐλθόντες, ἐπεὶ εὗρισκον Ἐδεσσηνοὺς τε αὐτῶν ἀφεστηκότας καὶ εἰρχθείσας*

25. εἰρχθείσας corr. N. pro ἰχθείσας idemque legit Intpr.

lacum, quo cingitur, munitissimam, Angelus protovestiarii gener procurat; qui mihi et cognatione propinquissimus est, et ut educatori ac magistro suo in re bellica gratiam obedientiamque non vulgarem debet: ac propter necessitudinem mutuam protovestiarium quamvis socerum facillime deserens, nobis oppidum dedet. Cum ista obtinuerimus, Berhoeitae ultro se dedit: quos etiam, priusquam haec peragantur, cras aut perendie urbem suam traditum venturos existimo. Huic consilio subscripsit statim imperator, alique id ipsum laudantes approbarunt. Iamque fixum ac ratum erat Edessam petere, et illico tam ipsius imperatoris mandata, quam magni domestici litterae per citatissimos equites eo et simul Castoriam mittebantur. Atque Angeli quidem Castoriae praefectus mox urbi custodes adhibuit: utpote imperatori adventanti deditionem facturus. Qui Edessae potentia eminebant, Angeli Rhadipori cognominati, fratres trigemini, et Lascaris, acceptis mandatis, citra procrastinationem, quod et populus Edessenus ab eorum nutu auctoritateque pendebat, uxores trium eorum, quos supra nominavimus, ipsarum aedibus circumscriptur

τὰς γυναῖκας, τραπόμενοι ἔφρουγον πρὸς τὸν ἄρχοντα τῶν Ἴρι A. C. 1328
 βυλῶν. ὡς γὰρ ἐπύθοντο ἔτι ἐν Φεραῖς ὄντες, ὡς βασιλευς
 τὴν πρὸς Θεσσαλονικίην φέρουσαν ἐτράπη, ἤλιπισαν μὲν οὐδ' ὀ
 ἐπὶ μικρὸν αὐτῷ τὴν πόλιν προσχωρήσειν, ἀσφαλείας δὲ ἐνε-
 5κα τοὺς τριακοσίους ἐπεμψαν ὡς τὴν ἀκρόπολιν καθέξοντας,
 ἐπεὶ δὲ ἐπύθοντο ὡς ἢ τε Θεσσαλονικὴ προσεχώρησε βασιλεῖ,
 καὶ οἱ τριακοῖοι, οἱ μὲν ἀπέθανον, οἱ δ' ἔξωγήθησαν ὑπὸ
 τῶν βασιλικῶν, πᾶσαν ἐλπίδα σωτηρίας ἤδη περιαιρεθέντες,
 πρὶν ἔκπυστα τοῖς πᾶσι γενέσθαι τὰ συμβάντα, τὴν στρατιαν
 10οση ἦν ἀναλαβόντες, προσχήματι μὲν ἦσαν ὡς ἐπὶ Θεσσαλο-
 νικίην, ὡς οὐκ ἔαλωκυῖαν περιποιήσοντες, ἵνα μὴ δοκοῦν
 ἐκλιπόντες Φεραῖς καὶ τὰς ἄλλας τῆς Μακεδονίας πόλεις φεύ-
 γειν τῇ δ' ἄληθειᾳ, ὡς ἕκαστος χωρήσοντες οἱ ἂν αἱ τε γυ- D
 ναῖκες καὶ τὰ τέκνα ἦ. ἐπεὶ δὲ ἐξεληθόντες ἀπὸ Φεραῶν εἶχοντο
 15δοσῷ ὄσοι τε ἐκ Θεσσαλονικῆς συνεστρατεύοντο αὐτοῖς, ἐπεὶ
 ἐπύθοντο ἔαλωκυῖαν, ἀποστάτες αὐτῶν, ἐχώρησαν πρὸς βασι-
 λέα καὶ οἱ Βεβροῖωται τὰ ἐν Βοδηνοῖς πυθόμενοι συμβάντα,
 ταῦτά τοῖς ἐκ Θεσσαλονικῆς ἐπέλουν τό, τε συστρατευόμενον V. 136
 αὐτοῖς ἐπήκουον Ῥωμαίους στρατεύμα Μυσῶν ἤδη καὶ ἐνω-
 κότεριαι φανερώς. ἐντυχόντες γὰρ τοῦ πρωτοβεστιαρίου βροσκή-
 μασι πολλοῖς, διήρπασαν αὐτά, αὐτῷ παρόντος καὶ προσποιή-
 σαν ἑαυτοῖς. ἐπιχειροῦντι δὲ ἀνασῶζειν τὰ διαρπασθέντα,

17. ἐν Βοδηνοῖς Intpr. vertit *Edessae*, quippe urbs ista hoc etiam
 nomen sortita est; unde et in Graecia Sophiani dicitur *Vodena*,
 et in tabulis Georgii Chrysococcae *Bόδενα*. ED. P. Vid. Meletii
 Geograph. II. p. 472.

et excubiis circumdederunt, Paulo post advenientes matriti, cum Edes-
 senos in se insurrexisse suasque mulieres conclusas invenissent,
 fugam ad Tribalorum principem fecerunt. Nam cum adhuc Pheris
 audissent, imperatorem Thessalonicam iter suscepisse, ne minimum
 quidem in timorem venerant, urbem se illi permissuram: ad arcem
 tamen tutius retinendam trecentos illos submisserunt. Deinde ubi
 Thessalonicam se sub imperatoris potestatem subiecisse et illos tre-
 centos partim occisos, partim captos intellexerant, omni iam spe
 salutis deplorata, priusquam evulgaferentur quae omnibus contigissent,
 copiis quantae erant assumptis, simularunt quidem, se Thessalonicam
 ire, quasi nondum captam asserturi, ne, Pheris ceterisque Macedo-
 niae urbibus relictis, fugam inlre putarentur, sed revera quisque
 ubi uxor et liberi erant abituri. Posteaquam Pheris egressi, viam
 invaserunt, quotquot Thessalonicenses sub iis militabant, urbem
 occupatam resciscentes, ab eis ad imperatorem transierunt; idemque
 Berrohoeitae, cognitis quae Edessae contigerant, facere non dubita-
 runt: et qui sub illis merebant Moeis Romanis subiecti, iam libere
 novas res audebant. Nam cum in magnos protovestiaril greges inci-
 dissent, ipso inspectante, ad usum suum eos abigebant. Qui cum

A.C. 1328 οὐ μόνον οὐκ ἐπέβησαν, ἀλλὰ καὶ τῶν σκευοφόρων αὐτοῦ
 τινα ἀφείλοντο τὸν ἵππον, ἔργῳ διδάσκοντες ὡς εἰ μὴ ἀγα-
 πῆν, χωρήσαντες καὶ κατ' αὐτοῦ. ἢ τε λοιπὴ ἅπασα στρα-
 P. 170 τιά καὶ οἱ ἐκ τῶν ἐσπερίων πόλεων παρόντες δυνατοί, τῶν
 βασιλέως πραγμάτων ἤδη φανερῶν γεγενημένων, ἐκλιπόν-
 τες τοὺς στρατηγοὺς; πάντες ἦλθον ὡς αὐτόν. Δείσας δὲ ὁ
 πρωτοβεστιαρίος εἰς Ἀχρίδα ἐλθεῖν, (ἐκεῖ γὰρ ἦν καταδέ-
 μενος τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα,) ὅτε κατὰ βασιλέως ἅμα
 τῷ στρατεύματι ἐχώρει, ἅμα δεσπότη καὶ τοῖς λοιποῖς, εἰς
 πενήκοντα καὶ ἑκατὸν ὄντες, ἐχώρησαν πρὸς Κράλην τὸν¹⁰
 ἄρχοντα τῶν Τριβαλῶν. Φεραῖοι δὲ, ὅσοι ἦσαν ἐκ Βυζαν-
 τίου δεσπότη καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπόμενοι στρατηγοίς, ἐπεὶ ἐλί-
 B ποντο ἐκεῖ ἀναχωρούντων, πάντα συσχόντες, τὰ ὄντα μὲν δι-
 ἤρπασαν αὐτοῖς, αὐτοὺς δὲ ὑπὸ δεσμοῖς ἤγαγον ὡς βασιλεῦ-
 βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ ἐδέδοκτο τὴν ἐπὶ Ἔδεσσαν ἵναί, ἐξελί-¹⁵
 θῶν Θεσσαλονίκης, δευτεροῖς ἦλθεν εἰς αὐτά. οἱ Ἔδεσσηνοὶ
 δὲ ἐξεληθότες πανδημῆι, προσεκύνησάν τε βασιλεῖα καὶ τὸ πό-
 λισμα παρέδωκαν. τὰ μὲν οὖν ἄλλα ἢ αὐτῷ ἰδοῦναι δίκαιε ὁ
 βασιλεὺς· ὅσα δὲ ἦν αὐτόθι χρήματα δεσπότη καὶ τοῖς ἄλ-
 λοις στρατηγοῖς, ἃ μὲν ἂν ἦ ἴδια ταῖς γυναῖξι, ταῦτ' ἔχοντο
 προσέταξεν αὐτάς, καὶ μηδένα ἀδικεῖν, ἃ δ' ἂν ἦ τῶν ἀν-
 δρῶν, αὐτῷ μνησθῆναι, ὡς ἂν αὐτὸς διαγνῶ περὶ αὐτῶν. αἱ
 μὲν οὖν ἄλλαι τὰ ἴδια μεμνήσκεσαν καὶ τὰ τῶν ἀνδρῶν, βα-
 C σίλισσα δὲ ἡ τοῦ δεσπότη γαμετὴ, δείσασα μὴ τὰ χρήματα
 ἀφαιρεθεῖν, ὀλίγα μὲν ἐκ τῶν ἐνότων ἐποίησε φανερά, τὰ²⁵

rapta recuperare contenderet, non modo non cesserunt, sed cuidam prae-
 terea eius caloni equum sarcinarium abstulerunt; facto monentes, ni
 boni consuleret, se illum quoque invasuros. Reliqua insuper copia,
 quique ex occidentalibus oppidis opulenti et illustres aderant, fortuna
 imperatoris iam conspicua, universi, desertis ducibus, ad eius rationes
 se adiungebant. Protovestiarius formidans Achridem ire, ubi
 uxorem cum prolibus deposuerat, quando exercitum adversus impe-
 ratorem ducebat, item despota ceterique ad Cralem Tribalorum prin-
 cipem discesserunt, numero quinquaginta supra centum. Pheraci
 autem quicumque Byzantio despotam aliosque duces secuti fuerant,
 cum ab aliis ibi abeuntibus desererentur, comprehensis omnibus
 ac despoliatis, ad imperatorem eos in vinculis adduxerunt; qui The-
 salonica egressus, postridie, ut decreverat, Edessam venit; cui extra
 portam obviam procedentes incolae eumque adorantes, urbem dedi-
 derunt. Ac cetera quidem qua illi ratione collibitum est, instituit:
 de rebus autem despotae et ducum ceterorum, quae essent uxorum
 propriae, eas illis citra iniuriam dimitti iussit: quae autem virorum,
 ad se referri, ut de iis ipse decerneret. Aliae igitur omnia, regina
 despotae coniux verita, ne privaretur, pauca de summa indicavit,

πλείω δὲ μοναχῶ τινι παρακατέθετο φυλάττειν. καὶ διέλα- A. C. 1328
 θόν γε ἄχρι καιροῦ· ἔπειτα φωραθέντος τοῦ μοναχοῦ μετὰ
 χρόνον τινὰ ὑπὸ τῶν ἐπιτροπευόντων ἐν ἐκείνοις τοῖς χωρί-
 οῖς, ἄλλοτε ἄλλα διηρησάθη. ἐπεὶ δὲ ἀνηνέχθη τῷ βασιλεῖ
 5 περὶ τῶν χρημάτων, τὰ τε ἴδια καὶ τὰ τῶν ἀνδρῶν προσέ-
 ταξεν ὁ βασιλεὺς ἔχειν τὰς γυναῖκας, ὡς ἂν ἔχοιεν καὶ τοῖς
 ἀνδράσι χορηγεῖν ἐπὶ τῆς ξένης· αὐτὰς δὲ ἐκ Βοθηρῶν ἀχθῆ-
 ναι εἰς Θεσσαλονίκην, κἀκεῖθεν εἰς Διδυμότειχον, ἔκ' ἐκεῖ D
 συνδιαγοίεν τῇ βασιλίδι. καὶ ἐπληροῦτο τὰ κεκελευσμένα.
 10 νέ. Εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ ἀπάρας ἐξ Ἐδέσσης, ἦλθεν
 εἰς Καστορίαν· καὶ εἰσεδέξατο αὐτὸν ὁ ταύτης ἐπιτροπεύων
 Ἄγγελος χαίρων, καὶ παρέδωκε τὴν πόλιν. ἦν γὰρ δὴ καὶ P. 171
 πρότερον τὴν ἀφίξιν προσδεχόμενος αὐτοῦ, ἐξ ὅτου πρὸς αὐ- V. 137
 τὸν ἐκ Θεσσαλονίκης προστάγματα τε ἐκείνου καὶ τοῦ μεγά-
 15 λου δομωστικού γραμματα ἐπέμφθη, καὶ τὴν πόλιν εἶχεν ἐν
 φυλακῇ ἕνεκα αὐτοῦ. μεταξὺ δὲ τὴν πρὸς Καστορίαν ὁδεύων
 ὁδόν, τὸν τε Βοησίαν τῶν Μυσῶν δεσπότην καὶ Βρυέννιον
 τὸν μέγαν δρογγάριον καὶ Ἐξώτροχον τὸν μέγαν ἐταιρειάρ-
 χην ἅμα διαχιλίους ἱππεῦσι στρατιώταις ἀπολεξάμενος, τὴν
 20 πρὸς Ἀχρίδα ἐκέλευσεν ἵνα, εἴ πως δυναθεῖεν τὸν πρωτοβε-
 στιαρίον φθάσαντες παρελθεῖν εἰς αὐτήν. καὶ βαδίσαντας
 συντόνας, ἐπεὶ προτεραία ἦλθον, εἰσεδέξαντο αὐτοὺς οἱ Ἀχρί- B
 δηροὶ ἀνοψάντες τὰς πύλας· ἦδη γὰρ ἅπαντα ἀφίσταντο πρὸς
 βασιλέα τὸν νέον, καὶ ἀναγκάζοντος μηδενός· πρωτοβηστια-
 25 ριοις δὲ ἐπεὶ ὑστάτησε, πυθόμενος δαλωκοῦσαν τὴν Ἀχρίδα,

4. Ἄλλοτε Intrp. legisse videtur: alio.

maiore parte apud monachum quendam deposita. Et latuerunt sane ad tempus; deinde monacho ab illorum locorum praefectis deprehenso, alio alia direpta sunt. Ubi vero de rebus illorum imperatori significatum est, et suas et maritorum res ipsas feminas sibi habere iussit, ut in viros, locis exteris viventes, quod erogarent ne deesset; ipsas autem Edessa Thessalonicam, inde Didymotichum abduci, illic cum imperatrice victuras. Quod quidem ita factum est.

55. Postera luce Edessa excedens, Castoriam inivit, cuius praefectus Angelus cum laetitia illum excipit et urbem tradit. Nam ex quo Thessalonica eius mandatum cum magni domestici litteris acceperat, adventum opperiebatur oppidumque ea gratia custodiebat. Castoriam iter agens, Boesillam Moesorum despotam et Bryennium magnum drungarium et Exotrochum magnum hetaeriarum cum duobus selectorum equitum millibus Achridem mittit, si qua possent protovestiarium antevertentes, eam ingredi. Qui continenter equitantes, quia priores venerant, ab Achrideno populo, portis apertis, intromissi sunt; iam enim omnes, quamquam nullius coacti, ad iuniorum im-

A.C. 1328 τὰς σωζούσας ἐλπίδας ἀπογνοῦς, ἠτομόλησε μετὰ τῶν ἄλλων εἰς Κράλην. καὶ ἐπεχείρουν πείθειν αὐτὸν, πόλεμον ὄσασθαι πρὸς βασιλέα, εἴ πως δι' αὐτοῦ δυνήσεται ἀναμαχέσασθαι τὴν ἥτιαν. καὶ πεισθεὶς αὐτοῖς, ἦλθεν ἄχρι μεθυσίων τῆς αὐτοῦ καὶ Ῥωμαίων γῆς, στρατὸν ἐπαγόμενος πολὺν. βασιλεὺς δὲ ἡμέραν μίαν ἀβυστάμενος ἐν Καστορίᾳ, ἄρας ἐκείθεν, ἦλθεν εἰς Ἀχρίδα. καὶ ἐκέλευσε τὴν πρωτοβεστιαρίου Σγαμετὴν ὅσα ἔχει χρήματα λαβοῦσαν, εἰς Θεσσαλονίκην ἐλθεῖν, ὡς ἅμα ταῖς ἄλλαις ἀφιζομένην εἰς Διδυμότειχον. ἡ δὲ ὑποπτεύουσα, μὴ οὐκ ἀληθῆ τὰ λεγόμενα ἦ, καὶ δειούσα¹⁰ περὶ τοῖς χρήμασι, τοῖς φίλοις παρακατέθετο φυλάττειν· αὐτῇ δὲ ἰσχυρίζετο μηδὲν ἔχειν. ἐκείνη μὲν οὖν ὡς εἶχεν ἅμα καὶ ἐτέραις γυναῖξιν ἤχθη εἰς Θεσσαλονίκην. καὶ μετὰ μικρὸν εὐρηναὶ αὐτῆς παρὰ τινι κεκρυμμένα κόσμοι τε γυναῖκελοι καὶ ἕτερά ἄττα, χρυσίων δισμυρίων ἄξια τιμῆς· ὀλίγαις¹⁵ δὲ ὕστερον ἡμέραις προσελθὼν τις τῷ μεγάλῳ δομωστίῳ καὶ Δάναμνήσας παλαιᾶς τινος εὐεργεσίας, ἣν ὑπ' αὐτοῦ ἦν πεπονθῶς, ἔλεγε δίκαιον εἶναι καὶ αὐτὸν ὅ, τι ἂν δύνατο ἀντεννοεῖν, καὶ ἐμήνυεν αὐτῷ, ὡς εἰδεῖται τοῦ πρωτοβεστιαρίου χρήματα ὅπου κρύπτοικο πολλὰ. πέμψους δὲ ὁ μέγας δομωστικός τῶν πιστοτάτων οἰκετῶν τινα, ὑφηγομένου τοῦ μεμνηνῶτος, τὰ χρήματα ἤχθη πρὸς αὐτὸν ἐν δυοῖς κιβωτίοις, ἐν αἷς ἦν ἀγγεῖόν τι ἐκ χαλκοῦ πεποιημένον, δισχιλίους καὶ μυρίους ἔχον χρυσοῦς, καὶ ζῶναι καὶ ἐκπώματα ἐκ χρυσοῦ πεποιημέ-

2. Scripsit, ni fallor, ὡς Κράλην. 3. Pro ἀναμαχέσασθαι legebatur ἀνακαλέσασθαι.

peratorem desciverant. Protovestiarius serius adveniens oppidumque receptum audiens, spe, qua sustentabatur, abiecta, cum reliquis ad Cralem profugit: cui bellum contra imperatorem persuadere instituit, si forte per ipsum sua damna reparare posset. Crales eorum verbis impulsus, ad confinia sua Romanorumque ingentem exercitum adducit. Imperator unum diem Castoriae commoratus, Achridem venit uxoremque protovestiarii cum omni re sua Thessalonicam ire, inde cum ceteris feminis Didymotichum profecturam iussit. Illa suspicata, sibi verba dari, et gazae suae metuens, amicis asservandam concecidit affirmavitque, nullam se habere: atque ita Thessalonicam deducta est. Haud diu post eius mundus et alia nonnulla, vicenis aureorum millibus aestimata, apud nescio quem reperta sunt. Pauci dies abierant, cum quidam ad magnum domesticum adiens, veteris cuiusdam meriti, quod ille in se collocasset, memoriam ei renovavit dixitque aequum videri, ut bene merito beneficium redderet pro viribus: se nosse, ubi protovestiarii magna vis pecuniae lateret. Misso de famulis uno et fidelissimo, indice illo praemonstrante, allatae sunt arculae duae, in quibus vas aeneum et in eo

να καὶ ἀργυροῦ ἀσσημῶς καὶ γυναικεῖοι κόσμοι καὶ ἕτερά ἅττα A.C. 1328
 τετρακισμυριάων ἄξια χρυσίων. τῷ μὲν οὖν τὰ χρήματα με-
 μνησκότε λόγοις τε ὁ μέγας δομέστικος ὠμολόγει χάριτις καὶ
 ἔργοις ἐποίει εὖ· βασιλεῖ δὲ προσεβῆθ' ὄν, τὰ τε χρήματα ἐμή-
 5 νυνεν ὡς εὐρηγται, καὶ ἐδήλου καὶ τὸν ἀριθμὸν. βασιλέως δὲ
 „σοῦκούν” εἰπόντος „σὲ τὸν εὐρηκότεν δίκαιον ἔχειν” „ἀλλ' οὐ- P.172
 τι πρότερον” εἶπεν αὐτὸς „ἐν τοῖς τοῦ πολέμου καιροῖς οὐτε
 κλειώ οὐτ' ἐλάττω χρήματα ἀφειλόμην τινός, ὡσπερ οἶσθα
 καὶ αὐτός· οὐτε τούτων ἂν ὀφθαίην ἦττων ἦν.” „ἀλλ' οὐ-
 10 δὲν” εἶπε „θαυμαστὸν” ὁ βασιλεὺς „εἰ πολλὰ ὑπ' αὐτῶν ἀφη-
 ρημένους καὶ μάλιστα πρωτοβεστιαρίου τουτουῖ, ὀλίγα ἅττα ἐκ
 τῶν αὐτοῦ ὠφελήθησιν.” „αὐτὸ μὲν οὖν τοῦτο μᾶλλον” εἶπε
 „θαυμαστὸν, εἰ πολλὰ ὑπ' αὐτῶν καὶ μάλιστα κατὰ τὸν δεύ-
 15 τερον πόλεμον ζημιωθεῖς, καιροῦ παραχόντος, οὐκ ἠθέλησα
 ἑμύνασθαι τοῖς ἴσοις, νυνὶ δὲ ὀλίγων ἔνεκα χρημάτων τό, τε B
 ἐξ ἀρχῆς ἦθος διαφθερῶ καὶ ἦττων ἀδίκου λήμματος καὶ κέρ-
 δους ἂν φανῶ· ἀλλὰ μᾶλλον αὐτὰ στρατιώταις καὶ ἄλλοις
 οἷς ἂν ἐθέλης κέλευσον διανεμηθῆναι.” βασιλεὺς μὲν οὖν ἐπέι-
 20 θητο εἰπόντι, καὶ τὸν χρυσὸν ὅσος ἦν ἐκέλευσε διανεμηθῆναι V. 138
 20τῇ στρατιᾷ· ὅσα δὲ ἦν ἐπιπλα καὶ τινα ἐκ τῶν σκευῶν τῶν
 εὐπατριδῶν διεδόθη τισί, καὶ τὰ λειπόμενα τῷ βασιλικῷ προσ-
 ἤχθη ταμειῷ. ὅκτω δὲ ἡμέραις τῇ Ἀχρίδι ἐνδιατρέψαντα
 βασιλέα οἱ τε· τὰς Δεαβόλους νεμόμενοι Ἀλβανοὶ νομάδες καὶ

22. Ἀχρίδι recte ED. P. pro Ἀχρίδα.

aureorum nummum duodena millia et zonae et pocula aurea: ar-
 gentum praeterea non signatum et ornamenta muliebria et alia quaedam,
 quorum pretium ad quadraginta millia ascendebat. Indici igitur magnus domesticus et verbis gratias egit et rebus benefecit. Convento imperatore, de pecunia, quomodo inventa et quam grandis esset, narravit. Tum imperator, ergo tu inventur ista tibi habeas, ut iustum est. Atqui, inquit domesticus, nec antea belli tempore vel multam vel modicam cuiusquam tuli pecuniam, quemadmodum tute noati: nec ab ista modo vinci velim. Haud mirum ac novum, subiicit imperator, cum multa alii tibi abstulerint, praecipue protovestiarius, si vicissim pauca quaedam ex eius rebus ad tuam utilitatem redeant. Rursum domesticus: Hoc vero mirum fore, si tot praesertim altero bello detrimentis ab illis affectus, quamvis oblata occasione, par referre nolisset, nunc pecuniolae causa antiquos mores suos in peius immutaret et iniquo munere ac lucro minor appareret; immo enimvero potius militibus et aliis, quibus placeret, iuberet distribui. Morem gessit imperator et nummum aureorum quantum esset in militem dispartiri mandavit: supellex et vasa aliquot nobilibus quibusdam donata, reliqua in fiscum imperatoris illata sunt. Quem post octiduum Achridem adoratum venerunt agre-

A. C. 1328 οἱ τὰς Κολωνίας, ἔτι δὲ καὶ οἱ Ἀχρίδος ἑγγυός, προσκλήθησαν ἔλθόντες καὶ δουλεύειν ἐπηγγέλαντο προθύμως. τοὺς C δὲ πόρρω καταγκλισμένους πρὸς ἑσχατιαὺς τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας γράμματα ἐκάλεε βασιλικά πρὸς Θεσσαλονίκην ἔλθειν, ὡς προσκυνήσοντας ἐκεῖ· καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον ἤλθον. ὁ μὲν 5 τοι Κράλης ἅμα στρατῷ παντὶ τῷ ὑπ' αὐτὸν ἐν μεθουρίαις τῆς αὐτοῦ καὶ Ῥωμαίων ἡγεμονίας ὄν, ὑπὸ μὲν τῶν φυγάδων Ῥωμαίων ἡσμεῖραι παρεκαλεῖτο κατὰ βασιλέως ἔλθειν καὶ μάχην συνάπτειν, ὑπήκουε δὲ οὐδαμῶς, δεδιὼς μὴ οὐ κατὰ γνώμην αὐτῷ τὰ πράγματα χωρήσῃ. περιέμνε δὲ τὸν Χρέ-10 λην, ὃς ἦν ἐν Φεραῖς, Ῥωμαίοις κατὰ τοῦ νέου βασιλέως Δουμμάχων, (ἔτι γὰρ ἀπῆν,) παρ' αὐτοῦ περὶ βασιλέως καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸν στρατιᾶς βουλόμενος πυνθέσθαι, εἰ ἐπιχειρητέα εἴη ἢ μὴ. ἐπεὶ δὲ ἀφίκετο, ἐπυνθάνετο αὐτοῦ ὁ Κράλης, εἰ πρὸς βασιλέα πολεμητέον εἴη· ὁ δὲ συναβούλευεν, εἰρηγὴν μᾶλλον 15 ἄγειν καὶ μὴ τὸν οὐκ ὄντα πόλεμον ἑαυτῷ καὶ ὑπηκόοις ἐπάγειν. βασιλέα γὰρ αὐτὸς ἔλεγεν ἐν Φεραῖς ἐωρακέναι ἄγοντα μὲν στρατὸν οὐ πᾶν πολὺν, τοσοῦτον δὲ τὰ πολέμια ἐξησκημένον καὶ ἵπποις τε καὶ ὄπλοις διακεκοσμημένον ἐκπρεπῶς, ὡς ἔκπληξιν καὶ ἀπὸ μόνης ὄψεως παρέχειν· οὕτω δὲ ἀθουράσας 20 καὶ εὐτάκτως ἐπόμενον τοῖς ἡγεμόσιν, ὡς δοκεῖν οὐ κολλοῦς, ἀλλ' ἕνα ὄντα τῶν τε παραγγελμάτων ἀκούειν καὶ σπουδῇ τὰ κελεύόμενα ποιεῖν. „ἀνδρίας δὲ τοσοῦτον αὐτοῖς περίεστι καὶ τόλμης, ὡς, καίτοι τῶν ἀντιτεταγμένων ὄντες ἐλάσσους πολλῶ, P. 173 καὶ ἐπιόντες αὐτοῖς παρὰ πόλιν οἰκείαν στρατοπεδευομένοις, 25

stes Albani, quique Deaboles quique Colonias et qui iuxta Achridem habitant, se prompte ei parituros promittentes. Longius autem in ultimis videlicet Romanorum finibus incolentes, litterae imperatoriae Thessalonicam, ibi obsequia sua honorifice delaturos, accersiverunt: qui brevi adfuerunt. Iam vero Crales cum toto agmine suo in confiniis consistens, a fugitivis Romanis quotidie ad proelium cum imperatore committendum sollicitabatur; qui infaustum formidans exitum, nequaquam eos audiebat; Chreles illi in expectatione erat, qui Pheris adversum imperatorem iuniorem Romanis auxilium ferens, nondum redierat. Ex eo de imperatore eiusque exercitu, invadendus esset necne, intelligere cupiebat. Praesentem iam peruncuntatur, ecquid configendum putet. Ille pacem potius agitantem, nec bellum, quod adhuc nullum sit, sibi suisque accersendam hortatur: imperatorem ipsum Pheris se vidisse, ducentem copias exiguas, verum in arte militari tantopere exercitatas, equisque et armis tam eximie instructas, ut solo aspectu terrorem incuterent. Ad hoc tam sedate et ordinate duces suos sequentes, ut non multos, sed unum dumtaxat esse credas, qui praecepta et audiat et ce-

ὅτε ἔδυσαν οὕτε ἀθρουβήθησαν οὐδαμῶς· ἀλλὰ ἑγγύς γενόμενοι Φερῶν ὅσον συναναμίνυσθαι αὐτοῖς, ἔστησαν ἀνά-
 κλειψ ὀρμῆς διὰ πάσης τῆς ἡμέρας προκαλούμενοι ἐς μάχην.
 ἐπεὶ δὲ οὐδεὶς αὐτοῖς ἀντεπεξῆσε, μικρὸν ἐκκλίνας, ἤλλι-
 θσαντο τὴν νύκτα, καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν πάλιν φραξάμενοι
 ἅμα ἔφθ, ὡς ἐς μάχην ἔστησαν παραεταγμένοι, καὶ πέμψαν-
 τες ἡμᾶς προὐκαλοῦντο ἐς τὴν μάχην· ἡμῶν δὲ οὐδὲ ἀντι-
 βλέπειν ὑπομενόντων καὶ φανερώς τὴν συμπλοκὴν ἀπειπαμέ-
 νων, ἀναστρέψαντες μεθ' ἑαυτῶν ἂν εἴποις τῆς εὐταξίας, ἕστρα-
 15ιοτοπεδεύσαντο ἐν Ζίχνα. τῇ δὲ οὕτω πανταχόθεν συγκερο-
 τημένη στρατιᾷ, καὶ ὑπὸ στρατηγοῖς ἀγομένη πολλοὺς τε καὶ
 ἀγαθοὺς, ἀνάγκης χωρὶς οὐκ ἂν συγχωρήσαιμι συμπλέκεσθαι
 ἑγώ. νυνὶ δὲ καὶ τῆς ἐσπερίου στρατιᾶς ἀπάσης, πολλῆς τε
 καὶ αὐτῆς καὶ ἀγαθῆς οὔσης, προσεχωρηκυίας βασιλεῖ, ἔτι
 15μᾶλλον ἀποροῦντα τὰ πρὸς τὸν πόλεμον αὐτῶν καθέστηκεν.
 Τοιαῦτα εἰπόντος τοῦ Χρέλη, ὃ, τε Κράλης ἐπέθτετο καὶ οἱ
 ἄλλοι ἡγμένους τῆς στρατιᾶς, καὶ ἤδη ἀπέσχοντο ταῖς γνώ-
 μαις τοῦ πρὸς βασιλέα πολεμεῖν· ἔμενον δὲ ὁμοῦς ἐπὶ τῆς
 αὐτῆς στρατοπεδείας. βασιλεὺς δὲ ἐκ τῆς Ἀχρίδος μετὰ ἡγδό-
 20ῃ ἡμέραν ἄρας, ἦλθεν εἰς Πελαγονίαν, τὴν εἰς Καστορίαν
 ἐκλιπῶν ὁδὸν, ἅμα μὲν, ἵνα καὶ τὰ ἐκεῖ περιποιησῆται πολ-
 χικα καὶ τὴν ἄλλην χώραν, ἅμα δ', ἐπεὶ καὶ τὸν Κράλην ἐν
 ὄρεσις κρύπτειτο τῆς σφετέρας ἀρχῆς εἶναι, ἵνα μὴ δοκοῖ φό-

lenter conficiat: tantum autem fortitudine et audacia excellere, ut
 quamvis numero adversariis multo inferiores, eos ad urbem ipso-
 rum nulla penitus consternatione aut formidine sequerentur; et
 prope Pheras, quo acie cum illis dimicarent, diem totum sub signis
 starent, pleni Martio spiritu hostem ad certamen provocantes. Quos
 contra cum efferre pedem auderet nemo, declinasse paululum et in
 campis pernoctasse. Postridie, orto sole, rursus armatos et dispo-
 sitos, ad congregandum hostes per internuntium elicere voluisse.
 Qui cum eorum ne vultum quidem ferrent pugnamque praeclae de-
 treatarent, quanto dici potest ordine et modestia Zichnam repetivisse.
 Itaque cum exercitu sic omnimodis instructo ac duces habente com-
 plures atque egregios, sine necessitate, ut depugnetur, nunquam se
 auctorem futurum. Adde, quod occidentales copiae ipsae quoque
 nec parvae et non instrenuae, cum imperatoris agmen adauerint, ut
 ipsi ab hoc bello abhorre ac refugere magis debeant, effecerint.
 Haec oratio Crali ceterisque ducibus fidem fecit. Et quamquam belli
 gerendi voluntatem deponerent, in iisdem castris nihilo minus per-
 manebant. Imperator Achride post diem octavum discedens, relicta
 Castoria, in Pelagoniam venit: et ut oppida illa ceteramque regionem
 reciperet, et ut ne, quia Cralem in finibus imperii sui castrame-
 tari acceperat, eius timore iter illud devitasse videretur. Romani

A.C. 1328βγ τῆ πρὸς αὐτὸν ἀποσχέσθαι τῆς ὁδοῦ. οὐ μὲντοι Ῥωμαίων V. 139ων φυγάδες ὡς ἐπύθοντο διὰ Πελαγονίας ἵνα βασιλεῦσιν, τῆ Κράλῃ προσιώντες, ἠνάγκαζον συμπλέκεσθαι βασιλεῖ, ἥδη οὐ πολὺ ἀπέχοντι αὐτῶν. ὁ Κράλης δὲ ἀπεκρίνατο, μήτε τῶν μήτε εἰσαυθῆς ἐκὼν πολεμήσειν βασιλεῖ, εἰ μὴ αὐτὸς ἐπιῆ αυτῶν. D τοῖς δὲ τὴν δυνατὴν βοήθειαν εἰσηγήσασθαι, δυκαιδεκα τόγματα ἅμα στρατηγῶς παρασχόμενος ἐν Θεραῖς αὐτοῖς ἐπικουρεῖν. νυνὶ δὲ αὐτῶ καὶ τούτου ἔνεκα μεταμέλειν, ὅτι πρὸς οὐδὲν ἡδικηκότα πόλεμον ἤρατο ἐξ αἰτίας οὐδεμιᾶς βασιλείας δὲ Ῥωμαίων πρὸς ἀλλήλους διαφερομένους, αὐτοὺς ἀντιεἰδέναι, ὅπως τὸ πολεμήσουσιν ἀλλήλοις καὶ καθύπερθε ξυμβήσονται, ἐμὲ δὲ μηδὲν ἔπ' οὐδενὸς ἡδικημένον, οὐδ' αὐτῶν πολεμήσειν οὐδενὶ, ἕως ἂν μὴ ἀδικῶμαι. οἱ μὲν οὖν τοιαύτης τυχόντες τῆς ἀπολογίας, καὶ τῆς μόνης ὑπολεπιστομένης ἐπιπέδος σβεννυμένης, ἐθρορυβοῦντο σφοδρῶς. οὐ μὴν ἀπέστοχοι τοῦ μὴ σφόδρα μετὰ σπουδῆς πολλῆς πρὸς τὸν κατὰ βασιλέως πόλεμον τὸν Κράλῃν ἔξορμαῖν. P. 174 καὶ δεομένοις μὴ ἔῃν αὐτοὺς ἀτιμωρήτους, ἐπεὶ καὶ τῶν Τριβαλῶν παρήσαν οἱ ἐν τέλει, „οὐ δέον,” εἶπον „ὅ οὔτοι, αὐτοὺς τὲ εἰκῆ καὶ μάτην κατατρίβεσθαι ἐπιχειροῦντας ἀνθρώποις, καὶ ἡμᾶς ἀποκναίειν ἂ μὴ προσήκει δεομένους. πρότερον γὰρ ἔχορῃν, τοῦ πρὸς βασιλείας τοὺς ἑμῶν δεσπότηας πόλεμον κινουμένου, αὐτοὺς πᾶσαν πρόφασιν σκανδάλου περιαιρεῖν καὶ τὴν εἰρήνην ἐκ παντὸς τρόπου ἑαυτοῖς τε καὶ τοῖς ἄλλοις ἐκπορίζειν, εἰδότες, ὡς τοῦτο αὐτὸ βασιλεῦσιν

fugitivi, ut Imperatorem Pelagoniam pergere compererunt, Crale convento, eum ad conflictum cum illo iam vicino acuebant. Respondit Crales, nisi ille se adoriatur, neque nunc, neque posthac cum eo depugnaturum. Ipsis quanta potuerit auxilia, duodecim cohortes cum tribunis Pheras misisse. Nunc se id etiam idcirco factum nolle, quod eum armis offendendum susceperit, a quo ipse nullam senserit iniuriam. Romanorum imperatores inter se discordes, scituros utique per se, quomodo bellum mutuo gerant et quatenus consentiant; se a neutro lacsum, donec iniuste laedatur, neutrum armis persecuturum. Romani hoc responso spe, quae sola supererat, cadente, valde quidem perturbati, nec tamen desinere, multa et acri contentione urgere atque impellere principem obstatarique, ne inulti relinquerentur. Quibus Tribali proceres tum praesentes: Hecus, inquit, quid opus est et vos frustra ac tenebre defatigari, quae fieri nequeunt attentantes, et nos obtundere, quae praestari sua non est, obsecrantes? Bello inter imperatores, dominos vestros, excitato, vos omnem offensionis occasionem tollere pacemque vobis et aliis omni ratione conciliare oportebat, scientes, id ipsum et imperatoribus et vobis et communi

αὶ τε καὶ ἑμῶν καὶ τῆ κοινῆ λυσικελῆ Ῥωμαίων. ἡμεῖς A. C. 1328
 δὲ τούναντιον ἄπαν αὐτοὶ τε ἐφαίνεσθε ποιούντες καὶ τοῖς
 ἄλλοις παραινοῦντες. τὰς γὰρ πόλεις ἀπάσας περιιόντες, τοὺς
 μὲν τῆ προσβυτέρῃ βασιλεῖ τὸν πρὸς βασιλέα τὸν νέον πό- B
 λεμον συναιρομένους ἐπηγεῖτέ τε καὶ ἐπηγγέλλεσθε θανατῶσθε
 ἅπαντα, τοὺς δὲ τῆν εἰρήνην ἄγειν αἰρουμένους καὶ τοὺς ἄλλους
 κείδοντας, ὡς τὰ τοῦ νέου βασιλέως πράττοντας ἐπίσης ἐχρη-
 σθε πολεμίοις, καὶ τὸν πόλεμον ἐγείρειν ἐσπουδάξετε τροπή-
 παντί. ἂ οὐδ' ἐσπουδάξετε τότε, στέργοι' ἂν παρόντα νῦν δι-
 15καίως. ἡμεῖς δὲ Κράλη τῆ ἡμετέρῃ παραγγέλλομεν δεσπότη,
 μὴ πρὸς βασιλέα πόλεμον κινεῖν, μηδὲ ἀδικεῖν ἐθέλειν προ-
 επιχειροῦντα, λογιζόμενον, ὡς καὶ παρὰ θεῶ τίσις ἐστί τοῖς
 ἀδικῶς πραττομένοις τοῖς ἀνθρώποις· ἐὰν δὲ αὐτὸς ἐπίη,
 ἀμύνεσθαι παντὶ σθένει. εἰ μὲν οὐκ πεῖθοιτο ἡμῶν βουλευσο- C
 15μένοις, καλῶς ἂν ἔχοι· εἰ δ' οὐκ, ἀλλ' αὐτὸς ἀπελθὼν δια-
 φερέτω τὸν πόλεμον μόνος, συμπαραλαβὼν ἡμῶν ἡμῶν γὰρ
 ἀφίξεται οὐδεὶς." Τοιαῦτα εἰπόντων τῶν Τριβαλῶν, ὁ Κρά-
 λης τε ἐπέειπε καὶ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους φηγάδας εἶπε, „τῆν
 μὲν διάνοιαν τῶν παρ' ἐμοὶ δυνατῶν ὁραῖτε ὅταν ἔχουσι περὶ
 20τοῦ πολέμου. ἐγὼ δὲ καὶ εἰ διὰ σπουδῆς τὸν πόλεμον ἦγον ἰδίῳν
 τινῶν ἕνεκα πρὸς βασιλέα διαφορῶν, ἀπεσχόμην ἂν, ὁρῶν
 αὐτοὺς οὕτως, ὥσπερ νῦν, διακεμένους· νῦν δὲ καὶ αὐτὸς οὐ-
 δὲν ἦττον αὐτῶν τῆν ἴσῃν ἔχω γνώμην περὶ τῶν πραγμάτων.
 διὸ οὐδὲ ἐλοίμην ἂν, ἐξὸν ἐξω τε κινδύνων εἶναι καὶ βεβαίως D
 25ἄρχειν τῆς σφετέρας, ἀδικεῖν τε δοκεῖν καὶ ἐν ἀδήλῳ καθί-

Romanorum conducturum. Atqui contrarium prorsus et ipsi designa-
 batis et alios hortabamini. Omnes siquidem civitates obeundo, arma
 cum seniore imperatore adversus iuniorem coniungentes cum miri-
 ficis quibusdam promissionibus laudabatis: eos autem, qui pacem
 praeferrent et alios ad eam allicerent, velut a iuniore stantes, ae-
 que in hostibus ducebatis, ac bellum per fas et nefas accendere
 conabamini. Ut igitur tunc studiose sementem fecistis, ita nunc
 messem gravidam metite. Nos Crali despotae nostro denuntiamus,
 ut imperatorem bello prior ne offendat secumque reputet, homini-
 bus iniustis etiam apud Deum paratum esse supplicium. Si ab
 illo vis inferatur, tum se quantum potest defendat. His monitis
 nostris si obsecundarit, recte faciet: sin minus, eat, bellum, vobis
 assumptis, toleret: de nobis quidem nullus eum sequetur. Motus
 Crales, fugitivos in hunc modum compellat: Quae sit dynastiarum
 meorum mens et sententia de bello, ipsi videtis. Equidem etiamsi
 propter privatas quasdam controversias imperatori arma molirer,
 tamen eos ita ut nunc affectos cernens, coepto desisterem. Nunc
 autem idem mihi, qui illis, super hoc negotio scensus: nec, cum

- A. C. 1328 στασθαι κινδύνῳ, ἄλλως τε οὐδὲ τοῦ στρατεύματος ἔμοι κινδύνος σσηθηροισμένου. ἔμιν δὲ πρὸς τὴν σωτηρίαν βοήθειαν εἰσενέγκοιμι ἂν ὄση. δυνατὴ, καί, εἴγε βούλοσθε, πρὸς βασιλέα προσειβίαν πέμψας, παραιτήσομαι ὑπὲρ ἑμῶν αὐτοῦ τὴν ἐργὴν ἐγὼ. πρῶτος δὲ ὢν, ὡς ἀκούω, καὶ τοῖς προσκεκροτύοσιν ἔτοιμος πρὸς διαλλαγὰς, συγγνώμην τε ἂν παράσχοι καὶ τὰς συμφορὰς οὐ μετρίως κουφισέ. εἰ δὲ τοῦτο ἔμιν οὐκ ἀνεκτόν, ἀλλ' ἐγὼ πρὸς Μιχαὴλ τὸν βασιλέα Μουσῶν κηδεστήρ
- V. 140 ὄντα ἑμὸν ἑμᾶς πέμψω, ὡς ἂν δέ' αὐτοῦ πρὸς Βυζάντιον διασωθῆτε. καὶ τούτου δὲ ἔμιν οὐ κατὰ γνώμην ὄντος, καί 10
- P. 175 ἑτέραν ἐξέσσι τραπέσθαι. εἰς Βενετίαν γὰρ ἀφικόμενοι, ἑξιδίως ἐξέσται τριήρεσιν ἢ ὀλίκασιν ἐπανόδου πρὸς Βυζάντιον τυχεῖν. καὶ ἑτέραν δὲ ἐπὶ τούτοις ἐποδηήσομαι ἔμιν ἐλπίδα σωτηρίας. θεοὶ γὰρ Πρόσεκόν τε καὶ Πρίλλαπον καὶ Στρώμβιζαν κατέχετε φρουραῖς, διανοιμάμενοι τὰς πόλεις ταύτας, 15
- δυσαιώτους οὖσας διὰ καρτερότητα τειχῶν, καρτερεῖτε ἐν αὐταῖς, ἄχρισ ἂν ὁ πρὸς ἀλλήλους τῶν βασιλέων εἰς τι πέρας πόλεμος ἀφίκεται." ἐπὶ τούτοις ἀμχανία τε εἴχε τὸς φηγάδας, καὶ ἀπαλλαγὴ κακῶν ἐφαίνετο ἐκ τῶν πραγμάτων οὐδεμία. ἔμωσ δὲ σκεψάμενοι ἐκ τῶν παρόντων εἴλοντο μᾶλλον 20
- Βταῖς προειρημέναις ἐγκατακλιεσθῆναι πόλεσι καὶ τὴν πολιορ-

14. Apud Gregoram legitur *Prosiacum*, Nicetas habet *Prosiacum*; mire in his locorum appellationibus variant inferiores Graeci. *ED. P.* *Στρούμβιζαν* legendum aut, ut habet Cedrenus, *Στρούμπιζαν*. *ED. P.* Infra L. IV. p. 791. C. legitur *Στρούμβιζαν*. Vid. Ducang. ad *Alexiadem* p. 382.

abesse a periculo provinciamque meam tuto possidere liceat, malim iniustus videri et in anceps me discrimen offerre, cum praesertim copias meas coniunctas non habeam. Interea ad salutem vestram tuendam, quantum in me est, auxilium vobis non negabo: et, si placet, missa ad imperatorem iuniorum legatione, eius iram a vobis deprecabor; qui cum sit miti clementique natura praeditus et reconciliatus facilis, ut perhibent, veniam dabit et onus miseriarum vestrarum magnam partem allevabit. Si hoc displicet, ad Michaelem Moesorum regem affinem meum vos mittam, cuius ope Byzantium incolumes perducamini. Si nec istuc arridet, adhuc alia gradiemar via. Nam Venetias profectis, non difficile erit triremibus aut onerariis Byzantium revenire. Quin et aliam vobis spem salutis suggeram. Cum Prosiacum, Prillapum et Strumbitzam praesidiis tenentis, distributis inter vos hisce oppidis propter murorum soliditatem vix expugnabilibus, in iisdem perdurate, quoad bello inter imperatores finis aliquis imponatur. Fugitivi quid super his consilii caperent, in incerto habebant: et malorum nusquam se ostendebat exitus. Tamen circumspicatis rebus praesentibus, praedictis oppidis

κῶν ἐπομένειν. καὶ πρωτοβεστιάριος μὲν ἅμα τιτῷ τὸν Πρίλλ-
 λαπον κατέσχε, τὸν δὲ Πρόσεκον Ἀσάνης ὁ Μιχαήλ, οἱ δὲ λοι-
 κοὶ Στριμβιτζῆς ἐκράτουν. καὶ Βασιλικὸς ὁ Νικηφόρος Μελε-
 νίκου ἐπιτροπεύων, ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἑαυτῷ περιε-
 5 ποίησεν εἰς ἀρχήν, φάσκων, οὐδενὶ προσδήσεσθαι τῶν βασι-
 λέων, ἄχρις ἂν ὁ πόλεμος καταλυθῆ.

ἡς. Πρωτοβεστιάριος μὲν οὖν τῷ ἀδοκίτῳ πληγῆς, ὡς
 ἐλέγετο, τῆς συμφορᾶς, καὶ μὴ φέρων τὴν κακοπραγίαν, ἐτε-
 10 λεύτης μετὰ μικρὸν. καὶ ἀποθανόντος αὐτοῦ, οἱ περιλει-
 ποθέντες ἑαυτοὺς τε καὶ Πρίλλαπον ἐπεχείρισαν βασιλεῖ Ἀσά-
 νην δὲ τὸν Πρόσεκον ἀφείλοντο οἱ Τριβαλοὶ κλοπῆ. βασιλεὺς
 δὲ ἐκαίθην εἰς Θεσσαλονίκην ἐλθὼν, καὶ ἀναγκάσιον τινῶν πῆρι D
 ἡμέρας τινὰς αὐτῇ ἐνδιατρίψας, ὡς ἐδόκει ἀναγκάσιον εἶναι
 πρὸς Στριμβιτζαν ἐλθεῖν, ἐξεστράτευσε πάλιν. καὶ γενόμενος
 15 ἰδὲν αὐτῇ, τοὺς κατασχόντας ἐπιχείρει πείθειν, (βιάζεσθαι γὰρ
 οὐκ ἦν πολέμῳ διὰ καρτερότητα τειχῶν,) ἑαυτοὺς παραδιδόν-
 ναι καὶ τὴν πόλιν. μὴ παιδομένον δὲ, ἀλλ' ἰσχυρίζομένων
 τὴν πόλιν αὐτοὶ καθέξαι, ἄχρις ἂν ὁ πρὸς ἀλλήλους τῶν
 βασιλέων πόλεμος διαλυθῆ ἔπει οὐ προσεχώρει, ἄρας ἐκε-
 20 ποθεν, ἦλθεν εἰς Μελένικον. τὰ ἴσα δὲ καὶ Νικηφόρον ἀπο-
 κριναμένου τοῦ Βασιλικοῦ, ἐπεὶ πρὸς πολιορκίαν τρέπεσθαι
 ἰδύμενος ἦν, ἄλλων ἀναγκαιότερων ἐπιγιγόντων, ἐπαπέλευξεν
 εἰς Θεσσαλονίκην. γενομένη δὲ ἐκεῖ ἡγγάλθη ἐκ πρωτοστρά- P. 170
 25 τορος ἐπιτροπεύοντος τῆς Θράκης, ὡς βασιλεὺς ὁ πρεσβύτε-

includi et obsidionem perferre praecoptarunt. Protovestiario cum
 nonnullis Prillapus cessit, Prosacum Michael Asanes obtinuit, reli-
 qui Strumbitzam iverunt. Sub idem tempus Nicephorus Basilicus,
 qui Melemici praefecturam tenebat, eam urbem sibi propriam as-
 5 seruit; cum neutro imperatore se facturum profitemis, donec bel-
 lum ad finem perductum esset.

56. Protovestiarius igitur inopinata quadam, ut ferebatur, ca-
 lamitate oppressus nec miseriam sufferre potis, paucis post diebus
 e vita migravit. Quo extincto, comites ac socii semet cum Prillapo
 imperatori permiserunt. Asanem Tribali Prosaco per dolum exue-
 runt. Imperator e Pelagonia Thessalonicam profectus, ob gravia ne-
 10 gotia diebus aliquot ibi positus, militem rursus in necessariam, ut
 visum est, expeditionem ad Strumbitzam eduxit. Cumque civibus
 deditionem suaderet, (cogere enim armis ob murorum firmitudinem
 non poterat,) et illi non flecterentur affirmarentque, se oppidum re-
 tenturos, quoad bellum inter imperatores sedaretur, inde se Mele-
 15 nicam transtulit: ubi Nicephoro Basilio eadem respondente, quia,
 rebus maioris momenti urgentibus, obsidere eam non dabatur, The-
 20 salonicam se recepit. Eo a protostratore Thraciae praetore affertur,

A. C. 1328 ρός ἦν τε εἶχε στρατιῶν ἐν Βυζαντίῳ καὶ ἐτέρων οὐκ ἐλίγην προσεκοροισίμενος, ἐκπέμψει κατ' αὐτοῦ, ἐπὶ στρατηγῷ Ἰλαίῳ τῷ Κωνσταντίνῳ, παρὰ τὸν Μέλαντα ποταμὸν στρατοπεδευομένου. γενομένης δὲ ἐκεῖ τῆς συμβολῆς καὶ τῆς μάχης ἀγχαμάλου ἐπιπολὺ διαμεινύσης, οἱ τοῦ νέου βασιλέως ὁμως ὑπερχόντες, ἐτρέφαντό τε τοὺς ἀντιτεταγμένους καὶ V. 141 τὴν δίωξιν ἐποίησαντο ἄχρι Βυζαντίου. καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτειναν αὐτῶν, τοὺς δὲ καὶ εἶλον ζῶντας· πλὴν ὀλίγων ὅσοι Β διεσώθησαν εἰς τὴν πόλιν· εὐάλω δὲ καὶ ὁ στρατηγός, κα νικήσαντες περὶφανῶς, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. τούτων δὲ ἀγ-10 γελθέντων, τῆς μὲν νίκης ἕνεκα ὁ βασιλεὺς εὐχαριστησίους εὐχὰς ἀπεδίδου θεῶν· ἐπιστραφεῖς δὲ πρὸς τοὺς παρόντας, (πολλοὶ δὲ ἦσαν,) οὐ μᾶλλον ἤδεσθαι ἔρη κρατησάντων τῶν σφετέρων, ἢ ὅσον ἀνιῶται ἐπὶ τῇ τῶν ἀντιτεταγμένων ἡσση. „οὐ γὰρ μόνον ὅτι Ῥωμαῖοι οἱ πεσόντες, οὐδ' ἐχρῆν οὐ πρὸς 15 ἀλλήλους, ἀλλ' ὑπὲρ ἀλλήλων βαρβάρους μαχομένους ἀποδησκαι, δίκαιον ἀλαεῖν, ἀλλ' ὅτι δόος, μὴ καὶ τῶν οἰκειοτάτων τινὲς ἢ τῶν φίλων ἦσαν οἱ ἀποθανόντες καὶ τρίτον, ὅτι οὐχ ὑπὸ βαρβάρων τῶν φύσει πολεμίων, ἀλλ' ὑφ' ἡμῶν ἀνάλω- C ται τῶν πάνυ φιλοῦντων. καὶ δοικῆναι ἡμᾶς νομίζω τοὺς ἐπὶ τομανίας τῶν ἰδίων σαρκῶν ἐμφοροσυμένοις, οὐδ' οὐκ ἐπαινεῖσθαι, ἀλλ' ἐλεεῖσθαι δίκαιοι τῆς ἀτόπου τροφῆς. καὶ, τὸ δὴ μείζον, ὅτι οὐχ ὑπὸ Ἑλλήνων μόνον καὶ βαρβάρων τῶν ἀκουόντων δι-

22. Malim τὸ δὲ μείζον et infra γενομένων.

imperatorem avum, quam habuisset Byzantii manum, et aliam non spernendam aliunde collectam, duce Constantino Acaene, contra ipsum, iuxta flumen Melanem castra habentem, misisse. Fugnatum esse diu ancipiti victoria: tandem iunioris imperatoris militem superiorem evasisse hostesque terga dantes, usque Byzantium insecutum, alios interfecisse, alios cum ipso duce cepisse, paucos in urbem salvos penetrasse: victores cum triumpho certissimo domum rediisse. Ob hunc nuntium imperator Deo gratias egit: conversusque ad astantium frequentiam, non magis se victoria suorum exultare confectus est, quam constriari, adversarios superatos esse. Non enim ob hoc tantummodo iusto dolore tangi, quod qui cecidissent, Romani fuissent, quos non inter se, sed pro se mutuo adversum barbaros decertando occumbere oportuisset; sed quod timendum, ne quidam in eorum numero aut amici, aut necessitudine coniunctissima fuerint: deinde, quod non a barbaris natura hostibus, sed ab amicissimis delicti sint. Et opinor, inquit, nos eorum similes, qui insania ac furore perciti, suas ipsorum carnes commanducant: quos ob alimoniam teterrimam non laudare, sed miserari aequum est. Et quod mains profecto, quia non Graecorum solum et barbarorum,

καὶ μισθῶσαι τῆς εἰς ἀλλήλους παρανομίας, ἀλλ' ἄθλον, εἴ A. C. 1328
 τε καὶ τῶν γινόμενων ἀρέσκει θεῶ, καὶ μὴ ἐπίσης οὐ τε ἀμν-
 νόμενοι καὶ οἱ ἐπιόντες ἄξιοι τιμωριῶν παρ' αὐτῷ κριτῆ. ββου-
 λήμην μὲν οὖν μὴ ἀπὸ Ῥωμαίων, ἀλλ' ἀπὸ βερβάρων ἐστη-
 ζένοι τὸ τρόπαιον τοῖς ἡμετέροις, ἵνα εἶχον τῆς νίκης καθαρ-
 ρὰν τὴν ἡδονήν. ἐπειδὴ δὲ οὕτω τὰ ἡμέτερα ἐπὶ φθονεροῦ D
 τιος δαίμονος συνεσκευάσθη, ὡς καὶ τὴν νίκην ἀληθόνος
 αἰτίαν φαίνεσθαι ἡμῖν, χάριτας ὁμολογῶ τῷ κρείττονι πολλάς,
 οὐ μόνον ὅτι τοῖς ἐμοῖς συνήρατο πρὸς τὴν νίκην, ἀλλ' ὅτι
 10 καὶ μηδεμίαν αἰτίαν αὐτὸς ἐν τῷ νυνὶ πολέμῳ οὐ μόνον πα-
 ρεσχόμεν, ἀλλὰ καὶ κινουμένου τὴν ἀρχὴν, πολλὰ καὶ ἔπραξα
 ἄξια καὶ εἶπον λόγου, δέομενος τὸν πόλεμον καταθέσθαι τοὺς
 κινουήντας, εἰ καὶ καθ' ὑδάτων, τὸ τῆς παροιμίας, ἐδόκουν
 γράφειν." Οἱ μὲν οὖν ἀκούσαντες, οὐ μόνον τῆς ἀγχινοίας
 ζῆταύμασαν τὸν βασιλέα, ἀλλὰ καὶ τοῦ μὴ φουᾶσθαι μὴδ'
 ἐπαίρεσθαι ἐν ταῖς εὐτυχίαις, ἀλλ' ἐν ταῖς τῶν πραγμάτων
 μεταβολαῖς ἴσον καὶ ὅμοιον παρέχειν ἑαυτόν. βασιλεὺς δὲ τόν P. 177
 τε πρωτοστράτορα γράμμασιν ἡμείβετο εὐχαριστηρίοις, καὶ
 τοὺς συνόντας αὐτῷ τῶν συγκλητικῶν τιμαῖς τε καὶ ἄλλαις
 ἐνεργεσίαις, καὶ τοὺς στρατιώτας τοὺς μὲν ἐπιδύσει-τῆς μισθο-
 φορᾶς, τῶν ἐτησίων δὲ προσόδων τοὺς λοιποὺς μᾶλλον ἐπέβ-
 ῶσε καὶ προθυμότερους πρὸς τὸ πολεμεῖν εἰργάσατο. ἑπὲρ
 αὐτοῦ αὐτὸς δὲ ἐν Θεσσαλονίκῃ ὑπογραφείας καταστήσας, δι'
 αὐτῶν διέκει καὶ ἐξίσασε τὴν ἐσπέραν, καὶ καταλόγους ἔτασ-

24. In pr. perperam leg. καταλόγους: alios inuiper centuriabat.

ad quos rei fama pervaserit, odio propter mutuum scelus digni eri-
 mus, sed dubitari potest, an quidquam horum Deo placeat; et non
 aequae se tuentes, ut invadentes; apud ipsum iudicem poenas com-
 meruisse videantur. Nostros igitur non de Romanis, sed de barba-
 ris trophaeum erexisse vellem, ut e victoria sua liquidum sincerum-
 que gaudium perciperent. Sed quoniam daemoneis alicuius invidentia
 factum est, ut ipsa etiam victoria dolendi materiam nobis porrigere-
 ret, numini gratias magnas ago, non modo quod meis ad vincendum
 praesto fuit; verum etiam, quod bello huic auctor nulla ex parte
 existerim. Existerim autem? immo et eo a principio confiato, multa
 memoratu digna et dixi et feci, auctores eius obsecrans, ut eo tem-
 perarent: tametsi in aqua, quod dicitur, videbar scribere. Qui
 haec audiebant, imperatorem non de solertia solum, sed de moderati-
 one quoque, quod prosperis eventis non inflaretur neque effertur, sed
 in ipsa rerum commutatione eandem et aequabilem servaret animi
 constantiam, admirabantur. Imperator litteris protostratori gratias
 egit, et qui cum eo erant de nobilitate, honoribus eos ac donis
 remuneratus est: militesque alios aucto stipendio, alios annuorum.

- A. C. 1328 σεν ἑτέροισι πρὸς τοὺς οὖσι, ὅπως πλείων γίγνηται ἢ στρατιά. ἐν τούτοις δὲ αὐτοῦ ἀσχολουμένου, πάλιν ἦκε γράμματα Β ἐκ πρωτοστράτορος μηνύοντα, ὡς ὁ πρῶτος βασιλεὺς τῶν Μυσῶν βασιλεὶ Μιχαὴλ διάφορος πρότερον ὄν, νῦν πρὸς αὐτὸν τίθεται εἰρηνικὰς σπονδὰς καὶ συμμαχίαν ἄγροισὶν μὲν τοι τὰς ζυμβάσεις ἐφ' οἷς γίνονται αὐτοῖς, καὶ διὰ τοῦτο δέον ἔγνωκεν αὐτῷ ποιήσασθαι τῶν πραττομένων βασιλεὺς δ' ἐπεὶ ἐπέθετο, συνῆκε μὲν τοῦ πρὸς αὐτὸν ἕνεκα πολέμου τὴν συμμαχίαν τῷ πάππῳ γεγενηθῆναι πρὸς Μυσοὺς, ἔγνω δὲ μὴ ἐκ πρώτης ἀκοῆς ἐκ τῆς ἐσπέρας ἀπανίστασθαι, ἀλλὰ μένειν τε ἔτι καὶ τῶν πραγμάτων καὶ τῆς στρατίας πρόνοιαν ποιῆσθαι, ἄχρις ἂν τι βεβαιότερον διδαχθῆ. ἡμέρας C δὲ ὕστερον ὀλίγαις πάλιν ἐκ πρωτοστράτορος ἀφικνίεται γράμματα V. 142 πρὸς βασιλέα μηνύοντα, ὡς αἱ πρὸς Μυσοὺς βασιλεὺς σπονδαὶ καὶ ἡ συμμαχία πέρας ἤδη ἔσχον, καὶ οἱ πρῶτοι τῆς συμμαχίας ἐκ τῶν πρὸς Μυσοὺς αὐτομόλων Ῥωμαῖοι ἐν Βουλαντίῳ εἰσὶν ἔτι βουλευσαμένῳ δὲ μετὰ τῶν ἐν τέλει τῷ βασιλεὶ οὐκέτι διαμέλλειν ἐδόκει ἐν Θεσσαλονίῃ, ἀλλὰ τάχιστα εἰς Βουλαντίον ἀπέραι, πρὶν τι νεωτερισθῆ. καὶ τῆς ἐσπέρας στρατηγὸν Συργῆν ντὲ Λεζιάνο τὸν Κύπριον, ὃς ὕστερον ῥήξο

20. Ex Graeco Συργηντελεζιάνο satis infeliciter eduxit suum Syrgentianum Interpres. Restituo fidenter Σύρ Γυὶ ντὲ Λεζιάνο, id est Sire Guy de Lesignem. Cetera dicam in notis ED.P. Quod ego sine ulla fere litterarum mutatione dedi, Cantacuzeni auctoritate nititur. Is enim Libr. III. Guidonem istum Cyprum, quem hic delitescere acute sensit vir doctus, Συργῆν constanter appellat. Scilicet vox Σύρ, ut in nomine quoque Syrgianus nostri factum est, coaluit cum ipso hominis nomine, a Graecis ex Gallico Gui corrupto. Nicephorus L. XII. c. 15. 1. eundem Guidonem simpliciter Γῆμ vocat.

censuum incremento ad bellum pro se confirmavit animosioresque reddidit. Ipse vero Thessalonicae ratiocinatores et scribas instituit, per quos occidentem digerebat et adaequabat: item praeter eos, qui erant, alios catalogos confici iussit, ut cresceret exercitus. Eo in his versante, rursum a protostratore litterae, indicantes, seniore imperatorem, a Michaele Moesorum rege prius dissidentem, nunc cum eo pacis foedus et belli societatem coivisse: nesciri tamen, ob quem finem: et idcirco hoc ad eum perscribendum censuisse. Nepos avum cum Moeso propter bellum adversus se societatem istam pepigisse animadvertit: statuit autem, non subito ad primam auditionem abducendum ex occidente exercitum, sed haerendum adhuc illique et rebus aliis providendum, donec certiora nuntiarentur. Diebus aliquot praeteritis, scripsit protostrator, foedus imperatoris et societatem cum Moesis iam constitutam, eiusque conciliatores, Romanos ex transfugis ad Moesos adhuc Byzantii degere. Imper-

Ἀρμενίας ἐγεγόνει, δξάδελφον αὐτῷ ὄντα μητρόθεν, καταστη- (A. C. 1328
 σάμενος, ἄρας ἐκ Θεσσαλονίκης αὐτὸς ἅμα τῇ στρατιᾷ, ἦλθεν
 εἰς Διδυμότειχον. ὀλίγας δὲ αὐτῷ ἐνδιατρίψας ἡμέρας, ἐξελ-
 θὼν ἐκείθεν, ἤκεν εἰς Βυζάντιον. γενόμενος δὲ πρὸς τὰς πύ- D
 λαιας τῆς προσαγορευομένης Γυρολίμνης, καὶ Πεπανόν τινα τῶν
 ἐν Βλαχέρναις προκαθήμενον βασιλείων, τῶν τῆδε τειχῶν τὴν
 φυλακὴν πεπιστευμένον εὐρῶν, ἐπεὶ διὰ τὴν ἐκείνου ἐφοδὸν
 ἐν φυλακῇ εἶχεν ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς τὰ Βυζαντίου τείχη,
 ἐκέλευεν ὡς βασιλέα τὸν πάμπαν ἐλθόντα ἀπαγγέλλειν, ὅτι τε
 15 ἰογένοιτο ἐγγὺς τειχῶν καὶ δέοιτο συγγνώμης τυχεῖν τῆς παρ'
 αὐτῷ. μὴ δὲ διὰ τὰ κατὰ τὴν ἐσπέραν συμβάντα ἀθεράπευτα
 λογιέσθαι εἶναι τὰ κακά. ἔξεστι γάρ, εἴπερ καὶ νῦν ἐθελή-
 σεις, τὸν τε πόλεμον καταθέσθαι καὶ ὁ, τι βούλει χρῆσασθαι
 αὐτῷ· πάντως δὲ οὐκ ἐπιλεῖσθαι, ὀλίγου τοῦ παρῳχηκός
 15 ὄντος χρόνου, ὅσα ἐλθὼν ἐδεῖτο περὶ τῆς εἰρήνης, ταύτην ἀν-
 τι τοῦ πολέμου μᾶλλον ἐλέσθαι συμβουλευῶν, καὶ μὴ τοῖς P. 178
 ἐνάγουσι πείθεσθαι πολεμεῖν, ὡς οὐδὲν ὀνησοῦσιν ἐπὶ τῶν
 ἔργων, ὧν αὐτὸς μὲν οὐκ ἐβούλετο προφήτης εὐρεθῆναι: ὅμως
 δὲ ἐξέβη ἢ προείρηται αὐτῷ. εἰ δὲ νῦν καταθέσθαι τὸν πό-
 λεμον πάλιν ἐθελήσῃς, ἐκεῖνά τε ὡς μηδὲ τὴν ἀρχὴν γεγενη-
 μένα λογιεῖται καὶ γνώμης οὕτως ἔχει καὶ παρῳασκευῆς, ὡς
 πάντα πράξων, ἅττα ἂν αὐτὸς κελύξῃς. Ὁ μὲν Πεπανὸς τῷ

8. Legebatur Βυζαντίων.

tori, consilio cum primoribus habito, visum non diutius Thessa-
 lonicae cunctandum, sed antequam novaretur quippiam, Byzantium
 properandum. Itaque Syрге de Lesiano, Cyprio, qui postea
 rex Armeniae factus est, consobrino suo, duce occidentis creato,
 Thessalonica cum copiis proficiscens, Didymotichum venit; inde
 post paucos dies Byzantium. Cum ad portam Gyrolimnae esset
 et Papanum quendam, ante palatium in Blachernis sedentem,
 reperisset, qui illic custodem murorum ageret, (siquidem ob
 hostilem nepotis adventum imperator moenia Byzantina servabat,)
 iussit eum ire nuntiatum, se prope muros esse ipsumque veniam ac
 pacem poscere. Propter ea, quae in occidente contigissent, non
 esse malorum desperandum remedium: nam et nunc, si mitigetur,
 bellum licere omittere et secum agere pro arbitrio. Plane autem
 tenere et illum memoria, quantopere nuper ipse eodem veniens
 pacem flagitasset eamque bello anteferendam admonuisset, nec
 obsequendum ad arma exstimulantibus; quando nihil utilitatis alla-
 turū sint in rebus, quarum ipse vates inveniri noluisset: nihilo mi-
 nus evenisse, ut praedixerit. Nunc si bona voluntate arma missa
 fecerit, quae facta sint pro non factis reputatum iri et se ita com-
 paratum, ut quae ipse iusserit exsecuturus sit omnia. Papanus com-

Cantacuzenus.

A. C. 1328 πρεσβυτέρῃ βασιλεὶ ἀπήγγελλεν ἔλθων ὅσα ἦν παρὰ τοῦ νέου προτέταγμένος βασιλέως. ὀλίγω δὲ ὕστερον ἐπανελθὼν, ἀπήγγελλε τῷ νέῳ βασιλεὶ, ὅτι βασιλεὺς κελεύει τῶν τῆδε ὅποι βούλοιο ἀποχωρεῖν καὶ μὴ κατατρίβειν τὸν καιρὸν εἰκῆ καὶ Βμάτην, μέλλοντα οὐδὲν ἀνύειν ὧν διανοεῖται. ἐρομένου δὲ τοῦ νέου βασιλέως, εἰ μὴδὲν αὐτῷ πλέον προστάξειε βασιλεὺς, „οὐδὲν” εἶπεν ὁ Πεπανός. „οὐκοῦν” ἔφη „τὸ βασιλέως πρόταγμα πληρῶν, ὅποι ἂν ὁ θεὸς ἤγοῦτο βαδιοῦμαι.” καὶ ἀναξεύζας ἐκεῖθεν, ἐν τοῖς λειμῶσι τοῖς παρὰ τὴν γέφυραν τῆς Καμήλου ἠυλίσατο τὴν νύκτα, καὶ ἐς τὴν ὕστεραιάν παλίνο παρὰ τὰς αὐτὰς πύλας ἔλθων, ἐδεῖτο βασιλέως προσδεξασθαι τὴν εἰρήνην καὶ τὸν πόλεμον καταλύσαι. ὥς δ’ ἐσήκουεν οὐδεὶς, ἀναστρέψας ἤλαυνε πρὸς τὸν Μέλανα ποταμὸν, ἔνθα πρωτοστράτωρ ἦν μετὰ τῆς ὑπολοίπου στρατιᾶς ἑστρατοπεδευμένος.

Β βασιλεὺς μὲν οὖν ἦε ἠγούμενος τῆς στρατιᾶς, ὁ μέγας δὲ ὑπὲρ 15 λείπετο δομέστικος χρείας τινὸς ἔνεκα ὀπίσω. προσελθὼν δὲ αὐτῷ τις ἐν ἐνδύμασι διερῶσάσιν οἷα τὰ τῶν πενήτων, κρούφα τι ἔλεγεν ἔχειν αὐτῷ διαλεχθῆναι. προσελθὼν δὲ ἐφ’ ἱκανὸν ὅσον μὴ ὀρᾶσθαι ἀπὸ τῶν τειχῶν, ἐκέλευεν ὅ,τι ἂν βούλοιο φράζειν. ὁ δὲ καὶ ἕτερόν τινα προσκαλεσάμενος τὸν κοι-20 νονοῦντα αὐτῷ τῶν βουλευμάτων, οὐδενὸς αὐτοῖς ἕτερον συμπαρόντος, φίλοι μὲν ἔφασαν αὐτοὶ ἐς τὰ μάλιστα ἀλλήλοις εἶναι ἐκ παλαιοῦ καὶ τὰς οἰκήσεις ἔχειν γειτονοῦσας· ὀρῶντες δὲ ὅσα ἀδικεῖται καὶ ἀπελαύνεται ὁ νέος βασιλεὺς ἐπὶ προφά-25

Δσσι οὐδεμιᾶ, ἀλγεῖν τε οὐκέτι ἀνεκτῶς καὶ προθυμείσθαι, ἄλλ’

missa nuntiatum vadit parvoque intervallo reversus, refert, mandare avum, uti hinc quo lubeat se auferat, neve incassum ac frustra tempus terat, cum nihil eorum, quae somniet, consecuturus sit. Rogante illo, Numquid aliud? Nihil, ait Pepanus. Ergo imperatoris iussibus parebo, ait, et quo me duxerit Deus ibo. Inde regressus, in pratis iuxta pontem Cameli pernoctavit. Postridie ad easdem portas rediens, orat, uti pace bellum mutaretur. Non exauditus, ad Melanem flumen retrocedit, ubi protostrator cum cetera parte exercitus castra fixerat. Ibat igitur imperator ducens militem. Domesticus nescio quo negotio praepeditus, sequebatur. Ad quem accedens homo veste lacera, ut pauper, habere se ait quod clam diceret. Progressus igitur a moenibus tanto spatium, quantum oculi amplius non ferrent, edicere mysterium iussit. Ille alium quendam consilii participem advocat. Tum insuper nemine praesente, incipiunt, Se iam olim inter se amare, ut qui maxime, et contiguus habitare in arcebus. Cernentes autem, quam inique immerito suo haberetur pelle-returque iunior imperator, dolere incredibiliter et ad opem sic afflicto pro viribus ferendam si liceat, paratos esse: potissimum, et

ἔξῃ, ἀμόνευεν τὰ δυνατὰ ἀδικουμένων, καὶ μάλιστα ἔξ ὅτου κα- A. C. 1328
 τὰ τε Ῥήγιον ἀπολογούμενος ὁ βασιλεὺς πάσης ἀπέλυσεν αἰτίας
 ἱαντὸν, (παρεῖναι γὰρ τότε καὶ αὐτοὺς,) καὶ ἐνταῦθα ἀφικό- V. 143
 μενος πολλαῖς ἐχρήσατο δεήσεσι καὶ ἰκεσίαις πρὸς τὸν πά-
 πλον, μὴ τὸν πόλεμον κινεῖν. γνώμης μὲν οὖν οὕτως ἔφασαν
 ἔχειν καὶ παρασκευῆς· ἐνδεεστέρας δὲ οὔσης τῆς δυνάμεως
 αὐτῶν ἢ κατὰ τὴν προθυμίαν, καιρὸν ζητεῖν, καθ' ὃν μὲν αὐ-
 τοῖς ἐγγένοιτο καὶ ἔργῳ ἃ προείλοντο δρᾶν· ὃν δὲ καλῶς ποι-
 οῦντα ἦκειν. μετὰ γὰρ τὸ βασιλέα τὸν νέον πρὸς τὴν ἐσπέραν
 10 ἐοικρατεῦσαι, τοὺς τὴν φυλακὴν τῆς πόλεως ἐπιτετραμμένους,
 οὕτω τοῦ Θεοῦ πόρρωθεν τὰ λυσιτελοῦντα προκατασκευαζομέ-
 νου, τοῖς ἐπὶ ταῖς πύλαις τοῦ ἁγίου Ῥωμανοῦ καλουμέναις
 τεύχεσιν ἐπιστῆσαι, ὥστε νύκτωρ ἔχειν ἀγρυπνοῦντας φυλα- P. 179
 κὴν ἅμα καὶ ἑτέροις ὀκτὼ ἐκ διαδοχῆς. αὐτοῖς μὲν οὖν εὐθύς,
 15 τοῦτου γενομένου, ἔγνωσαν εἰσελθεῖν τοῦ δυνήσεσθαι ἂν ποτε
 βασιλεῖ χρησίμους εἶναι. ἔπει δὲ καὶ ἐπύθοντο ὅσον οὐδέπω
 εἰς Βυζάντιον ἀφίξεσθαι αὐτὸν, τοῖς ἑταίροις, ὃ φασι, κύ-
 βον ῥίψαντες, διειλέχθαι περὶ τοῦ βασιλεῖ τῷ νέῳ τὴν πόλιν
 προδιδόναι, πεπεικέναι τε δίκαιά τε ἅμα δόξαντας λέγειν καὶ
 20 συμφέροντα πᾶσι Ῥωμαίοις· καὶ νῦν εἶναι ἐν ἐτοιμίῳ, κλίμα-
 ξι τὸν βασιλέα ἀνάγειν εἰς τὸ τεῖχος, νύκτα φυλάξαντας καθ'
 ἣν αὐτοῖς ἢ διαδοχῇ ἔσθι τῆς φυλακῆς· οἱ μὲν οὖν τοιαῦτα
 εἶπον· ὁ μέγας δὲ δομέστικος τὸν μὲν ἀπαγγελοῦντα βασιλεῖ B
 περιμένειν ἐπεμψεν εὐθύς, τοὺς δὲ διειλεγμένους ὅ,τι τε κα-
 25 λοῖντο ἠρώτα καὶ εἴ τι παρὰ βασιλέως αἰτοῖεν, ὡς δίκαιοι ὄν-
 13. Post ἐπιστῆσαι deest αὐτοὺς. 14. αὐταῖς et 15. ἔγνωια
 legebantur vitiose.

quo apud Rhegium de obiectis se purgarit, (nam et se tunc adfuisse,) et huc profectus, multis precibus obtestationibusque avum oneravit, ne bellum ordiretur. Animo igitur et consilio ita se paratos esse aiebant. Sed quia alacritati par facultas deesset, opportunitatem quaerere, qua quae certo statuissent facto praestarent, quae nunc praeclara se offerret. Nam postquam imperator iunior in occidentem movisset, praefectos vigilum, ita Deo quae conducere multo ante praestruente, murorum supra portam sancti Romani custodiam sibi ad agendas cum aliis ex successione per noctem excubias commendassee. Ex quo statim cogitarint, posse se aliquando imperatori utilem navare operam. Ubi vero didicerint mox Byzantii affuturum: et facta alea, quod aiunt, cum sociis de urbe ei prodenda egisse, et visos aequa Romanisque omnibus profutura loqui, persuasisse: iamque promptum esse, imperatorem in murum subducere, observata nocte, qua ipsorum forent vigiliae. Haec illi. Magnus domesticus extemplo mittit qui imperatorem moneat, uti subsistat. Eqs

- A.C. 1328 *τες εἰς παθεῖν τῆς εἰς βασιλέα ἕνεκα ἐθνοῦς. οἱ δ' ἔφασαν, Κάμαρις μὲν καλεῖσθαι καὶ Καστελιάνος, μηδὲν δὲ αἰτεῖν, ἀλλὰ προῖκα τοῦ καλοῦ ἕνεκα καὶ τοῦ κοινῆ λυσιτελοῦντος τὴν ἐπιχειρήσιν ὑπέλθειν. ἐπεὶ δὲ καὶ αὐτῶς ἐπιτρέψαντος ὁ βούλουτο αἰτεῖν, ἰσχυρίζαντο αἰτεῖν μηδὲν, παραλαβὼν αὐτοὺς ἤγειν ὡς βασιλέα. συμμίζας δὲ αὐτῷ, „ὁ θεὸς“ εἶπεν „ἢ σὺ πρὸ μικροῦ παρέσχηκας ἃ εἶχες, ἃ βούλεται νῦν αὐτὸς εὐεργετῆ.“ ἀνεμί-
C μνησε δὲ αὐτὸν ἔργου τινὸς, ὃ ἦν εἰργασμένος πρὸ μικροῦ.*
75. Ἐτι γὰρ ἐνδιατριβόντος Θεσσαλονικῆ, τῶν ἐν Βυζαντίῳ βασιλεὶ τῷ πρεσβυτέρῳ συνόντων συγκλητικῶν ἐξ¹⁰ συμφωνήσαντες ταῖς γνώμαις, πέμπαντες εἰς Θεσσαλονικίην, D διειλέγοντο κρύφα τῷ βασιλεὶ, ὡς, εἰ βούλουτο Βυζάντιον κατασχεῖν, αὐτῶν παραδιδόντων, (ἦσαν γὰρ οὐκ ἀδύνατοι κα-
εἶν,) πρῶτον μὲν αὐτοῖς πιστώσασθαι δι' ὄρκου, τῆς τε ὑπε-
ρεσίας ἐφ' ἣν νῦν τελεῖ τὸν μέγαν ἀποστῆσαι λογοθέτην τὸν¹⁵ Μετοχίτην καὶ διὰ βίου παντὸς δι' ὀργῆς ἔχειν καὶ συγγνώ-
μην μηδέποτε παρασχεῖν· ἔπειτα δὲ καὶ ἕτερόν τινα ὅσα αὐ-
τοὶ ἤτοῦντο, ἐκπληροῦν. κἂν ταῦτα αὐτοῖς πιστώσασθαι δι'
ὄρκων, μηδὲν ἀναβαλλόμενον ἦκειν, ὡς ἅμα τῷ ἐλθεῖν παρα-
ληφόμενον τὴν πόλιν. ἐφ' οἷς ἀπεκρίνατο ὁ βασιλεὺς, τοῦ²⁰ μὲν μήτε αὐτὸν ἐν τῷ νυνὶ πολέμῳ αἰτίαν παρεσχῆσθαι, μήδ' ὑφ' ἑτέρων μάλιστα ἐθέλειν κινήθῆναι τὴν ἀρχὴν, καὶ κινή-
V. 144 θέντος δὲ, πάντα τρόπον ἐπινενοηκέναι καὶ μηχανῆν, δι' ἧν

10. πρεσβυτέρῳ ED. P. pro πρεσβυτέρων.

de nominibus et si quid ab imperatore petant, interrogat: quandoquidem pro benevolentia in illum aliquo digni munere apparebant. Respondent, unum Camarin, alterum Castelianum appellari; nihil petere, sed gratuito honestatis et communis emolumentum causa hoc operis aggressuros. Ubi, domestico iterum potestatem petendi quod vellent offerente, se nihil petere autumarunt, ad imperatorem eos adducit: cui propior factus, Deus, inquit, cui tu paulo ante obtulisti quae habes, quae vult nunc tibi rependit: et simul rei causidam, quam non ita pridem patrauerat, eum commonefacit.

57. Etenim cum adhuc Thessalonicae moraretur, ex optimatibus avi sex conspirantes cum eo occulte egerunt, si placeret occupare Byzantium, ipsis tradentibus, quod poterant, primum se illis iureiurando obstringeret, munere, quo nunc fungeretur, magnum logetham amoturum atque illi in perpetuum succensurum neque unquam ignoturum: deinde alia quaedam, quae postularent, praestiturum. Ita si fecisset, sine mora veniret; simul enim venturum et urbem in potestatem accepturum. Super quibus respondit imperator, neque se huic bello caput fuisse, neque omnino ab aliis id suscitari voluisse; et eo suscitato, modum viamque omnem excogitasse, quibus

ἔπειτα αὐτὸν δυνήσεσθαι καταλύειν, θεὸν τε εἰδέναι, τὸν πάν- A.C. 1328
 τα καὶ πρὶν γενέσθαι εἰδὸτα, καὶ αὐτὰ τὰ πράγματα μονον- P. 180
 ουχὶ φωνῆν ἀφιέντα μαρτυρίων, καὶ ὑμεῖς δ' αὐτοὶ συμμαρ-
 τυρήσετε ἂν ἔμοι, εἰάν θέλῃτε λέγειν τὰληθῆ. ἐπεὶ δ' οὕτω
 ὅτι ἡμέτερα πράγματα συνεσκευάσθη, ὥστε ἀνάγκην εἶναι,
 μηδ' ὅλως βασιλέως παραδαχομένου τὴν εἰρήνην, ἢ τὸν ἑτε-
 ρον ἐκπεσεῖσθαι τῆς ἀρχῆς ἢ διαφθεῖρεσθαι τὸ ὑπῆκον δι-
 στάμενον πρὸς ἑκατέρους, βούλομαι ἀναγκαίως, ἢ ὑμῶν πρα-
 τόντων ἢ τινῶν ἑτέρων, ὑπ' ἑμαυτὸν ποιήσασθαι Βυζάντιον,
 1005, ἂν μὴ τοῦτο γένηται, τῶν ἐμφυλίων οὐ παυσόμενον πολέ-
 μων. ἐπὶ τοιούτοις μέντοι οἷα αὐτοὶ αἰτέλοθε, οὐ Βυζάντιον
 μόνον, ἀλλ' οὐδ' εἰ τόσαι πόλεις ἦσαν ὅσοι πύργοι Βυζαντίου, B
 ἢ θέλησα ἂν κατασχεῖν. τὸ μὲν γὰρ τὸν μέγαν λογοθέτην ἀπο-
 στήσαι τῆς ὑπηρεσίας, ἐφ' ἣν νῦν τελεῖ, οὐ μόνον διὰ τὸ αἰ-
 15τεῖν ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ ἄλλως πρὸς τὸ ἀπηλλάχθαι πραγμάτων,
 ἐπραξα ἂν, ὑπ' ἑμοὶ γενομένων τῶν πραγμάτων· τὸ μέντοι
 γε αὐτοῦ κατατηφίσασθαι διὰ βίου ἀπαραίτητον ὄργην, ἀδυ-
 νατώτατον τῶν πάντων. μὴ γὰρ οὕτω μανεῖν ὥστε διὰ τῆς
 εἰς ἐκεῖνον ἀπαραίτητου ὄργης ἑμαυτῶ ἀποκλείσαι τὰ φιλάν-
 20δρωπα σπλάγγχνα τῆς ἀγαθότητος τοῦ θεοῦ· ἐπειδὴ ᾧ μέτρον
 μετρήσομεν τοῖς συνδούλοις, ἀντιμετρήσειν ἀπεφῆνατο ἡμῖν
 καὶ ταῦτα οὐκ ἐξίστης τῶν ἡμῖν ἡμαρτημένων ὄντων, ἀλλ' C
 ἀπειροπλασίῳ τινὶ ὑπεροχῇ τῶν ἑμοὶ πρὸς θεὸν ἡμαρτημένων
 διαφερόντων. τοιγαροῦν τὸ μὲν ὑπ' ἑμαυτῶ ποιήσασθαι Βυ-

3. μαρτυρίων sensu caret; lego μαρτυρεῖν.

Id posse dissipari arbitraretur; idque Deum nosse, qui norit omnia, antequam fiant, resque ipsas tantum non missa voce testificari id ipsum; quin et eos ipsos, si vera dicere velint, testimonium sibi laturus. Quia vero ea conditio rerum sit, ut avo pacem funditus reiectante, necessario aut alter illorum imperio depelli aut subiecti dissidiis inteatinis ad perniciem vocari debeant, velle se, idque ex necessitate, aut ipsorum aut aliorum ope sub ius suum redigi Byzantium: quod nisi fiat, nunquam bellis civilibus defuturam materiam. Ob ea autem, quae rogassent, non Byzantio dumtaxat potiri nolle; sed neque tot urbibus, quot sunt Byzantii turres. Magno logothetae dignitatem, qua nuno fungeretur, non solum quia illi peterent, sed alioqui etiam ut molestiis liberaretur, abrogaturum fuisse, si penes se summa imperii fuisset. Ut autem iram inexorabilem in omni vita adversus eum retineret, id esse unum, quod omnium minime fieri posset. Egoe ita delirem, inquit, ut per implacabilem iram adversus illum mihimet divinae bonitatis benigna viscera praecludam? siquidem qua mensura conservis nostris mensi fuerimus, eadem se nobis remensurum pronuntiavit: idque cum peccata nostra contra deum infinitis partibus ea superent, quae ab hominibus con-

- A.C. 1328 ζάντιον καὶ πάνν βούλομαι τοῦ κοινῆ λυσιτελοῦντος ἔνεκα, τοῦτου δὲ τοῦ αἰτήματος ἀπόντος, καὶ εἶγε καὶ ὄμνυν συνδοκί, τόν' ἤδη καὶ περὶ τῶν ἐπιλοίπων ὄμῶν ἀκούσομαι αἰτημάτων." Τούτων μὲν οὖν ὁ μέγας τότε δομῆστικός ἀνεμίμησε βασιλέα, καὶ ἕτεροῦ ἄττα πρὸς αὐτὸν διαλεχθεῖς, προσῆγε τοῖς ἄνδρα. οἱ δὲ καὶ πρὸς βασιλέα διειλέχθησαν τὴ ἴσα καὶ ἡ μὴ διῆσχυρίζοντο αὐτοὶ δυνήσεσθαι τὴν πόλιν παραδώσειν. ἐπειδὴ δὲ αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς καὶ εἴ τι ἐπυρθάνετο αἰτοῦεν· οἱ δ' ἐπειθοντο αἰτεῖν οὐδὲν, πολλὰ δὲ πολλάκις παρὰ βασιλέως ἐκβιασθέντες, ἤτήσαντο γῆς εἴκοσι πλέθρα. γελάσας δὲ πρὸς τὴν αἴτησιν ὁ βασιλεὺς, „ἀλλ' ἐγὼ" εἶπε „θεοῦ δίδοντας, ἀξίαν ὄμνυ ἀποδώσω τῆς εὐγνωμοσύνης τὴν εὐεργεσίαν." ἔτι δὲ αὐτῶν περὶ τῶν τοιούτων διαλεγομένων, ἐκ Σκοπέλου παρὰ τοῦ ἄρχοντος ἄγγελος ἦκε μηνύων, ὡς ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς Μιχαὴλ ἐν μεθορίοις τῆς αὐτοῦ καὶ Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἔλθων, παρὰ πόλιν αὐτῆ ὑπήκοον Διάμπολιν προσαγορευομένην ἐστρατοπέδευσε, καὶ συμμαχίαν ἐπαγόμενος ἐκ Σκυθῶν, οἱ παρὰ Ῥωσοκάστρω εἰσὶν ἐστρατοπεδευμένοι. ὣν ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, ἐβουλεύετο ἅμα τῆ μεγάλης δομῆστικῆ ὁ, τι δεῖ ποιεῖν, καὶ ἐδόκει χρῆναι ἔλθεῖν πικρὰ τὴν Λόγους οὖσαν ὄρει-
P.181 νήν ἅμα μὲν καὶ διὰ τὸ ἐγγὺς εἶναι Βυζαντίου, ὅπως τὰ πρὸς τὴν παράληψιν πράττηται αὐτοῖς, ἅμα δὲ καὶ διὰ τὸ μὴ κύνκλωσιν παρέχειν τὸ χωρίον δυσπρόσοδον ὄν, ὥστε ἔχειν, ἄν

13. Haec Scopelus Thraciae urbs est. ED. P. 18. Gregorac Ῥωσοκάστρον dicitur. ED. P. 20. In MS. ad γ. Λόγους adscriptum erat, Φρούριόν τε παρὰ τὸ στόμα τοῦ Ἐξείνου Ἰόριου. id est, Castellum quoddam ad ostium Ponti Euxini situm. ED. P.

tra nos peccantur. Proinde Byzantium sibi pro communi utilitate subiectum percupere; hac autem petitione excepta, si qua alia ipsis petenda viderentur, auditurum. Hoc illi magnus domesticus in memoriam revocabat: et plura cum eo disserens, viros producebat, qui eadem apud imperatorem loquebantur, asseverantes, se illi urbem tradere posse. Quibus collaudatis, quaesivit, num quid ab se peterent. Hi nihil petere constituerunt: sed cum imperator instaret aspius, viginti iugera petiverunt. Tum ridens ille, At ego, inquit, divino concessu probitati vestrae digna praemia persolvam. Medio in sermone advolat Scopelo a praefecto nuntius, Michaellem Moesorum regem in suis et Romanorum confinibus apud urbem suam nomine Diampolin castra locasse, Scytharum comitatum auxiliis, qui iuxta Rhosocastrum tentoria haberent. Imperator quid faciendum, magni domestici consilium exquirat: ad castellum Logos in montanis situm progrediendum decernunt, tum quod Byzantio propinquum et ad eius occupationem parandam opportunum, tum quod locus accessu difficilis hostibus cingendi facultatem eriperet: ut et invadentibus resistere

τις ἐπίη, ἀμύνεσθαι τε, ἂν δὲ, καὶ ἡσυχίαν ἄγειν πρὸς τὰ Α. C. 1328
καρτεράτα ἀποχωρήσαντας. οἱ μὲν οὖν οὗτω βουλευσάμε-
νοι, τὸν Κάμαριν μὲν ἐκέλευον ἐπεσθαι αὐτοῖς, ὡς ἂν εἰδέ-
ναι ἔχη τὸ στρατόπεδον βασιλέως ὅπη εἶη τὸν δ' ἕτερον εἰς
5 Βυζάντιον ὡς καὶ τοῖς ἑτέροις τὰ πεπραγμένα ἀπαγγελοῦντα
ἀπίεσαι. ἀλθόντες δὲ παρὰ τὸν Μέλανα ποταμὸν, ἐνθα καὶ
ἡ λοιπὴ στρατιὰ ἅμα πρωτοστράτορι ἐστρατοπεδευμένη ἦν,
τά τε περὶ τῶν πραττόντων τὴν ἄλωσιν αὐτῷ ἐκοινοῦντο Βυ-
ζαντίου, καὶ ὅσα πύθοντο περὶ τῶν Μυσῶν καὶ περὶ τῆς εἰς
10 Λόγους στρατοπεδείας, προστιθέντες καὶ τὰς αἰτίας. καὶ ἐπει- V. 145
δὴ καὶ αὐτῷ ἐδόκει καλῶς ἔχειν, ἄραντες ἐκείθεν, ἐστρατο-
πεδεύσαντο ἐν Λόγους. καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν ἠγγέλθη αὐτοῖς,
ὡς στράτευμα Μυσῶν περὶ τρισχιλίους ἵππους ἦκεν εἰς Βυ-
ζάντιον κατὰ συμμαχίαν τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ. ἠγείται δὲ
15 αὐτῶν Ἰβάνης ὁ Ῥῶς. ἐθορύβησε μὲν οὖν οὐ μετρίως τοῦτο
τὸν νέον βασιλέα. ἐξετάζοντι δ' αὐτῷ ἅμα τῷ μεγάλῳ δομε-
στικῷ καὶ πρωτοστράτορι ὅ, τι τὸ πείσαν τὸν βασιλέα Μυσῶν
τὰς μὲν πρὸς αὐτὸν σπονδὰς ἠθροτῆκεναι καὶ τοὺς ὄρκους, ἀδελ-
C φῆς ὄντα σύνοικον, τῷ πρεσβυτέρῳ δὲ βασιλεῖ συμμαχεῖν,
20 ὑπένοιον μὴ ἀληθεῖς εἶναι τὰς γεγενημένας συνθήκας καὶ τὴν
συμμαχίαν, ἀλλὰ συνιδόντα τὸν Μυσόν, ὡς ὁ πρεσβύτερος βα-
σιλεὺς ἅμα μὲν ἔχθει τῷ πρὸς τὸν ἔγγονον, ἅμα δὲ καὶ δέει
τοῦ μὴ τοὺς συνόντας αὐτῷ Ῥωμαίων διεφθάρθαι ὑπ' ἐκείνου
καὶ ἐπιβουλεύειν αὐτῷ, ὅσῳ ἂν παραδέξαιτο ἐν βασιλείῳις
25 φροσρὰν Μυσῶν, οἴμενος οἷα ξένους καὶ συμμάχους αὐτῷ
μᾶλλον εὐνοεῖν, πέμψαι τὸν στρατὸν, πρόφασιν μὲν, ὡς μα-

et in secessu natura munitissimo tuto possent quiescere. Hoc de-
liberato, Camarin sequi, ut sciret, ubinam imperator se teneret; alte-
rum Byzantium abire et sociis acta referre iubent. Cum ad Melanem
flumen venissent, ubi reliquum copiarum cum protostratore manebat,
cum eodem de iis, qui se Byzantium prodituros pollicentur, et quæ
de Moesis cognovissent, ac de castrametatione in Logos, causis etiam
recensitis, communicarunt. Cum et ille assentiretur, eo perrexerunt.
Die altero intellectum est, circiter tria millia equitum Moeso-
rum imperatori avo Byzantium, ducente Ibano Russo, auxilio mitti:
id quod nepotem non modice perturbavit. Investigantes autem causam
ipse, magnus domesticus et protostrator, qua adactus Moesorum rex,
quamvis sororis maritus, foedus secum sancitum violaret seniorique
suppetias adveniret, suspicati sunt, non vere illos et ex animo foe-
deratos, nec verum esse auxilium: sed cum sciret Moesus, seniore
partim odio in nepotem, partim metu, ne qui secum essent proce-
res Romani ab illo corrumpere sibi invidias struerent, facilius
Moesorum custodiam in palatium admissurum, ratum, se tamquam

A.C. 1328 χουμένους ἡμῶν ὑπὲρ αὐτοῦ, τῆ δ' ἀληθείᾳ, εἰ δύναίτο τῶν βασιλείων κρατῆσαι κατ' ὀλίγους εἰσελθόντες εἶτα καὶ αὐτὸς Δπανστρατιᾷ ἔλθων, Βυζαντίους τε ποιήσεσθαι ὑποχειρίους καὶ οὕτως ἤδη καὶ τῆ ἄλλῃ ἐπιθήσεσθαι Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ. καὶ τεκμήριον ἐποιοῦντο τὸ ἐπάγεσθαι καὶ Σκύθας συμμαχίους διεί5 τοῦ μὴ βοηθεῖν αὐτοῖς ἐς Βυζάντιον, εἴ τι γένοιτο τοιοῦτον. τοιαῦτα μὲν αὐτοὶ ἐκ λογισμῶν περὶ τῆς συμμαχίας ὑπενόουν. ἦσαν δὲ καὶ ἀληθῆ, ὥς ὕστερον ἀκριβῶς ἐξεγένετο μαθεῖν. ὑπετίθει δὲ τὴν βουλὴν τῷ βασιλεὶ Μυσῶν ἐκ τῶν αὐτομόλων παρ' αὐτῷ Ῥωμαίων τις καὶ ἐπηγγέλλετο αὐτῷ καὶ τὸ ἐργον καταπράξεσθαι αὐτός. διὸ καὶ ἤρθε πρὸς τὴν συμμαχίαν προσβευτής. πείρας δὲ ἔνεκα ὁ βασιλεὺς πέμψας πρὸς Ἰβάνην, ἐκέλευεν ἀναχωρεῖν ἐκ τῆς Ῥωμαίων σπονδῶν γὰρ οὐσῶν αὐτῷ πρὸς βασιλέα Μυσῶν τὸν γαμβρὸν, αὐτὸν εἰς

P.182 τὴν Ῥωμαίων παρεληλυθέναι ἔχοντα στρατιάν. εἰ μὲν οὖν¹⁵ αὐτῷ βοηθήσων ἦκει, εἰς τὴν ἰδίαν ἀναχωρεῖν μὴ δεῖσθαι γὰρ αὐτοῦ· εἰ δὲ πολεμήσων, ἐκδέχεσθαι αὐτὸν ὥς ἐπὶ μήγῃ. βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπε πειρώμενος Ἰβάνῃ. ἐδόκει γὰρ οὐ λυσιτελεῖν ἐν τῷ τότε πόλεμον ἄρασθαι πρὸς Μυσούς. Ἰβάνης δὲ ὄρκους ἐγγράφοις διεβεβαίουτο πρὸς βασιλέα, μήτε²⁰ τὸν αὐτοῦ δεσπότην παρεσπονδηκένοι, ἀλλ' ἔμμένειν ταῖς σπονδαῖς ταῖς πρὸς αὐτὸν, μήτ' αὐτὸν καὶ τὴν στρατιάν κατ' αὐτοῦ ἐνθάδε ἦκειν. ἀναγνοὺς δὲ τοὺς ὄρκους ὁ βασιλεὺς, μάλλον ἐπερρώσθη πρὸς τὸ ἀληθῆ εἶναι ἢ αὐτὸς ὑπενόει περὶ τῆς

24. Videtur deesse ὑπολαμβάνειν, aut quid eiusmodi. ED. P. Ego nihil ad integritatem desidero.

hospites atque commilitones perbenevolos experturum, turmas misisse; sub obtentu quidem, ut contra ipsos pugnaturus, re autem vera, ut si possent, palatium occuparent, pauci ingressi: deinde ipse toto agmine superveniens, Byzantios subigeret et sic reliquum quoque Romanorum principatum invaderet. Pro indicio erat, quod et Scytharum secum subsidia duceret: quia timeret, ne si quid tale fieret, Moesi adversus Byzantium operam conferre detrectarent. Haec illi de ista societate probabiliter suspicabantur: veramque fuisse suspicionem, postea perspicue patuit. Atque istuc Moeso quidam transfuga Romanus suasit, pollicitus, se ei rem effectam daturum: quocirca etiam pro interprete societatis huius delectus est. Periculi faciendi imperator iunior mittens ad Ibanem, Romanorum finibus ut excederet imperavit. Iunxiisse enim se foedus cum rege Moesorum, quicum sua soror sit: atque ideo ipsum cum exercitu fines Romanorum ingredi non debuisse. Si opem sibi laturus veniat, in Moesiam recedat: non enim ope eius indigere: si pugnaturus, se illum ad pugnam exspectare. Haec tentandi causa dicebat: non enim tum expedire putabat cum Moesis configere. Iba-

συμμαχίας τῶν Μυσῶν. καὶ αὐτίκα τὸν Πεπαγωμένον Γεώργ- A.C. 1328
 γιον πέμψας πρὸς βασιλέα τὸν πάππον, εἶδετο αὐτοῦ μὴ τοὺς Β
 λόγους ὑποπεύσειν ὡς πολέμιον, ἀλλὰ πείθεσθαι καὶ Ῥω-
 μαίους καὶ αὐτῷ συμβουλευόντι λυσιτελοῦντα. καὶ τοῖς κατὰ
 50 συμμαχίαν ἤκουσι Μυσοῖς πρὸς μὲν τὸν κατ' αὐτοῦ πόλεμον
 ὅ, τι ἂν βούλοιο χρῆσθαι, βασιλείων δὲ ἐντὸς μήτε ἅμα
 πλείους δέχεσθαι Μυσῶν, μήτε ὀπλισμένους ἀλλ' εἴ ποτε
 καὶ εἰσοίεν, ὀλίγους τε καὶ κατὰ διαδοχὰς, ἵνα μὴ δοκοῦσιν
 προπηλακίζεσθαι σύμμαχοι ὄντες, καὶ ὄπλων χωρὶς, μάλιστα
 10 δὲ ἐν ἀρίστου τῇ ᾠρᾷ πλείω ποιεῖσθαι φυλακῆν. οὐ μὴν ἀλλὰ
 καὶ βασιλείων ἐντὸς στρατιᾶν ἐγκαθιδρῶσαι ἀξιώμαχον Ῥω- C
 μαίων, καὶ ἐν φυλακῇ πάσῃ ἑαυτὸν τε καὶ τὴν πόλιν τηρεῖν.
 ἔπορευεν γὰρ ἐκ τῶν πραγμάτων, ὡς τῇ στρατιᾷ Μυσοῖς πρὸς
 τοῦ σφετέρου βασιλέως εἶη προστεταγμένον, τὰ βασιλεία, εἴ V. 146
 15 δύναιτο, δόλῳ κατασχεῖν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸν πανστρα-
 τιᾷ καὶ συμμάχοις ἅμα Σκύθαις ἐν μεθωρίοις τῆς αὐτοῦ καὶ
 Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἐστρατοπεδεῦσθαι, ὡς εἰ κατορθοῖτο ἂ
 προσετέτακτο Ἰβάρη, ἐν ὀλίγῳ ἐπιβοηθοῖη καὶ αὐτός. ἀκού-
 20 σας δὲ ὁ βασιλεὺς ἂ μηνύοιτο παρὰ βασιλέως τοῦ ἐγγόνου,
 30 τῷ Πεπαγωμένῳ μὲν ἐκέλευεν ἀπαγγέλλειν αὐτῷ τὰ ἴδια εἶ
 τίθεσθαι, καὶ μὴ ἑτέροις ὑπὸ φιλοτιμίας εἶναι βούλεσθαι δι-
 δύσκαλον. οὐχ ἦσσαν γὰρ αὐτὸς εἶναι ἔμπειρος πραγμάτων, D

18. ἐπιβοηθοῖη ED. P. pro ἐπιβοηθείη.

nes iuramento scripto confirmare, neque dominum suum contra foe-
 dum egisse, neque se huc cum exercitu contra ipsum advenisse.
 Lecto iuramento, Imperator tanto magis de Moesorum societate sus-
 picionem suam esse veram credidit, et confestim Georgio Pepa-
 gomeno ad avum misso, rogavit, ne verba sua veluti hostia suspecta
 haberet: quin, ut Romanis et ipsi utilia suadenti parceret. Et Moe-
 sis quidem ipsi auxilio venientibus adversum se in bello pro arbi-
 trio uteretur, in palatium vero neque simul plures, neque armatos
 acciperet; sed si quando ingrederentur, paucos et per vices, ne
 exclusi probro affici videantur, cum sint socii, et sine armis in-
 gredi sineret: praecipue tamen prandii hora maiorem diligentiam
 custodiae adhiberet. Neque hoc solum: sed etiam intra palatium
 cohortem Romanorum collocaret, quae posset se pugnae opponere
 et omni ratione ipsum urbemque defendere. Se ex ipsa re suspi-
 cionem ducere, Moesis ab rege mandatum, palatium, si queant,
 dolo occupant: atque idcirco ipsum quoque cum toto exercitu et
 auxilio Scythico in confinibus sedere, ut si Ibani imperata bene pro-
 cedant, paulo post cum subsidio superveniant. Avus, his auditis,
 Pepagomenum nepoti renuntiare iussit, uti suas res curaret et ne
 ambitione quadam captus, aliis niteretur magister fieri: non enim
 minorem rerum usum sibi esse, quam ille se adeptum existimaret.

A. C. 1328 ἢ ἑαυτὸν αἶται αὐτός. αὐτίκα δὲ τοῖς βασιλείοις ἐπέστης φρουρὰν καὶ εἶχε διὰ φυλακῆς ἀσφαλοῦς, καὶ πάντα ἐπρατ-
την ὅσα ὁ ἔγγονος παρήγει.

νή. Βασιλεὺς δὲ ὁ νέος πρὸς Μιχαὴλ τὸν βασιλέα Μυ-
P. 183 σῶν τὸν Ῥουτζέριον Ἰωάννην πέμπας πρεσβευτήν, ἀπκοῦ-5
ναι ἔφρασκεν, αὐτὸν ἐν ὄρεσις τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας στρα-
τοπεδεύειν ἀγνοεῖν μέντοι τὴν ἀφίξιν αὐτοῦ ὃ, τι εἴη. εἰ μὲν
οὖν λύσας τοὺς ὄρκους καὶ τὰς σπονδὰς τὰς πρὸς αὐτὸν,
πόλεμον ἀρῆσθαι βούλεται, μαθεῖν ἐθέλειν, ὅπως καὶ αὐτὸς
παρασκευάζοιτο ἐκ τοῦ ὁμοίου· εἰ δὲ του ἐτέρου ἕνεκα ἢ 10
ἐκστρατεία εἴη, μὴ ἀγνοεῖν. ὅμως μέντοι γε τό, τε ἀκλιτον
ἦκειν τεκμήριον ποιῆσθαι τοῦ κατ' αὐτοῦ χωρεῖν, καὶ τὸ Βυ-
ζαντίοις συμμαχίαν ἅμα Ἰβάνη ἐς τρισχιλίους στρατιώτας
πέμπαι οὗσι πολεμίους, φανερώς αὐτῷ πολεμοῦντος εἶναι.
B θανμάζειν δὲ αὐτοῦ, εἰ πυθόμενος περὶ Βυζάντιον διατρέ-15
βοντος αὐτοῦ, τοσοῦτους πέμπει στρατιώτας συμμαχῆσον-
τας τοῖς πολεμίοις· ἢ ἀγνοεῖν ὡς οὐ στρατεύματι χρήσεται
πρὸς αὐτοὺς εἰδόσι πολεμεῖν, ἀλλὰ τοῖς γεωργοῖς κελύσας,
ἀδυνατωτέραν θήσουσι τὴν ἐπάνοδον αὐτοῖς ἢ ἔξ ἄδου πυ-
λῶν. βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦτα ἐπρεσβέυετο. Μιχαὴλ δὲ οὖ
ἐπεὶ τὸν τε βασιλέα ἐπύθετο πρὸς τὸ Βυζάντιον ἀφιγμένον
καὶ τῆς αὐτοῦ στρατιᾶς οὐ μακρὰν ἐστρατοπεδευμένον, ἐδο-
ρυβήθη τε σφοδρῶς τῶν σφετέρων ἕνεκα στρατιωτῶν, καὶ σω-
τηρίας αὐτοῖς ἐλπίδα οὐδεμίαν συνεώρα, εἰ μὴ τάχιστα κείσειε
C βασιλέα, ὅτι τε οὐ λύσειε τὰς σπονδὰς τὰς πρὸς αὐτὸν, καὶ

Tum illico custodes palatio apposuit, tutatusque est diligenter fecit-
que omnia, quae nepos consuluerat.

58. Imperator iunior ad Michaellem Moesorum regem Ioannem Rhuntzerium legat: Se comperisse, ipsum in finibus Romanorum habere militem; nescire tamen, quid tandem sit. Avere igitur nosse, an, rupto foedere, bellum sibi intentet, ut similiter se comparet. Sin aliam ob causam suscepta sit expeditio, se id quoque ignorare nolle. Verumtamen cum non vocatus veniat, documento sibi esse, contra se venire, et Byzantiis hostibus suis, duce Ibane, ad ter mille equites misisse manifesti hostis indicium esse. Mirari autem, quomodo, cum audierit, se iuxta Byzantium versari, interim tantum numerum adversariis suis opitulatum miserit. Nescisse forsitan, se non exercitata copia in illum usurum, sed rusticis negotium daturum, qui ei reditum difficiliorem, quam ab inferorum portis efficiant. Haec imperator. At Michael, ubi eum prope Constantinopolin esse, nec longe ab exercitu suo distare cognovit, suorum causa sane quam conturbatus, nullam aliam spem salutis videbat, nisi quam citissime, se foedus servare et copias illas non contra eum, sed aliam ob causam

τὴν στρατιάν οὐκ αὐτῷ πολεμησεύουσαν, ἀλλ' ἐτόθρου του A.C. 1328
 ἕνεκα εἰς Βυζάντιον ἄλθεῖν. αὐτίκα τε ἃ εἶχεν ἐν τοῖς κόλ-
 ποῖς ἅγια ἔξενεγκῶν ἐπὶ τοῦ πρεσβευτοῦ, καὶ ὃς ἦν ἐν αὐ-
 τοῖς σταυρὸν ἐγχειρίσας, „τοῦτ'” ἔφη „χομίσεις πρὸς βασιλέα,
 δύνειν ἐμὰ εἰς τὸν ἐν αὐτῷ παγέντα σαρκὶ δι' ἡμᾶς εἰπε, ὡς
 οὔτε λέλυκα τὰς σπονδὰς τὰς πρὸς αὐτὸν, οὔτε κατ' αὐτοῦ
 πέπομφα τὴν στρατιάν. διὸ καὶ δέομαι μὴ κακῶς αὐτοὺς
 παθεῖν. ὅτι δὲ οὐ τῶν πολυτελεῶν ἐγχολλίων, πολλῶν ἐμοὶ
 παρόντων ὡς ὄραξ, ἀλλὰ τουτονὶ τὸν σταυρὸν ἔξ ἐστέλοῦς
 ἰσοπεποιημένον ὕλης (ἦν γὰρ χαλκοῦς) πέπομφα, μὴ θραυμάση
 ἐπὶ θαύμασι γὰρ παρὰ πᾶσι διαβεβόηται Μυσοῖς, ἃ πολλὰ D
 μὲν καὶ ἐπὶ τοῦ ἐμοῦ περιόντος ἔτι πατρός, πολλὰ δὲ καὶ
 ἐπ' ἐμοῦ παρ' αὐτοῦ τελεῖται νυνί' ὡς οὐν μᾶλλον ἀξιόχρεων V. 147
 εἰς πίστιν ἔπεμψα αὐτόν. κἄν με φωράση ἀπατῶντα ἢ ψευ-
 ἰδόμενον, ἐμοὶ τοῦτον λαβὼν ἐπιέτω, ὡς αὐτοῦ συμμαχοῦν-
 τος νικήσων καὶ διαφθερῶν. ὅτι δὲ οὐ σκῆψις ταῦτα οὐδὲ
 πρόφασις εὐπρεπῆς, τὸν ἀπάξοντα τὴν στρατιάν ἐκ τῆς Ῥω-
 μαίων ἔξουτῆς ἀποστελεῶ.” καὶ αὐτίκα τῷ μὲν πρεσβευ-
 τῇ παρεῖχεν ἔππους τῶν τροφομένων ταχυδρόμων παρ' αὐ-
 τοῦ, κελεύσας ὡς τάχιστα ἀνύειν τὴν ὁδόν, πρὶν φθάση κα-
 κώσας ὁ βασιλεὺς τὴν στρατιάν. καὶ τῶν οἰκετῶν αὐτοῦ συν-
 ἐξέπεμψεν ἓνα τῷ πρεσβευτῇ γράμματα ἔχοντα, κελεύοντα
 Ἰβάνῃ ἀπάγειν τὴν στρατιάν, καὶ πτερὸν πυρὶ περιπεφλεγμέ- P. 184
 νον τοῦτο γὰρ παρὰ Μυσοῖς ταχυτῆτος σημεῖον. ἐπεὶ δὲ ἀφί-

Byzantium adductas, imperatori persuaderet: statimque e sinu sanctorum reliquias coram legato proferens et ex iis crucem ei in manus tradens, Istuc ad imperatorem portabis, inquit, et me per illum, qui in eo propter nos suffixus est, iurare dices, nec foedus cum ipso percussum solvisse, nec milites contra illum misisse. Quocirca orare me, ne quid illis noceat. Quod autem non de multis ac pretiosis monilibus suis quae cerneret, sed hanc crucem e villi materia confectam (erat enim ex aere fabrefacta) illi mitteret, mirari non debere: esse enim apud Moesos ob miracula percelebrem, quae multa, adhuc parente suo superstite, ediderit, multa, se regnante, edat. Tamquam igitur fidelissimam testem se illam mittere. Si ipsum fallacem mendacemve deprehenderit, ea cruce correpta se invadat, qua adiutrice victoriam sit consecuturus. Ut autem intelligat, non esse haec praetextum neque speciosum quoddam velamentum, protinus missurum qui e finibus Romanorum suos continuo abducat. Moxque legato imperatoris equos ex cursoribus, quos alebat, attribuit, iubens, celeritate summa iter prius conficere, quam imperator exercitui suo incommodaret. Praeterea unum de familiaribus ministris cum eodem mittit, ferentem litteras, quibus Ibani praecipiebat, uti exercitum reduceret, et alam flammantem, quod apud Moesos velocitatis signum est. Postquam ad imperatorem

A.C. 1328 κοιντο πρὸς βασιλέα τὸν τε σταυρὸν φέροντες καὶ ἀπαγγέ-
 λοντες ὅσα ἀπολογήσοιτο ὁ Μιχαὴλ, βασιλεὺς μὲν πρὸς Ἰβάνη
 καὶ τοὺς Μουσούς τὰ τοῦ σφετέρου βασιλείως γράμματα
 πέπομφε καὶ τὸ πτερόν. οἱ δὲ ἰδόντες ἀνεχώρησαν εὐθὺς ἐκ
 οἴκου. ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τοῦτο ἐτελεύτα· βασιλεὺς δὲ ἐν αὐτῶν
 ἡμέραις αἱ πρῆβειαι ἐγίνοντο πρὸς τοὺς Μουσούς, κλίμακας
 τε καὶ ὅσα ἄλλα ἐπιτήδεια ἦν πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν παρ-
 Β. Βουσαύζετο Βυζαντίου. καὶ ἐπειδὴ πάντα ἐπεπόριστο, εἰς Βυ-
 ζάντιον ὁ Κάμαρις ἐλθὼν, ἀπήγγελλε τοῖς ἐταίροις, καὶ νύκτα
 τηρήσαντες ἀπὸ συνδήματος, ἐν ἧ τῶν τειχῶν αὐτοὶ ἐμειλιτο
 ὄσασθαι ἐν φυλακῇ, ἡμέρα πρώτη τῆς ἐβδομάδος, καθ' ἣν ἡ
 τῆς τοῦ ἁγίου πνεύματος καθόδου τελεῖται ἑορτῆ, πρὸς βασι-
 λέα αὐθις ὁ Κάμαρις ἐλθὼν ἐκάλε· πρὸς τὸ ἔργον. τελεσθί-
 σης δὲ τῆς θείας μυσταγωγίας, ἔτι δὲ καὶ τῶν ὕμνων τῶν
 ἑσπερινῶν, ἄραντες ἐκ τοῦ στρατοπέδου τοῦ ἐν Λόγους καὶ 15
 τό, τε ἐπίλοιπον βαδίσαντες τῆς ἡμέρας καὶ τὸ πλεον τῆς νυ-
 κτὸς, γενόμενοι ἐν χωρίῳ Κλέπτα ἐγχωρίως προσαγορευομένη,
 C τό, τε ἐπίλοιπον τῆς νυκτὸς καὶ ἄχρι δῆλης ἡμέρας ἠύλιοντο
 διεῖ. καὶ μετὰ τοῦτο ἄραντες ἐκείθεν, ὅως ἐπεγένετο ἡ νύξ,
 ἦλθον εἰς τι χωρίον οὐ πολὺ ἀπέχον Βυζαντίου, τοῦ Ἀμβλυώ-20
 που προσαγορευόμενον. καὶ καρτερήσαντες ἐκεῖ, διεκόμισαν
 τὴν στρατιάν, καὶ τὰς μὲν κλίμακας οὖσας δύο ἕκ τε κάλων
 καὶ ξυλίνων βαθμίδων πεποιημένας, ὧν τῆς μὲν ἤρχεν ὁ βα-
 σιλεὺς, ὁ μέγας δὲ δομέστικος τῆς ἐτέρας, δυοκαίδεκα στρα-

3. Legebatuf σφετέρων.

venerunt qui crucem ferebant, Michaelis responsum nuntiarunt: qui
 ad Ibanem et Moesos regis ipsorum litteras cum ala misit. Iis con-
 spectis, domum statim abire coeperunt. Et haec quidem hunc finem
 nacta sunt. Imperator autem quibus diebus legatus apud Moesos
 erat, iis ipsis scalas et alia ad oppugnandum Byzantium accom-
 modata apparabat. Paratis omnibus, Camaris eo regressus, sociis
 rem indicavit. Et nocte de compacto observata, qua ipsi excubias
 in muris erant acturi, prima die hebdomadis, quae sancti Spiritus
 descendens memoria celebris est, rediens ad imperatorem Camaris,
 ad opus eum vocat. Absoluta ergo divina mystagogia, praeterea
 hymnis vespertinis, castra Logis moventes, ac per reliquum diei
 plurimumque noctis gradientes, et ad locum ab indigenis Clepta
 nominatum pervenientes, usque ad claram lucem ibi quieverunt.
 Inde rursus usque ad noctem ambulantes, Amblyopum (loci voca-
 bulum est haud procul Byzantio) venerunt. Illic morantes, in or-
 dinem exercitum digerebant. Et quidem scalas binas, tum e funi-
 bus, tum e ligneis gradibus, quarum unis praecerat imperator, alteris
 magus domesticus, duodenis militibus utramvis imposuerunt: quo-
 rum octo Romani, reliqui ex Aemania Latini. Intelligens autem

ταῖταις ἐπέθηκαν ἑκατέραν. ὧν ἦσαν ὀκτώ 'Ρωμαῖοι, οἱ λοι- A. C. 1328
 ποὶ δὲ ἐξ 'Αλαμανίας Λατῖνοι. ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς, ὅτι καὶ
 'Αλαμανοὶ εἰσιν ἐπὶ τῷ ἔργῳ τεταγμένοι, τὸν μέγαν δομέστι-
 κὸν προσκαλεσάμενος, τοὺς τε 'Αλαμανοὺς ἐκέλευεν ἀπὸ τῶν
 5 ἐν ταῖς κλίμαξι τεταγμένον ἐξαλλάττειν καὶ 'Ρωμαίους εἰσά- D
 γειν ἀντ' αὐτῶν ἀπὸ τε τῶν εὐγενῶν μηδένα εἶναι ἐν τοῖς
 μέλλουσι πρώτως ἀναβῆσεσθαι ἐπὶ τὰ τεῖχη, ὡς ἂν μήτε οὗτοι
 καταπαίρωνται τῶν ταπεινότερων, μήθ' ἡ εὐδοξία πρὸς 'Αλα-
 10 μανοὺς διαβαίῃ, ἀλλὰ μόνων ἢ 'Ρωμαίων τὸ ἔργον. ταῦτα
 10 μὲν οὖν ἢ προσετέτακτο ἐτελεῖτο, καὶ 'Ρωμαίους τῶν μέσων
 δυοκαίδεκα ἑκατέρας ἐγχειρισθείσης τῶν κλιμάκων, προσετέ-
 15 τακτο αὐτοῖς, ἐπειδὴν ἐν χρῆ ἴσθαι τοῦ τείχους, ὑπὸ τῶν
 ἐνδοθεν πρᾶσσόντων καλωδίους τῶν κλιμάκων ἀνελευσθεισῶν,
 αὐτοὺς ἀναβαίνειν πρώτους καὶ ἀμύνεσθαι, ἂν τις ἐπίη, ὡς
 20 ἂν οἱ μετ' αὐτοὺς ἀναβαίνοιν κατα σχολήν. μετ' ἐκείνους δὲ
 οὐ πολὺ ἀπέχων ἑκατὸν λογάδας ἄγων ἐβράδιζεν ὁ βασιλεὺς
 25 περὶ, καὶ μετ' αὐτὸν ὅσον μὴ συμμύγνυσθαι ἀλλήλοις, ἑτέρους
 τοσοῦτους ὁ μέγας δομέστικος εἶχε. τοὺς γε μὴν τῶν διακοσίων P. 185
 ἑκπυροῦς ἑτεροὶ ἑφιπποὶ τοσοῦτοι ἄγοντες ἕκαστος ἕνα παρείποντο
 30 οὐκ ἐγγύθεν, ὡς ἂν μὴ τοῖς ἀπὸ τοῦ τείχους αἰσθηθῆναι παρά- V. 148
 35 σχοιεν τοῦ ψόφου, ἀλλ', ἦν τι ἀδόκητον συμβῆ, τοὺς τε ἑκ-
 40 πυροῦς παράσχοιεν τοῖς διακοσίοις ἐπιδραμόντες καὶ ἐπιβοηθοῦσιν
 αὐτοὶ τὰ δυνατά. ἑτεροὶ τε πεντακόσιοι ἦσαν ἀπέχοντες οὐ
 45 πολὺ αὐτῶν, τῆς αὐτῆς καὶ αὐτοὶ ἕνεκα αἰτίας. ἐπὶ δὲ τοῦ

22. ἐπιβοηθοῦσιν ED. P. pro ἐπιβοηθεῖεν.

imperator, etiam Alemanos huic labori delectos, advocato magno domestico, eos iubet eximi eorumque loco Romanos suffici, et ex nobilibus nullum inter primos murum ascendere: ut neque hi supra humiliores se extollerent, neque gloria ad Alemanos derivaretur, sed Romanorum dumtaxat opus esset. Fiebant iussa. Cum itaque et has et illas scalas e media conditione Romani duodecim traditas sibi accepissent, praeceptum datur illis, ut ubi proxime ad murum accessissent, ab iis, qui intus pro ipsis laborabant, scalis per funem attractis, primi ascenderent: et si quis se contra ferret, eum repellerent, ut reliqui deinceps paulatim ascenderent. Ceterum post illos haud longo spatio centum electos agens, incedebat pedibus imperator: post quem, ne permiscerentur, totidem magnus domesticus. Qui vero ducentorum illorum equos ducebant, quisque unum, ipsi quoque in equis, non pauciores ducentis, consequebantur, quamquam non prope: ne hi, qui in moenibus erant, strepitum sentirent: sed ut, si quid improvisum accideret, accederent, ac ducentis illis equos praeberent, et ipsi quoque pro virili sua in partem laboris venirent. Quingenti alii eadem de causa non procul distabant. Apud Amblyopum protostrator reliquum exercitum in armis ordinatum

A. C. 1328 Ἀμβλυώπου ὁ πρωτοστράτωρ ἦν, τὴν ἄλλην ἅπασαν ἔχων στρατιὰν ἐν ὄπλοις παρατεταγμένην. οὕτω δὲ διακοσμήσαστες Βτην στρατιάν, ἦσαν ἡσυχῇ, ὅπως μὴ τοὺς φυλάττουσιν αἰσθησθῆναι παράσχοιεν ἀπὸ τῶν τειχῶν.

γθ'. Οἱ μὲν οὖν τὰς κλίμακας ἔχοντες τέτταρες καὶ εἰκοσὶ λαθόντες τοὺς φύλακας, ἑαδίως τοῖς τείχεσι προσέμιξαν τοῦ Καμαρίδος ἡγουμένου κατὰ τοὺς πύσσοντας τὴν ἄλωσιν. καὶ ἐπεὶ αὐτοὺς προσδοκῶντας οὐκ ἦν λαθεῖν, τὰς κλίμακας ἀνέκυσσαν καλοῦδια καθιέντες, καὶ ἀπὸ τῶν ἐπάλλεσον ἐξῆσαν. καὶ οἱ δυοκαίδεκα πρῶτον ἐφ' ἑκατέρας κλίμακος ἀνῆλθον. βασιλεὺς δὲ καὶ ὁ μέγας δομῆστικός ἅμα οἷς ἦγον, ἐπεὶ παρόληνος ἦν καὶ ἡ σελήνη διέφαινε λαμπρῶς, ὅμως διὰ τὴν ἀπὸ τῆς πληρώσεως μεταβολὴν νεφελῶν οὐ κατὰ τὸ συνεχές, ἀλλὰ διεσπασμένος τὸν ἕρα ὑποτρεχουσῶν, ὅτε μὲν ἦν ἡ νεφέλη κατ' αὐτοὺς, ἐβάδιζον ὑπὸ τῆ σκιᾶ ἐπειδὴν δὲ παρέλθοι, καὶ τακλινομένοι εἰς γῆν, ἕτερον περιέμενον νεφέλην. καὶ οὕτω βαδίζοντες κατὰ μικρὸν, ἤλθον ἐγγὺς τειχῶν. ἐπεὶ δὲ ὅσον ἐφικέσθαι τὸξον ἀπέιχον, οἱ μὲν ἀπὸ τῶν τειχῶν αἰσθόμενοι βῆτε ἐχρῶντο καὶ ἀλαλαγμοῖς καὶ Βυζαντινοὺς ἐκάλουν ἐπὶ τὰ τείχη, ὡς παρόντων πολεμίων οἱ δὲ ἔξωθεν ἐπέδραμον ἐπὶ τὰς κλίμακας ἀφειδῶντες ἤδη τῶν ψόφων, ὡς τῶν ἔδον ἡσθημένων, καὶ ἐπεὶ ἐγένοντο ἐν αὐταῖς, αὐτὸς τε ὁ βασιλεὺς προὔθυσμετο πρῶτος ἀναβαίνειν καὶ τὸν μέγαν δομῆστικὸν

continebat. Sic itaque dispositis copiis, silentio progrediebantur, ne a moenium custodibus audirentur.

59. Qui igitur scalas habebant, quatuor et viginti, fallentes custodes, facile ad murum Camaris ductu proxime accesserunt eo, ubi ipsorum studiosi excubabant, a quibus agebatur, ut urbs caperetur. Et quia ipsos, utpote exspectantes, latere non poterant, summis funibus, quos ex pinnis murorum aptaverant, scalas sursum attrahebant: ita duodecim illi utrimque primi ascenderunt. Imperator autem et magnus domesticus cum suis centuriis, quamvis luna pleno lumine tum luceret, tamen propter densarum interpositionem nubium non continenter, sed sparsim ac divulsim coelum permeantium, quando lux occultabatur, sub tenebris incedebant: quando eius aspectus reddebatur, recubantes humi, aliam nubem, quae lunam tegetet, exspectabant. Sic sensim gradientes, moenibus successerunt: a quibus adhuc spatio, quo telum adigi potest, remotos sentientes qui in muro erant, inconditos clamores sustulerunt, civesque ad moenia, ut hostibus praesentibus, advocarunt. Qui foris erant, ad scalas, non iam caventes tumultum, utpote ab oppidanis auditi, accurrebant. Interea imperator ipse alacriter primus ascendeat, magnumque domesticum ad sequendum hortabatur: ratus, si ipsi in muros evasisent, etiamsi quis hostium contra iret, non ausuros

ἔπειθαι οἱ παρεκάλει, οἰόμενος ὡς, ἂν αὐτοὶ γέγονται ἐπὶ Δ. C. 1328
 τὰ τείχη, κἄν τις ἐπὶ τῶν πολεμίων, οὐκ ἂν ποτε τολμήσῃ
 εἰς χεῖρας αὐτοῖς ἔλθειν· ἀλλ' ἀποσγήσεται γνωρίμων γενο-
 μένων, καὶ τοῦτον τὸν τρόπον τοῖς σφετέροις ἔσεσθαι ἀντι-
 ὕπολλων. ὁ μέγας δὲ δομῆστικός οὐκ ἐπέτρεπεν, ἀλλ' ἄμαρ-
 τάνειν αὐτοὺς ἔφρασκε τοῦ δέοντος, ἂν ταῦτα ποιῶσι. „τῶν γὰρ
 ὑπολειφθέντων ἀναβήσεται οὐδείς, οὐκ ἀτολμία τῇ πρὸς τὰ
 δεινὰ, οὐδὲ κακονοία, ἀλλ' ἕκαστος πρῶτος ἀναβαίνειν ἀξίων, P. 186
 ὑπὸ φιλονεικίας πάντες ὑπ' ἀλλήλων κωλυθήσονται. καὶ οὐ
 ἰομόνον ἀναβήσεται οὐδείς, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ συστραφέντες ἀλλή-
 λους συμπεσοῦνται καὶ διαφθεροῦσιν ἀλλήλους, ἀμελήσαντες
 τῶν πολεμίων. οὗ δὴ ἔνεκα ἡμᾶς κάτω μένειν δεόν ἀναβιβάζ-
 ζοκας αὐτοὺς ἐν τάξει καὶ τὴν ἔριν διαλύοντας.” τοιαῦτα τῷ
 μεγάλῳ εἰπόντι δομῆστικῷ ἐπέειπετο ὁ βασιλεὺς καὶ τὴν ἄσπιδον
 ἵπέτρεπε τοῖς περὶ αὐτόν. πολλῶν δὲ ἐν ταυτῇ προσφόντων
 καὶ ἅμα ἀναβαίνειν πειρωμένων, ἡ τοῦ βασιλέως κλίμαξ τὸ V. 149
 βύρος οὐκ ἐνεγκοῦσα κατέπεσε, τῶν κάλων φεγόντων· καὶ B
 μόνῃ καταλέλειπτο ἡ τοῦ μεγάλου δομῆστικού, καὶ δι' αὐτῆς
 ἀνῆσαν καθ' ἓνα καὶ σχολῆ, πρὸς τὴν ἀνάβασιν ἀμφοτέρων
 20 ἐφέστωτων καὶ οὐκ ἀπειλαῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ πληγαῖς ἐπε-
 χόντων τὸν ἄγαν ὄθισμόν. ἐπεὶ δὲ ὀλίγῳ δέοντες ἀνῆλθον
 ἑκατόν, ὁ τὴν τῶν φυλάκων ἐπιμέλειαν ἐπιπετραμμένος
 Συναδηνὸς ὁ τοῦ Μαρούλη πρὸς τὴν βοήν ὀξέως ἅμα διακο-
 σίοις ἐπιβοηθήσας, οὕτω νομίζων ἐπὶ τοῦ τείχους εἶναι τοὺς

manum conserere, sed velut a notis refugiturum, atque hac ratione
 suis instar multorum fore. Verum magnus domesticus id non per-
 mittebat, aiebatque, se et illum ab officio discessuros, si hoc face-
 rent: nam ex reliquis neminem ascensurum: non quia ad res arduas
 periculosasque ignavi essent, neque malignitate aliqua, sed cum
 unusquisque primus ascendere cupiet, ex emulatione omnes invicem
 impeditum iri. Neque solum nullum ascensurum, sed ibi conden-
 sates inter se pugnatos dissidentesque ac litigantes, hostem negle-
 cturos. Quare nos infra manentes, inquit, ut illi ordine ascendant,
 facere et contentionem praecludere oportet. Obtemperavit monitis
 imperator, et iis, qui circum se erant, ascensum concessit. Cum autem
 multi adhaerentes simul ascendere conarentur, scalae imperatoris
 ponderi impares, ruptis funibus, quibus attrahebantur, deciderunt,
 solaeque relictæ sunt magni domestici: per quas sigillatim et pau-
 latim ascenderunt, ambobus astantibus, nec minis tantum, sed pla-
 gis quoque se impellentes cohibentibus. Ubi paulo minus centum
 ascenderunt, praefectus vigilum Synadenus, Marulae filius, ad cla-
 morem propere cum ducentis subsidio accurrens, nondum hostes in
 moenibus esse, sed foris adhuc oppugnare, arbitratus, cum paucis,

A.C. 1328 πολέμους, ἀλλ' ἔξωθεν ἐπιχειρεῖν, ἅμα ὀλίγοις ὧν ἦγεν ἀνέβαινον ἐπὶ τὸ τεῖχος, ὃ, τι εἶη τὰ δρώμενα βουλόμενος μαθεῖν. C καὶ αὐτὸς τε εἶλω καὶ οἱ συναναβάντες ὑπὸ τῶν ἀφροσύτων. μαδόντες δὲ, ὅτι αὐτὸς ἄγοι τὴν στρατιάν, τοὺς κάτω ἐπεφάνον ὑπέκειν καὶ μὴ ἀνδίστασθαι τῷ νέῳ βασιλεὶ ἤδη ἐν-5 τὸς ὄντι τειχῶν, μάλιστα δ' ὅτι, καὶ τοῦ στρατηγοῦ αὐτῶν ἐαλωκότος, οὐκ ἂν διαφύγοιεν τὸ δοῦναι δίκην ἐς τὴν ὑστεραίαν, εἰάν τι ἐπιχειρῶσι βλάπτειν. ὡς δὲ ἤκουσαν οἱ κάτωθεν, ὅτι αὐτῶν τε ὁ στρατηγὸς εἶλω καὶ ὁ νέος βασιλεὺς ἐντὸς εἶη τειχῶν, μεταβαλόντες εὐθὺς εὐφήμεον τε τὸν νέον βασιλέα καὶ ἔτοιμοι ἦσαν συναίρεσθαι τὰ δυνατὰ. καὶ κατὰ τὸ ἐπιλοιπὸν τοῦ τείχους ἠρέμα ἤδη διὰ πάντων ἦει ἢ τοῦ νέου βασιλέως εὐφημία. ὃ δὲ βασιλεὺς τε καὶ ὁ μέγας δομestικός ἀκούοντες, οὐκέτι ἔφασαν δεῖν τῇ κλίμακί προσέχον- D τας ταλαιπωρεῖσθαι, ἀλλὰ τοὺς ἀναβάσι προσεταττόν σφισι τὰς πύλας ἀνοιγνῆναι. καὶ ἐπεὶ ἀνεψῆθησαν, ἅμα τοὺς ἐπιλοιποὺς εἰσῆει καὶ ὁ βασιλεὺς, μετὰ μικρὸν δὲ καὶ ὁ πρωτοστράτωρ ἅμα σὺν παντὶ εἰσῆλθε τῷ στρατῷ. καὶ πρὸς τὴν βασιλείαν ἐλθὼν ὁ νέος βασιλεὺς, τὸν βασιλέα καὶ πάντων προσεκύνησεν, ὡσπερ ἦν ἔθος αὐτῷ, καὶ καθεστέντες μι-20 κρὸν, ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς ὡσπερ ἐπὶ τοὺς συμβῶσι καταμεμφόμενος ἑαυτὸν, μεμνησθαι ἔλεγε καλῶς τῶν λόγων τῶν αὐτοῦ, ἀνιττόμενος ὡς τὰ λυσitelῆ καὶ θέοντα συμβουλεύοντι οὐκ ἐπειθέτο αὐτῷ. ἔξ ἀρχῆς μέντοι ἴσην καὶ ὁμοίαν

quos duxit, in murum ascendit, volens noscere quid ageretur. Captus est autem ipse cum sociis, qui simul ascenderunt, ab iis qui iam super muro visebantur. Qui ut didicerunt, ipsum cum exercitu adesse, coeperunt acclamare his, qui adhuc infra erant, cederent, nec repugnarent imperatori, qui iam intra muros esset; praesertim duce iam eorum capto: non enim die crastina poenam vitaturos, si quid hostile auderent. Qua voce commoti inferni, statim mutatis animis, imperatori faustis acclamationibus gratulati sunt, parati cum adiuvari quantum possent: serpebatque per reliqua moenia inter milites in imperatorem laeta acclamatio. Quod ipse et magnus domesticus audientes, non iam scalis haerendo laborandum dicebat, et ut qui ascenderant portas reserarent, succlamabant. Quibus apertis, cum reliquo agmine introivit imperator, pauloque post protostator cum toto qui restabat exercitu. Progressus ad palatium nepos, avum consueto more venerabundus salutavit; et cum aliquamdiu coesedissent, avus velut propter ea, quae acciderant, semet incensans, bene se meminisse aiebat verborum eius, innuens, se utilia et necessaria suadenti non obtemperasse. Ab initio autem idem et similis semper diabolo esse studium nocendi hominibus, semperque cum malefacere. Et cum fallatur decipiaturque saepius, in quibusdam

τῆ διαβόλῃ εἶναι τὴν σπουδὴν περὶ τὸ βλάπτειν τοὺς ἀνθρώ- A.C. 1328
 πους καὶ ἀεὶ κακῶς ποιεῖν ἐπιχειρεῖν. καὶ σφάλλεσθαι μὲν P. 187
 τὰ πλείω· ἔστι δὲ ἐν οἷς καὶ ἐπιτυγχάνειν ὡσπερ καὶ ἐπὶ
 τοῖς νυνὶ συμβεβηκόσι. καὶ ὁ νέος βασιλεὺς συνετίθετο οὕτως
 5 ἔχειν παρῶν δ' αὐτοῖς διαλεγομένοις καὶ Μετοχίτης ὁ μέγας
 λογοθέτης, „ἀλλ' ἕως πότε” ἔφησεν „ἔσονται τοιαῦτα; εἰ
 γὰρ μὴ αὐτοὶ ὁμοιοήσητε, τῶν δεόντων γενήσεται οὐδέν.”
 βασιλεὺς δὲ ὁ νέος ἀπεκρίνατο μὲν οὐδέν, ἐδάύμαζε δὲ ὅ,τι
 ταῦτα βούλονται αὐτῷ, ὡσπερ ἂν εἰ μὴ παρῆν αὐτὸς τοῖς
 10 ἰοινομένοις καὶ τὰ πραττόμενα σαφέστερον τῶν ἄλλων μά-
 λον ᾔδει. πρὸς μέντοι βασιλέα καὶ πάππον εἰς προσκύνησιν
 τῆς τοῦ Θεοῦ μητρὸς τῆς Ὁδηγητρίας ἀπελθεῖν ἐπινυθάνετο B
 εἰ κελεύοι. ἐπεὶ δὲ ἐπέτρπεν, εἰς τὸ τῆς Ὁδηγητρίας τέμενος
 ἔλθων προσεκύνηε τε καὶ τῶν εὐεργεσιῶν τῶν εἰς αὐτὸν πολ-
 15 λὰς εὐχαριστίας ἀπέδίδου. ἐκεῖθεν δὲ εἰς τὴν τῶν Μαγκάνων
 ἀφίκετο μονὴν, καὶ τὰ τε ἐν αὐτῇ τῶν τοῦ Χριστοῦ σωτη-
 ρίων παθῶν τεθησαυρισμένα σύμβολα προσκυνήσας, καὶ πα-
 τριάρχῃ τῇ Ἡσαΐα δι' αὐτὸν ἐγκεκλεισμένῃ ὅσον τε ὁ και-
 ρὸς ἐδίδου εὐχαριστήσας καὶ εἰς τὸ πατριαρχεῖον ἐφ' Ἰππου
 20 βασιλικῶς κεκοσμημένου ἀγαγὼν, ἐπανῆκεν αὐθις εἰς τὰ βασι-
 λεια καὶ ἐν τοῖς τοῦ Πορφυρογενήτου οἴκοις τῶν βασιλείων
 ἠύλισατο ἐγγύς. ἡ μέντοι στρατιὰ, ἡ μὲν ἔνδον ἐσκήνωσε Βυ-
 ζαντίου, ἡ πλείων δὲ, προστάξαντος βασιλέως, ἐν τοῖς παρὰ C
 τὴν τῆς Καμῆλου γέφυραν λειμῶσιν ἐστρατοπεδεύσατο δλ-V. 150
 25 οὔσα. ἀρπαγὴ δὲ πραγμάτων ἐγένετο οὐδεμία, πλην εἰ μὴ

tamen voto suo potiri, ut in his quae nunc evenerint. Haec nepos
 assensu confirmavit. Tum magnus logotheta Metochites, qui eorum
 sermoni intererat, Quousque tandem haec patiemur? inquit: nisi
 enim vos in concordiam redieritis, nihil fiet e re publica. Junior
 imperator tacere, mirari autem, quid sibi cum his verbis vellet,
 quasi non adesset ipse illis, quae fiebant et quae agerentur nosset
 melius omnibus. Deinde ex avo quaerebat, num se ad Dei Matrem
 Hodegetriam adorandam abire permitteret. Eo annuente, ingressus
 templum, eam precibus veneratus, pro collatis beneficiis amplas
 gratias egit. Inde in Manganense monasterium se contulit, et ple
 cultis quae in eo salutiferae mortis Christi monumenta pro thesauro
 asservabantur, ac patriarchae Isaiæ sua causa incluso pro tempore
 gratiis actis, eoque super equo ornato in patriarchium reducto,
 ad palatium rediit et in aedibus Porphyrogeniti palatio vicinis no-
 ctem egit. Exercitus pars intra Byzantium mansit: maior pars, iussu
 imperatoris, in pratum iuxta pontem Camelli recessit ibique castra
 posuit. Domus nulla praeterquam magni logothetae, idque nescio
 imperatore, direpta est. Hoc modo bellum inter imperatores Roma-

A.C. 1328 τῆς μεγάλου λογοθέτου οἰκίας, καὶ τοῦτο παρὰ γνώμην βασιλέως. οὕτω μὲν ὁ πρὸς ἀλλήλους τῶν Ῥωμαίων βασιλέων πόλεμος συνέστη τὴν ἀρχὴν, καὶ τοσαύτας ἔσχε τὰς μεταβολάς, καὶ τελευταῖον εἰς τοιαῦτα ἐξέβη· καὶ οὕτω συνεγράφησαν ὡς ἐγένοντο μετὰ ἀκριβείας ἀπάσης καὶ ἀληθείας, ὥσπερ ἔξ ἀρχῆς ἐπηγγειλάμεθα. ἐπολέμησαν δὲ ἐν ἐνὶ μηνὶ καὶ ἔτεσιν ἑπτὰ, ἀρξαμένον ἀπὸ τοῦ ἐννάτου καὶ εἰκοστοῦ ἔτους ἐπὶ τοῖς ὀκτακοσίοις καὶ ἑξακισχίλοις ἐν τετάρτῃ Ἰνδικτιῶνι, ἐν νεακαιδεκάτῃ ἡμέρῃ τοῦ Ἀπριλλίου, ἄχρι τοῦ ἕκτου καὶ τριακοστοῦ ἔτους ἐπὶ τοῖς ὦ καὶ ς ἐν πρώτῃ ἐπὶ δέκα Ἰνδικτιῶνι Μαΐου ἐννάτῃ ἐπὶ δέκα.

7. ἐπὶ non dubitavi pro ξξ ponere, cum bellum inde ab indictione quarta usque ad Maium undecimae durasse ipse disertè scribat. Hunc et qui statim infra legebantur errores, iam pridem a Boivino ad Niceph. L. IX. c. 7, 1. notatos, ex numerorum signis male intellectis fluxisse puto.

9. Indictionem undecimam cum anno M. 6836. congruere, non verisimile est Cantacuzenum ignorasse: Unde pro πέμπτου, quod ut reliqua in his extremis depravata praeter ms. P. etiam Interpretis liber habuit, recte mihi videor ἕκτου correxisse. 10. Pro ς antea χ', errore manifesto.

nos a principio erupit, tot mutationes habuit, et tandem in hunc finem desiit. Sic autem omnia uti contigerunt, verissime accuratissimeque conscripta sunt: id quod in exorsu historiae nos facturos promissimus. Belligerarunt annos septem, mensem unum, incipientes nimirum anno ab orbe condito vicesimo nono supra sex millia et octingentos, Indictione quarta, decimo tertio Kalendas Maias, et ad annum sextum et tricesimum supra sex millia et octingentos, ad Indictionem undecimam et decimum quartum Kalendas Iunias producentes.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΚΑΝΤΑΚΟΤΖΗΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ Β.

IOANNIS CANTACUZENI

HISTORIARUM LIBER II.

PERIOCHA.

Quid superiore libro memorarit quidque proximi sequenti memorandum sit, per transitionem significat. Nepotis occupato Byzantio in avum cura, reverentia, honos, liberalitas. Magno logothetae ignoscitur: in protostratorem urbis praefectura confertur. Petit imperator a patriarcha, uti in gratiam redeat cum episcopis, a quibus fuerat vehementer offensus. Quo pacto Marcus Caballarius, maledicentiae in ipsum reus, eius conspectu tremefactus fuerit et corruerit (Cap. 1). Mittit suo loco magnum domesticum, qui patriarcham flectat. Frustra. Dies Synodo dicitur. Domesticus episcoporum patronus supplicibus verbis patriarcham expugnat. Imperatori de beneficio gratias actum eunt. Eiusdem imperatoris in benemeritis totamque civitatem munificentia (2). Moesorum in Thraciam superiorem, vicissim Romanorum in Moesiam impressio, et capta Diampolis. Alia Moesorum in Thraciam irruptio, Buceli occupatio, Probati obsidio. Romani foedus violatum obiiciunt, minas intentant. Moesiam causam indicat, cur partem de imperio Romano sibi cupiat. Ostenditur magnitudo Romani exercitus, qua territus Moesus pacem promittit. Quare tam audacter in Thraciam Moesi praedabundi irruerent. Romanus miles, spoliis aegre carens, pugnam non commissam dolet. Redintegratur inter Moesum et imperatorem amicitia (3). Magnus domesticus Syrgianni tolerabilem carcerem, dehinc libertatem exorat. Amor mutuus imperatoris et domestici, qui divisae petitionis rationem reddit. Magistrum suum militare celebrat. Syrgiannes custodia liberatur (4). Xena imperatoris mater a magno domestico se celatam irascitur. Germani pecuniarum egentes, propter vetus hospitium cum imperatoribus Constantinopolitanis, subsidium petunt; sed ob exhaustum aerarium nihil impetrant: copiasque accipere quarum causa pecuniam petere videbantur, nolunt. Domesticus parte onerum suorum Apocaucho humeros supponente levatur. Pluribus de causis imperator Cyzicum vadit. Pax cum Zamarchane satrapa, urbes orientis infestante (5). Res adversum barbaros in Bithynia vario eventu, nec sine Romanorum gloria administrata (6). Nuntius ad protostratorem Byzantium. Navis ut sint paratae iubetur. Castra custodiuntur (7). Laus Romanorum ex ore hostium. Senes Persarum proceres loci mutationem dissuadent et qua cautione in eodem infamiae vitandae causa manendum, edisserunt. Rumor de imperatoris obitu, fuga militum. Imperator Constantinopolin lembo transducitur. Apud Philocrene

Romani cladem accipiunt (8). Amor imperatoris in Cantacuzenum declaratus: et quo pacto per se perque alios laborarit, ut eum imperii collegam haberet. Ille tamen singulari modestia oblatam dignitatem semper repudiat (9). Zacharias Genuensis Chium ab imperatore seniore concessam, sibi posterisque suis propriam facit. Caloethus dynasta matri magni domestici eius recuperandae viam pandit et in eam rem auxilium suum pollicetur. Consilium domesticici, quomodo agendum cum Martino, qui tunc insulam obtinebat (10). Quanto navium numero et qualibus epibatis eodem navigatum. Navarchorum in apparatus pompa aemulatio. Conditiones, quibus imperator Martino insulae praefecturam relinquere voluit. Benedictus castellum tradit. Martinus quoque se dedens beneficium domesticici mortem evadit: ipse in carcerem ducitur, uxor et familia solum vertunt, milites eius, data venia, ex duabus conditionibus posteriore eligunt. Imperator etiam benevolentibus, non benemeritis tantum, gratiam referendam putat et populo Chionus tributarium imminuit (11). Benedicti insignis pertinacia et arrogantia intolerabilis, omnes conditiones, quamvis honestissimas asperrantis, nisi insula sibi in peculium detur (12). Imperator apud Phocaeam veterem a Persis satrapia colitur: Phocaea nova ei traditur. Benedictus denuo Chium subiugare infelici successu aggreditur (13). Sequitur locus perelegans et patheticus de morbo et instante imperatoris obitu apud Didymotichum, ubi magnus domesticus sibi iam tertio delatum imperium abnuat: cui ipsum et una imperatrix a moribundo imperatore commendantur. Omnibus ordinibus valedicit. Ingens exoritur comploratio. Palatium ad extremam morituro salutem dicendam patet cuilibet. Ante mortem habitum monasticum postulat (14). De Xena matre quamvis semel iterumque admonitus, nihil constituit. Magnus domesticus pro consuetudine in morte imperatorum solenne iuramentum exigit. Constantinum despotam, quamvis multum rogatus, nec vita, nec oculis privare sustinens, occulte liberum dimittit. Constantinopolitani iurant (15). Andronicus senior timens, ne extincto nepote ipse habeatur pessime, ultro ad monachos se aggregat. Iunior a monastico schemate per magnum domesticum impeditur: qui cum medicis expostulat, imperatorem terret. Mandatum ultimum imperatoris de exanimi suo corpore (16). Ob imperii pondus et molestiarum molem magnum domesticum miseratur. Mortis indicia. Aqua de fonte Matris Dei cum omnium incredibili gaudio sanatur (17). Narrantur ei quae interim gesta sint: probat omnia praeter missionem Syrgiannis in occidentem: quam tamen postea non improbat. Syrgiannis a domestico alienatus animus. Recensetur, quid despotae Constantino acciderit; e carcere eximitur. Nepos Andronicus avum induisse monachum tristatur: cui domesticus solatium suggerit (18). Poenitet, non ei reddidisse imperium, quemadmodum cogitarat: qua de re cum domestico consultans (19), ab eo poenitudine deducitur, argumentis partim quae movere potuerint, partim quae moverint dissolutis. Deiparae de recepta sanitate gratias agit (20). Persae populatores vincuntur. Achris a Triballis obsidentibus asseritur. Moesus et imperator in Triballorum fines irrumpunt, Moesus ex vulnere interit. Regina, Michaelis coniux, imperatoris soror, cum liberis pellitur. Moesia ab imperatore vastatur: quaedam oppida deditionem faciunt. In locum Isaiaes patriarchae Ioannes presbyter magni domestici suasu ab episcopis surrogatur (21). Persae vastatores male mutantur. Syrgiannis sociorumque in domesticum et imperatorem con-

uratio. Maiestatis a Zamplacone arcessitus, crimen negat (22). In summo discrimine ad misericordiam domestici confugit: qui ei ingratum animum exprobrans, aliquatenus auxilium promittit stultitiamque facti ipsius apologo festivissimo ante oculos ponit (23). Nicæae ab Orchane Persa obsessae succurritur, pax componitur. De Syrgianne iudicium exercetur: ampliationem petit: Galatam fugit, ubi diligenter quæsitus, non invenitur. Inde Euboeam, inde ad Cralem abit, cui adversus Romanos dat operam (24). Sphranzes contra Syrgiannem se imperatori offert: qui, qua ratione vivus ac sine pugna in potestatem veniat, consultatur. Negotium Sphranzi datur. Persæ in Macedonia victi. Sphranzes Syrgiannem astu occidit: ab imperatore præmio afficitur. Cum Crale concordia resarcitur, civitates ab eo captæ ad fidem redeunt: eidem auxilium ab imperatore mittitur (25). Regina Moesiae per duos proceres regno exigitur. Alexander Michaelis ex sorore nepos rex declaratur; qui urbes, quæ se imperatori dederant, magno collecto exercitu recuperare contendit. Persæ Nicomediam obsessuri terrentur. Imperator Moesiam invadit. Pax sancitur. Pro urbibus ablatis digladiatio, Anchialo Diampolis permutatur (26). Alexander Scythas, sibi auxilio contra patruum venientes, dolo in Romanos mittit vel præemittit potius. Atrociter pugnatur. Matrimonium cum Maria imperatoris filia bis petitur, bis recusatur. Foedus feritur. Convivium initur et de strenuitate Romani commendantur (27). Amurius Ioniae satrapa Thraciam incursans, illæsus abit. Senior imperator et mater iunioris hac luce defunguntur, Monomachus Thessaliæ gubernator rebellat. Montani Thessali imperatori salutem dicunt, obsequia sua ei deferentes. Cum Crale imperator aliquot dies hilariter et in epulis consumit (28). Lesbus a Genuensibus occupatur: eo imperator cum classe magna profisciscitur. Delii a Genuensibus deficiunt: nec ii cum Romanis confligere audent. Pincerna ad Mitylenen oppugnandam relinquitur: cetera oppida Romanis se dedunt. Contra Phocæam et Mitylenen imperator Sarchanis satrapæ auxilium invocat. Phocæensium in se defendendo constantia. Tres filii satrapæ Ioniae imperatori fidem suam pollicentur. Nobilium Romanorum clandestina in imperatorem perfidia (29): ingens eidem a Persis auxilium. Magni domestici cum Amurio Persa colloquium, et epulatio, et quantum gratia apud eum potuerit. Domesticus amicum quandam Genuensem ad tabernaculum suum invitat, cui Phocæae deditionem egregia oratione suadet (30). Ille de suorum obstinatione conqueritur, consilium poscit. Magnus domesticus auctor est, ab imperatore veniam orent; Persas obsides ei donent; Phocæam et Mitylenen reddant: multa item bona enumerat, quibus ab eo efficiendi sint. Urbes cum obsidibus redduntur, ita Lesbus recipitur (31). Albani tumultuantur, civitatibus vicinis depopulationes inferunt, domantur immensaque præda congeritur. Acarnanum procerum de imperatore recipiendo dissensio (32): reginæ sententia approbatur. De nuptiis cum principe Nicephoro et domestici filia assentitur imperator; libertatem negat. Dedit se provincia imperatorisque mansuetudinem ac beneficentiam commemorabilem experitur. Puer Nicephorus a malevolis ad dominam Tarenti transfertur. Rebus confectis, imperator Thessalonicam redit. Alexander rex Moesorum super matrimonio legatos mittit, cui quamvis barbaro, publici causa commodi filiam suam despondet (33). Persæ raptores a domestico et imperatore caeduntur, capiuntur, fugantur. Nuptiarum apud Adrianopolin celebritas. Acarnanum defectio. Nicephorus a rebellibus repetitur atque a Taren-

tina princeps, fillarum altera ei desponsa, dimittitur. Quasnam et qualis illa mulier fuerit, exponitur. Duo duces in Acarnaniam cum copiis mittuntur, imperator sequitur et ibi eius acta (34). Artaeos domesticus ut praefractus reprehendit: quantum damni fecerint, ostendit; gravia comminatur (35): Rhogios contra eorum contumelias defendit. Quo iure Acarnania Romanorum sit, demonstratur. Artaei se dedunt. Imperator et milites morbo affliguntur (36). Thomocastriorum obsidio, et eorum superbia atque contumacia. Ad deditionem eos domesticus cohortatur et eo scopo cum paedagogo quoque principis pueri, viro prudente ac nobili, agit. Ad concilium res refertur. Deditio decernitur. Laudantur a magno domestico (37). Ab imperatore honorifice accipiuntur. Magni domestici filius Matthaëus Thessalonicae Demetrii despotae filiam uxorem ducit: Apocauchus monachismi profitendi facultatem rogat: eius voluntas exploratur. Classem contra Persas piratas petiit. Euse ignavum et improbum hominem, imperator domesticum monet. Ratur classis: apparer eius fraus et calliditas. Urbes et castella, quae partim construxerit, partim instauravit imperator, recensentur (38). Barlaamus monachus Calaber turbas Thessalonicae dat. Gregorii Palamae et fratrum eius virtus. Monetur Barlaamus, ne monachorum institutum convitiis laceret. De lumine, quod aliquando sanctos viros circumfundit. Item de lumine Christi transfigurati in monte Thabor, cum oculis corporeis conspectum sit, an increatum fuerit. Barlaamus negat, et bene quidem (39). Contra eum Synodus cogitur, cui respondet. Canit palinodiam Barlaamus, cui petenti venia datur: et datur cum significatione caritatis egregia. Novas turbas ciet eius discipulus Gregorius Acindynus, qui altera Synodo coacta damnatur. Imperatoris morbus. Apocauchus magnum domesticum sollicitat, ut insignia imperatoria assumat et ut filium eo inducat; matrem quoque tentat: sed ab utrisque reicitur. Sermo domestici cum Anna imperatrice, et imperatoris ex hac luce emigratio (40). Singularia et inprimis notabilia in hoc libro sunt haec: exempla caritatis ac veniae in inimicos, qualia libro primo in pecuario Syrmpano et imperatore iuniore adversus panhypersebastum mirifica duo vidimus, et rursus libro tertio quaedam eximia videbimus; tot Persarum irruptiones, quibus res semper male cessit; testificatio crebrior et ἐναργεστὴ amoris incomparabilis inter imperatorem et magnum domesticum; imperatoris morbus gravissimus et divina per Deiparam sanatio; Syrsianni coniuratio, iudicium, trucidatio; Chius, Lesbus, Acarnania recuperatae; monachismi praeclarum aliquoties encomium, ut etiam saepe in tertio et quarto potissimum; contentio Barlaami cum monachis Graecis et Synodi duas; imperatoris e vita discessus.

A. C. 1328 α. Ἄ μὲν οὖν πολεμοῦσί τε ἀλλήλοις τοῖς βασιλεῦσι
P. 191 καὶ μεταξὺ διαλλαττομένοις ἐπράχθη μετ' ἀλλήλων, τοιαῦτά
V. 155 ἔστι· νῦν δὲ εἶναι μοι δοκεῖ λοιπὸν διηγητέον καὶ ἃ τῷ νέῳ Ἀρ-

1. Quae ab imperatoribus bello mutuo paceque redintegrata gesta sint, explanavimus. Sequitur ut quae iunior Andronicus, totius iam potens imperii seorsum patraverit, enarremus. Dic alteram

δρονίκῃ ἤδη τὴν πᾶσαν ἀρχὴν Ῥωμαίων ἐποποιησαμένῳ ἀπρά- A. C. 1328
 χθῆ καὶ ἑαυτὸν. ἐς γὰρ τὴν ὑστεραίαν μετὰ τὴν τοῦ Βυ-
 ζαντίου λῆψιν πρὶν ἄλλης τινὸς ἄψασθαι διοικήσεως πρα-
 γμάτων, ἐν ὁποίοις τισὶ χρὴ τὸν βασιλέα καὶ πάππον κατέ-
 50τῆσθαι διάγειν. καὶ τὴν μὲν ἀρχὴν καὶ τὴν διοίκησιν τῶν
 πραγμάτων ἀπένειμεν ἑαυτῷ, τῶν ἄλλων δὲ οὐδὲν ὑφέλε βα-
 σιλέως. ἀλλὰ τοὺς τε Ῥωμαίους ὅσων ἤρχε προσέταξεν αὐτῷ
 ὡς βασιλεῖ προσέχειν καὶ τὴν ἴσῃ ἀποδιδόναι τιμὴν, καὶ D
 ὅποτε βούλοιντο πρὸς αὐτὸν ὡς προσκυνήσοντες ἵναί, κολύ-
 10οσθαι παρ' οὐδενός· καὶ παῖδας καὶ τοὺς ἄλλους συγγενεῖς
 βασιλέως εἰς τὰ βασιλεια εἰσιόντας αὐτῷ συνδημερεύειν καὶ
 συνεῖναι καθόσον βούλοιντο· καὶ τὴν θεραπείαν πᾶσαν ἀκί-
 νητον μένειν ὅση ἦν, καὶ ἐπ' αὐτῷ εἶναι ὃ, τε ἂν κλεψύη ποι-
 εῖν. καὶ ἀναλωμάτων ἕνεκα αὐτοῦ τε καὶ οἰκτικῷ ἀπὸ τε
 15τῶν δημοσίων φόρων τὴν λεγομένην παρεσχέτο τοπικὴν, φέ-
 ρουσαν ἐπ' ἑνιαυτὸν δισχιλίους ἐπὶ μυρίαῖς χρυσοῦς, καὶ
 ἕτερα χρήματα ἴσα ἐκ τοῦ βασιλικῷ ἐκέλευσε χορηγεῖσθαι
 ταμείου· καὶ ταῦτα εἶναι ἐπ' ἐκείνῳ ἢ ἂν ἐθέλοι χρῆσθαι.
 τῶν τε βασιλείων παρεχώρησεν αὐτῷ· αὐτὸς δὲ εἶποτε ἐπι-
 20δημοίῃ τῇ Κωνσταντίνου, ἕως ὃ πάππος περιῆν, ἐν τοῖς Δη- P. 192
 μηρίου τοῦ δεσπότητος διέτριβεν οἴκοις. καὶ πρὸς βασιλέα ἐρ-
 χόμενος συχνῶς, ὠμίλει τε αὐτῷ γνησίως καὶ ἐβουλεύετο περὶ
 τῶν πραγμάτων καὶ οὐδὲν ἦττον ἢ πρότερον αἰδῶ καὶ τιμὴν

15. πικὴν ms. Inpr. pro τοπικὴν, male. Infra L. IV. p. 880. C.
 eiusdem vectigalis mentio: καὶ ἐκ τῶν ἐν Βυζαντίῳ δημοσίων
 φόρων τὴν τοπικὴν ἀνομασμένην, μυρίων χρυσῶν ὄλεγγυ πλεί-
 ούς ἐτησίως φέρουσαν.

a capto Byzantio, antequam ullam partem administrationis attinge-
 ret, rationes avi in posterum sibi constituendas existimavit. Ac
 principatum quidem eiusque moderationem ipse sumpsit, reliquo-
 rum nullo eum multavit: sed Romanos quotquot ditione sua conti-
 nerentur, illi non secus quam imperatori obedire, eundem quem
 sibi honorem tribuere, et quoties eum adire adoratum vellet, ne
 a quoquam arcerentur edixit. Praeterea ipsius liberos aliosque cogna-
 tos palatium celebrare, totos dies cum eo consumere et quamdiu pla-
 ceret versari; de numero et obsequiis; ministrorum nihil mutari, et
 licere illi quae liberent omnia. Deinde in sumptus eius et familiae
 de publicis vectigalibus, quam τοπικὴν vocant, ferentem in annos sin-
 gulos duodenā aureorum millia, et alterum tantum e fisco decrevit.
 Huius pecuniae dispensandae modum penes illum reliquit. Palatio
 quoque cedens quamdiu superfuit, in aedibus seu palatio Demetrii
 despotaē habitavit. Saepius illum visens, extra simulationem sin-
 cereque sermones et consilia cum eo conferebat, nihiloque inferiore
 quam antea reverentia, ut docebat, et honore illum prosequabatur.

A. C. 1328 παρείχε τὴν προσήκουσαν αὐτῷ. οἱ δ' ἄλλοι Ῥωμαῖοι, καί-
 τοι παρὰ τοῦ νέου βασιλέως οὐ πρὸς εἰρωνείαν, ἀλλ' ἀληθῶς
 προστεταγμένοι τὸ πάντα τὸν ἐθέλοντα πρὸς βασιλέα ἐρχε-
 σθαι καὶ ἀκωλύτως προσκυνεῖν αὐτὸν, ὅμως οὐ προσήεσαν,
 δεδουκότες μὴ τι διὰ ταῦτα ὑποπτευθῆ νευακρίζειν. τὸν μὲν 5
 Β θόντα, ἔν ἐνὶ τῶν ἀπόδοι φροντιστηρίων διατρίβειν. καὶ ἦν
 ἄχρι τινός· ἔπειτα συγγνώμης καὶ αὐτὸς τυχὼν, εἰς Βυζάντιον
 ἐπανελθὼν διέτριβεν οἴκοι. τὴν Βυζαντίου δὲ ἀρχὴν τῷ πρω-
 τοστράτορι παρέσχεν ὁ βασιλεὺς. ἐπεὶ δὲ καθ' ὃν ἐπολέμουντο
 ἀλλήλοις χρόνον οἱ βασιλεῖς πολλὰ τῶν προσόντων τοῖς συν-
 οῦσιν ἑκατέρῳ ὑπ' ἀλλήλων διηρηάσθη, ἵνα μὴ διαφοραὶ γί-
 γνοιτο μεταξύ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τὰ οἰκεία ἐπανασώζειν
 πειρωμένων, προμηθεύμενος ὁ βασιλεὺς περὶ μὲν τῶν κινου-
 μένων ἐκέλευσε μηδένα ἐξεῖναι μηδενὶ ὄχλειν, ἀλλ' ἔπῃ τοὺς 15
 ἔχοντας καρποῦσθαι· τὰ δ' ἀκίνητα ἐπανασώζεσθαι τοῖς ἐξ
 C ἀρχῆς κυρίοις. καὶ τούτου ἐπιμελητὴν τὸν πρωτοστράτορα
 τοῦ Βυζαντίου ἄρχοντα ἐκέλευσεν εἶναι. μετὰ τοῦτο ἀπῆλθεν
 εἰς πατριάρχην, ἅμα μὲν εὐχαριστήσων αὐτῷ καὶ οἰκείως καὶ
 φιλικῶς προσομιλήσων· (κατὰ γὰρ τὴν πρώτην συντυχίαν, 20
 τοῦ καιροῦ καὶ τῶν πραγμάτων οὐκ ἐόντων, ὅσον ἀφοσιώ-
 σασθαι μόνον ἐποίησαντο τὴν ὁμιλίαν·) ἅμα δ' ἵνα καὶ τοῖς
 ἀρχιερεῦσιν, οἱ αὐτοῦ ἐκβαλλομένου τοῦ πατριαρχείου καὶ εἰς
 δεσμοματήριον οἴονεϊ ἀπαγομένου, οὐ μόνον ἀντέστησαν οὐδὲν

Verum enimvero, quamquam imperator non fecte, sed ex animo mandaverat, ut liberi essent ad avum aditus ac salutaciones, accedere tamen Romani non audebant: quod formidarent, ne ob id quasi rerum novarum cupidi suspicione laborarent. Magnum logothetam Didymotichum abduci et in aliquo monasterio vitam agitare iussit. Et agitavit quidem ibi ad tempus, donec etiam ipse veniam consecutus Byzantiumque postliminio reversus, illic reliquum aetatis exegit. Praefectura urbis protostratorem cohonestavit. Et quoniam, bello durante, utrarumque partium sequaces multa invicem diriperant, ne lites et controversiae nascerentur, dum sua recuperare et hi et illi student, provide statuit, ut de mobilibus nemini cuiquam liceret exhibere negotium, sed habentibus relinquerentur: res soli autem ad veteres possessores redirent, eamque procurationem protostratori dedit. Post haec ad patriarcham adiit, tum ut ei gratias ageret, familiariterque et amanter cum eo colloqueretur, (id enim priore congressu, quia tempus et res non sinebant, perfunctorie fecerant,) tum ut veniam episcopis impetraret, qui, dum ipse e patriarchio eiectus velut in carcerem concluderetur, non modo se non opposuerant, verum etiam pro virili sua, ut concluderetur, adiuverant.

ὑπὲρ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ συγκατειργάσαντο, τὸ γε εἰς αὐτοὺς A.C. 1328
 ἦσαν, τὴν κἀφειρξίν ἐκείνου, δοῦναι συγγνώμην δεηθῆν αὐτοῦ.
 ἦν γὰρ κατ' αὐτῶν πολὺς φερόμενος ὁ πατριάρχης καὶ δίκας
 αἰσῶν λαβεῖν παρ' ἐκείνων τῆς προδοσίας τῆς εἰς αὐτόν. καὶ D
 5 δεηθεὶς αὐτοῦ πολλὰ περὶ αὐτῶν οὐκ ἠδυνήθη πείσαι συγ-
 γνώμην παρασχεῖν αὐτοῖς, τὰ ἄσχατα λέγων ἠδικῆσθαι ὑπ'
 αὐτῶν, καὶ δεῖν αὐτοῖς δίκην λαχεῖν τῆς προδοσίας. ἐπεὶ δὲ
 ἐπανῆκεν εἰς βασιλεία ὁ βασιλεὺς, τὸν μητροπολίτην μετακα-
 λεσάμενος Οὐερῶν καὶ χαρτοφύλακα τὸν Κουτάλην καὶ τὸν V. 156
 10 ἰοτῶν μοναστηρίου ἄρχοντα Κυβεριωτὴν, ὅλα δι' αὐτὸν δεσμο-
 τήριον οἰκίσαντας ἐπὶ χροῖον τινα, τὰ τᾶλλα ἠὺχαρίστη-
 σε καὶ εὐεργεσίαις ἡμελίψατο πολλαῖς, τὸν δὲ χαρτοφύλα-
 κα, ἐπεὶ μὴ ἠβούλετο ἀπὸ τῆς τοῦ χαρτοφύλακος ἀξίας εἰς
 15 ἑτέραν μελίζονα μετενεχθῆναι, αὐτὴν ἑαυτῆς ἐποίησεν ἐντιμο-
 15 ἵτεραν, μέγαν χαρτοφύλακα προσαγορεύσας· καὶ ἀπ' ἐκεί-
 νου εἰς δεῦρο τῷ χαρτοφύλακι διασωῶζεται τὸ μέγας. Μάρ-
 κον δὲ Καβαλλάριον τὸν τοῦ Βάρδα, ὃς ἦν ἀπὸ τῶν τειχῶν P. 193
 πρῶτον πρὸς ὕβριν βασιλεῖ διειλεγμένος, ἐκέλευσεν ἀχθῆ-
 ναι πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς. ὁ δὲ καὶ πρὶν ζητηθῆναι, ὅλα
 20 ἐφθάρχετο εἰδώς, ἅμα τῷ πυθέσθαι ἐντὸς εἶναι Βυζαντίου
 βασιλέα, ἐν ὑπονόμοις καὶ ἀδύτοις τισὶ κατέκρουψεν ἑαν-
 τόν. πολλὴν δὲ τὴν περὶ τὴν αὐτοῦ ζήτησιν οἱ προσεταγαμέ-
 νοι εἰσανεγκόντες σπουδῆν, εὐρίσκουσί τε καὶ ἄγουσιν εἰς βα-
 σίλεια. φήμης δὲ διαδραμούσης, ὡς ὁ ὕβριστὴς ἐκεῖνος βασι-
 25 λέως εἰς τὰ βασίλεια ἄγεται κολασθησόμενος, συνέδραμεν ἡ

Stomachabatur enim patriarcha magnopere, et ut proditoribus sup-
 plicia irroganda arbitrabatur. Verum enimvero precibus quamvis mul-
 tis locum nullum relinquebat, quod dictitaret, indignissima se ab
 ipsis affectum iniuria et proditionem eos luere oportere. Ubi domum
 rediit imperator, metropolitam Pherarum cum Cutale chartophylace
 et Cyberiota monasteriorum praeside, qui quod ab eo stetissent, ali-
 quamdiu in custodia fuerant, accivit: de officio praestito gratias
 retulit et honoribus eos ornavit. Chartophylaci, quia maiores hono-
 res capessere nolebat, munus effecit splendidius, magnumque charto-
 phylacem nominavit; quod epitheton chartophylaci usque hodie manet.
 Deinde Marcum Caballarium Bardae filium, qui de muro in
 ipsum contumeliam torserat, ad se adducendum curavit. Is haud im-
 memor, quae blaterasset, antequam investigaretur, simul imperato-
 rem Byzantium inivisse audivit, in foveis quibusdam locisque sub-
 terraneis se abcondit, ut ad conquirendum delecti, multo tandem
 labore cum invenerint, quem in palatium perduxerunt. Fama disse-
 minata, petulantem illum convitiatorem imperatoris in palatium ad
 poenas abduci, urbs tota ad spectandam miseri necem concursat. Ut

A.C. 1328 πόλις πανδημεῖ, ὁποῖω τρόπῳ δηόμενοι ἀποθανεῖται. βασι-
 Βλεὺς δὲ ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι· καὶ ἐπειδὴ τῶν τοῦ οἴκου
 θυρῶν ἐγένετο εἶσω, εἰς βασιλέα ἰδὼν, τρόμφῳ τε ἐλήφθη καὶ
 περιδινηθεὶς κατέπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν. ἀναστῆσαντες δὲ οἱ ἄγον-
 τες, ἐγγὺς ἤγαγον βασιλέως σακρῶν τε ὑπόπλεων καὶ πρὸς 5
 τὴν γῆν νενευκότα, καὶ μὴ δυνάμενον ὄλωσ εἰς βασιλέα ἰδεῖν,
 ἀλλ' αὐτίκα προσδοκῶντα πείσεσθαι τὰ δεινότετα. σιωπῇ δὲ
 βαθεῖα κατέσχε τὸ πλῆθος πᾶν, καὶ πάντες ἦσαν μετέωροι
 πρὸς τὴν ἐπενεχθισομένην τῷ Μάρκῳ καταδίκην. ὁρῶντες δὲ
 αὐτὸν οὕτως ἰστάμενον ὑπότρομον καὶ περιδεῖ, οἱ μὲν αὐτῶν 10
 καὶ ἀπὸ τῆς θείας μόνης περιαλοῦντες, εἰς δάκρυα κατεφέ-
 ροντο καὶ οἰμωγᾶς ὅσοι δὲ καὶ συνετώτεροι τῶν πολλῶν ἦσαν,
 C τῆς μελλούσης κρίσεως ἦν ἀκούομεν ἐλάμβανον ἀπὸ τῶν γινο-
 μένων εἰκόνα, καὶ ἀνεζωγράφουν ἐν ἑαυτοῖς τὴν αὔρητον
 ἐκείνην τῶν ἁμαρτωλῶν αἰσχύνην ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ καὶ ἀδεκά-15
 στου δικαστηρίου. εἰ γὰρ ἐπὶ θνητοῦ βασιλέως, ἔνθα καὶ αἱ
 τιμωρίαι ὀλιγοχρόνιοι, τσαύτη τὸν κρινόμενον ἐκπληξίς εἶχεν,
 ὥστ' ἤδη καὶ πρὸ τῆς ἀποφάσεως τῷ πλείστῳ μέρει ἀποτε-
 θνηκέναι ὑπὸ δέους, ὅτι μηδεμίαν ἀπολογίαν εἶχεν ἐφ' οἷς
 κατηγορεῖτο ἐνεγκεῖν, τί οὐκ ἂν πάθῃσι τότε οἱ πονηρὰ συν-20
 ειδότες ἑαυτοῖς; καὶ βελτίους ἑαυτῶν ἐκ τοῦ παραδείγματος
 ἐγίνοντο καὶ πρὸς σωφρονέστερον μετεβῆναι βίον. βα-
 Βσιλεὺς δὲ πρότερόν τε οὐκ ἐπὶ τῷ τιμωρησασθαι τὸν Μάρκον

intra palatium venit, ipso conspectu imperatoris tremore ac vertigi-
 ne correptus, in terram collabitur: quem erigentes qui ducabant, im-
 peratori sistunt, oppletum lacrymis et oculos humi deiectum, nec
 audentem illos contra tollere: sed sine mora se interimendum cogi-
 tantem. Altum silere universi, et qua poena Marcus plecteretur,
 suspensi exspectare. Cernentes porro adeo pavitantem ac tremulum
 astare, alii solo eius aspectu in magnam commiserationem versi, la-
 crymas et gemitus cohibere non poterant: alii prudentiores, ex prae-
 senti re illius magni quondam, ut audimus, futuri iudicii quendam
 imaginem concipiebant et apud animos suos inexplicabilem illum co-
 ram terribili et incorrupto tribunali peccatorum pudorem depingebant.
 Si enim coram rege mortali, ubi etiam non possunt esse diuturna
 supplicia, tanta fuit in reo consternatio, ut eius magnitudine ante
 prolatam sententiam paene appareret mortuus, (quia nimirum quorum
 coarguebatur, ad ea quid responderet non habebat,) quid tunc illis
 fiet, qui sibi improbe factorum sunt conscii? Ex huiusmodi para-
 digmate intelligentiores illi se ipsis meliores evadabant vitamque suam
 ad normam probitatis accommodabant. Imperator, cum neque prius
 Marcum puniendi gratia quacsisset, et tunc omnes hoc exemplo ve-
 lut in scena emendatos videret, paulum conticescens, Quid hoc, Ca-
 ballari, inquit, quod tam contumeliosus etiam in praesentem me

ζητῶν, καὶ τότε πάντας ὄρων τῇ σκηνῇ ταύτῃ σωφρονισθέν- A. C. 1328
 τας, μικρὸν ἐπισχῶν, „τί παθῶν, ᾧ Καβαλλάρει” εἶπε „το-
 σαῦτα ὕβριχας καὶ πρὸς παρόντα; ἦν γὰρ ἂν τις πρὸς ἀπόντα
 γινομένων τῶν ὕβρεων συγγνώμη.” ὁ δὲ ὑπὸ τῆς τοῦ βασι-
 5λέως φωνῆς καταπλαγεῖς, εἰς γῆν τε κατέπεσεν εὐθύς καὶ τῇ
 γῇ τὴν κεφαλὴν προσαράσσω, προσδόκιμος ἦν καὶ τὴν ψυχὴν
 ἀφεῖναι ὑπὸ δέους. πάλιν δὲ ὁ βασιλεὺς σιγήσας ἐφ’ ἱκανόν,
 τὸν Μάρκον ἐκέλευεν ἀναστῆναι. ὁ δὲ εἶτε καὶ τῶν λεγομένων
 οὐκ αἰσθάνομενος, εἶτε καὶ μὴ δυνάμενος ἀναστῆναι ὑπὸ τοῦ
 10δέους ἐκλυθεῖς, τῇ γῇ προσεκυλινδεῖτο, μὴθ’ ὄρων μήτε φθεγ-
 γόμενος μηδέν. βασιλεὺς δ’ ἐσήμεναι τῇ χειρὶ τοὺς κατέχοντας P. 191
 ἀνιστῆν ἐπειδὴ δὲ ἀνέστη, ἐπανέρχεσθαι τε ἐκέλευεν εἰς ἑαυ-
 τὸν καὶ προσέχειν τοῖς λεγομένοις. εἶπε τε πρὸς αὐτὸν ὁ βα-
 σιλεὺς· „τὸ μὲν δεδοικέναι καὶ τρέμειν καὶ τὰ δεινότετα πέ-
 15σεσθαι προσδοκᾶν, δίκαιόν τε ὁμοῦ καὶ σοὶ προσῆκον· ἄξιαν. 157
 γὰρ ἐφθέγγω πολλῶν τιμωριῶν. ἐγὼ δὲ ἑμαντῶ πολλά συνει-
 δῶς πρὸς τὸν ἀπάντων κύριον καὶ βασιλέα ἡμαρτημένα, καὶ
 δεόμενος συγγνώμης ὥσπερ καὶ σὺ νῦν, μᾶλλον δὲ καὶ πλείο-
 νος πολλῶ, ὅσω καὶ τὰ ἡμαρτημένα χεῖρω, καὶ οὐ πρὸς σύν-
 20δουλον ὥσπερ σὺ, ἀλλ’ εἰς τὸν ἐκ μὴ ὄντων παραγαγόντα B
 προσκεκρονκῶς καὶ δεόμενος καὶ αὐτὸς ἔλεον, ἀφίημί τε τὰ
 ἡμαρτημένα σοὶ καὶ συγγνώμην παρέχω. δυοῖν δὲ ἔνεκα τὸ σέ
 τε εὐρεῖν καὶ ἐνθάδε ἀγαγεῖν ἐποίησάμην περὶ πλείστου· ἐνός
 μὲν, ἦν’ ἐκ τῶν γινομένων οἱ πολλοὶ σωφρονισθῶσι, μὴ ἄκρα-
 25τεῖς εἶναι περὶ τὴν γλωτταν μηδὲ ῥαδίως ἐκφέρεσθαι πρὸς

fuisti? nam contumeliis absentis impositis ignosci possit. Hac voce
 Marcum animus relinquit: humi repente cadit et eam capite pulsans
 prae timore spiritum editurus putabatur. Imperator post longius si-
 lentium iacentem iubet surgere. At ille, sive quia non audiebat quod
 dicebatur, sive quia solutis pavore membris surgere e terra non va-
 lebat, volutabatur, nec oculos aperiens, nec verbum emittens. Im-
 perator apparitoribus manu signum dat, uti eum attollant: sublatum,
 ut se colligat et dictis mentem adhibeat, hortatur et sic eum allo-
 quitur: Quod pavitas et tremis gravissimaque tormenta exspectas,
 id quod aequum et te dignum est, facis: multis namque cruciatibus
 luenda exprompsisti. Ego vero ipsi mihi multorum adversus univer-
 sorum dominum imperatoremque admissorum conscius, illum veniam
 quemadmodum tu nunc me, rogans, ac tanto quidem maiorem,
 quanto magis deliqui ego, qui non conservum uti tu, sed eum, qui me
 e nihilo condidit, offendi et mihi quoque ut ignoscatur obsecro, tua
 tibi peccata condono et ignosco. Duabus porro de causis conquisitum
 huc adduci maximopere concupivi: una, ut multi tuo exemplo lin-
 guae imperare discerent, nec facile ad probra se effunderent, idque

- A. C. 1328 ὕβρεις, καὶ ταῦτα, πρὸς ὑπερέχοντας καὶ τιμῆς ἀξίους γινομένης, καὶ τὸ κρείσσον ἀπὸ ὕψους ἢ ἀπὸ γλώσσης πεσεῖν, ὑπὸ τῶν σοφῶν τινος καλῶς εἰρημένον, ἔργῳ διδαχθῶσιν, ὄρωντες εἰς οἶον βάραθρον ἐξ ἀκρασίας περιπέπτωκας αὐτός· δεύτερον δὲ, τοῦ σὲ διὰ βίου φόβῳ καὶ κινδύνῳ ἀπαλλαγῆναι. εἰς
- C γὰρ μὴ νῦν ἐνθάδε ἀχθεῖς ἐτύγχανες συγγνώμης, κατ' οὐδὲν ἀνεκτότερον ἢ ἐξ ἡς τοῦ Καίιν βίον, στένων καὶ τρέμων ἐπὶ τῆς γῆς καὶ παρὰ παντός τοῦ προστυχόντος οἴομενος αὐτίκα ἀπολεισθαι. νυνὶ δὲ συγγνώμῃ τυχῶν, ἡδέως βιώσεις καὶ ἀδεῶς, οὐδενός ἐτι δυναμένου τῶν εἰς ἐμὲ ἡμαρτημένων εὐθύ-10 νας ἀπαιτεῖν." Τοιαῦτα μὲν ὁ βασιλεὺς πρὸς Μάρκον εἶπεν. οἱ παρόντες δὲ ἀλλόκοτον μὲν τινα ὄψεσθαι ἰδεῖν θανάτου προσδοκῶντες, ἔπειτα ἐξαίφνης παρὰ δόξαν τὸν εἰς τὸν Μάρκον τοῦ βασιλέως ἔλεον καὶ τὴν σωζούσαν ψῆφον ἰδόντες ἐξ-
- D ἠγηγμένην, ἐθαύμαζόν τε τῆς συμπαθείας τὴν βασιλέα καὶ 15 τῷ Μάρκῳ συνέχαιρον τῆς σωτηρίας, καὶ οἰκείαν ἕκαστος οἴομενοι τὴν εὐεργεσίαν, σοὶ προσήκειν ἔλεγον, βασιλεῦ, πατέρα τὸν θεὸν ἐπικαλεῖσθαι καὶ μετὰ παρῆθσίας τῶν ἡμαρτημένων τὴν συγγνώμην αἰτεῖν, ὡς ἀφιέντι τῷ προσκεκρουκίτι τὰ ὀφειλόμενα. τούτων καὶ τινῶν ἐτέρων τοιούτων ὑπὸ τοῦ πληθους 20 εἰρημένων, σὺν ἐκπλήξει καὶ χαρᾷ ὁ σύλλογος διελύθη.
- P. 195 β. Βασιλεὺς δὲ τὸ καὶ τοὺς τῷ πατριάρχῃ προσκεκρουκότητας ἀρχιερέας μὴ τυχεῖν συγγνώμης ἡγούμενος οὐκ ἀνεκτὸν,

contra superiores, quos colere ac venerari debent; et quod a quodam sapiente praeclare dictum est, praestare ab alto, quam a lingua cadere, re ipsa docerentur, intuentes, in quale barathrum tu ex intemperantia linguae praecipitasses: altera, ut te per omnem vitam timore periculoque liberarem. Etenim nisi modo huc pertractus, veniam et pacem esses consecutus, tibi perpetuo gementi trementique super terram et a quovis obvio ictum lethiferum metuenti nihilo tolerabilior vita, quam ipsi Caino fuisset. Nunc venia donatus, iucunde secureque annos traduces, cum nemo amplius poenas in me commissurum abs te repetere possit. Hactenus Marco imperator. Qui praesentes aderant, cum se novum quoddam genus mortis visuros crederent, viderent autem praeter opinionem misericordiam Marco tribui cumque absolvi, et imperatorem de istac sympathia admirabantur, et Marco salutem gratulabantur. Cumque singuli in eo beneficium sibi accepisse viderentur, exclamabant: Tibi, imperator, Deum patrem appellare convenit et ab eo libere peccatorum veniam poscere, qui debitori tuo debita dimisisti. His ac similibus iactatis, contentus cum stupore et gaudio solutus est.

2. Ceterum imperator indignum ratus, non etiam a patriarcha ignosci episcopis, a quibus erat offensus, magnum domesticum mittit, qui velut suo nomine cum eo de reconciliatione ageret; ac per se,

τὸν μέγαν δομέστικον ἔπειμψε πρὸς τὸν πατριάρχην δ.αλεξό-Α. C. 1328
 μενον μὲν αὐτῷ καὶ ὡς ἔξ αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς πρὸς τοὺς ἀρχιε- B
 ρέας διαλλαγῆς, καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ δὲ καθ' ὅσον ἂν οἶδον τε ἢ
 ἐπιμελησόμενον τῆς εἰρήνης. ὃς πρὸς πατριάρχην ἐλθὼν καὶ
 5πολλὰ πολλάκις ὑπὲρ τῶν ἀρχιερέων δεηθεὶς, ἐπεὶ ἦννε μη-
 δὲν, ἀλλ' ἀπαραιτήτως ὁ πατριάρχης εἶχετο τῆς ὀργῆς καὶ
 οὐδ' ἂν εἴ τι γένοιτο συγγνώμην ἔλεγε παρασχεῖν, εἰ μὴ δίκην
 δοῖεν πρότερον τῶν τετολμημένων· καὶ οὐδὲ ἀδικεῖν ἔλεγεν εἰ
 ἐπὶ δίκην προκαλεῖται· ὑπολαβὼν ὁ μέγας δομέστικος, „ἀλλ' V. 158
 10οὐκ ἂν εἴη σοί τε κἀκείνοις ἔξ ἴσου τὰ τῆς δίκης” ἔφη „εἰ σὺ
 μὲν καθεδῆ δικάζων τε ἅμα καὶ ἐγκαλῶν, αὐτοὶ δὲ τῷ αὐ- C
 τῷ δαιτητῇ τε ἅμα ἀναγκάζονται χρῆσθαι καὶ κατηγορεῖν. εἰ
 δὲ μὴ παρούεσθαι τὸ δίκαιον αὐτῶν, μήτε μὴν ὀργῇ μᾶλλον
 ἢ αὐτῇ τῇ δυνάμει τοῦ δικαίου τὰ πράγματα δικιάσειν ἐπαγγέλ-
 15λη, ἀπαντήσουσιν ἐπὶ τὸ δικαστήριον ἡμέρα τακτῆ.” ὁ πατρι-
 ἀρχης δὲ „τὸ μὲν ἐμοὶ τὴν δίκην προσήκειν τῶν τοιούτων καὶ
 τοῖς λοιποῖς ἀδελφοῖς τοῖς ἀρχιερεῦσιν, οὐκ ἂν οὐδ' αὐτὸς” εἶπεν
 „ἀρνηθεῖς. ὅτι δὲ αὐτὸς ὡς ἡδικημένος εἰς δικαστήριον ἔλκω
 νῦν, οὐ δικαστῆς, ἀλλὰ κρινόμενος καθεδοῦμαι, τῶν ἄλλων δικα-
 20ζόντων ἀρχιερέων. εἰ δ' ἄρα δικάζοιμι καὶ αὐτὸς, μὴ ποτε το-
 σοῦτον μανείην, μηδ' ἀτοπίας εἰς τοσοῦτον ἐξελύσαιμι, ὥστε
 ὀργῇ δικάζειν καὶ μὴ τοῖς ὀρθοῖς περὶ τῶν πραγμάτων λογι- D
 σμοῖς, καὶ μάλιστα νυνὶ, ὅτ' οὐκ ὑπὲρ ἐτέρου, (ἦν γὰρ ἂν τις
 συγγνώμη,) ἀλλ' ὅτε περὶ ἔμμαντοῦ τὴν ψῆφον ἐξάγειν μέλ-
 25λω.” καὶ τάξαντες ἡμέραν ἐν ἣ παρέσσονται πάντες οἱ ἀρχιερεῖς,

18. ἀρνηθείης, quod Intpr. quoque legit, corr. ED.P. pro ἀρνηθείην.

quantum fieri posset, paci iungendae operam daret. Domesticus ma-
 gnus et iteratis precibus pro episcopis orans nihil effecit. Tenebatur
 enim ira irrevocabili profitebaturque, non se ante ignotum, quam
 illi audaciae suae poenas persolvissent, etiamsi coelum rueret. Ne-
 que se idcirco scelus facere, si ad iudicium eos provocaret. Tum
 magnus domesticus: Atqui impar erit in hoc iudicio litigantium con-
 ditio, si tu iudex simul et accusator sed eas, ipsique eundem expe-
 riri adversarium et arbitrum cogantur. Sin fidem das, te ius eorum
 non neglecturum, neque ex ira potius quam ex aequitate res iudica-
 turum, die dicta se sistent. Contra patriarcha, Causarum huiusmodi
 cognitionem meam reliquorumque fratrum episcoporum esse, ne te
 quidem latet. Tamen quia nunc ipsos ut laesos in iudicium per-
 traho, non iudex, sed reus, aliis episcopis ius reddentibus, sedebo.
 Quod si vel ipse iudicium exercerem, nunquam eo insaniae insolentia-
 eve progrederer, ut iram magis, quam rectam rationem in iudi-
 cando ducem sequerer: nunc potissimum, quando non pro alio, (esset
 enim aliqua venia,) sed pro me sententiam laturus essem. Die igitur

- A. C. 1328 ὕβρεις, καὶ ταῦτα, πρὸς ὑπερέχοντας καὶ τιμῆς ἀξίους γινομένης, καὶ τὸ κρείσσον ἀπὸ ὕψους ἢ ἀπὸ γλώσσης πεσεῖν, ὑπὸ τῶν σοφῶν τινος καλῶς εἰρημένον, ἔργῳ διδαχθῶσιν, ὀρῶντες εἰς οἶον βάραθρον ἐξ ἀκρασίας περιπέπτωκας αὐτὸς· δεύτερον δὲ, τοῦ σὲ διὰ βίου φόβῳ καὶ κινδύνῳ ἀπαλλαγῆναι. εἰς
- C γὰρ μὴ νῦν ἐνθάδε ἀχθεῖς ἐτύγχανες συγγνώμης, καὶ οὐδὲν ἀνεκτότερον ἢ ἐξ ἑστέου τοῦ Καίην βίον, στένων καὶ τρέμων ἐπὶ τῆς γῆς καὶ παρὰ παντὸς τοῦ προστυχόντος οἰόμενος αὐτίκα ἀπολεισθαι. νυνὶ δὲ συγγνώμῃ τυχῶν, ἡδέως βιώσεις καὶ ἀδεῶς, οὐδενὸς ἔτι δυναμένου τῶν εἰς ἐμὲ ἡμαρτημένων εὐθύ-10 νας ἀπαιτεῖν." Τοιαῦτα μὲν ὁ βασιλεὺς πρὸς Μάρκον εἶπεν. οἱ παρόντες δὲ ἀλλόκοτον μὲν τινα ὄψεσθαι ἰδεῖν θανάτου προσδοκῶντες, ἔπειτα ἐξαίφνης παρὰ δόξαν τὸν εἰς τὸν Μάρκον τοῦ βασιλέως ἔλεον καὶ τὴν σώζουσαν ψῆφον ἰδόντες ἐξ-15
- D ἠγηγμένην, ἐθαύμαζόν τε τῆς συμπαθείας τὴν βασιλέα καὶ τῷ Μάρκῳ συνέχαιρον τῆς σωτηρίας, καὶ οἰκτεῖαν ἕκαστος οἰόμενοι τὴν εὐεργεσίαν, σοὶ προσήκειν ἔλεγον, βασιλεῦ, πατέρα τὸν θεὸν ἐπικαλεῖσθαι καὶ μετὰ παρρησίας τῶν ἡμαρτημένων τὴν συγγνώμην αἰτεῖν, ὡς ἀφιέντι τῷ προσκεκρουκῶσι τὰ ὀφειλόμενα. τούτων καὶ τινῶν ἑτέρων τοιούτων ὑπὸ τοῦ πληθους 20 εἰρημένων, σὺν ἐκπλήξει καὶ χαρᾷ ὁ σύλλογος διελύθη.
- P. 195 β. Βασιλεὺς δὲ τὸ καὶ τοὺς τῷ πατριάρχῃ προσκεκρουκώτας ἀρχιερέας μὴ τυχεῖν συγγνώμης ἡγούμενος οὐκ ἀνεκτὸν,

contra superiores, quos colere ac venerari debent; et quod a quodam sapiente praeclare dictum est, praestare ab alto, quam a lingua cadere, re ipsa docerentur, intuentes, in quale barathrum tu ex intemperantia linguae praecipitasses: altera, ut te per omnem vitam timore periculoque liberarem. Etenim nisi modo huc pertractus, veniam et pacem esses consecutus, tibi perpetuo gementi trementique super terram et a quovis obvio ictum lethiferum metuenti nihilo tolerabilior vita, quam ipsi Caino fuisset. Nunc venia donatus, iucunde secureque annos traduces, cum nemo amplius poenas in me commissorum abs te repetere possit. Hactenus Marco imperator. Qui praesentes aderant, cum se novum quoddam genus mortis visuros crederent, viderent autem praeter opinionem misericordiam Marco tribui cumque absolvi, et imperatorem de istac sympathia admirabantur, et Marco salutem gratulabantur. Cumque singuli in eo beneficium sibi accepisse viderentur, exclamabant: Tibi, imperator, Deum patrem appellare convenit et ab eo libere peccatorum veniam poscere, qui debitori tuo debita dimisisti. His ac similibus iactatis, conventus cum stupore et gaudio solutus est.

2. Ceterum imperator indignum ratus, non etiam a patriarcha ignosci episcopis, a quibus erat offensus, magnum domesticum mittit, qui velut suo nomine cum eo de reconciliatione ageret; ac per se,

τὸν μέγαν δομέστικον ἐπεμψε πρὸς τὸν πατριάρχην δ.αλεξό-Α. C. 1328
 μενον μὲν αὐτῷ καὶ ὡς ἐξ αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς πρὸς τοὺς ἀρχιε- B
 ρέας διαλλαγῆς, καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ δὲ καθ' ὅσον ἂν οἶόν τε ἦ
 ἐπιμελησόμενον τῆς εἰρήνης. ὅς πρὸς πατριάρχην ἐλθὼν καὶ
 5πολλὰ πολλάκις ὑπὲρ τῶν ἀρχιερέων δεηθεῖς, ἐπεὶ ἦννε μη-
 δὲν, ἀλλ' ἀπαραιτήτως ὁ πατριάρχης εἶχετο τῆς ὀργῆς καὶ
 οὐδ' ἂν εἴ τι γένοιτο συγγνώμην ἔλεγε παρασχεῖν, εἰ μὴ δίκην
 δοῖεν πρότερον τῶν τετολημμένων· καὶ οὐδὲ ἀδικεῖν ἔλεγεν εἰ
 ἐπὶ δίκην προκαλεῖται· ὑπολαβὼν ὁ μέγας δομέστικος, „ἀλλ' V. 158
 10οὐκ ἂν εἴη σοί τε κἀκείνοις ἐξ ἴσου τὰ τῆς δίκης” ἔφη „εἰ σὺ
 μὲν καθεδῆ δικάζων τε ἅμα καὶ θγκάλων, αὐτοὶ δὲ τῷ αὐ- C
 τῷ δαιτητῇ τε ἅμα ἀναγκάζοιντο χρῆσθαι καὶ κατηγορεῖν· εἰ
 δὲ μὴ παρόψασθαι τὸ δίκαιον αὐτῶν, μήτε μὴν ὀργῇ μᾶλλον
 ἢ αὐτῇ τῇ δυνάμει τοῦ δικαίου τὰ πράγματα δικάσειν ἐπαγγέλ-
 15λη, ἀπαντήσουσιν ἐπὶ τὸ δικαστήριον ἡμέρα τακτῇ.” ὁ πατρι-
 ἀρχης δὲ „τὸ μὲν ἐμοὶ τὴν δίκην προσήκειν τῶν τοιούτων καὶ
 τοῖς λοιποῖς ἀδελφοῖς τοῖς ἀρχιερεῦσιν, οὐκ ἂν οὐδ' αὐτὸς” εἶπεν
 „ἀρνηθεῖς. ὅτι δὲ αὐτὸς ὡς ἡδικημένος εἰς δικαστήριον ἔλκω
 νῦν, οὐ δικαστής, ἀλλὰ κρινόμενος καθεδουμαι, τῶν ἄλλων δικα-
 20λόγων ἀρχιερέων. εἰ δ' ἄρα δικάζοιμι καὶ αὐτὸς, μὴ ποτε το-
 σοῦτον μανείην, μηδ' ἀτοπίας εἰς τοσοῦτον ἐξελεύσαιοι, ὥστε
 ὀργῇ δικάζειν καὶ μὴ τοῖς ὀρθοῖς περὶ τῶν πραγμάτων λογι- D
 σμοῖς, καὶ μάλιστα νυνὶ, ὅτ' οὐκ ὑπὲρ ἑτέρου, (ἦν γὰρ ἂν τις
 συγγνώμη,) ἀλλ' ὅτε περὶ ἑμαυτοῦ τὴν ψῆφον ἐξάγειν μέλ-
 25λω.” καὶ τὰξαντες ἡμέραν ἐν ἧ παρέσσονται πάντες οἱ ἀρχιερεῖς,

18. ἀρνηθείης, quod Intpr. quoque legit, corr. ED.P. pro ἀρνηθείην.

quantum fieri posset, paci iungendae operam daret. Domesticus ma-
 gnus et iteratis precibus pro episcopis orans nihil effecit. Tenebatur
 enim ira irrevocabili profitebaturque, non se ante ignoturum, quam
 illi audaciae suae poenas persolvissent, etiamsi coelum rueret. Ne-
 que se iudicis scelus facere, si ad iudicium eos provocaret. Tum
 magnus domesticus: Atqui impar erit in hoc iudicio litigantium con-
 ditio, si tu iudex simul et accusator sedeas, ipsique eundem expe-
 riri adversarium et arbitrum cogantur. Sin fidem das, te ius eorum
 non neglecturum, neque ex ira potius quam ex aequitate res iudica-
 turum, die dicta se sistent. Contra patriarcha, Causarum huiusmodi
 cognitionem meam reliquorumque fratrum episcoporum esse, ne te
 quidem latet. Tamen quia nunc ipsos ut laesus in iudicium per-
 traho, non iudex, sed reus, aliis episcopis ius reddentibus, sedebo.
 Quod si vel ipse iudicium exercerem, nunquam eo insaniae insolentiaeve
 progrederer, ut iram magis, quam rectam rationem in iudi-
 cando ducem sequerer: nunc potissimum, quando non pro alio, (esset
 enim aliqua venia,) sed pro me sententiam laturus essem. Die igitur

A.C. 1328 ὡς τῆς δίκης δοσμένης, ὁ μέγας μὲν δομῆστικός τῆ πατρι-
 ἀρχῆ συνταξάμενος, οἴκαδε ἀπεχώρει· ὁ πατριάρχης δὲ πρὸς
 τοὺς παρόντας ἀγορεύει ἔφη ὅ,τι τῷ μεγάλῳ δομῆστικῷ τὴν
 πρὸς τὴν δίκην ἐπαγγελίαν νοεῖν, ἢ τίνι θαρῆρόντα πρὸς
 τὴν δίκην ἀπαντήσεται τοὺς ἀρχιερέας φάναι, οὕτως αὐτοῖ-5
 κατακρίτους ὄντας, εἰ μὴ τι καινότερον ἐπινοήσεται αὐτῷ. οἱ
 παρόντες δὲ, οἱ μὲν οὐδ' αὐτοὶ ἔφασαν τί δύνασθαι συνεῖναι,
 οἱ δὲ ὑπώπτευσον, μὴ οὐκ ἀληθῆ τὴν περὶ τῶν πραγμάτων
 P.196 ἔσχεν ἀπαγγελίαν, ἀλλ' ὑπὸ πολλῶν καὶ συνεχῶν περιῤῥεό-
 μενος φροντίδων, οὐκ ἀκριβῆ τὴν ἐξέτασιν ἐποίησατο τῶνιο
 ἀκουσθέντων. οὐ γὰρ ἔστιν εἰκὸς πυθόμενον περὶ αἰσῶν, ὡς
 ἐπ' οὐδεμιᾶ προφάσει, ἀλλὰ μόνῃ τῇ προσταξεί πειθόμενοι
 βασιλέως, αὐτὸν τε ἐξήλασαν ἐλθόντες τῆς ποιμνῆς δι' ἑαυτῶν
 παρὰ πάντα τὸν τοῦ δικαίου λόγον καὶ κατέκλεισαν ἐν φρουρᾷ
 ὥσπερ τιὰ τῶν ἐπὶ δεινότητος ἐαλωκότων, αὐτοὶ τε ὑφ' ἑαυ-15
 τοῖς ἐποίησαντο τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὰ μέγιστα ἀδικοῦντες καὶ
 πλεονεκτοῦντες ἐδίδασκον τὸν λαὸν περὶ ἀρετῆς, μὴ δὲ ἐρυ-
 B θρωίντες, ἀλλὰ καὶ σεμννόμενοι τῇ ἀρχαγῇ, ἐπαγγέλλεσθαι
 αὐτοὺς ἀπαντήσιν εἰς τὴν δίκην· αὐτὸς γὰρ ἂν αὐτῶν ἀπί-
 σαις πρότερον κατέγνω. ὁ πατριάρχης δὲ νοῦν μὲν αὐτοὺς ἔφη
 λόγον ἔχοντα εἰρηκέναι, αὐτὸν δὲ μὴ πείθεσθαι οὕτως εἶναι,
 ἀλλὰ τι τὸν μέγαν δομῆστικὸν ἐπινενοηκέναι, βαθείαις, καθά-
 περ ἴσμεν, κεχρημένον ταῖς φρεσίν, ὁ νῦν ἡμᾶς μὴ δύνασθαι

12. Legebatur πυθόμενοι et 13. αὐτοί τε.

praefinito, quo episcopi iudicium obirent, magnus domesticus valedixit ac discessit. Tum patriarcha praesentibus, Nescire se, quid sibi velit, quod domesticus ad iudicium condicatur: aut qua re confisus, episcopus adeo suo ipsorum iudicio iam damnatos, ad causam dicendam occursuros promittat, nisi novi quippiam fabricetur. Pars respondere, Ne se quidem prospicere, quorsum eat: pars, se suspicari, haud illi rem vere nuntiatam esse: sed variis assiduisque negotiis et curis circumfluentem, quae audisset, diligenter examinare ac perpendere non potuisse. Neque enim probabile apparere, si accepisset, quomodo nullam patriarchae culpam, sed mandatum dumtaxat imperatoris praetendentes venerint, eumque per se a grege contra omne ius et fas abegerint et non secus, quam dirissimo scelere notatum, in carcerem condiderint: sibi autem in ecclesiam auctoritatem arrogarint; et cum essent ipsi iniustissimi atque avarissimi, populum perfricta fronte de virtute docuerint: quin etiam ob rapinas suas gloria se et praedicatione extulerint, tales in iudicium venturos promissurum ac non potius ipsum omnibus prius calculis eos condemnaturum fuisse. Excepit patriarcha, Haud absurde locutus; se nihilo minus nondum adduci, ut credat, ita se rem habere: sed illum cumulatam prudentiae virum, quod sciant omnes, aliquid ex-

κεν. ἐπὶ δὲ ἐπηγγειλάμεθα τοὺς ἀρχιερέας πάντας εἰς τὴν A.C. 1328
 τεταγμένην ἡμέραν συνελθεῖν, ὃ ἐπηγγειλάμεθα καὶ ἔργοις
 ἀναγκαῖον ἐκπληροῦν. Τῆς προθεσμίας δὲ ἐλθούσης, ἐν ἧ τῶν
 ἀρχιερέων τὴν σύνοδον ἔδει εἶναι, οἱ μὲν ἐν πατριαρχείῳ
 5 παρῆσαν πάντες, ὁ μέγας δὲ δομέστικος τοὺς ὑπευθύνους τῶν C
 ἀρχιερέων παραλαβὼν καὶ παραγγείλας αὐτοῖς σιωπῶν καὶ
 φθέργεσθαι μηδὲν, ὡς ὑπὲρ αὐτῶν αὐτοῦ τοὺς λόγους ποιη-
 σομένον, ἦλθε σὺν αὐτοῖς ὡς ὑπὲρ ὧν ἐνεκαλοῦντο ἀπολογη-
 σομένοις. πάντων δὲ γενομένων ἐν ταύτῳ, τοὺς ἐγκαλουμένους
 10 ἀρχιερέας ὁ πατριάρχης ἠτιάτο ὑπὲρ τοῦ τῶν θρόνων ἀπελα-
 σθῆναι ὑπ' αὐτῶν, ἀδικήσαντα μηδὲν, καὶ προσέτι γε εἰρ-
 χθῆναι. οἱ μὲν οὖν ἐγκαλούμενοι ἀπεκρίναντο οὐδέν σιωπῆς
 δὲ βαθείας γενομένης ἐπιπολὺ, ὁ μέγας δομέστικος εἶπεν „ὁ
 κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν τοῖς εὐαγγελίοις εἶπεν „ἐάν D
 15 μὴ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν περισσεύσῃ πλεόν τῶν γραμματέων καὶ V. 159
 Φαρισαίων, οὐ δύνασθε εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρα-
 νῶν.” τὸ δὲ „πλεόν τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων,” ὡς ὑμῶν
 ἀκούω διδασκόντων ἐγὼ, οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ τὸ μὴ μόνον τὸν
 ἀδικοῦντα μὴ ἀμύνεσθαι ἐκ τοῦ ἴσου, ἀλλὰ καὶ εὖ ποιεῖν
 20 καὶ ὅσον ἂν οἶόν τε ἦ. διὸ καὶ τοὺς σωτηρίους νόμους τιθεῖς,
 τὸν ἐλκόμενον εἰς δικαστήριον ὑπὲρ τοῦ τὸν χιτῶνα ἀφαιρε-
 θῆναι καὶ τὸ ἱμάτιον προσέταξεν προσαποδύσασθαι, καὶ τὸν
 πατάξαντα ἐπὶ κόρῃς μὴ μόνον εὐθύνας οὐκ ἀπαιτεῖν, ἀλλὰ
 καὶ τὴν ἐτέραν ἐμπαρέχειν, καὶ ἄλλα ὅσα τῆς αὐτῆς ἐξέχεται

8. ἀπολογησόμενος coni. ED. P. 14. Matth. 5. ED. P.

cogitasse, quod in praesens ipsi non perspiciant. Quia vero com-
 promiserit, episcopus omnes die praestituta affuturos, id facto com-
 plere oportere. Ubi dies habendae synodo nominata illuxit, qui
 in patriarchio erant, praesto fuerunt. Magnus autem domesticus as-
 sumptis episcopis reis iussisque ne mutire quidem, quandoquidem
 ipse eorum causam acturus esset, cum illis veluti se defensuris ad-
 ventavit. Congregatis iam eodem in loco universis, patriarcha epi-
 scopos accusare, quod immerens de throno ab ipsis depulsus et in-
 super carceri mandatus esset. Accusati nihil respondere. Post altum
 et longum silentium magnus domesticus ita inquit: Dominus noster
 Iesus Christus in evangelis ait: *Nisi iustitia vestra abundaverit plus
 quam scribarum aut Phariseorum, non intrabitis in regnum coe-*
lorum. Illud autem *plus quam scribarum aut Phariseorum*, ut vos
 docentes audio, nihil est aliud, quam non solum iniurias inferenti
 par non referre, sed eidem etiam quantum possis benefacere. Quo
 circa idem dum salutares leges conderet, trahenti in iudicium propter
 auferendam tunicam, pallium quoque dimitti iussit: et percutienti
 unam maxillam citra vindictam porrigendam et alteram; et alia de-

A. C. 1328 *διανοίας. παραθήγων δὲ ἡμᾶς εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν σωτηρίων*
 P. 197 νόμων, ποτὲ μὲν εἶπε, „μὴ γινώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δε-
 ξιά σου” καὶ „εἰσελθὼν εἰς τὸ ταμιεῖόν σου, πρόσσευξαι τῷ πατρὶ
 σου τῷ ἐν οὐρανῷ” καὶ προσέτι „κλείσας τὴν θύραν,” ποτὲ δὲ
 ὅτι „λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως
 ἴδωσι τὰ καλὰ ὑμῶν ἔργα.” καίτοι γε τῷ δοκεῖν τὰ τοιαῦτα
 παραγγέλματα ἀντίκεινται ἀλλήλοις, ἐμοὶ δὲ δοκεῖν, τοῖς μὲν
 ἀτελεῖσιν ἡμῖν καὶ δυναμένοις ἐκ τῆς ἐπιδείξεως τῶν καμμάτων
 τὰ ἔπαθλα ἀποστερεῖσθαι, τὸ ἐπικρύπτεσθαι αὐτὰ εἰρησθαι
 παντὶ σθένει τοῖς διδασκάλοις δὲ ἡμῖν καὶ κοινὸν παραδειγμαῖο
 B ὄρθου καὶ σώφρονος βίου προκειμένοις, τὸ λάμπειν ὑμῶν τὰ
 καλὰ ἔργα, ὅπως οἱ πολλοὶ ὀρῶντες, τὸν πατέρα ἡμῶν δοξά-
 ζωσι τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ἐὰν τοίνυν ὑμεῖς, οἱ φῶς ἡμῶν
 τῶν μαθητευομένων καὶ ταῖς ἀπάταις τοῦ βίου καὶ μερίμνας
 καὶ ἡδοναῖς προσισχομένων δίκαιοι ὄντες εἶναι, δεινοὶ καὶ ἰ5
 ἀπαραίτητοι καὶ μηδεμίαν παρέχοντες συγγνώμην τοῖς ἀδική-
 σασι καὶ κακῶς ὑμᾶς διαθεῖσι φανῆτε, οὐ θηρίων ἀνημέρων
 ἀγριωτέρους ἡμᾶς καὶ ὀμωτέρους παρασκευάσετε γενέσθαι;
 καὶ συμβῆσεται ὑμῖν, ὥσπερ τοῦ καλοῦ παράδειγμα γινομένου
 ὑπὲρ τῆς πάντων ὠφελείας παρὰ τοῦ φιλανθρώπου καὶ δι-20
 καίου βραβευτοῦ στεφάνων ἀξιοῦσθαι καὶ γεῶν, οὕτω νῦν
 C ὄφλειν οὐ τὰς τυχοῦσας δίκας ὑπὲρ τοῦ πᾶσι βλάβης ἀφορ-
 μὴν παρεσχηκέναι. ἐγὼ δὲ παράδειγμα φιλανθρωπίας καὶ ἀπὸ

2. Matth. cap. 6. *ED. P.*

num, quae in eandem sententiam sequuntur. Exacnens porro nos ad servanda praecepta salutifera, aliquando dixit: *Nesciat sinistra tua, quid faciat dextra tua.* Et, *Ingressus cubiculum tuum, clauso ostio ora Patrem tuum, qui in coelis est.* Aliquando autem: *Luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona.* Hae leges quamvis secum pugnare videantur, tamen nisi aberrat opinio, nobis imperfectis et qui possumus ex ostentatione laborum nostrorum praemia amittere dictum est, uti ipsos totis viribus abscondamus: vobis autem magistris et communibus rectae inculpataeque vitae exemplaribus, ut luceant opera vestra: quo multi, dum ea intuentur, Patrem nostrum, qui in coelis est, glorificent. Si itaque vos qui lux nostra, nostra, inquam, qui discipuli sumus et fallacis, sollicitudinibus ac voluptatibus huius vitae implicati tenemur, merito esse debetis, duri et inexorabiles eritis et mala irrogantes venia nulla prosequemini, nonne feris immitibus immitiores ac saeviores nos facitis? Quare quemadmodum si ad omnium fructum probitatis exemplaria fieretis, a pio et iusto certaminis arbitro coronis et praemiis dignaremini: sic nunc, quia omnibus nocendi aliis occasionem datis, non vulgaribus poenis condemnabimini. Atqui ego exemplum humanitatis de nobis, huic vitae affixis, proponam vobis, quod recentis-

τῶν τῷ βίῳ προσηλωμένων ἡμῶν παρέξομαι ὑμῶν οὕτω χθές A. C. 1328
καὶ πρῶτην γεγενημένον. ὁρᾶτε γὰρ τὸν βασιλέα, τοσοῦτο μὲν
ἀρχῆς μέγεθος περιβεβλημένον, οὕτω δ' ἐν αὐτῷ τῷ τῆς νεό-
τητος ἄνθει, ὅτε μάλιστα ἄν τις, καὶ πολλὴν ποιούμενος ὀρ-
590 θῶν βίου φροντίδα, ῥᾶστα καὶ ὑπὸ ἡθονῶν κρατοῖτο καὶ πρὸς
ἀμετρίαν ἐξάγοιτο θυμοῦ, πρὸς τὸν ὑβριστὴν καὶ τὰ δεινότα-
τα τετολμηκότα Μάρκον ὁποῖα, μηδενὸς ἂν προσδοκῆσαντος,
ἡμερότητι ἐχρήσατο καὶ φιλανθρωπίᾳ. εἰ οὖν ἐκεῖνος νέος ὢν, D
ὡσπερ ἔφημεν, καὶ βασιλεὺς καὶ τοῖς τοῦ βίου πράγμασι
10 προσέχων, οὕτω συνέγνω τῷ πταίσαντι ῥαδίως, οὐ καὶ σὺ
διδάσκαλός τε ὢν κοινὸς καὶ οἰονεὶ παράδειγμα προκείμενος
ἐναρέτου βίου, τοῖς ὑπὸ ῥαθυμίας προσκεκρουκόσι συγγνώμην
παρέξεις ἀδελφοῖς; ἀλλ' οὕτω διακατερήσεις ἀπαραιτήτως
τῶν ἡμαρτημένων δίκας ἀπαιτῶν, μήτε πρὸς τὰς ἡμετέρας
15 καμπτόμενος δεήσεις, μήτε οἴκτον μηδένα λαμβάνων ἀτυχοῦν-
των αὐτῶν καὶ τῆς παροιμίας ἤδη δεδοκότων ἀξίας δίκας, ἐπὶ
τοσοῦτον χρόνον εἰς δικαστήρια ἐλκομένων καὶ παρὰ πάντων
περιορωμένων καὶ τὰ ἄσχατα πείσσοθαι προσδοκούντων; μὴ,
παρακαλῶ. ἀναμνήσω δέ σε καὶ τινος ἐπαγγελίας ἧς ἐπηγγείλω P. 198
20 πρὸς ἐμέ. καὶ γὰρ ὅτε πρῶτον πρὸς σὲ ἀφῆμαι ὑπὲρ τουτωνί
δεόμενος τῶν ἀρχιερέων, ἐπεὶ πολὺς αὐτὸς ἐνέκεισο ἐπὶ δίκην
καλῶν, ἀλλ' ὅρα, ἔφην, μὴ σὺ, καὶ δικαστὴς καὶ κατηγορὸς ὢν, V. 160
τὸ τῶν δικαζομένων δικαίωμα παρίδης. τότε μὲν οὖν μὴ παρό-
ψεσθαι ἐπηγγείλω· νῦν δ' ἤδη καιρὸς καὶ ἐπὶ τῶν ἔργων τῆν

17. Pro parā ed. P. πάν, quod corr. Editor Ven.

sime contigit. Videtis Imperatorem, quamquam in tanto tamque
amplo imperio collocatum, nihilo minus in ipso aetatis flore, quan-
do quis, etiam plurimum de vita recte instituenda sollicitus, facilli-
me et a voluptatibus pessumdari et ad iram immoderatam impelli
possit, adversus protervitatem Marci, omnium mortalium scelistissi-
mi, quali quamque omnibus inopinata mansuetudine et clementia
usus sit. Si ergo ille et aetate juvenis et imperator, ut diximus, et
negotii huius vitae involutus, tam libenter offensam condonavit, tu
communis praeceptor et tamquam sanctioris vitae speculum proposi-
tus, fratribus, ignavia quadam male de te meritis, nonne ignoscas?
an ita obfirmatus in repescendis a sontibus poenis, neque nostris
precibus inflexus, neque ulla infelicitum miseratione captus persistes?
qui dementiae suas pretium condignum iam tulerunt, tali tempore
ad tribunal pertracti et ab omnibus despecti et ultima supplicia se
passuros formidantes? Ah noli, obsecro. Redigam autem tibi in me-
moriam promissum quoddam, quod mihi dedisti. Ut primum ad te
pro his episcopis oratum accessi, quia vehementer iudicium urgebas,
Vide, inquit, ne tu iudex et accusator simul firmamenta reorum
negligas. Ac tunc quidem te id minime facturum recipiebas. En tem-

Cantacuzenus.

21

A. C. 1328 ἐπαγγελίαν ἐκπληροῦν. τὸ γὰρ δικαίωμα αὐτῶν ἀφεῖναι ἔχων ἐγώ." καὶ ἀναστὰς εὐθὺς, ἐπεὶ ὁ, τε πατριάρχης καὶ οἱ λοιποὶ συνανέστησαν πάντες, τοὺς ἐγκαλουμένους παραλαβὼν ἀρχιερέας, ἅμα δὲ καὶ τοὺς ἄλλοις παρακελευσάμενος τὴν Β' ἴσα δρῶν καὶ τῆς δεήσεως συνεφάπτεσθαι αὐτοῖς, πρὸς τοὺς 5 πόδας ὁμοῦ πάντες τοῦ πατριάρχου κατακλιθέντες, „συχώρησον ἡμῖν τοῖς ἐπταικόσιν" ἔλεγον „πάτερ, ἄφες, ἵνα καὶ σοὶ παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐν οὐρανοῦς τὰ ὀφειλήματα ἀφεθῆ." οἱ μὲν οὖν τοιαῦτα ἐποίουν ὁ πατριάρχης δὲ „ἀφύκτους" ἔφη „λίνοις ὑπὸ σοῦ, μέγα δομῆστικε, περισχεθεῖς, ἐπεὶ μηδὲν 10 ἔξεστιν ἔτι δρῶν ἢ ὅπερ αὐτὸς ποιῆ διὰ σπουδῆς, τὸ ἀντιλέγειν ἀφείς, ὅπερ ἐθέλεις αὐτὸς ποιήσω." καὶ αὐτίκα συγγνώμην τε ἐδίδου καὶ τῆς αἰτίας ἠφείε τοὺς λελυπηκότας, καὶ παρὰ τοῦ θεοῦ συγχώρησιν αὐτοῖς τῶν ἡμαρτημένων ἔξη- 15 Cτεῖτο, καὶ τῷ μεγάλῳ δομῆστικῷ πολλὰ ἐπηύχετο ἀγαθὰ τῶν λόγων ἕνεκα, ὧν διεξῆλθε πρὸς αὐτούς. ἠσπάξατο τε τοὺς λελυπηκότας ἀρχιερέας καθ' ἕνα καὶ εὐλογίας ἤξιον, δεῖγμα καθαρᾶς διαλλαγῆς. μετὰ δὲ τοῦτο πατριάρχης μὲν διέλυσεν τὸν σύλλογον, βραχέα τινὰ διαλεχθεῖς· οἱ αἰτιαθέντες δὲ ἀρχιερεῖς εἰς βασιλεῦα ἐλθόντες, πολλὰς ὁμολογοῦν χάριτας 20 αὐτῷ τῆς ὑπὲρ αὐτῶν ἐπιμελείας καὶ σπουδῆς καὶ ἐπηύχοντο πολλὰ ἀγαθὰ. βασιλεὺς δὲ ἰδίᾳ τοῖς τε ἐν τέλει καὶ τοῖς στρατιωταῖς καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδείοις πολλὰς παρεχομένῳ τὰς εὐεργεσίας, οὐκ ἐδόκει δεῖν μὴ καὶ δημοσίᾳ τῷ δήμῳ καὶ 25 Δπᾶσῃ τῇ πόλει χάριν καταθέσθαι τινὰ, καὶ τὰς τε βιαιοτέ-25

pus adest, ut quod promisisti, id re ipsa praestes: nam praesidia causae ipsorum ego mecum afferro. Cum dicto surgens, (surrexerunt autem et patriarcha et reliqui omnes,) episcopus accusatos accipit et alios illos quoque ad preces secum coniungendas hortatur, atque ita simul omnes ad pedes patriarchae procidunt, clamantes: Ignosce lapsis nobis, pater: ut et tibi a patre coelesti debita ignoscantur. Haec illi faciebant. Patriarcha vero, Inextricabili, inquit, reti abs te comprehensus, magne domesticae, quia aliud facere non licet, quam quod tibi studio est, omittam repugnare tibi que parebo. Mox veniam largitur et crimine absolvit, a quibus fuerat violatus, et a Deo illis impunitatem poscit: magno domestico pro cohortatione multa bona comprecatur; singulosque episcopos, a quibus offensus erat, complexus, etiam benedictione (argumento utique non fucatae reconciliationis) impertit. Post haec pauca effatus, coetum dimittit. Episcopi absoluti imperatorem adunt; de cura et diligentia in ipsorum causa declarata gratias amplissimas agunt: divinarum ei munerum copiam exoptant. Cui separatim primores, milites aliosque amicos ac necessarios munifice remuneranti, visum est non committendum, quo miss

ρας ἐπέλευσε συνεισφορᾶς, καὶ ὅσοι ἀμπέλους ἢ οἰκήματα ἐν Α. C. 1328 δημοσίοις χωρίοις εἶχον, ἐφ' οἷς συνετέλουν πρόσδοδόν τινα τακτὴν εἰς τὸ κοινόν, τούτους ἐκέλευσε μηδὲν παρέχειν, ἀλλ' ἄνευ φόρων καρποῦσθαι, καὶ χρυσόβουλλον δικαίωμα ἐπὶ 5τῇ εὐεργεσίᾳ παρασχῶν.

γ. Ἐπὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ ὁ τῶν Μουσῶν P. 199 βασιλεὺς Μιχαὴλ πανστρατιᾷ ἐπέβαλεν εἰς τὴν Ῥωμαίων, ὄρων καὶ Σκύθας συμμαχοῦς, καὶ τὰς ἄνω τῆς Θράκης ἐδήλωσε πόλεις ἐφ' ἡμέραις ἰκαναῖς. ἐπεὶ δὲ ἐπύθετο ὁ βασιλεὺς τὴν 10 εἰσβολὴν, ὅσῃν ἐξῆν ἀθροίσας στρατιάν, ἦλθεν εἰς Βιζύην B κατὰ τάχος, κἀκεῖ παρεσκευάζετο πρὸς μάχην. Μιχαὴλ δὲ ἐπεὶ πρὸς τῶν σφετέρων μάθοι κατασκόπων ἐν Βιζύῃ παρασκευάζεσθαι τὸν βασιλέα, (ἔτι γὰρ ἐν τῇ Ῥωμαίων καθήμνος ἐδήλου,) δεῖσας μὴ ἀπελθόντα οὐχ οἷός τε ἀμύνεσθαι 15 ἦν, ἔγνω δεῖν ἐξαπατηῆσαι. καὶ πέμπσας πρεσβευτήν, ἀκηκοέ- V. 161 ναι ἔπρασκεν εἰς Βιζύην ἀφιγμένον, στοχάζεσθαι γε μὴν ἐκ τῶν εἰκότων μάχεσθαι οἱ ὠρμημένον ἐπιέναι. οὐ δεῖν οὖν κατατρίβειν τὴν στρατιάν μακρὰν ἀνύοντα ὁδόν. αὐτὸν γὰρ ἐς τὴν ὑστεραίαν ἅμα ἔμ' ἀφίξεσθαι ἐς Βιζύην ὡς ἐς μάχην. 20 δὲ μὲν οὖν πρεσβευτῆς τοιαῦτα εἰπὼν ἀπῆλθε. Μιχαὴλ δὲ ἄρας τῷ στρατῷ, τῆς τε ἡμέρας τὸ λοιπὸν καὶ τὴν ἐπιούσαν C νύκτα βαδίσας συντόμως, ἐς τὴν ὑστεραίαν ἐν ὄροις τῆς ἰδίας ἡγεμονίας ἦν. βασιλεὺς δὲ ἅμα πρῶτ' τὴν τε στρατιάν κελύσας ἐν τοῖς ὄπλοις εἶναι καὶ τὴν ἔφοδον τῶν βαρβάρων πε-

etiam populo civitatisque universae publice aliqua gratia referretur. Itaque vectigalia onerosiora sustulit; et quicumque vineas aut domicilia in locis publicis tributaria possidebant, eis pensionem remisit et beneficium istuc data aurea bulla constabilivit.

3. Sub idem tempus Moesorum rex Michael cum omnibus copiis suis et Scytharum auxiliis in fines Romanos irrupit superiorisque Thraciae oppida diebus multis depopulatus est. Eo comperto, imperator quam maximos potuit delectus egit, et Bizyam properans, ibi se ad proelium instruxit. Quod cum ex speculatoribus suis Michael didicisset, (adhuc enim Romanam provinciam devastabat,) metuens, ne adventantem sustinere non posset, ad fraudem confugiendum censuit. Misso igitur legato, dici iussit, audisse se, eum Bizyam advenisse. Ducere coniecturam e verisimilibus, hostili animo venisse, secum proeliandi ardore inflammatum. Ne igitur militem suum longo itinere dlasset, se cum diluculo crastino Bizyam ad manum conserendam accessurum. His nuntiatis legatus discessit. At Michael inde se movens et per reliquum diei noctemque continenter ambulans, die altero fines sui principatus attigit. Imperator suis praecepit, uti mane in armis hostem expectarent: et ipse conflictui necessaria curans, nonnul-

- A. C. 1328 ριμένειν, ἔξηρτύετο καὶ αὐτὸς τὰ πρὸς τὴν μάχην. καὶ στρατιώτας ἔπεμψε τινας ὡς τὸ στρατόπεδον τῶν πολεμίων κατασκευομένους. περὶ μεσημβρίαν δὲ οἱ κατάσκοποι ἤκον στρατιῶται, ἄγοντες καὶ Μυσοὺς δοριαλάτους ἕξ· οἱ ἀνερευνώμενοι, τὸν βασιλέα ἔφασαν σφῶν τῇ προτεραιᾷ ἄρατα τῇ στρατιᾷ οἴχεσθαι εἰς τὴν οἰκίαν, αὐτοὺς δὲ ἄρπαγῆς ἕνεκα περι-
- D λειφθέντας, ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἀλώναι. οὕτω μὲν Μιχαὴλ κατεστρατήγησε βασιλέα. οὐ πολλὰς δὲ ὕστερον ἡμέραις καὶ αὐτὸς εἰσέβαλεν εἰς τὴν Μυσίαν, καὶ τᾶλλα τε ἐκάκωσεν αὐτὴν καὶ Διάμπολιν εἶλεν ἕξ ἐφόδου καὶ πορθήσας αὐτήν, 10 ἐπανεξέυξεν εἰς τὴν οἰκίαν. ὁ Μιχαὴλ δὲ μετὰ ἔξηκοστὴν ἡμέραν τῆς βασιλείας εἰσβολῆς πάλιν καὶ αὐτὸς εἰσέβαλεν εἰς τὴν Ῥωμαίων. καὶ γενόμενος ἐν Ὀδρυσσῶν, τὸ Βουκέλου προσωγορευόμενον πόλισμα εἶλε προδοσίαν, τῶν φυλάκων νυκτὸς καταπροδόντων καὶ ἐστρατοπέδωσεν ἐν αὐτῷ ἀδικήσας μη-15
- P. 200 δέν. βασιλεὺς δὲ Διδυμοτείχῳ ἐνδιατρίβων, ἐπεὶ ἐπόθετο τὴν εἰσβολὴν, εἰς Ἀδριανούπολιν ἦλθε κατὰ τάχος, καὶ ἐσυνήθροίσε τὴν στρατιάν ὡς μαχόμενος Μυσοῖς. καὶ ὁ Μιχαὴλ ἐν Βουκέλου ἐστρατοπεδευμένος, παρεσκευάζετο καὶ αὐτὸς, ἐκ τῆς οἰκίας στρατιάν μεταπεμπόμενος. καὶ ὕστερον 20 ἡμέραις ὀλίγαις τὸ Προβάτου καὶ αὐτὸ πόλισμα ἐγγὺς ὄν περιστρατοπεδευσάμενος ἐπολιόρκει. οὕτω μὲν οὖν ἀλλήλοις ἀντεστρατοπεδεύοντο ἐπὶ τριάκοντα ἡμέραις ἔξαρτύμενοι τὰ πρὸς τὴν μάχην. ἐπεὶ δὲ ἤδη πάντα ἐπεπόρωτο καὶ εἶδει ἐπιβ-
 25 ναι, πρεσβείαν πέμψας ὁ βασιλεὺς πρὸς Μιχαὴλ, οἴεσθαι 25 ἔλεγεν ἐπιλελῆσθαι αὐτὸν τῶν τε ὄρκων καὶ τῶν συνθηκῶν,

los ad castra Moesorum exploranda dimittit: qui sub meridiem cum sex Moesis captivis revertuntur. Ii interrogati, regem pridie cum exercitu domum regressum, se praedandi causa relictos et ita captos memorant. Sic Michael strategemate imperatorem delusit. Non multi dies intercesserunt, cum ipse quoque imperator Moesiam incursans, et cetera infestam habuit et Diampolin primo impetu expugnavit, atque ita in provinciam suam reversus est. Die ab hac incursione sexagesimo rursum Michael in Romanos praedabundus invadit, et in Odrysis Bucelum oppidulum per proditorem excubitorum capit ibique castra sine maleficio ponit. Imperator Didymotichum incursione perlata, Adrianopolin festinat, ubi militem ad pugnam colligit. Michael quoque domo cohortes Bucelum evocat seseque ad certamen comparat. Post paucos dies Probatum vicinum oppidulum obsidione cingit. Sic usque in tricesimum diem castra castris opposuit, ad proelium sese instruebant. Paratis iam omnibus, cum ad manus veniendum esset, mittit legationem ad Michaelum imperator, cuius haec summa fuit: Videri ipsum foederis et iurisiurandi, quod inter se apud Tzer-

οὐ ἐγένοντο αὐτοῖς συγγενομένοις ἐν Τζερνομιάνου, καὶ διὰ A.C. 1328
 τοῦτο τῇ τε Ῥωμαίων πρῶτον ἐσβεβλημένοι καὶ τὸν πόλεμον
 κεινημένοι, αὐτὸν δὲ μεμνησθαι τε τῶν συνθηκῶν καὶ ἐμ-
 μέναι ταῖς σπονδαῖς. ἀδικούμενον δὲ καὶ προεπιβουλευόμε-
 5νον ἀμύνεσθαι, καὶ ἄκοντα εἰς τὸν πόλεμον καθίστασθαι,
 τοῦτο μὲν, ὅτι καὶ ἡ ἑκατέρωθεν στρατιὰ τῆς αὐτῆς εἰσι θρη-
 σκειας, οὓς οὐ πρὸς ἀλλήλους, ἀλλὰ μετ' ἀλλήλων ἔθει τοῖς
 ἠσεβοῦσι περὶ τὸν θεὸν βαρβάρους ἐπιέναι· τοῦτο δ', ὅτι καὶ
 αὐτὸν ἀδελφῆς ὄντα σύνοικον τῆς ἑαυτοῦ οὐ βούλοιο πολέ-
 10μιον, ἀλλὰ φίλον ἔχειν. πλὴν εἴαν τὸ πόλισμα ἀποδῶ, ὃ λα- C
 βῶν ἔχει προδοσίαν· εἴαν δὲ μὴ ἀποδιδῶ, τὸν σταυρὸν, ὃν
 πρότερον πέπομφε πρὸς αὐτὸν, ἐπὶ τῆς σημαίας ἀναθεῖς,
 ἐλεύσεται ἐπ' αὐτόν. ὁ Μιχαὴλ δὲ καὶ αὐτὰς ἀντεκρεσβεύετο
 πρὸς βασιλέα, τὸν ἴσον τρόπον αὐτὸν τε εἶναι τοῦ σφετέρου
 15παῖδα πατρὸς καὶ τὴν αὐτοῦ ἀδελφὴν. προσήκειν οὖν αὐτὸν
 τὴν πατρῴαν ἔχοντα πᾶσαν ἀρχὴν, καὶ τὴν ἀδελφὴν κατὰ
 τὸν τοῦ δικαίου λόγον μέρους τινὸς τῶν πατρῶων κληρονο-
 μεῖν. ὁ βασιλεὺς δὲ καὶ πάννυ βούλεσθαι τοῦτο ἔφη, καὶ μὴ
 μόνον τὸ Βουκέλου πόλισμα, ἀλλὰ καὶ πόλεις ἑτέρας ὡς τοῦ
 20πατρῴου κλήρου καὶ αὐτῷ συμμετέχοντι παρασχεῖν· πλὴν D
 κατὰ τὸν ἄνωθεν ἐπικρατήσαντα Ῥωμαίους νόμον. οὗτος δὲ V. 162
 ἐστὶ, τὸ τῶν παιδῶν βασιλέως τὸν μὲν προήκοντα τῷ χρόνῳ
 βασιλέα τε ἀναγορεύεσθαι καὶ τῶν ἄλλων ἀρχεῖν, τοὺς δ' ἄλ-
 λους ἀδελφοὺς ὑπείκειν τε τῷ πρώτῳ καὶ δουλεύειν ἀκριβῶς.

6. Mendose in MS. Intpr. Θρησκῆς: quia uterque exercitus Thra-
 ces sint. ED. P.

nomianum dedissent, oblivione captum, atque ideo et Romanam re-
 gionem incursasse et bellum commovisse: se factorum meminisse nec
 ea temerare: sed inique laesum prioremque insidiis appetitum, velle
 a se vim arcere ac depellere, et invitum ad hoc proelium adigi: et
 quia uterque exercitus eandem religionem sectetur, quos non se mutuo,
 sed iunctim implos in Deum barbaros armis lacessere oporteret, et quia
 soror sua cum eo nupta sit, quem proinde amicum sibi, non hostem cupi-
 at; dummodo oppidum proditione occupatum restituat: sin minus,
 cum cruce, quam antea ab eo missam acceperit, in summo vexilli collo-
 cata, illum invasurum. Michael per legatos in hanc sententiam respon-
 det, Ipsum imperatorem et sororem eius eiusdem patris esse liberos:
 decere igitur et iustum esse, quando ipse paternum imperium omne
 teneat, sororem quoque portionem aliquam paternae hereditatis cernere.
 Ad haec imperator, Id se percipere: nec Bucelum tantummodo, sed
 alias urbes insuper ei tamquam paternorum bonorum consorti tradere;
 salva tamen ipsa iam vetustate corroborata Romanorum lege, quae
 sic habeat: Ex filiis imperatoris qui aetate antecesserit, imperatorem
 salutanto; et is fratribus imperato, et hi seniori cedunto seduloque

- A. C. 1328 εἰ οὖν ἀρρεστὸν αὐτῇ κατὰ τὸν ἐπικρατήσαντα τουτονὶ Ῥωμαίων νόμον, δούλω καὶ εἶναι καὶ ὀνομάζεσθαι βασιλέως, καὶ αὐτὸς ἔτοιμος εἶναι ὡς ὑπὸ τὴν οἰκίαν ἀρχὴν τελούντι καὶ πόλεις καὶ χώρας παρασχεῖν. Μιχαὴλ δὲ ἐπεὶ ἐγγὺς ἑστρατοπεδεύετο καὶ αὐτὸς, δι' ὀλίγου τὴν ἀποκρίσεις ποιῶ-⁵μενος, οὐκ ἔφη προσήκειν καὶ αὐτῷ βασιλεῖ ὄντι, ὑφ' ἕτερον βασιλέα τελεῖν ἀλλ' εἰ βούλοιο τὸ Βουκέλου πόλισμα ἀπολαβεῖν, τὴν Σωζόπολιν κατὰ τὸν Εὐξείνου Πόντου πολυάν-
- P. 201 Θρωπον οὖσαν καὶ μεγάλην πόλιν ἀντ' ἐκείνου δοῦναι. βασιλεὺς δὲ τότε μὲν ἀπεκρίνατο οὐδὲν, ἀλλ' ἐκέλευσε τοὺς πρέ-¹⁰σβεις εἰς τὸ στρατόπεδον ἀναπαύλης τυχεῖν εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ ἅμα ἔφ τὴν στρατιὰν ἐκέλευσεν ὀπλίσασθαι πᾶσαν. καὶ ἦσαν ἐν τοῖς ὅπλοις πάντες, οὐ μόνον αὐτοὶ λαμπρῶς καὶ διαπρεπῶς κεκοσμημένοι, ἀλλὰ καὶ ἵπποι, οἱ μὲν θώραξιν ἐκ βύρσης πεποιημένοι, οἱ δὲ ἀλυσειδωτοῖς. καὶ ἦν ἰδεῖν οὐ¹⁵ μόνον ὅπλων καὶ ἵππων ἕνεκα πολυτελεῶς μάλιστα παρεσκευασμένην τὴν Ῥωμαίων στρατιὰν, ἀλλὰ καὶ πλήθει, ἐκ πολλοῦ τοῦ χρόνου οὐπω ἄχρι καὶ τότε τσαυτὴν συνελθούσαν εἰς Βέν. ἢ τε γὰρ ἐκ τῆς ἐσπέρας πᾶσα παρῆν καὶ Μακεδόνες καὶ Θράκες, καὶ ὅσοι ἐκ τῶν κατὰ τὴν ἑω τοῖς Ῥωμαίοις ὑπὲρ-²⁰κόων πόλεων ἦσαν καὶ ἐκ Βυζαντίου δὲ αὐτοῦ οὐ μόνον ἵππεῖς, ἀλλὰ καὶ πεζοὶ πολλοὶ, ὀπλίται τε καὶ τοξῆται ψιλοί. ἐπεὶ δὲ κατὰ φάλαγγας ὡς ἐς μάχην παρετάξαντο, τοὺς Μυσῶν μεταπεμφθέντες πρέσβεις ὁ βασιλεὺς, „τὴν μὲν στρατιὰν

15. Scr. ἀλυσειδωτοῖς.

serviunt. Quamobrem si ei placeat, iuxta hanc fixam et confirmatam legem imperatoris servum et esse et appellari, se vicissim paratum esse, illi velut ex proprio ac debito principatu urbes et regiones addicere. Michael, quia cum copiis haud longe distabat, statim respondit. Cum ipse quoque rex sit, absurdum videri, in alterius regis arbitrio esse. Si Bucelurum recipere velit, Sozopolin ad Pontum Euxinum amplam et populosam urbem contra dedat. Imperator tum nihil respondens, legatos in castris corpora cibo somnoque curare iussit. In diem sequentem omnibus suis arma imperat, nec ipsi solum, sed equi etiam splendide ornati instructique: et alii quidem e corio, alii hamatis thoracibus induti apparebant. Erat porro videre Romanum exercitum non tantum qua armis, qua equis instructum sumptuosissime; sed etiam numero tantum, quantus iam pridem nunquam in unum convenerat. Occidentalis quippe totus aderat cum Macedonibus et Thracibus: et ex orientis urbibus, quae quidem Romanis subessent, atque etiam e Byzantio equitatus et peditatus multus, gravisque armorum et sagittarii. Postquam vero per phalanges tamquam ad certamen obeundum fuerunt dispositi, accitis Moesorum

ὁρᾶτε τὴν ἐμὴν” ἔφη „ὡς παρεσκευάσται πρὸς μάχην ἀπελ- Δ. C. 1328
 θύγτες δὲ ἀπαγγείλατε βασιλεῖ τῷ ὑμετέρῳ, ὡς, ἐγὼ μὲν ἀσπα-
 ζόμενος τὴν εἰρήνην πρότερον πολλάκις διεπρεσβευσάμην πρὸς
 σε περὶ αὐτῆς· σοὺ δὲ οὐδὲν ἐπιεικὲς ἀποκρινομένου, τῇ τοῦ
 50ταυροῦ δυνάμει θαυρῶν, ὃν αὐτὸς ἐγγυητὴν ἐμοὶ παρέσχου C
 τοῦ μηδέποτε παρασπονδῆσαι, βαδιοῦμαι ἐπὶ σέ.” βασιλεὺς
 μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπεν. οἱ πρέσβεις δὲ ἧ τάχους εἶχον, πρὸς
 βασιλέα ἀφιγμένοι τὸν ἑαυτῶν, τούς τε λόγους ἀπήγγελλον
 βασιλέως, καὶ ὡς ἡ στρατιὰ τοιαύτη τε οὔσα καὶ οὕτως ὠπλι-
 10σμένη ἐν ὁδοῖς εἰσιν ἤδη τῇ πρὸς αὐτούς. *Μιχαὴλ* δὲ πρότε-
 ρον μὲν οὐκ ἂν οἰόμενος εἰς χεῖρας αὐτοῖς ἰέναι Ῥωμαίους
 ὑπομείναι, τότε δὲ ἤδη ὁρῶν αὐτούς ὠρμημένους πρὸς τὴν
 μάχην, τό, τε πλῆθος καὶ τὴν παρασκευὴν πυθόμενος ὅση ἦν,
 οὐκ ἔγνω δεῖν ἐν πολεμίᾳ εἰς προὔπτον κίνδυνον καθίστασθαι
 15ἑαυτὸν. καὶ πέμψας πάλιν τούς πρέσβεις ἧ ἐδύναντο τάχιστα D
 πρὸς βασιλέα, τό, τε πόλισμα *Βουκέλου* ἐπηγγέλλετο παραδώ-
 σαι καὶ εἰρήνην ἄξειν τοῦ λοιποῦ, καὶ ἐδεῖτο βασιλέως εἰς τὸ
 οἰκεῖον στρατόπεδον ἀπαγαγεῖν τὴν στρατιάν. βασιλεὺς δὲ
 ὁρῶν αὐτοῖς ἐν καλῷ τῷ σχήματι τὴν ἀναχώρησιν γινομένην
 20καὶ τὴν νίκην ἀναιμιωτῶς προσγινομένην, ἄσμενος ἀνεχώρησε
 πρὸς τὸ στρατόπεδον. τό, τε γὰρ πρότερον μὴ λόγοις καὶ τῇ
 τοῦ καλοῦ καὶ δικαίου κρίσει τὸν *Μιχαὴλ* πεισθῆναι τὸ *Βου-*
κέλου ἀποδοῦναι, ἀλλὰ νῦν καὶ τὸ, ἤδη πρὸς μάχην παρατε-
 25ταγμένης τῆς Ῥωμαίων στρατιᾶς, τὴν ἐφοδὸν αὐτῶν οὐχ
 ὑπομείναι, ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς συμβολῆς ἤττησθαι ταῖς γνώ-

legatis imperator, Exercitum meum ut sit ad dimicationem paratus
 videtis, inquit. Itote ergo regique vestro nuntiate, me iam antea
 pacis cupidissimum, non semel ad illum super ea legatos misisse ;
 eum nihil aequum ac tolerabile respondisse. Itaque crucis virtute
 fretum quam sibi velut pignus constantiae suae in foedere servando
 dederit, adversus illum processurum. Haec imperator. Legati ad
 regem celerrime reversi, quid imperator dixerit, quomodo ingentes
 copiae et sic armatae contra ipsum in via sint, retulerunt. Michael,
 qui antea rebatur Romanos secum decertare haud ausuros, intelligens
 eos iam non parvo exercitu et magno apparatu ad proelium proce-
 dere, statuit, non debere in aliena regione praevisto discrimini se-
 met obiectare. Quapropter denuo missis legatis, idque cum celeritate
 maxima, Bucelum redditurum et de cetero pacem servaturum
 spondet : rogatque, uti militem in castra reducat. Imperator animad-
 vertens hunc receptum sibi fore honorificum, cum incruenta victo-
 ria libens castra repetit. Nam nuper nec verba, nec aequi boni-
 que sensus ut Bucelum restitueret, ei persuadere potuissent, quod
 nunc restitueret, quodque Romani exercitus per ordines ad pu-

A. C. 1328 *μαῖς καὶ δέσαντας ἀπαγορεῦσαι τὴν μάχην, τὸ Ῥωμαίων ἤττησθαι φανερώς ὁμολογούντων ἦν. καὶ διὰ τοῦτο καὶ βασιλεὶ ἐδόκει χρῆσθαι τῷ καιρῷ καὶ μὴ πέρα τοῦ προσήκοντος φιλο-
P. 202 νεικεῖν. ἐν γὰρ τοῖς προτέροις χρόνοις, Ἀνδρονίκου τοῦ πρε-
V. 163 σβυτέρου βασιλέως ἄρχοντος, πολλὰς ἐς τὴν Ῥωμαίων ἐσβολὰς 5
τῶν Μυσῶν ποιησαμένων, ἐπεὶ οὐδεὶς αὐτοῖς ἀντεπέηλθεν,
ἀλλὰ πρεσβείαις καὶ λόγοις πιθανοῖς διελεύετο τὰς πρὸς αὐτοὺς
διαφορὰς ὁ βασιλεὺς, ὥσθι ὡς τισὶν ἀμάχοις μηδὲ προσβλέ-
πειν εἶ δυνήσεσθαι τοὺς Ῥωμαίων βασιλέας. τότε δὲ ὁ Μι-
χαὴλ ὄρῳν ἤδη βασιλέα ἐπιόντα πολλῇ τε καὶ ἀγαθῇ τῇ στρα-10
τιῷ, οὐ τὰς αὐτὰς εἶχε γνώμας, ἀλλ' ἐδόκει δεῖν ὑποχωρεῖν.
τοιούτου γὰρ τὸ βαρβαρικὸν ἄπαν, τοῖς τε οὐχ ὑπομένουσιν ἐπε-
λαῦνον ἄκρατῶς καὶ μετὰ πολλῆς ἐπικείμενον ὄρμῆς, καὶ τοῖς
B μὴ ἐκπληττομένοις, ἀλλὰ μένουσιν ἐν τῷ πολεμῆν, οὐκ αὐτοὶ
ἀντεπιόντες. ἡ μέντοι στρατιὰ Ῥωμαίων μονονοχί τὰ ἀπὸ 15
τῶν πολεμίων σκῦλα οἰόμενοι ἀποστρεφεῖσθαι, ἠνιώντο, ὅτι μὴ
συνέβαλον Μυσοῖς· τοσαύτη προθυμία κατέσχε πάντας πρὸς
τὴν μάχην. ὁμοῦς τῶν περὶ τῆς εἰρήνης συνθηκῶν γεγενημέ-
νων, τὸ, τε Βουκέλου ἀπέδωκεν ὁ Μιχαὴλ πρὸς βασιλέα, καὶ
ἔφιπποι εἰς τὴν ὑστεραίαν ἐνοσθέντες, τὴν τε φιλίαν ἀνεγεί-20
σαντο, καὶ Ῥωμαίους καὶ Μυσοὺς οὐκέτι πόλεμος ἐκινήθη,
ἀλλ' εἰρήνην ἦγον τοῦ λοιποῦ. συνθήμενοι δὲ ἀλλήλοισι ὡς εἰς
τοῦπιόν ἐν ταύτῃ γενήσονται ὅποι ἂν δοκῇ, ὁ μὲν εἰς Μυσίαν,*

1. *δέσαντα male coni. ED. P.*

quam distributi accessum non tulisset, sed ante conflictum animo victus et timore percussus pugnam recusasset, confessio manifesta erat, Romanos superiores esse. Quare et imperator occasione utendum, nec ultra quam fas contendendum iudicavit. Etenim ante id tempus, Andronico seniore imperante, cum in Romanorum provinciam saepius impressionem fecissent, nemoque illis occurrisset: sed legationibus et sermonibus dumtaxat fuissent diremptae controversiae, opinabantur, Romanos imperatores eorum, ut bello insuperabilem, ne aspectum quidem laturus esse. Tum vero magno atque strenuo exercitu tendentem in se imperatorem cernens Michael, aliter sensit et pedem omnino referendum duxit. Tale nimirum universae barbarorum ingenium est, effrenato impetu instare cedentibus: intrepidus et in acie stantes aggredi non audere. Romani milites quod concurrere et hostium spolia, quae tantum non de manibus sibi erepta putabant, legere non licuisset, tristabantur: tanta dimicandi cupido omnes ceperat. Tamen pace constituta et foedere novo confirmata, Michael Bucelum reddidit; et die sequenti in equis convenientes, amicitiam renovarunt; nec deinde inter Romanos et Moesos bellum, sed perpetua pax fuit. Cumque pepigissent, in po-

βασιλεὺς δὲ εἰς Βυζάντιον ἐπανῆκον, καὶ ἡ στρατιὰ διελύθη—A. C. 1328
σαν κατὰ πόλεις. C

δ'. Τοῦ Συργιάννη δὲ ὑπὸ τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως Ἀνδρονίκου, καθάπερ ἔφθηνεν εἰπόντες, ἐν δεσμοτηρίῳ φρουρουμένου ὑπὸ κλοιοῖς, ἐπεὶ ὁ νότος βασιλεὺς Βυζάντιον ἐλὼν D τῆς ἀπάσης ἀρχῆς ἦδη ἐγκρατῆς ἦν, ὁ μέγας δομέστικος Συργιάννη μνησθεὶς καὶ πρὸς αὐτὸν εἰς τὸ δεσμοτήριον ἐλθὼν, ἐπεὶ τὴν τε ἄλλην ἀπὸ τοῦ δεσμοτηρίου κακοπάθειαν καὶ μάλιστα τὴν ἀπὸ τῶν κλοιῶν πιέζουσαν αὐτὸν ἑώρα, βασιλέως 10 ἐδέηθη πρῶτα μὲν ἀφεθῆναι τῶν κλοιῶν ἔπειτα δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ δεσμοτηρίου, ἐν ᾧ ἐφρουρεῖτο, εἰς τὸν τοῦ Ἀνεμᾶ καλούμενον πύργον γυναικὶ καὶ τέκνοις συνδιαγεῖν καὶ κατεπράξατο αὐτήσας. ἔτι μέντοι ἐφρουρεῖτο κατὰ δὲ τὴν ἐκ Θράκης πρὸς Βυζάντιον ἐπάνοδον αὐτῶν ἄθις βασιλέως ὁ μέγας 15 δομέστικος ἐδεῖτο, τελέως τῆς εἰρκτῆς ἀπολυθῆναι Συργιάννην. μικρὸν δὲ ἐπισχὼν ὁ βασιλεὺς, λελυπησθαι ἔλεγε καὶ P. 203 πᾶν παρ' αὐτοῦ γυνί, καὶ τὰς αἰτίας προσετίθει, ἀναξίας φάσκων τῆς πρὸς αὐτὸν φιλίας τὰς διανοίας ἔχειν αὐτόν. τοσοῦτον γὰρ αὐτῷ περιεῖναι τῆς πρὸς αὐτὸν φιλίας, ὥστ' 20 αὐτὸν κατ' ἠντιγαῶν αἰτίαν οἰκέλους ἔδοξεν αὐτῷ καὶ φίλους καὶ περιουσίαν πῦσαν, αὐτὰ τε τὰ τιμιώτατα καὶ τὰ φίλτατα καταλιπόντα, ἐπὶ ξένης οἰκῆν ἐλέσθαι, αὐτὸν μὲν πείθειν ἀποσχέσθαι τοῦ πράγματος ἐπιχειρεῖν, τὴν ἀποτίαν ὅση ἐκδιδάσκοντα· εἰ δὲ μὴ δύναίτο κωλύειν, μὴ ῥᾶστα τὴν διαζευ-

sterum conventuros, quo loco complacisset, ille in Moesiam, imperator Byzantium iter arripuit, et miles oppidatum diffudit.

4. Syrgiannes, ut supra docuimus, a seniore Andronico in vincula compactus fuit. At postquam iunior Byzantio potitus, totum Imperium obtinuit, magnus domesticus eius viri recordatus et ad eum in carcerem ingressus, ubi loci paedorem squaloremque et boiarum inprimis cervici eius inductarum pondus aspexit, imperatorem oravit, primum quidem ut iis levaretur: deinde ut etiam ex ipso quo tenebatur carcere in arcem, Anemae vocatam, cum uxore liberisque victurus dimitteretur. Et valuerunt preces. Nihilominus adhuc custodiebatur. In reditu autem e Thracia Byzantium iterum imperatorem rogavit, ut Syrgiannes e custodia prorsus ac perfecte eximeretur. Imperator se colligens, modo ab illo summa se affectum molestia dixit causamque adiunxit: quod nempe suo erga ipsum amore domesticus indigna cogitaret. Adeo quippe excellenter se illum amare, ut si is quacunque tandem de causa propinquis, amicis, omnibus fortunis, pretiosissimis atque carissimis quibusque relictis, in peregrino solo potius degere vellet, conaturus esset ut rem illaudabilem dissuadere; si id nequiret, disiunctionem corporum

A.C. 1328 *ἔην ἂν ὑπενεγκεῖν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ἐκ τοῦ ὁμοίου πᾶσιν εἰ-*
 V. 164 *πόντα χαιρῆιν, τὸ σὺν αὐτῷ πλανᾶσθαι μᾶλλον ἐλέσθαι. ἔτι*
 B δὲ εἰ ἀφρῆσις αὐτῷ προὔτεθῃ παρὰ τοῦ τὰ τοιαῦτα πάντα
 δυναμένου ὥστε τὸν ἕτερον αὐτῶν ἀπαλλάττεσθαι τοῦ ἕην,
 ἀπάσαις ἂν εἴλετο τὸ πρὸ αὐτοῦ ἀποθανεῖν. ἀλλὰ μὴ εἰγεῖς
 καὶ οἰκειοὺς ὄμμασιν ἑώρα ξίφος ἔχοντα αὐτῷ ὡς ἀποκτε-
 νοῦντα ἐπιέναι, εἰδ' ὑπ' ἄλλης τινὸς αἰτίας καὶ πάνυ μὴ
 βουλόμενον συμβέβηκε κεκωλύσθαι, μηδ' οὕτω δυνηθῆναι ἂν
 ποτε ἀπεχθῶς διακείσεσθαι αὐτῷ. καὶ ὅλωσ μηδὲν εἶναι ὃ
 καθ' ἡδονὴν ὄν αὐτῷ πραχθῆναι, μὴ αὐτὸν σὺν πάσῃ προ-10
 θυμίᾳ παρασχεῖν, ὡς ἅττα ἂν αὐτῷ ἀρέσκη, καὶ αὐτῷ ἡδέων
 φαινομένον. τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων, ὥσπερ καὶ αὐτὸν
 σαφῶς οἴεσθαι πεπεσθαι, θαυμάζειν ὅτι μὴ, κατὰ γνώμην ὄν
 C αὐτῷ Συργιάνην ἀπολυθῆναι τῆς εἰρκτῆς, ἐλευθέρως καὶ ἀπε-
 ριέργως εἶπεν ἐξ ἀρχῆς, ἀλλ' ὥσπερ τινὰς τιθέμενον ἀναβα-15
 σμούς, πρῶτα μὲν εἶπεν, τῶν κλοιῶν αὐτὸν ἀνεθῆναι, εἰδ'
 ἐκ τοῦ δεσμοωτηρίου πρὸς ἕτερον ἐπιεικέστερον μετενεχθῆναι,
 ὥστε δύνασθαι αὐτῷ καὶ τὰ τέκνα συνεῖναι καὶ τὴν γυναῖκα,
 τῶν δὲ παντάπασιν ἀπολυθῆναι τῆς εἰρκτῆς. „δέον γὰρ μετὰ
 τῆς σοι προσηκούσης παρῶσις εὐθύς ἐξ ἀρχῆς τὸ βούλημα
 ποιῆσαι φανερόν, καὶ μὴ διατεμόντα εἰς πολλὰ κατὰ μέρος
 ποιεῖσθαι τὰς αἰτήσεις· σὺ δ' ὥσπερ ἡ ἐμοῦ πολλὴν μικρολο-
 γίαν καὶ ἀφιλοτιμίαν κατεγνωκῶς περὶ τοὺς φίλους, ἢ σαυ-

2. *ἔτι δὲ scripsi pro ἔτι τι, ED. P. προσέτι εἰ αὐτ ἔτι καὶ εἰ.*

non ferentem, similliter omnia valere iussurum et cum eo potius in-
 certis sedibus vagaturum. Insuper si optionem daret is, qui haec
 absolute potest, ut alter pro altero moreretur, se pro illo huius lu-
 cis usura libentissime cariturum. Quinimmo, si stricto ense occiden-
 di causa in se euntem videret, ac deinde impedimento aliquo licet
 maxime repugnans prohiberetur, ne sic quidem posse unquam sibi
 odiosum fieri. Denique quidquid carum et iucundum sibi praestari
 velit, id se quam cupidissime praestiturum. Nam quae eius animo
 placeant, eadem et sibi suavia atque amoena videri. Quae cum
 ita sint, quemadmodum et ipsemet certo sciat, mirari se, cum Syr-
 gianem custodia liberatum desideraret, quomodo id non a principio
 ingenuae simpliciterque aperuerit: sed gradatim ascenderit ac primum
 collarium detrabi petiverit: dein hominem in carcerem tolerabiliorem
 transferri, ubi nati et coniux cum eo degere queant: nunc autem
 omnino e carcere dimitti. Par fuisse pro ea qua apud se gratia au-
 ctoritateque valeat, statim a principio voluntatem suam declarare li-
 berrime: nec ea divisa in partes, sic pro reo precari. Eum autem
 perinde verba fecisse, ac si vel in amicos sordidum et honoris eo-
 rum negligentem ipsum iudicaret; vel se parum posse sentiret. At-

τῆ ἀδυναμίαν συνειδώς, οὕτως ἐποιήσω τοὺς λόγους. οὗ δὲ Ἀ. C. 1328
 ἕνεκα καὶ ἀχθεσθῆναι εἶπον. νυνὶ δ' ἐπεὶ σοὶ φίλον ἀπολυθῆ- D
 ναι Συργιάνην, τὸ κολύον οὐδέν. ἅττα γὰρ ἂν αὐτῷ σοὶ
 καὶ βέλτιστα δοκῆ καὶ ἡδέα, οὐκ ἔσθ' ὅπως μὴ ἐκ τοῦ ἴσου
 5 ὅμοια καί μοι δοκεῖν." Ὁ μέγας δὲ δομέστικος „ἀληθῆ γε εἴ-
 ρηκας" εἶπεν „ὦ βασιλεῦ, οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν οὐδέν,
 δ' θελήσαντος ἐμοῦ πραχθῆναι, ἐναντίαν οἴσεις ψῆφον αὐ-
 τός, καὶ τοῦτο οὐκ ἂν τῶν πρὸς ἐμὲ εἰρημέτων νυνὶ λόγων,
 ἀλλὰ πολὺ πρότερον ἐξ αὐτῶν τῶν ἔργων ἐμοὶ τε πρώτον
 10 καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἔστι καταφανές. ὅτι δὲ τὸν ἴσον τρό-
 πον ἔχω καὶ αὐτὸς πρὸς σέ, οὐδ' ἀποδείξεως δεήσεσθαι δοκῶ
 αὐτός γὰρ μοι φθάσας πρότερον ἀνεμαρτύρησας καλῶς. ἐγὼ P. 204
 δὲ τὴν πρὸς ἀλλήλους ἡμῶν φιλίαν παραβάλλων, τῷ μὲν
 ὄγκῳ τῆς ἀρχῆς καὶ τῷ μεγέθει ἐλασσοῦσθαι νομίζω καὶ
 15 παρὰ πολὺ τοῖς λοιποῖς δὲ ἅπασιν λείπεσθαι οὐδ' ὅπως οὐκ
 οὐ μόνον γὰρ ἂ προεἰρηκας αὐτὸς, ἀλλ' εἴ τι καὶ τούτων μελ-
 ζον, καὶ ποιεῖν καὶ ὑπομένειν ὑπὲρ τῆς πρὸς σέ φιλίας ἔτοι-
 μος εἶναι. καίτοι γε κατ' ἐμμαντὸν πολλάκις τοὺς παρὰ ποιη-
 ταῖς καὶ συγγραφεῦσι παρὰ πάντα τὸν χρόνον ἐπὶ φιλίᾳ
 20 ὀμόνουμένους ἐξετάζων, καὶ παραβάλλων τοῖς ἡμετέροις τὰ ἐκεί-
 νων, καίτοι γε δοκούντων τῇ φιλοτιμίᾳ τῶν ποιητῶν καὶ πέρα
 τοῦ ἀληθοῦς καὶ προσήκοντος ἠϋξῆσθαι, ὅμως κατ' οὐδέν B
 ἀποδέοντα, εἰ μὴ καὶ μελζω τὰ ἡμέτερα εὐρίσκω. εἰ δὲ ποτε
 συμβαίῃ τοιοῦτοις λογισμοῖς περιπεσεῖν, ὥστε ἀμφιβάλλειν εἴ

que hoc esse, quod sibi molestum accidere testatus sit. Nunc quoniam optet, Syrgiannem e carcere educi, educeretur: quaecunque enim ipse in bonis et iucundis numeraret, fieri non posse, quin ab se quoque numerarentur. Tum magnus domesticus: Vera sunt haec, imperator; nihil enim est, nihil, inquam, est, quod si fieri velim, tu non concedas; idque non ex hac oratione tua, sed ex factis ipsis mihi inprimis, deinde aliis omnibus pridem constat. Me autem eodem esse in te animo, pluribus demonstrandum non opinor; tu enim alias mihi praeclarum huius rei testimonium impertivisti. Ego vero cum mutuum amorem nostrum comparo, magnitudine et maiestate imperii multum superari, ceteris rebus ne tantillum quidem abs te vinci me existimo. Neque enim ea solum quae commemorasti, sed si quid illi maius excogitari potest, pro eo quantum te diligo, et facere et perpeti eni paratum habeo. Et quamvis saepenumero per me ipse consideravi atque cum nostra coniunctione contuli, quos in omni memoria a poetis et historicis ab amicitia celebratos invenio, (etsi poetae ambitiosius supraque verum et plus quam decet rem exaggerasse videantur), nihilo minus caritatem nostram si non maiorem, certe haud minorem illorum caritate invenio. Quod si aliquando in eam cogitationem ve-

- A.C. 1328 τις ἔστιν ἰδέα φιλίας ἢ τρόπος ἕτερος, ὃν ἡμεῖς οὐκ ἐπεδειξάμεθα ἀλλήλοις, ἢ εἰ μὴ πρὸς τὸ ἀκρότατον ἀφίγμεθα αὐτῆς, ἢ ἀποπνίγεσθαι ἀνάγκη καὶ πνευστιᾶν ὑπὸ τῆς ἀγωνίας καὶ μηδὲ ζῆν ἐθέλειν, εἰ περὶ τὸ οὕτω καλὸν δευτέρος τινος φαινοίμην, ἢ ἀποπηδᾶν τῶν τοιούτων λογισμῶν καὶ τὴν ψυχὴν πειθεῖν ἰσχυροτέrais ἢ, ὃ φασιν, ἀνάγκαις γεωμετρικαῖς, ὡς οὔτε ἔστιν,
- V. 165 οὔτε γεγένηται τίς ἰδέα φιλίας, ἣν οὐ πρὸς ἀλλήλους αὐτοὶ ἐπεδειξάμεθα καὶ μεθ' ὑπερβολῆς. καὶ τοῦτο συνιδόντα καὶ τὸν εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην ἐννοῶ τοῖς ἀνθρώποις παραγγέλλειν, τῆν' ἴσῃν ὡσπερ πρὸς τοὺς φίλους, οὕτω δὴ καὶ πρὸς τὸν θεοῖο ἐνδείκνυσθαι ἀγάπην. εἰ γὰρ ὡσπερ αὐτὸς ἐξήρηται τῆς σῆς γνώμης καὶ πάντα δευτέρα ἡγῆμαι τῆς θεραπείας τῆς σῆς, οὕτω διεκείμην καὶ πρὸς τὸν θεόν, ποῦ οὐκ ἂν προῆλθον ἀρετῆς, ἢ ποίαν οὐκ ἂν εἰσήνεγκα σπουδὴν καὶ προθυμίαν ὑπὲρ τοῦ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ σὺν πίσῃ προθυμίᾳ ἐκκληροῦν; εἰ δὲ σὺ μὲν, 15
- D ὡσπερ εἶρηκας, πάντα δευτέρα τῆς πρὸς ἐμὲ ἡγῆ φιλίας, ἐγὼ τε τῷ παντὸς τιμῶμαι τὰ σοὶ φίλα καὶ λογίζεσθαι καὶ πράττειν, πῶς ἂν ἔχοι χώραν, ἃ ἐνόμιζον ἀνιᾶν, ταῦτ' ἐξεπίτηδες λογίζεσθαι ποιεῖν; ὃν δὲ τρόπον ἔσχε τὰ περὶ Συργιανῆν, αὐτὸς ἐρῶ. τὰς μὲν αἰτίας ἐφ' αἷς ἀλοὺς κατεκρίθη δε-20 σμωτήριον οἰκεῖν ὑπὸ βασιλέως τοῦ πάππου τοῦ σοῦ, ὁλοθα καὶ αὐτὸς. ἐγὼ δὲ μετὰ τὸ Βυζάντιον ἡμᾶς ποιήσασθαι ὑφ' 9 ἐν νοῦ legebatur.

nirem, ut dubitarem, ecquid esset alia quaedam species aliusve modus in amicitia, quem inter nos non usurpassemus, an ad summum eius fastigium pervenissemus: aut aegre spirare ac paene suffocari me praec angore animi vitamque acerbam putare me oporteret, si in re tam honesta tamque liberali alicui secundus inveniret: aut resillire ab huiusmodi cogitatis et animum firmioribus, quam, quod dicunt, geometricis demonstrationibus convincere, non esse, non fore ullam amicitiae formam perfectionemque, quam inter nos non expressimus ita, ut accedere nihil possit. Hoc et Ioannes evangelista videns, uti opinor, hominibus praecepit, talem erga Deum caritatem ostendere, qualem erga amicos. Si enim ego quemadmodum a tua voluntate totus pendeo, omniaque prae tuo cultu et observantia parvi pendo, sic erga Deum afficerer, quo non virtutis processissem aut quod studium, quam cupiditatem ad mandata eius hilarissime obcunda non adhibuissem? Si porro tu, sicut dixisti, omnia amoris nostro postponis, et vicissim in amore tui mihi sunt omnia, ut quae tu vis, ea et cogitem et agam, qui potui, quae molestiam tibi paritura crederem, ea de industria facere? Iam quis status Syrgianis fuerit, edicam. Quorum crimum compertus, ab avo tuo carcere damnatus sit, tu quoque nosti. Atqui ego, subacto a nobis Byzantio, vehementer durum et a commiseratione alienum censui,

ἑαυτοῖς, ἀσυμπαθῆς ἔκρινα καὶ δεινῶς ἄγνωμον, εἰ μὴ τινι A.C.1328
 ἄλλω, τῇ πρὸς αὐτὸν γούν ἐπιδημίᾳ τὴν συμφορὰν εἰς ὅσον
 οἷόν τε ἐπικουφίσαι καὶ παραμυθίαν παρασχεῖν τινα, μὴ
 παντελῶς ἀπερῆφθαι ἐλπίσαντα παρὰ τῶν φίλων. γενό-
 5 μενος δὲ ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ πρὸς αὐτὸν, καὶ τὴν τε ἄλ- P.205
 λην κάκωσιν τὴν ἀπὸ τοῦ δεσμοτηρίου καὶ μάλιστα τὴν ἀπὸ
 τῶν κλοιῶν ἑωρακῶς, δεινῶς τε ἤλγησα ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ πα-
 ραμυθίαν τινα εἰ οἷόν τε αὐτῷ προὔθνημήθην ἔξουρεῖν. καί
 σοι προσελθὼν, περὶ τῶν κλοιῶν ἐδεόμεν ἄρκουσαν
 10 ἡγούμενος εἶναι ὡς ἐν δεινοῖς παραμυθίαν. ἐπεὶ δὲ ἐγενόμην
 ἐν συνηθείᾳ καὶ συχνῶς ἐφοίτων πρὸς αὐτὸν, ἐκεῖνος μὲν οὐδ'
 οὕτω πρὸς ἐμὲ ἐμνήσθη τῶν κακῶν ἀπαλλαγῆς, οὐ μόνον τὴν
 σὴν περὶ τὸ συγγινώσκειν τοῖς προσκεκροουκόσι φιλοτιμίαν οὐκ
 εἰδὼς, ἀλλὰ καὶ ἑαυτῷ τὰ δεινότατα συνειδὼς καὶ διὰ τοῦτο B
 15 τὴν παραίτησιν ἀπαγορεύων. ἐγὼ δ' ἔτι μᾶλλον ἐκ τῆς συ-
 νηθείας ἐπικαμπτόμενος πρὸς τὴν αὐτοῦ κακοπραγίαν, ψῆθην
 δεῖν ἀπὸ τε τοῦ δεσμοτηρίου εἰς ἕτερον ἐπιεικέστερον μετα-
 γαγεῖν καὶ τὴν τῆς μητρὸς καὶ γυναικὸς καὶ τῶν φιλιτύων
 συνδιαγωγὴν αὐτῷ ἐφείναι, νομίζων οὕτως ἂν ἤμην τε εἶναι
 20 αὐσφάλειαν τοῦ μὴ τι ἐπιβουλεύεσθαι παρ' αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν
 οὐδὲν ἔττον ἢ εἰ παντάπασι τοῦ δεσμεῖσθαι ἀπολέλυτο, ἡδέως
 βιώσεσθαι καὶ ἀνειμένως. τοῦτο μὲν οὖν αἰτήσας παρὰ σοῦ,
 ἐπραξα αὐτῷ· ἢ δὲ μήτηρ μὲν αὐτοῦ, θεία δὲ ἐμῆ, ὅπερ
 οὐδ' ἂν ποτε ἤλπισεν ὁρῶσα γεγεννημένον, καὶ ταῦτα ὑπ' οὐ-

non aditu saltem et collocutione eius aerumnam aliquantum allevare
 et consolatione aliqua miserum delinire, si aliud non liceret; spe-
 rantem ita, se non penitus contemptum ab amicis et abiectum.
 Cum venissem autem in carcerem vidissemque quantum perire cum ipso
 loco perquam horrido, tum vinculis collo iniectis affligeretur, eius
 vicem etiam atque etiam dolui et solatium ei, si quod possem, im-
 pertire studui: teque adiens, de vinculis tantum detrahendis oravi:
 quod in his malis hoc levamentum sufficere arbitrabar. Ubi crebri-
 us ad eum ventitans, familiarius agere coepi, ille ne sic quidem
 liberationis mentionem apud me intulit; non solum tuae ad inimicis
 ignoscendum incitatae voluntatis nescius, sed etiam sibi nefandorum
 facinorum conscius, ob quae effectum deprecationis desperabat. At
 ego ex illa consuetudine magis sortem hominis miseratus, in carce-
 rem mitiorem transferendum, matris, uxoris carissimorumque libe-
 rorum convictum ei permittendum existimaui: ratus, nos etiam sic
 ab eius insidiis tutos fore ipsumque perinde ac si custodia omni li-
 ber esset, vitam placidam et iucundam victurum. Hoc igitur illi
 precibus apud te meis impetravi. Hic mater eius eademque conso-
 brina mea factum videns, quod nunquam speravisset, idque per me

- A.C. 1328 *δενός ἐμοῦ παρακεκλημένου, εὐελπὶς καὶ πρὸς τὰ λείποντα γε-
C* *γενημένη, προσῆλθέ τε καὶ ἐδέσθη περὶ τῆς τοῦ νιοῦ ἐλευ-
θερίας. ἐγὼ δὲ ὅτι τε συγγενῆς ἐστὶν ἐμὸς ἐνθουμηθεὶς καὶ
τὴν ἀρχαίαν φίλιαν καὶ τὴν ἐν ταῖς στρατείαις συνδιατριβὴν,
(ὄψ' ἐνὶ γὰρ καθηγεμόνι τῷ ἡμετέρῳ θείῳ Ἀγγέλῳ τῷ μεγάλῳ
στρατοπεδάρχῃ τὰ πολέμια ἐδιδασκόμεθα, ὃς οὐ μόνον τοὺς
νῦν ἐν ταῖς στρατηγίαις παρήλασε πολλῶ τῷ μέτρῳ, ἀλλὰ καὶ
τοὺς κάλαι ὑμνουμένους ἐν ταῖς συγγραφαῖς Ῥωμαίων στρα-
τηγῶν ἤρισεν ἂν περὶ πρωτείων,) καὶ ὡς ἐν ἡμέρῃ τῇ αὐτῇ
D* *πολεμίοις πρώτοις (Πέρσαι δὲ ἦσαν) συνήλθομεν εἰς χεῖρας; 10
τὸ δὲ με πάντων μάλιστα πείσαν, ὅτι εἰ τοσαῦτα ὅσα σύννοιδεν
V. 166* *αὐτῷ προσκεκροκῆτι συγγνώμην παράσχους αὐτὸς, πάσης αἰ-
τίας ἀπολύσας, μεταβαλεῖν ἂν ἐνόμισα καὶ αὐτὸν, ἐκ τῶν
πραγματῶν αὐτῶν διδαχθέντα περὶ ὅλον ἠγνωμόνει, καὶ τοῦ
λοιποῦ μενεῖν εὖνον καὶ φίλον πιστόν· ὡς ἐπετύθεν δύο τὰ 15
μέγιστα ἐξεργάσθαι, σοὶ τε φιλανθρωπίας καὶ ἡμερότητας
παρασχόντα ἀφορμὴν καὶ προσέτι χρήσιμον ἐν πολλοῖς ἄσθεα
προσαγαγόντα, ὃς δὲ ὀκείαν ἀγνωμοσύνην ἀπολάλει, καὶ αὐ-
τῷ μεγίστων ἀγαθῶν αἰτιώτατον ὄφθέντα, ἐπειθόμην τε αὐτοῖς
δεομένοις, καὶ σοὶ προσελθὼν περὶ τῆς παντελοῦς αὐτοῦ ἐλευ- 20
P. 206* *θερίας διειλέχθην. ἐπεὶ ἄλλως γε εἰ ἐπὶ τῆς αὐτῆς μοχθηρίας
καὶ τοῦ λοιποῦ αὐτὸν ὑπενόουν μενεῖν, οὐχ ὅτι γε αὐτὸς, ἀλ-
λά καὶ ἐτέρου πρῶτοντος ἐκάλυσα ἂν τὴν ἐλευθερίαν. τοῖς*

13. νομίσαν legebatur; ED. P. conī. νομίσαντα.

sollicitatum a nemine, magna spe in futurum quoque subnixā, de reliqua libertate filio impetranda mecum egit. Ego meum consobrinum esse cogitans, veterisque amicitiae et commilitii memor, (sub uno enim magistro avunculo nostro Angelo magno stratopedarcha militiae rudimenta posuimus, qui non modo huius aetatis ductores longo intervallo superavit, sed etiam cum priscis Romanorum ducibus, quos historiarum monumenta loquuntur, de palma contenderit,) et in memoriam regrediens quo pacto eodem die primum cum hostibus (erant autem Persae) pedem contulerimus; quodque me praecipue movebat, confisus, si tam multa, quorum sibi in te commissorum esset conscius, ignosceres et omni crimine absolveres, ipsum quoque mores mutaturum, re ipsa doctum videlicet, in qualem virum adeo peccavisset, ac de cetero in fide et benevolentia mansurum, ut hinc duo quaedam eximia conficerem; et tibi nimirum humanitatis ac mansuetudinis exercendae occasionem darem praetereaque virum ad multa idoneum conciliarem, quem scelus suum perdidderat; et ipsi maximorum bonorum summus auctor fierem: illius rogatu, matris inquam, de eius plena liberatione te allocutus sum. Alioquin si in eadem pravitate perseveraturum suspicatus fuisset, non modo non ipse libertatem ei petivissem, sed quovis alio petente ne libe-

γὰρ ἐθνοῦσί σοι φίλος εἶναι οὐ μᾶλλον προήρημαι ἐξ ἀρχῆς A.C. 1328 ἢ πόλεμος τοῖς ἐπιβουλευούσι." Τοιαῦτα μὲν πρὸς ἀλλήλους διειλέχθησαν αὐτοί· ἐπεὶ δὲ ἐκεκύρωτο τὸν Συργιάννην τοῦ δεσποτηρίου ἀφειδήναι, ἣ τοῦ βασιλέως μήτηρ βασιλὴς ἡ Ξένη ὑπνομένη, ὅτι βασιλεὺς τοιαῦτα ἔδοξε περὶ αὐτοῦ, ἐδυσχέραιε τε οὐκέτι ἀνεκτῶς καὶ τὸν μέγαν δομέστικον εἶχεν ἐν αἰτίαις, οὐ μόνον ὅτι πολεμῶν ὄντι βασιλέως καὶ διὰ τοῦτο δικαίῳ ὄντι δεσμοῖς ἀφύκτοις διὰ βίον ἔχουσαι παντὸς αὐτὸς συνέλεπε B πρὸς τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὅτι μήτε πρότερον αὐτῇ μηδὲν μήτε ἰοκροεῖτε, μήτε ἐβουλεύσατο περὶ αὐτοῦ. ὁ μέγας δὲ δομέστικος αἰτίας ἀπολύων ἑαυτὸν, ἀγνοεῖν τε ἔφρασκεν ὅτι μὴ εἴη κατὰ γνώμην τὰ πραττόμενα αὐτῇ, καὶ διὰ τοῦτο μηδὲν περὶ τούτου πρότερον αὐτῇ διαλεχθῆναι. ὁμῶς ἐπεὶ ἔδοξεν, ἀπελύετο τε τῶν δεσμῶν ὁ Συργιάννης καὶ εὐμενείας ἀπέλαυε καὶ ἐδ- 15 ποίτας τῆς κατὰ βασιλέως.

ε. Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ ἐξ Ἀλαμανῶν ἀφί- C κστο πρὸς βασιλέα τὸν πρεσβύτερον πρεσβεία χρήματα αἰτοῦν- τε, λέγοντες, κατὰ παλαιὰν συμμαχίαν καὶ φιλίαν τῆς σφε- τέρως τε καὶ τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας, ὅταν του δέονται, προσ- 20 οῖν ἐκατέροις κομίζεσθαι παρ' ἀλλήλων. Γεμπλίνοι γὰρ πᾶσι φιλίαν εἶναι πρὸς τοὺς Ῥωμαίων βασιλέας, καὶ σπουδά- ζεσθαι αὐτοῖς ὅσα ὠφέλειάν τε καὶ τιμὴν Ῥωμαίοις περιποιεῖ D ννὶ δὲ χρημάτων δεομένους, ἀναγκαίως πρὸς βασιλέα ἦκειν,

20. *Γεμπλίνοι* nil aliud quam Geblini sive Gibelini sunt. Ceterum senior Andronicus subsidia Gibelinis misit contra pontificios, ut ex Ioanne Villani Florentino lib. 9. patet. *ED. P.*

raretur, impedivissem. Haud enim magis tibi benepcupientes amare, quam insidiantes odisse ab initio fixum certumque habui. Haec illi inter se sermocinabantur. At Xena imperatoris mater, filium Syrgiannis dimissionem decrevisse audiens, id passa est aegerrime, accusabatque magnum domesticum, non solum quod hosti imperatoris et idcirco sempiternis vinculis iure constringendo ipse ad libertatem patrocinaretur: sed quod se rem celasset penitus, neque super illo se consulisset. Domesticus culpam ab se removens, nescisse respondit, id eam nolle: ideo nihil prius cum ea communicasse. Ceterum Syrgiannes carcere pro decreto solutus imperatorisque humanitatem ac beneficentiam expertus est.

5. Sub idem tempus ex Alemania ad seniore[m] Imperatorem legati veniunt, pecuniam petentes, quod ex veteri societate et amicitia, quae ipsis cum Romanis intercederet, consentaneum videretur, alteros ab alteris, si quo egerent, adiuvari. Geblinis enim omnibus cum Romanis imperatoribus hospitium esse; qui studiosè curarent quaecunq[ue] Romanis emolumentum ac decus afferrent. Nunc pecuniae egentes, ad imperatorem compulsos confugere, suae inopiae

A.C. 1328 θαρσύνοντας ὡς λήφονται ὅτου ἂν δέωνται. ἐπεὶ δὲ Ἀνδρόνικον τὸν πρεσβύτερον βασιλέα εὖρον τῆς ἀρχῆς ἐκβεβλημένον, πρὸς τὸν νέον ἐποιούντο τὴν πρεσβείαν. βασιλεὺς δ' ἐπεὶ ἐπέθετο περὶ ὧν ἤκουεν, ἐπέτρεπε τῇ μεγάλῃ δομεστίκῃ πρὸς αὐτοὺς ποιήσασθαι ἀπολογία ἣ ἂν δόξειε μάλιστα τὸ εὐλογεῖν ἔχειν. ὁ δὲ μετακαλεσάμενος τοὺς πρέσβεις, βασιλέα τε ἔφρασκεν ἀκηκοῖναι περὶ ὧν ἤκουσι πρεσβεύοντες καὶ αὐτὸν, καὶ τὴν μὲν παλαιὰν συμμαχίαν καὶ φιλίαν αὐτῶν πρὸς τοὺς Ῥωμαίων βασιλέας καὶ αὐτὸν εἶδέναι, καὶ ὥσπερ εἶ μίαν ἡγεμονίαν ἀμφοτέρως τὰς βασιλείας νομίζειν, καὶ δίκαιον ἄμεινον καὶ προσήκον ἡγεῖσθαι, ὅτου ἂν δέωνται ἑκάτεροι, ὠφελείσθαι παρ' ἀλλήλων. χρήματα δὲ ἂ αἰτοῦσι νῦν, εἰ πρὶν τὸν πρὸς ἀλλήλους τῶν Ῥωμαίων βασιλέων πόλεμον κεινησθῆναι ἦσαν, ἐκομίσαντο ἂν ἣ ἐβούλοντο ἀρκοῦντα πρὸς τὴν χρείαν. τοσὶ δὲ ἀναλωθέντων εἰς τὸν πρὸς ἀλλήλους πόλεμον, χρημάτων μὲν τὸ νῦν εἶναι οὐκ εὐπορεῖν· ἕτερον δὲ τρόπον δύνασθαι λάσασθαι τὴν ἀπορίαν τῶν χρημάτων. στρατιὰν γὰρ ἂν κεραισχεῖν πολλὴν τε καὶ ἀγαθὴν, συμμαχῆσουσαν ἐπὶ τοὺς πολεμίους. οἶσθαι δὲ μηδὲ αὐτοὺς ἑτέρου του ἔνεκα ἢ αἴης στρατιᾶς δεῖσθαι τῶν χρημάτων, καὶ εἰ τούτου τύχοιεν, τὸ σπουδαζόμενον αὐτοῖς ἡνύσθαι. οἱ πρέσβεις δὲ χρημάτων ἔνεκα ἦκειν ἔλεγον, οὐ στρατιᾶς. τὴν γὰρ αὐτῶν πολλοὺς τε καὶ ἀγαθοὺς τρέφειν οἷς ἔξῃστι χρῆσθαι τῷ σφετέρῳ βασιλεῖ, ἀναλωμάτων εὐποροῦντι. τοὺς μὲν οὖν πρέσβεις οὕτως εὐφρῶς

ab ipso consultum iri confidentes. Sed cum Andronicum seniore imperio motum reperirent, ad iuniorem adierunt. In causa aduentus eorum percepta, magno domestico quae convenientissima putaret respondendi partes dedit. Ille vocatis ad se legatis, sibi et imperatori quamobrem adessent, intellectum esse et vetustam eorum cum Romanis societatem amicitiamque haud se ignorare dixit: et utrumque imperium quodammodo unum principatum sibi videri; istum item et cum officio coniunctum esse, ambos invicem utilitates afferre. Quod ad pecuniam attineret, si venissent antequam bellum inter imperatores gereretur, quantum pro necessitate voluissent, accepturos fuisse. Nunc idem bellum exhausisse aerarium. Verumtamen alia via posse huic ipsorum sumptuariæ difficultati occurrere: exercitum enim magnum ac fortem contra hostes militiae socium praebituros. Sic namque se existimare, non alius, quam exercitus causa ipsos quaerere pecuniam. Hunc ergo si adipiscantur, quod tam diligenti opera conarentur invenire, iam inventum habere. Contra legati, se pecuniae, non exercitus causa missos; regionem ipsorum multos alere strenuosque milites, quibus uti eorum regi licet, si sumptus tantum in stipendia non desit. Hunc in modum legatos

ὁ βασιλεὺς ἀπεπέμψατο, δώροις φιλοφρονησάμενος εἰς ὅσον A.C. 1328
 ἔξῃ μεγαλοπρεπῶς· τὴν δὲ πρὸς τοὺς πρέσβεις τοῦ μεγάλου
 δομestikou πυθόμενος ἀπολογία, νῦν μὲν ἔλεγε πρὸς αὐτὸν
 ἀρμόζουσαν φαίνεσθαι τὴν πρὸς τοὺς Λατίνους ἀπολογία
 ὑπεκπιῶσθαι δοκοῦσαν φίλοις αὐτοῖς οὐσιν ἐπαγγέλλεσθαι τινα
 ἀφέλειαν παρεῖναι, εἰ δὲ αὐτοῖς ἐδόκει τὴν ἐπηγγελμένην C
 στρατιὰν ζῆρειν, ἀπορεῖν ἧς ἂν εὐπόρησεν ἀπολογίας. ὁ μέ-
 γας δὲ δομestikos καὶ αὐτὸς μὲν εἶπεν ἐπὶ νοῦν ταύτην ἐσχη-
 κέναι ἀπορίαν πρὸς ἐκείνους ποιούμενος τοὺς λόγους, πλὴν τὰ
 10 μὲν ἀπορεῖν χρημάτων εἰπεῖν οὐδεμίαν αὐτοῖς ἂν φέρειν αἰ-
 σχύνῃν, αἵτε δὴ καὶ αὐτῶν ἀπορούτων καὶ δεομένων παρ' αὐ-
 τῶν. στρατιὰν δὲ παρέχεσθαι ἐπηγγέλλθαι, μάλιστα μὲν ὅπερ
 ἦν καὶ αὐτὸν οἰόμενον, οὐ στρατιᾶς ἔρειν, ἀλλὰ χρημάτων δεῖ-
 σθαι. εἰ δ' ἄρα καὶ πρὸς τὰ δεύτετρα χωροῖεν, νῦν μὲν εἰπεῖν
 15 οὐ ῥάδιον παρασχεῖν, καιροῦ δεομένην πρὸς παρασκευὴν, ἄλ-
 λως τε οὐδ' ἀκριβῶς εἰδόμενος, εἰ κατὰ γνώμην εἴη τῷ σφετέρῳ D
 βασιλεῖ· εἰ δ' ἀπελθόντες πρὸς τὴν οἰκείαν ἀπαγγέλωσι περὶ
 τῆς στρατιᾶς καὶ δέοιτο αὐτῆς, τότε ἤδη τοὺς παραληφόμενους
 ἦκειν. χρόνιον γὰρ οὔσης καὶ ὑπερορίου τῆς στρατείας, καὶ
 20 χρόνον δεῖσθαι συγγνοῦ πρὸς τὴν παρασκευὴν. Ἄλλὰ ταῦτα
 μὲν τοιαῦτα. ἔξ ἐκείνου δὲ τοῦ χρόνου, ἔξ ὅτου βασιλεὺς ὁ νέος
 τοῦ πάππου καὶ βασιλέως διαστάς, εἰς Ἀδριανούπολιν ἦκεν
 ἄχρι καὶ τότε, τοῖς τε ἄλλοις ἅπασιν τοῖς πραττομένοις καὶ
 δὴ καὶ τοῖς βασιλικῶς γραμμασί, ἃ ἐπὶ βεβαιώσει ἐγίνετο

imperator dextre et donis quam potuit magnificis humaniter donatos
 ab se dimisit; auditoque quid respondisset iis magnus domesticus,
 opinari se affirmavit, apte et convenienter Latinis respondisse, cum
 tanquam amicis subsidium aliquod promissum esset: qui si voluis-
 sent promissa exigere, non videre se, quid responderi potuisset. Et
 magnus domesticus, sibi quoque inter respondendum eandem dabi-
 tationem exortam. At enim quod pecuniam deficere dixerit, pudori
 minime futurum, quando et ipsi ea careant, atque aliunde petant.
 Copias autem datum iri pollicitum, quantumvis perbene sciret, id
 quod erat, non militem illos desiderare: sed nummaria paupertate
 laborare. Si tamen ad alterum etiam processissent, dicturum fuisse,
 nunc difficulter dari posse, quod mora ac tempore ad colligendum
 opus foret. Ad haec nondum liquido sciri, an id ipsorum regi pla-
 citurum sit. Reversi igitur domum, super exercita certiore facer-
 ent: et si quidem indigeret, tum venirent qui eum abducerent.
 Quippe cum lentum ac longum negotium sit, copias peregrinas et e
 locis remotissimis contrahere, tempore diuturniore opus habere. Et
 haec quidem isto modo acta sunt. Ex quo autem nepos ab avo dis-
 sidens Adrianopolin venit, usque ad illum diem rebus omnibus agun-
 dis, atque etiam imperatoris diplomatibus, quae ad aliquid confirman-

- Α. C. 1328 τινος, δι' ἑαυτοῦ τοῦ μεγάλου δομεστίκου ἐπιστατοῦντος δέει τοῦ μὴ τι τῶν μὴ προσηκόντων γενέσθαι ἢ διὰ ῥαθυμίαν ἢ
- P. 208 διὰ κακόνουαν τῶν ἐπιτετραμμένων, καὶ οὐ μικρόν τινα διὰ ταῦτα τὸν πόνον ὑφισταμένου, ὁμως ἀναγκαίαν τὴν πρόνοιαν καὶ τὴν ἐπὶ πᾶσι φροντίδα λογιζομένου καὶ φέροντος τὸν κά-5 ματον σιγῆ, τότε δὲ τῶν ἐμφυλίων πολέμων λυθέντων καὶ πεπανμένων τῶν ἐπιβουλῶν καὶ ὑπονοσιῶν, ἔγνω δεῖν καὶ αὐτὸς τῶν πόνων ἑαυτὸν ἀνεῖναι μικρόν. καὶ βασιλεὺς προσελθὼν, τὸν τε ἐπὶ τοῦ προτέρου χρόνου πρὸς τὴν διοίκησιν τῶν πραγμάτων διηγείτο πόνον καὶ ὡς, τῶν ἐμφυλίων κακῶν ἤδη 10 πεπανμένων καὶ ὑποψίας οὔσης οὐδεμιᾶς, δεόν πρόνοιάν τινα
- B ποιήσασθαι ὥστε τὰ τε πράγματα ὡσπερ πρότερον καλῶς καὶ
- V. 168 ὡς δεόν διοικεῖσθαι, καὶ αὐτὸν ἀναπαύλης τινὸς τυγχάνειν. τοῦτο δὲ γένοιτ' ἂν, εἰ τὴν τε τῶν βασιλικῶν γραμμάτων ἐπιστάσιαν καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ τῶν βασιλικῶν χρημάτων ταμείου, 15 ἔτι δὲ καὶ τὴν ἐπὶ τῶν εἰσπραττόντων τοὺς δημοσίους φόρους ἀναδείη ἑτέρῳ τινὶ, ὃν ἂν ἐκλέξεται αὐτός. βασιλεὺς δὲ οὐδὲ αὐτὸς ἔφρασκεν ἀγνοεῖν, ὅσον ἐπὶ τοῦ προτέρου χρόνου ὑφίστατο τὸν πόνον, πᾶσιν αὐτὸς ἐφραστῆκώς, ἀλλὰ εἰδέναι τε καλῶς, καὶ οὐχ ἤκιστα θαυμάζειν, εἰ πρὸς τοσαύτην 20 διοίκησιν πραγμάτων εἰς ὃν αὐτὸς ἔξαρχεῖ, ἔτι δὲ καὶ ἀλγεῖν ὑπὲρ αὐτοῦ, τὸν κάματον ὃν ὑπέμενεν ἐνοῶν. ὅπερ δὲ
- C αὐτὸς ἔφησ' λογιζόμενος καὶ αὐτὸς, ὡς τῶν ἐμφυλίων ἐνεκα πολέμων καὶ τῶν ἐπιβουλῶν ἀναγκαῖον ἐφ' ἀπασί σε παρε-

16. ἀναδείη ED. P. pro ἀναθετεν.

dum scriberentur, per se magnus domesticus praefuerat; ne quid per socordiam malignitatemve aliorum, quibus ea committerentur, sinisterius fieret: nec leves in eo labores sustinuerat, quos nihilo minus, quia curam sollicitudinemque in omnibus necessariam iudicabat, silentio perferebat. Tunc vero, sepultis iam bellis civilibus insidiisque ac suspicionibus, sibi quoque occupationes aliquantum minuas esse constituit. Quocirca imperatori praeteriti temporis laboriosam administrationem suam exponit ac monet, malis civilibus et suspicioso temporibus iam praeteritis, providendum, uti res quemadmodum ante, bene decenterque procurentur, et sibi quietem ac remissionem aliquam concedendam. Concessurum autem, si imperatoriarum litterarum et fisci et exactionum praefecturam in alterum transferat, quem suo arbitratu delegerit. Respondit imperator, Nec se ignorare, quantos ille labores hactenus subiisset, cum unus omnibus praecesset: sed probe nosse, et summo opere admiratum, solum tantae negotiorum molis sustinendae parem esse potuisse. Praeterea doluisse fortunam eius, cum quibus premeretur oneribus secum cogitaret. Sed cum ipse quoque consideraret, quod dixerat, quomodo propter bella civilia et insidias eum adesse omnibus et per eum fieri omnia oporteret,

ναὶ καὶ πάντα πράττεσθαι διὰ σοῦ, καὶ ἕκων παρῆεν σιγή. C. 1328
 τὸν χρόνον. νυνὶ δὲ ἡ ἐβούλετο τοῦ Θεοῦ τὰ πράγματα κα-
 ταστήσαντος, ὃν ἂν αὐτὸς ἐθέλης μᾶλλον πρὸς τὴν διοίκησιν
 ὧν ἔφης πραγμάτων ἔλοῦ· οὐ μὴν ἐκείνῳ παντάπασιν ἐπι-
 5 δρέψαι τὰ πράγματα χρή, ἀλλὰ καὶ αὐδῖς αὐτὸν ἐφίστασθαι
 τοῖς ἀναγκαίοις, καὶ πάντα πράττεσθαι σοι κατὰ γνώμην.
 οὕτω γὰρ ἂν τὰ τε πράγματα διοικηθῆσεσθαι καλῶς, καὶ αὐ-
 τὸν ἀναπαύλης τυγχάνειν οὐ μικρᾶς τινος. Ὁ δὲ μέγας δο-
 μέστικος τοῖς τε λεγομένοις ἐπείθετο πρὸς βασιλέως, καὶ πα-
 10 ρακοιμώμενον τὸν Ἀπόκαυχον ἐπὶ τῇ διοικήσει τῶν εἰρημύ-
 των ἤρξετο πραγμάτων καὶ βασιλεὺς συννεπηφιζέτο αὐτὸς·
 ἀποδειχθεὶς δὲ τῶν κοινῶν πραγμάτων ὁ παρακοιμώμενος διοι-
 κητῆς, ὅσα μὲν ἦν ἀναγκαῖα καὶ τῆς τοῦ μεγάλου δομestίκου
 κρίσεως ἐδέετο, ταῦτα πρὸς αὐτὸν ἀνάγων, ἡ αὐτὸς ἐπέτρε-
 15 πεν ἐπράττετο, ἢ μόνος ἢ καὶ μετὰ βασιλέως ἔνια ἐξετάζων
 ἃ δὲ οὐ τοιαῦτα, παρακοιμωμένῳ ἐφέετο πράττειν. Ἐπὶ δὲ
 τὸν αὐτὸν χρόνον ὁ βασιλεὺς εἰς Κυζικὸν ἐπεραιώθη, ἅμα
 μὲν τὴν τῆς θεομήτορος ἀχειροποίητον εἰκόνα, ἢ πρὸς τὸν ἐν
 Ἰσταλίῳ ναὸν ἦν, προσκυνήσων, ἅμα δὲ κατοψόμενος καὶ
 20 τὴν χώραν, οὕτω πρότερον ἰδῶν. τὸ δ' ἔτι τούτων αἰτιώτε- P. 209
 ρον, ἵνα τὸν Φρυγίας ἄρχοντα Ταμηρχάνην τὸν τοῦ Γιαξῆ
 ταῖς κατὰ τὸν Ἑλλησποντον ἐφαίς πόλεσιν ἐπικείμενον οὖσαις
 ὑπηκόοις βασιλεῖ, πρὸς συμβάσεις πείσῃ χωρῆσαι· ὃ καὶ κατὰ
 γνώμην διετέλετο βασιλεῖ· ἀπὸ γὰρ Κυζικίου εἰς Πηγᾶς πόλιν
 25 γὴν κατὰ τὸν Ἑλλησποντον ἐλθὼν, μετεκαλεῖτο τὸν Ταμηρ-

etiam nolentem tempus extraxisse. Nunc quoniam Deus rem publicam
 ordinasset atque constituisset, ipse potius ad ea, quas nominasset mun-
 nera obeunda quem vellet deligeret, cui tamen non omnimodis abso-
 luteque res committendae sint: sed eum rursus necessariis praeesse
 et omnia ex eius iudicio administrari debere. Sic enim negotia prae-
 clare curatum iri et ipsum sat quietis consecuturum. Assentitur mag-
 nus domesticus et Apocauchum sacri cubiculi praefectum his functio-
 nibus deligit; imperator auctor fit. Apocauchus creatus rerum com-
 munitium administrator, quaecumque erant necessaria seu maioris mo-
 menti, et indicem magnum domesticum requirebant, ea ad illum re-
 ferens, quatenus ipse committeret, aut solus conficiebat aut cum im-
 peratore quaedam discutiebat. Quae huiusmodi non erant, eius
 arbitrio transigenda permittebat. Sub idem tempus imperator Cyzicum
 traiecit, simul ut Delparae signum non manufactum, in templo apud
 Hyrtacium asservatum veneretur: simul ut regionem nondum visam
 lustraret et, quod caput erat, ut satrapam seu principem Phrygiae
 Tamerchanem Giaxae filium, orientalibus ad Hellespontum urbibus
 Romanorum incumbentem, ad pacificationem adduceret: quod etiam

A. C. 1328 *χάνην*, καὶ ὅς ἀφ᾽αὐτοῦ τε κατὰ τάχος καὶ μετὰ πολλῆς τῆς μετριότητος καὶ, ὅλον εἰπεῖν, δουλείας συνεγένετο τῷ βασιλεῖ. ὡς γὰρ ἐγγὺς ἐγένετο ὅσον ὄραϊν τε τὸν βασιλέα καὶ ὄρασθαι παρ' αὐτοῦ, αὐτὸς τε καὶ ἄλλοι Πέρσαι τῶν ἑκποικα καταβαίνοντες καὶ προελθόντες ἐπὶ μικρὸν, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἄποθεν τὸν βασιλέα προσεκύνουν, τὰς κεφαλὰς ἐρείσαντες ἐπὶ τὴν γῆν αὐτὸς δ' ἄχρι βασιλέως ἐλθὼν πεζῆ, προσεκύνει τε καὶ ἠσπάζετο τὸν βασιλέως πόδα, ἔπειτα ἔριππος γενόμενος, μόνος μόνῃ συνεγένετο τῷ βασιλεῖ. πολλὰ δὲ πρὸς αὐτὸν περιεῖρητος διαλεχθέντος βασιλέως καὶ εὖ ποιήσῃν ἐπαγγειλαμένου, αὐτὸς μὲν εἰς τὸ οἶκελον στρατόπεδον, βασιλεὺς δ' εἰς Πηγὰς τὴν πόλιν ἐπανῆλθε. καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν πάλιν ἐλθὼν ὁ Ταμηνχάνης καὶ προσκυνήσας βασιλέα καὶ ἐπαγγειλαμένου εἰρήνην ἄξειν τοῦ λοιποῦ καὶ τοῖς κατὰ τὴν ἔω Ῥωμαίοις μηδέποτε ἐπιστρατεύσειν, δώροις τε ἀμειψαμένου βασιλέως ἀξίως ἑαυτοῦ, ὁ μὲν ἐπανέβη εἰς τὴν οἶκελαν, ὁ δὲ ἐπηγγείλατο ἀληθῆ ἐπὶ τῶν ἔργων ἀποδείκνυς οὐκέτι γὰρ οὐδὲν ἠδίκησε Ῥωμαίους· βασιλεὺς δὲ εἰς Βυζάντιον ἐπανῆκεν. ἔθα διατρίβοντι ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς Μιχαὴλ

V. 169 *μεμήνηκεν*, εἰ ἀρεστὸν αὐτῷ εἴη, συνελθεῖν τε αὐτῷ καὶ τὰς σπονδὰς ἀνανεώσασθαι καὶ τὴν εἰρήνην. τὴν γὰρ πρότερον ἐν Ἀδριανουπόλει γενομένην συντυχίαν, τοῦ καιροῦ καὶ τῶν πραγμάτων οὐκ ἐόντων διὰ τὸν συμβεβηκότα τότε πόλεμον, ἐπ' ὀλίγον τε γεγενησθαι καὶ τεταραγμένως. καὶ ἐπεὶ κατὰ

20. καὶ scripsi pro τὸ.

ex sententia successit. E Cyzico enim Pegas ad Hellespontum profectus, eum accersivit. Qui celeriter praesens, magna moderatione et quodammodo subiectione cum imperatore congressus est. Nam cum propius abesset, ut iam ipsum videre et ab ipso videri posset, cum Persis suis ab equis descendit: paulumque progressi, ceteri quidem omnes imperatorem, antequam appropinquarent, capitibus humi submissis adorabant; ipse ad eum pedibus accedens et adorabat et pedem illius osculabatur. Deinde equo conscenso, solus cum solo verba miscuit. Imperator ubi multis cum eo de pace egit et gratiam relaturum promissit, Pegas, ille in castra sua rediit. Postridie revertens, salutato imperatore, pacem in posterum et Romanis in oriente non amplius molestum futurum promissit: donisque ab eo pro dignitate cultus, ad suos se recepit; et promissa ad rem conferens, nunquam deinceps Romanis nocuit. Imperator Byzantium removit. Ibi cum esset, Michael Moesorum rex ei significat, si placeret, cupere se illum convenire et foedus instaurare. Adrianopoli enim temporibus non sinentibus, (propter tumultus videlicet bellicos,) breves et perturbatum fuisse congressum. Cum placuisset imperatori, So-

γνώμην ἦν καὶ βασιλεῖ, μεταξὺ Σωζοπόλεως καὶ Ἀγχιάλου ἐν Α. C. 1328 τοῖς λεγομένοις Κρημνοῖς ἐποιήσαντο τὴν συντυχίαν καὶ σπονδὰς ἔθεντο βεβαίως διὰ βίου καὶ συμμαχίαν, καὶ διαλυθέν- D τες ἀνεχώρησαν ἐπ' οἶκον.

5 ζ'. Βασιλεὺς δὲ ἐν δεινῇ τιθέμενος τὸ Πέρσας μὲν αἰὶ Ῥωμαίοις ἐπιστρατεύειν, αὐτοὺς δὲ ἐκείνοις μηδ' αὐτῶς, ἔγνω δεῖν πρὸς τὴν ἑω περαιωθεῖς, τοῖς κατὰ Βιθυνίαν βαρβάροις ἐπιθέσθαι· ἔτι γὰρ ἐσκήνουν ἐν τοῖς πεδίοις, ἕα- P. 210 ρος ἤδη μεσοῦντος κατὰ μῆνα Μάϊον καὶ μετακαλεσάμενος Α. C. 1329 ἰοτὸν τῆς Μεσοθηνίας ἄρχοντα τὸν πρωτοκυνηγὸν Κοντοφρῆ, ἀβουλεύετο περὶ τῆς κατὰ τῶν βαρβάρων εἰσβολῆς. ἦν γὰρ δὴ ὁ Κοντοφρῆ εὐθὺς διὰ τὸ Μεσοθηνίας ἐπιτροπεύειν μόνον πείραν ἔχων τῶν κατὰ τοὺς βαρβάρους πραγμάτων, ἀλλὰ καὶ ἄλλως ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πολλῶν πολέμων ἔμπειρος καὶ ἰ5 μάλιστα τῶν Περσικῶν, οἷα δὲ ἐκ πρώτης ἡλικίας τοῖς ἠθεσί τε καὶ ταῖς διατριβαῖς αὐτῶν ἐντραφεῖς. Κοντοφρῆ δὲ ἐπέβ- ῆθεσέ τε τὸν βασιλέα πρὸς τὸν κατὰ τῶν βαρβάρων πόλεμον, καὶ ἠδέως ἔλεγεν ἐκείνῃ τὴν ἡμέραν ἂν ἴδεῖν, ἐν ἧ' ἀπὸ τῶν Β βαρβάρων ἐξέσται Ῥωμαίοις, ὧν εἰς αὐτοὺς ὑπῆρξαν, πολ- 20 λῶν ἀδικιῶν δίκας λαβεῖν. ὑπετίθει τε μὴ μέλλειν, ὡς ὄσον οὐπω τῶν βαρβάρων ἀπὸ τῶν πεδινῶν ἐπὶ τὰ ὄρεινότερα ἀναχωρησόντων, τὴν ἄλλαν ἐκκλινόντων τὴν ἀπὸ τοῦ θέρους

7. Βυθηνίαν ms., nescio an errore librarii, an aevi, quamquam apud Gregoram, qui Cantacuzeno coaevus, et apud Codinum, qui etiam inferior est, legatur Βιθυνία. ED. P. Atque ipse Cantacuzenus aliis multis in locis Βιθυνία habet. Quare librarii errorem hic et infra correxi.

zopolin inter et Anchialum apud Κρημνοῖς, qui dicuntur, convenerunt, ibique foedus et societatem perennem iniverunt, digressiveque domos recesserunt.

6. Imperator porro indignatus, Persas toties Romanis praedatorem immittere exercitum, cum ab iis nihil patiantur mali, in orientem traiciendum, et barbaros in Bithynia adoriundos sibi duxit: adhuc enim, adulto vere, mense, inquam, Maio, in tabernaculis per campos habitabant; de qua impressione advocatum Contophrem Mesotheniae praefectum, venatorum principem, consuluit; quandoquidem is non solum ob praefecturam Mesotheniae res barbarorum noverat; sed et vir bonus alioqui et bellicae disciplinae, praesertim Persarum, minime rudis erat; utpote a pueritia moribus et institutis eorum innutritus. Is imperatorem ad barbaros armis coercendos confirmare et libenter diem illum visurum autumare, quo liceret Romanis tot iniurias sibi illatas rependere. Admonebat autem, ne procrastinaret, quod barbari e campestribus in editiora loca, aestivos calores declinantes, propediem successuri essent; sic enim illos

A. C. 1329 οὕτω γὰρ εἶναι αὐτοῖς ἔθος οὖσι νομασίαι. ἐπεὶ δὲ ἐδέδοκτο ἐπιστρατεύειν τοῖς βαρβάροις καὶ μὴ μέλλειν, τὴν ἐκ Βυζαντίου καὶ Διδυμοτείχου καὶ Ἀδριανουπόλεως καὶ Θρακίης συναθροίσας στρατιάν, (οὐ γὰρ ἐξῆν τὴν τε ἐκ Μακεδονίας καὶ τῆς ἄλλης ἐσπέρας μετακαλεῖσθαι κατήπειγε γὰρ ὁ καιρὸς⁵ καὶ ὁ Κομποφρὸς πάλιν ἐκ Μεσοθηνίας ἐλθὼν καὶ φάσκων Ὁὐν εἶναι καιρὸν ἐπιθεῖσθαι τοῖς βαρβάροις, ὡς ὅσον οὐπω πρὸς τὰς δυσχωρίας ἀποχωρήσουσι τῆς ὄρεινης,) τὴν ἡθροισμένην στρατιάν λαβὼν ὁ βασιλεὺς, ἐπειρώθη πρὸς τὴν ἔω, λήγοντος ἤδη ἔαρος, κατὰ τὸ Σκουτάριον προσαγορευόμενον.¹⁰ ἐπεὶ δὲ ἤγγελλθη τοῖς βαρβάροις ἡ τοῦ βασιλέως ἐφοδος, ὅσοι μὲν ἦσαν νομάδες κατὰ τὴν Βιθυνίαν διεσκεδασμένοι σκηνας τε ἀναλαβόντες καὶ βοσκήματα καὶ τὴν ἄλλην ἀποσκευὴν, ἐπὶ τὰ ὑψηλότερα ἀνῆλθον τῶν ὄρων, καὶ πορρωτέρω ἢ ἐξ ἔθους ἦν αὐτοῖς. Ὁρχάνης δὲ ὁ τῶν αὐτόθι Περσῶν σατρά-¹⁵ πης, ὅση ἦν αὐτῷ πείρη καὶ ἰππικὴ δύναμις ἀναλαβὼν, ἐπεὶ Δεπύθετο, τὸν βασιλέα διὰ Μεσοθηνίας μέλλοντα ἰέναι, πολλὰς V. 170 ἐχοῦσας δυσχωρίας καὶ ὀχυρότητας αὐτοφνεῖς, οὐ τῇ σφετέρᾳ δυνάμει μᾶλλον ἢ τῇ θείῃ θαρρότητας τοῦ τόπου, εἰς Μεσοθηνίαν ἐλθὼν, ὑψηλοῖς χωρίοις καὶ δυσπροσόδους ἐγκαθίδρυσεν τὴν στρατιάν. βασιλεὺς δὲ ἀπὸ Σκουταρίου δυεῖν ἡμερῶν ὁδὸν ἀνύσας, τῇ τρίτῃ ἄμα ἔφ, ἐπεὶ πάλιν τῆς αὐτῆς εἶχοντο ὁδοῦ, καὶ ἡ Περσικὴ στρατιὰ ἐφάνη ἄπωθεν ἐν χωρίοις ὑψηλοῖς ἐγκαθιδρυσμένη. ὀλίγον δὲ προελθὼν ὁ βασιλεὺς, ἐστρωτοπέδευσε καὶ αὐτὸς ἐν χωρίῳ Πελεκάνῃ προσαγορευομένῃ,²⁵

consuesse, cum sint nomades. Ut animo stetit infesto petendos agmine, Byzantio, Didymoticho, Adrianopoli et e Thracia coactis copiis, (non enim Macedonicas reliquasque orientis licebat cogere, quod tempus urgebat: et simul Contophres e Mesothenia reversus, nunc esse maturum confirmabat barbaros aggredi, antequam ad impedita montium loca recederent, quod mox facturi essent,) in orientem, exeunte iam vere, navigans, ad Scutarium, ut appellatur, naves appellit. Intellecto hostili imperatoris adventu, quotquot erant nomades per Bithyniam dispersi, cum tabernaculis et pecore ceteraque supellectili ad alta montium, et longius quidem quam pro consuetudine sua properarunt. Orchanes Persarum in Bithynia satrapa sive princeps, assumptis quos habebat pedestribus equestribusque copiis, postquam rescivit imperatorem per Mesotheniam venturum, locum multis difficultatibus et naturalibus munimentis impeditum, non magis suis viribus, quam hac re fretus, in Mesotheniam veniens, in excelsis et paene inaccessis exercitum collocavit. Imperator Scutario bidui itinere profectus, cum tertio die mane pergeret, Persas procul in edito sedentes conspexit, paulumque ultra progressus, et ipse in lo-

καὶ τοὺς ἐν τέλει συναγαγὼν, ἐβουλεύοντο δ', τι δέοι ποιεῖν. Α. C. 13⁹⁹
 ἐδόκει δὴ περαιτέρω μὴ προβαίνειν, ἅμα μὲν καὶ διὰ τὸ
 τοὺς νομάδας Πέρσας οἷς ἐπήεσαν ὡς ἐξανδραποδισόμενοι,
 τὴν ἐφοδὸν αἰσθημένους διαδοῦναι, ἅμα δ' ὅτι, τῶν τε P. 211
 5 χωρίων δυσβάτων καὶ στενῶν ὄντων, δι' ὧν ἔμελλον διέ-
 ναι, καὶ στρατιᾶς ἀντιστρατοπεδενομένης πεζῆς τε καὶ ἰπ-
 πικῆς, οὐκ ἀναγκαῖον διακινδυνεύειν ἐπὶ κέρδει οὐδενί.
 Ἰνα δὲ μὴ δοκοῦεν τῷ δέει τῶν βαρβάρων ἀναστρέφειν,
 εἰς τὴν ὑστεραίαν ἅμα ἐπὶ ὀπλισαμένους ἐπὶ τοῦ πεδίου
 10 κατέναντι τῶν βαρβάρων παρατάξασθαι ὡς εἰς μάχην. κἄν
 μὲν αὐτοὶ τῆς δυσχωρίας ἀποστάντες, ἐπὶ τοῦ ὀμαλοῦ θελή-
 σωσι διαγωνίσασθαι αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ ἐπιδειξέσθαι τὴν οἰ-
 κίαν ἀρετήν· εὐὰν δὲ μὴ αὐτοὶ τῆς δυσχωρίας ἀπιστώσονται,
 τῆς εἰς Βυζάντιον ἔχσθαι φεροῦσης τεταγμένως, ἔργῳ δεί-
 15 ξαντας, ὡς οὐ διὰ δειλίαν, ἀλλὰ τὸ μὴ ἔχειν οἷσιν συμβα- B
 λῶσιν, ἀνέξουσιν εἰς τὴν οἰκίαν. οὕτω μὲν δὴ ἐδέδοκτο· καὶ
 ἠύλισαντο τὴν νύκτα ἐκείνην κατὰ τὸν Πελεκάνον, ἅμα δὲ ἐπὶ
 μετὰ τοὺς εἰωθότας ὕμνους πρὸς θεὸν τῇ σάλπιγγι ἐκέλευεν
 ὁ βασιλεὺς τῇ στρατιᾷ τὴν ἐφόπλιον σημαίνειν. ἐπεὶ δὲ ἀπλή-
 20 σαπτο, κατέναντι τῶν βαρβάρων ἦλθον, παρατεταγμένοι ὡς
 ἐς μάχην, ἧ ἐδέδοκτο τῇ προτεραίᾳ. Ὁρχάνης δὲ καὶ αὐτὸς
 ἰδὼν τῶν βασιλέα ἐπιόντα, ἀντιπαρέταττε καὶ αὐτὸς τὴν
 στρατίαν. καὶ μέρος μὲν τι κατέκρουσεν ἐν λόχοις, ὡς ἂν, εἰ
 οἱ Ῥωμαῖοι ὑπερχόντες ἐπίωσιν αὐτοῖς, οἱ ἐν ταῖς ἐνέδραις
 25 ἐκ τοῦ αἰφνιδίου ἐπελθόντες, ἐκπλήξωσί τε διὰ τὸ ἀπροσδόκη- C

co, cui Pelecano nomen est, castra fecit; coactisque primoribus, quid facto opus exquisivit. Sententia fuit, non esse ulterius progrediendum; tum quod Persae nomades, in quos tendebant, in servitutum abrepturi, id sentientes fugerent: tum quia locis, per quae essent transituri, inviis et angustis pedestrique et equestri exercitu contra occursuro, non videbatur necessarium nullo cum fructu adire periculum. Ne tamen metu barbarorum regredi putarentur, postridie matutini in planitie, velut ad pugnam contra barbaros consisterent. Et si quidem hostes e locis arduis digressi, aequo campo cum ipsis velent concurrere, virtutem suam contra ostentarent: sin autem, Byzantium viam ordinatim capesserent: re docentes, non quia timerent, sed quia quibuscum pugnarent non haberent, domum reversos. Hoc illi decreverunt et apud Pelecanum pernoctarunt. Posteaquam pulsus tenebris diurna lux affulsit, laudibus Deo de more dictis, imperator militibus tuba signum ad arma capienda dari iussit. Armati igitur iuxta hesternum decretum contra barbaros in acies dispositi, tanquam ad proelium conserendum procedunt. Eo viso Orchanes suos item instruit partemque in insidiis occultat: ut si Romani in hos praevalentes irruerent, illi derepente prosilientes, eos perterrefaccerent

- A.C. 1329 τον καὶ τρέψονται αὐτούς· τὴν δ' ἄλλην ἕκασαν δύναμιν ἀναλαβὼν, ἔστη ἐπὶ μετεώρου. τριακοσίους δὲ ἀπολεξάμενος τοὺς παρ' αὐτῆ μαχιμωτάτους ἵπποτοξότας, Ἴππους ἔχοντας τῶν μάλιστα θείειν ἀγαθῶν, ἐκέλευσεν αὐτοῖς οὐ κατὰ συστάδην, ἀλλ' ἐξ ἐφόδου συμπλέκεσθαι τῇ βασιλείῳ στρατιῇ, καὶ θυκίοντας μὲν μὴ ὑπομένειν, ἀλλὰ φεύγοντας τοξείαις χρῆσθαι, ἀναχωροῦσι δὲ αὐθις ἐπιτίθεσθαι. συμβέβηκε δὲ τὸ μεταξὺ τῶν στρατευμάτων ἀμφοτέρων ὅσον μὲν ἦν κατὰ τοὺς Ῥωμαίους ὁμαλὸν τε εἶναι καὶ ῥᾶδιον πρὸς τὰς ἱππηλασίας, τὸ δὲ κατὰ τοὺς Πέρσας οὐ μόνον ἄναγτες καὶ δυσπρόσοδον, ἀλλὰ καὶ τάρφροις αὐτοφουέσι πανταχόσε διατετημημένον ᾧ καὶ μᾶλλον οἱ βάρβαροι πεποιθότες ἐπήεσαν Ῥωμαίους. τούτοις μὲν οὖν τοῖς τριακοσίοις προσετέτακτο τὸν τρόπον τοῦτον συμπλέκεσθαι Ῥωμαίους. ἐτέρους δὲ χιλίους ὀπισθεν αὐτῶν ἐπίστιθε κατατὰ τὰς τάρφρους καὶ τὰς δυσχωρίας, ὡς ἂν, εἰ διακοίκοιτο οἱ τριακοῖοι πρὸς τῶν Ῥωμαίων, αὐτοὶ πρὸς τὰ στενὰ ἐστῶτες ἀμύνωσιν αὐτοῖς· ἐκατέρωθεν τε αὐτῶν χιλίους ἐφ' ἐκάστῳ μέρει τῆς αὐτῆς ἕνεκα αἰτίας. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ ἑώρα τοὺς Πέρσας ἀπὸ τοῦ λόφου κατιόντας, τριακοσίους καὶ αὐτὸς ἐπιλεξάμενος ἐκ τῶν ἰδίων καὶ περιστησάμενος ἐναντῶ, τοιαύτην τινὰ παραίνεσιν ἐποίησατο πρὸς αὐτούς· „ἄνδρες στρατιῶται, τὴν μὲν εὐκλειαν τῶν Ῥωμαίων καὶ τὴν δόξαν, ἣν ἀπὸ τοῦ φοβεροῖ τοῖς πολεμίοις εἶναι ἐκτήσαντο ἐξ ἀρχῆς, οὐδ' αὐτοὶ ἀγνοεῖτε· οὗτοι γάρ εἰσιν οἱ μικροῦ δεῖν πάσαν
- P. 212 παραστησάμενοι τὴν οἰκουμένην, καὶ πάντα γένη καὶ Εὐρώ-25

atque in fugam compellerent. Reliquis itaque sibi adiunctis, in sublimi stabat. Secretis porro trecentis equitibus sagittariis pugnacissimis, in equis velocissimis, imperavit eis, ne cominus et stataria pugna, sed ex incurso invadentes, cum Romanis depugnarent rursusque fugerent et tela in tergum torquerent; deinde conversi, redirent hostemque denuo lacerarent. Contigit autem, ut spatium medium versus Romanos aequale et equiti idoneum; versus Persas non acclive solum accessuque laboriosum, sed et fossis nativis undiquaque interceptum esset. Qua commoditate barbari potissimum fidentes, in Romanos audacius se inferebant. His igitur trecentis, ut hoc modo cum Romanis dimicarent, mandavit, alios mille a tergo eorum ad fossas et angustias, qui Romanos insequentes exciperent, et eadem de causa mille in utroque latere locavit. Imperator ubi Persas de colle descendisse conspexit, etiam ipse trecentos de suis elegit, a quibus stiparetur, eosque talibus verbis accendit: Quam gloriam, milites, quod decus Romani iude ab initio ex eo sibi compararint, quod hostibus formidabiles fuerunt, nec vobis est ignotum. Hi enim sunt, qui totum paene orbem omnesque gentes subegerunt, et Europae

παῖτα καὶ τὰ ἐπὶ τῆς Ἀσίας ἀναγκάσαντες αὐτοῖς δουλεύειν. A.C. 1329
 ὅτι δὲ ἡμᾶς οὐκ ἐπὶ πολὺν τινα χρόνον οὐκ ὀλίγα τινὰ τῶν V. 171
 βαρβάρων συμβέβηκεν ἐλαττωθῆναι, οὐ χρῆ διὰ ταῦτα καὶ
 πρὸς τὰ ὑπόλοιπα ἀπαγορεύειν. οὐδὲ γὰρ κατὰ τὴν ἡμετέραν
 5 κακίαν τὸ ἡσσησθαι προσεγένετο, ἀλλὰ τοῦ θεοῦ πρὸς ἐκτι-
 σιν ὧν προσκεκρούκαμεν αὐτῷ, διὰ τῶν βαρβάρων τιμωρου-
 μένου. οὐ δὲ δίκαιον τοὺς τὴν γνώμην μὴ κατὰ κράτος νι-
 κηθέντας, ἔχοντας δὲ τινα αὐδῆς κρείττονα ἐλπίδα τῆς συμ-
 φορᾶς τῇ ἀποβίᾳσι ἀμβλύνεσθαι νομίσαι δὲ ἐν μὲν ταῖς
 10 πρῶξις ἐνδέχεσθαι σφάλεσθαι τοὺς ἀνθρώπους, ταῖς δὲ B
 γνώμαις αἰεὶ τοὺς αὐτοὺς ἀνδρείους ὀρθῶς εἶναι, καὶ μὴ διὰ
 τὴν προτέραν ἦτταν, τοῦ ἀνδρείου παρόντος, εἰκότως ἂν ἦν
 τινι κακοῦς ὀφθῆναι. ὑμεῖς δὲ οὔτε ἐμπειρία τῇ πρὸς τὰς
 μάχας λείπεσθε τῶν βαρβάρων, ἀλλὰ καὶ τῇ τόλμῃ πολὺ
 15 προέχετε αὐτῶν. ὄρατε γὰρ αὐτοὺς κατεπτηχότας καὶ κατα-
 δυομένους πρὸς τὰ κοῖλα τῶν ὄρων καὶ μηδαμοῦ τῆς δυσ-
 χωρίας ἀποστῆναι βουλομένους, μηδὲ ἐκ τοῦ ἴσου διαγωνί-
 σασθαι ἡμῖν τολμῶντας. γίνεσθε δὲ ἄνδρες ἀγαθοὶ καὶ τὴν
 καταπεσοῦσαν ἤδη δόξαν τῶν προγόνων ἀνορθώσατε αὐτοῖ,
 20 καὶ μὴ νομίσητε ὑπὲρ μηδὲν προσηκούσης γῆς ὑμῖν διαγωνί-
 ζεσθαι πρὸς τοὺς βαρβάρους, ἀλλ' ὑπὲρ ἐλευθερίας μάλιστα C
 καὶ τῆς οἰκείας ἑκαστος πατρίδος. ἐὰν γὰρ ἐνταῦθα ἀξίως
 ἑαυτῶν ἀγωνιζόμενοι νικήσωμεν αὐτοὺς, πρὸς οἷς ἀφῆρημεθα
 πρότερον ὑπ' αὐτῶν καὶ τὴν οὔσαν καρπωσόμεθα ἀδεῶς.
 25 πρὸς τούτοις δὲ εἰ μὲν καὶ αὐτὸς συνηγωνιζόμεν ὑμῖν ἐν τῷ

Asiaeque iugum imposuerunt. Quod autem nos brevi tempore non
 pauca a barbaris detrimenta accepimus, non propterea de cetero
 animis frangi debemus. Haud enim ignavia, sed peccatis nostris,
 Deo nos per barbaros ulciscente, victi sumus. Non igitur fas est,
 quorum spiritus nulla vis devicit et quos rursum maior spes alit ca-
 lamitate, eos hebetari atque languescere: cum rectius sit arbitrari,
 in actionibus homines frustrari ac decipi: animis vero semper aequae
 ac vere generosos esse posse: nec quia prius manus dederint, ideo in
 praesens merito imbelles videri debere. Quin vos barbaris nec usu
 militari ceditis: et audendo multum antecellit. Cernitis, quemad-
 modum trepidantes in cava montium se abstant et ab illis anfractibus
 atque angustiis locorum seiungere se nusquam audeant, nec aequo
 campo nobiscum congregi. Quamobrem estote viri fortes et collap-
 psam maiorum vestrorum gloriam instaurate: neve cum barbaris pro
 regione ad vos nihil attinente, sed pro libertate inprimis et unum-
 quemque pro patria sua dimicaturum existimatote. Si enim hic, ut
 nobis dignum est, pugnantes eos debellaverimus, praeter ea quae prius
 ipsi nobis abstulerunt recuperata, etiam nostra regione tuto fruemur.

- A. C. 1329 παρόντι, πρόφασις ἂν ἦν τινι κακῇ γενέσθαι λήσειν οὐμῆ-
 νη· ἐπεὶ δὲ αὐτὸς ἔξω ἔσθηκα τῶν ἄλλων βραβευτής, ἔξεστι
 σκοπεῖν ἐκάστῳ ὡς, εἰ μὲν κακὸς ὀφθεῖη, κολασθήσεται τῇ
 κρεπούσῃ ζημίᾳ· οἱ δὲ ἀγαθοὶ τιμηθήσονται τοῖς προσήκου-
 σιν ἄθλοις τῆς ἀρετῆς. τὴν δὲ συμπλοκὴν ὁποῖαν τινὰ χρῆθῃ
 ποιῆσθαι πρὸς τοὺς βαρβάρους, καὶ αὐτοὶ μὲν ἴστε ἐκ παι-
 D δὸς πολεμίοις ἔργοις ἐντετραμμένοι· παραινήσω δὲ καὶ αὐτὸς.
 εἰ μὲν γὰρ τεταγμένοι κατὰ φάλαγγας ἐκ τοῦ ὁμοίου καὶ αὐ-
 τοὶ ἐμάχοντο ἡμῖν, ἦν ἀναγκαῖον καὶ ἡμᾶς τὴν τάξιν φυλάτ-
 τοντας αὐτοῖς ἐπιέναι· ἐπεὶ δὲ, ὅσον ἀπὸ τῶν γινομένων ἐστίν, 10
 εἰκάζειν, οὐκ εἰς χεῖρας ἡμῖν λέναι διανοοῦνται, ἀλλ' ἄνω-
 θέν τε βάλλειν καὶ ἐπιόντας οὐχ ὑφίστασθαι, ἀλλ' ὑπανα-
 χωρεῖν πρὸς τὰς δυσχωρίας καὶ τοὺς τεταγμένους ἐν αὐταῖς,
 δέον καὶ ἡμᾶς μέχρι μὲν τοῦ ἐν ἐφικτῷ τῶν τοξενμάτων γί-
 νεσθαι σχολῇ βαδίσειν καὶ τεταγμένως, ἐπειδὴν δὲ γένησθε 15
 ἔγγυς, ὀξυτέρη πάσῃ χρῆσθαι καὶ εὐψυχία, ἅμα μὲν τὸ με-
 ταίχιμον συναίρουστας ὡς ἂν μὴ κατὰ σχολὴν βάλλησθε τοὺς
 βέλεσι συχνοῖς, ἅμα δ' ἵνα καὶ τὴν ἀναχώρησιν τῶν βαρβά-
 P. 213 ρων φθάνοντες αὐτοὺς κακῶς ποιῆτε· τὴν διώξιν δὲ μὴ ἐπι-
 πολῦ ποιῆσθαι, μηδὲ θρασυτέρη ἐπαιρομένους, ἑαυτοὺς εἰς 20
 τοὺς κινδύνους εἰσωθεῖν· ἀλλ' ἐπειδὴν ἐν τοῖς ἐπιτάκτοις γέ-
 νησθε ἐκείνοις, πάλιν ὑπαναχωρεῖν πρὸς τὸ πεδίον, τὴν τά-
 ξιν τε φυλάττειν καὶ ἐπιόντας ἀμύνεσθαι τοὺς βαρβάρους."

3. κολασθήσεται em. ED. P. pro κολασθήσεσθαι.

Adhaec siquidem ego nunc vobiscum una in hostem pugnarem, daretur imbelliae alicui occasio, dum se posse latere existimaret. Sed quoniam extra proelium arbiter et iudex certaminis sum, licet quisque secum cogitet, si ignavus fuerit, poenas debitas luiturum: strenuos autem paribus virtuti suae praemiis honoratum iri. Sed qua ratione cum barbaris pugnanda sit, ipsi etiam a pueritia bellicis assuefacti operibus non ignoratis: tamen admonebo. Si ipsi in acies distributi proelium inibunt, nos quoque acie ordinata illis occurramus necesse est. Quia vero, quantum coniectura provideo, non dextras conserere, sed iacula eminus spargere et ubi in nos incursarint, non subsistere, sed ad loca impedita ibidemque in insidiis subsidentes refugere meditantur, et vos extra teli coniectum sitis, leanteque servatis ordinibus incedatis oportet. Ubi autem propiores fueritis, omnem acrimoniam et virtutem animi expromatis; simul spatium in medio contrahentes, ne per moram telis crebris feriamini: simul barbaros receptu prohibentes et ipsos male multantes. Ne porro illis fugientibus valde instate neve confidentia elati, in discrimen vos conicite sed postquam ad triarios seu subsidiarios eorum veneritis, in campum revertimini, servatisque ordinibus, eos incursantes propulstate.

Τοιαῦτα μὲν ὁ βασιλεὺς παρεκλεύσατο τοῖς στρατιώταις, A. C. 1329
 ἅμα καὶ βοήθειαν τὴν ἐκ τοῦ κρείττονος καὶ νίκην ἐπενξά-
 μενος αὐτοῖς. οἱ δὲ προσκυνήσαντές τε βασιλέα καὶ ἡ καλῶς
 κηρίσειν ἢ εὐκλεῶς τεθνήξασθαι εἰπόντες, σταυρῶ τε καθο-
 5 πλίσσαντες ἑαυτοὺς, ἐχώρουν κατὰ τῶν βαρβάρων τεταγμένως B
 καὶ κατὰ σχολὴν. ἑστρατήγει δὲ αὐτῶν Ἐξωτρόχος ὁ μέγας
 ἔταιρειάρχης. ἀντεπήσαν δὲ καὶ οἱ βάρβαροι αὐτοῖς ὁμοίως.
 ἐπειδὴ δὲ ἦσαν ἐγγὺς ἀλλήλων ὅσον ἐφικνεῖσθαι τοῖς τοξέυ-
 10 μασιν, οἱ Ῥωμαῖοι μὲν, ἢ αὐτοῖς προσετέτακτο πρὸς βασι-
 ιολέως, ὄλους ἀνέντες χαλινούς, ὅσον ἐνῆν δέξεως ἐπεφέροντο
 τοῖς Πέρσαις· οἱ βάρβαροι δὲ καρτερήσαντες μὲν ἐπὶ μικρὸν V. 172
 καὶ βέλη κατὰ τῶν Ῥωμαίων ἀφέντες, οἴόμενοι οὕτως ἂν
 ἀποτρέψαι τῆς ὀρμῆς, ἐπεὶ ἐώρων αὐτοὺς ἀτρέπτως ἐπιόντας
 καὶ οὐδὲ ὀλίγα φροντίζοντας τῶν ὀλιστῶν, εἰς φυγὴν ἐτρέ-
 15 ποντο εὐθύς. ἐν δὲ τῇ φυγῇ ἀπέθανον περὶ τεσσαράκοντα
 αὐτῶν, οἱ λοιποὶ δὲ διεσώθησαν πρὸς τὰς δυσχωρίας καὶ
 τοὺς τεταγμένους ὀπισθεν καταφυγόντες. Ῥωμαίων δὲ ἀπέ- C
 θανεν οὐδεὶς οὔτε ἐτροφώθη ἵπποι δὲ ἐγένοντο ὀλίγοι τραυμα-
 τία. ἀναχωρήσαντες δὲ ἀπὸ τῆς διώξεως, ἔστησαν ἐπὶ τοῦ πε-
 20 δινοῦ πάλιν ὡς ἐπὶ βαλβίδος, τὴν ἐφοδὸν τῶν βαρβάρων περι-
 μένοντες· οἱ Πέρσαι δὲ μικρὸν ἐνδιατρίψαντες τοῖς οἰκείοις
 καὶ πλείους τῶν πεσόντων προσλαβόμενοι ἑτέρους, ἦσαν ἐπὶ
 τοὺς Ῥωμαίους. καὶ ἐπεὶ πάλιν ὥσπερ καὶ πρότερον ἐγένοντο
 ἐγγὺς, τῇ ἴσῃ καὶ δξύτητι καὶ προθυμίᾳ τῶν Ῥωμαίων χρη-
 25 σασμένων, ἐτρέπησάν τε αὐτίς εἰς φυγὴν οἱ βάρβαροι καὶ

His imperator suos hortatus, et a Deo auxilium ipsis victoriamque precatus est. Qui vicissim eum venerati, et se aut honeste victuros, aut cum laude occubituros, professi, signoque crucis obarmati, in hostem lento passu et ordine, Exotrocho magno hetaeriarcha ducente, procedebant. Similiter barbari gradum inferebant. Cum spatio iam distarent, quo telum adici potest, Romani, ut imperatum erat, immisis penitus habenis quam acerrime in Persas incurrebant. Illi aliquamdiu persistentes, tela in Romanos contorquebant: sperantes se illorum incursum ita repressuros. Sed ubi eos constanter premere sagittarumque securos viderunt, tum in fugam se penetrarunt, in qua circiter quadraginta ceciderunt: reliqui ad angustias locorum et subsidiarios retro collocatos pervenerunt; Romanorum nemo neque occubuit, neque vulnus accepit: pauci equi consauciati. Regressi, in planitie rursum hostem, quasi intra carceres exspectantes constiterunt. Persae aliquantisper inter suos morati, pluribus quam oppetierant assumptis, in Romanos denuo vadunt. Sed illis parem priori impetum alacritatemque adhibentibus, iterum fugam arripiunt, in qua circiter triginta cadunt, Romanorum nullus desideratus, nec vulneratus est;

- A. C. 1329 παρὶ τριακότα αὐτῶν ἀπέθανον ἐν τῇ διώξει Ῥωμαίων δὲ Δουδαίς, οὗτε ἐτρόθη, εἰ μὴ ἔνοιοι τῶν ἵππων. Ὀρχάνης δὲ ὄρων ἀπὸ τοῦ λόφου τοὺς ἰδίους ἤδη ἡσημένους δις, παρεδάρξενέ τε τοὺς βαρβάρους καὶ ἐπεβοήθει πέμπτας στρατιάν. βασιλεὺς δὲ ἐπῆρει τε τοὺς ἰδίους καὶ αὐτὸς τῆς εὐψυχίας ἕνεκα καὶ τῆς ἀνδρίας καὶ παρεκάλει μὴ ὑφίεσθαι τῆς τάλης, ὡς αἰεὶ κρείττους τῶν βαρβάρων ἔσομένους, ἔεμπε τε καὶ στρατιάν ἀξιόμαχον πρὸς τοὺς βαρβάρους. καὶ γενομένων ἐγγὺς τῶν στρατευμάτων, πάλιν ἀντέσχον μὲν οἱ Πέρσαι ἐπὶ πλῆθος ἐκβιασθέντες δ' ὅμως ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ἐτράπησαν εἰς ἰοφυγὴν πρὸς τοὺς οἰκίους καὶ ἔπεσον ὀλίγοι ἐξ αὐτῶν. τοιαύτας μὲν δὴ τὰς συμπλοκάς καὶ τὰς ἀναχωρήσεις οἱ Πέρσαι πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἐποιούοντο ἄχρι δείλης τῆς ἡμέρας ἐν ἀρχαῖς μάλιστα τοῦ θέρους, Ἰουνίου μηνὸς ἐνισταμένου. καὶ κατὰ πάσας μὲν τὰς συμβολὰς ἐνίκων οἱ Ῥωμαῖοι κατὰ κρά-15
 P. 214 ραγῆς βαθείας περιβεβλησθαι τὴν Περσῶν στρατιάν καὶ μηδεμίαν κύνκλωσιν παρέχειν τοῖς Ῥωμαίοις, ἅμα δ' ὅτι καὶ τὸ πεδίον, ἐν ᾧ κατιόντες διηγωνίζοντο οἱ Πέρσαι, τάφροις αὐτοφνέσει καὶ αὐτὸ διατετημημένον ἦν πανταχοῦ, ἐν οἷς τοξόταις ἰστάμενοι πολλοὶ τὴν τελείαν νίκην ἀφηροῦντο Ῥωμαίους, βάλ-
 λοντες ἐκ τῶν ὀχρωμάτων τὴν τε στρατιάν αὐτοῖς πᾶσαν βασιλέα οὐκ ἐξῆν ἐπαγαγεῖν διὰ τοῦ τόπου τὴν ἀνωμαλίαν. ἐξ ἐκείνου δὲ ὁ Ὀρχάνης νομίσας καιρὸν εἶναι καὶ σφοδρότερας προσβολῆς, χιλίους ἐτέρους ἀπολεξάμενος τῶν Περσῶν, ἐπέ-25

vulnerati tamen equi aliquot. Orchanes e tumulo suos iam bis victos conspiciens, animos addit, manumque auxiliariam submittit. Imperator quoque suos de magnanimitate ac fortitudine commendat, hortaturque, ne quid de ea, utpote semper barbaris superiores futuri, deminant; mittitque contra illos parem copiam. Ut sibi appropinquarunt, Persae denuo acrius resistunt: sed Romanorum virtuti succumbentes, ad suos refugiunt; pauci in fuga animas amittunt. Huiusmodi pugnas Persarum cum Romanis et refugia usque ad diem vesperam perducebantur, principio maxime aestatis, Iunio mense ineunte, et in omnibus congressibus Romanus vincebat; summo autem proelio ideo nequibat eos vincere, quod exercitus Persarum profundis vallibus cingeretur, nec circumveniri posset, quodque campus, in quem certaturi descendebant, fossis naturalibus ubique intersectus erat: in quibus magno numero stantes sagittarii, plenam Romanorum victoriam impediabant, inde ut ex munitionibus iaculantes, cum propter inaequalitatem loci universum exercitum in eas immittere imperatori non liceret. Ex illo Orchanes vehementioris impressionis tempus esse statuens,

λευσεν εἰς τὸ πεδίον καταβάνας ἅμα τοῖς τριακοσίοις προσ- A.C. 1329
βαλεῖν Ῥωμαίους. βασιλεὺς τε ἐπεὶ ἐκείνους εἴωρα κατιόντας, B
τοῖς τε πρότερον μαχομένοις στρατιώταις τῆς ἀνδρίας ἄνεκα
εὐχαριστήσας τὰ εἰκότα καὶ τὸν στρατηγὸν αὐτῶν Ἐξώτρο-
5χον ἐπαινέσας καὶ τῆς ἐμπειρίας καὶ τῆς τόλμης, * ἔπεμψε
καὶ στρατιὰν ἑτέραν, ἧς ἤρχε Τάγαρις Μανουήλ ὁ μέγας στρα-
τοπεδάρχης, ὡς σὺν αὐτοῖς ἀντιστησομένην τοῖς βαρβάροις.
καὶ γενομένης ἐπιπολῆ μάχης ἰσχυρᾶς ἔξ ἑκατέρων τῶν με-
10δῶν, τῶν μὲν Ῥωμαίων ἱππων ἐπρώθησαν πολλοὶ, στρατιώται
ἰσθὰ ἐγένοντο ὀλίγοι τραυματῖαι, τέθνηκε δὲ εἷς Περσῶν δὲ
ἔπεσον πενήκοντα παρὰ τὴν μάχην. Ὁρχάνης δὲ ἐν ᾧ ἡ
μάχη συνεκροτεῖτο, τὴν στρατιάν, ἣν εἶχε, πᾶσαν ἔσθησεν
ἐπὶ μετώπου, (πρότερον γὰρ μέρος τι αὐτῆς πολὺ ἐν ταῖς C
ἐνέδραις κεκρυμμένον ἦν,) ὡς εἶναι καταφανῆ καὶ Ῥωμαίους
15καὶ βαρβάροις, οἴομενος ἐκείνους τε προθυμίαν καὶ Ῥωμαίους
ἐκπλήξιν τὸ τοιοῦτον ἐμποιήσειν. ὡς δὲ εἴωρα τῆς ἐπινοίας
ἀπονόμενος οὐδὲν, (οἱ Ῥωμαῖοι γὰρ οὐδὲν ἤττον ἐμάχοντο
εὐψύχως· καὶ ἤδη περιεγίνοντο τῶν πολεμίων,) Παζαρλοῦν
τὸν ἀδελφὸν πανστρατιῆ ἐκέλευσε τοῖς Ῥωμαίους συμβαλεῖν
20χομικρὸν δὲ καὶ αὐτὸς ἀπὸ τοῦ λόφου καταβάς, πάλιν ἔστη μετ' V. 173
ὀλίγων ὄ, τι ἂν ἀποβαίῃ σκοπῶν. βασιλεὺς δ' ἐπεὶ εἴωρα παν-
στρατιῆ πρὸς τὴν μάχην τοὺς βαρβάρους ὠρμημένους, τὰς
μὲν ἄλλας ἐκέλευε τάξεις μένειν πάσας ἀτρεμούσας, αὐτὸς D
δὲ τρία τέλη ἀναλαβὼν, ἐχώρει πρὸς τὴν μάχην. ἐτέτακτο δὲ
25ἐπὶ μὲν τοῦ δεξιοῦ κέρως ὁ μέγας δομέστικος, τὸ ἀριστερόν

rursum delectis mille Persis in aequor campi descendere et cum aliis
illis trecentis in Romanos se inferre iussit. Imperator eos descen-
disse conspicatus, militibus, qui prius dimicaverant, propter forti-
tudinem, ut par fuit, gratis actis, et Exotrocho eorum duce ob ex-
perientiam interritamque mentem laudato, aliam cum ipsis manum
ad barbaros excipiendos misit, cui Manuelem Tagarim magnum
stratopedarcham praeposuit. Cum utrimque animose diuque pugna-
tum esset, multis Romanorum equis, paucis militibus vulneratis,
unus vitam reliquit, Persae obtruncati quinquaginta. Orchanes porro,
dum pugna committitur, omnem exercitum suum in fronte locat, cum
prius magnam eius partem in insidiis occultasset, ut a Romanis atque
barbaris cerneretur, confusus, his animos facturum, illis terrorem
incussurum. Quo commento cum nihil se proficere animadverteret,
(Romani siquidem nihilo minus acriter proeliabantur hostemque devin-
cebant), Pazarlo fratri mandat, totis copiis cum Romanis confingat:
pauloque post et ipse e tumulo paucis comitatus descendens, rursum
constitit, quo res evaderet observans. Imperator ut barbaros quot-
quot erant in pugnam ruere vidit, reliquas acies omnes mancre ac

A. C. 1329 δὲ εἶχεν ὁ Ἄγγελος Ἰωάννης ἀδελφὸς αὐτοῦ, βασιλεὺς δὲ ἐπέχετο τὸ μέσον. καὶ συμβαλόντες τοῖς βαρβάροις, ἐτρέψαντό τε κατὰ κράτος, μὴδὲ ἀντισχεῖν τὴν πρώτην δυνάμειν ὁρμήν καὶ τὰς δυσχωρίας πάσας ὑπερβάντες, ἄχρι τῶν ἄκρων κατεδίωξαν τοῦ λόφου, ἐνθα καὶ Ὁρχάνης ἦν ἐστῶς. ἔπεισόν δὲ παρὰ τὴν μάχην Περσῶν μὲν πενήκοντα καὶ ἑκατὸν, Ῥωμαίων δὲ οὐδεὶς, ἀλλ' οὔτε ἐτρέωθη, οὔτε στρατιωτικῆς οὔτε ἵππου. βασιλεὺς δὲ ἀνεχώρησεν ἐκείθεν, τὸ βιάζεσθαι πρὸς τὸν λόφον οὐχ ἠγούμενος λυσιτελεῖν, καὶ πρὸς τὸ πεδίον ἐλθὼν, ἐκέλευεν ἕκαστον τὴν ἣν εἶχεν ἐξ ἀρχῆς τάξιν φυλάττειν. οἱ βάρβαροί τε ἐπὶ τοὺς πρόποδας ἐστήσαν τοῦ ὄρους, τὸ περαιτέρω προβαίνειν οὐχ ἠγούμενοι λυσιτελεῖν.

B ζ'. Βασιλεὺς δὲ ὄρων τοὺς βαρβάρους οὐκέτι διανοουμένους εἰς χεῖρας αὐτοῖς ἵναί, ἐβουλεύετο μετὰ τῶν ἐν τέλει ὄ,τι δέοι ποιεῖν αὐτούς. παρελθὼν δὲ ὁ μέγας δομέστικος, ἐβουλεύετο τοιαύδε· „τὰ μὲν πράγματα ἡμῖν ἢ αὐτοὶ τε ἐβουλευσάμεθα ἐξ ἀρχῆς, καὶ πρὸς πέρας ἐχώρησεν ἀγαθόν. παρεταξάμεθά τε γὰρ αὐτοὶ ἐλθόντες ὡς πρὸς μάχην πρώτοι, ὡς ἂν μὴ δοκοῖμεν τῷ δέει τῶν βαρβάρων ἀναχωρεῖν, οἳ τε πολέμοι φανερώς μὲν ἀντιτάξασθαι οὐκ ἐτόλμησαν ἡμῖν, μαρτυρήσαντες ἐναργῶς, ὡς οὐκ ἀξιωμαχοῦς ἑαυτοὺς ἐνόμισαν ἡμῖν, οὐκέτι δὲ ἀπέσχοντο τοῦ μὴ καὶ πείραν λαβεῖν συμπέσης τῆς δυνάμεως αὐτῶν. εἰ γὰρ μὴ καὶ Ὁρχάνης αὐτὸς παρεγένετο πρὸς τὴν μάχην ὅπως τινὰ ἡμῖν εἴτι ἐπολιόκειτο ἐλ-

bonum habere animum iubet: cum tribus turmis pugnatum prodit, dextroque cornu magno domestico, sinistro Ioanni Angelo eius consobriño commisso, ipse medium tenet. Collatis signis, barbari nec primum impetum sustinentes, vi ac virtute in fugam vertuntur, quos Romani per inuia quaeque usque ad verticem collis, ubi Orchanes stabat, insecuti sunt. In eo conflictu Persarum centum quinquaginta cecis, e Romanis nec miles nec equus vulneratus est. Imperator inde se recepit, cum ad collem occupandum eniti non arbitrareretur conducere; et in campum veniens edixit, ut quisque servaret ordinem suum, quem ab initio obtinisset. Barbari in prominentia seu crepidine montis stantes, prodire ulterius haud tutum opinabantur.

7. Desperationem barbarorum intelligens imperator, ad proceres quid faciendum esset retulit. Progressus in medium magnus domesticus ita disseruit: Res nobis, sicut ab initio inter nos optabamus, exitu felici terminatae sunt. Acie enim instructa, priores ut ad proelium prodiiimus, ne metu barbarorum recedere videremur: qui aperte aciem contra dirigere non sunt ausi, quo se nobis cedere manifeste docuerunt: non tamen quieverunt, quin totas copias suas experirentur. Et quamvis Orchanes ipse proelio non interfuerit, ut timorem

πίδα τοῦ δυνήσεσθαι τι πλεον αὐτὸς παρών, ἀλλ' ἡμῖν γε A.C. 1329
 δῆλον ἔξ αὐτῶν κατέστη τῶν πραγμάτων, ὡς οὐδὲν ἂν ἔσοιτο
 πλεον αὐτοῦ παρόντος. ὅτε τοίνυν τὸ μὲν εἰς χεῖρας ἡμῖν ἴ-
 ναι φανερωῶς ἐξέκλινεν αὐτὸς, ἐν δὲ ταῖς κατὰ μέρος συμπλο-
 5 καῖς αἰεὶ τὸ πλεον ἔσχομεν ἡμεῖς, (ὑπὲρ τετρακοσίους γὰρ πε-
 σόντων βαρβάρων, Ῥωμαίων τέθνηκε μόνος εἷς,) ποῖαν ἂν
 τις ἀπόδειξεν ζητοῖη μείζονα καὶ περιφανεστέραν τοῦ καὶ ταῖς
 γνώμαις τοὺς βαρβάρους καὶ τοὺς σώμασιν ἡμῶν ἡσσησθαι;
 κάκεννο δὲ τις μέγιστον ἂν τεκμήριον τιθεῖη τοῦ οἴεσθαι ἡμᾶς
 10 τοὺς βαρβάρους δυνατωτέρους ἑαυτῶν· τοῦ γὰρ ὑπηρετικοῦ D
 τῆς στρατιᾶς διὰ πάσης τῆς ἡμέρας ἐγγὺς αὐτῶν τροφήν τοῖς
 ἵπποις συλλεγόντων, οὐδὲ ἐπεχείρησαν οἱ βάρβαροι κωλύσαι,
 καίτοι γε τὰ ἄλλα ὄντες τοῦ δέοντος μᾶλλον φιλοπόλεμοι καὶ
 φιλοκερδεῖς· ἐπειδὴ δὲ ὅσον οὐκω καὶ ὁ ἥλιός ἐστι πρὸς δυ-
 15 μαῖς, ἄριστον εἶναι μοι δοκεῖ, εἰς τὸ στρατόπεδον ἐλθόντας αὐ-
 λίσασθαι τὴν νύκτα, καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν ἅμα πρῶτ' τὰ ὄπλα
 ἔχοντας, τεταγμένως τὴν ἐς Βυζάντιον ἴναι. κἄν μὲν οἱ βάρ- V. 174
 βαροι τῆς δυσχωρίας ἀποστάντες ἐπὶ τοῦ πεδίου ἐθαλήσωσι
 διωγωνίσασθαι πρὸς ἡμᾶς, θεῶν μελήσει τὴν νίκην ὀποτέρους
 20 αὖν παράσχοι. ἂν δ' ἐπὶ τοῦ λόφου μένοντες, ἀπόσχωται τῆς
 μάχης, ᾗ καὶ μοι μᾶλλον ἐπιεισι πεῖθεσθαι, ὡς διὰ πεδίου
 μέλλομεν ἴναι ἐνθυμουμένῳ, μετὰ βελτίστου τοῦ σχήματος ἢ P. 216
 ἐπάνοδος κείσεται ἡμῖν, ἀμφοτέρωθεν ἔχουσι τὴν νίκην, ἔκ τε
 ὧν τῇ προτεραίᾳ ἀγωνισάμενοι τὸ πλεον ἔσχομεν αὐτῶν καὶ

aliquem haberemus, plus ipsum praesentem posse, tamen ipsius praesentiam nihilo plus effecturam re ipsa cognovimus. Quando igitur palam certamen subterfugit, et in particularibus pugnis nos semper victoriam retulimus, (pro trecentis enim barbaris unus dumtaxat de Romanis occubuit,) quam quaeso demonstrationem quisquam luculentiorē desideret, et corporibus et animis nobis succubuisse barbaros? Illud quoque pro indicio certissimo haberi potest, eos nos sibi ut potentiores antepone, quod cum militum nostrorum servitia toto die prope ipsos equis pabula legerent, quamquam alioqui et belli et lucri incredibiliter cupidi, tamen prohibere ea aggressi non sunt. Et quia sol occasui proximus est, consultissimum puto in castra reversos, ibi noctem agere, crastinoque diluculo captis armis et agmine composito, Byzantium viam inire. Et si quidem barbari impeditiora illa loca deserentes, in planitie configere nobiscum voluerint, Deo curae erit, utris victoriam largiatur. Sin restantes in tumulis, pugnam reformidaverint, quod magis futurum credo, iam incessum nostrum per campum cogitatione concipiens, honestissima nobis relinquitur reversio, utrimque scilicet victoribus: tum quod hesternā luce manus cum ipsis conserentes vicerimus; tum quod postridie ad certamen

A.C. 1329 ἔξ ὧν εἰς τὴν ὑστεραίαν αὐτοὶ μὲν ἄργῃ προὐκαλούμεθα εἰς μάχην· ἐκεῖνοι δ' οὐκ ἀξιόχρεως αὐτοὺς νομίζοντες, ἔμειναν ἐστῶτες ἐπὶ τῶν ὀχυρωμάτων." Τοιαῦτα τοῦ μεγάλου δομestίκου βουλευσαμένου, ὃ, τε βασιλεὺς ἐπειθετο αὐτίκα καὶ τοῖς ἄλλοις ἄριστα ἐδόκει. καὶ τῶν σημείων ἀρθέτων ἅμα καὶ τῆς σάλπιγγος ἀνάξουξεν σημηνάσης, πρὸς τὸ στρατόπεδον ἐχώρουσιν, παιωνίασαντες ὡς ἐπὶ νίκῃ. Ὁρχάνης δὲ αὐτὸς μὲν ἔμεινεν ἐπὶ τοῦ λόφου τὸ πολὺ τῆς στρατιᾶς ἔχων, μέρος δὲ τι πέμψας παρέπεσθαι ἐκέλευσε Ῥωμαίους ἕχρι στρατοπέδου. ἐκ δὲ τῆς Ῥωμαίων στρατιᾶς οἱ μάλιστα ἠβῶντες, οὐ τῶνιο εὐγενεστέρων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς ἄλλης στρατιᾶς, τοὺς Πέρσας αὐτοῖς ὀρῶντες ἐπομένους, ὅλα νέοι καὶ δυνατάεργοι ταῖς ὀρμαῖς, τῶν τάξεων ἐξιώντες τῶν σφετέρων, ὑπελείποντο ὀπίσω καὶ τοῖς βαρβάροις συνεπλέκοντο ἐξ ἐφόδων. ὁ μέγας δὲ δομestικός τὴν τε ἀκαιρίαν ὑποπτεύων, (ἦδη γὰρ ὄψθ' ἦν,) καὶ τὴν δεδιὼς περὶ τοῖς στρατιώταις μὴ τι τοῖς βαρβάροις κακουρηθῆναι περὶ αὐτοὺς, ἄλλως τε καὶ δι' ὀργῆς αὐτοὺς ποιούμενος ὃ, τε μὴτε βασιλέως προσεταχότος, μὴτ' αὐτοῦ τῆς Ῥωμαίων συμπάσης στρατηγούντος στρατιᾶς, ἀτάκτως καὶ συνδήματος χωρεῖς τοῖς βαρβάροις συμπλέκονται λειπόμενοι ὀπίσω, τὴν μὲν τὴν σημαίαν καὶ τὸ τάγμα τὸ ὑπ' αὐτὸν ἐνὶ τῶν ὑποστρατηγούτων αὐτῷ παραδούς, εἰς τὸ στρατόπεδον ἐκέλευε χωρεῖν· αὐτὸς δὲ ὀλίγους λογάδας παραλαβὼν, ἐχώρει πρὸς τοὺς μαχομένους τοῖς βαρβάροις, ἅμα μὲν τῆς μάχης ἀποστήσων καὶ ἄξων μεθ' ἑαυτοῦ πρὸς τὴν στρατιάν, ἅμα δὲ καὶ δίκην ἐπι-25

eos provocaverimus, illi vero se impares iudicantes, in illis locorum claustris haerere perrexerint. Huic consilio imperator statim assensit, ceterique ut optimum amplexi sunt; sublatisque signis, cum tubae clangore in castra triumphum canentes redierunt. Orbanes cum corpore exercitus in collibus subsistens, partem aliquam dimisit, quae Romanos usque ad castra insectaretur. Ex Romanis autem qui aetate vigeant maxime, non de nobilioribus modo, sed gregariis etiam, Persas sequi conspicientes, ut iuvenes et impotentes animi, ordinibus desertis, retro ex itinere cum iis concurrerant. At magnus domesticus ob tempus incommodum (serum enim diei erat) formidans, ne quid milites a barbaris acciperent mali: iratus insuper, quod neque imperatoris, neque sua, qui totum Romanum exercitum duceret, auctoritate, confuse et incomposite cum barbaris retro subsistentes dimicaret, vexillum et agmen suum uni sub se ducum tradens, in castra ut pergeret mandavit; ipse cum paucis delectis ad eos, qui cum barbaris pugnabant, properavit; et ut coepto revocatos secum ad reliquum exercitum reduceret: et ut poenam ordinum desertoribus debitam imponeret. Eadem cogitatio imperatoris fuit, qui suas co-

θήσων τὴν προσήκουσαν τοῖς ἀτάκτοις. τοῖς ἴσοις δὲ λογί- A. C. 1329
 σμοῖς χρησάμενος καὶ βασιλεὺς, τὸ ἴδιον τάγμα καὶ αὐτὸς καὶ
 τὴν σημαίαν τὴν βασιλικὴν Ἀσάνη Μανουήλ τῷ Ἀνδρονίκου
 υἱῷ ἑξαδέλφῳ ὄντι αὐτοῦ παραδοὺς καὶ χωρεῖν πρὸς τὸ στρα-
 5τόπεδον κελεύσας, λογάδας καὶ αὐτὸς παραλαβὼν τινας, ἐβάρ- D
 διξεν ὀπίσω. οὕτω δὲ συμβάν, γενόμενοι ἀλλήλοις ἐν ταύτῃ
 καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ὑποστροφῆς πυθόμενοι εἶναι τὴν αὐτὴν
 ἐπεὶ ἐδόκουν καιρίως πεποιῆσθαι, ἄχρι τῶν μαχομένων ἤλθον
 καὶ τῆς συμβολῆς μὲν ἀπέστησαν ἐκείνους, αὐτοὶ δὲ καὶ ἄκον-
 10τες τοῖς βαρβάροις συνεπλέκοντο. οἱ γὰρ βάρβαροι τὴν μὲν
 στρατιὰν ὀρῶντες ἤδη οὐκ ὀλίγον αὐτῶν ἀφροστηκυῖαν, τοὺς
 ὑπολειπομένους δὲ ὀλίγους, καὶ νομίσαντες καιρὸν εἶναι αὐ-
 τοῖς ἐπιθεμένους διαφθεῖραι, λογάδες καὶ ἕξ αὐτῶν καὶ πολ-
 λάκις τόσοι ἐπιθέμενοι, ἐν χρόνῳ κατέστησαν αὐτοὺς κινδύνου.
 15δομέστικος τε γὰρ ὁ μέγας, τοῦ ἵππου αὐτῷ ἐν ταῖς ἐκδρο-
 μαῖς καὶ ἀναστροφαῖς πεισόντος, μικροῦ ἐδέησεν ἀποθανεῖν, εἰ
 μὴ βασιλέως καὶ τῶν ἄλλων περιστάντων, ἐφ' ἑτέρον ἀνηνέχθη.
 καὶ τὸν βασιλέως ἵππον ἔτρωσαν μὲν τραύμασι καιρίοις, ἐπέ- P. 217
 σησε δὲ ὅσον ἀπαλλάξαι τῶν βαρβάρων. ἐτρώθη δὲ καὶ ὁ βα-
 20σιλεὺς βέλει τὸν μηρὸν, ἄγαν εὐψύχως μαχόμενος τοῖς βαρ-
 βάροις, καὶ διήλθε τὸ βέλος ἀμφοτέρας τὰς ἐπιφανείας. κίν-
 δυνον δὲ τὸ τραῦμα οὐδένα ὑπενόει, ἀλλὰ μετὰ δεκάτην τῆς
 πληγῆς ἡμέραν αὖθις ὑγιῆς ἦν, ὡς ἂν εἰ μηδὲ τὴν ἀρχὴν
 ἐτρώθη. πλὴν εὐψύχως καὶ γενναίως ἀγωνισάμενοι καὶ βαρ-
 25βάρους ὀλίγους μὲν, τῶν ἐπιφανῶν δὲ ἀνελόντες καὶ διαλυ- V. 175

hortos et signum Imperiale Manuelli Asani, Andronici filio cognato
 suo, committens, et in castra abducere iubens, ipse similiter cum se-
 lectis aliquot retro concessit. Ita contigit, ut alter in alterum inci-
 deret, et eandem sibi retro redeundi causam fuisse intelligerent, fa-
 ctumque probarent; ad pugnantes accederent, eosque abstrahentes,
 ipsi, quamvis nolentes, cum barbaris proeliarentur. Nam barbari,
 cum exercitum Romanum iam non modico ab ipsis intervallo distan-
 tem cernerent et relictos esse paucos: censerentque maturum esse,
 eos invadere et mactare, eorum quoque aliquot selecti et numero
 longe plures, in summum illos discrimen adduxerunt. Magnus quippe
 domesticus, equo in tot cursibus et recursibus praecipitante, ferme
 vixisset, nisi ab imperatore aliisque proximis in alium equum con-
 tinuo sublatus fuisset. Et imperatoris quidem iumentum licet letali
 confossum vulnere, ita tamen cecidit, ut rex a barbaris se eriperet.
 Accepit etiam luculentam plagam fortissime cum iis dimicans impe-
 rator, adacto per femur telo, verum sine periculo; post decimum
 namque diem consanuit femur, ut si nunquam vulneratum fuisset,

Cantacuzenus.

23

Α. C. 1329 θέντες ἀπ' ἀλλήλων, οἱ μὲν ἀπελείποντο ὀπίσω, ὡς περ πυρὸς
 Β τῆς Ῥωμαίων ἀπεχόμενοι στρατιᾶς, καὶ μηδ' ἐγγὺς ὑπομέ-
 νοντες γενέσθαι. βασιλεὺς δὲ καὶ οἱ ἀμφ' αὐτὸν, ἐνοχλοῦντος
 μηδενός, πρὸς τὸ στράτευμα γενόμενοι, τὴν ἐπὶ τὸ στρατόπε-
 δον ἐχώρουν. Σεβαστόπουλος δὲ τις τῶν ὑποτεταγμένων βα-5
 σιλεῖ, τὸ γένος μὲν Μυσός, τριακοσίων δὲ ἄρχων στρατιωτῶν
 οὐ πᾶν ὀπλισμένων, οὐδὲ ἵπποις χρωμένων ἀγαθοῖς, ἀλλὰ
 τὴν ἐσχάτην χώραν ἐπεχόντων ἐν τῇ στρατιᾷ, τοὺς τε ἰδίους
 ὅσοι ἦσαν παραλαβὼν καὶ πεζοὺς προσεταιρισάμενός τιςα,
 τὴν ἄλλην στρατιάν ἀπολιπὼν, δρόμῳ κατὰ Περσῶν ἐχώρει. 10
 συνιδόντες δὲ οἱ Πέρσαι, ὡς ἐπὶ κακῷ τῷ σφετέρῳ τὴν ἐφο-
 δον ποιοῦνται ταυτηνὶ καὶ ἀποστῆσαι τῆς στρατιᾶς βουλόμενοι
 ἐπιπολὺ, τὴν ἡτιᾶν τε προσεπειοῦντο καὶ φεύγειν ἐδόκουν.
 Κοὶ δ' ἐφείποντο ἀνοήτως. εἴτ' αἰφνίδιον οἱ βάρβαροι συστρα-
 φέντες, βοῇ τε ἐχρῶντο καὶ ἀλαλαγμοῖς καὶ τοῖς Ῥωμαίοις 15
 ἐπεφέροντο ὀξέως· οἱ δὲ μὴ ἐνεγκόντες τῶν βαρβάρων τὴν ὄρ-
 μὴν, ἐτράποντό τε καὶ κατέστησαν εἰς φυγὴν. καὶ εἴκοσι μὲν
 ἀπέθανον ἐκ τῶν ἵππέων, πέντε δὲ καὶ ἕτεροι τοσοῦτοι πε-
 ζοί· οἱ δ' ἄλλοι διεσώθησαν, ἐκ τῆς στρατιᾶς πολλῶν ὀξέως
 ἐπιβηθησάντων. βασιλεὺς δ' ἐπεὶ ἐστρατοπεδεύσατο πάλιν 20
 κατὰ τὸν Πελεκάνον, εἰς Βυζάντιον εὐθύς τοὺς μηνύσοντας
 ἐπεμπε πρωτοστράτορι τὰ γεγενημένα, ἐκέλευέ τε ναῦς ἔχειν
 παρεσκευασμένας πρὸς τὸν πόρον, ὡς τῆς στρατιᾶς μετὰ μίαν
 ἡμέραν ἢ δευτέραν περαιωθησομένης. δεισας δὲ μὴ, ὅπερ

Iam vero cum viriliter generoseque decertassent, et paucos quidem
 barbaros, illustres tamen occidissent, discesserunt. Persae autem Ro-
 manis amplius non magis quam igni appropinquare eosque tangere
 ausi sunt. Rex cum suis, nullo obturbante, ad exercitum reversus
 castra petiit; at quidam Sebastopulus imperatori parens, genere Moe-
 sus, trecentorum militum non valde armatorum, neque bonos equos
 habentium praefectus et in extremo agmine militantium, omnibus suis
 assumptis et peditibus aliquot in auxilium ascitis, reliquo exercitu
 deserto, cursim in Persas tendebat. Illi hanc incitationem ad suam
 perniciem pertinere rati et longius eos ab exercitu volentes abstrahere,
 perinde ut victi fugam simulabant. Sebastopulus temere et inconsulto
 insequitur. Tum barbari de improviseo converti, laetos clamores tol-
 lere et in Romanos violenter irruere. Qui impressionem non susti-
 nentes in fugam se effuderunt. Trucidati equites quinque supra vi-
 ginti, pedites totidem: ceteros subitum, nec exiguum ab exercitu
 missum subsidium conservavit. Imperator rursus in Pelecano castra-
 metatus, confestim Byzantium protostratori acta nuntiatum misit:
 cum mandatis, uti naves ad transducendum post unum alterumve diem
 exercitum paratae essent. Et cum vereretur, ne (quod accidit) alia
 quam pro vero de vulnere suo fama divulgaretur, de eo quoque pro-

ἐγένετο, περὶ τοῦ τραύματος αὐτοῦ ἑτέρως ἢ ὡς ἔχει φημι. A. C. 1329
 σθῆ, ἐδήλου καὶ περὶ αὐτοῦ, ὡς τραυθεῖ μὲν τὸν μηρὸν, οὐ-
 δεμίαν δὲ τὸ τραῦμα ἔχειν ὑποψίαν, οὐδὲ διὰ τοῦτο τὴν ἐπά-
 νοδον ποιεῖσθαι, ἀλλ' οὕτω δόξαν λυσιτελεῖν καὶ πρὶν τραυθῆ-
 5 ναι. ὁ μέγας δὲ δομέστικος, ἐπεὶ τὰ περὶ τὴν στρατοπεδείαν
 κατεστήσατο καλῶς, ὅσους ἔδοξεν αὐτῷ τῆς στρατιᾶς παραλα-
 βῶν, κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ στρατοπέδου, ἐπεὶ ἐπεφύκει κα-
 λῶς καθάπερ ἰσθμὸς οὔσα στενὴ, τοῦ ἔνδοθεν ἐπιπολι πλα-
 τυνομένου, ἠύλισατο τὴν νύκτα φυλακῆς ἐνεκεν τῆς στρατιᾶς.
 10 ἦ. Ὁρχάνης δὲ, ἐπεὶ ἐπελάβετο ἡ νύξ, τοὺς ὑπ' αὐτὸν P. 218
 σατράπας πάντας συναγαγὼν, „τὴν μὲν ἐμπειρίαν” εἶπε „καὶ B
 τὴν τόλμαν τῶν Ῥωμαίων τὴν κατὰ τὰς μάχας οὐδένα σῆ-
 μερον ὑμῶν οἶμαι ἡγνοηκέναι. δοκῶ δὲ μοι καὶ αὐτοὺς ἂν
 ἐμοὶ συνομολογῆσαι, ὡς οὐτ' ἐφ' ἡμῶν, οὐτ' ἐπὶ τῶν ἡμετέ-
 15 ρων προγόνων ἕτεροὶ τινες Ῥωμαίων οὕτως εὐκλεῶς ἄγαν ἡγω-
 νίσαντο καὶ μετὰ πάσης ἐμπειρίας. διὰ πάσης γὰρ ἡμέρας
 ἡμῶν ἢ ἀπάτη ἢ ἐκπλήξει ἢ ὄρμηϊ καὶ θρασυτήτι παραβόλῳ
 ἢ ἐνὶ γέ τῳ τρόπῳ εἰς ἀταξίαν αὐτοὺς πειρωμένων ἐμβαλεῖν,
 οἱ δ' οὐδὲν μᾶλλον ἐκινήθησαν τοῦ προσήκοντος φρονήματος
 20 αὐτοῖς, ἀλλ' ἐμπειρίᾳ μὲν ἐφύλαξαν τὴν τάξιν, ἀνδρίᾳ δὲ καὶ V. 176
 εὐψυχίᾳ κρείττους αἰεὶ φαινόμενοι ἡμῶν, ἀπέκτειναν μὲν πολ-
 C
 λούς ἡμῶν, ἐκείνων δὲ ἀπέθανον οὐδὲ ὀλίγοι. καὶ τὸ δὴ θαυ-
 μαστότερον, ὅτι καὶ μετὰ τὴν ἀνάξενξιν τῆς στρατιᾶς ὀλίγων
 τινῶν ὀπίσω ὑπολιπομένων, πολλαπλασίους ἐκ τῶν ἡμετέρων

tostratorem certiore esse voluit: vulneratum se quidem in femore,
 at non periculose, neque idcirco se redire: sed quod etiam ante vul-
 nus ita e re fore statuisset. Magnus vero domesticus, commode castris
 constitutis, sumptis quot voluit militibus, in eorum aditu natura
 pulcre angusto et isthmo simili, lato admodum interiore spatio, per
 noctem excubias egit.

8. Orchaues, postquam contenebravit, coactis satrapis suis, talia
 verba disseruit: Quam sint belli scientes manique prompti Romani,
 neminem vestrum hodie nescire opinor, novique pro certo, et vos
 mihi assensuros, neque nostris, neque maiorum nostrorum seculis
 Romanos alios cum tanta nominis sui gloria tamque singulari peritia
 decertasse. Cum enim per totum diem aut fallacia aut terrore aut
 impetu audaci ac repentino aut alio denique modo ordines eorum
 disturbare conaremur, ipsi nec tantillum a propria sibi altitudine
 animi deflexerunt: sed qua valent disciplina, stationes servarunt: for-
 titudine autem animique praestantia semper nobis meliores, complures
 nostrum orco demiserunt, ne paucis quidem de eorum numero desidera-
 tis. Quodque mirabilius est, etiam in castra se recipiente exercitu,
 cum haud ita multi rediissent eosque de nobis multo plures invasie-

- A. C. 1329 ἐπιθέμενοι αὐτοῖς, οὐ μόνον οὐ περιεγέγοντο αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν οἰκείων ἀπέβαλον τοὺς ἀνδρῖς μάλιστα προέχοντας καὶ τόλμη. καὶ μετ' αὐτοὺς πάλιν ἐτέρων καίτοι γε ἀνοήτως προσβαλόντων καὶ φαύλως ἀγωνισαμένων τὸ δοκεῖν, ὡς ἐμὲ οἰηθῆναι πάντας αὐτοὺς διαφθερεῖν ἡμᾶς, ὅμως πλὴν ὀλίγων
- D τῶν πεσόντων, οἱ ἄλλοι πάντες παρὰ δόξαν διεσωθήσαν· ὡς μοι καὶ δοκεῖ τὸν στρατηγὸν ὁ βασιλεὺς τῆς ἀταξίας ἕνεκα εἰς τὴν σωτηρίαν ζημιώσκειν. ἐκ τοίνυν τούτων πάντων εἰκὸς τὸν βασιλέα οἶσθαι εἰς τὴν ὑστεραίαν μᾶλλον ἢ πρότερον θαρρόντα ἡμῖν ἐπιστρατεύσειν, ἡμᾶς δὲ μὴ δυναμένους πρὸς¹⁰ τὴν μάχην ἀντισχεῖν, φεύγειν ἀνάγκη ἡττηθέντας αἰσχρῶς καὶ ἀγενῶς. εἰ δὲ παρὸν ἀκινδύνως σωῆσθαι καὶ προσεῖ καὶ τὴν ἐκ τῆς ἡττης ἀδοξίαν διαφυγεῖν, (οὐδεὶς γὰρ ἂν ἡμῖν μέμψαιτο τῶν νοῦν ἔχόντων τὸν προὔπτον παραιτησαμένους κίνδυνον,) ἔπειθ' ὑπὸ φιλοεικίας εἰς τοὺς ἄσχατους ἑαυτούς¹⁵ καταστήσομεν κινδύνους, οὐκ ἄρα δόξομεν ἀνοηταίνειν καὶ
- P. 219 ἐπιβουλεύειν ἑαυτοῖς; διὸ δὴ μοι καὶ δοκεῖ, τουτί μὲν τὸ στρατόπεδον καταλιπεῖν, ἐτέρας δὲ πολλὰς ἀναχωρήσεις ὄχρωσάτας καὶ δυσπροσόδους ἔχοντας τοῦ τόπου, εἰς τινα αὐτῶν ἐλθεῖν κάκεὶ τὸ ἀποβησόμενον περιμένειν. βέλτιον γὰρ μετὰ²⁰ ἀδείας ἀναχωρεῖν, ἢ φεύγειν, τῶν Ῥωμαίων διωκόντων." Τοιαῦτα μὲν Ὁρχάνης μετὰ τῶν ἐν τέλει ἐβουλεύετο Περσῶν, καὶ ἐδόκει ἄριστα εἶναι καὶ λυσitteλοῦντα ἑαυτοῖς καὶ ἐπεψηφίζοντο πάντες. Κολαούζης δὲ Σαλιγγαρί καὶ Καταιγιάλος

sent, tantum abest, ut eos vicerint, etiam de suis virtute et alacritate longe praecipuos amiserunt. Post eos cum alii, tametsi imprudenter, in nos incurrissent, infausteque, ut apparebat, pugnaissent, ut crediderim omnes ad unum manibus nostris interfectum iri, tamen demptis non ita multis, ceteri omnes praeter opinionem evaserunt: quorum etiam ducem imperator, propter ordinem non servatum, salutariter multaturus videtur. Ex his verisimile fit, illum maioribus quam antea spiritibus luce crastina nos aggressurum; nos autem utpote ad resistendum imbecilles et victos, illiberali ac turpi fuga salutem volentes nolentesque petituros. Quod si cum vitato discrimine salvus esse et ignominia, quae victos sequitur, carere liceat, (nemo siquidem prudentium reprehendet, si praevisum periculum a nobis detestemur,) ex aemulatione extrema pericula nobismet creaverimus, an non desipere et ipsi capitibus nostris pestem struere censebimur? Quamobrem hinc discedendum, et quoniam regio alios complures munitissimosque et impervios recessus habet, aliquem occupandum et illic eventum expectandum iudico. Impune enim et cum securitate recedere, quam persequentibus Romanis fugere, praestat utique. Haec Orchanes ad Persas proceres; quae ut recta valde et utilia omnium suffragiis con-

Πατατούρης, ἔξωροι μὲν ἤδη τὰς ἡλικίας ὄντες· καὶ Ἄτουμά- A. C. 1329
 νη τῷ Ὀρχάνη πατρὶ ἡλικιωταί, πολλῶν δὲ ἔμπειροι πολέμων
 καὶ κινδύνων, οὐκ ἔφρασαν αὐτοῖς ἀρέσκειν τὰ βεβουλευμένα, B
 οὐδὲ, ἔξῃ ἀκινδύνως ἀποπειρᾶσθαι Ῥωμαίων, ἔτι ὑπὸ κα-
 5 σκοβουλίας ἀναιμωτὶ τὴν νίκην αὐτοῖς παραδιδύναι. τὸ γὰρ τὸ
 στρατόπεδον ἐκλιπεῖν οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ ἡττῆσθαι προφα-
 νῶς. τὸ μὲν οὖν μὴ ἀντιστῆναι δύνασθαι πρὸς βασιλέα, οὐδ'
 αὐτοὶ ἀρηθρίημεν, εἶπον, ἂν, καὶ πάντα μᾶλλον διανοητέον
 ἢ κατὰ στόμα προσυπαντᾶν Ῥωμαίοις. τὸ δὲ φεύγειν, ἀνάγκης
 10 μὴ παρούσης, μὴδ' ἐπὶ μικρὸν λυσιτελεῖν. ἀλλ' ὅσα μὲν πε-
 ριττὰ καὶ τὴν ἄλλην τῶν στρατιωτῶν ἀποσκευὴν ἐν ἀσφα-
 λείᾳ καθιστᾶν ὅποι ἂν δοκῇ, αὐτὸν δὲ εὐσταλῆ καὶ κούφην
 ἔχοντα τὴν στρατιάν, ἐπὶ τῶν αὐτῶν τόπων μένειν. ἐμφανῆ
 μέντοι μῆδαμῶς ποιεῖν τὴν στρατιάν, ἀλλ' ἐν νύκταις καὶ ταῖς C
 15 σκολιάσι κατακρύπτειν, ἐπιεικῶς πρὸς τοῦτο ἔχοντος τοῦ τόπου
 εὐφυνῶς. ὥσπερ δὲ τινὰς σκοποὺς ἑκατὸν ἀπολεξάμενον στρα-
 τιώτας, ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἐστάναι τόπων κελεύειν, οὗ αὐτὸς πα-
 ρετάττετο τῇ προτεραίᾳ, καὶ εἰ μὲν βασιλεὺς ἐν τῷ στρατο-
 πέδῳ ἡσυχάζοι, καὶ αὐτοὺς ἐνταῦθα κρύπτεσθαι ἄχρισ ἂν
 20 ἡμῖν ἐμφανὲς καταστῆ πρὸς ὅ,τι τράπηται κἀκεῖνος. εἰάν δὲ
 ἡμῖν ἐπιή, πρῶτον μὲν οὐ δυνατόν αὐτοὺς κατὰ πρόσωπον
 ἔλθειν, τὰς δυσχωρίας παραιτουμένους καὶ τὰς ὀχυρότητας
 τὰς ἐκ τῶν τόπων. ἐμπειρίας γὰρ ἴδιον στρατηγικῆς οὐ μό- D
 νον τὴν στρατιάν διατάττειν κοσμίως, ἀλλὰ καὶ καιρῶν στο- V. 177

firmabantur. Ceterum Colauzes Salingarum et Cataegialus Pachatures
 aetate confecti et Osmani patri Orchanis coevi, multis expeditionibus
 periculisque bellicis exerciti, non sibi probari aiebant hanc senten-
 tiam: neque cum adhuc Romanos tentare cum securitate liceat, per-
 verso consilio incruentam illis victoriam concedendam: castra namque
 relinquare, nihil videri aliud, quam aperte victos ac superatos esse.
 Imperatori ab ipsis resisti non posse, ne se quidem negare; et omnia
 excogitanda potius, quam ut Romanis sermonem dent. Fugam vero,
 cum fugiendi necessitas nulla sit, ne paulum quidem profuturam.
 Sed quaecumque supervacanea et militum suppellectilem in tuto collo-
 caret, ubi placeret, ipse cum exercitu leviter instructo et expedito
 eodem in loco persisteret, sic, ut se nequaquam ostenderet: verum in
 saltibus et vallibus occultaret, loci ingenio ad id mire apposito. Prae-
 terea milites centum deligeret, qui, ubi ipse pridie constitisset, pro
 speculatoribus starent. Si imperator castris suis se contineret, ipsi
 quoque tamdiu ibi laterent, donec constaret, quo ille se verteret.
 Si in ipsos latitantes moveret, primum quidem directo itinere venire
 non posse, difficultate et impedimentis locorum naturalibus prohibitum:
 esseque peritiae imperatoriae, non modo exercitum bene disponere;

- A. C. 1329 *χάζεσθαι καὶ τόπων, ἐξ ὧν πλεῖστα τοὺς τε πολεμίους δυνή-
σονται βλάψαι καὶ τοὺς φίλους ὠφελῆσαι. εἰ δ' ἄρα τοσού-
τον ἐκοτήσονται τῶν ὀρθῶς ἐχόντων λογισμῶν, ὅσθ' ἑαυτοὺς
θρασέως οὐτωσὶ καὶ παραβύλως ἐπὶ τὰ κρημνὰ τῶν ὄρων καὶ
τὰς χαράδρας εἰσωθεῖν, τοῦτ' ἂν μάλιστα βουλοίμεθα ἡμεῖς⁵
καὶ εὐχῆς ἂν ἔργον ἰδεῖν γεγενημένον εἶη. τὴν νίκην γὰρ ἡμῖν
παραδώσουσιν ἀπονητὶ διαφθαρέντες. τοῦτο μὲν οὖν τοιοῦτον
ὄν οὐδὲ αὐτοὺς οἴομεθα ἀγνοῆσαι, πείραν ὡς ὀρώμεν πολεμί-
ων ἔργων ἔχοντας. λείπεται δὴ περιελθόντας τὴν ἄκραν τῶν
ὄρων, ἐκ θατέρου μέρους προσβαλεῖν ἡμῖν, πεδινῶ τε ὄντος¹⁰*
- P. 220 *καὶ ῥαδίαν παρέχοντος τὴν ἐπιχείρησιν αὐτοῖς. στοχάζεσθαι
δὲ ἕξεστι παντὶ τῷ βουλομένῳ, ὡς ἄχρισ ἂν αὐτοῖς ἡ ὁδὸς
διανυσθῆ, δυνατόν ἡμῖν ἔξω τε κινδύνων καὶ φόβου παντὸς
ἑαυτοὺς καθιστᾶν πρὸς τὰ καρτερώτατα ἀναγορήσαντας, καὶ
προσέει προσέεται τὸ μὴ διὰ τὴν ἐκείνων ὀρθῶδιαν φεύγειν¹⁵
δοκεῖν, ἐν ᾗ μάλιστα ἐστι τὸ αἰσχρὸν, ἀλλ' ἐμπειρία στρατη-
γῶν χρωμένους, τὴν ἀσφάλειαν τοῖς οἰκείοις ἐκπορίζειν. οὗς
μέντοι ἔφημεν ὡσπερ σκοποὺς εἶσθαι ἑκατὸν, τὸν βασιλέα
περιμείναντας ἄχρισ ἂν ἐγγὺς γένηται αὐτῶν, τότε ἤδη καὶ
αὐτοὺς ἀσφαλῶς ἀποχωρεῖν, οὐδενὸς ἂν ἐπιθησομένου διὰ τὸ²⁰*
- B *εὐσταλεῖς εἶναι καὶ κούφους καὶ ἵπποις χρῆσθαι ἀγαθοῖς.
Τοιαῦτα τῶν βαρβάρων βουλευσαμένων, Ὁρχάνης τε ἐπέθετο
καὶ οἱ ἄλλοι, καὶ ἐδέδοκτο μένειν ὡς ἐς τὴν ὑστεραίαν τὰ
βεβουλευμένα ἐκτελέσοντας. εἰς δὲ τὸ Ῥωμαίων στρατώπεδον*

verum etiam tempora et loca conicere, unde hostibus plurimum noceat et amicis plurimum prosit. Si a recta ratione adeo discesserint, ut tam confidenter ac temere in praeruptos montes et profundissima vallium semet intrudent, hoc et ipsos vehementer velle, nec posse quidquam optatius evenire; victoriam enim nullo labore interemptos quasi in manum tradituros. Haec ita se habere, ne illos ipsos quidem Romanos, usu belli doctos, videri ignorare. Relinqui igitur, ut ubi montium crepidines seu extrema circuierint, ex altera parte, qua planities est et ad aggradiendum commoditas, invadant. Coniactare autem cuivis licere, si volet, donec illi circuierint, posse se ad munitissima loca interim secedentes, omni vacare timore atque periculo. Accedere huc etiam, quod non illorum timore percussi fugere, in quo summa insit turpitudine, sed peritia ducis usi, securitatem suis quaerere videbuntur. Quos vero centum tanquam in specula stare debere dixerint, imperatorem dum accederet observantes, tum quoque ipsos secure secessuros, quos ut levi armatura praeditos et in equis expeditis nemo sit aggressurus. Hac oratione Orchani ceterisque manendi voluntas iniecta est, decreveruntque die sequenti consulta praestare. Interea Romanorum castra rumor pervasit, imperatorem ex letali

διήει φήμη, ὡς βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ τραύματος πονήρως ἔχει, A.C. 1329
 καιρίως πληγείς. ὅσοι δὲ ἦσαν ἔτι καὶ τῷ προσβυτέρῳ βασι-
 λεῖ προσκειμένοι τὰς γνώμας, διεφήμισαν ὡς τεθνηξόμενον
 ὅσον οὐδέπω βασιλέα· εἴτε δὲ καὶ ἀληθῶς οὕτως ἔχειν οἰθθέν-
 5τες, εἴτε καὶ πρὸς ἔχθραν τὰ τοιαῦτα διεθρύλλησαν, ἐν ἀδήλω.
 κατελείφθη, τοῦ βασιλέως ὕστερον διὰ τὸ μὴ δοκεῖν τῆς εἰς
 τὸν πάμπαν ἔνεκα εὐνοίας ἀμύνεσθαι αὐτοὺς ἀβασιάκιστον C
 καταλιπόντος τὸ ροιοῦτον. τέως οὖν διεθρύλλθη παρ' αὐτῶν,
 καὶ τοῖς ἐκ Βυζαντίου στρατιώταις συνεβούλευον, τοῦ στρατο-
 10πέδου πρὸς τὰς παρακειμένας τῆς Βιθυνίας ἀναχωρεῖν πόλεις,
 ὡς εἴ τι συμβαίῃ περὶ βασιλέα πάντων αὐτῶν ὑπὸ Περσῶν δια-
 φθαρησομένων. ἔτιοι δὲ αὐτῶν καὶ πρὸς τὸν μέγαν δομέστικον
 ἐλθόντες, οἷα δὴ εὖνοι, συνεβούλευον ἀπαγαγεῖν τὴν στρατιὰν
 πρὸς τὰς πλησίον πόλεις ὡς ἤδη τεταραγμένην ὑπὸ τῆς φήμης
 15καὶ ὅσον οὐπω καὶ ἀταξία χρησομένην. ὃ δὲ ἀνένεθέ τε πρὸς
 τὸν λόγον καὶ μὴ λυσιτελοῦντα ἔφρασκε βουλευέσθαι αὐτούς·
 ὡς δὲ οὐκ ἔπειθον πολλὰ δεόμενοι, καὶ βασιλεῖ κοινοῦσθαι D
 τὴν γνώμην ὑπέτιθεντο, ὡς ὅ, τι ἂν αὐτῷ δοκοίῃ πραχθήσομέ-
 νου. τοῦτο μὲν δὴ ἔπειθον οἰόμενον καὶ αὐτὸν ἀναγκαῖον τὰ
 20χοιγνόμενα γνωρίσαι βασιλεῖ. καὶ δὴ πρὸς βασιλέα ἀπελθὼν,
 ἀπήγγειλεν ὅσα οἱ ἐν τέλει εἶπον περὶ τοῦ λυσιτελεῖν δοκοῦν-
 τος. βασιλεὺς δὲ ἀσυμφορώτατόν τε ἤγετο καὶ ἐδυσχέραιεν
 οὐ μετρίως, ἐκέλευέ τε ὅτι τάχιστα πρὸς τοῦ στρατοπέδου τὴν
 εἰσβολὴν ἐλθόντα, κατέχειν τὴν στρατιὰν καὶ μηδαμῶς ἀτα-
 25κτεῖν ἔαν, ὡς ἄνευ πολεμίων αὐτοὺς ἐφ' ἑαυτοὺς διωφθαρη-
 19. οἰόμενοι legebatur.

vulnere laborare. Quicumque autem adhuc seniori favebant, iam-
 iam animam exhalaturum dictitabant. Utrum quia sic esse putarent,
 an ex odio famam istam spargerent, in ambiguo mansit: nam impera-
 tor postmodum, ne quod avo bene vellent, eos punivisse existimaretur,
 rem indiscussam reliquit. Dum haec per ora volverentur, etiam
 Byzantinos milites impulerunt, uti e castris in urbes Bithyniae vicinas
 se conferrent: alioqui, si quid humanitus imperatori accidisset, omnes
 a Persis trucidandi. Quidam insuper amici ad magnum domesticum
 adeuntes hortabantur, militem in oppida propinqua deduceret, tan-
 quam malis nuntiis conterritum, et illico tumultuaturum. Domesticum
 eos repellente, multis precibus rogare institerunt, uti sententiam
 eorum cum imperatore communicaret, fieretque quod illi placuisset.
 Hoc obtinuerunt, quando et ille imperatorem quid ageret, omnino
 monendum sentiebat. Protinus vadit, ut ei nuntiet, quid optimates
 e re publica futurum arbitrentur. Imperator id ipsum fore damnosissimum
 ducere, nec leviter stomachari ac praecipere, quam primum se
 ad portam castrorum obiceret, milites cohiberet ac neutiquam tumul-

- A. C. 1329 σομένους. τοῦτο μὲν οὖν ἢ προσετέτακτο ἐποίει κατὰ τάχος. ἐλθὼν δὲ παρὰ τὴν εἰσβολὴν, τὴν στρατιὰν εὗρε πᾶσαν ἤδη ὠρμημένην πρὸς τὰς πόλεις φεύγειν. οἱ γὰρ ἐκ Βυζαντίου μηδὲ τὴν ἐκ βασιλέως ἐπάνοδον περιμεινάντες αὐτοῦ, ἀλλὰ νομί-
- P. 221 σαντες τεθνηκέναι βασιλέα, σκηναί τε καὶ ἄλλα ὅσα ἐπεφέρον-5 το ἀράμενοι, ἐχώρουν πρὸς τὰς εἰρημένους πόλεις. ὁρῶντες δὲ
- V. 178 καὶ οἱ λοιποὶ, οὐκέτι μένειν οὐδὲ αὐτοὶ ἐδύνατο ἐπὶ τοῦ στρατοπέδου, ἀλλὰ κεκίνητο ἤδη πᾶσα πρὸς φυγὴν ἢ στρατιά. ὁ μέγας δὲ δομέστικος ἐν δεινῷ μὲν τὰ γινόμενα ἐποιεῖτο καὶ ὠρμητο τοὺς πρώτους τῆς φυγῆς ἀρξαμένους ἀναστρέφειν. ὡς 10 δὲ οὐδὲν τῶν προσηκόντων ἰσχυε πράττειν, (πᾶσα γὰρ ἤδη κεκίνητο ἢ στρατιά,) τῶν ἄλλων ἀμελήσας, διὰ σπουδῆς ἐποιεῖτο πάσης καὶ φροντίδος τὴν βασιλέως σωτηρίαν, καὶ ἢ τά-
- B χιστα εἶχε, πρὸς τὴν βασιλέως σκηνὴν ἐλθὼν, τοῦτον μὲν σὺχ εὔρεν. ἢ γὰρ θεραπεία ἢ περὶ αὐτὸν τὴν μὲν στρατιὰν ἤδη πᾶ-15 σαν ὁρῶντες ὠρμημένην πρὸς φυγὴν καὶ τὸ στρατόπεδον ἔρημον καταλειφθὲν, τὸν τε βασιλέα ἀδυνατός ἔχοντα διὰ τὸ τραῦμα ἱππῶ χρηῖσθαι, δεισαντες περὶ αὐτῷ, ἄραντες ἐπὶ τάπητος, ἐνὶ τῶν παρατυχόντων ἐνέβαλον λέμβῳ καὶ ἐκέλευον τοῖς ναύταις εἰς Βυζάντιον ἐλαύνειν. ἀναστρέψας δὲ ἐχώρει 20 καὶ αὐτὸς εἰς Φιλοκρήνην. εἰς τέτταρα δὲ ἢ στρατιά διαιρέθεισα, τὸ μὲν αὐτῆς ἐχώρησεν εἰς Φιλοκρήνην, εἰς Νικητιάτου δὲ τὸ λοιπὸν, εἰς Λακίβιζαν δὲ τὸ τρίτον, καὶ τὸ τέταρτον εἰς τὸ Ῥιτζίου. Ὀρχάνης δὲ τῶν γινομένων μηδὲν εἰδὼς,

tuari omniaque confundi sineret: ne sine hostibus ipsi semet ipsos perderent. Ubi ad aditum castrorum venit, (venit autem, uti mandatum erat, festinus,) totum exercitum ad fugam in urbes incumbentem invenit. Nam Byzantini he expectato quidem eius reditu ab imperatore, quem obiisse putabant, tabernaculis cum omni instrumento sublatis, ad urbes quas diximus iter capessabant. Quo conspecto, alii ne ipsi quidem manere poterant: sed cuncti iam fugam moliebantur. Magnus domesticus rei indignitatem iniquo passus animo, principes fugitores ad reditionem inducere nitentur. Cum nihil obtineret, (totum quippe agmen iam seditione fervebat,) reliqua in postremis ponens, omni studio curaque ad salutem imperatoris se dat et quam celerrime potest, ad eius tabernaculum accurrens eum non reperit: quod ministri, dum exercitum ad fugam efferri, castra deserere, ipsum propter illatum vulnus equo insidere non posse cernerent, eius saluti metuentes, tapeti impositum ac lembo forte fortuna occurrenti creditum, Constantinopolin pervehendum curaverant. Reversus ipse quoque Philocrenen concessit. In quatuor autem agmina divisit militibus, unum Philocrenen, alterum Nicetiatum, tertium Diacibizam, quartum Rhitzium discessit. Orhanes horum omnium

ὄμως Παρζαλοῦν τὸν ἀδελφὸν μετὰ τινων Περσῶν ὀλέγων A.C. 1329 ἐκέλευσεν ἐλθόντα κατασκέψασθαι τὴν βασιλείας στρατιάν. C
 ᾤετο γὰρ αὐτοὺς οὐδὲ τὴν νύκτα καθευθῆσειν ἀμερίμωως, ἀλλ' ἐπιχειρήσειν τι πρὸς κίκωσιν αὐτῶν. ὁ δ' ὑπὸ τὸ σκό-
 5τος ὡς ἔην μάλιστα λαθῶν καὶ γενόμενος ἔγγυς τοῦ στρατο-
 πέδου, ἐπεὶ ἤσθάνετο τὴν στρατιάν κεινημένην, ταχέως Ὁρ-
 χάνη τῷ ἀδελφῷ ἐδήλου. τῷ δ' ἐδόκει μὲν εὐθύς οὐκ ἐπ' ἀγα-
 10θῶ τῷ σφετέρῳ κίνησις τῆς στρατιᾶς καὶ διεσάσειστο τοὺς
 λογισμοὺς· μετὰ μικρὸν δὲ Παρζαλοῦς καὶ δευτέρον πέμψας
 15 ὀάγγελον, ἐδήλου τὴν Ῥωμαίων στρατιάν ἀτάκτως καὶ πεφυρ-
 μένως ἀναστᾶσαν ἐκ τοῦ στρατοπέδου, μὴ τὴν εἰς Βυζάντιον D
 τραπέσθαι, ἀλλὰ τὴν πρὸς τὰς εἰρημένους τῆς Βιθυνίας πόλεις.
 ὁ δ' ἐπεὶ ἐπύθετο, ἐπεὶ καὶ περὶ ὄρθρον ἦν ἡ νύξ, ἄρας καὶ
 αὐτὸς πανστρατιᾶ, ἦλθεν εἰς Φιλοκρήνην περὶ ὧραν τῆς ἡμέ-
 20ρας μάλιστα δευτέρας. Ῥωμαῖοι δὲ οἱ εἰς αὐτὴν ἐλθόντες,
 ἐπεὶ συνέβη τὸ κλείθρον τῆς πύλης ἀπολέσθαι, ἀναμιξ ἑστῶτες
 μετὰ τῶν σκευοφόρων, ὡς οἱ Πέρσαι ἤδη κατάδηλοι ἦσαν ἐπιόν-
 25 τες, πρῶτα μὲν οὐκ ἠδυνήθησαν εἰς τάξιν καταστῆναι καὶ ἀμύ-
 νασθαι τοὺς βαρβάρους, κωλυόμενοι ὑπὸ τε τῶν ἀχθοφόρων καὶ
 30 τοῦ ἄλλου οἰκειτικοῦ ἀναπεφυρμένου αὐτοῖς. ἐπεὶ δὲ τῶν κλει-
 θρων εὐρημένον, ἀνεψῆχθησαν αἱ πύλαι, οἱ κλείους ἀθροοὶ ὄρ-
 35 μησαν ἐντὸς ἐλθεῖν. γενομένου δὲ ὄθισμοῦ πολλοῦ κατὰ τὴν
 εἰσοδὸν καὶ συνθλιβομένων ὑπ' ἀλλήλων καὶ συμπατουμένων,
 ἀπέθανον μὲν τρεῖς κατὰ τὴν πύλιν, τῶν ἄλλων εἰσελθόντων,
 25ξξω δὲ ὑπὸ τῶν βαρβάρων δύο μὲν ἀπέθανον καὶ τριάκοντα P. 222

ignarus, nihilo minus Parzalum fratrem cum Persis aliquot ire exer-
 citumque imperatoris speculari iussit: nam eos ne somnum quidem
 placatum ea nocte visuros, sed ad cladem ipsorum quippiam machi-
 naturos opinabatur. Ille tenebris quam maxime dabatur tectus, et
 castris vicinus, ubi milites turbare sensit, e vestigio nuntium ad
 fratrem mittit; quo ille nuntio percussus, motus hosce nihil suis ap-
 portare boni est auguratus. Paulo post per secundum nuntium eum
 docet, Romanos perturbate ac mixtim castris consurrexisse: nec By-
 zantium, sed versus supra dictas urbes aufugisse. Quo cognito, sub
 auroram ipse quoque motis castris, circa horam ab orto sole secun-
 dam Philcrenen venit. Romani, qui eo se receperant, quoniam
 claves portae casu perditae fuerant, confuse cum calonibus et lixis
 vasa et onera portantibus stantes, cum iam Persae certo in ipsos
 graderentur, in ordinem redigi ad resistendum non poterant, a bai-
 lis servitiisque aliis intermistis impediti. Ubi clavibus inventis por-
 tae patefactae sunt, plures confestim introrumpabant. Cumque se
 in ipso introitu vehementius contruderent ac mutuum comprimerent

- A.C. 1329 ἔξ ὧν ἦσαν δύο τῶν ἐπιφανῶν, Μανουὴλ ὁ Ταρχανειώτης καὶ ὁ Καντακουζηνὸς Νικηφόρος, τοῦ μεγάλου δομestίκου καὶ ἀμφοτέρω τυχάνοντες ἀνεψιοί. ἐάλωσαν δὲ καὶ ζῶντες πενήκοντα καὶ ἑκατὸν, ὧν οἱ πλείους ἐκ τῶν ὑπηρετούντων τοῖς στρατιώταις ἦσαν. Ἴπποι δὲ οἱ ἀφαιρεθέντες ἐγένοντο ὡς τε-5 τρακόσιοι. ἔπειτα οἱ ἄλλοι συστραφέντες, συνεπλάκησάν τε τοῖς βαρβάροις καὶ ἀπέκτειναν ἐξ αὐτῶν ὀλίγη δέοντας διακοσίων. Ὁρχάνης δὲ ὄρων ἤδη τοὺς Ῥωμαίους ἀμυνομένους, μὴ δυνάμενός τι δράσαι πλέον, ἀπήγαγέ τε τὴν στρατιάν τῆς Β Φιλοκρήνης καὶ ἐστρατοπέδευσεν ἐκεῖ. τοσοῦτοι μὲν ἀπέθανον¹⁰ κατὰ τὴν Φιλοκρήνην καὶ ἐάλωσαν ζῶντες. τῇ προτεροῖα δὲ κατὰ τὰς μάχας οἱ σύμπαντες ἀπέθανον ἵππεῖς τε καὶ πεζοὶ ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα, καὶ ὁ μέγας ἐταιρειάρχης Ἐξώτροχος κατὰ τὴν τελευταίαν συμπλοκὴν, ὃς καὶ ἐλέγετο οὐχ ὑπὸ βαρβάρου, ἀλλ' ὑπὸ Ῥωμαίου τινὸς πληγῆναι, εἴτε ἀγνοήσαν¹⁵
- V. 179 τος αὐτὸν, (ἤδη γὰρ ἐπελάβετο ἡ νύξ,) εἴτε καὶ κατὰ τινα διαφορὰν ἀμυνομένου, τοῦ σκότους συνεπικρύπτοντος τὴν κατοχυρίαν. ὑπωπεύθη δὲ ὑπὸ Ῥωμαίου πληγῆναι, ὅτι ἀνακεχωρηκότες ἤδη οἱ Πέρσαι ἦσαν, ὅτε ἐκεῖνος τὴν κεφαλὴν εὐρέθη πεπληγμένος ξίφει, ἔφιππος ἔτι ὧν, ἀφωνία δὲ κατεσχέθη.²⁰
- C τοῦ ἐγκεφάλου ἀψαμένης τῆς πληγῆς, καὶ ἐτελεύτησε μετὰ μικρὸν. ἡ μέντοι κατὰ τὰς ἄλλας πόλεις δισκοδασμένη στρατιὰ Ῥωμαίων τῆς αὐτῆς ἡμέρας ὥσπερ ἐκ συνθήματος εἰς.

7. Scr. ἄλλοιου δέοντας διακοσίους. 11. Interpres corrigitt ὑστεροῖα. ED. P.

et conculcarent, tres obtriti, foris autem a barbaris duo et triginta ferro perempti sunt: e quibus duo illustres, Manuel Tarchaniota et Nicephorus Cantacuzenus, ambo cognati magni domestici: capti item centum quinquaginta, maiorem partem servi militum. Equi ablati quadringenti. Reliqui facto globo cum barbaris confixerunt et ex illis paulo minus ducentos occiderunt. Orchanes cernens Romanos iam se defendere, cum aliud non posset, copias a moenibus abducens in proximo castra fecit. Qui igitur illic partim occisi, partim capti sunt, numero tot fuerunt. Pridie in pugna equites ac pedites simul omnes septem supra quadraginta occubuerunt, et ad extremum magnus hetaeriarcha Exotrochus, quem non a Barbaro, sed Romano aliquo ictum ferebatur; sive quod eum non agnosceret, (iam enim nox intervenerat,) sive quod ob dissidium nescio quale se ulcisci vellet, tenebris maleficium occultantibus. Suspicio fuit a Romano vulneratum, quia Persae tum recesserant, quando ipse caput gladio diffusus ac cerebro patente, etiamnum in equo, sine voce inventus est: nec diu post animam exhalavit. Per reliqua porro oppida dispersus Romanus exercitus, eodem die velut ex composito Philocre-

Φιλοκρήνην συνελθόντες, ἐκεῖθ' ἐν τε οὐ πολὺ ἄπωθεν τοῦ στρα- A. C. 1329
τοπέδου Ὀρχάνῃ παριόντες, ἦλθον εἰς Σκουτάριον καὶ ἐπεραι-
ώθησαν εἰς Βυζάντιον ἀδεῶς ἐκεῖθ' ἐν τε ἀνεχώρησαν ἕκαστος
ἐπ' οἶκου. βασιλεὺς δὲ τοὺς εἰς τὸ στρατόπεδον διαφρυσσάσαν-
5τας ὡς ἐτεθνήκει, ἐν αἰτίαις μὲν ἐποίησατο καὶ κατηγορήσε
πολλὰ, οὐκέτι δὲ καὶ ἐτιμωρήσατο ἀξίως τῆς κακουργίας ἐαν-
τῶν, δεῖ τοῦ μὴ δοκεῖν τῷ πρὸς τὸν πάππον καὶ βασιλέα D
ἔχθει ἀμύνεσθαι αὐτούς.

9. Ὀλίγας δὲ ἐνδιατρίψας ἡμέρας Βυζαντίῳ, ἐπεὶ καὶ
100 μῆρὸς αὐτῷ ἀπὸ τοῦ τραύματος εἶχεν ὑγιῶς, ἐξελθὼν ἦλ-
θεν εἰς Διδυμότειχον καὶ τὰ περὶ τὴν Ἀδριανουῦ. διατρίβων
δὲ ἐκεῖ, καὶ πάντοτε μὲν ἡδέως εἶχε τῷ μεγάλῳ δομωστίῳ
συνεῖναι καὶ ὁμιλεῖν, ὡς καὶ διημερεύειν αὐτούς πολλάκις καὶ P. 223
διανυκτερεύειν ἐν ταῖς ὁμιλίαις· καὶ τότε δὲ ὁμιλῶν αὐτῷ,
15 τῆς ἀρχαίας τε ἀνεμίμησεν αὐτὸν πρὸς ἀλλήλους φιλίας
καὶ τῆς κατάκρας συναφείας οὐκ ἐν παρέργῳ, ἀλλὰ μετὰ τι-
νος φροντίδος καὶ σπουδῆς, καὶ ὧν μικρῷ πρόσθεν εἰρήκει
πρὸς αὐτὸν, ὅτε περὶ Συργιάνῃ ἐδεῖτο τῆς εἰρκτῆς ἀπολυθῆ-
ναι, ὡς, οὐτ' ἂν εἴη τι τῶν πάντων ὃ κατὰ γνώμην αὐτῷ
20πραχθῆναι ὄν αὐτὸν ἐθέλῃσαι ἂν ποτε κωλύσαι, ἀλλὰ συγκα-
τεργάσεσθαι πάσῃ σπουδῇ, οὔτε εἰ κατὰ δὴ τινα τρόπον δό-
ξειεν αὐτῷ τῆς οἰκίας ἀποστάντα καὶ φιλιῶν καὶ γυναικῶς
καὶ συμπάντων εἰπεῖν χρημάτων, ἐπ' ἀλλοτριᾶς διατρίβειν, B
δυνήσεσθαι ἂν ποτε ἀποστήσεσθαι αὐτοῦ, ἀλλὰ τὴν μὲν

nen convenit: indeque non procul a castris Orchanis transeuntes, Scutarium accesserunt, et Byzantium liberè traiecerunt, unde ad suos quisque lares remeavit. Imperator eos, qui de morte sua in castris fabulam disseminarant, criminis damnabat ille quidem magnopereque accusabat: non tamen pro merito multabat; veritus scilicet, ne odio avi id facere videretur.

9. Diebus non adeo multis Byzantii commoratus, femore iam persanato, Didymotichum et Adrianopolin excurrit. Ibi, cum antea semper cum magno domestico tam iucunde in sermone versari sole-
ret, ut saepe dies, saepe noctes confabulando consumerentur, dum colloctioni vacant, veteris amicitiae et arctissimae coniunctionis, non per transennam, sed cogitato et de industria eum commonefacit: illorum praeterea, quae nuperrime pro Syrgianne et carcere liberando roganti responderat: nihil penitus fore scilicet, quod si ille factum vellet, non idem ipse vellet; et in quo efficiendo non etiam omni studio elaboraret: neque si quo modo relicta patria, uxore, liberis, denique rebus omnibus, in solo peregrino aevum traducere institue-
ret, posse unquam ab eo divelli: sed prius cum docturum, quam id intempestive atque insolenter faceret. Si ab ista cupiditate avertere

- A. C. 1329 ἀκαιρίαν τοῦ πράγματος καὶ τὴν ὑποτίαν ὅση ἐκδιδάξειν. ἐὰν δὲ μὴ δύναίκο τῆς ὁρμῆς ἀφιστῶν, καὶ αὐτὸν εἰπόντα πᾶσι χαιρέιν, αἰρήσεσθαι τὴν ἐπὶ ξένης πλάνην ἔτι τε εἰ ἀδρεοὺς αὐτῷ δοθῆι, πάντως δὲ παρὰ τοῦ τὰ τοιαῦτα δυναμένου θεοῦ τὸν ἕτερον αὐτῶν παρὰ τοῖς πλείοσι γενέσθαι, ἀπάσαις ψή-5 φοὺς αὐτὸν ἂν ἐλέσθαι τὴν ἐν ἄδου διατριβὴν, ὑπὲρ τοῦ αὐτὸν μακροῦ βίου ἀπολαύειν καὶ πρὸς ἐπὶ τοῦτοις, εἰ καθ' ἡγνιαοῦν αἰτίαν ἕξιος αὐτὸν γυμνώσαντα συνέβη κατ' αὐτοῦ χωρῆσαι ὡς ἀποκτενοῦντα πάντως, ἔπειτα ἕκοντα εἰς τέλος C ἀγαγεῖν τὴν ἐπιχείρησιν κωλυθῆναι, μέμψασθαι μὲν ἂν τήν 10 πρᾶξιν, ὡς οὐκ ἀγαθὴν, αὐτὸν δὲ δυνήσεσθαι μηδέποτε μισῆσαι. Μεταξὺ δὲ τῶν τοιούτων λόγων ἐπικρίπτων τὴν ὁρμὴν, πάντων μὲν ἔλεγε τούτων ὁ μέγας δομῆστικός μεμνησθαι, καὶ V. 180 μᾶλλον ἢ τινων ἄλλων οἴεσθαι δὲ καὶ ψυχαῖς εἴ τις αἰσθησις καὶ μνήμη τῶν κατὰ τὸν βίον μετὰ τὴν ἐνθῆνδε ἀπαλλαγὴν, 15 πάντων μᾶλλον αὐτὸν ἐπιλήσεσθαι τῶν ἄλλων ἢ τῶν λόγων τουτωνὶ ἀνεξάλειπτα τῇ διανοίᾳ ἐγκεκολαμμένων. Ὅ, τι δὲ αὐτῷ τὰ τοιαῦτα δύνασθαι νοεῖν, νῦν ἀγνοεῖν. Εἰκότως, εἰρηκεν ὁ βασιλεὺς· ἔτι γὰρ ἑαυτῷ τῶν τοιούτων τὴν δύναμιν D ἄδηλον παρακατέχειν, νυνὶ δὲ ποιήσειν φανεράν. τὴν γὰρ ἐν-20 δοθεν πρὸς αὐτὸν ἀκραιφνῆ καὶ καθαρὰν φιλίαν αὐτῷ μὲν εἶναι καὶ πάλαι δῆλῃν ἐκ πολλῶν· βούλεσθαι δὲ νῦν καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν οὐ Ῥωμαίοις μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐν ἐσχατιαῖς γῆς βαρβάρους ἐνδηλον καὶ φανεράν ποιῆσαι.

7. Num πρὸς ἔτι τοῦτοις?

11. ἀγαθὴ legebatur.

mentem eius non posset, se quoque rebus universis remisso nuntio, vitam cum illo vagam in locis exteris victurum. Deinde si a Deo, in cuius unius manu id est, optio sibi daretur, ut pro illo hac luce decederet, se omnimodis de annis suis ad illius annos additurum. Adhaec si quacunq̄ tandem de causa contingeret, ipsum stricto ense in se ad caedem ipsam ruere ac invitum reprimi, facinus quidem, ut malum, reprehensurum; eum tamen idcirco nunquam odio prosecuturum. Hic cursum orationis interrumpens magnus domesticus, omnium horum magis quam aliorum quorundam meminisse dixit; et arbitrari, si quis animis post fata rerum humanarum sensus et memoria restet, omnia potius, quam sermonem hunc, menti suae notis indelebilibus insculptum, oblivioni traditurum. Quid autem nunc ista sibi velint et quorsum spectent, haud assequi. Tum imperator: Recte; hactenus enim ipsum eorum vim celasse, quam nunc manifeste proditurus sit. Quam sincere ac pure illum corde suo amet, iam pridem multis argumentis cognovisse: cupere autem nunc eundem amorem suum ceteris quoque omnibus et Romanis et barbaris per terras ultimas clarum conspicuumque reddere: quod

τοῦτο δὲ γένοιτ' ἂν, εἴς γε καὶ αὐτὸς πορφύραν ἐνδύς καὶ πα... A.C. 1329
 ρασήμοις κοσμηθεὶς βασιλικῶς, συμβασιλεύσει Ῥωμαίων καὶ
 συνεδριαῖζων αὐτῷ φανεῖται καὶ χρηματίζων βασιλικῶς. καί-
 τοι τοῦτο δόξαι μὲν ἂν τοῖς ἔξωθεν ὑπερφυῆς, ὥσπερ δῆτα
 5 καὶ ἔστι, τῇ δὲ ἐνδοθεν πρός σέ μου διαθέσει παραβύλλων τις,
 ἠτιώμενον εὐρήσει παραπολύ. τὸ μὲν γὰρ κοινωνὸν ἐλέσθαι
 τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς εὐδοξίας μεταδοῦναι, καὶ ἄλλοις ἂν τισιν
 εὖροι τις εἰργασμένον πρὸ ἡμῶν τῇ δὲ φίλῃ καὶ τῇ συμ- P. 224
 πνοίᾳ, ἣν ἐν ἀλλήλοις ἐκτησάμεθα ἡμεῖς, καὶ τοὺς παρὰ
 10 ποιηταῖς καὶ συγγραφεῦσιν ἐπὶ φιλίαις ὑμνουμένους οὐκ ἐπ'
 ὀλίγον νομίζω παρῆκοντικένας. ὅθεν εἴ τι καὶ τῶν θανυμα-
 σίων δοκεῖ εἶναι τοῖς ἄλλοις πᾶσι, τῶν μετρίων ἔμοιγε φαί-
 νεται καὶ ὀλίγων, οὐ διὰ τὸ μάλιστα βούλεσθαι μόνον καὶ
 ὥσπερ τι δεῖγμα οἶσθαι μικρὸν τῆς ἐνδοθεν στοργῆς τῆς
 15 περὶ σέ, ἀλλ' ὅτι καὶ Ῥωμαῖοις οὐ μικρὸν εἰς τὰ πράγματα
 λουσιτελήσει. Βασιλεὺς μὲν οὖν ἐκ τούτων ἐπεχειρεῖ τὸν
 μέγαν δομέστικον πείθειν αὐτῷ συμβασιλεύειν καὶ συνδιέπειν
 τὴν ἀρχὴν ὃ δὲ καὶ αὐτὸς μὲν ἔλεγε τὴν ἴσην καὶ ὁμοίαν B
 ἔχειν περὶ τὸ πρᾶγμα δόξαν, καὶ μέγα μὲν οἶσθαι καὶ θαν-
 20 μασιτὸν καθ' ἑαυτό τε εἶναι καὶ δοκεῖν τοῖς ἄλλοις ὥσπερ τις
 κορωνίς τῶν ἐν ἀνθρώποις εὐτυχημάτων ὃν, τῇ φίλῃ δὲ
 αὐτῶν παραβαλλόμενον τῇ πρὸς ἀλλήλους, οὐδὲν τῶν θανυ-
 μασιῶν εἶναι, οὐδὲ τῶν εἰκότως ἂν ἐκπληῖξαι δυναμένον. ὃ
 γὰρ τὴν αὐτοῦ ζωὴν τῆς οἰκείας προτιθεὶς καὶ μεθ' ὅσης ἂν

quidem futurum sit, si et ipse purpuram indutus et imperatoris in-
 signibus ornatus, una secum Romanis imperitet, sibi palam assi-
 deat, secum more imperatorio respondeat. Et quanquam hoc extra,
 inquit, singulare quiddam et eximium, ut sane est, videbitur: tamen
 si cum interiore mea erga te affectione comparetur, multo illa in-
 ferius reperietur. Nam et alii ante nos consortem imperii elegerunt,
 maiestatemque communicarunt: ab amicitia autem et voluntatum con-
 spiratione etiam a poetis historicisque praedicatos, non parum a
 nobis superatos opinor. Quamvis igitur aliis omnibus mirabile,
 mihi tamen mediocre et exiguum quiddam apparet: non solum quia
 maxime tibi volo et id tanquam parvum aliquod documentum in-
 trinseci summique amoris erga te mei existimo: sed etiam quia
 id Romanae rei publicae maiorem in modum proderit. His ratio-
 nibus imperator magnum domesticum permovere nitebatur, ut im-
 perii collega simul ad clavum sederet. Ille vero idem se prorsus
 sentire respondit; et magnum quiddam ac suscipiendum esse
 imperium Romanum per se, et aliis humanarum felicitatum quasi
 coronidem quandam et fastigium quoddam videri. Si tamen cum
 eorum mutua caritate conferatur, nec admirabile, nec merito ob-

- A. C. 1329 ἡδονῆς τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ ἀνθελόμενος ἀποθαρεῖν, τί θαναμαστόν, εἰ καὶ βασιλείας μεταδοίη, ἢ εἴ τις καὶ τούτου θαναμασιωτέρον; τῆς δὲ εὐεργεσίας ἕνεκα ταυτησί πολλάς μὲν ὀφείλειν χάριτας ὁμολογεῖν, καὶ λόγοις τε καθύσον οἶόν τε τὴν ὑπὲρ
- C αὐτῆς χάριν ἀφοσιοῦν, ἔργοις τε ἀμειψῆσθαι τοῖς ἴσοις, τὴν δὲ ὁμοίαν καὶ αὐτὸν ἐκ τῆς καρδίας αὐτῷ προσάγοντα καὶ φιλλαν καὶ στοργήν. ὃ δὲ αὐτῷ προστάττει νῦν δέχεσθαι τε καὶ ὡς τετελεσμένον νομίζειν ἤδη. τὸ γὰρ εἰς αὐτὸν ἦκον, οὐδὲν ἑλλείπειν τοῦ πεπραχῆθαι, ἔργῳ δὲ τελεῖν μήτε δύνασθαι, μήτε κατὰ γνώμην αὐτῷ εἶναι μήτε καθ' ἡδονήν. διὸ αὐτόν. 110
- παύεσθαι πείθειν ἐπιχειροῦντα περὶ τούτου καὶ αὐτῷ παραιτουμένῳ συγγινώσκειν. Βασιλεὺς δὲ οὐχ οὕτως ἔφασκεν ἀπροφασίστως παραιτεῖσθαι χρῆναι, ἀλλὰ τὰς αἰτίας διδάξαντα πρῶτον καὶ τὴν ἀξίωσιν πείσαντα ὡς παράλογον, 110
- D οὕτως ἤδη ἀπολύεσθαι αἰτίας πρὶν δὲ ταῦτα ποιεῖν οὐδὲ συνεπὸν, οὐδ' ἄγαν φιλοῦντος οὕτως ἐξ οὐδεμιᾶς αἰτίας ἰσχυρίζεσθαι τὸ μὴ πεισθῆναι ἂν ποτε. καίτοι γε εἰ μὴ τι ἄλλο, τὸ γοῦν αἰεὶ διαβεβαιοῦσθαι μηδὲν εἶναι μήτε μεί-
- V. 181 ζον μήτε ἔλαττον ὃ, θελήσαντος ἐκείνου, μὴ ἂν εἰς πέρας ἀγαγεῖν, αὐτὸν ἄξιον καταναγκάζειν πείθεσθαι αὐτῷ. εἰ δ' ὅτι οὐχ οὕτως ἔχεις, δίκαιον διδάσκειν, ὡς ἂν εἰδείην τὸν πρότερον ἡπατημένος χρόνον. Οὕτως ἔφασκεν ὁ μέγας δομέστικος ἔχειν, καὶ αἰεὶ τε διῖσχυρίζεσθαι πάντα πράττειν ἐθέλειν,

stupescendum esse. Qui enim alterius vitam suae antetulit et pro eodem summa cum voluptate emori elegit, quid mirum, si cum hoc imperium, aut si quid imperio praestantius est, dividat? De hac autem beneficentia multum se illi debere, idque ingenuè confiteri, et verbis quam religiosissime possit gratias agere: re ipsa referre, cum animo eandem illi benevolentiae amorisque magnitudinem remetiatur. Quod vero nunc sibi imponat, id se admittere et pro confecto ducere, (quod enim ad se attineat, nihil deesse, quo minus confectum sit,) re tamen nequire perficere: neque allubescere sibi, neque ullam iucunditatem parere. Quamobrem coeptis desistat sibi que recusanti ignoscat. Tum imperator, Non ita praecis nulloque praetextu recusandum: verum causas afferendas et quod postuletur cum ratione non congruere demonstrandum, atque ita demum culpam ab se amovendam: alioqui nec prudentis, nec valde amantis esse, asseverare simpliciter, nunquam sibi persuasum iri. Ac si non aliud, hoc unum certe, quod semper prae se ferat, nihil esse tam parvum aut magnum, quod eo volente non sit facturus, iure ad dandas manus posse compellere. Si aliter sit, par esse, ut demonstret, quo se hactenus dolis ductatum fuisse intelligat. Tum magnus domesticus, Non aliter esse, et semper sese affirmare factu-

ἅττα ἂν βούλοιο αὐτὸς, καὶ νῦν οὐδὲν ἤττον πρὸς τοῦτο A. C. 1329
 παρεσκευασμένος εἶναι. ἔφ' οὗ δὲ πείθειν νῦν ἐπιχειρεῖς,
 οὐ σώζειν τὴν ἀκολουθίαν τὸν λόγον. πᾶν γὰρ ἐθέλειν ποι- P. 225
 εἶν φαίην ἂν, ὃ οὐ δι' ἐμὲ ἂν γίγνοιτο, διὰ σὲ δέ· περὶ
 50ῦ δὲ νῦν ὁ λόγος δι' ἐμὲ ὄντος, οὐ δίκαιον οὐδ' ἀναγκαῖον
 εἰς πειθῶ τῷ λόγῳ χρῆσθαι, ἄλλως τε καὶ αὐτὸν ὡσαύτως
 διακείμενον περὶ ἐμὲ καὶ τοῖς ὁμοίοις καὶ αὐτὸν χροῖμενον
 λόγοις, οὐκ εὐλογον πρὸς ἐμὲ μὲν ἰσχυρὸν τὸν λόγον ἡγεῖσθαι,
 πρὸς σὲ δὲ μὴ δύνασθαι τὰ ἴσα. εἰ δ' ἐν ἀμφοτέροις ὁμοίαν
 10ἔχει τὴν ἰσχυρὴν, δίκαιον καὶ σὲ ὃ μᾶλλον ἐγὼ βούλομαι ποιῆ-
 σαι, ἄλλως τε καὶ περὶ ἐμοῦ τοῦ ζητουμένου ὄντος. Τοιού-
 των δὲ τινων καὶ πλειόνων ἐτέρων πρὸς ἀλλήλους εἰρημένων,
 βασιλέως μὲν ἐπιχειροῦντος πείθειν δέχεσθαι τὴν βασιλείαν, B
 τοῦ μεγάλου δομestίκου δὲ μήτε βουλομένου μήτε πειθομέ-
 15ου, τὸ νῦν μὲν ἔχον διελύθησαν, οὐτ' ἀπαγορεύσαντος εἰς
 τέλος βασιλέως, οὐτε τοῦ μεγάλου δομestίκου ἀποσχέσθαι
 τοῦ πράγματος πείσαι δυνηθέντος βασιλέα. βασιλεὺς δὲ αὐ-
 τὸν οὕτως ἀνδισταμένον ὄρω, δεῖν ἔγνω καὶ ἐτέρους πρὸς
 πειθῶ παραλαβεῖν, εἴ πως δυνηθεῖη δι' αὐτῶν πείσαι δέξα-
 20σθαι τὴν βασιλείαν, καὶ παραλαβὼν Ἀνδρόνικον τὸν Ἀσι-
 νην, ὄντα τοῦ μεγάλου δομestίκου πενθερὸν, καὶ τὸν πρωτο-
 στρατορα Συναδηρὸν, καὶ αὐτοῦ μεγάλου δομestίκου παρόν-
 τος, μετὰ τὸ διαλεχθῆναι περὶ τινων ἐτέρων πρὸς αὐτούς,
 ἤδη καὶ περὶ τοῦ προκειμένου προοιμιαζομένου, ὃ μέγας δο- C

rum quae ille velit omnia, et in praesens nihilo minus ad hoc ipsum
 paratum esse. Ceterum quod modo a se conetur impetrare, in eo
 non dici cohaerentia. Omnia enim prompte me exsecuturum dixerim,
 inquit, quae non propter me, sed propter te fiant. Cum porro id, de
 quo nunc sermonem habemus, propter me sit, neque iustitia sinit,
 neque necessitas flagitat quidquam te verborum amplius persuasionis
 ergo proloqui. Nam quia tu ita affectus es erga me, ut ego erga te,
 et idem quod ego profiteris, non est secundum rationem existimare,
 orationem tuam apud me valere debere, meam apud te non item. Si
 igitur in utroque eandem vim habet idemque valet, decet ut tu quoque
 quod ego malim, id praestes, cum praesertim de me sit negotium. His
 et pluribus ultro citroque dictis, imperatore id agente, ut cum ad im-
 perii societatem capessendam induceret, magno vero domestico prorsus
 abnuente, in praesens digressi sunt: cum nec ille spem omnino abiret:
 nec hic tantum valeret, ut a sententia illum detorqueret. Videns
 ergo adeo refractarium imperator, alios insuper in partem laboris huius
 vocare statuit, si forte per eos quod volebat consequeretur. Igitur
 Andronicum Asanem, ipsius socerum, et protostratorem Synadenum
 assumit: domesticoque coram praesente, postquam super aliis nonnul-

- A. C. 1329 μέστικός περι ὧν ἔσονται οἱ λόγοι συμβαλῶν, ἀνίστη τε τὸν βασιλέα τοῦ συνεδρίου, ὡς περι τινος ἀναγκαίου μέλλον διαλέξεσθαι, καὶ μόνον παραλαβὼν, ὤρκιζε τὸν θεὸν, μηδὲν πρὸς τοὺς εἰρημένους περι ὧν βούλοιο εἰπεῖν, ὡς ὠφελείας οὐδεμιᾶς ἐκ τῶν λόγων ἔσομένης. εἰ γὰρ ἐνῆν ὑπὸ τινὸς πεισθῆναι, μᾶλλον ἢ τῶν ἄλλων πάντων ἐπειθετο αὐτῷ αὐτοῦ δὲ ἐκ πολλῶν καὶ συνεχῶν ὀμιλιῶν πλέον ἠνυκότες οὐδὲν, θαναμάζειν εἰ ἑτέροις τισὶν ἤλπισε τοῦτο γενέσθαι δυνατόν. βασιλεὺς δὲ ἤλγησε μὲν οὐκ ἐπ' ὀλίγον, ὁρῶν ἤδη τὴν
- D ἐπιχείρησιν οὐκ ἔσομένην ἀνυσθῆναι δυνατήν. καὶ διετέλεσεν ἡμέρας οὐκ ὀλίγας ἀλγῶν τε καὶ πολλὰ τὸν μέγαν δομestικὸν καταμεμφόμενος τῆς ἀπειθείας καὶ τῆς οὐ καλῆς φιλονομίας. ὅμως μέντοι τοῖς ἐκείνου πειθόμενος λόγοις ἀπέσχετο τοῦ λέγειν περι ὧν ὤρκητο πρὸς τοὺς εἰρημένους. καὶ αὐτοὶ δὲ ὅ, τι μὲν ἔμελλεν ἐρεῖν οὐκ ἤδεισαν ἀκριβῶς ὁ βασιλεὺς, ὅμως δὲ ἐκ τῶν εἰκόντων στοχαζόμενοι ὡς, περι τινῶν μεγάλων διαλέξεσθαι μέλλοντος αὐτοῖς, ὑπὸ τοῦ μεγάλου δομestικου κωλυθείη· ἐν αἰτίαις τε αὐτὸν ἐποιοῦντο καὶ τὰ ἔσχατα ἡδικῆσθαι διεκρίνοντο ὑπ' αὐτοῦ. μηδεὶς δὲ ταῦτ' ἀκούων, ἀνεξέλεγκτα οἰέσθω ψεύδεσθαι ἡμᾶς διὰ τὸ μὴ πᾶσι μέχρι 20
- P. 226 νῦν τὰ τοιαῦτα κατάδηλα γενέσθαι. ἴστω γὰρ θεὸς ὁ πάντα ἐφορῶν καὶ πᾶσι τοῖς γινομένοις αἰεὶ παρῶν. καὶ τῶν ἀδῆλων καὶ κεκρυμμένων ἀγνοῶν μηδὲν, ὡς οὐτ' ἐπὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς συγγεγραμμένοις ἄσασιν οὐτ' ἔχθραν οὐτε φιλίαν οὐτ' ἄλλο

Ilis eos compellavit, rem propositam exorsus est. Domesticus divi-
nans, quo de argumento texeretur oratio, e concilio imperatorem, ac
si quiddam necessarium haberet dicere, evocat; et seducens eum, per
Deum obtestatur, ne quid eorum quae decrevisset ad praesentes
proferret: utpote utilitate nulla inde consecutura. Nam si ab ullo
mortalium eo perPELLI potuisset, ab ipso potuisse. Et quia multis
assiduisque congressibus actum egisset, mirari se, quomodo alios id
sibi effecturos speraverit. Imperator quoniam conatum suum fore
inanem cernebat, magno in dolore per dies complures fuit, deque
magni domestici inobedientia et parum honesta pertinacia querimon-
iam habuit. Verumtamen precibus eius obsecutus, de re tantopere
cupita conticuit. Illi alii, quid imperator voluisset, non satis norant:
nisi quod verisimiliter coniectabant, de arduis negotiis cum ipsis
acturum, a domestico impeditum fuisse: quam rem ei vitio vertebant
secumque iniquissime actum contendebant. Nemo autem qui ista
audit, nullo argumento probata nos scribere ac mentiri putet, quod
haec usque hodie non publice innotuerunt. Testor enim omnia in-
spectantem et universis, quae fiunt, semper praesentem incertorumque
et occultorum nihil nescientem Deum, me neque in ceteris omnibus,

των πάντων οὐδὲν τῆς ἀληθείας προσθέμεθα, γυν τε οὕτως A. C. 1329
 ὡς ἐγένετο περὶ τοῦ πράγματος τὴν διήγησιν ἀπὸ διδόμεν V. 182
 ὑμῖν, ὡς οὐχ ἄπαξ οὐδὲ δις καὶ τετράκις, ἀλλὰ καὶ πολ-
 λάκις βασιλεὺς Ἀνδρόνικος ὁ νέος Καντακουζηνὸν τὸν μέγαν
 5δομέστικον ὄλη γνώμη καὶ πάσῃ σπουδῇ τοῖς βασιλικῶς
 ἠθάλησε κοσμησαὶ παρασήμοις καὶ συγκάθεδρον αὐτῇ καὶ
 συμβασιλεύοντα ἀποδείξαι. αὐτοῦ δὲ παραιτουμένου ἰσχυ- B
 ρῶς καὶ μὴδ' ἂν εἴτι γένοιτο, πεισθῆσεσθαι ἰσχυριζόμε-
 νον, ἤλγησέ τε σφοδρῶς ὁ βασιλεὺς ἐπιπολὺ καὶ τῆς ἀκαί-
 10ρου κατεμέμψατο φιλονεικίας. τῷ μὲν δὴ ἔξωθεν σχήματι
 καὶ τῇ περιβολῇ οὐχ ἦ ἤξιόν ἐγεγόνει ὁ βασιλεὺς ἔργοις
 δὲ οὐδὲν ἦν σχεδὸν διαφέρων βασιλέως. ἦ τε γὰρ διοί-
 κησις τῶν πραγμάτων πᾶσα ὑπ' αὐτῷ ἦν, καὶ τὰ βασιλέως
 προστύγματα οὐχ ἤττον ἢ αὐτὸς βασιλεὺς ἐρυθραῖς ὑπεση-
 15μαίνετο ὑπογραφαῖς, καὶ ἃ ἔξεφερέτο παρ' ἑαυτοῦ, τὴν ἴσῃν
 καὶ ὁμοίαν δύναμιν τοῖς βασιλέως εἶχεν, καὶ τᾶλλα ὅσα βα-
 σιλέως ἔργα ἦν, καὶ αὐτῷ ἔξῃν. στραώμασί τε γὰρ ἀφύπνωττε C
 βασιλέως, εἶποτε στραπευομένῳ συνέβαινε τοῖς αὐτοῦ σκευο-
 φόροις μὴ παρεῖναι, καὶ τῇ βασιλέως κλίῃ, ἢ μὴδὲ υἱῷ καὶ
 20βασιλεῖ, εἰ μὴ ἐπιτραπεῖη, ἔξεστιν, αὐτὸς ἀνεκλίνετο ἀκολύ-
 τως ὁμοίως τε ἀπόντος καὶ παρόντος βασιλέως, ἐμβάσι τε
 ἐχρηῖτο ταῖς βασιλικαῖς ἀδεέστερον ἢ ταῖς ἰδίαις, ὁπότε συν-
 διανυκτερεύσεις βασιλεῖ, καὶ πάντα ἐπραττε βασιλικῶς, ὡς

22. ἢ add. ED. P. συνδιανυκτερεύσει legebatur.

quae narravi, vel odium vel gratiam vel aliud quidquam veritati prae-
 posuisse: et nunc rem gestam ut gesta est vobis tradidisse. Neque
 vero semel bisve quaterve, sed saepius Andronicus iunior imperator
 Cantacuzenum magnum domesticum toto pectore et omni conatu or-
 namentis imperatoris condecorare, sibi que assessorem et collegam con-
 ceptare contendit. Quo nimio opere detrectante confirmanteque, quo res
 cumque caderet, nunquam se obtemperaturum, diu in gravi aegritonia
 versatus est et immodicam eius obstinationem in reprehensione posuit.
 Exteriore quidem habitu vestituque non eo incedebat, quo imperator
 postulabat: sed actionibus propemodum nihil ab eo differebat. Nam
 et rerum tota administratio penes illum erat; et edictis imperatoris
 aequè ut ipse imperator minio seu cinnabari subscribebat: quaeque
 ipse protulisset, perinde accipiebantur, atque si ab ore imperatoris
 prodiiissent: et reliqua demum, quaecumque imperator faceret, ead-
 em ipsi licebant. Nam et in eius stragula veste somnum capiebat,
 si quando in expeditione contigisset ministros supellectilem seu im-
 pedimenta portantes non adesse: et in grabatulo eiusdem (quod nec
 filio, et quidem imperatori, nisi id ei parens deferret, fas erat) ipse
 liberrime, idque eo tam praesente, quam absente, meridiabatur: et

Cantacuzenus.

24

A. C. 1329 καὶ βασιλέα ὀρώμενα τὰ τοιαῦτα ἤθεσθαι τε ἄγαν ὑπερφυῶς καὶ τοῖς ἄλλοις ἐνδείκνυσθαι ὡς εἶη αὐτῷ καθ' ἡδονήν. τὰ τοιαῦτα δὲ οὐδὲ τῇ βασιλίδι Ἄννη ἄγνωστα ἦν, ἀλλὰ παρούσης καὶ αὐτῆς, ἐπράττετο πολλὰκις, ὡς καὶ βασιλέα πρὸς Διὸν μέγαν δομέστικον λέγειν, ὅτι „τί δ' ἂν εἶη· δεινὸν, εἰ ἂν ἰδίᾳ, ταῦτα καὶ δημοσίᾳ πραχθεῖη καὶ τοῖς πᾶσι γένοιτο καταφανῆ”; ὁ δ' οὐδὲν ἤττον ἢ πρότερον ἀπεωθεῖτο, ἀρκείσθαι τοῖς παροῦσι φάσκων. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων τῆς ἀληθείας ἕνεκα τοσαῦτα εἴρηται ἡμῖν.

- P. 227 *Ι.* Οὐ πολλοὺς δὲ ἔτεσι πρότερον Ζαχαρίας Μπενέτος οἶο ἐκ Γεννούας τῇ Χίῳ ἐπιθέμενος ἐκράτησεν αὐτῆς. βασιλεὶ δὲ Ῥωμαίων τῷ πρεσβυτέρῳ Ἀνδρονίκῳ διὰ τὰς συχνὰς ἐφόβους τῶν Περσῶν κατὰ τῶν πρὸς ἑω τοῖς Ῥωμαίοις ὑπήκοων πόλεων οὐ βραδίως ἔχοντι πολέμῳ τὴν νῆσον Ῥωμαίοις ἀνακτῶσθαι, ἔδοξε λυσιτελεῖν εἰρηνικὰς πρὸς Ζαχαρίαν σπονδὰς 15 θέσθαι, ὥστε Χίον μὲν ἐπὶ δέκα ἔτεσι κατέχεσθαι παρ' αὐτοῦ καὶ μηδένα βασιλεὶ παρέχειν φόρον, ὀνομάζεσθαι δὲ μόνον βασιλέως καὶ σημαίας ἐπὶ τῶν τειχῶν ἀνάγεσθαι βασιλικὰς, μετὰ δὲ τὴν δεκαετίαν πάλιν Ῥωμαίοις τὴν νῆσον ἀποδιδόναι. τοιαύτας μὲν βασιλεὺς τὰς πρώτας σπονδὰς ἔθετο πρὸς Ζαχαρίαν ἐν τοῖς αὐτοῖς δὲ ἔτεσιν αὐτὸς περιεποιεῖ τε V. 183 τὴν νῆσον ἑαυτῷ ὑποποιούμενος τοὺς Χίους, καὶ Ἰσχυροῦ τὴν πόλιν τὰ τε πεπονηκῆτα ἀνοικοδομῶν, καὶ εἶπον δέοι, τοῖς

si quando simul pernoctassent, cothurnis eius licentius quam suis utebatur, agebatque imperatorie omnia: ut Imperator intuens, etiam atque etiam vehementerque laetaretur et gaudium suum nec apud alios tacitum habere posset. Nec ista Annam imperatricem latebant: in cuius conspectu eadem saepe faciebat: ut imperator ei nonnunquam diceret, Quid tandem foret mali, si quae privatim agis, publice fierent, noscerenturque ab omnibus? Ille nihilo minus ut semper renitebatur, praesentibus se contentum autumans. Ac de his quidem veritatis testificandae causa tantum dixisse sufficiat.

10. Non multis ante annis Benedictus Zacharias Genuensis Chium invadens, ea potitus est. Cum vero seniori Andronico propter frequentes et infestas Persarum in urbes orientales Romanorum incursiones difficile esset insulam recuperare, pacem cum Zacharia composuit, sub ea conditione, ut is Chium retineret per decennium, nec esset tributarius: tantum ut insula imperatoris vocaretur et in muris signa eius figerentur: eo tempore finito, Romanis restitueretur. Hoc foedus primum cum Zacharia percussit imperator. Intra eosdem annos Zacharias, Chium subactis, insulam sui iuris fecit: Ochyrum oppidum et alia vetustate ruinosam instauravit: et sicubi opus erat, muros in altitudinem maiorem eduxit: fossas, item et

τείχεσιν ὕψος προστιθεῖς, καὶ τάφρους τε καὶ τᾶλλα ἔξαρτύο- A. C. 1329
 μενος ἃ ἔμελλε λυσιτελήσειν, εἰ κατασταλή πρὸς τὸν πόλεμον. C
 μετὰ δὲ ταύτας τὰς δεκαετείς οὐ ἠγάδιαν ὄρων ὁ βασιλεὺς τὴν
 παράληψιν τῆς Χίου διὰ τὸ ὠχυρῶσθαι, ἄλλως τε καὶ Ζα-
 χαρίου προσειβάν πέμψαντος καὶ βασιλέως δεομένου μὴ περὶ
 τῆς νήσου ἐνοχλεῖν, ἑτέρας ἔθετο πενταετείς ἐπὶ τοῖς ἴσοις
 καὶ ὁμοίοις, καὶ μετ' αὐτὰς ἑτέρας πάλιν. καὶ τετελευτηκότος
 Ζαχαρίου, τῆς τε Χίου καὶ τῆς πανουργίας οἱ παῖδες κατα-
 λειφθέντες κληρονόμοι, οὕτω διεπαιδαγωγῶν βασιλέα, πρὶν
 10 τιάς οὖσας ἐξικέσθαι ἑτέρας τιθέμενοι· καὶ ἔργω μὲν αὐτοῖ
 καρπούμενοι τὴν Χίον, ψιλλῇ δὲ προσηγορίᾳ βασιλεὶ παρέχον- D
 τες αὐτῆς κυρίῳ εἶναι. τῶν σπονδῶν δὲ αὐτοῖς τότε πρὸς
 ἔξοδον ἤδη οὖσῶν, Καλόθετος τῶν παρὰ Χίοις δυνατῶν ὁ
 μάλιστα διαφορώτατος, τῷ μεγάλῳ δομestikῶν οἴκῳ προσφ-
 15 σιωμένος ἐκ πολλῶν ἐτῶν, (πατέρες τε γὰρ ἐκείνων τοῖς με-
 γάλῳ δομestikῶν πατράσιν ἐς τὰ μάλιστα ἦσαν φίλοι καὶ
 οἰκεῖοι, καὶ αὐτὸς αὐτῷ,) οὗτος δὲ ὁ Καλόθετος τῇ τοῦ μεγά-
 λου δομestikῶν μητρὶ τότε προσελθὼν Διδυμοτείχῳ ἐνδιατρι-
 βούσῃ καὶ τὴν τε κακουργίαν τῶν Λατίνων ἀπαγγέλλας, ἧ
 20 χρώμενοι ἀπεστέρησάν τε Ῥωμαίους τῆς Χίου τὴν ἀρχὴν
 καὶ νῦν ἐπὶ τοσοῦτον κατέχουσιν ἑξαπατῶντες, πρᾶγμα οὐκ
 εὐκαταφρόνητον, οὐδ' οἷον ἑαδίως τινὰ αὐτὸ καταπρόεσθαι
 (δύο γὰρ πρὸς ταῖς δέκα μυριάσι χρυσίου ἐτησίους τελεῖ φό- P. 228
 ρους,) τὴν τε εὐνοίαν αὐτοῦ τὴν ἀρχαίαν καὶ τὴν συνήθειαν

alia adornavit, quae usui essent, si bello pateretur. Elapso hoc
 decennio cum videret imperator, Chium sic munitam haud sine
 magno labore posse recipi: et accessisset praeterea legatio a Zacha-
 ria, qua rogabatur, ne sibi propter insulam negotium exhiberet,
 quinquennium sub iisdem conditionibus adiecit: rursumque aliud
 quinquennium. Zacharia autem mortuo, filii eius ut Chii, ita paternae
 calliditatis haeredes et imperatorem instar pueri tractantes, priusquam
 anni concessi finirentur, alios paciscebantur: et cum re quidem ipsi
 insula fruerentur, solo nomine imperatorem esse dominum sinebant.
 lam foedus exhibat, cum Calothetus unus de Chiiis dynastis maxima-
 rum opum, cui cum domo magni domestici vetus et summa erat
 necessitudo (avi enim eius domestici maioribus amicissimi coniun-
 ctissimique fuerant, ut et ipse domestico) hic igitur Calothetus ad
 matrem eius per id tempus Didymotichi manentem adiit, Latinorum
 ei scelus indicavit, qui Romanos insula spoliasset, quam per frau-
 dem tandiu occuparent: et rem haud contemendam, neque temere
 e manibus dimittendam videri, cum in annos singulos centum vi-
 ginti aureorum millia pensitet. Benevolentiam quoque suam et con-
 iunctionem consuetudinis cum ipsa et eius filio in medium attulit,

A. C. 1329 τὴν τε πρὸς αὐτὴν καὶ τὸν υἱόν· τελευταῖον συνεβούλευεν ὡς εἰ εἴη δυνατὸν βασιλέα στόλω εἰς τὴν Χίον βοηθῆσαι, αὐτὸν τὰ μέγιστα ἄν συναρασθαι πρὸς τὸ ἀνακτῆσασθαι τὴν νῆσον, τὰ πρῶτά τε δυνάμενον παρὰ Χίοις καὶ πολλοὺς ἑτέρους προσεταιρισάμενον καὶ τῶν φίλων καὶ τῶν συγγενῶν. εἶναι δὲ καὶ ἀφορμὰς οὐκ ἀγεννεῖς τοῦ πρὸς Μαρτίνον πολέμου τό, τε πρὸς ἔξοδον ἤδη εἶναι τὰς σπονδὰς, καὶ τὸ, βασιλέως ἀγνοοῦντος, ἀκρόπολιν ἐπὶ τῇ Χίον βίᾳ κατασχέειν οἰκοδομεῖν. Β δὲ δειτό τε αὐτῆς σκέψασθαι περὶ αὐτοῦ πρότερον καλῶς, ὅπως μὴ αὐτῷ ἐς κίνδυνον τὰ πράγματα χωρήσει, βασιλέως οὐ μὲν αὖ 10 τῆς προσηκούσης δυνάμεως ἐκεῖ ἐλθόντος. περὶ πλείστου μὲν γὰρ ποιεῖσθαι καὶ τὸ Χίον Ῥωμαίοις προσχωρήσαι, ὠφέλειαν παρεξουσαν οὐ τὴν τυχοῦσαν οὐδὲν δὲ ἦττον καὶ ἑαυτοῦ καὶ τῶν οἰκείων προνοεῖσθαι, ὡς εἰ μὴ κατὰ γνώμην αὐτῷ τὰ πράγματα χωρήσει, πανοικεσία διαφθαρησομένον, εἰ κα-15 τὰδηλον γένοιτο Λατίνοις, ὅτι αὐτοῦ πράττοντος ἐπεστράτευσεν αὐτοῖς ὁ βασιλεύς. οὐ δὲ ἔνεκα αὐτῇ τὴν γνώμην ἀναθεῖναι πρώτη, ὡς ἅττα ἄν αὐτῇ δοκοίη ἐκείνου διαπραξομένου. Τοιαῦτα μὲν ὁ Καλόθετος τῇ μητρὶ τοῦ μεγάλου δομ-20 στίκου κρύφια περὶ Χίου διειλέχθη ἢ δὲ ἐπέβρῶσέ τε μάλ-20 λον πρὸς τὸ ἔργον αὐτὸν καὶ καλῶς ἔφρασκε καὶ λυσιτελούντως βεβουλεῦσθαι καὶ Ῥωμαίοις καὶ ἑαυτῷ. ἐπεὶ δὲ αὐτῇ τὴν πρᾶξιν ἀναθεῖν πρώτη διὰ τὴν ἀρχαίαν οἰκειότητα καὶ

4. πρῶτά τε ED. P. pro πρῶτα τό.

ac tandem auctor fuit, ut, si posset, imperator classem subsidariam in Chium mitteret: ipse vero qui per se plurimum opibus et gratia valeret, multosque alios tum amicos, tum cognatos ad societatem aggregaturus esset, ad insulam vindicandam vires suas coniungeret. Praeclaram autem occasionem belli contra Martinum fore, tum quod foederis tempus iam expiraret; tum quod, imperatore inescio, arcem ad Chium vi subiugandam exstrueret. Orabat tamen illam, negotium prius perpenderet diligenter, ne ipse caput et fortunas suas in periculum adduceret, si imperator cum copiis non iustus eo adnavigaret. Sibi quidem nihil esse optatius, quam Chium quoque non mediocriter fructuosam sub Romanorum ditionem succedere: nihil minus se sibi ac propinquis suis prospicere. Si namque res secus evenirent, cum tota stirpe vita et facultatibus exutum iri; nempe Latinis resciscentibus, eius impulsu imperatorem cum hostili classe advenisse. Ideo porro se ipsi ante omnes mentem suam aperire, quod imperator per omnia ex eius iudicio arbitrioque acturus sit. Haec matri magni domestici clam de Chio Calothesis; quae stimulus ei maiores subiecit bonumque et utile tum Romanis tum sibi quoque consilium dedisse affirmavit. Et quia ad se primum pro

τὴν εὐνοίαν ἣν ἔσχηκεν ἐκ παλαιοῦ πρὸς αὐτὴν καὶ τὸν A. C. 1329
 υἱόν, αὐτὴ καὶ διαπράττειται ὅπως ἄριστα αὐτῷ ἔξει. Ἐκείνη
 μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπε· πέμψασα δὲ ἐκ Βυζαντίου βουσιλέα
 καὶ τὸν υἱὸν εἰς Διδυμότειχον ἐκάλει, ὡς ἀναγκαίων πέρι
 5 διαλεξομένη. οἱ δ' εὐθύς, τῶν ἄλλων ἀμελήσαντες, εἶχοντο
 ὁδοῦ γενόμενοι δὲ ἐν Διδυμοτείχῳ, ἐπεὶ ἐπύθοντο περὶ ὧν D
 καλοῦντο, ἠδέως τε ἐδέξαντο τοὺς λόγους καὶ ἐδόκει δεῖν V. 184
 ὡς περὶ ἀναγκαίου τῆς Χίου παρασκευάζεσθαι τὰ πρὸς τὸν
 πόλεμον προθύμως. τὸν τε Καλόθετον ἰδίᾳ μετακαλεσάμε-
 10 νοι, ἐκάτερος αὐτῶν λόγοις τε ἐπέρρωσαν πρὸς τὸ ἔργον ἐπα-
 γογῶς καὶ δῶροις φιλοφρονησάμενοι ἀξίως ἑαυτῶν, ἔτι δὲ καὶ
 ἐπαγγειλάμενοι αὐτὸν τε καὶ γένος εὖ ποιήσειν, ἐξέπεμψαν πρὸς
 Χίον, ὡς ὧν ἂν δέοιτο παρασκευασόμενον πρὸς τὸ Λατίνοις, ἣν
 15 δέη, ἐπιθέσθαι. αὐτοὶ δὲ εἰς Βυζάντιον ἐπαναστρέψαντες,
 ἱερήρεις τε ἐναυπηγοῦντο, καὶ τᾶλλα παρεσκευάζοντο ὡς πλε-
 σσόμενοι ἐς Χίον. σκεπτομένοις δὲ αὐτοῖς ἦντινα ἔξεσται τοῦ
 πολέμου εὐπρόσωπον ἀρχὴν λαβεῖν, ὃ μέγας δομοτικός συνε- P. 229
 βρύλευε τὰς μὲν τριήρεις ναυπηγεῖσθαι καὶ τὰ ὄπλα ὧν δέονται
 παρασκευάζεσθαι καὶ ναυτικὸν συλλέγειν, οἱ ἐπιβήσονται, καὶ
 20 ὀπλίτας. ἐπεὶ δὲ αἱ τε σπονδαὶ τῷ Μαρτίνῳ ἐν ἐξόδῳ εἰσὶν
 ἤδη, καὶ ἄκραν, βασιλέως μὴ ἐπιτρέψαντος, οἰκοδομεῖ ἐπὶ τῷ
 καταδουλώσασθαι τὴν νῆσον, πρόσταγμα πρὸς ἐκείνον αὐτοῦ
 πεμφθῆναι, ἅμα μὲν αὐτὸν αἰτιωμένου ὡς τὴν ἄκραν, αὐτοῦ
 μὴ συνειδότης, οἰκοδομοίη, κελεύοντός τε τὸ οἰκοδομεῖν εἶν

23. αἰτιωμένου ED. P. pro αἰτιώμενον.

familiaritate, quae illi secum et cum filio inde a maioribus inter-
 cessisset, referendum putavisset, se rem optime confecturam. Haec
 illa. Inde imperatorem et filium Byzantio Didymotichum, ut de
 necessariis quibusdam cum ipsis actura, accersit; qui illico in viam
 se dederunt. Audita causa, ob quam essent evocati, laetitiam ce-
 perunt bellamque pro Chio, ut rem praecipui momenti, prompte
 comparandum decreverunt. Accitum quoque Calothetum uterque
 verbis efficacibus confirmarunt et pro dignitate munerarunt: da-
 tisque promissis, se ipsi et generi eius benefacturos, Chium dimi-
 serunt, ut quibus opus foret ad Latinos in tempore adoriundos praepararet; ipsi Byzantium reversi, triremes fabricandas locarunt et
 cetera, tamquam Chium navigaturi, curaverunt. Dum vero circum-
 spicerent et honestum aliquod belli principium quaerent, magnus
 domesticus, triremes et arma necessaria conficienda, copiamque na-
 valem et gravis armaturae militem, qui conscenderet, colligendum
 suadebat. Et quoniam foederis cum Martino terminus adesset, ipse-
 que inconsulto imperatore arcem ad insulam servitute opprimendam
 caedificaret, mandatum illi mittendum, quo tum de facta incusare-

A. C. 1329 καὶ περαιτέρω μὴ προβαίνειν ἅμα δὲ καὶ τὰς σπονδὰς ὡς εἰ βούλοιο ἑτέρας θέσθαι, τῶν οὐδῶν ἤδη ἐξηκουσῶν, εἰς Βυζάντιον ἔλθειν. κἄν μὲν παύσῃται τε οἰκοδομεῖν καὶ γενομένου ἐν Βυζαντίῳ περὶ ἑτέρων δέοιο σπονδῶν, ὃ, τι ἂν εἴη σκεψαμένοις βέλτιον ποιεῖν. ἢ γὰρ μηκέτι Χίου Μαρτίνου ἄρχειν δίκαιον ἔαν, ἀλλ' ἕτερον τρόπον εὖ ποιεῖν, τὴν νῆσον δὲ τελεῖν ὑπὸ Ῥωμαίους· ἢ σπονδὰς οὐ κατὰ τὰς προτέρας, ἀλλ' ἐφ' οἷς ἂν αὐτοῖς βέλτιον δοκοίη τίθεσθαι, ὥστε αὐθις Μαρτίνον Χίου ἄρχειν ἐπὶ χρόνον τινὰ ἔτην. ἔαν δὲ μήτε παύσῃται οἰκοδομῶν, σπονδῶν τε μὴ δέοιο ἑτέρων, ὡς ἰο ἤδη βεβαίως τῆς νήσου ἐχομένης, τότε παρεσκευασμένων ἑπτῶν τριήρων οὐδῶν, τὴν ταχίστην ἐπιπλεῖν· πέμπειν δὲ καὶ ἕτερα γράμματα Χίοις, κελύοντα καὶ αὐτοῖς ἀποσχέσθαι τοῦ οἰκοδομεῖν, ὡς ἢ παύοιο καὶ ἄκων, οὐκ ἔχων τοὺς συναίρομένους, ἢ εἰ βιάζοιο καὶ ἄκοντας, μᾶλλον ἔμπο-15 λεωθεῖεν πρὸς αὐτόν. Οὕτω βουλευσαμένοις ἐδόκει δεῖν τὰ τε γράμματα εἰς Χίον πέμπειν, καὶ τριήρεις τὰς τε οὐσας ἐπισκευάζειν καὶ ἑτέρας ἐπιναυπηγεῖν. τὰ μὲν οὖν γράμματα βασιλέως ἀφικόμενα πρὸς Μαρτίνον, πλεον ἤρυσαν οὐδὲν, ἀλλ' ἀναγνοῦς, μᾶλλον ἔργου εἶχετο καὶ πᾶσαν ἐπέδει-20 κρυτο σπουδὴν, ὥστε τὴν ἀκρόπολιν ἀπαρτίσαι ὧν ἂν δέοιο τὴν βασιλέως φθάσας ἔφοδον. ἤδη γὰρ ὑπώπτειν καὶ αὐτοῦς. D Μπενέτος δὲ ὁ Μαρτίνου ἀδελφός ἐν διαφορᾷ πρὸς ἐκεῖνον καταστάς, ὅτι χρυσίων ἑξακισχιλίων ἀποστεροῖτο παρ' αὐτοῦ,

tur et exstructione desistere iuberetur; tum, si foedus novum cuperet, priore iam exacto, Byzantium venire moneretur. Si aedificare cessarit, et Byzantium profectus, pacta nova rogaverit, quod re considerata melius censebitur, se facturos. Etenim aut iustum esse, non pati Martinum Chio imperare: sed alio modo de illo mereri insulamque Romanis parere: aut foedus non in eas condiciones, in quas antea, sed quibus ipsis libuerit, ineundum: nempe, ut Martinus rursus ad tempus certum praesit: et si neque aedificare destiterit, neque foedera nova quaesierit, ac si iam firma sit ei insulae possessio, tum instructis trirēibus primo quoque tempore illuc contendendum; mittendasque insuper litteras, quae Chios in aedificando pergere ventem: ut hac ratione aut invitus desinat, ab operis desertus; aut si etiam nolentes coegerit, sibi infensiores reddat. Itaque consilium ceperunt, ut Chiis scriberent, et paratas trirēmes armarent novasque adderent. Ac epistola quidem Martino reddita, frustra fuit: ea siquidem lecta, operi magis institit, summa ope enitens, ut arx absolveretur, et ut quibus esset opus, iis adventum imperatoris, quem iam suspicione et ipse praecipiebat, anteverteret. Benedictus porro cum Martino fratre litigans de sex aureorum millibus, quae

ἃ ἐχρήσθη αὐτὸν ἐκ τῶν δημοσίων τῆς Χίου φόρων λαμβάνειν A. C. 1329
 ἐτησίως, προσήκοντα ἐκ πατρῶου κλήρου, ἦκεν ὡς βασιλεῖα τὴν
 ἀδικίαν ἐγκαλῶν τῷ ἀδελφῷ καὶ τυχεῖν δόμοις ἐπικουρίας.
 γραμμᾶτεῖά τε εἰδὲν ἃ σαφῶς πολλὴν τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τὴν
 ἑαδικίαν κατηγόρει καὶ τὴν ἀγνωμοσύνην. βασιλεὺς δὲ ἐπηγγέλ-
 λετό τε τιμωρήσειν αὐτῷ ἐφ' οἷς ἀδικεῖται ἀφικόμενος ἐκεῖ, καὶ
 αὐτὸς οὐδὲν ἦν παρὰ Μαρτίνου ἀδικεῖται ἀπολήψεσθαι.

ιδ. Παρεσκευάζετο μὲν οὖν στόλος πέντε καὶ ἑκατὸν νεῶν, P. 230
 ὧν ἦσαν ὀλίγω ἐλάσσους εἰς τὰς δύο μοίρας διήρεις καὶ τριῆ- V. 185
 10 ρεις, ἔξ ὧν ἦσαν ἵππαγωγοὶ ὀκτώ ἄγουσαι τριακοσίαν ἵππων· B
 αὶ λοιπαὶ δὲ μονήρεις ἦσαν. ἐπεὶ δὲ παρεσκευασμένα ἦσαν,
 τὴν τε ἵππον ἐσεκόμενον καὶ τὰ ἄλλα ἐπιτηδεῖα. ἦν τε ἄμιλλ-
 λα πολλὴ τοῖς τριηράρχαις, ἐκάστου φιλονεικοῦντος πολυτε-
 λεία καὶ λαμπρότητι παρασκευῆς τοὺς ἄλλους ὑπερβαλέσθαι·
 15 καὶ τὰ τε ἄλλα ἐξηρτύοντο πρὸς τὸ μεγαλοπρεπέστερον καὶ
 τὰ πληρώματα ἐκόσμου ἰδίους παρασήμοις ἐν τε ὄπλοις καὶ
 ἄσπίσιν. ἦσαν γὰρ οὐ τῶν τυχόντων, ἀλλὰ τῶν τε εὐγενῶν C
 καὶ μεγάλα δυναμένων. συνέπλεον δὲ τῷ βασιλεῖ οὐ μόνον
 ὄπλῃται καὶ ψιλὸς πολὺς, ἀλλὰ τῶν τε συγκλητικῶν οὐκ ὀλί-
 20 γοι, καὶ στρατιωτῶν οὐ μόνον οἱ χρῆσόμενοι τοῖς ἵπποις,
 ἀλλὰ καὶ ἄλλος ὄμιλος πολὺς. ἐπεὶ δὲ πάντα ἤδη ἐπεπόριστο
 καὶ οὐδὲν ἐνέδει ἔτι, ἄραντες ἐκ Βυζαντίου ἔπλεον ἐπὶ Χίον.
 γινώμην δὲ εἶχεν ὁ βασιλεὺς, ὡς ἦν ὁ Μαρτίνος τὸν ἐπίπλου
 πυνθόμενος, πρὶν εἰς τὴν νῆσον καταῶραι, ἀφίκηται πρὸς αὐ-

sibi in annos singulos hereditario iure de publicis vectigalibus de-
 bebantur, quibusque ab eodem fraudatus erat, ad imperatorem se con-
 tulit, fratris iniquitatem accusans et auxilium flagitans: quin etiam
 litteras exhibens, quibus magna illius iniustitia improbitasque coar-
 guebatur. Imperator et se, ubi eo venisset, scelus vindicaturum, et
 Benedictum pecuniam intersersam recepturum promisit.

11. Itaque classis centum et quinque navium comparabatur, e
 quibus paulo pauciores erant duorum generum, biremes et triremes
 videlicet, et ex his hippagogi octo, in his equi trecenti, reliquae
 uniremes. His paratis, equitatum et cibaria imposuit. Tum non
 levis contentio trierarchis incidit, dum quilibet ceteros sumptuoso
 apparatu superare nititur, et cum alia magnifice instruit, tum classia-
 riorum arma et clypeos suis insignibus exornat: nec enim de in-
 fima plebe, sed viri nobiles et admodum copiosi erant. Navigabant
 porro cum imperatore non modo gravis et levis armaturae multi,
 verumetiam de proceribus non pauci, et praeter equites multitudo
 item non spernenda. Omnibus rite paratis, Byzantio vela in altum
 dantes, cursum in Chium dirigunt. Statuerat vero imperator, ut si
 Martinus, adventu classis audito, priusquam in insulam descendere-

- A. C. 1329 τὸν καὶ δεηθῆ περι αὐτῆς, τὴν μὲν ἀκρόπολιν, ἣν αὐτὸς ᾤκοδόμησε, τὰ ἐλλείποντα ἐπισκευάσας, κατασκευῆν φρουρᾶ τῆς εἰσέπειτα ἀσφαλείας ἕνεκα· *Μαρτίνῳ δὲ τῆς ἄλλης νήσου ἐπιτρέψαι ἄρχειν, ἀποδιδόντι ἐτησίως Μπενέτι ἢ πρότερον χρήματα ἀπειτέρει. ὁ δ' οὐ μόνον ἐποίει τῶν δεόντων οὐδὲν, ἀλλ' ἔπει ἐπύθετο ὅσον οὐδέπω ἐπιπλέοντα τὸν στόλον, τὰς μὲν τριήρεις ἃς εἶχε (τρῆεις δὲ ἦσαν,) εἰς τὴν θάλασσαν κατέβυσε κενὰς Ῥωμαίων τε τοῖς τὴν νήσον κατοικοῦσι μηδενὶ ἐκέλευσεν ἐξεῖναι ὄπλοις χρῆσθαι, θάνατον δὲ εἶναι τὴν ζημίαν τῷ χρωμένῳ. αὐτὸς δὲ τὰς τε πύλας τῆς πόλεως ἀσφαλισάμενος καὶ τὰ ἄλλα καταστήσας ἢ αὐτῷ ἄριστα ἐδόκει ἔχειν, ἅμα ὀκτακοσίοις οὐς εἶχε, φραξάμενοι ἀνῆλθον εἰς τὰ τεῖχη ὡς ἀμυνόμενοι ἐπύοντα βασιλεῖα. ἦδη γὰρ ἀνδίσταντο ἀναφανδόν, καὶ οὐδὲ σημαίαις τὰς βασιλικὰς ἠξίωσαν ἀναγαγεῖν ἐπὶ τὰ τεῖχη, ὥσπερ ἦν ἔθος, ἀλλὰ τὰς *Μαρτίνου* μόνας, ὡς βεβαίως ἦδη τῆς νῆ-15*
- P. 231 σου ἐχομένης. Καλοθέτος δ' ἅμα τοῖς περι αὐτὸν, ὄπλοις μὲν οὐκ ἐτόλμων χρῆσθαι τῷ δέει τῶν *Λατίνων*· παρεσκευασμένοι δὲ ἦσαν ὡς ἐπιθησόμενοι αὐτοῖς, ἐπειδὴν ὁ βασιλεὺς εἰς τειχομαχίαν καταστῆ. *Μαρτίνος* μὲν οὖν οὕτω τοῖς ὀκτακοσίοις πεποιθὼς, ἀντικατέστη πρὸς τὴν μάχην. βασιλεὺς δὲ τῆσδε νήσῳ ὡς προσέσχεν, ἀπόβασιν τε ἐποιεῖτο τῆς γῆς εὐθὺς κρατῶν, καὶ τὴν ἵππον ἐξάγων παρεσκευάζετο πρὸς τὴν τειχομαχίαν. *Μπενέτος* δὲ ὁ *Μαρτίνου* ἀδελφὸς φρουρίον τε

5. οὐδ' οὖν vitiose pro ὁ δ' οὐδ' legebatur.

tur, pro ea rogatum veniret, reliquum arcis aedificare et pro securitate in futurum praesidium illi imponere: Martino, restituenti Benedicto ceterorum annorum quam ei detraxerat pecuniam, reliquae insulae praefecturam committere. Qui tamen non solum nihil eorum fecit, quae debuit: sed ubi appropinquare classem intellexit, ternas triremes suas, easque duas in mare demersit, Romanisque insulam habitantibus, mortis poena proposita, armis interdixit: urbis portas communiit et cetera quam visum est optime constituit, octingentosque armatos quos habebat, in muris ad imperatoris impetum repellendum collocavit: iam enim non dubie rebellabatur, nec sigis imperialia in moenibus pro consuetudine, sed Martini dumtaxat figebantur: quasi insula ab eo certo iam acquisita et mancipio obtenta esset. Calothesus cum suis Latinorum metu corripere arma ultro non audebat: sed ad operam praestandam, ubi imperator oppugnare urbem coepisset, parati erant. Martinus octingentis illis confusus, se defendere instituebat. Imperator ad litus appulsus, et excensione facta, terra statim potitus, producto equitatu ad oppugnationem accingebatur. Benedictus Martini germanus castellam iactu lapidis ab oppido dissitum tenens, venit, illudque imperatori

καὶ αὐτὸς κατέχων οὐ μακρὰν τῆς ἄλλης πόλεως ἠκροδομημέ- A. C. 1329
 νον, ἀλλ' ὅσον ἀφ' ἑκατέρου πρὸς τὸ ἕτερον λίθῳ σχεδὸν
 ἐξικνεῖσθαι, ἐνεχειρίσειεν ἔλθῶν τῷ βασιλεῖ, πολλὰ τοῦ ἀδελ- B
 φοῦ κατηγορῶν ὡς καὶ ἀνόητα καὶ ἀδिका πράττειν ἐγνωκό-
 5τος· τοῦτο μὲν, εἰ πρὸς τοσαύτην δύναμιν ἀντιστήσῃεν ἤλ- V. 186
 πισε, μὴ αὐτὸς ἐξ ἴσης ὀρμώμενος παρασκευῆς ἀδικίαν δὲ
 κατεγίνωσκεν αὐτοῦ, εἰ πολλὰ πρὸς βασιλέως εὐεργετηθεῖς,
 Χίον διενοήθη αὐτοῦ ἀποστερῆσαι. βασιλεὺς μὲν οὖν εἰς τὸ
 φρούριον εἰσηλθε, Μπενέτον τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας ἐπαινέσας,
 10 καὶ μετὰ μικρὸν ἐξελθὼν διεκόσμει τὴν στρατιὰν ὡς ἐς τει-
 χομαχίαν. Μαρτίνος δὲ πρὸς τε τὴν βασιλέως στρατιὰν ἤδη
 ἑαυτὸν οὐκ ἀξιόμαχον ὄρων, ἐκ τε τῶν Χίων ἐπικουρίαν οὐ-
 15 δεμίαν προσδοκῶν διὰ τὸ οὐχ ἦσσαν αὐτοῦ ἀφεστηκέναι ταῖς C
 γυνώμαις ἢ καθ' ὅσον εὐνοί ἦσαν βασιλεῖ ὑπωπτευκέναι, ἄ-
 15 λως τε καὶ Μπενέτον προσχωρήσαντος καὶ τὸ φρούριον παρα-
 δότος, ὃ οὐκ ἔλαττον ἠδύνατο ἀποτειχισμοῦ οὕτω πλησίον
 ἠκροδομημένον, σφοδρῶς τε ἐθορυβεῖτο καὶ τὰς σωζούσας ἀπε-
 γίνωσκεν ἐλπίδας. ἐπεὶ δὲ τὰ τε σημεῖα ἤδη ἤφρο καὶ ἤφ-
 20 ρον μάχης οἱ Ῥωμαῖοι, πρεσβείαν πέμψας ὁ Μαρτίνος, ἔδειτο
 20 βασιλέως συγγνώμης τυχεῖν καὶ πρὸς συμβάσεις χωρῆσαι οἶας
 ἂν δοκῇ βασιλεῖ. βασιλεὺς δὲ ἀπεώσατό τε τὴν πρεσβείαν καὶ
 οὐκ ἔφασκε δεῖν, τῆς στρατιᾶς πρὸς τὴν μάχην παραστα-
 γμένης, διαλέγεσθαι περὶ συμβάσεων. πρότερον γὰρ αὐτῷ
 25 ἔξῃν πρὶν ἐνθάδε ἦκειν συγγνώμην τε αἰτεῖν καὶ σπονδὰς τί- D
 25 θεσθαι εἰρηγνικὰς, νῦν δὲ ὅπως ἂν αὐτῷ δοκῇ ποιεῖν, ἐπεὶ τῇ

tradit, et fratrem ut iniustum ac stolidum accusat; si quidem appa-
 ratu multo inferior, tantis copiis resistere se posse speravisset: et
 pluribus ab imperatore beneficii obligatus, Chio ipsum spoliare
 meditatus esset. Imperator castellum ingreditur, Benedictum de
 officio commendat: pauloque post exercitum ad oppugnandam urbem
 ordinat ac disponit. Martinus iam se illi imparem aspiciens et nul-
 lum a Chiis subsidium exspectans, quod eorum animos non minus
 a se aversos, quam in imperatorem conversos coniectabat, cum
 etiam Benedictus, deditioe castelli facta, quod quidem muro valido
 cinctum et firmatum urbiq̄ue vicinum, aequè resistere poterat, eius
 fidei potestatique se permisisset, medullitus conturbatus, de spe,
 qua se adhuc consolabatur, decidit. Cum Romani iam signa velle-
 rent pugnamque ordirentur, missis legatis Martinus veniam precari
 et pactis, quae vellet imperator, se staturum promittere. Ille lega-
 tos repudiare ac dicere, stante iam in procinctu milite, importunum
 esse de pactis agere: integrum ei fuisse, antequam huc iretur, et
 veniam rogare et de pace secum convenire. Nunc facere se quod
 luberet: quando ipse sua fretus potentia, contra se arma capere

A. C. 1329 σφετέρῃ πεποιθῶς δυνάμει ὄπλα αὐτῷ ἀντήροι· Βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπε· Μαρτίνος δὲ ἤδη πῦσαν ἐλπίδα περιηρημένος σωτηρίας, δέσας μὴ καὶ τὸ ζῆν ἀφαιρεθεῖν, ἑαυτὸν ἐνεχείρισε βασιλεῖ καὶ τὴν στρατιάν, τῆς πόλεως ἐξελεθῶν. οἱ Χίοι δὲ αὐτὸν ὀρώμετες ἤδη πρὸς αἰχμαλώτου τύχην καταστάντα, ὄρμησαν ὡς ἐπὶ τοῦ βασιλέως ἀποκτενοῦντες. ὁ μέγας δὲ δομέστικος ἀπειλήσας αὐτοὺς τὰ δεινότερα διαθήσειν, εἴ τι νεωτερίζοιεν περὶ αὐτὸν, ἀπαθῆ διετήρησε κακῶν. βασιλεὺς δὲ αὐτὸν πολλὰ καταμεμψάμενος τῆς ἀβουλίας, ὅμως οὐ διεθήκεν αὐτὸν κακῶς, ἀλλὰ τὴν μὲν γυναῖκα αὐτοῦ ἐκέλευσε καὶ παῖδας, ἔτι δὲ καὶ θεραπευίδας ὅσαι ἦσαν, αὐτὰς

P. 232 μὲν ἐπιφορτίσασθαι ὅσον ἀνύσαι δυνατὸν ἐκ τῶν ἐκείνῃ προσόντων χρημάτων τε καὶ ἄλλων ἐπίπλων καὶ σκευῶν πολυτελῶν, τοὺς δὲ δούλους στρώματά τε καὶ τάπητας ἄραι καὶ ἄλλα ὅσα ἐπιτήδεια πρὸς τὸ καθεύδειν τῆς νυκτὸς, καὶ ἐξελεῖν θόντας Χίου πορεύεσθαι ὅποι ἂν δοκῇ· Μαρτίνον δὲ ἐκέλευσεν εἰσχωθῆναι. καὶ τοῦτο μὲν τοῦτον ἐπράχθη τὸν τρόπον, καὶ σχεδὸν ὅσα Μαρτίνῳ ἦσαν αἱ θεραπευίδες ἅμα γυναικὶ ἐπεφορτίσαντο· τοὺς συνόντας δὲ αὐτῷ ὀκτακοσίους συγγνώμης τε ἤξιώσεν ὁ βασιλεὺς, ἀδικήσας μηδὲν, καὶ προὔθηκεν οὐδὲν αἰρεσιν αὐτοῖς τοιαύτην, ὥστε τοῖς τε βουλομένοις τὰ ὄντα βλαβόντας ἐξεῖναι ἀναχωρεῖν, τοῖς τε μένειν ἐθέλουσι μηδένα ἐνοχλεῖν, ἀλλὰ τὴν μισθοφορὰν λαμβάνοντας, δουλεύειν βασιλεῖ. ὀλίγοι μὲν οὖν ἐκείνων ἀπῆραν ἐκ τῆς Χίου, οἱ λοιποὶ δὲ, οἱ μὲν ἔμειναν ἐν Χίῳ αὐθις μισθοφοροῦντες, οἱ δὲ τοῖς 25

non dubitasset. Martinus omni iam spe deperdita timens ne insuper morti dederetur, urbe egressus, seque exercitumque suum imperatori transdidit. Chii hominem nunc ad captivi fortunam redactum cernentes, insurgere, ut cum ante oculos imperatoris mactarent. At magnus domesticus se pessimis modis illos accepturum comminatus, si quid ei nocuissent, vivum incolumemque servavit. Imperator de amentia obiurgatum, nulli supplicio subiecit: sed uxorem, liberos et famulas quotquot erant tollere iussit quantum ferre possent de illius rebus pretiosaque suppellectile: famulos autem toralia, tapetes ac reliqua omnia ad nocturnam quietem requisita, et Chio excedentes ire, quo voluntas duceret, Martinum autem in vincula duci. Et haec quidem hoc modo patrata sunt: ac ferme omnia quae Martinus habebat, ministrac et uxor in humeros sublata extulerunt. Octingentos autem illos, qui eidem militabant, venia et impunitate dignatus est; tali optione data, ut qui vellent, cum re familiaria sua libere insula demigrarent: qui manere mallerent, iis nemo esset molestus, et imperatoris militiam mercede tolerarent. Paucis Chium deserentibus, ceteri omnes aut ibidem aera merere perrexerunt:

βασιλέως συνηριθμίσθησαν οίκέταις. Χίος μὲν οὖν οὕτως αὐτῷ Α. C. 1329
 θις γέγονεν ὑπὸ Ῥωμαίοις. βασιλεὺς δὲ Μπενέτον τε δι-
 καιον ἔκρινεν ἀμείβεσθαι τῆς εὐνοίας καὶ τῆς προθυμίας τῆς
 εἰς αὐτὸν, καὶ τῶν Χίων τοὺς δυνατοὺς καὶ τὸν δῆμον. εἰ
 δὲ καὶ μηδὲν εἰς τὸν πρὸς Μαρτίνου πόλεμον εἰσῆγγεκαν
 αὐτοὶ, ἀλλὰ ταῖς γνώμαις οὕτως ἦσαν παρεσκευασμένοι, ὡς
 ἦν δέη, πᾶσαν ἐπιδειξόμενοι σπουδὴν καὶ προθυμίαν ὑπὲρ C
 βασιλέως. διὸ καὶ Καλόθετον μὲν καὶ γένος τὰ τε ἐν Διδυ-
 μοτείχῳ προεπηγγελμένα, ὅτε περὶ Χίου κρούφα διειλέχθη,
 10 καὶ προσέτι πλείω εὐηργέτει, καὶ τοὺς ἄλλους καὶ τιμαῖς V. 187
 ἡμείβετο καὶ δωρεαῖς τὸν δῆμον δὲ τῶν δημοσίων ἀνῆκεν
 εἰσφορῶν, ὅσαι μάλιστα ἐπέεζον.

ιβ. Μπενέτον δὲ μετακαλεσόμενος τὸν Μαρτίνου ἀδελ- D
 φὸν ἀνεμίμησκέ τε ὢν πρὸς Βυζάντιον ἐλθὼν τοῦ ἀδελφοῦ
 15 πατριάρχου, ὡς ἀποστεροῖ μὲν τῶν ἑξακισχιλίων χρυσίων, ἃ
 προσῆκεν αὐτῷ ἀπὸ τῶν δημοσίων προσόδων τῆς Χίου λαμ-
 βάνειν, αὐτὸς δὲ τὴν νῆσον σφετεριζόμενος ἀποστεροῖ τοῦ
 πατριάρχου κλήρου, καὶ ὡς ἐδεῖτο τῆς δυνατῆς τυχεῖν ἐπικουρίας
 ὢν τε αὐτὸς ἐπηγγείλατο, ὡς ὅσον ἤδη γενόμενος ἐν Χίῳ τῆς P. 233
 20 τε εἰς αὐτὸν καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀδικίας εἰσπράξεται Μαρτίνου
 δίκας. ὢν δὲ νῦν καλῶς καὶ ὡς προσῆκεν ἀποβάντων καὶ
 Μαρτίνου Χίου ἐξεληλαμένου, δίκαιον ἡγεῖσθαι εἶναι τὰς τε
 ἐπαγγελίας ἐκπληροῦν τὰς εἰς αὐτὸν, καὶ τῆς εὐνοίας ἀμείβε-
 σθαι ἧς πρὸς ἐλθόντα ἐνεδειξάτο, τὸ φρούριον παραδοῦς. οὗ

aut in ministros eius domesticos relati sunt. Hac ratione Chius in
 Romanorum ius mancipiumque rediit. Imperator deinde et Bene-
 dicto pro navata benevolentia ac prompta voluntate, et Chiorum
 principibus populoque gratiam rependi aequum iudicavit. Qui quam-
 quam ad bellum contra Martinum nihil contulissent, tamen is erat
 eorum sensus atque animus, ut necessitate flagitante, omnem operam
 ad imperatorem strenue adiuvandam collaturi fuerint. Quare et
 Calothetum et genus eius tum iis, quae apud Didymotichum de
 Chio clandestino secum disserenti promiserat, tum aliis praeterea
 pluribus remuneratus est: atque allos donis et honoribus auxit; pop-
 ulum vero tributorum onere, quo gravissime premebatur, levavit.

12. Accersitum quoque Benedictum Martini fratrem accusationis
 admonet, quam ei Byzantium veniens intenderat de sex aureorum
 millibus, quae pro paterna sorte de publicis Chii redditibus capere
 debuisset, ab illo autem, qui insulam sibi vindicasset, privatus
 fuisset. Et quo pacto auxilium, si quod posset, afferri petivisset;
 quae ipse promississet, quam severe nimirum in Chium delatus et
 sibi et illi iniuriam illatam ulturus foret. Quod quoniam feliciter
 atque ut par erat evenerit et Martinus insula exactus sit, consenta-

A. C. 1329 δὴ ἕνεκα τῆς τε Χίου ἐπιτρέπειν τὴν ἀρχὴν, καὶ τῶν προσό-
δων αὐτῆς τῶν δημοσίων οὐκ ἔλαττον χρυσίου μυριαδῶν
δυοκαίδεκα οὐδῶν, εἰς μὲν ἐπιμέλειαν τῆς νήσου καὶ φυλα-
κῆν, ἔτι τε λοιπὴν ἀναγκαίων ἀναλωμάτων χρεῖαν ὅσα ἂν
Βαυτῷ σκεψαμένη βέλτιον δοκοίη ἔχειν ἀναλοῦν τὰ δὲ ὑπο-5
λειφθέντα χρήματα, τὰ ἡμίση μὲν τῷ βασιλικῷ ταμείῳ εἰς-
κομίζειν, αὐτὸν δὲ τὰ ἐπιλοιπα καρποῦσθαι. ἄθλον δὲ ὅν
ἀνθρώπων παντὶ ὅποτε ἀπροσδόκητον ἦξει τὸ τέλος τῆς ζωῆς,
δίκαιον ἅμα καὶ λυσιτελεῖς ἡγεῖσθαι εἶναι, τὴν ἀκρόπολιν, ἣ
πρὸς Μαρτίνου ᾠκοδομεῖτο, ἐπισκευασθεῖσαν ὧν δέοιτο, φρου-10
ρῆ κατασχεθῆναι παρ' αὐτοῦ, ὡς εἴ τι περὶ αὐτοῦ, οἷα τὰ
ἀνθρώπινα, συμβαίη καὶ γένοιτο ἐξ ἀνθρώπων, μὴ τὴν Χίον
Ῥωμαίους ἀποστερηθῆναι, πολλοὺς ἔχουσαν οὐ πόρρωθεν μόν-
ον, ἀλλὰ καὶ ἐγγύθεν ἐπιβούλους καὶ μάλιστα τοὺς ἐκ Αἴ-
λου Σπιταλιώτας. Τοιαῦτα πρὸς Μπενέτον διεξιόντος βασι-15
C λῆως καὶ μικρῆς εὐνοίας χάριν μεγάλην κατατιθεμένου, οἱ
μὲν ἄλλοι πάντες κατεπλήττοντο τὴν περὶ τὰς εὐεργεσίας τοῦ
βασιλέως φιλοτιμίαν, ὅτι μικρῆς ἕνεκα εὐνοίας τοσαύτην ἀντι-
παρέσχε χάριν, μήτε ὧν ἀνάλωσε χρημάτων πρὸς τὴν παρα-
σκευὴν τοῦ στόλου καὶ τῆς συνεπομένης ἄλλης στρατιᾶς ὑπο-20
λογισάμενος τὸ πλῆθος, μήτε ὧν ἐκ Χίου ἐμελλεν ἐτησίως
ὁ Μπενέτος ἀποφέρεσθαι, καὶ ταῦτα, ὀλίγα ἢ οὐδὲν πρὸς
τὸν ὑπὲρ τῆς Χίου πόλεμον εἰσενεγκῶν. Μπενέτῳ δὲ οὐδὲν
ἄρα ἤρκει, ἀλλ' ἀδικεῖσθαι ἠγείτο καὶ ἀποστερεῖσθαι, μὴ μει-

15. Σπιτιλίη in Graeco barbaro hospitium est. ED. P.

neum sibi videri promissa persolvere et castello sponte dedendo de-
claratam erga se propensionem compensare. Quocirca se illi praefecturam Chii deferre. Cumque reditus insulae centum ac viginti millium aureorum summam plane conficerent, ad eius procuratorem, ad praesidia ususque necessarios, quantum re perspecta merito requiri putaret, impenderet: de reliquo dimidium unum in imperatoris fiscum inferret: altero ipse frueretur. Et quoniam suus quemque dies latet, aequum se et utile arbitrari, arcem a Martino inchoatam perfici et a se cum praesidio occupari; quo, si quid, ut sunt res humanae, sibi acciderit et inter homines esse desierit, Romani Chium, cui multi et remoti et vicini praesertimque Delii Hospitalenses insidiantur, ne amittant. Haec cum imperator diceret parvoque officio illius ingenti beneficio suo responderet, reliqui omnes eius tam fervens benefaciendi studium obstupescabant, quando tam modica tam magnis pensaret, non reputans, neque quantos sumptus in aedificanda ornamendaque classe et in classarios fecisset: neque quam grandem pecuniam Benedictus anniversarie reportaturus esset; idque cum parum aut nihil bello pro Chio commodasset. Sed Benedicto nihil suffici-

ζόνων ἀξιούμενος. διὸ καὶ τὴν βασιλέως δωρεὰν ἀπεωθεῖτο. C. 1329
 μὴ δεῖσθαι φάσκων μήτ' ἐπιτροπεύειν Χίου, μήτ' ἐφ' οἷς
 ὁ πατὴρ αὐτῷ, μήθ' ὁ ἀδελφὸς Μαρτίνος καὶ αὐτὸν κατέχειν V. 188
 ἀλλ' εἰ μὲν αὐτῷ παντάσῃ τῆς Χίου βασιλεὺς παραχωροῖ, D
 ὥστ' ἰδίαν αὐτῷ ἀρχὴν εἶναι καὶ μηδαμῶς τελεῖν ὑπὸ Ῥω-
 μαίους, πολλὴν ἂν εἰδείη τῆς εὐεργεσίας χάριν. εἰ δὲ μὴ
 τοῦτον βούλοιο τὸν τρόπον, μηδεμιᾶς ἑτέρας εὐεργεσίας με-
 μῆσθαι, ὡς πρὸς ἠδονὴν αὐτῷ οὐκ ἔσομένης, ἀλλ' αὐτὸν ὁ,
 τι ἂν δοκῇ δεσπότην ὄντα περὶ τῆς νήσου πράττειν. Βασι-
 10λεὺς δὲ οὐ δίκαια αἰτεῖν ἔφρασα Μπενέτον, οὐδ' οἷα τυχεῖν.
 ἐγρῆν μὲν γὰρ εἰ καὶ τοὺς ἑξακισχιλίους ἐλάμβανε χρυσοῦς,
 ὧν παρὰ Μαρτίνου ἠδίκητο, ἀγαπᾶν καὶ πολυπραγμονεῖν
 μηδέν. εἰ δὲ οὐ τοσαῦτα μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλαπλασιῶ τού-
 των καὶ προσέτι τὴν ἀρχὴν ἔχειν ἔξεστι τῆς νήσου, πῶς
 15ἂν εἴη δίκαιον ἐνδεᾶ τὴν χάριν τοῦ προσήκοντος νομίζειν; P. 234
 εἰ δὲ οὐδὲ ἑαυτῷ τὸ παντάσῃ αὐτῷ παραχωρῆσαι Χίου
 ἐν καλῷ τοῦ σχήματος ἔφη κείσεσθαι ὁ βασιλεὺς, οὐδὲ φιλο-
 τιμίαν καὶ μεγαλοψυχίαν, ἀλλὰ παραπληξίαν καὶ ἀκρισίαν
 περιάψειν ἑαυτῷ. εἰ γὰρ ἔδει τοσοῦτον πόνον αὐτὸν τε καὶ
 20Ῥωμαίους ὑπομείναντα καὶ τοσαῦτα κατὰ τὴν παρασκευὴν
 τοῦ στόλου χρήματα οὐκ αὐτὸν μόνον ἐκ τῶν βασιλικῶν,
 ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἰδίων τῶν ἐπιφανῶν πολλὰ ἀναλωκότων
 ὥστε κρατῆσαι Χίου, ἔπειτα αὐτῷ παραχωρῆσαι ἐς τοσοῦτον,
 ὥστε μήτε νῦν μήθ' ὕστερον μὴ μόνον μὴ μετεῖναι Ῥωμαίους
 25τῆς ὠφελείας τῆς αὐτῆς, ἀλλὰ μηδὲ προσρήματι ψιλῷ κυ- B

bat: qui se etiam iniuria affici et suis spoliari censebat, quod maiori-
 bus dignus non haberetur. Quare donationem imperatoris reiiciebat
 profitebaturque, non se iis indigere: nec Chium procurare velle,
 nec retinere iis conditionibus, quibus aut pater aut frater retinui-
 sissent. Si imperator eam totam omnimodis pro peculiari principatu,
 a Romanorum imperio prorsus exemptam, sibi cedat, tum demum
 illi ut beneficio gratiam magnam habiturum. Si nolit, ne ullius
 beneficii mentionem faciat, audire enim non posse. Verum cum
 ipse insulae dominus sit, ageret pro arbitrato. Respondit imperator,
 Benedicti petitionem nec aequam, nec impetrabilem esse: oportuisse
 enim sex aureorum millibus a Martino recipiendis contentum, alic-
 nis se non implicare. Cum vero non tantum modo, sed multo
 etiam plura et insuper insulae praefecturam consequi liceat, qui
 tandem munus hoc eius meritis impar iuste videri queat? Ad hoc
 si totam insulam ei in mancipio det, id ne sibi quidem laudi fore:
 neque gloriae cupidum et magnanimum, sed vaesanum et nullius
 cerebri visum iri. Si enim necesse erat tot laboribus et a se susce-
 ptis et a Romanis atque in classe instruenda non a se dumtaxat

A. C. 1329 ῥίους ὀνομάζεσθαι αὐτῆς, πολλῶ τῷ μέτρῳ βέλτιον καὶ λυσι-
 τελέστερον ἦν, τὴν ἀπραγμοσύνην καὶ τὴν ἥσυχίαν αἰρεῖσθαι,
 Μαρτίνον τε ἔαν κατέχειν καὶ μὴ παρενοχλεῖν. ἐκείνως μὲν
 γὰρ πρὸς τῷ μὴ κόπτεσθαι καὶ ταλαιπωρεῖν ἐν στρατείαις,
 καὶ ταῦτα διαποντίοις, καὶ τὰ ἀναλωθέντα χρήματα ἐξῆν⁵
 κερδαίνειν καὶ προσέτι γε εἰ μὴ νῦν, ἀλλ' ὕστερόν ποτε δύ-
 ναμιν κτησαμένοις τοῖς Ῥωμαίοις τὴν νῆσον ἂν ἐξῆν ἀνακα-
 λεῖσθαι ὡς ἀδικουμένοις, καὶ ἡ αὐτῆς τῶν ἀδικούντων κρα-
 τήρασι τυγχάνειν, ἢ ἐλάσσοσι τῶν ἀντιπάλων γενομένοις μὴ
 C ἀδικεῖν νομίζεσθαι, μηδὲ παρασπονδεῖν. εἰ δ', ὥσπερ νῦν¹⁰
 ἀξιόσ αὐτὸς, σοὶ παραχωρήσομεν τῆς νήσου, οὐ μόνον εἰκῆ
 καὶ μάτην τὸν τε πόνον ἐσόμεθα πεπονηκότες καὶ τὰ χη-
 μата ἀναλωκότες, ἀλλ' οὐδ' ἐλπίδα ὑπολειψόμεθα Ῥωμαίοις
 τοῦ ἀνασώσασθαι ἂν ποτε τὴν νῆσον· ἢ δοκεῖν ἀδικεῖν καὶ
 παρασπονδεῖν ἔαν τε κρατήσωσιν, ἔαν τε μὴ. δι' ἃ δὴ πάνται¹⁵
 μῆτ' αὐτὸν μῆτε δίκαια μῆτε δυνατὰ αἰτεῖσθαι, μῆτ' αὐτὸν
 δύνασθαι παρέχεσθαι· ἀλλ' ἃ ὑπ' αὐτοῦ πρότερον ἐκρίθη,
 δυνατὰ τε εἶναι καὶ Ῥωμαίοις καὶ αὐτῷ λυσιτελῆ. Μπενέ-
 του δὲ πάντων μὲν φάσκοντος ἀκηκοέναι τῶν βασιλέως λόγων
 καὶ προσεσχημέναι αὐτοῖς, μηδενὶ δὲ πείθεσθαι αὐτῶν, ἀλλὰ²⁰
 τοῖς ἔξ ἀρχῆς ἐμμένειν δεδογμένοις, καὶ μηδεμίαν ἡγεῖσθαι
 D χάριν προσήκουσαν αὐτῷ ἢ τὴν παντελῆ παραχώρησιν τῆς

e fisco suo, sed ab illustribus quoque separatim impensa non me-
 diocri facta, ut Chius reciperetur, deinde eam illi relinquere, adeo,
 ut Romani neque nunc, neque posthac quidquam inde emolumentū
 perciperent, imo nec verbo saltem illius domini appellarentur, longe
 utique melius et conducibilius fuisse, procul negotiis quietem per-
 sequi Martinumque eam retinere perpeti et nihil turbarum excitare.
 Sic namque et defatigatione ac labore expeditionis huius, et quidem
 maritimae, et praeterea consumptae pecuniae supersederi potuisse.
 Adde quod, si non hoc tempore, at aliquando Romanis, ut iniuriam
 passis, comparato exercitu insulam recuperare licebit; et vel ea
 potitis ius suum obtinere, vel potentia adversariorum superatis,
 neque perperam egisse, neque foedus violasse existimari. Sin,
 quod tu nunc postulas, insula tibi cessero, praeterquam quod tem-
 pus et impensa perit, nulla spes eius unquam recipiendae Romanis
 relinquetur; aut contra fas agere et foedifragos haberi oportebit,
 sive eam obtinuerint, sive non obtinuerint. His de causis nec tu
 iusta et quae fieri possunt petis, nec ego possum concedere. Quae
 autem prius a me statuta sunt, ea fieri queunt et cum ex Romanorū,
 tum etiam ex re tua sunt. Hic Benedictus, audisse attentē
 omnia, quae dixisset imperator; sed iis nec hilum commoveri per-
 stareque in prima sententia et ita sentire, nisi tota insula datur,
 nulla posse meritis suis digna praemia rependi. Solent, excipit

νήσου, Οὐδὲν, ἔφη, θανατοῦ, ὁ βασιλεὺς, εἴ τιτι περὶ πρᾶ- A. C. 1329
 γματός τινος βουλευομένων νῦν μὲν τοιαύδε τιπὲ λογίζεσθαι
 παρασταίη, μικρὸν δὲ ὕστερον τὰναντία ἢ βελτίω ἢ χεῖρω
 σκεπτομένων φαίνοιτο ἐκ τῶν πραγμάτων. διόπερ οὐδ' αὐτὸν
 5δίκαιον νῦν πρῶτον τῶν πρὸς αὐτὸν ἀκηκοῦτα λόγων, ἀπερι-
 σκέπτως οὕτως ἀπαγορεύειν, ἀλλὰ δεόν εἰς δευτέραν καὶ
 τρίτην μετὰ τῶν φίλων σκεψάμενον ἡμέραν, οὕτως ἦκειν
 ἀπαγγέλλοντα ὅσα ἔδοξεν. ἴσως γάρ τι τῶν δεόντων ἢ μετὰ
 τῶν φίλων καὶ οἰκείων συνδιάσκεψις εὐρήσει. Ἐπιχειροῦντος
 10δὲ αὐτίς ἀντιλέγειν τοῦ Μπενέτου, ἐπέσχεν ὁ βασιλεὺς, τῆς
 καθέδρας τε ἔξαναστὰς καὶ πρὸς αὐτὸν εἰπὼν, ὡς οὐκ ἀκού- P. 235
 σεται πρὶν μετὰ τῶν φίλων βουλευσάμενον ἦκειν. Μπενέτος V. 189
 μὲν οὖν οὕτως οἰκάδε ἀπῆλθεν, ἀνάπλεως ταραχῆς εἰς τρί-
 τήν δὲ ἡμέραν μεταπεμφάμενος αὐτὸν ὁ βασιλεὺς, τῶν τε
 15πρότερον ἀνεμίμησεν εἰρημένων καὶ ἕτερ' ἅττα προστίθει,
 τὴν τε εὐμένειαν τὴν πρὸς αὐτὸν ἔνδηλον ποιῶν καὶ ὅσην
 ἔχει περὶ τὸ εὖ ποιεῖν αὐτὸν τὴν προθυμίαν. συμβουλεύε
 τε πείθεσθαι αὐτῷ ὡς λυσιτελοῦντα βουλευομένων. ὁ δὲ τῆς
 τε ἔξ ἀρχῆς εἶχετο γνώμης καὶ βασιλεὺς παρῆνε μὴ εἰκῆ πο-
 20νεῖν, μὴδ' ἄλλο τι πείθειν ἐπιχειρεῖν. ἀλλ' εἰ μὲν αὐτῷ τῆς
 νήσου πᾶσαν παραδοίῃ τὴν ἀρχὴν, εἰ δὲ μὴ, ἀλλὰ τότε δεύ- B
 τερον, τῶν τριήρων ὅσων δέοιτο ἔδειτο παρασχεῖν, ὡς ἂν
 εἰς Γαλατῶν ἀφίκηται, ἐνθήμενος τὰ ὄντα. βασιλεὺς δὲ ἐδό-
 κει δεινὸν, εἰ μήπω πᾶσι φανερᾶς τῆς εἰς αὐτὸν εὐεργεσίας

imperator, de re aliqua deliberantibus iam haec, paulo post
 contraria in mentem venire, quae aut meliora, aut deteriora apparent.
 Quare nec ipsum decere, primis ab se auditis sermonibus, adeo
 inconsiderate desperare; verum cum amicis ac propinquis biduo tri-
 duove ubi consuluerit, tum demum venire et quid probetur expo-
 nere; fortassis enim ea consultatione, quid facere par sit, inven-
 turum. Benedictum adhuc parantem contradicere imperator solio
 exurgens cohibuit, testificans, non se ante aures illi daturum,
 quam communicato cum amicis negotio redierit. Sic ille domum
 perurbatissimus abiit. Tertia luce vocatum imperator et dictorum
 admonuit, et alia quaedam adiecit, quibus et animum suum erga
 ipsum et quantopere de homine bene mereri cuperet, declaravit:
 hortatusque est, ut sibi danti consilium obsecraret. Bene-
 dictus a pertinacia non discedere, imperatoremque monere, ne dum
 aliud suadere conetur, olem atque operam perdat: sed si quidem
 plenum totius insulae principatum sibi det: sin autem, rogare se,
 trirèmes quot indigeret daret, quibus facultates suas imponeret Gala-
 tamque traiceret. Imperator odiosum arbitrari, si, cum de sua in
 illum beneficentia nondum constaret palam, aut ipse veritatem celare

A. C. 1329 καθεστηκυίας, ἣ τάληθὲς αὐτὸς ἐθέλων ἀποκρύπτειν, ἣ ἑτεροί τινες τῶν γενομένων περὶ μηδὲν εἰδότες, οἰήσονται τὸν βασιλέα βούλευσθαι μὲν ἀπελαύνειν Μπενέτον Χίου, εὐπροσώπου δὲ προφάσεως οὐκ εὐπορεῖν, καὶ διὰ τοῦτο ἀσμένως λαβόμενον τοῦ λόγου, τὰς τε τριήρεις παρέχειν καὶ τὴν ἐξουσίαν ἐπιτρέπειν. διὸ καὶ αὐθις ἐφ' ἑτέραις τρισὶν ἡμέραις περὶ τοῦ πράγματος ἐκέλευε διασκέπασθαι, δίκαιον δὲ εἶναι μὴ πρὸς τὴν ἐκείνου μικροψυχίαν ἀπιδεῖν, ἀλλὰ τὴν αὐτῷ προσήκουσαν ἐνδείξασθαι μεγαλοψυχίαν καὶ καρτερίαν. ἴσως γὰρ ἐν αὐταῖς τῶν δεόντων τι βουλευσάσθαι δυνήσῃ. Μπενέτος δὲ μηδὲν ἔτι προσθεῖς, θυμοῦ γέμων, οἴκαδε ἀπεχώρει ὡς τὰ ἔσχατα ἡδικοημένος. βασιλεὺς δὲ ἐπὶ τοῖς γινομένοις δυσχεραίνων, τῶν παρόντων ἐπυνθάνετο Ῥωμαίων, εἰ μὴ τὴν προσήκουσαν εὐεργεσίαν κατατίθεται Μπενέτῳ, μικρὰ ἢ οὐδὲν πρὸς τὸν ὑπὲρ τῆς Χίου πόλεμον συναραμένῳ, ἣ εἰ δι-15 καίᾳ ἢ ἀξίως αὐτοῦ καὶ σὺν λόγῳ γινομένη. αὐτὸν γὰρ μὴ δύνασθαι συνεῖναι, ὅ, τι ταῦτα αὐτῷ τὰ ῥήματα νοεῖ. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι Μπενέτον τε κατηγιώντο καὶ πολλὴν κατεγίνωσκον αὐτοῦ ἀβελτηρίαν ὃ μέγας δὲ δομῆστικός, „τὴν μὲν ἀλογίαν“ εἶπεν „ὃ βασιλεῦ, καὶ τὴν παράνοιον τῶν Μπενέ-20 του ζητημάτων πάντες τε ἴσασι σαφῶς καὶ τὴν ὁμοίαν ψήφον φέρουσι περὶ αὐτοῦ. διὸ οὐδὲ πολυπραγμονεῖν ἐξετάζοντας χρῆ, ὅ, τι βουλόμενος ἀνευδότης ἔχει περὶ αὐτά· οἴ-

15. πρὸς ED. P. pro πέρ.

vellet: aut quidam alii, rei transactae prorsus ignari existimarent, imperatorem Benedictum Chio expulsum cupere: verum causa aliqua in speciem honesta non suppetente, libenter ex eius verbis occasionem arripuisse et, triremibus suppeditatis, abitionem illi permittere. Itaque rursus alio triduo rem deliberationi iussit committere aequum censens, non ad eius illiberalem animum respicere: sed personae suae convenientem mentis celsitatem patientiamque praese ferre, forsitan enim illo spatio quippiam opportunum posse statuere. Benedictus verbum non amplius addens et ira aestuans, quasi intoleranda vexatus iniuria, domum recessit. Imperator factus indignatus, praesentes Romanos percunctatur, num Benedicto meritas gratias non retulerit, qui tamen ad bellum Chium tenui aut nullo auxilio fuerit: et, numquid non iusta et ad praescriptam rationis ab eo requireret: se enim non percipere, quid eius verba significant. Aliis igitur in hominem invehentibus et ut insigniter vecordem condemnantibus, magnus domesticus ita disseruit: Quam a ratione alienum ac delirum sit Benedicti desiderium, omnes perspectum habent. Ideo quid spectans tam rigidus in eo et praefractus perseveret, non est curiosius inquirendum. Censendum vero, furio-

σθαι δὲ αὐτὸν τοῖς μαινομένοις προσεικέναι, οὐ μῆτε περὶ Α. C. 1329
 ὧν λέγουσι, μῆτε πρὸς οὓς ποιοῦνται ἴσασιν τοὺς λόγους, ἀλλ'
 ἢ ἂν τὸ δαιμόνιον κινοίη, φθέγγονται ἀδιανόητα τοῖς πᾶσιν.
 ὡς ἂν δὲ μῆθ' ὑπερὸν αὐτός ποτε μῆθ' ἕτερός τις τὴν ἀλή-
 5θειαν ἐθέλων ἀφανίζῃεν δύναιτο τῷ ψεύδει χρῆσθαι καὶ τὰ
 οὐκ ὄντα λογοποιεῖν, κακίαν δῆθεν προστραφόμενος ἡμῖν τινα,
 ἃ μοι δοκῶ ποιητέα, εἶγε καὶ αὐτῷ σοι συνδόξειεν εἶναι, ἐρῶ: P. 236
 τῇ Χίῳ νυνὶ πολλῶν ἐπιδημούντων, οὐ Ῥωμαίων μόνον, ἀλλὰ
 καὶ ἐκ Γεννοῖας καὶ Βενετίας κατ' ἐμπορίαν, καὶ Νικολάου
 10 Σανούτου τοῦ τῶν Κυκλάδων ἄρχοντος, ὃς ἤκε κατὰ φίλταν
 σὲ προσκυνήσων, ἔτι δὲ καὶ ἐκ Λατίνων ἀρχιερέως, ὃς τὴν
 τῆς Χίου παρὰ τοῦ πάπα ἐπιτέτραπτο ἐπισκοπὴν, καὶ Φρε-
 ρίων τινῶν καθ' ἱστορίαν, κέλευσον ἐκ πάντων ἐκκλησίαν
 ἀθροισθῆναι πάντων δὲ παρόντων γενέσθαι τοὺς λόγους
 15 πρὸς Μπενέτον. κἂν δέξῃται πεισθεὶς τὴν εὐεργεσίαν, παντα-
 χόθεν ἂν ἔχοι καλῶς· ἐὰν δὲ τῇ προτέρᾳ παρανοίᾳ χρώμενος, B
 τῶν μὲν ἐν χερσὶν ἀπόσχηται ἀγαθῶν, τῶν δὲ μῆτε ὄντων V. 190
 μῆτε ἐσομένων ἐπιθυμοίη, εἰ μὴ αὐτὸν ὡς ἀδύνατα ἀξιοίη
 πεῦσαι δυνησόμεθα, ἀλλὰ τοὺς γε παρόντας οὐ μάρτυρας
 20 μόνον ἔσομεν, ἀλλὰ καὶ κήρυκας καὶ τῆς σῆς καλοκαγαθίας
 καὶ φιλοτιμίας περὶ τὰς εὐεργεσίας, βασιλεῦ, καὶ τῆς ἐκείνου

12. Φερέριοι non sunt Ferrarienses, ut Intpr. vertit; quo enim? nam
 et Ferraria Graecis, ut in C. Florentino, dicitur Φερράρια; sed
 est vox Gallica *freres*; erant autem equites Hierosolymitani, te-
 stante Niceta pag. 145. primae editionis: πρὸς τῶν Ἱεροσολυμι-
 τῶν λυθείς, οὗς Φερέριους φασίν. ED. P.

sorum esse similem, qui neque quid, neque apud quos loquantur,
 norunt: sed quatenus a cacodaemone exagitantur, cogitationibus
 humanis abhorrentia effutiunt. Ut autem in posterum nec ipse, nec
 alius veritatem mendacio obscurare queat et inanes comminisci fabu-
 las, quo nobis labem aliquam improbitatis inurat, quae mihi vide-
 antur, si forte eadem tibi probabuntur, eloquar. Quia in praesens
 non Romani dumtaxat, sed et Genuenses, et Veneti in hac insula
 negotiantur, et Nicolaus Sanutus Cycladum praefectus, qui amicitiae
 ergo te salutatum venit: item ex Latinis episcopus, cui a papa Chii
 pontificatus commissus est, et aliquot Milites Templi qui terram hanc
 illustrare student; conventum omnibus istis indicito, et in eorum
 praesentia Benedictum compellari iubeto: qui si quod offers, muta-
 tus admiserit, optatissimum acciderit: sin priore adhuc obstrictus
 amentia, quae in manibus habet bona abiecerit; quae autem nulla
 sunt, neque erunt, concupierit, et nos illi fidem facere nequibimus,
 ea ipsum postulare, quae dari non possint, certe praesentem quidem
 non solum testes, verum etiam integritatis tuae ac studii in benefa-
 ciendo et illius insaniae praecones habebimus: et hinc praecipuam

Cantacuzenus.

25

A. C. 1329 παραπληξίας, καὶ δύο τὰ μέγιστα ἐντεῦθεν κερδανούμεν, ἡμᾶς τε αὐτοὺς ἀπαλλάττοντες ἀδοξίας οὐ προσηκούσης καὶ τοὺς ἄλλους τῆς ἐκ τοῦ ψεύδους ἐλευθεροῦντες προσγενησομένης βλάβης." Τοιαῦτα μὲν ὁ μέγας δομέστικος εἶπε· βασιλεὺς δὲ ἐπέθετό τε εὐθὺς τοῖς εἰρημένοις ὡς καλῶς ἔχουσι, καὶ ὡς
 C αὐτῷ ἐπέτρεπε τὴν προᾶξιν, προσθεῖς, ὡς εἰ μὴ βούλοιο κατὰ τὰ διατεταγμένα πρότερον ἄρχειν ὁ Μπενέτος Χίου, καὶ δευτέραν αἴρεσιν εὐεργεσίας αὐτῷ προθεῖναι, ἐλάττονος ἢ κατὰ τὴν προτέραν οὐδαμῶς. τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ἐκκλησίαν ὁ μέγας δομέστικος ἔκ τε Ῥωμαίων καὶ τῶν ἐπιχωριαζόντων Λατίνων συναγαγὼν, παρόντος καὶ αὐτοῦ Μπενέτου καὶ τῶν Μαρτίνῳ τῷ ἀδελφῷ πρότερον συνόντων οὐκ ὀλίγων, εἰς λόγους τε καθίσταντο καὶ διηγέτο ἄνωθεν ἀπ' ἀρχῆς, ὅπως τε εἰς Βυζάντιον ἀφίκοιτο πρὸς βασιλέα ὁ Μπενέτος κατηγορῶν τοῦ ἀδελφοῦ ἐφ' οἷς ἡδικοῖτο παρ' αὐτοῦ, ὅσα τε αὐτῷ λεχθεῖν πρός; 13
 D βασιλέως, καὶ τὴν εὐνοίαν, ἣν ἐνεδείξατο πρὸς αὐτὸν ἀφικόμενον πρὸς Χίον, καὶ ὡς τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας ἕνεκα ὁ βασιλεὺς ἀμείβεται τοιαύταις εὐεργεσίαις. Μπενέτος δὲ αὐτῶς τὴν τε δωρεὰν ἀπεωθεῖτο τὴν βασιλέως, ἀναξίαν κρίνων ἑαυτοῦ, καὶ εἰ μὴ παντάπασιν αὐτῷ παραχωρήσει Χίον, τῆς 20
 Ῥωμαίων ἀφελόμενος ἡγεμονίας, μηδεμιᾶς ἑτέρας εὐεργεσίας φάσκων δεῖσθαι παρ' αὐτοῦ, καὶ μηδὲ τρίβεσθαι εἰκῆ καὶ μάτην ἀδύνατα ἐπιχειροῦντας πείθειν. οἱ μὲν οὖν παρόντες καὶ μάλιστα οἱ ἐκ Λατίνων, πολλὴν ἀκρισίαν κατεγίνωσκον

eamque bipartitam utilitatem hauriemus; quod nos ipsos nimirum ab immerita infamia servabimus: et aliis a nocumento mendacii cavebimus. Haec ubi effatus est magnus domesticus, imperator protinus in eius sententiam ivit, et rei conficiendae negotium illi dedit: atque hoc amplius, nisi Benedictus ex priori decreto Chium administrare vellet, ut aliam ei ex liberalitate conditionem, prima nequaquam deteriore, proponeret. Die praestituta cum magnus domesticus ex Romanis et Latinis advenis conventum coegisset; praesente etiam Benedicto et non paucis, qui antea cum Martino fratre eius familiariter vivebant, ad verba ventum est: altiusque repetito principio, domesticus narravit, quo pacto Benedictus Byzantium ad imperatorem confugiens, fratrem iniuriarum postulasset, quidque imperator supplici respondisset, et qua is benevolentia postea eundem imperatorem in Chio complexus esset: atque hanc esse causam, quare imperator tantam ei gratiam referret. Benedictum autem iterato quasi se indignam reieccisse; ac nisi Chio a Romano imperio avulsa sibi penitus cederet, nullo se alio eius beneficio egere iactasse: et ne irritus ac temerarius labor impossibilibus sibi suadendis susciperetur, monuisse. Qui aderant, Latini praesertim, fatuam adeo

Μπενέτου και ἤτιώοντο φανερώς, και τὴν βασιλέως θανάμα-Α. C. 1329
 ζοντες φιλοτιμίαν και τὴν αὐτοῦ κακοβουλίαν, και συνεβού- P. 237
 λενον πείθεσθαι βασιλεῖ, ὡς, εἰ μὴ πεισθεῖη νῦν, πολλὰ πολ-
 λάκις ὕστερον μεταμελήσοντος αὐτῆ. ὁ δ' οὐδὲν μᾶλλον
 5 ἐπέειθετο αὐτοῖς, ἀλλὰ τοῖς προτέροις ἐνέμενε λογισμοῖς. ὄρων
 δὲ αὐτὸν ὁ μέγας δομέστικος οὕτως ἔχοντα ἐφ' οἷς ἤξιου
 ἀμεταμελήτως „οὐκοῦν” εἶπεν „εἰ μὴ σοι ταῦτα ἀρεστὰ δο-
 κοίη, ἀλλ' εἰ μὴ τύχοις ὧν αὐτὸς ἀξιότις, και τῆς Χίου παν-
 10 τῆσσι κέρκιαις ἀποστήναι δεῖν, και δευτέραν ἀφρεσίαν σοι
 ἰοπροθήσομαι εὐεργεσίας, ἣν αὐτὸς ἐκέλευσε βασιλεύς. οἰκίας
 γὰρ σοι λαμπρὰς και πολυτελεῖς χαρίζεται ἐν Βυζαντίῳ, και
 τῶν συγκλητικῶν Ῥωμαίων ἕνα κελεύει εἶναι, και ἀξιώματι B
 τῆ προσηκόντι τιμήσει και ἀρχὴν ἐγχειρίσει τῶν παρὰ Ῥω-
 μαίοις νενομισμένων, και τᾶλλα ὅσα τοῖς εὐγενεστέροις Ῥω-
 15 μαίων και αὐτῆ προσηκόντα ἔσται και τούτων πάντων χω-
 ρίς προσόδων ἐτησίων ἕνεκα ἐκ τῶν τῆς Χίου φόρων μυριά-
 δας χρυσίου λαμβάνειν δύο. Τούτων ἀκούσας ὁ Μπενέτος,
 οὐκέτι οὐδὲ καθεκτός ἐδόκει εἶναι, ἀλλ' ὥσπερ τὰ μέγιστα
 ἀδικούμενος, ἀχθόμενος και δυσανασχετῶν, και ὄρκους ἐαν-
 20 τὸν κατελάμβανε και ἄραις ταῖς παλαμναιοτάταις, εἴτι παρα-
 δέξατο τῶν λεγομένων, εἰ μὴ ἄπερ ἐξ ἀρχῆς ἤτήσατο πα-
 ράσχοι βασιλεύς. τρεῖς δὲ ἤτετο τριήρεις ἐκ τῶν βασιλι-
 κῶν ὡς πανοικεσία πλευσούμενος ἐς Γαλατῶν. ὁ μὲν αὖν C
 κοιούτους παραπληξίας γέμοντας προῆει λόγους· οἱ δ' ἀκροώ-

Benedicti iudicium insectabantur et damnabant apertissime; atque ut
 imperatoris honestissimum conatum, sic huius perversum consilium
 admirabantur, et ad parendum imperatori impellebant: quod ni
 faceret modo, fore ut in futurum saepe vehementerque poeniteret.
 At enim surdo fabula caneatur: quippe qui animo obstinaverat non
 cedere. Tum magnus domesticus usque eo in proposito suo pertenden-
 dentem videns, Igitur, inquit, si haec tibi non placent; sed, nisi
 quae vis adipiscare, Chio omnino emigrare decrevisti, en alteram
 tibi iussu imperatoris optionem do; aedes enim tibi magnificas et
 sumptuosas donat Byzantii, et inter proceres Romanos te allegit,
 proque dignitate te honorabit, et consuetos Romanis magistratus
 tibi mandabit: quaecumque etiam nobilioribus Romanis, eadem tibi
 similiter tribuentur. Praeter haec omnia in annum pensionem ex
 Chii vectigalibus viginti nummum aureorum millia accipies. His
 auditis Benedictus e potestate videbatur exlisse, et tamquam mirifice
 laesus, aeger animi, semet iureiurando astringebat dirissimisque
 precibus detestabatur, si quid eorum, quae promittebantur, admit-
 teret: nisi, quae a principio petivisset, imperator daret. Quapropter
 iterum ternas de imperatoria classe triremes orabat, quibus cum
 tota familia sua Galatam navigaret. Tales ille sermones vesaniae

A. C. 1329 μνημονοῦν τῶν εἰρημένων βασιλέα μὲν θανάμαζον καὶ ἐπήρουν
 V. 191 καὶ τῆς μεγαλοφυχίας καὶ τῆς φιλοτιμίας, Μπενέτου δὲ πολ-
 λὴν κατεγίνωσκον ἀγνωμοσύνην. καὶ ὁ σύλλογος διελέλυτο
 ἐπὶ τούτοις. πυθόμενος δὲ ὁ βασιλεὺς ὅσα τε εἶποι καὶ ὧν
 ἀκούσειε Μπενέτος, ἐπεὶ μηδὲν ἔτι συνεώρα λειπόμενον τῶν
 προσηκόντων, ἐκείνῳ μὲν τρεῖς παρέσχετο τριήρεις, ὥσπερ
 ἤπειτο, αἷς ἐνθήμενος ὅση ἦν αὐτῷ περιουσία, ἦλθεν εἰς
 D Γαλατᾶν.

ιγ. Αὐτὸς δὲ ὅσα ἔξῃν πρὸς φυλακὴν ἔξαρτυσάμενος
 τῆς νήσου, ἄρας ἐκεῖθεν ταῖς λοιπαῖς ναυσὶν, ἦλθεν εἰς Φω-10
 καιαν τὴν παλαιὰν, οὐσαν ὑπήκοον Ῥωμαίοις καὶ ἀπόβα-
 σιν ποιησάμενος ἐφ' ἡμέρας τινὰς συνεγένετο Σαρχάκη, τῶν
 κατὰ τὴν Ἰωνίαν ἄρχοντι Περσῶν ἐκείσε γενομένη καὶ μετὰ
 P. 238 τῆς προσηκούσης αὐτῷ προσελθόντι μετριότητος καὶ, οἷον
 εἶπεῖν, δουλείας. ὃν καὶ δώροις φιλοφρονησάμενος ὁ βασι-15
 λεὺς μεγαλοπρεπῶς, ἀπέστειλεν ἔνσπονδον Ῥωμαίοις. Αἰτί-
 νης δὲ καὶ αὐτὸς Καρίας ὧν σατραπῆς, πρὸς βασιλέα μὲν
 οὐ παρεγένετο ὑπὸ νόσου χρονίου κωλυθείς τῶν ὑπ' αὐτὸν
 δὲ Περσῶν οὐκ ὀλίγους πέμπμας ἅμα δώροις πρὸς βασιλέα,
 τὴν νόσον, ὡς ὑπ' αὐτῆς κεκωλυμένος, ἤτιᾶτο, προσκνησάμε-20
 νο βασιλέα. βασιλεὺς δὲ λόγοις τε εὐχαριστήσας καὶ δωροῖς
 ἀμειψάμενος αὐτὸν, ἀπέστειλε τοὺς ἐλθόντας. ἐκεῖθεν δὲ
 ἐξελθὼν, εἰς Φωκαιαν τὴν νέαν ἦλθεν. αὕτη δὲ Ῥωμαίους
 B μὲν οἰκοῦντας εἶχεν ἐξ αἰτίας δὲ τινος ὥσπερ Ζαχαρίας

plenus effundebat. Qui intererant, imperatorem suspicientes, eius laudabile studium excelsumque animum commendabant, ac Benedictum valde improbum ingratumque pronuntiabant. Ita conventus est solutus. Imperator ut didicisset quae Benedictus audivisset ac respondisset, quoniam nihil aequitatis videbat praetermissum, tres illi triremes quas petebat attribuit: iis omni instrumento suo imposito, Galatam pervenit.

13. Imperator quantis potuit praeaidiis in insula constitutis, Phocaeam antiquam, Romanis parentem, navibus delatus, ibi dies aliquot cum Sarchane Persarum in Ionia satrapa familiariter versatus est; qui eum qua par erat modestia, et, ut ita dicam, subiectione humili convenerat. Quem splendidis muneribus amice donatum et Romanis foedere sociatum dimisit. Aetines porro Cariae satrapa, morbo diuturno prohibitus, ad imperatorem ipse non venit: sed Persarum quibus praeerat missa non parva manu cum donis, valetudinem excusavit: qua detentus ad eum salutandum proficisci nequivisset. Imperator, gratiis actis, vicissim dona ei portanda dedit. Inde Phocaeam novam accessit, quam Romani habitabant quidem: ex quadam vero causa, ut Zacharias Chio, sic ipsi Andreae Catanzis

Χίου, οὕτω δὴ καὶ αὐτῆς Ἀνδρέας Κατανίας ἐκ Γεννοῦας κρα- A.C.1399
 τήσας, ἀκρόπολιν τε οἰκοδομησάμενος καὶ κατασχὼν φρουρᾷ,
 τῆς ἄλλης πόλεως ἤρχεν ἀσφαλῶς. τότε μὲν οὖν Ἀνδρέας
 οὐ παρῆν, ἀλλ' εἰς Γέννοναν κατὰ τινα χρεῖαν ἀπεδήμει.
 5 Ἀρῆγος δὲ Ταρταρῶ, ὃς ἦν Ἀνδρέου θεῖος, Φωκαίας ἤρχεν
 ἀντ' αὐτοῦ ὃς ἰδὼν τὸν βασιλέα προσιόντα, Φωκαίας τε
 ἐπέσπευδεν εἰς ὑπάντησιν βασιλέως ἐξελθεῖν, ἀνοιξας τὰς πύ-
 λας, καὶ αὐτὸς ἅμα σὺν αὐτοῖς ἐξῆλθε καὶ προσεκύνει βασι-
 10 ροῦντας (ἦσαν δὲ ἐκ Γεννοῦας Λατῖνοι,) ἐξελθόντας ἐκέλευε
 βασιλεῖ παραδιδόναι. οἱ δὲ ἐξήρχοντό τε προσκυνοῦντες, καὶ C
 παρεδίδοσαν τὴν ἄκραν. βασιλεὺς δ' ἐν αὐτῇ δύο αὐλισά-
 μενος ἡμέρας, εἰς τὴν τρίτην ἅμα ἐφ' τὸν Ἀρῆγον μεταπεμ-
 ψάμενος, καὶ τὰ κλειθρα τῆς πόλεως τοὺς τοὺς πελέκους ἔχον-
 15 τας βαράγκους κελεύσας ἀγαγεῖν (τούτους γὰρ ἔθος τὰ κλει-
 θρα τῶν πόλεων ἐνθα ἂν ἐπιδημοίη βασιλεὺς, κατέχειν,)
 Ἀρῆγῳ ἐκέλευε παραδιδόναι, πρὸς αὐτὸν εἰπὼν, ὡς „νῦν μὲν
 εἰς Φώκαιαν ἐμοὶ ὑπήκοον οὖσαν ἐλθὼν, ἔμεινα ἐφ' ὅσον
 ἡβουλόμην. ἀθῆς δὲ ἐξερχόμενος, τὴν πόλιν παραδίδωμί
 20 σοι, καὶ διὰ σοῦ τῷ Ἀνδρέᾳ, ὥστε ἄρχειν αὐτῆς ὥσπερ καὶ
 πρότερον ἐπιτροπεύοντα καθ' ὅσον ἂν χρόνον ἐμοὶ βουλομένη
 ἦ.” δώροισ τε αὐτὸν καὶ τοὺς τὴν ἄκραν φρουροῦντας φιλο- D
 φρονησάμενος, καταλιπὼν ἐκεῖ πολλὰς αὐτῷ τῆς εὐεργεσίας

9. δ' ἐγένετο conf. ED. P. 15. Aliis scriptoribus βάραγγοι δι-
 cuntur; erantque Angli, ut ex his Codicini verbis discere est: πολυ-
 χρονηζουσι καὶ οἱ βάραγγοι κατὰ τὴν πατριον καὶ οὗτοι γλωτ-
 ταν αὐτῶν ἤγουν ἰγκλινιστί. ED.P. Vide supra p. 200. v. 11.

. Genuensis subiugata, arceque constructa et praesidio firmata, secure
 dominabatur. Ac per id tempus quidem negotii curandi Genuam
 peregre abierat. Interim Aregus Andreae patruus pro eo cum pote-
 estate praeerat. Is ut imperatorem adventantem conspexit, portis
 apertis cives ad occurrendum urgere institit: ipseque simul exiens,
 venerabundus eum salutavit. Ubi intra moenia ventum est, prae-
 sidiarios egressos (erant autem Latini et Genuenses) arcem impera-
 tori transdere iussit. Illi egredientes, capita venerabundi submit-
 tunt arcemque dedunt. Duobus diebus in arce exactis, die tertio
 mane Arego accessit, securigros barangos claves urbis asferre (hos
 enim urbium claves imperatore praesente custodire solenne erat) et
 Arego tradere imperavit, eum in hanc sententiam alloquens: Nunc
 quidem Phocaeam mihi subiectam veni, mansique quam diu volui:
 rursus discedens, urbem tibi commendo, et per te Andreae, uti
 eam quemadmodum prius ceu praefectus gubernet, quamliu mihi
 volenti erit. Deinde dous illum ac praesidium humaniter auxit:

- A.C. 1329 χάριτας ὁμολογοῦντας, ἄρας σὺν ἅμα παρὶ τῷ στόλῳ ἦλθεν εἰς Βυζάντιον καὶ διέλυσε τὴν στρατιάν. ὀλίγον δὲ ἐνδιατρίψας
- V. 192 Βυζαντίῳ χρόνον, ἐξελθὼν ἐκεῖθεν, ἦλθεν εἰς Διδυμότειχον. ἐνθα διατρίβοντι ἠγγέλθη ὡς ἐκ τῆς ἑω στρατιᾶ Περσῶν περὶ περαιοθεῖσα ἑβδομήκοντα ναυσί, τὰ περὶ Τραϊανούπολις⁵ ληΐζεται καὶ Βήραν. συμβέβηκε δὲ διὰ τὸν εἰς Χίον ἀπόπλου πάντων οἰκαδὲ διαλυθέντων ἀναπαύλης χάριν, βασιλέα ἅμα δομestikῶ τῷ μεγάλῳ σὺν ὀλίγοις τισὶν εἶναι στρατιώταις ὅσους δὲ ἐνῆν ὡς τὰχιστα συναγαγόντες ἐκ τῶν πέριξ πόλεων, ἀπροσδοκῆτως ἐπέδεντο τοῖς Πέρσαις, καὶ μάχῃ κρα-¹⁰ τήσαντες παρὰ πολὺ, τοὺς μὲν ἀπέκτειναν αὐτῶν, τοὺς δὲ
- P. 239 καὶ εἶλον ζῶντας. ὅσοι δὲ ἠδυνήθησαν διαφυγεῖν, ἐμβάντες εἰς τὰς ναῦς, (ἐπεὶ τοτηνικάδε ναυτικὴ δύναμις οὐκ ἦν Ῥωμαίοις παρεσκευασμένη) ἐπειρώθησαν πρὸς ἑω καὶ ὁ βασιλεὺς μετὰ τὴν νίκην εἰς Ἀδριανούπολιν ἐπανῆλθεν. Μπε-¹⁵ νέτος δὲ ὁ Μαρτίνου ἀδελφὸς ἐκ Χίου κατασχὼν εἰς Γαλατῶν, γνώμην ἔχων ὡς ἦν δύνηται ἀμννούμενος βασιλέα, τριήρεις ἐκ Γεννούας εὐρῶν ἐφορμούσας ὄκτω, τὰ ὄντα πάντα διαθέμενος, πείθει μισθῶ τοὺς τριηράρχας, αὐτῶ κατὰ Χίου συνεκπλεῦσαι, ἕλπισας αἰρήσειν ἐραδίως, ὡς βασιλέως οὐ τα-²⁰ χέως βοηθήσοντος, τῆς ναυτικῆς αὐτῶ δυνάμεως διεσκεδασμένης. ἐπεὶ δὲ προσέσχον τῇ Χίῳ, ἀπέβαινόν τε τῶν νεῶν Β καὶ ὀπλισάμενοι ἐχώρουσαν πρὸς τὴν πόλιν ὡς τῶν τειχῶν ἀποπειράσοντες. Χίοι δὲ ἐξελθόντες πανδημεὶ ἐκράτησάν τε

singularesque de liberalitate gratias agentes relinquens, cum tota classe Byzantio successit ac militi missionem dedit. Brevi tempore illic posito, Didymotichum inivit. Eo nuntiator, ex oriente Persarum peditatum navibus septuaginta transiecisse, agrumque Traianopolis et Beres depraedari. Evenit autem, propter reditum e Chio omnibus domum ad requiescendum dimissis, cum imperatore magnoque domestico paucos esse milites. Verumtamen quotquot licuit, quam maturime ex finitimis oppidis cogentes, improviso in Persas feruntur, eosque facillime victos partim occidunt, partim captivos ducunt. Qui effugere potuerant, consensu navibus (tunc enim Romani a navali manu et apparatu instructi non erant) in orientem recurrerunt, et imperator parta victoria Traianopolin se retulit. Benedictus Martini frater e Chio Galatam appulsus, imperatorem ulcisci volens, si posset, inventis in portu octo Genuatium tiremibus, constitutis rebus suis omnibus, mercede persuadet trierarchis, uti secum contra Chium navigent; sperans, se eam levi negotio subacturum, quod imperator dispersis classariis, tarde opem insulani esset allaturus. Postquam Chium naves tetigerunt, excensione facta, armati ad oppidum, veluti periculum murorum facturi processerunt. At Chii erumpentes, quum multi erant, Latinos congestis

μάχη τῶν Λατίνων, καὶ φεύγοντας αἰσχροῦς θνήβαλον εἰς τὰς Α. C. 1329
 ταῦς· ἀπέκτειναν δὲ αὐτῶν ὀλίγην πλείους τριακοσίων. οἱ δὲ
 λοιποὶ ἀναχθέντες, ὠρμίσαντο ἐπ' ἀγκυρῶν, καὶ ἐς τὴν ὕστε-
 ραίαν, οὐδέτι ἀγαθὰς ἔχοντες τὰς ἐλπίδας περὶ Χίου, ἐπ'
 5οῖκου ἀνεχώρουν. Μπενέτω δὲ ὡς πᾶσα ἐλπίς περιηρέτω,
 ἐπιληψία κατεσχέθη καὶ πρὶν ἐβδόμην ἦκειν ἐτελεύτησεν. C

ιδ'. Ὀλίγου δὲ παρωχηκότες χρόνου, συμβέβηκε βασι-
 λέα Διδυμοτείχῃ ἐνδιατρίβοντα ὄξει νόσηματι περιπεσεῖν, ὃ
 παῖδες ἰατρῶν κεφαλικὸν σύμπτωμα καλοῦσιν. ἰατροὶ μὲν
 10οὺν ἐκ πρώτης προσβολῆς τὴν ὀξύτητα δεῖσαντες τῆς νόσου,
 οὐκ ἀγαθὰς εἶχον τὰς ἐλπίδας· καὶ βασιλεὺς δὲ αὐτὸς τὴν D
 ἀθρόαν καταβολὴν ἐπώπτευσ μὴ οὐκ ἄνευ κινδύνου τελευ-
 τήσειν. δευτέρῃ δὲ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν προσβολὴν τὸν μέγαν
 δομέστικον μετακαλεσάμενος „σὺ μὲν” εἶπεν „ὀλοθα, ὄσακις
 15δεμοῦ πείθειν ἐπιχειρήσαντος παρασήμοις σε κοσμηθῆναι βα-
 σιλικῶς, ὡς τι πλεον αὐτὸς εἰδὼς, τοὺς μὲν ἐμούς διεκρούσω
 λόγους, καίτοι λυσιτελοῦντα πᾶσιν ἄξιούτους· ἃ δὲ αὐτὸς
 ὦου βελτίω εἶναι, ταῦτ' ἔθου διὰ σπουδῆς ἀκατάλυτα τηρεῖν.
 νῦν δὲ αὐτὸς ἔοικα μᾶλλον ἢ σὺ στοχάζεσθαι τῶν συμφε-
 20ρόντων. εἰ γὰρ ὅσα αὐτὸς ἠξίουεν ἐπέλετο, νῦν οὐκ ἂν ἐν
 θορόβῳ πολλῷ καὶ ταραχῇ αὐτὸς τε ἦν καὶ τὰ Ῥωμαίων P. 240
 πράγματα τοὺς ἐσχάτους ὑπώπτευσ κινδύνους. εἰ γὰρ με συμ-
 βαίῃ νῦν ὑπὸ τῆς νόσου κατεργασθέντα τελευτῆσαι, ὅπερ οὐδὲ

devicerant, lethoque datis paulo plus trecentis, turpiter ad naves
 fugere compulerunt. Qui restabant, ora soluta a litore recedentes,
 ancoris naves fundabant. Postridie, cum de insula potiunda nihil
 bonae spei haurirent, domum viam remensi sunt. Benedictum de-
 speratione fractum epilepsia invasit, et ante diem septimum vita
 defunctus est.

14. Non multum temporis intercessit, cum imperator Didymo-
 tichi in morbum acutum incidit, quem cephalicum symptoma nomi-
 nant medici. Igitur ex prima eius accessione gravitatem metuentes,
 parum bene sperabant: et imperator ipse crebriores accessiones
 interitum sibi allaturas formidabat. Postero igitur die post accessio-
 nem magnum domesticum advocans, his eum verbis alloquitur:
 Memoria tenes, quo pacto, cum ego saepius te flectere enisus sim,
 ut insignia imperatoria ne recusares, tu velut longius quam ego
 prospiciens, dicta mea, quamquam ad communem fructum spectantia,
 repudiarias: quae autem ut meliora probasses, ea studiose constan-
 terque servare constitueris. At nunc quid e republica sit, melius
 quam tu conicere vidcor. Nam si tunc obtinuissem, quae iure postu-
 labam, nec ego iam in tantis curis ac perturbatione, nec Romanum
 imperium in extremorum periculorum metu versaretur. Si enim modo

A.C. 1329 πόρρω προσδοκίας, ἄδηλον εἰ μὴ εἰς πράγματα ἔμην καὶ τα-
 V. 193 ραχὰς ἢ ἐμὴ τελευταίη χωρήσει. διὸ καὶ δεῖν οἶμαι, αὐτῶν
 νυνὶ σαφῶς τὰ δέοντα τῶν πραγμάτων διδασκόντων, τὴν μὲν
 ἄκαιρον φιλονεικίαν καὶ τὴν οὐ προσήκουσαν ἔνστασιν κατα-
 λιπεῖν· αὐτὸν δὲ ὑπ' ὀφθαλμοῦς ὅσοι πάρεις· Ῥωμαίων ἔπο-
 5 δήμασί τε βασιλικοῦς καὶ πλῆθ' ἑμῶν, ἃ δοκεῖ βασιλείας
 σύμβολα εἶναι, κοσμηθῆναι ἐπ' ἐμοῦ. κἄν μὲν καὶ αὐτὸς
 περιγένομαι τῆς νόσου, καιρὸν οὐδὲν ἂν εἴη εἰργασμένον. ἂ
 Βγὰρ προὔθεμην ἐξ ἀρχῆς καὶ διὰ σπουδῆς εἶχον ἔλθειν εἰς
 πέρας, ταῦτα ἔσται εἰργασμένα· εἰ δ' ἐξ ἀνθρώπων γένομαι,¹⁰
 τὴν ἡγεμονίαν πᾶσαν ἀναδέξασθαι Ῥωμαίων σὲ, καὶ μὴ διὰ
 τὴν ἀναρχίαν εἰς στάσεις καὶ πολέμους χωρῆσαι, ἐξ ὧν δια-
 φθαρῆσονται." Βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦτα συνεβούλευσε καὶ
 προσετίθει, ὡς, εἰ μὴ ἀνιῶν βούλοιο αὐτὸν, καὶ ταῦτα νο-
 σοῦντα νῦν, τὸ καλενόμενον ποιεῖν. ὁ δ' οὐδὲν ἔλαττον τῶν¹⁵
 ἐξ ἀρχῆς εἶχετο λογισμῶν καὶ γνώμην εἶχεν, ὡς οὐδ' ἂν εἴ τι
 γένοιτο εἰς βασιλέως σχῆμα κατασταίη. συνιδῶν δὲ ὁ βασιλεὺς
 ὡς οὐκ ἂν δύναιτο πείθειν αὐτὸν ἀμείβειν τὸ σχῆμα, ἔγνω δεῖν
 C μὴ πέρα τοῦ δέοντος φιλονεικεῖν, ἐν οὗτω στενῇ κομιδῇ τῶν
 πραγμάτων καθεστῶτων, ἀλλ' αὐτοῖς πράγμασι διάδοχο²⁰
 αὐτὸν τῆς βασιλείας καταλιπεῖν, καὶ τοῖς παροστώσιν ἐκέλευσε
 τοὺς τε προὔχοντας τῆς συγκλήτου πρῶτον καὶ τοὺς ἄλλους
 εὐγενεῖα διαφέροντας, ἔπειτ' ἐφεξῆς καὶ τοὺς ἄλλους ὅσοι
 παρῆσαν Ῥωμαίων συγκαλεῖν. ἐπεὶ δὲ συνῆλθον καὶ περι-

vi morbi confectus emoriar (id quod ante fores est) forsitan mors
 mea molestias vobis et turbas creabit. Itaque cum iam res ipsa offi-
 cium satis doceat, valere iubenda intempestiva pertinacia et inde-
 cens in repugnando perseverantia: patiendumque, ut te in conspectu
 quotquot adsunt Romanorum, sandaliis imperatoris et tiara mea,
 quae imperii habentur symbola, exornem. Et si quidem convales-
 cero, nihil novi factum fuerit: sed quod a principio mihi erat in
 animo quodque studebam ad opus perducere, hoc iam opere ipso
 perfectum conspicitur. Quod si ab hominibus demigravero, tu
 totum imperium susceperis, neque (ut solet, cum nullus est princeps)
 Romani seditionibus et bellis ad mutuam perniciem miscebuntur.
 Haec imperator hortabatur: addebatque, si se et quidem nunc aegro-
 tum contristare nollet, ne detrectaret, quo invitaretur. Sed dome-
 sticus semel susceptae sententiae affixus, omnia potius velle experiri,
 quam ornamenta imperatoria capessere. Sentiens porro imperator
 fieri non posse, ut in habitus mutationem consentiret, non ultra
 quam fas cum eo contendendum, rebus in tantas angustias reductis:
 sed factis ipsis imperii successorem relinquendum censuit: et astan-
 tibus praecepit, principes primum aulicorum procerum et alioqui
 nobilitate praestantes, deinde alios ordine Romanos qui aderant accire.

έστησαν αὐτὸν, καὶ Ἄνναν τὴν βασιλίδεα ἐκέλευε παρῆναι. A. C. 1329
 ὡς δὲ καὶ αὐτὴ παρῆν, ὡς μάλιστα εἶχεν ἐπιρρώσας ἑαυτὸν,
 ὀλίγα ἄττα διειλέχθη πρὸς αὐτούς. ἔφη γάρ· „Τὴν μὲν
 εὐνοϊαν, ᾧ φίλοι, τὴν περὶ ὑμᾶς καὶ ὡς τοῦ παντὸς ἂν ἔτι-
 5μησάμην, οὐ μόνον κοινῇ πάντας, ἀλλὰ καὶ ἕκαστον ὑμῶν
 ἰδίᾳ τὰ μέγιστα εὐεργετήσαι, καὶ ὡς οὐκ ἐν παρέργῳ, ἀλλὰ D
 πάσῃ σπουδῇ τῷ κοινῷ Ῥωμαίων τι λυσιτελήσειν ὑμῖν χρῶ-
 *μενος συνεργοῖς προϋθέμην, νομίζων εἰ ἀποθανοῦμαι τοῖς
 βαρβάροις μαχόμενος ὑπὲρ αὐτῶν, πάσης ἡδίων καὶ μακαριώ-
 10τερον ζωῆς, αὐτὸς ἂν εἰδείη θεός, ὃ τὰ ἀθλα καὶ τὰ κεκρυμ-
 μένα τῶν ἀνθρώπων εἰδὼς καὶ καρδιῶν καὶ φρενῶν ἑταστής.
 ἐπεὶ δὲ οἷς οἶδε κρίμασιν αὐτὸς τοῦτο μὲν οὐ κέκρικε δεῖν,
 ἀλλ' ὡς ὄρατε περιέστησεν ἡμῖν τὴν τελευτήν, πάντας πείθων
 ἔργοις αὐτοῖς, ὡς οὔτε χρήμασιν οὔτε δόξῃ οὔτε τοῖς λοιποῖς
 15ῶσα τῶν θρόνων καὶ φθειρομένων, χρεῶν προσέχειν, ἀλλ'
 ἐπὶ μόνου γίνεσθαι τοῦ διὰ βίου παντὸς προσέχειν θεῷ καὶ
 πρὸς τὸν ἐκεῖθεν βίον ἑαυτὸν ἕκαστον μεταρῥηθμίζειν καὶ P. 241
 μεθαρμόζειν, πρῶτον μὲν ὑμᾶς ἀσπάζομαι τὰ τελευτάα δὴ
 ταῦτα, ἀθλον ὃν εἰ ἔτι προσφθέζομαι ὑμῖν, καὶ δέομαι
 20ὑμῶν, εἴ τις ὑμῖν κέῖται χάρις ἐμοῦ, ἰκεσίαις ἰλεώσασθαι τὸ
 κρεῖττον ἐμοί, τῷ πολλὰ πολλάκις αὐτῷ προσκεκουπότι, μά-
 λιστα νυνὶ δεομένῃ τῆς ἐπικουρίας ταυτησί· ἔπειτα δὲ ἡγε-
 μόνα καὶ προστάτην ἀντ' ἐμοῦ τὸν μέγαν δομέστικον ἀφίημι
 ὑμῖν.” Μετὰ δὲ τοῦτο τῶν αὐτοῦ λαβόμενος χρεῶν καὶ ταῖς

Ubi afferunt lectulumque circumsteterunt, etiam Augustam vocari
 iussit. Qua praesente, ut maxime potuit, se confirmans, pauca ad
 eos his verbis locutus est: Memm erga vos propensum animum, amici,
 et quomodo me felicissimum iudicasset, si non solum in omnes
 communiter, sed in unumquemque vestrum seorsum potuissem quam-
 plurimum benignitatis conferre: nec leviter, sed summo conatu rei-
 publicae Romanorum, vobis adiutoribus, prodesse aliquid apud ani-
 mum certum ac fixum habuerim, ratus omni vita suavius ac beatius,
 si pro iis contra barbaros decertans oppeterem, ipse, qui occulta et
 abscondita hominum perspicit, quique corda ac renes scrutatur, Deus
 novit. Quia vero is hoc fieri non debere statuit, (quo iudicio, ipse
 scit) sed, ut aspicitis, morte nos circumdedit, omnes manifesto
 exemplo commonens, nec pecuniae, nec reliquis quibuscumque fluxis
 ac pereuntibus incumbendum: verum uni tantum Deo serviendum,
 eique quamdiu supersis adhaerendum, et ad illam caelestem vitam
 cuique mores suos corrigendos aptandosque, primum quidem hoc
 sermone extremum vobis valedico, cum dubitem, ecquid vos de
 cetero allocuturus sim: rogoque, si quid me amatis, ut numen toties
 et tam graviter a me offensum, precibus vestris mihi tali tempore
 potissimum tali auxilio indigentis propitietis. Deinde ducem ac prae-

A. C. 1329 χειρὶ τῆς βασιλίδος περιαγαγὼν, ἐγούσης ἐν γαστρὶ Μαρίαν τὴν θυγατέρα, ἣ καὶ ὕστερον Μιχαὴλ πρὸς γάμον ἐξεδόθη Β τῷ Μυσῶν βασιλέως Ἀλεξάνδρου, καὶ τῆς εἰκόνας ἐφειστηκυίας τῆς ὑπερφυῶς διὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων σωτηρίαν τετοκυίας θεὸν τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν „σοὶ ταύτην” ἐφη⁵

V. 194 „παράδιδωμι καὶ πάντας Ῥωμαίους, καὶ τοαποτυῦδε σοὶ μελήσει περὶ αὐτῶν.” Θρηῆνος μὲν οὖν εὐθύς ὑπὸ πάντων ἦτο λαμπρὸς καὶ πάντες ἐτράποντο πρὸς οἰμωγὰς, καὶ οὐδὲν ἦν ὄρεῖν εἰ μὴ κοπτομένους καὶ κατατιλλομένους, καὶ ὁ διὰ πάντων ὄλοφρυμὸς ἐπιπολὺ τοῦ ἀέρος ἐχώρει καὶ πάντα¹⁰ ἐξηκούετο συμμιγῆ· καὶ οὐδεὶς εἰ μὴ αὐτολιθίνην εἶχε ψυχὴν, ἴσχυσεν ἂν ἐγκρατῆς ἑαυτοῦ γενέσθαι καὶ μὴ ἐπιδακρῦσαι τοῖς γινομένοις. ἐφ’ ἱκανὸν μὲν οὖν πάντες ἐνέμειναν τοῖς C ὄλοφρυμοῖς, οὐδενὸς ἰσχύσαντος ἀπολογίαν πρὸς τὰ εἰρημένα παρασχεῖν· ὅψε δὲ ἀναλαβόντες ἑαυτοὺς, συνέθετο τὰ δια-¹⁵ τεταγμένα ἐκπληροῦν, καὶ προσαγορεύοντες τὰ τελευταῖα ἑαυτοῦ βασιλέα, δάκρυσι περιδρῶμένοι ἀνεχώρουν. διὰ πάσης δὲ τῆς ἡμέρας ταυτησίν, οὕτω προστεταγμένον ὑπὸ βασιλέως, τῶν ἐν τοῖς βασιλείοις θυρῶν ἀναπετασθεισῶν, πάντες εἰσιόντες ἀκωλύτως προσηγόρευον βασιλέα καὶ ἠσπάζοντο τὰ τελευ-²⁰ ταῖα, καὶ αὐτὸς ἀντασπαζόμενος αὐτοὺς, τὰ διατεταγμένα ὑπ’ αὐτοῦ παρηγγύα στέργειν· οὕτω μὲν οὖν διὰ πάσης τῆς ἡμέρας τοῖς πᾶσι συνταττόμενος διετέλεσεν ὁ βασιλεύς. μετὰ D δὲ τοῦτο προσκαλεσάμενος τοὺς λατροὺς, ὄρκιζεν αὐτοὺς

sidem loco meo magnum domesticum vobis relinquo. Haec factus, comprehensam eius dexteram dexterae imperatricis, tum Mariam filiam utero gestantis, quae postea Michaeli, Alexandri Moesorum regis filio nupsit, implicuit et ante illius imaginem, quae supra naturam ad salutem humani generis Deum Iesum Christum peperit, Tibi, inquit, hanc et Romanos omnes trado atque commendo: tibi ex hoc curae erunt. Illico se omnes in lamenta et gemitus effundere: nec videre licebat, nisi pectora ferientes et crinem laniantes. Tollebatur ad aethera communis ciulatus, et confusae omnium voces exaudiebantur: nec quisquam in tanto luctu, nisi e silice natus esset, a fetu temperare poterat. Diutule igitur universi plorantibus indulgebant: nec ad ea, quae audierant, respondere valebant. Ubi sero se collegerunt, praecepta imperatoris servare inter se decreverunt, eique ultimum vale singuli multis cum lacrymis dicentes recesserunt. Per diem vero totum imperatoris iussu apertis palatii portis, quicumque volebant, ingressi, salve et vale ei dicebant: ipseque vicissim valedicens hortabatur, uti a se sancita boni consulerent. Sic itaque diem omnibus valedicendo consumpsit. Post advocatis medicis, per Deum vivorum ac mortuorum iudicem eos adiuravit, ne ipsum votarent sancto habitu monachorum indui. Hoc se potere, non quod

Θεὸν τὸν ζῶντας κρινοῦντα καὶ νεκρούς, μὴ ἀποστρεφῆσαι τοῦΔ. C. 1329
 σχήματος τῶν μοναχῶν, ἀλλ' ἐπιτρέψαι οἱ τούτου ἀξιοθῆναι.
 ἔφασκε δὲ μὴ ὡς ἤδη τελευτῶν ἐφίεσθαι τοῦ τοιούτου βίου,
 μηδ' αὐτούς πρὸς ἐκεῖνο ἀποβλέπειν, ὡς εἰ μὲν μηδεμίᾳ
 5εἴῃ τοῦ περιγενήσεσθαι αὐτὸν ἐλπίς, ἐπιτρέπειν, τὸνναντίον
 δὲ κωλύειν, ἀλλ' ἤδη πράττειν μηδὲν ἀναβαλλομένους· τοῦτο
 γὰρ αὐτῶ μᾶλλον εἶναι πρὸς ἡδονήν· καὶ ὄρκους ἰσχυρίζετο,
 ἧ μὴν αἰρεῖσθαι μᾶλλον ἐν τούτῳ τῷ σχήματι ὅσα δηποτε
 10ἐτη ἐπιβιούς ὑπὲρ τῶν πρότερον πεπλημμελημένων εὐθύνοιεν
 εὐαυτὸν καὶ διὰ μετανόιας Θεῷ προσοικειοῦν, ἧ ἅμα τῷ περι-
 βαλέσθαι ἀπελθόντα μὴ προσεπεργάσασθαι τῷ χαρίσματι.
 Ἀσκληπιάδαι δὲ πρῶτα μὲν παρεμυθούντο, ὡς μηδεὶνός δεῖ-P. 242
 νοῦ συμβησομένου, ἔπειτα ὡς ἐπέκειτο σφοδρῶς, καὶ ἂ ἐδεῖτο
 ὑπισχυοῦντο πράττειν· ὁ δ' οὐδὲν μᾶλλον ἐπέειθετο, εἰ μὴ
 15καὶ ὄρκους αὐτούς καταλάβοι, ἧ μὴν αὐτὸν τῆς καλῆς ἐπιθυ-
 μίας μὴ ἀποστρεφῆσειν.

16. Ἡ νόσος δὲ ἐπετείνετο μᾶλλον καὶ προέκοπτεν ἐπὶ B
 τὸ χεῖρον· ἡ θεία δὲ αὐτῷ Παλαιολογίνα παρούσα ἡ Καν-
 τακουζηνή ἤρετο περὶ τῆς μητρὸς τῆς βασιλίδος Ξένης, εἰ τι
 20διαπάττειτο περὶ αὐτῆς. ἀποκριναμένου δὲ „μηδὲν”, νομίσασα
 ὑπὸ τῆς νόσου μὴ ἐπισηθύνεσθαι τῶν λεγομένων, αὐδῆς περὶ
 τῶν αὐτῶν ἐπανήρετο, καὶ τρίτον· ὁ δ' ἀπεκρίνατο, μὴ δύ-
 νασθαι δύο τοῖς πράγμασιν ἐφιστάναι, καὶ ταῦτα γυναῖκας
 οὐσας. ὁ μέγας δὲ δομέστικος ἔξελθὼν, ὄρκους προσέταξε

iam morti proximam huiusmodi genus vitae desideraret: neque quod
 eos eo vellet respicere, ut si quidem sanitatis spes nulla esset, hoc
 ipsi concederent: sin aliqua, prohiberent; sed quod iam nihil cun-
 ctandum ac differendum putaret, quo facto esset opus, et hoc sibi
 iam potius esse voluptati. Quin cum sacramento asseverabat, potius
 eligere se in hoc habitu quotquot annis superviveret pro commissis
 antehac se punire, ac per poenitentiam Deo sese coniungere, quam
 potentiam septum, nec divinae gratiae cooperatum emori. Medici
 primum eum consolari et affirmare, nihil gravius metuendum. Cum
 instaret vehementius, quae peteret, se facturos promittere. At ille
 nihilo magis quiescere, nisi et iureiurando eos adigeret, ipsum tam
 honesto desiderio non fraudaturos.

15. Ingravescente morbo et in deterius proficiente, Palaeologa
 Cantacuzena eius cognata astans interrogabat, quid de Xena matre
 decerneret. Cum responderet, Nihil: existimans illa, saevitia morbi
 non percepisse quae dicebantur, interrogationem iteravit et quae-
 sivit etiam tertium. Tum ait, non posse duos imperare, idque
 feminas. Magnus autem domesticus egressus, pro inveterata con-
 suetudine in morte imperatorum sacramenta indixit, super his capi-

- A. C. 1329 γίνεσθαι κατὰ τὸ ἐπικρατῆσαν ἐξ ἀρχῆς ἔθους ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ
 C τελευτῇ. καὶ ἐγένοντο ἐπὶ τοῖσδε· στέργειν Ἄνναν τὴν βασι-
 λιδα, κυρίαν καὶ δεσπόζουσαν τῶν πραγμάτων, καὶ τὴν κί-
 στιν αὐτῇ καθαρὰν καὶ ἄδολον τηρεῖν· πείθεσθαι δὲ πάντα
 καὶ μέγαλῳ δομestikῷ καὶ τὰ κελευόμενα ὑπ' αὐτοῦ μηδὲν⁵
- V. 195 ἀντιλέγοντας ποιεῖν. οὕτω μὲν οὖν ἐγένοντο οἱ ὄρκοι, πάντων
 ὁμνούντων ἐφεξῆς. αὐτὸς δὲ τὰ πράγματα διώκει ἢ αὐτῷ
 ἄριστα ἐδόκει ἔχειν καὶ τὰς ἀρχὰς ἐπέτρεπε τῶν πόλεων, οἷς
 ἔκρινε δεῖν· τῶν δὲ ἀφηρετο. ὅσοι δὲ Ῥωμαίων εἰς Λι-
 θυμότειχον ἔνυχον τότε παρόντες, οὐ τῆς συγκλήτου μόνον,¹⁰
 ἀλλὰ καὶ τῆς στρατιᾶς, τὸν μέγαν δομestikὸν ἠνάγκαζον συν-
 ελθόντες τὰ βασιλικὰ σύμβολα περιδέσθαι· τὰ τε ἄλλα ἰσχυ-
 ριζόμενοι δίκαιον εἶναι καὶ ὅτι οὕτω διατάξαιτο βασιλεὺς. ὁ
 δ' ἀνένευε τε καὶ ἐκέλευε μὴ παρενοχλεῖν ὡς ἀδύνατα ἀξιοῦσι.
 Κωνσταντῖνος δὲ ὁ δεσπότης, ὃν ἐν ἀρχαῖς τῆς ἱστορίας μά-¹⁵
 λιστα ἐκ Θεσσαλονίκης ἔφημεν ἀχθῆναι δεσποτήν, σχῆμά τε
 ἡμφιεσμένον μοναχῶν καὶ Κάλλιστον ὠνομασμένον, ἔτι μὲν
 ἐν δεσμοτηρίῳ κατὰ τὸ Λιθυμότειχον ἐφρουρεῖτο. δείσαντες
 δὲ οἱ παρόντες τῶν συγκλητικῶν καὶ τῆς στρατιᾶς, μὴ, τοῦ
 βασιλέως τελευτήσαντος, ὁ δεσπότης τοῦ δεσμοτηρίου δια-²⁰
 δρᾶς, στάσις πάλιν τοῖς Ῥωμαίοις ἐγερεῖ καὶ τὰ πράγματα
 διαφθερεῖ, πόλεμον ἐμφύλιον κινήσας, τὴν βασιλείαν ἑαυτῷ
 P. 243 περιποιούμενος, πρὸς τὸν μέγαν δομestikὸν ἐλθόντες ἐδέοντο
 αὐτὸν ἀποκτινύναι. τοῦτο γὰρ μάλιστα τοῖς πράγμασι λυ-

tibus scilicet: Se Annam imperatricem dominam ac rerum principem agnoscere, et ique fidem integram ac sinceram praestituros. Magno domestico in omnibus libenter obtemperaturos. Sic iuramenta concipiebantur, dabanturque ordine ab omnibus. Ipse porro in regunda republica quod optimum iudicabat, id sequebatur: et urbium praefecturas mandabat, quibus mandandae, et auferebat, quibus auferendae videbantur. Quotquot vero Romanorum tunc Didymotichi degabant, non optimatum modo, verumetiam de ducibus exercitus, ad illum accedentes urgebant ad usurpanda insignia imperatoria: asserentes, et aliis de causis id iustum esse, et quia imperator ita decrevisset. Reneuebat domesticus petebatque, ne postulantes quae ipse facere neutiquam posset, molestiam sibi exhiberent. Constantinus despota, quem non longe a principio huius historiae Thessalonica in vinculis, cultu monachi adductam et Callistam appellatum demonstravimus, adhuc Didymotichi in carcere attinebatur. Timentes igitur qui aderant primores et principes exercitus, ne imperatore defuncto, despota e custodia elapsus, novam inter Romanos seditionem concitaret civilique bello sato imperium sibi ascisceret et rempublicam perderet, magnum domesticum adeuntes precantur, uti hominem e medio tollat: id enim communi

σιγελειν. ὁ μέγας δὲ δομῆστικός δεινῶς τε ἀπάνθρωπον ἔταδ. C. 1329
 τὸ πρῶγμα καὶ ὤμῶν, καὶ τοὺς ἄλλους ἐπεχειρεῖ πείθειν, μη-
 δέποτε λέγων παραστήναι ἂν αὐτῷ περὶ αὐτῶν τοιαῦτα καὶ
 βουλευσασθαι καὶ εἰπεῖν περὶ δεσπότου. εἰ γὰρ μὴ καὶ ἀφ'
 5 ἑαυτῶν αὐτοὶ συνείναι τὰ δέοντα ἦσαν ἱκανοὶ, ἀλλὰ τῷ γὰ
 βασιλεῖ ἔξῃν χρῆσθαι διδασκάλῳ αὐτοῖς πράγμασι παιδεύοντι
 ἄχρι νῦν, θεῶ δὲ θαρσύνειν ὡς καὶ εἰς τοῦπιόν συνεσομένῳ
 καὶ παιδεύοντι ἄχρι πολλοῦ, μὴ ὤμους μηδὲ φονικρὺς εἶναι,
 καὶ ταῦτα πρὸς ὁμοφύλους. τίνος γὰρ κατεψηφίσατο θάνα- B
 10 τον ὁ βασιλεὺς, καὶ ταῦτα οὐκ ὀλίγους αὐτῷ ἐπιβουλεύοντας
 εὐρῶν καὶ αὐτόχειρας μονονουχί; εἰ δὲ αὐτὸς ὑπὲρ ἑαυτοῦ
 τοσαύτη ἐχρήσατο φιλανθρωπία, οὐδ' ἡμᾶς ὑπὲρ αὐτοῦ δι-
 καιον θηρίων ἀγριατέρους ὀφθῆναι, ἀλλ' ἀποστάντας τῶν
 15 τοιούτων λογισμῶν, ἡμερώτερα καὶ μετρίωτερα βουλευσασθαι
 περὶ τ' ἀνθρώπου. οἱ δ' ἔφασαν οὐ περιόψεσθαι ἐκόντες εἶναι
 εἰς πολέμους ἐμφυλλῶν καὶ στάσεις καὶ ταραχὰς τὰ πρῶ-
 γματα χωρήσοντα Ῥωμαίοις. αὐτοὶ γὰρ εἰδέναι ὅποσα ἐλυ-
 μήνατο τοῖς πράγμασι ὁ τῶν βασιλέων πρὸς ἀλλήλους πό-
 20 λεμος. διὸ μάλιστα μὲν αὐτοῦ δεῖσθαι τὰ ὑφορμούντα κακὰ
 ἐκποδῶν ποιεῖν, καὶ μὴ τοὺς περὶ βασιλείας ἐρῶντας ζῆρ- C
 ἔξῃν. εἰ δὲ μὴ, τὰ τε δεύτερα, ἐκτυφλοῦν ὡς ἂν μήτ' αὐτοῦ
 στερίσκωνται τοῦ ζῆν, μήτ' αὐτοῖς αἴτιοι γίνωνται πολλῶν
 κακῶν. Οἱ μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπον καὶ παρασκευασμένοι

22. Pro astitois Inpr. legebat ἄλλοις.

maximopere profuturum. Illi res plena inhumanitatis et crudelitatis
 visa: idque ipsum alii ut crederent, perficere nitebatur, autmans,
 nunquam se cogitaturum fuisse, eos in despotam istiusmodi ausuros
 meditari ac prolóqui. Nam si ipsi per se, quid officii ratio exigeret,
 videre non possent: at imperatore licuisse pro magistro uti, qui
 usque nunc factis eos docuisset, et, quod Deo fidendum, etiam
 diutius affuturus, et in longinquum tempus eos docturus esset, ne
 saevi et ad civilem potissimum sanguinem fundendum proclives sint.
 Quem enim morte damnasset imperator, quamvis non paucos sibi
 insidiatos et tantum non sua manu eum iugulare cupientes inven-
 nerit? Quare si ipse pro se ipso tanta est usus humanitate, inquit,
 nec nos aequum est in nostra ipsorum causa belluarum immanitatem
 superasse existimari: sed his cogitationibus depositis, mansuetius
 ac moderatius in illum consulere. Tum Romani, haud se volentes
 imminetia bella civilia, seditiones rerumque omnium perturbationes
 passuros: nosse enim, quam diram cladem patrum inter impera-
 tores bellum communi invexerit. Idcirco vehementer etiam atque
 etiam orare, malis impendentibus obviam eat, nec imperii aemulos
 vivere sinat: aut. saltem oculos illis effodiat, ut hac ratione nec ipse

- A. C. 1329 ἦσαν ὄς, εἰ μὴ πείθοιτο ὁ μέγας δομέστικος αὐτοῖς, καὶ ἄκοντος ἐν δεσμοτηρίῳ τὸν δεσπότην ἀποκτενοῦντες. ὁ δὲ καὶ αὐτὸς ἐκ τῶν λόγων συκορῶν καὶ βουλόμενος αὐτοὺς ἀποτρέψαι τῆς ὀρμῆς Τὸ μὲν ἀποκτινῦναι, εἶπεν, οὐδεὶ ἐξέσται τρόπῳ, οὐδὲ περιιδεῖν ἂν αὐτὸς τὴν βασιλέως ψυ-5 χὴν φόνῳ συγγενικῷ δι' αὐτὸν καταχρανθεῖσαν. τὸ δὲ ἀποστερεῖν τῶν ὀφθαλμῶν, μάλιστα μὲν οὐδὲ αὐτῷ βούλεσθαι Δέκων εἶναι· ὡς ἂν δὲ μὴ ὑποψίαν παρέχη στάσεως καὶ ταραχῆς, σκεψαμένη τῆς νυκτός, ὅ, τι ἂν λυσιτελοῖη τοῖς πράγμασι ποιήσῃ εἰς τὴν ὑστεραίαν. Οἱ μὲν οὖν ἐπειθόντο τοῖς λόγοις, οἰόμενοι ἀπαλλάξεσθαι πραγμάτων, ἐὰν τῶν ὄψεων ὁ δεσπότης ἀποστρηθῆ. αὐτὸς δὲ νυκτὸς τρισὶ τῶν πισοτάτων οἰκετῶν, τὸν δεσπότην ἐκέλευεν ἐκ τοῦ δεσμοτηρίου
- V. 196 λαβόντας, ἐν μυχοῖς κατακρύψαι γῆς ἀσφαλέστατα εἰς ὅσον μάλιστα ἂν ἐξῆ· κατὰ δὲ τὸν παραρρέοντα ποταμὸν, ὃς Ἰβρα15 καλεῖται, ἀκάτιον ἀνατρέψαι, φήμην δὲ κρύφα διαδοῦναι, πρῶτα μὲν ὡς διαδράσειε τοῦ δεσμοτηρίου ὁ δεσπότης, ἐπει-
- P. 241 τα δὲ ὡς ἀποπνιγείη κατὰ τὸν ποταμὸν. οἱ μὲν οὖν ἐποίουν κατὰ τὰ κεκελευσμένα· καὶ ὁ δεσπότης ἐκέκρυπτο ἐν ἀδύτοις γῆς. ἅμα δὲ πρωτὶ τοῦ ἄρθρου φήμη διεδόθη, ὡς δια-20 δράσειε τοῦ δεσμοτηρίου ὁ δεσπότης· καὶ πάντες ἦσαν ἐν θορύβῳ καὶ ταραχῇ, οἰόμενοι ἤδη τὰ πράγματα εἰς στάσιν χωρεῖν. ἐπεὶ δὲ ἐπύθοντο περὶ τοῦ ἀνατετραμμένου ἀκατίου

2. ἄκοντος ED. P. pro ἄκοντες.

vitam amittant; et aliis multorum incommodorum auctores ne fiant. Haec fuit eorum postulatio. Quod nisi magnus domesticus annueret, vel invito ipso, despotam in carcere contrucidare constituerant. Id cum et ipse ex eorum sermone animadverteret, et eos ab hoc turbulento animi motu avocare cuperet, occidi illum nullo modo permissurum dixit; nec passurum, imperatoris animam cognati caede sua opera contaminari. Ut autem vel lumina ei effodiat, etiam hoc adigi nequitiam posse. Verum ut ne seditionis ac tumultus materiam ministrare videatur, noctu se capturum consilium, et die crastino facturum, quod e republica fuerit. Quibus illi verbis pacati, omni iam molestia defunctos se arbitrabantur, si despota exocularetur. Ea nocte famulis tribus, iisque fidissimis mandat, despotam carcere educant: loco subterraneo quam liceat tutissime abscondant: in Adra praeterlabente fluvio naviculam evertant; rumorem clanculum serant, primum quidem e custodia profugisse, deinde in flumine summersum perisse. Famuli iussa facessunt, despotam sub terra locis secretissimis occulunt. Simul atque luxit, fama diditur, despotam e carcere evasisse. Ingens statim tumultus ac turbae: et res omnium iudicio ad seditionem spectare. Sed ubi de subterreo

κατὰ τὸν ποταμὸν, λογισάμενοι αὐτὸν ἐκ προνοίας ἀποπεπνῆ-Α. C. 1329
 χθαι, κατεστέλλοντό τε θορυβοῦντες καὶ οὐκέτι περὶ στάσεως
 προσδοκίαν οὐδεμίαν εἶχον. ὁ δεσπότης μὲν οὖν οὕτω διέ-
 φυγε τὸ ἀποθανεῖν πρὸς τῇ μηδὲ τῶν ὄψεων ἀποστερηθῆναι
 5 Λάσκαριν δὲ τὸν Καλαμάνον ὁ μέγας δομῆστικός εἰς Βυζάν-Β
 τιον πέμπσας πρωτοστράτορι ἐπιτροπεύοντι αὐτοῦ τὰ περὶ
 βασιλέως ἐδήλου· ἐκέλευέ τε αὐτὸν τε ὀμνύειν τὸν προειρη-
 μένον ὄρκον, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτρέπειν τῶν συγκλητικῶν
 καὶ τοῖς δυνατοῖς τῶν Βυζαντίων· καὶ ὃς μελλήσας μηδὲν,
 10 ἐποίει τὰ προστεταγμένα.

15 ἰς. Ἀνδρόνικος δὲ ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς πυθόμενος C
 περὶ βασιλέως τοῦ ἐγγόνου, ὡς νοσήματι ὄξει κατασχεθεὶς
 προσδόκιμὸς ἐστὶν ἀποθανεῖν, ὄρων δὲ καὶ τοὺς τελουμένους
 ὄρκους, οὓς ἐπὶ βασιλέως ἤδει γινομένους τελευτῇ, δείσας
 15 μὴ τελευτήσαντος αὐτοῦ νεωτερισθῆ τι περὶ αὐτὸν καὶ ὑπό
 τινων ἀποστερηθῆ τὸ ζῆν οἰησομένων ἐπιθήσεσθαι πάλιν τῇ
 ἀρχῇ Ῥωμαίων, ἠτήσατο γενέσθαι μοναχὸς, οἴομενος οὕτως D
 ἂν διαφυγεῖν τὸ ἀποθανεῖν, ἂν ὁ ἐγγονος τελευτήσῃ· ἐνδόν-
 τος δὲ καὶ πρωτοστράτορος, ῥάκη τε ἐνέδν καὶ Ἀντώνιος ἐξ
 20 Ἀνδρόνικου μετωνομάσθη. Ἀνδρόνικος δὲ ὁ βασιλεὺς τῇ νό-
 σφ συνεχόμενος δεινῶς καὶ ὅσον οὐπω νομίζων αὐτὸν ἀπο-
 λείψειν καὶ τὸ ζῆν, τοὺς ἰατροὺς προσκαλεσάμενος „ὕμεις”
 εἶπεν „ἴστε σαφῶς ὅσα τε διεiléχθην πρὸς ὑμᾶς αὐτὸς τοῦ
 τῶν μοναχῶν ἐφιέμενος σχήματος ἐπιτυχεῖν, οὐχ ὡς ἤδη

actuariolo auditum est, divinitus aquis praefocatum rati, turbas
 facere et seditionem timere desierunt. Itaque despota et mortem et
 oculorum orbitatem effugit. Domesticus Calamanum Lascarin Byzantium
 ad protostratorem praefectum super statu imperatoris significando
 misit: praecepitque, ut et ipse, de quo dixi, iuramentum ederet, atque
 eo principes civitatis obligaret; qui maturrime paruit.

16. Andronicus porro senior, nepotem difficili morbo conflictan-
 tem prope a ianua lethi abesse accipiens et iam, ut in obitu impe-
 ratorum mos est, sacramenta dici: timensque, ne eo extincto quid-
 piam novi se fieret: et reperirentur, qui sibi animam extorquerent,
 quod ipsum rursus imperium inasurum putarent, rogavit in nume-
 rum monachorum referri: quod ita demum se vitam retenturum
 confideret, et protostratoris permissu vestem detritam induit, muta-
 toque nomine, pro Andronico Antonius appellatus est. At imperator
 cum ob morbi magnitudinem spiritum ultimum iamiam se ducturum
 crederet, coactis medicis, Probe recordamini, inquit, quae vobis
 ad monasticam vestem obtinendam dixerim: non quia de vita pro-
 sus desperassem; sed quia arbitrarer, etiamsi firmam spem sospitatis
 haberem, in utramque partem id mihi bono fore. Sive enim vivo-

- A. C. 1329 παντάπασιν ἀπηγορευκῶς τὸ ζῆν, ἀλλ' εἰ καὶ βεβαίως ἔχοιμι τοῦ περιέσεσθαι τὰς ἐλπίδας, οἴομενος ἔχειν ἀμφοτέρωθεν καλῶς. ἂν τε γὰρ ἀπέλθω πρὸς τοὺς πλείους, ἐν καλῷ μοι
- P. 245 κείσεται τῷ ἀδεκάστῳ κριτῇ τὸ τῆς μετανοίας ἔχοντα σχῆμα ὄφθῆναι ἐπὶ τῆς δίκης ἐκείνης τῆς φοβεραῖς ἂν τε περιγέ-5 νομαι τῆς νόσου, μᾶλλον βέλτιον, ὅσῳ καὶ καιρὸν εὐρήσω μετανοίας ἀπολύσασθαι τὰ πεπλημμελημένα. ὅσα τε ἐπηγεῖλασθε αὐτοί, καὶ ὄρκους ἐπιβεβαιώσαντες τοὺς λόγους
- V. 179 μὴ τοῦ τοιούτου καλοῦ ἀποστερήσειν, νυνὶ δὲ τοῦναντίον ἅπαν ὄρω γινόμενον. αὐτὸς τε γὰρ ἤδη ὀλίγον ἀποδέω τοῦτο ἀψύχοις εὐκέναι, καὶ ὑμᾶς πάντα μᾶλλον ἢ τὸ τὰ συμφύροντα καὶ φίλα ἔμοι διανοουμένους πράττειν ὄρω. διὸ δὴ καὶ δέομαι ὑμῶν, μὴ ἐπὶ πλεον. καταχρήσασθαι τῇ ἀμελείᾳ, οὐ μέτριά τινα, ἀλλ' εἰς αὐτὰ τὰ καιριώτατα βλαβπούση· ἀλλ' ὃ μὴ πρότερον, νυνὶ σπουδάσαι καταπράξασθαι πρηνῆ τὸ τέλος ἐπιστῆ." Βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπεν οἱ δὲ ἱατροὶ μέγα ἀνοιμῶξαντες καὶ πολλὰ πολλάκις ἐπευξάμενοι, εἰ μὴδὲ τὴν ἀρχὴν ἐν ἐπιστήμῃ τῆς θεραπευτικῆς ἐγένοντο, ὥστε τοιαῦτα ἐπιδαῖν, ἐπέτρεπον ὃ, τι ἂν βούλοιο βασιλέα πράττειν περὶ ἑαυτοῦ. ὃ δὲ ἀκούσας, ἐνθουσιῶτε ἐγένετο ὄφ' ἡδονῆς, καὶ ὡς ἦδη λαμπρὰ τινα εὐτυχικῶς, τὸν μέγαν δομέστικον μετεκαλεῖτο καὶ μετὰ σπουδῆς ἐκέλευε πατέρα τὸν πνευματικὸν καλεῖν τὸν ἑαυτοῦ· ὃ δὲ τῶν γεγενημένων εἰδὼς μηδὲν, ἐπυθάνετο τὴν αἰτίαν τῆς κλήσεως ἧτις

16. πληνὴ ed. Par., πριν ἢ ed. Ven.

rum numero exemptus fuero, proderit mihi coram incorrupto iudice in terribili illo iudicio cum poenitentium habitu apparere: siue convaluero, multo melius erit, concessum vivendi spatium in peccatis meis per poenitentiam expiandis consumere. Ceterum vos, qui iurati promisistis, non me tali bono privaturos, nunc omnino pugnancia facitis, ut video. Nam cum ego paulum distem a mortuis, vos alia potius omnia, quam quae mihi utilia et iucunda sint, cogitatis. Quamobrem oro, ne diutius negligentes, me non mediocri, sed summo detrimento multetis: et quod hactenus omissum est, nunc resarcire studeatis, priusquam finis vitae superveniat. Hactenus imperator. Medici erumpentes in lacrymas multumque ac saepe optantes, artem medendi nunquam didicisse, ne talia intuerentur, imperatorem suo sibi arbitrio permiserunt: qui prae laetitia vix mente constans, ac velut dona beata consecutus, magnum domesticum accersit, patremque suum spiritualem vocatum celeriter ire iubet. Ille ignarus omnium, quam ob causam accersendus sit quaerit: qua intellecta, se facturum recipit: rem indignae fert, medicos acerrime increpat. Hora propemodum transacta et patre spiritualli

εἶη. ἐπεὶ δὲ μάθοι, βασιλεῖ μὲν ἐπισχεῖτο τὰ κελαινόμενα A. C. 1329
 ποιεῖν, τοῖς ἱατροῖς δὲ ἐπέτιμα τε οὐ μετρίως καὶ αὐτὸς ἤνευ- C
 κεν οὐκ ἀνεκτῶς, τριβομένης δὲ ἐπιπολῦ τῆς ὄρας καὶ τοῦ
 πνευματικοῦ πατρὸς οὐ παραγινόμενον, αὐτὸς τε ἐπέσπευδε
 5 τὴν ἀφίξιν καὶ τοὺς ἱατροὺς τὴν αἰτίαν τῆς μελλήσεως ἠρώτα-
 συνεῖς δὲ ἀπὸ τῶν λεγομένων ὑγιᾶς μηδὲν αὐτοὺς λέγειν,
 ἐστοχάζετο παρὰ τοῦ μεγάλου δομεστίκου κωλύεσθαι τὴν πρᾶ-
 ξιν, καὶ μετακαλεσάμενος αὐτὸν, τῆς τε ἐν πρώτης ἡλικίας
 πρὸς ἀλλήλους αὐτὸν ἀνεμνήθησε φιλίας καὶ τοῦ μηδέπω μη-
 10 δαμῶς παρὰ πάντα τὸν βίον οὐδέτερον ἑτέρῳ ταραχῆς καὶ
 σκανδάλου ἀφορμὴν παρεσχηκέαι. νυκτὶ δὲ ἀπορεῖν ὄθεν ὀρμώ-
 μενος οὕτως ἐξεπίτηδες ἐβουλήθη ἀχθόμενον αὐτῷ εἰς ἄδην D
 παραπέμψαι. „μὴ δὴ τοιαῦτά με ἐργάση κακὰ, ὦ φίλων”
 ἔλεγεν, „ἄριστε, μηδὲ καταπρόη μοι τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας,
 15 ἀλλ’ ὥσπερ πολλάκις ὑπὲρ τοῦ δυστήνου σώματος τουτουῖ
 πάση σπουδῇ καὶ προθυμίᾳ σεαυτὸν ἐνέβαλες εἰς τοὺς κιν-
 δύνους, οὕτω νῦν πολλῷ πλέον κινδυνεύοντος κατὰ ψυχὴν,
 πρόστηθι πάση προθυμίᾳ, οὐ μόνον διὰ τὴν φιλίαν, ἀλλ’
 ἵνα μὴ καὶ δικας ὑπόσχῃς τῷ πάντων κριτῇ, τό γε εἰς σὲ
 20 ἦκον ἀποστερήσας αὐτὸν ψυχῆς, ὑπὲρ ἧς αὐτὸς θάνατον εἴλετο
 καὶ σταυρόν. μηδὲ κατάτριβε τὸν καιρὸν, οὕτως ἀναγκαῖον
 ὄντα, ὃν αὐθις εὐρεῖν οὐκ ἐξέσται διαφνύοντα νῦν, ἀλλ’
 εὐχῶν τε πολλῶν δεόμενον καὶ σπουδῆς οὐ τῆς τυχοῦσης. P. 240
 ἔγω γὰρ καὶ ὃν ἀναλίσκω σοὶ διαλεγόμενος χρόνον, ζήμιαν

12. Intrp. leg. αὐτὸν.

nondum veniente, imperator ut adveniret instabat; et ex medicis
 causam cunctationis sciscitabatur. Sed cum nihil sincerum ac simplex
 responderetur, a magno domestico moras obiici negotiumque impediri
 coniciebat. Quem adesse iussum, amicitiae a parvis institutae ad-
 monuit et quomodo nunquam in omni vita alter alteri aut turbationi
 aut offensionis fuisset. Nunc autem nescire se, quo impulsu sic de
 industria se tanto gravatum pondere ad inferos velit transmittere.
 Ne, inquit, amicorum optime, tanto malo me mactaveris: neve salutis
 meae spem prodideris; sed quemadmodum crebro pro hoc misero
 corpore cupidissime studiosissimeque in discrimina te obtulisti: sic
 nunc multo in maiore periculo versantem animam meam defende:
 idque non propter amicitiam nostram solum, verumetiam ne univer-
 sorum iudex poenas abs te reposit, qui, quantum in te fuit, ani-
 mam illi abstuleris, pro qua ipse in cruce suffixus necem pertulit.
 Noli hoc tempus, quaeso, tam necessarium quodque in multis preci-
 bus cum studio singulari ponendum est, negligere atque conterere:
 quod si nunc praeterierit, frustra requiretur. Ego vero quod hoc
 quantumcumque intervallum tecum loquens consumo, mihi damno-

Cantacuzenus.

16

- A. C. 1329 ἤγημαι τὴν ἐσχάτην." Ὁ μέγας δὲ δομέστικος ἀποκρίνασθαι μὲν ἴσχυσεν οὐδέν, τῆς ψυχῆς ἤδη τῇ λύπῃ καταβεβατισμένης ἔξω δὲ ἐλθὼν ἀνώμωξέ τε πικρῶς καὶ τὸν φίλον ἀνεκαλεῖτο, καὶ μικροῦ μὲν ἐδέησεν ἀφελῆναι καὶ τὴν ψυχὴν ἐπὶ τοῖς θρήνοις· ὁμῶς δ' ἀνελάμβανέ τε πάλιν ἑαυτὸν καὶ τὰς ὄψεις ὑδατι τῶν δακρῶν ἀποκαθαίρων, ὡσπερ ἄλλου πάσχοντος ἀδάκρυτος ὠρᾶτο βασιλεῦ. ὡς δὲ ὁ βασιλεὺς σσχονὺς ἀγγέλους ἐπιπέμπων, τὴν τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς ἀφίξιν ἐπέσπευδεν, ὁ μέγας δομέστικος πέμψας τὸν μὲν πνευματικὸν Β ἐκέλευεν ἔξω Διδυμοτείχου χωρεῖν καὶ διατριβεῖν ἐν προα-10 στείοις ἄχρις ἂν αὐτὸς τὴν εἰσοδὸν ἐνδῶ, πρότερον δὲ μὴ εἰσιέναι, μὴδ' εἰ πάντες ἄνθρωποι ἐπιτρέποιεν ἕτερον δὲ ἀπ' ἐκείνου παραλαβὼν, εἰσῆγαγεν ὡς βασιλέα. ἔφασκέ τε τὸν μὲν εἰωθότα τῆς πόλεως ἀποδημεῖν, καὶ ὄρκους προστιθεὶς ὡς ἀληθεῖς, τουτοῖ δὲ εἰσαγαγεῖν οὐδαμῶς ὄντα σοι ἐν συνθηαί, καὶ 15
- V. 198 πᾶν ἄκοντα διὰ τὸ βιάζεσθαι ὑπὸ σοῦ. Βασιλεὺς δὲ αὐτὸν προσαγορεύσας „ὦρα σοι, πάτερ," ἔλεγε „τοῖς πνευματικῶς χρῆσθαι φαρμάκοις καὶ τὴν ἐπιστήμην ἐπιδείκνυσθαι τὴν πιασῶν φιλανθρωποπάτην, καὶ ψυχὴν ὀδυνωμένην καὶ κακῶς πάσχουσαν ὑπὸ πολλῶν τραυμάτων καὶ πταισμάτων ἀνακαλεῖσθαι 10
- C καὶ πρὸς σωτηρίους τρῖβους καθοδηγεῖν, καὶ μετανοίας ἐνδύμασι καὶ πράγμασι τὸν κριτὴν ἔλεων αὐτῇ προκατασκευάζειν." ὁ δ' ἀντησπάζετο μὲν βασιλέα καὶ αὐτὸς, μὴ ἔξελναι δὲ αὐτῆ ἔλεγεν, ἔτι ζῶντος τοῦ πατρὸς, ᾧ φέρων ἑαυτὸν ὑπέταξα

sissimum iudico. Ad haec magnus domesticus dolore absorptus obmutuit; egressusque foras, amici nomen inter amaras lacrymas ingeminavit; quas tam largiter profudit, ut cum ipais pene animam profunderet. Verumtamen se collegit iterum, ablutaque facie, imperatori, velut alio quopiam, non se aegrotante, ne flevisse quidem visus est. Qui cum nuntios duplicans, spiritualem patrem ad se accelerare iuberet, magnus domesticus per certum hominem patrem illum monuit, ut Didymoticho exiens, in suburbio tantisper maneret, quoad ipse ingressum illi permitteret: citius caveret ingredi, quamvis id omnes mortales ei demandarent. Alium vero in eius locum subornatum ad imperatorem introducit, narrans, ordinarium abesse peregre: et addit iuramentum, se vera loqui; hunc autem etsi minime consuetum, eius coacta ab se invito ac nolente adduci. Imperator eo salutato, Tempus est, inquit, pater, ut spiritualem mihi medicinam facias scientiamque in me exerceas omnium humanissimam: animamque multis molestiis discruciatam et afflictam sanes atque in salutarem semitam deducas, et poenitentiae indumentis operibusque iudicem illi ad misericordiam praepares. Ille imperatorem resalutans, non ei licitum esse dixit, vivo etiamnum patre, cui se in spiritum

πνευματικῶς, ἕτερον ἀνθαιρεῖσθαι, καὶ ταῦτα ἐν καιροῖς μᾶ- A.C. 1329
 λιστα τοιούτοις, ὅτε βούλει μεταλλάξασθαι τὸν βίον καὶ πρὸς
 ἀγγελικὴν μετατάξασθαι πολιτείαν, ἐπεὶ καὶ διὰ βίου παντὸς
 τούτῳ χρῆσθαι δίκαιον διδασκάλῳ καὶ ὡς τῶν κρειττόνων τινὲ
 5 προσέχειν, ἀλλὰ μὴ ἀπλῶς οὕτω καὶ ὑπερισκέπτως ὑπὸ τοῦ τυ-
 χόντος τὰ τοιαῦτα μυσταγωγείσθαι. Τοιαῦτα γὰρ ἦν διδιδασ-
 γμένος λέγειν. βασιλεὺς δὲ ἐδυσχέραινε μὲν οὐ μετρίως πρὸς D
 τοὺς λόγους καὶ τὸν μέγαν δομέστικον ἐν αἰτίαις ἐποιεῖτο, ὑπ'
 αὐτοῦ φάσκων κωλύεσθαι σωτηρίας τυχεῖν. συνηγοροῦντος δὲ
 10 αὐτοῦ τοῖς εἰρημένοις ὑπὸ τοῦ πνευματικοῦ καὶ διαβεβαιουμέ-
 νου μὴ παρεῖναι ἐκείνον, ᾧ δίκαιον τὰ τοιαῦτα ἐπιτρέπειν, ἔτι
 τε ἐπαγγελλομένου ὡς, εἴ ποτε ἐπανήξει, μηδὲν ἀναβαλλόμενος
 παρέσται, ἤσυχασε πεισθεὶς ὁ βασιλεὺς. Βαρὺς δὲ, τῶν ἱατρῶν
 ὁ μάλιστα ἐμπειρότατος, δευνὰ ἐποιεῖτο καὶ οὐδὲ ἀνέξεσθαι
 15 ἐδόκει, εἰ βασιλεὺς ἀποστερήσοιτο τῆς σωτηρίας ἐν χρῆ κιν-
 δύνου καθεστῶς, ὑπὸ τοῦ μεγάλου δομεστικού παραχθεὶς, ὄρ-
 μητό τε δῆλα βασιλεῖ ποιεῖν ὅσα τε περὶ τὸν πνευματικὸν πα-
 τέρα συσκευασθεῖη καὶ ὡς οὐδὲν ἂν εἴη κώλυμα, εἰ μὴ πα- P. 247
 ρεῖη ὁ πνευματικὸς ἐκείνος, ἕτερον τὰ ὅμοια ποιεῖν, τῆς αὐτῆς
 20 ἐξουσίας ὑπὸ τοῦ παντοῦρου πνεύματος πᾶσι πνευματικοῖς
 πατράσιν ἐξίσης κεχορηγημένης. συνιδῶν δὲ ὁ μέγας δομέστικος
 ὅ, τι βούλεται ὁ Βαρὺς, εἰς τὸ ἐξώτερον οἶκημα παραλαβὼν,
 „στοχαζομαι σε” εἶπε „βούλεσθαι βασιλέα παρακινεῖν τὸ μο-

21. κεχορηγημένης ed. Par., recte ed. Ven.

libus subieciisset, alium pro eo deligere: tali praesertim articulo, quo hinc migraturus et inter ordines angelicae reipublicae collocandus esset: quandoquidem et in omni vita eo praeceptore uti et tamquam Deo alicui auscultare iustum sit: nec ita obiter et temeritate quadam a quocumque his sacris initiari: huiusmodi enim ut loqueretur, edoctus erat. His verbis non parum irritatus imperator magnum domesticum in crimen vocavit, ab eo salutem suam impediri affirmans. Quicum suffragaretur his, quae spiritualis dixerat, testareturque abesse illum, cui oporteret talia committere, et insuper polliceretur, si quando rediret, sine procastinatione affuturum, credens imperator, quievit. Ceterum Barys medicorum longe experientissimus indignari viderique haud passurus, imperatorem, cuius vita in extremo discrimine esset, a magno domestico delusum, salutem amittere. Atque imperatorem docere instituit, quae circa patrem spirituales per technam conflictata essent: nihilque impedire, quo minus alius absentis munus fungeretur, cum omnium opifex omnibus patribus spiritualibus ex aequo eandem potestatem condonavisset. Domesticus odoratus, quid Barys coqueret, eum extra conclave educit et, Quantum coniectura praecipio, inquit, imperatorem dementare vis, ut

- A.C.1329 *ναχῶν ἐνδύειν σχῆμα ὑφ' ὅτου ἂν τόχοι πατρός πνευματοῦ. σὺ δ' αὐτὸς καὶ τὴν ἀρχὴν εἰς τοῦτο παρώρμησας βασιλέα τότε μὲν οὖν ἡ ἀπειρία καὶ ἡ ἄγνοια παρητήσατό σε μὴ κακῶς Βπαθεῖν· ἂν δ' αὐθις τοῖς αὐτοῖς ἢ καὶ χείροσιν ἐπιχειρῆς, ἴσθι μὴ ἄνευ τιμωρίας ἀπαλλάξων. πρῶτον μὲν γὰρ οὐκ ἔξ ἀγορᾶς ἐστὶν ὠνήσασθαι βασιλέα, ἂν τοῦ ὄντος ἀποστρεφθῶμεν, ἔπειτα εἰ καὶ τοῦτ' ἔξῃν, ἀλλ' οὐκ ἂν τοιοῦτω γε ἐνεύχομεν τὰ πάντα βελτίστῳ. τοὺς γὰρ μέλλοντας τσαυτήν προστασίαν ἐγχειρισθῆσθαι πραγμάτων ὃ τὰ πάντα προσορώμενος θεὸς ἀναλόγους πρὸς τὸ τῆς ἀρχῆς μέγεθος δημιουργεῖ. ἄλλως τε, πόσοις τῶν νοσήμασι δεινοῖς καλαιόντων, ὑπὸ μὲν τῶν λατρῶν συμβέβηκεν ἀπαγορευθῆναι καὶ εἰς αὐτὸ τὸ ἔσχατον δοκοῦν κατηντηκῆναι τῆς ζωῆς, ὑπὸ δὲ τοῦ τὰ πάντα οἰκονομοῦντος καὶ μετασκευάζοντος ἢ βούλεται, ἀνεβίωσαν τε Καυθις καὶ ῥαΐσαντες οὐκ ἐλάσσω τῶν προτέρων ἔτη ἐπεβίωσαν; τί οὖν θαναμαστόν, εἰ θεοῦ βουλομένου, τοιαῦτα παρὰ*
- V. 199 *πλήσια καὶ ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου συμβήσεται βασιλέως; οὐ δὴ ἔνεκα σοὶ λέγω, ἤρημειν καὶ μὴ βασιλέα παρενοχλεῖν, ἀλλ' ἔγωγ οὕτως ὅπως ἔχει σχήματος. κἄν μὲν θεὸς Ῥωμαίους ἴλεων ἐπιβλέψας, τὸν σφέτερον χαρίσθαι βασιλέα, αὐτῷ τε τὰς δυνατάς ἀποδώσομεν εὐχαριστίας καὶ ἡμῖν αὐτοῖς ἀντὶ μεγίστης εὐτυχίας τὴν ὑγίαν λογιούμεθα βασιλέως ἂν δ', ὃ μὴ γένοιτο, κρίμασιν οἷς οἶδεν αὐτὸς, ἐκ τῶν προσκαιρῶν καὶ ἐπι-*

habitus monasticum e cuiuscumque patris spiritualis manibus induat, ad quod illum iam pridem exstimulasti. Ac tunc quidem quod expertus tale quidquam non esses, conditionemque rei ignorares, a supplicio excusabare: si denuo quippiam huiusmodi aut deterius aliquid conabere, scito tibi non sic abiturum. Primum enim si hoc imperatore orbemur, non dabitur nobis in foro rerum venalium emerit alium. Atque ut daretur, in talem, id est omnimodis optimum, non incidemus. Nam quorum in manus tantum imperium tradendum est, eos omnia prospiciens Deus pro rata portione ad principatus magnitudinem condere atque aptare consuevit. Ad hoc, quam multi cum periculosis morbis luctantes et a medicis desperati atque ad extremum, ut apparebat, halitus redacti, ab eo qui regit commutatque omnia prout vult, integritati vitae ac valetudinis restituti, praeteritis annis non pauciores supervixerunt? Nihil ergo novum, si Dei nota imperatori nostro idem contigerit. Quam ob causam praedico tibi, quiescas, nec illum obturbes: sed hunc quem gerit habitum gerere sinas. Et si quidem Deus Romanos propitio lumine respiciens, imperatorem illis redonavcrit, et quantas mens nostra capit gratias agemus et sanitatem eius in maxima felicitatis parte numerabimus. Sin, quod absit, occulto Dei iudicio ab hisce fluxis terrenisque ad meliora ac durabiliora palatia evolarit, qui est iustus iudex et cordium

γείων πρὸς τὰ βελτίω καὶ μονιμώτερα βασιλεια καταστήσει, Α. C. 1329
 δίκαιος ὢν κριτῆς καὶ καρδιῶν καὶ λογισμῶν ἐπιστήης, τὴν τε D
 πρόθεσιν κρινεῖ καὶ τῶν ἴσων ἀξιῶσει γερῶν τοῖς μοναχοῖς,
 ὅτι μὴ προθέσει τῇ σφετέρᾳ, ἀλλ' ἀπατηθεὶς ἀπεστέρηται τοῦ
 5 τοιούτου καλοῦ." Τοιαῦτα τοῦ μεγάλου δομεστικού εἰρηκότος,
 ὁ Βαρὺς οὐ καθεκτός ἦν, ἀλλ' οὐ περιόψεσθαι ἔφρασκε βασι-
 λει οὕτως ἐν ἐσχάτοις κινδύνοις ὄντι μὴ τὴν δυνατὴν βοή-
 10 θειαν εἰσενεγκεῖν οὐ μόνον ὡς ἰατρὸς ὢν, εἰ μὴ τὰ δέοντα
 παρανέσει, τὰς ἐσχάτας τίσων δίκας, ἀλλ' ὅτι καὶ ὄρκους
 πρὸς βασιλέως κατελήφθη ἐνδηλα αὐτῷ ποιῆσαι τὰληθῆ περι-
 15 ἴαυτοῦ. νυνὶ δὲ ἤδη οὐδενὶ τρόπῳ βασιλέως ἐν τοῖς ζῶσιν
 ἐσομένου, τί χρῆ τῆς ψυχῆς τῆς σωτηρίας ἀμελεῖν ἕλπισι κε-
 ναῖς αἰωρομένους; Τοιαῦτα λέγοντι Βαρεὶ καὶ ἤδη ὄρημη- P. 248
 μένῳ βασιλεῖ δῆλα ποιεῖν ὁ μέγας δομεστικός ἠπειλήσεν ἀπο-
 20 κπενεῖν, εἰ μὴ παύοιτο τοιαῦτα δρῶν. εἰδὼς τε αὐτὸν δειλό-
 ταν ὄντα καὶ θορυβῆσαι διανοηθεὶς, ἐξαγαγὼν ἔξω, τοῖς
 παροῦσι Ῥωμαίων εἶπεν „Ἄνδρες Ῥωμαῖοι, ἰατρὸς οὐτοσὶ
 ἐμοὶ μὲν πείθεσθαι βούλεται οὐδαμῶς, ἑαυτῷ δὲ πεποιθὼς
 ὡς δὴ τις ὢν τῶν τε τὰ ὄντα καὶ τὰ ἐσόμενα εἰδόντων, ὄρημη-
 25 ζοται ἡμῖν τὸν βασιλέα μονάζοντα ἐκ βασιλέως ἀποδείξει. εἰ
 δὴ τὰ πραττόμενα ὑμῖν κατὰ γνώμην, εἰδείητε ἂν αὐτοί." οἱ
 δ' αὐτίκα περιστάντες τὸν ἰατρὸν, ἐθορύβησάν τε οὐ μετρίως
 καὶ καινὴν τινα αὐτῷ ἠπειλήσαν ἰδέαν ἐξευρησεῖν θανάτου, B

cogitationumque scrutator, de eius proposito sententiam feret: eum-
 que non sua sponte, sed aliena fraude hoc bono privatum pari cum
 monachis praemio dignabitur. Haec ubi dicta domesticus dedit,
 Barys impotenter erumpens ait, non se in extremo periculo versan-
 tem imperatorem deserturum; sed quam posset operam ei allaturum:
 non modo quia nisi salutaria suaserit ut medicus, gravissimas poe-
 nas luiturus sit; sed etiam quia sacramento ei sproponderit, verita-
 tem de ipso non celaturum. Nunc cum nequaquam vita illi de ce-
 terno suppeditatura sit, cur ab hanc spe pendendum et salus animae
 illius negligenda? Haec loquentem Baryn et iam imperatori paran-
 tem quod res erat patefacere, magnus domesticus, nisi facto super-
 sederet, se interfecturum minabatur. Cumque sciret hominem esse
 timidissimum et qua via eum perterreret mente agitare, foras edu-
 cit, praesentesque Romanos ipso audiente sic alloquitur: Medicus
 iste, viri Romani, mihi morem gerere omnino recusat, sibi que mul-
 tum tribuens, perinde quasi unus sit eorum, qui praesentia et fu-
 tura norunt, id agit, ut nobis imperatorem monachum reddat. Quod
 num animis vestris iucundum accidat, ipsi noveritis. Illi repente
 medicum circumfundunt, tumultuosius fremunt ac nisi coepta dese-
 rat, inaudito genere mortis se illum deleturos comminantur. Qui-
 bus minis perterritus, sententia decessit. Verum enimvero imposa-

A. C. 1329 εἰ μὴ πάνοιτο τοιοῦτοις ἔγχειρῶν. ὁ δὲ ἔδεισέ τε καὶ ἐπέ-
 ἔθετο τοῖς ἀπειλοῦσι. βασιλεὺς δὲ, καίτοι τοῦ ροσῆματος ἀ-
 ξανομένου καὶ προσθήκην οὐ μικρὰν ὀσημέραι δεχομένου,
 ὁμως εἶχεν ἠγῶως τὰς φρένας καὶ οὐδὲν ὑπὸ τοῦ ροσῆματος,
 καίτοι περὶ τὴν κεφαλὴν ὄντος, παρεβλάπτετο καὶ τὸν πνευ-
 ματικὸν πατέρα συνεχῶς ἀνεκαλεῖτο καὶ ἐρωτικῶς εἶχεν ἀτό-
 πως περὶ τὸ Ναζιραίων σχῆμα, τῷ τε παρόντι ἐπέτρεπε
 πνευματικῶ τὸ ἔργον οὐδὲν εἶναι λέγων θανυμαστὸν, εἰ ἀπόν-
 τος ἐκείνου τοῦ συνήθους, αὐτὸς τὰ ἴσα δρῶν. ὁ δὲ ἀνεβάλ-
 λετό τε ἰσχυρῶς καὶ ἔφρασκεν οὐκ ἐγχειρήσειν, εἰ μὴ βούλοιοτο
 C καὶ αὐτῆς ἱερωσύνης ἐκπεσεῖσθαι, ὡς ἐκθέσμιος καὶ παρα-
 νόμως ἔγχειρῶν τοῖς ἱεροῖς. οὕτω γὰρ εἶναι τοῖς θείοις πα-
 τράσι νενομοδετημένον. ὁ δ' ἐπέθετο μὲν, βαρέως δὲ ἤγγετο
 τοῦ σχήματος τὴν ἀποτυχίαν. σιωπήσας δὲ ἐπὶ μικρὸν καὶ
 τῶν τε πεπλημμελημένων εἰς ἔννοιαν ἐλθὼν καὶ ὡς πάντων
 ἐκείνων ὑπέδειξε δίκας ἐπὶ τοῦ ἀδεκάστου καὶ φρικτοῦ δικα-
 στηρίου, δάκρυά τε ἤφιει τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἐθρήνησεν αὐ-
 τὸν ἐφ' ἱκανόν. εἶτα τῇ περὶ αὐτὸν ἐπέσκηπτε Θεραπεία τε-
 λευταίας ἐντολας, καὶ ὠρκίξεν αὐτοῖς τὸν Θεὸν, ὡς ἐπειδὴν
 ἀναλύσαντα τοῦ σώματος ἐπὶ τῷ ὀσίᾳ ἀπάγωσιν ἰαξίωσαι,²⁰
 ἐπὶ τὴν μεγάλου δομεστίκου οἰκίαν ἀγαγόντας πρῶτον, καὶ
 D καταθέντας χρόνον τινὰ, οὕτως ἐκείθεν ἀραμένους, ὑπὸ λί-
 θον κατακρύψαι, ὡς ἂν γένοιτο πᾶσι καταφανές, ὡς οὐδ'

7. Dicitur et Ναζιραῖος et Ναζιρ, ut Iudicum c. 13. v. 3. ED. P.
 Infra c. 39. hanc monachorum sectam item Ναζιραῖους vocat.
 Vid. Ducang. Gloss. gr. s, v.

tor, etsi morbus quotidie non parvis incrementis augesceret, tamen animo valebat, et is ab illo, quamquam capitis, affectu nihil ladebatur, spiritualemque patrem sine intermissione inclamans, habitum Nazaraeorum, velut quispiam amores suos efflictim et indecore deperibat: praesentique spirituali negotium committebat; nihil esse absurdum dicens, si in absentia consueti et ordinarii illius, ipse eas partes impletet. At enim is differendo contra niti seque id facturum negare: alioqui sacerdotio motum iri, ut qui sacra sibi vetita ini- que usurparit: sic enim a sanctis patribus lege sancitum esse. Accepit excusationem imperator, et se habitu frustratum acerbe tulit: paulisperque conticescens et peccata sua secum reputans, pro quibus omnibus apud inflexibile illud et horribile tribunal iudicium esset subiturus, manantibus per ora lacrymis semet diu deploravit. Deinde famulorum turbae astanti ultima mandata dedit; per Deum obtestans, ut ubi corpus anima vacuum cum funere extulerint, ad aedes magni domestici primum efferant: ibique aliquamdiu depositum de novo tollant et sub lapide recondant: quo omnes intelligant, nec ipsam mor-

αὐτὸς ὁ τῶν τῆδε πάντων θάνατος ἐπιλανθάνεσθαι ποιῶν, A. C. 1329
 ἴσχυσεν αὐτοῦ τὴν πρὸς ἐκεῖνον φιλίαν ἀμβλῦναι. οἱ μὲν
 οὖν παρόντες ἐθρήνησάν τε ἐπὶ τοῖς λεγομένοις καὶ τὴν ὑπερ-
 βολὴν ἐθαύμασαν τῆς πρὸς ἄλλήλους αὐτῶν φιλίας, ὅτι καὶ
 5 ἄχρι τελευτῆς οὕτως ἐν ἀμῆ διετηρήθη.

15. Μετὰ τοῦτο δὲ ὁ βασιλεὺς τὸν μέγαν δομέστικον P. 249
 μετακαλεσάμενος „οἶδα μὲν” εἶπεν „ὦ φίλωκ ἄριστε, σαφῶς, V. 200
 ὡς ἡ νῦν ἡμέρα οὐ μόνον ἀποφράδος πάσης ἐχθίων σοι φα-
 νεῖται, ἀλλὰ καὶ μεγάλας οἴσοι τὰς δυσχερείας καὶ περιουσί- B
 10 ουσεις. ἀνάγκη γὰρ πρὸς τε τὴν πρόνοιαν τῆς ἀρχῆς μερίζε-
 σθαι Ῥωμαίων, δεδουκότε μὴ διὰ τὴν ἐμὴν τελευτὴν τῶν
 καθεστηκότων τι κινήθῃ, καὶ πρὸς τὴν ἐμὴν ἀποστέρησιν οὐ-
 δεμίαν ὑπερβολὴν ἀθυμίας ἀπολείπειν, λογιζόμενον εἰκότως
 ὅτι τὸν πάνν φίλτατον καὶ ὃν οὔτε χρόνος ὁ πάντ’ ἀπορῄξειν
 15 καὶ ἀπανθεῖν ποιῶν, οὔθ’ ἡ τῶν πραγμάτων ἄστατος καὶ
 ἀβέβαιος φύσις, οὔτ’ ἀνάγκη τις οὐδεμία τῆς σῆς ἴσχυσε
 φιλίας ἀποστῆσαι κἄν πρὸς βραχὺ, νῦν ὁ καὶ αὐτῆς φύσιως
 ἰσχυρότερος θάνατος ἐπελθὼν ἀποτέμνει τε καὶ διαζεύγνυσιν
 ἀνημέρωσ καὶ σὲ μὲν ἀπολείπει σῶμα χωρὶς ψυχῆς, ἐμὲ C
 20 δὲ ἀνερέργητόν ψυχὴν παραλαμβάνει πικρῶς ὀδυνωμένην τὴν
 διαίξουξιν. ἀλλὰ τί ἂν τις πάθοι; στέργειν γὰρ ἀνάγκη τοῦς
 παρὰ τοῦ δημιουργοῦ τῆς φύσεως κεμένους θεσμούςς. οὐ μὴν

19. Scr. σοὶ et ἐμοὶ, quod Intpr. quoque legisse videtur.

tem, quae omnium istarum rerum oblivionem affert, suum erga il-
 lum amorem hebetare potuisse. Quotquot igitur praesentes aderant,
 dictis eius illacrymantes, incredibilem inter eos caritatem admira-
 bantur, quae etiam usque ad obitum ita vivida permansisset.

17. Postea Imperator accito magno domestico, Equidem praeclare
 scio, inquit, amicorum optime, praesentem diem non solum quovis
 nefasto die odiosorem tibi visum iri: sed molestias quoque et affli-
 ctiones ingentes pariturum. Necessè namque erit, propter admini-
 strationem Romani imperii animum nunc huc, nunc illuc per varias
 sollicitudines dividere: formidantem, ne propter excessum meum quip-
 piam meorum constitutorum violetur: et quia me orbaris, tristitiam
 tantam capere, ut ad eam addi nihil queat; cogitantem, et merito,
 longe carissimum et quem neque tempus, quo omnia defluunt ac de-
 florescunt, neque mutabilis et inconstans rerum natura, neque ulla
 necessitudo ab amicitia tua vel ad momentum seiungere potuit, nunc
 per mortem ipsa natura potentiosem abs te crudeliter abrupti ac
 separari. Ac tibi quidem corpus exanimum relinquit, meam autem
 animam bonis operibus vacuam et ista directione etiam atque etiam
 dolentem aufert. Sed quid agas? Leges a naturae conditore latas ae-
 qui bonique faciamus necesse est. Verum quia modicum tempus

- A. C. 1329 ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ λειπόμενον δλίγον τῆς ζωῆς, τοὺς ἄλλοις πῶσι χαίρειν εἰπὼν, ἐπὶ τῆς κλίνης ἀνακλίθητι τῆς ἐμῆς καὶ τῆν σοὶ φιλιτάτην κεφαλὴν τοὺς γόνασιν ἐπίθετε καὶ χειρὰς ἐπίβαλε τοὺς ὀφθαλμοὺς. ἴσως τοῦτο παραμυθίαν τινὰ προξενήσει τῇ ψυχῇ τοῦ σώματος χωριζομένη, πολλὰς, ὡς λέγουσιν, ὑφ' ἑσταμένη τὰς ὀδύνας· μᾶλλον δ' ἐν' αἰσθάνηται διπλῶν τῶν Ὀδυνῶν, σοῦ τε καὶ σώματος χωριζομένη, καὶ μὴδ' ἐν ἄδου σοῦ δύνηται ἐπιλαθέσθαι, εἴ τις αἰσθησις τῶν τῆδε ψυχᾶς μετὰ τὴν ἐνθένδε ἀπαλλαγὴν." Τούτων ὁ μέγας δομέστικος ἀκούσας, ἀκρῶς τὸν μικρὸν, οὐπω πρότερον ἄχρι τότε τοῦτοιο παθῶν ἐπὶ τοῦ βασιλέως, ἀλλ' αἰεὶ μὲν ἔξω κοπτόμενος καὶ θρηνηῶν, ἔνδον δὲ μάλιστα σπουδαίων ἐγκρατῆς εἶναι ἑαυτοῦ τότε δὲ ὑπὸ τοῦ πάθους ἤδη λαμπρῶς νενικημένος, ἔστεινέ τε βύθιον ἐκ καρδίας καὶ τὸν ἑταῖρον ἀνεκλαίετο, ὡς καὶ τοὺς ἔξωθεν αἰσθόμενους τῆς ὀλωλυγῆς, τριελευτηκῆναι νομίσει·
- P. 250 βασιλέα. ἐπιπολὺ μὲν οὖν ὁ θρηῆνος παρετάθη, καὶ τῶν ἄλλων τῶν παρόντων πάντων συνθρηνηούντων· ἐπεὶ δὲ ἰκανῶς εἶχεν, αὐτῷ ὁ βασιλεὺς αὖθις, τὸ μὲν θρηνηεῖν, εἶπεν, εἴην οὐκ ἂν κατὰ καιρὸν, ἐπὶ τῆς κλίνης δὲ ἀνελθόντα, τὸ προστεταγμένον ποιεῖν. ἐπειδὴν δὲ ὁ τοῦ θρηνηεῖν ἀφίκεται καιρὸς, σὺ τε κλαύση πολλὰ πολλὰκις καὶ αὐτὸς ὡς νεκρὸς ἀπὸ καρδίας ἐπιλησθήσομαι τῶν ἄλλων ἀνθρώπων· εἶθε δὲ καὶ τῆς σῆς μέρος τι μικρὸν τῆς μνήμης τῆς ἐμῆς ἡδυνήθην ἐκβαλεῖν! Ἀνηλθε μὲν οὖν ὁ μέγας δομέστικος ἐπὶ τῆς βασι-

vivendi superest, ceteris curis omnibus sepositis, super lectulo meo reside et tibi carissimum caput genibus tuis et manus oculis meis impone: forsitan hoc animae solatium aliquod conciliabit, quae dum a corpore discedit, multum, ut praedicant, dolorem sustinet. Imo vero, ut duplicem dolorem sentiat, quae et ab te et a tabernaculo suo divellitur, ne apud inferos quidem poterit non meminisse tui; si quis animis, ubi hinc emigrarint, eorum quae hic fiunt sensus restat. Ad haec magnus domesticus flevit miserabiliter, quod illi eo usque coram imperatore nunquam acciderat: sed etsi foris aliquando lacrymas daret, intus tamen maxime studebat, ut se in potestate haberet. Tum vero affectus immensitate prorsus devictus, et imo pectore trahebat gemitus, et amicum tanto fletu lugebat, ut cum id exaudirent qui extra erant, imperatorem iam excessisse arbitrentur. Duravit diu haec lacrymatio, aliis etiam, quotquot coram erant collacrymantibus. Postquam finem fecit, rursum imperator, desineret ab intempestivis lamentis: ad lectulum autem ascendens, imperata perficeret. Quando flendi tempus adveniret, inquit, tum saepe ac multum flebis, et ego, ut mortuus e corde, aliorum hominum oblivioni tradar: utinam autem et de tua

λέως κλένης· καὶ τῆς κεφαλῆς ἡμμένος, τὸ μέλλον ἀπεσκό- A.C. 1329
 πει, δάκρυα προχέων ἀψοφησί. ἤδη δὲ ἡργμένης τῆς νυκτός, B
 τό, τε σφύζειν παντελῶς ἀπέλιπε βασιλέα καὶ οὐκέτι ἀμφι- V. 201
 βάλλειν ἦν περὶ τῆς τελευτῆς. περὶ δὲ ὧραν αὐτῆς τετάρτην
 5 ἐπυνθάνετο τῶν ἰατρῶν ὁ βασιλεὺς τὸν χρόνον ὁπόσον ἂν
 αὐτῷ νομίζοιεν διαρκέσειν τὴν ζωὴν, καὶ ἐκέλευε σὺν ἀλη-
 θεῖα ἀπαγγέλλειν. οἱ δ' ἅμα καὶ θρηνοῦντες ἄχρι νύκτα ἔλε-
 γον οἴεσθαι ἐξῆκειν. οὐ πολλοῦ δὲ χρόνου διαλιπόντος, τὰ
 10 αὐτὸς ἤδη καὶ τὰ μέλη παρεῖτο καὶ τὴν φωνήν. καὶ κτῆμαι
 μὲν ἐμελαίνοντο ἄχρι γονάτων, πήχυς δὲ χειρῶν οὐδὲν ἦσαν
 ἀψύχων ἀπεοικυῖαι, βλέφαρά τε τῶν φυσικῶν ἐκλυθέντα τό-
 15 των, καθιέντο τοῦ μέτρου πλέον, καὶ εἰς ἀποξύνετο ἐπιπολὺ C
 καὶ κρόταφοι συνεπετώκεσαν, καὶ πάνθ' ὅσα τελευτῆς τεκμή-
 15 ρια παῖδες ἴσασιν ἰατρῶν γινόμενα ἦν ὄραν, ὡς καὶ αὐτοὺς
 καὶ τῆς προθεσμίας οἴηθῆναι πρότερον τελευτήσειν. ὅσα μὲν
 οὐδ' ἦν ἀναγκαῖα πρὸς ταφήν, πάντα ἤδη ἐπεπόριστο, καὶ
 οὐδὲν ἦν ἕτερον οὐδένα προσδοκᾶν πλὴν ταφῆς. βασιλεὺς δ'
 ἀμυδρῶ φωνῇ καὶ οἶον ἤδη ἐκλειπούση, εἰ τῶν ἱερῶν ὑδάτων
 20 τῶν ἐκ τῆς ἀεγνίου καὶ σωτηρίου πηγῆς τῆς θεομήτορος ἐκ-
 βλυζόντων εὐρεθῆναι ἡρώτα δυνατόν. Φακρασίνα δὲ τῶν τῆ
 βασιλίδι συνοουσῶν μία γυναικῶν εὐγενῶν τῆς ἑσπέρας ἔφα-
 σκεν ἦκοντα ἐκ Βυζαντίου τῶν αὐτῆς τινα οἰκετῶν, τῶν ἰε- D

11. πήχεις coni. ED, P.

memoria partem aliquam memoriae meae possem elicere. Ascendit itaque domesticus ad lectulum, et contacto eius capite, quid futurum esset praevidebat, tacitus emittens lacrymas. Ut nox serpere coepit, venarum pulsus imperatorem penitus destituit: nec erat cur de eius morte amplius dubitaretur. Sub horam quartam medicos interrogat, quamdiu se victurum adhuc putarent, iubetque verum dicere. Qui non sine lamento, cum nocte vivere desitutum respondent: ut ipsi quidem existiment. Non longo spatio intermisso, extrema corporis, deficiente spiritu vitali, frigore corripit coeperunt; et iam membra resolvebantur, vox tenuabatur, tibiae genuum tenus nigrescebant, et brachiorum cubiti nihil differebant mortuis. Supercilia naturali intentione laxata, nimium demittebantur; nasus multum acuebatur; tempora recesserant: et omnia demum, quae medicis indicia mortis sunt, apparebant: ut et ipsi ante horam praenuntiatam moriturum opinarentur. Iamque parata erant funeralia, cum aliud praeter sepulturam non exspectaretur. Imperator autem exilli, et velut iam deficiente voce quaerit, si quid de laticibus illis sacris ex perenni salutiferoque fonte Dei matris habere liceat. Ibi Phacrasina femina nobilis et gynnaceo imperatricis, ad vesperam unum de famulis suis Byzantio venisse et de aqua illa apportasse: curriculoque afert ac bi-

A.C. 1329 ὡν ὑδάτων κεκομικέναι· ἅμα δὲ καὶ φέρουσα παρέρχτο σὺν σπουδῇ· προσαχθέντων τε τῷ στόματι βασιλέως ἐδόκει μὲν καταβροχθίσαι, καὶ ἐθαυμάζετο παρὰ πάντων, ὅτι καίτοι τὰ τελευταία πνέων, οὐκ ἀπέσχετο τῆς περὶ τὰ σεβάσματα καὶ πίστεως καὶ τιμῆς. ὁμῶς δὲ οὐδὲν ἤτιον ἐγγίξειν ἐδόκει ταῖς ἕδον πύλαις· χρισθείσης δὲ αὐτῆ καὶ τῆς σαρκὸς εἷς ἐκείνων τῶν ὑδάτων, ἡσύχασέ τε παντελῶς καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἄφρονός τε καὶ ἀκίνητος ἔμεινεν ὀρθρου ἄχρι παντελῶς, ζῆν μόνῳ πιστευόμενος τῇ ἀνάπνευ. περὶ ὄρθρου δὲ ὡσπερ ἐκ

P. 251 τεθνεώτων ἀναβιούς „δόξα σοι, ὦ Θεός,” εἶπεν. ἐρομένσι δὲ ὅπως ἔχει τοῦ μεγάλου δομειστίκου, αὐτὸς μὲν εἶπεν οὐκ εἶδέναι, εἰδείη δ' ἂν ὁ πάντα γινώσκων Θεός. προσελθὼν δ' ὁ τῶν ἱατρῶν προέχων καὶ τῆς χειρὸς ἀψάμενος τῆς βασιλέως, ἐδόκει μὲν σφύζειν ἀμυδροῶς τῆ παραλόγῳ δὲ τοῦ πράγματος οὐόμενος ἠπατηῆσθαι (οὐδεμία γὰρ ὑπελείπετο ἐλπίς τοῦ ζῆσεσθαι αὐτὸν) ἀνηρεύνα τε αὐτῆς ἐπιμελῶς καὶ περιεργάζετο τοὺς σφυγμοὺς καὶ τὰς χεῖρας περιέψα. ὡς δὲ ἐκείθετο οὐκ ἠπατημένος ὢν, ἐξεπέπληκτό τε τοῦ πράγματος τῆ παραδόξῳ καὶ „μέγας ὁ Θεός” ἀνεβόησεν „ὁ μόνος δυνάμενος Βεῖς ἕδον καταγειν πύλας καὶ ἀνάγειν αὐτῆς ἐκείθεν.” περι-20 στησάμενος δὲ καὶ τὸν ἄλλον ὄμιλον τῶν ἱατρῶν ὡσπερ ἐπ' ἐκπλήξεως οὐδ' ἐαυτῆ θαρῶν, εἰ καὶ αὐτοῖς τὰ ἴσα περὶ βασιλέως ἐπνυθίνετο δοκεῖ. συνθεμένων δὲ καὶ αὐτῶν, ἐκπλήξις μὲν πάντας εἶχε καὶ χαρὰ οὐδεμίας δευτέρας· ἀναλαμ-

bendam porrigit. Quam visus est hausisse, omnibus admirantibus, quod cum extremam pene animam duceret, a fide honoreque rebus venerabilibus exhibendo non abstinuisset. Tamen ad portas mortis nihilo secus appropinquare cernebatur. Deinde ea lympha eius corpore perlito, secuta est quies tranquillissima: ut exinde usque ad auroram nec vocem mitteret, nec se quoquam commoveret et vitam sola respiratione testaretur. Diluculo autem, ac si a mortuis existeret, Gloria tibi, Deus, exclamat. Tum percunctante magno domestico, ut se haberet, nescire se dixit: Deum scire, qui nihil nesciat. Accedit medicus primarius, tactaque manu sentit venam micare exiliter: et se tam inopinata re deceptum veritus (in desperatissimis enim salutem eius posuerat) venae pulsum manu iterum contractata diligenter et curiose explorat. Ut se minime deceptum vidit, obstupefactus miraculo, clara voce, Magnus est Deus, inquit, qui solus potest ad inferos deducere et reducere. Et quia praec stupore nondum sibi plane credebat, aliorum medicorum turba convocata lectulum circumdans quaerit, ecquid idem de imperatore ipsis videatur. Quibus assentientibus, omnes obstupere immortalique gaudio exilucere. Coepit vero imperator e morbo recreari ac refici et quasi a portis inferi

βάνειν δὲ ἤρξατο αὐτὸν ὁ βασιλεὺς καὶ ὡσπερ ἀναστρέφειν Δ. C. 1329
 ἐξ ἄδου πυλῶν. καὶ μέχρι τρίτης τῆς ἡμέρας ὥρας οἱ τε
 σφυγμοὶ διεφαίνοντο ἤδη καθαρῶς, δξίτηλοι μὲν καὶ ἀτονούν-
 τες, ἴσοι δὲ ὁμῶς καὶ ὁμαλοί. καὶ αὐτὸς ἔρῳον ἦν καὶ πάνθ'
 5δομῶ διελέλυτο τὰ δεινὰ. καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἀνα-
 κώμενος ἑαυτὸν κατὰ μικρὸν, εἰς τελειωτάτην καὶ καθαρὰν
 ἦλθεν ὑγείαν. τοσαύτη δὲ παρὰ πᾶσιν ἦν ἡ τῆς ἐκπλήξεως C
 ὑπερβολή, ὥστ' οὐ μόνον ἀκούοντες ἠπίστουν τοῖς λεγομένοις,
 οἰόμενοι τεθνήσκειν βασιλέα, ἀλλὰ καὶ σχεδὸν ὁρῶντες οὐ ῥα-
 10διῶς ἑαυτοῖς πιστεύειν εἶχον. ὅσοις μέντοι Ῥωμαίων εὐνοία
 πρὸς βασιλέα καθαρὰ καὶ ἄδολος ἦν, οὐδ' ἡ χαλεπὴ νόσος V. 202
 ἐκείνη καὶ ἡ παρὰ δόξαν ὑγεία ἀκερδῆς διέμενε παντελῶς,
 ἀλλ' οἰκείαν ἕκαστος λογιζόμενοι τὴν εἰς βασιλέα παραδόξο-
 ποιῶσαν, ἔργοις ἀγαθοῖς ἡμεῖβοντο τὸν θεόν· οἱ μὲν ἀφιστά-
 15μενοι οἷς συνείχοντο κακοῖς, οἱ δ' ἐλεημοσύναις καὶ λύτροις
 αἰχμαλώτων καὶ ἐγκρατεῖα βρωμάτων ἐπὶ καιρὸν τὴν εὐγνω-
 μοσύνην ἐνδεικνύμενοι καὶ τὴν εὐχαριστίαν. οὕτω μὲν ὁ βα-
 σιλεὺς εἰς αὐτὸ τὸ ἀκμαϊότατον ἔφθασε τοῦ κινδύνου, οὕτω
 δ' αὐθις παραδόξως διεσώθη.

20 *ιη.* Ἐπεὶ δ' ἐρῥάϊσεν, ἕκαστα καθ' ὅ, τι πρᾶχθειή παρὰ
 τοῦ μεγάλου διεπνυθάνετο δομωστικόν, καὶ αὐτοῦ διηγουμέ- P. 252
 νου κατὰ μέρος, πᾶσιν ὡς λυσιτελεῶς καὶ προσηκόντως εἰρ-
 γασμένοις ἐπισηφίζετο ὁ βασιλεὺς. ἐπεὶ δὲ ἀπαγγεῖλαι ὡς
 καὶ Συργιάννην τῆς ἑσπέρας ἐκπέμψεις στρατηγόν, οὐκέτ'

redire: et ab hora diei tertia pulsus tenues illi quidem et languiduli,
 pariter tamen aequaliterque et manifeste sentiebantur, ipseque levaba-
 tur et, malis omnibus dissipatis, ab illo die magis magis se confirmans,
 perfectam et integram valetudinem recuperavit. Tanta porro erat rei
 admirabilitas, ut omnes non audientes solum dictis diffiderent, obi-
 isse imperatorem credentes: sed propemodum etiam intuentes non
 facile oculis suis fidem contraderent. Quicumque porro Romanorum
 in imperatorem candido erant sinceroque animo, iis morbus hic sae-
 vus insperataque sanitas non usquequaque infructuosa fuerunt, cum
 unusquisque tamquam suo corpori praestitum hoc miraculum ducens,
 pia facta Deo rependeret; et alii quidem vitia, quibus constricti te-
 nebantur, desererent; alii egentibus largiendo et lytro captivis re-
 dimendis ciborumque ad tempus abstinentia agnitionem accepti benefi-
 cii gratumque animum demonstrarent. Ergo imperator ita in summum
 periculum delapsus et ita rursus praeter opinionem elapsus est.

18. Ubi ex tam perdita valetudine emerit, quo pacto interim
 gesta sit respublica, ex magno domestico singillatim sciscitatur. Illo
 distincte narrante omnia, imperator recte et ordine gesta confirmavit.
 Sed cum referret de Syrgianne, quem copiis occidentalibus ducem

A. C. 1329 εἶχεν ἐπαινεῖν, ἀλλ' ἠτιῶτο τοῦτο μόνον ὡς οὐ διαπεπραγμένον συνετώσ. βέλτιον γὰρ εἶναι Συργιάννην ἐπὶ τοῦ προτέρου μένειν στήματος καὶ μὴ πρὸς κακίαν ἐναγούσης ὕλης εὐπορεῖν. ὁ δ' „οὐκοῦν” ἔφασκεν „εἰ σοὶ βέλτιον δοκοῖ, γράμμασι μὲν αὐτὸν τῆς ἐσπέρας παραλύσω τῆς ἀρχῆς· ἐπὶ δὲ τῶν προτέρων πάλιν καταστήσω.” ἐπαινέσαντος δὲ τοῦ βασιλέως, ὁ Β μὲν ἐχώρει πρὸς τὰ κεκελευσμένα ἐκπληροῦν. μεταμεληθεῖς δὲ ὁ βασιλεὺς ἐκέλευέ τε ἀνυστρέφειν καὶ Συργιάννην εἶν ἐφ' ἧς ἐτέτακτο ἀρχῆς, ὡς οὐ δίκαιον ὄν οὐδὲ κατ' ἠδονὴν αὐτῷ τῶν ἄλλων πάντων ἃ αὐτῷ πέπρακται σιτηχομένων, ¹⁰ ταύτην μόνην τὴν πρῶξιν ἀκυρον ὄφθῆναι. ὁ δ' ἐπειθετο εὐθύς· τῶν παρόντων δὲ ἐκεῖ τινες κρύφα Συργιάννην ἐδήλουν γραφῇ ὡς βουλευθεῖη μὲν ὁ μέγας δομέστικος παραλύσαι τῆς ἀρχῆς, μεταγνοὺς ὅτι ἐνεχείρισε καὶ τὴν ἀρχὴν, κωλυθεῖη δὲ ὑπὸ βασιλέως· καὶ, τὸ μὲν εἰς ἐκεῖνον ἦκον, ἦδη τῆς ἀρχῆς ¹⁵ ἐκβεβλημένον εἶναι, βασιλεὺς δὲ ὀφείλειν χάριτας κεκωλυκότι. **Σ**τοιαῦτα πυθόμενος ὁ Συργιάννης, τῶν μὲν ὑπερηγμένων αὐτῷ παρὰ τοῦ μεγάλου δομεστίκου ἡμνημόνησεν ἀγαθῶν, διὰ ταῦτα δὲ, καίτοι γε οὐκ ὄντα ἀληθῆ, ὀργῇ φερόμενος εἰργάσατο ἃ δηλώσει προῖων ὁ λόγος. τότε δὲ πάντα ἀπαγγέλλων ²⁰ ὁ μέγας δομέστικος βασιλεῖ, καὶ περὶ δεσπότην τοῦ Καλλίστου διηγείτο, ὡς κινήθει μὲν ἡ στρατιὰ κατ' αὐτοῦ, δεισαντες μὴ τοῦ δεσμοτηρίου διαδράς μετὰ τὴν σὴν τελευτήν.

misisset, id laudare non potuit atque hoc solum ut minus prudenter factum reprehendit: praestare enim, Syrgiannem in sua pelle quiescentem, idoneam facultatem ad improbe agendum nunquam adipisci. Tum domesticus: Si haec tua mens est, datis litteris praefecturam occidentis ei adimam et in ordinem redigam. Probante imperatore, ille ut iussa confecturus, abibat; cum imperator factam mutans, abeuntem revocat et Syrgianni mandatam praefecturam relinquit iubet: quod nec aequum, nec sibi iucundum sit, cetera eius, domesticus inquam, acta confirmasse omnia, hoc solum rescidisse. Obtemperatum subito. Verum ex iis qui aderant, nonnulli clam Syrgianni scribunt, magnum domesticum semet accusare, et absque imperatore fuisset, traditam praefecturam illi adimere voluisse. Quare quod ad ipsum attineret, Syrgiannes iam dignitate sua se deiecitum sciret. Imperatori gratias debere, qui id impedivisset. His cognitis Syrgiannes collatorum in se a magno domestico beneficiorum memoriam deposuit, atque ob ea, quamquam falsa erant, ira transversim actus perpetravit, quae procedens narratio declarabit. Dum omnia imperatori recenset magnus domesticus, etiam de despota Callisto iniicit: nempe ut milites in illum insurrexerint, quod timerent, ne e custodia fugitivus, imperatore defuncto res novas moliretur; et

τι νεωτερίση, καὶ ὡς βουληθεῖεν ἀποκτεῖναι, αὐτὸς δὲ μηχα- A. C. 1329
 ναὶ χρησάμενος καὶ ἀπάταις διασώσει τὸ αὐτὸν καὶ νῦν ἐν
 ζώσῃσιν εἶναι. ἡδέως δὲ ἄγαν ἐπὶ τούτοις διατεθεὶς ὁ βασιλεὺς
 καὶ τὸν μέγαν δομῆστικον ἐπαινέσας καὶ συγγνώμης ἡξίωσεν
 5 δέκετον ἀπολύσας τῆς εἰρκτῆς. καίτοι γε καὶ πρότερον πολλά- D
 πικ ἡβουλήθη τοῦ δεσμοτηρίου ἀπολύειν ὄρκοις πιστωσάμενον
 ὡς τοὺς ἐν Θεσσαλονίκῃ κακῶς διαθέντας καὶ δεσμώτην ἀπο-
 δέξαντας οὐκ ἀμυνεῖται καιροῦ τυχών· ὁ δὲ οὐκ ἐπέιδετο, V. 203
 ἀλλ' ἰσχυρίζετο φανερωῶς, ὡς ἀμυνόμενος αὐτούς ἀξίως, ἂν
 10 τὴν δύναμιν προσλάβηται τοῦ ἀντιδραῖν. διὰ ταῦτα δὲ ἔτι
 ἐφρουρεῖτο· τότε δὲ βασιλέως παραινέσαντος ὅσα ἐχρῆν,
 καὶ συνθεμένου καὶ αὐτοῦ ἀμνηστήσειν τοῖς προσκεκρουκόσι,
 τοῦ δεσμοτηρίου ἀπηλλάττετο. Περὶ γε μὴν Ἀνδρονίκου τοῦ
 πρεσβυτέρου βασιλέως βασιλεὺς ὁ ἔγγονος ἐνθυμηθεὶς, ἐπυν- P. 253
 15 θάνετο τοῦ μεγάλου δομῆστικου ὅπως περὶ τὴν αὐτοῦ δια-
 τεθείη νόσον. ὁ δ' ἔφασκε μοναχῶν τε ὑποδῦναι σχῆμα καὶ
 Ἀπώνιον ἐξ Ἀνδρονίκου προσαγορευθῆναι. ἐκπλαγεὶς δὲ ὁ
 βασιλεὺς, τὴν αἰτίαν τε ἠρώτα τῆς μεταβολῆς καὶ εἰ ἔκων
 εἶναι μεταλλάττετο τὸν βίον ἢ παρὰ του βιασθεὶς. ὁ δ' ἔφα-
 20 σκεν εἰδέναι μὲν τᾶληθες οὐκέτι ἔχειν. μήτε γὰρ ἀξιόλογόν
 τινα ἀπαγγελοῦντα ἐκείθεν ἀφίχθαι, μήτε πρωτοστράτορα
 γραμμασι δεδηλωκέναί. τοῦτο δὲ μόνον τῶν ἐκείθεν ἀφικνου-
 μένων ἀγγελιαφόρων ἀκηκόεσθαι, ὡς πύθοιτο μὲν ὁ βασιλεὺς
 περὶ τῆς νόσου τῆς σῆς ὡς εἶη τῶν πρὸς θάνατον ἄγουσῶν· B

quomodo cum neci dedissent, nisi ipse, machinis et dolis adhibitis,
 hominem conservasset. Hoc sermone mirum in modum delectatus
 imperator et magno domestico laudem impertivit et Callistum venia
 dignatus custodia liberavit. Tametsi et antea saepius liberare voluit,
 fide cum iureiurando ab eo exacta, Thessalonicenses, a quibus male
 habitus et vinctus fuisset, etiam oblata opportunitate non ulturum.
 Sed frustra illi canebatur; quin palam affirmavit, se vires nactum,
 talibus meritis par pretium redditurum. Quam ob causam adhuc
 custodiebatur. Verum tunc imperatore quantum oportebat admonente,
 illoque promittente, se a quibus esset offensus, eorum iniurias
 oblivione contritum, e carcere dimissus est. Sed Andronicus seni-
 oris memor nepos, interrogat magnum domesticum, quem is ani-
 mum se aegrotante prae se tulisset. Respondet, monachi habitu co-
 opertum et pro Andronico Antonium appellatum. Attonitus impera-
 tor causam huius mutationis et spontene sua an ab alio coactus ge-
 nus vitae mutarit, percunctatur. Ille nondum se veritatem rei com-
 perire potuisse; neque enim quemquam adhuc inde nuntiatum ve-
 nisse, cuius magni sit facienda fides, neque protostratorem quid-
 quam super eo scripsisse: hoc solum a Constantinopolitanis rumige-
 rulis audivisse, ayum de morbo ejus, esse videlicet mortiferum,

A. C. 1329 δείσας δὲ μὴ μετὰ σὴν τελευταίην τῶν ἀνημέστων τι τολμηθῆ
περὶ αὐτὸν, ὑποδύσαιτο τὸ σχῆμα τῶν μοναχῶν. βασιλεὺς
δὲ ἤχθητο τε πρὸς τὴν ἀγγελίαν καὶ ἀδυσχέραινεν οὐ μετρίως,
οὐ κατὰ γνώμην αὐτῷ λέγων εἶναι τὰ γεγενημένα. ὁ μέγας
δὲ δομέστικος ὄρων αὐτὸν ἀλγοῦντα ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσι 15
καὶ δείσας μὴ τι πρὸς τὴν νόσον ὑπὸ τοῦ ἀλγεῖν παραβλαβῆ,
ἀνελάμβανε τε αὐτὸν καὶ παρεμυθεῖτο, τὴν μὲν αἰδῶ καὶ τι-
μὴν ἣν αὐτὸς ἔχων περὶ βασιλεία διαπέλει, καὶ ὡς πολλοῦ ἂν
ἐτιμήσατο μὴ τοιαῦτα περὶ αὐτὸν συμβεβηκέναι, ἀλλ' ἐπὶ
C τοῦ προτέρου διαμένειν σχήματος πάντων μᾶλλον αὐτὸς εἰδέ- 10
ναι καὶ συνεπιμαρτυρεῖν εἰπών. εἰ δὲ ἀδύνατον τὰ γεγενη-
μένα ἀναλῦσαι, τί χρὴ περὶ αὐτῶν πολλὴν ποιούμενον φρον-
τίδα, ἐκείνοις μὲν οὐδεμίαν ἐξευρίσκειν ὄησιν, ἡμῖν δὲ αἰ-
τοῖς οὐ τὴν τυχοῦσαν βλάβην προξενεῖν; ἐγὼ δὲ, εἶγε ἐξῆν,
ἐμαντῷ δίκας οὐ μικρὰς ἐτιμησάμην, ὅτι οὕτως ἀπερισκέπτως 15
ἢ ἀνοήτως μᾶλλον εἶπεν, ἐπ' οὐδενὶ κέρδει ταραχὴν σοι προσ-
ήγαγον καὶ λύπην οὐδαμῶς ἐν τῷ νυνὶ προσήκουσαν καιροῦ.
κἂν γὰρ τῶν πρὸς θάνατον ἀπηλλάγημεν φόβον καὶ ὑπονοι-
ῶν, ἀλλ' οὐπω καθαρῶς ὑγείας οὐδ' ἀσφαλείας ἀπολαύειν
D ἔξεστι. βασιλεὺς δὲ ἄμικρῷ πρόσθεν περὶ βασιλεία τὸν πάμπαν 20
διενόετο δρῆν ἀνεμίμνησκεν αὐτὸν, ὡς „εἰ γε ἐκεῖνα” λέγων
„εἰς ἔργον προὔβη, νῦν οὐκ ἂν συνέβαινε τοιαῦτα.” ὁ δ' ἔφα-
σκε καὶ αὐτὸς, ὡς „τοιαῦτα μὲν οὐκ ἂν ἐδράτο· ἕτερα δὲ
πολλῶ χεῖρονα καὶ ἀλσοιτελέστερα ἴσως ἂν συνέβη.”

accepisse: formidantemque, ne eo mortuo in se atrocissimum aliquid designaretur, monachum induisse. Hic nuntius imperatori aegrimoniae atque indignationi fuit non mediocri: ac voce ipsa non sibi placere factum indicavit. Magnus domesticus illum tali eventu dolere cernens, sollicitusque, ne quid hic dolor ad morbum renovandum momenti afficeret, admonere et consolari dicereque, se melius omnibus nosse et una testificari posse, quanta reverentia honoreque avum semper coluerit: et quanto redemisset, ne istuc evenisset: sed vestitum pristinum senex retinuisset. Quia vero facta infecta fieri mequerent et animis non levi nocumento essent? Ego vero, inquit, si per te liceret, non vulgari me poena afficerem, quod tam imprudenter seu, ut rectius dicam, tam insipienter et inutiliter hoc nuntio te perturbanimque contristarimque, quod huic temporì minime omnium congruebat. Etsi enim mortis metu suspicioneque liber, nondum tamen consummata incolumitate securus es. Imperator autem quid paulo ante de avo facere cogitarit, domestico in memoriam redigens, dicebat, si illud ad rem collatum fuisset, quae nunc evenerunt, eventura non fuisse. Et domesticus, Huiusmodi quidem, non: alia vero multo deteriora, minusque commoda fortassis evenissent.

19. Ἐκεῖ δ' ὢν περὶ βασιλέα τὸν πάππον ὁ νέος διενο- A. C. 1329
 ἔειπε, ἐμνησθημεν, βασιλεύς, ἀναγκαῖον βραχέα καὶ περὶ αὐ- P. 254
 τῶν διαλαβεῖν, ὡς ἂν μὴ λυμαινῶντο τῷ σώματι τῆς ἱστορίας V. 204
 ἢ τῶν δοκούντων τινῶν παράλειψις ἀναγκαῖων. ὡς γὰρ ὁ βα-
 5σιλεύς Ἀνδρόνικος ὁ νέος, καθάπερ ἔφθην εἰπόντες, τῆς B
 βασιλείας διανοήθη κοινῶν τὸν μέγαν δομέστικον παραλα-
 βεῖν καὶ τῷ τῆς ἀλουργίδος ἄνθει καὶ βασιλικῶς κοσμηῆσαι
 παρασήμοις, καὶ πολλὰ πολλὰκις περὶ τούτου γε αὐτῷ δια-
 λεχθεὶς, οὐδὲν ἠδυνήθη πλέον, ἀλλ' ἀμετάθετον τὴν γνώμην
 10 ἔχοντα ἑώρα πρὸς τὸ μηδέποτε αὐτῷ πεισθέντα πράττειν ἢ
 ἡξίου, ἐκείνου μὲν ἀπέσχετο καὶ αὐτὸς, ἀνηνῆτοις οἰόμενος
 ἐπιχειρεῖν· ὕστερον δὲ οὐ πολλῷ τῷ πάππῳ καὶ βασιλεὶ πᾶ-
 σαν τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν διοίκησιν τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας
 ὥσπερ καὶ πρότερον παρέστη ἐγχειρίσαι. οὕτω δὲ διανοηθέντι
 15 ἔδδοκει δεῖν προάγειν καὶ εἰς ἔργον, καὶ τῷ μεγάλῳ δομεστί-
 κῳ ἐκοινοῦτο τὰ τῆς γνώμης, ὡς εἰ λυσιστελοῖη καταπραξόμε-
 νος. τῷ δ' εὐθύς μὲν ἔδοκει πείραν αὐτοῦ ποιεῖσθαι βασι- C
 λέα, οἰόμενον ὡς ἂν τοιαῦτα περὶ βασιλέως τοῦ πάππου
 πύθῃται βουλόμενον, ῥαδίως ὑπέβριζε πρὸς τὸ ὑπ' αὐτοῦ γε-
 20 νέσθαι βασιλεύς, ὅπερ ἀνεβάλλετο πρὶν, καὶ ἐδήλου ἃ ὑπε-
 νόει βασιλεῖ. ὡς δὲ ἐκεῖνος τοιοῦτον μὲν ἔφασκε διανοηθ-
 εῖσθαι μηδὲν, ἀπλῶς δ' οὕτως καὶ πανουργίας τινὸς χωρὶς
 καλὸν τε οἶεσθαι καὶ βούλεσθαι προάγειν καὶ εἰς ἔργον, ὁ
 μέγας δομέστικος ὑπολαβὼν· „ἀλλ' ἔμοιγε” εἶπεν „οὐκ ἀγα-

19. Et quoniam eorum mentio facta est, quae de avo Imperator mente volutasset, res poscit, ut pauca de iis separatim dicamus: ne totius historiae corpus vitiosum ac mutilum reddat quorumdam, ut videtur, necessariorum praetermissio. Posteaquam, ut supra commemoravimus, magnam domesticum imperii consortem sibi adiungere, eumque purpura et imperatoriis ornare insignibus meditatus, crebrius et pluribus cum eo agens nihil obtinuit, et in voluntate nunquam cedendi hac in parte obduruisse vidit, ne contra torrentem niteretur, urgere non perrexit. Non diu post totum imperium et administrationem Romani principatus, ut et antea, avo restituere in mentem venit. Sic igitur sentienti, visum ad opus procedendum. Tamen prius cum magno domestico sententiam cohtulit, ut si ille expedire putaret, cogitata exsequeretur. Cui statim occurrit, Se ab imperatore tentari, qui existimaret, hac de avo deliberatione audita, sine mora facile se ab ipso imperatorem renuntiare passurum, continuoque suspicionem suam aperuit. Autumante imperatore, nihil tale animo versasse; sed sic candidè nullaque vafricitie bono id fore censere et velle in rem deducere, magnus domesticus excipiens, Atqui mihi, ait, secus videtur; neque quod ad me attinet, tamquam

A. C. 1329 δεισας δὲ μὴ μετὰ σὴν τελευταίην τῶν ἀνηκέστον

περὶ αὐτὸν, ὑποδύσαιτο τὸ σχῆμα τῶν μοναρχῶν
δὲ ἤχθητο τε πρὸς τὴν ἀγγελίαν καὶ ἀδυσχέρως
οὐ κατὰ γνώμην αὐτῷ λέγων εἶναι τὰ γεγραμμένα
δὲ δομῆστικος ὄραν αὐτὸν ἀλγοῦντα καὶ δεισας μὴ τι πρὸς τὴν νόσον ὑπὸ
ἀνελάμβανέ τε αὐτὸν καὶ παρεμυθεῖσθαι
μὴν ἦν αὐτὸς ἔχων περὶ βασιλείαν ἐπιμήσατο μὴ τοιαῦτα περὶ αὐτοῦ

C τοῦ προτέρου διαμένειν σχῆμα καὶ ἐπιμαρτυρεῖν
ναὶ καὶ συνεπιμαρτυρεῖν εἰς ἀναλῦσιν αὐτοῦ
μὲνα ἀναλῦσαι, τί χροῖα καὶ τιδία, ἐκείνοις μὲν οὐδεμίαν
τοῖς οὐ τὴν τυχοῦσαν ἐμμαντῶ δίκας οὐ μικρὰν
ἢ ἀνοήτως μᾶλλον εἰς ἡγάγον καὶ λύπη
κἂν γὰρ τῶν πρῶτων ὄντων, ἀλλ' οὐκ

D εἶσεσι. βασιλῆα διενόητο δὲ εἰς ἔργον σκε καὶ πολλῶν

πολλάκις σκεφθεῖσα πάντα ἀκριβῶς, οὕτω χωρεῖν τῶν ἀδοκῆτων ὑστερον συμβῆναι τοιαῦτα) τοῖς τε ἄλλοις καὶ πρό γε αὐ-

sa conl. ED. P. idemque Inpr. legit: si ego suasi. Non

velim fieri. Quod si ita de illo statuisti modisque omnibus
aequi vis, praestat vincere quod tu bonum interpretaris, quam
quod mihi tale non apparet. Nam si quae tibi et Romanis decora
et utilia sunt decrevisti, Deus qui omnibus egregie factis delectatur,
animum tuum ad ea aggredienda corroboret: et, si omnes mortales
conentur, te ab iis avertere non queant. Sin autem ad haec, tibi
et Romanis prorsus incommoda, Deo tamen placuit te impellere, ut
tumultus ac seditionis bellorumque civilium nasceretur occasio, ut
ita penitus a ratione desertus inveniatur, ut se unquam dissolvere ac
retexere posse confidat, quae Deus ipse texuerit? Circumspice igitur
propendere videris, aliorum iudicium ne exquiras. si autem tale
nihil statuisti: sed rem iustam tibi et sub ditione tua constitutis frugi-
feram efficere volens, avum in imperium revocare deliberasti, haec
istuc ita temere et inconsiderate, ut nugatorium aliquid, confiden-
dum est, sed ubi antea multum ac frequenter omnia perpenderit ac-
curateque exploraveris, sic demum ad opus veniendum: ne, si post-

ΠΡΟΛΟΓΟΣ Π. 19.

ἄβουλλαν καὶ ἀπραγμοσύνην καταγινώσκειν ἑαυτῶν A. C. 1329
 ῥάσχη." Τούτων οὕτως εἰρημένων, ἐπέειπτο ὁ V. 205
 ἴς καλῶς ἔχοντα ἐπῆνει, ἐπέτρπε τε βουλευέ-
 ὁ μέγας δὲ δομέστικος τὰς αἰτίας πρότε-
 ἐθέλειν, ἐξ ὧν εἰς τοῦτο ἐναχθεῖη. κἄν
 ἔχουσαι δοκοῖεν καὶ πείθειν ἰσχυραί, τί
 εἰκῆ βουλευομένους; τὸ καλύσον γὰρ
 ἔχειν ποιεῖν. ἂν δ' ἄρα μὴ τοιαῦτα
 ἔντιστρόφον δι' ἃ μὴ λογίζοιτο αὐ-
 κιδέναι. κἄν μὲν τοῦ ὀρθῶς καὶ C
 ι, πείθεσθαι τε αὐτὸν καὶ ἀφί-
 ζῶν δὲ ἐνδεῶς ἢ ὥστε δύνα-
 ἢ μάχη καταστῆ, τότε αὐ-
 τοὺς Ἀθηναίους, τῆς
 ιεῖν. τριῶν δὲ ὄντων
 αν τῶν γεγενημένων
 λθαι, καὶ τοῦ μὴ
 ου, τοῦ τινα τῶν θεόν-
 μὴ βασιλέα τοῖς πράγμασιν
 ουστον αὐτῶν. καὶ πρῶτόν γε κἂν D
 εν ὡς μάλιστα πέπρακται δικαίως. πρό-
 αυτὸς οὐκ ἤρξας πολέμου, ἀλλ' ὑπὸ τῶν πραγμά-

.. δικαίως ED. P. pro δίκαι.

modum inopinatum quidpiam acciderit, (multa autem accidere que-
 ant,) id et aliis et ante alios nobismetipsis ad temeritatem inertiam-
 que nostram condemnandam fiat occasio. Dicta approbavit imperator
 et negotium consultationi permisit. At magnus domesticus momenta
 prius nosse desideravit, quibus motus in hanc voluntatem descendis-
 set: quae si sibi quoque haud absurda et ad fidem valida videbuntur,
 ultra non fore, cur in consultando opera frustra consumatur; nihil
 enim obstaturum, quin, quae bene habere visa sint, peragantur. Si
 vero talia non reperientur, tum vicissim ex altera parte se rationes,
 propter quas factum non profuturum arbitretur, expositurum: quae
 si a recto et iusto aptas iudicavit, obtemperet et contra officium com-
 mittere parcat. Quod si satis virium ad persuadendum non habebunt
 fueritque pugna anceps, tum se victoriam illi cessurum, quomodo
 Athenienses solere fama est, cum Minervae calculus accesserit. Cum
 igitur tria sint potissimum, quae te ad poenitudinem facti possint in-
 ducere: quod non iuste factum; quod non cum utilitate rei publicae;
 quod nonnulla necessaria negligantur, quoniam avus non imperet;
 unumquodque eorum, quantum valeat dispiciamus. Ac primum qui-
 dem nemo mihi non assentietur, iustissime abs te factum. Tu enim
 bellum non incepisti: sed ab illo inceptum, coactus es gerere. Et

Cantacuzenus.

A. C. 1329 δείσας δὲ μὴ μετὰ σὴν τελευταίην τῶν ἀνηκέστον τι τολμηθῆ
περὶ αὐτὸν, ὑποδύσαιτο τὸ σχῆμα τῶν μοναχῶν. βασιλεὺς
δὲ ἤχθετό τε πρὸς τὴν ἀγγελίαν καὶ ἐδυσχέραινεν οὐ μετρίως,
οὐ κατὰ γνώμην αὐτῷ λέγων εἶναι τὰ γεγενημένα. ὁ μέγας
δὲ δομᾶτικὸς ὄρων αὐτὸν ἀλγοῦντα ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσι
καὶ δείσας μὴ τι πρὸς τὴν νόσον ὑπὸ τοῦ ἀλγεῖν παραβλαβῆ,
ἀνελάμβανέ τε αὐτὸν καὶ παρεμυθεῖτο, τὴν μὲν αἰδῶ καὶ τι-
μὴν ἣν αὐτὸς ἔχων περὶ βασιλείᾳ διατελεῖ, καὶ ὡς πολλοῦ ἂν
ἐτιμῆσατο μὴ τοιαῦτα περὶ αὐτὸν συμβεβηκέναι, ἀλλ' ἐπὶ
C τοῦ προτέρου διαμένειν σχήματος πάντων μᾶλλον αὐτὸς εἰδέ-10
ναι καὶ συνεπιμαρτυρεῖν εἰπών. εἰ δὲ ἀδύνατον τὰ γεγενη-
μένα ἀναλῦσαι, τί χρὴ περὶ αὐτῶν πολλὴν ποιούμενον φρο-
ντίδα, ἐκείνοις μὲν οὐδεμίαν ἐξευρίσκειν ὄνησιν, ἡμῖν δὲ αὐ-
τοῖς οὐ τὴν τυχοῦσαν βλάβην προξενεῖν; ἐγὼ δὲ, εἴγε ἔξῃ,
ἐμαντῷ δίκας οὐ μικρὰς ἐτιμῆσαμην, ὅτι οὕτως ἀπερισκέπτως¹⁵
ἢ ἀνοήτως μᾶλλον εἶπεῖν, ἐπ' οὐδενὶ κέρδει ταραχὴν σοι προσ-
ήγαγον καὶ λύπην οὐδαμῶς ἐν τῷ νυκί προσήκουσαν καιρῷ.
κἂν γὰρ τῶν πρὸς θάνατον ἀπηλλάγημεν φόβον καὶ ὑπονο-
ῶν, ἀλλ' οὐπω καθαρᾶς ὑγείας οὐδ' ἀσφαλείας ἀπολαύειν
D ἔξεστι. βασιλεὺς δὲ ἁμικρῷ πρόσθεν περὶ βασιλείᾳ τὸν πάππου²⁰
δεινοεῖτο δρᾶν ἀνεμίμησκειν αὐτὸν, ὡς „εἰ γε ἐκεῖνα” λέγων
„εἰς ἔργον προὔβη, νῦν οὐκ ἂν συνέβαινε τοιαῦτα.” ὁ δ' ἔφα-
σκε καὶ αὐτὸς, ὡς „τοιαῦτα μὲν οὐκ ἂν ἐδράτο· ἔτερα δὲ
πολλῶ χειρόνα καὶ ἀλυσιτελέστερα ἴσως ἂν συνέβη.”

accepisse: formidantemque, ne eo mortuo in se atrocissimum aliquid designaretur, monachum induisse. Hic nuntius imperatori aegrimoniae atque indignationi fuit non mediocri: ac voce ipsa non sibi placere factum indicavit. Magnus domesticus illum tali eventu dolere cernens, sollicitusque, ne quid hic dolor ad morbum renovandum momenti afferret, admonere et consolari dicereque, se melius omnibus nosse et una testificari posse, quanta reverentia honoreque avum semper coluerit: et quanto redemisset, ne istuc evenisset: sed vestitum pristinum senex retinisset. Quia vero facta infecta fieri nequirent, cur ob ea multis curis angeretur, quae nec ipsis proficerent et animis non levi nocumento essent? Ego vero, inquit, si per te liceret, non vulgari me poena afficerem, quod tam imprudenter seu, ut rectius dicam, tam insipienter et inutiliter hoc nuntio te perturbarim contristarimque, quod huic temporis minime omnium congruebat. Etsi enim mortis metu suspicioneque liber, nondum tamen consummata incolumitate securus es. Imperator autem quid paulo ante de avo facere cogitarit, domestico in memoriam redicens, dicebat, si illud ad rem collatum fuisset, quae nunc evenerant, eventura non fuisset. Et domesticus, Huiuscemodi quidem, non: alia vero multo deteriora, minusque commoda fortassis evenissent.

19. Ἐπεὶ δ' ὢν περὶ βασιλέα τὸν πάππου ὁ νέος διενο- A. C. 1329
 εἶτο, ἐμνήσθημεν, βασιλεύς, ἀναγκαῖον βραχέα καὶ περὶ αὐ- P. 254
 τῶν διαλαβεῖν, ὡς ἂν μὴ λυμαίνοιτο τῷ σώματι τῆς ἱστορίας V. 204
 ἢ τῶν δοκούντων τινῶν παράλειψις ἀναγκαῖον. ὡς γὰρ ὁ βα-
 σιλεύς Ἀνδρόνικος ὁ νέος, καθάπερ ἔφθημεν εἰπόντες, τῆς B
 βασιλείας διενοήθη κοινῶν τὸν μέγαν δομέστικον παραλα-
 βεῖν καὶ τῷ τῆς ἀλουργίδος ἄνθει καὶ βασιλικοῖς κοσμηῆσαι
 παρασήμοις, καὶ πολλὰ πολλάκις περὶ τούτου γε αὐτῷ δια-
 λεχθεὶς, οὐδὲν ἡδυνήθη πλέον, ἀλλ' ἀμετάθετον τὴν γνώμην
 10 ἔχοντα ἑώρα πρὸς τὸ μηδέποτε αὐτῷ πεισθέντα πράττειν ἢ
 ἤξιον, ἐκείνου μὲν ἀπέσχετο καὶ αὐτὸς, ἀννηνύτοις οἰόμενος
 ἐπιχειρεῖν· ὕστερον δὲ οὐ πολλῶ τῷ πάππῳ καὶ βασιλεὶ πᾶ-
 σαν τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν διοίκησιν τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας
 ὥσπερ καὶ πρότερον παρέστη ἐγχειρίσαι. οὕτω δὲ διανοηθέντι
 15 ἰδέσκει δεῖν προάγειν καὶ εἰς ἔργον, καὶ τῷ μεγάλῳ δομεστί-
 κῳ ἐκοινοῦτο τὰ τῆς γνώμης, ὡς εἰ λυσιτελοῖη καταπραξόμε-
 νος. τῷ δ' εὐθύς μὲν ἐδόκει πείραν αὐτοῦ ποιεῖσθαι βασι- C
 λέα, οἰόμενον ὡς ἂν τοιαῦτα περὶ βασιλέως τοῦ πάππου
 πύθηται βουλούμενον, ῥαδίως ὑπέβηκε πρὸς τὸ ὑπ' αὐτοῦ γε-
 νοῦσθαι βασιλεύς, ὅπερ ἀνεβάλλετο πρὶν, καὶ ἐδήλου ἂ ὑπε-
 νόει βασιλεῖ. ὡς δὲ ἐκεῖνος τοιοῦτον μὲν ἔφρασκε διανοηθ-
 οῦμαι μηδὲν, ἀπλῶς δ' οὕτως καὶ πανουργίας τινὸς χωρὶς
 καλὸν τε οἶσθαι καὶ βούλεσθαι προάγειν καὶ εἰς ἔργον, ὃ
 μέγας δομέστικος ὑπολαβὼν· „ἀλλ' ἔμοιγε” εἶπεν „οὐκ ἀγα-

19. Et quoniam eorum mentio facta est, quae de avo imperator mente voluisset, res poscit, ut pauca de iis separatim dicamus: ne totius historiae corpus vitiosum ac mutilum reddat quorundam, ut videtur, necessariorum praetermissio. Posteaquam, ut supra commemoravimus, magnum domesticum imperii consortem sibi adiungere, eumque purpura et imperatoris ornare insignibus meditatus, crebrius et pluribus cum eo agens nihil obtinuit, et in voluntate nunquam cedendi hac in parte obduruisse vidit, ne contra torrentem niteretur, urgere non perrexit. Non diu post totum imperium et administrationem Romani principatus, ut et antea, avo restituere in mentem venit. Sic igitur sentienti, visum ad opus procedendum. Tamen prius cum magno domestico sententiam consultit, ut si ille expedire putaret, cogitata exsequeretur. Cui statim occurrit, Se ab imperatore tentari, qui existimaret, hac de avo deliberatione audita, sine mora facile se ab ipso imperatorem renuntiari passurum, continuoque suspicionem suam aperuit. Autumante imperatore, nihil tale animo versasse; sed sic candide nullaue vafritie bono id fore censere et velle in rem deducere, magnus domesticus excipiens, Atqui mihi, ait, secus videtur; neque quod ad me attinet, tamquam

A. C. 1399 ὄν εἶναι δοκεῖ, οὐδὲ, τότε εἰς ἐμὲ ἤκον, ὡς λυσιτελοῦν βου-
 λεύσασθαι πραχθῆναι ἄν. εἰ δὲ σοὶ γε ἔδοξε τοιαῦτα περὶ
 βασιλέως καὶ παντὶ τρόπῳ βούλει ἐκτελέσαι, βέλτιον ὃ παρὲ
 σοι κέκριται καλὸν τοῦ παρ' ἐμοὶ μὴ τοιούτου φαινομένου
 τὸ πλεον ἔχειν. εἰ μὲν γὰρ σαντῶ τε καὶ Ῥωμαίοις καὶ προσ-5
 ἤκοντα καὶ λυσιτελοῦντα ἐβουλεύσω, θεὸς ὃ πᾶσιν ἀγαθὸς
 ἔργοις ἐνηθόμενος καὶ τὴν σὴν ἄν ἐπιβρώσεις πρὸς τοῦτο
 ψυχῆν, καὶ οὐδ' εἰ πάντες ἄνθρωποι κωλύειν ἐπιχειροῖεν πεί-
 σαι δύναιτ' ἄν σε ἀποσχέσθαι· εἰ δ' ἄρα ταῦτα μὲν ἀσύμ-
 φορα πάντη καὶ Ῥωμαίοις καὶ σαντῶ, θεῶ δ' ἔδοξε τοιαῦτα10
 πείσαι ὥστε πρόφασιν πολέμων ἐμφυλίων καὶ στάσεως καὶ
 ταραχῆς Ῥωμαίοις εὐρεθῆναι, τίς οὕτως ἄν εἴη παντάπασιν
 ἔρημος φρενῶν, ὡς θ' ἂ ἔδοξε θεῶ, ταῦτ' αὐτὸν ἄν ποτε δν-
 P. 255 γηθῆναι ἀναλύσαι νομίσαι; σκέψαι τοίνυν παρὰ σαντῶ, κἄν
 ἴδῃς ἀπίσταις ψήφοις πρὸς τοῦτο ἔβουλεσάν τὴν σὴν ψυχῆν, 15
 τί χρῆ καὶ βουλεύεσθαι περὶ αὐτοῦ; εἰ δ' ἄρα τοιούτον μὲν
 οὐδὲν κέκριται παρὰ σοι, σαντῶ δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ὑπηκόοις
 λυσιτελῆ τε ὁμοῦ καὶ δίκαια ποιεῖν ἐθέλων τὸ πάλιν ἀνακα-
 λεῖσθαι βασιλέα καὶ τὴν ἀρχὴν Ῥωμαίων ἐγγχειρίζειν διεσκέ-
 ψω, οὐχ ἀπλῶς οὕτω καὶ ἀπερισκέπτως ὡς τι τῶν μηδενοῦς 20
 ἀξίον πράττειν χρῆ· ἀλλὰ πρότερον πολλὰ πολλάκις σκεψά-
 μενον περὶ αὐτοῦ καὶ διακωδωνίσαντα ἀκριβῶς, οὕτω χωρεῖν
 ἐπὶ τὸ πράττειν, μὴ πῶς τι τῶν ἀδοκῆτων ὑστερον συμβῆν
 B (πολλὰ δ' ἄν γένοιτο τοιαῦτα) τοῖς τε ἄλλοις καὶ πρό γε αὐ-

6. βουλεύεσα conl. ED. P. idemque Intpr. legit: *si ego uasī. Non opus correctione.*

utile, velim fieri. Quod si ita de illo statuisti modisque omnibus
 exsequi vis, praestat vincere quod tu bonum interpretaris, quam
 quod mihi tale non apparet. Nam si quae tibi et Romanis decora
 et utilia sunt decreuisti, Deus qui omnibus egregie factis delectatur,
 animum tuum ad ea aggredienda corroboret: et, si omnes mortales
 conentur, te ab iis avertere non queant. Sin autem ad haec, tibi
 et Romanis prorsus incommoda, Deo tamen placuit te impellere, ut
 tumultus ac seditionis bellorumque civilium nasceretur occasio, quis
 ita penitus a ratione desertus inuenietur, ut se unquam dissolvere ac
 retexere posse confidat, quae Deus ipse texuerit? Circumspice igitur
 sollicitè, et si mentem tuam omnibus veluti suffragiis eo ferri ac
 propendere videris, aliorum iudicium ne exquiras. si autem tale
 nihil statuisti: sed rem iustam tibi et sub ditione tua constitutis frugi-
 feram efficere volens, avum in imperium revocare deliberasti, haud
 istuc ita temere et inconsiderate, ut nugatorium aliquid, conficien-
 dum est, sed ubi antea multum ac frequenter omnia perpenderit ac-
 curateque exploraveris, sic demum ad opus veniendum: ne, si post-

τῶν ἡμῶν ἀβουλίαν καὶ ἀπραγμοσύνην καταγινώσκειν ἑαυτῶν A. C. 1329
 πρόφασιν παράσχη." Τούτων οὕτως εἰρημένων, ἐπείθετο ὁ V. 205
 βασιλεὺς καὶ ὡς καλῶς ἔχοντα ἐπήγει, ἐπέτρεπέ τε βουλευέ-
 σθαι περὶ αὐτοῦ. ὁ μέγας δὲ δομέστικος τὰς αἰτίας πρότε-
 ρον ἔφασκε μαθεῖν ἐθέλειν, ἐξ ὧν εἰς τοῦτο ἐναχθεῖη. κἄν
 μὲν καὶ αὐτῷ λόγον ἔχουσαι δοκοῖεν καὶ πείθειν ἰσχυραί, τί
 χρῆ περαιτέρω πονεῖν εἰκῆ βουλευομένους; τὸ κωλύον γὰρ
 οὐδὲν τὰ καλῶς δοκοῦντα ἔχειν ποιεῖν. ἂν δ' ἄρα μὴ τοιαῦτα
 φαίνοντο, πάλιν αὐτὸν ἐξ ἀντιστρόφου δι' ἃ μὴ λογίζοιτο αὐ-
 10 τὸς λυσιτελεῖν τὴν πρᾶξιν, προσιθέναι. κἄν μὲν τοῦ ὀρθῶς καὶ C
 δικαίως ἔχοντος φαίνηται ἡμμένα, πείθεσθαι τε αὐτὸν καὶ ἀφί-
 στασθαι τοῦ μὴ τὰ δεόντα ποιεῖν ἐὰν δὲ ἐνδεῶς ἢ ὥστε δύνα-
 σθαι πείθειν ἔχουσι καὶ ἀγχώμαλος ἢ μάχη καταστῆ, τότε αὐ-
 τὸν τῆς νίκης αὐτῷ προχωρεῖν, ὥσπερ τοὺς Ἀθηναίους, τῆς
 15 Ἀθηνᾶς προσιθεμένης ψήφου, λόγος ποιεῖν. τριῶν δὲ ὄντων
 ἃ ἂν σε μάλιστα δύναίτο πρὸς μεταμέλειαν τῶν γεγενημένων
 ἐνάγειν, τοῦ τε μὴ δικαίως δοκεῖν πεπραχῆαι, καὶ τοῦ μὴ
 τοῖς πράγμασι λυσιτελοῦντος, καὶ τρίτου, τοῦ τινα τῶν δεόν-
 των γίνεσθαι ἀμελεῖσθαι διὰ τὸ μὴ βασιλέα τοῖς πράγμασιν
 20 ἐξέφρατάναι, σκεψώμεθα ἕκαστον αὐτῶν. καὶ πρῶτόν γε πάν- D
 τες ἂν ἐμοὶ συμφαίεν ὡς μάλιστα πέπρακται δικαίως. πρό-
 τερόν τε γὰρ αὐτὸς οὐκ ἤρξας πολέμου, ἀλλ' ὑπὸ τῶν πραγμά-

21. δικαίως ED. P. pro δίκαι.

modum inopinatum quidpiam acciderit, (multa autem accidere que-
 ant,) id et aliis et ante alios nobismetipsis ad temeritatem inertiam-
 que nostram condemnandam fiat occasio. Dicta approbavit imperator
 et negotium consultationi permisit. At magnus domesticus momenta
 prius nosse desideravit, quibus motus in hanc voluntatem descendis-
 set: quae si sibi quoque haud absurda et ad fidem valida videbuntur,
 ultra non fore, cur in consultando opera frustra consumatur; nihil
 enim obstaturum, quin, quae bene habere visa sint, peragantur. Si
 vero talia non reperientur, tum vicissim ex altera parte se rationes,
 propter quas factum non profuturum arbitretur, expositurum: quas
 si a recto et iusto aptas iudicarit, obtemperet et contra officium com-
 mittere parcat. Quod si satis virium ad persuadendum non habebunt
 fueritque pugna anceps, tum se victoriam illi cesserum, quomodo
 Athenienses solere fama est, cum Minervae calculus accesserit. Cum
 igitur tria sint potissimum, quae te ad poenitudinem facti possint in-
 ducere: quod non iuste factum; quod non cum utilitate reipublicae;
 quod nonnulla necessaria negligantur, quoniam avus non imperet;
 unumquodque eorum, quantum valeat dispiciamus. Ac primum qui-
 dem nemo mihi non assentietur, iustissime abs te factum. Tu enim
 bellum non incepisti: sed ab illo inceptum, coactus es gerere. Et

Cantacuzenus.

27

A. C. 1329 των αὐτῶν ἐκβιασθεῖς. καὶ τότε μὲν ἄκων, ἀνεχώρησας δ' οὐδ' ὄμως, βασιλέως τὸν κίνδυνον ἀποδιδράσκων καὶ ὕστερον ἀμυνόμενος ἀναγκαίως καὶ, τοῦ Θεοῦ συναιρομένου, ἐπεὶ τὰ πράγματα γέγονται ὑπὸ σοι, καίτοι γε ἔξόν τὴν σύμπασαν ἀρχὴν ἔχειν καὶ προσεῖναι τὸ δικαίως διὰ τὸ ἐκεῖνον πολέμου ἄρξαι, (οὐδεὶς γὰρ ὁ κωλύων νόμος τὰ τῶν πολεμίων τοὺς νικηκότας ἅθλα τῆς ἀρετῆς κεκτῆσθαι,) οὐκ ἔφθασε μνησθεῖς εἰρήνης, καὶ σὺ τὰ δίκαια ποιῶν ἀπεδίδους τὴν ἀρχήν. ὥστε

P. 256 καὶ ἔξ ὧν πρότερον ἀπεστεροῦ μηδὲν ἀδικῶν, καὶ ἔξ ὧν ὕστερον κρατῶν τῶν ἀντιπάλων οὐκ ἀπεστέρεις τῶν δικαίων, ἰσομοίως σοὶ τὸ δικαίω εἶναι περιέσται. ὅτι δὲ καὶ τοῖς πράγμασι λυσιτελεῶς, οὐδ' ἀποδείξεως δεήσεσθαι οἴμαι. τίς γὰρ οὐκ οἶδε, τῶν ἀπάντων εἰ μὴ τῶν πραγμάτων ἔξω κατοικεῖ, τὸν πρὸς τοὺς ὁμοφύλους πόλεμον λύμην οὖσαν τοῖς χρωμένοις καὶ φθορὰν, ὥσπερ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ὁμόνοιαν τούτων; ἀλλὰ μὴ ὅτι γε οὐδὲ τῶν δεόντων οὐδὲν παραλείπομεν ἡμεῖς διὰ τὸ μὴ ἐκεῖνον τῶν πραγμάτων ἐξηγεῖσθαι, πειρασάσθαι ἀποδεικνύναι. δύο γὰρ ὄντων ἃ προσήκει βασιλεύσιν ἔργων, τοῦ τε περὶ τὰ πολέμια διατροῦβειν, ἀμυνόμενον μὲν τοὺς ἐπιόντας πολεμίους καὶ τὴν οἴκῃσιν παρέχοντα τοῖς ὑπηκόοις ἀσφαλῆ, εἰ δέ πον δέρι, καὶ ἐπιστρατεύοντα τοῖς πρότερον ἐπελθούσι, καὶ τοῦ περὶ δίκας ἀσχολεῖσθαι καὶ θεσμούς ἐν τῆς εἰρήνης τοῖς καιροῖς καὶ τὰ οἰκεῖα εὖ τίθεσθαι,

tum quidem invitus, tamen secessisti, periculum fugiens, quod ab illo tibi impendebat: et postea te necessario defendisti. Et postquam Deo opitulante omnium evasisti potens, quamvis liceret cum iustitia retinere imperium, quod ab illo bellum esset inchoatum, (nulla quippe lex vetat, ne victores hostium bona, tamquam virtutis praemia, possideant,) non prior pacem petivit et tu iustus iniusto imperium reddebas. Itaque dum neque propter ea quibus antea privatus es, quidquam contra fas egisti: neque propter eam, quam postmodum de adversariis consecutus es victoriam, quemquam spoliasti, utrinque iustitia tibi superat. Quod autem et cum utilitate reipublicae, demonstrandum non opinor. Quis enim nescit, nisi forte extra mundum habitat, bellum civile cladem et perniciam esse civibus? sicut contra, pacem et concordiam norunt omnes esse utilitatem et incrementum reipublicae. Porro nos nullum officii munus praetermittere, quamvis ipse non moderetur imperium, conabor ostendere. Cum enim duo sint imperatorum munera, unum, rebus bellicis occupari, praedones arcendo et subiectis habitationem tutam praestando et, si ferro opus sit, hostibus cum exercitu occurrendo: alterum, tempore pacis iuri et legibus intendere animum

ἐν οὐδετέρῃ τὸ πλεόν ἔχων ἡμῶν ἐκεῖνος ἂν φανεῖη, μᾶλλον A. C. 1329
 δὲ τῆ μὲν οὐδαμῶς λείπεσθαι βασιλέως, τῆ ἑτέρῃ δέ σοι
 συμβέβηκε νικᾶν πυραπολύ. τῆς γὰρ ἄλλης τῶν πραγμάτων
 διοικήσεως οὐδὲν ἔλαττον ἢ πρότερον ὡς προσῆκον γινομένης,
 5 ἐν τοῖς πολέμοις καὶ ταῖς στρατείαις πολὺ προέχεις, αὐτὸς ἐφ' C
 ἅπασι παρῶν καὶ στρατηγῶς χρώμενος βελτίουσιν ἢ ἐκεῖνος,
 ὡς ἐξ αὐτῶν τῶν ἔργων ἐγένετο καταφανές, αὐτοῦ ταπολλὰ
 καὶ πρότερον οἰκουροῦντος ὡσπερ νῦν". Ἐτι δὲ τὸν λόγον βου-
 λόμενου τοῦ μεγάλου συνείρειν δομεστικῶν καὶ διὰ πολλῶν V. 106
 10 ἀποδεικνύει μὴ ὄν λυσιτελὲς πρὸς τῶν πραγμάτων τὴν ἀρ-
 χὴν ἀθῆς ἐπανάγειν τὸν πρεσβύτερον Ἀνδρόνικον, ὁ νέος ἐπι-
 κόπτων βασιλεὺς, ταῦτα μὲν ἔφη καὶ αὐτὸς οἶσθαι ὀρθῶς
 ἔχειν, καὶ τούτων ἕνεκα οὐδενὸς τῆ πάμπῃ ἐθέλειν ἐχειρί-
 ζειν τὴν ἀρχὴν ἀλλὰ πρῶτον μὲν, τοῦ μὴ τοὺς πάντα εὐ-
 15 χερεῖς καὶ φαύλους καὶ διεφθορότας ὡς ἐκ προνοίας αὐτὸς
 καὶ σκέψεως ἐπιβούλου τὴν ἀρχὴν παρειλόμην, βασιλέως μη- D
 δεμίαν πρόφασιν πρὸς τὸν πόλεμον παρεσχημένον, δύνασθαι
 λογοποιεῖν καὶ πείθειν τοὺς πολλοὺς δευτέρου δὲ, τοῦ μύ-
 λιστα βούλεσθαι καὶ διὰ σπουδῆς ἔχειν, ἅττα ἂν ἢ μάλιστα
 20 πρὸς ἡδονὴν καὶ τιμὴν τῆ βασιλεῖ, ταῦτα καταπράξασθαι
 ἐμέ. οἶομαι δὲ μηδὲ βασιλέα πρὸ τοῦ ἄρχειν τῶν πραγμά-
 των ἑτερόν τι μῆτε βούλεσθαι μῆτε ἄγειν.
 κ'. Αὐθῆς δὲ ὁ μέγας δομεστικὸς τὸν λόγον ἀναλαβὼν P. 257
 „Τὴν μὲν ἐμήν” εἶπεν „εὐνοίαν πρὸς βασιλέα καὶ σπουδὴν,

urbanaque recte administrare, in neutro ipse nobis superior videri
 queat: imo vero in altero nihil illi cedere, in altero longo intervallo
 illum antegredi contigit. Nam cum civilis tua administratio aequae
 proba sit, ut illius ante fuit; virtute prudentiaque militari multum
 antecellis, ipse praesens omnibus et praestantiores duces habens,
 quam ille habuit: id quod rebus ipsis patuit, cum ipse, quemad-
 modum nunc, ita antea domi plerumque delituerit. Volebat dome-
 sticus sermonem continuare ac pluribus docere, incommodum fore,
 seniori Andronico imperium reddere, cum interpellans iunior, se
 his astipulari dixit: ob nullam tamen harum causarum avo decrevisse
 imperium restituere: sed primum, ne levissimi, improbissimi atque
 corruptissimi homines ipsum velut de industria et cum insidiosa
 machinatione avum insontem imperio exuisse comminisci et aliis
 commentum suum persuadere possint. Deinde quia impense concu-
 piscat et studiosae conetur, ut quae illi iucunditati et honori sint,
 ea praestet: credat autem, cum nihil neque malle, neque melius
 ducere, quam imperare.

20. Excipiens magnus domesticus sic ait: Benevolentiam atque
 studium meum erga imperatorem avum, et quomodo nihil optarim

A. C. 1329 καὶ ὡς ἐποιούμην περὶ πλείστου μὴ μόνον ἀνήκεστον οὐδὲν
 Βεῖς αὐτὸν ἰδεῖν ἔλθόν, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀρχῆς κρατεῖν καὶ παρὰ
 πᾶσι καὶ θαυμάζεσθαι καὶ ἐπαινεῖσθαι, οὐδένα μοι μᾶλλον
 ἢ σὲ οἶομαι συνειδέναί. καὶ ὅτε γὰρ τοῦ πρὸς ἀλλήλους ὑ-
 μῶν μάλιστα φρομένου πολέμου ἐβουλευόμεθα περὶ τοῦ ἤ5
 χρῆ τὸν πόλεμον διαθέσθαι, τῶν ἄλλων παραινούτων εἰρ-
 γειν, ἢ καὶ ἀποκτινύναι, καὶ ὀλίγῳ χρόνῳ πολλῶν ἀπαλλάτ-
 τεσθαι πραγμάτων, οἶσθα ὅποσα φιλάνθρωπα αὐτός τε ἐ-
 βουλεύσω περὶ αὐτοῦ, καὶ γὰρ συνεῖπον προθύμως καὶ τὸ μέρος
 συγκατειργασάμην. καὶ ἐπειδὴ πρὸς τὸν πόλεμον καταστάν-10
 τες περιεγεγόμεθα αὐτοῦ καὶ ἕπαξ καὶ δις, οἶσθα ὅσην ἐπεί-
 δεξάμεθα περὶ αὐτὸν καὶ τὴν εὐνοίαν καὶ τὴν αἰδῶ ἐκ μέ-
 C σον ἐξαρκύσαντες τῶν κινδύνων καὶ οὐ μόνον ἐν ἀσφαλείᾳ
 καταστήσαντες, ἀλλὰ καὶ τὴν πρὶν εὐδαιμονίαν, ὅσα γε ἔξῃν,
 φυλάξαντες αὐτῷ, τῶν ἄλλων ἅπαντων βουλευομένων τάναν-15
 τία καὶ θεομένων πείθεσθαι αὐτοῖς. διὸ με οὐδὲ οἶσθαι
 χρῆ τινα ἀπεχθεῖα τῇ πρὸς αὐτὸν τοὺς λόγους ποιεῖσθαι του-
 τουσί, ἀλλὰ τῷ κοινῷ προσέχοντα λυσιτελεῖ ἄλλως ἢ οὐδὲ
 τῷ μάλιστα τοὺς τρόπους συκοφαντικῆ διαβολᾶς ἐξέσται ῥά-
 πτειν, ὡς ἐμαυτῷ περιποιούμενος τὴν βασιλείαν κωλύω τοῦτο
 μὴ ἐγχειρίζειν ἐκείνῳ τῶν πραγμάτων τὴν ἀρχήν. πρότερόν
 τε γὰρ ἔξῃν, εἶπερ ἐβουλόμην, καὶ νῦν ἔτι κεῖται ἐπ' ἐμοί,
 D σου παρασχόντος ἂν προθύμως εἰ βουληθείην ὡστ' οὐδὲ τοῦ

9. Interpres ἐβούλευσα: *super eo disseruerim.*

ardentius, quam eum videre non solum nihil immane perpeti; sed etiam tenere imperium esseque in ore et admiratione omnium, nemo melius te uno iuxta mecum novit. Nam et cum maxime bello inter vos exorto, quo pacto illud gereretur, consilia conferebamus, hortarenturque nonnulli, ut eum carcere clauderemus, aut etiam neceremus et brevi tempore multis nos molestiis eximeremus, scis quam multa humanitatis plena et ipse super eo disserueris; et ego tibi que perlibens assenserim teque pro parte quoque adiuerim. Bello flagrante, cum semel iterumque vicissemus, recordaris quanta in ipsum inclinatio atque observantia nostra fuerit: quando e mediis ereptum periculis, non tutum modo praestitimus, verumetiam pristinam, quantum licuit, felicitatem ei conservavimus, ceteris omnibus reclamantibus, et ut ipsis in contrarium obsequeremur, flagitantibus. Quod cum ita sit, non me odio aliquo stimulum, sed communes utilitates intuentem, haec effari existimandum est, praesertim cum nec callidissimus calumniator hoc in me consuere possit mendacium, ideo me impedire, ne ei tradatur imperium, quia id mihi studeam acquirere: Nam et prius copia erat, si libuisset; et adhuc mei arbitrii est sumere, quod tu cupide mecum communicaturus es.

Ξυλοισαγτος ἰδίᾳ τι ἔμοι τοιαῦτα συμβουλευῶ. ὅτε τοίνυν εἰς Α. C. 1329
 αὐτῶν ἀποδείκνυται τῶν πραγμάτων, μήτε πρὸς χάριν ἑμαυ-
 τῷ μήτε πρὸς ἀπέχθειαν ἐκείνῳ λέγειν, δέον ἦν τι τῶν δεόν-
 των πειθεσθαι φαινομαι συμβουλεύων. ἔφησ' τοίγαροῦν δυοῖν
 5 ἕνεκα μάλιστα ἐνάγεσθαι πρὸς τοῦτο· τοῦ τε μὴ κακῶς ἀκού- V. 207
 εἶν παρὰ φαύλων ἀνθρώπων καὶ διεφθορότων, καὶ τοῦ μάλ-
 ιστα βούλεσθαι τῶν πρὸς αἰδῶ καὶ τιμῆν καὶ ἡδονὴν ἔσο-
 μένων βασιλεῖ, ὃ, τι ἂν εἴῃ ποιεῖν τὸ μὲν οὖν θεραπεύειν
 βασιλεία, δίκαιόν τε φαίην ἂν καὶ αὐτὸς καὶ σοὶ προσῆκον. P. 258
 10 ἔξεστι δὲ πολλοῖς τρόποις ἐπιδείκνυσθαι τὴν θεραπείαν. τό,
 τε γὰρ τιμᾶν ὡς πατέρα ἀναγκαῖον καὶ τὸ πρόνοιαν αὐτοῦ
 τὴν δυνατὴν ποιεῖσθαι ὥστ' αὐτόν τε καὶ οἰκετικὸν διάγειν
 ἐν ἀφθόνοις, εἰ δὴ τὰ ὑποτεταγμένα χρήματα αὐτῷ τῆς χρεί-
 ας δοκεῖ ἐλάσσω εἶναι, φθόνος οὐδέεις καὶ ἕτερα τσοαῦτα ἢ
 15 καὶ διπλασίῳ προστιθέσθαι· καὶ ἕτερ' ἄττα ἂ αὐτῷ μὲν ἂν
 εἶη καθ' ἡδονὴν, βλάβην δὲ ἑτέροις μὴ παρέχῃ. ἄρχοντα δὲ
 ἀποδεικνύει τῶν πραγμάτων, οὐτ' ἂν αὐτὸς πεισθεῖην τῶν
 κοινῇ λυσιτελοῦντων εἶναι, οὐθ' ἑτέρῳ συμβουλεύσαιμι. τῶν
 20 ἂν εἶη, εἰ τῶν μὲν ἀγαθῶν οὐδένα ποιησόμεθα λόγον, τοῖς B
 δὲ κακοῖς τσοσῶτον χαριούμεθα, ὥστε καὶ ἂ λυσιτελῇ καὶ
 δίκαια δοκοῦμεν εἶναι, ταῦθ' ἑκόντες ὄντες προησόμεθα αὐ-
 τοῖς. φέρε γὰρ πρὸς θεοῦ, εἴ γε πάντες οἱ τοὺς τρόπους
 ἀγαθοὶ ἐκκλησίαν συναθροίσαντες, ἡμῶς ἐπὶ δίκῃ προκαλοῦντο,

Non igitur ut inde privata ad me redeat utilitas, hoc dabo consilium.
 Et quia ex rebus ipsis liquet, me neque mihi ad gratiam, neque
 illi ad invidiam verba facere, aequum est, si frugifera consulere
 iudicabor, mihi auscultare. Aiebas, duabus potissimum de causis
 te ad hoc incitari, et ne male tibi dictarent improbi corruptique
 mortales; et quod maximopere praestare velles, quantum quidem
 posses, quae ad reverentiam, honorem et laetitiam avi pertinerent.
 Colere igitur et observare illum ego quoque et iustum et ex officio
 tuo esse affirmarim. Sed cultum istum et observationem multis
 aliis rationibus declarare conceditur. Nam et illum honorare ut pa-
 rentem oportet et providere quamdiligentissime, ut cum ipsi, tum
 eius familiae res ad vitam sustentandam necessariae affatim suppedi-
 tent. Ergo si separatim ei decreta pecunia eius necessitates explere
 non putatur, haud recusandum, quin alterum tantum, aut etiam
 plus duplum tribuatur; et adiciantur alia, quae illi voluptati, cete-
 ris nullo detrimento fuerint. At vero rerum dominum illum insti-
 tuere, hoc est, quod reipublicae interesse nec quisquam mihi per-
 suaserit, nec ego cuiquam suadere vellim. Improbiorum autem voces
 contempnendas opinor; aut rem nefariam desiguabimus, si honorum

Α. C. 1329 λέγοντες, ὡς, ἄδικα καὶ βίαια ποιεῖτε, πολέμους ἡμῖν ὁμοφύλοις ἐπεγείροντες. εὐθύς τε γὰρ ἐξ ἀρχῆς, ἅμα τῷ βασιλεῖ καθ' ἡμῶν τὸν πόλεμον κεκινήσεται, ὀρώμετες ὡς ἄδικα πάσχετε ὑμεῖς, συνηγήσασμέν τε μάλιστα ὑμῖν καὶ συνηγωνοσάμεθα προθύμως. καὶ ἐπειδὴ θεοῦ συναιρομένου, ῥᾶστα κ-5 κρατήκαμεν τῶν πολεμίων, δεόν ἀπελαύνειν καὶ κακῶς ποιεῖν C τοὺς προτέρους ἄρξαντας τῆς ἀδικίας καὶ ἡμᾶς πραγμάτων ἀπαλλάττειν, οὐκ ἠθέλησατε ὑμεῖς, ἀλλ' ὥσπερ κακῶν ἐπιδομῶντες, βασιλέως μέτρια αἰτοῦντος καὶ σώζεσθαι μόνον δεομένου, ὑμεῖς ἐπὶ κακῷ τῶν ὑπηκόων καὶ ἡμῶν αὐτῶν ἄ-10 τοπα φιλοτιμούμενοι, τῆς ἀρχῆς ὀλίγου δεῖν ἀπάσης παρεχωρήσατε αὐτῷ, ἡμῶν ἀπαναινομένων καὶ τὴν ἀβουλίαν ἐπιμαρτυρομένων. ὁ δ' οὐ πολλοῦ χρόνου παρεβρύχηκός, ἀ-15 θις ἐπεχείρησε τοῖς ἴσοις, ὥσπερ ἐπιλελησμένος εἰς ὅσον ἤλασε κινδύνου, καὶ πόλεμον ἀκήρυκτον ἐπήνεγκεν ἡμῖν. ὀρώ-15 τες δὲ ἡμεῖς οἱ κακῶν τὰ πράγματα χωρήσει καὶ ὡς ἄρδην D ἀπολείται τὸ Ῥωμαϊκόν, πρεσβείαν οὐκ ἰδίᾳ μόνον, ἀλλὰ καὶ κοινήν ὑμῖν ἐποιησάμεθα πρὸς βασιλέα, δεόμενοι, μὴ περι-ἴδειν ἡμᾶς ὑπὸ τοῦ πρὸς ἀλλήλους πολέμου διαφθορησομένους ἀλλ' εἴ τι καὶ ἐγκαλεῖν ὑμῖν ἔχει, δίκη διαλύεσθαι. ὁ δ' 20 οὐδ' ἄκροις ἠνέσχετο ὡς τῶν περὶ τῆς εἰρήνης λόγων. πάντοθεν δὲ ἡμεῖς ἀπορία συσχεθέντες, αὐθις ἐνεβάλλομεν ἑαυτοὺς εἰς τοὺς κινδύνους καὶ πόλεμον ἀράμενοι δεύτερον πρὸς

4. ὑμῖν pro ἡμῖν corr. ED. P. legitque Intpr.

spreto iudicio, malis tantopere gratificabimur, ut etiam quae com-
moda et iusta numeramus, ea volentes propter ipsos abiciamus.
Age enim, per Deum immortalem, si boni omnes coeant nosque ad
iudicium vocatos accusent hunc in modum: Iniuste et violenter
agitis, dum nobis bellum civile excitatis. Mox enim a principio,
simul atque senior imperator arma in vos movit, iniquam conditio-
nem vestram cernentes, mirifice vobiscum doluimus, alacriterque
auxiliati sumus. Ubi autem, Deo favente, hostium labore nullo
potiti sumus, cum gradu depellendi et puniendi essent, qui facere
coepissent iniuriam, nosque molestiis exsolvendi, vos noluitis:
sed quasi malorum sitientes, imperatore mediocria petente et vitam
tantummodo orante, vos cum subiectorum vestroque ipsorum damno,
stulta quadam gloriae cupiditate totum ferme imperium nobis de-
precantibus et amentiam vestram testantibus ei dedistis. Ille non
longo post tempore eadem tentavit, ac veluti oblitus, in quod se
antea periculum obiecisset, bellum non ante indictum nobis intulit.
Tum nos perspicientes, quo malorum res procederet ac Romanorum
republicam funditus perituram, legationem non pro vobis dum-
taxat privatim, sed pro communi quoque ad imperatorem suscepi-

αὐτὸν νενικήκαμεν αὐθις καὶ πρὸς τὴν προτέραν ἢ καὶ μείζω A.C. 1329
 συνηλάσαμεν ἀπορίαν. ὄρων δὲ ἐκεῖνος ὡς οὐκ ἄνευ κινδύων P. 259
 ὁ πόλεμος αὐτῷ τελευτήσῃ, αὐθις ἐπρεσβεύετο ὑμῖν περὶ εἰ-
 ρήνης, ὁ μὴδὲ ἴχνος πρότερον ἀνεχόμενος αὐτῆς. ὑμεῖς δὲ
 5 οὐκ οἶδ' ὅ, τι καθόντες, δέον ἐκ τῶν προτέρων διδασχθέντας
 σωφρονεῖν, ὑμεῖς δὲ τάναντία τῶν δεόντων ἐποιεῖτε, καὶ τὴν
 ἀρχὴν παρεδίδοτε αὐτῷ πᾶσαν καὶ τὴν ἡγεμονίαν τῶν πρα-
 γμάτων καὶ προσέτι φέροντες ὑμᾶς αὐτοὺς, (ἐῷ γὰρ λέγειν
 καὶ ἡμᾶς τοὺς ὑπηκόους, πολλὰ θυσανασχετοῦντας καὶ μονον-
 10 οῦ τὴν ἀδικίαν ὀδυρομένους,) ἀδικοὶ καὶ προδοταὶ σχεδὸν
 περὶ ἡμᾶς γεγενημένοι, οἴυμενοι κἄν οὕτω πᾶσαν πολέμου V. 208
 πρόφασιν περιαιρήσειν. ὁ δ' ὥσπερ στεγνὴν αὐτῷ τῆς γῆς τὴν B
 οἴκησιν παρεχούσης εἰ ταύτην οἰκείῃ μεθ' ὑμῶν, αὐθις ἐπολέ-
 μησε, καὶ τρίτον μὴδὲν ἔχων ἐγκαλεῖν, οὐκέθ' ὥσπερ πρότε-
 15 ρον ἀπαρασκευῶς καὶ ἐξ ἐφόδου, ἀλλὰ πολλὰ πρότερον συν-
 σεκυσασμένος περὶ τὴν ἐσπέραν, καὶ στρατιὰν ἐπαγαγὼν ἡ-
 μῖν πλήθει οὐκ ὀλίγον ὑπερέχουσαν ἡμῶν οὐκ ἐξ Ἑλλήνων μόνον
 τῶν αὐτόθι κατοικούντων, ἀλλὰ καὶ τῶν προσοίκων βαρ-
 βάρων συμμαχίδα. ὄρωντες δὲ ταῦθ' ὑμεῖς, ἐλθόντες εἰς
 20 Βυζάντιον, ἐδείσατε βασιλέως περὶ εἰρήνης. ὁ δ' οὐδὲν ἤττον ἢ
 πρότερον ἦν ἀδύνατός πεισθῆναι, καὶ διὰ τοῦτο ἀναγκαίως πρὸς
 τὸν πόλεμον καὶ τρίτον ἐχωρήσατε ὑμεῖς. καὶ ἡμεῖς τὴν ὑπερ- C

mus, suppliciter rogantes, ne nos mutuis caedibus interire patere-
 tur. Sed si quoad etiam crimen vobis intentaret, in iudicio disso-
 luturos. Is mentionem pacis nec ad summas aures admisit. Nos
 undique difficultatibus coarctati, rursus discrimen adimus: et altero
 adversus illum bello iterum vincimus et ad priores eum, aut ma-
 iores etiam angustias redigimus. Qui bellum citra summum peri-
 culum suum haud finitum iri animadvertens, de pace vos per legatos
 appellat: cum alias ne nomen quidem eius sustinuisset. Vobis au-
 tem nescio quid mali obiectum est manu. Nam cum debuis-
 setis ex antegressis sapere, desipuistis: imperiumque totum et ad-
 ministrationem rerum et vosmetipsos insuper ei in manus tradidi-
 stis, (omitto enim dicere, et nos subditos, aegre admodum istuc
 patientes et iniuriam tantum non lamentantes,) iniusti et propemo-
 dum proditores nostri effecti, dum saltem ista via omnem vos belli
 occasionem amputaturos creditis. At ille perinde ac si tellus ei non
 sufficeret, si hanc vobiscum habitaret, de integro ac tertium ad
 arma venit, cum nihil esset quod loco criminis obiectaret. Nec
 iam imparatus et velut ex itinere ut alias, sed multo antea in-
 structus in occidente, exercitumque contra nos non ex Graecis so-
 lum illic incolentibus, sed ex vicinis quoque barbaris auxiliarium,
 nostro non paulo numerosiore adduxit. Quo comperto, Byzantium
 profecti, pacem rogavistis, cum postulata aeque ut ante reiecta

- A. C. 1329 βολὴν βδελυζόμενοι τῆς ἀδικίας, προθύμως συνηράμεθα ὑμῖν καὶ πολλοὺς κινδύνους ὑπεμείναμεν καὶ πόρους. εἴτ' αὖθις μετὰ τὴν μακρὰν ἐκείνην πλάνην καὶ τοὺς περιδρομούς τοὺς πολλοὺς καὶ τὴν ἐκ τῆς χρονίου κακοπάθειαν στρατείας, καὶ τῆς κρείττονος δυνάμεως ἡμῖν τὸν πόλεμον συγκατεργαζομένης, τῶν τε πολεμίων κεκρατήκαμεν ἤδη καθαρῶς καὶ τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν συγκατεκτησάμεθα ὑμῖν. νυνὶ δ' αὖθις τῶν πολέμων πεπαυμένων καὶ εἰρήνης τὰ Ῥωμαίων κατεχούσης πράγματα, ὁρῶντες ὑμᾶς τῶν προτέρων μείζοσι κακοῖς ἐπιχειροῦντας ἡμᾶς ἐμβάλλειν, παραγγέλλομεν ὑμῖν μὴ αὖθις καινὰ διανοεῖσθαι, μηδ' ἀφορμὰς παρέχειν τῷ κάκιστ' ἀπολουμένῳ πολέμῳ πρὸς τοὺς ὁμοφύλους. Εἰ ταῦτ' ἔλεγον καὶ ὥσπερ κορωνίδα προσετίθεισαν, ὅτι, εἰ μὲν δέχεσθε ἐπὶ τούτοις, εἰ δὲ μὴ, σκοπεῖτε μὴ οὐχ ἡμῖν μᾶλλον ἢ ὑμῖν αὐτοῖς αἴτιοι μειζόντων γενήσεσθε κακῶν. Εἰ δὲ δὴ καὶ προσέθηκαν, ἐὼ γὰρ εἶπειν, ὅτι, εἰ μὲν βασιλεὺς οὕτως ἔχει γνώμης ὥστ' ἐφ' ἑκάτερα ἑαδίως μεταβάλλεσθαι καὶ μικρὰς ἔνεκα ἢ καὶ οὐδεμιᾶς αἰτίας πόλεμον ἄρχειν, τί δεῖ τῷ τοιοῦτῳ ἀφορμὰς ταραχῆς καὶ στάσεως ἐπὶ λύμῃ καὶ φθορᾷ τοῦ κοινοῦ παρέχειν. εἰ δ' ἐτέροις πείθεται συσκοφάνταις καὶ διεφθοροῖσι καὶ οὐδὲν ἀμείνο-
P. 260 σιν ἀνθρώποις ἀνδραπόδων, οὐδ' οὕτω δίκαιον οὐδὲ λυσαι-
λὲς τοῖς οὕτως ἔχουσιν, ἐν μοίρᾳ Καραὸς ἡμᾶς ὑποτάττειν ἑαυτούς. Ἄλλ' εἰ προσέθηκαν τοῖς λόγοις ἐκεῖνο μόνον, ὅτι,

sunt; unde vos ad bellum tertium compulsi descendistis, nosque sceleris magnitudinem execrati, per multa discrimina laboresque impigre vobis succurrimus. Postmodum denuo post longam illam vagationem variasque ambages et afflictionem diuturnae expeditionis, cum etiam divina nos virtus adiaret, iam de hostibus perfecte triumphavimus et Romanum principatum vobiscum recuperavimus. Nunc hostibus quiescentibus, pacemque agitante republica cum cernamus vos iterum laborare, ut in mala prioribus graviora praecipitetis, iubemus, ne rursus nova meditemini, neve bello infelicissimo, hoc est, civili, materiam suggeratis. Si haec dicerent, inquam, et tamquam coronidem adderent haec: Si quidem propter has rationes dicta nostra admittitis et approbatis, bene est: sin autem, videte, ne vobis potius, quam nobis perniciem accersatis. Quod si adderent etiam, non dicam tale quid: Si imperator eo sit ingenio, ut in utramque partem facile mutetur et propter causam vel parvam vel nullam bellum incipiat, quid huic perturbationis ac seditionis ad pestem et interitum reipublicae opportunitatem porrigere opus est? Si autem sycophantis perversisque hominibus ac nihilo melioribus mancipiis pessimis obsequitur, nec sic iustum atque utile censemus, sic affectis ut Cares nos subiicere, Non dicam, si istuc, sed si, orationi suae illud unum modo adiungerent

εἰ νῦν τοιαῦτα περὶ βασιλέως ἐγνωκατε ὑμεῖς, ἀλλ' ἡμῖν οὐδ' A.C. 1329
 δίκαια οὐδὲ λυσιτελῆ βουλευέσθαι δοκεῖτε, κἄν τι συμβαίῃ
 τῶν ἀδοκίμων, ἡμεῖς ἔξω κινδύνων καὶ πραγμάτων καταστή-
 σαντες ἑαυτοὺς ὥσπερ θεαταὶ καθεδούμεθα τῶν γινομένων.
 Ἐὰν ἢ πρὸς τὴν ἀξίωσιν ὡς οὐ δίκαια θνητόμεθα ἀντιπεῖν,
 ἢ ἐν οὐδενὶ θητόμεθα τοὺς λόγους ὡς ἀκαίρως εἰρημένους;
 μὴ γὰρ ὅτι πάσης μὲν προφάσεως πολέμων ἐκ βασιλέως ἔξ
 ἀρχῆς κεκινημένης, ῥαδίου δὲ ὄντος φύσει πρὸς μεταβολὰς, B
 τῆς Ῥωμαίων δὲ ἡγεμονίας πολλὰ τοῖς ἐμφυλίοις τετραυχο-
 10ιομένης πολέμοις, ἀπάντων δὲ οὐκ ἂν οἰσούτων ῥαδίως τὴν με-
 ταβολὴν, ἀλλ' εἰ πάντων μὲν ἀμφοτέροις μετῆν ἐπίσης, ἐν
 μηδενὶ δὲ διενηγόχεν ἄτερος ἑτέρου, ἔδει δὲ ἐκ τῶν ὑπαρ-
 χόντων σκεψαμένους τὸν προσήκοντα ἐλέσθαι μᾶλλον ἄρχειν,
 οὐ σοὶ προσεῖθεσθαι προσήκον πάντα ὄντινόντων οὐ μόνον διὰ
 15τὴν πρᾶξιτα καὶ μεγαλοψυχίαν, ἣν παρὰ πάντα ἐπεδείξω
 τὸν τοῦ πολέμου χρόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν εὐψυχίαν καὶ τὴν
 τόλμαν τὴν ἐν τοῖς πολέμοις, καὶ τὸ μάλιστα δεῖσθαι τὰ Ῥω-
 20μαίων πράγματα νυνί, οὐκ ἐμπίρου καὶ δεινοῦ μόνον στρα- V. 209
 τηγοῦ, ἀλλὰ καὶ σπουδαίου καὶ τὰ πολέμια ἐξησκημένον; C
 20εἰμοὶ μὲν οὖν πανταχόθεν ἐξετάζοντι, οὐδεμία τις αἰτία φαί-
 νεται ἀρκοῦσα πείθειν ὡς λυσιτελεῖς αὐτὸν ἀποστάντα τῆς
 ἀρχῆς τῷ πάπῳ ἐγχειρίζειν. διὸ καὶ συμβεβούλευκα προθύ-
 μως τοῦ κοινῆ λυσιτελοῦντος ἕνεκα. σὲ δὲ εἰ μὴ τὰ λελε-
 γμένα πείθειν ἱκανά, ἔξεστι καὶ ἑτέροις ἅμα καὶ συνετωτέρους

dicerentque, Si vobis ea mens est de imperatore, nobis certe iuste
 utiliterque consulere non videmini: ac si quid praeter expectatum
 contigerit, nos periculis nosmet subtrahentes, ut otiosi spectatores
 tragoediarum vestrarum sedebimus; num eorum postulato ut iniquo
 adversari aut eorum verba ut intempestiva vilipendere possemus?
 Non solum enim, quod omnium bellorum occasio ab eo manarit et
 natura sit inconstanti ac mutabili, imperiumque Romanum bellis
 civilibus nimio opere attritum, et nemo mutationem aequo animo
 passurus sit; sed si omnia in utroque essent aequalia, alterque ab
 altero in nullo differret, oporteretque rerum statu considerato,
 aptiorem ad imperandum eligere, non esset iustitiae consentaneum,
 tibi quemquam anteponi: non ob mansuetudinem animique altitu-
 dinem solum, quae toto belli tempore in te eluxerunt; sed etiam
 ob fortitudinem strenuitatemque bellicam; et praecipue, quod Ro-
 mana res nunc non tantum perito et acri, sed et probro etiam ex-
 ercitatoque duce indiget? Mihi itaque omnia perpendenti nulla
 causa satis idonea videtur, ob quam te ab imperio removeas et in
 avum illud transferas. Quare boni communis ergo id fidenter dis-
 suadere non dabitavi. Tibi licitum est, si quae dixi, non suffi-

A.C. 1329 καὶ ἐμπειροτέροις συμβούλοις χρησαμένῳ, μὴ τοῦ δέοντος ἁμαρτεῖν." Τοιαῦτα μὲν ὁ μέγας δομεστικός εἶπε βασιλεὺς δ' ὡσπερ εἶωθε μικρὸν ἐπισχῶν „συνετῶς μὲν εἰρήσθαι τοὺς λόγους," εἶπεν „οὐκ ἂν ἔξαρονος γενοίμην· ἔτι δέ μοι δοκεῖ καὶ κατὰ σχολὴν εἶναι βουλευτέον περὶ αὐτῶν, εἴπως τι βέλ-
 D τιον ὁ μεταξὺ χρόνος ἐξευρήσει." ἐπαινέσαντος δὲ καὶ τοῦ μεγάλου δομεστικού, τὸ νῦν μὲν ἔχον διελύθησαν. ἐς τρίτην δὲ ἡμέραν πάλιν συνελθόντες, ἐπυνθάνοντο ἀλλήλων εἴτι πλέον ἐν τῷ μεταξὺ ἐξευρηκότες εἶεν χρόνῳ· μηδὲν δὲ ἀμφοτέρων εἰρηκότεων ἐπεψηφίσαντο τὴν βουλὴν, καὶ οὕτω παρ' ὀλίγον ἐλθὼν τὸ βασιλεῖα τὸν πρεσβύτερον αὐθις ἄρχοντα γενέσθαι τῶν πραγμάτων, ὑπὸ τοῦ μεγάλου δομεστικού ἐκωλύθη. ὡς ἕστερον εἰς μνήμην ἐλθὼν ὁ βασιλεὺς, ἐπεὶ ἐπίθετο αὐτὸν τὸν μονήρην βίον ἀνηρημένον ἤνιττετο τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ, ὡς „εἰ ἂ πρότερον ἐβουλευόμεθα εἰς ἔργον ἦκον, νῦν οὐκ ἂν εἰς συνέβαινε τοιαῦτα." πρὸς ἂ ἐκεῖνος ἀπεκρίνατο, ὡς „τοιαῦ-
 P. 261 τα μὲν οὐκ ἂν συνέβη, ἴσως δ' ἕτερα χεῖρω καὶ ἀλυσιτελέστερα πολλῶ." βασιλεὺς δ' ἐπεὶ τῆς νόσου ἤδη ἀπῆλλαγή κα-
 θαρῶς, ἐκ Λιδυμοτείχου εἰς Βυζάντιον ἦκεν ἀποδώσων τὰς εὐχαριστίας τῇ πανάγῳ μητρὶ τοῦ θεοῦ τῇ ζωοδόχῳ πηγῆς τῇ μᾶλλον ἰάματα ἢ νάματα βροῦσση· ἥς τυχῶν ἀπῆλλακτο καὶ αὐτὸς τῆς χαλεπῆς ἐκείνης νόσου. Βυζάντιοι δὲ πανδημεί πρὸς ὑπάντησιν τοῦ βασιλέως ἐξελθόντες, ἔτι δὲ καὶ οἱ

11. τὸ corr. ED. P. pro τοῦ. 16. τοιαῦτα πρὸς δ ἐκεῖνος ἀπεκρίνατο. Ὡς τοιαῦτα legebatur.

ciant, aliis item et peritioribus uti consiliariis, ut a recta semita ne declines. Adhaec imperator, more suo paulum cunctatus, Non negaverim, inquit, prudenter dicta omnia; nihilo minus de iis per otium deliberandum mihi videtur; si forte mora temporis meliora suggererit. Quod cum et magnus domesticus probasset, ita discussum est. Post diem tertium congressi, vicissim percunctantur, num aliud interea occurrerit. Cum uterque negaret, consilium ratum fecerunt. Sic quod pene factum erat, ut imperator senior imperium reciperet, a magno domestico impeditum est. Quorum in memoriam postea rediens imperator, ubi avum monasticam vitam sectari audivit, magno domestico ea sub hoc verborum integumento significata voluit, Si quae prius volebamus, opere perfecta fuissent, ista nunc non evenissent. Quibus ille respondit, Ista quidem non, fortassis autem alia deteriora longeque magis incommoda evenire potuissent. Imperator confirmata iam valetudine, Didymoticho Byzantium abiit, ut castissimae Deiparae vitali fonte sanitates magis quam aquas emananti, quibus et ipse lethali illo morbo levatus esset, gratias ageret. Venienti frequentissimus Byzantium populus, et

τῶν πέριξ χωρῶν τε καὶ πόλεων κατὰ θῆσαν βασιλέως (πᾶσι Δ. C. 1329 γὰρ οὐκ ἐπέραστος μόνον, ἀλλὰ καὶ θαύματος ἀξία ὄψις ἦν, ὡσπερ ἐκ νεκρῶν ἐγγεγερμένος,) ἄχρι μὲν Ῥηγίου προῆκον ὑπ' ἀλλήλων συνωθούμενοι καὶ ἠσπάζοντο βασιλέα προσκνυοῦντες. Β 5 ἐκείθεν δὲ δι' αὐτῶν ἰὼν ὁ βασιλεὺς ἄχρι τοῦ πρὸ τῆς πόλεως τεμένους τῆς ἀεννάου πηγῆς ἦλθε συνωθούμενος ὑπὸ τοῦ πλήθους· ἀποδοὺς δὲ τὰς εὐχαριστίας θεῶν, ἦλθεν εἰς τὰ βασιλεια ἐκείθεν καὶ διέτριψεν ἐν Βυζαντίῳ ἐξ ἐκείνης εἰς ἐξηκοστὴν ἡμέραν. αὐθις δὲ ἐξελθὼν, περιρῆει τὰς τῆς Θρά- 10 κης πόλεις.

κα. Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ στρατιὰ Περσῶν C ἱππικὴ τὸν Ἑλλησποντον περαιωθεῖσα, ἐλητίζετο τὴν Θράκην. πυθόμενος δὲ ὁ βασιλεὺς συνήθροισε τὴν στρατιάν ὡς ἀμν- νούμενος αὐτούς. ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐτελεῖτο, οἱ μὲν πολλοὶ τῶν 15 Περσῶν, ἀναστρέψαντες ἐπεραιώθησαν πρὸς ἔω. πεντακόσιοι δὲ αὐτῶν καὶ χίλιοι λογάδες ἔμειναν ἐπὶ τῆς Θράκης· βασι- V. 210 λέως δὲ αὐτοῖς ἐπιστρατεύσαντος, ἔπασσον πάντες μάχῃ νικη- D θέντες. οὐ πολλαῖς δὲ ὕστερον ἡμέραις ἐκ τῆς ἐσπέρας ἠγ- γέλη βασιλεὺς ὡς παρασκευάζοιτο στρατιὰ Τριβαλῶν τῇ Ἀχρί- 20 δι ἐπιθέσθαι πόλει ἐσπερίῳ ὑπὸ τὴν Πιερίαν τὸ ὄρος κειμένη, καὶ μετὰ μικρὸν οἱ Τριβαλοὶ θρώσαντες τὰ περὶ αὐτὴν, περικαθήμενοι ἐπολιόρκουν· βασιλεὺς δὲ ἐβόηθει κατὰ τάχος. αἰσθόμενοι δὲ οἱ Τριβαλοὶ, τὴν πολιορκίαν ἐκλιπόντες, ἀνε- χώρησαν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ὁ βασιλεὺς εἰς Ἀχρίδα παρελ-

ex locis vicinis atque urbibus permulti eius videndi causa obviam usque Rhegium processerunt, (erat quippe aspectus eius non amabilis tantum, sed admirabilis etiam, ut si ab inferis redivivus extitisset) ac sese invicem comprimentes et impellentes prae multitudine eumque adorantes consalutarunt. Ille per medium agmen incedens, ad templi ante urbem positi fontem perennem accessit, compressus a turba; actisque Deo gratias, inde in palatium se contulit; et usque ad diem sexagesimum Byzantii mansit; post quem Thraciae urbes lustravit.

21. Sub id tempus equestres Persarum manus Hellespontum transducta, Thraciam depopulabatur. Quod ubi rescivit imperator, delectum ad eos propulsandos habuit. Interea de Persis multi in orientem renavigarunt. Selecti, qui in Thracia remanerent, mille quingenti: quibuscum pugna congressus imperator, omnes ferro concidit. Diebus paucis ex occidente affertur, Triballos ad Achridem urbem occidentalem, sub monte Pleria sitam, armis adoriundam sese comparare: quam paulo post agro circumcirca devastato, obsidio circumdederant. Imperator cum subsidio adest celeriter. Quod Triballi sentientes, obsidione soluta domum recedunt. Imperator

- A. C. 1329 θῶν πρόνοιάν τε ἐποιήσατο τῆς πόλεως ὄση θανατὴ καὶ ἐκ τῶν παρακειμένων αὐτῇ φρουρίων τινὰ ὄντων ὑπηκόων Τριβαλοῖς, εἶλεν ἕξ ἐφόδου· τῶν τε ἐσπερίων ἐτέρων πόλεων
- P. 262 προνοησάμενος, αὐθις εἰς Διδυμότειχον ἐπανῆκε. Μιχαὴλ δ' ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς ἔκ τινων διαφορῶν πρὸς Κράλην τὸν Τριβαλῶν ἄρχοντα ἐκπολεμωθεὶς, παρεσκευάζετο ὡς αὐτῷ ἐπιστρατεύσων. εἰδὼς δὲ καὶ βασιλέα πολέμιον αὐτῷ ὄντα, πέμπσας πρεσβείαν πρὸς αὐτὸν, ἐδέετο αὐτοῦ ἐπιπέδου Κράλην, ὡς ὑπ' ἀμφοτέρων ἐφάδιως ἐκτριβησομένην. ἐπεὶ δὲ ἐδόκει καὶ βασιλεὺς καιρὸν εἶναι δίκας παρὰ Τριβαλῶν λαβέντων ἠδίκησαν Ῥωμαίους, Μιχαὴλ μὲν ὑπέσχετο τὴν ἐστρατείαν, προσθεὶς ὡς εἰ μὴ παρεκάλει καὶ αὐτὸς, ἀλλ' αὐτὸς Β διενεοῖτο στρατιᾷ ἐπὶ Τριβαλοῦς ἐλθεῖν ὡς τὰ μέγιστα ἠδικημένος ὑπ' αὐτῶν αὐτὸς δὲ ἀθροίσας τὴν στρατιάν καὶ πάν-
- A. C. 1330 ὅτα ἐκπορισάμενος ὧν ἐδέετο, διὰ Πελαγονίας ἐσέβαλεν εἰς τὴν γῆν τῶν Τριβαλῶν καὶ ἔτεμέ τινα αὐτῆς. καὶ Βουτζουίνιν μὲν τι φρούριον προσαγορευόμενον εἶλεν ἕξ ἐφόδου, Δεϋριτζαν δὲ καὶ Δουβρουῖνιν καὶ Καβαλλάριον καὶ Σιδηρόκαστρον, φρούρια καὶ αὐτὰ, παρεστήσατο ὁμολογία. Μιχαὴλ δὲ καὶ αὐτὸς διὰ Παιονίας πανστρατιᾷ ἐπιστρατεύσας Τριβαλοῖς, ἐστρατοπέδευσεν ἐν τόπῳ Βελμάσδιον ἐγγωρίως προσαγορευομένην, περιοράμενος τοὺς πολεμίους, ὡς οὐκ ἂν τολμήσουστας προσβαλεῖν αὐτῷ. Στέφανος δὲ Κράλης ὁ τῶν Τριβαλῶν ἄρχων, ἐπεὶ ἐκατέρωθεν συννώρα τῷ πολεμίῳ πυρὶ

urbi quantum potest providet et ex finitimis ei castellis, Triballorum ditiori subiectis, quaedam primo impetu capit: reliquis item occidentis urbibus prospiciens, Didymotichum revertitur. Michael Moesorum rex ob quasdam lites Triballorum principi infensus, ad bellum ei inferendum se instruebat. Cumque imperatorem quoque illi hostem esse non nesciret, per legatos rogat, uti Cralem invadat; ut ita amborum viribus haud aegre contereretur. Ubi imperatori maturum visum est, a Triballis iniurias Romanis irrogatas persequi, Michaeli expeditionem promisit: addens, etiamsi illum ad istam societatem non invitasset, per se in Triballos, a quibus intolerabilia damna accepisset, ducturum fuisse. Imperator contracto exercitu, omnibusque necessariis comparatis, per Pelagoniam profectus, Triballorum provinciam infestam habet; partem aliquam conculcatis et succisis segetibus arboribusque deformat: Butzunin oppidulum ex itinere capit, Deuritz, Dubrunin, Caballarium, Siderocastrum, et ipsa oppidula, se dedunt. Michael ipse quoque per Paconiam totis copiis in Triballos tendens, in loco quem indigenae Belmasdia vocant, castra facit, despectis hostibus, ut ei resistere non ausuris. Stephanus Crales Triballorum princeps cum hinc et hinc hostilibus

περισχεθεῖς, ἑκατέρους μὲν ἀντιταξασθαι τοῖς βασιλευσὶ, διε- A. C. 1330
 λόμενος τὴν στρατιάν, οὐκ ᾔετο εἶναι δυνατός· εἴλετο δὲ
 μᾶλλον τὸν Μυσῶν βασιλέα ἀνταγωνιστὴν καὶ πανστρατιᾷ
 καὶ αὐτὸς ἐλθὼν παρεστρατοπέδευσε μὲν αὐτῷ, ἐν ἐπικαίρῳ
 5 δὲ χωρίῳ, στεγνὴν ἔχοντι τὴν δίοδον καὶ σκληράν, ἣ ἐπέστησε
 στρατιάν περὶ φρουρεῖν, ὥς μὴ τις δύναιτο δι' αὐτῆς ἰέναι
 ἐπ' αὐτόν. ἐπικηρουκευσάμενοι δὲ ἄλλήλοις, ἐπεὶ ἀσυμβάτως
 εἶχον καὶ ἐδόκει πολεμητέα εἶναι, ἐκχειρίαν ἄγειν συνέθεντο
 ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὡς μαχοῦμενοι ἐς τὴν ὑστεραίαν. ἐπιλε- D
 10 λουπότος δὲ ἤδη σίτου τῷ στρατοπέδῳ τῶν Μυσῶν, ὁ βασι-
 λεὺς Μιχαὴλ ἔγνω δεῖν καθ' ἣν τὴν ἐκχειρίαν ἦγον, στρατιάν
 ἀπολεξάμενος, πέμψαι ἐπὶ σῖτον· καὶ διεσκέδαστο τὸ πλεῖον
 τῆς στρατιᾶς ἐπὶ τὰ παρακείμενα χωρία ἐφ' ἀρπυγῆν. ὄρων
 δὲ ὁ Κράλης τὴν Μυσῶν διεσκεδασμένην στρατιάν καὶ νομί-
 15 στας καιρὸν εἶναι ἐπιθέσθαι Μιχαὴλ καταστρατηγηθέντι ὑπ'
 αὐτοῦ, ὡς εἶχε τάχους, ὠπλισμένην τὴν στρατιάν ἀναλαβῶν
 καὶ τριακοσίους ἐξ Ἀλαμανῶν ἐπαγόμενος καταφράκτους, ὀ-
 λίγα τῶν συνθηκῶν φροντίσας, ἐπὶ Μυσοῦς ἐχώρει. Μιχαὴλ
 δὲ ὄρων τὴν Τριβαλῶν στρατιάν ἐπαγομένην, ἔγνω μὲν ἡπατη-
 20 μένος, πλὴν ὡς εἶχε τάχους καὶ αὐτὸς τὴν στρατιάν ὀπλίσας,
 ἐξῆγεν ὡς ἐς μάχην· καὶ πρὶν εἰς τάξιν καταστῆναι, οἱ Τρι- P. 263
 βαλοὶ ἐπιπεσόντες, ἐτρέψαντό τε τοὺς Μυσοῦς καὶ ἐνίκων
 κατὰ κράτος. καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτειναν αὐτῶν παρὰ τὴν μά-
 χην, ὅσοι δὲ ἐάλωσαν ζῶντες, γυμνούμενοι τῶν ὄπλων, ἂ- V. 211

7. ἀσυμβάτως ED. P. pro ἀσυμβάστως.

flammis circumdatum se videret, nec putaret divisis copiis utrum-
 que regem sustinere posse, iis integris contra Moesum ire maluit
 iuxtaque eum castra fixit; loco autem opportuno, ubi angustus et
 asper transitus, ne quis irrumperet, custodiae causa peditum glo-
 bum collocavit. Ceterum ultro citroque missis de pace caduceato-
 ribus, cum transigi nihil posset et placeret configere, illo die ma-
 nus mutuam abstinere pacti sunt, ut postridie concursuri. Moesis
 commeatu iam defectis, Michael rex illo die de exercitu delegit,
 quos ad victum quaerendum dimisit: maiorque pars militum ad
 praedas agendas per agros adjacentes se effudit. Cernens Crales dis-
 sipatum Moesorum exercitum, et arbitratus adesse tempus aggre-
 diundi Michaelis eiusque astu bellico opprimendi, armato milite et
 cum trecentis ex Alemania gravis armaturae, pactorum securus, in
 Moesos graditur. Michael venientes Triballos conspicatus, sibi data
 verba intellexit; verumtamen et ipse celeriter ad pugnam contendit
 occurrere. Triballi, priusquam ille instrueret aciem, impressionem
 faciunt, vi devincunt Moesorumque partem in fugam compellunt,
 partem congressi occidunt: captos armis nudant ac dimittunt. Nam

A. C. 1330 πελούντο. οὐ γὰρ ἔξεστιν αὐτοῖς ἀλλήλους ἀνδραποδίζειν ὄντας ὁμοφύλους. βασιλεὺς δὲ ὁ Μιχαὴλ τραυματίας γενόμενος καιρίως ἐάλω μὲν ἔτι ζῶν καὶ ἀπήχθη παρὰ τὸ στρατόπεδον τῶν πολεμίων. ἐτελεύτησε δὲ μικρὸν ἐπιβιούς. τὸ δὲ στρατόπεδον τῶν Μυσῶν ἐπόρθησαν οἱ Τριβαλοί. ἢ δ' ἐπὶ τὸν οἶκον διεσκεδασμένη στρατιὰ, τοῦ σφετέρου βασιλέως π-
Βθόμενοι τὴν ἦτταν, οἱ μὲν αὐτῶν ἄλλοι ἄλλοσε καταλαμβανόμενοι διεφθειρόντο, οἱ πλείους δὲ αὐτῶν φυγῆ ἐπορίσαντο τὴν σωτηρίαν. ὁ Κράλης δὲ μετὰ τὴν νίκην βασιλεὺς μὲν οὐκ ἐπεστράτευσε Ῥωμαίων ἐπικειμένῳ ὁμοίως καὶ πολιορκουῦντιο τὰς ἐν τοῖς μεθορίοις αὐτοῦ τε καὶ τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας πόλεις, ἀλλ' ἔμεινεν ἐστρατοπεδευμένος οὐκ ἐγγύς· εἶτε δὲ μείζονα συναθροίζων στρατιάν, ὡς τῆς οὔσης οὐκ ἀξιωμαχσο Ῥωμαίοις δοκούσης εἶναι, εἶθ' ἕτερόν τι διανοούμενος, ἔμεινεν ἐν ἀδήλῳ. μετὰ μικρὸν δὲ ἠγγέλλετο τῷ βασιλεῖ, ὡς οἱ 5
Σποθανόντος, εἶτε Στέφανον θεραπεύοντες τὸν Κράλην, εἶθ' ὅ, τι ἕτερον διανοούμενοι, τὴν μὲν βασιλέως ἀδελφὴν ἀπήλασαν μετὰ τῶν τέκνων, τῇ δὲ ἀδελφῇ Στεφάνου, ἢ πρότερον συν-
 φκει Μιχαὴλ, ἅμα τέκνοις τὰ τε βασιλεία παρέδωσαν τῶντο Μυσῶν καὶ τὴν ἀρχήν. βασιλεὺς δὲ ἐκκλησίαν συναθροίσας μετὰ τῶν ἐν τέλει, ὅ, τι δέοι ἐβουλεύετο ποιεῖν. καὶ ἐδόκει δεῖν τὰ ἐνταῦθα μὲν καταλιπεῖν, ὡς ὀλίγα ἢ οὐδὲν δυνασο-

13. τῆς ED. P. pro τοῖς.

quoniam homophyli sunt, inter se captivos facere et in servitutum redigere, moribus eorum nefas est. Michael lethali tactus vulnere et ad castra hostium perductus, brevi exspiravit. Moesorum castra Triballi diripiunt. Qui praedae intenti vagabantur, audito, regem suum esse victum, alii alibi comprehensi contrucidabantur: plures fuga salutem adipiscebantur. Crales potitus victoria, in imperatorem Romanum, ipsum quoque ad urbes in confiniis expugnandas intantum, nihil molitus est: sed remotius castris se continuit: utrum quod maiores copias conduceret, quando quas habebat, Romanis impares viderentur; an quod aliud quiddam in pectore volutaret, cognosci non potuit. Paulo post imperatori nuntiatur, dynastus Moesorum, rege illorum mortuo, seu quia Stephanum Cralem hoc officio sibi devincire conarentur seu alius ergo imperatoris sororem, Michaelis coniugem, una cum liberis expulisse: sorori autem Stephani, quae prius cum Michaele nupta fuerat, ipsi liberisque eius regiam Moesorum regnumque reddidisse. Imperator optimatium concilio convocato, quid ageret, disceptare instituit. Iudicatum, rebus praesentibus, aut parvo aut nullo fructu responsuris (cum Crales bello contra Moesos iam liber, suam provinciam vexantibus levi

μέρους ἑαυτοῖς περιποιήσασθαι, τοῦ Κράλη ἤδη τοῦ πρὸς Α. C. 1330
 Μουσούς πολέμου ἀπηλλαγμένον καὶ δυνηθέντος ἂν θραδίως
 ἀμύνεσθαι αὐτοὺς κακοῦντας τὴν αὐτοῦ· πρὸς δὲ τὴν Μυ-
 σίαν ἀπαίρειν τὴν ταχίστην, ὡς ἐλπίδων ἐκεῖ μεγάλων ὑπο-
 5 φαινόμενων. πρόφασιν δὲ πολέμου εἶναι οὐ μικρὰν, τὸ τὴν D
 βασιλέως ἀδελφὴν ἀπελαθῆναι τῆς ἀρχῆς, δικαιότεραν οὖσαν
 ἄρχειν, ἅτε τῆς Κράλη ἀδελφῆς ὑπὸ περιόντος ἐτι ἐκβληθεί-
 σης Μιχαήλ. ἐπεὶ δὲ ἐδέδοκτο ἀναχωρεῖν τοῖς τε προσχω-
 ρήσασιν ἀρτίως πολυχνίοις φρουρὰς ἐγκαταστησάμενος ὁ βα-
 10 σιλεύς, τῶν τε λοιπῶν περὶ τὴν ἄκραν πόλεων ὄσης ἐδέοντο
 πρόνοιαν ποιησάμενος, καὶ στρατιὰν ἅμα στρατηγῷ Συργιάν-
 η καὶ τῆς ἄλλης ἐσπέρας ὄντι καταλιπὼν, ὥστε ἀμύνε-
 σθαι ὑπὲρ αὐτῶν ἂν ἐπίωσιν οἱ Τριβαλοὶ, τὴν ἄλλην στρα-
 15 τιὰν ἀναλαβὼν, εἰς Ἀδριανούπολιν ἐπανῆλθεν· οὐ πολλὰς
 ὅδδ ὕστερον ἡμέραις καὶ τὴν ἐπιλοιπον Ῥωμαίων στρατιὰν
 ὄση ἦν συναγαγὼν, ἐσέβαλεν εἰς τὴν Μυσίαν, καὶ τὰ τε ἄλλα P. 264
 μάλιστα τὴν χώραν δηώσας καὶ ἐκ τῶν ὑπηκόων πόλεων Μυ-
 σοῖς τὴν Ἀγχιάλον καὶ Μεσημβρίαν καὶ Ἀετὸν Κτένιά τε
 καὶ Ῥωσόκαστρον καὶ Διάμπολιν παραστησάμενος ὁμολογίᾳ,
 20 εἰς Βυζάντιον ἐπανῆκε. διατρίβοντι δὲ ἐκεῖ, ἐπεὶ καὶ ἡ Βυ-
 ζαντιῶν ἐκκλησία χηρεύουσα ἦν ἀρχιερέως, τοῦ πατριάρχου
 Ἡσαΐου οὐ πολλῶ πρότερον χρόνῳ τετελευτηκότος, ἐδόκει τῶν
 ἀναγκαίων τοῖς πατριαρχικοῖς θρόνοις τινὰ ἐγκαθιδρῦσαι. πολ-
 λῆς δὲ ζήτησεως περὶ τούτου γινομένης καὶ ἄλλων ἄλλους

opera posset obsistere) supersedendum et in Moesiam, ubi magnae
 spes ostentarentur, quamprimum diacedendum. Occasionem belli
 gravem offerri: sororem scilicet imperatoris regno depulsam, quae
 iustus imperaret, quum soror Cralis a Michaele adhuc vivente ma-
 trimonio multata fuerit. Postquam igitur recedere complacitum
 fuit, tum oppidulis, quae recens in eius se potestatem tradiderant,
 praesidiis impositis: tum reliquis urbibus in confiniis, cura quanta
 egebant curatis, parteque exercitus cum Syrgiaene etiam, reliqui
 occidentis duce relieta, ut illas adversus Triballorum vim tueretur,
 cum altera parte Adrianopolin rediit. Diebus aliquot praeterlapsis,
 allectis quantae erant copiis, in Moesiam irrumpit, et cum cetera
 regionem vastat maxime; tum Anchialum, Mesembriam, Aeton,
 Ctenia, Rhosocastrum et Diampolin civitates per deditionem accipit
 Byzantiumque revertitur. Quia vero tum ecclesia Byzantina epi-
 scopo suo viduata erat, quod Esaias patriarcha nuper de vita exierat,
 visum omnino faciendum, ut alius in eius throno locaretur. Cum
 igitur diutius controversando alii alium nominarent, magnus dome-
 sticus imperatori auctor fuit, uti Ioannem presbyterum designaret:
 quem quamquam apud Apros obscuris ortum natalibus, tamen ut

- A. C. 1330** προβαλλομένων, ὁ μέγας δομέστικος συνεβούλευε βασιλεὶ, τὸν πρῆσβύτερον Ἰωάννην ἀποδεῖξαι πατριάρχην, ὃν τῆς Ἀρρίων Β μὲν ὄντα πόλεως πολίτην καὶ ἐξ ἀσήμων, περὶ δὲ τὴν ἱερατικὴν λειτουργίαν μάλιστα δοκοῦντα ἔχειν εὐφρῶς, ὁ μέγας δομέστικος ἐνέγραψε τοῖς οἰκείοις καὶ περὶ τὴν ἱερὰν ἐχρηστῶς ταύτην λειτουργίαν. ὕστερον δὲ οὐ πολλῶν χρονίων γενομένης, τῷ βασιλικῷ ἐνέγραψε κλήρω, μηδὲν τῶν παρ' αὐτοῦ χρονίων γενομένων προσόδων ἀποστερησας, ἀλλ' ἐκείναις τὰς βασιλικὰς προσθεῖς. καὶ διετέλεσέ γε κάκει περὶ τὰ τοιαῦτα μάλιστα εὐδοκιμῶν καὶ διὰ τοῦτ' ἀπέλαυε τῆς βασιλείως εὐμενείας. ἡ βασιλεὺς δὲ ἐπῆρει τε τὸν λόγον καὶ ἐπιχειρητέα ἔλεγεν εἶναι, **C** εἶγε ἀνυσθῆναι δυνατόν. ὡς δὲ τοῖς λοιποῖς ἀρχιερεῦσι τὸν περὶ τούτου προσῆγον λόγον, οἱ μὲν εὐθύς ὡσπερ ἀπὸ συνήματος πάντες ἀποθροῦντο καὶ οὐδὲ ἤνειχοντο τῶν περὶ τούτου λόγων βασιλεὺς δὲ αὐτοὺς οὕτως ἄγαν ὄρων ἐνισταμέ-15 νους, τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ τὴν περὶ τούτου ἐπιχείρησιν ἐπέτρεπεν. ὁ δὲ οὐδὲν μελλήσας ἐκκλησίαν συνήθροισεν ἐκ τῶν ἀρχιερέων ἐν τῇ τῶν θείων ἀποστόλων Χριστοῦ νεῖῳ, καὶ καταστάς εἰς λόγους, ἐπεχείρει πείθειν, ὡς δεῖ τὸν πρῆσβύτερον Ἰωάννην ἐπὶ τὸ πατριάρχην δέχεσθαι ψηφίζεσθαι· οἱ δ' ἀπε-20 πεχείρουν, ὡς οὔτε δίκαιον, οὔτε λυσitelὲς ἂν τῇ ἐκκλησίᾳ εἶη τοῦ Θεοῦ. πολλῶν δὲ ἐξ ἑκατέρου μέρους λόγων εἰρημέ-
Dτων, τέλος ἀνέστησαν ἀσύμφωνοι ταῖς γνώμαις, τῶν μὲν οὐδα-

6. τούτῳ conl. ED. P. 13. προσῆγε Intpr. 18. Ἀποστόλων i. e. Petri et Pauli. Templum illud Constantini opus, in eoque, ut et Helena mater, sepultus est; de eo saepius Zonaras lib. 3. ED. P.

In sacerdotali ministerio dexterrimum et ad id accommodatissimum, idem domesticus inter suos domesticos adscripserat, qui sibi a sacris esset. Non diu post, cum ita usus posceret, in clerum imperatoris eundem cooptavit, pensionem suam ei relinquens et insuper imperatoria pensione cumulans. Ibi quoque semper bene audiit et imperatoris gratiam est consecutus: qui consilium probavit et ita faciendum dixit, si modo perfici possit. Ubi ad episcopos super eo retulit, illi statim quasi conspirassent, ad unum omnes reniti neque audire velle. Imperator usque adeo repugnantes cernens, negotium magno domestico committit, qui nihil cunctatus, episcoporum in sanctorum apostolorum templo conventum agit; ibi exorsus loqui, impetrare ab illis laborat, uti Ioannem pro patriarcha suscipiendum decernant. Illi contra asserere, id neque iustum neque ecclesiae Dei frugiferum fore. Multis ab utraque parte dictis, tandem surgunt, discrepantibus sententiis, dum hi nequaquam ferendum existimant, vitae curis implicitum, uxori et filiis cohabitatem, in excelsissimam magisterii cathedram evehere; ille sic eos refellit: Si alioqui ad hanc functionem idoneus et habilis sit, hoc

μῶς ολομένον εἶναι ἀνεκτόν, τὸν ἔτι τοῖς τοῦ βίου πράγμασι Δ. C. 138ο
 συνισχημένον καὶ γυναικὶ καὶ τέκνοις συνοικοῦντα, εἰς τὸν
 ὑψηλότετον τῆς διδασκαλίας ἀνάγειν θρόνον· τοῦ δ' ἀντεπι-
 χειροῦντος, ὡς οὐδὲν ἂν εἴη τοῦτο κάλυμμα, καθάπαξ ἀποστη-
 5σομένου, ἂν τᾶλλα ἱκακός τε καὶ ἀρμόζων πρὸς τὸ ἔργον ἦ. τέ-
 λος δὲ ὁ μέγας δομέστικος τὴν ἐκκλησίαν διαλύων, νῦν μὲν
 ἕκαστον ἐκέλευεν οἴκαδε ἀπελθόντα, ἀναπαύλης τυχεῖν οὐκ
 ὀλίγον πόνον ὑπομείναντας· αὐθις δὲ συνελθόντας περὶ τῶν
 αὐτῶν ποιησεσθαι τοὺς λόγους. οἱ μὲν οὖν ἕκαστος ἐπ' οἴκου
 10διελύοντο, ὁ μέγας δὲ δομέστικος ἀπήγγελλε τῷ βασιλεῖ ἐλ-
 θῶν, ὅσα τε λέξαι τοὺς ἀρχιερέας πείθειν ἐπιχειροῦν καὶ
 ὧν παρ' αὐτῶν ἀκούσειεν ἀντιλεγόντων, καὶ τέλος, ὡς συν-
 τεθεῖη καὶ δευτέραν ἐκκλησίαν συναθροῦσαι τούτου ἕνεκα.
 μετὰ δεκάτην δὲ ἡμέραν αὐθις ἐκέλευεν ἀθροῖζεσθαι ἐν τῷ p. 265
 15αὐτῷ ναῷ· καὶ ἐπειδὴ πάντες ἡθροισμένοι ἦσαν, οὐκέτι μὲν
 ἐκ τῶν ὁμοίων ἐπεχείρει πείθειν, (ἦδει γὰρ οὐ πείσων,) ἀλλ'
 ἐξ ὧν μάλιστα ᾔετο ὑποκλέψειν τὴν πειθῶ αὐτοῖς. ἔφη γὰρ
 τὸ μὲν περὶ Ἰωάννου τοῦ πρεσβυτέρου πείθειν εἰς τὸν πατρι-
 αρχικὸν ἀνάγειν θρόνον, οὐδ' αὐτῷ δοκεῖν εἶναι δεῖν, μάλι-
 20στα βουλομένην τὰ κατὰ γνώμην αὐτοῖς ποιεῖν καὶ μηδὲν ἀηδὲς
 μῆτ' ἀβούλητον προσαναγκάζειν· ἑτέρας δὲ ἐκκλησίας σκέψα-
 σθαι εἶγε δίκαιον προστάτην ἀποδείξαι. πάντως δὲ οὐδ' ἂν
 εἴη τοῦ τοιούτου κάλυμμα, ἕως ἂν μηδεὶς αὐτῷ ἔχη περὶ τῆς B
 ἱεροσύνης ἔγκλημα ἐπενεγκεῖν. οἱ δὲ μηδὲν τῶν μελλόντων
 25ὑποπτέυσαντες, μηδὲ τοῦτο ἐννοήσαντες, ὡς τοῖς σφετέροις

ei impedimento non futurum, quandoquidem illo se penitus extri-
 cabat. Tandem coetu soluto, quemque redire domum et non parum
 defatigatos, corpus recreare iussit; iterumque super eadem delibe-
 ratione concilium indixit. Illi domos redeunt. Magnus domesticus
 imperatori exponit et quae ipse, ut episcopis persuaderet, dixerit
 et quomodo illi contradixerint: postremoque convenerit, ut altero
 coetu super eadem quaestione colrent. Post decimum itaque diem
 in eodem templo omnibus iam eius iussu congregatis, non iisdem
 usus est argumentis, cum se nihil consecuturum sciret; sed unde
 potissimum velut per cuniculum eorum animis obreperet: sic enim
 aiebat: Suadere quemquam, Ioannem presbyterum in sedem pa-
 triarchicam extollendum, ne sibi quidem placere, qui ipsis summo-
 pere gratificari vellet, et ad nihil quod quidem eorum animis in-
 iucundum esset quodque nolent, cogere. Considerandum vero, an
 is alius ecclesiae pastor merito creetur, quod, quo minus fiat, nihil
 omnino vetare, quamdiu in sacerdotium commissum piaculum ne-
 mo illi obiectare possit. At episcopi non praevidentes quorsum ille
 collimaret, neque hoc cogitantes, suis se laqueis irretitum iri,

- A. C. 1330 αὐτῶν ἀλώσονται βρόχοις, αὐτοὶ ἡδέως τε ἐδέξαντο τοὺς λόγους οἰόμενοι κεκρατηκέναι καὶ ἐπεψηφίζοντο προθύμως, Θεσσαλονίκης ἱεράρχην ἀποδεῖξαι τὸν Ἰωάννην. ἐπεὶ δὲ εἰς ἐν συνῆλθον ἅπαντες ταῖς γνώμαις, ἐκέλευε γράμμασι τὰ ἐψηφισμένα ἐπιβεβαίωσιν· οἱ δ' ἔγραφον τὸ ψήφισμα αὐτίκα. ἐπεὶ δ' ἐν χερσὶ τοῦτο εἶχεν ὁ μέγας δομέστικος λαβῶν, „τοῦτο μὲν” εἶπε „καλῶς καὶ ἡ προσῆκεν ἐγεγόνει, καὶ χάριν ἂν ὑμῖν εἰ-
C δείην καὶ αὐτὸς τοῦτου ἕνεκα πολλήν. πυνθέσθαι δὲ ὑμῶν βούλομαι ἐκεῖνο· ἂν ἔρηται ὁ βασιλεὺς, ὅτι, εἰ τοῖς ἀρχιερεῦσι πολλὰ σκεψαμένοις καὶ τὰ δίκαια ποιῶσιν ἔδοξε τόντιο πρεσβύτερον Ἰωάννην ψηφίσασθαι ἀρχιερέα καὶ οὐδεμία τις ἐφάνη αἰτία κωλύσαι δυνατῇ, ἀλλὰ πᾶσιν ἔδοξεν ὁμοῦ ψήφῳ κοινῇ τῆς ἱεραῦς ἄξιος λειτουργίας ταυτησίν, ἀνθ' ὅτου μὴ καὶ πρὸς τὸν πατριαρχικὸν, ἐμοῦ βουλομένου, ἀναχθεῖν θρόνον; ἂν ταῦτα λέγῃ, τί ἐροῦμεν ἢ τίνα εὐπρόσωπον ἀπολογίαν¹⁵ ἀποδῶμεν ἂν; διδάξατε αὐτοί.” Τῶν δὲ φαμένον, ὅτι „ἐπει-
V. 213 δὴ τὸ ψήφισμα ἐπὶ τούτοις ἐποιησάμεθα, ὅτι Θεσσαλονίκης μὲν ἢ τινος ἄλλης ἐκκλησίας ἡγεμόνα δέχεσθαι τὸν Ἰωάννην, Δπατριάρχην δὲ μὴ”· „οὐκοῦν ἔδει” εἶπε „καὶ ἀνάγκην τινὰ προσεῖναι τῇ λόγῳ. εἰ μὲν γὰρ ἄλλην τινὰ χάριν ἢ δύναμιν²⁰ ἄνωθεν ἐκ ταμίου δωρεῶν δέχεται ὁ πατριάρχης, ἦν οὐκ ἔξεστι λαμβάνειν καὶ τοῖς ἄλλοις ἱεράρχαις, ἔχοι ἂν τίνα πρόφασιν ὁ λόγος· εἰ δὲ τοῦτο μὲν οὐκ ἔστι, πᾶσι δὲ ἐπίσης καὶ τῆς μείζονος καὶ τῆς ἐλάσσονος πόλεως ἐπισκόποις μέτεστι δω-

libenter istuc audierunt, rati se iam vicisse: suffragiaque extemplo inierunt, ut Ioannes Thessalonicensis hierarcha crearetur. Ut omnes sententia congruerunt, etiam chirographo decretum suum eos confirmare voluit. Illi decretum statim conscripserunt. Quod simul in manibus habuit, Pulcre, inquit, decenterque factum et vobis idcirco amplas ago gratias. Velim autem mihi dicatis, si imperator sic loquatur: Si episcopis, re diligenter perpensa et praestito quod debent officio, visum est Ioannem presbyterum in collegium episcoporum asciscere, nullaue causa apparuit, quae impedire posset: sed ab omnibus concorditer sacra liturgia dignus est indicatus, cur non etiam me volente ad patriarchicum thronum ascendat? Si hoc, inquam, dixerit, quid respondebimus, quaeso, aut quod velum honeste obtendemus? Doceatis licet. Cum illi, satis esse, quod decreto suo effecissent, ut Ioannes Thessalonicensis, aut alterius ecclesiae episcopus, inquit autem patriarcha, institui posset, Hoc, inquit domesticus, demonstrare oportet. Si enim patriarcha aliquam aliam gratiam virtutemve ex caelestium donorum promptuario accipit, quam aliis antistitibus accipere non licet, valerit aliquid oratio: si autem secus est, omnesque et maiorum et minorum urdium episcopi aequaliter gratiae participes sunt: honor autem ac splendor

ρεῦς, αἱ τιμαὶ δὲ καὶ αἱ λαμπρότητες τῶν θρόνων κείνται. C.1330
 παρὰ βασιλεῖ καὶ ἔξεστιν αὐτῷ καὶ τὸν μικρᾶς πόλεως ἐπισκο-
 πεῖν ἄξιον κριθέντα ἐπὶ τὴν μέγιστον ἀνάγειν, τί δὲ ἀπέραντα
 ποιοῦντας, ἀπολογίας οὕτω σαθρὰς καὶ εὐκαταλύτους συνα-
 5 γείρειν καὶ προσκρούειν εἰκῆ δοκεῖν τῷ βασιλεῖ; ἐφ' ᾧ μὴ δεόν
 ἀντιλέγοντας, ἀλλὰ μὴ μικρὸν τῆς φιλονεικίας ὑπενδόντας, P.266
 ψηφίσασθαι τὰ κατὰ γνώμην βασιλεῖ, καίτοι γε τοῦ δικαίου
 καὶ εὐλόγου οὐ μακρὰν ἀφροσθηκότα. τὸ γὰρ ἡμέτερον ἔω, εἰ
 δὴ τις χάρις καὶ ἐμοῦ κεῖται παρ' ὑμῶν". Τοιαῦτα εἰρηκότος
 10 πρὸς αὐτούς, μόλις μὲν, νοῦν δὲ ὅμως ἔσχον, ὡς τοῖς οἰκεί-
 οῖς ἐάλωσαν πτεροῖς καὶ ἀναλῦσαι οὐκ ἔστι τὰ ἐψηφισμένα.
 καὶ πρὸς ἀλλήλους μὲν ἐώρων ὡς ἠπατημένοι, ὅμως δὲ καὶ
 ἄκοντες ἐπεψηφίζοντο τὸν Ἰωάννην πατριάρχην, πολλὰ τοῦ
 15 μεγάλου δομestikou πρότερον καὶ πρὸς ἕκαστον ἰδίᾳ καὶ πᾶσι
 ἰσχοιῆ διειλεγμένου καὶ πείθοντος, τοὺς μὲν, ὅτι ἦσαν εὐνοῖ
 πρότερον αὐτῷ, τοὺς δ', ὅτι καὶ αὐτοὶ ἐδόντο αὐτοῦ τοῖς B
 πρῶγμασι ἐφροσθηκότος τὴν εἰς τὸ μέλλον οἰκείωσιν προμνω-
 μένους αὐτοῖς. οὕτω μὲν δὴ ὁ Ἰωάννης σπουδῆ πολλῇ τοῦ
 20 μεγάλου δομestikou πατριάρχης ἐψηφίσθη, οὐδενὸς ἂν ἐτέρου
 20 πείσαντος, εἰ μὴ αὐτὸς παρῆν, καὶ ἐχειροτονήθη μετὰ μικρόν.
 κβ. Βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ ἡ κατὰ Βυζάντιον αὐτῷ διατριβὴ C
 εἶχεν ἱκανῶς, ἔξῃρι πρὸς τὰς κατὰ Θράκην πόλεις. ἐνθα δια-
 τριβόντι ἠγγέλθη ὡς τὸν Ἑλλήσποντον διαβῶσα στρατιὰ Περ-
 σῶν ἰππικὴ καὶ εἰς δύο διαιρεθεῖσα, οἱ μὲν αὐτῶν περὶ Κισ-

sedium penes imperatorem est, licetque ipsi parvae urbis episco-
 patu dignum iudicatum ad maiorem provehere, quid necesse est
 sine modo ita putidas solutuque faciles responsiones congerere: vi-
 derique temere imperatorem offendere, in quibus non solum non
 contradicere, sed nec paulum adversari, verum quae ei ut a iustitia
 et recta ratione non adeo abhorrentia probantur, decernere oportet?
 De me enim nihil dico, si quis honos mei vestrum tangit animum.
 Haec ubi profatus est, etsi vix, tamen suis se pennis captos intel-
 lexerunt decretaque revocari non posse; et inter se ut circumducti
 aspiciabant. Nihilominus, quamvis invitum, Ioannem patriarcham
 renuntiabant, cum ante magnus domesticus, et cum singulis seorsum
 et cum omnibus communiter multum egisset, flexissetque hos, quia
 prius propenso erant in illum animo, illos, quod et ipsi eius,
 utpote summi rerum praesidia, ope indigerent et in futurum sibi
 eius amicitiam conciliarent. Hoc igitur modo Ioannes contentione
 magni domestici patriarcha decretus, (quod sine eo nullus potuisset)
 pauloque post consecratus est.

22. Imperator postquam Byzantii diu satis mansisse sibi visus
 est, Thraciae urbes obire instituit. Quod dum facit, nuntiatum,
 equitatum Persicum transito Hellesponto bipartito divisum, alios

- Α. C. 1330ρδὸν καὶ Πολύβοτον καὶ Ἀκονίτην, πόλεις Θρακικὰς, ἐπερχόμενοι δημοῦσιν· ἡ δ' ἐχώρησε πρὸς Ῥαιδεστόν. συναθροίσας δὲ στρατιὰν ὅσην μάλιστα ἐνῆν ἐπὶ Ῥαιδεστόν δεξιῶς ἐβοήθει. καὶ συμβαλὼν τοῖς τὰ ταύτη χωρία ληϊζόμενοις, ἐκράτησε Δμάχη, καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτεινε αὐτῶν, τοὺς δὲ ἠνδραποδίαστο, διαδράντων τινῶν εὐαριθμητῶν. ἡ δὲ κατὰ τὸ Πολύβοτον ἑτέρα μοῖρα τῶν Περσῶν πυθόμενοι ὡς βασιλεὺς τοὺς ἑτέρους ἠνδραποδισάμενος χωρεῖ καὶ κατ' αὐτῶν, τὴν λείαν τάχιστα καὶ ὅσοι ἦσαν ἀλχημάστοι λαβόντες, ἐπεραιώθησαν πρὸς Ἴω. βασιλεὺς δὲ ἔλθων ὑπέστησεν αὐτῶν. Συργιάνησι δὲ ἐσπέρας στρατηγὸς ὑπὸ τοῦ μεγάλου δομεστικῆς ἐπιτραπείας, ἠνίκα ὁ βασιλεὺς ἐνόσησε τὴν νόσον ἐκείνην τὴν σφοδρὰν, πρῶτα μὲν ἐδόκει εὖνους εἶναι καὶ χάριτας ἀμολόγει· ἔπειτα ὡς ἐπύθετο ὡς, ῥαῖσαντος ἀπὸ τῆς νόσου βασιλέως, ὄρητο
- V. 214 μὲν ὁ μέγας δομεστικὸς αὐτὸν παραλύειν τῆς ἀρχῆς, ἐπέ-15 σχε δὲ ὁ βασιλεὺς, ψευδῶς οὕτως εἰρημένου, τῶν μὲν
- P 267 προτέρων ἀγαθῶν, ὧν ἦν παρ' αὐτοῦ τετυχηκῶς, οὐδενὸς μεμνημένος ἦν. ὄργῃ δὲ φερόμενος πρὸς αὐτὸν διὰ τὰ εἰρημέ-
να, ἑταιρείαν ἤρξατο συναθροίσειν καὶ ἑαυτῷ περιποιεῖν, οἰόμενος, ὡς εἰν δύνανται ἑαυτῷ ἐκ φίλων μάλιστα πολ-20 λῶν καὶ οἰκετῶν συστήσεται ἀρκοῦσαν, οὐ δυννησομένου τοῦ μεγάλου δομεστικῆς κακῶς αὐτὸν ὅταν βούληται ποιεῖν τοῦτο μὲν οὖν ὡς μάλιστα ἐνῆν ἐσπονδάετο αὐτῷ, ἐν ἀποβ-
ῆτῳ δὲ καὶ τῶν μάλιστα οἰκειοτάτων συνειδότητων. καὶ διέλα-
θὲ γε ἀγνοούμενος ἐπὶ καιρῶν· ἔπειτα ὑπ' αὐτῶν τινας τῶν 25

circum urbes Cisson, Polybotum, Aconiten, urbes Thracias, agros depopulari: alios Rhaedestum invadere. Eo quanta poterat coacta manu opitulatum occurrit, collatoque pede, praedones illos vincit: paucisque fuga se eripientibus, ceteros partim interficit, partim capit. Pars altera apud Polybotum, audiens imperatorem captis sociis in se movere, statim cum praeda et captivis in orientem traicerunt, atque ita imperator iis frustratus est. Syrgiannes porro dux occidenti a magno domestico praefectus, cum imperator aegrotaret morbo illo gravissimo, amicum prae se ferebat animum et agebat gratias. Quo iam sospite, ut didicit, domesticum sibi magistratum abrogare voluisse; sed imperatorem intercessisse (quod tamen falsum et commentitium erat) omnium beneficiorum, quibus fuerat ab ipso affectus, obliterata memoria, et ira impotentis subactus, sodalitiū contrahere ac parare coepit; existimans, si ex amicis plurimis servisque domesticis sufficientem numerum conflasset, futurum, ut magnum domesticus, quando vellet, incommodare sibi non posset. Hoc igitur illi tanto studio erat, quanto maximo poterat: arcano tamen et familiarissimis tantum consciis. Ac latuit quidem

συνεδόσαν τῇ μεγάλῃ δημοσίῳ ἐμπνύθη. καὶ κατέγνω μὲν πολ- A. C. 1336
 λην αὐτοῦ ἀχαριστίαν καὶ ἀμνημοσύνην τῶν καλῶν, ὅμως δὲ
 σπουδαίων ἴσος εἶναι ἑαυτῷ καὶ ὅμοιος ἐπὶ τῷ ἕτρεπτος μέ- B
 νειν ἐν τοῖς ἀγαθοῖς, οὔτε ἐβουλεύσατο αὐτῷ τι δυσχερὲς, οὔτε
 ζείρωαστο. ἀλλὰ τὰ τε ἄλλα ἦν προσκεκροικῶς αὐτῷ οὐδὲν,
 καὶ τῆς ἐσπέρας τὴν ἀρχὴν ἐφ' ἱκανὸν παρεῖχε χρόνον ἄρχειν.
 ὁ δ' ἔτι μᾶλλον βουλόμενος βεβαίους αὐτῷ τοὺς φίλους εἶναι,
 καὶ ὄρκοις καταλάμβανε καὶ αὐτὸς ἐκ τοῦ ὁμοίου παρεῖχεν.
 ἐγίνοντο δὲ οἱ ὄρκοι ἐπὶ τούτοις· Συργιάννην καὶ αὐτὸν τινα
 10 φίλους εἶναι βεβαίους καὶ μηδένα ὑπ' οὐδεμιᾶς ἀνάγκης τὸν
 ἕτερον προδιδόναι· ἂν δ' ἐνὶ γέ τῳ τελευτήσῃ τρόπῳ ὁ βασι-
 λεύς, μὴ ἕκαστον ὅ,τι ἂν οἴηται δίκαιον καὶ λυσιτελὲς ποιῆν, C
 ἀλλὰ κοινῇ βουλευσαμένους ὅ,τι ἂν δοκῇ Συργιάννη πράττειν
 καὶ μηδένα ἀντιλέγειν, ἀλλὰ πείθεσθαι αὐτῷ ὡς τὰ κοινῇ συμ-
 15 ψέροντα βουλευσομένῳ. ἀλλὰ ταῦτα μὲν πρότερον, ὕστερον
 δὲ οὐκ ὀλίγῳ χρόνῳ διατρίβοντι βασιλεῖ κατὰ τὴν Χαλκιδικὴν
 τὴν ἐν τῇ Θρᾴκη, συνῆσαν μὲν τῶν ἐν τέλει πολλοί· παρῆν δὲ
 καὶ Συργιάννης. Ἀρσένιος δὲ Τζαμπλάκων ὁ μέγας παπίας πα-
 ρελθὼν ἐπὶ τοῦ βασιλέως, ἐδίωκε τὸν Συργιάννην ἀπιστίας,
 20 διόσχυριζόμενος ὡς ἀπελέγξειν ἐπὶ τῆς δίκης. Συργιάννης δὲ
 εὐθύς πρὶν βασιλέα φθέγγασθαι τι, καταψεύδεσθαι τε ἐφασκεν
 αὐτοῦ Τζαμπλάκωνα καὶ ἀποδείξεις παρεῖξεν τοῦ ψεύδους D

16. Χαλκιδικήν. Ad oram MS. legebatur: ὁ γὼν καλεῖται Βο-
 λερὸν l. e. quas nunc dicitur Volerum. ED. P.

res ad tempus ignorata, donec a quodam de illis magno domestico
 patefacta est. Qui quamquam Syrgiannem ingrattissimum meritorum-
 que immemorem iudicaret, nihilo minus solitam in malis aequabi-
 litatem atque constantiam servare studens, nihil ei vel faciebat,
 vel meditabatur molestius: sed et alioqui nihil ei iratus, occidentis
 praefecturam diu indulsit. Ille volens sibi amicos stabilire, ius-
 iurandum poscebat: idemque ipse praestabat. Iurabatur autem verbis
 conceptis, Syrgiannem et illum et illum amicos in fide permansuros:
 neminemque ulla necessitate adactum, alterum proditorem. Quod
 si forte moreretur imperator, nullum quod sibi, sed quod habito
 consilio Syrgianni pro aequo et bono placuisset, id facturum et ne-
 minem repugnaturum: verum illi ut communitati fructuose consul-
 turo obedituros. Sed haec prius gesta sunt. Non multo post im-
 peratore apud Chalcedicem Thraciae commorante, aderant ibidem
 qui magistratibus fungebantur complures, inter quos et Syrgiannes.
 Arsenius autem Zamplaco magnus pappias eius nomen ut perfidi ad
 imperatorem detulit: affirmans, se eum iudicio convicturum. Syrgi-
 annes confestim imperatoris verba praeveniens, Zamplaconem men-
 tiri seque mendacium illius firmis argumentis probaturum dixit.
 Tum Zamplaco non opus esse inanibus verborum pugnis, dum abet

- A. C. 1330 ἰσχυρός. ὁ δ' οὐδὲν ἔφρασκεν εἰκῆ λογوماχεῖν ἀλλήλοις ἀντεπάγοντας τὸ ψεύδεσθαι, ἀλλ' ἐπὶ τῆς δίκης καταστάντας ἐκάτερον ὧν ἀξιοῖ παρέχεσθαι τὰς ἀποδείξεις. βασιλεὺς δὲ πρότερον μὲν ἠσύχασεν ἐπὶ μικρὸν πρὸς τὰ εἰρημένα· οὐδὲ γὰρ ἦν πω πρότερον οὐδὲν ἀκηκοὺς περὶ Συργιάνῃ· ἔπειτα ἄχθεσθαι μὲν εἶπε καὶ πάνυ πρὸς τοὺς τοιούτους λόγους. οὐ γὰρ βούλεσθαι αὐτῷ τοὺς ὑπηκόους, τοὺς μὲν ἀπιστίας φεύγει, τοὺς δὲ διώκειν, ἀλλὰ πάντας τε αὐτῷ εὖνους εἶναι καὶ μηδένα μηδ' ὑφ' ἐνός κατηγορεῖσθαι· ἐπεὶ δὲ εἴρηται τοιαῦτα, οὐθ' οὕτως ἔχειν ὥστε πάνυ πιστεύειν δεῖ, οὐθ' ὥστε ἀπιστεῖν, 10
- P. 268 ἀλλὰ βασάνῃ τὸ πρῶμα δόντας, τάληθὲς ἀνερευνηῖν. εὐχομαι δὲ Τζαμπλάκωνα παραχθέντα μᾶλλον τὰ μὴ ὄντα λέγειν ἢ σὲ τοιούτοις οἰοῖς αὐτὸς φησὶν ἐνέχεσθαι κακοῖς. Συργιάνῃς δὲ ἐδεῖτο βασιλέως μόνον τῶν δικαίων τυχεῖν καὶ μὴ διὰ συκοφαντίαν ἐρήμην ἀλῶναι· τοὺς δὲ ψευδεῖς τουτουσί καὶ 15 πεπλασμένους λόγους ἠγείσθαι τε μηδὲν καὶ σὺν οὐδενὶ πόνῃ ὅπερ εἰσι ῥαδίως ἀποδείξειν. βασιλεὺς δὲ καὶ αὐτὸς ἔφρασκε κατὰ γνώμην αὐτῷ εἶναι μᾶλλον ἀπολύσασθαι τὰς κατηγορίας καὶ μηδ' ἐπὶ μᾶ αὐτῶν ἀλῶναι ἀληθῶς· ἄδικον δὲ ψῆφον οὐκ ἂν ποτε αὐτῷ ἐπενεγκεῖν, οὐ μόνον ὥσπερ νῦν περὶ ψυχῆς 20
- Βάγωνιζομένῃ, ἀλλ' οὐδ' εἰ περὶ τῶν φανλοτάτων τινὸς ἐλάγ-
- V. 215 χανε τὴν δίκην. Τζαμπλάκωνι δὲ ἐκέλευσεν ἃ Συργιάνῃ ἐγκαλοῖ εἰς μέσον ἄγειν· οὐδὲ γὰρ πω ἤδει περὶ αὐτῶν οὐδέν. Τζαμπλάκων δὲ ἄνωθεν ἀρξάμενος, οὕτως ἐποιεῖτο τὴν

alterum mentiri clamat: sed in iudicium veniendum et ab utroque ad id quod velit ostendendum, rationes in medium adducendas. Ad haec imperator primum quidem aliquantisper siluit: nihil enim hactenus de Syrgianne audierat: deinde permolestos sibi hos sermones esse dixit: quoniam nollet subiectos suos alios quidem infidelitatis crimen intendere, alios causam dicere: sed amari ab omnibus et neminem ab ullo ullius sceleris accusari. Quae vero dicta sint, nec talia esse, ut valde credenda: nec talia, ut omnino credenda non sint: quocirca examinanda et veritatem inquirendam. Optare autem se, Zamplaconem potius quae non sint obiicere, quam Syrgiannem obiectorum criminum reum esse. Syrgiannes rogare imperatorem, tantum ut iure secum sgatur, ne per calumniam indicta causa damnetur. Falsis autem hisce et conflictis sermonibus nihil se turbari nulloque labore id quod essent demonstraturum. Tum imperator, Sibi quoque probari magis, uti crimina diluat et ne unius quidem vere vincatur. Iniquam autem sententiam nunquam in eum laturum: non solum, ut in praesens de vita in periculum vocatum: sed neque de aliqua re abiectissima iudicium suum subeuntem. Tum Zamplaconi mandavit exponere, quorum Syrgiannem insimularet: adhuc enim ea nesciebat. Ille altius re-

κατηγορίαν. „Συργιάννης οὔτοις“ λέγων „ὁ βασιλεῦ, τὴν τῆς C. 1330
 ἐσπέρας ἀρχὴν ἐπιτετραμμένος, πρῶτα μὲν ἐποιεῖτο διὰ σπου-
 δῆς καὶ ἔργον ἦν αὐτῷ τῶν πάντων περιαιπουδαστότατον ἐται-
 ρεῖαν συστήσασθαι περὶ αὐτὸν καὶ πάντας, εἰ δύναιτο, αὐτῷ
 5 πείσαι προσέχειν καὶ ἐν τοῖς μάλιστα τῶν φίλων ἄγειν. ἡμεῖς
 δὲ τὰ τοιαῦτα ὄρωντες μάλιστα ἐν ταῖς ἀρχαῖς, οἴομενοι αὐ- C
 τὸν δόξης ἐπιθυμοῦντα καὶ ἐπαίνων, εἰς ἃ μάλιστα ἐπτόηται
 οἱ δοκοῦντες εὐτυχεῖν, τοῖς τοιούτοις ἡσχολῆσθαι, ἐπιουόμεθα
 τὰ πραττόμενα οὐκ ἐν δεινῷ· ὡς δὲ τοῦ χρόνου τριβομένου,
 10 τὴν ἐν τοῖς τοιούτοις σπουδὴν μείζω τοῦ προσήκοντος γινόμε-
 νην ἐωρῶμεν, ὑποπτεύειν ἐπήει, μὴ οὐχὶ εὐδοξίας ἕνεκα τὰ
 τοιαῦτα αὐτὸν ἐπιτηδύειν, ἀλλὰ τινος ἑτέρου χάριν ἀπορῆ-
 15 τότερον, καὶ περιεργότερον προσείχομεν τοῖς γινόμενοις. ὡς δὲ
 τὰ τοιαῦτα ἐρευνῶσιν ἐμηνύετο, ὡς οὐδὲ ἀπλῶς καὶ ἀπεριέρ-
 20 γως αἱ φιλίαι γίνονται τῶν συνισταμένων πρὸς αὐτὸν, ἀλλ’
 ὄρκους δίδοντων πίστεισιν ἰσχυρὰς καὶ λαμβανόντων παρ’ αὐτοῦ,
 τότε ἤδη ἐν πλείονι ἤμεν ὑποψία τοῦ μεγάλα τινὰ κακουργεῖν D
 αὐτὸν, καὶ τοὺς ὄρκους ἐφ’ ὁποίοις γίνονται ἀκριβῶς διερευ-
 νῶμεν. ἐμηνύετο δ’ ὑπ’ αὐτῶν τῶν τὰ τοιαῦτα συνειδόντων,
 25 οἷς πρῶτον μὲν γίνοντο οἱ ὄρκοι ἐπὶ τῷ αὐτοῦ φίλους εἶναι
 Συργιάννη καὶ αὐτὸν αὐτοῖς, καὶ τὰ συνοίσοντα ἀλλήλοις ἐκ
 παντὸς τρόπου πράττειν ἑκατέρους· ἔπειτα ἂν συμβῆ βασιλεῖα
 τρώπῳ δὴ τινι τελευτῆσαι, μὴ ἕκαστον ἐφ’ ἑαυτοῦ ὅτι ἂν
 δοκῇ συνοίσον πράττειν, ἀλλὰ κοινῇ σκευαμένους, τὰ δοκοῦντα

petens, accusationem sic ordiri: Syrgiannes hic, imperator, occi-
 denti praefectus, primum quidem studiose fecit atque omni ope
 elaboravit, ut sodalitiū sibi constitueret ac, si posset, omnes eo
 impelleret, uti se ad ipsum applicarent et inter amicissimos nume-
 rant. Quod cum a principio statim videremus, arbitrati eum
 gloriae laudumque cupiditate (quas homines beati praecipue admi-
 rantur et obstupescunt) isti occupationi se dedisse, rem haud in-
 digne ferebamus. Cum autem tempore procedente eius in his dili-
 gentiam ultra aequum crescere observaremus, incidit nobis suspicio,
 non gloriae, sed cuiuspiam occultioris rei desiderio in hoc eum
 operam ponere: et accuratius ad ea quae agitabantur attendebamus.
 Ut vero negotio indagato comperimus, aggregantes se ad illum non
 inconsulte in amicitiam recipi, sed fidem suam iuramento astringere
 ipsumque vicissim suam illis sacramento obligare, tum nobis aucta
 est suspicio, hominem magna quaedam scelera moliri, diligenterque
 conditiones et capita in quae iuratum esset, inquisivimus. Narra-
 batur autem a consiliis, primum iurasse Syrgianni amicitiam et
 Syrgiannem illis, et omnimodis inter se profuturos. Deinde si quid
 imperatori humanitus contigisset, non unumquemque quod sibi con-
 ducibile appareret, sed quae post communem deliberationem Syrgi-

- A. C. 1320 Συργιάννη λυσitelεθ ποιεῖν. ὅτι δὲ ἀληθῆ, μάρτυρας παρῆξομαι τῶν λεγομένων. σὺ μὲν οὖν ἂν εἰδείης, ὃ βασιλεῦ, ὅ,τι χρη ἀποφαίνεσθαι περὶ αὐτῶν· ἐμοὶ δὲ ἐδόκει τῶν ἀπο-
 P. 269 πωτάτων, ὑπὸ βασιλέα τινὰ τελουῖντα καὶ δουλείαν ὁμολογού-
 τα σφείλειν, τοιούτοις ἐγχειρεῖν. ἐπυθόμην δὲ καὶ τῶν πρώ-
 των τῶν ἐμῶν ἐγὼ, ὡς τὰ τοιαῦτα τολμώμενα παρὰ τῶν
 ὑπηκόων ἀποστασίαν καὶ ἀπιατίαν πάντων μάλιστα ἂν αὐτῶν
 κατηγοροίη. διὸ οὐδὲ ἠνεσχόμην σιγῇ φέρειν, ἀλλ' ἐπὶ σοῦ
 τὰ τοιαῦτα κατηγορήκα αὐτοῦ, νομίζων οὐκ ἔλαττον εἶναι τοῦ
 συμπράττειν πρὸς τὰ φαῦλα τὸ συνειδῶτα μὴ ἐλέγχειν εἰς κα-
 τηγορίας λόγον." Τοιαῦτα Τζαμπλάκωνος διεξιόντος, ἀδικεί-
 σθαι καὶ συκοφαντεῖσθαι διετείνετο ὁ Συργιάννης καὶ κατα-
 ψεύδεσθαι Τζαμπλάκωνα αὐτοῦ, πλασάμενον διαβολὰς ἔχθει
 Β παλαιῇ τῇ πρὸς αὐτὸν, ὅτι τοὺς υἱοὺς, βασιλέως ἀποστάτας,
 στρατηγὸς κατ' αὐτῶν ἐκπεμφθεὶς χειρώσασαί τε καὶ δεσμώσασαί
 πρὸς βασιλέα ἀπαγάγοι. Τζαμπλάκων δὲ τῶν μὲν υἱῶν αὐ-
 τῇ μέλειν ἔλεγεν ὀλίγα ἢ οὐδὲν, ὡς οὔτε ὀνησόντων οὐδὲν, ἂν
 βελτίους ὦσιν, οὔτε προστρινωμένων τινὰ ἀισχύνην, ἂν φαί-
 νωνται κακοί· βασιλεῦ γὰρ μελήσειν ὅπῃ ἂν διάδηται τὰ κατ'
 αὐτοὺς, ὄντας ὑπηκόους. ἔχθει δὲ τῇ πρὸς ἐκεῖνον κατηγορη-
 κέναι, οὐκ ἂν ἔξαρκος γενέσθαι. οὐ γὰρ ἂν δύναίτο κακῆ γε-
 νομένη περὶ βασιλέα μὴ ἐχθραίνειν. ἐδεῖτό τε βασιλέως μη-
 C δένα αὐτῶν ἐξ οἴκαδε ἀναχωρεῖν, ἀλλ' αὐτῷ συνδιατρίβειν,

10. τοῦ συνειδῶτα legebatur pro τὸ συνειδῶτα.

annes pro utilibus haberet, ea demum facturos. Haec a me vere asseverari testes dabo. Tu igitur, imperator, quid de his pronunties, monitore non eges: mihi quidem insolentissimum est visum, aliquem imperatori parentem subiectumque se confitentem, talia machinari. Audivi etiam a maioribus meis subditorum huiusmodi ausus nefarios, maxime omnium eorum perfidiam defectionemque arguere. Proinde cum tacere non possem, horum ipsum apud te accusavi: opinatus, perinde esse atque si mala simul perpetres, nisi ea conscius accusando detegas. Ubi Zamplaco contionit, Syrgiannes affirmare, iniuriam sibi fieri et se calumniose oppugnari mentiri que Zamplaconem, qui ista ex odio inveterato confinxerit; quia scilicet filios Zamplaconis, qui ab imperatore defecerant, dux contra eos missus, captos et viectos ad imperatorem adduxerit. Zamplaco sibi filios parvae aut nulli curae dixit esse: quod nec profuturi sint quidquam, si meliores: nec maculam sibi asperrari, si mali fuerint: imperatori cordi fore, quo pacto eos tractet, cum illi subsint. Odio autem commotum accusasse, non inficiaturum: nec enim posse, qui se improbe erga imperatorem gesserit, non cōsisse: orabatque eundem, ne eorum quemquam domum dimitte-

ἄχρις ἂν μεταπεμψάμενος τοὺς μαρτυρήσοντας τοῖς εἰρημένοις, A. C. 1390 ἀπελέγξῃ διαῤῥήδην, ὡς οὐδὲν ἂν εἴη ὢν κατηγορήθη πλάσμα καὶ συκοφαντία, ἀλλ' αὐτὰ τὰ γεγενημένα ὑπ' αὐτοῦ. βασιλεὺς V. 216 δὲ δίκαιά τε Τζαμπλάκωνα ἐπεψηφίζετο ἀξιῶν καὶ προσέτα-
 5 τεν οὕτω πράττειν. ἀξιῶντος δὲ καὶ Συργιάννη προσκαλε-
 σθαί τινας, οἱ ἀδικούμενον αὐτὸν καὶ συκοφαντούμενον ἀπο-
 φανούσιν, ἐπέτρπε καὶ αὐτῷ πᾶν ὅπερ ἂν ἦ πρὸς ἀπόδειξιν
 τῆς ἀληθείας ἐξεῖναι πράττειν. τοὺς μὲν οὖν συμμαρτυρήσαν-
 τας αὐτοῖς ἐπὶ τῆς δίκης αὐτίκα ἐπεμψαν τοὺς κοιμιούοντας· αὐ-
 10 τοὶ δὲ συνόντες βασιλεῖ, παρεσκευάζοντο ὡς ἐπὶ δίκην. D

κγ'. Τῆς ἡμέρας δὲ ἐκείνης παρελθούσης, ἐπεὶ ἐπεγένετο
 ἡ νύξ περὶ μέσην, ὁ Συργιάννης εἰς τὴν οἰκίαν τὴν μεγάλου
 δομωστικῶν ἀπελθὼν, ἔδειτο μὴ περιῖδεν ὑπὸ συκοφαντίας τὰ
 ἔχματα προσδοκῶντα πείσεσθαι δεινὰ, ἀλλὰ χεῖρα σώζουσιν
 15 παρασχέειν καὶ μὴ διὰ τὸ προσκεκρουκέναι ἀφειδῆσαι κινδύ- P. 270
 νούοντος, ἀλλὰ πρόνοιάν τινα ποιήσασθαι αὐτοῦ. αὐτῷ μὲν
 γὰρ ὁμολογεῖν προσκεκρουκέναι, πεισθέντα φαύλοις ἀνθρώποις
 καὶ διεφθορόσι καὶ ψευδομένοις ὡς τὰ πολλὰ, καὶ διὰ τοῦτο
 αὐτὸν τε ἑαυτοῦ κατηγορεῖν πολλὴν ἀγνωμοσύνην καὶ αὐτῷ
 20 ἐφίεσθαι ἦν ἂν ἐθέλοι δίκην λαμβάνειν παρ' αὐτοῦ. περὶ βα-
 σιλεία δὲ μηδὲν ἑαυτῷ κακῶ γενομένῳ συνειδέναι, ἀλλ' ἄκρατον
 εἶναι τὴν διαβολήν. οὗ δὲ ἔνεκα αὐτοῦ δεῖσθαι συγγῶνάι τε
 αὐτῷ τῆς περὶ αὐτὸν ἀδικίας καὶ ἀγνωμοσύνης καὶ τὴν προσ-
 δοκωμένην λύειν συμφορὰν· αὐτὸν δὲ ὄρκους οἷς ἂν ἐθέλοι τὸ

ret, donec ipse, testibus evocatis, nihil se. calumniandi libidine
 fictum, sed ipsissima eius facta in accusatione sua posuisse mani-
 feste ostenderet. Imperator Zamplaconem aequum petere censens,
 ita facere iussit. Mox et Syrgiannes oravit acciri quosdam, qui se-
 cum per calumnias inique actum testarentur. Concessum est, quae ad
 veritatem demonstrandam liceret, experiretur omnia. Subito itaque
 missi, qui testes in iudicio utrique adfuturos adducerent: ipsi in-
 terea apud imperatorem haerentes, ad actionem se comparabant.

23. Sub medium noctis sequentis, Syrgiannes in aedes magni
 domestici adventans, orat, ne se ob falsam criminationem atrocis-
 sima pertimescentem supplicia despiciat. sed salutarem sibi manum
 porrigat; neve propter offensionem animi sui periculo iactatum
 aspernetur: sed aliqua sui cura tangatur. Fateri, se nequam et per-
 ditis hominibus et ut plurimum mentientibus nimis credulum, in
 eum deliquisse. Ideo semet magnae improbitatis condemnare
 et aestimationem poenae in eius arbitratu ponere. At in im-
 peratorem nullius facinoris sibi conscium meramque calumniam
 esse. Quamobrem rogare, ut iniustitiae et ingratitude suae
 gratiam sibi faciat imminentemque cervicibus suis calamitatem

- A. C. 1320 Συργιάννη λυσitelειν ποιειν. οτι δε δληθη, μαρτυρας παρεξομαι των λεγομενων. συ μεν ουν αν ειδειης, ω βασιλευ, οτι χρη αποφαινεσθαι περι αυτων. εμοι δε εδοκει των απο-
- P. 269 πωτατων, υπο βασιλεα τινα τελουντα και δουλειαν δημολογουντα οφειλειν, τωουτοις εχειρειν. επυθουμη δε και των πρωτων των των εμων εγω, ως τα τοιαυτα τολμωμενα παρα των υπηκων αποστασιαν και απιατιαν παντων μάλιστα αν αυτων κατηγοροειη. διο ουδε ηνεσχουμη σιγη φερειν, αλλ' επι συ τα τοιαυτα κατηγορηκα αυτου, νομιζων ουκ ελαττον ειναι του συμπραττειν προς τα φαυλα το συνειδοτα μη ελεγειν εις κατηγοριας λογον." Τοιαυτα Τζαμπλακωνος διεξιόντος, αδικεισθαι και συκοφαντεισθαι διετεινετο ο Συργιάννης και καταψευδεσθαι Τζαμπλακωνα αυτου, πλασαμενον διαβολας εχειν
- B παλαιω τη προς αυτον, οτι τους νιους, βασιλεως αποσταντας, στρατηγος κατ' αυτων εκπεμφθεις χειρωσαιτο τε και δεσμοωτας ις προς βασιλεα απαγαγοι. Τζαμπλακων δε των μεν νιων αυτη μελειν ελεγεν ολιγα η ουδεν, ως ουτε δηησόντων ουδεν, αν βελτιους ωσιν, ουτε προστριπωμενων τινα αισχυνην, αν φαιωνται κακοι. βασιλεε γαρ μελησειν οπη αν διαθηται τα κατ' αυτους, οντας υπηκους. εχει δε τη προς εκεινον κατηγορη-
C κεναι, ουκ αν εξαρκος γενεσθαι. ου γαρ αν δυναιτο κακη γενομενη περι βασιλεα μη εχθραειναι. εδειτο τε βασιλεως μη δενα αυτων εαν οικαδε αναχωρειν, αλλ' αυτω συνδιατριβειν,

10. τοσ συνειδοτα legebatur pro τοσ συνειδοτα.

annes pro utilibus haberet, ea demum facturos. Haec a me vere esseverari testes dabo. Tu igitur, imperator, quid de his pronunties, monitore non eges: mihi quidem insolentissimum est visum, aliquem imperatori parentem subiectumque se confitentem, talia machinari. Auidi etiam a maioribus meis subditorum huiuscemodi ausus nefarios, maxime omnium eorum perfidiam defectionemque arguere. Proinde cum tacere non possem, horum ipsam apud te accusavi: opinatus, perinde esse atque si mala simul perpetres, nisi ea conscopicus accusando detegas. Ubi Zamplaco conticuit, Syrgiannes affirmare, iniuriam sibi fieri et se calumniose oppugnari mentiri que Zamplaconem, qui ista ex odio inveterato confinxerit; quia scilicet filios Zamplaconis, qui ab imperatore defecerant, dux contra eos missus, captos et victos ad imperatorem adduxerit. Zamplaco sibi filios parvae aut nulli curae dixit esse: quod nec profuturi sint quidquam, si meliores: nec maculam sibi aspersuri, si mali fuerint: imperatori cordi fore, quo pacto eos tractet, cum illi subsint. Odio autem commotum accusasse, non inficiaturum: nec enim posse, qui se improbe erga imperatorem gesserit, non odisse: orabatque eundem, ne eorum quemquam domum dimitte-

ἄχρις ἂν μεταπεμψάμενος τοὺς μαρτυρήσοντας τοῖς εἰρημένοις, A. C. 1330 ἀπελέγξῃ διαβροχῆν, ὡς οὐδὲν ἂν εἴη ὢν κατηγορήθη πλάσμα καὶ συκοφαντία, ἀλλ' αὐτὰ τὰ γεγενημένα ὑπ' αὐτοῦ. βασιλεὺς V. 216 δὲ δίκαιά τε Τζαμπλάκωνα ἐπεψηφίζετο ἄξιον καὶ προσέτα-
 5τεν οὕτω πράττειν. ἄξιόντος δὲ καὶ Συργιάννη προσκαλε-
 σθαί τινας, οἱ ἀδικούμενον αὐτὸν καὶ συκοφαντούμενον ἀπο-
 φανούσιν, ἐπέτρεπε καὶ αὐτῷ πᾶν ὅπερ ἂν ἦ πρὸς ἀπόδειξιν
 τῆς ἀληθείας ἐξεῖναι πράττειν. τοὺς μὲν οὖν συμμαρτυρήσον-
 τας αὐτοῖς ἐπὶ τῆς δίκης αὐτίκα ἐπεμψαν τοὺς κοιμιούοντας' αὐ-
 10ιοτοὶ δὲ συνόντες βασιλεῖ, παρεσκευάζοντο ὡς ἐπὶ δίκην. D

κγ'. Τῆς ἡμέρας δὲ ἐκείνης παρελθούσης, ἐπεὶ ἐπεγένετο
 ἡ νύξ περὶ μέσην, ὃ Συργιάννης εἰς τὴν οἰκίαν τὴν μεγάλου
 δομεστίκου ἀπελθὼν, ἑδεῖτο μὴ περιῖδειν ὑπὸ συκοφαντίας τὰ
 ἔχγατα προσδοκῶντα πείσεσθαι δεινὰ, ἀλλὰ χεῖρα σώζουσιν
 15παρασχεῖν καὶ μὴ διὰ τὸ προσκεκρουκέναι ἀφειδῆσαι κινδύ- P. 270
 νούοντος, ἀλλὰ πρόνοιάν τινα ποιήσασθαι αὐτοῦ. αὐτῷ μὲν
 γὰρ ὁμολογεῖν προσκεκρουκέναι, πεισθέντα φαύλοις ἀνθρώποις
 καὶ διεφθαρτοῖσι καὶ ψευδομένοις ὡς τὰ πολλὰ, καὶ διὰ τοῦτο
 αὐτὸν τε ἑαυτοῦ κατηγορεῖν πολλὴν ἀγνωμοσύνην καὶ αὐτῷ
 20ἐφίεσθαι ἦν ἂν ἐθέλοι δίκην λαμβάνειν παρ' αὐτοῦ. περὶ βα-
 σιλία δὲ μηδὲν ἑαυτῷ κακῷ γενομένῳ συνειδέναι, ἀλλ' ἄκρατον
 εἶναι τὴν διαβολὴν. οὗ δὲ ἔνεκα αὐτοῦ δεῖσθαι συγγῶνάι τε
 αὐτῷ τῆς περὶ αὐτὸν ἀδικίας καὶ ἀγνωμοσύνης καὶ τὴν προσ-
 δοκωμένην λύειν συμφορὰν αὐτὸν δὲ ὄρκους οἷς ἂν ἐθέλοι τὸ

ret, donec ipse, testibus evocatis, nihil se. calumniandi libidine
 fictum, sed ipsissima eius facta in accusatione sua posuisse mani-
 feste ostenderet. Imperator Zamploconem aequum petere censens,
 ita facere iussit. Mox et Syrgiannes oravit acciri quosdam, qui se-
 cum per calumnias inique actum testarentur. Concessum est, quae ad
 veritatem demonstrandam liceret, experiretur omnia. Subito itaque
 missi, qui testes in iudicio utrique adfuturos adducerent: ipsi in-
 terea apud imperatorem haerentes, ad actionem se comparabant.

23. Sub medium noctis sequentis, Syrgiannes in aedes magni
 domestici adventans, orat, ne se ob falsam criminationem atrocis-
 sima pertimescentem supplicia despiciat. sed salutarem sibi manum
 porrigat; neve propter offensionem animi sui periculo iactatum
 aspernetur: sed aliqua sui cura tangatur. Fateri, se nequam et per-
 ditis hominibus et ut plurimum mentientibus nimis credulum, in
 eum deliquisse. Ideo semet magnae improbitatis condemnare
 et aestimationem poenae in eius arbitratur ponere. At in im-
 peratorem nullius facinoris sibi conscium' meramque calumniam
 esse. Quamobrem rogare, ut iniustitiae et ingratitude suae
 gratiam sibi faciat imminentemque cervicibus suis calamitatem

Α. 6. 1330μη διά βλου παντός κακὸν δοφθῆναι περὶ αὐτὸν, ἀλλὰ πάντα
 Βαυτῷ πιστώσασθαι ὑπέκειν. Συργιάννης μὲν οὖν τοιαῦτα
 ἐδεῖτο· ὁ μέγας δὲ δομέστικος αὐτῷ ὑπετίθετο θαρρῆν, ὡς ἴσκη
 ἀποστρέψοιτε τῶν δικαίων· οὐδὲ διά συκοφαντίαν αὐτῷ ἀπα-
 τήσει δυσχερὲς οὐδέν. οὔτε γὰρ βασιλέα ἀνασχέσθαι ἂν ποτεῖς
 καταψηφίσασθαι συκοφαντουμένου, μήτ' αὐτὸν περιῖδειν. τὸ
 δ' ὄρκους παρασχέσθαι ἐπηγγέλθαι, ἂν σοι νῦν περὶ τὰς προσ-
 δοκωμένας τύχας χρήσιμος ὄφθῃ, ὥστε διά βλου παντός ἐμοὶ
 ὑπέκειν καὶ μηδέποτε ἀγνωμονῆσαι, μηδὲ εἰς λήθην τῶν εὐερ-
 γειῶν ἔλθειν, ἐν ἴσῳ μοι δοκεῖς καὶ ἀδύνατα ἀξιοῦν. ὁ γάρ¹⁰
 Cμητέ πρότερον μὴδ' ὄστερον ἀγαθὸς γενόμενος περὶ τοὺς φίλους,
 ἀλλὰ μικρᾶς καὶ φανύλης τινὸς ἔνεκα αἰτίας ἢ οὐδὲ μικρᾶς, Εὐ-
 ρίπου δίκην μεταφερόμενος καὶ ἀστατῶν, πῶς ἂν εἴης δίκαιος
 πιστεύσθαι περὶ τοῦ μέλλοντος παρεγόμενος τὰς πίστει; οἶ-
 σθα γὰρ ὡς φιλίας ἡμῖν ἄνωθεν ἐκ παιδῶν προσγεγενημένης,¹⁵
 ἐγὼ μὲν ἐσπούδασα ἀεὶ μηδεμίαν πρόφασιν δικαίαν σοι δια-
 στάσεως παρασχεῖν καὶ ταραχῆς, καὶ διετήρησά γε ἐμαυτὸν
 ἄχρι νῦν ἐπὶ τῆς ὁμοίας προαιρέσεως καὶ τοῦ θεοῦ συναιρομέ-
 νου· σὺ δὲ καὶ ἄπαξ καὶ δις μηδὲν ἔχων ἐγκαλεῖν, ἀντὶ φίλου
 καὶ συνήθους πολέμιος ἐξαιφνης ἀνεφάνης καὶ οὐδενός, τὸ γενο
 Dεῖς σὲ ἤκον, τῶν λυπεῖν ἀπέσχον δυναμέναν. ἂ νῦν ἔμοιγε
 ὄνειδίζειν οὐ κατὰ καιρὸν δοκεῖ, περὶ αὐτῶν ἄπαξ συνεγνω-
 V. 217 κότε· τὰ τελευτάλα δὲ νῦν ταῦτα ὑπὸ κλοιοῖς ἐν δεσμοτηρίῳ
 ἐπὶ τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως καταχόμενῳ καὶ μηδεμίαν ἐλ-

avertat: per omnem deinceps aetatem nihil in eum mali attentatu-
 rum, eius auctoritati in omnibus obsecuratum atque huius promissā
 fidem, si velit, dicto sacramento facturum. Haec Syrgiannes. Quem
 magnus domesticus admonet bonum habere animum, salva illi esse
 iura sua: nec propter sycophantiam quidquam incommodorum ei
 nasciturum. Neque enim imperatorem, ut calumniis tantummodo
 oppugnatus damnetur, unquam passurum: neque eius res neglectu-
 rum. Quod autem iuraturum promittis, inquit, si nunc afflicto tibi
 succurrero, te in omni reliqua vita in auctoritate mea permanu-
 rum: nihil adversum me improbe admissurum: neque beneficiorum
 immemorem futurum, videris eadem oratione impossibilia petere.
 Qui enim amicis nunquam fidus, sed ob causam modicam et inanem,
 imo ne modicam quidem, ut Euripus variabilis et inconstans fuit,
 quomodo hic, quamvis fidem dederit, de cetero fidem meretur?
 Certe nosti, quo pacto cum inde usque a pueris inter nos amaveri-
 mus, ego semper studuerim, ne tibi iustam dissidii ac perturbatio-
 nis occasionem darem: et in hunc usque diem, Deo adjuvante, in
 suscepto consilio perstiti. Quid tu? cum semel atque iterum non
 haberes, quod nos accusares, pro amico et familiari repente hostis

κίθα ἔχοντι τῆς τῶν δεινῶν ἀπαλλαγῆς, τῆς μὲν σῆς ἀγνοῶ. A. C. 1330
 μούνης οὐδὲ ἐπεμνήσθην, τῆς δὲ ἐμῆς πρὸς σὲ φιλίας καὶ συν-
 ηθείας ὡσπερ εἶωθα μεμνημένος, ἅπερ οὐδ' ἂν ποτε αὐτὸς
 ἤλπισας, οὐδ' ἂν ἐτέρου λέγοντος ἐπέιθου ὡς εἶη ἀληθῆ, τοι-
 σαῦτα καὶ διενεήσθην καὶ ἐργασάμην ὑπὲρ σοῦ καὶ οὐ μόνον
 τοῦ δεσμοτηρίου ἀπῆλλαξα καὶ τῶν κλοιῶν, καίτοι γε πολλὰ
 καὶ βασιλίδος τῆς βασιλέως μητρὸς τῆς εἰς σὲ προνοίας ἕνεκα
 αἰτιωμένης, καὶ βασιλέως αὐτοῦ δι' οὐδὲν ἕτερον ἢ διὰ τὸ
 ἐμὲ βούλεσθαι μόνον τὴν ἄδειαν παρεσχημένον, ἀλλὰ καὶ ἔκ P. 271
 1010 τῶν κοινῶν ὠφέλησα πολλὰ, προσόδους τε παρέχων ἐτησίους
 ἐκ χωρίων καὶ ἄρχοντα πόλεων καθιστὰς, καὶ ἐκ τῶν ἰδίων
 οὐδὲν ἔλαττον· ἂ νῦν ἕκαστα ἀπαριθμῆν, ἀγεννὲς ἂν εἶη καὶ
 οὐδαμῶς ἐγγὺς τοῦ ἡμετέρου τρόπου· ἐκείνο ἐννοῶν, ὡς αὐτὰ
 τὰ πράγματα διδάξαι δυνατὰ οἶον φίλον ἰδίᾳ φανυλότητι τρέ-
 15 πων ἀπολωλεκότι, τῇ σφετέρᾳ αὐτοῦ καλοκαγαθίᾳ πάλιν ὑπῆρξεν
 ἀνασώσασθαι· καὶ τελευταῖον ἀπὸ μικρᾶς τινος καὶ εὐτελοῦς
 ἀρχῆς ἐπὶ πᾶσαν τῆς ἑσπέρας ἀνῆγον τὴν ἡγεμονίαν. σὺ δ' ἀντὶ
 πάντων τούτων θαυμασίαν τινα καὶ μάλιστα σοὶ προσήκου- B
 σαν ἀπεδίδους τὴν ἀντιμισθίαν. δεόν γὰρ ἔργοις τε καὶ λόγοις
 20 εὐεργέτην ἀναγράφεσθαι καὶ σωτήρα καὶ κηδεμόνα, πᾶν ἐπό-
 εις τούναντίον, ὡς ἐπὶ πολέμιον καὶ πολλὰ δεινὰ ἐργασμένον
 παρασκευαζόμενος καὶ προσεταιριζόμενος πολλοὺς, ὡς ἂν εἰ
 βουληθεῖν ὡσπερ δὴ καὶ πρότερον ἀδικεῖν καὶ κακῶς ποιεῖν,
 αὐτὸς εἰς δυνατὸς ἀμύνεσθαι τῇ προπαρασκευασμένῃ χροόμενος

evasisti et quantum in te fuit, nihil ad dolorem nobis ingeneran-
 dum omisisti; quae nunc exprobrandi tempus non est, cum ea semel
 condonarim. Denique cum imperante seniore in custodia vinculis
 constrictus tenerere, nulla spe evadendi, sceleris tui immemor et
 amicitiae nostrae consuetudinisque, ut soleo, recordatus, quae tu
 nec speravisses, nec ab alio narrata credidisses, ea ego tua causa
 et cogitavi et feci: nec solum e carcere et vinculis te eripui (quam-
 quam imperatoris mater eam tui curam in me reprehenderet; et im-
 perator non ob aliud, quam quod ego ita vellem, hanc licentiam
 daret) verumetiam de publico haud parum tibi profui, annuos tibi
 redditus e locis certis suppeditans, urbiumque praefectum te consti-
 tuens: nec minus de meis facultatibus tibi consulens: quae nunc si-
 gillatim recensere, nec ingenuum et moribus meis alienum esset. Res
 enim ipsae docere te possunt, qualem amicum cum tuo vitio perdi-
 disses, ipsius bonitate recuperaveris. Postremo e tenui ignobilique
 praefectura ad totius occidentis procurationem te provexi. At tu pro
 istis omnibus admirabilem quamdam et ingenio tuo convenientem in
 primis gratiam rependisti. Cum enim me benemerentem servatorem-
 que ac tutorem tuum dictis et factis profiteri debuisses, prorsus
 contra egisti, tamquam in hostem nocentissimum te instruens et

A. C. 133οδυναμίει. ἔξ ὧν ὥσπερ αὐτοὶ λέγουσιν οἱ κατηγοροῦντες, οὐ
 πολλῶ χαλεπώτερον καὶ χειρόν βάραθρον κατεκρημνίσθης σὺ
 δὲ ἤδη συνορῶν οἷ κακῶν ὑπ' ἀβουλίας συνηλάθης, ἃ σοι
 C ἔδοξε μόνᾳ δυνατὰ πρὸς τὴν παροῦσαν ἀνάγκην ἀποχρήσειν,
 ταῦτα ἤκεις ἐσκεμμένος λέγειν. ἐγὼ δὲ μηδὲν ἀποκρουσάμενος,5
 ὅπως τε διάκειμαι πρὸς σέ, καὶ οὔα ποιήσω, ἔρω. οὐθ' οὐ-
 τως ἔχω ὥστε ποτὲ τοῖς φίλοις σε συντάττειν τοῖς ἐμοῖς καὶ
 ὑπὲρ σοῦ τῶν προσηκόντων τοῖς φιλοῦσι πράττειν τι, οὐθ' ὡς
 πολεμίῳ χρῆσθαι βλάπτων ὅσα δυνατὰ ἄλλ' ἐπὶ τῆς δίκης γε-
 νομένου καὶ ὑπὲρ ὧν κατηγορῆ τὰς ἀπολογίας ποιούμενον,10
 αὐτὸς μακρὰν ἐξασκήσω σιωπὴν, φθεγγόμενος μηδέν. κἂν
 μὲν τῶν κατηγορῶν περιγένη καὶ τὴν δίκην διαφύγη, ἀγαπή-
 σω καὶ αὐτὸς καὶ οὐ φθονήσω τυχόντι τῶν δικαίων· ἂν δ' ἦ-
 των φαινή παραπολὺ καὶ ἀλίσκεν ἀδικῶν, ἂν μὲν ἀπειρίᾳ λό-
 γων ἢ ἀδικίᾳ τῶν συκοφαντῶν, ἢ τρόπῳ δὴ τινι ἑτέρῳ ἀπο-15
 D στερεῖσθαι συμβαίῃ τῶν δικαίων, προστήσομαι προθύμως,
 καὶ οὐ περιόψομαι ἀδικον ψήφον ἐνεχθεῖσαν κατὰ σοῦ, οὐ
 σοῦ γε ἐνεκα μᾶλλον, ἢ αὐτοῦ δικαίου· ἂν δὲ προσῆ τὸ δικαίως
 τῆ κατὰ σοῦ ἐξαγομένη ψήφῳ, μηδεμίαν ἐπικουρίαν προσδόκα
 παρ' ἐμοῦ. ἔξ ὅτου γὰρ αὐτὸς ἀπόσω τὴν φιλίαν τὴν ἐμὴν20
 καὶ πολεμίῳ ἔργα εἶλου πράττειν, καὶ αὐτὸς τοῦ νομίξειν φί-
 λον ἀπεσχόμενος· ἐμαντῶ δ' ὥσπερ πολιτείαν ἀρχαίαν τὸ μη-
 δενὶ πολέμιος εἶναι συντηρῶν, οὔτε σοι μέχρι νῦν, οὐθ' ὅστε-
 ρον γενήσομαι· ἄλλ' οὐτ' ἀδικούμενον περιόψομαι ὥσπερ ἔφην,

multos in sodalitiū aggregans: ut si iterum vexare te vellem, pos-
 ses te comparatis ad id viribus tueri atque defendere. Unde, ut
 accusatores tui dicitant, in barathrum longe deterius atque exitio-
 sius temet deturbasti. Iam vero intelligens, quo miseriarum tua te
 amentia adegerit, quae sola ad levandam praesentem calamitatem
 suffectura iudicasti, haec ut diceres, meditatus advenisti. Atqui
 ego nihil te celans, quo sim in te animo, et quid decreverim, enun-
 tiabo. Neque ita affectus sum, ut aliquando te in amicos referre
 tuaque causa quid de officiis amantium praestare cogitem: neque
 hostis loco te habere, quantaque possim detrimenta tibi iniungere
 velim. Sed cum te in iudicio stiteris, et ad capita accusationis respon-
 deris, ego longum silebo. Et si quidem cofutatis accusatoribus absolve-
 ris, placebit id mihi quoque: nec tibi ius tuum adepto invidabo. Sin
 multo adversarius inferior, causa cecidisse videbere: et aut imperitia di-
 cendi, aut iniquitate calumniatorum, aut alio quodam modo iure tuo ex-
 cidere contigerit, patrociniū tui perlibens arripiam, et iniusta te feriri
 sententia non sinam: neque id tibi magis, quam aequitati dabo. Sin
 iure damnaberis, nullam a me defensionem expectabis. Ex quo enim
 tu amicitiam meam proficisci, hostesque imitari maluisti, ex eo ego

οὐτ' ἀδικούντα θρασυάσω τῶν κινδύνων. πρὸς δὴ ταῦτα ὅπη A. C. 1330
 ἦν σοι δοκῆ τοῖς πράγμασι χρῆσθαι, συνετός τε ὢν καὶ περ- P. 272
 ραν ἔχων καὶ λόγων καὶ πραγμάτων." Συργιάνην μὲν οὖν
 εὐθὺς οὐκ ὀλίγον ἐθορύβησαν οἱ λόγοι, νομίσαντα ἤδη ἐν χρῆ
 5 κινδύνου καθεστάναι. ὁμοῦ δὲ ἔτι πειρώμενος αὐτοῦ εἰ δύ-
 ναιτο ἀποθέμενος τὴν πρὸς αὐτὸν ὀργὴν στήσαι τὴν προσδο-
 κομένην συμφορὰν, "Ἐγὼ μὲν ᾤμην" εἶπε, "μέχρι λόγων μοί
 σε τὴν τιμωρίαν τῶν ἡμαρτημένων στήσειν, καὶ μὴ διὰ μι-
 10 κροψυχίαν, ἐφ' ἣ μοι καὶ πρότερον πολλὰ πολλάκις συνέγνωσ,
 κατ' οὐδὲν ἐλλείποντα ἔμοι. εἴαν γὰρ πεισθῶ σαφῶς, ὅτι σε Β
 οὐ πείσω δυνατόν δεηθεῖς ὑφείναι μοι τὴν ὀργὴν καὶ ὁμοίως
 ὥσπερ πρότερον κηδεμονίας ἀξιούν, οὐδὲν λοιπὸν ἢ κακοῖς
 τοῖς ἐσχάτοις περιπεσεῖσθαι προσδοκᾶν." ὁ δ' ἔφασκεν, "ὄ
 15 χρείαν εἶναι λόγων περιττῶν· αὐτὸς δὲ πρότερόν τε λόγοις
 ὀλίγοις τὴν διάνοιαν δεδηλωκένας, καὶ νῦν οὐδὲν ἤττον τὸ αὐ-
 τὸ ποιήσειν· ἀνεπίφθονον δὲ εἶναι, εἰ διὰ παραδειγμάτων τὴν
 ἀπόδειξιν ποιήσομαι τοῦ λόγου. εἰκέναι γὰρ νομίζειν, ἐμὲ
 μὲν γαληνῶ τινι λιμένι προσεληρισμένη πέτρα, σὲ δὲ νῆϊ κά-
 20 λων δὲ αὐτῆς ἀναψαμένη καὶ πολλῆς ἀπολαουούσῃ τῆς εὐδίας·
 νομίσαντα δὲ, ἂν αὐτῆς ἀπολυθῆσθαι, πλέον τι καὶ κερδαλεώ-
 25 τερον εὐρήσειν, ἀφείναι ἐπὶ τοῦ πελάγους ἀποστάντα, κλυ-

8. Intpr. corr. μεγαλοψυχίαν, sed melius ex superioribus μικρο-
 λυπίαν, quod Nicetae verbum est. ED. P.

quoque te amicū agnoscere desii: et vetus quoddam vitae insti-
 tutum mihi custodiens, ut nemini scilicet inimicus sim, neque tibi
 hactenus fui, neque in posterum ero: et quomodo inique laesum,
 ut promisi, non deseram: sic inique laedentem discrimine haud ex-
 pediam. Igitur cum prudentia et rerum verborumque exercitatione
 valeas, quemadmodum tibi videtur, sic age. Syrgiannem illico non
 parum haec conturbavit oratio, existimantem se iam velut in ipsis
 periculi faucibus versari. Tamen iterum experiens, si posset efficere,
 ut ille ira deposita, formidatum a se malum depelleret, equidem pu-
 tabam, inquit, te peccata mea verbis tenuis puniturum: nec ob ani-
 mum generosum, ob quem alias toties mihi ignovisti, calumniatori-
 bus modo obiecturum. Sed iam me nihil perditius. Si enim plane
 credam, tibi persuaderi non posse, ut iram adversum me remittas,
 perindeque ut antea curae habeas, quid superest, nisi ut extrema
 exspectem? Nil opus est, inquit magnus domesticus, supervacaneis
 sermonibus. Nam et ante complusculis verbis mentem meam expli-
 cavi et nunc nihil minus idem faciam. Non erit porro absurdum,
 si rem exemplo declaravero. Me petrae, tranquillissimo portui ad-
 haerescenti, te navigio funibus eidem alligato et placidissimo caelo
 quiescenti similem arbitror: teque, quoniam, si inde solvereris,

A. C. 1330 δωνίφ δὲ περιπεσόντα καὶ σαφῶς τὴν ἀβουλλίαν ἔγνωκατα, τῆς πέτρας δεῖσθαι τοῦ κλύδωνος ἐπὶ τοῦ πελάγους ἐλθούσαν ἐξαρκάσαι· τὴν δὲ ἀποκρίνασθαι, οὐ δυνατὰ αἰτεῖσθαι· ἀλλ' εἴτε δέοιτο τῆς παρ' αὐτῆς γαλήνης, αὐτὸν μᾶλλον ἐλθόντα πρὸς αὐτήν, τὰ προμνήσια ἀνάψαι. τοῦτο δὲ οὐ λόγοις, ἀλλὰ μᾶλλον ἔργοις ἐπιδείκνυσθαι οὐδεμία γὰρ ἔσται τις ὠφέλεια ἀπὸ τῶν λόγων, εἴαν μὴ αὐτὸς ἔργῳ προσορμήσῃ τῷ λιμένι. τὸ τῶν μὲν οὖν ἔχον, μηδένα παρ' αὐτοῦ μήτε κίνδυνον ὑφοραῖσθαι, Διμήτ' ἐπικουρίας τυχεῖν ἐλπίζειν. εἴαν δὲ ἔργοις εἰς τὸ ἐπιὼν ἐπιδείξῃται τὴν πρὸς αὐτὸν στοργὴν, (λόγοις γὰρ οὐ πιστεύειν, ἡδὴ δις καὶ τρίς ἀποδεδειγμένους ἔχειν ὑγιᾶς οὐδὲν,) τότε ἡδὴ τὰ παρ' ἑαυτοῦ καὶ αὐτὸν προσθήσειν. Συργιάννης μὲν οὖν τσοσαῦτα εἰκὼν καὶ ἀκούσας, ἀνεχώρησεν ἐκείθεν, οὐκ ὀλίγα ἀνιώμενος ὅτι μὴ δυνηθεῖη πεῖσαι τὸν μέγαν αὐτῷ δομέστικον προσέχειν. 15

P. 273 κδ'. Βασιλεὺς δὲ ἐκ τῆς Χαλκιδικῆς ἄρας, ἦλθεν εἰς Βυζάντιον· συνείποντο δὲ καὶ Συργιάννης καὶ Τζαμπλάκων, ὡς ἐκεῖ γενησομένης δίκης. οὐ πολλῶν δὲ ὕστερον καὶ οἱ παρ' ἑαυτέρου προσκεκλημένοι μάρτυρες παρῆσαν. ἐπεὶ δὲ ἐπίθεται ὁ βασιλεὺς, ἐκέλευεν εἰς τὸ δικαστήριον ἀπαντᾶν. μελλόντων δὲ ἡδὴ, ἠγγέλλετο ἐκ Βιθυνίας ὡς Ὀρχάνης ὁ τῶν αὐτόθι Περσῶν σατραπίης τὴν κατὰ τὸν Ἀστακητὸν κόλπον Νικομήδειαν, πόλιν μεγάλην καὶ πολυάνθρωπον, στρατιὰν πολ-

malis quiddam et lucrosius inventurum somniasset, in vastum pelagus processisset et in fluctus incidisset. Cumque perspicue stultitiam tuam agnoveris, nunc rogare petram, uti in altum mare veniat et e fluctibus te educat; illam respondere, ab se peti, quod in manu sua non sit: verum si eius securam tranquillitate frui desideres, uti tu potius ad se accurras et retinacula a se aptes: id quod non verbis, sed opere magis ostendendum; nihil enim verba proderunt, nisi re ipsa ad portum hunc confugeris. In praesens itaque nec a me ulum timebis periculum; neque ullum sperabis auxilium. Quod si posthac factis tuum erga me et eximium quidem amorem demonstraveris (verbis namque non factis, quae iam bis terque falsitatis comperta sunt) tum ego quoque officium meum non praetermittam. His a se dictis et a domestico auditis, Syrgiannes admodum moestas discessit, quod eum precibus ad se tuendum flectere nequiverat.

24. Imperator Chalcidice Byzantium venit, Syrgiannes et Zamplacone sequentibus, ad iudicium illic obeundum: brevique vocati ab utroque testes affuerunt. Quod ut rescivit imperator, uti ad tribunal omnes praesto adessent, mandavit. Cum inibi res esset, nuntiatur e Bithynia Persarum illic satrapam Nicomediam in sinu Astaceno urbem amplam et frequentem, frequenti exercitu circumsedere admotisque machinis oppugnare; cui mature opem ferendam

λὴν περικαθίστας, καὶ μηχανήματ' ἐπιστήσας, πολιορκεῖ. ἔδο- A. C. 1330
 κε δὴ βασιλεὶ βοήθητόν εἶναι κατὰ τάχος. καὶ στρατιὰν ἐν-
 θέμενος, οὐ μόνον τριήρεσιν, ἀλλὰ καὶ φορητοῖς ναυσὶ πε- V. 219
 ζῆν τε καὶ ἵπικην, ἐπλεὶ πρὸς τὴν Νικομήδους, ὡς ἐξαιρεθό- C
 5 μενος τῶν κινδύνων. ἔτι δὲ ὄντος μετεώρου τοῦ στόλου, καὶ
 μέλλοντος εἰς Νικομήθειαν καταίρειν, Ὁρχάνης πρῆσθειαν
 πέμψας, πρῶτα μὲν ἠσπάζετο βασιλέα· ἔπειτα ἐμήνησεν ὡς βού-
 λοιτο τὸν πόλεμον καταθέσθαι, εἰ καὶ αὐτῷ κατὰ γνώμην
 ἢ εἰ καὶ δὲ μάχην συνάπτειν προθυμοῖτο, μαχεῖσθαι καὶ αὐ-
 10 ιοτόν. ὁ δ' ἀντησπάζετο μὲν καὶ αὐτὸς αὐτόν, ἐδήλου τε ὡς
 τοῦ μὲν ἦκειν παρεσκευασμένος ὡς ἐς μάχην, οὐκ ἂν δύναίτο
 ἔξαρνος γενέσθαι, ἐξ αὐτῶν τῶν πράγματων ὄντος φανεροῦ.
 εἰ καὶ αὐτὸς βούλοιτο τὸν πόλεμον καταθέμενος εἰρήνην ἄγειν,
 οὐδ' αὐτὸν ἀπόσασθαι αὐτήν. καὶ λόγων γενομένων περὶ σπον- D
 15 δῶν διὰ τῶν πρέσβων, (οὐ γὰρ αὐταὶ συνῆλθόν γε ἀλλήλοις,)
 σκέβησάν τε καὶ ἔθεντο σπονδὰς εἰρηνικὰς, ὥστε Ὁρχάνην
 βασιλέως εἶναι φίλον καὶ τὰς κατὰ τὴν ἑω πόλεις, ὅσαι ἔτι
 ἦσαν ὑπήκοοι Ῥωμαίοις, ἀδικεῖν μηδέν· ἔπειτα ἀλλήλους ἡ-
 20 μείβοντο δώροις, Ὁρχάνης μὲν ἵππους πέμψας καὶ κύνας
 20 θηρευτικὰς τύπητάς τε καὶ παρδάλων δοράς· βασιλεὺς δὲ
 ἐκπώματά τε ἀργυρᾶ καὶ ὑφάσματα οὐκ ἐξ ἐρίων μόνον, ἀλλὰ
 καὶ Σηρικὰ, καὶ τῶν βασιλικῶν ἐπιβλημάτων ἔν, ὃ περὶ πλεί-
 στου παρὰ τοῖς βαρβάρων σατραπαις ἄγεται ἀεὶ καὶ τιμῆς
 εἶναι δοκεῖ τεκμήριον καὶ εὐμενείας· ἐφ' ᾧ τότε καὶ αὐτὸς
 25 ὑπέρησθη τε τῶν ἄλλων μᾶλλον καὶ χάριτας ὡμολόγηε βασιλεῖ.

imperator statuit. Ergo non in triremes dumtaxat, sed in onerarias quoque peditibus et equitibus impositis, eo cursum intendit. Verum antequam classis Nicomediense litus teneret, Orchanes missa legatione primum imperatori salutem dicere: tum indicare, se arma positurum, si illi quoque eadem sit voluntas; si decertare aveat, se non recusaturum. Resalutat eum imperator significatque, negare non posse, se ad pugnam instructum adventare, quod ipsa res loquatur: sed si ipse pacem amplectatur, se quoque non repudiaturum. Collocutis inter se legatis, (nam principes non convenerunt) consensu pax foedere constituta est, cum his conditionibus: ut Orchanes imperatoris esset amicus, et urbibus per orientem, quotquot adhuc Romanum parebant, nullo maleficio incommodaret. Postea inter se donaverunt, Orchanes equos et canes ad venandum, tapetas et pelles pardalinas; imperator argentea pocula, textilia non lanea modo, sed et Serica, et unum ex imperatoriis amiculis: quod satrapae barbarorum plerimi aestimant et honoris ac benevolentiae argumentum interpretantur: quo et ipse tum Orchanes supra cetera laetatus; imperatori gratias egit, et in sedes suas recessit. Imperator exscen-

- A. C. 1330 μετὰ τούτα Ὁρχάνης μὲν ἐπανεξέυξεν εἰς τὴν οὐκείαν, βασι-
 P. 274 λεύς δὲ ἀπόβασιν ποιησάμενος καὶ ἐφ' ἡμέραις ἑπτὰ περὶ τὰ
 ἐκεῖσε χωρία διατρέψας, (οὐπω γὰρ ἄχρι τότε ταῦτα ἦν
 ἑωρακώς,) καὶ τὸν σῆτον ὅσος ταῖς ναυσὶν ἐνῆν, Νικομηθεῖσι
 παρασχών, ἅμα παντὶ τῷ στόλῳ εἰς Βυζάντιον ἐπαῆκε· καὶ
 μηδὲν ἀναβαλλόμενος εὐθύς τὴν περὶ τοῦ Συργιάνης δίκην
 ἐποιεῖτο. καὶ Τζαμπλάκων μὲν ὅσα καὶ πρότερον αὐτῷς κα-
 τηγόρει καὶ μάρτυρας παρείχετο τῶν λεγομένων· Συργιάνης
 δὲ καὶ αὐτὸ μὲν ἐκ τοῦ ὁμοίου παρεισήγε τοὺς συνεροῦντας
 αὐτῷ περὶ ὧν ἀπελογεῖτο· ἐδόκει δὲ οὐδὲν προφέρειν ἰσχυρόν,¹⁰
 ἀλλ' ἐπλανᾶτο περὶ τὰς ἀποδείξεις καὶ ἀδύνατος ἐδόκει εἶναι.
- B βασιλεὺς μὲν οὖν καὶ οἱ ἄλλοι παρόντες τῶν συγκλητικῶν ἐβα-
 σάνιζόν τε τὰ λεγόμενα παρ' ἑκατέρων καὶ ἐπειρώοντο ἀπὸ τῆς
 συζητήσεως τᾶληθῆ ἀνερευνῆν· ὁ μέγας δομέστικος ἐφθέργε-
 το οὐδὲν, ἀλλὰ καθῆστο μόνον ἀκροώμενος τῶν λεγομένων.¹⁵
 τρεῖς δὲ καὶ τετράκις γενομένου συλλόγου περὶ τῶν αὐτῶν,
 ἐπεὶ ὁ Συργιάνης συνεώρα τὴν νίκην πρὸς Τζαμπλάκωνα χω-
 ροῦσαν, ἐδόκει δεῖν διακρούσασθαι τὴν δίκην καὶ ἐδεῖτο βα-
 σιλέως προθεσμίαν αὐτῷ ἔτι παρασχεῖν ἐπὶ τῷ μάρτυρας ἐτέ-
 ρους ἀγαγεῖν, οἱ δυνήσονται αὐτῷ συνάρασθαι πρὸς τὸ διαφν-²⁰
 γεῖν τὴν καταδίκην. βασιλεὺς δὲ παρέσχετο προθύμως καὶ
 C ὅ,τι ἂν ἕτερον δοκοίη δυνάμενον αὐτῷ ἐπικουρίαν παρασχεῖν
 τινα μηδὲν ἀναβαλλόμενον κελεύσας ἐκπορίζειν ἑαυτῷ. Τζαμ-
 πλάκων δὲ κατεβόα τοῦ δικαστηρίου καὶ δεινὰ ἐποίεετο, εἰ

sione facta, et diebus septem locis illis, quae nondum viderat, im-
 moratus, quantum erat in navibus commeatus, Nicomediensibus di-
 largitus, cum tota classe Byzantium relegit; nihilque procastrinans,
 de causa Syrgiannis iudex sedit. Et Zamplaco quidem accusationem
 iterans, testibus praesentibus dicta sua astruebat. Syrgiannes vicis-
 sim testes pro se inducebat. At enim nihil solidum afferre, sed
 ambagibus uti in refutando, deterioremque causam habere visus est.
 Quare imperator et qui ei aderant in consilio, utriusque partis dicta
 discutientes inter se disquirendo veritatem indagare conabantur, ma-
 gno domestico cum silentio, quae dicebantur, audiente. Cum ter-
 que quaterque super eodem conveniretur, videretque Syrgiannes vic-
 toriam ad Zamplaconem inclinare, ampliandum censuit, rogans im-
 peratorem, sibi diem praefiniret, ad quem alios testes apponeret,
 quorum opera damnationem effugeret: quod imperator prompte fecit:
 hortans insuper, ut si quid praeterea putaret auxilio esse posse,
 id sibi propere pararet. Zamplaco iudicum fidem implorare et indi-
 gnum ducere, si Syrgiannes testium praetextu evaderet ac supplicio
 iure infligendo se eximeret, nam diem praestitutum nihilei adiumenti
 allaturum; testes enim neque plures, neque meliores habiturum iis,

προφάσει χρώμενος τοῖς μάρτυσι Συργιάννης διαφύγει τὴν Α. C. 1330
ἐπὶ τῇ δίκῃ τιμωρίαν διαδράς. οὐ γὰρ ἄλλο τι δύνασθαι αὐτῷ
τὴν προθεσίαν μάρτυρας γὰρ αὐτῷ οὔτε πλείους οὔτε βέλ-
τίους εἶναι τῶν παρηνεγμένων. εἰ μὴ
5 πλείεστα βούλοιο χαρίζεσθαι Συργιάννη, δεσμοτηρίῳ ἀμφο-
τέρους ἐμβληθέντας φρουρεῖσθαι τὴν ἀφίξιν τῶν μαρτύρων
περιμένοντας. δίκαια δὲ φάσκοντος βασιλέως τὸν Τζαμπλά-
κωνα ἄξιον, „Ἄλλ' οὐ καλὸν” εἶπεν ὁ Συργιάννης „εἰκῆ καὶ
μάτην εἰργομένους ταλαιπωρεῖσθαι, ἐξὸν ἔγγυθας παρασχο- V. 220
10 μένους ἀμφοτέρους τοῦ μὴ ἀποδρᾶναι ἀναπαύλης ἀπολαύειν, D
οἴκοι διατρέβοντας”. ὥς δὲ καὶ τοῦτο ἀσφαλείας ἐνέχυρον ἄξιον
ἐδόκει εἶναι, τὸν σύλλογον μὲν διέλυσε ὁ βασιλεὺς, τοὺς ἐγ-
γυθῆς δὲ ἐκέλευε παρέχειν τοῖς δικαζομένοις. ἐς τὴν ὑστε-
ραίαν δὲ ὁ Συργιάννης γενόμενος ἐν τῇ τοῦ μεγάλου δομεστί-
15 κου οἰκίᾳ „Τὸ μὲν ἐν τῇ Χαλκιδικῇ” ἔφη „εἰρημένα πρὸς ἐμὲ
πέρας ἤδη ἔσχεν ἃ καὶ πρότερον πιστευόμενα, νῦν μᾶλλον ἢ
πρότερον ἐπὶ τῶν ἔργων βέβαια ἐφάνη. πρὸς οὐδὲν γὰρ ἐπὶ
τῆς δίκης ἐναντία πράττων ἢ φθεγγόμενος ἐμοὶ ἐφάνη· ἔδει
δὲ μηδ' οὕτω παντάπασι κινδυνεύοντα ἀβοήθητον καταλιπεῖν.
20 οννὶ δὲ μάλιστα ἀναγκαίως ἐπικουρίας δεομένην μὴ περιῖδειν
παρακαλῶ· ἀλλ' ἐπὶ τοῖς πρότερον ἡμαρτημένοις συγγνώμη P. 273
παρασχόντα, βοηθεῖν τὰ δυνατά. ἤτελλο τε ἔγγυθας παρασχεῖν
ὑπὲρ αὐτοῦ, ἄχρις ἂν πέμψας ὧν δέοιτο μάρτυρας ἀγάγοι.
ἐπαγγελαμένου δὲ προθύμως ἃ ἤτελλο ἐκπληρώσειν, ἐκείθεν
25 μὲν πολλὰς αὐτῷ χάριτας ἀνεχώρησεν ὑμολογῶν. ἐπιγενομέ-

quos introduxisset. Orabat igitur imperatorem, nisi plurimum Syrgianni gratificari vellet, uti utrumque in custodiam tantisper mitteret, dum testes advenirent. Imperatore Zamplaconis petitionem pro iusta agnoscente, Syrgiannes occurrit, non esse aequum, frustra ac sine causa carcere affligari, cum ab utroque sponsores exigere liceat, non fugituros, sed interim domi quieturos. Ubi et hoc conveniens securitatis pignus apparuit, imperator reis, ut sponsores darent, imperavit conventumque dimisit. Postridie in aedibus magni domestici Syrgiannes, Quae apud Chalcidicen mihi dicta sunt, inquit, iam evenerunt: quae tametsi prius credita, nunc tamen certiora, utpote re ipsa comprobata evaserunt: quandoquidem in iudicio nihil quidquam pro me aut egisti, aut locutus es, cum ne sic quidem periculis undique circumventum deserere oportnerit. Nunc ut me opis tuae maxime egentem ne abiliicias, sed priora delicta ignoscens, quantum potes me adiuves, etiam atque etiam te oro. Contendebat vero ut pro se fideiuberet donec vocati quibus egebat, testes adessent. Promisit magnus domesticus libenter facturum quae peteret; ille singularibus actis gratis discessit. Ceterum noctu, priusquam satisfacere, Byzantio quam potuit

A. C. 1330ης δὲ νυκτός, ἐν Βυζαντίου ὡς μάλιστα θῆν λαθὼν πρὸς ἐγ-
 γύας παρασχεῖν, εἰς Γαλατῶν ἐπεραιώθη καὶ κατέκρυψεν ἐαν-
 τὸν ἐν ἀσφαλεῖ. ἐπεὶ δὲ διεθρουλλήθη ἀποδεδρακέναι Συργιάν-
 νην, πάντα χρήματα ἐξηρηνάτο καὶ ἐζητεῖτο πανταχοῦ· ἀπό-
 ρου δὲ ἤδη τῆς εὐρέσεως γινομένης, οἰηθεὶς ὁ βασιλεὺς ἀμε-
 Βλεία τῶν ζητούντων αὐτὸν διαδιδράσκειν, ἑαυτοῦ αὐτὸς τὴν
 ζήτησιν ἐποιεῖτο. καὶ παρελθὼν εἰς Γαλατῶν ἅμα ὄσοις ἔτυχε
 Ῥωμαίων, ἐπεὶ μηδὲν εἶχον οἱ Λατῖνοι ἀντιλέγειν, τὰς οἰκίας
 πέμπων διηρηνάτο καθ' ἐκάστην· ὁ δ' ἴσα καὶ ἄδου ὑπο-
 δύντι κυνῆν, ἀνεύρητος ἦν. ὁμοῦ δὲ ἐπέκρυπτο ἐν Γαλατῶν
 ὑπὸ φαύλου τινὰ οἰκίαν, ἣ διὰ φαυλότητα οὐδὲ ἀνηρηνήθη,
 καίτοι γε βασιλέως ἐπ' αὐτῆς ἐστῶτος καθ' ὅσον χρόνον αἱ λοι-
 παὶ διηρηνῶντο. ἐπεὶ δὲ ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ὁ βασιλεὺς ὡς
 ἀδύνατον ἀπαγορεύσας τὸ ζητεῖν, ὁ Συργιάννης ἐπιβὰς νεὸς
 C ἐπ' Εὐβοίαν πλεούσης, ἐκεῖ ἀπεκομίσθη πρῶτον· ἔπειτα ἐκεῖ-15
 θεν διὰ Λοκρῶν καὶ Ἀκαριάνων εἰς Ἀλβανούς, οἱ περὶ
 Θεσσαλίαν οἰκοῦσιν αὐτόνομοι νομάδες, διεσώθη κατὰ φι-
 λίαν παλαιάν, ἣν πρὸς αὐτοὺς ἦν πεποιημένος, ὅτε τῆς ἐσπέ-
 ρας ἄσρατῆγαι· κακεῖθεν ἀγωγῶν παρ' αὐτῶν τυχῶν, ἦλθεν
 εἰς Κράλην ἄρχοντα τῶν Τριβαλιῶν φρυγίας. καὶ ἐπηγγέλλετο
 πολλὰ τοῖς Ῥωμαίοις ὑπῆκοα αὐτῷ ὑποποιήσιν· Κράλης
 δὲ ὑπεδέξατο αὐτὸν ἀσμένως, ἅμα μὲν ἰκέτην γεγεννημένον,
 ἅμα δὲ ἐλπίσας δι' αὐτοῦ τὰ Ῥωμαίων πράγματα ὡς μάλ-
 ιστα κακώσειν. καὶ τὰ τε ἄλλα φιλοτίμως μάλιστα προσ-
 Δεφέρετο αὐτῷ, καὶ στρατιὰν ὄσης ἐδέετο παρεῖχεν ἐκί-25
 τῷ τὰς ὑπῆκοὺς τοῖς Ῥωμαίοις πόλεις καταδουλοῦσθαι. καὶ

occultissime Galatam traiciens, tuto se abscondit. Ubi rumor dis-
 sipatus est, Syrgiannem aufugisse, omnibus locis pervestigatis, in-
 quirebatur. Cum angulus nullus restaret ubi amplius quaeretur,
 ratus imperator indagatorum negligentia elapsum, per semet hominem
 quaerere instituit, Galatamque cum Romanis obviis profectus, quo-
 niam Latini id recusare non poterant, domos singulas perscrutatum
 misit. Ille vero quasi Orci galeam subiisset, nusquam inveniebatur.
 Tamen Galatae in villi casa latitabat atque idcirco ibi non est quae-
 situs: etsi dum per ceteras domos vestigaretur, ad eam imperator
 venisset. Simulatque Galata inventione penitus desperata discessit,
 Syrgiannes consensu navi, quae Euboeam solvebat, eo primum
 portatus est. Dein per Locros et Acarnanes ad Albanos (qui circum
 Thessaliam habitantes, homines agrestes et pastoritii, suis utuntur
 legibus) pro veteri amicitia, quam adhuc praetor occidentis cum il-
 lis iniverat, confugit. Inde viae duces ab ipsis nactus, ad Cralem
 Triballorum principem profugus venit, cui multa Romanorum oppida
 acquisitum recepit. Crales ut supplicem et quia per eum Romanis

ἄλλα τε μάλιστα πολίσματα προσποιήσατο, καὶ Καστορίαν A. C. 1330
 πόλιν μεγάλην κατὰ τὴν Βοτταίαν ὠκισμένην. πυθομένη δὲ
 βασιλεῖ ὅσα κατὰ τὴν ἐσπέραν Συργιάννη νεωταρισθείη,
 ἤρμεν οὐκ ἦν, ἀλλ' ἐκ Βυζαντίου εἰς Διδυμότειχον ἐλθὼν,
 5 συνέλεγε τὴν στρατιάν, ὡς εἰς τὴν ἐσπέραν ἐκοτρατεύσων.

κέ. Ἀσχολουμένου δὲ αὐτοῦ περὶ τοῦ στρατεύματος τὴν P. 276
 συλλογὴν, Σφραντζῆς ὁ Παλαιολόγος τῶν συγκλητικῶν εἰς, V. 221
 οὐ πάνυ δὲ τῶν ἐπ' εὐγενεῖα λαμπρυνομένων, βασιλεῖ νυκτὸς Β
 προσελθὼν, προσκεκρουκέναι τε ὁμολογεῖ πολλὰ καὶ δίκης ἄ-
 10 ξια, συγγνώμης τε καὶ εὐεργεσίας ἀνθ' ὧν ἔδει τυχεῖν τιμω-
 ριῶν. ἀνθ' ὧν βούλεσθαι μὲν καὶ αὐτὸν καὶ προθυμῆσθαι
 ἄξιον φανῆναι τῆς εὐεργεσίας καὶ εὐνῶμονα περὶ τὸν οὐ-
 τως ἀγαθὸν δεσπότην· καιροῦ δὲ μὴ παρασχόντος, ἀτελῆ μέ-
 χρι νῦν καταλείπεσθαι τὴν προθυμίαν· νυνὶ δὲ μάλιστα τῶν
 15 ππραγμάτων ἐνδιδόντων καὶ δεομένων εὐνῶν οἰκετῶν καὶ πι-
 στῶν, ἤκειν καὶ αὐτὸν πρὸς τὸν κατὰ Συργιάννη πόλεμον δι-
 δόντα ὅ,τι βούλοιο χρῆσθαι βασιλεῖ. ἔτοιμον δὲ εἶναι μὴ
 μόνον πόνους πολλοὺς καὶ προθυμίᾳ καὶ σπουδῇ, ἀλλὰ καὶ
 20 αἵματι τῷ σφετέρῳ ἀλλαττόμενον, καταπράττεσθαι τὰ κατὰ
 τογνώμην βασιλεῖ. βασιλεὺς δὲ „Τῶν μὲν προτέρων ἔνεκα ἀμαρ-
 τημάτων” ἔφη „καίτοι γε μεγάλων ὄντων, μηδεμίαν εἶναι δίκαι-
 ον παραίτησιν ποιεῖσθαι νῦν, ἐκ πολλοῦ συνεγνωσμένων· εὐ-
 νοίας δὲ ἔνεκεν τῆς πρὸς αὐτὸν πράττειν τῶν δεόντων τι καὶ

vehementer nociturum sese sperabat, haud nolens suscepit: et cum
 cetera honorificentissime illum tractavit, tum exercitum ei ad subiu-
 gandas Romanorum urbes attribuit. Ergo et alia oppida, et Castoriam
 urbem magnam Botiaecae Crali subiecit. Imperator intelligens quas res
 novas Syrgiannes in occidente machinatus esset, quiete posthabita, Di-
 dymotichum abiit illucque exercitum in occidentem ducturus contraxit.

25. Huic rei dum impendit operam, Sphranzes Palaeologus,
 unus ex optimatibus, non ita conspicuus genere, ad imperatorem no-
 cte adit, multa se in eum piacula admisisse confitetur: pro iis tamen
 veniam ab eo consecutum et beneficiis auctum. Quocirca se vicissim
 velle et gestire beneficiis dignum et erga tam bonum dominum non in-
 gratum videri. Quia vero hactenus occasio defuerit, promptam vo-
 luntatem hucusque effectum caruisse: quam cum nunc res ipsae porri-
 gant, ministrisque fidelibus ac benevolis indigeant, venire se quoque,
 sique ad bellum contra Syrgiannem pro arbitrio utendi, imperatori
 potestatem facere et paratum esse, non solum multis laboribus, id-
 que cum omni alacritate et quam studiosissime, verum etiam cum pro-
 fusione sanguinis, quod illi placeat, efficere. At imperator, prio-
 rum quidem delictorum quamquam grandium, nunc veniam peti non
 debere; quae iam pridem ipse ignoverit. Pro isto autem in se animo
 cupere vehementissime quippiam in eum officii conferre: quod in

- A. C. 1330 μάλιστα βούλεσθαι οὐ μόνον ὅτι δίκαιον εὖνον εἶναι καὶ πρόθυμον περὶ αὐτὸν, ἀλλ' ἵνα καὶ μᾶλλον ἐπισπᾶσθαι τιμὰς τε παρέχειν καὶ προσηκούσας τὰς εὐεργεσίας· ἃ δὲ νῦν ἔφησ εἰς τὸν κατὰ Συργιάννη πόλεμον χρησίμος ὁφθῆσθαι Δῆμῖν, βούλεσθαι μαθεῖν ὅπο' ἄττα, ὡς ἂν ἐκ τῶν λεγομένων ἢ διαγινώσκων, ἂν τε λυσιτελοῦντα τὰ βεβουλευμένα εἴη, ἂν τε μή." Σφραντζῆς δὲ οὐδὲν μὲν ἤκειν ἔφρασκεν οἰκοδοῦν αὐτὸς βεβουλευμένος πλην τοῦ προθυμώτατον ἑαυτὸν ἐφ' οἷς ἂν κελευσθεῖς παρασχέσθαι· ἐπ' αὐτῷ δὲ εἶναι ἐφ' ὅ,τι ἂν δοκοίη λυσιτελεῖν σκεψαμένῳ χρῆσθαι. βασιλεὺς δὲ ἐπῆναι τει10 αὐτὸν τοῦ βουλευμένου καὶ οἰκάδῃ ἐκέλευεν ἀναχωρεῖν, ὡς ἐς τὴν ὑστεραίαν ἄττα ἂν δοκοίη βέλτιστα ὑποδησόμενος. τὸν μέγαν δὲ δομέστικον παραλαβὼν, ἐβουλευόντο ὅπως δέοι τὸν κατὰ τοῦ Συργιάννη πόλεμον διαθῆσθαι· ὥντο δὲ πρὶν παρασκευασαμένους ἤκειν ἀντιπάλῳ στρατιᾷ οὐ μέμψιν τινα δίκαιαν εἶναι,15
- P. 277 εἶγε χωρὶς ὄπλων καὶ κινδύνων ἀπάτη τὸν πολέμιον συσχόντες δυνήσονται τὸν πόλεμον πρὶν συστῆναι καταλῦσαι. τὴ γὰρ ταῦτα κλέμματα καλλίστην δόξαν ἔχειν, ἃ μάλιστα ἂν τις τὸν πολέμιον ἐξαπατήσας, ἑαυτὸν τε καὶ τοὺς ὑπηκόους ὠφελήσῃ. διὰ ταῦτα δὴ δόκει Σφραντζῆ τῶν παρακειμένων τῇ Καστο-20 ρία πολυχίτων ἐχειρίζειν τὴν ἀρχήν, καὶ ἐπειδὴν γένηται ἐκεῖ, Συργιάννην μὲν οὐκ ἀνέξεσθαι εὐθὺς μὴ προσπέμψαι πρὸς αὐτὸν καὶ παρακαλεῖν αὐτῷ προσθέσθαι ἀποστάνα βασιλέως

talem virum non solum amicum et promptum gerere animum, sed etiam, quo magis eum sibi devinciat, honoribus ac donis congruentibus eius dignitatem amplificare iustum sit. Cupere porro scire, in quibus se modo operam sibi in bello contra Syrgiannem navaturum profiteretur; ut eo indicante, utile neque consilium ceperit, cognosci possit. Tum Sphranzes, haudquaquam per se meditaturo venire, nisi ut se quam promptissimum ad imperata praebeat. In ipso situ esse, ubi re circumspiciat operae pretium facturum putaverit, ibi potissimum suo labore uti. Imperator de sententia laudatum, redire domum iussit; se die sequenti, quid optimum fore iudicasset, eum edoctrum. Post magnum domesticum in consilium de bello adversus Syrgiannem instituendo adhibuit: visumque factum iusta reprehensione cariturum, si priusquam instructo exercitu contraireretur, absque armis et periculo, per dolum aliquem hoste capto et constructo, bellum ante finire possent, quam incipere. Huiusmodi namque furta belli gloriosissima sunt, quibus hoste circumvento, sibi quispiam ac subditis plurimum commodat. Quapropter Sphranzi oppidorum Castoriae vicinorum praefecturam dandam censuerunt. Quo cum venerit, Syrgiannem non temperaturum, quin sine mora mittens, ab imperatore eum ad suas partes transire hortetur. Sphranzem anres praebiturum libenter, et cum illo amicitiam societatemque com-

τὸν δὲ ἑπακούσαντ' αὐτὸν προθύμως, φιλίαν θεῖσθαι πρὸς αὐτὸν καὶ Α. C. 1330
 συμμαχίαν καὶ ἐπειδὴν γένοινται ἐν συνηθείᾳ καὶ φοιτῶσι V. 222
 παρ' ἀλλήλους ἀδελφῶς, τότε ἤδη φυλάξαντα καιρὸν ἐν ᾧ μὴ B
 μεθ' ἑτέρων ἂν εἴη πολλῶν ὁ Συργιάννης, (πάντως δὲ τοιού-
 5τους πολλοὺς εὐρήσειν,) εἰς ἐν τῶν φρουρίων κατασχόντα δῆ-
 σαι φρουρεῖν τε ἀσφαλῶς ἄχρις ἂν ἐλθόντι ἐγχειρίσῃ βασι-
 λεῖ· οἴεσθαι δὲ ἔσεσθαι αὐτοῦ ῥαδίαν καὶ τὴν φυλακὴν ἄτε τῆς
 ἐπομένης στρατιᾶς οὐκ οἰκείας, ἀλλ' ἐξ Ἀλβανῶν καὶ Τριβα-
 10διαικινδυνεύειν, τὸ φρούριον πολιορκοῦντες, ἀλλὰ διαλυθῆ-
 σονται ἐπ' οἶκου, ἄσμενοι τῶν ἐκ τῶν πολέμων κακῶν ἀπηλλα-
 γμένοι. τοιαῦτα μὲν ἐδόκει ἀμφοτέροις ἐπιχειρητέα εἶναι C
 καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν τὸν Σφραντζὴν μεταπεμφόμενος ὁ βα-
 σιλεὺς, τὰ βεβουλευμένα τε διηγείτο, καὶ ἐπυνθάνετο αὐτοῦ,
 15εἰ καὶ αὐτὸς λυσitelῆ τε καὶ δυνατὰ ἤγοῦτο· ὁ δ' ἔφασκε τοι-
 αῦτα μὲν αὐτὸς οὐδὲ ἐνθυμηθῆναι τὴν ἀρχὴν, ἀλλ' ἕτερ' αἴτια
 πολλὰ ἀποδέοντα αὐτῶν· ἃ δὲ ἐβουλεύσαντο αὐτοὶ οὐ λυσitel-
 20λοῦντα μόνον, ἀλλὰ καὶ ῥᾶστα καὶ αὐτὸς νομίζειν διὸ μηδὲ
 μέλλειν, ἀλλ' ἔργον ἄπιεσθαι ἤδη ἀναγκαῖον. ἐπεὶ τοίνυν ἐκε-
 κέρωτο ἡ βουλή, Δρομορῶν μὲν τινα ἐς τὰ μάλιστα φιλόν·
 τῷ Σφραντζῇ, αὐτοῦ δεηθέντος, προσέταξεν ὁ βασιλεὺς, ὡς
 ἐπειδὴν ἐμφανῶς ὁ Σφραντζῆς εἰς Συργιάννην ἀποστῆ, κτή-
 ματά τε ὅσα πρόσσεισι καὶ βοσκήματα καὶ τὴν ἄλλην περιου- D
 σίαν δημοσιώσαντα φυλάττειν, ἵνα μὴ ὑπὸ τινων ἀρπασθέντα

iuncturum. Ubi iam nata consuetudo et familiaritas alterius ad alterum aditus liberos ac securos praestiterit, tum capto articulo, quo Syrgiannem pauci stipabunt (omnino enim talem occasionem saepius futuram) oppressum, et vinctum in castellum aliquod abducturum, ibique, donec venienti imperatori tradat, tuto custoditurum. Facilem autem illius fore custodiam: quippe quem non proprius, sed ex Albanis et Triballis auxiliarius sequatur exercitus: qui pro Syrgiannis capite castello obsidendo vitae aleam experiri neutiquam volent: sed bellicae miseriae immunes, domum cupide repedabunt. Tali arte rem aggrediendam ambobus placuit. Ergo postridie Imperator Sphranzen vocat, quid placeat enuntiat: et num ipse quoque id fieri, et utiliter fieri posse arbitretur, exquirat. Respondet, prorsus non haec, sed alia quaedam multum diversa sibi in mentem venisse. Eorum autem consulta non utilia modo, sed etiam effectu expeditissima sibi videri; quare nihil cunctandum, sed opus urgendum. Stabilita hac sententia, Dromorae cuidam, Sphranzi amicissimo, eo petente, imperator hoc munus imposuit, ut postquam Sphranzes palam ad Syrgiannem defecisset, quidquid haberet possessionum, quidquid pecoris, et reliquas facultates proscriberet, easque, ne direptae perderentur,

- A. C. 1330 διαφθαρῆ· λόγῳ μὲν ὡς διαφέροντα βασιλεῖ, τῇ δ' ἀληθείᾳ τῷ φίλῳ Σφραντζῆ τὴν χάριν κατατιθέμενον τῆς φυλακῆς αὐτῷ δὲ γράμματα παρασχόμενος βασιλικὰ, ἃ τῶν φρουρῶν Σωσκοῦ τε καὶ Δεύρης καὶ Σταριδόλων καὶ Χλερηνοῦ ἐπέ-
 τρεπε τὴν ἀρχὴν, ἐξέπεμπεν ἐκ Διδυμοτείχου κατὰ τάχος· αὐτὸς δὲ περιμείνας οὐ πολλὰς ἡμέρας, ἀλλ' ὅσας ᾔστο Σφραντζῆ ἀνακοχῆν πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν παρεῖξεν, ἄρας καὶ αὐτὸς τὴν πρὸς Θεσσαλονικίην ἤει σχολῆ βαδίζων. Σφραντζῆ δὲ ἐπὶ τῆς ἐγκειρισμένης ἀρχῆς ἐγκρατῆς ἦν, προσέπεμπεν εὐθύς
 P. 278 τοὺς ἀποστήσαντας ὁ Συργιάννης· ὁ δὲ ὀργῆ τε φέρεσθαι δε-
 κῶν πρὸς βασιλέα καὶ αὐτῷ εὐνοῦς εἶναι ἐκ πολλοῦ συνθη-
 κας θέμενος καὶ ὄρκους πρὸς αὐτὸν, προσεχώρησεν εὐθέως. Συργιάννης δὲ ὑπερήσθη τε τῇ πρὸς αὐτὸν ἀποστασίᾳ τοῦ Σφραντζῆ, καὶ μηδὲν μελλήσας, παραλαβὼν αὐτὸν, ἀφίκετο πρὸς Κράλην, ἅμα μὲν ἐνδεικνύμενος ὡς τὰ πράγματα αὐτῷ
 ἐπὶ τὸ βέλτιον χωροῖη, ὡς καὶ τῶν συγκλητικῶν ἦδη βασιλέως πρὸς αὐτὸν ἀφισταμένων· ἅμα δ' ἔν' ἐφελκύσεται καὶ δεῖ αὐτοῦ πρὸς τὸ παρεῖναι καὶ αὐτὸν πανστρατιᾷ καὶ συμμα-
 χεῖν. ἐδεδίει γὰρ μὴ, βασιλέως ἐπελθόντος, ἀδύνατος ὢν ἀ-
 B θίστασθαι αὐτὸς, διαφθαρῆ καὶ ἀπόληται καταπολεμηθεὶς· καὶ ἐπεισέ γε ὑποτιθέμενος· ὡς ἂν ἐλθόντες αὐτοὶ στρατοπε-
 δεύσωνται ἐν Θεσσαλονικίᾳ, αἱ μὴπω προσεχωρηκῆναι τῶν ἐσπερίων πόλεων ἀπογνοῦσαι τὴν ἐκ βασιλέως ἐπικουρίαν, ὀρῶσαι τε ἦδη αὐτοὺς τὰ ἔμπροσθεν αὐτῶν πολέμῳ κτωμέ-

custodiret: et verbo quidem Imperatori eas servaret, re autem vera in amicam Sphranzen huius tutelae gratiam conferret: traditioque diplomate, quo oppidulorum Sosci, Deures, Staridolorum, et Chlereni praefectus declarabatur, Didymoticho eum mature dimisit: ipse post dies paucos, quot Sphranzen velut per inducias ante facinoris aggressionem consumpturum putabat, lento itinere Thessalonicam petiit. Ad Sphranzen praefecturae iam potentem Syrgiannes continuo mittit qui eum ad defectionem sollicitent. Is ira ingenti in imperatorem, et antiqua iam in Syrgiannem benevolentia simulata, sancito foedere, statim se cum illo coniungit. Qua coniunctione Syrgiannes mirum in modum gavisus cum eodem ad Cralem profici- scitur: tum ut ostenderet rem belle procedere, (utpote iam etiam consiliariis imperatoris ad se transeuntibus) tum ut per eum commo- tus omnibus copiis suis bello interesset. Metuebat siquidem ne su- perveniente imperatore, cum ad resistendum haud satis valeret, vi- ctus cum suis periret. Et persuasit, monuitque, si profecti apud Thessalonicam castrametarentur, occidentales urbes, quae se nondum dedissent, auxilium imperatoris desperantes, cernentesque ipsos Syr- giannem et Cralem ante se positas urbes iam armis domuisse, inter-

ρους, αὐτοὶ ἀναπειλημένοι μέσοι προσχωρήσουσιν εὐθὺς Ἀ. C. 1330
καὶ παραλαβόντες αὐτὸν πανστρατιᾷ ἐλθόντες, ἐστρατοπεδεύ-
σαντο παρὰ τὸν Ἄξιον ποταμὸν. καὶ ὁ βασιλεὺς διὰ Μακε-
δονίας μέρος τῆς Ῥωμαίων ἐπαγόμενος στρατιᾶς, (οἱ πλείους
5 γὰρ εἶναι ἐν παρασκευαῖς ἦσαν διὰ τὸ ταχεῖαν γεγενῆσθαι τὴν
στρατείαν,) μεταξὺ Θεσσαλονίκης καὶ Ῥεντίνης φρουρίου τι- V. 223
νός, ὃ παρὰ τῆ Βόλβη λίμνη κεῖται ἐπὶ λόφου ἰδρυμένον, C
ἐστρατοπέδευσεν ἐν χωρίῳ τινὶ τῶν Κρητῶν προσαγορευομέ-
νῳ, ὅτι στρατιᾷ ἐκ Κρήτης αὐτὸ κατέκονεν δι' αἰτίαν τινὰ
10 ἐκ τῆς νήσου ἀναστάντες. ἐκεῖσε δὲ ἐστρατοπεδευμένῳ ἠγγέλ-
λετο ὑπὸ τινος δρόμῳ πρὸς τὴν ἀγγελίαν ὠρμημένου, ὡς πε-
ρὶ τὴν Σερμυλίῶν πόλιν, πάλαι μὲν ἠκισμένην, νυνὶ δὲ ὑπό
τινος ὡς εἶπκε πολέμου κατεσκαμμένην, μεταξὺ Παλλήνης
καὶ Ἄθω, ἐξήκοντα προσέσχον νῆες Περσικαὶ, καὶ τὰ ἐκεῖσε
15 χωρία πορθῶσιν ἀποβάντες. τὸν μῦθον δὲ δομéstικον με-
τακαλεσάμενος ὁ βασιλεὺς, περὶ τῆς στρατιᾶς ἐκινδύαντο τῆς
ἐκεῖ ἐστρατοπεδευμένης, εἰ ἀρκοῦσα πρὸς τὴν τῶν βαρβάρων
δοκοίη συμπλοκήν. ὁ δ' ἔφασκεν, ἀκριβῶς μὲν οὐδὲ αὐτὸς τὸν D
ἀριθμὸν εἰδέναι. διὰ γὰρ τὸ ἐγγὺς Θεσσαλονίκης ἤδη γεγενῆ-
20 σθαι πολὺ προσεῤῥήκναι αὐτῇ στρατιᾶς πορισμοῦ τῶν ἐπι-
τηδείων ἔνεκα. παρήγει δὲ εἰ καὶ αὐτῷ βέλτιον δοκοίη, τὴν
οὐσαν παραλαβόντα στρατείαν, τῆς πρὸς Πέρσας φερούσης
ἔχσθαι ὁδοῦ. ὡς αὐτοῦ τάχιστα ἐκ τῶν παρακειμένων χω-

3. τὸν Ἄξιον. Ad oram MS. τὸν νῦν Βαρδάριον καλούμενον,
ἢ μάλλον Βιστρίτζα, id est, quem Bardarium dicunt, seu poti-
us Bistrizsam. Ceterum legitur et Ἄξειός. Vide Gregoram lib.
8. ED. P. 13. μεταξὺ Παλλήνης. Ad oram MS. τῆς Κασαν-
δρείας, id est, quas nunc Cassandria dicitur. ED. P.

clusas in medio statim se dedituras. Cras igitur cum totis copiis
assumpto, iuxta flumen Axium castra ponunt. Imperator per Mace-
doniam adducens partem exercitus (propter festinam quippe exe-
ditionem plures adhuc se comparabant) inter Thessalonicam et Rhe-
tinen castellum quoddam, iuxta Bolben paludem in colle situm, ca-
strametatur, in loco Cretensium appellato, quod illic et Creta insula
nescio quam ob causam, pulsī milites habitaverant. Ibi a quodam
curriculo ei nuntius perfertur, prope urbem vetustam Sermylliorum,
nunc hello ut apparet subversam, inter Pallenen et Atho Persas
sexaginta navibus appulsos, agro vastitatem inferre. Advocato igitur
magno domestico, de praesenti copia percunctatur, num ad confi-
gendum cum barbaris sufficiat. Negat ille explorare se nosse quanta
sit: nam quia Thessalonicae iam appropinquarint, ob facilitatem
commeatus frequentes affluxissē. Hortabatur igitur ut, si placeret,
viam contra Persas capesseret, quod e locis adiacentibus brevissimo

- A. G. 1330 ρίων συλλέγοντος καὶ ἑτέραν ἀρκοῦσαν πρὸς τὸ ἔργον. ἐπει-
θετο μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς εὐθύς, καὶ τῆς πρὸς Πέρσας εἶχετο
ὁδοῦ. ὁ δὲ ὡς μάλιστα ἐνῆν, ὕξέως ἀθροίσας στρατιάν, συν-
έμιξε τῷ βασιλεὺ καὶ μετὰ μέσσην ἡμέραν καθ' ἃ οἱ Πέρσαι
ἐληϊζοντο ἐγένοντο χωρία. καὶ γενομένης αὐτόθι συμβολῆς,⁵
ἐπιπολὺ μὲν ἀντέσχον οἱ Πέρσαι διὰ τὸ δυσπρόσοδα εἶναι
τὰ χωρία καὶ ὑλάθῃ ἐφ' ἃ ἐγεγένητο ἡ μάχη ὅπερ οὐκ ὀλί-
γον συνεβάλλετο στρατιᾷ τῇ Περσικῇ οὕση πεζῇ. τέλος δὲ
P. 279 κατὰ κράτος νικηθέντες διαφθάρησαν, οἱ μὲν ἀλόντες ζῶντες,
οἱ δὲ πεσόντες παρὰ τὴν μάχην ὅσοι δὲ εἰς τὴν ὕλην ἤδυνθη-10
θησαν διαφυγεῖν, ἐς τὴν ὑστεραίαν γενόμενοι παρὰ τὰς ναῦς
τὰς ἑαυτῶν, τὰς μὲν λοιπὰς ἀπίστας ἐνέπηρσαν πυρὶ· δύο δὲ
πληρώσαντες (μόνοι γὰρ τοσοῦτοι ὑπελείποντο) ἀνεχώρησαν
ἐκ' οἴκου. Ῥωμαίων δὲ κατὰ τὴν μάχην ἔπεσον μὲν ὀλίγοι,
τραυματῖαι δὲ ἐγένοντο καὶ ἄνθρωποι καὶ ἵπποι πλείστοι·¹⁵
ἐκεῖθεν δὲ ὁ βασιλεὺς εἰσελθὼν εἰς Θεσσαλονίκην, ἠύλισται
ἐκεῖ ἐφ' ἱκαναῖς ἡμέραις. Συργιάννης δὲ ἀπὸ τοῦ στρατο-
πέδου τῶν οἰκείων ἔξ παραλαβῶν καὶ Σφραντζῆν, τριάκοντα·
B καὶ αὐτὸν ἐπαγόμενον τῶν οἰκετῶν, εἰς ποταμὸν τινα οὐ τῶν
ἀεναίων Γαλυκὸν ὠνομασμένον οὐ μακρὰν Θεσσαλονίκης ῥέ-20
οντα, ῥᾶστώνης ἦλθε χάριν καὶ παραψυχῆς. Σφραντζῆς δὲ
αὐτὸν μόνον ἤδη ἀναπειλημένον, καὶ τὸ μὲν συλλαμβάνειν
οὐ μάλιστα ὄν εὐχερὲς, (ἐδέδειε γὰρ μὴ αἰσθησεως γενομέ-
νης ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἀπόλλωνται διαφθαρέντες) ῥᾶστον δὲ

tempore aliam manum, quanta rei sufficeret, collecturus esset. Parec-
tutum imperator, in Persas viam molitur. Domesticus quam potest
celeriter ad eum milites congregat: ac secundum meridiem ubi in ea
ipsa loca devenerunt, quae Persae depopulabantur, commisso pro-
lio hostes diu se defenderunt: propterea quod ea regio propter ne-
morum densitatem difficiles habebat aditus: id quod Persis, cum es-
sent pedestres, non parum proderat. Tandem vi summa victi, par-
tim ceciderunt, partim capti sunt. Quotquot autem in silvas se ab-
dere potuerunt, postera luce ad naves suas reversi, reliquis inflam-
matis, duas compleverunt (tot enim de praedonibus illis tantummodo
restabant) ac domum properarunt. Romanorum pauci desiderati;
plurimi et milites et equi vulnerati. Idem imperator Thessaloni-
cam ingressus, dies ibi complures agitavit. Syrgiannes cum sex de
suo exercitu assumptis, et Sphranze, quem et ipsum triginta comi-
tabantur, ad fluvium quemdam non perennem, Galycum vocabulo
non procul a Thessalonica, animi levandi accessit. Sphranzes solum
iam et interceptum videns, eumque comprehendere, haud esse facile
(quod timeret, ne si id in castris sentiretur, cum suis sibi perena-
dum esset) trucidare autem facillimum, imperatoriae praecipitacionis

τὸ ἀποκτείνειν, τῶν βασιλέως παραινήσεων ἀμνημονήσας, τοῖς Α. C. 1330
 τε αὐτῷ συνοῦσι περὶ τοῦ ἀποκτείνειν Συργιάννην κρύφα δι-
 αλεχθεῖς καὶ πείσας, (πρότερον γὰρ οὐδέπω οὐδενὶ τὴν βου-
 λὴν καταδήλον ἦν πεποιηκώς,) ἀποκτείνουσι τε αὐτὸν ἀγνοή-
 5 σαυτα τὴν ἐπιβουλήν, καὶ φεύγοντες ἦκον εἰς Θεσσαλονίκην. C
 βασιλεὺς δὲ ἐμέμψατο μὲν Σφραγτζὴν τῆς μικροψυχίας μάλ-
 λον γὰρ ἠβούλετο δεσμώτην ἀγαγεῖν ζῶντα Συργιάννην ἢ ἀ-
 ποκτείνειν· ἐπεὶ δὲ ἀναλῦσαι τὰ γεγενημένα οὐκ ἐνῆν, τὸν μὲν
 φόνον ἐλογίζετο τῇ ἀνάγκῃ τῇ ἀπὸ τῶν πραγμάτων, αὐτὸν δὲ
 10 ὀημείβετο καὶ τοὺς συνόντας τῆς τε εὐψυχίας ἔνεκα καὶ τὸλ-
 μης, καὶ τοῦ σφῶς αὐτοῦ προδήλοισι κινδύνοισι ἐμβάλεῖν ὑπὲρ
 αὐτοῦ· καὶ Σφραγτζὴν μὲν τῇ τοῦ μεγάλου στρατοπεδάρχου
 τετίμηκεν ἀξίᾳ· προσόδους τε παρέσχεν ἐτησίους, ἐκ χωρίων
 ἀναλόγως, καὶ τοὺς ἄλλους ὑπαντας ὡς ἕκαστοι. Κράλης δὲ ἐπι-
 15 ἐπέθετο πεσόντα Συργιάννην, πέμψας μὲν ἤγαγεν αὐτὸν εἰς τὰ
 στρατόπεδον ἐμπνέοντα ἔτι· ἀποθανόντα δὲ μετὰ μικρὸν ἐ-D
 θρήνησέ τε ἐφ' ἱκανὸν ὡς ἄνδρα φίλον, καὶ ἔθαψε μεγαλο-
 πρεπῶς. πρεσβίαν δὲ εἰς βασιλέα πέμψας, σπονδὰς ἔδειτο V. 224
 πρὸς αὐτὸν εἰρηνικὰς καὶ συμμαχίαν, καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν
 20 οὐ μακρὰν Θεσσαλονίκης παρὰ τὸν Γαλυκὸν ποταμὸν συγγε-
 νόμενοι τῷ βασιλεῖ, ἀναχώρησαν εἰς τὴν οἰκίαν. πόλεις δὲ
 ὅσαι πρότερον ἐγένοντο ὑπὸ Συργιάννην, πεσόντος αὐτοῦ, συγ-
 γνώμην παρασχομένου βασιλέως καὶ ἀμνηστίαν τῆς ἀποστα-
 σίας, προσεχώρησαν ἐκούσαι πάλιν. ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρό-

immemor, cum satellitibus de nece Syrgianni afferenda secreto col-
 loquitur. Quibus persuasis (nondum enim consilium suum cuiquam
 aperuerat,) hominem huiusmodi insidiarum prorsus ignarum interfici-
 eunt, et Thessalonicam perfugiunt. Imperator Sphranzen ut imbel-
 lem castigat: malebat enim vivum et vinculum potius ad se perducī,
 quam iugulari. Sed quoniam facta infecta nequibant fieri, caedem
 rerum necessitudini adscribens, ipsi et administris eius ob imper-
 territam animi fortitudinem, et quod se periculis manifestis pro ipso
 obiecissent, gratiam rependit. At Sphranzen quidem magni strato-
 pedarchae dignitate condecoravit, reditusque respondentem e certis
 locis in annos singulos illi destinavit: ceteros quoque, unumquem-
 que pro persona et merito muneravit. Crales Syrgianem percus-
 sum in castra adhuc spirantem deportandum curavit. Paulo post
 extinctum diu ut amicum dessevit, et splendide funeravit, missisque
 legatis, foedus et societatem cum imperatore pepigit: et die altero,
 haud procul a Galyco flumine cum eodem sermone collato, domum
 rediit. Urbes quotquot sub Syrgianne fuerant, eo caeso, veniam et
 ἀμνηστίαν ab imperatore consecutae, ad illius auctoritatem et obe-
 dientiam redierunt. Sub idem tempus etiam Ungrorum princeps,

- A. C. 1330: *καὶ ὁ τῶν Οὐγκρῶν ἄρχων, ὃν βήγα καλεῖν οἶδεν ἡ Λατίνων φωνή, στρατιᾷ μεγάλη ἐστράτευσεν ἐπὶ Κράλην, περὶ γῆς ὄρων πρὸς αὐτὸν διενεχθεῖς· θέλων δὲ ὁ Κράλης μὴ ἀδύνατος εἶη ἀμύνεσθαι αὐτὸν, πρεσβείαν ὡς βασιλεὺς πέμψας, ἤθετο συμμαχίαν. ἠσθεῖς δὲ ὁ βασιλεὺς πρὸς τὴν πρεσβείαν, στρατιᾷ ἀπολεξάμενος πολλὴν τε καὶ ἀγαθὴν, ἐπέμφεν εἰς Κράλην συμμαχίαν. ὁ βῆξ δὲ Οὐγκράς, ἐπεὶ ἐγένετο ἐν μεθορίοις τῆς αὐτοῦ καὶ Τριβαλῶν ἀρχῆς, πρὶν ἐς τὴν πολεμίαν ἐσθάλειν, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν οἰκίαν. λόγος δὲ ἦν ὡς πυθόμενος ἐκ βασιλέως ἦκειν συμμαχίαν ἀνεχώρησεν· εἰ-10 τε δὲ τούτου ἕνεκα εἶτε καὶ ἐτέρου τινός, ἔμεινεν ἐν ἀδελφῇ. καὶ ὁ Κράλης δὲ τῆς αὐτῆς ἕνεκα αἰτίας οἰόμενος ἀνακεχωρηκέναι βῆγα, βασιλεὺς τε ὁμολογεῖ χάριτας πολλὰς, καὶ τοὺς Βοσρατηγούς ἅμα καὶ τὴν στρατιᾷν δώροισι φιλοφρονησάμενος ἀξίως, χαίροντας ἀπέστειλεν εἰς τὴν οἰκίαν. καὶ ὁ βασιλεὺς 15 τὸ ἔτος ἐκεῖνο διεξείμασεν ἐν Θεσσαλονίκῃ.*
- A. C. 1331: *κς'. Ἐμα δὲ ἦρι ἀρχομένῳ γράμματα ἦκε βασιλεὺς ἐκ C. Βυζαντίου ἀγγέλλοντα, ὡς δύο τῶν παρὰ Μυσοῖς δυνατῶν, Ῥαξίνας ὁ πρωτοβεσιτάριος καὶ Φίλιππος ὁ λογοθέτης, πρὸς τὴν βασιλεύουσαν αὐτῶν τοῦ Μιχαὴλ γαμητῆν, θείαν οὖσαν οὖσαν Κράλην τοῦ Στεφάνου, διαστασιάζαντες ἐξήλασαν τῆς ἀρχῆς· καὶ αὐτὴ μὲν φεύγουσα ἅμα τέκνοις, πρὸς Κράλην τὸν ἀδελ-*

17. *Ἐμα δὲ ἦρι.* Ad oram MS. adscriptum erat: ταῦτα πρὸ τῶν εἰρημένων περὶ Συργιάνῃ συνέβη, id est: Hasc prius acciderunt quam quae de Syrgianne supra memorata sunt. Quod ita videtur ex libb. 9. et 10. Nicephori Gregorae. ED. P.

quem Latina lingua regem nominat, magno cum exercitu Cralem, quicum ei de finibus erat controversia, appetivit. Formidans Crales, ne se adversus illum tueri non posset, imperatorem subsidium per legatos rogavit. Qua petitione delectatus imperator delectu confecto, ingens et animosum agmen confecit, eique auxilio misit. Ungariae autem rex, cum in confinibus regni sui ac Triballorum tenderet, priusquam in hostilem regionem irrueret, propter submissas Triballo ab imperatore copias (ut fama fuit) converso itinere domum rediit: quod utrum hac, an alia de causa fecerit, incompertam mansit. Crales certe idcirco eum abiisse ratus, imperatori summas gratias egit: et duces exercitumque dignis donis humaniter donatos, domum laetabundus remisit. Imperator illius anni hiberna Thessalonicae egit.

26. Incunte vere, Byzantio accipiuntur literae, duos Moesorum dynastas, Rhaxinam protovestiarium, et Philippum logothetam, regnam suam, defuncti Michaelis uxorem, et Crales Stephani materteram.

φειδοῦν ἦκει. ἐπειθοὶ δὲ ἅμα καὶ τοὺς ἄλλους πεπεισάντες δυνα-Α, Q. 133: τοὺς τῶν Μυσῶν, τὸν ἀδελφιδοῦν τοῦ προβεβασιλευκότος Μιχαήλ, Ἀλέξανδρον τὸν Στρανηζιμήρου ἀπέδειξαν βασιλεῖα ἑαυτῶν. ὃς ἅμα τῇ ἐγκρατῆς γενέσθαι τῆς ἀρχῆς τὴν το ἑστρατιάν ὄση ἦν Μυσοῖς παραλαβὼν, καὶ ἐκ Σκυθῶν κατασκευμαχίαν οὐκ ὀλίγην, ταῖς πρότερον ἐπιστράτευσε πόλεις προσ- D χωρησάσαις βασιλεῖ· καὶ πλὴν Μεσημβρίας τὰ μὲν τῶν ἄλλων τοῖς ὄπλοις, τὰ δὲ παρεστήσατο ὁμολογία. τοιαῦτα δὲ πεπυθόμενῃ βασιλεῖ, οὐκέτι ἀνεκτὸν ἐδόκει μένειν ἐν Θεσσα- 10λονίκη· ἀλλ' ἄρας ἐκείθεν, εἰς Βυζάντιον ἀφικνεῖται. καὶ πρῶτα μὲν Συναδητὸν τὸν πρωτοστράτορα εἰς Μεσημβρίαν ἄρχοντα ἐπέμπει· δέσας μὴ καὶ Μεσημβριανοὶ ἄχρως ἂν ἢ στρατιὰ ἀποσταλεῖν παρασκευασθῆ. ἐκέλευε τε εἰς Βυζάντιον ἀφραλλέσθαι τὴν στρατιάν· καὶ αὐτὸς παρεσκευάζετο ὡς τοῖς 15 Μυσοῖς πολεμησέων. μεταξὺ δὲ παρασκευαζομένου, ἡγγέλλετο ἐκ τῆς ἔω, ὡς στρατιὰ Περσῶν εἶη παρεσκευασμένη ἐπιθέσθαι Νικομηθεῦσι. Νικομηθεῖα δὲ ὄπλοις μὲν ἀνάλωτος ἦν καὶ βίᾳ χειρῶν, τειχῶν τε καρτερωτάτων περιβολῇ καὶ τῇ ἄλλῃ τοῦ τόπου φύσει εὐφυῶς πρὸς ὀχυρότητα ἐχούση· ἔδε-Ρ, 281 20δίει δὲ τὴν ἔσθειαν τὴν ἐκ τοῦ οἴτου. ὃ δὴ καὶ οἱ βάρβαροι συνιδόντες, τῶν τειχῶν μὲν ἡμέλουν ὡς ἀναλώτων ἐσομένων ἐκ τειχομαχίας, τῆς παρόδου δὲ ἀσπυνοῦσιν κρατῆσαι, δι' ἧς ἐτρέφετο ἡ πόλις. καὶ ὁ βασιλεὺς δὲ ὁμοίως ὄχι διανοοῦνται οἱ βάρβαροι σαφῶς εἰδῶς, διὰ σπουδῆς ἀπάσης τρο-

regno per seditionem expulsi: quae cum liberis ad Cralem sororis suae filium se contulit. Illi et aliis Moesorum principibus in suam sententiam adductis, Alexandrum Stranzimero et Michaelis sorore natum, regem sibi legunt. Is simul ac regnum inivit, quidquid erat in Moesia copiarum, adioncto praeterea Scytharum non exiguo numero, contra civitates, quae se imperatori tradiderant, eduxit; ac praeter Mesembriam alias armis, alias deditioe occupavit. Haec ut ad imperatorem perlata sunt, Thessalonicae minime haerendum censens, Byzantium discessit. Principio protostratorem Synadenum Mesembriam pro praefecto mittit: timens ne et Mesembriani, dum exercitus cogitur, deficerent. Copias Byzantium congregari iussit, et ipse ut in Moesos pugnaturus se comparabat. In ipso belli apparatu fit certior, Persarum copias ad Nicomediam adoriendam paratas esse. Quae urbs manu et armis inexpugnabilis, moeniumque firmisimorum ambitu et reliqua ipsius loci natura munitissima, frumento et cetero commeatu haud abundabat. Quo perspecto barbari muris desperatis vias nitabantur obsidere, quibus cibaria in urbem importabantur. Imperator exploratum habens, quid illi conarentur, omnimodis vicissim laborabat, ut premente barbaro Nicomediensibus ali-

A. C. 1331 φῆν παρέχειν Νικομηθεῦσιν ἐπιόντων τῶν βαρβάρων ἐποιε-
 το· ὡς εἰ τοῦτο παρείη, ἕψατα τὴν λοιπὴν οἰσόντων πολιορ-
 κίαν. καὶ τότε οὖν πυθόμενος ἐστρατοπεδεῦσθαι τοὺς βαρ-
 βάρους παρ' αὐτὴν, τῆς μὲν κατὰ τῶν Μυσῶν ἡμέλει εἰσβο-
 B λῆς· στόλον δὲ ἐξαρτυσάμενος ἔκ τε τριήρων καὶ φορτίδων νεῶς
 ἑτέρων, στρατιάν τε ἐνθήμενος καὶ σῆτον, ἔπλει ἐπὶ Νι-
 κομηδείαν. πρὶν δὲ κατᾶραι, οἱ βάρβαροι αἰσθόμενοι, σκηπῶς
 ἀναλαβόντες καὶ τὴν ἄλλην ἀποσκευὴν, ἀνεχώρουν εἰς τὴν οἰ-
 κείαν, δεῖσαντες τὴν βασιλέως ἔφοδον. Ὁρχάνης γὰρ αὐτῶν
 ὁ σατράπης ἔτι οὐ παρῆν. ἀπόβυσιν δὲ ποιησάμενος ὁ βασι-10
 λεὺς καὶ Νικομηδέας λόγους τε καὶ ἄλλαις φιλοφροσύναις ἐ-
 πιβῆσας, τὸν τε σῆτον παρασχὼν, ἠύλισατο ἐκεῖ ἐπὶ δυοῖν
 ἡμέραις. ἅμα δὲ ἔφ' εἰς τὴν τρίτην παντὶ τῷ στόλῳ ἐπανέ-
 πλεεν εἰς Κωνσταντίνου. καὶ διατρίψας ἐν αὐτῇ ἡμέρας οὐ
 πολλὰς, ἐπεὶ καὶ ἡ στρατιὰ πᾶσα ἤδη παρῆν, καὶ ὅσα ἔδει15
 C ἐπεπόριστο, ἄρας ἔκ Βυζαντίου, οὐ πολλὰς ὕστερον ἡμέ-
 ραις ἐσέβαλεν εἰς τὴν Μυσίαν καὶ ἐδήλωσέ τινα αὐτῆς· ὑ-
 περβᾶς τε τὸν Αἴμον, τὰ μὲν ἄλλα πολισμάτα ὅσα ἦν καὶ
 πρότερον ἔχων, παρεστήσατο ὁμολογία πάλιν. Ἀγχιάλος δὲ
 ἔτι ἐφρουρεῖτο παρὰ τῶν Μυσῶν. Ἀλέξανδρος γὰρ ὁ τῶν20
 Μυσῶν βασιλεὺς, αἰσθόμενος τὴν βασιλέως εἰσβολὴν, ἐβῆ-
 θαι κατὰ τάχος πανστρατιᾶ ἄγων τοὺς Μυσούς. καὶ ἔλθων
 ἐστρατοπεδεύσατο παρὰ τὸ Ἄστων, αὐ πολὺ ἀπέχων βασιλέ-
 ως παρὰ τὸ Ῥωσόκαστρον ἐστρατοπεδευμένον· πλὴν ὅτι στε-
 νή τις καὶ ἀπόκροτος δίοδος τὰ στρατεύματα ἀμφοτέρω25

menta submitteret: quibus suppeditantibus, deinceps eos obsidionem commodissime toleraturos confidebat. Cum itaque didicisset hostes prope urbem castra constituisse, expeditione in Moesos omissa, classeeque ex triremibus et onerariis adornata, et militibus commea-
 tuque impositis, Nicomediam solvit. Sed antequam portum subiret, barbari eius adventu cognito prae formidine correptis tentoriis et impedimentis, Orchane eorum duce nondum praesente, in sedes suas reverterunt. Excendens imperator Nicomediensis tum alloquio, tum omni genere humanitatis confirmavit, et commea-
 tos eos impertivit, mansitque apud eos biduum. Die tertio in ipso lucis primordio Constantinopolin cum tota classe remeavit: unde diebus haud ita multis, exercitu iam praesente, et necessariis instructis omnibus, in Moesiam irrupit, ac loca quaedam devastavit: Haemumque praetergressus, alia quidem oppidula, quae prius habuerat, per deditioem recepit; Anchialum autem adhuc Moesi praesidarii tenebantur. Alexander siquidem Moesorum rex imperatoris impressionem sentiens, cum exercitu quantus erat ad arcendum accurrit, iuxtaque Aetum non procul ab imperatore, qui apud Rhosocastrum tendebat,

γεν· ἦν φθιάσας ὁ Ἀλέξανδρος, ἐφρουρούσε πεζὴν ἑπιστάσας A.C. 1331
στρατιάν. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ ἐπύθετο Ἀλέξανδρον ἐγγὺς ἐστρα-
τοπεδευκέναι, ἐς τὴν ὑστεραίαν ἅμα ἐφ' ἐκέλευεν ὀπλιζέσθαι
τὴν στρατιάν· καὶ ἐπειδὴ ἦσαν ὀπλισμένοι, παραλαβὼν αὐ-
βτους ὡς μάχην παρατεταγμένους, ἐγγὺς τῆς διόδου ἤλθαν,
ἢ παρὰ Ἀλεξάνδρου ἐφρουρεῖτο, καὶ προὐκαλεῖτο ὡς ἐς μά-
χην τοὺς Μυσοὺς. προσβάλλειν γὰρ αὐτῶν τῷ στρατοπέδῳ
οὐκ ἐνῆν διὰ τὴν διόδον οὐσαν τραχεῖαν καὶ στενὴν καὶ φρου-
ρουμένην ὑπ' αὐτῶν. διημερεύσας δὲ ἐκεῖ ἐν ὄπλοις, ἑπεί
10 οὐδεὶς ἀντεπέστη, εἰς τὸ οἰκεῖον στρατόπεδον πάλιν ἐπανῆλθε.
καὶ ὑστερον ἡμέραις οὐ πολλαῖς πάλιν ἦκεν ἄγων ὀπλισμένην
τὴν στρατιάν ἐπὶ τὴν μάχην, καὶ διημέρευσεν ὥσπερ καὶ
πρότερον πρὸς τῶν στενῶν τὰς εἰσβολάς. Μυσοὶ δὲ οὐδ' οὐ-
τως ἐτόλμησαν εἰς τὴν εὐρυχωρίαν ἐξελθόντες ἐκ τοῦ ἴσου
15 διαγωνίσασθαι πρὸς βασιλέα. ὁ δὲ εἰς τὸ στρατόπεδον τὸ P. 282
οἰκεῖον πάλιν ἐπανέβη καταπλήξας τῇ τόλμῃ τοὺς βαρβάρους.
Ἀλέξανδρος δὲ ὄρων ἤδη ἀδύνατος ὢν ἐκ παρατάξεως
ἀντιστῆναι βασιλεῖ, πρεσβεῖαν πέμψας διελέγετο περὶ εἰρήνης.
ἡξίου τε ἔχοντας ἑκάτερον ἂ ἔχουσι, πολέμου ἕποσθαι.
20 βασιλεὺς δὲ οὔτε πολέμου ἔφασκεν αὐτὸς ἄρξαι, οὔτε ἀπο-
στερῆσαι τίνα τῶν Μυσοῦς διαφερόντων· ἀλλ' ἀδικούμενος
ὑπ' αὐτῶν πολέμου ὑπαρχόντων, ἀμύνεσθαι τε ἀναγκαίως,
καὶ τὰ ὑπ' αὐτῶν ἀφρηγμένα ἀνασώζεσθαι. ἀποστερεῖσθαι
δὲ ἔτι Ἀγχιάλου, ἦν εἰ ἀπολήψεται, σπονδὰς θέσθαι ἔτοιμος
25 εἶναι πρὸς αὐτοὺς εἰρηνικὰς. καίτοι γε ἐλοῖτο εἰ φιλόνηκος ἦν

castra locat, angusto quodam et aspero transitu ambos exercitus dirimente: quem Alexander peditibus aliquot ibi dispositis custodire occuparat. Imperator Alexandrum in vicino castra metari intelligens, postridie diluculo suos capere arma iussit. Armatos deinde veluti pugnaturos, et per acies digestos, ad transitum illum deduxit, ac Moesos ad manum conserendam provocavit. Nam quia transitus ille salebrosus et arctus erat, et ab ipsis servabatur, in castra irrumpere commode nequibat. Toto igitur die ibi transacto, quia nemo hostium contra exhibet, in sua castra pedem retulit: paucisque diebus instructis ad proelium militibus rediit, ac eodem modo ad introitum angustiarum die quam longa est constitit, cum Moesi ne tum quidem in planitiem se dare foras, et aequo campo lacessere Martem auderent. Imperator itaque perterrefactis audacia sua barbaris, ut antea castra subiit. Alexander cernens, si acie congredetur, fore imparem, per legatos oravit, ut facta pace, sua uterque retineret. Respondit imperator, neque se priorem arma movisse: neque quidquam Moesis abstulisse: verum ab ipsis prius lacessitam, compelli resistere et ablata recuperare. Insuper Anchialum sibi eripi, qua reddita, pa-

A.C. 133: καὶ ἀπαραίτητος πρὸς τὰς ἀντιδόσεις, πᾶσαν ἐπιδειξασθαι
 Βοσκουδὴν, ὥστε καὶ αὐτὸν ἐκ τῶν αὐτοῖς διαφερόντων τινα
 κτήσασθαι πολέμῳ. διὰ δὲ τὸ τὰ στρατεύματα ἀμφοτέρω τῆς
 V. 226 αὐτῆς ἔχσθαι θρησκείας· ἄλλως θ' ὅτι καὶ ἡ εἰρήνη παντὸς
 πολέμου εἶναι δακὺν αἰρετωτέρα, μᾶλλον αὐτὴν αἰρεῖσθαι, εἰ
 τὰ οἰκεία μόνον ἀπολήψεται. Ἀλέξανδρος δὲ ἰσχυρίζετο ἀδι-
 κελν οὐδὲ αὐτὸς Ἀγχιάλον τε γὰρ καὶ τὰ ἄλλα πόλισματα, ἃ
 ἦν ἀφρημένως, οὐ Ῥωμαίοις προσήκειν μᾶλλον ἢ Μυσοῖς.
 τοῖς γὰρ πρὸ αὐτοῦ βεβασίλευκόσιν εἰς ἰκανοῦ εἶναι ὑποχέ-
 ρια τοῦ χρόνου. διὸ καὶ μᾶλλον βασιλέα ἀδικεῖν πρὸς οἷς 10
 C ἀφῆρηται ἀπαιτοῦντα καὶ Ἀγχιάλον. βασιλέως δὲ ἀποκρινο-
 μένου μὴ δεῖν τὴν ἀδικίαν ἐν δικαιομάτος ποιεῖσθαι λόγῳ,
 μηδὲ ὅτι ἐπὶ χρόνον ἀπεστέρησαν, οἶσθαι διὰ τοῦτο δίκαιον
 εἶναι καὶ διηνεκῶς ἀποστέρειν. τὰς γὰρ τοιαύτας πόλεις οὐ
 μόνον ἄνωθεν ἐκ παλαιοῦ ὑπηκόους Ῥωμαίοις εἶναι, ἀλλὰ 15
 καὶ αὐτῶν τὰς πλείους ὑπ' αὐτῶν τε ἐκτίσθαι καὶ κατοικεῖσθαι
 ἀποικίας πεπομπούτων· οὐπω δὲ χθὲς καὶ πρόωγ ὑφ' ἑαυτοῦς
 πεποιῆσθαι Μυσοῦς ἐκ τῶν Σφεντισθλάβου τοῦ βασιλέως χρό-
 νων, ὅς ἦν τὴν αὐτοῦ ἀδελφὴν γεγαμηκῶς, τοῦ πρὸς Κατα-
 λάνου καὶ Πέρσας τοῖς Ῥωμαίοις πολέμου κεκινημένον· ὅς 20
 πλείστα δὴ ἐκείκωσεν τὰ πράγματα αὐτοῖς, δι' ὃν οὐδὲ ταῦτα
 ἀνασώσασθαι ἠδυνήθησαν ἐξ αὐτῶν. νυνὶ τε αὐτὸν ἀδικεῖν
 D οὐδὲν, ἀλλὰ τὰ τε ὄντα ἔχειν καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀπαιτεῖν, ἃ

20. πολέμου. Sub Andronico seniore, de quo bello Gregoras in
 7. Obiit autem Sphentistlabus, qui Sphendosthlabus, eodem anno,
 quo in iuniorum Andronicum anathema pronuntiatum est. ED. P.

cem foedere firmaturum. Atqui oportuisse, si in rebus suis pertinax
 et implacabilis esset, nervos omnes ad par pari referendum intende-
 re, et armis sibi vicissim quaedam de illorum rebus vindicare. Quo-
 niam vero utrique eandem religionis sanctitatem colant, et pax
 cuilibet bello praeponderet, ipsam se bello huic antepone: modo
 sua sibi restituantur. At Alexander, nec se iniuste agere: Anchial-
 lum enim ceteraque oppidula, quae adempta sibi quereretur, non
 Romanis potius quam Moesis deberi: nam regibus antecedentibus
 perditum subdita fuisse. Idcirco imperatorem esse iniuriam, qui prae-
 ter ea quae abstulerit, etiam Anchialum postulet. Tum imperator,
 iniustitiae non imponendum nomen iustitiae: neque quia ad tempus
 alios spoliaverint, ideo existimandum licere perpetuo spoliare. Haec
 urbes non solum ex antiquo tempore Romanorum ditione contineri;
 sed etiam complures earum ab ipsis esse conditas, deductasque co-
 lonias. Moesos vix heri et nudius tertius eas sub imperium suum
 redegit, a regno Sphentisthlabi sororis suae mariti videlicet, dum
 Romanis cum Persis, et Catalanis bellum esset, qui rex Romanos
 vehementer afflixerit: propter quem haec ipsis tum extorquere non

εἰ μὲν εἰρήνης ἐπιθυμοίη ἀποδίδοναι· εἰ δὲ μὴ, ἀλλ' αὐτὸν γε A.C. 133:
 μὴ δύνασθαι προῖεσθαι, τρόπον δὲ παντὶ πειρώσεσθαι διασωῶζειν
 τὴν ἀρχὴν, ὃ Ἀλέξανδρος, (ἐπεὶ ἐγγύς δοτρατοαπεδύνοντο ἀλ-
 λήλων καὶ δι' ἐλαχίστου τὰς ἀποκρίσεις ἐποιοῦντο,) οὐκ ἔφα-
 σκε δεῖν περὶ ἀρχῆς τινα διαλεγόμενον ἀποδείξεισι χρῆσθαι
 καὶ λόγοις πιθανοῖς, ἀλλ' ὄπλοις καὶ χειρὶ βιαιοτέρα τὰ δί-
 καια βραβεύειν. οἷς καὶ αὐτὸν ἐκ τοῦ ὑπερέχοντος χρώμε-
 νον νυνί, περὶ γῆς ὄρων διαλέγεσθαι ἀσφαλῶς· ἐγὼ δὲ παρε-
 χώρησα ἂν καὶ Ἀγχιάλου ἐκ τοῦ ῥάστου, εἰ μὴ πολλὴν ἔμοι-
 10 γοτε καὶ στρατιᾷ τὴν ἀτολμίαν καὶ τὴν μέμψιν ἐπήγα. πρὸς
 γὰρ τῷ μὴ ἀντιστῆναι τολμῆσαι, μηδὲ ἐκ παρατάξεως δια-P. 283
 γωνίσασθαι ἡμῖν, καίτοι γε ἅπαξ καὶ δις πρώτοις ἐπελθούσιν,
 εἰ καὶ Ἀγχιάλου ἐπ' οὐδεμιᾷ παραχωρήσομεν ἀντιδόσει, σα-
 φέστατα δὴ ἐν πᾶσιν ἀνθρώποις ὁμολογήσομεν τὴν ἦταν.
 15 Ἰδὲ ἀλλὰ τιнос ἔνεκα αἰσχύνης προκαλύμματος εἰ βούλοιο Διάμ-
 πολιν ἀποδόντα, τὴν Ἀγχιάλον ἀπολαμβάνειν. πάντως δὲ
 εἰδέναι ἀκριβῶς, ὡς, ὃ φασι, χάλκεα χρυσείων ἀνταλλάττε-
 ται. τούτου δὲ γενομένου, αὐτὸν τε ἔχειν ἃ συμβήσεται αἰτεῖ
 καὶ αὐτὸν αἰσχύνης ἀπηλλάχθαι, ἴσ' ἀντ' ἴσων δοκοῦντα ἔ-
 20 χειν. βασιλεὺς δ' ἐπεὶ ἐδόκουν οἱ λόγοι προσηνεῖς τε εἶναι
 καὶ ἄξιοι παραδέχεσθαι, τοῦτο μὲν Ἀγχιάλου, Διαμπόλεως B
 οὐδ' ὅσον εἰπεῖν διαφερούσης, τοῦτο δ' εἴτι καὶ πρόοιο τῆς
 εἰρήνης ἔνεκα, οὐδεμίαν αὐτῷ μέμψιν ἂν οἰήθεις ἐπαγαγεῖν·
 ἄλλως τε καὶ σιτίων τῇ στρατιᾷ ἐπιλιπόντων, καὶ ἐνδείας οὐ-

potuerint. Nunc se citra cuiusquam iniuriam et sua tenere, et
 quae suis desunt repetere: quae, si pacem cupiat, restituat: sin
 minus, se ea non posse relinquere, moturumque omnem lapi-
 dem, uti principatum tueatur atque conservet. Alexander (castris
 erant propinqui, et per minimum intervallum responsabant) non
 oportere dixit quemquam de imperio litigantem demonstrationi-
 bus, et probabilibus conclusionibus, sed ferro et manu fortiores
 de iure statuere: quibus cum ipse nunc plus satis polleat, de im-
 periorum finibus secure disserat: se porro et Anchialo non gravate
 cessurum fuisse, ni ea res et sibi et exercitui magnaes timiditatis
 reprehensionem pareret. Nam si praeter hoc, quod resistere et ac-
 cie contra certare, quamquam semel iterumque ab ipsis accedentibus
 provocati, non fuissent ausi, etiam Anchialo absque compensatione
 cederent, apertissime omnibus mortalibus sese victos ostensuros.
 Verumtamen pro tegumento quodam dedecoris sui, si velit, traditurum
 Anchialum, et Diampolin recepturum; quamvis certissimo sciat, se,
 ut est in proverbio, aurea aereis permutare. Ita futurum, ut et
 imperator habeat quod petit: et ipse probri expers sit, cum aequalia
 pro aequalibus possidere videbitur. Imperator, quoniam orationem

- Α. C. 1331σῆς ἤδη λαμπρᾶς τῷ στρατοπέδῳ καὶ δεομένων ἢ διαγωνίζεσθαι πρὸς τοὺς πολεμίους, ἢ ἀναχωρεῖν, ὥστε καὶ αὐτὸν τὴν ἔνδειαν συνορῶντα πολλοῖς τὴν ἐς τὰ οἰκεία ἐπιτρέψαι ἀναχώρησιν, προσεδέξατό τε τὴν πρᾶσβείαν, καὶ ἐγένοντο αἱ συνθήκαι ἐπὶ τούτοις, ὥστε Ῥωμαίους καὶ Μυσσοὺς ποιήσασθαι σπονδάς, καὶ μηδὲν ἀλλήλους ἀδικεῖν· ἀλλ' Ἀγχιάλων C μὲν ἀπολαβεῖν Ῥωμαίους, ἀποδοῦναι δὲ Διάμπολιν, καὶ τοῦ λοιποῦ εἰρήνην ἄγειν ἔχοντας ἃ ἔχουσιν ἑκατέρους. τοιαῦτα μὲν ἀμφοτέροις τοῖς βασιλευσιν ἐγεγένητο αἱ σπονδαὶ ἐβδόμῃ καὶ δεκάτῃ μηνὸς Ἰουλίου ἰσταμένου· καὶ οἱ ἀποληψόμενοι τὰς πόλεις καὶ τοὺς ὄρκους παρήσαν ἑκατέροις παρ' ἀλλήλων.
- V. 227 κζ. Τῆς αὐτῆς δὲ νυκτὸς καθ' ἣν ἐμελλον εἰς τὴν ὕστερῳαίαν τελεσθῆσθαι οἱ ὄρκοι, ἦκον πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον κατὰ συμμαχίαν στρατιὰ ἀπὸ Σκυθῶν. ἦν γὰρ δὴ αὐτοὺς προσεκλημένος ἐπὶ Μπελαοῦρον τὸν θεῖον, ὃς διαστασιάσας πρὸς 15 αὐτὸν καὶ μέρος τῆς ἀρχῆς παρασπασάμενος, λυπηρὸς ἦν καὶ κακῶς ποιῶν τὴν χώραν. νομίσας δὲ εἰς δέον χρήσεσθαι τῷ καιρῷ, εἰ τούτους ἐξαπατήσας ἐπαγάγοι βασιλεῖ, τὸν θεῖον ἔλεγεν αὐτοῖς ἐγγὺς παρεῖναι, ᾧ δέον πρὶν αἰσθῆσθαι ἀπελθεῖν· ἐκείνον δὲ μηδὲν εἰδότα τῶν γεγενημένων προθύ- 20
- P. 284μῶς καταστῆναι εἰς τὸν πόλεμον εἰκόσ· τούτου δὲ γενομένου, ἐκείνον τε διαφθαρήσεσθαι ῥᾶστα κρατηθέντα ὑφ' ἡμῶν ὄντων πολλαπλασιῶντων καὶ ἡμᾶς πόνων ἀπαλλάξεσθαι μακρὰν ἀ-

non inhumanam et admittendam censebat; et quia Anchialus Diampoli praestat, quantum dici non potest: deinde quia si quid etiam pacis gratia de suo iure remitteret, non id sibi vitio datum iri opinabatur: cum praesertim et commeatus exercitum defecisset, et luculenta penuria in castris laboraretur, militesque aut cum hoste committi, aut reduci obscarent; ut et ipse misericordia impulsus, multis missionem daret, legationi locum reliquit, pacemque in has condiciones fecit: ut Romanis et Moesis foedus esset, ac nihil vicissim iniuriarum inferrent: illi Anchialum reciperent, et pro ea Diampolin reponerent: ac de cetero utrique suum sibi habentes, pacem, concordiamque colerent. His legibus foedus inter reges sexdecim Kalendas Sextiles iunctum est, cum uterque et urbi, et sacramento pro se recipiendis vicarios dedisset.

27. Ea porro nocte, cui dies iurisiurandi illuxit, Scythae Alexandro suppeticas venerunt contra patrum Belaurum ab eo invitati, qui seditione concitata, parteque regni ad se avulsa, et reliqua divexanda importunus erat. Existimans autem se ista commoditate opportune usurum, si eos fallacia quadam in imperatorem immitteret, patrum prope adesce dixit, et eum improvise aggrediendum: quem rei totius ignarum, acriter pugnaturum sit verisimile; sed a multo pluribus facillime superatum, et interfectum iri: et ita ipsos a labore

νέειν μέλλοντας ὁδόν. καὶ ἔπεισέ γε τοὺς βαρβάρους μὴ συνι- A. C. 1331
 δόντας τὴν ἀπάτην· βασιλεὶ γὰρ οὐκ ἂν ἐπῆλθον, εἴπερ ἔγνω-
 σαν, διὰ τοὺς ὄρκους καὶ τὰς σπονδάς, οὓς ἦσαν νεωστὶ πρὸς
 αὐτὸν πεποιημένοι. ἅμα δὲ ὄρθρω ὀπλισάμενοι, ἐχώρουν
 5 διὰ τῶν στενῶν ἐπὶ Ῥωμαίους. αἰσθόμενοι δὲ οἱ βασιλέως
 σκοποὶ, (αὐτόθι γὰρ ἦσαν τεταγμένοι,) ἀπήγγελλον τὴν ἔφοδον
 κατὰ τάχος· καὶ ὁ βασιλεὺς ἐκέλευεν ὀπλιζέσθαι τὴν στρα-
 τιάν. ἐπεὶ δὲ ὀπλίσαντο, ἐξήεσαν τεταγμένοι κατὰ φάλαγγας
 10 ἕξ οὔσας πρὸς ταῖς δέκα. ἤρχε δὲ τοῦ μὲν δεξιοῦ κέρως ὁ Β
 10 πρωτοστράτωρ, τοῦ δὲ ἀριστεροῦ Τζαμπλάκων ὁ μέγας πα-
 πίας, τὸ μέσον δὲ αὐτὸς ἐπέιχεν ὁ βασιλεὺς. ἕξ δὲ φάλαγγας
 τὸ μέτωπον ἐπλήρουν ἅπαν· καὶ μετ' αὐτοὺς ἦσαν αἱ
 15 δέκα τεταγμένοι ὡς ἕκαστοι μετὰ τῶν στρατηγῶν. βασιλεὺς
 δὲ ἠνῆστο μὲν ἠπατημένος ὡς πολὺ τῆς στρατιᾶς διὰ τὴν
 15 τῶν συνθηκῶν ἐλπίδα ἐπιτρέψας οἴκαδε ἀναχωρεῖν. ὅμως
 δὲ πρὸς μόνους τοὺς Μυσοὺς τὸν ἀγῶνα ἔσεσθαι νομίζων,
 ἐπῆει θαρρῶν αὐτοῖς. ἀπιούσι δὲ ἤκουετο σάλπιγγ' ἠχοῦσα
 Σκυθικῆ. ἤχετ γὰρ οὐ κατὰ τὰς ἄλλας, ἀλλ' ἄγριόν τι καὶ
 ἀπηχῆς, ὅποσον ἱκανὸν εἶναι τοὺς βαρβάρους ἐρεθίζειν πρὸς
 20 ὀδυμόν. διὸ καὶ γνώριμός ἐστι καὶ πρόρῳθεν ἀκουομένη. νο-
 μίσας δὲ ὁ βασιλεὺς οὐ Σκύθας εἶναι, (οὐδὲ γὰρ ἂν ἤθετη- C
 κέναι τὰς σπονδάς τὰς πρὸς αὐτὸν,) ἀλλὰ τοὺς πέραν Ἰστροῦ
 Γέτας, οἳ ὁμόσχενοι τοῖς Σκύθαις ὡς τὰ πολλὰ εἰσιν ἵππο-
 τοξοῖται, κατὰ συμμαχίαν παρόντας πρὸς ἐκπληξιν τῇ Σκυθι-

longi itineris adhuc emetiendi fore liberos. Isto modo barbaris fu-
 cum fecit: nam si scissent, propter foedus recenter cum imperatore
 initum nunquam in eum se intulissent. Die igitur exoriente, armis
 induti angusto calle in Romanos procedunt. Speculatores ibi col-
 locati celeriter hostium adventum in castra nuntiant. Imperator ar-
 ma expedire iubet et cum sedecim dispositis phalangibus occurrit.
 Dextrum cornu protostrator, Zamplaco magnus pappias sinistrum te-
 nebat, medio agmine imperator ipse emicabat. Senae phalanges
 frontem totam implebant: post eas reliquae decem, singulae cum
 ducibus suis erant dispositae. Imperator vero delusum se ideo do-
 lebat, quod bonae parti militum propter spem foederis missionem
 concesserat. Verumtamen cum solis Moesis sibi pugnandum ratus,
 fidenter in eos gradiebatur. Et ecce dum incedunt, tubam Scythi-
 cam exaudiunt, quae non instar aliarum tubarum, sed horridum
 quiddam et absonum sonat: quale barbaris ad Martem accendendum
 sufficit. Quare quamvis procul audiat illud tubae genus, statim
 agnoscitur. Putans tamen imperator, non esse Scythas (neque enim
 pacem secum pactam dissolvisse,) sed trans Istrum Getas, qui iisdem
 quibus Scythae armis utentes, plerique omnes sunt sagittarii, Getas

- A. C. 1331^{κη} σάλπιγγι χρῆσθαι, οἷς θαρρόντα καὶ Ἀλέξανδρον προθύμως πρὸς τὸν πόλεμον χωρεῖν, ἀπεπῆει καὶ αὐτὸς θαρρόων. ἐπεὶ δὲ ἐγγὺς ἀλλήλων ἦσαν ὅσον ὄρασθαι, ὅτε ἥλιος τὸν ὀρίζοντα ὑπερβίαι, ἐνεργεστέρην ταῖς ὄψεσι τὴν δύναμιν παρεῖχε, τότε ἤδη καθαρῶς ἐφαίνετο Σκυθικὴ εἶναι ἢ ἐπιουσεῖ στρατιά· οὐ γὰρ ἦσαν τεταγμένοι μετὰ τῶν Μυσῶν, ἀλλ' ἰδίαν αὐτοὶ ἐπέχον τάξιν. ἐπεὶ δὲ ἐγγὺς ἦσαν ὅσον ἐμβάλειν, **Doi** Σκύθαι τὸν μὲν βασιλέα μετὰ τῶν προτάκτων παρεξέκλιναν ἐπὶ δὲ τοὺς ἐπιτάκτους ἐχώρουν καὶ ἐτρέψαντο ἀντισχόντας ἐκ ὀλίγον καὶ τὴν δίωξιν ἐποιήσαντο ἄχρι Ῥωσοκάστρου. ἐκεῖ δέιο συστραφέντες οἱ Ῥωμαῖοι, ἠμύνοντο τοὺς βαρβάρους ἐξωτῶν τευχῶν. βασιλεὺς δὲ ἅμα ταῖς προτεταγμέναις ἔξ φάλαγξι, καίτοι τῶν ὀπίσω τετραμμένων εἰς φυγὴν, οὐδὲν μᾶλλον ὑπεχώρησεν,
- V. 228 ἀλλ' ἦ κατευθῦ Μυσῶν, καὶ συνέβαλον ὀλίγοι πρὸς πολλαπλασίους. μάχης δὲ καρτερωτάτης ἐφ' ἱκανὸν γεγενημένης, 15 καὶ χειρὸς ἔργα καὶ τόλμης ἄξια πολλὰ τῶν Ῥωμαίων ἐπιδειξαμένων, τέλος ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν Μυσῶν ἐκβιαζόμενοι καὶ ἐν κινδύνῳ ἤδη καθεστῶτες, ὑπεχώρησαν ὀπίσω. βα-
- P. 285σιλεὺς δ' ἅμα τῷ μεγάλῳ δομυστικῷ καὶ Ἀσάνῃ τῷ Μανουῆλ τῷ τῆς μεγάλου δομυστικού γυναικὸς ἀδελφῷ, ὃς τῆς 20 βασιλικῆς τάξεως ἦρχε, καὶ ἑτέροισι ἄγων πενήκοντα ἐκ τῶν ἐπιφανῶν λογάδας, πρῶτα μὲν ἐτρέψαντο τοὺς κατ' αὐτούς. ἔπειτα σφοδροῦ προσερόνηκός τοῦ πολέμου καὶ πολλῶν

inquam, qui Moesis ad auxilium adessent, et ad terrorem incutientium Scythica tuba clangent: quorum virtute nixus Alexander hilariter ad certamen prodiret: ipse quoque bona spe plenus contra ingreditur. Postquam inter se conspexerunt, et sol altius supra finitorem elatus, rerum discrimina clarius ostendit, tum liquido apparuit, adventantium agmen Scythas esse: nam Moesis non intermixti, suos ordines obtinebant. Cum iam facienda esset impressio, Scythae imperatorem cum iis qui erant in fronte, paulum declinantes, succenturiatos invadere; quos parum resistentes in fugam dederunt et usque Rhosocastrum fugientibus inhaeserunt. Ibi conversi Romani facto cuneo barbaros a muris abstinuerunt. Imperator licet posteriores fugae se mandassent, cum sex primis phalangibus nihilo magis se abducens, recta in Moesos ibat, confligebantque pauci cum multis pluribus. Cum in longa et acerrima pugna Romani strenue dimicassent multaque virilia facinora edidissent, postremo Moesorum multitudine vehementius instante, et praesenti periculo cogente, retrocesserunt. At imperator cum magno domestico et Manuele Asane fratre uxoris domestici (qui imperatoriam regebat aciem et alios de nobilibus quinquaginta selectos ducebat) primum quidem in se irruentes fugaverunt. Post ingravescente certamine, multis circumfusis, cum testudinem servare amplius nequirent, disperai quisque ut potuit

περιχυθέντων, οὐκ ἠδυνήθησαν τηρῆσαι τὸν συνασπισμὸν, ἀλ-Α. C. 1331
 λά διαλυθέντες ὡς ἠδύναντο ἑκαστος, ἀνεχώρουν, τῶν δύο
 μόνων ὑπολειμμένων βασιλέως καὶ μεγάλου δομεστίκου ἐν
 ταύτῳ· κάκεινοι δὲ διαιρεθέντες ἐπ' ὀλίγου, πάλιν τάχιστα
 5εῖς ἐν συνῆλθον, ὡς καὶ τὸν μέγαν δομεστικὸν εἰπεῖν πρὸς
 βασιλέα· „καιρὸς εὐψυχίας καὶ τόλμης, ὦ βασιλεῦ· χρῶθ
 τοίνυν τῇ χειρὶ, καὶ ἄξια ἔργα ἐπιδείκνυσο σαυτοῦ.” τὸν
 δ' ἀποκρίνασθαι, μηδὲν ὄφελος εἶναι τῆς ἀνδρίας καὶ τῆς
 τόλμης τῆς αὐτοῦ, τῶν ἄλλων ἀπάντων τετραμμένων εἰς φυ-
 15ογῆν. ὁμοῦς βασιλεύς τε καὶ ὅσοι εἰς χεῖρας ἦλθον τοῖς Μυ-
 σοῖς, καίτοι καὶ γενομένης τῆς τροπῆς, οὐ νῶτα βάλλεσθαι
 παρέσχον φεύγοντες ἀμεταστρεπτί· ἀλλ' ἀμυνόμενοι καὶ πε-
 ρισώζοντες ἑαυτοὺς, ἦλθον ἄχρι Ῥωσοκάστρου· ἐκεῖ δὲ τῇ
 λοιπῇ στρατιᾷ γενόμενοι εἰς ἓν, ἠμύνοντο ὁμοῦ προθύμως
 20ἵπρὸς τε Σκύθας καὶ Μυσοὺς ἄχρι τρίτης τῆς ἡμέρας ὥ-
 ρας· μηδὲν δὲ πλεόν οἱ βάρβαροι δυνάμενοι ἀνύσαι, (οὐδὲ
 γὰρ αὐτὸς Ῥωσοκάστρου ἰσχυσαν βιάσασθαι ἐλθεῖν,) διαλυ-
 25θέντες, εἰς στρατόπεδον τὸ οἰκεῖον ἐπανῆλθον. ἔπεσον δὲ
 παρὰ τὴν μάχην καὶ ἐξωγρήθησαν Ῥωμαίων ἀπὸ μὲν τῶν
 30οἰππέων ἑπτὰ καὶ τριάκοντα· ὧν ἦσαν ἕξ τῆς τάξεως τῆς
 βασιλικῆς· πεζοὶ δὲ πέντε πρὸς τοῖς ἐξήκοντα· καὶ τοῦτων
 οἱ πλείους ἢ σύμπαντες σχεδὸν ὑπὸ τῶν Σκυθῶν εἰλώσαν
 ἢ ἀπέθανον. ἀπέθανον δὲ καὶ ἀπὸ τῶν Μυσῶν ὀλίγη πλει-
 35ους τῶν Ῥωμαίων. πλὴν ἡ νίκη φανερωῶς προσεγένετο τοῖς
 40Μυσοῖς διὰ τὸ μὴ τοὺς Ῥωμαίους ἀντισχεῖν, ἀλλὰ τραπέν-

fugerunt, imperatore et magno domestico simul relictis: qui paulum
 disiuncti, rursus et celerrime coierunt; ut domesticus imperatorem
 sic compellaret: Nunc tempus est audendi viriliter: nunc utere dex-
 tra imperator, et quae tua persona digna sunt, perpetra. Qui vir-
 tutis suae nullum fore fructum respondit; quandoquidem ceteri
 omnes in fugam se dedissent. Nihilominus et ipse et quotquot
 cum Moesis manus contulerant, quamquam fugerunt, non tamen sine
 ulla conversione terga ad vulnera insequentibus praebebant: verum a
 fronte nihilominus se tuentes Rhosocastrumque pervenientes,
 coniuncti cum reliquis, simul contra Scythas atque Moesos usque
 ad horam tertiam praeliabantur alacriter. Barbari quia nihil agebant
 (nec enim per vim Rhosocastrum irrumperere poterant) palantes in
 tentoria sua reverterunt. Ceciderunt captique sunt de Romanis equi-
 tes quidem septem et triginta, et hi ex turma imperatoria: pedites
 quini et sexageni, paucis occisis, pene omnes a Scythis capti sunt.
 E Moesis paulo plures Romanis occubuerunt. Ceterum victoria sine
 controversia penes Moesos stetit: propterea quod Romani non resi-
 stentes, vago et sparsim Rhosocastrum fugerunt. Circa meridiem

- A. C. 1331 τὰς ἀτάκτως εἰς Ῥωσόκαστρον ἔλθειν. περὶ δὲ μεσημβρίαν τῆς αὐτῆς ἡμέρας Ἀλέξανδρος ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς τῶν παρ' αὐτῷ ἐπιφανῶν τὸν Ἰβάνην πέμψας πρὸς βασιλέα προσβευτήν, ἧξίου τὰς γεγενημένας τῇ προτεριαιᾷ συνθήκας ἀλύτους μένειν, καὶ πλείονος ἕνεκα φιλίας καὶ ἀσφαλείας τῆς πρὸς τὰς σπονδὰς τὴν θυγατέρα τὴν αὐτοῦ τῷ υἱῷ ἐκείνου κατεγγυῆσαι. βασιλεὺς δὲ τὸ μὲν τελεσθῆναι τὰς γεγενημένας σπονδὰς, καὶ αὐτῷ εἶναι ἀπεκρίνατο κατὰ γνώμην, ἐπεὶ καὶ πρότερον οὐ πρὸς ἀνάγκην, ἀλλὰ διὰ τὸ λυσιτελεῖν τομίζειν τὴν εἰρήνην γεγενῆσθαι. τὴν δὲ συγγένειαν μὴ βούλεσθαι. δόξαι γὰρ ἂν πᾶσι δι' ἀνάγκην ἢ φόβον τοιαῦτα πράττειν οἷα δὴ νεικημένον ὑπὸ σοῦ. καίτοι τὸ μὲν τραπῆναι συμβέβηκεν ἡμῖν μόνοις ὑπὸ πλείονων βιασθεῖσιν. ἀποστερήσει δὲ τῶν οἰκείων οὐδὲν διενηνόχαμεν ἀλλήλων. πλείους γὰρ ἀπεβάλετε ὑμεῖς. ὅμως αὐτοῦ γε ἕνεκα τοῦ ἡσῆσθαι¹⁵ δοκεῖν ἡμᾶς οὐ βούλομαι τὴν συγγένειαν ποιήσασθαι νυνὶ,
- P. 286 ἀλλ' εἰρήνην μόνον καὶ σπονδὰς. ἀναστρέψαντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, πρεσβείαν περὶ τῆς ἐπιγαμίας ποιῆσθαι καὶ σκεψάμενθ' ὅτι ἂν λυσιτελεῖν δοκοῖη καθ' ἡσυχίαν πράττειν. Ἰβάνης μὲν οὖν ἀπανῆλθεν ὡς βασιλέα τὸν οἰκεῖον, τὰς ἀποκρίσεις²⁰ τοῦ Ῥωμαίων βασιλέως ἄγων. καὶ μετὰ μικρὸν ἐπανῆλθε πάλιν ἄγων καὶ συμπροσβευτήν τὸν Ἀλέξανδρον τοῦ βασιλέως θεῖον Συναδρόν, τὰ ἴσα πρεσβεύοντα καὶ αὐθις. περὶ τε
- V. 229 τοῦ κήδους πολλὰ διαλεγόμενοι ἐπαγωγὰ, ἐξ ὧν ὦροντο τὸν βασιλέα πείσαι. ὁ βασιλεὺς δὲ τοῖς προτέροις καὶ αὐθις ἐχρη²⁵

Alexander Moesorum rex de proceribus suae gentis Ibanen seu Ioannem ad imperatorem legat, et ut foedus pridie susceptum valeat, atque ad amicitiam securitatemque augendam filiam suam ipsius filio despondeat, precatur. Cui imperator, manere foedus sibi quoque non displicere: siquidem et prius non necessitatis, sed utilitatis causa compositam pacem existimaret: affinitatis coniunctionem in praesentia nolle: neminem enim aliter iudicaturam, quam vel necessitate vel timore, quia ab illo victus sit, conciliatam: etsi non ob aliud fugerint, quam quod pauci pluribus pares esse non potuerint. In amissione autem suorum nullum esse discrimen: imo ipsos plures amisisse. Sed ne victus ab illis habeatur, nolle nunc affinitatem contrahere; pacem dumtaxat et foedus non recusare: ubi domum redierit, legationem super matrimonio missurum: et quod sibi re discussa expedire visum fuerit, in tranquillitate et requie facturum. Ibanes cum hoc responso ad regem suum reversus, paulo post cum socio Alexandri patruo Synadeno rediit. Caput legationis idem quod ante: disserueruntque de affinitate ista multa probabiliter, quibus se imperatorem flexuros opinabantur. Verum is deavo in

το λόγους· και τὴν μὲν εἰρήνην ἔφρασκεν αἰρεῖσθαι, καὶ θάεσθαι A. C. 1331
 βούλεσθαι περὶ αὐτῆς σπονδᾶς· τὴν συγγένειαν δὲ οὐ νυνὶ
 ποιήσῃν, ἀλλ' ἐς ὕστερον ἢν αὐτῷ δοκῆ. ἂν μὲν οὖν καὶ αὐ- B
 τοῖς τὰ τοιαῦτα κατὰ γνώμην ἦ, διαλέγεσθαι περὶ τῶν συν-
 5 θηκῶν· ἂν δ' ἑτέρα τινα διανοῶνται, ἀπελθόντας παρασκευά-
 ζεσθαι καθ' ὅτι ἂν δοκῆ. οἱ δ' ἐπεὶ ἐώρων βασιλέα ἀμεταστρε-
 πτί τῶν ἐξ ἀρχῆς ἐχόμενον λογισμῶν, τὴν μὲν συγγένειαν τὸν
 αὐτῶν ἔφρασαν βασιλέα περὶ πλείστου ποιεῖσθαι· καὶ αὐτοῖς
 προστεταχέναι περὶ ἐκείνης πῦσαν ἐπιδείξασθαι σπουδὴν· ἂν
 10 δὲ μὴ προσχωροίη μηδὲ πείθοιτο ὁ βασιλεὺς, τότε ἤδη τοὺς
 μὲν περὶ ἐκείνης λόγους εἰς τὸ μέλλον ὑπερθέσθαι ὡς καιρῷ
 τῷ προσήκοντι γενησομένους· αὐτοὺς δὲ περὶ τῆς εἰρήνης
 ποιεῖσθαι τὰς συνθήκας. καὶ γενομένων παρ' ἀμφοτέρων C
 λόγων οὐ πολλῶν, συνέβησάν τε καὶ τὰς σπονδὰς ἐποίησαντο
 15 αὐθήμερον· καὶ ὄρκους ἐποίησαντο ἐπ' αὐταῖς οἱ βασιλεῖς
 κατὰ τὸ ἔθος· καὶ τοὺς περιόντας τῶν Ῥωμαίων δοριαλώ-
 τους ἔλυσαν ἄνευ λύτρων· οὕτω γὰρ ἦν ἐν ταῖς συνθήκαις
 εἰρημένον· εἰς τὴν ὕστεραιαν τε γενομένοι ἐν ταῦτῷ, συνηρί-
 στησάν τε ἀλλήλοις καὶ συνδιέτριψαν διὰ πάσης τῆς ἡμέρας
 20 περὶ τῶν γεγενημένων τῇ προτεραία κατὰ τὴν μάχην ὁμι-
 λούντες. ἐκπληξῆς γὰρ εἶχεν Ἀλέξανδρόν τε καὶ Μισσοὺς
 τῆς Ῥωμαίων τόλμης καὶ τῆς εὐψυχίας, ὅτι ὀλίγοι πρὸς
 πολλαπλασίους ἀγωνιζόμενοι, καὶ τῶν μετ' αὐτοὺς τεταγμέ-
 νων ἠττημένων ἤδη λαμπρῶς, οὐδὲν μᾶλλον ὑφήκαν τῆς ἀν-

eamdem sententiam respondet, pacem quidem se amplecti eamque foedere interposito confirmaturum: affinitatem autem non modo, sed cum sibi placuerit ingressurum. Si igitur eadem sit illorum voluntas, quaerendum de Scythis, cur illi videlicet pacem ruperint. Sin alia omnia cogitent, eant et se quatenus libuerit comparent. Legati ut imperatorem nihil a primo immutatum animadverterunt, affinitatem eius dixerunt regem ipsorum exoptare summpere sibi-que imperasse, ut in ea concilianda nullam diligentiam praetermittereat. Sin iret in alia omnia, tum de ea sermonem in aliud tempus opportunus reiicerent: interim pacem foedere sancirent. Paucis utrimque dictis, res convenit eademque die inter reges foedus iureiurando solenni more firmatum, et captivi Romanorum, ut in conditionibus expressum erat, absque pretio dimissi. Diem sequentem totum compraudendo et de pugna pridiana confabulando exegerunt. Alexander et Moesi Romanorum virtutem cum stupore praedicabant, qui non multi cum longe pluribus decertassent: et cum postremum agmen manus plane dedisset, nihil tamen animo fracti, quasi nihil contigisset novi, constantissimo spiritu cum hostibus concurrissent compulsi-que postea ab instantium catervis, ita

A. C. 1331 δρίας καὶ τῆς τόλμης, ἀλλ' ὥσπερ μηδενὸς καινοῦ γεγονότος, Διτρέπτω φρονήματι συνέβαλον τοῖς πολεμίοις· καὶ βιασθέντες ὑπὸ τοῦ πλήθους μετὰ ταῦτα ἐπεὶ ἀνεχώρουν, οὐ πρὸς φυγὴν παντάπασιν ἀπεῖδον, ἀλλ' ἠμύνοντο ἀπίοντες, ὅπερ καὶ μάλιστα διέσωσεν αὐτούς. διεβεβαιοῦτό τε Ἀλέξανδρος καὶ δρῶντες πρόστιθεις, ὡς εἰ χρόνον τινὰ ἔτι ἐνέμειναν μικρὸν ἐπὶ τοῦ σχήματος, καὶ μὴ ἐγένετο ἡ τροπὴ, οὐκ ἂν ὑπέμειναν αὐτοί, ἀλλ' ὦχοντο φεύγοντες, ἐκπεληγμένοι τὴν τόλμαν αὐτῶν καὶ τὴν καρτερίαν καὶ μάλιστα βασιλείως. τοιαῦτα καὶ ἕτερά τ' αὐτὰ διὰ πάσης τῆς ἡμέρας ὁμιλήσαντες, πρὸς ἐσπέραντι συνταξάμενοι ἀλλήλοις, Ἀλέξανδρος μὲν ἐπανέξευξεν εἰς τὴν οἰκίαν, βασιλεὺς δὲ Ῥωσοκάστρῳ ἡμέρας ἐνδιατρίψας οὐ πολλὰς, ἄρας ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς Διδυμότειχον, καὶ διέλυσε τὴν στρατιάν.

P. 287 κή. Καὶ μετὰ πεντεκαιδεκάτην ἡμέραν ἠγγέλλετο αὐτῷ ὡς ὁ Σμύρνης καὶ Ἐφέσου καὶ ἄλλων τῶν κατὰ τὴν Ἰωνιανῶν πόλεων σατραπῆς Ἀμοῦρ, πέντε ἄγων καὶ ἑβδομήκοντα στάβλων νεῶν, τὸν Αἰγαῖον διαβαλὼν Σαμοθράκῃ προσέσχε πρῶτον· κακεῖθεν πρὸς τὴν ἀντιπέρας ἤπειρον περαιωθεὶς, τὰ ἐκεῖ παράλια τῆς Θράκης παραπλεῖ, ἄδηλος ὧν ὅποι ἀσβήσεται. αὐτίκα τε ἐκ τῶν παρόντων ὄσους ἐνῆν συναγαγὼν, 20 πρὸς τὰ παράλια ἐχώρει τῆς Θράκης ὡς τῷ Περσικῷ στόλῳ κώλυμα ἐσόμενος τοῦ μὴ ἀποβάντας κακοῦν τὴν χώραν. συμβέβηκε δὲ βασιλεῖα τε κατὰ τὰ Κουμουτζηνὰ πόλισμα τῆς Θράκης οὐ πολὺ ἀπρωκισμένον τῆς θαλάσσης ἀλλύσασθαι τὴν νύκτα, καὶ Ἀμοῦρ κατὰ τὴν Ποροῦν παράλιον τῆς Θράκης 25

recessissent, ut non fugam spectarent, sed abeuntes se defenderent: quod illis ad salutem sane quam profuisset. Et asseverabat Alexander, sacramento addito, si adhuc aliquantisper in eo statu res durasset, nec fugissent Romani, sustineri non potuisse, sed Mores eorum virtute ac tolerantia praecipueque imperatoris attonitos, fugam arrepturos fuisse. Haec et alia toto die colloquiis agitantes, ad vesperam inter se valedixerunt. Et Alexander quidem in regnum suum discessit, imperator Rhosocastri diebus aliquot moratus, Didymotichum inde profectus, militem dimisit.

28. Post diem quintumdecimum nuntius venit, Amurium Smyrnae, Ephesi aliarumque urbium Ioniae satrapam cum classe quinque et septuaginta navium Aegaeo pelago transmissio, primum ad Samothracen appulsum, deinde ad oppositam continentem advectum, illic oram Thraciae legere, esseque incertum, ubi descensurus sit. Extemplo igitur cum praesenti copia quanta quanta erat, ad Thraciae littora Persas populatione prohibiturus imperator contendit: quem Cumutzenis oppido non procul a mari pernoctare contigit, et Amurius apud Porum, locum maritimum e regione Cumutzenorum

χώραν κατανατικρὺ Κουμουτζηνῶν τὴν ἀπόβασιν ποιήσασθαι· A. C. 1331
 ἐξελθόντα τε αὐτὸν πανστρατιᾷ ὡς ἐπὶ λείαν, καὶ βασιλέα ἐπὶ V. 230
 τὸ κωλύσαι προελθεῖν, συντυχεῖν ἀλλήλοις κατὰ τι χωρίον C
 ὠνομασμένον Παναγίαν. ὃ ὑπτιον μὲν ἦν καὶ ὁμαλόν, καὶ
 5 μάλιστα ἐπικαιρότατον ἵππεῦσι πρὸς πεζοὺς διαγωνίζεσθαι,
 καὶ διὰ τοῦτο βασιλεὶ παρεῖχε προθυμίαν συμπλέκεσθαι τοῖς
 βαρβάροις. ἀπέτρεπε δὲ αὐτοῖς τὸ πλῆθος τῶν Περσῶν, οὐ τρεῖς
 καὶ τετράκις, οὐδὲ δεκάκις, ἀλλὰ καὶ πλεονάκις τοσοῦτων ὄντων ἢ
 10 ὅσους ἤγεν αὐτὸς, καὶ διὰ τοῦτο οὔτε ἀφίστασθαι αὐτῶν ἢ-
 ιοδύνατο ὄρων οὐκ ἀνέλπιστον τὴν ἐπιχείρησιν αὐτῶν· τό, τε
 συμπλέκεσθαι ἐποιεῖτο ἐν δεινῷ, εἰ ὀλίγους ἄγων πρὸς το-
 σοῦτους διακινδυνεύσει. ἐλπίζων δὲ ἀφίξεσθαι καὶ ἄλλην D
 στρατιάν, ἣ ἦν προστεταγμένη πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν, περιέμενεν
 ἐκεῖ, ὡς εἰ ἀφίξειτο τοῖς βαρβάροις συμβαλὼν. οὕτω γὰρ
 15 ὅ, τε μέγας δομέστικος καὶ ὁ τούτου πενθερὸς Ἀσάνης συγε-
 βούλευεν ἐκεῖ παρῶν. οἱ τε βάρβαροι τῇ φύσει μὲν τοῦ τόπου
 οὐκ ἐθάρῃρον διὰ τὸ μηδεμίαν εἶναι ἀναχώρησιν πρὸς τι καρ-
 τερόν, εἰ βιάζοιντο ὑπὸ τῶν ἱππέων· τῷ πλήθει δὲ ὄρωντες
 20 αὐτοὺς ὑπερέχοντας πολὺ τῶν πολεμίων, ἐκαρτέρονν, μήτε
 20 αὐροχοντες αὐτοὶ πολέμου, μήτε ἀναχωροῦντες, ἵνα μὴ θάρσος
 παρέχῃσι Ῥωμαίοις ἐπιφέρεισθαι αὐτοῖς. οὕτω μὲν οὖν ἀμ-
 φότερα τὰ στρατεύματα εἰστήκει ἀλλήλοις ἀντιπαρατεταγμέ-
 νοι, γνώμην ἔχοντες ἐκάτεροι μὴ προεπιχείρειν, ἀλλ' ἀμύνε-
 σθαι τοὺς ἐπιόντας. ἐπεὶ δὲ ἤδη περὶ δελίην ἢ ἡμέρα ἦν,
 25 οἱ βάρβαροι πρότερον Ἑλληνιστὶ πρὸς Ῥωμαίους εἶπον, ὡς P. 288

descendit. Dumque is ad praedas agendas cum omnibus suis, et
 imperator ad praedones cohibendos procedunt, in loco Panagia ap-
 pellato sibi occurrunt, regione plana et aequali equitique contra
 peditem aptissima: id quod imperatori cupiditatem cum barbaris de-
 praeliandi iniiciebat. Sed rursus ab ea mente eorumdem multitudo,
 non ter, quater, sed decies, imo pluries sua maior, ipsum revocabat.
 Atque idcirco abscedere non poterat, cum in abscedentes impetum
 facturos credibile fieret: et configere haud aequum iudicabat, quod
 exiguos numero tam multis periculose obiiceret. Aliam vero manum,
 quam venire iusserat, exspectans, illic manebat: ut ubi ea affuis-
 set, cum barbaris congredieretur: id enim et magnus domesticus et
 eiusdem domestici socer Asanes illic praesentes suadebant: barbari-
 que naturae loci non fidebant, quod nihil erat munitum, quo se
 recipere, si ab equitibus urgerentur. Cum porro se hostibus longe
 numerosiores viderent, durabant, neque pugnam auspicantes, neque
 discedentes: ne Romanis in tergis haerendi ausam porrigerent. Sic
 igitur ambo exercitus sibi stabant oppositi, et utrique mens eadem
 non prius invaderet, sed invadentes repellere. Sole in occasum ver-

A. C. 1331 οὐ δέον ἀργούς οὕτω διὰ πάσης ἐστάναι τῆς ἡμέρας· ἀλλ' ἡ μάχην συνάπτειν, ἢ ἀναχωρεῖν σπονδὰς θεμένους. μηδὲν δὲ ἀποκριναμένων τῶν Ῥωμαίων, οἱ βάρβαροι μικρὸν διαλιπόντες, ἐπυθάνοντο πάλιν, ὅθεν εἶη τε ἡ στρατιὰ καὶ τίς ὁ ἐξηγούμενος αὐτῆς. κελύσαντος δὲ βασιλέως, ἀπεκρίσαντο, τὴν μὲν στρατιὰν ἐκ τῶν παρακειμένων πόλεων ἐγχαρῖων εἶναι συνειλεγμένην· στρατηγεῖν δὲ αὐτῆς τὸν ἐκ βασιλέως ἐπιτετραμμένον τὴν τῶν πόλεων ἡγεμονίαν. αὐτοὶ δὲ τὸν μὲν στρατηγὸν ἀπεκρίναντο οὐκ ἀγνοεῖν, ἀλλὰ σαφῶς εἰδέναι ὅστις εἶη· μηνύειν τε αὐτῷ τὸν αὐτῶν σατράπην Ἄ-10 μούρ, ὡς αὐτοὶ μὲν ἤκοιεν κέρδους ἕνεκα ἐνταῦθα, οἰόμενοι κάλυμα οὐδὲν ἔσσεσθαι αὐτοῖς πρὸς τὴν ὁρμήν. ὑμῶν δὲ ἐμποδῶν γεγενημένων, διὰ πάσης μὲν ἡμέρας ἐστάναι ἐνταυτοῦ, ἔργῳ δεικνύοντας, ὡς οὐκ ὀφρωδοῦμεν τὴν μάχην τὴν πρὸς ὑμᾶς, ἀλλ' οὕτω παρεσκευάσμεθα, ὡς διαγωνιούμενοι ὅμιν, 15 ἂν πρῶτοι ἄρχητε πολέμου· κλινοῦσης δὲ ἤδη τῆς ἡμέρας, καιρὸν εἶναι πρὸς τὰς ναῦς καὶ τὸ στρατόπεδον ἀναχωρεῖν· καὶ μὲν καὶ ὑμῖν δοκοῖη βέλτιον ἀποσχέσθαι μάχης, ἀγαπήσειν καὶ αὐτούς, ἂν δ' ἐθέλητε συμπλέεσθαι, ἀμυνεῖσθαι καὶ αὐτούς τὰ δυνατὰ. τοιαῦτα εἰπόντες, ἀναστρέψαντες ἦσαν 20 C τεταγμένοι πρὸς τὰς ναῦς· βασιλεὺς δὲ καὶ τοῖς συνοῦσιν ἀρκεῖν ἐδόκει τὸ φθορᾶς τσαυτῆς τὴν χώραν ἀπαλλάττειν καὶ μὴ διὰ φιλονεικίαν ἑαυτούς εἰς κίνδυνον ἐμβάλλειν, ὀλίγους συμπλεκομένους πρὸς πολλούς. ἀλλ' ἐπεὶ κεναῖς χερσὶν οἱ βάρβαροι ἀπῆλλαξαν καὶ τῶν ἰδίων τινὰς ἀποβαλόντες, (τι-25

gente, barbari Romanos Graece compellant, non oportere ita inertes totum diem stare, sed vel manum miscere, vel icto foedere abire. Quibus tacentibus, barbari parvo interiecto spatio rursus percontantur: unde exercitus, et quis eius ductor. Imperatoris iussu responsum est, indigenam esse, ex oppidis in circuito collectum. Duci autem ab eo quem imperator earumdem urbium praefectum creavisset. Tum illi, ducem se approbe nosse: quem ipsorum satrapa Amurcius certiozem faciat, eos illuc sua lucra quaesitum venisse putasseque nihil sibi ad explendum desiderium impedimento fore. Et quoniam ab ipsis impediuntur, ea propter ibi totum diem consistentes re docere se illos non timere: sed si velint initium facere, se pugnaturos. Iam autem, quia lucis extremum esset, ad naves et ad castra redeundum. Si ipsis praestare videatur pugna abstinere, idem sensuros; si pugnam velint, pro viribus concertaturos. His dictis composito agmine ad naves recesserunt. Imperatori et comitibus visum sufficere tanta vastitate regionem prohibere: nec per accumulationem dum pauci cum multis dimicant, sese in discrimina conicere: sed cum barbari vacuis manibus discedant, amicis etiam

νάς γὰρ αὐτῶν ἀπέκτειναν οἱ Ῥωμαῖοι, περὶ τι χωρίον ἔσκα-Δ. C. 1331
 δασμένοις ἐντυχόντες,) ἀγαπᾶν καὶ αὐτοὺς ἀναιμωτοῖ τὴν νίκην
 καρπουμένους. διὸ καὶ ὡσπερ ἀπὸ συνθήκης ἀπέσχοντο τῆς
 μάχης. καὶ Ἀμούρπεκις μὲν ταῖς ναυσὶν ἐμβάς, ἀπέπλει
 ζυφὸς Ἀσίαν· βασιλεὺς δὲ εἰς Διδυμότειχον ἐπανῆκε, καὶ
 διήγαγεν ἐνιαυτὸν, μῆτε ἀπὸ τῶν ἐσπερίων μῆτε τῶν ἐψῶν
 βαρβάρων πόλεμον μηδένα ἔχων. μετὰ δὲ τοῦτο μηνὶ Φε- D
 βρουαρίῳ Ἰνδικτιῶνι πέμπτῃ ἐπὶ δέκα, ἔτι τεσσαρακοστῇ ἐπιδ. C. 1332
 ὀκτακοσίους καὶ ἑξακισχιλίους, Ἀντώνιος ἐτελεύτησεν ὁ βασι- V. 231
 10λεὺς, δύο καὶ ἑβδομήκοντα ἔτη γεγονώς. καὶ μετὰ ἡμισυ
 καὶ ἕνα ἐνιαυτὸν ἀπὸ τῆς βασιλείως τελευτῆς ἡ Ἀνδρονίκου Δ. C. 1333
 τοῦ βασιλέως μήτηρ βασιλὶς ἡ Ξένη ἐτελεύτησεν. ὑπὸ δὲ τοὺς
 αὐτοὺς χρόνους μετὰ μικρὸν καὶ ὁ Θετταλίας δεσπότης τῆς
 15ἐμέθνηκει. Θεσσαλονίκης δὲ ἐπιτροπεύων ἐν τῇ τότε ὑπαρχος
 ὁ Μονομάχος, συνέσει τε ἀγαθὸς καὶ πράγμασιν εἰδὼς χρῆ-
 σθαι, τά τε κατὰ τὰς στρατείας ἐξησηκήμενος καὶ στρατηγεῖν
 ἱκανός, συνιδὼν καιρὸν εἶναι ἐπιθέσθαι Θετταλία, ὡς ἂν
 ὑπαγύγοι βασιλεῖ, στρατιὰν ὄσῃ ἐνῆν ἀθροίσας ἐκ Θεσσαλο-
 20νίκης, ἐσέβαλεν εἰς αὐτήν, οὖσαν τεταραγμένην διὰ τὴν τοῦ
 δεσπότης τελευτήν. καὶ εἶλε τὸν τε Γόλον καὶ Καστρίν καὶ P. 289

7. In MS. sequentia annotarat quispiam studiosus: τρισκαιδέ-
 κάτῃ Φεβρουαρίου περὶ ὥραν ἰβ' τῆς νυκτὸς ἐν μοναχῶν σχή-
 ματι διαγαγὼν ἐνιαυτοὺς δύο παρ' ἄλλων, προαισθητικῶς καὶ
 τὰς κήρας ἀπὸ φυσικοῦ τινος πάθους, id est, *decimotertio Fe-*
bruarii circa horam noctis duodecimam (obiiit), peractis duobus
circiter annis in veste monastica, oculisque morbo quodam ante
corruptis. Vide Gregoram lib. 9. ED. P.

de suis aliquot, quos Romani per agros dispersis occurrentes intere-
 merant, ipsos quoque incruenta victoria contentos esse debere. Quo-
 circa tamquam ex foedere a pugna se represserunt; et Amurius
 Pecis naves conscendens, in Asiam: imperator Didymotichum re-
 vertit annoque integro neque ab occidentalibus, neque ab orienta-
 libus bello petitus est. Post haec mense Februario, indictione quin-
 tadecima, anno quadragesimo supra sexies millesimum et octingente-
 simum, Antonius imperator avus diem clausit ultimum, natus annos
 septuaginta duos. Deinde anno et dimidio post Xena mater Andro-
 nici iunioris vitam explevit. Sub idem tempus Thessaliae qua Bo-
 tiaeae confinis est, despota Gabriel Stephanus sebastocrator mortem
 obiit. Thessalonicae autem tum praefecturam generis Monomachus,
 vir prudentia et usu rerum insignis, in armis exercitatus et dux
 egregius occasionem Thessaliae invadendae et imperatori subdu-
 cendae oblatam videns, Thessalonica cum delectu quam maximo in
 eam principis obitu perturbatam incuravit; eius oppidula Golum,

A. C. 1333 *Λυκόστομον* πόλιστα αὐτῆς. Σταγούς δὲ καὶ Τρίκαλα καὶ Φανάριον καὶ Δαμάσιον καὶ Ἐλασσῶνα, ἃ ὑπὸ Γαβριηλόπουλον ἐτέλουσαν, καὶ ἕτερα φρονήριά τινα ὁ τῆς Ἀκαρνανίας ἀρχὸν ὁ δεσπότης Ἰωάννης ὁ δούξ φθάσας παρεστήσατο ὁμολογίᾳ. καὶ κατασχὼν φρουραῖς, ἐπανῆλθεν εἰς Ἀκαρνανίαν. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ ἐπύθετο τὰ κατὰ Θετταλίαν, ἔγνω δεῖν ἐκεῖ παραγενέσθαι. καὶ ὀλίγω ὕστερον ἐλθὼν, εἶλε πάντα ὅσα ὑπεποιήσατο ὁ δούξ. καὶ τοὺς φρουροὺς ἐκβαλὼν, ἠδίκησεν οὐδέν· ἀλλ' εὖ ποιήσας, ἀπέπεμψεν εἰς τὴν οἰκίαν. διαβριθίζοντα δὲ ἐν Θετταλίᾳ βασιλέα οἱ τὰ ὄρεινὰ τῆς Θεττα-¹⁰ λίας νεμόμενοι Ἀλβανοὶ ἀβασίλευτοι Μαλακάσιοι καὶ Μπουῖοι καὶ Μεσαρίται ἀπὸ τῶν φυλάρχων προσαγορευόμενοι, περὶ διασχίλους καὶ μύρους ὄντες, προσεκύνησαν ἐλθόντες καὶ ὑπέσχοτο δουλεύειν. ἐδεδοίκεσαν γὰρ μὴ, χειμῶνος ἐπιελθόντος, διαφθαρώσιν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ἅτε πόλιν οἰ-¹⁵ κούντες οὐδεμίαν, ἀλλ' ὄρεσιν ἐνδιατριβόντες καὶ χωρίοις δυσπρόσοδοις, ὧν ἀναχωροῦντες τοῦ χειμῶνος διὰ τὸ κρύος καὶ τὴν χιόνα, ἀπιστόν τινα ἐν τοῖς ὄρεσιν ἐκείνοις νιομένην, εὐεπιχειρήτοι ἐσεσθαι ἐδόκουν. βασιλεὺς δὲ ἐκεῖθεν ἀναξεύξας ἦλθεν εἰς Θεσσαλονίκην. καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέ-²⁰ ρας πρεσβείαν πρὸς αὐτὸν ὁ Κράλης πεπομφῶς, ἧξίου καθ' ὧν ἂν δοκοῖη τόπον γενομένους ἐν ταύτῃ φιλίας ἕνεκα, ἀλλήλοισ τε συνησθῆναι καὶ ὁμιλίας τῆς ἀλλήλων καὶ συντηχίας ἀπολαύσαι. ἐπεὶ δὲ καὶ βασιλεὺς τοῦτο ἐδόκει κατὰ γνώ-

11. De his Albanis et aliis inferioribus Chalcocondylas lib. 7. ED. P.

Castrin, Lycostomum cepit. Stagos vero, Tricala, Phanarium, Damasin, Elasonem, quae in ditione Gabriclis erant, et alia quaedam castella Acarnaniae despota Ioannes dux antea per ditionem occuparat, iisque praesidio firmatis, in Acarnaniam reverterat. Imperator rerum Thessalicarum nuntiis excitus eo proficiscendum statuit; pauloque post veniens omnia quae dux subegerat recepit eiectosque praesidiarios inoffensos, et recte quidem, domum remisit. Versantem in Thessalia imperatorem, qui montana eius nullo rege incolunt Albani, Malacasi, Bovii et Mesaritae a tribunis sic cognominati, ad duodecim millia, salutatum venerunt et sua eidem obsequia detulerunt: timebant enim ne per hiemem praesentem a Romanis delerentur, utpote urbem nullam habitantes, sed in montosis et inviis victitantes, a quibus per hiberna propter frigus et nives in montibus illis altissimas digressi, facile opprimi se posse arbitrabantur. Imperator inde Thessalonicam repetivit. Brevi intervallo Grales per legatos petit, ut in quo placeret loco, amicitiae, hilaritatis et commercii collocutionumque causa convenirent. Cum idem

μην καὶ ἐπένευε πρὸς τὴν ἀξίωσιν, συνέθεντο μετὰ τῶν A. C. 1333
 πρόσβων ἐν Βαϊμί τὴν ἔνωσιν γενέσθαι χωρίῳ Μακεδονικῷ.
 ὁ Κράλης μὲν οὖν, ἐπεὶ ἐπύθετο τὸ σύνθημα, ἐκ τῆς οἰκείας
 ὀρηθεὶς πρὸς τὸ συντεθειμένον χωρίον ἦει· βασιλεὺς δ'
 5 ὡσπερ ἐκπληξίῳ τινα βουληθεὶς τῷ Κράλῃ ἐμποιῆσαι ἢ μάλ-
 λον ἀδόλου καὶ καθαρᾶς φιλίας πίστεις παρασχεῖν, τὸ μετὰ
 παρασκευῆς καὶ ἀντιρρόπου στρατιᾶς εἰς τὸν ὠρισμένον τό-
 πον ἐλθεῖν καταλιπὼν, τριακοσίους τῶν ἰδίων ἀπολεξάμενος, D
 καὶ ἐκ τῶν ἐπιφανῶν τινὰς ὀλίγους χωρὶς τῶν πρὸς ὑπηρε-
 10 σίας τεταγμένων, ἔτι περὶ μέσσην τὴν οἰκείαν διατρίβοντε
 τῷ Κράλῃ κατὰ τὸ 'Ραδοβόσδιον προσαγορευόμενον, ἡγγέλλε-
 το ὁ βασιλεὺς ἐξαίφνης προσιῶν. πρῶτα μὲν οὖν ἐθορυβή-
 θη δείσας τὴν βασιλέως ἔφοδον, μὴ οὐ κατὰ φιλίαν εἶη. ὥς
 δὲ ἐπύθετο τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπομένων καὶ τὴν γνώμην βα-
 15 σιλέως ἣν ἔχων μετὰ τοσούτων ἦκει, ὑπερηγάσθη τε τὸν
 βασιλέα τῆς ἀδόλου γνώμης καὶ τῆς πρὸς τοὺς φίλους ἐλευ-
 θερίας, καὶ συνήδετο ἑαυτῷ τοιοῦτον κτησαμένῳ φίλον. εἰ-
 στίαςέ τε αὐτὸν φιλοτίμως μάλα καὶ βασιλικῶς, καὶ παρα-
 κατέσχεν ἑαυτῷ ἔφ' ἡμέραις ἑπτὰ. πολλὴν τε ἐπιδειξάμενος
 20 φιλοφροσύνην καὶ μετριῶς ἐς τὰ μάλιστα καὶ ὅλα δεσπότη
 προσενηχθεὶς τῷ βασιλεῖ, μετὰ τὴν ἐβδόμην αὐτὸς μὲν ὑ-
 πελείπετο εἰς τὴν οἰκείαν, βασιλέα δὲ χαίρων χαίροντα οἶκα-P. 290
 δε ἀπέπεμπε. κατὰ ταύτην δὲ τὴν συντυχίαν καὶ μεγάλῃ
 δομειστικῇ ἐγένετο πρὸς Κράλῃν φιλία ἰσχυρὰ πείραν ἑαυτοῦ
 25 παρασχομένην.

optaret imperator, petitioni annuit et cum legatis Baimi castellum
 Macedoniae elegit. Ita convenisse intelligens Crales, eodem e sua
 provincia proficisci maturavit. Imperator velut terrefacere Cralem,
 seu potius germanae ac sincerae amicitiae argumentum exhibere
 volens, in locum definitum cum apparatu et comitatu se digno ve-
 nire omittens, delectis trecentis et paucis de nobilitate (praeter mi-
 nistros et caculas videlicet) adhuc prope in medio regionis, Rhado-
 bosdii repentino adventu suo eum oppressit. Crales huius inexpectati
 adventus nuntio primum conterritus timuit, ne fide non bona
 secum ageretur. Ut autem de numero qui sequeretur, et quo fine
 cum tam paucis advenisset, cognovit, imperatorem de candore et
 libertate erga amicos magnopere admiratus, sibi que de tali amico
 gratulatus est; epulisque splendide et regaliter acceptum dies septem
 apud se detinuit, humanissimeque et summa cum submissione ac
 tamquam dominiū suum tractatum, ipse domi manens a se gau-
 dens gaudentem dimisit. In hoc conventu etiam magnus domesticus
 cum specimen ingenii ac morum suorum prae buisset, firma cum
 Crale amicitia copulatus est.

A. C. 1333 κθ'. Βασιλεὺς δὲ ἐκείθεν εἰς Θεσσαλονίκην ἔλθων καὶ
 V. 232 οὐ πολὺ ἐνδιατρίψας, ἤκεν εἰς Βυζάντιον. καὶ οὐ πολλὰς
 B ἡμέρας ὕστερον ἠγγέλλετο, ὡς Δομένικος ὁ Ἄνδρέου τοῦ
 Κατάνια, ὃς τῆς νέας Φωκαίας ἦρχε, βασιλέως παραδόντες
 κατὰ χάριν, τοῦ πατρὸς αὐτῷ ἀποθανόντος, κληρονόμος τῆς
 οὐσίας καταστάς, (πλούσιος δὲ ἦν,) τοὺς χρήμασι φουρηθεὶς,
 Λέσβου διανοηθεὶς Ῥωμαίων ἀφελόμενος, ἰδίαν ἑαυτῷ πε-
 ρικοιήσασθαι ἡγεμονίαν, μίαν καὶ δέκα ἐκ Γεννούας οἰκείας
 C χρήμασι πληρώσας τριήρεις καὶ ἐκ Σικελίας μίαν προσεται-
 ρισάμενος Σηλίου τε πείσας πέντε παρασχέιν, ἀκρηότατος
 ἐπέπλευσε Λεσβίους. καὶ Μιτυληναίους μὲν εἶλε τειχομαχίᾳ,
 ἀπαρμακευίους προσπεσὼν καὶ καταπλήξας τῷ ἀπροσδοκῆσθαι
 ἐκράτησε δὲ καὶ τῶν ἄλλων φρουρίων συμπάντων ὅσα ἦν
 κατὰ τὴν νῆσον. Ἐρεσοῦ δὲ καὶ Μηθίμνης ἀπεκείρασαν
 μὲν, ἤττους δὲ ὄφθέντες τῶν τειχῶν ἀπέσχοτον, καὶ νῦν
 ταῦτα μόνον τὴν πρὸς βασιλέα εὐνοίαν καὶ δουλείαν ἀποσώ-
 ζει. τοιαῦτα περὶ Λέσβου πυθόμενος ὁ βασιλεὺς, Λατίους
 μὲν τοὺς κατὰ Γαλατῶν ἀποίκους ὅσοι Γεννουϊτῶν πολλὴν
 Δωνείδισε τὴν πονηρίαν καὶ τὴν νεωτεροποιίαν, καὶ διεμαρ-
 τύρατο ὅτι παρὰ τὰ συγκείμενα Ῥωμαίοις καὶ αὐτῶν ἤτο
 βουλῇ καὶ τῷ δῆμῳ οἰκεία χρώμενοι μοχθηρίᾳ καὶ πανουργίᾳ
 πράττουσιν, ἔξ ὧν οὐ ζημίας μόνον, ἀλλὰ καὶ πόρους καὶ
 κινδύνους τοῖς Ῥωμαίων βασιλεῦσι προξενούσιν. οἷς οὐδὲ
 αὐτοὶ εἶχον ἀντειπεῖν ὡς δικαίως οὐ κατηγοροῦνται. αὐτὸς

4. Gregorae dicitur Catanes. ED. P. 14. Μηθίμνης scriptum in MS. ED. P.

29. Imperator Thessalonicam et paucis diebus Byzantium ve-
 nit: ubi audit Dominicum Andreae Cataniae filium, qui suo bene-
 ficio Phocaeam novam obtinebat, patre divite mortuo hereditatem
 crevisse; et opibus inflatum, Lesbo Romanis erepta, proprium sibi
 principatum instituere meditatum. Is Genua undecim triremibus
 sumptu suo adornatis, e Sicilia una sibi adiuncta et a Deliis quin-
 que impetratis, bello non indicto, Lesbum adnavigabat. Ac Mity-
 lenaeos quidem, utpote imparatos insperatoque casu perterritos ex-
 pugnavit: et reliqua quotquot erant per insulam oppidula in pote-
 statem redegit. Eressum et Methymnam tentavit ille quidem, sed
 perspecta suorum imbecillitate virium abstinuit; hodieque haec sola
 oppida in fide et subiectione imperatoris manent. His itaque de
 Lesbo ad se perlatis, imperator Galataeis Genuensium colonis im-
 probissimum facinus et rerum novarum molitionem exprobrat: Deum
 hominesque testes appellans, eos pacta inter Romanos et ipsorum
 populorum ac senatum privata nequitia calliditateque violare: uide-
 nou detrimenta solum, sed etiam labores et pericula Romanorum

δὲ ἐν ἡμέραις εἴκοσι ταῖς πάσαις τεττάρων καὶ ὀγδοήκοντα. A. C. 1338
 νεῶν στόλον ἐξηρτύετο, ὧν ἦσαν αἱ τέτταρες καὶ τετταρά-
 κοντα διήρεις καὶ τριήρεις· αἱ λοιπαὶ δὲ μονήρεις ἦσαν.
 εἶποντο δὲ καὶ νῆες φορτηγοὶ ἄγουσαί τε στρατιῶτας πελο-
 5μαχος καὶ σίκον καὶ τὰ ἄλλα ἐπιτήδεια τῇ στρατιῇ. καὶ
 ἐπεὶ πάντα παρεσκευασμένα ἦν καὶ οὐδὲν ἐνέδει ἔτι, ἄραν-
 τες ἐκ Βυζαντίου ἔπλεον ἐπὶ Λέσβον. γενομένοις δὲ αὐτοῖς
 κατὰ τὴν Καλλιούπολιν τὴν πρὸς Ἑλλήσποντον, οἱ ἀπὸ τῆς P. 291
 Λέσβου τῶν Λατίνων σκοποὶ οἱ παρῆσαν αὐτόθι μακρῇ νητ
 10ταχυναυτοῦσῃ, φυλάσσοντες τὴν βασιλέως ἔφοδον, πρότεροι
 ἐλθόντες διὰ τε ταχυτῆτα τῆς νηὸς καὶ τὸ μάλιστα ἐπισκευ-
 δεῖν τὸν πλοῦν, ἐμῆνων βασιλέως τὸν ἐπίπλουν ὡς οὐ πολὺ
 ὕστερον ἐσόμενον. ἐκείνοις δὲ τὸ πλῆθος μὴ εἰδῶσι τῶν βα-
 15σιλικῶν νεῶν, ἐδόκει μαχητέα πρὸς βασιλέα εἶναι· καὶ πα-
 ἵφρεσκευάζοντο ὡς ναυμαχῆσοντες. οἱ Ἀῆλιοι δὲ ὄρῶντες αὐτοῦς
 παρασκευαζομένους, ναυάρχῳ τῷ σφετέρῳ τὴν γνώμην κατὰ-
 δηλον ἐποίουν, φάσκοντες ὡς πᾶσι μᾶλλον ἀνθρώποις ἢ βα- B
 σιλεῖ τῷ Ῥωμαίων ὄπλα ἀνταίρειν εἶεν δυνατοί. οὐ δὲ ἔνεκα
 καὶ πρὶν καταστῆναι ἐς τὴν μάχην, φανερὰν αὐτῷ τὴν βου-
 20λὴν ποι εἶν, ὅπως τάχιστα τὰ δέοντα βουλευσῆται καὶ μὴ ἀ-
 νωγκασθῆ φεύγειν αἰσχροῶς καὶ ἀγεννῶς, μήτε ὄπλα ἀνταίρόν-
 των αὐτῶν μήτε ἀμυνομένων. ὁ δὲ αὐτοῦς μὲν τῆς ἀληθείας V. 233
 ἔνεκα ἔπῃνεσε καὶ χάριν ὁμολόγησε πολλήν. Δομενίκῳ δὲ
 τῷ παντὸς ἄρχοντι τοῦ στόλου, καὶ τοῖς ἄλλοις ναυάρχοις

imperatoribus creent. Quibus ne ipsi quidem, quasi immerito ac-
 cusarentur, habebant quod opponerent. Ipse vero totis viginti die-
 bus quatuor et octoginta navium classem instruxit, quarum quatuor
 et viginti biremes et triremes, ceterae uniremes erant; onerariae
 item, peditem, commeatum et alia exercitui necessaria portantes
 sequebantur. Paratis plane omnibus, Byzantio Lesbum solvunt. Ubi
 Callipolin iuxta Hellespontum delati sunt, praesentes ibidem e Lesbo
 Latinorum speculatores, longa et celeri nave imperatoris adventu
 explorato, per eam celeritatem et summam in navigando festinationem
 primi affuturum nuntiarunt. Genuensibus navium numerum
 nescientibus, placuit cum imperatoria classe fortunam experiri; iam-
 que se ad nauticum certamen accingebant. Id aspicientes Delii,
 nauarcho suo sensum suum aperiant affirmantque, contra quemvis
 mortalem potius, quam contra Romanorum imperatorem arma ferro
 posse. Quare ante pernam se illi voluntatem suam detegere, ut
 quam primum quae in rem sint decernat, et ne turpiter atque igna-
 viter cogatur fugere, ipsam nec vim illaturis, nec illatam repulsu-
 ris. Nauarchus eos de confessione veri collaudat: gratias magnas
 agit: ad Dominicam totius classis imperatorem ceterosque Latino-

Α. C. 1333 τῶν Λατίνων προσελθῶν, οὐκ ἔφασκε δεόντως βεβουλευθεῖσα πρὶν ἀκριβῶς ἐκμαθεῖν ὅπως ἄγοι τριήρεις ὁ βασιλεὺς ἀπερισκέπτως πρὸς τὴν ναυμαχίαν οὕτω καὶ θρασέως χωρεῖν. **Κ** εἰάν γὰρ συμβαίῃ ἡττηθῆναι, οὐδὲν ἄλλο λείπεται ἢ παντάπασιν διαφραθῆναι, πάντων τῶν ἐνθάδε πολεμίων ὄντων καὶ συνεπιδησομένων. οὐ δὴ ἔνεκα ἐχρῆν πρότερον τὴν δύναμιν βασιλέως ἐρευνᾶν ὅπως ἄγοι. καὶ μὲν οἷοί τε ἦτε διαναυμαχεῖν, ἂν δὲ μὴ, καταφυγὴν τινα ὅπῃ σωθῆσεσθε ζητεῖν. ἐγὼ δὲ προθύμως μὲν ἂν πρὸς τὴν ναυμαχίαν συνηγηνοῦσάμην παρὼν ὑμῖν. **Δ**ηλίους δὲ οὐδὲν ἔστι τὸ πείσον ὄλαι ἀνταίρειν βασιλεὺς, ἀλλὰ πάντα μᾶλλον αἰρετέα, ἢ πρὸς βασιλεία αὐτοῖς πολεμητέα εἶναι λέγουσι. βιάζεσθαι μὲν οὐκ ἔξοστιν αὐτοὺς πάντας ἐπίσης τὴν ὁμοίαν γνώμην ἔχοντας. ἔδοξε δέ μοι βέλτιον σκεψαμένῳ, πρὶν βασιλέα ἦκειν, ἀναχωρεῖν. εἰάν γὰρ ὀφθέντος φεύγωμεν, αἰσχύνῃ οὐ τῆνδε τυχοῦσαν προστριψόμεθα Σπιταλιώταις. μελήσει δὲ ὑμῖν ὅπως ἂν βέλτιστα διάθησθε τὰ καθ' αὐτούς. ὁ μὲν οὖν τῶν **Δ**ηλίων ναύαρχος τοιαῦτα εἰπὼν καὶ συνταξάμενος αὐτοῖς ἀπέπευσεν εἰς **Δ**ήλον. **Δ**ομενίκῳ δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ὑπολειφθεῖσιν οὐκέτι ἐδόκει ναυμαχεῖν· ἀλλὰ πέντε μὲν τῶν τριήρεων ἔπαμψαν εἰς **Κ**αλλονὴν φρούριόν τι κατὰ τὴν **Λ**έσβον ἐπὶ τῷ σῆτόν τε εἰσωγαγεῖν καὶ φρουράν· ἐδεδίεσαν γὰρ περὶ αὐτῷ μὴ ὑπὸ βασιλέως εἶς ἐπιδρομῆς ἀλφ· αὐτοὶ

rum nauarchos accedit; non eos bonum cepisse consilium dicit, priusquam exacte didicerint, cum quot triremibus Romanus adveniat, ita improvide confidenterque navale cum ipso praelium committere. Nam si vinci contigerit, nihil superesse, quam desperare sanditus: cum omnes qui in insula sint, ipsorum hostes sint unaque cum Romanis ad eorum exitium incubituri videantur. Quare imperatoris vires et potentiam prius indagandam: et si se contra non infirmos sentiant, tum demum confingendum: sin minus, salutis aliquod perfugium quaerendum. Quod ad me attinet, inquit, cupide vobiscum ad hanc navalem pugnam aggrederer: Delios autem, ut imperatori armis resistent, nemo adducet: qui citius omnia sibi perpetuenda, quam adversus eum pugnandum testantur. Cogere igitur illos fas non est, quando ex aequo omnes ita sentiunt. Mihi porro re considerata conducibilis apparet, antequam adsit imperator, recedere. Si enim ante eius conspectum fugerimus, non qualescumque labem Hospitalensibus inuremus. Vobis curae erit, ut illis optime consulatur. Haec postquam dicta dedit, eos valere iussit ac Delum cucurrit. Dominico ceterisque ducibus non amplius fuit sententia navibus decertare; sed triemes quinque quidem in castellum quoddam Lesbi, Callonem vocabulo, ad comitatum et praesidium importandum mittunt, quod ab imperatore per incursionem captum

δὲ ταῖς λοιπαῖς ἐφρουροῦν Μιτυλήνην. βασιλεὺς δὲ ἄμα A.C. 1333
 παντὶ τῷ στόλῳ ἦλθεν εἰς Ἐρεσσόν· ἐπαινέσας δὲ Ἐρεσσίους P. 292
 τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας ἕνεκα, καὶ προνοίας ὅσης ἐδέοντο ἀξιώ-
 σασ, ἄρας ἐκεῖθεν ἔπλει ἐπὶ Χίον. ἀπὸ σκοπιάς δὲ τις μεγα-
 5βοῶν ἐπυνθάνετο περὶ στόλου ὄτων εἶη. ἀποκριναμένων δὲ,
 ὡς εἶη βασιλέως, αὐτὸς τε πάρεστιν ὁ βασιλεὺς. „αἱ δὲ ἐν
 τῷ κόλπῳ τῆς Καλλονῆς” ἔφη „τριήρεις τίνος;” ἐκ τοῦ λόγου
 δὲ συνεῖς ὁ βασιλεὺς ἐκ τῶν εἰς Μιτυλήνην οὐσῶν εἶναι
 φρουρούσας Καλλονῆν, ἀναστρέψας ἤλαυνεν ἐπ’ ἐκείνουσ.
 10 ἦδη δὲ ἐπελάβετο ἡ νύξ. Λατῖνοι δὲ ὡς εἶδον βασιλέα προσε-
 λαύνοντα, τό, τε φεύγειν ἄπορον ὀρώσας, καὶ τὸ διαγωνίζε-
 σθαι ἀδύνατον, ἐξῶσαν εἰς τὴν γῆν τὰς ναῦς, καὶ αὐτοὶ κατε- B
 κρύβησαν ὑπὸ τὴν ὕλην, συνηρηφοῦς τοῦ τόπου πεφυκότος,
 ἄμα δὲ συνεργοῦντος καὶ τοῦ σκότους. καὶ τὰς μὲν τριήρεις
 15 ἐέλκυσαν κενὰς οἱ βασιλικοί. ἀποβάντες τε καὶ διερευνησά-
 μενοι τὴν λόχμην, ὑπὲρ ἡμίσεις αὐτῶν τοὺς μὲν ἀπέκτει-
 ναν, τοὺς δὲ καὶ εἶλον ζῶντας. ὅσοι δὲ ὑπὸ σκότος ἦδν-
 νήθησαν διαφυγεῖν, εἰς Μιτυλήνην διεσώθησαν πρὸς τοὺς
 οἰκείους. βασιλεὺς δὲ ἐκεῖ πιγκέρην τὸν Φιλανθρωπὸν κατα-
 20 λοπῶν ἄμα στρατιᾷ πεζῇ τε καὶ ἰπικῇ τὴν Μιτυλήνην πο-
 λιορκεῖν, ἀπέπλευσεν εἰς Φωκαίαν, ἧς ἤρχε τῷ τότε
 Ντουνάρδος. οἱ μὲν οὖν εἰς Λέσβον καταλειφθέντες τὰ μὲν
 λοιπὰ φρούρια πάντα παρεστήσαντο ὁμολογίᾳ, Μιτυλή- C
 νην δὲ ναυσί’ τε καὶ πεζῷ περικαθήμενοι ἐπολιόρκουν. βασι-

iri metuebant: ipsi cum reliquis Mitylenen tuebantur. Imperator cum tota classe Eressum tenens, civium erga se studium commendavit et eorum rebus pro necessitate prospexit: inde Chium navigavit. E specula porro quidam altum vociferans quasisivit, cuiusnam classis esset: responsum, imperatoris esse et eum praesentem adesse. At enim quae in sinu Callones sunt triremes, inquit, cuius sunt? E quibus verbis colligens imperator de iis esse, quae apud Mitylenen erant, ad Callonem tuendam missae videlicet, reversus in ipsas fe- rebatur. Iam nox rebus incubuerat, cum Latini illi imperatorem allabi cognoscentes, quia fuga nusquam patebat, et contra pugnare non dabatur, naves ad terram appellunt, et ipsi se in silva proxima, loco natura umbroso et opaco, tenebris etiam eos adiuvantibus, abscondunt. Ac triremes quidem vacuas Romani trahentes descendunt locaque insidiosa perscrutati, supra dimidium eorum partim trucidant, partim capiunt. Qui per tenebras effugere potuerunt, Mitylenen ad suos salvi pervenerunt. Imperator, pincerna Philanthropeno ad Mitylenen pedestri et equestri manu obsidendam relicto, Phocaeam cursum intendit, cui tunc Dunardus sive Odoardus praeerat. In Lesbo igitur relicti oppida cetera ad unum in deditionem reci-

- A. C. 1333 λέυς δὲ πρὸς Σαρχάνην πέμψας, ὃς ἦρχε τῆς ἐκ τῆς κατὰ τὴν Φώκαιαν, σπονδὰς ἔδειτο πρὸς αὐτὸν καὶ συμμαχίαν, ὥστε Σαρχάνην μὲν ἐπικουρίαν βασιλεῖ παρασχεῖν περὶ τὴν καὶ ναυτικὴν πρὸς τὴν τῆς Φωκαίας καὶ Μιτυλήνης
- V. 234 πολιορκίαν, βασιλέα δὲ τὸν παῖδα Σαρχάνη Σουλμῶν καὶ τοὺς λοιποὺς παῖδας τῶν Περσῶν, οἱ κατὰ Φώκαιαν ἐν προσχήματι ὁμήρων ἐφρουροῦντο, ἐλευθεροῦν. οἱ γὰρ εἰς Φώκαιαν ἐκ Γεννούσας Λατίνοι δόλω Σουλμῶν τὸν παῖδα Σαρχάνη καὶ τέτταρας καὶ εἴκοσιν ἑτέρους τῶν παρὰ Πέρσας εὐγενῶν κρατήσαντες παῖδας, ἔφρασαν οὐκ ἐπὶ δουλείᾳ κεκράτηκέναι, ἀλλ' ὥστε ὁμήρους ἔχειν βεβαίως ἕνεκα εἰρήνης. Σαρχάνης δὲ μὴ ἔχων ὅ,τι δρᾶν, ἠσπάζετο καὶ ἄκων τὴν εἰρήνην διὰ τὸ πρὸς τοὺς παῖδας φιλτρον. τότε δὲ ἐπαγγελιαμένου βασιλέως ἐλευθεροῦν, ἂν συναγωνίσῃται προθύμως πρὸς τὸν πόλεμον τὸν κατὰ τῶν Λατίνων, ἐλπίδι τῆς τῶν παιδῶν ἐλευθερίας συνήρατο πρὸς τὸν πόλεμον τῷ βασιλεῖ, καὶ εἰς Φώκαιαν καὶ αὐτὸς ἔλθων ἅμα στρατιᾷ περὶ τὴν καὶ ἱπικῇ, προσεκύνησέ τε καὶ ἠσπάσατο βασιλέα, καὶ συνδιῆγεν αὐτῷ Φώκαιαν πολιορκῶν. παρεῖχέ τε ἄφθονον ἀγορὰν τῇ βασιλέως στρατιᾷ, ταῖς ὑπ' αὐτὸν κελύσας πόλεις καὶ χώρας τὰ ἐπιπύρρεια εἰς Φώκαιαν κομίσειν. πέμπτος μὲν οὖν ἦνυστο μὴν Φωκαίων καὶ Μιτυληναίων πολιορκουμένων, μάλιστα δὲ κατὰ τὴν Φώκαιαν συχνὰ τε καὶ καρτερὰ ἐγένοντο τειχομαχίαι καὶ

1. Σαρχάνην. Fuit hic satrapes Turca, cui obtigerunt, quae a Philadelphia et Antiochia Maeandri usque ad Smyrnam et maritimam Ioniae oram patent. Gregoras lib. 7. incunte. ED. P.

piunt: Mitylene terra marique obsidetur. Imperator missis legatis ad Sarchanem orienti circum Phocaeam imperantem, foedus et societatem cum eo pepigit, ut ipse pedestri et navali subsidio se ad Phocaeam et Mitylenen obsidendas adiuveret: imperator vicissim Sulimanum Sarchanis et reliquos Persarum filios, qui nomine obsidum apud Phocaeam tenerentur, libertate donaret. Nam qui erant Phocaeae Genuates, cum Sulimanum atque alios quatuor et viginti nobilium Persarum filios dolo cepissent, non se illos servitutis causa, sed ut pacis obsides haberent, cepisse aiebant. Sarchanes cum aliud non posset, ingratum pacem accepit propter caritatem filiorum videlicet. Cum autem imperatoris promissio de libertate illis reddenda accederet, si se in bello contra Latinos promptly adiuveret, spe libertatis id fecit, ac Phocaeam per se cum pedestri et equestri copia veniens, imperatorem venerabundus salutavit et cum eo urbem obsedit: subiectisque sibi urbibus et locis mandans, ut cibaria Phocaeam adveherent, imperatoris exercitui. forum uberimum praebuit. Iam quintum mensem Phocaeensium ac Mitylaeorum obsidio

ἐλεπόλοις προσήγοιτο καὶ ἄλλαι μηχαναὶ πρὸς ἄλωσιν πόλεων. C. 1334
 ἔξευρημένοι, ἐκπολιορκῆσαι δὲ οὐκ ἠδύναντο αὐτοὺς διὰ τὴν
 καρτερότητα τειχῶν καὶ τὸ εὐρώστως ἀμύνεσθαι Λατίνους καὶ
 μὴ ἐνδιδόναι. μηχανομένης δὲ τῆς πολιορκίας ἐπὶ πλεόν, ἐπεὶ
 50, τε σίτος αὐτοῖς ἐνέδει ἤδη, καὶ τὴν πολιορκίαν ὑπόπτεινον
 οὐ ταχέως λύσειν βασιλέα πρὶν ἢ λιμῶ ἢ τειχομαχίᾳ παρα-
 στήσεται αὐτοὺς, μηχανώμενοι τὸ ἐπὶ πλείονα χρόνον ἀντι-
 στήσειν, τοὺς μὲν Ῥωμαίους ὅσοι Φωκίαν κατήκον ἐξήλασαν B
 πανοικεσία, αὐτοὶ δὲ τὸν σίτον καὶ ὅσα ἕτερα ἦν ἐπιτήδεια συν-
 10 αγαγόντες, εἰσήγαγον εἰς τὴν ἀκρόπολιν, ἣν αὐτοὶ ἐφρούρουν,
 καὶ χρώμενοι αὐτοῖς ὑπέμενον τὴν πολιορκίαν. διατρέβοντι τε
 κατὰ τὴν Φωκίαν βασιλεὺς οἱ τοῦ Ἀιτίνης παῖδες, ὃς ἦν σατρα-
 πῆς Ἰωνίας, Χετήρ καὶ Ἀμούρ, ὃν φθύσαντες πρότερον εἰρή-
 15 καμεν στόλῳ καταπεπλευκέναι εἰς Θράκην, καὶ τρίτος Σουλαί-
 15 μάσας ὠνομασμένος, προσῆλθόν τε κατὰ φίλιαν καὶ προσεκέ-
 νησαν καὶ ἐπηγγείλαντο εὖνοι ἔσεσθαι καὶ φίλοι βασιλεῖ, βασι-
 λεύς τε αὐτοὺς τῆς εὐνοίας ἔνεκα δώροις ἀμειψάμενος καὶ εὐερ-
 γεσίαις, οἰκάδε ἀπέστειλεν. ἐν τούτοις δὲ ὄντων τῶν πραγμά- C
 των, ἠγγέλλετο ἐκ Βυζαντίου βασιλεῖ ὡς ἐκ Γεννοῦς κατὰ
 20 τινὰ ἑτέραν χρεῖαν τριήρεις ἑκαταίδεκα προσέσχον Γαλατῶ,
 ὃν τῷ ναυάρχῳ καὶ τοῖς τριηράρχαις τινὲς τῶν παρὰ Ῥω-
 μαίοις ἐπιφανῶν κούφα διαλεχθέντες, ἔπεισαν δώροις καὶ
 ἄποσχέσει πολλὰς προσεταιρισμένους καὶ τὰς λοιπὰς εἶς αἷ

13. Ioniam infestarat, Aladino etiamnum vivente. ED. P.

duraverat, et Phocaeae praesertim tormentis muralibus machinisque oppugnatoris crebra erat et valida moenium adhibita oppugnatione: nec tamen propter soliditatem et quod Latini fortiter constanterque se tuerentur, expugnari poterat. Sed cum obsidio produceretur longius, quoniam eos commeatus iam destituebat et hostes ab oppugnatione non ante desituros suspicabantur, quam ipsi fame aut armis subigerentur, quiddam machinati sunt, quo se tueri diutius possent. Romanos quotquot Phocaeam incolebant, unumquemque tota cum domo exegerunt: annonam corporique sustentando requisita in arcem, praesidio a se munitam, collegerunt et comportarunt: quibus victitantes, obsidionem tolerarent. Ad imperatorem apud Phocaeam filii Aitinis Ioniae satrapae, Cheterus et Amurius (quem supra in Thraciam classe devectum docuimus) et tertius Sulaimasas appellatus, amicitiae ergo veniunt, eumque venerati, benevolentiam ac fidem pollicentur. Quos ille donis ac muneribus affectos domum remisit. In hoc rerum statu Byzantio nuntiatur, Genua sedecim triremes alia quadam de causa Galatam appelli; quorum cum nauarcho et trierarchis quidam nobiles Romani clam collocti, donis et promissis multis eos pcellerint, ut adiunctis etiam sex aliis, quas Galatae

Cantacuzenus.

31

A. C. 1334 εἰσιν ἐγχαίριοι, ἔπειτα καὶ τὰς κατὰ τὴν Μιτυλήνην ἕξ παραλαβόντας, ἐπιθέσθαι αὐτῷ κατὰ τὴν Φώκαιαν. ταῦτα δὲ τοὺς Ῥωμαίους συνεσκευακέναι οὐ τῆς τῶν Γεννουῖτων προνοίας ἕνεκα, ἀλλ' ἐπίβουλοι καὶ προδόται βασιλέως γεγενημένοι, καὶ τῆς ἀρχῆς κρατῆσαι βουληθέντες ἕξ ὧν φων-5
 Δτο δυνήσεσθαι διαφθεῖραι ἔπραττον.

V. 235 λ'. Βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ ἐπύθετο τοιαῦτα, τὴν τε οὖσαν παρεσκευάσκει δύναμιν ὡς ἦν δέη ναυμαχήσων, καὶ ἑτέρω ἀπὸ τῶν κατὰ τὴν Ἰωνίαν βυρβάρων προσεπορίζετο ὄση δυνατή. καὶ Σαρχάνης μὲν τέτταρας καὶ εἴκοσι παρέσχετο 10

P. 291 ναῦς καὶ στρατιὰν πολλὴν πεζὴν τε καὶ ἰππικὴν, ἣ ἐλθούσα ἐστρατοπέδευετο παρὰ τὴν Φώκαιαν. Ἄμουρ δὲ ὁ τοῦ Ἄιτίνης, τοῦ μεγάλου δομestίκου πείσαντος, τριάκοντα ναοὶ συνεμάχει βασιλεῖ. ὁ γὰρ μέγας δομestικός καὶ πρότερον μὲν εἶχε πρὸς Ἄμουρ φιλίως καὶ γράμμασιν αὐτῷ ὠμίλει καὶ 15 τὴν εὐνοίαν ἐπεδείκνυτο, συνεγένετό τε καὶ ἐπὶ μικρὸν ὀλίγῳ πρότερον, ὅτε κατὰ Φώκαιαν πρὸς βασιλέα ἦκε. τότε δὲ τῆς χρείας καλοῦσης, πρὸς βίβαν πέμψας πρὸς αὐτὸν, οὐ δίκαιον ἔφασκεν εἶναι οὐδὲ καθ' ἡδονὴν αὐτῷ γράμμασι καὶ ἀγγελίαις ὡσπερ πρότερον καὶ αὐδὶς ὠμίλειν. πρότερον γὰρ αἰτίαν 20 βεῖναι τῆς τοιαύτης συντυχίας τὸ πολὺ ἀλλήλων διεστάναι. ννὶ δὲ ἐγγὺς διατριβόντων, δίκαιον εἶναι, εἶγε καὶ αὐτῷ κατὰ γνώμην εἶη, ἐν ὄρισμένῳ τινὶ τόπῳ συγγενέσθαι καὶ τῆς ἀλλήλων ὠμιλίας ἀπολαῦσαι καὶ τὴν οὖσαν ἐπιβεβαιώσα-

reperirent, et illis idem sex apud Mitylenen, Phocaeae ipsum imperatorem adorirentur. Talia Romanos struxisse, non ut Genuensibus consulere, sed insidiatores et proditores factos et imperium affectantes, unde se ipsum imperatorem vita spoliare posse arbitrarentur, id agere ac moliri.

30. His auditis imperator et quas secum habebat copias ut ad pugnam navalem instruebat, si opus foret: et alias insuper a barbaris ex Ionia quantas poterat conquirebat. Ac Sarchanes quidem naves quaternas et vicenas peditumque et equitum magnam vim subministravit, qui prope Phocaeam tetenderunt, Amurium vero Aitinis filius, impulsu magni domestici, cum triginta navibus imperatori auxiliatum venit. Domesticus enim et ante Amurium diligebat amoremque suum crebris ei litteris declarabat: et cum eodem ad imperatorem Phocaeam veniente paulo ante familiariter congressus fuerat. Tum autem re ita iubente, legatos ad eum misit, qui dicerent nec iustum, nec sibi iucundum esse, rursus nuntiis et litteris cum eo velut ante colloqui. Nam huiusmodi colloquiorum causam prius fuisse, quod inter se longius distarent. Nunc quoniam viciniore sint, aequum esse, si idem illi probetur, in loco aliquo certo con-

σθαι φιλίαν. ὁ μέγας μὲν οὖν δομέστικος τοιαῦτα ἔπρεσβευε—A.C. 1334
 το· Ἀμούρ δὲ, ὡς ἤκουσεν, εὐτυχίας οὐδεμιᾶς ἐνόμισε δευ-
 τέραν τὴν περὶ τῶν τοιούτων ἀγγελίαν, ἀλλὰ τὰ μέγιστα οἶ-
 ὁμένος εὐεργετεῖσθαι, τῶν ἄλλων πάντων ἀμελήσας, κατὰ τὰς
 5 Κλαζομενάς γενόμενος συνεγένετο αὐτῷ, καὶ ἀποβάντα τῶν
 νεῶν εἰστιάσέ τε φιλοτίμως καὶ πολλὴν ἐπεδείξατο φιλοφρο-
 σύνην. ἐπὶ τέσσαρσι δὲ ἡμέραις ὁ μέγας δομέστικος αὐτῷ
 συνδιατρίψας, βασιλεῖ τε ἔπεισε προσέχειν ὡς δεσπότῃ καὶ C
 τῶν ὑπ' ἐκείνῳ τελούντων ἐπιφανῶν Ῥωμαίων νομίζειν ἓνα,
 10 καὶ ἑαυτῷ συνέδησεν ἀρρήκτοις φιλίας δεσμοῖς. τὰς τε ναῦς
 παρῆναι πέμπειν ὡς τάχιστα βασιλεῖ δεομένην συμμαχίας, αἱ
 καὶ ἐπέμφθησαν μετ' οὐ πολὺ. καὶ Φιλαδελφεινοὶ ἐκέλευσε
 φίλον εἶναι καὶ σύμμαχον ἀντὶ πολεμίου, καὶ μηδένα φόρον
 λαμβάνειν ὃν παρείχοντο αὐτῷ ὅτε ἦσαν ἐν σπονδαῖς, καὶ οὐ-
 15 δὲν ἦν ὃ, κελύσαντος τοῦ μεγάλου δομεστίκου, μή καθ' ἡ-
 δονὴν αὐτῷ πράττειν ἦν πρὸς τῷ καὶ χάριν εἶδέναι καὶ τὰ
 μέγιστα οἰεσθαι εὐεργετεῖσθαι. ἐκεῖθεν δὲ ὁ μέγας δομέστικος
 συνταξάμενος Ἀμούρ, ἔκρινε ὡς βασιλέα. καὶ ἐπεὶ καὶ αἱ παρὰ D
 τοῦ Σαρχάνη παρῆσαν νῆες, παρεσκευάσαντό τε πρὸς τὴν ναυ-
 20 μαχίαν καὶ ἠγιῶντο ὅτι οὐ παρῆσαν οἷς ναυμαχοῦνται. Λα-
 τῖνοι δὲ, εἴτε τὴν παρασκευὴν βασιλέως δεισάντες, εἴτε καὶ
 διὰ τὸ τοὺς ἐνάγοντας Ῥωμαίους καταφόρους γενομένους
 ὑποπτῆσαι, (ἡ γὰρ τοῦ μεγάλου δομεστίκου μήτηρ ἄμα βα-

11. παρῆει legebatur et 14. οἷ pro δν. Utrumque recte ed. V.

venire mutuaque consuetudine frui et susceptam confirmare amicitiam. Haec fuit legatio magni domestici. Amurius hosce nuntios summam felicitatem interpretari et in maximo beneficio ducere: relictisque ceteris omnibus, Clazomenis cum eo miscere colloquium; ubi de navi descendente convivio delicatissimo adhibuit et humaniter habuit. Quatriduo cum illo versatus magnus domesticus, persuasit, ut imperatori non secus ac domino deditus, se unum de nobilibus Romanis ei subiectis duceret: et sibi vinculis insolubilibus hominem adstrinxit. Naves autem ut quamprimum mitteret hortabatur, quod imperator suppetiis indigeret: quae brevi missae sunt. Praeterea ut Philadelphiensibus amicus et pro hoste socius esset, nullumque ab iis tributum acciperet, quod illi pendebant, cum foederati essent. Demum nihil erat, quod, hortante magno domestico, non cum voluptate praestaret: quin etiam gratias habebat et se beneficiis ornari putabat. Amurio igitur valedicens domesticus, ad imperatorem se recepit. Cum naves a Sarchane iam venissent, ad nau-machiam se comparabant dolebantque, quod quibuscum pugnant nondum adessent. Latini vero, an quod apparatu imperatoris terre-
 rentur, an quod Romanis, a quibus incitabantur, deprehensis, pavore

A. C. 1334 αἰλίδη αἰσθόμενοι τὴν ἐπιβουλὴν, ὡς μάλιστα ἐνῆν ἠσφαλισαντο τὰ τε βασιλεία καὶ τὴν ἄλλην ἀρχήν,) ἀποσχόμενοι ὡν διεννοοῦντο, διελύθησαν. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ ἐπύθετο διαλυθέντας, τοὺς μὲν παρὰ τοῦ Ἀμουρ παρόντας κατὰ συμμαχίαν, ἀπέστειλεν εὐεργετήσας. αὐτὸς δὲ συντονώτερον ἔ-5
 V. 236 χετο τῆς πολιορκίας. ἦδη γὰρ καὶ ὁ καιρὸς ἤπειγε περὶ
 P. 295 φθινόπωρον ὡν. τριβομένου δὲ τοῦ χρόνου κατὰ τὴν πολιορκίαν συμβέβηκε τὸν μέγαν δομέστικον παρὰ τὴν τῆς Φωκαίας πύλην ἰδεῖν ἐστῶτα Ντζουὰν ντὲ Σπινιά τινα ὠνομασμένον, ὃς ἦν αὐτῷ γνώριμος πρότερον καὶ συνήθης, ἔκ τε τῶν παρὰ Λα-10
 τίνους ἐπιφανῶν ὄντα καὶ παιδείας τῆς παρὰ Ῥωμαίοις ἰκατῶς μετεσχηκότα. καὶ πέμψας αὐτὸν μετεκαλεῖτο, κελεύων ἤκειν πρὸς αὐτὸν μηδὲν ὑποπεύοντα δεινόν. ὁ δ' ἦκεν εὐθύς πειοθεῖς, προσαγορεύσας δὲ ὁ μέγας δομέστικος αὐτὸν καὶ ἀγνωμοσύνην ἐγκαλέσας, ὅτι φίλον ἀρχαῖον ὄντα καὶ συνήθη καὶ τοσοῦτον15
 B ἦδη χρόνον διατρίβοντα πρὸς ταῖς πύλαις ταῖς αὐτῶν, οὐδὲ ἀπαξ πρὸς αὐτὸν ἠθέλησεν ἐλθεῖν οὐδὲ ἀσπάσασθαι οἷα φίλον, καὶ ἕτερό' ἄττα ὅσα ἦν ἀρμόζοντα προσθεῖς τῷ χρόνῳ, (ἦδη γὰρ ὄψε τῆς ἡμέρας ἦν,) τὸ νῦν μὲν ἔχον οἰκάδε ἀπέπεμψεν, εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ ἐκέλευσεν, εἰς καὶ αὐτῷ καθ' ἡδονὴν εἶη,20
 πρὸς αὐτὸν πάλιν ἐλθεῖν, ὡς ἂν κατὰ σχολὴν καὶ περὶ τοῦ παρόντος πολέμου διαλεχθῶσιν ἄττα ἂν ἐκάστῳ δοκοίη δίκαια ἔχειν πρὸς αὐτόν. Ντζουὰν μὲν οὖν ἀποδεξάμενος τοὺς λόγους οἰκάδε ἀπῆλθεν· εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ ἅμα πρῶτ' εἰς

tenerentur (magis quippe domestici mater et imperatrix praecipientes insidias, quam maxime poterant palatium reliquumque imperium communiverant) depositis cogitationibus illis, dissipati sunt. Quod ut accepit imperator, submissos ab Amurio cum donativo dimisit: ipse obsidioni contentius instare coepit: iam enim et dies urgebat, autumno appetente scilicet. Dum ita per obsidionem tempus labitur, forte magnus domesticus propter portam quandam Ioannem de Spinia sive Spinulam sibi antea notum ac familiarem stare videt, hominem inter Latinos nobilem et Romanis tinctum litteris. Hunc uti ad se nihil metuens accedat, invitat. Ille fidem habens accedit. Salutatur eum domesticus factumque inhumanum exprobrat, quod ad veterem amicum et familiarem et tanto tempore ad portas eorum commoratum, ne semel quidem adlisset, nec pro amicitia salutem voluisset. Alia demum temporis accommodata subiungens, in praesentia domum (iam enim diei serum erat) remittit. Postridie ut redeat, si placuerit, hortatur, quo per otium de hoc bello quae iusta censerint colloquantur. Ioannes reversionem pollicitus abit. Altera luce mane in magni domestici tabernaculum venit. Facta consalutatione, solum domesticus sic aggreditur: Quavis occasione bellum

τὴν μεγάλου δομestίκου ἦκει σκηνὴν καὶ προσηγόρευεν αὐτόν. A. C. 1334
 ἀντιπροσειπὼν δὲ καὶ αὐτὸς αὐτὸν καὶ μόνον παραλαβὼν,
 λόγου ἤρχε πρὸς αὐτὸν τοιοῦδε· „οὔτε τὸ ἐπὶ προφάσει πάση
 πολεμεῖν τῶν ἐπαινετῶν ἂν τις τιθεῖται σωφρονῶν, οὔτε τὸ εἰ- C
 5 ρῆν ἄγειν· ἀλλ' ἐκάτερα βελτίω ἢ χειρῶ παρὰ τὰς αἰτίας
 νομίζοιτ' ἂν δίκαιως. εἰ δὲ τις πολέμου ἄρχων, μείζοσιν ἢ
 καθ' ἑαυτὸν πράγμασιν ἐπιχειροῖ, πρὸς τῷ ἀδικεῖν καὶ ἄνοιαν
 προσοφλήσειεν ἂν παρ' εὐφρονεῖσι κριταῖς. σκεψώμεθα δὲ
 καὶ περὶ τοῦ νυνὶ παρόντος πολέμου, ὃν ἤρασθε πρὸς μηδὲν
 10 ἀδικοῦντα βασιλέα, εἰ μετὰ βελτίονος τοῦ σχήματος προσγε-
 νήσεται ὑμῖν. πρῶτον μὲν γὰρ μηδὲν ὑπὸ βασιλείως ἀδικου-
 μένοι, πρῶτοι ἐπήλθετε τῇ Λέσβῳ οὔσῃ ὑπηκόω βασιλεῖ
 ἀδικοῦντες καὶ πλεονεκτοῦντες, οὔπερ οὐδὰ αὐτοὺς οἶμαι ἐξ-
 15 ἄρνος δυνήσεσθαι γενέσθαι· ἔπειτα δὲ οὐδὲ ἀνοίας καὶ D
 ἀβουλίας κατελίπετε ὑπερβολὴν. τὸν γὰρ ἄρχοντα πολέμου
 οὐ χρὴ τοῦτο μόνον σκοπεῖν ὅπως ἀδικήσῃ, ἀλλὰ πρῶτον μὲν
 εἶγε μάλιστα αὐτῷ τοῦτο δυνατὸν, ἔπειτα δὲ εἰ καὶ ἀρκοῦσαν
 δύναμιν ἔχει πρὸς τὰ ἀδικηθέντα διασώζειν. ὑμῖν δὲ πρὸς
 20 τὰ ἄλλότρια ἀρπάζειν ἢ δύναμις ἐνδεής καὶ πρὸς τὰ
 ἡρπασμένα διασώζειν ἐλαχίστη. Λέσβῳ μὲν γὰρ ἐπιόντες,
 Ἀηλίους ἐπέισατε καὶ Σικελιώτας συμμαχεῖν. βασιλέως δὲ
 ἐπιστρατεύσαντος ὑμῖν, οἱ σύμμαχοι ἤγοντο ὑμᾶς ἀπολιπόν-
 25 τες, οὐδὲ ἔπλα ἀνταίρειν δυνηθέντες. ὑμῶν δὲ μόνων ὑπο-
 λελειμμένων, οἱ μὲν ἀπόλοντο κατὰ τὴν Καλλονὴν ἐν πέντε
 τριήρεσι διασφαρέντες, οἱ δὲ κατὰ τὴν Μιτυλήνην καὶ Φω-

12. βασιλεῖα legebatur, unde ED. P. coni. βασιλέα.

gerere aut in pace vivere, nemo sanae mentis commendaverit, cum
 utriusque laus et vituperatio ex causis merito spectanda sit. Quod
 si quis bellum ordiens viribus suis maiora suscipit, praeterquam
 quod iniustus est, prudentium iudicio etiam stultus habebitur. Con-
 sideremus igitur et istuc bellum, quod contra imperatorem nulla
 in re ab eo laesi suscepistis, num honeste et utiliter a vobis gera-
 tur. Primum enim nullam passi iniuriam Lesbum ei subiectam in-
 vasistis, vexastis ac diripuistis: quod nec ipsimet negare poteritis.
 Deinde temeritatis et vecordiae modum nullum tenuistis. Nam qui
 bellum incipit, non hoc solum providere debet, quomodo per nefas
 aliena occupet: sed primum quidem, satisne istuc commode possit.
 Tum, an ad ea quae per vim occupavit conservanda sufficiens ei
 facultas adsit. Vobis autem et ad aliena rapienda vires sunt parvae
 et ad rapta conservanda parvissimae. Etenim Lesbum invasuri, De-
 liorum Siculorumque auxiliis indiguistis: et imperatoria classe adven-
 tante, socii imbelles diffugerunt ac vos solos reliquerunt: et alii
 quidem vestrum apud Callonem in quinque triremibus perierunt: alii

- A.C. 1334 καιαν ἀποκεκλεισμένοι πολιορκεῖσθε, οὐδεμίαν ἔχοντες ἐλπίδα βεβαίαν σωτηρίας. μὴ θαυμάσης δὲ, εἰ μηδεμίαν εἶπον ἐλπίδα βεβαίαν σωτηρίας ὑμᾶς ἔχειν, καίτοι καρτερώτατα ἀμυνομένους
- P. 296 ἀπὸ τῶν τειχῶν καὶ μηδεμίαν ἢ ὀλίγην βλάβην ὑπομένοντας ἀπὸ τε τῶν ἐκπιπτόντων τῆς μηχανῆς λίθων καὶ τῶν κλιμάκων καὶ τῶν ἄλλων μηχανῶν τῶν κατὰ τὰς συχνῶς τειχομαχίας προσωγομένων. ἀποδείξω γὰρ σαφέστατα ὑμᾶς οὐ πολὺ ἀπέχοντας τοῦ ἐν ἐσχάτοις κινδύνοις εἶναι. τριῶν γὰρ ὄντων, ἃ ἂν μάλιστα διασωθῶσιν δύναται τοὺς πολιορκουμένους, τοῦ τέ κεν ἐξωθεν ἐπελθοῦσαν δύναμιν τοὺς πολιορκοῦντας ἀνιστᾶν,¹⁰ καὶ τοῦ ἀφθοκίαν σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων ἔχοντας μετὰ φροσύνης τὴν πολιορκίαν διαφέρειν, καὶ τρίτου, τοῦ βῆτον πολιορκοῦντα ἀδύνατον εἶναι προσκαθεζέσθαι ἢ δι' ἀπορίαν ἀναλωμάτων ἢ διὰ μικροψυχίαν ἢ τινα αἰτίαν ἄλλην, ἐγὼ ὑμῖν προσὸν ἀποδείξω τούτων οὐδὲ ἓν. τὴν μὲν οὖν¹⁵
- V. 237 ἴσως ἂν ἐπελθοῦσαν ἐξωθεν βοήθειαν ὑμῖν οὐδαμῶθεν ἄλλοθεν ἂν τις οἰηθείη ἢ ἐκ Γεννοῦας, οἷα δὲ ὁμοφύλων ὄντων ὑμῖν καὶ συγγενῶν· τοῦτο δὲ τοσοῦτον ἀπέχει τοῦ εἶναι ἀληθές ἢ ὑμᾶς οἶσθαι ἐλπίζειν, ὥστε τούναντίον μᾶλλον ἐφ' ὑμᾶς ἐλεύσονται ἐκεῖνοι ἐκπολιορκήσοντες ὡς πολεμίους τῷ κοινῷ, ἄνω κελυῆ βασιλεύς. ἴστε γὰρ δὴ σαφέστατα ὑμεῖς ὡς ἐν ταῖς συνθήκαις καὶ τοῖς ὅρκοις, οὗς πρὸς τὴν βασιλείαν Ῥωμαίων ἢ βουλῇ καὶ ὁ δῆμος ἔθετο Γεννοῦας ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ, πρὸς τοῖς ἄλλοις περιείληπται καὶ τοῦτο, τὸ μὴ μόνον τὸ κοινὸν αὐτῶν μηδεμίαν βλάβην ἢ ζημίαν ἐπάγειν τῇ Ῥωμαίων βα²⁵ σιλείᾳ πρόφασιν πολέμου οὐ παρεχομένη, ἀλλὰ καὶ ἐάν τις

intra Mitylenen et Phocaeam conclusi cum incerta spe salutis obside-
mini. Ac nolim te mirari quod dixerim nullam vos salutis certam
spem fovere, tametsi vos e moenibus fortissime defendatis, nec ullum
aut leve damnum accipiatis a saxis, quae e tormentis iaciuntur, a
scalis ceterisque machinis, quae in tam crebris oppugnationibus ad
muros admoventur: demonstrabo enim luculentissime vos ab extremo
discrimine haud longe abesse. Nam cum tria sint, quae obsessos
servare tuerique potissimum queant: primum aliunde superveniens
auxilium, quo obsessi erigant animos: alterum frumenti ac reliqui
commeatus abundantia, unde facile perfertur obsidio: tertium, quan-
do hostis diutius assidere aut sumptibus defectus aut animo fractus
aut alia de causa non potest, ego docebo nihil horum vobis adesse.
Forsitan igitur auxilium vobis submissum et non aliunde quam Ge-
nuae, utpote a civibus cognatisque vestris, submissum quis existi-
maverit. Atqui hoc tam remotum est a veritate tantumque abest ut
id sperandum vobis sit, ut timendum potius ne contra vos illi ven-
turi et hortante imperatore ut inimicos reipublicae obsessuri sint. Sci-

Ἰδιωτῆς Ῥωμαίων ἀδικήσῃ, ἀπὸ τῶν προσόντων αὐτῶ κτημά-**A.C. 1334**
των ἢ πραγμάτων τὴν ζημίαν ἀπολαμβάνειν τὸν Ῥωμαίων.
ἂν δὲ καὶ τῇ βασιλείᾳ Ῥωμαίων τὴν ζημίαν προξενῇ ἢ νῆ-
σον διαρπάζων ἢ πόλιν τινὰ παράλιον ἢ τι ἕτερον, τὸν ἴσον
5 τρόπον ἀπὸ τῶν ἐκείνων κτημάτων καὶ πραγμάτων, εἰ πολλοὶ
εἶεν ἢ εἷς, τὴν ζημίαν ἀποτίγγουσαι βασιλεῖ, αὐτὸν δὲ ψη-
φίσεσθαι πολέμιον τῷ δήμῳ καὶ τῇ βουλῇ, καὶ στρατεύειν
ἐπ' ἐκείνον ὡς ἄπιστον καὶ προδότην τοῦ κοινοῦ. οὗ δὲ ἔνε-
κα καὶ βασιλεία πρεσβείαν πρὸς Γέννουσαν ἀπεσταλκέναι, ὥστε
10 μὴ μόνον τὰ κτήματα ὑμῶν τῶν χρημάτων ἕνεκα ὧν ἀνάλωσις
πολεμῶν ὑμῖν παραλαβεῖν, ἀλλὰ καὶ τριήρεις κελεῦσαι πέμ-
ψαι καθ' ὑμῶν κατὰ τὰ συγκείμενα καὶ τοὺς ὄρκους. ὥστε
ἐκ Γεννοῦσας οὐ μόνον ἐπικουρίαν οὐδεμίαν, ἀλλὰ καὶ πόλε-
μον καὶ ἐπίπλουν προσδοκᾶν χρή, ὅτι δὲ καὶ τῶν ἐπιτηδείων
15 ὧν τε ἐνδεεῖς ἔστε καὶ μετ' ὀλίγον ἐπιλείψει παντελῶς ὑ-
μᾶς, ἐξ αὐτῶν ἂν τις τῶν πραγμάτων ἀληθέστατα τεκμηρίαι-
το. οἱ γὰρ ἐξελαθέντες τοῦ ἄστεος ὑφ' ὑμῶν Ῥωμαῖοι, ὧν
αὐτοὶ τὰ ἐπιτήδεια λαβόντες χρῆσθε, τὸ μέτρον τῆς τροφῆς **P. 297**
πρὸς τὸ τῶν πολιορκουμένων πλήθος λογιζόμενοι, ἐντὸς ὀλί-
20 γου χρόνου παντάπασί φασιν ὑμᾶς τὰ σιτία ἐπιλείψειν. λεί-
πεται δὲ μίαν ὑπολείπεσθαι ἐλπίδα σωτηρίας, τὸ βασιλεῖα
ῥαθυμῆσαντα ἢ διὰ τὸ τῶν ἀναλισκομένων πλήθος χρημάτων

tis enim planissime pactis et foederibus, quae cum Romano imperio senatus populusque Genuatium pacis causa fecit, praeter alia hoc etiam contineri, ut commune ipsorum non modo nullum Romano imperio detrimentum damnumve importet, si nullam belli occasionem dederit, sed si quis etiam privatus Romanum quempiam laeserit, ut de possessionibus aut facultatibus eius Romano mulcta solvatur. Sin impiego Romano detrimentosus extiterit, aut insulam aut maritimam urbem aut aliud diripiens, ut eadem ratione de eorum possessionibus aut facultatibus, seu plures seu unus dumtaxat fuerit, imperatori satisfiat ipseque a senatu populoque Genuensi hostis iudicetur, et arma in illum ut perfidum ac reipublicae proditorem capiantur. Cuius rei gratia et imperatorem ad Genuenses legationem misisse nostis, non solum ut fundos et villas vestras ad reficiendos sumptus, dum vobiscum belligerat, toleratos recipiat, sed eos insuper ad triremes secundum conventa et iuramenta contra vos mittendas impulsisse. Quamobrem non subsidium Genua, sed bellum et hostilis adnavigatio magis exspectanda vobis est. Porro et victus inopia vos laborare, pauloque post quod haesitetis non habituros, ex re ipsa duci argumentum certissimum potest. Quos enim urbe exegistis Romani, quorumque alimentis fruinini, mensuram alimoniae cum obsessorum multitudine contententes, intra breve tempus omnimodis commeatu vos carituros affirmant. Ergo haec una spes salutis

A. 6.1334^η διὰ τὴν κατὰ τὴν στρατείαν κακοπάθειαν λήσειν τὴν πολιορκίαν ἢ διὰ τὸ χειμῶνα ἐπιγίνεσθαι ἤδη προσδοκῶν. ἐγὼ δὲ καὶ περὶ τούτου προδότης γενήσομαι ἡμῶν αὐτῶν καὶ μὴνύσω προῖκα ἅπαν τᾶληθές. καίτοι γε πολλοῦ ἂν ἐπρίασθε αὐτοί, εἰ οἶδα, εἰ ἂν διανοοῦμεθα περὶ ὑμῶν, ἀληθῶς ἐξεγεί-
 B νετο μαθεῖν· ἐγὼ δὲ ὑμῖν καὶ τοῦτο χαριουῖμαι. βασιλεὺς μὲν γὰρ καὶ ἡμεῖς καὶ τὸ πολὺ τῆς στρατιᾶς οἴκαδε ἀπελευσόμεθα, ἵνα μὴ εἰκῆ καὶ μύτην κατατριβώμεθα ἐνταυθᾶ, ἄλλως τε καὶ τῶν ἐκεῖσε πραγμάτων ἐπιμελείας δεομένων, ἣν οὐκ ἐξὸν ποιῆσθαι μὴ ἐκεῖ ἐπιδημοῦντας. ἐνταυθοῖ δὲ πρὸς τὴν πολιορκ-
 κίαν δέκα καταλείβομεν τριήρεις καὶ μονήρεις εἴκοσι καὶ ἑτέρας τέτταρας καὶ εἴκοσι τὰς τοῦ Σαρχάνη ναῦς, μισθὸν παρασχόντες διαρκέσοντα ἄχρι ἤρος. οἱ ὑμᾶς τε καὶ Μιτυληναίους ἀσφαλῶς πολιορκήσουσιν ἐφορμοῦντες ἐκ θαλάσσης, ἐκ δὲ ἠπείρου ὑμῖν μὲν ἀρκέσουσιν ἢ τοῦ Σαρχάνη παρακειμένη στρα-
 C τιά· Μιτυληναίους δὲ οἱ Ῥωμαίων μισθοφόροι τὴν εἰς τὴν Λέσβον ἔξοδον ἀπείρξουσιν, ὥστε καὶ ἀμφοτέρους ἐκατέρωθεν ἀπείργεσθαι ἐκ τε γῆς καὶ θαλάττης τοῦ μηδὲν εἰσάγειν τῶν
 V. 238^{ἐπιτηδείων}. ἅμα δὲ ἦρι ἀρχομένη στόλῳ μεγάλῳ αὐθις ἐφ' ὑμᾶς πλεουσόμεθα, γνώμην ἔχοντες μέχρι παντός διακαρτε-
 ρεῖν, ἄχρισ ἂν ἢ λιμῶ ἢ ὄπλοις παρασησάμενοι, ἐξανδραποδισώμεθα ὑμᾶς. πρὸς τούτοις δὲ καὶ ἑτέρων βασιλέως ἐπινοίαν οὐκ ἀποκρύψω. βούλεται γὰρ τοῖς συμπολιορκουμένοις

6. τοῦτο em. ED. P. pro τούτῳ.

restat, si imperator deses factus, aut propter impensas magnitudinem, aut propter attritum laboribusque confectum exercitum, aut propter imminentem hiemem obsidionem solvat. Ego vero et in his nostri ipsorum factus proditor, omnem rei veritatem gratuito expromam: quamquam vos vel talentum fuisse numeraturos sciam, si, quae de vobis taciti cogitamus, vere cognoscere licuisset. Sed enim vobis hoc gratis dabo. Imperator, nos exercitusque magnam partem domum discedemus, ne hic temere ac frustra maceremur: praesertim cum et illic respublica officium industriamque nostram desideret, quam ei nisi praesentes praestare non possumus. Hic ad continuandam obsidionem triremes decenas et uniremes vicenas relinquemus: praeterea de navibus Sarchanis quatuor et viginti, adnumerato, quantum usque ad vernam tempestatem sufficit stipendio. Atque hi vos et Mitylenaeos, a mari facto impetu certo oppugnabunt: a continente Sarchanis copiae auxiliares satis prement. Mitylenaeis vero Romanorum conductitii ingressum in insulam intercludent, ut ambo terra marique victum invehere prohibeamini. Vere novo magna classe revertemur, eo animo, ut tamdiu vos oppugnemus, quoad vel fame vel armis domitos, in servitutem redigamus. Praeter haec alias adhuc imperatoris cogitationes occultas non habebō. Vult enim vobis

ἡμῶν πᾶσι δι' ἑρκῶν αἰρεσιν προθεῖναι, ἣ μένοντας ἐπὶ τὸς A. C. 1334
 τειχῶν πολεμίους αὐτῶ τε εἶναι καὶ τῶ κοινῶ Γεννοῦας, ἣ
 ἔξω γενομένους καὶ καταλιπόντας ὑμᾶς, μὴ μόνον παρὰ βα-
 σιλέως τυχεῖν συγγνώμης καὶ ἀμνηστίας ὧν ἐξημαρτήκασιν, D
 5 ἀλλὰ καὶ παρὰ τῶ κοινῶ Γεννοῦας ἀζημίους εἶναι, βασιλέως
 τὴν ἄδειαν παρασχομένου. ὅπερ ὅτι πολλοὺς τῶν ὑμῶν συμ-
 πολιορκουμένων πείσει ἀποστῆναι, οὐδ' αὐτὸς ἀγνοεῖς. ὅτε
 τοῖνυν ἐξ ἀρχῆς τε οὐ δίκαια ποιούντες τὸν πόλεμον κεινή-
 κατε τουτονί, νῦν τε τῶν πραγμάτων ἐναντίως ἢ αὐτοὶ προσ-
 10 οδοκᾶτε χωρησάντων, οὐ μόνον ἀβουλλίας καὶ ἀσυνεσίας ὀ-
 φλετε κατηγορίαν, ἀλλὰ καὶ ἐν ἐσχάτοις κατέστητε κινδύνοις,
 ποῦ λυσιτελεῖς ἢ σωφρονούντων ὅλως ἀνθρώπων, μὴ μετα-
 βουλευεσθαι περὶ τῶν κακῶς βεβουλευμένων καὶ σωτηρίαν
 τινὰ αὐτοῖς ἐκ τῶν ἐνότων ἐκπορίζειν, ἀλλὰ διὰ φιλονει- P. 298
 15 κίαν καὶ ἀλαζονείαν νοῦν οὐκ ἔχουσαν αὐτοὺς τε ἀπόλλυσθαι
 κακῶς καὶ τοῖς οἰκείοις οὐ πενίαν μόνον καὶ ἀποστέρησιν τῶν
 ὄντων, ἀλλὰ καὶ ἀδοξίαν προστρέψασθαι διὰ βίον; ἐγὼ δὲ
 καὶ τούτων ἀπάντων χωρὶς οὐδαμῶς λυσιτελοῦντα τὸν πρὸς
 βασιλέα πόλεμον ὑμῶν ἀποφανῶ. εἰ γὰρ καὶ μήτε ὕλοις,
 20 ομητε λιμῶ, μὴδ' ἑτέρῃ μηχανῇ τινι παραστήσασθαι δυνασό-
 μεθα ὑμᾶς, οὐδ' οὕτω τὸ πολιορκεῖσθαι λυσιτελήσειεν ἂν ὑ-
 μῶν. πρῶτον μὲν γὰρ οὐκ ἐπὶ τῶ διηνεκῶς πολιορκεῖσθαι καὶ
 ἐνδεία καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἐκ τοῦ πολέμου κακοῖς πιέζεσθαι B

obsessis omnibus alterius optlonem esse iuratis, aut intra moenia
 manentes, ipsi et Genuensium reipublicae hostes haberi: aut egres-
 sos et a vobis secedentes, non ab imperatore dumtaxat commissorum
 veniam et ἀμνηστίαν, sed etiam apud commune Genuensium impu-
 nitatem eius auctoritate consequi. Quod quam multis inter obse-
 sos ad defectionem incitamento futurum sit, non te fugit. Quando
 igitur et ab initio praeter fas hoc bellum suscitastis: et nunc rebus
 contra spem cadentibus non insipientiae solum audaciaeque culpam
 sustinetis, verum etiam in gravissimum discrimen devenistis, qui
 tandem conducet, aut quomodo mente sua constantium erit, mala
 consilia non permutare melioribus et aliquid inde ad salutem ido-
 neum elicere: sed per stolidam contentionem et arrogantiam semet-
 ipsos ire perditum, et propinquis ac necessariis non inopiam et a-
 missionem facultatum tantummodo parere, verum etiam ignominiam
 perpetuam inurere? Adhuc praeter isthaec omnia cum imperatore
 bellum ducere, nequaquam vobis prodesse ostendam. Etsi enim ne-
 que armis, neque fame, neque alia quadam via ad deditonem vos
 compellere poterimus, tamen, ne sic quidem vobis conducet obside-
 ri. Primum non ut semper obsideremini, et penuria victus ceteris-
 que bellorum incommodis premeremini, Lesbi tanto cum impendio
 potiundae cupido vobis incensit: sed ut impensas multo maioribus

A. C. 1334 Λέσβου κρατῆσαι ὑμῖν ἐπῆλθε τσοσαῦτα χρήματα ἀνάλωσι-
 σιν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ πολλαπλασίῳ τῶν ἀναλωμένων κτησαμένους,
 καὶ τῆς νήσου ἔχειν τὴν ἀρχήν. τοῦτο δ' ἐνακτίως ἢ αὐτοὶ
 συμβέβηκε προσδοκᾶτε. τὰ τε γὰρ χρήματα ἀνάλωται εἰς
 τὰς τριήρεις καὶ ἡ νῆσος ὑπὸ βασιλέα αὐθις τελεῖ πλὴν Μι-5
 τυλήνης, ἣν δὲ καὶ Φωκαίαν φρουρεῖν μισθοφόρους τρέφον-
 τας χιλίων οὐκ ἐλάσσους. πόθεν οὖν ποριεῖσθε τὴν τροφήν
 αὐτοῖς; οὔτε γὰρ χρήματα εἴχετε ἐν ταῖς ναυσὶν ἢ διαρκέσει
 πρὸς τὴν πολιορκίαν, οὔτε ἐκ Γεννοῦας ἐλπίς ἐλθεῖν. τὰ γὰρ
 ἐκεῖσε κτήματα ὑμῶν, ἃ παρεῖχε τὰς προσόδους, ὑπὸ βασι-10
 Cλέα ἔσται· αἱ τε ἐκ Φωκαίας προσγιγόμεναι πρότερον πρόσ-
 οδοὶ ὑμῖν ἀφῆρηται διὰ τὸν πόλεμον. ἐμπορία τε γὰρ ἐκ-
 λέλοιπε πᾶσα, θαλασσοκρατούντων ἡμῶν, καὶ γεωργίας ἀπειρ-
 γομεν, οὐδὲ τὸ πυλῶν προβαίνειν ἀκίνδυνον ὄν ὑμῖν. ὥστε
 πάντοθεν συμβαίνει περιῖστασθαι τὸν κίνδυνον, ἃν τε κρα-15
 τῆσθε τοῖς ὅπλοις, ἃν τε μὴ· ὡς οὖν περὶ σωτηρίας ὑμῖν
 βουλευσομένοις οὐκ ἐν παρέργῳ χρῆ ποιεῖσθαι τὴν βουλήν,
 D ἀλλὰ μετὰ τῶν φίλων σκεψαμένους τὰ δεόντα ἐλέσθαι."

V. 239 λα'. Τοιαῦτα τοῦ μεγάλου δομεστικού εἰρηκότος, Ντζι-
 ονὰν ἐπιπολὺν μὲν ἦν σιωπῶν, ἐκπεληγμένος ὅτι δὴ σαφέ-20
 στατα περὶ τῶν κατ' αὐτοὺς πραγμάτων διειλέχθη. συνειώρα
 τε ἤδη καὶ αὐτὸς τὸν κίνδυνον ὡς ἐν χρῆ. ἔπειτα ἀνεγκλιὰν
 „ὡς μὲν ἀδικοῦμεν πολέμου ἄρχοντες" ἔφη „οὐδὲ αὐτοὶ δυ-

2. πολλαπλασίῳ legebatur.

divitiis consolantes, insulae quoque dominatum obtineretis: in quo
 multum plane vestra vos delusit opinio. Nam pecuniam in triremes
 absumpsistis: et insula, Mitylene excepta, imperatorem rursus pri-
 cipem suum agnoscit: quam ut pariter ac Phocaeam defendatis, praeci-
 diarios mercède conductos non pauciores mille oportet alere. Unde
 igitur alimenta illis suppeditabitis? Neque enim in navibus tantum
 pecunia habebatis, quantum obsidioni tolerandae sufficeret: neque
 Genua missum iri sperandum est. Nam quae illic possidetis et unde
 vectigalia capiebatis, imperatori adiudicabuntur: et quae prius Pho-
 caea vobis pendebat, bellum sustulit. Etenim mercatura omnis,
 nobis mare tenentibus, conquivit; et agricultura per nos usque adeo
 arcemini, ut ne porta quidem urbis secure pedem efferre possitis.
 Quare sive armis subiugemini, sive non, undeunde periculis cingi-
 mini. Ergo quoniam salus vestra agitur, non obiter et velut per
 transennam, sed cum amicis res perpendenda et utilitati consulen-
 dum est.

31. Hactenus magnus domesticus: cuius sermone percussus Io-
 annes, diu siluit, quod suorum conditionem disertissime explicatae
 videbat et iam ipse quoque periculum esse in cervicibus intelligebat.
 Postquam se deinde collegit, ita fari exorsus est: Perperam nos agere,

νάμεθα ἀντειπεῖν. πλὴν ἐλπίδι παρθέστες τοῦ τε ἔγκρα-Α. C. 1334
 τειε γενήσεσθαι τῆς Λέσβου τοῦ τε ἀμυνεῖσθαι βασιλέα ἀνρ. 299
 ἐπιή, (οὐ γὰρ τοσαύτην γε ὄψεσθαι δύναμιν ἀθροίσειν ναυτι-
 κήν,) ἤραμεθα· νυνὶ δὲ ἤδη τὰ τε χρήματα ἀνάλωται ἡμῶν
 5 καὶ αὐτοὶ πολιορκούμεθα, οὐκ ἀγαθὰς ἔχοντες ἐλπίδας περὶ
 τῶν μελλόντων. ἐπεὶ δὲ ὡς ὄρω, τοῦ θεοῦ κεινηκότος, εἰς
 τοὺς περὶ τούτων προήχθης λόγους, δέομαι ἃ λυσικελῆ δοκεῖ
 καὶ δέοντα βουλευσασθαι περὶ τοῦ μέλλοντος. τὰ γὰρ πα-
 ρελθόντα οὐκ ἔστιν ἄλλως διαθεσθαι ἢ ὡς ἔτυχε γεγενημένα.”
 10 ὁ μέγας δὲ δομέστικος „εἰ μὲν καθ’ ἑαυτοὺς αὐτοὶ περὶ τῶν
 ὁμητέρων” ἔφη „βουλευέσθε πραγμάτων, οὐδὲν ἂν ἐκάλυεν Β
 εἰρήνην ἢ τὸν πόλεμον ἐλέσθαι. ἐπεὶ δὲ ἔμοι περὶ τῶν ὁμη-
 15 τέρων ἐπιτρέπετε βουλευέσθαι πραγμάτων, ἃ μοι δοκῶ ὑμῶν
 συμφέροντα ἔρω. ὑμῶν δὲ ἐξέσται ἢ αἰρεσθαι τὰ βεβουλευ-
 20 μένα ἢ διωθεῖσθαι. οἴμαι δὲ οὐδὲ πολλῶν δεήσεσθαι λόγων
 περὶ τῶν ὑμῶν πεύθοντα δοκούντων λυσικελῆν. ἃ γὰρ διε-
 λέχθη προτέρων, πολλῶν κακῶν ὑμῶν τὸν πόλεμον αἰτιώτα-
 τον γεγενημένον ἀποφαίνων καὶ ἔτι μέλλοντα, τούτοις ἐξέσται
 κατασκευάζειν ὡς αἰρετέα ἢ εἰρήνη. τὸν τρόπον δὲ ὃν ἂν
 25 οὐμῶν μάλιστα λυσικελῆσεις ὑφηγήσομαι ἐγὼ. πρὶν εἰς το-
 οῦτον κινδύνου ἦκειν ὥστε δοκεῖν καὶ ἄκοντας προσεῖναι
 βασιλεῖ, ἐνδείξασθε εὐνοίαν τινα ἀντίρροπον πρὸς τὴν προτέ-
 ραν ἀδικίαν, καὶ προσβείαν πέμψαντες πρὸς βασιλέα, συγγνώ- C
 μην αἰτήσατε ἐφ’ οἷς προσκεκροσκάτε κατὰ τὸν πόλεμον. φύ-

dum ad arma priores prosilimus, nemo vel nostrum inficias ire po-
 test. Ceterum Lesbi insulae adipiscendae, et imperatore, si impe-
 dire conaretur, depellendi fiducia elati (haud enim tantam classem
 comparaturum credebamus) bellum hoc ausi sumus. Nunc et pecuniis
 exhausti et insuper ipsi obsessi, bonas spes omnes perdidimus. Quia
 vero divino ut arbitrator afflatus de his rebus disseruisti, te oro, ut
 quae utilia nobis in posterum et necessaria duxeris, ea consulas:
 quando praeterita corrigere non licet. Ad haec magnus domesticus:
 Si, inquit, vobiscum ipsi de re vestra consuluissetis, nihil ad pacem
 bello praeferebam obstitisset. Sed quia mihi in causa vestra iudici-
 um omne permittitis, quae profutura opinor, non tacebo: vobis aut
 parere consilio meo, aut id repudiare integrum erit. Existimo autem
 explicationem consilii mei longa oratione haud egere. Nam quaeque
 prius a me dicta sunt, quibus bellum hoc praecipuum et solum
 complurium malorum vestrorum fontem fuisse probavi, quaeque ad-
 huc dicturus sum, iisdem pacem complectendam esse, confirmari
 potest. Modum autem, quo id fructuosissime faciatis, exponam.
 Antequam eo necessitatis compellamini, ut etiam inviti ad imperato-
 rem vos adiungere videamini, praesenti benevolentia praeteritam

- A.C. 1334 *σπει δὲ ὧν ἐκεῖνος πρῶτος καὶ τοῖς ἀδικοῦσιν ἑτοιμος παρέχειν συγγνώμην, ἃν παραιτῶνται τὴν ὀργὴν, καὶ ὑμῖν συγγνώσεται ῥαδίως, καὶ ἐμοῦ πρὸς τοῦτο μάλιστα ἐνάγοντος. ἐπειδὴν δὲ τὴν βασιλείωσ ἐκμειλιξήσθε ὀργὴν, τὸν παῖδα Σαρχάνη καὶ τῶν ἄλλων Περσῶν, οἱ ἐν δμήρων προσχήματι φρουροῦνται παρ' ἐς μὲν, λαβόντες ὡσπερ δῶρα προσκομίσατε τῷ βασιλεῖ καὶ Μιτυλήνην καὶ Φωκαίαν παράδοτε, κακείνος ἀμειβόμενος ὑμᾶς τῆς*
- D *εὐνοίας ἔνεκα τῆς πρὸς αὐτὸν, μετὰ τῆς συγγνώμης, ἣν παρῆξεται, καὶ τὰ τε ἀναλωθέντα χρήματα εἰς τὸν πόλεμον τὸν καθ' ὑμῶν καὶ ἃ ἐξημιώσατε Λεσβίους, ἃ τὸ κοινὸν Γενου-10*
- ας ἐκ τῶν ὑμετέρων κτημάτων κατὰ τὰς συνθήκας ὀφείλει ἀποτίνειν, χαριεῖται. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πολεμίους ἀνυγεγραμμένους τῷ κοινῷ καὶ δίκαις ὀφειλοντας τῆς ἀπιστίας, ἀπάθειαν κακῶν καταπράξεται ὑμῖν, τῇ βουλῇ συγγνώμην κελύσας πα-*
- V. 240 *ρασχεῖν, ὥστε ἀδεῶς πάλιν ἐμπολιτεύεσθαι αὐτοῖς ἀποστέρη-15*
- θέντας τῶν οἰκείων μηδενός. πρὸς τοῦτοις δὲ καὶ Φωκαίας ὡσπερ πρότερον καὶ αὐθις ἄρχειν ἐπιτρέψει, ὡς ὑπήκουσεν μὲν Ῥωμαίοις οὐσης, ὑμῖν δὲ παρέχοντος βασιλέως τὴν ἀρχὴν, ἄρχις*
- P. 300 *ἂν αὐτὸς ἐθέλη. καὶ σπονδὰς ὑμῖν πρὸς Σαρχάνην θήσει, ὥστε καὶ αὐθις τὰς προσόδους, ἃς καὶ πρότερον εἶχετε, ἐκ τῆς χω-20*
- ρας τῆς αὐτοῦ καρποῦσθαι. καὶ κατὰ πάσας νήσους καὶ τὰς πόλεις, αἱ ὑπήκοοι εἰσι Ῥωμαίοις, ἀκόλυτον ὑμῖν τὴν ἐμπορίαν κελύσει εἶναι. σκοπεῖτε οὖν ὅπόσα μὲν ὑμῖν ὁ πόλεμος ἐπήνεγκε κακὰ, ἴσως δὲ καὶ χεῖρονα ἐπάξει. ὁπόσων δὲ ἀγαθῶν ἢ εἰρήνη*

iniuriam exaequate ac per legatos bellicarum istarum offensarum veniam flagitate. Qui cum sit mitis ingenio et in se peccantibus promptus ignoscere, si eius iram fuerint deprecati, etiam vobis, meo inausper accedente impulsu, libenter ignoscet. Ubi eum placaveritis, Sarchanis Persarumque aliorum filios, quos obsidum nomine custoditis, eidem in muneris loco offertote; Mityleuen praeterea et Phocaeam restituite. Ille vero vestrum hoc erga se studium compensans, una cum venia, qua vos impertiet, etiam sumptus a se in hoc bellum collocatos et Lesbiis per vos damna irrogata, quae respublica Genuensensis ex foedere de facultatibus et bonis vestris resarcire debet, benigne remittet. Neque hoc tantum, sed et tamquam hostibus reipublicae declaratis ac proscriptis et perfidiae poenam commeritis, impunitatem impetrabit, senatnm ad veniam tribuendam cohortatus: quo nulla re spoliatis, denuo in republica libere negotium suum agere liceat. Adde quod Phocaeae Romanorum propriae principatum et usumfructum sicut prius, quamdiu voluerit, vobis permittet. Quin et vestra causa cum Sarchane foedus feriet, ut ex eius provincia pristinos fructus percipiat: perque omnes insulas ac civitates Romanorum mercaturae faciendae licentiam dabit. Dispiciite igitur, quot infortuniis hoc

γενήσεται αἴτια, ἃν πείθῃσθε ἐμοί. ταῦτα δὲ ὑμεῖν ἢ σήμε. A. C. 1334
 ρον πράττειν ἢ εἰς τὴν ὑστεραίαν ἐξέσται. ἐὰν γὰρ οὐκ ἀ-
 ναγκαῖα λογιζόμενοι ὑπέρθησθε, οὐκ ἐθ' ὁμοίως εὐρήσετε βα-
 σιλέα ῥάδιον πρὸς τὰς καταλλαγάς. ἐὰν γὰρ τὰ χρήματα
 5 διαδοθῇ τοῖς τριηρίταις καὶ τοῖς ἄλλοις μισθοφόροις, οἱ μέλ- B
 λουσι τοῦ χειμῶνος ὑμᾶς πολιορκεῖν, ἃ νυνὶ βασιλεὺς μὲν
 ἐκέλευσε διαδιδόναι τοῖς ταμίαις, ἐγὼ δὲ ἐκόλυσα τουτωνὶ
 τῶν λόγων ἔνεκα, δέδοικα μὴ οὐ προσδέξῃται τὴν πρεσβειάν
 μετὰ ταῦτα, λογιζόμενος ὡσπερ εἰκός, ὡς παραστήσεται ὑμᾶς
 10 ἐν ἀνδραπόδων μοίρᾳ, ἄχρις ἃν ὁ χρόνος τῆς μισθοφορᾶς ἀ-
 ναλωθῇ, καὶ τὰ χρήματα ἀπολήψεται πρὸς τοῖς νῦν καὶ τὰ
 πρότερον ἀναλωμένα. ὡς οὖν ἀναγκαίῳν πᾶρι ἐσομένης τῆς
 βουλῆς καὶ τριβῆν τοῦ χρόνου οὐκ ἐνδεχομένου, ταχέως τε
 αὐτοὶ βουλευέσθε καὶ ἡμεῖν τὰ βεβουλευμένα γνώριμα ποιεῖτε".
 15 Τοιαῦτα μὲν Λατίνοις ὁ μέγας δομῆστικός ὑπετίθετο ποιεῖν.
 Ντζιωᾶν δὲ ὡς ἤκουσε περὶ τοῦ παρελθόντος ἡνιάτο χρόνου, C
 ὅτι μὴ πρότερον μεγάλην δομῆστικὴν συνεγένετο· ἢ γὰρ ἂν αὐ-
 τὸς τε πολλῶν ἀπήλλακτο κακῶν καὶ τοῖς ἄλλοις αἴτιος κατέ-
 στη. ὅμως μέντοι ἔφρασκε, τὰ μὲν γεγενημένα ἀναλῦσαι
 20 οὐκ εἶναι δυνατόν. δεῖν δὲ οἶεσθαι εἰς Φωκίαν ἐλθόντα
 καὶ τοῖς ἄλλοις δῆλῃν τὴν βουλήν ποιεῖν, καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν
 ἐλθόντα, ἃ πᾶσιν ἂν κοινῇ δόξειεν ἀπαγγέλλειν. καὶ ἐπεὶ
 ἐπιτέτραπτο, εἰς Φωκίαν ἐλθὼν, Ντεάρδω τε καὶ τοῖς λοι-

23. Idem qui supra Ντιονάρδος. ED. P.

bellum vos mactaverit, ac forsitan deterioribus mactabit: et quot vicissim bona vobis pax suppeditatura sit, si me audiveritis. Quod autem suadeo, id vel hodie, vel cras exsequi poteritis. Etenim si quasi non necessarium distuleritis, imperatorem deinde ad reconciliationem non perinde promptum invenietis. Nam si stipendia remigibus et aliis mercenariis, qui vos per hiemem obsidebunt, numerata fuerint, quae iam quaestoribus imperavit, ego vero propter ea quae dixi, ne darent prohibui, timeo ne postea legationem non admittat, illud secum reputans ut est credibile, posse vos ad conditionem mancipiorum redigere, dum tempus merendi exeat, et cum modo, tum alias impensam pecuniam recipere. Itaque ut de necessariis deliberaturi, et tempore moras non ferente, quam primum concilium celebrate, et nobis quid statueritis significatote. Sic magnus domesticus Latinos admonuit. Ioannes tam sero se cum illo in colloquationem venisse doluit: multis enim profecto malis carere et aliis carendi auctorem esse potuisse. Verumtamen praeterita non revocari: oportere autem se postridie in urbem reversum, aliis quoque hoc indicare consilium et omnium sententias communiter exquirere. Annunte magno domestico, Phocaeam regressus, Odoardo et ceteris quid is consuleret exposuit. Quod cum et ipsis ut opti-

- A. C. 1334 τοὺς ὅσα ὑπόθοιτο ὁ μέγας δομέστικος ἀπαγγέλλας, ἐπειδὴ κἀκείνους ἄριστα καὶ λυσιτελοῦντα ἑαυτοῖς ἐδόκει τὰ βεβουλευμένα καὶ ἔτοιμοι ἦσαν πράττειν, αὐτῶν πρὸς τὸν μέγαν Δδομέστικον ἐλθῶν, Ντεάρδῳ μὲν καὶ τοῖς λοιποῖς ὅσοι κατὰ Φώκαιαν πολιορκοῦνται, ἀρέσκειν ἔφρασκε τὰ βεβουλευμένα καὶ μάλιστα ἐθέλειν ὡς βασιλέα ἐλθόντας, ὑπὲρ τῶν ἡμαρτημένων δεῖσθαι συγγνώμην παρασχεῖν. δεῖν δὲ καὶ Δομενίκῳ τῷ κατὰ τὴν Μιτυλήνην πολιορκουμένῳ τὰ πρῶτα μάλιστα φερομένῳ παρ' αὐτοῖς, κοινὴν ποιήσασθαι τὴν γνώμην. μηδὲ γὰρ ἂν δύνασθαι πράττειν μηδὲν, ἐκείνου μὴ συνεπιψηφιζομένου. καὶ παρασχεθείσης αὐτῷ νεῶς, εἰς Μιτυλήνην ἦλθε· συγγεγόμενός τε Δομενίκῳ καὶ περὶ τῆς εἰρήνης διαλεχθεὶς, ἐπεὶ κἀκείνῳ ἀσμένως ἐγένοντο οἱ λόγοι καὶ πολλὰς χάριτας ὠμολόγει βασιλεὶ τῆς ἀνεξικακίας, ἀναστρέψας ἐκεῖθεν, εἰς Φώκαιαν ἐπεραιώθη, ἄγων καὶ ἕτερόν τινα, ὃς ἔμελλεν15 ἐκ προσώπου Δομενίκου βασιλέα προσκυνήσειν. ὅσοι δὲ τῶν
- P. 301 ἐπιφανεστέρων ἦσαν ἐν Φωκαίᾳ πολιορκούμενοι, καὶ τὸν υἱὸν Σαρχάνη καὶ τοὺς ἄλλους, ὅσοι ἦσαν σὺν αὐτῷ, ὥσπερ δῶρον ἐπαγόμενοι, ἤκουσιν εἰς βασιλέα. προσκυνησαντὰς τε καὶ περὶ ὧν κατὰ τὸν πόλεμον ἐξήμαρτον τυχεῖν συγγνώμης δεη-20 θέντας βασιλεὺς μὲν ἡμέρως προσεδέξατο καὶ προσηνῶς, συγγνώμην τε παρέσχετο εὐθύς καὶ ὅσα πρότερον ἐπηγγέλλατο αὐτοῖς ὁ μέγας δομέστικος ἔργῳ ἐπληροῦτο, καὶ αὐτῶν Μιτυλήνην παραδόντων βασιλεῖ, ἐκβληθέντων τῶν φροτρῶν·
- V. 241 Σαρχάνη τε ὁ βασιλεὺς τὸν παῖδα ἀποδοῦς καὶ τοῖς ἄλλοις25

mum atque utilissimum probaretur seseque obsecuturos ostenderent, ad magnum domesticum rediens narrat, Odoardo et obsessis omnibus placere sententiam, et omnino ad imperatorem accedere ab eoque admissorum veniam petere constituisse. Tamen cum Dominico nihilo minus qui Mitylenae obsideretur et inter eos principis locum dignitatemque obtineret, rem communicandam: nihil enim citra eius assensum confici posse. Itaque data sibi nave Mitylenam volavit, congressusque cum Dominico et apud eum de pace locutus, et suffragantem atque etiam imperatori de patientia gratias agentem nactus, Phocaeam revertit, alio secum adducto, qui pro Dominico imperatorem venerabundus salutareret. Quotquot autem nobilitate clari inter Phocaeenses obsidebantur, filium Sarchanis alioque obsides, velut donum secum adducentes, ad imperatorem adeunt, eumque adorantes, veniam super bello male sumpto precantur. Eos ille placide ac leniter accepit, venia statim donavit et promissa magni domestici re complevit. Cumque educto praesidio Mitylenen reddidissent, Sarchani aliisque Persis filios, gratias

Πέρσαις, χάριτας αὐτῷ πολλὰς τῆς ἐλευθερίας τῶν παίδων A.C. 1334
 ἕνεκα ὁμολογοῦσιν, αὐτὸς εἰς Βυζάντιον ἀπέλευσε, Λέσβον Β
 ὑπὸ Λατίνους ἤδη γεγενημένην Ῥωμαίοις ἀνασώσας.

λβ. Ὀλίγου δὲ παρελθόντος χρόνου, ἠγγέλλετο ἐκ τῆς A.C. 1335
 5 ἐσπέρας παρὰ τῶν ἐπιτροπευόντων ἐκεῖ, ὅτι οἱ περὶ Βαλά-
 γρικα καὶ Κάνινα νεμόμενοι Ἄλβανοι, εὐχερεῖς ὄντες πρὸς C
 μεταβολὰς καὶ φύσει νεωτεροποιοὶ, ὡς πρὸς βασιλεῖα ἐποιή-
 σαντο συνθήκας παραβαίνοντες, ταῖς ἐκεῖσε πόλεσιν ἐξ ἐφόδου
 ἐπιόντες, κακῶς διατιθέασιν καὶ λεηλατοῦσιν. οἱ καὶ πρότερον
 1 ἴσοιαυτὰ τινα ἐτόλμων καὶ συνιστάμενοι πολλοὶ καὶ ἄποροι,
 τὰς πόλεις κακῶς ἐποίουν ἄχρις ἂν στρατιὰν ἐπ' ἐκείνους
 πέμψας βασιλεὺς, ἀναγκάσειεν εἰρήνην ἄγειν καὶ τοὺς ἐσπε-
 ρίους ἀδικεῖν μηδέν. ἐπειδὴν δὲ ἡ στρατιὰ ἐπ' οἶκον διαλυ-
 θεῖη καὶ τὸ θῆρος ἐπιγένοιτο, οὐκέτι οἳοί τε ἦσαν ἡρεμεῖν,
 15 ἄλλὰ ληστείας καὶ φανεραῖς ἐπιδρομαῖς ἐπέζον τὰς πόλεις
 τὰς ἐκεῖ. τότε δὲ πολλοὶ τε καὶ ὁμοίως περὶ τὸ ἀδικεῖν τὰς
 γνώμας ἔχοντες συστάτες, Βαλάγρικὰ τε καὶ Κάνινα ἐκακούρ- D
 γουν πάνυ. καὶ φρούριόν τι Σκρεπάριον ὠνομασμένον καὶ τὴν
 Κλεισοῦραν, Τίμωρον δὲ φρούριόν τι καὶ αὐτὸ ἐσπέριον περὶ
 20 Βαλάγρικα ᾤκισμένον παρεστήσαντο ἤδη καὶ βεβαίως εἶχον
 πρὸς τε τὰς ληστείας καὶ τὰς συχνὰς ἀπειρηκὸς ἐπιδρομαῖς.
 διὰ ταῦτα οὖν ἐδόκει βασιλεῖ αὐτοῖς ἐπιστρατεύειν. προσεπιγε-
 νομένη δὲ ὑπὸ τοῖς αὐτοῖς χρόνοις καὶ ἡ Ἰωάννου τοῦ Δούκα
 τῆς Ἀκαρνανίας ἄρχοντος τελευταῖα μᾶλλον ἐξώρμησε τὸν βα-

7. ἄς scripsi pro αλ, idemque habet ed. V.

pro eorum libertate agentibus, restituit: et Lesbo recepta atque
 ad imperium Romanum denuo adiuncta, Byzantium navigavit.

32. Brevi post tempore a praefectis ex occidente adest nuntius,
 Albanos ad Balagrita et Canina habitantes, instabiles animis et na-
 tura rerum novarum cupidos, fracto foedere urbes illas ex itinere
 adorientes male multasse ac diripuisse. Qui et alias huiusmodi fa-
 cinus ausi, magno numero homines egestate perditii coiverant civi-
 tatesque attriverant, donec imperator, misso contra eos exercitu, a
 vexandis occidentalibus desistere cogeret. Quo exercitu domum regres-
 so, in ipsa iam aetate quiescere amplius non poterant: sed popu-
 lationibus et incursionibus urbes occidentis palam infestabant. Tunc
 porro multi eadem male faciendi voluntate praediti, facta manu Ba-
 lagrita et Canina, Sceparium sive Screparium et Clisuram, castella ve-
 hementer affligebant, Timorumque et ipsum prope Balagrita oppidum
 occidentis iam ad deditionem compulerant: et depraedandi incursan-
 dique finem nullum faciebant. In illos igitur movendum imperator
 censuit. Et quia sub idem tempus Ioannes ducas Acarnaniae princeps
 in fata concesserat, hoc magis ad occidentalem expeditionem exarsit,

- A. C. 1335 *αἰλέα πρὸς τὴν ἑσπέραν, ἐλλίσαντα Ἀκαρνανίαν ὑποποιήσων*
ἑαυτῷ. τοιαῦτα δὲ βουλευομένῳ καὶ συμμαχίαν ἐδόκει δεῖν
ἐξ Ἰωνίας μεταπέμπεσθαι Περσικὴν ἕνεκα τῶν Ἀλβανῶν πε-
 P. 302 *ζήν. ὅρη γὰρ δυσπρόσοδα νεμόμενοι καὶ μεγάλα καὶ πολλές*
ἔχοντα ἀποφυγὰς καὶ καταδύσεις, οὐ ῥαδίως ὑπὸ τῶν ἱππέων
βλάπτεσθαι ἐδύνατο, καὶ μάλιστα ἐν θέρει εἰς τὰ ἀκρότατα
ἀνιόντες τῶν ὄρων, ὅπου καὶ πεζοὺς ἀντιτάξασθαι οὐκ εὐ-
χερὲς διὰ τὴν ὀχυρότητα τοῦ τόπου καὶ τὸ ὑπὲρ κεφαλῆς
τούς ἐπιόντας τούς ἀμυνομένους βάλλειν. καὶ πέμψας πρὸς
Ἄμουρ, ἤτειτο συμμαχίαν πεζήν. ὁ δὲ ἄσμενός τε προσεδέ-
ξατο τὴν πρεσβείαν βασιλέως, (ἦν γὰρ ἄγων περὶ πλείστου τὸ
κατὰ γνώμην τι βασιλέως πράττειν,) καὶ τὴν στρατιὰν εὐθὺς
ἔπεμπεν εἰς Θεσσαλονίκην. ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς τὴν Ῥω-
 Β *μαιῶν ἄγων στρατιὰν ἀφίκετο ἐκεῖ, καὶ τὴν Περσικὴν παρα-*
 A. C. 1336 *λαβῶν διὰ Θετταλίας ἐπὶ Ἀλβανούς ἐχώρει. καὶ μέχρι Ἐπι-15*
δάμνου ἦλθε ληϊζόμενος αὐτούς. διεφθάρησάν τε ἐξ αὐτῶν
πολλοί. πυθόμενοι γὰρ τὴν βασιλέως ἔφοδον καὶ νομίσαντες
μόνην ἐκ Ῥωμαίων ἱππικὴν εἶναι στρατιὰν, πρὸς τὰ ὄρη κατέ-
φυγον καὶ τὰς δυσχωρίας, οἴομενοι διαφεθῆσθαι τὸν ὄλεθρον.
ἐπελθόντες δὲ οἱ Πέρσαι ψιλοὶ τε ὄντες καὶ τοξόται, οἷς μάλιστα
 V. 242 *λιστά ἐστι ῥαδία ἢ πρὸς τὰς δυσχωρίας μάχη, ῥᾶστα τε ἐκρά-*
τησαν αὐτῶν οὐ μόνον διὰ τὸ ἀόπλους ὄντας πόρρωθεν βαλ-
λομένους πίπτειν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ἄηθες καταπλεγέντας τῶν

1. ἐλλίσαντα recte ed. V. pro ἐλλίσαν.

sperans se Acarnaniam ad fidem et imperium suum reducturum. Haec secum meditantem etiam auxilium Persicum, et pedestre quidem propter Albanos, ex Ionia visum est accersendum. Nam quia montes incolabant magnos accessusque difficiles, in quibus multa latibula atque perugia, haud facile ab equitibus laedebantur, aestivis praesertim mensibus, cum iuga summa conscenderent, ubi vel peditatus ob loci nativa munimenta, et quod subeuntium capita saxis e superiore loco a propugnatoribus petuntur, non commode pugnare potest. Quare Amurium pedestre subsidium rogat. Is legatum audire humaniter (sibi siquidem ei optabilius, quam imperatori gratum facere) et militem protinus Thessalonicam mittit. Postquam et ipse imperator Romanos ducens eo venit, Persico supplemento assumpto, per Thessaliam contra Albanos contendit eosque vicissim depopulando Epidamnum accessit; nec pauci ex eis interempti sunt. Audito enim imperatoris adventu, rati tantummodo equitatum Romanum esse, ad montes et loca impedita confugerunt, ubi se ab exitio tutos fore confidebant. Verum supervenientes Persae levis armaturae et sagittarii, quibus pugnare in locis inviis promptissimum est, nullo eos negotio devicerunt: non solum quod cum inermes essent, procul icti concidebant: sed etiam

βαρβάρων. καὶ πλείστους τε ἀπέκτειναν αὐτῶν καὶ εἶλονα. C. 1336
 αἰχμαλώτους. ὅσοι δὲ ἠδυνήθησαν διαφνεῖν τέκνα καὶ γυναῖ-
 κας καὶ τὴν ἄλλην κτήσιν ἐκλιπόντες, ὅπη γῆς ἐκρύπτοντο
 ἦσαν ἀφανεῖς. γυναῖκας δὲ καὶ παῖδας ἠνδραπόδισαν ὅς
 5 Πέρσαι, ὧν μέρος μὲν τι οἱ ὁμόφυλοι ἐλύσαντο, ὅσοι μὴ
 προσκεκρουκότες ἦσαν βασιλεῖ, λύτρα παρασχόμενοι τοῖς Πέρ-
 σαις. ἔλυσε δὲ οὐκ ὀλίγους καὶ ὁ βασιλεὺς λύτροις, τῶν οὐ-
 κειῶν προσελθόντων καὶ δεηθέντων· ἔλυσε δ' ἂν καὶ πλεί-
 ους ἢ σύμπαντας, εἰ πρότερον προσῆλθον, ἕως ἔτι οἱ Πέρσαι
 10 σουνείποντο μετὰ τῆς ἄλλης στρατιᾶς. ἐπεὶ δὲ μετὰ τὴν
 ἐκείνων ἀναχώρησιν προσῆλθον, ἔλυσεν ὁ βασιλεὺς πέμψας
 ὄσους μάλιστα ἐνῆν· τοὺς πλείους δὲ εἰς ἔω ἤγαγον ἐπὶ
 δουλείᾳ. Ῥωμαῖοι δὲ ἀνθρώπους μὲν οὐκ ἐξηνδραποδίζοντο.
 οὐδὲ γὰρ ἔξεστιν αὐτοῖς, εἰ μὴ ἀπὸ βαρβάρων εἶεν τῶν τῆ
 15 σωτῆρος Χριστοῦ ὑπὲρ ἡμῶν οἰκονομία μὴ πεπιστευκότων.
 βοσκημάτων δὲ ἐκράτησαν σχεδὸν ἀριθμὸν ὑπερβαίνοντων,
 ἐπίπλων τε καὶ ἄλλων τινῶν χρημάτων οὐκ ὀλίγων. ἐλέγτο
 δὲ, καὶ ἦν ἀληθές, ὡς ὕστερον ἐξ αὐτῶν τῶν κακῶς παθόν-
 των βασιλεῖ προσελθόντων, μετὰ τὴν συμφορὰν ἐκείνην τὴν
 20 μεγάλην ἀριθμούντων τὰ αὐτῶν, ἐγένετο καταφανές ὡς κρα-
 τήσιαν οἱ Ῥωμαῖοι κατὰ τὴν λείαν βοῶν μὲν τριάκοντα μυ-
 ριάδων, πεντακισχιλίων δὲ ἵππων, προβάτων δὲ μυριάδων P. 303
 εἴκοσι καὶ ἑκατὸν. τσαῦτα δὲ ὄντα τὸ πλῆθος ἄγειν μὲν
 οὐκ ἠδύνατο ἢ στρατιᾷ, ἀλλὰ τοὺς ἔχοντας μόνον ἀπελάσαν-

quod barbarorum ignoratione perterriti erant. Ac plurimos partim occiderunt, partim ceperunt. Quibus fuga patuit, liberis, uxoribus ac fortunis relictis, nescio ubi terrarum se absconderunt. Persae uxores et filios in servitutem rapiebant: quorum partem contribules, quod imperatore non offenderant, dato Persis pretio, assuerunt. Nec non complures et ipse imperator, propinquis eorum venientibus et suppliciter rogantibus, sua pecunia redemit: redempturus plures ac fortassis omnes, si citius ad se ventum esset, dum adhuc nimirum Persae cum reliquo milite sequebantur. Sed quia post eorum discessum veniebant, misit et liberavit quotquot omnino licuit: maior pars servitum in orientem abducta. Romani neminem captivum traxerunt; id enim illis nefas; nisi e barbaris, qui Christi Servatoris oeconomiam non credunt. Pecoris autem numero quodam infinito, praeterea suppellectile aliisque rebus plurimis potiti sunt. Ferebatur porro, nec secus erat, postmodum ex ipsis spoliatis, qui se imperatori dedidissent et post calamitatem illam magnam sua recensuissent, cognitum esse, Romanos in praeda adeptos boum trecenta, equorum quinque, ovium duodecies centena millia. Tam immensos greges agere exercitus non poterat: sed dominos tantum abripientes, sine pastoribus eos vagari

A. G. 1336 *τες, κατέλιπον φέρεσθαι ἀνόμεντα ὡς ἔτυχεν. αἱ τε πόλεις ὄσαι πρότερον κακῶς πάσχουσαι ἦσαν ὑπὸ Ἀλβανῶν, ἐξερχόμενοι ἦγον ὄσα ἕκαστος ἐβούλετο, κωλύοντος οὐδενός, αὐτοὶ τε οἱ ἔχοντες μετὰ τὸ ὑπὸ βασιλέα γενέσθαι καὶ ἐπαγγελισθαι δουλείαν πολλῶν ἐγένοντο αὐθις κύριοι κατὰ νάπας καὶ τὰς φάραγγας εὐρόντες διεσκεδασμένα, ὠνήσαντό τε καὶ ἀπὸ τῆς στρατιᾶς πολλὰ, ὑπὲρ πεντακοσίων ἕνα παρέχοντες χρυσῶν προβάτων, ὑπὲρ βοῶν δὲ ἑκατόν. ἔθους δὲ ὄντος πρότερον τῇ στρατιᾷ ἐπειδὴν τινος κρατήσωσι λείας ἢ πλείονος ἢ ἐλασσονος, τὴν πέμπτην μοῖραν παρέχειν ἀριστέων βασιλεῖ, καὶ μετ' ἐκεῖνον τῷ μεγάλῳ δομestίκῳ ἴσην ὅλα δὴ τῆς συμπάσης ἡγουμένῳ στρατιᾶς, τότε οὐδὲν ἐποίουν τῶν εἰωθότων. οὐδὲ τις ἠνώγλει αὐτοῖς περὶ τῆς πέμπτης, ἀλλ' ὡσπερ ἔξ ἀενάων ποταμῶν ἔξῃν ἕκάστῳ ὄσων ἂν βούλοιο κύριος γενέσθαι. τοιαῦτα μὲν Ἀλβανοὶ πρότερον τοὺς ἐσπερίους ἡδίκουν, τοιαύτην δὲ ἔδοσαν τὴν δίκην ὑπὲρ ὧν ἡδίκουν ὕστερον. πόλεις δὲ αἱ πρότερον πάσχουσαι κακῶς διπλῆς ἀπήλαυσαν εὐεργεσίας, ἐπηρείας τε τῆς παρὰ Ἀλβανῶν ἀπῆλλαγμένοι καὶ τῆς βασιλέως ἀπολαύσαντες ἐπιδημίας καὶ προνοίας· ὃ μείζω καὶ λαμπροτέραν αὐτοῖς τὴν ἡδονὴν ἐποίει καὶ εὐορτὴν ἦγον τὴν πασῶν χαριστάτην. ἀπὸ γὰρ τῶν Κομνηνοῦ τοῦ Μανουὴλ βασιλέως χρόνων ἄχρις Ἀνδρονίκου τῶν Παλαιολόγων τοῦ δευτέρου βασιλέως ἕτερος βασιλεὺς οὐκ ἐπεδήμησεν αὐτοῖς οὐδὲ προ-*

sinebant. At urbes ab Albanis indigna perpeasae accurrentes, unaquaque quantum libebat, nemine obstante, auferebat. Ipsi possessores, cum de cetero subiunctionem spondissent, non parum recuperarunt, per silvas et valles dispersa inveniētes, et ab exercitu quoque multa mercati, pro quingentis ovibus unum, pro totidem vero bobus centum aureos numeraverunt. Consueverat antea exercitus aliqua praeda capta, quantumque foret, quintam partem imperatori in fortitudinis praemium seu honorarium offerre, ac secundum illum aequae tantum magno domestico, velut duci summo totius exercitus. Hanc consuetudinem tunc penitus omisit: neque fuit, qui de quinta parte non reddita conquereretur: sed quasi e perennibus fluviiis cuivis quantum sibi pro peculio vellet, tollere integrum erat. Has Albani occidentalibus iniurias irrogarunt, et hanc postea mercedem pro male factis retulerunt. Urbes vero prius ductae duplicem fructum perceperunt: et rapinis Albanorum liberatae et quod illis uberiorem liquidioresque voluptatem afferebat, imperatoris adventu procurationeque perfruitae. Quocirca et festum diem omnium in vita iucundissimum agebant. Nam a temporibus Manuelis Comneni imperatoris usque ad hunc Andronicum Palaeolo-

νοίας ἤξίωσε τσαύτης. διὸ καὶ τὴν ἐπιδημίαν αὐτοῦ οὐχά. C. 1336
 ὡς τῶν ἐπιγείων τινός, τῶν κρειτόνων δὲ ἦγον. τοὺς μὲν
 οὖν Πέρσας μετὰ τὸ καταδουλώσασθαι Ἀλβανούς ἀπέπεμπεν
 ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν οἰκείαν, οἱ καὶ διὰ Θεσσαλίας καὶ Βοτ- V. 243
 5 τιαίας εἰς Θεσσαλονικὴν καταντήσαντες, ἐκεῖθεν ταῖς ναυσὶν D
 ἐπεραιώθησαν πρὸς Ἰωνίαν. αὐτὸς δὲ διενεοῖτο ὡς εἰς Ἀκαρ-
 νανίαν ἐμβάλων. ἔτι δὲ κατὰ τὰ Βαλάγριτα διατρίβοντι λό-
 γος Ἀκαρνάσι πολὺς ἐγένετο περὶ αὐτοῦ. φήμη γὰρ διήει ὡς
 αὐτοῖς ἐπιστρατεύσει. οἱ μὲν οὖν μὴ δέχεσθαι ταῖς πόλεσιν
 10 ἤξίουσαν, μηδὲ τῆς παλαιᾶς εὐνοίας τῆς πρὸς τοὺς Ἀγγέλους
 ἀποστάντας, πολὺν ἤδη χρόνον ἄρξαντας αὐτῶν, ὑπὸ βασιλεῖ
 ὑποχειρίους γίνεσθαι, ἀλλὰ τῇ δεσπότῳ Ἰωάννου γυναικὶ τῇ
 βασιλίῳσῃ Ἄννῃ, ἣ πρωτοβεστιαρίου θυγάτηρ ἦν Ἀνδρονίκου
 τοῦ Παλαιολόγου, ὃν ἱστορήκαμεν τοῦ πρὸς ἀλλήλους τελευ-
 15 ταιῶν τῶν βασιλέων πολέμου μάλιστα αἰτιώτατον γεγενημέ-
 νον, καὶ Νικηφόρου τῷ ἐκείνου παιδὶ τὴν πίστιν τηρεῖν βε-
 βαίαν. οἱ δὲ ἀντέλεγον, καὶ δεῖν ἐβουλευόντο δέχεσθαι βα- P. 304
 σιλέα καὶ μὴ πόλεμον κινεῖν. προσχωρήσαντας γὰρ νῦν τῷ
 βασιλεῖ, τὴν τε χώραν διατηρήσειν καὶ σφᾶς αὐτοὺς τῶν ἐκ
 20 τοῦ πολέμου ἀπειράτους κακῶν, καὶ βασιλίῳσῃ καὶ Νικηφόρου
 τῷ ἐκείνης παιδὶ παρὰ βασιλέως τὰ συμφέροντα αἰτήσειν· ἐὰν
 δὲ καταστῶσι πρὸς τὸν πόλεμον, πρῶτον μὲν οὐ δύνησθαι
 πρὸς βασιλέα ἀντισχῆσειν, οὐ μόνον διὰ τὸ πολλὴν ἕξειν

gorum secundum alius ad eos imperator non venit, neque tam so-
 licite illis prospexit. Unde etiam non e terris aliquem mortalem,
 sed tamquam divum quempiam e caelis ad se venisse interpretati
 sunt. Persas, compressis Albanis, imperator dimisit: qui per Thessa-
 liam et Botiacam Thessalonicam devenientes, inde navibus in Io-
 niam transmiserunt. Ipsum autem cura de irruptione in Acarnaniam
 versabat: quo adhuc apud Balagrita morante, de infesto eius adventu
 fama iam divulgata, multus inter Acarnanas sermo fuit. Erant igitur,
 qui neque in urbes admittendum, neque a vetusta erga Angelos,
 qui longo iam aevo ipsis imperitassent, benevolentia discendum
 atque imperatori deinceps parendum, sed potius reginae Annae,
 coniugi Ioannis despotae, filiae protovestiarii (quem postremum inter
 imperatores bellum potissimum excitasse docuimus) et Nicephoro eius
 filio constanter fidem servandum esse censebant. Alii contra impe-
 ratorem omnino recipi ac belli sementem tolli volebant. Cui si
 nunc se tradidissent, et regionem et semetipsos bellicarum miseria-
 rum immunes conservaturos, reginaeque ac Nicephoro eius quato
 conducibilia ab imperatore petituros: sin ad arma veniatur, primum
 quidem illi resistere non posse, non modo quia exercitum frequen-
 tem adducat: verum etiam quoniam qui illi cum copiis occurrat, qui-

A.C. 1336 στρατιῶν, ἀλλ' ὅτι καὶ ὁ ἀντιστρατηγήσων αὐτῷ καὶ πρὸς τὸν πόλεμον ἀντικαταστησόμενος οὐκ ἔστι, Νικηφόρου τοῦ δεσπότη τοῦ παιδὸς οὐπω ἔτι ἑπτὰ γεγενημένου. εἰ δὲ καὶ ἀντιστῆναι Βδυνήσονται πρὸς χρόνον, οὐδὲν λυσιτελήσειν πλέον, ἢ ὅσον τῆς τε χώρας ἀναστάτου γινομένης καὶ τῆς στρατιᾶς διεφθαρμένης, τελευταῖον βασιλεῖ καὶ αὐτοὺς ὑπ' ἀνάγκης προσχωρεῖν οὐκ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ὥσπερ νῦν, ἀλλὰ χεῖροσι πολλῷ, ὀργῇ φερομένου βασιλέως πρὸς αὐτοὺς διὰ τὸν πόλεμον. τοιαῦτα δὲ αὐτοῖς ἐπήει λέγειν, οὐ μόνον ολομένοις ἑαυτοῖς τε καὶ τοῖς ἄλλοις τὴν βουλὴν λυσιτελεῖν, ἀλλὰ καὶ τὰ βασι-10 λέως πράττουσιν ἄφανως, κρύφα διὰ γραμματίων πρὸς αὐτοὺς διειλεγμένου καθ' ὅσον χρόνον ἐληΐζετο καὶ ἐπόρθει Ἀλβανούς. οὕτω δ' ἑκατέροις αὐτοῖς βουλευομένοις ἀλλήλοις ἐναντία ἐδόκει δεῖν καὶ βασιλίσση τὴν βουλὴν ἀνατιθέναι ὡς 15 **Κ**αὶτα ἂν ἔλοιτο αὐτῇ, διαπραξομένων καὶ αὐτῶν. ἡ δὲ προ-15 πα μὲν ὁμολόγει χάριτας αὐτοῖς πολλὰς, ὡς οὐχ ὑπὲρ ἑαυτῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς καὶ τοῦ παιδὸς πρόνοιαν ποιουμένοις. συνέβουλένυε τε μὴ πρὸς βασιλέα πόλεμον κινεῖν ὡς οὐκ ἀπαλλάξοντας καλῶς, οἷα δὴ αὐτῆς μὲν οὔσης γυναικὸς, τοῦ παιδὸς δὲ νηπίου, αὐτῶν δὲ διὰ τὴν ἀναρχίαν στασια-20 σόντων πρὸς ἀλλήλους καὶ διαφθαρησομένων· ἀλλὰ πρᾶξιαν πρὸς βασιλέα πέμπειν, τοὺς συνετωτάτους ἑαυτῶν καὶ μάλιστα εἰδότας πράγμασι χρῆσθαι ἀπολεξαμένους, καὶ πρῶτα μὲν 25 **Δ**αίτεῖν τὴν μεγάλου δομῆστικον θυγατέρα Νικηφόρου τῷ ἐκεί-

17. ποιουμένοις em. ED. P. pro ποιουμένους.

que contra stet, nemo sit, Nicephoro despotae filio annum septimum nondum nato. Quod si etiam aliquamdiu se queant defendere, nihilo plus profecturos, quam ut regione devastata et conciso exercitu, tandem et ipsi non iisdem quibus nunc, sed longe intolerabilioribus conditionibus, imperatore, quia bellum maluerint, iratissimo, deditionem facere cogantur. Haec illis quae dicerent, occurrunt, sperantibus non sibi solum et aliis, sed et imperatoris studiosis, ad quos clanculum arcanas litteras missitarat, quo tempore Albanis populationem vastitatemque inferebat, consilium prospere eventurum. Cum sis studia in contraria scinderentur, placuit ad reginam quoque referre, ut quo ipsa propenderet, eo omnes sequerentur. Quae primum gratis actis, quod non sibimet dumtaxat, sed ipsi quoque et eius filio providerent, arma dissuasit, quibus non essent bene defuncturi: quando ipsa sit mulier, filius infans, illi propter interregnum factionibus distracti ac perituri. Verum de ipsis prudentissimos gerendaeque reipublicae scientissimos deligendos, qui ad imperatorem legati petant primum, ut magni domestici filiam Nicephoro filio suo despondeat: post, si fieri queat, ut eos suis vi-

νης παιδί κατεγγυᾶν· ἔπειτα, εἰ μὲν οἶόν τε ἦ, αὐτονόμους A. C. 1336
 εἶν, τὴν ἰδίαν ἀρχὴν ἢ βούλονται διοικεῖν αὐτοί· στρατιὰν
 δὲ παρέχειν ὅση πάρεστι πολεμησείουσαν οἷς ἂν κελεύοι βα-
 σιλεὺς, καὶ αὐτὸν ὁμοίως ἂν τις αὐτοῖς ἐπὶ, συμμαχίαν
 5 πᾶμπειν. ἂν δὲ μὴ βούλοιο ἐπὶ τούτοις βασιλεὺς, ἀλλ' ὑφ'
 ἑαυτῶ παντάπασι τὴν ἡμετέραν ποιεῖσθαι ἀρχὴν φιλονεικίῃ,
 ὅσαπερ ἂν δοκοίη ἐμοί τε καὶ υἱῶ καὶ ὑμῖν λυσιτελεῖν αἰτη-
 σαμένους, τῆς ἀρχῆς καὶ τῶν πόλεων παραχωρεῖν καὶ μὴ
 διὰ φιλονεικίαν ἑαυτούς τε καὶ τὴν χώραν τοῖς ἐκ τοῦ πο-
 10 λέμου κακοῖς ἐσχατοῖς περιβάλλειν.

λγ'. Τοιαῦτα μὲν βασίλισσα παρήγει Ἀκαρνάσιν. ἐπεὶ P. 305
 δὲ πλείους ἦσαν οἱ βουλόμενοι τὰ ἴσα, (ὀλίγοι γὰρ ἦσαν V. 244
 οἷς πρὸς βασιλέα πολεμητέα ἐδόκει εἶναι,) ἐπεψηφίζετο ἡ Β
 βουλή, καὶ πρεσβείαν ἀπελέξαντο ἑαυτῶν τοὺς μάλιστα συνε-
 15 τωτάτους, οἷς ἐπετέτραπτο πρὸς βασιλέα ἀπελθούσιν ἅττα
 ἂν μάλιστα συμφέρειν πᾶσι κοινῇ καὶ ἢ δυνατὰ πράττειν.
 οἱ καὶ εἰς Βαλαργίτα ἐλθόντες προσεκύνησάν τε βασιλέα
 καὶ διειλέχθησαν περὶ ὧν ἦκον. βασιλεὺς δὲ τὸ μὲν Νι-
 κηφόρῳ τῷ δεσπότου παιδί τὴν μεγάλου δομεστικῶν θυγατέ-
 20 ρα πρὸς γάμον συνάπτειν, καὶ αὐτῷ εἶναι κατὰ γνώμην εἶπε,
 καὶ τὸν γάμον ἐπιτρέπειν· καὶ περιόντος γὰρ ἔτι δεσπότου
 τοῦ Νικηφόρου πατρὸς πρεσβείαν τούτου ἔνεκα πεπομφότος
 πρὸς αὐτὸν ἐπιετραφέναι. βασίλισσος τε τῆς ἐκείνου μη-
 25 ἀποστάσης τῆς ἀρχῆς, ὥστε διαγεῖν ὅποι ἂν αὐτῷ βέλτιον

2. βούλονται coni. ED. P. 3. πρῶσεσι legebatur.

ventes legibus regnum administrare pro arbitrio patiat. Copias
 praesentes tradituros, quibus quo vellet uteretur: et ipse vicissim si
 illi egerent, auxilium suppeditaret. Sin regnum sibi omnimodis
 subiicere contenderet, petitis quae in suam et filii et illorum rem
 sint, ei cedendum: ne et se et regionem gravi bello involvant.

33. Tale consilium regina Acarnanibus dabat. Et quoniam
 paucis bellum praeoptantibus, maior pars cum ea sentiebat, ratum
 fuit, lectique ex ipsis qui legatione fungerentur, intelligentissimi,
 quibus quaecumque omnibus communiter maxime conducerent et
 fieri possent, commissa sunt. Legati Balagrita ingressi et impera-
 torem venerati, legationem exposuerunt. Is cum Nicephoro despo-
 tae filio magni domestici gnatam coniungi, sibi quoque non displicere
 respondit, et nuptias permissurum: quod etiam superstite Ni-
 cephori parente et id per legatos rogante concesserit. Reginam
 vero matrem cum filiabus, ubi se principatu abdicaverint, pro di-
 gnitate curaturum, ut ubi collibuerit, vitam traducat: ipsos legatos

- A.C. 1336 δοκῆ. αὐτούς τε ἐνεργετήσῃν τιμαῖς τε καὶ προσόδοις ἐη-
σίοις ὧν ἂν ἕκαστος ἄξιος κριθῆ. αὐτονόμους δὲ αὐτούς ἔ-
χοντας Ἀκαρνανίας τὴν ἀρχὴν, οὐκ ἂν παροφείσθαι, ἀλλ'
ἐπιχειρήσειν παντὶ τῷ τρόπῳ καταδουλοῦν καὶ ὑπάγειν ἐσ-
τῷ. καὶ βασιλέας γὰρ τοὺς αὐτοῦ προγόνους πολλὴν φρον-
5 τίδα πεποιῆσθαι τοῦ Ἀκαρνανίαν ὑφ' ἑαυτοὺς ποιῆσθαι, ἡ-
δίκως ἄποτετμημέτην τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας, τῶν πρώτως
αὐτὴν ἀποστησάντων αὐθαδεῖα καὶ ἀγνωμοσύνη τῇ πρὸς βα-
D σιλέα εἰς ἰδίαν ἑαυτοῖς ἀρχὴν περιποιησαμένων καὶ κρατυ-
ναμένων ἐπὶ χρόνον ἤδη συχνόν τινα διὰ τὸ βασιλέας εἰς 10
ἐθῶν τινων πολέμους ἑτέρους ἡσχολῆσθαι. γυνὴ δὲ αὐτὸν
ἀμελήσαντα τῶν ἄλλων, ἐνθάδε ἤκειν. εἰ μὲν οὖν ἐθέλωσιν
ἄνευ πόνων καὶ κινδύνων τὰς πόλεις αὐτῷ παραδιδόναι, αὐ-
τόν τε πραγμάτων ἀπαλλάξειν καὶ σφίσι αὐτοῖς αἰτίους γε-
νήσεσθαι μεγάλων ἀγαθῶν· ἐὰν δὲ μὴ, ὡς πολεμήσοντας αὐ-
15 τῷ παρασκευάζεσθαι ἀπελθόντας. βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦ-
τα εἶπεν· οἱ πρέσβεις δὲ ὄρωντες, ὡς εἰ μὴ πείθοιτο τοῖς
βασιλέως λόγοις, οὐδενὸς ἑτέρου λειπομένον ἢ διαφθειρομέ-
νην ὑπὸ τοῦ πολέμου τὴν γῆν αὐτῶν ὄραν, παρεσκευασμένης
δοβαλεῖν οὐσῆς τῆς Ῥωμαίων στρατιᾶς, σφᾶς τε αὐτοὺς καί 20
P. 306 τὰς πόλεις συνέβησαν παραδιδόναι· καὶ μετ' οὐ πολὺ βασι-
λέως ἐκεῖ γενομένου, αἱ τε πόλεις πᾶσαι προσεχώρησαν ἐκού-
σαι καὶ ἡ στρατιὰ ἅμα τοῖς δυνατοῖς τῶν Ἀκαρνανίων. βα-

19. Ita corr. ED. P. pro παρεσκευασμένος.

ac principes honoribus et annuis redditibus, unumquemque suae personae convenienter affecturum. Ut autem nullius imperio subiecti, Acarnaniae principatum retineant, id se minime passurum: sed omni ope enisurum, ut eum ditioni suae subiugat atque subdat. Nam et maiores suos imperatores admodum cordi habuisse, uti Acarnaniam iniuste a Romano abscissam imperio eodem revocarent: quae quorumdam superbia et scelere adversus imperatorem principio ab eius fide advocata, deinde in eorum dominatum, iam longinquo tempore, dum imperatores bello cum aliis aliquot gentibus occupantur, corroboratum, conversa sit. Nunc aliis posthabitis, huc se profectum. Si igitur citra labores periculaque urbes sibi tradere velint, et se molestiis liberatum iri, et eos ingentia sibimet bona conciliaturos fore. Sin minus, abirent et viderent, quomodo fortunae suas tuerentur. Haec imperator. Legati cernentes, nisi devastatam aspicerent, parato ad irruptionem Romano exercitu, sequae urbesque tradituros annuerunt: ac brevi civitates omnes unaque militares copiae et Acarnanum principes in praesentis adhuc potestatem libentes concesserunt. Imperator egregiam in illos mansuet-

σιλεύς τε ἐπιδεικνύμενος πρὸς αὐτοὺς πολλὴν τὴν πραότητα. A. C. 1336
καὶ φιλοτιμίαν, οὐ μόνον τοὺς τῶν πόλεων δῆμους κοιναῖς
ἐδεργείαις ἐθέραιπεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς δυναμένους παρ' αὐ-
ταῖς τιμαῖς τε καὶ προσόδους ἐτησίους καὶ ἄλλαις ἡμείψατο εὐ-
5εργείαις. Νικηφόρον τε τῷ δεσπότῳ παιδὶ τὴν μεγάλου δο-
μεστικῆς κατηγγύησε θυγατέρα, πάντα τε διαθήμενος ὡς ἂν
αὐτῷ ἔχειν ἄριστα ἐδόκει, τὰς πόλεις πάσας τῆς Ἀκαρνανίας
περιήει οὐ μόνον ἱστορίας ἕνεκα, οὐκ ἄλλοτερον ἐωρακώς, V. 245
ἀλλὰ καὶ προνοίας ἀξιώσων τῆς δεούσης. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι B
10 πᾶντες ἠγάπων ὑπὸ βασιλεῖα τεταγμένοι. οἷς δὲ καὶ πρότε-
ρον ἐδόκει μᾶλλον ὁ πόλεμος αἰρετέος, οὐκ ἠνείχοντο εἰ μὴ
νεωτερίζουσι· οἴομενοι δὲ αὐτοῖς δύναμιν πρὸς τὸν πόλεμον
παρῆξιν τὸ Νικηφόρον τὸν δεσπότην παῖδα πρότερον ἐκ-
θέσθαι, ὡς ἂν αὐτοὶ τε ὑπὲρ τοῦ παιδὸς δοκοῖεν πολεμεῖν,
15 καὶ τοὺς ἄλλους πείθοιεν συναίρεσθαι, ὅταν κατασταῶσιν εἰς
τὸν πόλεμον, τὸν τοῦ παιδὸς ἔπεισαν παιδαγωγὸν Ῥιτζάρ-
δον ἅμα καὶ τισὶν ἑτέροις, Νικηφόρον τὸν δούκαν ὑπεκθέ-
σθαι, καὶ παραλαβόντες νυκτὸς πλοίου τε τὸν Ἰώνιον πε-
ραιουμένου ἐπιβάντες, εἰς τὴν Τάραντος κρατοῦσαν πριγκί- C
20 πισσαν διαφεύγουσι. πυθόμενος δὲ τὸν δρασμὸν ὁ βασι-
λεύς καὶ μήτε τῶν συνεσκευακῶτων τὴν ἐπιβουλήν εἰδὼς,
ἀνακαλεῖσθαι τε τὸν παῖδα ὃν οὐ δυνατόν διὰ τὸ πολὺ
Ἀκαρνανίας Τάραντα διεστηκέναι, ἐπ' ὀλίγον ταῖς πόλεσιν
ἐκείναις ἐνδιατρίψας καὶ πάσαις ἡγεμόνας ἐπιστήσας ἐφ' ἑ-

13. τὸν Νικηφόρον et 14. δοκεῖεν legebatur.

dinem declarans, non modo populos novis congiariis delinivit, verum etiam summates honoribus aliisque rebus remuneratus est, Nicephoroque magni domestici filiam despondit, et omnibus arbitrato et opinione sua rectissime ordinatis, urbes Acarnaniae singulas non lustrandi tantum gratia, quod eas ante non vidisset, sed etiam ut pro necessitate illarum rebus consuleret, obivit. Ac ceteri quidem omnes imperatoris iugum aequis animis accipiebant. Quibus autem antea bellum potius arriscrat, a rebus novandis non se abstinere poterant: existimantesque bello se valituros, si Nicephorum puerum prius emisissent, ut et ipsi pro eo pugnare viderentur et alios ad armorum societatem permoverent, Richardum pueri paedagogum et alios quosdam eo perpulerunt, ut Nicephorum ducam clandestina fuga subducerent: quem noctu in navim Ionium pelagus traiectionem imponunt, et ad principem seu dominam Tarentinam transfugiunt. Qua fuga audita, imperator, artificum iusidiis necdum cognitis, et propter Tarenti longam ab Acarnania distantiam puerum revocare haud potis, paulum urbibus illis immoratus, et in singulas praesidibus institutis eorumque omnium

A.C. 1336 κάστη, τόν τε πρωτοστράτορα Συναδηνόν ἐπὶ πῶσιν ἀποδείξας στρατηγόν καὶ τἄλλα πάντα ὡς ἂν αὐτῷ ἐδόκει διοικησάμενος, ἄρξας ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς Θεσσαλονίκην, χαίρων ἅμα καὶ θεῷ τῆς εὐεργεσίας χάριτας ὁμολογῶν, ὅτι ὁ πολλοὺς ἀναπλώμασι καὶ πόνοις ἐκ τῶν Ἀλεξίου τοῦ Ἀγγέλου χρόνων τῆς Ῥωμαίων ἀποτμηθὲν ἡγεμονίας οἱ τούτου πρόγονοι βασιλεῖς ἀνασώσασθαι οὐκ ἴσχυσαν, τούτῳ νῦν ἄνευ πολέμων καὶ κινδύνων παρέσχες κατορθῶσαι. Μιχαὴλ τε γὰρ ὁ πρῶτος ἐκ Παλαιολόγων ἄρξας πολλὴν ἐνεδείξατο σπουδὴν Ἀκαρνανίας ἔνεκα καὶ Θετταλίας, καὶ στρατιὰν ἀπόλεσε πολλὴν τειοκαὶ ἀγαθὴν πολλὰκις καὶ θαυμασίους στρατηγούς Ἀκαρνανίαι καὶ Θετταλοῖς πολεμῶν· καὶ μετ' αὐτὸν Ἀνδρόνικος ὁ υἱός· τούτῳ δὲ ὀλίγα πραγματευσάμενῳ καὶ οὐδὲν ὑποστάντι διὰ τὸν πόλεμον δεινόν, οὐ μόνον Ἀκαρνανίαν, ἀλλὰ καὶ Θετταλίαν ἐξεγένετο παραστήσασθαι καὶ τῇ λοιπῇ συνάψαι ἡγεμονίαις τῇ Ῥωμαίων ἐπ' ἔτεσι πολλοῖς ἀποτμηθέντα. ἐκεῖθεν δὲ οὐ P. 307 πολὺ ὕστερον ἦκεν εἰς Ἀδριανούπολιν. διατρίβοντί τε ἐκεῖ ὁ τῶν Μουσῶν βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ἐπεμψε πρεσβείαν ὧν πρὸς αὐτὸν ἐν Ῥωσοκάστρῳ περὶ τοῦ κήδους διειλέχθη λόγων ἂν ἀναμιμνήσκων, νυνὶ τε εἰ κατὰ γνώμην αὐτῷ εἶη τὴν ἐπιγαμίαν ποιῆσθαι εἰδέναι ἄξιον. βασιλεὶ δὲ τοῦτο μὲν οὐκ ἦν καθ' ἡδονήν. μᾶλλον γὰρ ἐβούλετο τὴν θυγατέρα οἴκοι διατρίβειν, ἢ Ἀλέξανδρον τῷ υἱεῖ εἰς κοινωνίαν ἐκδιδόναι γάμον, τὴν παρὰ τοῖς βαρβάροις διατρίβῃν εἰδῶς οὐκ ἐσομένην πρὸς 19. μιμνήσκων legebatur.

duce protostratore Synadeno declarato, et aliis demum omnibus pro arbitrio administratis, Thessalonicam discessit: gaudens simul ac Deo gratulans, quoniam quod a Romano imperio, idque sub Alexio Angelo semel abstractum, multis sumptibus et defatigationibus maiores sui imperatores recuperare nequiverant, id nunc sine bellicis offensionibus prospero successu perficere sibi annuisset. Nam et Michael, qui ex Palaeologis primus imperavit, Acarnaniae et Thessaliae causa enixe laboravit, qui et magnos saepe et strenuos exercitus eximiosque duces cum Acarnanibus et Thessalis depraeliando perdidit: et post illum Andronicus filius. Huic autem parva molitione et nihil belli causa durum perferenti, non solum Acarnaniam, sed Thessaliam quoque subigere, et iam pridem seiunctas provincias cum reliquo imperio Romano denuo consociare contigit. Paulo post Adrianopolin se contulit, ubi Moesorum rex Alexander, verborum, quae Rhosocastri ad eum super affinitate habuisset, memoriam ei per legatos redintegravit: certiorque fieri voluit, ecquid hoc matrimonium ei cordi esset. Legatio haec imperatori parum iucunda fuit: filiam quippe suam domi retinere, quam Alexandri filio in communionem thuri tradere maluisset: cum sciret, puellae,

ἡδονὴν τοῖς ἡθεσι καὶ νόμοις Ἑλληνικοῖς ἐντεθραμμένη καὶ A. C. 1336 βασιλικοῖς τῷ κοινῷ δὲ Ῥωμαίων τὸν γάμον οἰόμενος τῆς θυγατρὸς λυσίταλιν, ὑπέσχετο ποιήσειν. οἱ μὲν οὖν Ἀλεξάνδρον τοῦ βασιλέως πρέσβεις πρὸς τὴν οἰκίαν ἐπανῆκον B 5 χαίροντες, ὅτι βασιλέα πείσαι ἡδυνήθησαν περὶ τοῦ κήδους. αὐτὸς δὲ βασιλεὺς ἐκ τῆς Ἀδριανοῦ πρὸς τὸ Βυζάντιον ἤκεν, ὡς τῆς θυγατρὸς ἐξαρτυσόμενος τοὺς γάμους.

137 δ'. Ὅντος δὲ ἡδὴ περὶ ἐκβολὰς τοῦ θέρους, ἠγγέλλετο A. C. 1337 ἐκ Τριγλείας τῆς πρὸς Ἑλλησποντον, ὡς στρατιὰ Περσῶν πε- V. 246 1057 ἐκ τῶν κατὰ τὴν ἑω πόλεων λογαίδες, ὧν Ὁρχάνης ἐστὶ C 10 σαυράνης, ἕξ καὶ τριάκοντα ναυσὶ πρὸς τὰ περὶ Βυζάντιον χωρία εἰσὶ παρεσκευασμένοι περαιουῦσθαι ἢ ταύτη καθ' ἣν ἠγγέλλετο τὴν νύκτα ἢ ἐς τὴν ὑστεραίαν. εἶναι δὲ οὕτω παρεσκευασμένους ὡς οὐ ταχέως ἐπανήξοντας οὐδὲ λαθραίαν 15 τὴν ἀρπαγὴν ποιησομένους, ἀλλ' ἀναίδη καὶ μετὰ πολλοῦ D 10 τοῦ περιόντος ἅπαντα ληίσομένους. παρασκευάσασθαι μὲν οὖν ἀντιῤῥόπον δύναμιν πρὸς τὴν Περσικὴν οὐκ ἐνῆν, οὐκ ἐνδιδόντος τοῦ χρόνου διὰ τὴν ταχέαν τῶν βαρβάρων ἔφο- 20 ὄν. ὅμως δὲ τὴν τότε παρατυχοῦσαν ἐν Βυζαντίῳ στρατι- 20 ἄν εὐαρίθμητόν τινα οὖσαν τὸν μέγαν δομέστικον ἐκέλευεν ὁ βασιλεὺς παραλαβόντα, πρὸς ἧτὰ περὶ Βυζάντιον χωρεῖν παράλια χωρία, τὴν ἔφοδον τῶν βαρβάρων περιμένοντα. αὐ- 25 τὸς δὲ ὡς ἅμα ἐκ θαλάσσης ἐπιδησόμενος, ἐφώπλιζεν τριη- 25 ρεις. ὁ μέγας μὲν οὖν δομέστικος πρὸς τινὶ χωρίῳ Ἐννακό- 25 σια προσαγορευομένῳ ἐγκαθίδρυσεν τὴν στρατιάν· κατασκό-

1. ἐντεθραμμένη corr. ED. P. pro ἐντεθραμμένοις.

moribus ac legibus Graecis et imperatoris educatae, convictum barbarorum delectabilem non futurum. Tamen eas nuptias Romanae rei publicae commodaturas arbitratus, virginem suam despondit. Legati, quod imperatori affinitatis coniunctionem persuadere potuissent, laeti recedunt: ipse Byzantium nuptias adornaturus rediit.

34. Praecipiti iam aetate a Triglia iuxta Hellespontum perferuntur nuntii, pedites Persas ex orientis urbibus delectos, Orchane duce, sex et triginta navibus ad loca Byzantio vicina aut ea ipsa, aut certe postera nocte traicere paratos esse. Sic autem instructos, ut non mox reversuri, neque furtim ad rapinas incubituri; sed impudenter et avarae nimis omnia direpturi videantur. Quia igitur festinatus barbarorum adventus et temporis angustiae aequalem exercitum colligere non sinebant, nihilo minus qui tunc erat Byzantii exiguus, cum mandavit magno domestico ut acciperet et ad maritima urbis loca venientium impetum exciperet: ipse simul e mari invasurus, triremes armabat. Itaque domesticus, loco cui nomen Ennacosisia

A. C. 1337 πους τε καταστήσας ἐφ' ὅσα μάλιστα χωρία ἀπόβασιν ὑπέ-
 πτευσεν τῶν Περσῶν, διενυκτέρευεν ἐκεῖ. περὶ δὲ ὄρθρον ἐκ
 P. 308 τῶν κατασκόπων τινὲς ἀπήγγελλον, ὡς οἱ βάρβαροι τοῖς ἐκτὸς
 αἰγιαλοῦ τὴν ἀπόβασιν ἐποιήσαντο, καὶ τεκμήριον ἀληθῆς τῆς
 ἀγγελίας ἐποιοῦντο τὸ τραυματῆται γεγενῆσθαι παρ' αὐτῶν. οἱ
 βάρβαροι δὲ οὐκ ἐφ' ἐνὶ χωρίῳ προσέσχον πάντες, ἀλλ' οὐ
 μακρὰν ἀλλήλων διεστηκότες, δύο καυλοχίας ἐποιήσαντο· οἱ
 μὲν οὖν ἐκ τῆς μιᾶς μερίδος πρὸς ἕτερα ἐπράποντο χωρία,
 οἱ δὲ τῆς ἑτέρας ὡσπερ σκοπούς τινὰς ὀλίγους ἑαυτῶν προ-
 πέμψαντες, οἱ λοιποὶ συντεταγμένοι ἦσαν, ὡς διὰ τῶν χω-
 ρίων ἐκείνων ἐλευσόμενοι, οἷς ὁ μέγας δομέστικος ἐνήδρευεν.
 ὡς δὲ οἱ προτεταγμένοι ἐκεῖνοι ἐγένοντο πλησίον τῆς Ῥω-
 μαίων στρατιᾶς, πλὴν ὀλίγων πάντες ἐπεσον, ἀπροσδοκῆτος
 B ἐμπροσθέντων· ὅσοι δὲ διεσώθησαν, εἰς τὴν αὐτῶν ἐλθόντες
 στρατιᾶν, ἀπήγγελλον ὡς διαφθαροῦσιν, στρατιᾶ περιτυχόντες¹⁵
 ὀλίγη μὲν, ὡς ᾤθημεν, (καθαρῶς οὐκ ἔχοντες διὰ τὴν νύ-
 κτα διαγῶναι,) ἀγαθῇ δὲ καὶ τὰ πολέμια κρατίστη. ὁ δὲ
 καὶ οἱ τῆς Περσικῆς ἄρχοντες πυθόμενοι στρατιᾶς, παρεσκευ-
 ᾴσαντο ὡς ἐπὶ μάχην. ἐπιγενομένης δὲ ἡδὴ καὶ ἡμέρας, συν-
 ἐπλέκοντο οἱ τε Ῥωμαῖοι καὶ οἱ βάρβαροι ἀλλήλοις καὶ ἀν-
 20 τέσχον μὲν ἐπὶ πολὺ, τῶν παρὰ Πέρσαις ἐπιφανῶν ὄντες
 καὶ γνωρίμων πάντες· ὁμοῦς νικηθέντες κατὰ κράτος, πλὴν
 ἐπὶ οἱ μὲν ἀπέθανον παρὰ τὴν μάχην, οἱ δ' ἐάλωσαν. τῇ
 C αὐτῆς δὲ ὥρας καὶ ὁ βασιλεὺς δυσὶ τριήρεσι παρέπλει, ὡς

23. οἱ δὲ ἀλωσαν legebatur.

cohortibus suis collocatis et speculatoribus constitutis, ubi potissi-
 mum Persae descensuros suspicabatur, ibi pernoctat. Sub diluculum
 quidam speculatores narrant, barbaros illic in littus exisse; fiden-
 que narrationi accepta ab illis vulnera astruebant. Ceterum barbari
 non omnes ad unum locum appellentes, duas navium stationes haud
 longo intervallo faciebant: et alii quidem ex una parte alio se dif-
 fundebant: alii ex altera, velut speculatores quosdam paucos de
 suis praemittentes, agmine composito incedebant, quasi locos a magno
 domestico insessos transituri. Ut primum Romanis appropinquarunt,
 demptis aliquot, omnes, quod in hostem improvisum incidissent,
 letho occubuerunt. Qui evaserant, ad suos retrogressi, memorabant,
 quemadmodum commilitones cecidissent, cum in quasdam copias
 ut videbatur (nam per noctem clare internoscere non potuisse) sed
 animosas et bello invictas incidissent. Re intellecta, Persarum du-
 ces ad conflictum accinguntur, luceque orta, manus conseruntur.
 Persae diu se defenderunt. Verum vi victi, praeter septem omnes
 vel in pugna ceciderunt, vel vivi in potestatem venerunt. Eadem
 hora etiam imperator duabus triremibus, quas noctu impulerat (re-

ἦν τῆς νυκτὸς πεπληρωκῶς· ἕτεροι γὰρ οὐκ ἔτυχον οὐσαι. A. C. 1337.
 πλωῖμοι. πυθόμενος δὲ ὡς οἱ μὲν τῶν βαρβάρων ἠτήθηεν
 παρὰ μεγάλου δομestίκου καὶ τῆς στρατιᾶς, ἐπὶ δὲ τοὺς ἑ-
 τέρους ἤδη παρασκευάζονται χωρεῖν, ἀποβὰς τῆς τριήρεως, V. 247
 5 ἔπει τῶν βασιλικῶν οὐ παρήσαν ἔπιοι, τοῦ μεγάλου δομestί-
 κου ἔπιω ἐπιβάς, ἄγων καὶ τὴν στρατιάν ἐχώρει κατὰ τῶν
 Περσῶν σπουδῇ πολλῇ καὶ προθυμίᾳ. καὶ γεόμενος καθ' ἃ
 οἱ Πέρσαι ἐληΐζοντο χωρία, συνέβαλλέ τε καὶ ἐνίκα κατὰ
 κράτος. πλὴν γὰρ ὀλίγων καὶ αὐτοὶ οἱ μὲν ἔπεσον κατὰ τὴν
 10 μάχην, οἱ δ' εἰλώσαν. ὅσοι δὲ τὸ διαφθαρεῖν ἠδυνήθησαν
 διαφυγεῖν, παρὰ τὰς ναῦς τὰς ἑαυτῶν ἐλθόντες, μίαν μὲν ἐ-
 πληρουν, δυοὶ δὲ ἑτέραις, τῇ μὲν ὀκτώ, δέκα δὲ τῇ ἑτέρᾳ D
 ἐπιβάντες, ἰστία τε ἄραντες καὶ πνεύματος εὐτυχηκότες ἐπι-
 φόρου, παρὰ δόξαν διέφυγον τὸ ἀπολέσθαι, οὕτως ἄνωθεν
 15 τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν σωτηρίαν καὶ τὴν ἤτταν τοῖς βαρβάροις
 πρυτανεύοντος. αἱ γὰρ μετὰ βασιλέως ἐλθούσαι δύο τριή-
 ρεις, ἐπεὶ τὰς Περσικὰς εἶδον ἀραμένας πρὸς τὸ πέλαγος
 ἰστία ἐπὶ φυγῇ, τῇ εἰρεσίᾳ τὴν δίωξιν ἀπαγορεύσαντες διὰ
 τὸ μηκόθεν τὰς Περσικὰς ὄρᾳν ἐπιφόρῳ πνεύματι χρωμέναις,
 20 αἰρεῖν ὄρηγντο ἰστία καὶ αὐτοί, ἅμα δὲ αἰρόντων, τῶν μὲν
 ἐρῶν ἦσαν οἱ κάλω οἷς ἀνῆγον τὴν κεραίαν· τῶν ἑτέρων
 δὲ ἡ κεραία καταχθεῖσα κατέπεσεν ἐπὶ τοῦ καταστροφώματος.
 καὶ οὕτως ἀπέσχοντο τὸ διώκειν ἀπειπόντες. αἱ λοιπαὶ δὲ
 πέντε τρεῖς καὶ τριάκοντα οὐσαι νῆες Περσικαὶ κατελείφθη. P. 309

liquae enim tum navigationi non erant idoneae) adnavigabat: com-
 pertoque, barbarorum aliis a magno domestico fuis, eum in ceteros
 iam iter moliri, triremi exscendens, quoniam imperatorii equi
 non aderant, in equum domestici interea ascendit et cum suis in-
 genti studio ardoreque contra Persas vadit. Ubi ad locum venit,
 in quo illi direptionibus ac praedis agundis vacabant, confligit
 vicitque viriliter. Nam et ipsos extra paucos aut interemit aut
 captivos duxit. Qui necem effugere potuerunt, ad naves recurrentes,
 unam quidem compleverunt, duabus aliis, uni octo, alteri de-
 cem imponentes, vela sustulerunt, ac ventos secundos adepti, exiti-
 um praeter opinionem suam evaserunt: sic Deo caelitus barbaris et
 ut vincerentur, et ut servarentur, ambo, inquam, haec dispensante.
 Nam quae cum imperatore venerunt triremes binae, ut Persicas na-
 ves viderunt pedem fecisse et fugisse, remigatione fugientes asse-
 qui posse diffisi (quod procul eas flamine prospero ferri viderent)
 festinarunt et ipsae cum antennis vela tollere. Dum tollerent, horum
 funes, quibus antennam attrahebant rumpebantur: illorum antenna,
 vento deiecta in tabulatum decidebat: atque ita re desperata, perse-
 cutione abstiterunt. Quae restabant quinae et tricenae Persarum

A. C. 1338 *στρον καὶ ἡ Πάργα καὶ ὁ Ἅγιος Δονάτος καὶ Ἀγγελόκα-
στρον καὶ Ἰωάννινα, ὅ, τε Εὐλοχὸς καὶ τὸ Βάλτον καὶ ἕτερά
ἅττα φρούρια οὐκ ὀλίγα. ἐκεῖνοι δὲ οἱ ἀποστάντες βασιλέας
προσβείαν πρὸς πριγκίπισσαν τὴν Τάραντος δεσπότιν πέρ-
ψατες, Νικηφόρον τε τὸν παῖδα ἡτοῦντο δεσπότην ὡς σφῶν
ἄρξοντα κατὰ πατρῶν κληρὸν, καὶ συμμαχίαν, μεθ' ἧς καὶ
Βιτᾶς ἄλλας δυνήσονται πόλεις ἀποστῆσαι βασιλέως, ἢ ἐκούσας
προσχωρησάσας ἢ βιασάμενοι τοῖς ὄπλοις. πριγκίπισσα δὲ
ἡδέως τε ἐδέξατο Νικηφόρον φυγόντα πρὸς αὐτὴν, (ἦλπισε
γὰρ Ἀκαρνανίας κρατῆσειν δι' αὐτοῦ,) καὶ πάλιν ἐπεὶ ἐπύ-
θετό τινος βασιλέως ἀποστάντας καὶ προσχωρήσαντας αὐτῆ,
ἐξέπεμπε προθύμως, καὶ μίαν ἐκείνη τῶν θυγατέρων (δύο
δὲ ἦσαν αὐτῇ) κατεγγυήσας συμμαχίαν τε παρασχομένη ὅση
δυνατῆ. ἡ γὰρ πριγκίπισσα αὕτη δὴ ἀπόγονος οὖσα Βαλ-
δουῖνου, ὃς Βυζαντίου ἐβασίλευσεν ἐπὶ καιρὸν, καθ' ὃν ὑπὸ
Λατίνοις ἐάλω χρόνον, τὸν τε πρόγονον ὡς βασιλέα Ῥωμαίων
διεδρύλλει καὶ ἑαυτὴν βασιλίδα προσηγόρευε Ῥωμαίων ὡς
ἀπόγονον ἐκείνου. διὸ καὶ διὰ σπουδῆς ἀπάσης ἐποιεῖτο μέ-
γρους ἄρξαι τινὸς τῆς ὑπὸ τοὺς Ῥωμαίων βασιλέας οὖσης ἀρ-
χῆς. οὗ δὲ ἔνεκα καὶ τότε Νικηφόρον ἐξέπεμπε διὰ σπουδῆς
καὶ δύναντιν παρασχοῦσα ναυτικὴν, ὀλομένη ἂν Ἀκαρνανίας
αὐτὸς ἄρξῃ τῇ θυγατρὶ ἐκείνης συνοικῶν, τὴν ἐπιθυμίαν ἰσχυρέ-
ναι, ὃς δὴ καὶ Θωμοκάστρω ἐνδιῆγεν ὄντι παραλίω. βασιλεὺς
δὲ ἐπεὶ ἐπίθετο περὶ τῶν κατὰ τὴν Ἀκαρνανίαν, στρατεύει*

Parga, Sanctus Donatus, Angelocastrum, Ioannina. Item Eulochus. Baltum et alia castella compluria. At enim desertores illi per legatos a domina Tarentina Nicephorum despotae filium sibi ut parentis legitimum successorem imperaturum repetebant; et simul auxilium, quo et alias urbes, si sponte sua nolent, ad defectionem cogere possent, flagitabant. Tarentina princeps Nicephorum ad se confugientem laeta excepit; quod per ipsum se in Acarnania regnaturam confideret. Post, ubi audivit quosdam ab imperatore ad illum descivisse, non invita cum una filiarum (duas enim habebat) eidem desponsa et subsidio quanto potuit dimisit. Erat haec femina e minoribus seu posteris Balduini, qui Byzantio a Latinis capto, aliquamdiu ibidem imperavit: et illum familiae suae auctorem Romanum imperatorem seque imperatricem Romanorum, quippe illius neptem, palam praedicabat. Hinc elaborabat, ut in parte saltem Romani principatus imperare posset. Quam ob causam etiam Nicephorum cupide cum navali copia dimisit: arbitrans, si is filiae suae maritus Acarnaniae dominus esset, habituram se quod concupiverat: qui et Thomocastri urbe maritima debebat. Imperator vero rerum Acarnanensium percepto, sibi in praesens, senescente iam

μὲν αὐτὸς οὐκ ἔρετο δεῖν τὸ νῦν ἔχον ἐπ' αὐτοὺς, ἤδη περὶ ἐκ-Α. C. 1338
 βολὰς τοῦ φθινοπώρου ὄντος· Ἰωάννην δὲ ἄγγελον τὸν πιγ-
 κέρην ἅμα Μονομάχῳ ἐκέλευσεν ἀναλαβόντα στρατιὰν χωρεῖν
 ἐπὶ Ἀκαρνανίαν, κάκει διαχειμάζειν, ἅμα μὲν ταῖς ὑπὸ βασι- D
 5λέα τελοῦσαις ἐτι πόλεσι δύναμιν παρέχοντας καὶ δέος τοῦ μὴ
 συναφίστασθαι ταῖς ἄλλαις· ἅμα δὲ καὶ τὰς ἀφροστῆκνίας εἰ
 μὴ τελείως, ἀλλ' ἐκ μέρους πολιορκήσοντας λεηλασίαις, ὡς ἂν
 ἅμα ἦρι βασιλεῖ ἐπιστρατεύσαντι ῥάδιαι εἴεν παραστήσασθαι,
 προτεταλαιπωρηκῆναι τοῦ χειμῶνος καὶ πολλῶν ἀναπεπλη-
 10οσμέναι κακῶν ἐκ τοῦ πολέμου. πυγκέρης μὲν οὖν κατὰ τὰ
 προστεταγμένα ὑπὸ βασιλέως ἅμα στρατιᾷ εἰς Ἀκαρνανίαν
 διαχειμάσας, τὰς τε οὐσας ὑπηκόους βασιλεῖ πόλεις διεφύλαξε
 καὶ τὰς ἀποστάσας ἐκάκων. ἅμα δὲ ἦρι καὶ ὁ βασιλεὺς παν-Α. C. 1339
 στρατιᾷ ἐπὶ Ἀκαρνανίαν ἦλθε. καὶ τοὺς μὲν τῶν ἄλλων
 15πόλεων δῆμους καὶ τοὺς δυνατοὺς τῆς εἰς αὐτὸν εὐνομίας ἔνεκα
 ἡμείβετο πολλαῖς εὐεργεσίαις, τὴν στρατιὰν δὲ διελόμενος τριχῆ,
 τὰς ἀποστάσας πόλεις συντονώτατα ἐπολιόρκει. Θωμόκαστρον P. 311
 μὲν οὖν, ἔνθα καὶ Νικηφόρος διῆγεν ὁ δοῦξ, διέφερε ῥαδί-
 ως τὴν πολιορκίαν, ἅτε ἐξ ἡπίρου τῶν Ῥωμαίων μόνον πο-
 20λιορκοῦντων· κατὰ γὰρ τὴν θύλατταν ὄσων ἐδεῖτο εἰσῆγέ τε
 καὶ ἐξῆγε, δύναμιν μὴ ἔχοντος βασιλέως ναυτικῆν. Ἄρτα δὲ
 καὶ Ῥωγὸ οὐσαι ἠπειρώτιδες, πολλὴν ὑπέμενον τὴν ἔνδειαν
 ἐκ τῆς πολιορκίας, οὐδὲν πλέον δυνάμενοι ἐπεισάγειν πλὴν τῶν
 ἐπὶ τοῦ χειμῶνος πρὶν βασιλέα ἀφικέσθαι παρεσκευασμένων, V. 249

autumnus, cum exercitu eo proficiscendum non putavit: Ioannem
 autem Pincernam et Monomachum illuc cum copiis contendere ius-
 sit ibique hibernare, et simul urbibus adhuc fidem praestantibus
 opem ac praesidium: et iisdem, ne aliarum exemplo deficerent, timo-
 rem afferre: simul desertrices, si non omnino obsidere, at saltem popu-
 lationibus exagitare, ut vere incipiente et imperatore eodem cum
 exercitu veniente, per hiemem prius aerumnis conflictatae multis-
 que ab hostibus cumulatae miseriis, facilius subiugarentur. Pincerna
 mandata faciens, in Acarnania hiemat; parentes adhuc imperatori
 civitates custodit; rebelles affligit. Vere primo imperator ipse cum
 agmine infesto adest: et aliarum quidem urbium populos atque opti-
 mates pro fide et benevolentia in se multis donis cohonestat: ex-
 exercitu autem trifariam diviso, urbes perfidas assiduissima obsidio-
 ne urgere pertendit. Thomocastrum itaque, ubi Nicephorus dux
 agebat, obsidionem facile tolerabat, utpote a continente tantum-
 modo Romanis oppugnantibus; nam qua mare, ad usum necessa-
 ria et importabantur et exportabantur omnia, quod imperator clas-
 sem non haberet. Arta autem et Rhodus, quod in continente
 erant sitae, magnam ex obsidione penuriam sustinebant: cum prae-

A. C. 1339 καὶ φλαύρωσ ἐῖχον σίτου τε καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων ἀπο-
 ρία. καίπερ δὲ οὕτω πρὸς τὴν πολιορκίαν ἀνεπιτηδείως πα-
 B ρεσκευασμένοι, οὐδὲν μᾶλλον ὑφείσαν τῆς πικρίας, οὐδὲ ἠνεί-
 χοντο ἀκρι λόγων το ὑπέεικιν αὐθις βασιλεῖ· ἀλλὰ πάντα
 μᾶλλον ᾔοντο ὑπομενετέον εἶναι καὶ τῶν πρὸς τροφήν ἀ-5
 θεμίτων ἄπτεσθαι, ἢ παραδιδόναι βασιλεῖ τὰς πόλεις. βα-
 σιλεὺς δὲ Ἄρταν ἐπολιόρκει αὐτὸς παρῶν καὶ τειχομαχίας
 τε ἐποιεῖτο καρτεράς καὶ συνεχεῖς καὶ μηχανήματα πάντα,
 ἐξ ὧν ᾔετο παραστήσεσθαι, προσῆγεν. Ἄρταῖοι δὲ πρωτο-
 στρατόρα μὲν τοῦ δεσμοτηρίου ἐκλαβόντες, ἐξέπεμψαν ὡς 10
 βασιλέα, εἴτε μὴ τι νεωτερισθεῖη παρ' αὐτοῦ τινων δείσαν-
 τες συστάντων πρὸς αὐτὸν, εἴτε τι διανοηθέντες ἕτερον· αὐ-
 τοὶ δὲ ἀπὸ τῶν τειχῶν ἡμύοντο καρτερώς καὶ ἀπράκτους
 ἀπεδείκνυον πάσας μηχανὰς καὶ τειχομαχίας. τριβομένου δὲ
 C τοῦ χρόνου κατὰ τὴν πολιορκίαν, (ἀπὸ γὰρ ἤρος μάλιστα ἀρ-15
 χῆς ἄκρι ἐκβολῆς τοῦ θέρους ἐπολιορκοῦντο,) ἔγνω δεῖν ὁ
 βασιλεὺς Καβασίλα εἰς Ῥωγῶ ἀπελθὼν δι' ἑαυτοῦ διαλε-
 χθῆναι, νομίζων πείσειν ὑπενδοῦναι τῆς φιλονεικίας καὶ τὴν
 πόλιν παραδοῦναι ἀμαχεῖ. ὁ δὲ τοσοῦτον ἐδέησε τοῦ πείθε-
 σθαι αὐτῷ ὥστε καὶ ἠπειλήσεν, ὡς εἰ συμβαίη καθ' ἠντιναοῦν 20
 αἰτίαν βασιλέα ἐγκρατῆ Ῥωγοῦς γενέσθαι, κατακρημνίσειν ἑαν-
 τὸν ἀπὸ τοῦ πύργου, ἵνα μὴ ζῶν ἀλούς, ἀναγκασθῆ δουλεύειν
 D αὐθις βασιλεῖ. τοσοῦτον ἀπεχθείας αὐτῷ καὶ μῆκιδος περιῆν.

10. ἐκβαλόντες legebatur.

ter ea quae sibi ante imperatoris adventum in hieme conquississent, invellere nihil possent et cum a frumento, tum a reliquo victu essent perquam inopes. Quamquam vero ad obsidionem perpetuandam adeo non instructae essent, nihilo tamen magis acerbiter minuebant: neque de cetero verbis tenus imperatori cedendum et obsequendum, sed omnia patiunda, et victu abominando utendum potius censebant, quam ut sese dederent. Imperator Artam praesens obsidebat, murosque valide continenterque oppugnans, machinas omnes expugnationi idoneas admovebat. Artaei protostratorem eductum ad illum mittunt: sive timentes, ne quid ineptaret novi, quod quidam cum eo conspirassent: sive aliud quiddam cogitantes: ipsi e muris fortiter se tuentur omnesque machinas et impetus vanos irritosque demonstrant. Longo tempore in obsidione contrito (nam a principio maxime veris usque ad exitum aestatis duraverat) imperator Rhogum se conferre et cum Cabasila coram colloqui decrevit, persuasurum confisus, ut sensim emollitus, urbem citra pugnam ultro traderet. Qui usque adeo monitis non obtemperavit ut minaretur etiam, si quavis tandem de causa imperatorem Rhogum compotem fieri contingeret, semet de turri praecipitaturum, ne captis iterum illi servire cogeretur. Tantum in eo odium et ira valebant.

λ. Ὁ μέγας δὲ δομέστικος μεμνημένος ὡς Καβασιλας A.C. 1339
 οὐτοσί, ὅτε πρῶτον Ἀκαρνανίαν προσεποιήσατο αὐτῷ ὁ βασιλεὺς,
 πολλὰ αὐτοῦ πολλάκις ἐδεήθη τοῖς φίλοις συναριθμηθῆναι
 αὐτοῦ καὶ τοῖς οἰκείοις, καὶ πολλῆς ἀπέλευσε προνοίας τῆς
 5 αὐτοῦ πεισθέντος πρὸς τὴν αἴτησιν, ἐλπίας τέ τι ἐκ τῆς
 πρὸς αὐτὸν ἀνύσειν Καβασιλα φιλίας, τῶν οἰκείων ὀλίγους P.312
 παραλαβὼν, ἦλθεν εἰς Ῥωγῶ. Καβασιλας δ' ἐπεὶ ἀπὸ τοῦ
 τείχους ἑώρα προσιόντα, πέμψας ἐδεῖτο, μὴ ἐγγὺς τειχῶν
 γενέσθαι. ἢ γὰρ ἀνάγκη συντυγχάνειν παρὰ γνώμην, (πεπει-
 10 κέναι γὰρ ἑαυτὸν καθάπαξ ἀφίστασθαι Ῥωμαίων,) ἢ ἀπω-
 θεῖσθαι. ὁ καὶ αὐτὸ παντὸς ἐπαχθέστερον κακοῦ, καὶ οὐχ
 ἥκιστα παντὸς ἀνιαρώτερον. ὁ μέγας δὲ δομέστικος οὐδὲν ἔ-
 φρασκε τοὺς λόγους εἶναι πρὸς αὐτόν. αὐτὸς γὰρ ἐπαγγελά-
 15 μενος Καβασιλα εἶναι φίλος, τὰ προσήκοντα φίλοις μὴ κα-
 20 βουλεύσθαι, μῆτε δύνασθαι τὴν πρὸς αὐτὸν φιλίαν ἀπειεῖν,
 καὶ δευτέρως ἀνιώμενον, ὅτι μὴ δι' ἑαυτοῦ αὐτὸς, ἀλλὰ δι' V. 250

2. ποιήσατο legebatur. 10. ἀποθανεῖσθαι coni. ED. P. idemque
 legit Inpr.: nam induxisse in animum semel, cum Romanis
 nil habere negotii, aut emori. Male.

35. Magnus autem domesticus, memor quomodo hic Cabasilas,
 cum primum Acarnaniam reciperet imperator, saepe multumque ro-
 gasset, uti eum amicis ac familiaribus suis allegeret, et quo pacto
 eius petitioni annuens, sua cura ac providentia singulari magnum
 homini fructum attulisset, conceptaque spe, propter eam amicitiam
 aliquid effecturum, paucis comitatus familiaribus Rhogum adit.
 Cabasilas accedentem de muro conspicatus, misit oratum, ne prop-
 rius moenia veniret: nam aut contra animum sibi colloquendum
 esse, cum semel statuisset, cum Romanis nil habere negotii; aut
 eum depellere se oportere: quod omnium malorum odiosissimum esset
 atque tristissimum. Tum magnus domesticus, nihil ad se ista verba
 pertinere. Nam cum se Cabasilae amicum fore spondidisset, non
 pigrari officium amici praestare. Si ipse se convenientem repelleret,
 gloriam suam corrupturum, dum semet in amicos inconstantem at-
 que improbum ostenderet: cum tamen petivisset prius et impetras-
 set, ut ab eo in amicorum numerum referretur. Cabasilas affirmare
 nec velle nec posse initam cum eo amicitiam retractare. Et ob
 eam excruciari et quasi tyrannidem quandam experiri contristari-
 que non mediocriter, quod non ipse per se, sed per alios hoc tem-

A. C. 1339 ἑτέρων τὸν παρόντα χρόνον ὀμίλει. δεδοικέναι δὲ μὴ οὐχ οἷός τε ἢ κρατεῖν ἑαυτοῦ, συγγενόμενος ἐκείνῳ, ἀλλὰ ταῦτὸν τοῖς μαινομένοις πάθῃ, οἱ ἦδονται κατακόπτοντες ἑαυτοὺς, ἀγνοοῦντες ὅτι πάσχουσι διὰ τὴν νόσον. „τοῦτου μὲν οὖν ἕνεκα” ὁ μέγας δομέστικος εἶπεν „ἐπαινώ, ὅτι φιλίας ἤττησαι τοῦ C σοῦτον, ἧς ἦδεται ἠττώμενος πᾶς τις σωφρονῶν. εἰ δὲ σοι φορτικὸν καὶ ἐπαχθὲς τὸ τελείως ἐμοὶ συνελθεῖν, ἀλλὰ τὸ γὰρ δεύτερον, παρὰ τὴν γέφυραν ἔλθῃ τοῦ ποταμοῦ, ὡς ἂν ἐξ ἑκατέρου μέρους ὀμίλῃσαντες ἀλλήλοις, ἐμοὶ τε τὸ σοὶ ὀμιλῆναι, καὶ σοὶ τὸ μὴ ἐγγὺς ἐμοῦ γενέσθαι, ὁ μάλιστα δέ-10 δοικας, περισώζοιτο.” ἐπεὶ δὲ ἦκε παρὰ τὴν γέφυραν περσθεῖς, ἄλλα τε διειλέχθησαν ὅσα τις ἂν εἴποι πρὸς ἄνδρα φίλον, καὶ περὶ τῆς ἀποστασίας τῶν πόλεων ὁ μέγας δομέστικος αὐτοῦ κατηγορεῖ ὡς αἰτιωτάτου μάλιστα γεγενημένου. ἐφ’ οἷς ἀπελογεῖτο καὶ αὐτὸς ὡς λυσιτελοῦντα δράσειεν ἑαυ-15 τῷ τε καὶ τοῖς ἄλλοις Ἀκαρνάσι τῆς δουλείας αὐτοῦς ἐλευD θερῶν Ῥωμαίων, καὶ τὴν πάτριον αὐτοῖς τῶν Ἀγγέλων ἀρχὴν ἐπανασώζων. Τοιαῦτα καὶ ἕτερα ἅτινα διαλεχθέντες, ὁ μὲν εἰς τὸ στρατόπεδον, ἐς τρίτην ἡμέραν αὐθις ἤξειν ἐπαγγελιάμενος, ὁ δ’ εἰς τὴν πόλιν, τὴν δευτέραν συντυχίαν ἀπει-20 πάμενος, διελύοντο. ἐς τρίτην δὲ ἡμέραν ὁ μέγας δομέστικος αὐθις ἦλθεν εἰς Ῥωγὴν ἐπὶ τῷ Καβασιλῆ αὐθις συγγενέσθαι. ὁ δ’ ἀναβαλλόμενος ἐπὶ μικρὸν, ἐπεὶ οὐκ ἀφιστάμενον ἑώρα, ἔξελθὼν καὶ αὐθις, τὴν τε γέφυραν διαβάς, εἰς ἂν αὐτῷ συν-

pore cum eo colloquatur. Timuisse vero, si cum illo sit, ne se continere nequeat, sed idem sibi quod furiosis usu veniat, qui corpora sua cum voluptate dilaniant, propter morbum quid faciant ignorantes. Ergo se illum laudare, inquit magnus domesticus, cum tantopere ab amicitia victus sit, qua se victum prudens quilibet laetatur. Quod si onerosum ac molestum sit proxime secum congre-
gredi, certe ad pontem fluminis accedat, ut ex intervallo se appellet et sibi detur cum eo collocutum esse, et illi, quod maxime timeat, non appropinquasse. Ubi morem gerens ad pontem accessit, cum alia, quae inter amicos solent, ultro citroque dicta sunt, tum magnus domesticus de urbium defectione questus est, cui rei ipse puppis et prora fuisset. Ille defendendi ani refert, se Acarnanibus e Romanorum servitute asserendis et patrio Angelorum principatu ipsis recuperando sibi aliisque commodare voluisse. His aliisque inter se dictis, domesticus ad exercitum, tertio die reversionem pollicitus, Cabasilas in oppidum, secunda congressione recusata, digressi sunt. Tertia luce magnus domesticus Rhogum, cum Cabasila acturus, redit. Qui paulum cunctatus, postquam vidit eum nolle discedere, rursus egressus, ponte transito, ad eum accessit, quem licet longi

ἦλθεν. ἔφ' ἰκανόν τε ὁ μέγας δομέστικος αὐτῷ διαλαχθεῖς, A.C. 1339
 πείσαι μὲν οὐκ ἴσχυσε προσχωρῆσαι βασιλεῖ καὶ τὴν πόλιν
 παραδοῦναι· ὅμως δὲ διέσεισεν αὐτοῦ τοὺς λογιζομένους τοῦ
 μὴ τῶν ἀπηγορευμένων παντάπασι τὸ ὑπὸ βασιλεία οἰεσθαι
 5 τελεῖν, μηδ' αἰρετώτερον ἡγεσθαι τῆς δουλείας τὸ ἀποθνή- P. 313
 σκειν πολιορκουμένους. συνταξάμενος δὲ αὐτῷ καὶ αὐθις
 ἦξειν προειπὼν μετ' οὐ πολὺ, ὁ μὲν εἰς τὸ στρατόπεδον, ὁ δὲ
 εἰς τὴν πόλιν ἀνεχώρησαν. μεθ' ἡμέρας δὲ τινὰς καὶ αὐθις
 προσελθὼν καὶ συνδημερεύσας αὐτῷ ἔξω γενομένῳ τῶν τει-
 10 γῶν, ἔπεισε προσχωρῆσαι βασιλεῖ καὶ τὴν πόλιν παραδοῦναι.
 ἐπεὶ δὲ εἶχε πεπεισμένον, αὐτὸν μὲν ἐν Ῥωγῷ κατέλιπεν
 αὐθις· αὐτὸς δὲ πρὸς βασιλέα παρὰ τὴν Ἄρταν ἐστρατο-
 πεδευμένῳ ὅτι παραδιδόη Καβασίλας Ῥωγῷ ἀπαγγελῶν ἐχώ-
 ρει. ὁ δὲ οὐκ εἶχε ἀδελφὸν, ἀλλ' ἐγένετο κατὰ τινα πηγὴν ψύ-
 15 χρὸν ἅμα ῥέουσας καὶ διειδὼς καὶ ἠδιστον πιεῖν, ἐδόκει δεῖν
 τῶν ἵππων ἀποβάνας, ἄριστον ἐλέσθαι, καὶ ἀποβάνας κα-
 τεκλίνοντο. μετὰ μικρὸν δὲ καὶ ὁ Καβασίλας σπουδῇ ἄρῳτο
 προσελαύνων, καὶ ἐπειδὴ ἐγγὺς ἦν, πρὶν τι φθέγγασθαι αὐ-
 τόν· „οὔμαι” ὁ μέγας δομέστικος εἶπε „σοὶ τῶν ἐταίρων μεμ-
 20 φομένων καὶ πολλὴν κατηγορούντων εὐκολίαν ὅτι πρὸς ἐμὰ
 πολέμιον δοκοῦντα εἶναι, μηδὲν ἔχων ἐνέχυρον ἀσφαλείας,
 ἀπερισκέπτως οὕτω τὸ δοκοῦν φοιτῆς, βουλευθεῖς ἔργους ἀπο-
 δεῖξαι ὡς οὐκ ἁμαθῶς οὐδὲ θρασέως, ἀλλ' εὖ εἰδὼς ἣτινι
 πιστεύεις σεαυτὸν, τὰ δέοντα ποιεῖς, ἐκείνους μὲν καταλιπεῖν

11. Ῥωγῷ em. ED, P. pro Ῥωγῶ. 15. ἀμαρῆουσας legebatur:

oratione domesticus flectere non potuit, ut se urbemque imperatori dederet: tamen animum eius terruit, ne existimaret sub imperatore vivere plane desperatum nec obsessum mori subiectione optabilius esse: dictaque salute, cum paulo post tertium se affuturum praedixisset, uterque quo ante se receperunt. Lapsis diebus aliquot, adest, et cum eo extra muros die consumpto, persuadet tandem, ut in fidem imperatoris, urbe tradita, veniat. Ita persuasum Rhogi relinquit: ipse ad imperatorem ad Artam castra habentem, Cabasilam Rhogum traditurum nuntiaturus, ire pergit. In itinere ubi ad fontem quemdam aqua frigida ac pellucida haustuque dulcissima manantem venit, placuit ab equis descendere et corpus cibo reficere. Descendunt ac recumbunt: nec mora longa et Cabasilam propere adequitantes conspiciuntur. Quo iam vicinis, priusquam verbum ederet: Opinor, ait magnus domesticus, te, aliis quiritantibus ac nimiam facilitatem tuam accusantibus, quod ad me, qui hostis esse videor, nullo securitatis pignore tam inconsulto, ut apparet, adeas, volentem facto ipso docere, quod non imperite neque confidenter, sed probe sciens, cui te credideris et cui officium praestes, illos quidem cum stultis cogitationibus reju-

A. C. 1339 ἀνόητα ἐνθυμουμένους, παρ' ἡμᾶς δὲ ἦκειν, οὗς κέραικος τῶν
C ἄλλων μᾶλλον πιστοτέρους." ὁ δ', εἰ μὴ πρῶτος, ἔφασκεν, αὐ-
τός ἀφίκτο μετὰ τοὺς ἐκεῖ ρηθέντας λόγους, οὐ πιστεύουσι
ἂν ῥαδίως μὴ τινα τῶν λόγων ἐκείνων ἄγγελον ἔλθειν. τού-
των γὰρ αὐτῶν ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους εἰρημένων, καταλιπὼς
αὐτούς, ἦκω παρὰ σέ· αὐτὸς δ' ἂν εἰδείης ὅτι πράττειν
βέλτιον ἐμὲ, καὶ ἢ πρὸς βασιλέα ἦκειν ἅμα σοί, ἢ ἐπαῦθα
μένειν, ἄχρῃς ἂν αὐτὸς κελεύης. ἐγὼ γὰρ, εὖ ἴσθι, βασιλεῖ
μὲν οὐκ ἂν ποτε προσεχώρησα, ἀλλ', ὅπερ ἔφην πρὸς ἐκεί-
νον, μᾶλλον ἂν ἀποθανεῖν εἰλόμην, ἢ ἐκείνῳ ὑποχείριος γενέ-
σθαι· τῆς σῆς δὲ φιλίας ἠττησθαι παρὰ πολὺ ὁμολογῶ, καὶ

V. 251 τούτου γε ἔνεκα ἐμαυτὸν τε καὶ πόλιν ἐγκεχειρικέναι τοὺς
D ἔμοιους, ὥσθ' ἅ σοι κατὰ γνώμην, ἔξεῖναι πράττειν περὶ ἡμᾶς".
Ὁ μέγας δὲ δομέστικος πολλὴν αὐτῷ τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας
χάριν ὁμολογήσας, εἰς Ῥωγὴν ἐκέλευεν αὐθις ἐπιέναι, ὡς τῆς
ὑστεραίας αὐτοῦ μετὰ τῶν βασιλικῶν ἀφιζομένου δωρεῶν
καὶ αὐτὸν τε καὶ τοὺς ἄλλους παραληρωμένου. ὁ δὲ πει-
σθεὶς αὐθις ἐπανῆλθεν εἰς Ῥωγὴν. ἐκεῖθεν δὲ ὁ μέγας δο-
μέστικος εἰς βασιλέα ἔλθων καὶ περὶ Καβασίλα καὶ Ῥωγῆς
ὡς προσεχώρησαν ἀπαγγελίας, ἐπιτραπείας τε παρ' ἐκείνου
ὅσα ἂν ἦ δίκαια καὶ συμφέροντα εὐπορίας ἔνεκα πράσσειν
πρὸς αὐτούς, εἰς τὴν ὑστεραίαν αὐθις εἰς Ῥωγὴν ἔλθων, εἰ-
σέδεχθῆ τε παρὰ τῶν Ῥωγίων τὴν πόλιν παραδόντων, καὶ
αὐτὸς ἐκάστη κατ' ἄξιαν τὰς βασιλέως παρέσχετο εὐεργεσίας·

quere et ad nos, quos aliis fideliores iudicasti, advenire. Respon-
dit Cabasilas, nisi prius ipse post sermones Rhogi habitos adve-
nisset, difficile crediturum fuisse, neminem eos ibidem dictorum
nuntium accepisse. His enim ipsis inter nos prolatis, inquit, reli-
ctis illis, ad te advolo. Tu noveris quid me facere melius sit: ut-
cumne ad imperatorem progrediar, an hic, quamdiu iusseris, subsi-
stam? Ego enim, scias velim, nunquam imperatori me dedidissem:
sed quemadmodum illi dixeram, mori quam ei subici maluissem.
In amore autem tui prorsus me expugnatum confiteor proptereaque
me ipsum cum civibus tradidisse, ut integrum tibi sit, de nobis sta-
tuere quod voles. Magnus domesticus, tam benevolae voluntati actis
gratiis ingentibus, Rhogum Cabasilam remittit; se crastina luce cum
donis regalibus venturum ipsumque et ceteros pro imperatore in
potestatem accepturum. Inde ad imperatorem tendit, de Cabasila
et Rhogo, quemadmodum se tradidissent, commemorat nactusque
auctoritatem quaecumque iusta et commoda duceret in illos benefi-
centiae causa conferendi, die sequenti Rhogum inquit: quem Rhogē
urbe tradita accipiunt: ipse dona imperatoris, ut quoque dignum
erat, distribuit, assumptisque, quorum inter eos praecipua vigebat

συμπαρολαβών τε αὐτῶν τοὺς μάλιστα ἐν λόγῳ Καβασίαν A. C. 1339
 τε, σὺν αὐτοῖς βασιλέα ἦκε. προσκνησασί τε αὐτοῖς καὶ ὠ- P. 314
 μολογηκόσι τὴν δουλείαν καὶ ὁ βασιλεὺς ἡμεῖβeto λόγοις ἡ-
 μέροις καὶ προσηέσι καὶ τῆς πρὸς τὰ βελτίω μεταβολῆς
 5 ἐπέηκει καὶ πρὸς εὐνοίαν μάλιστα προσήγετο. Καβασίαν δὲ
 τοῖς μὲν ἄλλοις ἔφασκε προσήκειν τοὺς πρὸς βασιλέως εἰρημέ-
 νους λόγους, αὐτῷ δὲ μή. εἰ γάρ τι καὶ εἴργασται τῶν κατὰ
 γνώμην βασιλεῖ, οὐκ ἐκείνῳ μᾶλλον ἢ μεγάλῳ δομεστικῷ λο-
 γίζεσθαι τὴν χάριν. ἐκείνον μὲν γὰρ, ὥσπερ ἐπεισέ τε ἐξ ἀρ-
 10 χῆς αὐτὸν καὶ πρὸς βασιλέα εἰς Ῥωγῶ ἔλθόντα εἶπεν, ὡς
 μᾶλλον ἂν ἔλοιτο ἀποθανεῖν ἢ ὑπὸ βασιλέα γενέσθαι αὐθις B
 τὴν ἴσῃν καὶ ὁμοίαν γνώμην ἐσχηκέαι ἄχρι προτεράιας. ἀ-
 γνοεῖν δὲ ὅπως τοῖς μεγάλου δομεστικῷ λόγοις κατάκρας ἤτη-
 θεις, τὰναντία πράξαι ὧν προεἶλετο· ἐκείνο δὲ εἰδέαι μόνον
 15 σαφῶς, ὡς δεσμῶτης ἀχθείη τοῖς ἐκείνου λόγοις, γνώμην τε
 ἀντί τῆς προτέρας ἐσχηκέαι νῦν, ὡς οὐδ' ἂν εἴ τι καὶ γένοιτο,
 ἕως ἂν περιῆ, τῆς πρὸς αὐτὸν τε βασιλέα καὶ τὸν μέγαν δο-
 μέστικον εὐνοίας ἀποσταίη. Τοιαῦτα Καβασίαν εἰπόντος,
 20 τὴν προήτητα ἐπιδεικνύμενος καὶ τὴν εὐμένειαν τὴν πρὸς αὐ-
 τὸν, καὶ τῷ μεγάλου κοροσταύλου ἀξιῶματι ἐτίμα, καὶ τοὺς
 ἄλλους ἀναλόγως. οἱ πολιορκούμενοι δὲ κατὰ τὴν Ἄρταν C
 Καβασίαν καὶ Ῥωγίους ὀρῶντες προσκεχωρηκότας βασιλεῖ,
 ὑβρίζον τε εἰς αὐτοὺς ὡς προδότας τῶν κοινῆ λυσιτελούντων

4. καὶ τοῖς πρὸς legebat. 10. Ῥωγῶς ed. P., recte ed. V.

existimatio, simulque Cabasila imperatorem adit, quibus subiectio-
 nem profitentibus leni oratione respondit et ad se diligendum miri-
 ficè illexit. Cabasilas eius verba in alios, in se minime quadrare
 autumavit. Quamquam enim gratum aliquid ipsi fecerit, non sibi ma-
 gis quam magno domestico ob id gratiam deberi. 'Se enim, quod
 ab initio statuisset et imperatori Rhogum venienti affirmasset, malle
 mori quam denuo illi subesse, id ipsum eodem plane modo usque
 ad diem hesternum in animo fixum habuisse. Nescire autem, quo-
 modo sermone magni domestici omnino devictus, decretum suum fre-
 gerit. Illud solum pulchre scire, verbis magni domestici iniecta sibi
 vincula, quibus duceretur quo is vellet; et nunc priori contrariam
 induisse mentem, ut quicumque casus extiterit, quamdiu spiritus
 suppeditaverit, ab imperatoris et magni domestici amicitia nunquam
 desciscat. Haec locutum Cabasilam laudibus ornavit imperator et
 multis respondens humanitatem ac propensionem illi suam ostendit:
 ac ipsum quidem magni Contostauli honore, alios pro portione aliis
 ornamentis cohonestavit. Artaei obsessi Cabasilam et Rhogios ad
 imperatoris auctoritatem rediisse cognoscentes, maledictis eoa, ut

A.C 1339 καὶ ἰδίῳν ἕνεκα κερδῶν τὰ κοινῇ συμφέροντα προίεμένους, καὶ πολλὴν κατεγίνωσκον τὴν μοχθηρίαν καὶ τὴν φανulότητα αὐτοῦς τῶν τρόπων, ἡσάν τε οὕτω παρεσκευασμένοι ὡς οὐκ ἐνδύσσοντες πρὸς τὴν πολιορκίαν οὔτε φόβῳ τῶν ἐκ τοῦ πολέμου Δικακῶν οὐδ' ὑποσχέσει μινύων ἀγαθῶν.

V. 252 λς. Οὐ πολλαῖς δὲ ὕστερον ἡμέραις μετὰ τὸ Ἑρωίους προσχωρῆσαι παρὰ τὰς πύλας Ἄρτας ὁ μέγας δομέστικος προσελθὼν, εἰς λόγους ἐλθεῖν ἤπειτο Βασιλεῖτιζῃ ἐπιτροπεύοντι αὐτῆς. ἐλθόντι δὲ καὶ αὐτῷ πρὸ τῶν πυλῶν, οὐ δέον ἔφασκεν αὐτοὺς νοῦν ἔχοντας καὶ λογισμοῖς χρωμένους, οὕτω

P. 315 φέρεσθαι ἀλόγως, ὥστε μῆτε πρότερον βουλευσασθαι τι τῶν δεόντων, καίτοι παραινοῦντος καὶ ἐμοῦ, μὴδ' ὕστερον μεταβάλλεσθαι μετὰ τὴν πειρᾶν τῶν δεινῶν. εἰ γὰρ, ὅτε πρῶτον πρὸς ὑμᾶς ἤκομεν, πρὶν ἄρξασθαι πολιορκίας, ἐμοὶ παραινοῦντι τὰ δέοντα ἐπέειπεσθε, αὐτοὶ τε ἂν ἦτε τῶν ἐκ τῆς πολιορκίας κακῶν ἀπηλλαγμένοι, ἢ τε χώρα ἄτμητος ἔτι εἴσα φισσώζετο ἂν ὑμῖν, ἀφ' ἧς αὐτοὶ τε οἱ δυνατοὶ εἶχετε πολλὰς προσόδους καὶ ὁ δῆμος ἀφθόνων ἀπέλαυε τῶν ἐπιτηδείων. νυνὶ δὲ ὑμᾶς τε αἱ πρόσοδοι ἐκλειοίπασι, διεφθαρμένων

B τῶν κτημάτων, καὶ ὁ δῆμος ἐνδείξιν κινδυνεύει ἀπολέσθαι. ταῖς γὰρ ἡπειρώταισι ταύταις πόλεσιν, ἂν τὴν χώραν ὑπὸ τοῦ πολέμου ἢ ἐτέρου ὄνουσιν συμβαίῃ ἀπολέσθαι, ἐτέρωθεν ποθεν οὐ ῥαδίον ἔστιν ἰσασθαι τὴν ἐνδειαν. καίτοι εἶγε μάλιστα ἐνῆν τρόπον δὴ τινα ἀναστήσαντας ἡμᾶς ἐκ τῆς πολιορκίας

communis emolumentū proditores et qui propter compendia propria communes utilitates in postremis ducerent, incessabant ac pro nequissimis ignavissimisque mortalibus damnabant, orantque sic animati, ut quamvis obsiderentur nec tantillum tamen vel timore malorum bellicorum vel promissione millium bonorum vellent cedere.

36. Non diu post Rhogiorum deditioem magnus domesticus ad portas Artae gradum ferens, Basilitzis praefecti alloquendi copiam petit. Quo ante portam exeunte, domesticus ita coepit: Non oportebat vos intelligentia consilioque praeditos, usque eo caeco raptari impetu, ut neque antea, quamquam hortante me, quidquam ex usu delibaveritis, neque postea, suadente malorum experientia, sententiam mutaveritis. Si enim, quando primo adventu nostro, priusquam obsideremini, mihi recta monenti paruissetis: et ipsi nullum ex obsidione detrimentum pertulissetis, et ager vester, ex quo et vos optimates largos redditus et plebs rerum victui opportunarum uberitatem percipiebat, integer vobis intactusque servaretur. Nunc et vos propter illatam possessionibus vestris calamitatem vectigalia defecerunt et plebs ob egestatem proxima est interitui. Nam urbium mediterranearum inopiae aliunde succurrere, si agrum bellum aut

διάγειν ἐν ἀδείᾳ, οὐδ' οὕτω λυσσελούντως σφίσιν αὐτοῖς ἀν^{A. C. 1339}.
 ἔδοκεῖτε βεβουλευῖσθαι παρὰ σωφρονοῦσι διὰ τὴν γεγενημένην
 βλάβην· νυνὶ δὲ συμβαίνει δεινότερα πείσεσθαι προσδοκᾶν
 ὑπαρξάντων. οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν οὐδὲν, εἰ μὴ τι πα-
 50 ράλογον ἔξ οὐρανοῦ πρὸς σωτηρίαν ὑμῶν παραχθεῖη, ὃ τοῦ
 πολιορκεῖν ἡμᾶς πείσει ἀποσχέσθαι, ὥστε εἰκὸς πρὸς τῇ χώ-
 ρᾳ καὶ τὴν πόλιν ὑμᾶς προσαπολεῖν. θανμάζω δὲ ὑμῶν, εἰ C
 τοῖς αὐτοῖς ἢ καὶ μεῖζοσι κακοῖς ἐνεχόμενοι Ῥωγίοις καὶ μέλ-
 λοντες ὑπ' ἀνάγκης ὅσον οὐδέπω βασιλεὶ προσχωρεῖν αὐτοῖ,
 100 ὃ μόνον οὐκ ἐπαινεῖτε ὡς καλῶς καὶ συμφερόντως ἑαυτοῖς
 βεβουλευμένους, ὅτι πρὶν εἰς ἔσχατον κινδύνου ἦκειν σωτηρίαν
 καὶ ὠφέλειαν ἐπορίσαντο ἑαυτοῖς ἐκ τῆς μεταβολῆς, ἀλλὰ καὶ
 ὑβρεῖς καταχέετε αὐτῶν πολλὰς, ὅτι οὐ τῆς αὐτῆς ὑμῶν ἀβου-
 150 λίας ἐλλογτο εἶναι κοινωνοί. καίτοι σκέψασθε ὡς οὔτε δίκαια οὐ-
 15 τε συμφέροντα οὐδ' ἑαυτοῖς οὔτε τοῖς ἄλλοις Ἀκαρνάσιν αὐτοῖ
 ποιεῖτε τῆς αὐτῆς ἐχόμενοι ἐννοίας. αὐτοῖ τε γὰρ ἀπολώλατε
 διαφθαρέντες ὑπὸ τοῦ πολέμου, καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσι βλά- D
 βης οὐ μετρίως αἰτίοι κατέστητε, καίτοι γε ὑμῶν βασιλέως οὐ
 συναποστάσαις. στρατιὰ γὰρ ἐπὶ ξένης διατρίβουσα καὶ μά-
 20 λιστα τσαύτη τὴν μὲν πολεμίαν κεῖρει ἀπειδῶς· ἐκ δὲ τῆς
 συμμαχίδος καὶ οἰκείας τρεφομένη, λιμὸν αὐτῇ αἰφνίδιον ἐ-

20. Pro ἐκ legebatur ἐν, quod corr. ed. V.

alia quaecumque clades affligerit, non est facile. Quamquam si
 maxime liceret, nobis aliquo modo obsidione depulsis, secure vivere,
 ne ita quidem ob accepta damna videlicet vobis ipsis utiliter con-
 sultuisse, a sapientibus videremini. Atqui graviora prioribus in po-
 sterum exspectanda sunt. Non enim est, non est, inquam, nisi
 quid praeter opinionem de caelo ad salutem vestram expediendam
 impetretis, quod nos ab oppugnatione revocaverit: ut vos cum agro
 urbem quoque amissuros verisimile fiat. Miror autem, quod, cum
 iisdem vel gravioribus etiam malis quam Rhogii exerceamini et ve-
 litis nolitis propediem in imperatoris ius ac potestatem venturi sitis,
 non solum eos, (ut qui suis rationibus bene honesteque prospexerint,
 dum antequam in extremum delaberentur discrimen, salutem et
 commodum consilii mutatione sibi quaesierunt,) non commendetis,
 sed multas potius contumelias in ipsos effuderitis, quia temeritatis
 ac stultitiae vestrae socii esse noluerunt. At enim intuemini pau-
 lisper, quam iniqui, quam damnosi et vobismet ipsis et reliquis
 Acarnanibus sitis, dum in hac cogitatione persistitis. Ipsi quippe
 bello consumpti periistis, et aliis oppidis, tametsi defectionis vestrae
 haud participibus, nocumenta non vulgaria invenistis. Exercitus
 enim ac praesertim tantus, in externa regione haerens, hostium agros
 ineluctanter depopulatur. Sin autem e sociorum suaeque provincia
 alimoniam capiat, repentinam illi famem inducit. Agilis porro iui-

- A. C. 1339 *πάγει*. ἀδικεῖτε δὲ τὰ ἔσχατα, ἀντὶ τῆς Ῥωμαίων βασιλείας, ἢ σχεδὸν αὐτοῖς ἐκ τῶν Καίσαρος χρόνων πατριός ἐστι, τὴν
- V. 253 *Ταραντίνων* αὐτοῖς ἀνθρώπων βαρβάρων ἐπίγοντες ἀρχὴν. Νικηφόρος γὰρ, ὑπὲρ οὐ μάλιστα αὐτοὶ οἴεσθε τὸν πόλεμον
- P. 310 *αἰρέσονται*, οὐθ' ὑμῖν οὐθ' ἑαυτῶ οἶός τέ ἐστιν ἐξαρχεῖν πρὸς τὴν ἐλευθερίαν· ἀλλὰ Ταραντίνους προσφυγῶν, τῇ ἐκεῖθεν οἴεται δυνάμει Ἀκαρνανίας βασιλέα ἐξελάσειν. τοῦτο δὲ οὐτε δυνήσεσθαι οἴεσθαι αὐτὸν εἰκός, οὐτ' εἰ δυνήσεται, ἄνευ πόρων μεγάλων καὶ κινδύνων. τοὺς οὖν πόλεμον τοιοῦτον ὑπὲρ ὅμων πρὸς βασιλέα ἀναδεξαμένους, εἰ κρείττους δυνήσονται γενέσθαι, οὐκ οἴεσθε ὑμᾶς τῆς ἀρετῆς ἀθλον καὶ τῶν ἀγῶνων σχήσειν τῶν πολλῶν; οὐκ ἄρα δόξετε ὀρθῶς φρονεῖν. ἐγὼ δὲ, εἰ καὶ καθ' ἑαυτοὺς ὑμεῖς Ἀκαρνανίας τὴν ἀρχὴν
- B *Νικηφόρος* ἠδύνασθε περιποιεῖν, ἀδικοῦντας ἂν τὰ μέγιστα βασιλέα ἀπέφηνα ὑμᾶς. Ἀγγέλους γὰρ οὐκ ἀπὸ βαρβάρων Ἰσθακάρναντιαν ἐλευθερώσαντας κτήσασθαι συνέβη τὴν ἀρχὴν, ἀλλ' ὑποχειρίους ὄντας Ῥωμαίων βασιλεῦσι καὶ παρ' ἐκείνων ἐτήσιον ἀρχὴν τῆς χώρας ἐπιτετραμμένους, σφετερίζασθαι τὴν ἀρχὴν διὰ τὸν ἐπενεχθέντα τότε παρὰ Λατίνων Ῥωμαίοις πόλεμον· ὃν δὴ τοῦ κρείττονος συγχωρήσειτε Βυζαντίου κρατησάντων καὶ Θράκης ἀπάσης καὶ τῶν κατὰ Μακεδονίαν πόλεων πολλῶν, βασιλεία μὲν ἡ Ῥωμαίων

22. βασιλέα legcbatur.

quissime, qui pro Romanorum imperio, quod a Iulii Caesaris ferme temporibus ipsis patrium est, Tarentinorum, hominum barbarorum, dominationem introducitis. Nicephorus enim, cuius potissimum causa hoc bellum vos militare profitemini, ad libertatem neque vobis neque sibi met pariendam satis habet virium: verum ad Tarentinos cum perfugerit, inde adiutus ex Acarnania imperatorem se expulsurum opinatur. Hoc autem se posse, nec illos fas est opinari: nec si poterunt, sine magnis laboribus periculisque poterunt. Qui igitur tale bellum pro vobis adversus imperatorem gerendum suscipient, si superiores evadere quiverint, nonne provinciam vestram tamquam virtutis certaminumque multorum praemium habituros arbitramini? Non recte sapitis, si hoc non creditis. Ego vero, etiamsi per vos Nicephoro Acarnaniae principatum acquirere possentis, in imperatorem iniuriosissimos esse pronuntiarem. Angeli enim, non a barbaris Acarnania asserta, principatum consecuti sunt: sed iam tum subiectam Romanorum imperatoribus, cum ab eis annuam eius procurationem haberent, propter bellum, quod Latini Romanis intulerunt, eam sibi ut propriam vendicarunt. Quibus, Latinis inquam, concessu numinis Byzantio, universa Thracia multisque urbibus Macedoniae potitis, Romanorum quidem imperium in orientem sese contraxit. Acarnaniam autem Angeli alii que aliam

ἠπεχώρησε πρὸς ἕω Ἄκαρνανίας δὲ τὴν ἀρχὴν Ἄγγελοι προσ- A.C. 1339
 εποιήσαντο ἑαυτοῖς καὶ ἄλλοι ἄλλας τῶν ἐσπερίων ἐπαρχιῶν,
 ὧν ἕκαστοι ἔτυχον ἐπιτροπεύοντες, διὰ τὸ βρασιλεῦσαι Ῥωμαί-
 ων δίοδον οὐκ εἶναι πρὸς αὐτοὺς διὰ Θράκης καὶ Μακεδο- C
 νίας οὐσῶν ὑπὸ Λατίνοις. ὕστερον δὲ ἔτεσι πολλοῖς ὑπὸ τῶν
 Παλαιολόγων ἰθυνομένης τῆς Ῥωμαίων βασιλείας, Λατίνους
 μὲν αὐθις, τοῦ θεοῦ συναιρομένου, τῆς Ῥωμαίων ἐξήλασαν
 ἡγεμονίας καὶ Ἀσίαν καὶ Εὐρώπην, ὅσης ἤρχον, εἰς ἓν συν-
 ἦψαν. Ἄκαρνανίαν δὲ Ἄγγελους ἀπαιτοῦντες, οὐκ ἠδύ-
 10 ιονατο ἀπολαβεῖν, ἀλλ' ἄδικα καὶ βίαια ποιῶντες, ἀπεστέρου
 καὶ στρατιὰν πολλάκις ἐπ' ἐκείνους πέμψασιν ὄπλα ἀντήρογο
 καὶ τοὺς περιοίκους συμμαχούς ἐπήγοντο βαρβάρους. τὸν βα-
 15 σιλεύοντα δὲ νυνὶ ἐπιστρατεύοντα ὑμῖν καὶ τῇ ἄνωθεν ἐπι- D
 κουριά δουλωσάμενον οὐκ ἀδικεῖν ἂν τις φαίη τὴν ἐτέρων
 20 ἵπκαραιοῦμενον ἀρχὴν, ἀλλὰ μάλιστα τὰ δίκαια ποιεῖν ἀπο-
 λαμβάνοντα τὴν πατρίαν. εἰ γὰρ Νικηφόρῳ δίκαιον τὸ ἐκ
 προγόνων οὐ πολλῶν ὄντων τὴν ἀρχὴν κατὰγεσθαι, πολλῶ
 μᾶλλον βασιλεῖ τῶν ἐξ ἀρχῆς βασιλευσάντων Ῥωμαίων ὄντι
 ἀπογόνῳ κατὰ τὸν λόγον τῆς διαδοχῆς. εἰ δὲ τὸ τοῦ χρόνου
 25 30 μῆκος ἀξιοχρεῶν δοκεῖ πρὸς δικαιοῖσιν ὑμῖν, ἵστε τὰναντία
 λογιζόμενοι τῶν ὄντων. μᾶλλον γὰρ διὰ τοῦτο δίκης ἄξιοι,
 ὅτι τοσοῦτον χρόνον ἡδικεῖτε. εἰ οὖν μηχανῇ τε οὐδεμιᾶ τὸ
 317 ἄλῶναι οὐ δύνασθε διαφυγεῖν, εἴ τε καὶ δύναμις ὑμῖν παρῆν P.

1. ἠπεχώρησε πρὸς ἕω. Theodoro Lascari imperatore designato,
 circa Nicæam Bithyniæ. ED. P.

occidentales provincias, quarum praetores erant, sibi subdiderunt:
 propterea quod Romanis imperatoribus, Thraciam et Macedoniam
 Latinis tenentibus, ad illas transitus non patebat. Tandem post an-
 nos plurimos, cum imperium Romanorum a Palacologis regeretur,
 Latinos, Deo opitulante, principatu depulerunt et Asiam atque Eu-
 ropam, quousque imperabant, iterum coniunxerunt: Acarnaniam ab
 Angelis frustra repetiverunt, qui per vim et scelus eam retinentes,
 saepius contra se missis exercitibus, cum vicinis barbaris ad auxi-
 lium invocatis restiterunt. Imperatorem autem hunc, qui nunc vos
 caelesti fultus ope armis subegit, nemo iniustum esse dixerit, dum
 alios imperare non patitur, sed iustissimum, qui paternam heredi-
 tatem repositat. Si enim aequum est, Nicephorum a maioribus haud
 ita multis principatum deducere, quanto aequius imperatorem, im-
 peratorum, qui ab initio Acarnaniam tenuerunt, nepotem successo-
 remque legitimum? Quod si longinquitatem temporis causae vestrae
 satis patrocinari censetis, scitote vos falsum ratiocinari: nam ob id
 magis supplicio digni estis, qui tamdiu in facienda iniuria perseve-
 raveritis. Ergo si nulla fraude eyadere potestis, quin convincamini,

- A.C. 1339' *Ακαρνανίας βασιλέα εξελαύνειν, τὸ ἀδικεῖν οὐκ ἂν ἦν διαφυγεῖν, τί δὲ ἀνήνυτα ποιοῦντας τὴν κακοπραγίαν ἐπιτείνει ἑαυτοῖς, καὶ μὴ κειδομένους ἔμοι τὰ βελτίω συμβουλευόντι, σφίσι μὲν αὐτοῖς αἰτίους γενέσθαι μεγάλων ἀγαθῶν, ἡμᾶς δὲ ὀλίγου πόνου ἀπαλλάξαι, ὃν ὑπομενοῦμεν ὑμᾶς καταστρεφόμενοι. ὅτι δὲ ἡ ἐμὴ παραίνεσις συμφέροισα ὑμῖν, ἔξεστι χρήσασθαι συμβούλοις τοῖς συγγενέσι καὶ ἐταίροις ὑμῶν Ῥωγίοις, οἱ ἔμοι πάντα ἀναθέμενοι τὰ κατ' αὐτούς, ὄσης ἀκίβλασαν εὐνοίας καὶ προνοίας τῆς πρὸς βασιλέως, μαρτυροῦσιν αὐτοί. εἰ οὖν καὶ ὑμεῖς τὰ ὑμέτερα ἀνάθησθε ἔμοι,*¹⁰
- V. 254 *εἴσεσθε καλῶς ὡς ἀληθεῖ καὶ δικαίῳ καὶ δυναμένῳ εὖ ποιεῖν ἐπιστεύσατε ἀνδρῖ. ἀπολογίαν μὲν οὖν ἐπὶ τοῖς εἰρημέτοις ἀπαιτεῖν οὐ δίκαιον νυνὶ, τῶν πλειόνων τε ἀπόντων καὶ ὑμῶν ἀμελετήτων πρὸς τοὺς λόγους ὄντων· ἐκκλησίαν δὲ ἀδρούσαντες καὶ βουλευσάμενοι περὶ τῶν δεόντων, ἐς τὴν ὕστεραίαν,*¹⁵
- εἰ δοκεῖ, ἀπόδοτε τὸν λόγον." Ὁ μὲν οὖν εἰπὼν τοιαῦτα πρὸς Ἄρταίους, ἀνεχώρησεν εἰς τὸ στρατόπεδον, Καβασίλαν καὶ τοὺς ἄλλους Ῥωγίους διαλέγεσθαι αὐτοῖς καταλιπὼν, ὡς ἂν ὑπ' ἐκείνων μάλιστα ἐνάγοντο προσχωρεῖν τῷ βασιλεῖ. Ἄρταίοι δὲ ἐκ τῶν πύλων ἀναχωρήσαντες, ἐκκλησίαν ἐποιούσῃ*²⁰
- καὶ ἐπεὶ ἐφαίνετο αὐτοῖς τὰ πράγματα εἰς τέλος ἤξοντα οὐκ ἀγαθόν, δδέδοκτο διὰ μεγάλου δομεστικού προσχωρεῖν τῷ βασιλεῖ. καὶ ἐς τὴν ὕστεραίαν πρὸς τῆς πόλεως γενόμενοι τὰς πύλας, ἐπεὶ καὶ ὁ μέγας δομεστικός παρῆν τὸν λόγον ἀπα-*

et si viribus ad imperatorem Acarnania eiiciendum valeretis, non possetis tamen iniuriae opinionem effugere, quid, quaeso, inaniter laborantes, miseriam vobis producitis? Quin mihi salutaria monenti obsecrantes, et vobis uberrimum fructum adipiscimini et nos a tantillo labore, quem vobis edomandis sustinebimus, liberos esse sinitis? Ceterum cohortationem meam ut non inutilem rebus vestris, Rhogii cognati ac socii vestri testabuntur, si eos adhibere consiliarios volueritis: qui cum in arbitrio meo sua posuissent, quanta cura benevolentiaque ab imperatore dignati sint, ipsi loquentur. Si item vos vestra mihi permiseritis, efficiam ut ea homini veraci et iusto et qui benefacere possit, permisisse praeclare intelligatis. Responsionem in praesens non postulo, quando maior pars abeat et vos ad respondendum non estis meditati. Ubi acto conventu de summa rerum deliberaveritis, crastino die, si libebit, respondete. His Artaeos allocutus, in castra rediit, Cabasila et Rhogii quibusdam relictis, quorum imprimis sermonibus ad imperatoris obedientiam reducerentur. Artaei a porta digressi, concilium convocant, in quo, ut res ad finem non bonum spectare visa est, placuit sequestre magno domestico ad imperatorem transire. Itaque die altero pro porta urbis stantes, do-

τῶν, „ἡμεῖς“ ἔφασαν „οὐ μεγάλη τινὰ ὄψεσθε βασιλεῖ προσ- A. C. 1339
 κεκρουκέναι, οὐδ' οἷα αὐτὸν πρὸς ὄργην ἐκαλέσασθαι τοσαύ-
 την, ὥστε καταψηφίσασθαι ἡμῶν πανωλεθρίαν. Ἀκαρνανίαν
 γὰρ εἰδότες πολὺν ἤδη χρόνον ὑπὸ τοῖς Ἀγγέλοις ἀγομένην
 5 καὶ τῆς Ῥωμαίων παντάπασιν ἡγεμονίας ἀποτετημένην, νυ-
 νὶ δὲ δρῶντες βασιλέα καταδουλωσάμενον αὐτὴν, Νικηφόρον D
 τε τὸν παῖδα παντάπασιν τὴν ἀρχὴν ἀποστερήσαντα πατρόςθεν
 προσήκουσαν αὐτῷ, ἐκείνῳ τε ἀδικεῖν οἰόμενοι καὶ αὐτοὺς
 ἀγνωμοσύνην ὄφλειν τὴν ἐσχάτην, εἰ μὴ πάσῃ δυνάμει συνα-
 γορεύμεθα Νικηφόρῳ πρὸς τὴν κληρονομίαν τοῦ πατρός κλη-
 ρου, τὸ ἔργον ὑπέστημεν τοῦτ' καὶ τὰς πόλεις βασιλέως ἀπε-
 στήσαμεν, οὐδὲ αὐτὸν οἰόμενοι ποιήσεσθαι τοσοῦτον ἐν δεινῷ,
 εἰ τὴν ἐκ πολλῶν ἤδη βασιλέων μὴ προσοῦσαν τῇ Ῥωμαίων
 ἡγεμονίᾳ γῆν, καὶ ὑπ' αὐτοῦ ὑφ' ἑτέρου ἄγοιτο, ᾧ μάλιστα
 15 προσήκει κατὰ τὴν διαδοχὴν. νυνὶ δὲ αὐτὸν δρῶντες σφόδρα
 καθ' ἡμῶν ἔξωργισμένον καὶ πολιορκούντα χρόνον ἤδη συ-
 χνόν, ἄλλως τε καὶ τῇ προτεραίᾳ παρὰ σοῦ καὶ τινων ἑτέρων
 τῶν φιλιῶς πρὸς ἡμᾶς διακειμένων δεδιδαγμένοι, ὡς ἐν δεινῷ P. 318
 βασιλεὺς τὴν ἀποστασίαν ἡμῶν ποιεῖται καὶ οὐ παύσεται πο-
 λιορκῶν, εἰ μὴ προσχωρήσῃμεν ἐκόντες, ἄχρῃς ἂν ἦ λιμῷ ἢ
 ὄπλοις παραστησάμενος ἐκπορθήσῃ, οὐκέτι μένειν ἔγνωμεν
 ἐπὶ τῶν προτέρων λογισμῶν, οὐδὲ βασιλεῖ καὶ πᾶσιν ἡμῖν οὔσι
 τηλικούτοις ὄπλα διηνεκῶς ἀνταίρειν, δεισάντες μὴ καὶ ἀνα-

23. Pro δεισάντες legebatur δεήσαντες.

mestico praesente et responsum poscente, Nos, inquit, ut puta-
 mus, non ita magis in rebus imperatorem offendimus, nec quae
 illum in nos tantum efferare debeant, ut extremam nobis perniciem
 intentet. Nam cum sciremus Acarnaniam a Romano imperio penitus
 abiunctam, plurimis annis in Angelorum potestate fuisse, et videre-
 mus modo imperatorem eam sibi subiecisse Nicephorumque puerum
 paterno principatu exuisse, statueremus autem nos illi facere iniuriam
 et nefandi sceleris reos fore, nisi eidem in patrimonio suo tuendo
 totis viribus daremus operam, hoc facinus suscepimus et urbes ab
 imperatore alienavimus, ne ipsum quidem adeo indignaturum rati,
 si provincia, quae a multis iam imperatoribus sub ditione Romano-
 rum non fuisset, etiam sub ipso ab alio regeretur, cui successionis
 nomine imprimis deberetur. At nunc animadvertentes eum nobis
 summo opere iratum, tamdiu obsidionem continuare, adhaec heri abs
 te et aliis quibusdam amicis nostris edocti, illum defectionem no-
 stram pro re iniuriosa habere haberique velle: nec obsidione desti-
 turum, donec aut fame aut vi subactos expugnaverit, nobis stat
 sententia mutare factum, nec imperatori et vobis adeo multis conti-
 nenter armis resistere, timentibus, ne vastationem pro libertate in

A.C. 1339 στατον ἀντὶ ἐλευθέρως θήσομεν τὴν πατρίδα καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς
 διαφθερούμεν σὺν αὐτῇ. διὸ καὶ τοῦ πρὸς βασιλέα ἤδη ἀπο-
 στάντες πολεμεῖν, σφᾶς αὐτοὺς τε καὶ τὴν πόλιν παραδιδού-
 Β μεν διὰ σοῦ· αὐτὸς δ' ἂν εἰδείης ὄτι τὸ πρῶτον διοικησάμενος
 τὰ καθ' ἡμᾶς ἡμῖν τε καὶ πατρίδι τῆς ἐλευθερίας ἡδῖο τῆς
 πρὸς βασιλέα δουλείαν ἀποδείξεις." ἐπαινέσας δὲ αὐτοὺς ὁ
 μέγας δομέστικος ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις, „εἰ μὲν μὴ πρὸς τέλος”
 εἶπε „συνετὸν ἢ ἀπολογία κατέληγεν ὑμῖν, εἶχον ἂν αὐτοὺς,
 ὥσπερ καὶ τῇ προτεραίᾳ, διὰ πολλῶν οὐκ ἀδικοῦντα ἀποφαί-
 νειν βασιλέα, ἀλλὰ πρότερόν τε ὑπὸ τῶν Ἀγγέλων ἀδικού-10
 μενον πολὺν ἤδη χρόνον Ἀκαρνανίας ἀπεστερηκότων, καὶ νῦν
 ὑφ' ὑμῶν ἀφισταμένων οὐ δικαίως, ἀλλὰ πᾶν ὅτιοῦν ὑφί-
 στασθαι δικαίων ὄντων, ὅτι κοσούτων ἀναλωμάτων καὶ πό-
 νων αἴτιοι κατέστητε αὐτῷ. ἐπεὶ δὲ εἰ ποιοῦντες τῆς ἀκαί-
 C ρου φιλονεικίας καὶ τῆς οὐδένα νοῦν ἐχούσης ἐνστάσεως ἀπέ-15
 στητε καὶ προσεχωρήκατε βασιλεῖ ἐκόντες ὄντες, χάριτας ὑμῖν
 ἐγὼ καὶ ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ὁμολογῶ πολλὰς· ἐνὸς μὲν, ὅτι βασι-
 λεῖ προσεχωρήσατε καὶ οὐ τῇ ἀρχαίᾳ ἐνεμείνατε ἐνστάσει,
 V. 255 ὑφ' ἧς ἴσως αἷν ἀπώλεσθε· δευτέρου δὲ, ὅτι δι' ἐμοῦ, ὡς
 ἂν ἔχω καθαρὰν τὴν ἡδονὴν καὶ σώσας αὐτοὺς καὶ βασιλεῖ20
 προσαγαγών· τρίτου δὲ, ὅτι τὰ δέοντα καὶ σφίσιιν αὐτοῖς καὶ
 πατρίδι βουλευσάμενοι λυσιτελοῦντα, καὶ ἑαυτοὺς σεσώκατε

12. ὑμῶν, quod Intrap. quoque legit, dedi pro ἡμῶν. 17. Pro
 ἔτι legebatur ἔτι.

patriam inferamus et cum ipsa simul dispereamus. Ideo bello cum imperatore iam supersedentes, nos ipsos urbemque per te dedimus. Tu quo pacto res nostras administres nobisque et patriae subiectionem istam ipsa libertate fecundiores reddas, haud nescies. Probata responsione, magnus domesticus, Si, inquit, dicta vestra prudenti clausula terminata non fuissent, poteram, ut etiam hesterno die, copiose docere, imperatorem nihil contra aequitatem committere, sed et prius sub Angelis, longo iam tempore Acarnaniam per nefas possidentibus, iniuriam pertulisse et nunc a vobis, qui improbe defecistis, cum quidvis pati potius merito debuissetis, tantarumque illi impensarum ac molestiarum causa fuistis. Quia vero, ut decuit, ab importuna contentione et insipienti pertinacia discessistis, voluntariaque deditione imperatori vos obtulistis, gratias ego vobis et vestra causa ingentes ago. Primum, quod ad imperatorem vos adiunxistis nec in pristina obstinatione perdurastis, quae pestem forsitan vobis peperisset. Deinde, quod id per me fieri cupistis, ut liquida voluptate perfundar, quoniam et vos servaverim et ad imperatoris auctoritatem fidemque revocarim. Postremo, quia honesta et patriae frugifera constituentes, et vos et patriam conservatam

καὶ πατρίδα· ὧν τὰ σωστρα ὑμῖν ὀφείλειν ἀπὸς ὁμολογῶ, A.C. 1339
 διὰ τὴν εὐμένειαν τὴν πρὸς ὑμᾶς πάνθ' ὅσα ἡρὸς ὑμᾶς
 ἦκει ἀγαθὰ λογιζόμενος διαφέρειν ἐμαντῶ." Τοιαῦτα καὶ ἕτερ'
 ἄττα πολλῆς γέμοντα πραότητος καὶ χάριτος πρὸς αὐτοὺς δια- D
 5 λεχθεῖς, ἅμα Βασιλίτζη τῷ τῆς πόλεως ἄρχοντι καὶ τοὺς ἄλ-
 λους ὅσοι ἦσαν ἐν λόγῳ παραλαβῶν, ἤγαγεν ὡς βασιλέα· συγ-
 γνώμης τε ἐφ' οἷς ἀπέστησαν τυχόντες καὶ πολλῶν ἐτέρων
 εὐεργεσιῶν, ἐπανεθόντες καὶ ἀναπειάσαντες τὰς πύλας, εἰσε-
 δέξαντο βασιλέα καὶ τὴν ἄλλην στρατιάν, τὴν πόλιν παρα-
 10 ὀδόντες. βασιλεὺς δὲ καὶ πρότερον μὲν ἐκεκῶκωτο τὰ σπλίγ-
 γνα καὶ διέκειτο πονήρως ὑπ' αὐτῶν, τότε δὲ ἐκ τῆς κακοπα-
 θείας τῆς κατὰ τὴν στρατείαν, μάλιστα δὲ καὶ διὰ τῶν ἀέρων
 τὴν ἀήθειαν, παρὰ πάντα τὸν τῆς πολιορκίας χρόνον ἐνόσει-
 καὶ ἡ ἄλλη δὲ πᾶσα στρατιὰ διαβροχίαις κατεχόμενοι καὶ πυ-
 15 ρετοῖς καὶ κεφαλῶν ἀλγύμασιν ἔπασχον κακῶς καὶ ὀλίγοι ἦσαν
 οἱ διαφυγόντες τὸ κακόν· ἐτεθνήκει δὲ οὐδεὶς ὑπὸ νόσῳ, εἰ P. 319
 μὴ Σφραντζῆς ὁ μέγας στρατοπεδάρχης. ἐπὶ χρόνον δὲ συ-
 χρὸν παλαιότερος τῇ νόσῳ, ἀπηλλάττοντο. ἵπποι δὲ καὶ ἡμί-
 νοι, καὶ εἴ τι τῶν ἀλόγων ἕτερον ἦν, χαλεπῶς διέφευγε τὸ
 20 ἀποθνήσκειν· διὸ καὶ ἐκ πολλῶν ὀλίγοι ἵππους ἔχοντες ἀνέ-
 ζευξαν. τότε δὲ ἐπεὶ ἡ Ἄρτα προσεχώρησε, βασιλεὺς μὲν
 διὰ τὴν νόσον καταλέλειπτο ἐκεῖ.

Β
 λζ'. Ὁ μέγας δὲ δομέστικος στρατιάν ἀναλαβὼν ἤλθεν
 εἰς Θωμόκαστρον καὶ πρότερον πολιορκούμενον, ἔνθα καὶ Νι-

17. Σφραντζῆς em. ED. P. pro Σφροντζῆς.

ivistis: quorum vobis pretia deberi confiteor, qui amore quodam
 vestri omnia ad vos bona confluentia mea bona iudico. Talia et
 plura suavitatis gratiarumque plena cum disseruisset, Basilitzem
 praefectum et alios civitatis principes ad imperatorem adducit, qui
 venia ac donis insuper affecti redeuntes, portis reclusis, cum exer-
 citu eum intromiserunt urbemque dederunt. Imperator cum antea
 quoque intestinorum dolore torqueretur et ex eis vehementer labor-
 raret, tunc ex incommodis expeditionis et praesertim ex caeli inso-
 lentia toto obsidionis tempore aegrotabat. Exercitum praeterea to-
 tum alvus citata exercebat febresque et dolor capitis divexabat:
 ac pauci huius mali expertes manebant. Nemo tamen praeter
 Sphranzem magnum stratopedarcham interiit; sed diutius cum mor-
 bo colluctati, convalescebant. Equi, muli et si quid aliud anima-
 lium erat, difficulter vitam retinebant. Quare de multis haud multi
 cum equis redierunt. Arta recepta, imperator ibidem ob afflictam
 valetudinem mansit.

37. Magnus domesticus exercitum Thomocastro ante iam obsessio-
 admovet, ubi puer Nicephorus, despotae filius, Tarento cum aliis

- A.C. 1339 κηφόρος ὁ δεσπότης παῖς ἐκ Τάραντος ἐλθὼν μετὰ τῶν ἄλλων τῶν φυγάδων ἔτι νῆπιος ὢν ἐπολιορκεῖτο. οὗτοι δὲ ἄτε καὶ ἐν ἀφθόνοις ὄντες διὰ τὸ θαλασσοκρατεῖν, τριήρεων οὐ παρουσῶν βασιλικῶν, καὶ δυσπειθέστεροι τῶν ἄλλων μᾶλλον
- C ἦσαν καὶ οὐδὲ λόγου γοῦν ψιλοῦ ἤξιον τοὺς πολιορκουμένους καὶ γὰρ καὶ τοῦ μεγάλου δομestίκου ἐν δύο καὶ εἰκοσιν ἡμέραις, αἱ μετὰ τὴν ἀφίξιν αὐτοῦ παρῆλθον, προσπέμποντες αἰεὶ τινὰς αὐτοῖς καὶ τὴν αἰτίαν ἐρομένου, δι' ἣν οὕτως ἀσυμβάτως ἔχουσι πρὸς βασιλέα καὶ πάντα μᾶλλον αἱ ὑπομένειν ἢ ὑπ' αὐτὸν τελεῖν, οὐδεμίαν παρέσχον ἀπολογίαν· ἅμα μὲντοι καὶ διὰ τὸ μὴ ἐκατέρωθεν γῆς πολιορκεῖσθαι καὶ θαλάσσης· ἅμα δὲ καὶ συμμαχίαν ἐκδεχόμενοι ἐκ Ταραντίνων ἤξιεν, ἣν ᾤοντο αὐτοῖς λύσειν τὴν πολιορκίαν τοὺς Ῥωμαίους ἐκφοβήσαντας. μετὰ δὲ τὴν δευτέραν καὶ εἰκοστὴν ἡμέραν ἤκον ἐκ τοῦ Τάραντος αἱ προσδοκώμεναι δέκα τριήρεις καὶ πεντηκόντοροις
- Δτραῖς· ὡς ἰδόντες οἱ πολιορκούμενοι ἐν Θωμοκιάστρω, ἠδονῆς τε ἦσαν ἔμπλεα καὶ σωτήρια ἐώρταζον καὶ ἐπαινίζον ἀπὸ τοῦ τείχους, ὡς ἦδη τῶν κακῶν ἀπηλλαγμένοι. οἱ δὲ ἦσαν
- V. 256 οὐδὲν μᾶλλον ἐν ἐλάττωσι κακοῖς. ὁ μέγας μὲν γὰρ δομestικός καίτοι ἐγγὺς ἐστρατοπεδευμένος τῆς θαλάσσης, οὐδὲν μᾶλλον ἐκινῆθη, ἀλλ' ἀτρέμας τῆς πολιορκίας εἶχετο. Ταραντῖνοι δὲ ἐπ' ἀγκυρῶν ἐφώρμουν, τῆς τε γῆς ἀπεχόμενοι ὡς πολεμίας καὶ πρὸς τῆ πόλει οὐδεμίαν ποιούμενοι ἀπόβασιν.

9. Pro αἷ, quod nihili est, ED. P. conī. αἰροῦνται. 12. Τρααντίνων legebatur; ED. P. conī. Τάραντος.

fugitivis reversus, obsidebatur. Thomocastrii velut copiis omnibus circumfluentes, quod mare obtinerent, ubi imperatoriae triremes nullae erant, multo plus ceteris calcitrabant nec verbis saltem nudis obsessores dignabantur. Etenim cum magnus domesticus per dies duos et vicenos ab adventu suo ad eos quotidie mitteret et causam exquireret, cur adeo nullam cum imperatore compositionem patenterent et quidvis quam ei parere mallet, nihil responsi dabant: simul quia non utriusque, terra marique, oppugnabantur: simul quia Tarento auxilium expectabant, quod, Romanis perterritis, obsidione eos liberaret. Post secundum autem et vicesimum diem Tarento venerant expectatae triremes decem et tres aliae, quarum singulae quin-quaginta remis agebantur. Earum conspectu obsessi plurimum exhilarati, diem festum agebant ac de maro divinas laudes, ut iam malis defuncti, concinebant: qui tamen nihilo magis minoribus erant in malis. Magnus siquidem domesticus, etsi propter mare castra posuisset, nec tantillum se commovit obsidionemque perpetuavit. Tarentini statim in ancoris, ad terram ut hostilem naves appelleret ac prope urbem descendere non audebant. Tertio post die suspicis-

εἰς τρίτην δὲ ἡμέραν ὕστερον ὁ μέγας δομέστικος ὑποπτεύ- A. C. 1339
 σας τοῖς ἐν Θωμοκάστρῳ τὸ φρονημα ὑπενδοῦναι, ἐπεὶ οὐδὲν
 ἀπάναντο τῆς βοηθείας Ταραντίνων, προσῆγεν αὐτοῖς τοὺς
 λόγους προσπέμπων τοὺς διαλεξομένους. ἔφασκέ τε Θανμάζειν P. 320
 5 μάλιστα αὐτῶν, ὅτι συνετοὶ τε ὄντες καὶ πράγμασιν εἰδότες
 ἠχρησθαι, ὡς περὶ αὐτῶν ἀκούειν ἔξεστιν, (ὀλίγους γὰρ αὐ-
 τῶν ἐωρακέναι κατὰ τὴν πρώην τὴν ἔφοδον,) νῦν οὐ προσή-
 κοντα ποιοῦσιν ἑαυτοῖς, οὐδ' ἐξ ὧν μάλιστα ἂν ἀπολύοντα
 αἰτίας. αὐτοῦ γὰρ δὴ ἐπὶ πέντε καὶ εἴκοσιν ἡμέραις περι-
 10 καθημένους καὶ τὴν αἰτίαν ἐθέλοντος μαθεῖν, ἧς ἕνεκα αὐτοῖς
 τὸ ὑπὸ βασιλεῖ τετάχθαι νομίζεται τῶν πάντων ἀδυνάτων, μήτε
 παρέχσθαι ἀπολογία μὴδεμίαν, μήτε ἐξ ὧν πρῶττουσιν
 ὑποψίαν ἐνδιδόναι, ὡς σωφροῶν ἀνθρώπων χρῶνται λογι-
 15 σμοῖς, ὑφ' ὧν ἢ ἡμᾶς κακώσουσι τοὺς πολεμίους ἢ σφίσι
 15 αὐτοῖς πορίσονται τινα ἀπαλλαγὴν τῶν ἀλγεῶν. ἀλλὰ ταῦ- B
 τὸν πάσχειν οἶον τοὺς πολυπόδας φασιν, οἱ ἐπειδὴν ἐξέλκων-
 ται τῆς θαλάμης, ἂν συμβαίῃ τινὸς ἐπιλαβέσθαι, οὐ φηδὲς
 μεθίσσιν, ἄχρις ἂν ἢ ἐπιλείψωσί τι ἑαυτῶν, ἢ παρασπάσωνται
 τῶν ἡμμένων. τοιοῦτον δὴ τι συμβαίνειν καὶ περὶ αὐτούς.
 20 ἄπαξ γὰρ ὡς οὐ βασιλεῖ προσθῆσονται εἰπόντες, τοῖς αὐτοῖς
 λόγοις χρῶνται διηκεῶς καὶ οὐδεμίαν ἐπιδέχονται μεταβο-
 λήν. καίτοι εἰ μὲν περὶ ἀκινήτων πραγμάτων ἦσαν τοὺς λό-
 γους ἔσκεμμένοι, εἶχεν ἂν τινα λόγον ἡμμένειν τοῖς βεβουλεν-

17. θαλάσσης ed. V. vitiose. Respicit Hom. Od. V, 432. 18.
 παρασπάσων legebatur, unde ED. P. conl. παρασπάσσει.

tus magnus domesticus, Themocastriis spiritus paulatim comprimi,
 quandoquidem Tarentino subsidio non fruerentur, per internuntiam
 eos in hanc sententiam verbis est aggressus. Se illos non posse satis
 admirari, quod cum viri prudentes ac rerum usu triti sint, ut qui-
 dem fama praedicentur, (nam adhuc recenti adventu suo paucos eor-
 um vidisse,) nunc existimationi suae minime servire ac neutiquam
 ea facere, unde se omni crimine prorsus liberent. Ipso enim circi-
 ter quinque et viginti dies ad muros sedente et aevate causam no-
 scere, ob quam subesse imperatori prorsus intolerabile videatur, eos
 nihil plane respondere: neque ex his, quae faciant, suspicionem
 afferre, quasi aut hostibus incommodum aut sibi met ipsis molestia-
 rum vacuitatem prudenter meditentur: sed idem illis, quod polytis
 accidere, qui egressi e latibulo, si quid apprehenderint, non facile
 dimittunt, donec aut per se aut vi abstracti, quod constrinxerant,
 dimiserint. Sic ipsoe, cum semel imperatorem se nolle principem
 agnoscere testati sint, idem semper et praefracte testari. Quona-
 quam si de rebus immutabilibus ita meditato loquerentur, haberent
 rationem aliquam, cur in iis perseverarent, quae a principio eta-

A.C. 1339 μένοις ἐξ ἀρχῆς νῦν δ' ἔξεστι συνορᾶν, ὡς οὐδ' ἐπὶ μιᾷ ἡμέρᾳ τῶν αὐτῶν μενόντων, ἀλλὰ ποικίλας δεχομένων τὰς μεταβολὰς, ποιοῦνται. ὥστε ἐχρῆν αὐτοῖς καὶ τοὺς περὶ ἐκείνων λόγους ὁμοίως τοῖς πράγμασι μεθαρμόζεσθαι πρὸς τὸ λυσιτελοῦν. παρῆναι τε αὐτοῖς τῶν συνετωτέρων παρ' αὐτοῖς τινα πέμψαι πρὸς αὐτὸν, ὥστε ἂν αὐτοῖς οἴεται λυσιτελοῦντα ὑποθέσθαι. κἂν μὲν καὶ αὐτῷ συμφέροντα δοκῆ· εἰ δὲ μὴ, ἀλλ' αὐτοῖς γε ἐξεῖναι πάλιν ἂν ὀνησῆναι οἴεται εἰσθῆναι. Τοιοῦτους μὲν ὥσπερ δι' ἀκροβολισμῶν πρὸς ἐκείνους ἐποίησατο τοὺς λόγους· ἐκεῖνοι δὲ ἀποκρινάμενοι ὡς εἰ δοκίμοι αὐτοῖς συμβουλευσαμένοις, πέμψουσί τινα εἰς τὴν ὑστερίαια, πέμπουσι Ριτζάρδον τὸν Νικηφόρου παιδαγωγὸν ἐπιφανέστερον τε καὶ συνετώτερον τῶν ἄλλων ὄντα. καταστάτων δὲ εἰς λόγους, τοιαῦτα πρὸς αὐτὸν ὁ μέγας δομῆστικός διεπέχθη· „οὐδένα οἶομαι τῶν πάντων, εἰ μὴ παντάπασιν ἀπειτέ-15 ρηται φρενῶν, μὴ πρὸς τι τέλος ἀποβλέποντα ὄψωδῆποτε ἐπιχειρεῖν. διὸ τὴν τε ἀποστασίαν πρῶτον καὶ τὴν ἐπὶ τῇ πολι-ορκίᾳ νῦν δοκοῦσαν μεγαλοψυχίαν οὐκ ἄλλου του ἔνεκα εἰσθῆναι ὑμᾶς νομίζω ἢ ὥστε Νικηφόρῳ τῷ τοῦ δεσπότου παιδί εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ ὑμῖν αὐτοῖς εἰς εὐπραγίαν ὠφέλειάν τινα ἐργά-20 σασθαι. σκεψώμεθα δὴ ἐπ' ἀμφοτέρων· κἂν μὲν τινα ἐκ τῶν εἰργασμένων ἢ ἐξ ὧν αὐτοὶ ἐλπίζετε δυνηώμεθα εὐρεῖν, ταῦτα πράττειν ἐξ ὧν ἂν εἰς πέρας ἔλθοι τὰ βεβουλευμένα· ἂν δ' P. 321 ἐναντίως ἔχοντα ἢ αὐτοὶ ὑπονοῆτε, μὴ μόνον μὴ ἀφίστασθαι

tuisent. Nunc palam esse, eos de iis loqui, quae nec unum diem sunt eadem, sed varie commutantur. Quare et verba cum rebus ad eorum utilitatem oportuisse congruere: admonebatque, ut e prudentioribus aliquem mitterent, quem, quid ipsis expediret, docere posset. Et si quidem is sibi assentiretur, bene: sin autem, rursus eis integrum fore, ea persequi, quae profectura ducerent. Sic ille verbis quodammodo cum ipsis velitabatur. Qui cum respondissent, missuros aliquem, si concilio placuisset, postridie Richardum, Nicephori paedagogum, ceteris nobiliorem ac prudentiorem mittunt. Congressus cum eo magnus domesticus, sic ait: Neminem ego mortaliū, nisi a mente desertissimum, non ad finem aliquem in quibuscumque actionibus suis respicere iudico. Quod igitur primum fidem prodidistis et nunc in obsidione istam animi, quae videtur, altitudinem adhibetis, non alia de causa id facere vos autumo, quam ut Nicephoro despotae filio ad principatum et vobis ipsis aliquid ad felicitatem adiumenti afferatis. Ergo age, utrumque consideremus: ita, ut siquidem ex iis quae facta sunt, aut ex iis quae speratis, invenerimus quippiam, quo consulta vestra finem suum sortiantur, id ne omittatis: sin contra invenerimus, quam vos suspicamini, ut

τῶν μὴ ὀρθῶς ἐχόντων, ἀλλὰ καὶ ἐμοὶ πείθεσθαι παραινοῦντι A.C. 1339
 τὰ συνοίοντα. ἡμεῖς τοίνυν βασιλέως ἀποστάντες οὐδὲν εἰς
 ἡμᾶς ἀγνωμονήσαντος, προσεχωρήσατε τοῖς Ταραντίνοις οὐχ
 ἀπλῶς οὐδὲ ἀλόγως, ἀλλ' οἰόμενοι τῇ ἐκείνων συμμαχίᾳ Ἀκαρ-
 ννανίαν δυνήσεσθαι ὑπάγειν ἑαυτοῖς. τοῦτο δὲ οὐδὲ ὀλίγου
 δεῖ τοῦ εἶναι δυνατόν. αὐτοὶ γὰρ ἀφ' ἑαυτῶν ἰδίᾳ κινούμενοι V. 257
 πλεονεξία πολλάκις Ἀκαρναῖσι στρατῷ μεγάλῳ ἐπεστράτευσαν
 καὶ τὴν χώραν ἐκάκωσαν ὅσα μάλιστα ἐξῆν· πόλεως δὲ οὐ-
 δεμιᾶς ἠδυνήθησαν κύριοι γενέσθαι, οὔτε ὄπλοις βιασάμενοι
 10 οὔτε πολιορκίᾳ ἀναγκάσαντες ὁμολογίᾳ παραδοῦναι, ἀλλ' ἀνε-
 χώρησαν ὧν ἦγον ἀποβαλόντες οὐκ ὀλίγους, πλὴν εἰ μὴ ὧν
 αὐτοῖς ἐκόντες οἱ Ἀκαρνανίας ἄρχοντες παρεχώρησαν, Βον-
 τίτζης καὶ Ναυπάκτου καὶ Βοθρενοῦ, ὥστε ἔχειν αὐτοὺς
 15 συμάχους πρὸς τὸν πρὸς βασιλέα Ῥωμαίων πόλεμον. οἱ οὖν
 Ἀκαρναῖσι μόνοις πολεμοῦντες οὐδὲν ἠδυνήθησαν ἀνίσαι
 πλέον, τίς ἐλπίς περιγενέσθαι νῦν καὶ βασιλέως παρόντος
 ἅμα στρατιᾷ, ὃς πρότερόν τε καὶ νῦν ὄρεον ἐξαρκεῖ Ἀκαρ-
 νᾶσιν ὁμοῦ καὶ Ταραντίνοις πολεμεῖν; οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲ ἡμῖν
 20 ἐλπίς Ἀκαρνανῶν τινας συναποστῆναι· καὶ οἱ γὰρ πρότερον
 Ῥώγιοι καὶ Ἀρταῖοι συναπέστησαν, καλῶς περὶ σφῶν αὐτῶν
 βουλευσάμενοι τὰ δέοντα, βασιλεὺς τὰς πόλεις παραδόντες
 προσεχώρησαν καὶ σφίσι τε αὐτοῖς αἴτιοι ἐγένοντο εὐπραγίας.
 πολλῶν γὰρ ἐπέτυχον τῶν βασιλέως ἐνεργειῶν καὶ τοῖς πο-
 λίταις τοῖς αὐτῶν. ὡς μὲν οὖν εἰ καὶ ἦζουσι Ταραντινοί,

non solum, quod verum et rectum non est deseratis, sed et mihi
 bene consulenti obtemperandum existimetis. Vos itaque nullo im-
 peratoris peccato offensi, ad Tarentinos transfugistis: nec id sim-
 pliciter et inconsulto, sed rati illorum opibus Acarnania potituros.
 Hoc autem quantum ab effectu abest? Ipsi enim sua privatim cupi-
 ditate et avaritia impuls, saepius in Acarnanas cum magno profecti
 exercitu, regionem quidem populationibus et maleficiis infestam ha-
 buerunt, urbem tamen nullam nec armis expugnando ceperunt, nec
 obsidendo ad deditionem coegerunt, sed copiis non parum imminu-
 tis, remearunt: paucas nempe Bontitzen, Naupactum et Bothrentum
 excipio, quibus Acarnaniae principes, ut eos belli contra imperato-
 rem socios habere, cesserunt. Qui igitur cum Acarnanibus solis
 bello contententes, nihil egerunt, quae spes superaturos nunc prae-
 sentem imperatorem cum exercitu, qui et alias potuit et nunc faci-
 lius potest cum Acarnanibus et Tarentinis simul bellum gerere?
 At neque vobis sperare licet, Acarnanum aliquos vestro exemplo
 defecturos. Nam qui prius vobiscum defecerant Rhogii et Artaei,
 rebus suis probe consulentes, imperatori se addixerunt multaque
 sibi ac civibus suis ab eo dona consecuti, felicem statum invenerunt.

- A.C. 1339 ὀλίγα ἢ οὐδὲν λυσιτελήσουσιν ὑμῖν, δέδεικται ἡμῖν· ὅτι δὲ οὐδὲ ἤξουσι τὴν ἀρχὴν, αὐτόθεν ἤδη πειράσομαι κατὰδῆλον ποιεῖν. πᾶς γὰρ ὅστισοῦν ἰδίων ἔνεκα ἐγκλημάτων ἢ ἑτέροις συμμαχῶν ἀπτόμενος πόλεμον, ἐν ἀρχαῖς μὲν μάλιστα καὶ χρήμασι καὶ ὄπλοις ἐρῶμενος ἔχεται προθύμως· ἐὰν δὲ ἅπαξ καὶ δις ἐπιχειρήσας σφαλῆ, ἀμβλύνεται. πριγκίπισσα Διοιγαροῦν, ὡς αὐτοὶ τε οἴεσθε καὶ ἡμεῖς οὐκ ἂν ἔξαργοι γενοίμεθα, προθύμως τοῦ ὑπὲρ ὑμῶν πόλεμον ἀπτομένη ἐν ἐνιαυτῷ μάλιστα, ᾧ πολεμεῖσθε ὑφ' ἡμῶν, παρασκευαζομένη, νῦν τὰς δέκα ταύτας πέπομφε τριήρεις, οἳ οὐχ ὅτιγε ὑμῖν, ἀλλ' οὐδέῃο ἑαυτοῖς ἀμύνειν οἴοι τέ εἰσιν. ἐμοῦ γὰρ παρὰ θάλασσαν ἐστρατοπεδευμένον, οὔτε ἀπέβησαν οὔτε ἀποβῆναι οἴοι τέ εἰσιν, ἀλλ' ὀλίγον ἀπειοίκασιν ἀψύχων. λείπεται δὲ οὖν κεραῖς χεραὶ πρὸς τὴν πέμψασαν ἐπανελθεῖν. ἐκείνη δὲ ὄρωσα ὡς οὐκ ὀλίγων τινῶν ἀναλωμάτων οὐδὲ φαύλης πραγματείας ἵς ὃ πρὸς βασιλέα δεῖται πόλεμος, ἀποσχῆσεται ἐπιχειροῦσα ἀδυνάτοις· ὑμῖν δὲ ἐρήμοις τῆς ἐκείθεν βοθηθείας λειπομένοις
- P. 322 οὐδὲν ἄλλο λείπεται ἢ σφᾶς αὐτοὺς ἐν ἀνδραπόδων μοίρᾳ παραδοῦναι ἐνδείᾳ πιεσθέντας καὶ δούλους καὶ ἀναστάτους γενέσθαι, ἢ πολιορκουμένους ἐνταῦθα ἀπολέσθαι πανδημείζο ἐν φρουρίῳ πνιγροῦ καὶ πλήρει δυσωδίας κατακεκλεισμένους. ἔξεστιν οὖν συνορᾶν τὴν ὠφέλειαν, ἧς αὐτοὶ τε καὶ Νικηφό-

8. ὑμῶν ED. P. pro ἡμῶν.

runt. Tarentinos itaque, etiamsi venerint, parum aut nihil vobis operae navaturos demonstratum est: prorsus autem non venturos, inde conabor ostendere. Quicumque aut propter privatas offensiones aut ut socius bellum capessit, principio quidem, dum ab armis et pecunia est instructissimus, impigre opus invadit: si semel iterumque id frustra fecerit, languescit impetus. Princeps igitur Tarentina vestra opinione et vero etiam nostra, prompte pro vobis bellum capessens, uno hoc anno, quo a nobis oppugnaminini, comparatas triremes hasce misit: quae tantum abest, ut vos defendant, ut nec se ipsas queant defendere. Me enim iuxta mare castrametante, nec descendere classarii, nec quasi essent mortui descendere potuerunt. Reliquum est, ut vacuis manibus ad eam redeant, a qua missi sunt. Quae cum intelligit, bellum adversus imperatorem nec modicis sumptibus et magnis egere laboribus, de cetero quae effici non possunt, non tentabit. Vobis vero illo frustratis auxilio, aliud nihil restabit, quam ut vexati et rerum egestate oppressi, pro mancipiis vos tradatis, ac sedibus vestris profugi servitutem servitatis, aut hic in oppidulo aestuoso ac foetoris pleno obsessi et conclusi, cum populo universo intereatis. Quamobrem hinc utilitatem, quam vobiscum despotia vester ex hac defectione capturus sit, perspicere licet. Quod

ρος ὁ ὑμῶν δεσπότης ἀπολαύσεται ἐκ τῆς ἀποστασίας. εἰ δ' Α. C. 1339
 ἄρα καὶ συγχωρήσαιμεν παρασκευῇ μεγάλῃ Ταραντίνους ἐκ
 τῆς οἰκείας ὀρηθέντας ἐνθάδε ἦκειν, ἀδελφον μὲν εἰ καὶ
 οὕτω δυνήσονται ἡμῶς Ἀκαρνανίας ἐξελεύσασαι, οἳ οὐδὲ πρὸς
 5 μόνους Ἀκαρνανας, καίτοι γε πολλάκις ἐπιχειρήσαντες, ἴσχυ-
 σαν χωρὶς ζημίας ἀπάλλασθαι πολεμοῦντες. εἰ δ' ἄρα καὶ Β
 τοῦτο δοίημεν, τὸ ἡμῶν αὐτοὺς ὀφθέντας κρείττους παρα-
 στήσασθαι τὰς πόλεις, τότε γε ὑμῖν τὰ πράγματα οὐδεμιᾶς
 βέλτιον ἔξει δυσπραγίας. ἀνάγκη γὰρ ὑμᾶς αὐτοῖς δουλεύειν.
 10 οὐ γὰρ δήπου γε ἀνοηταίνουσι τοσοῦτον, ὥστε οἳ πολλάκις
 ἐπεθύμησαν, μετὰ τὸν μεγάλους πόνους καὶ κινδύνους εἰ
 παρέσται, ἀνάγκης οὐδεμιᾶς παρούσης ὑμῖν προέσθαι. ὁποῖα
 δὲ ἡ Ταραντίνων καὶ τῶν ἄλλων Λατίνων δουλεία, αὐτοῖ
 ἴστε πείρα βέλτιον ἡμῶν. ὥστε εἴτε συμμαχήσουσιν ὑμῖν οἱ V. 258
 15 Ταραντῖνοι, εἴτε μὴ, εἴτε νικήσουσιν ἡμᾶς, εἴτε ἡττηθήσου-
 νται αὐτοῖ, οὐδὲν ὑμῖν ἐλλείπει τοῦ μὴ εἰς ἕσχατον κινδύνου
 ἀφικέσθαι. οὐ μὴν ἄλλ' οὐδὲ ἡμᾶς ὀλιγορήσαντας διὰ τὸν C
 χρόνον ἀποστήσεσθαι τῆς πολιορκίας οἶεσθαι, νοῦν ἔχόντων
 20 ἔστιν ἀνθρώπων. οὐ γὰρ δὴ αὐτοῖ καθεδουμένα μέχρι παν-
 τὸς ὑμᾶς πολιορκοῦντες. νῦν μὲν γὰρ βασιλεὺς οἰόμενος ἐξ
 αὐτῶν διδαχθέντας τῶν πραγμάτων, ὡς οὐ λυσιτελοῦντα
 ἐβουλεύσασθε ὑμῖν αὐτοῖς, μεταγρόντες προσχωρήσετε αὐτῷ,
 αὐτὸς τε ἔτι περιμένει καὶ οὐδὲ τὰς κτήσεις ὑμῶν τὰς ἐν
 ταῖς ἄλλαις πόλεσι παρέσχετο ἑτέροις· ἂν δὲ ἀπογῶ τὴν με-

si etiam concederemus, cum ingenti apparatu concitatos huc venire Tarentinos, incertum est, num et sic nos Acarnania queant depellere: qui nec a solis Acarnanibus, quamvis eos saepe aggressi, sine detrimento potuerunt discedere. Quod si et hoc daremus, illos nobis potentiores existimatos, urbes subacturos: nihilo minus tum quoque misera erit vestra et infelix conditio. Necessario enim illis servietis. Non enim profecto adeo insipientes sunt, ut quod saepe numero cupierunt, si id post magnos labores et pericula assequantur, citra ullam necessitatem vobis condonent. Quale autem et quam durum Tarentinorum aliorumque Latinorum imperium sit, vos experientia ipsa melius quam nos cognovistis. Quocirca sive adin-
 vabimini a Tarentinis, sive non: sive nos vicerint, sive a nobis vincantur; nihil aberit, quominus in extremis malis versemini. Sed neque nos diuturnitate remissiores factos obsidionem soluturos arbitrari prudentis est hominis. Nos ipsi quidem non semper vobis assidebimus. Nunc enim imperator, arbitrans ipso eventu doctos, quam de vobismet male merueritis, mutata voluntate ad se accessuros, et ipse adhuc expectat, et quas in aliis urbibus habetis facultates, nondum in alios dispertit. Si vos calculum reducturos de-

- A.C. 1339 *ταμέλειαν ὑμῶν, οὐ μόνον τὰ ὑμέτερα κτήματα, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων συγγενῶν ὑμῶν τοῖς δυνατωτάτοις Ἀκαρνανῶν παραδώσει· οἱ κέρδους ἕνεκα ἰδίου καὶ ὑπὲρ δυνάμιν πολεμήσουσιν ὑμῶν ὡς πολεμιωτάτοις καὶ ὀλίγην ἔχοντες ἐκ βασιλέως στρατιάν, καὶ οὐκ ἀνήσουσι πολιορκοῦντες ἄχρις οὗ παραστησάμενοσ αὐτούς τε καὶ γυναῖκας καὶ τέκνα, θήσουσιν ὑπερορίους. βασιλεὺς δὲ καὶ ἡμεῖς δικάδε ἀναχωρήσομεν. σκέψασθε οὖν οἱ κακῶν ὁ πρὸς βασιλέα πόλεμος ὑμῶν χωρήσει· ἐὰν δ' ἔμοι τὰ βελτίω παραινοῦντι πείθῃσθε καὶ ἑαυτούς βασιλεῖ καὶ τὴν πόλιν καραδῶτε, πρῶτον μὲν, ὅπερ αὐτοὶ διὰ σπουδῆς ποιῆσθε, τὸ 10 Νικηφόρου τῷ ὑμῶν δεσπότῃ ὠφέλειάν τινα ἐξερρεῖν, ἐξέσται. ἐγὼ γὰρ αὐτῷ τὴν ἐμὴν κατεγγυήσω θυγατέρα ὅπερ ὅτι γε οὐδενὸς δεύτερον εἰς εὐτυχίας λόγον οὐδ' αὐτοὶ ἀγνοεῖτε*
- P. 323 *δῆπου. ἐγὼ τε γὰρ ὡς υἱὸν ἐκθρέψω, καὶ βασιλεὺς τῆς εἰς ἐμὲ εὐνοίας ἕνεκα τιμαῖς τε καὶ πολλαῖς εὐεργεσίαις περιφανῆ 15 παρὰ Ῥωμαίοις θήσει. ἔπειτα καὶ ἑαυτοῖς οὐκ ὀλίγων τινῶν ἀγαθῶν αἴτιοι γενήσεσθε. ἐνταῦθά τε γὰρ ὑμᾶς εὖ ποιήσει βασιλεὺς, οἷς εἶχετε πρότερον καὶ ἕτερα προσθεῖς· καὶ τῶν Νικηφόρου τῷ ὑμῶν δεσπότῃ ἀπονεμηθησομένων ἀπολαύσετε τὸ μέρος. πλείω μὲν οὖν οὐκέτι δεῖν οἴομαι συνείρειν· ἱκανὰ 20 γὰρ παρ' εὖ φρονοῦσι καὶ τὰ εἰρημένα, ὅσων τε κακῶν ὑμῶν ὁ πόλεμος αἴτιος ἔσται καταμαθεῖν καὶ ὅσων ἀγαθῶν τὸ προσχωρήσαι βασιλεῖ· ὑμῶν δὲ ἐξέσται διασκευασμένοις, τῶν εἰ-*

16. ὀλίγων legebatur.

spervaverit, non vestras dumtaxat, sed et cognatorum vestrorum fortunas Acarnanum potentissimis gratis dabit. Qui sui quaestus cupidine commoti, vel ultra vires animosi et parvo ab imperatore accepto praesidio, ut perniciosissimos hostes vos oppugnabunt, nec obsidere cessabunt, quoad subactos cum coniugibus et liberis patria extorres reddiderint. Nos cum imperatore domum revertemur. Videte igitur, quibus casibus hoc bellum vos obiectabit. Si me meliora suadentem audieritis, vosque et urbem imperatori dedideritis, primum quidem, quod studetis, Nicephoro despotae vestro commodare licebit: ego enim filiam meam et uxorem coniungam, quod is summa felicitate ponendum, nec vos nescitis. Praeterea, ut filium meum educabo: et imperator, qui mihi bene vult, mea causa honoribus ac beneficiis apud Romanos amplitudinem eius illustrabit. Adde quod et vobis non pauca hinc emolumenta parabit. Nam et hic opes vestras cumulabit imperator, et quae Nicephoro despotae vestro assignabuntur, ex iis fructum aliquem capietis. Plura acervanda dictis non censeo, cum ex his qui sapiunt possint intelligere, quantum vim malorum bellum, quantum vicissim bonorum copiam deductio allatura sit. Vos considerate et utrumvis eligite. Ut absolva

ρημένων προσθῆσθαι ὑποτέροις." Τοιαῦτα διελεγμένου τοῦ Α. C. 1339
 μεγάλου δομεστίκου, ὁ Ῥιτζάρδος τῶν μὲν Νικηφόρῳ συμ- Β
 παρόντων ἄλλων ὠμολόγει καὶ αὐτὸς προέχειν δεῖν δὲ ἔφα-
 ραε καὶ ἐκείνους περὶ τῶν εἰρημένων πυθομένων, κοινῇ τῶν
 5πρακτέων τὴν ψῆφον ἐξαγαγεῖν. ἐπαινοῦντος δὲ καὶ τοῦ με-
 γάλου δομεστίκου, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν πόλιν, ἐπαγγελάμενος
 εἰς τὴν ὑστεραίαν ἦξειν ὡς λόγον ἀποδώσων. ἐκκλησίαν δὲ
 συναθροίσας ἐκ τῶν συνόντων, ἐβουλεύετο ἅμα αὐτοῖς εἰ δέοι
 βασιλεῖ σφᾶς αὐτοὺς καὶ τὴν πόλιν ἐγχειρίζειν. καὶ ἐδόκει
 10αίρετέα εἶναι ἂν αὐτοῖς ὁ μέγας δομεστικός παρήνει. ἐπεὶ δὲ
 ἐδέδοκτο, εἰς τὴν ἐπιούσαν ὁ Ῥιτζάρδος αὐθις τῷ μεγάλῳ C
 δομεστικῷ προσελθὼν, ἐμαρτύρετο θεὸν, ὡς οὐτ' ἀπεχθῶς
 διακείμενοι πρὸς βασιλέα, οὐθ' ἑαυτοῖς τινα οἴομενοι ὠφέ-
 λειαν ἐκ τῆς ἀποστασίας πρόξενήσειν, εἰλόμεθα ἀποστῆναι
 15βασιλέως· οἴομενοι δὲ, ἂν αὐτοὶ πρῶτοι ἀποστῶμεν, καὶ τοὺς
 ἄλλους Ἀκαρνανας συνέψεσθαι ἡμῖν καὶ τὴν πατριάν ἀρχὴν
 Νικηφόρῳ ἀποδώσειν, ἐκόντες ὄντες εἰσῆχθημεν εἰς τοὺς κιν-
 δύνους, εὐκλειῶν τε ἑαυτοῖς καὶ ὠφέλειαν τῷ ἡμετέρῳ δε-
 σπότη οἴομενοι πρόξενήσειν. τῶν πραγμάτων δὲ ἀντεστραμ-
 20ομένων, ἀπέβη τὰναντία ἢ αὐτοὶ προσεδοκῶμεν. νῦν οὖν καὶ
 ἡμῖν πολλὰ περὶ τῶν παρόντων διασκευασμένοις λυσιτελέστε-
 ρον οὐδὲν ἐν τῷ παρόντι οὐθ' ἡμῖν οὔτε Νικηφόρῳ ἢ ὧν D
 συνεβούλευσας αὐτὸς, εὐρέθη. οὐ δὲ ἔνεκα σφᾶς τε αὐτοὺς
 καὶ τὴν πόλιν διὰ σοῦ παραδιδούμεν βασιλεῖ· αὐτὸς δ' ἂν
 25εἰδείης ὅτι τρόπῳ βέλτιστα ἡμῖν τὰ πράγματα παρασκευά-

11. Pro αὐθις legebatur αὐτοῖς.

domesticus, Richardus inter familiares Nicephori primas tenere se, ipse quoque non negabat: tamen ad illos quoque referendum et communiter, quid agi conveniret, decernendum. Approbante magno domestico, die sequenti rediturum responsumque relaturum pollicitus, in urbem se recepit. Coacto e praesentibus conventu, quacurrunt, eequid se et oppidum tradant: magnique domestici monitis obsequelam faciendam consensu firmant. Postridie rediens Richardus Deum testatur, ipsos neque odio imperatoris, neque sui quacustus causa eius fraenos excussisse: sed opinantes, si primi deficerent, reliquos Acarnanas secuturos et hoc modo paternum regnum Nicephoro restitutum iri, ultro se periculo involvisse, ut Nicephoro auxilio essent et sibi decus compararent. Rebus autem retro sublapsis, contra expectationem evenisse. Nunc ipsis quoque diligenter statum suum contemplatis, nihil in praesens vel sibi vel Nicephoro repertum utilius, quam quod ipse suasisset. Quapropter et se et urbem eos per manus eius imperatori tradere: nosse ipsum, quid

- A.C. 1339 σεις ἔχειν. Ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπεν· ὁ μέγας δὲ δομέστι-
 V. 259 κος ἐπαινέσας τῆς μεταβολῆς αὐτοῦς καὶ ὧν ἐδέοντο ἐκα-
 γειλάμενος πράξειν αὐτοῖς παρὰ τῷ βασιλεῖ, ἐκέλευεν ἐλθόντα
 εἰς τὴν πόλιν καὶ Νικηφόρον καὶ τοὺς ἄλλους παραλαβόντε
 ἦκειν πρὸς αὐτόν. 5
- P. 324 λή. Ἐπει δὲ εἰς τὴν ὑστεραίαν ἅμα καὶ Νικηφόρον ἄ-
 γοντες τὸν δούκαν εἰς τὸ στρατόπεδον παρῆσαν, καὶ τῶν Τα-
 βραντίνων ἔτι παρόντων ταῖς ναυσὶ καὶ ὁρῶντων τὰ πρατιό-
 μενα, Θωμοκάστρω μὲν ἐγκατέλιπε φρουρὰν τοῦ μὴ παρὰ
 τῶν Ταβραντίνων τι ἀδικηθῆναι, τῆς στρατιᾶς ἀναχωρούσης· 10
 αὐτὸς δὲ Νικηφόρον τὸν δούκαν ἅμα τοῖς ἄλλοις παραλαβών,
 ἐπανέζευξεν εἰς βασιλέα. βασιλεὺς δὲ ἀσμένως ἐδέξατο αὐ-
 τοὺς καὶ πολλὰς ἡμέρας εὐεργεσίαις· Νικηφόρον δὲ τὸν
 δούκαν τῷ τε τοῦ πανυπερσεβάστου τετίμηκεν ἀξιώματι καὶ
 πολλῆς ἡξίωσεν εὐμενείας καὶ οἰκειότητος τῆς πρὸς αὐτόν. 15
 διατρίψας δὲ ἐν Ἀκαρνανίᾳ ἕξ ἐκείνου ὑπὲρ εἴκοσιν ἡμέρας,
 καὶ ὅσα μάλιστα ἔδει πρὸς ἀσφάλειαν ταῖς πόλεσι καταστή-
 C σας, ἐπανέζευξεν εἰς Θεσσαλονίκην, χειμῶνος ἤδη ἀρχομένου,
 Νοεμβρίου μηνὸς ἐπισταμένου, καὶ διεχείμασεν ἐκεῖ. κατὰ
 δὲ τὸν αὐτὸν χειμῶνα καὶ οἱ Ματθαίου τοῦ Καντακουζηνῶ, 20
 τοῦ μεγάλου δομεστικῶ πρώτου υἱοῦ, ἐτελοῦντο γάμοι ἐν
 Θεσσαλονίκῃ. ἔγμῃ γὰρ τὴν Δημητρίου τοῦ δεσπότητος Θυγα-
 τέρα, ὅς ἦν βασιλέως Ἀνδρονίκου τοῦ πρώτου τῶν Παλαιο-
 λόγων πατρὸς, τελεσθέντων δὲ τῶν γάμων πολυτελῶν τε καὶ
 A.C. 1340 περιφανεστάτων, ἐπεὶ καὶ ὁ χειμὼν ἤδη περὶ ἐκβολὰς ἦν, 25

rebus eorum quam optime faciat. Tum magnus domesticus illorum ad partes meliores conversionem laudavit, et quibus egerent, ab imperatore impetraturum fidem dedit iussitque, ut in urbem regressus, cum Nicephoro et aliis ad se reverteretur.

38. Postquam die altero Nicephorum ducem secum adducetes in castris affuerunt, Tarentinis adhuc cum classe praesentibus et quae fierent aspicientibus, domesticus Thomocastri praesidiariam manum reliquit, ne quid, exercitu recedente, Tarentini per iniuriam molirentur: ipse cum Nicephoro duca aliisque ad imperatorem rediit. Quos ille accipit humaniter et muneribus multis honorat: Nicephorum Panhypersebasti dignitate condecorat praecipuaque benevolentia et familiaritate dignatur. Cumque in Acarnania dies adhuc plus vicenos mansisset, et quae ad urbes tutandas potissimum pertinebant, praescripsisset, hiemis initio, mense Novembri instante, Thessalonica revertens, ibidem hiberna egit. Eadem Matthaei Cantacuzeni primogeniti magni domestici nuptiae cum filia Demetrii despotae, Andronici Palaeologi senioris filii, Thessalonicae sumptuosissime splendidissimeque peractae sunt: secundum quas hieme iam praeci-

παρεσκευάζετο βασιλεύς ὡς εἰς Βυζάντιον ἐπανήξων. μεταξὺ Ἀ. C. 1340
 δὲ παρασκευαζομένων καὶ ὁ παρακοιμώμενος Ἀπόκαυχος ἐκ
 Βυζαντίου ἦκεν. οὐ πολλαῖς δὲ ὕστερον ἡμέραις τῷ μεγάλῳ
 δομestikῷ προσελθὼν, ἀνεμίμνησκέ τε παλαιῶν εὐεργεσιῶν D
 5ῶν ὑπῆρξεν εἰς αὐτὸν καὶ νῦν ἐδεῖτο, τῶν μὲν ἐτησίῳ προσ-
 ὄδων, ἃς αὐτὸς καρποῦται, βασιλέως παρασχόντος, κληρονό-
 μους εἶναι παῖδας τοῦ αὐτοῦ· αὐτὸν δὲ ἀδείας τυχόντα ἐκ
 βασιλέως, φροντιστηρίῳ προσελθεῖν, πᾶσι τοῖς τοῦ βίου χαί-
 ρειν εἰπόντα, μίαν δὲ ποιούμενον φροντίδα τὸ τὴν ψυχὴν ἐκ
 15 ἰοτῶν πολλῶν κηλίδων, ἃς αὐτῇ προσετρίψατο ἐκ τῶν πραγμά-
 των, ἐκκαθῆραι. εἰς τοῦτο γὰρ ἐκ Βυζαντίου ἦκεν, οὐδεμίαν
 ἑτέραν τῆς ἐπιδημίας ἔχοντα αἰτίαν. ὁ μέγας μὲν οὖν δομέ-
 στικός οἰόμενος τὰ εἰρημένα εἶναι ἀληθῆ, αὐτὸς τε ἔφασκεν
 οὐκ ἂν ἐνόσασιν, μήτε βασιλεῖ περὶ τούτου διαλέξεσθαι. ὁ δὲ
 15 αὐθις καὶ πολλὰκις προσελθὼν, ἐδεῖτο περὶ τῶν αὐτῶν καὶ
 ὄρκους προσετίθει ὡς οὐ πλάττεται τὴν αἴτησιν, ἀλλὰ προῦρ-P. 325
 γου παντὸς αὐτῷ ἢ ἀναχώρησις τοῦ κόσμου καὶ ὡς οὐδ'
 ἂν εἴ τι γένοιτο μεταβάλοι τῆς προθέσεως. διὸ καὶ ταύτην
 ἰκέτευσ τελευταίαν εὐεργεσίαν καταθεῖναι ἐπὶ πολλαῖς ταῖς
 20 ἠοπρότερον γεγενημέναις. ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα μετὰ σπουδῆς ἐ-
 δεῖτο ὡς ἐδόκει. ὁ μέγας δὲ δομestikὸς ἀλγῶν μὲν καὶ τὴν V. 260
 ψυχὴν δακνόμενος ἐπὶ τῇ τούτου ἀναχωρήσει, δμως δὲ ἀ-
 ναγκαίαν τὴν αἴτησιν ὄρων, ἀπήγγελλε βασιλεῖ ὅσα ὁ παρα-
 κοιμώμενος ἐδεῖτο. βασιλεύς δὲ ὑποπτεύσας, ὅπερ ἦν, ὡς

9. εἰπόντα ed. V. recte pro ἀπόντα,

piti, dum se imperator ad reversionem Byzantium instruit, Apocau-
 chus cubiculo sacro praefectus inde veniens, paucis diebus magnum
 domesticum adit, quibus olim beneficiis ultro ab eo esset obligatus
 in memoriam redigit: rogat, ut filii sui redituum, quos in singulos
 annos caperet, imperatoris concessu heredes instituantur, sibi au-
 tem eiusdem bona venia monasterium liceat ingredi, valedicentem
 rebus huius vitae omnibus et in una tantummodo sollicitudine ver-
 santem, quo pacto ex anima sua tot maculas quotidianis actionibus
 inustas eluat: et hanc unam causam protectionis huius sibi extitisse.
 Magnus domesticus illum vera narrare opinatus, nec se id permis-
 surum, nec cum imperatore super ea re locuturum asseveravit. Apo-
 cauchus rursum ac saepius accedere, idem flagitare et iurare, se ex
 animo petere sibi que tam frugiferum nihil posse contingere, quam
 a mundo secedere: nec susceptam voluntatem deposituram, quo res
 cumque ceciderit. Orabat igitur suppliciter, ut ad multa in se be-
 nefacta hoc postremum adicere ne gravaretur. Itaque ille quidem
 serio videbatur hoc poscere. Magnus autem domesticus quia pe-
 titiōnem videbat momenti maximi, eam imperatori exponit, quem

A.C. 1340 οὐκ ἀληθῆ τὰ εἰρημένα, ἀλλὰ τινος ἕνεκα αἰτίας κλείτται Βέτερας, θανμάζειν ἔλεγε τῷ μεγάλῳ δομestίκῳ, εἰ ταῦτα ὄντως οἶεται εἶναι ἀληθῆ. τοῦ δὲ δι᾽σχυριζομένου, μὴ ἂν ἄλλως ἔχειν, „οὐκοῦν” αὐτῷ ἔφασκε „πείρας ἕνεκα φράσον ὡς βασιλεὶ μὲν οὐκ ἂν εἴη κατὰ γνώμην, ἀλλὰ καὶ ἄχθαιτοῦ μᾶλλον, τοῦ βίου σου ἀναχωροῦντος. ὡς ἂν δὲ μὴ πράγματος οὕτω καλοῦ καὶ θεοφιλοῦς κώλυμα αὐτὸς ὀφθεῖς δοκῆ βασκαίνειν τοῖς καλοῖς, ἐνδίδωσιν”. ὁ μέγας δὲ δομestικός μὴ πείρας ἕνεκα τοιαῦτα λέγειν ἔφασκε δέον, ὡς οὐκ ἂν φθάνοι τὴν ἀπολογίαν εἰληφῶς, καὶ συνταξάμενος ἀναχωρήσει· ἀλλὰ μᾶλλον εἴ τι δέοιτο αὐτοῦ, κωλύειν. βασιλεὺς δὲ καὶ αὐθις ἔφασκε τὰ προειρημένα λέγειν πρὸς αὐτὸν καὶ C γὰρ ἀκούσεται τε τῶν λόγων καὶ μενεῖ ἐπὶ τοῖς πρότερον. ὁ μὲν οὖν ἐπειθέτο τε βασιλεὶ καὶ παρακοιμωμένῳ ἐξηγγελλε τοὺς βασιλέως. ὁ δὲ μὴδὲ ὄλους σχεδὸν ἀκούσαι ἀναμεί-15 νας, οἶσθαι ἔφασκε μάλιστα κατὰ γνώμην εἶναι βασιλεὶ τὴν ἐκείνου ἀναχώρησιν καὶ ὅλη προθέσει ἐπιτρέπειν· ἐπεὶ δὲ οὐ φίλον αὐτῷ, οὐδ’ αὐτὸν ποιήσειν. ὁ μὲν οὖν ὡς ἐπὶ τοῖς πρότερον λεγομένοις ἐξηπατατο συνειῖς, βασιλεὶ μετὰ παιδιᾶς προσελθὼν ἀπήγγελλεν ὅσα ὁ παρακοιμώμετος·20 ἀποκριθεῖη. βασιλεὶ δὲ διατριβὴν τε οὐ μετρίαν παρέσχοντο οἱ λόγοι καὶ τῷ μεγάλῳ δομestίκῳ παίζων ἔλεγεν, ὡς τῶν γούν ἂν πεισθεῖη, ὀξύτερόν τε νοεῖν ὄντα αὐτοῦ καὶ μᾶλλον πρὸς τῶν λόγων εἰδῶτα καταστοχάζεσθαι γνώμας ἀνδρῶν. ὁ δ’

suspicio vera incessit, rem non ita se habere, sed alia quapiam de causa totum fingi. Proinde mirari se dixit magnum domesticum, si fidem possit tribuere. Quo asseverante, esse aliter non posse: Ergo tu, inquit, periclitaris velim eique dicas, non probaturum, sed moleste laturum potius imperatorem, si a vita communi se removerit. Verumtamen ne rem adeo honestam Deoque amabilem impediendo videatur ei bona invidere, non repugnaturum. Non opus est, excipit magnus domesticus, tentandi gratia haec ei dicere: simul enim responsum audiet, valedicet ac secedet: sed potius, si quid eo egeat, coepto prohibendum. Imperator iterato iubet eadem dici: nam audientem fore et in statu priore perstiturum. Paret domesticus: imperatoris responsum Apocaucho renuntiat. Qui nec totum quidem audire sustinens, putare se ait, secessum suum imperatori etiam atque etiam iucundum accidere eiusque facultatem libentissime concedere: quia vero ipsi domestico displiceret, non se facturum. Is verbis eius antea se circumscriptum fuisse intelligens, imperatori iocabundus, quid ille responderit narrat. Unde non mediocriter delectatus imperator, domestico per ludum, Saltem nunc credes, inquit, me solertiore esse te magisque nosse, ex hominum

ἔφασκε, πάλαι τε πεπεισθαι οὐδὲ τοσοῦτον ὅσον λυθάνειν δια- A.C. 134a.
 φέροντα, καὶ νῦν μάλιστα ὁμολογεῖν ὡς ἀπάσαις ψήφοις αὐ-
 τοῦ κρατεῖ πρὸς τὸ φρονεῖν. οἱ μὲν οὖν τοιαῦτα πρὸς ἀλλή-
 λους διειλέχθησαν ἐν παιδιᾷ. Ἀπόκαυχος δὲ οὐ μετὰ πολλῆς
 5 ἡμέρας αὐτῆς τῷ μεγάλῳ δομestikῷ προσελθὼν, „τὸ μὲν ἀπο-
 στῆναι” ἔφασκε „παντάπασιν τοῦ κόσμου, καίτοι μάλιστα κατὰ
 γνώμην ὄν, οὐκ ἐξεγένετο. δευτέρῳ δὲ, ὃ φασιν, ἐπῆλθέ
 μοι πλοῦν, τὴν οὐσίαν τοῖς παισὶ διελομένῳ, τὴν διαφέρου-
 σαν ἐμοὶ τοῦ πλοῦτου μοῖραν εἰς τὸν κατὰ τῶν Περσῶν πό-
 10 λεμον ἐξαναλώσαι. οἶσθα γὰρ ὡς ἦδη καὶ αὐτοὶ στόλοις ὁ- P. 326
 λοις χρώμενοι, νήσους τε ἦδη ἐξηνδραποδίσαντο σχεδόν, καὶ
 πρὸς Θράκην περαιούμενοι καὶ τὴν ἄλλην Μακεδονίαν, οὐ
 μὴν ἀλλὰ καὶ Ἑλλάδα καὶ Πελοπόννησον κακῶς ποιοῦσιν. εἰ
 οὖν σοὶ πρῶτον, ἔπειτα καὶ βασιλεῖ πυθομένῳ δόξειε λυσιτε-
 15 λεῖν καὶ παράσχοισθε Βυζαντίον τε καὶ τῶν νήσων τὴν ἄρ-
 χὴν καὶ χρήματα ἐκ τῶν κοινῶν ὅσα ἂν ὑμῖν βουλομένοις ἦ,
 στόλον ἐξαφύσσομαι αὐτὸς, καὶ ἐκ τῶν ἰδίων προσαναλώσας, καὶ
 πάσῃ σποδῇ καὶ προθυμίᾳ πολεμήσω τοῖς βαρβάροις. οἶομαι
 δὲ Ῥωμαίοις τε ἀφέλειαν οὐ τὴν τυχοῦσαν τὴν ναυτικὴν ταύτην
 20 ποροξενήσειν δύναμιν θαλασσοκρατοῦσαν καὶ ἀπείργουσαν τοὺς B
 βαρβάρους τοῦ μὴ τὰς νήσους καὶ τὴν ἤπειρον κακοργεῖν·
 καὶ πρὸς τὴν σωτηρίαν τῆς ἐμῆς ψυχῆς τὰ μέγιστα συμβα-
 λέσθαι, ἂν οἰονεὶ λύτρα τὰ χρήματα παρεχομένη ὑπὲρ τῶν

1. πείσθαι legebatur.

verbis eorum sensa conicere. Tum domesticus, et iampridem credidisse, nec ita excellere ipsum iudicio, ut lateret: et nunc maxime confiteri, se ab eo intelligendi prudentia longe victum esse. Haec illi inter se iocantes. Apocachus paucis diebus interiectis, denuo magnum domesticum conveniens, mundo penitus nuntium remittere non sibi licuisse dixit, quantumvis id ardentissime cupivisset: verum secundam, quod aiunt, navigationem sibi occurrere, ut divisis inter filios facultatibus, divitiarum sibi partem potiorum retineat, quam in bellum Persicum conferat. Scis enim, inquit, quomodo plenis classibus insulas iam prope in servitutem redegerint: quomodo Thraciam et Macedoniam, eo traicientes, imo et Helladem ac Peloponnesum incursent. Quare si tibi primum, deinde imperatori abs te persuaso conducere videbitur, ut Byzantii insularumque praefectum me declaretis, pecuniamque ex aerario, quantum volueritis, subministretis, ego addens de meo, classem instruum omnique diligentia et alacritate cum barbaris decertabo. Puto autem navalem istam expeditionem mare obtinentem barbarosque coercentem, ne in insulas et continentem grassentur, cum Romanis non parum profutura: tum ad animae meae salutem momentum prae-

- A.C. 1340 ἀλλήλους ἀπὸ τῶν διειλεγμένων, ἐπεὶ ἐδέδοκτο παρακοιμώμενον Βυζαντίου καὶ τῶν νήσων ἐπιτρέπειν τὴν ἀρχὴν ἅμα τοῖς ἐκ τούτων ἐτησίοις φόροις, γράμματα ἐγράφετο βασιλικά, ἄρχοντα ἀποδεικνύοντα παρακοιμώμενον τοῦ στόλου τοῦ κατὰ C Περσῶν, καὶ ἀπὸ τῶν δημοσίων κελεύοντα λαμβάνειν χρυσίου μυριάδας δέκα ὥστε ἔχειν ἐκ τε τούτων καὶ ἀπὸ τῶν ἰδίων, ὡς ὑπέσχετο, τριήρεις τε παρασκευάζειν καὶ τὸ μισθοφορικὸν τρέφειν τὸ ἐν ταύταις. ἐπεὶ δὲ τὰ τε γράμματα εἰλήφει καὶ τὴν ἀρχὴν ἐνεχειρίσθη, πρὸς Βυζάντιον ἐλθὼν, τὰ μὲν βασιλικά γράμματα οὐ παρέσχετο ἀναγινώσκεισθαι ἐπὶ τοῖς ἐκκλησίαις, ὡς ἂν εἶδεῖν πάντες ὡς τῆς περὶ αὐτοὺς εὐνοίας εἴη καὶ κηδεμονίας βασιλέως ὁ στόλος ἔργον ἐκ τε τῶν βασιλικῶν χρημάτων ἢ δαπάνη, ἵνα καὶ ἡ εὐφημία τῶν πολλῶν καὶ ὁ ἔπαινος πρὸς βασιλέα ᾗ. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀφανεία παρεδίδου· αὐτὸς δὲ τὰ μὲν βασιλικά χρήματα παρὰ τῶν ταῖς V. 26a δημοσίων πραττόντων λαμβάνων κρύφα, οἰκοδὴν δὲ ἀναφανδὸν μεταπεμπόμενος, ἐπλήρου τὰς τριήρεις. ἐξ ὧν αὐτὸς μὲν ἐθρηᾶτο τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ πλήθους, καὶ πολὺς ἦν ἀδόμενος παρὰ πᾶσιν ὡς τῶν οἰκείων οὐ φειδόμενος οὔτε χρημάτων οὔτε πόνων ὑπὲρ τῶν κοινῇ λυσιτελοῦντων. βασιλεὺς δὲ, ὡςπερ εἶκός, προσετρίβετο τὴν μέμψιν καὶ τὸν γογγυσμὸν τὸν παρὰ τῶν πολλῶν ὡς τῶν λυσιτελοῦντων ὑπηρεσίαις μηδεμίαν ποιουμένην πρόνοιαν. ὁμοίως δὲ πληρώσας τὰς τριήρεις περιέπλευσε τὰς νήσους μέχρι Χίου, καὶ ἐννέα ναοὶ Περσικαί;

colloquium istuc, ubi certum fuit, Apocauchus Byzantii insularumque praefecturam cum earum vectigalibus committere, instrumentum imperatoris nomine confectum est, quo ille classis contra Persas ductor designabatur et de aerario tentum aureorum millia sumere iubebatur, ut hinc et ex propriis, quod pollicebatur, triremes compararet ac mercenariis militibus de victu provideret. His litteris acceptis et praefecturam consecutus, Byzantium venit: nec eas in conventa legends exhibuit, ut omnes nossent, classem imperatoriae erga illos benevolentiae ac sollicitudinis opus esse, sumptumque de imperatoris pecunia suppeditari: quo proinde illum vulgus admurmurationibus et laudibus prosequeretur: sed eas quidem occultavit: ipse cum a quaestoribus clam pecuniam acciperet, domo sua manifeste aliam petebat et triremes instruebat: ac popularem auram captabat magno pereque celebrabatur ab omnibus, quod nec pecuniis suis nec laboribus adiuvandae reipublicae causa parceret. Contra imperatorem autem, ut erat consentaneum, apud plebem querelae murmurumque excitabantur, ut qui subiectorum commoda nullo loco haberet. Apocauchus instructis triremibus insulas usque Chium circumnavigans, cum in novem Persicas naves incidisset, iis cum ipsis vectoribus

περιτυχῶν ἐκράτησεν αὐτάνδρων καὶ πάλιν ἀπέπλευσεν εἰς Ἀ. C. 1340
 Βυζάντιον. πυθόμενος δὲ ὁ βασιλεὺς ὅσα αὐτῷ περὶ τὰ βα-
 σιλικὰ γράμματα κακουργηθεῖη, καὶ ὡς λόγους διαδοίῃ, μὴ
 βασιλέως, ἀλλ' ἐκ τῶν ἰδίων εἶναι τὴν δαπάνην τῶν τριήρε- P. 328
 5ων, ὀργῇ τε ἐφέρετο πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς τὸν μέγαν δομέστι-
 κόν, ὡς ὑπὲρ ἐκείνον πράττοντα ἕει. „ὄρῳς” ἔφη „οὐδ' Ἀπό-
 καυχός τυφεύει; ἐγὼ δὲ καίτοι πολλάκις ὀρμηθεὶς τὰ δέοντα
 ποιεῖν, σοῦ κωλύοντος, ἀπεσχόμην. νυνὶ δέ μοι δοκῶ μηδὲν
 ἐμποδῶν ἔσεσθαι ἢ αὐτὸς οἴομαι λυσιτελεῖν ποιεῖν.” βασι-
 10λεὺς μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπεν ὀργιζόμενος. ὁ δ' ἑαυτῷ συνει-
 δῶς μάλιστα αἰτίῳ τῶν καρόντων ὄντι, (αὐτὸς γὰρ παρέσχετο
 Ἀποκαύχῃ τὴν ἀρχὴν, βασιλέως ἀντιλέγοντος,) σιωπῇ παρηλ-
 15θε μηδὲν ἀποκριθεὶς. βασιλεὺς δὲ ἄχρι ἤρος ἀρχομένου δια- A.C. 1341
 τρίας ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἄρας ἐκεῖθεν ἤλθεν εἰς Διδυμότει- B
 15χον καὶ μετὰ μικρὸν ἐγένετο ἐν Βυζαντίῳ. ἐνδιατρίψας δὲ
 καὶ Βυζαντίους χρόνον τινὰ οὐχὶ συχρὸν, ἔμελλεν αὐθις εἰς
 Θράκην ἐξελθὼν πόλιν παλαιὰν κατεσκαμμένην, ἧς φασιν
 Ἀρκαδίον εἶναι οἰκιστὴν τὸν Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, ἐξ οὗ
 καὶ τὴν προσηγορίαν ἔλαχεν, Ἀρκαδίον προσαγορευομένη πό-
 20λις, αὐθις ἀνοικοδομεῖν, ἔστιν οὗ καὶ ἄχρι νῦν περιωζομέ-
 νων τῶν τειχῶν, ἀγασθεὶς τοῦ τόπου τὴν εὐφρῖταν. ἦν γὰρ
 καὶ περὶ τὰς οἰκοδομὰς φιλότιμος ὁ βασιλεὺς, οὐ μόνον χρεῖ-
 25ας ἕνεκα, ἀλλὰ καὶ ψυχαγωγίας ὣν ἔτοιμος ἀναλοῦν. περὶ

3. λόγου legebatur.

potitus, Byzantium relegit. Imperator, ut eius in litteris supprimen-
 dis nequitiam, et quomodo in vulgum voces sparsisset, non impera-
 toris, sed suam esse pecuniam, quae in triremes impenderetur, re-
 scivit, in hominem excandescens, magnum domesticum, ut eius per-
 petuum fautorem, his verbis compellat: Sentin' quid Apocauchus
 struat? Ego vero tametsi frequens quod erat mearum partium volui,
 abs te impeditus omisi. Nunc mihi ad ea quae e republica fore iu-
 dico facienda, nihil erit impedimento. Haec ille irarum plenus. Do-
 mesticus sibi conscius ut auctori huius tragoediae (ipse namque, im-
 peratore nolente, praefectura illum auxerat) cum silentio discessit.
 Imperator usque ad vernam tempestatem Thessalonicae moratus, in-
 de Didymotichum et paulo post Byzantium se contulit, ubi cum
 haud diu mansisset; rursus in Thraciam erat egressurus, ut anti-
 quam urbem iam eversam, alicubi muris usque hodie adhuc integris
 (cuius Arcadium Theodosii magni filium conditorem ferunt, a quo
 et nomen invenit, Arcadiopolis dicta) reaedificaret, loci natura de-
 lectatus videlicet. Erat siquidem imperator etiam aedificationum per-
 cupidus paratusque non necessitatis modo, sed et voluptatis causa
 in aedificia sumptus impendere. Certe prope Thessaloniciam a fun-

Α. C. 1341 μὲν γὰρ Θεσσαλονίκην οὐπω πρότερον ὄν τὸ Γυναικόκαστρον
 Προσαγορευόμενον ἐτείχισε, καὶ πύργον ἐπιστήσας μεγέθει
 τε μέγιστον καὶ καρτερώτατον ἀντισχεῖν πρὸς πολεμίων μη-
 χανὰς· ὅθεν ἔλαχε καὶ τὴν προσηγορίαν, ὡς καὶ γυναικείας
 οὔσης φρουρᾶς, κρείττων ἐσόμενος παντοίας πολεμίων προσ-
 βολῆς. καὶ περὶ Φερᾶς ἕτερον Σιδηρόκαστρον, καὶ αὐτὸ διὰ
 τῶν τειχῶν τὸ εὐπαγὲς καὶ λίαν ὄχυρόν ὠνομασμένον. Ἀμ-
 φίπολιν δὲ τὴν ἐν Στρυμόνι πόλιν Ἑλληνίδα παλαιάν, ἐκ πολ-
 λῶν ἐτῶν κατεσκευασμένην αὐθις ἐτείχισεν ὁ βασιλεὺς καὶ συ-
 ῥκισεν ἐκ τῶν πέριξ πόλεων πέμψας ἀποικίας. οὐ μὲν ἂλ-
 λὰ καὶ περὶ Θράκην παράλιον ἕτεραν πόλιν κατεσκευασμένην
 Δικαὶ αὐτὴν, ἧς φασιν Ἀναστάσιον βασιλέα Ῥωμαίων οἰκί-
 στήν καὶ ἐξ ἐκείνου προσαγορευομένην, ἀνέστησεν αὐθις οὐ
 πᾶσαν, ἀλλ' ὅσον μάλιστα ἐνῆν ἀπολαβῶν, καὶ Περιθεώριον
 προσηγόρευσεν. ἕτερον δὲ φρούριον ἐδείματο, οὐ πολὺ ἀφε-
 στηκὸς Θαλάσσης, Διπόταμον προσαγορευθέν. ἃ δὲ πάντα
 οὐ μᾶλλον φιλοτιμίας ἢ ἀσφαλείας τῶν χωρίων ἕνεκα, ἐν οἷς
 ἐκτίσθησαν, ἐτείχισεν ὁ βασιλεὺς. Ἀρκαδιούπολιν δὲ διὰ τὰς
 ἐκ τῶν Σκυθῶν ἐφόδους ἀναγκαίαν οὔσαν, ἀνοικοδομησαὶ ἠ-
 βουλήθη πολυτελῶς καὶ οἰκήτορας ἐκ τῶν ἐπιφανῶν ἐγκαθι-
 20 δρῦσαι, εὐδαίμονά τε καὶ ὀλβίαν ἀποδείξαι καὶ τῶν κατὰ
 τὴν Θράκην ἄλλων πόλεων ὑπερέχουσαν πολλῶ μετὰ τὴν με-
 γάλην πόλιν.

8. Στρυμόνι legebatur. Supra p. 267, 16. recte Στρυμόνος.

damentis Gynaecocastrum appellatum construxit, et turrim magni-
 tudine maxima atque ad hostium machinas excipiendas validissimam
 imposuit: unde et nomen sortita est, quia quamvis a foeminis defen-
 sa, quemvis hostium impetum elusura sit. Iuxta Pheras Sideroca-
 strum excitavit, et ipsum ab murorum soliditatem egregiam sic no-
 minatum. Amphipolim autem ad Strymonem fluvium, urbem Grae-
 cam et vetustam, multis abhinc annis dirutam instauravit et ex ar-
 bibus finitimis coloniam eo deduxit. Quin et aliam Thraciae mari-
 timam ab Anastasio imperatore, ut fama est, conditam et
 ab eo dictam, tum autem destructam restituit, non totam illam qui-
 dem, sed quantum potuit, moenibus complexus, et Peritheorium in-
 digitavit. Praeterea haud procul a mari castellum Dipotamum aedi-
 ficavit. Atque haec omnia non gloriae causa magis, quam ut loca,
 in quibus ea construebat, segura ac tuta redderet. Arcadiopolim
 vero, Seytharum incursionibus prohibendis necessariam, maioribus
 impendiis instaurare, et nobilibus incolis ibidem collocatis, felicem
 ac beatam et inter civitates Thraciae secundum magnam illam urbem
 longe principem efficere voluit.

19. Συμβάσης δὲ τινος ταραχῆς περὶ τὴν ἐκκλησίαν, A.C. 1341
 περιμείνας ὥστε τὰς προφάσεις τῆς ταραχῆς ποιῆσαι ἐκπο- P. 329
 δὼν, ἐτελεύτησε μετὰ μικρὸν, μηδὲν ὧν ἐσκέπτετο εἰς ἔργον V. 263
 ἀγαθῶν. μοναχὸς γὰρ τις ὀρμώμενος ἐκ Καλαβρίας τοῖς B
 5 Λατίνων ἤθεσι καὶ νόμοις ἐντραφεῖς, ὄνομα Βαρλαάμ, ἄλ-
 λως δὲ νοῆσαι τε ὄξυς καὶ τὰ νοηθέντα ἐξηγήσασθαι ἱκανώ-
 τatos, καὶ τὰ Εὐκλείδου καὶ Ἀριστοτέλους καὶ Πλάτωνος ἐκ-
 μελετήσας καὶ διαβόητος περὶ ταῦτα ὧν, ἐπὶ κακῷ τῇ Ῥω-
 μαίων ἐπεδήμησε βασιλείᾳ. πολλῶν γὰρ ἐνέπλησεν καὶ μεγά-
 10λων στάσεων εἰρηγὴν ἄγουσαν τὴν ἐκκλησίαν. ὑποκρινάμε-
 νος γὰρ τὰ Λατίνων ἀποσειεσθαι, λόγους τε συνεγράφετο καὶ
 αὐτῶν καὶ ἀπεδείκνυε λογικῶς περὶ τὴν πίστιν σφαλλομένους,
 καὶ τοῖς ἡμετέροις ἔχαιρεν ἤθεσι καὶ νόμοις καὶ ὅλως σαφεῖς
 ἐδόκει παρέχεσθαι τὰς ἀποδείξεις τοῦ κατεγνώκεναι τὰ Λα- C
 15 τίνων ἀληθῶς. διὰ ταῦτά τε οὖν καὶ τὴν ἄλλην σοφίαν τῆς
 τε παρὰ βασιλείως ἀπέλαυεν εὐμενείας καὶ τιμῆς, καὶ παρὰ
 μεγάλου δομestίκου οὐδὲν ἤττον ἠγαπήτο καὶ προνοίας ἤξι-
 οῦτο, καὶ οὐδὲν ἐνέδει αὐτῷ τοῦ μὴ ἐν εὐπραγίαις εἶναι. οὐ-
 20 τος δὲ ὁ Βαρλαάμ εἴτε καὶ εὐθύς ἐξ ἀρχῆς τὴν ὁμοίαν γνώ-
 25 σην ἔχων, εἴτε ὕστερον μεταβαλὼν, μᾶλλον δὲ ὑπὸ τοῦ κοι-
 νοῦ τῶν Χριστιανῶν πληρώματος πολεμίου ἐναγόμενος, πρό-
 φασίν τινα ζητῶν, ἐξ ἧς τὰ ἡμέτερα διακωμωδῆσεί καὶ πρὸς
 πόλεμον χωρήσει φανερώς, ὡς δὲ μαθητιῶν τιμὴ προσῆλθε
 5. ἐκτραφεῖς legebatur.

39. Ceterum quibusdam turbis in ecclesia excitatis, paulo post,
 dum earum occasiones amputandi commoditatem exspectat, vita ex-
 cedit, infectis omnibus quae fuerat meditatus. Monachus enim
 quidam e Calabria profectus, Latinorum moribus et legibus educa-
 tus, nomine Barlaamus, acutus alioqui et perspicax et ad intelli-
 gentiam explicandam disertissimus: insuper in Euclide, Aristotele,
 Platone volutatus et ob id illustri fama, ad calamitatem Romani im-
 perii Thessalonicam advenit: multis enim magnisque seditionibus
 ecclesiam pacatam implevit. Qui cum se Latinorum dogmata proflig-
 gaturum simulasset, libellis adversum illos compositis, demonstrabat,
 eos in religionis doctrina falli, nostrisque gaudebat iustitiae et a se
 Latinorum dogmata ex animo damnari apertissima dabat indicia, ut
 apparebat. Ob hanc igitur sacram et illam aliam civilem eruditionem
 imperator honore et amore eum dignabatur, et magnus quoque
 domesticus curabat et diligebat: nec illi quidquam ad felicitatem
 decrat. Hic ergo Barlaamus sive statim a principio ea opinione im-
 butus, sive postea immutatus, vel ut dicam rectius, a communi
 Christianorum hoste instinctus, occasionem quamdam affectans, qua
 nostra quasi per comoediam traduceret et bellum nobiscum apertum
 gereret, velut discendi causa ad quemdam ex iis qui dicuntur quie-

- A.C. 1341 τῶν ἡσυχάζόντων, λόγου τε ἀπεστερημένῳ παντελῶ, καὶ ἀλόγων διαφέροντι ἀλόγων καὶ οὐδὲ φρονήσεως γοῦν μετεσχηκῶτι προεπούσης ἰδιώτῃ· καὶ ὑπεκρίνετο βούλεσθαι μὴ ἡγεῦσθαι παρ' αὐτῇ καὶ τὴν ὁδὸν τῆς ἡσυχίας ἐκδιδάσκεισθαι καὶ τῶν νόμων τῆς ὑποταγῆς. ἔπεισέ τε δεηθεὶς καὶ διέτριψε παρ' αὐτῇ ἡμέρας οὐ πολλὰς. καὶ μετὰ ταῦτα τοῦ ἀμαθοῦς ἐκείνου ἐδεῖτο διδάσκειν περὶ ἡσυχίας καὶ ὅτῳ τούτῳ καὶ αὐτὸς ἐν ἡσυχασταῖς αὐθήμερον τελέσειεν ὑποθέσθαι. ὁ δὲ τὸν τε δόλον μὴ συνιδῶν, ὑπὸ τε τῆς ἄγαν κενήτης κητος ἐπαρθεὶς, ἄλλα τε ἐδίδασκε τὸν πονηρότατον ὁ ἀνόητος καὶ ἰοῦσεν ὡς προκόπτοντες κατὰ μικρὸν οἱ ἡσυχάζοντες καὶ προσευχόμενοι ἀθουρύβως, ὑγαλλίασίν τε τινα καὶ ἄρρητον ἥδονην καὶ θεῖαν ἐπιδέχονται ἐν τῇ ψυχῇ καὶ φῶς δρῶσι τοῖς σωματικοῖς ὀφθαλμοῖς ἀστράπτου περὶ αὐτούς. ἐπὶ μὲν οὖν τοῖς ἄλλοις πολλὴν κατεγίνωσκεν ὁ Βαυλαῦμ ἄνοιαν τοῦ ἀνδρὸς καὶ ἀμαθίαν ἵσχυρῶς δὲ ἀκούσας δρῶμενον ὀφθαλμοῖς σωματικοῖς, κέτι οὐδὲ ἤρεμεῖν ἠέσχετο, ἀλλὰ κοινὴν ἐποιεῖτο τῶν ἡσυχάζόντων καταδρομὴν, ἀπατεῶνας καλῶν καὶ ψευδομένους καὶ Μασσαλιανούς καὶ Ὀμφαλοπύχους καὶ τὰ ὄρθα τῆς ἐκκλησίας δόγματα διαστρέφοντας καὶ εἴ τι ἕτερον τοιοῦτον, καὶ διεμαρτύρητο ὡς δεῖ πάντα ὄντινόν τι ἀπέχεσθαι αὐτῶν πλανῶντων τε καὶ πλανωμένων, οὓς ἕδει τὴν τε ἀρετὴν τελείους εἶναι καὶ περὶ τὰ δόγματα μάλιστα ἀσφαλες, ὡς τῶν ἀνθρώπων τὰς ψυχὰς αὐτοῖς διὰ τὴν δοκοῦσαν εὐλάβειαν
- P. 330 ὡς προκόπτοντες κατὰ μικρὸν οἱ ἡσυχάζοντες καὶ προσευχόμενοι ἀθουρύβως, ὑγαλλίασίν τε τινα καὶ ἄρρητον ἥδονην καὶ θεῖαν ἐπιδέχονται ἐν τῇ ψυχῇ καὶ φῶς δρῶσι τοῖς σωματικοῖς ὀφθαλμοῖς ἀστράπτου περὶ αὐτούς. ἐπὶ μὲν οὖν τοῖς ἄλλοις πολλὴν κατεγίνωσκεν ὁ Βαυλαῦμ ἄνοιαν τοῦ ἀνδρὸς καὶ ἀμαθίαν ἵσχυρῶς δὲ ἀκούσας δρῶμενον ὀφθαλμοῖς σωματικοῖς, κέτι οὐδὲ ἤρεμεῖν ἠέσχετο, ἀλλὰ κοινὴν ἐποιεῖτο τῶν ἡσυχάζόντων καταδρομὴν, ἀπατεῶνας καλῶν καὶ ψευδομένους καὶ Μασσαλιανούς καὶ Ὀμφαλοπύχους καὶ τὰ ὄρθα τῆς ἐκκλησίας δόγματα διαστρέφοντας καὶ εἴ τι ἕτερον τοιοῦτον, καὶ διεμαρτύρητο ὡς δεῖ πάντα ὄντινόν τι ἀπέχεσθαι αὐτῶν πλανῶντων τε καὶ πλανωμένων, οὓς ἕδει τὴν τε ἀρετὴν τελείους εἶναι καὶ περὶ τὰ δόγματα μάλιστα ἀσφαλες, ὡς τῶν ἀνθρώπων τὰς ψυχὰς αὐτοῖς διὰ τὴν δοκοῦσαν εὐλάβειαν
- V. 264 ἠναφανδὸν ὡς δεῖ πάντα ὄντινόν τι ἀπέχεσθαι αὐτῶν πλανῶντων τε καὶ πλανωμένων, οὓς ἕδει τὴν τε ἀρετὴν τελείους εἶναι καὶ περὶ τὰ δόγματα μάλιστα ἀσφαλες, ὡς τῶν ἀνθρώπων τὰς ψυχὰς αὐτοῖς διὰ τὴν δοκοῦσαν εὐλάβειαν

scentes sive solitarii, mente ac ratione plane vacuum aulimque a bruto differentem, neque idiotae saltem instar prudentem, accessit, seque ab ipso institui et modum vitae solitariae ac praeccepta obedientiae ab illo discere velle simulavit. Quem precibus vicit paucosque apud eum dies mansit. Posthaec ab imperito illo contendit, ut se genus illud vitae doceret, et quomodo ipse quoque vel ipso illo die inter solitarios referri posset. Qui dolum haud olfaciens et nimia levitate elatus, cum alia hominem improbissimum ipse stultus docuit, tum quo pacto paulatim proficientes solitarii et tranquille precationibus intenti, exultatione animi et divina quaquam inexplicabilique voluptate perfundantur, et oculis corporeis lumen se circumfulgens aspiciant. Barlaamus et alioqui hominem valde indoctum amentemque iudicare, et lumen audiens cerni oculis corporeis non sibi temperare, quin communiter solitarios iudicaretur, eos impostores, mendaces, Massalianos et Omphalopitachos germanorumque ecclesiae dogmatum corruptores, et similibus vocabulis appellans; palamque testificans, omnes ab eorum consue. d'ine refugere debere, qui seducerent et seducerentur: quos oportet virtute perfectos et doctrinae religionis peritissimos esse, utpote quibus ceteri

ἐμπιστευόντων. ταῦτα δὲ οὐ λόγους μόνον διεθρύλλει κοινῶς A.C. 1341. κατὰ τῆς ἡσυχίας, ὡς αἰτίον τῆς πλάνης γινομένης, ἀλλὰ καὶ συνεγράφετο, ἵνα ἐς αἰὲ ἀνάγραφτος ἢ ὕβρις εἶη. ταῦτα δὲ ἐπράττετο ἐν Θεσσαλονίκη ἐν οἷς καιροῖς καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπὶ Ἰακάρνανιαν ἀπέδημι. ἐν ταύτῃ δὲ ἄλλοι τε παρῆσαν ἡσυχάζοντες πολλοὶ, οἱ δεινὰ ἐποιοῦντο τὰ Βαβυλῶν διαθρῦλλόμενα, καὶ μάλιστα Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, ὃς καὶ ὕστερον εἰς ἀρχιερέας ἐτέλεσε Θεσσαλονίκης· ὃς ἐξ Ἀσίας ὧν τὸ γένος καὶ βασιλεῖσις αὐλαῖς ἐντετραμμένους, ἕμα δυνὸν ἑτέροις ἰοῦδελφοῖς ἐπὶ πάνυ παιδικῇ τῇ ἡλικίᾳ κῆσιν καὶ γονέας καὶ τὴν ἄλλην περιφάνειαν τοῦ βίου καὶ τὰς ἐκ βασιλείως τιμὰς ὡς Ὀμῆου ἢ οὐδενὸς ἐκλιπόντες ἄξια, Χριστῷ εἴλοντο μόνον ἀπολουθεῖν καὶ τὴν ἐκεῖθεν λαμπρότητα ἐπιζητεῖν· καὶ Ναζιραῖοι τῷ Θεῷ γεγεννημένοι, τὴν πτωχείαν μᾶλλον εἴλοντο τὴν ἰσθὶ αὐτὸν καὶ τὴν ἀκτησίαν καὶ τὴν δουλείαν. καὶ πρὸς Ἄθῃ τῷ ἱερῷ γενόμενοι ὄρει, ὅπερ οὐκ ἂν τις ἀμάρτοιο πόλιν προσεῖπὸν οὐράνιον, ἐκδεδώκασιν ἑαυτοὺς ὑποταγῇ πατρὸς πνευματικοῦ. οὗ δὲ τὸν πνευματικὸν ἀγωνιζομένων δίαυλον καὶ θεόντων τὸν περὶ ψυχῆς, ὁ τελευταῖος ἐξέλιπε τῶν ἀδελφῶν ἰσοπρωτὸς χωρήσας πρὸς τὰ βραβεῖα τῆς ἄνω κλήσεως, καὶ μετ' ἐκεῖνον ὁ διδάσκαλος δλίγῃ ὕστερον ἀπηλλάττετο τῶν δεσμῶν τοῦ γεώδους τούτου καὶ ταπεινοῦ σαρκίου καὶ πρὸς ὃν ἐπόθησε μετέβαινεν ἐξ ἀρχῆς. Γρηγορίῳ δὲ καὶ τὰδελφῷ ἐκ πατρὸς καταλειφθεῖσιν ὄρφανοῖς οὐκ ἐδόκει δεῖν ἔτι πιστεύ-

mortales propter eam quam prae se ferrent pietatem animas suas credidissent. Atque haec non verbis tantum publice contra statum solitarium ut causam erroris disseminabat; sed in litteras quoque redigebat, ut extarent semper eius contumeliae. Haec Thessalonicae acta sunt, quo tempore imperator in Acarnaniam abierat. Ibi cum multi solitarii versarentur, qui iactatos a Barlaamo sermones ferebant graviter, tum praesertim Gregorius Palamas, qui postea archiepiscopus Thessalonicensis renuntiatus est, genere Asiaticus et in aula imperatoria educatus. Hic et duo fratres eius aetate admodum puerili possessiones, parentes et quidquid est in hominum vita conspicuum et admirabile, et honores ab imperatore promissos ut parvi aut nullius momenti reliquerant, Christumque solum sequi et quae in caelis est claritatem expetere instituerant: ac Nazaraei Christo facti, paupertatem magis possessionumque inopiam et subiectionem illius causa elegerant. Atque apud Atho sanctum montem degentes, quem qui caelestem civitatem appellavit, non erraverit, patris ibidem spiritualis arbitrio seu obedientiae se consecrarent. Ubi nimirum in spirituali circo illis certantibus et cursum pro animae salute currentibus, minimus natus primus decessit, ad bravium supernae voca-

A.C. 1341 εἰν τῇ ἡλικίᾳ, ἀλλ' ἑτέρω φέροντες ὑπέταξαν πατρὶ πνευματικῷ. ὕφ' ᾧ ὑπὲρ ὀκτώ τέλειαντες ἔτη, ἐπεὶ κάκεινος τῶν τῆδε ἀπηλλάττετο, πρὸς τῇ κατὰ Βεῤῥόϊαν Σκήτη φροντιστή-
 P. 331ριον οἰκοδομήσας ὁ Γρηγόριος καὶ κατακλείσας ἑαυτὸν πᾶσαν τε ἀποθέμενος φροντίδα γῆτην, ἑαυτῷ δὲ μόνῳ καὶ 5
 θεῷ προσαδολεσχῶν, δέκα διετέλεσεν ἔτη, πολλὰ τὴν σάρκα παιδαγωγήσας καὶ ὑποτάξας τῷ πνεύματι· ὡς ἐκ τῆς συντονωτάτης καὶ ἄγαν ἀνευδότης ἀσκήσεως καὶ τοῦ σπηλαιῶς τῆς πρὸς ψῦχος ἀσυμμετρίας νόσφ δεινῇ περιπεσόντα, οὐ μακρὰν γενέσθαι τοῦ ἀποθανεῖν. οὐ μετὰ τὰ δέκα ἔτη ἀ-10
 ποστάς, τῶν ἐκεῖσε διακριτικῶν πατέρων κελυσάντων, οἷς οὐκ ἔξῃν τὰ βελτίω συμβουλευόνσι μὴ πειθεσθαι, πρῶτα μὲν
 B ἐφ' ἱκανὸν ἐν τοῖς κατὰ τὸν Ἄθω διέτριψε φροντιστηρίους, ἔπειτα τῆς περὶ τὸ σῶμα νοσοκομίας ἐπιχειρήσας, ἦλθεν εἰς
 Θεσσαλονίκην. οὗτος δὲ ἅμα τοῖς ἄλλοις οὐ μετρίως δυσχε-15
 ράναντες κατὰ Βαρλαάμ τὰ τῆς ἱερᾶς ἡσυχίας ἐξορχουμένους καὶ πολλὰς αὐτῆς καταχέοντος τὰς λουδορίας, τισὶ τῶν φίλων πρὸς αὐτὸν χρησάμενοι πρεσβευταῖς, ἐδέοντο παύεσθαι τοῦ τοιαῦτα καὶ φρονεῖν καὶ λέγειν κατὰ τῶν ἡσυχάζόντων, καὶ μὴ διὰ τὴν ἀπειρίαν ἐνός τὰ ἴσα πάντων καταψηφίζεσθαι 20
 καί, τό γε εἰς αὐτὸν ἦκον, τοῦ ἀκροῦτου βίου καὶ τῆς τελειωτάτης πολιτείας τοὺς ἀνθρώπους ἀποστερεῖν, τὰ οὐκ ὄντα καταψευδόμενον καὶ ὡς κακῶν αἰτίαν διαβάλλοντα καὶ κεί-

tionis profectus. Non diu post illum magister vinculis terrenae huius et abiectae carunculae exsolutus, ad eum, quem ab initio concupierat, evolavit. Gregorio autem et fratri, quasi orphanis a patre relictis, visum est, non oportere iam aetati credere: quare alteri patri spirituali se subdunt, sub quo octo annis transactis, postquam et ille ab his rebus moriens recessit, apud Sceten Berrhoeae aedificato monasterio se Gregorius includit, omnique labentium ac per-euntium cura deposita, secum solo et cum Deo colloquens, decennium ibi traducit, studens vehementer frangere appetitiones suas et spiritui eas subiicere: adeo ut ex assiduissima asperissimaque pietatis exercitationum usurpatione et speluncae frigus in difficilem morbum delapsus, non procul ab interitu abesset. Inde cum post annum decimum auctoritate patrum illic discretorum, quorum optimis consiliis refragari nefas erat, discessisset, primum quidem diu in monasteriis apud Atho montem vixit: deinde curatione morbi urgente, Thessalonicam venit. Hic ergo aliique monachi Barlaamo sacrae quietis instituto insultanti multisque conviciis illud cumulantem succensentes, quibusdam amicis ad illum pro legatis usi, rogabant, ut talia et sentire et loqui adversus quiescentes sive solitarios desineret, et ne propter unius imperitiam omnes damnaret, quodque ad ipsum attineret, supremo ac perfectissimo vitae genere homines pri-

θοντα ἀπέχεσθαι αὐτῆς. ἀλλ' εἰ μὲν τι καὶ παρὰ τὸ προσῆ- A.C. 134
 κον ἤκουσται αὐτῷ, τῇ ἀπειρίᾳ τοῦ εἰπόντος προσλογίζεσθαι· C
 αὐτὴν δὲ ἡγεῖσθαι θεῖόν τι χρῆμα καὶ ἱερόν, καὶ τοῦ τε κατ'
 αὐτῆς παύεσθαι λέγειν. ἀλλὰ καὶ εἴ τι συναρπασθεὶς συνέ-
 5 ἤγραψε κατ' αὐτῆς, ὡς ἀπωλείας ἄξια παραδιδόναι πυρὶ. οὐδὲ
 γὰρ ὅσιον οὐδὲ ἄλλως νοῦν ἔχον, γεωμετρίαν μὲν καὶ ἀστρο- V. 265
 νομίαν καὶ ἀριθμῶν ἀναλογίας βουλόμενόν τινα ἐκδιδάσκε-
 σθαι, μὴ τῷ ἀμαθεστάτῳ, ἀλλὰ τῷ δεινοτάτῳ περὶ ταῦτα
 φοιτᾶν· τῆς δὲ ὄντως φιλοσοφίας καὶ τῆς περὶ οὐρανίων
 10 πραγμάτων γνώσεως τῷ περὶ ταῦτα ἀμυητῷ χρῆσθαι διδα- D
 σκάλῳ. ἔχρῃν γὰρ αὐτὸν ὄντα φιλόσοφον καὶ τῶν πολλῶν
 ὑπερέχοντα συνέσει, εἶγε περὶ τοιούτων ἐδεῖτο μαθεῖν πρα-
 γμάτων, ἢ πρότερον διερευνησάμενον τῷ παρὰ θεῶ τῆς τοιαύ-
 15 της χάριτος ἤξιωμένῳ, (οὐ γὰρ δὴ ἀνθρωπίνῃ γε συνέσει ἢ
 15 σπουδῇ τὰ τοιαῦτα περιγίνεται,) ἀδόλῳ γνώμῃ καὶ πάσης ὑ-
 πηλλαγμένη κακουργίας προσελθεῖν καὶ περὶ ὧν ἐβούλετο δεῖ-
 σθαι μαθεῖν· (ἢ γὰρ ἂν ἐκεῖνος σοφὸς ὦν τὰ θεῖα καὶ μέτρα
 μαθημάτων ἐκάστῳ προσήκοντα εἰδὼς κατὰ τὴν τῆς καθάρ-
 20 σεως ἀναλογίαν, οὐκ ἂν ἐνεπίστευσεν ἀκοῇ σαθρᾷ βροντῆς
 20 ἤχον ἐκ προοιμιῶν εὐθύς, ἀλλὰ βίου πρότερον ἀκριβεῖς καὶ
 πολλῇ φιλοσοφίᾳ καὶ πασῶν γῆνιων ἐνοιῶν εὐλόγων τε καὶ P. 332
 μὴ τοιούτων ἀποθῆσει τὴν ψυχὴν ἂν πρότερον ἐδίδαξεν ἐκκα-
 θᾶραι καὶ οὕτω τῶν ἱερῶν προθύρων τῆς θείας ταυτησί ο-

vatum irret, dum quae non essent mentiretur et calumniis, ut nescio
 quorum malorum originem, oppugnaret, abstinendumque ab eo per-
 suadere conaretur. Sed si quid audisset indecentius, inscitiae di-
 centis adscriberet: ipsam vitae rationem sanctam et divinam duceret
 et ei oblatrare desisteret. Si quid etiam adversus eandem, affectu
 non bono a recto detortus, conscripsisset, ut perditione dignum flam-
 mis aboleret. Nec enim esse fas nec secundum rationem, quem-
 piam geometrica, astronomica et numerorum proportionem volen-
 tem percipere, nedum ad indoctissimum, sed ad doctissimum ventu-
 rare: in vera autem philosophia et cognitione rerum caelestium pro-
 fanum ac non initiatum magistrum adhibere. Oportuisse enim illum
 ut philosophum et intelligentiam praestantem multis, siquidem tanta
 discere cupiebat, aut prius quaesisse a Deo huiusmodi gratia digna-
 tum (non enim humano intellectu studiove ista acquiruntur) et sin-
 cero animo atque ab omni malignitate vacuo accedere, et de qui-
 bus vellet, rogare doceri (qui utique divinarum rerum gnarus et
 quantum quisque huius disciplinae caperet, haud nescius, iuxta di-
 vinae purgationis modulum non statim ab initio aures flaccidas toni-
 trui sonitu imbuisset: sed vitae prius acuratione multaue scientia
 et omnium cogitationum terrenarum ac rationi consentientium repa-

A.C. 134: φίας ἐπιβαίνειν, δεόμενον καὶ Θεοῦ πολλὰ καὶ ἀνδρῶν τῶν τὰ τοιαῦτα δύνασθαι ἤξιωμένων στυράσθαι πρὸς τὸ ἔργον οὕτως ὃν ὑψηλὸν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ὑπερβαίνον δύναμιν) ἢ ἐπειδὴ γε διὰ ῥαθυμίαν ἀπερισκέπτως τῷ προστυχόντι προσεχάρησε, τῇ ἐκείνου ἀμαθία προσλογίσασθαι τοὺς λόγους, 5 ἀλλὰ μὴ ὥσπερ ἐξέπιτηδες ὥσπερ τινὸς ἐρμαίου λαβόμενον τῶν λόγων, ἀυθαδῶς καὶ θρασέως κατ' αὐτῆς τῆς ἱερᾶς χω-
 B ρῆσαι ἡσυχίας καὶ τοῖς ἡσυχάζουσι πολλὰ προστρίψασθαι δνειδῆ, ἀπατεῶνας καλοῦντα καὶ ψευδομένους καλοῦντα καὶ Μασσαλιανούς, ἐκ τοῦ φῶς περιαστράπτειν τοὺς ἀγίους ἀκη-10 κοεῖναι τὰς ἀφορμὰς εἰληφότα τῶν πολλῶν λοιδοριῶν. καίτοι γε τῷ διδάξαντι περὶ ἄλλων μὲν ἂν τις μέμφοιτο δικαίως, περὶ τούτου δὲ οὐδεὶς. ἄλλους τε γὰρ περιήστραψε πολλοὺς τὸ θεῖον τοῦτο φῶς ἐν τοῖς τοῦ διωγμοῦ καιροῖς ἀγωνιζομένους ὑπὲρ Χριστοῦ, καὶ Ἀντώνιον τὸν θεῖον οὐ πρὸς τυράννους, 15 ἀλλὰ τοὺς δεινότερους τυράννων δαίμονας παρατεταγμένον, ὡς ἐκ τῶν περὶ αὐτοῦ συγγεγραμμένων ἔξεστι μαθεῖν. οὐ
 C μὴν ἀλλ' εἰ δεῖ καὶ ταῦτα πάντα παραδραμόντας πρὸς τὸ πρῶτον παράδειγμα ἀναδραμεῖν, σαφῶς ἔξέσται τοῦ δυνατὸν εἶναι τοῖς σωματικοῖς ὀφθαλμοῖς θεῖον καὶ ἄκτιστον φῶς θεά-20 σασθαι τὴν ἀπόδειξιν λαβεῖν. παραλαβὼν γάρ, φησιν, ὁ κύριος πρὸ τοῦ πάθους τοὺς προκρίτους τῶν μαθητῶν καὶ ἀνελθὼν ἐπὶ Θαβῶρ, μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν καὶ ἔλαμψε

gnantiumque depositione animum expurgare docuisset et ita ad sacra vestibula huius divinae sapientiae accedere, multa Deum, multa viros hac perfectione dignos habitos precantem, ut ad opus tam sublime et humana facultate superius, adiumento sibi esse ne recusarent;) aut postquam propter desidiam suam inconsulto ad proximum accessisset, auditum sermonem illius inscitiae tribuere: nec velut dedita opera et tamquam insperatum lucrum ea verba arripere arroganterque et prolecte in sacram quietem invadere, et ea fruentes maledictis consindere, impostores, mendaces, Massalianos nuncupare, ex eo quod audisset, sanctos lumine circumfundi, plurium contumeliarum ansa arrepta videlicet. Quamquam doctorem istum de aliis quidem merito forsitan, de hoc autem a nemine posse reprehendi. Nam et alios multos persecutionis temporibus pro Christo dimicantes, hoc divinum lumen convestisse et sanctum Antonium, non contra tyrannos, sed contra daemones tyrannis horribiliores in acie stantem; id quod ex historia eius vitae pateat. Verum enimvero, si his omnibus praeteritis ad primum exemplar recurrendum sit, posse fieri ut oculis corporeis quispiam divinum et increatum lumen contempletur, perspicue demonstrare licere. Evangelistam enim scribere, dominum ante mortem suam principes discipulos as-

τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος· οὐ μὴ φέροντες τὴν λαμ- A.C. 134
 πρότῃτα δρᾶν οἱ μαθηταὶ κατέπεσον ἐπὶ τὴν γῆν. εἰ οὖν
 κἀκεῖνοι ἄνθρωποι τε ὄντες καὶ ἔτι ἀτελέστερον διακειμένοι,
 τὸ περιαστράψαν αὐτοὺς θεῖον καὶ ἄκτιστον φῶς ἠδυνήθησαν
 5 **ἰδεῖν, τί θαυμαστὸν εἰ καὶ νῦν τοὺς ἀγίους ἑφαίμεν φῶς** D
 δρᾶν ἄνωθεν ἐλλαμπομένους ἐκ θεοῦ; διὸ δὴ σου καὶ δεόμε-
 θα περὶ τῶν τοιούτων μῆτε λέγειν μῆτε λογογραφεῖν, ὡς
 ὀλίγα ἢ οὐδὲν περὶ αὐτῶν εἰδότες· ἀλλὰ καὶ τὰ γεγραμμένα
 ἀφανίζειν, ὡς πολλοὺς αἷτια βλάβης παρεσόμενα οὐ τῆς τυ-
 10 **χοσύης. Τοιαῦτα μὲν Γρηγόριος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν διεπρο-**
σβέβυντο πρὸς Βαρλαάμ, οἴομενοι τὴν παραίνεσιν αὐτῷ τὴν
γλωσσαλγίαν στήσειν. τὸ δ' ἐναντίας ἢ αὐταὶ ψῆθῃσαν ἀπέ- V. 266
βη. ὡς γὰρ τοὺς λόγους ὁ πρεσβεύων διεῖπε πρὸς αὐτὸν, ἐν
μὲν τοῖς ἄλλοις ἡσύχῃαν ἦγε, τὸ ἐν Θαβωρίῳ δὲ λάμψαν φῶς
 15 **ἄκτιστον ἀκούσας „τῆς ἀτοπίας!“ ἀνεβόησε „καπνὸν γὰρ φεύ-** P. 333
γοντες, ἐμπεπτώκαμεν εἰς πῦρ. ἄκουε οὐρανὸν καὶ ἐνωτίζου
ἢ γῆ· τὸ ἐν Θαβῶρ φῶς ἄκτιστον καὶ τί ἄλλο ἢ θεὸς καθ'
ἡμᾶς! οὐδὲν γὰρ ἄκτιστον ὅτι μὴ θεός. εἰ οὖν μῆτε κτίσμα
 20 **τὸ φῶς ἐκεῖνο, μῆτε θεοῦ οὐσία, (θεὸν γὰρ οὐδεὶς ἐώρακε πῶ-**
σοποτε), τί λοιπὸν ἢ δυοὶ λατρεύειν θεοῖς, ἐνὶ μὲν, τῷ πάντων
δημιουργῷ, ὃν καὶ ἀόρατον πᾶς τις ἂν ὁμολογήσειε, δευτέρῳ
δὲ, τῷ καθ' ἡμᾶς ὁρωμένῳ ἀκρίστῳ τούτῳ φωτὶ; ἐγὼ δὲ οὔτε

sumpsisse: et cum ascendisset in montem Thabor, transfiguratum esse ante eos resplenduisseque faciem eius sicut solem. Cuius fulgorem discipulos non sustinentes intueri, in terram cecidisse. Si igitur illi et homines et adhuc imperfecti, circumfulgens ipsis divinum et increatum lumen videre potuerunt, quid mirum si et nunc sanctos superne a Deo collustratos dicamus lumen cernere? Quocirca se illum oratum velle, ut de his rebus et loquendo et scribendo supersedeat, quippe qui de iis pauca aut nihil noverit: imo vero etiam scripta iam, ut multis non vulgariter nocitura, disperdat. Haec Gregorius et socii Barlaamo per oratorem cum spe, admonitionem hanc petulantiam eius linguae coercituram. Quod secus evenit. Ut enim legatus patrum verba ei recensuit, ad cetera quidem se continuit, lucem autem in Thabor incretam audiens: O rem absurdam, exclamat: fumum enim fugientes, in ignem incidimus. Audi caelum et auribus percipe terra: lux in Thabor increta! quid ergo illa aliud, nisi Deus secundum vos? Nihil enim increatum, nisi Deus. Si autem lumen illud neque res condita, neque Dei natura est, (Deum enim nemo vidit unquam) quid reliquum, nisi vos duobus diis servire, uni quidem, omnium fabricatori, quem et inaspectabilem omnes confitemur: alteri vero, ex sententia vestra sub aspectum cadenti et increato lumini? Ego vero haud unquam, quidquid tan-

A. C. 1341 πρῶτερον οὐθ' ὕστερόν ποτε ἀνασχοίμην ἂν ὄπωσοῦν τι διαφέ-
ρον τῆς οὐσίας τοῦ Θεοῦ ἄπιστον ἠγέσθαι.' ἐκ τούτων δὴ
Βτωῶν λόγων ὡσπερ ἀφετηρίας ὀρμηθεῖς, πολλὰ καὶ εἶπε καὶ
συνεγράψατο κατὰ Γρηγορίου καὶ τῶν ἄλλων μοναχῶν, πρὸς
τοὺς πρῶτερον καὶ διθεῖαν ἐγκυλίω. οὐ μὴν οὐδὲ ἐκεῖνοί γε5
ἡμέλου τοῦ μὴ ἀντιλέγειν φανερώς καὶ διεσθαρμένα δόγμα-
τα εἰσάγοντα ὑποδεικνύναι καὶ τοῖς Θεοσόφοις λόγοις ἐναντία.
Βαρλαάμ δὲ οἰόμενος καὶ τῶν ἀρχαίων Θεολόγων σοφία λό-
γων καὶ πειθοῦ κρατήσῃ, εἰς Βυζάντιον ἐκπελεύσας, Ἰωάννη
τῷ πατριάρχῳ ἐνὶ τότε τὰ κατὰ τῶν μοναχῶν συγγράμματα¹⁰
ἐγγχειρίζει καὶ σύνοδον ἐδεῖτο συναθροίζῃν κατ' αὐτῶν, ὡς
τοῖς ὀρθοῖς δόγμασιν ἐναντία καὶ φρονούντας καὶ λέγοντας
ἐλέγξων, καὶ πολὺς ἦν ῥέων κατ' ἐκείνων, καὶ τὴν διθεῖαν
C ἐγκυλίω. πατριάρχη δὲ περιορῶν οὐ δεῖν ἐδόκει τὰ τοιαῦτα,
ἀλλὰ γράμμασιν ἐκάλεε τοὺς μοναχοὺς ἐκ Θεσσαλονίκης ἀ-¹⁵
παντῶν ἐπὶ τὴν δίκην· καὶ πυρῆσαν καὶ αὐτοὶ τῶν λόγων
ὑπέζοντες εὐθύνας. ἐν τούτοις δὲ αὐτοῖς τῶν πραγμάτων,
καὶ θορυβοῦ πολλοῦ καὶ ταραχῆς τὴν ἐκκλησίαν κατεχούσης,
καὶ ὁ βασιλεὺς ἐκ τῆς εἰς Ἀκαρνανίαν στρατείας εἰς Βυζάντιον
ἐπανῆκε. καὶ πυθόμενος ὅσα Βαρλαάμ διαφέροίτο καὶ οἰζο
μοναχοί, πρῶτα μὲν κατασιγάζῃν ἐπειρῶτο, ἐκατέρους παραι-
νῶν τῆς ἀντιλογίας ἀποσχέσθαι καὶ τὴν ἔχθραν καταλύσαντας,
D ὡσπερ καὶ πρῶτερον ἀλλήλοις εἶναι φίλος καὶ μὴ διὰ φιλο-
νεικίαν σφίσι τε αὐτοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις ταραχὴν παρέχειν

dem sit, a divina essentia diversum ac discrepans, increatum arbi-
trabor. Ex his sermonibus velut a carceribus effusus, contra Gre-
gorium aliosque monachos multa verbo et scripto blateravit, praeter
cetera etiam divinitatem duplicatam ipsis crimini dans. At enim
nec patres se palam tueri parcebant et ostendere, illum corruptam
doctrinam et divina sapientia eruditus theologis contrariam introdu-
cere. Barlaamus autem antiquos etiam theologos doctrina et vi
persuadendi se superaturum confisus, Byzantium navigat, Iosanni per
id tempus patriarchae commentarios suos contra monachos tradit
et synodum adversus eosdem congregari instat, ut cum rectis do-
gmatis pugnantia illos sentire ac docere probaturus: in quos verbo-
sius invehens, de geminata deitate eos accusabat. Patriarchae res
visa minime negligenda: quare monachos Thessalonica per litteras
ad iudicium citat. Illi causam dicturi adsunt. In his ecclesiae tu-
multibus ac motibus imperator ab expeditione in Acarnaniam Byzan-
tium redit, certiorque factus de Barlaami et monachorum contro-
versiis, primum quidem silentium eis imponere studuit, utrosque
hortatus, uti altercationibus modum facerent inimicitiasque cum
pristina concordia mutarent, neve per rixas sibi et aliis turbas

ὡς δὲ ἐκείθοντο οὐδέτεροι, ἀλλ' ὅ,τε Βαρλαάμ διεφθαρμένα Α. C. 1341
 ἰσχυρίζετο δοξάζοντας ἀποδείξειν Γρηγόριον καὶ τοὺς περὶ
 αὐτὸν καὶ ἐπέσπευδε τὴν δίκην, ὅ,τε Γρηγόριος ἀδικεῖσθαι
 διετίετο καὶ οἱ περὶ αὐτὸν καὶ ἤθελον ἐπὶ τῆς δίκης ἑαυτοὺς
 5 ἐγκλημάτων ἀπολύειν, συνιδῶν καὶ ὁ βασιλεὺς ὡς ἐλέγχων
 χωρὶς οὐκ ἂν δύναίτο παύειν τὴν φιλονεικίαν, ἐπέτρπε τὴν
 σύνοδον.

μ. Καὶ γίνεται κατὰ τὸν θεῖον τῆς τοῦ θεοῦ Σοφίας P. 334
 νεῶν καὶ προκαθημένον βασιλέως καὶ Ἰωάννου τοῦ πατριάρ- V. 267
 10 χου, καὶ τῶν λοιπῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν ἐν τέλει πολλῶν καὶ Β
 συγκλητικῶν συνεδριαζόντων, λέγειν ὁ Βαρλαάμ ἐπετράπη
 πρῶτος· ἐκεῖνος γὰρ ἦν ὁ Γρηγόριον καὶ τοὺς μοναχοὺς τὴν
 διαστροφὴν τῶν δογμάτων ἐγκαλῶν. πολλὰ δὲ πρότερον διεξ-
 15 ελθὼν καὶ τὴν αἰτίαν ἀφ' ἧς πρὸς ταῦτα ὄρμηκο διηγη-
 15 σάμενος, ἔπειτα καὶ τὸ βιβλίον, ὃ περὶ τούτων ἦν συγγεγρα-
 φῶς, παρῆχετο ἀναγινώσκεσθαι· ἐπεὶ δὲ ἀνεγνώσθη πᾶν,
 ἄλλα τε ἐπέειπεν, ὅσα αὐτῷ ἐδόκει πρὸς τὰ προκείμενα λυσι-
 τελεῖν, καὶ τελευταῖον κατηγορήκε τῶν μοναχῶν ὡς αὐτὸν τὴν
 εὐχὴν, ἣν αὐτοὶ φασιν εὐχεσθαι καθ' ἑαυτοὺς, ἀνελλιπῶς C
 20 προφέρουσι καὶ προσηκόντως, ἀλλὰ τινος προσθήκης δεομέ-
 νην, ἣν ἐκεῖνος προσετίθει, τὸ ἐνδέον, ὡς ἔφασκεν, ἀναπλη-
 ρῶν. μετὰ τοῦτον δὲ καὶ οἱ μοναχοὶ πρὸς τὰς κατηγορίας
 ἐπετράπησαν ἀπολογεῖσθαι. ἐπεὶ δ' ἑαυτῶν ἐκεῖνοι Γρηγό-
 ριον προσετήσαντο τὸν Παλαμᾶν, (ἦν γὰρ δὴ τῶν ἄλλων οὐ

concierent. Cum autem verba in ventum irent et Barlaamus se do-
 cturum affirmaret, Gregorium cum monachis suis perverse sapere, et
 iudicium urgeret, Gregorius contra cum suis iniuriam sibi fieri con-
 tenderet velletque in iudicio crimina diluere, intelligens imperator
 contentionem citra probationes sedari non posse, synodo negotium
 commisit.

40. Fit igitur in sacrosancto divinae Sapientiae templo synodus,
 imperatore cum Ioanne patriarcha praesidentibus, reliquis episcopis
 multisque proceribus et senatoribus assidentibus. Prior dicendi lo-
 cus Barlaamo datus est: ille siquidem Gregorium et monachos pro-
 pter adulterina dogmata in iudicium vocaverat. Multa igitur prae-
 fatus, et causa, quae illum huc impulisset, narrata, deinde libel-
 lum de iis rebus a se conscriptum porrexit: quo toto ab ipsis per-
 lecto, adiecit alia, quae ad rem propositam accommodata sentiebat.
 Postremo monachos criminatus est, quod neque precaationem, quam
 se celebrare diserent, absque defectu et convenienter proferrent,
 sed egentem additamento aliquo, idque ipse adiciebat, ut quod
 deesset suppleret: sic enim aiebat. Post haec monachis respon-
 dendi potestas facta. Qui cum Gregorio Palamae hoc honoris detu-

- A. C. 134 *λόγοις μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶ τὰ τοῖς θεολόγοις περὶ θεοῦ δεδομένα ἐξηκριβωκῆναι διαφέρων,)* καταστάς πρὸς τοὺς λόγους καὶ αὐτὸς, σαφεῖς καὶ βεβαίας παρείχετο τὰς ἀποδείξεις τῶν λεγομένων, οὐ συλλογισμοῖς χρώμενος καὶ γεωμετρικαῖς ἀνάγκαις, (οὐδὲ γὰρ οἶδόν τε ἐκ τῶν καθ' ἡμᾶς ἀποδεικνύναι5
 D τὰ ὑπὲρ ἡμᾶς,) ἀλλὰ τοῖς λόγοις τῶν ἁγίων καὶ θεολόγων ἀνδρῶν, οὓς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐχρημάτισε δι' αὐτῶν, ἧ πάντα ἐρευνᾶται καὶ τὰ βιάθη τοῦ θεοῦ. ἀπεδείκνυ τε ἐκ πολλῶν τῶν λεγομένων τὸ κατὰ τὸ Θαβώριον τοὺς μαθητὰς περιουστράψαν φῶς δόξαν ἀναρχον τοῦ θεοῦ καὶ φῶς θεότητος10 καὶ θεότητα καὶ φυσικὸν καὶ αἰδιον τοῦ θεοῦ φῶς καὶ ὅσα τοιαῦτα παρὰ τοῖς θεολόγοις πιστευόμενόν τε καὶ προσαγορευόμενον. εἶτα ἐκ τῶν ῥήσεων τῶν θεολογικῶν συνεπέριαιτε καὶ αὐτὸς, ὡς τὸ αἰδιον καὶ φυσικὸν τοῦ θεοῦ οὐκ ἂν εἴη κτιστόν, οὐδὲ ἡ ἀναρχος δόξα καὶ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, οὐδ'15
 P. 335 ὅσα πρὸς τῶν θεολόγων τὸ φῶς ἐκείνο ὑμνηται. ἐπὶ τούτοις δὲ καὶ τὸν ὑπὸ τῶν κατὰ τὸν Ἄθω ὁσίων ἀνδρῶν συνεθεμιμένον παρῆγε τόμον, ὃς αὐτῶ μὲν συνηγόρει ὡς τὰ ἴσα τοῖς ἁγίοις φθεγγομένῳ, Βαρλαάμ δὲ βλασφημίαν καὶ κακοδοξίαν κατηγόρει πολλήν. ἐπεὶ δὲ ἐκ πολλῶν τῶν λεγομένων ἡ νίκη20 πρὸς Γρηγόριον ἀπέβλεπε καὶ τοὺς μοναχοὺς, πάντων ἡδη πεπεισμένων τοῖς ἁγίοις ἐπεσθαι καὶ θεολόγοις καὶ μὴ τοῖς ἐκ κοιλίας εἰρημένους Βαρλαάμ, συνεώρα τε καὶ αὐτὸς ὡς οὐκ ἂν διαδράσειε τῆς γλασσαλγίας καὶ τῆς βωμολοχίας δοῦναι δίκην,

lissent, (erat enim non in dicendo solum eximius, sed etiam theologis litteris eruditissimus,) is perspicue et firme probabat sententiam suam non syllogismis et geometricis conclusionibus, (neque enim poterat ex iis, quae sunt apud nos, demonstrare quae supra nos,) sed sanctorum et theologiae peritorum hominum effatis, quae illis Spiritus sanctus suggestit, quo omnia indagantur, etiam profunda Dei: docebatque copiose, lumen in Thabor, quod discipulos colustravit, esse gloriam Dei principio carentem, et maiestatem eius et lumen divinitatis et deitatem et naturale aeternumque Dei lumen et quaecumque talia a theologis de eo creduntur dicunturque. Postmodum ex pronuntiatis theologis et ipse concludebat, aeternum et naturale Dei non esse conditum, nec eius gloriam et maiestatem, nec quidquid a theologis illud lumen esse praedicatur ac laudatur. Praeterea totum a sanctis viris apud Atho habitantibus compositum probebat, quo eum cum sanctis consentire docebatur et Barlaami blasphemiae perversaque doctrina redargebatur. Cum iam post longam disputationem victoria ad Gregorium et monachos inclinaret, persuasis universis, sanctorum et theologorum placita, non autem ex cerebro Barlaami profecta commenta amplectenda, videret-

τῆ μεγάλῃ δημοστικῇ συνεδριάζοντι ἐκεῖ τῷ βασιλεῖ προσελ- A. C. 1341
 θῶν, σύντομόν τινα ἤτειτο καὶ βοήθειαν καὶ βουλὴν, ἐξ ἧς τὴν B
 προσδοκωμένην διαφυγεῖν ἐξέσται δίκην. ὁ δὲ πρότερόν τε
 ἔφρασκε τὰ δέοντα βεβουλεῦσθαι, αὐτῇ παραινῶν τῆς πολλῆς V. 268
 5 φιλονεικίας ἀποσχέσθαι καὶ πείθεσθαι τοῖς μοναχοῖς ὡς τὰ
 τοιαῦτα σφοωτέρους, καὶ νῦν οὐδὲν ἤττον βουλευέσεσθαι
 καὶ πράξειν τὰ συνοίσοντα ὑπὲρ αὐτοῦ. εἰ γὰρ μήτε ἀντιλέ-
 γειν ἔτι πρὸς τὰ προτεινόμενα ἔχει, πέπεικὲς τε ἑαυτὸν ὡς
 βελτίω καὶ δικαιοτέρα καὶ τοῖς ἀγίοις συναρὰ φθέγγονται οἱ
 10 μοναχοί, τί δὲ τὴν ψῆφον κατ' αὐτοῦ ἐξαγομένην περιμέτειν
 κατιδεῖν, ἀλλὰ μὴ πρότερον ἐξαναστάνα, τὴν τε προτέραν
 ἄγνοιαν ἐπὶ πάντων ὁμολογεῖν καὶ τὴν νῦν ἐπίγνωσιν τῆς ἀ-
 ληθείας, καὶ τοῖς τε ἀγίοις πείθεσθαι συνθέσθαι καὶ τὴν
 ἔχθραν καταλύειν τὴν πρὸς τοὺς μοναχοὺς; εἰ γὰρ ταῦτα C
 15 πειθόμενος αὐτῷ ποιήσει, οὔτε βλάβη τις ἐψεται ἐκ τῶν λό-
 γων οὐδέμια, βασιλεύς τε καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἐπαινέσονται
 τῆς πρὸς τὰ βελτίω μεταβολῆς. οὐ γὰρ τοσοῦτον τὸ τῆς
 ἀληθείας ἀποπλανηθῆναι κατηγορίας ἄξιον, ὅσον τὸ πρὸς αὐ-
 τὴν ἐπανελεθεῖν τοῖς ἀγίοις πειθόμενον καὶ θεολόγοις ἐ-
 20 παινετόν. καὶ οἱ μοναχοί δὲ τοῖς πνευματικῶς πειθόμενοι
 νόμοις, μείζονα ἐνδείξονται νυνὶ τὴν φιλίαν πρὸς σὲ καὶ τὴν
 εὐγνωμοσύνην, ἣ καθ' ὅσον πρότερον ἐνεδείκνυντο τὴν πικρίαν
 καὶ τὴν ἔχθραν, ὡς οὐ τῶν εἰς αὐτοὺς ἔνεκα λοιδοριῶν, ἀλλὰ
 25 τῆς τῶν δογμάτων ἀμυνόμενοι διαστροφῆς ὧν καλῶς καὶ ὡς
 25 προσῆκεν ἀποδεδειγμένων εἰ καὶ σὺ πεισθείης, οὐδὲν οὐδ' D

que ipse, non effugitum se, quin loquacem maledicentiam et scur-
 rilitatem suam lueret, ad magnum domesticum imperatori assidentem
 accedens, compendiarium quoddam ab eo auxilium et consilium fla-
 gitabat, quo imminentem poenam evaderet. Tum ille et antea se
 opportuna suasisse, dum a longa eum digladiatione deterreret et ad
 credendum monachis, utpote in his sapientioribus, hortaretur: et
 nunc nihilo minus suasurum facturumque quod illi prodesse possit.
 Si enim nec ad allata in medium resellendi causa quidquam dicere
 haberet amplius crederetque, monachos meliora et iustiora et
 sanctis consentanea disserere, quid opus esset expectare, donec
 atro calculo se damnari videret? quin potius exsurgeret prio-
 remque inscitiam et agnitam veritatem palam confiteretur, et
 sanctis assentiretur inimicitiasque cum monachis poneret. Si se
 audiret, neque detrimenti quidquam secuturum, et imperato-
 rem ceterosque conversionem eius laudaturos. Non enim tam dignum
 esse accusari qui a veritate aberraverit, quam commendari, qui ad
 eam sanctis viris et theologis credens redierit, et monachos secun-
 dum leges ipsorum spirituales maiore in posterum caritate candoreque

A.C. 1341 ἀπὸ τοῦ ζητήσουσι περαιτέρω, ἀλλ' ἄξιαν ἀμοιβὴν τῶν πολλῶν πόνων καὶ κινδύνων νομιούσιν ἔχειν τὴν διόρθωσιν τὴν σὴν. Βαρλαάμ δὲ καὶ αὐτῷ μὲν ἔφρασκεν ἀρίστην φαίνεσθαι ταύτην τὴν βουλήν, δεδοικέναι δὲ μὴ οὐκ ἐξαρκέσουσιν οἱ λόγοι πρὸς τὸ τῶν κινδύνων ἐξαρκάσαι, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ὁμο-5 λογίαν ἀτιμία τις αὐτοῦ καταψηφισθῆ, οἷα δὴ κατὰ τῶν ἑρ-θῶν δογματῶν ἐξηγηγέμενον. καὶ τότε ἄτιμος εἶναι συμβή-σεται αὐτῷ καὶ μισθ' ἀπολογίαν τινα ὕστερον ἔχειν ὡς οὐ δι-καίως τοιαῦτα πάθει, οἷα δὴ καὶ αὐτὸν κατεψηφισμένον ἔ-αυτοῦ. ὡς εἶπε τοιαῦτα πείσεσθαι μέλλει, βέλτιον σιωπῆ10 P. 336 τὴν δίκην ἐνεγκεῖν, ὥστε καὶ εἰσαυθὺς ἠδικῆσθαι λέγειν δύ-νασθαι καὶ τὴν δίκην ἀνακαλεῖσθαι. ὁ μέγας δὲ δομῆστικός παρεδάρξυνέ τε καὶ μὴ τοιαῦτα παρήγει δεδοικέναι, ὡς αὐ-τοῦ παρόντος, οὐδενὸς γενησομένου τοῦ λυπεῖν αὐτὸν δετη-σομένου. ᾧ καὶ πειθόμενος ὁ Βαρλαάμ, παρελθὼν εἰς μέ-15 σους, τὴν τε προτέραν ἄγνοιαν ὠμολόγει καὶ συγγνώμην ἐπὶ τοῖς. εἰρημένους ἤπειτο, ὡς οὐ φιλονεικίας ἕνεκα λέγων οὐδὲ τοῦ μὴ πείθεσθαι τοῖς ὑπὸ τῶν θεολόγων εἰρημένους περὶ θεοῦ εἰς τοὺς τοιοῦτους τῶν λόγων ἐξηγητέχθαι, ἀλλ' ἐπ' ἄ-γνοίας οἰόμενος τοὺς ἄλλους ἁμαρτάνειν, ἕνεκα τοῦ διορθώσα-20 σθαι πᾶσαν εἰσηῆγον σπουδὴν καὶ προθυμίαν. νυνὶ δὲ ἥδη πεπει-Βσμμένος ἀκριβῶς, ὡς αὐτοὶ βέλτιον ἐφρόνουσι περὶ ὧν ἠμφισβητοῦ-μεν, περὶ τε τῶν ἄλλων οὐδενὸς διαφέρομαι πρὸς αὐτούς, καὶ

animi in eum futuros, quam prius amaritudine et similitate fuerint: quippe qui non conviciis in se effusis, verum perversitati doctrinae ecclesiasticae resistent: quibus bene atque ut decet demonstratis, si ei facta sit fides, nihil amplius desideraturos, sed correctionem ipsius multorum laborum periculorumque suorum operae pretium interpretaturos. Barlaamus affirmare, sibi quoque optimum videri istud consilium: timere tamen, ne verba ad se periculo liberandum satis non sint, sed post confessionem quoque aliqua multetur ignorantia, cum probatis et receptis dogmatis se opposuerit. Tum infamem fore nec locum defensionis relictum iri, quasi id iniuste patiatur, quandoquidem se ipsum damnaverit: ut proinde si talia passurus sit, melius videatur silentio ferre iudicium, ut et in posterum sibi factam iniuriam dicere queat et iudicium revocari possit. At magnus domesticus illum confirmare monereque, ne quid huiusmodi metuat: se praesente, nihil ei triste eventurum. Cui obtemperans Barlaamus, in medium prodit, praeteritam ignorantiam confitetur: veniam ob stulte dicta petit: se non contentionis causa, neque quod Theologorum de Deo decretis non crederet, ad hos sermones provectum, sed cum ipse errans alios errare opinaretur, ad eorum errorem emendandum omnem diligentiam impigere adhibuisse. Nunc plane credere, illos de controversia melius sapere, et in aliis nihil

τὸ ἐν Θαβουρίῳ τοὺς μαθητὰς περιλάμβανεν φῶς ἀδιδιον καὶ πε- A. C. 1341
πίστευκα καὶ εἶναι ὁμολογῶ. Ἐπὶ τούτοις καὶ Γρηγόριος ὁ Παλα-
μῦς καὶ ὅσοι σὺν αὐτῷ ἦσαν ἀναστάντες, περιέβαλλον τε Βαρλα-
αμ καὶ συγγνώμην ἐπὶ τοῖς προτέροις ἄσμενοι παρεῖχον ἐπήνον
5τε τῆς καλῆς μεταβολῆς καὶ τῷ θεῷ τῆς ὁμονοίας ὁμολογούν
χάριτας, φέσκοντες, οὐδ' αὐτοὶ γήνων ἔνεκα καὶ φθειρομέ-
νων πραγμάτων τοσοῦτον ἐνοστήσασθαι ἀγῶνα, ἀλλ' ἵνα μὴ,
εἰς πλείους διανεμηθέντος τοῦ κακοῦ, ἢ διεφθαρμένων δο-
γματῶν ἀνάπλεως γένηται ἢ ἐκκλησία, ἢ διαστασιάση πρὸς C
10εἰαυτήν, τῶν μὲν τούτοις, τῶν δὲ ἐκείνοις προστιθεμένων,
καὶ διὰ τοῦτο καὶ τοῦ μετρίου πέρα θφθῆναι φιλονεικούς, ὡς
δὴ ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ἅπασιν πράξουσιν εἶναι δεδιδωμένους καὶ
ταπεινοῦς ἐν οἷς δὲ θεός ἐστι τὸ κινδυνεύομενον, ὅξεῖς εἶναι V. 269
καὶ ἀπαραιτήτους, καὶ μήτε πρὸς τὴν ἀδοξίαν δυσχεραίνειν,
15μήτε πρὸς τὸν παρὰ τῶν ἀνθρώπων ἔπαινον μαλακίεσθαι.
Ἐπεὶ δὲ ὁ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ὁμονοίας θεός εἰς ἐν συνῆψε
τὰ διεστώτα, αὐτοὶ τε προθύμως ἀποστήσονται φιλονεικίας,
καὶ αὐτῷ πολλὴν εἰδήσουσι τὴν χάριν, μάλιστα αἰτωσάτω
τῆς εἰρήνης νυνὶ γεγενημένῳ. Ἐπὶ τούτοις καὶ βασιλεὺς τε
20καὶ πατριάρχης ὅσα ἔδει διαλεχθέντες περὶ εἰρήνης πρὸς ἐ- D
κατέρους, διελύσαντο τὴν σύνοδον. Βαρλαάμ δὲ ὀλίγας Βυ-
ζαντίῳ ἐνδιατρέψας ἡμέρας, ἐπεὶ καὶ ὁ βασιλεὺς ἐτελεύτησε
μετὰ μικρὸν, καὶ τὺς περὶ τὰ δόγματα ἀμφισβητήσεις οὐδὲν
ἤττον ἐχόμενος ἢ πρότερον, τῆς δίκης ὡς ἐκδειητημένης

ab eis dissidere, et quod in Thabor lumen discipulos circumfulsit, gloriam Dei, principii expertem et aeternum esse lumen credere se atque confiteri. Mox Gregorius Palamas cum coetu suo surgentes Barlaamumque complexi, veniam praeteritis libenter dederunt et praeclearam istam mutationem praedicarunt, Deoque pacis et concordiae gratias egerunt, profitentes, nec se terrenarum ac pereuntium rerum gratia tam acriter pugnassee: sed ne, in plures malo propagato, aut perversorum dogmatum ecclesiae repletur, aut factionibus et dissidiis in se ipsa divideretur, dum alii his, alii illis adhaerent. Ac propterea immodice litigiosos se apparuisse, qui in aliis omnibus ad mansuetudinem et animi submissionem eruditi sint: ubi autem Deus in periculum vocatur, ibi promptos esse et inexorabiles: et neque ad opprobrium aegrescere, neque ad laudem humanam emollescere. Quoniam vero pacis et concordiae Deus distantia copularit, et se prompte a contentione desistere et illi gratias habere, qui pacis huius auctor imprimis fuerit. Postmodum imperator et patriarcha utrosque de pace, ut oportebat, allocuti, synodum dimiserunt. Barlaamus haud longum tempus Byzantii moratus, imperatore brevi defuncto, aequae ut prius de dogmatis litem movit, iudicium

- A.C. 1341 πολλά καταβοῶν, ἀποδορὰς ἔρχετο πρὸς Ἰταλίαν, καὶ συμφρο-
νήσας Λατίνοις ὡσπερ καὶ πρότερον, ἐπίσκοπος ἔπ' αὐτῶν
Ἰέρακος ἀνεδείχθη. καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον Γρηγόριός τις ἕτερος
μοναχὸς Ἀκίνδυνος ἐπικεκλημένος, ὁμιλητὴς Βαρλαάμ κατὰ
τὴν ἔξω σοφίαν γεγενημένος καὶ πολὺν αὐτῷ φοιτήσας χρόνον, 5
τῶν ἐκείνου διαφορῶν ὧν διηνέχθη πρὸς Παλαμῶν ἀντειπήθη
- P. 337 συνέβαινε δέ τι γελοῖον περὶ αὐτόν. Βαρλαάμ μὲν γὰρ ἀπεσεί-
ετο τῷ λόγῳ, κἄν τις πρὸς αὐτόν ὡς τὰ ἐκείνου φρονοῖη
λέγοι, τὴν κοινωνίαν τε ἀπεωθεῖτο καὶ κατηγορεῖ Βαρλαάμ
ὡς κακῶς φρονοῦντος καὶ ἀπεναντίως τοῖς ἀγίοις τῇ δ' ἀλη- 10
θείᾳ κατάκρας ἐκείνῳ ἠκολούθει καὶ οὐδὲν ἢ μικρὸν ἢ με-
ζον διεφέρετο. αὐτὸς δὲ στάσεως κατὰ τὴν ἐκκλησίαν ἡνα-
φρομένης, ἐν δεινῷ τιθέμενος ὁ πατριάρχης, εἰ διὰ τὴν τι-
νων φιλονεικίαν νοσοῖη καὶ ταράττειτο τὰ τῆς ἐκκλησίας,
σύνοδον καὶ αὐτὸς δευτέραν συναθροῖζει κατὰ τὸν αὐτὸν τῆς 15
θεοῦ Σοφίας νεῶν, συνεδριάζοντος αὐτῷ καὶ μεγάλου δομε-
στίκου καὶ ὅσοι ἐπεδήμιον Βυζαντίῳ τῶν συγκλητικῶν.
- B πολλά δὲ πρὸς ἀλλήλους τῶν Γρηγορίων ἀντειπόντων, ἐπεὶ ὁ
Ἀκίνδυνος ἐφαίνεται τὰ ἴσα Βαρλαάμ καὶ λέγων καὶ φρονῶν,
ψηφὸς μὲν ἔξενήνεκται κοινῇ ἐπισκόπων τε καὶ τῶν συγκλη- 20
τικῶν κατὰ Ἀκινδύνου καὶ τῶν αὐτῷ φρονούντων ἴσως, ὡς
τὰ αἰρετικῶν φρονούντων καὶ λεγόντων. ἀφορίζονται δὲ καὶ
τῆς κοινωνίας τῶν ὀρθοδόξων, εἰ μὴ ἐπιστρέφοισιν, ἀλλ' ἐπι-

valde claudicasse clamitans: et aufugiens in Italiam, cum Latinis, ut antea, sensit ab eisque Hieracis episcopus creatus est. Non multo post alius quidam Gregorius monachus, Acindynus cognominatus, Barlaami in profana doctrina longo temporis spatio discipulus, dissensionem eius et litem cum Palama, ut successor, arripuit, cui quiddam ridiculum contigit. Barlaamum quidem verbo repudiabat et ut male sanctisque patribus contraria sentientem accusabat: re autem vera prorsus eum sequebatur nihilque omnino ab eo differebat. Rursum itaque seditione ac tumultu in ecclesia exoriente, patriarcha iniquum ducens, propter quorundam rixosa ingenia ecclesiae statum perturbari, synodum in idem Sophiae templum cogit, assidente ipsi et magno domestico et quotquot Byzantii erant senatoribus. Cum Gregorii diu controversati essent, ubi animadversum est Acindynum Barlaami cantilenam canere, ab episcopis et senatu communiter contra Barlaamum eiusque sectatores ut haereticos lata est sententia: et nisi resipiscerent, ab orthodoxorum communione uterque segregatus. Nec illi solum, sed et si quis alius de cetero talia auderet et Palamae aliisque quasi male de religione sentientibus crimen inferret. Praeter haec et tomo pro veteri synodorum more composito, Ioannes pa-

μένοιεν τῇ κακίᾳ· οὐ μὴν ἐκεῖνοι μόνοι, ἀλλὰ καὶ εἴ τις ἄλ- A. C. 1341
 λος ὕστερον τοῖς ἴσοις ἐπιχειρήσοι καὶ Παλαμᾷ καὶ τοῖς λοι-
 ποῖς ὡς οὐκ ὀρθῶς φρονουῖσιν αἰτίαν ἐπαγάγοι, ὑπὸ τὴν αὐ-
 τὴν ἐπιτιμίαν εἶναι, εἰ μὴ μεταβάλλοι καὶ αὐτός. ἐπὶ τού-
 5 τοῖς δὲ καὶ τόμον συνθέντες κατὰ τὸ ἀρχαῖον τῶν συνόδων
 ἔθος καὶ ὑπογράψαντες αὐτὸν ὅ, τε πατριάρχης Ἰωάννης καὶ C
 ἀρχιερέων ὅσοι τότε παρῆσαν, (ὕστερον γὰρ καὶ ἕτεροι πολλοὶ
 τοῖς προτέροις ὑπογεγράφασι σύμψηφοι γεγεννημένοι,) Παλαμᾷ
 καὶ τοῖς αὐτῷ συνοῦσιν ἐγγχειρίζουσιν εἰς δικαίωσιν. ἀλλὰ ταῦ-
 10 τα μὲν ὕστερον. τότε δὲ ἡ σύνοδος ἐπεὶ διελέλυτο, τῶν ἄλλων
 ἐκάστων δισκεδασμένων, ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσεν ἐν τῇ μονῇ τῶν
 Ὁδηγῶν ἀναπαύλης τινὸς τυχεῖν· καὶ γενόμενος ἐκεῖ, εἰς τὴν
 ὕστεραίαν ἤρξατο πυρέττειν ὁμαλῶς καὶ ἐδόκει τοῖς τῶν
 15 τῶν παισὶ τὴν κατὰ τὴν σύνοδον ταραχὴν καὶ ψοιτίαν
 τοῦ πυρετοῦ αἰτίαν γεγενῆσθαι. δευτέρα δὲ ἡμέρα πρὸς τῇ
 κεφαλῇ ἐνοσκήσαν τὸ κακὸν πονηρὰς παρεῖχε τὰς ἐλπίδας.
 ἐφαίνετο γὰρ τῶν ὀξυτάτων εἶναι. τρίτῃ δὲ τῇ μετ' αὐτὴν D
 ἔωθεν μὲν ἐδόκει ἐνδιδόναι καὶ τοῖς λατροῖς ὑπέφαινε χρη-
 στὰς ἐλπίδας· ἐπεὶ δὲ ἤδη περὶ μεσημβρίαν ἦν, μεταβαλὼν
 20 ὀξείφνης οὐ μετὰ πολὺ ἀποτεθνήξασθαι ἐδήλον βασιλέα, καὶ
 λατροῖς οὐδεμίᾳ σωτηρίας ὑπελείπετο ἐλπίς. ἐπεὶ δὲ τοιαῦτα
 διεθρολλήθη, τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ Ἀπόκανχος ὁ παρακοι-
 μώμενος προσελθὼν, συνεβούλευεν ἔχεσθαι τῶν πραγμάτων
 καὶ παρασήμοις κοσμεῖσθαι βασιλικοῖς μετὰ τὴν βασιλέως τε-
 25 λευτήν· βασιλέα γὰρ ἐν ζῶσιν ἔτι μὴ εἶναι προσδοκᾶν. πάν- V. 270
 τως δὲ οὐδὲν καινὸν ποιήσειν, ἀλλ' ὅπερ αὐτός τε πολλάκις

triarcha et praesentes tum episcopi subscripserunt: postea et alii
 multi prioribus assensi subscripserunt: quem totum Palamae et
 consortibus eius, quo se defenderent, tradiderunt. Sed haec postea
 evenerunt. Tunc autem, ut dicere coeperamus, soluta synodo et
 aliis singulis alio dispersis, imperator sibi in monasterio viae mon-
 stratorum requiescendum censuit, ubi postridie continenter febricitare
 coepit, iudicantque medici, ex perturbatione in synodo et
 inedia febrim extitisse. Die tertio malum in caput invadens, quia
 dolor acutissimus videbatur, spem parum bonam afferebat. Rursum
 tertio post die a mane visus dolor remittere, et medicis bona spes
 affulsit. Circa meridiem repentina mutatio imperatorem vita mox
 cariturum significat, et medici quoque salutem eius desperant. Cum
 haec vulgarentur, ad magnum domesticum adiens Apocachus, sacri
 cubiculi praefectus, hortatur, uti rempublicam capessat et insignia
 imperatoria post eius obitum (iam enim conclamatum esse) induat.
 Plane nihil facturum novi, sed quod ipse imperator cum cogere

A.C. 1341 ἠνάγκασεν ὁ βασιλεὺς καὶ Ῥωμαίων οὐκ ὀλίγοι ἴσασι οὐ-
 δαμῶς ἐλάττω τιμὴν ἀποδιδόντες βασιλέως. οὐ μὴν οὐδὲ
 πολλοῦ δεήσεισθαι πόνου καὶ ἀγώνων, ἀλλ' ἀρκεῖ μόνον εἰ-
 P. 338 πεῖν, καὶ πάντα ἔχειν ὑπακούοντας ἐτοιμῶς. αὐτὸν τε πρό-
 τερόν τε παρὰ πάντα τὸν βίον καὶ νῦν οὐχ ἦττον ἐτοιμοῦς
 εἶναι τὰ λυσιτελεῖν αὐτῷ ποιεῖν δοκοῦντα, οὐ μόνον χρημά-
 των καὶ καμάτων ἀφειδοῦντα, ἀλλὰ καὶ ψυχὴν προθύμως
 ὑπὲρ τῶν ἰδία τι αὐτῷ διαφερόντων προϊέμενον, πάντων αὐ-
 τῷ μάλιστα ὅσα ὀφειλέτην. πολλῶν γὰρ ἀπολελευκέναι τῶν
 εὐεργεσιῶν τῶν παρ' αὐτοῦ, οὐ βασιλεῖ μόνον τὴν ἀρχὴν
 καὶ προσαγαγόντα καὶ οἰκειώσαντα, ἀλλὰ καὶ ὕστερον βασι-
 λέως ὄργισμένον παρατησάμενον αὐτὸν καὶ τοῦ δεσμοτη-
 ρίου ἀπαλλάξαντα, καὶ μέχρι νῦν εἰς ὕπερ ἔστι σχῆμα δ'
 B αὐτοῦ ἡγμένον. Ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπε. μικρὸν δὲ ὁ μέ-
 γας δομέστικος ἐπισχῶν, Οὐκ ἄν μοι δοκῶ τοιαῦτα, εἶπε, ἰδ'
 παραστῆναι περὶ σοῦ ποτε, μηδ' εἰς τοσοῦτον ἦκειν ἐμὲ φαν-
 λότηςτος ἡγεῖσθαι τρόπων, ὥστε, βασιλέως ἔτι ζῶντος ἢ καὶ
 μετὰ τελευτήν, ἢ σοὶ πεισθῆσεσθαι ἢ ἑτέρῳ ὄτιροῦν, τῆς
 μὲν εἰς ἐμὲ βασιλέως φιλίας ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, συμμνησίας
 ἀμνημονῆσαι, τῶν ἰδία δὲ τι ἐμοὶ ζητεῖν διαφερόντων, ἀ-
 μελήσαντα τῶν κοινῇ τοῖς βασιλέως πασὶ καὶ βασιλίδι συμ-
 φερόντων. διὸ καὶ μάλιστα σου κατεγνωκέναι, εἰ τοιαῦτα
 παραινῶν ἤλπισας πείσειν. Τοῦ δ' αὐθις ἐπιχειροῦντος ὡς

saepius voluerit quodque Romani non pauci norint, qui non mi-
 norem ei quam imperatori honorem semper habuissent. Neque
 vero multo labore et certamine rem indigere: verbo tantum volun-
 tatem suam declaret, statimque libenter se subdituros. Quod ad
 se attineret, et ante in omni vita et hoc tempore non minus parat-
 um esse eius utilitatibus inservire, non solum non parcentem pec-
 uniis et fortunis suis; sed et sanguinem cupide pro eius rationi-
 bus effusurum, cum omnium ei plurimum debeat: multis enim be-
 neficiis eius usum, quando eum non modo a principio imperatori
 commendarit familiaremque reddiderit, sed etiam postea iram illius
 ab eo deprecatus sit et carcere liberarit, et in hanc conditionem,
 in qua hodie sit, perduxerit. Hactenus Apocauclus. Magnus dome-
 sticus paulum silens, Non puto, inquit, talia de te aliquando occur-
 risse animo meo: nec eo me improbitatis processisse existimandum,
 vt imperatore adhuc vivo aut etiam eo mortuo, vel abs te vel ab
 alio quocumque inducar, vt amoris mei erga illum, sive ut melius
 dicam, consensus atque conspirationis immemor sim, et neglectis
 quae communiter eius liberis et Augustae conducant, privata con-
 secter commoda: teque summae damno stultitiae, si talia mihi te
 persuasurum speravisti. Illo denuo sententiam suam ut utilem urger-

τὰ βελτίω πείθειν συμβουλευεῖν, „παῦσον” εἶπε „τοιαῦτα λέγειν. A. C. 1341
 ὃς γὰρ, τοῦ φίλου τεθνεῶτος, μὴ τοὺς φίλους τηρεῖ θεσμούς, C
 οὗτος οὐδὲ ζῶντος ἦν φίλος ἀληθής.” πρὸς μὲν οὖν τὸν μέ-
 γαν δομέστικον οὐδὲν ἔτι εἶπεν, οὕτως ἐμβροιδῶς ἀποκρινύ-
 5 μενον τῇ μητρὶ δὲ αὐτοῦ προσελθὼν, τὰ ἴσα ἐπεχείρει πείθειν,
 οἴομενος, ἂν ταύτην πείσαι δυνήθῃ, τὸ σπουδαζόμενον ἠνυκέναι,
 ὡς οὐκ ἂν ἀντειπόντος τοῦ υἱοῦ ὅ,τι ἂν τῇ μητρὶ δοκοίη καὶ λυ-
 σιτελὲς ὁμοῦ καὶ δίκαιον. ὡς δὲ καὶ παρ’ ἐκείνης τῆς ἴσης
 ἔτυχεν ἀπολογίας ἢ καὶ αὐστηροτέρας, μὴ τοιαῦτα κελευού-
 10 σης συμβουλευεῖν, ἃ μὴ συμφέροι πρᾶττειν τὸν υἱὸν, παντελῶς
 ἀπέσχετο τῆς πείρας. ὁ μέγας δὲ δομέστικος ὄρων ἤδη βασιλέα
 ἐν χρῆ κινδύνου καθεστῶτα, καὶ συνιδὼν ὡς μάλιστα προσῆκον D
 τῶν βασιλέως παίδων πρόνοιαν ποιήσασθαι καὶ τῆς ἀρχῆς, Ἄν-
 νη τῇ βασιλίδι προσελθὼν θρηνούση καὶ ὀδυρομένη, „ὁ μὲν πα-
 15 ρῶν” εἶπε „καιρὸς οὐ πένθους οὐδὲ δακρύων εἶναι μοι δοκεῖ.
 ὕστερον γὰρ ἡμῖν ἐξέσται, εἰ μὴ θεὸς ἀπαλλάξει τῆς προσδοκα-
 μένης συμφορᾶς ἔλεων ἡμῖν ἄνωθεν ἐπιβλέψας, ὀδυρμῶν
 καὶ δακρύων ἀναπίμπλασθαι κατὰ σχολὴν τὸ δὲ νῦν ἔχον
 εἶναι μοι δοκεῖ προσῆκον ἀσφάλειαν ποιήσασθαι τῶν βασιλέως
 20 παίδων. μάλιστα μὲν γὰρ οὐδένα Ῥωμαίων ἐπιβουλεύσειν
 οἶσθαι ἡμῖν, μάλιστα ζῶντος ἐμοῦ καὶ παρόντος ἐνθάδε
 νῦν” εἰ δ’ ἄρα καὶ τοιοῦτον συμβαίη τι, βέλτιον περὶ σοῦ
 μόνην εἶναι μοι τὴν φροντίδα, καὶ μὴ πάντων ὁμοῦ καὶ παί- P. 339

19. βασιλέων legebatur.

te, Cessa, inquit: qui enim amico mortuo leges amicitiae non ser-
 vat, hic nec vivo vere amicus erat. Sic Apocachus gravitate re-
 sponsi deterritus, magno domestico molestus esse desiit. Sed matrem
 eius conveniens, idem illi persuadere nitentur, ratus, si id conse-
 queretur, quod studuisset perfectum habiturum: non enim filium
 matrī contradicturum, si quid illa ut utile et iustum probavisset.
 Postquam ab illa simile vel etiam severius responsum tulit, iubente
 ne talia suaderet, quae facere filio non conduceret, a tentatione
 prorsus abstinuit. Magnus porro domesticus imperatorem iam letho
 proximum cernens et providendum maxime eius liberis et imperio
 intelligens, ad Annam Augustam flentem ac lamentantem accedens,
 Non mihi iam luctus et lacrimarum tempus videtur, inquit: adhuc
 enim licebit, nisi Deus ab impendente calamitate nos liberet ac pro-
 pitius de caelo respiciat, eiulatibus et ploratibus satis diu indulgere.
 In praesens aequum iudico, pueros imperatores in tuto collocare.
 Me quidem vivo et hic nunc praesente, neminem Romanorum nobis
 insidiaturum putandum est. Sin aliquid huiusmodi contigerit, quid
 praestabilius, te solam mihi curae esse, an omnia simul, te, inquam
 et filios et imperium. Tum Augusta, sibi mirum accidere, quod

A.C. 1341 δὼν καὶ τῆς ἀρχῆς." ἡ βασιλις δὲ θανμάζειν ἔφρασκεν αὐ-
 τοῦ, εἰ, τοιαύτης ἀνάγκης περιίσταμένης, ἐνόμισεν εἶναι τῶν
 δεόντων καὶ αὐτῆς πυνθάνεσθαι, εἴ τι βούλοιο τῶν συμφε-
 ρόντων εἰς τοὺς βασιλέως παῖδας πρῶττειν καὶ τὴν ἀρχήν.
 ἐπέτρεπέ τε ἂ ἂν αὐτῷ δοκοίη κοινῇ λυσιτελεῖν μηδενὸς ἀ-5
 μελεῖν. ὁ δ' εὐθύς Ἰωάννην τε βασιλέα, τὸν βασιλέως υἱὸν,
 καὶ τὸν ἀδελφὸν Μιχαὴλ παραλαβὼν, ἤγαγεν εἰς τὰ βασι-
 λεια· V. 271 θεραπειάν τε αὐτοῖς τὴν γινομένην προστάζας εἶναι
 καὶ φρουρὰν τοῖς βασιλείοις ἕκ τε τῆς στρατιᾶς οὓς μάλι-
 B στα ἦδει εὐνουστάτους τῷ βασιλεῖ, καὶ τῶν οἰκετῶν τοὺς 10
 πιστοτάτους τῶν ἰδίων περὶ πεντακοσίους τὸν ἀριθμὸν κατα-
 λιπὼν, καὶ τοὺς τοὺς πελέκους ἔχοντας βαράγγους ὅσοι ἦσαν,
 καὶ αὐτὸς διενυκτέρευσεν ἐκεῖ, τῶν βασιλέως παίδων τὴν δυνα-
 τὴν ἀσφάλειαν ποιούμενος. εἰς ἐσπέραν δὲ τῆς τετάρτης ἡμέρας,
 τῇ τοῦ νοσήματος ὀξύτητι κατεργασθεῖς, ἐτελεύτησεν ὁ βασι-15
 λεύς, πεντεκαίδεκάτῃ μηνὸς Ἰουνίου ἰσταμένου, τοῦ ἐννάτου
 καὶ τεσσαρακοστοῦ ἔτους ἐπὶ τοῖς ὀκτακοσίοις καὶ ἑξακισχιλίοις,
 ἐννάτης οὔσης Ἰνδικτιῶνος.

12. τοὺς alterum om. ed. V., sed vid. supra p. 389, 14.

in tanta rerum necessitate oportere duxerit ipsam interrogare, nunquid eum filiis imperatoris et imperio conducibile velit facere. Committit igitur illi, quae in commune videantur prodesse, eorum nihil negligere. Qui festim Ioannem imperatorem et fratrem Manuelem in palatium duxit iussitque illis adesse ministros et custodiri palatium a militibus, quos puero imperatori benevolentissimos noverat. De suis quoque famulis fidelissimos ibi reliquit et securigeros Barangos, quotquot erant, omnes numero quingentos. Ibidem ipsemet pernoctans, filios imperatoris quantum poterat custodiebat. Ad vesperam autem die Mercurii, decimoseptimo Kalendas Quintiles, anno quadragesimo nono supra octingentos et sex millia ab orbe condito, indictione nona, morbi saevitia confectus, ex hac luce imperator migravit.

Corrigenda.

P. 29. v. 23. pro 15. scribe 17. 39. 3. et 25. lege vti. 123, 14. Συργιάννης. 144, 25. requiescere. 305, 21. Πορφυρογενήτου. 352, 17. δι, μήτε. 379, 24. παραδούς. 400, 9. in marg. V. 197. 499, 8. Ἀκαρνάσι. 506, 23. τῆς αὐτῆς.